

EVANGHELIA DUPĂ MATEI

*Cartea neamului lui Isus
Hristos.*

1 Cartea neamului* lui Isus
Hristos, fiu** al lui David,
fiu † al lui Avraam.

* Luc. 3. 23. ** Ps. 132. 11. Isa. 11. 1.
Ier. 23. 5. Cap. 22. 42. Ioan 7. 42. Fapt.
2. 30; 13. 23. Rom. 1. 3. † Fac. 12. 3; 22.
18. Gal. 3. 18.

2 Avraam* a născut pe
Isaac, iar Isaac** a născut
pe Iacov, iar Iacov † a năs-
cut pe Iuda și pe frații lui;

* Fac. 21. 2, 3. ** Fac. 25. 26. † Fac.
29. 35.

3 iar Iuda* a născut pe
Fares și pe Zara din Ta-
mar, iar Fares** a născut
pe Esrom, iar Esrom a năs-
cut pe Aram; * Fac. 38. 27, etc.

** Rot. 4. 18, etc. 1 Cron. 2. 5, 9, etc.

4 iar Aram a născut pe
Aminadab, iar Aminadab a
născut pe Naason, iar Naa-
son a născut pe Salmon;

5 iar Salmon a născut
pe Boaz din Rahab, iar
Boaz a născut pe Obed,
din Rut, iar Obed a năs-
cut pe Iese,

6 iar Iese* a născut pe
David împăratul, iar Da-
vid împăratul** a născut

pe Solomon din văduva
lui Urie;

* 1 Sam. 16. 1; 17. 12. ** 2 Sam. 12. 24,
7 iar Solomon* a năs-
cut pe Roboam, iar Ro-
boam a născut pe Abia,
iar Abia a născut pe Asa;

* 1 Cron. 3. 3, 10, etc.

8 iar Asa a născut pe
Iosafat, iar Iosafat a năs-
cut pe Ioram, iar Ioram
a născut pe Ozia;

9 iar Ozia a născut pe
Ioatam, iar Ioatam a năs-
cut pe Ahaz, iar Ahaz a
născut pe Ezechia;

10 iar Ezechia* a năs-
cut pe Manase, iar Manase
a născut pe Amon, iar
Amon a născut pe Iosia;

* 2 Reg. 20. 21. 1 Cron. 3. 13.

11 iar Iosia* a născut pe
Iehonia și pe frații lui, pe
vremea strămutării** în
Babilon.

* 1 Cron. 3. 15. 16. ** 2 Reg. 24. 14, 15,
16; 25. 11. 2 Cron. 36. 10, 20. Ier. 27. 20;
39. 9; 52. 11, 15, 28, 29, 30. Dan. 1. 2.

12 Iar după strămutarea
în Babilon Iehonia* a năs-
cut pe Salatiel, iar Salatiel
a născut pe Zorobabel.**

* 1 Cron. 3. 17. 19. ** Ezra. 3. 2; 5. 2.
Nema. 12. 1. Hag. 1. 1.

13 Iar Zorobabel a născut pe Abiud, iar Abiud a născut pe Eliachim, iar Eliachim a născut pe Azor;

14 iar Azor a născut pe Sadoc, iar Sadoc a născut pe Achim, iar Achim a născut pe Eliud;

15 iar Eliud a născut pe Eleazar, iar Eleazar a născut pe Matan, iar Matan a născut pe Iacov,

16 iar Iacov a născut pe Iosif, bărbatul Mariei, din care s'a născut Isus care se cheamă Hristos.

17 Deci toate neamurile dela Avraam până la David sunt patrusprezece neamuri; și dela David până la strămutarea în Babilon sunt patrusprezece neamuri; și dela strămutarea în Babilon până la Hristos sunt patrusprezece neamuri.

Nașterea lui Isus Hristos.

18 Iar nașterea *lui Isus Hristos a fost așa. Când era logodită mama sa Maria cu Iosif, mai înainte de a fi ei împreună, ea s'a aflat având în pântec din Duhul Sfânt.*

* Luc. 1. 27. ** Luc. 1. 35.

19 Dar Iosif, bărbatul ei, fiind un om drept și nevoind s'o dea în vileag,

și-a pus de gând s'o lase în ascuns. * Deut. 24. 1.

20 Dar pe când cugeta el acestea, iată un înger al Domnului i s'a arătat în vis, zicând: Iosife, fiu al lui David, nu te teme să iei la tine pe Maria, nevasta ta, căci ce s'a zămislit* în ea este din Duhul Sfânt. * Luc. 1. 35.

21 Și ea va naște* un fiu și-i vei pune numele Isus, căci el** va mântui pe poporul său de păcatele lor. * Luc. 1. 31. ** Ept. 4. 12; 5. 31; 13. 23, 38.

22 Iar toate acestea s'au făcut ca să se îplinească ce s'a spus de Domnul prin proorocul care zice:

23 Iată* fecioara va avea în pântec și va naște un fiu, și-i vor pune numele Emanuel, care este tâlmăcit: Dumnezeu este cu noi. * Isa. 7. 14.

24 Și după ce s'a destepat Iosif din somn, a făcut cum îi poruncise îngerul Domnului și a luat la el pe nevasta sa.

25 Și n'a cunoscut-o până ce ea a născut un fiu: * și el i-a pus numele Isus. * Exod. 13. 2. Luc. 2. 7. 21.

Magii la Ierusalim. — Irod.

2 Și după ce s'a născut Isus în Betleem din Iudea, în zilele lui Irod

împăratul, iată niște magi dela răsărit** au venit la Ierusalim, * Luc. 2. 4, 6, 7.

** Fac. 10. 30; 25. 6. 1 Reg. 4. 30.

2 zicând: Unde* este cel ce s'a născut Împărat al Iudeilor? Căci i-am văzut steaua** în răsărit și am venit să ne închinăm lui. * Luc. 2. 11. ** Neem. 24. 17. Isa. 60. 3.

3 Și când a auzit aceasta împăratul Irod, s'a tulburat și tot Ierusalimul cu el.

4 Și adunând împreună pe toți mai marii preoților* și** cărturarii poporului, a cercetat† dela ei unde era să se nască Hristosul. * 2 Cron. 36. 14. ** 2 Cron. 34. 13. † Mal. 2. 7.

5 Și ei i-au zis: În Betleemul din Iudea căci așa este scris prin proorocul:

6 Și tu, Betleeme,* pământ al lui Iuda, nicidecum nu ești cel mai mic între povățuitorii lui Iuda: căci din tine va ieși un povățuitor, care va paște** pe poporul meu Israel. * Mic. 5. 2. Ioan 7. 42. ** Apoc. 2. 27.

7 Atunci Irod a chemat în ascuns pe magi și a aflat dela ei cu deamăruntul în ce vreme s'a arătat steaua.

8 Și i-a trimis la Betleem și a zis: Duceți-vă, cercetați cu deamăruntul despre prunc și când îl

veți afla, dați-mi de știre ca să vin și eu să mă închin lui.

9 Și ei, ascultând pe împăratul, au plecat. Și iată steaua pe care o văzuseră în răsărit mergea înaintea lor până a venit și a stăut deasupra unde era pruncul.

10 Și când au văzut steaua, s'au bucurat cu bucurie foarte mare.

11 Și au venit în casă și au văzut pe prunc cu Maria, mama lui, și au căzut jos și i s'au închinat. Și deschizându-și vistieriile, i-au adus* daruri: aur și tămâie și smirnă. * Ps. 72. 10. Isa. 60. 6.

12 Și fiind înștiințați de Dumnezeu prin vis* să nu se întoarcă la Irod, s'au dus pe altă cale în țara lor. * Cap. 1. 20.

Fuga în Egipt. Omorirea pruncilor.

13 Și când au plecat, iată un înger al Domnului se arată în vis lui Iosif, zicând: Scoală-te, ia pruncul și pe mama lui și fugi în Egipt și fii acolo până îți voi spune: căci Irod are să caute pe prunc ca să-l piardă.

14 Și s'a sculat și a luat pe prunc și pe mama lui

noaptea și a plecat în Egipt.

15 Și a fost acolo până la moartea lui Irod: ca să se împlinească ce s'a spus de Domnul prin proorocul care zice: Am chemat pe fiul meu * din Egipt.

* Osea 11. 1.

16 Atunci Irod, când a văzut că a fost luat în răs de magi, s'a mâniat foarte tare și a trimis și a ucis pe toți copiii de parte bărbatească cari erau în Betleem și în toate hotarele lui, dela doi ani și mai jos, după vremea pe care o aflase cu deamăruntul dela magi.

17 Atunci s'a împlinit ce s'a spus prin Ieremia * proorocul care zice:

* Ier. 31. 15.

18 Un glas s'a auzit în Rama, plângere și tânguire multă: Rahela plângând pe copiii ei și nu voia să fie mângaiată pentru că nu sunt.

Moartea lui Irod. Întoarcerea din Egipt.

19 Și după ce a murit Irod, iată, un înger al Domnului se arată în vis lui Iosif în Egipt,

20 zicând: Scoală-te, ia pruncul și pe mama lui și du-te în țara lui Israel căci

au murit cei ce căutau sufletul pruncului.

21 Iar el s'a sculat și a luat pruncul și pe mama lui și a intrat în țara lui Israel.

22 Dar când a auzit că Arhelau domnește peste Iudea în locul tatălui său Irod, s'a temut să plece acolo; și fiind înștiințat de Dumnezeu în vis, s'a dus în părțile * Galileii.

* Cap. 3. 13. Luc. 2. 39.

23 Și a venit și s'a așezat într-o cetate zisă * Nazaret, ca să se împlinească ce s'a spus prin prooroci că se va chema Nazarinean.

* Ioan 1. 45. ** Judec. 13. 5. 1 Sam. 1. 11.

Propovăduirea lui Ioan Botezătorul.

3 Și în zilele acelea vine Ioan * Botezătorul propovăduind în ** pustia Iudeei,

* Marc. 1. 4, 15. Luc. 3. 2, 3. Ioan 1. 28. ** Ios. 14. 10.

2 zicând: Pocăiți-vă, căci s'a apropiat împărăția cerurilor.*

* Dan. 2. 44. Cap. 4. 17; 10. 7.

3 Căci acesta este cel spus prin Isaia proorocul care zice: Glasul * unuia care strigă în pustie: Gătiți ** calea Domnului, faceți-i drepte cărările.

* Isa. 40. 3. Marc. 1. 3. Luc. 3. 4. Ioan 1. 23. ** Luc. 1. 76.

4 Și acest Ioan * își avea

** îmbrăcăminte de peri de cămilă și o încingătoare de piele împrejurul coapselor sale, iar hrana lui era lăcuste și miere sălbatică.†† * Marc. 1. 6. ** 2 Reg. 1. 8. Zab. 13. 4. † Lev. 11. 22. †† 1 Sam. 14. 25, 26.

5 Atunci Ierusalimul * și toată Iudea și toată împrejurimea Iordanului ieșiau la el,

* Marc. 1. 5. Luc. 3. 7.

6 și erau botezați * de el în râul Iordan mărturisindu-și păcatele. * Fapt. 19. 4, 18.

7 Dar când a văzut pe mulți dintre Farisei și Saduchei venind la botezul lui, le-a zis: Pui de năpârci, * cine v'a înștiințat să fugiți de urgia ** viitoare?

* Cap. 12. 34; 23. 33. Luc. 3. 7, 8, 9.

** Rom. 5. 9. 1 Tes. 1. 10.

8 Faceți deci rod vrednic de pocăință.

9 Și nu gândiți să ziceți în voi înșivă: Avem pe Avraam ca tată! * căci vă spun că Dumnezeu poate din pietrele acestea să scoale copii lui Avraam.

* Ioan 8. 33, 39. Fapt. 13. 26. Rom. 4. 1, 11, 16.

10 Și chiar acum securea stă la rădăcina pomilor; deci orice pom * care nu face rod bun se taie și se aruncă în foc.

* Cap. 7. 19. Luc. 13. 7, 9. Ioan 15. 6.

11 Eu în adevăr -vă* botez în apă spre pocăință dar celce vine după mine

este mai puternic decât mine, căruia nu sânt vrednic să-i duc încălțăminte; el ** vă va boteza cu Duhul Sfânt și cu foc;

* Marc. 1. 8. Luc. 3. 16. Ioan 1. 15, 26, 33. Fapt. 1. 5; 11. 16; 19. 4. ** Isa. 4. 4; 44. 3. Mal. 3. 2. Fapt. 2. 3, 4. 1 Cor. 12. 13.

12 a cărui * lopată este în mâna lui și își va curăți în totul aria și își va aduna grâul în grânar, iar pleava o va arde ** în foc nestins.

* Mal. 3. 3. ** Mal. 4. 1. Cap. 13. 30.

Botezul lui Isus.

13 Atunci * vine Isus din Galilea ** la Iordan către Ioan, ca să fie botezat de el.

* Marc. 1. 9. Luc. 3. 21. ** Cap. 2. 23.

14 Dar Ioan îl opria zicând: Eu am trebuință să fiu botezat de tine și tu vii la mine?

15 Și răspunzând Isus, i-a zis: Lasă acum, căci așa ni se cade să împlinim orice dreptate. Atunci * lasă.

16 Și după ce a fost botezat * Isus, îndată a ieșit din apă și iată i s'au deschis cerurile și a văzut pe Duhul ** lui Dumnezeu pogorându-se ca un porumbel și venind peste el.

* Marc. 1. 10. ** Isa. 11. 2; 42. 1. Luc. 3. 22. Ioan 1. 32, 33.

17 Și iată un glas din ceruri * zicând: Acesta **

este Fiul meu cel iubit, în care mi-am găsit plăcerea.

* Ioan 12. 28. ** Ps. 2. 7. Isa. 42. 1. Cap. 12. 18; 17. 5. Marc. 1. 11. Luc. 9. 35. Efes. 1. 6. Col. 1. 13. 2 Pet. 1. 17.

Ispitirea lui Isus.

4 Atunci Isus * a fost dus în pustie de Duhul, ** ca să fie ispitit de diavolul.

* Marc. 1. 12, etc. Luc. 4. 1. etc. ** 1 Reg. 18. 12. Ezech. 3. 14; 8. 3; 11. 1, 24; 40. 2; 43. 5. Fapt. 8. 39.

2 Și după ce a postit patruzeci de zile și patruzeci de nopți, la urmă a flămânzit.

3 Și ispititorul s'a apropiat și i-a zis: Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâni.

4 Dar el a răspuns și a zis: Este scris: Nu numai * cu pâine va trăi omul ci cu orice cuvânt care iese din gura lui Dumnezeu.

* Deut. 8. 3.

5 Atunci diavolul îl ia în sfânta cetate * și-l pune pe aripa templului,

* Neem. 11. 1, 18. Isa. 48. 2; 52. 1. Cap. 27. 53. Apoc. 11. 2.

6 și-i zice: Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, aruncă-te jos; căci este scris: Va porunci îngerilor săi * pentru tine și ei te vor ridica pe mâni, ca nu cumva să-ți izbești piciorul de o piatră.

* Ps. 91. 11, 12.

7 Isus i-a zis: Iarăș este

scris: Să nu ispitești * pe Domnul Dumnezeuul tău.

* Deut. 6. 16.

8 Iarăș diavolul îl ia într'un munte foarte înalt și-i arată toate împărățiile lumii și slava lor,

9 și-i zice: Toate acestea ți le voi da ție, dacă vei cădea jos și te vei închina mie.

10 Atunci Isus îi zice: Pleacă, Satano, căci este scris: Domnului Dumnezeului tău * să te închini și numai lui să-i slujești.

* Deut. 6. 13; 10. 20. Ios. 24. 14. 1 Sam. 7. 3.

11 Atunci diavolul îl lasă; și iată, îngeri * s'au apropiat și-i slujiau.

* Evr. 1. 14.

Isus la Capernaum.

12 Și când a auzit * că Ioan a fost dat prins, a plecat în Galilea. * Marc. 1. 14. Luc. 3. 20; 4. 14, 31. Ioan 4. 43.

13 Și părăsind Nazaretul, a venit și a locuit în Capernaum, care este lângă mare, în hotarele lui Zabulon și Neftali,

14 ca să se împlinească ce s'a zis prin Isaia proorocul care zice:

15 Țara * lui Zabulon și țara lui Neftali, pe calea mării, dincolo de Iordan, Galilea Neamurilor,

* Isa 9. 1, 2.

16 poporul * care ședea în întunecare a văzut o lumină mare și celor ce ședea în ținutul și în umbra morții le-a răsărit lumina.

* Isa. 42. 7. Luc. 2. 32.

17 De atunci * Isus a început să propovăduiască și să zică: Pocăiți-vă, * căci s'a apropiat împărăția cerurilor.

* Marc. 1. 14, 15. ** Cap. 3. 2; 10. 7.

Isus cheamă patru ucenici.

18 Și pecând umbra pe lângă marea Galileii, * a văzut doi frați, pe Simon zis * Petru și pe Andrei, fratele lui, aruncând o mreajă în mare, căci erau pescari.

* Marc. 1. 16-18. Luc. 5. 2. ** Ioan 1. 42. **19** Și le zice: Veniți * după mine, și vă voi face pescari de oameni.

* Luc. 5. 10, 11.

20 Iar ei îndată * au lăsat mrejele și l-au urmat.

* Marc. 10. 28. Luc. 18. 28.

21 Și mergând de acolo * înainte, a văzut pe alți doi frați, pe Iacov al lui Zebedei și pe Ioan, fratele lui, în corabie cu Zebedei, tatăl lor, cârpindu-și mrejele, și i-a chemat.

* Marc. 1. 19, 20. Luc. 5. 10.

22 Iar ei, îndată au lăsat corabia și pe tatăl lor și l-au urmat.

Isus învață pe popor și tămăduiește pe bolnavi.

23 Și Isus străbătea toată Galilea, învățându-i * în sinagogile lor și propovăduind Evanghelia * împărăției și vindecând * orice boală și orice neputință în popor. * Cap. 9. 35. Marc. 1. 21, 39. Luc. 4. 15, 44. ** Cap. 24. 14. Marc. 1. 14. † Marc. 1. 34.

24 Și s'a răspândit știria despre el în toată Siria, și au adus la el pe toți cari le era rău, cuprinși de felurite boale și chinuri și pe îndrăciți și lunatici și slăbănogi, și i-a vindecat. **25** Și l-au urmat * gloate multe din Galilea și Decapole și Ierusalim și Iudea și de dincolo de Iordan.

* Marc. 3. 7.

Căvântarea de pe munte. — Fericirile.

5 Și văzând gloatele, s'a suit * în munte, și după ce a sezut jos, ucenicii săi au venit la el. * Marc. 3. 13.

2 Și și-a deschis gura și-i învăța zicând:

3 Fericiti * sunt cei săraci în duh, căci a lor este împărăția cerurilor.

* Luc. 6. 20. Ps. 51. 17. Prov. 16. 19; 29. 23. Isa. 57. 15; 66. 2.

4 Fericiti * sunt cei ce plâng, căci ei vor fi mângâiați. * Isa. 61. 2, 3. Luc. 6. 21. Ioan 16. 20. 2 Cor. 1. 7. Apoc. 21. 4.

5 Fericiți * sunt cei blânzi, căci ** ei vor moșteni pământul.

* Ps. 37. 11. ** Rom. 4. 13.

6 Fericiți sunt cei ce flămânzesc și însetează de dreptate, căci * ei vor fi săturați.

* Isa. 55. 1; 65. 13.

7 Fericiți sunt cei milostivi, căci * ei vor fi miluiți.

* Ps. 41. 1. Cap. 6. 14. Marc. 11. 25. 2 Tim. 1. 16. Evr. 6. 10. Luc. 2. 13.

8 Fericiți * sunt cei curați cu inima, căci ** ei vor vedea pe Dumnezeu.

* Ps. 15. 2; 24. 4. Evr. 12. 14. ** 1 Cor. 13. 12. 1 Ioan 3. 2, 3.

9 Fericiți sunt făcătorii de pace, căci ei se vor chema fii ai lui Dumnezeu.

10 Fericiți * sunt cei prigoniți pentru dreptate, căci a lor este împărăția cerurilor.

* 2 Cor. 4. 17. 2 Tim. 2. 12. 1 Pet. 3. 14.

11 Fericiți * sunteți când vă vor batjocori și vă vor prigoni și vor zice împotriva voastră orice rău, minșând, din pricina mea.

* Luc. 6. 12. ** 1 Pet. 4. 14.

12 Bucurați-vă * și veseliți-vă căci răsplata voastră este mare în ceruri; căci așa ** au prigunit pe proorocii cari au fost înainte de voi.

* Luc. 6. 23. Fap. 5. 41. Rom. 5. 3. Iac. 1. 2. 1 Pet. 4. 13. ** 2 Cron. 36. 16. Neem. 9. 26. Cap. 23. 34, 37. Fapt. 7. 52. 1 Tes. 2. 15.

Sarea pământului. Lumina lumii.

13 Voi sunteți sarea pământului; dar dacă sarea * și-a pierdut gustul, prin ce se va săra? De nimic nu mai este bună decât să fie aruncată afară și să fie călcată în picioare de oameni.

* Marc. 9. 50. Luc. 14. 34, 35.

14 Voi * sunteți lumina lumii. Nu se poate ascunde o cetate așezată deasupra muntelui.

* Prov. 4. 18. Filip. 2. 13.

15 Nici nu aprind * ei o făclie și o pun sub obroc, ci în sfeșnic, și luminează tuturor celor ce sunt în casă.

* Marc. 4. 21. Luc. 8. 16; 11. 33.

16 Tot așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca ei * să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească ** pe Tatăl vostru care este în ceruri.

* 1 Pet. 2. 12. ** Ioan 15. 8. 1 Cor. 14. 25.

Împlinirea Legii și proorociilor.

17 Să * nu socotiți că am venit să stric legea sau proorocii; n'am venit să stric, ci să împlinesc.

* Rom. 3. 31; 10. 4. Gal. 3. 24.

18 Căci adevărat vă spun, până * va trece cerul și pământul, o iotă sau o frântură de slovă nu va trece nicidecum din lege, până se vor împlini toate.

* Luc. 16. 17.

19 Deci cine * va desființa una din aceste porunci foarte mici și va învăța așa pe oameni, se va chema cel mai mic în împărăția cerurilor; dar cine le va face și va învăța pe alții, acela se va chema mare în împărăția cerurilor.

* Luc. 2. 10.

20 Căci vă spun că dacă nu va prisosi * dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor și a Fariseilor, nicidecum nu veți intra în împărăția cerurilor.

* Rom. 9. 31; 10. 3.

Despre ucidere.

21 Ați auzit că s'a zis celor de demult: Să * nu ucizi; iar cine ** va ucide va fi supus judecății.

* Exod. 20. 13. Deut. 5. 17. ** 1 Ioan 3. 15.

22 Dar eu vă spun că oricine care se mânie pe fratele său va fi supus judecății, iar cine va zice fratelui său: Raca! va * fi supus sinedriului. Iar cine va zice: Nebunule! va fi supus la gheena focului.

* Iac. 2. 20.

23 Deci dacă * ți-ai aduce darul la altar și acolo ți-ai aduce aminte că fratele tău are ceva împotriva ta,

* Cap. 8. 4; 23. 19.

24 lasă-ți * darul acolo înaintea altarului și mergi întâi, împacă-te cu fratele

tău, și apoi vino și adu-ți darul.

* Iov 42. 8. Cap. 18. 19. 1 Tim. 2. 8. 1 Pet. 3. 7.

25 Invoiește-te * cu protivnicul tău repede, până ** ești pe cale cu el, ca nu cumva protivnicul tău să te dea judecătorului și judecătorul să te dea slujitorului, și vei fi aruncat în temniță.

* Prov. 25. 8. Luc. 12. 58, 59. ** Ps. 32. 6. Isa. 55. 6.

26 Adevărat îți spun, nu vei ieși nicidecum de acolo până nu vei da cel din urmă bănuț.

Despre preacurvie și despărțire.

27 Ați auzit că s'a zis: Să * nu preacurvești.

* Exod. 20. 14. Deut. 5. 18.

28 Dar eu vă spun, că oricine care se uită * la femeie ca s'o poftască, a și preacurvit cu ea în inima lui.

* Iov 31. 1. Prov. 6. 25. Fac. 34. 2. 2 Sam. 11. 2.

29 Dar dacă * ochiul tău cel drept te face să te poticnești, scoate-l ** afară și aruncă-l dela tine; căci îți este de folos să piară unul din mădularele tale și nu tot trupul tău să fie aruncat în gheenă.

* Cap. 18. 8, 9. Marc. 9. 43—47. ** Cap. 19. 12. Rom. 8. 13. 1 Cor. 9. 27. Col. 3. 5.

30 Și dacă mâna ta cea dreaptă te face să te poticnești, taie-o și aruncă-o dela tine; căci îți este de

folos să piară unul din mădulele tale și nu tot trupul tău să se ducă în gheenă.

31 S'a zis: Cine * își va lăsa nevasta, să-i dea o carte de despărțire.

* Deut. 24. 11. Ier. 3. 1. Cap. 19. 3, etc. Marc. 10. 2, etc.

32 Dar eu vă spun că oricine * care își lasă nevasta afară de pricină de curvie, o face să preacurvească, și cine va lua pe cea lăsată preacurvește.

* Cap. 19. 9. Luc. 16. 18. Rom. 7. 3. 1 Cor. 7. 10, 11.

Despre jurământ.

33 Iarăș ați auzit că * s'a zis celor de demult: Să nu ** juri strâmb, ci să ți împlinești Domnului jurămintele tale.

* Cap. 23. 16. ** Exod. 20. 7. Lev. 19. 12. Num. 30. 2. Deut. 5. 11. † Deut. 23. 23.

34 Dar eu vă spun: Nu jurați * nicidecum; nici pe cer, pentru că este scaunul ** de domnie al lui Dumnezeu;

* Cap. 23. 16, 18, 22. Iac. 5. 12. ** Isa. 66. 1.

35 nici pe pământ, pentru că este așternutul picioarelor lui; nici pe Ierusalim, pentru că este cetatea * marelui Împărat.

* Ps. 48. 2; 87. 3.

36 Nici pe capul tău nu jura, pentru că nu poți face un singur păr alb sau negru.

37 Ci cuvântul * vostru să fie: Da, da; nu, nu; iar ce este peste acestea este dela cel rău. * Col. 4. 6. Luc. 5. 12.

Suferirea răului. Iubirea vrăjmașilor.

38 Ați auzit că s'a zis: Ochiu * pentru ochiu și dinte pentru dinte.

* Exod. 21. 24. Lev. 24. 20. Deut. 19. 21.

39 Dar eu vă spun: * Nu vă împotriviți celui rău, ci oricine ** te lovește peste falca la cea dreaptă, întoarce-i și pe cealaltă.

* Prov. 20. 22; 24. 29. Luc. 9. 29. Rom. 12. 17, 19. 1 Cor. 6. 7. 1 Tes. 5. 15. 1 Pet. 3. 9. ** Isa. 50. 6. Plin. 3. 30.

40 Și celui ce voiește să se judece cu tine și să-ți ia haina, lasă-i și mantaua.

41 Și oricine te va sili * să mergi o milă, du-te cu el două. * Cap. 27. 32. Marc. 15. 21.

42 Celui ce cere dela tine să se împrumute dela tine nu * te abate.

* Deut. 15. 8, 10. Luc. 6. 30, 35.

43 Ați auzit că s'a zis: Să * iubești pe aproapele tău și să ** urăști pe vrăjmașul tău.

* Lev. 19. 18. ** Deut. 23. 6. Ps. 41. 10.

44 Dar eu vă spun: Iubiți * pe vrăjmașii voștri și rugați-vă pentru ceice vă prigonesc, **

* Luc. 6. 27, 35. Rom. 12. 14, 20. ** Luc. 23. 34. Fapt. 7. 60. 1 Cor. 4. 12, 13. 1 Pet. 2. 23; 3. 9.

45 ca să fiți fii ai Tatălui vostru cel din ceruri; pentru că el face să răsără * soarele său peste cei răi și cei buni, și trimete ploaie peste cei drepti și cei nedrepti.

* Iov 25. 3.

46 Căci dacă iubiți * pe ceice vă iubesc pe voi, ce răsplată aveți? Nu fac oare și vameșii acelaș lucru?

* Luc. 6. 32.

47 Și dacă îmbrățișați numai pe frații voștri, ce faceți mai mult decât alții? Oare nu fac și cei dintre Neamuri acelaș lucru?

48 Voi deci fiți * desăvârșiți, cum ** Tatăl vostru cel ceresc este desăvârșit.

* Fac. 17. 1. Lev. 11. 44; 19. 2. Luc. 6. 36. Col. 1. 28; 4. 12. Iac. 1. 4. 1 Pet. 1. 15, 16. ** Efes. 5. 1.

Despre milostenie și rugăciune.

6 Luați aminte să nu faceți dreptatea voastră înaintea oamenilor ca să fiți văzuți de ei; altfel n'aveți răsplată dela Tatăl vostru care este în ceruri.

2 Deci când faci * milostenie, nu suna cu trâmbița înaintea ta, cum fac fățarnicii în sinagogi și în ulițe, ca să fie slăviți de oameni. Adevărat vă spun: Își iau răsplata. * Rom. 12. 8.

3 Dar tu, când faci milostenie, să nu știe stânga ta ce face dreapta ta,

4 ca milostenia ta să fie în ascuns și Tatăl tău care vede în ascuns îți va răsplăti. *

* Luc. 14. 14.

5 Și când vă rugați, nu fiți ca fățarnicii; căci ei iubesc să se roage stând în sinagogi și în colturile ulițelor ca să fie văzuți de oameni. Adevărat vă spun, își iau răsplata.

6 Dar tu, când te rogi, intră * în camera ta și închizând ușa ta, roagă-te Tatălui tău care este în ascuns și Tatăl tău care vede în ascuns, îți va răsplăti.

* 2 Reg. 4. 33.

Tatăl nostru. Iertarea greșelilor.

7 Și când vă rugați, nu spuneți * într'una aceleași vorbe ca cei dintre Neamuri; căci ** li se pare că în vorbirea lor multă vor fi ascultați.

* Ecl. 5. 2. ** 1 Reg. 18. 26, 29.

8 Deci nu vă asemănați lor, căci știe Tatăl vostru de ce aveți trebuință mai înainte de a-i cere voi.

9 Deci voi așa rugați-vă: Tatăl * nostru care ești în ceruri, sfințească-se numele tău;

* Luc. 11. 2, etc.

10 vie împărăția ta, facă-se * voia ta precum ** în cer așa și pe pământ;

* Cap. 26. 39, 42. Fapt. 21. 14. ** Ps. 103. 20, 21.

11 pânea noastră * cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi; * *Iov. 23. 12. Prov. 30. 8.*

12 și ne * iartă nouă datoritiile noastre cum și noi am iertat datornicilor noștri; * *Cap. 18. 21, etc.*

13 și * nu ne duce în ispită, ci ne izbăvește ** de cel rău. Căci † a ta este împărăția și puterea și slava în veci. Amin.

* *Cap. 26. 41. Luc. 22. 40, 46. 1 Cor. 10. 13. 2 Pet. 2. 9. Apoc. 3. 10. ** Ioan 17. 15. † 1 Cron. 29. 11.*

14 Căci dacă * iertați oamenilor greșelile lor, vă va ierta și vouă Tatăl vostru cel ceresc.

* *Marc. 11. 25, 26. Efes. 4. 32. Col. 3. 13.*

15 Dar dacă nu * iertați oamenilor greșelile lor, nici Tatăl vostru nu vă va ierta greșelile voastre.

* *Cap. 18. 35. Iac. 2. 13.*

Despre post.

16 Iar când postiți, * nu fiți ca fățarnicii, posomorîți; căci își schimonosesc fețele, ca să se arate oamenilor că postesc. Adevărat vă spun, își iau răsplata.

* *Isa. 58. 5.*

17 Dar tu când postești, unge-ți * capul și spală-ți fața.

* *Rut. 3. 3. Dan. 10. 3.*

18 ca să nu te arăți oamenilor că postești ci Tatălui tău care este în ascuns: și Tatăl tău, care vede în ascuns, îți va răsplăti.

Comorile și îngrijorările.

19 Nu vă adunați * comori pe pământ, unde molia și rugina strică și unde hoții sparg și fură. * *Prov. 23. 4. 1 Tim. 6. 17. Eyr. 13. 5. Iac. 5. 1. etc.*

20 Ci * adunați-vă comori în cer, unde nici molia nici rugina nu strică și unde hoții nu sparg nici nu fură. * *Cap. 19. 21. Luc. 12. 33, 34; 18. 22. 1 Tim. 6. 19. 1 Pet. 1. 4.*

21 Căci unde este comoara ta acolo va fi și inima ta.

22 Candela * trupului este ochiul. Dacă ochiul tău este curat, tot trupul tău va fi plin de lumină.

* *Luc. 11. 34, 36.*

23 Dar dacă ochiul tău este rău, tot trupul tău va fi plin de întunec. Deci dacă lumina care este în tine este întunec, cât de mare este întunecul!

24 Nimeni * nu poate sluji la doi stăpâni; căci sau va urî pe unul și va iubi pe celălalt; sau se va ținea de unul și va disprețui pe celălalt. Nu ** puteți sluji lui Dumnezeu și lui Mamona.

* *Luc. 16. 13. ** Gal. 1. 10. 1 Tim. 5. 17. Iac. 4. 4. 1 Ioan 2. 15.*

25 Deaceea vă spun: Nu * vă îngrijați pentru sufletul vostru, ce să mâncați sau ce să beți, nici pentru

trupul vostru, cu ce să vă îmbrăcați. Oare sufletul nu este mai mult decât hrana și trupul decât îmbrăcăminte? * *Ps. 55. 22. Luc. 12. 22, 23. Filip. 4. 6. 1 Pet. 5. 7.*

26 Uitați-vă * bine la păsările cerului că nu samănă nici nu seceră nici nu adună în grânare și Tatăl vostru cel ceresc le hrănește; oare nu sunteți voi de mai mare preț decât ele?

* *Iov. 38. 41. Ps. 147. 9. Luc. 12. 24, etc.*

27 Și cine dintre voi, îngrijorându-se, poate adăuga un singur col la înălțimea sa?

28 Și ce vă îngrijați pentru îmbrăcăminte? Uitați-vă cu băgare de seamă la crinii câmpului cum cresc: nu se ostenesc nici nu torc.

29 Totuș vă spun că nici Solomon, în toată slava lui, nu se îmbrăca așa ca unul din aceștia.

30 Dar dacă astfel îmbracă Dumnezeu iarba câmpului, care este astăzi și mâne se aruncă în cuprător, oare nu vă va îmbrăca el cu mult mai mult pe voi, puțin credincioșilor?

31 Deci nu vă îngrijați zicând: Ce să mâncăm, sau ce să bem sau cu ce să ne îmbrăcăm?

32 Căci toate acestea Neamurile le caută; căci știe Tatăl vostru cel ceresc că aveți trebuință de toate acestea.

33 Căutați * dar mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui și toate acestea vi se vor adăuga. * *1 Reg. 3. 13. Ps. 37. 25. Marc. 10. 30. Luc. 12. 31. 1 Tim. 4. 8.*

34 Deci nu vă îngrijați pentru ziua de mâne; căci ziua de mâne se va îngriji de sine; ajunge zilei răutatea ei.

Despre judecățile aspre. — Bărna și paiul. Lucrurile sfinte.

7 Nu * judecați ca să nu fiți judecați.

* *Luc. 6. 37. Rom. 2. 1; 14. 3. 4. 10, 13. 1 Cor. 4. 3, 5. Iac. 4. 11, 12.*

2 Căci * cu ce judecați judecați veți fi judecați și cu ce măsurați măsurați vi se va măsura.

* *Marc. 4. 24. Luc. 6. 38.*

3 Și * de ce vezi paiul care este în ochiul fratelui tău și nu zărești bărna din ochiul tău? * *Luc. 6. 41, 42.*

4 Sau cum vei zice fratelui tău: Lasă-mă să scot paiul din ochiul tău! și iată bărna este în ochiul tău.

5 Fățarnice, scoate mai întâi bărna din ochiul tău și atunci vei vedea lămu-

rit să scoți paiul din ochiul fratelui tău.

6 Nu *dați ce este sfânt cânilor, nici nu aruncați mărgăritarele voastre înaintea porcilor, ca nu cumva să le calce în picioare și să se întoarcă să vă sfășie și pe voi.

* Prov. 9. 7, 8; 23. 9. Ept. 13. 45, 46.

Stăruința în rugăciune.

7 Cereți *și vi se va da, căutați și veți afla, bateți și vi se va deschide.

* Cap. 21. 22. Marc. 11. 24. Luc. 11. 9, 10; 13. 1. Ioan 14. 13; 15. 7; 16. 23. 24. Luc. 1. 5, 6. 1 Ioan 3. 22; 5. 14, 15.

8 Căci oricine *cere capătă și cine caută află și celui ce bate se va deschide. * Prov. 8. 17. Ier. 29. 12, 13.

9 Sau cine *este omul dintre voi care, dacă-i va cere fiul său o pâine, să-i dea o piatră? * Luc. 11. 11, 12, 13.

10 Sau dacă va cere un pește, să-i dea un șarpe?

11 Deci dacă voi, răi *fiind, știți să dați daruri bune la copiii voștri, cu cât mai mult Tatăl vostru cel din ceruri va da cele bune celor cari-i cer.

* Mat. 6. 5; 8. 21.

12 Toate deci *câte ați voi să vă face oamenii, așa faceți-le și voi lor, căci aceea ** este legea și proorocii.

* Luc. 6. 31. ** Lev. 19. 18. Cap. 22. 40. Rom. 13. 8—10. Gal. 5. 14. 1 Tim. 1. 5.

Poarta cea strâmtă.

13 Intrați *pe poarta cea strâmtă, pentru că largă este poarta și lată este calea care duce la peire și mulți sunt cei ce intră pe ea.

* Luc. 13. 24.

14 Pentru că strâmtă este poarta și îngustă este calea care duce la viață și puțini sunt cei ce o află.

Proorocii mincinoși.

15 Feriți-vă *de prooroci mincinoși ** cari vin la voi în îmbrăcăminte de oi, iar pe dinlăuntru sunt ț lupi răpitori.

* Deut. 13. 3. Ier. 23. 16. Cap. 24. 4, 5, 11, 24. Marc. 13. 22. Rom. 16. 17, 18. Efes. 5. 6. Col. 2. 8. 2 Pet. 2. 1—3. 1 Ioan 4. 1. ** Mic. 3. 5. 2 Tim. 3. 5. † Ept. 20. 29, 30.

16 După *roadele lor îi veți cunoaște; oare se culeg **struguri din spini sau smochine din măracini?

* Vers. 20. Cap. 12. 33. ** Luc. 6. 43, 44.

17 Tot așa orice *pom bun face roade bune, iar pomul rău face roade rele.

* Ier. 11. 19. Cap. 12. 33.

18 Un pom bun nu poate aduce roade rele, nici un pom rău aduce roade bune.

19 Orice *pom care nu face rod bun se taie și se aruncă în foc.

* Cap. 3. 10. Luc. 3. 9. Ioan 15. 2, 6.

20 De aceea după roadele lor îi veți cunoaște.

Casa zidită pe stâncă.

21 Nu oricine care îmi zice: Doamne, * Doamne! va intra în împărăția cerurilor ci cel ce face voia Tatălui meu care este în ceruri. * Osea 8. 2. Cap. 25. 11, 12. Luc. 6. 46; 13. 25. Ept. 19. 13. Rom. 2. 13. Iac. 1. 22.

22 Mulți îmi vor zice în ziua aceea: Doamne, Doamne, n'am * proorocit noi în numele tău și n'am scos noi afară draci în numele tău și n'am făcut noi multe puteri în numele tău?

* Num. 24. 4. Ioan 10. 51. 1 Cor. 13. 2.

23 Și atunci *le voi mărturisi: Niciodată nu v'am cunoscut; depărtați-vă ** dela mine cei ce lurați fărădelegea.

* Cap. 25. 12. Luc. 13. 25, 27. 2 Tim. 2. 19. ** Ps. 5. 5; 6. 8. Cap. 25. 41.

24 Deci, oricine *care aude aceste cuvinte ale mele și le face va fi asemănat cu un bărbat cu minte care și-a clădit casa pe stâncă.

* Luc. 6. 47. etc.

25 Și s'a pogorît ploaia și au venit râurile și au suflat vânturile și au bătut în casa aceea și n'a căzut: căci era întemeiată pe stâncă.

26 Și oricine care aude aceste cuvinte ale mele și nu le face va fi asemănat cu un bărbat fără minte care și-a clădit casa pe nisip.

27 Și s'a pogorît ploaia și au venit râurile și au suflat vânturile și au izbit în casa aceea și a căzut: și căderca ei a fost mare.

28 Și a fost așa: când a sfârșit Isus cuvintele acestea, gloatele au rămas uimite *de învățătura lui.

* Cap. 13. 54. Marc. 1. 22; 6. 2. Luc. 4. 32.

29 Căci *ii învăța ca având putere iar nu ca învășii cărturarii lor. * Ioan 7. 46.

Vindecarea unui lepros.

8 Și după ce s'a pogorît de pe munte, l-au urmat gloate multe.

2 Și *iată, un lepros s'a apropiat de el și i s'a închinat zicând: Doamne, dacă voiești, poți să mă curețești.

* Marc. 1. 40, etc.

3 Și Isus a întins mâna și l-a atins zicând: Voiesc, fii curățit. Și îndată lepra lui a fost curățită.

4 Și Isus îi zice: Vezi *să nu spui la nimeni, ci mergi, arată-te preotului și adu darul pe care l-a rânduit ** Moise, spre mărire lor.

* Cap. 9. 30. Marc. 5. 42. ** Lev. 14. 3, 4, 10. Luc. 4. 14.

Vindecarea robului unui sutaș.

5 Și când *a intrat în Capernaum, s'a apropiat de el un sutaș, rugându-l

* Luc. 7. 1, etc.

6 și zicând: Doamne,

sluga mea zace în casă slăbănog, chinuindu-se cumplit.

7 Și îi zice: Voiu veni și-l voiu însănătoși.

8 Și sutașul a răspuns și a zis: Doamne, nu*sânt vrednic ca să intri sub acoperișul meu ci zi**numai cu un cuvânt și sluga mea se va tămădui.

* Luc. 15. 19, etc. ** Ps. 107. 20.

9 Căci și eu sânt un om sub stăpânire, având sub mine însumi ostași, și zic acestuia: Du-te. Și se duce. Și altuia: Vino. Și vine. Și robului meu: Fă aceasta. Și face.

10 Și când a auzit Isus, s'a mirat și a zis celorce-l urmau: Adevărat vă spun: n'am găsit nici în Israel atâta credință.

11 Dar vă spun că mulți* vor veni dela răsărit și dela apus și vor sta la masă cu Avraam și Isaac și Iacov în împărăția cerurilor,

* Fac. 12. 3. Isa. 2. 2, 3; 11. 10. Mal. 1. 11. Luc. 13. 29. Fapt. 10. 45; 11. 18; 14. 27. Rom. 15. 9, etc. Efes. 3. 6.

12 Iar*fiii împărăției vor**fi aruncați în întunerecul de afară: acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților.

* Cap. 21. 43. ** Cap. 13. 42, 50; 22. 13; 24. 51; 25. 30. Luc. 13. 28. 2 Pet. 2. 17. Iuda. 13.

13 Și Isus a zis sutașului: Du-te, fie-ți cum ai

crezut. Și sluga s'a tămăduit în ceasul acela.

Vindecarea soacrei lui Petru și mai multor bolnavi.

14 Și când a venit Isus* în casa lui Petru, a văzut pe soacra** acestuia zăcând acolo și prinsă de friguri. * Marc. 1. 29—31. Luc. 4. 38, 39. ** 1 Cor. 9. 5.

15 Și i-a atins mâna și au lăsat-o frigurile. Și ea s'a sculat și-i slujia.

16 Și când s'a făcut seară,*i-au adus mulți îndrăciți și a scos afară durerile prin cuvânt și a tămăduit pe toți cari erau bolnavi,

* Marc. 1. 32, etc. Luc. 4. 40, 41.

17 ca să îplinească ce s'a zis prin Isaia proorocul, care zice: El*însuș a luat slăbiciunile noastre și a purtat boalele noastre.

* Isa. 53. 4. 1 Pet. 2. 24.

Cum să urmăim pe Isus.

18 Și când a văzut Isus gloate multe împrejurul său a poruncit să treacă dincolo.

19 Și*unul, un cărturar, s'a apropiat și i-a zis: Învățătorule, te voiu urma oriunde vei merge.

* Luc. 9. 57, 58.

20 Și Isus îi zice: Vulpile au vizuini și păsările cerului au locuințe, dar

Fiul omului n'are unde să-și plece capul.

21 Și un*altul dintre ucenici i-a zis: Doamne, dă-mi**voie mai întâi să mă duc și să îngrop pe tatăl meu.

* Luc. 9. 59, 60. ** 1 Reg. 19. 20.

22 Dar Isus îi zice: Urmează-mă și lasă morții să-și îngroape pe morții lor.

Potolirea furtunii.

23 Și când a intrat în corabie, ucenicii lui l-au urmat.

24 Și*iată s'a făcut o furtună cumplită pe mare încât corabia se acoperia de valuri: iar el dormia.

* Marc. 4. 37, etc. Luc. 8. 23, etc.

25 Și s'au apropiat de el și l-au deșteptat, zicând: Doamne, scapă-ne; pierim!

26 Și el le zice: De ce sunteți fricoși, puțin credincioșilor? Atunci s'a sculat,*a certat vânturile și marea și s'a făcut o liniște mare.

* Ps. 65. 7; 89. 9; 107. 29.

27 Și oamenii s'au mirat zicând: Ce fel de om este acesta că și vânturile și marea îl ascultă?

Doi îndrăciți sunt tămăduiți.

28 Și când*a venit el dincolo în ținutul Gadarenilor, l-au întâmpinat doi îndrăciți, ieșind din morminte, foarte înfuriați, în-

cât nimeni nu putea trece pe calea aceea.

* Marc. 5. 1, etc. Luc. 8. 26, etc.

29 Și iată au strigat zicând: Ce avem noi cu tine, Isuse, Fiu al lui Dumnezeu? Ai venit aici ca să ne chinuiești mai înainte de vreme?

30 Și departe de ei era o turmă de porci mulți, păscând.

31 Și dracii îl rugau zicând: Dacă ne scoți afară, trimite-ne în turma de porci.

32 Și el le-a zis: Mergeți. Iar ei au ieșit și s'au dus în turma de porci. Și iată, toată turma s'a repezit depe râpă în mare și a pierit în ape.

33 Iar ceice îi pășteau au fugit și s'au dus în cetate și au spus toate și cele *întâmplăte* cu îndrăciții.

34 Și iată, toată cetatea a ieșit în întâmpinarea lui Isus. Și când l-au văzut, l-au rugat să treacă din hotarele lor.

* Deut. 5. 25. 1 Reg. 17. 18. Luc. 5. 8. Fapt. 16. 39.

Vindecarea unui slăbănog.

9 Și intrând în corabie, a trecut dincoace și*a venit în cetatea sa. * Cap. 4. 13.

2 Și*iată i-au adus pe un slăbănog zăcând pe pat. Și Isus văzând**credința

lor, a zis slăbănogului: Îndrăznește, fiule, iertate-ți sunt păcatele.

* Marc. 2. 3. Luc. 5. 18. ** Cap. 8. 10.

3 Și iată, unii dintre cărturari au zis în ei înșiși: Omul acesta hulește.

4 Dar Isus, știind * gândurile lor, a zis: Pentruce cugetați rele în inimile voastre?

* Ps. 139. 2. Cap. 12. 25. Marc. 12. 15. Luc. 5. 22; 6. 8; 9. 47; 11. 17.

5 Căci ce este mai lesne, a zice: Iertate-ți sunt păcatele! sau a zice: Scoală-te și umblă?

6 Dar ca să știți că are putere Fiul omului pe pământ să ierte păcatele, (atunci zice slăbănogului): Scoală-te, ridică-ți patul și mergi la casa ta.

7 Și s'a sculat și s'a dus la casa lui.

8 Iar gloatele când au văzut, s'au temut și au slăvit pe Dumnezeu, care a dat oamenilor o astfel de putere.

Chemarea lui Matei.

9 Și pe când trecea Isus de acolo, a văzut pe un om șezând la vână, numit Matei. Și-i zice: Urmează-mă. Și el s'a sculat și l-a urmat.

* Marc. 2. 14. Luc. 5. 27.

10 Și a fost așa: * când ședea el la masă în casă,

iată, mulți vameși și păcătoși au venit și au șezut la masă cu Isus și cu ucenicii lui.

* Marc. 2. 15, etc. Luc. 5. 29, etc.

11 Și când au văzut * Fariseii, ziceau ucenicilor lui: Pentruce mănâncă Învățătorul vostru cu vameși ** și păcătoși?

* Cap. 11. 19. Luc. 5. 30; 15. 2. ** Gal. 2. 15.

12 Iar când a auzit Isus, a zis: Cei ce sunt sănătoși n'au trebuință de doctor, ci cei bolnavi.

13 Duceți-vă dar și învățați ce însemnează: Milă * voesc iar nu jertfă. Căci n'am venit să chem pe drepți ci ** pe păcătoși.

* Osea. 6. 6. Mic. 6. 6-8. Cap. 12. 7. ** 1 Tim. 1. 15.

Întrebarea ucenicilor lui Ioan despre post.

14 Atunci vin la el ucenicii lui Ioan zicând: Pentruce * noi și Fariseii postim des iar ucenicii tăi nu postesc?

* Marc. 2. 18, etc. Luc. 5. 33, etc. 18. 12.

15 Și Isus le-a zis: Nu cumva pot fiii odăii de nuntă * să se întristeze câtă vreme este mirele cu ei? Dar vor veni zile când mirele va fi luat dela ei și atunci ** vor posti. * Ioan 3. 29. ** Fapt. 13. 2, 3; 14. 23. 1 Cor. 7. 5.

16 Dar nimeni nu pune o bucată de postav nou la

un veșmânt vechiu, căci umplutura lui rupe din veșmânt și se face mai rea ruptură.

17 Nici nu pun vin nou în burdufuri vechi; altfel burdufurile se sparg și vinul se varsă și burdufurile se nimicesc; ci pun vin nou în burdufuri noi și amândouă se păstrează împreună.

Învierea fiicei lui Iair și vindecarea unei femei.

18 Pe când * le vorbia acestea, iată unul, un mai mare, a venit la el și i s'a închinat zicând: Fiica mea a murit acum; ci vino și pune-ți mâna peste ea și va trăi.

* Marc. 5. 22, etc. Luc. 8. 41, etc.

19 Și Isus s'a sculat și l-a urmat precum și ucenicii lui.

20 Și * iată, o femeie cu o scurgere de sânge de doisprezece ani s'a apropiat de el pe dinapoi și i-a atins ciucurile veșmântului. * Marc. 5. 25. Luc. 8. 43.

21 Căci zicea în sine: Numai de-i voi atinge, veșmântul, voi fi tămăduită.

22 Dar Isus întorcându-se și văzând-o a zis: Îndrăznește, fiică, credința * ta te-a tămăduit. Și femeia

a fost tămăduită din ceasul acela.

* Luc. 7. 50; 8. 48; 17. 19; 18. 42.

23 Și când * a venit Isus la casa mai marelui ** și a văzut pe cântătorii din fluer și gloata făcând zarvă, * Marc. 5. 38. Luc. 8. 51. ** 2 Cron. 35. 25.

24 a zis: Depărtați-vă: * căci fata n'a murit ci doarme. Și își râdeau de el.

* Fapt. 20. 10.

25 Și când a fost dată afară gloata, el a intrat, i-a apucat mâna și copila s'a sculat.

26 Și a ieșit vestea aceasta peste tot ținutul acela.

Vindecarea a doi orbi.

27 Și pe când trecea Isus de acolo, l-au urmat doi orbi strigând și zicând: Ai milă de noi, Fiu * al lui David. * Cap. 15. 22; 20. 30, 31. Marc. 10. 47, 48. Luc. 18. 38, 39.

28 Și când a intrat el în casă, orbii s'au apropiat de el. Și Isus le zice: Credeți că pot face aceasta? Ei îi zic: Da, Doamne.

29 Atunci le-a atins ochii, zicând: Fie-vă după credința voastră.

30 Și li s'au deschis ochii. Și Isus le-a poruncit aspru zicând: Vedeți, * nimeni să nu știe.

* Cap. 8. 4; 12. 16; 17. 9. Luc. 5. 14.

31 Dar * când au ieșit, au

răspândit vestea despre el în tot ținutul acela.

* Marc. 7. 36.
*Vindecarea unui mul
indrăcit.*

32 Și pe * când plecau ei afară, iată i-au adus un om mul îndrăcit.

* Cap. 12. 22. Luc. 11. 14.

33 Și după ce a fost scos dracul afară, mulul a vorbit. Și gloatele s'au minunat zicând: Niciodată nu s'a arătat așa ceva în Israel.

34 Dar Fariseii ziceau: El scoate * afară pe draci prin mai marele dracilor.

* Cap. 12. 24. Marc. 3. 22. Luc. 11. 15.

Lui Isus îi este milă de gloate.

35 Și Isus străbătea * toate cetățile și satele, învățându-i ** în sinagogile lor și propovăduind evanghelia împărăției și vindecând orice boală și orice slăbiciune.

* Marc. 6. 6. Luc. 13. 22. ** Cap. 4. 23.

36 Iar când * a văzut gloatele, i s'a făcut milă de ele pentru că erau leșinate și risipite ca ** niște oi neavând păstor.

* Marc. 6. 34. ** Num. 27. 17. 1 Reg. 22. 17. Ezech. 34. 5. Zah. 10. 2.

37 Atunci zice ucenicilor săi: Secerișul * în adevăr este mult, dar lucrătorii sunt puțini.

* Luc. 10. 2. Ioan 4. 35.

38 Rugați-vă * deci Dom-

nului secerișului ca să scoată lucrători la secerișul său.

* 2 Tes. 3. 1.

Trimiterea celor doisprezece apostoli.

10 Și a chemat * la sine pe cei doisprezece ucenici ai săi și le-a dat putere peste duhurile necurate ca să le scoată afară și să tămăduiască orice boală și orice slăbiciune.

* Marc. 3. 13, 14; 6. 7. Luc. 6. 13; 9. 1.

2 Iar numele celor doisprezece apostoli sunt acestea: cel dintâi Simon, zis * Petru, și Andrei, fratele lui, Iacov al lui Zebedei și Ioan, fratele lui.

* Ioan 1. 42.

3 Filip și Bartolomeu, Toma și Matei vameșul, Iacov al lui Alfeu și Levi, numit Tadeu.

4 Simon * Cananitul și Iuda Iscarioteanul. ** care l-a și dat prins.

* Luc. 6. 15. Fapt. 1. 13. ** Ioan 13. 26.

5 Isus a trimis pe acești doisprezece și le-a poruncit, zicând: * Nu mergeți pe calea Neamurilor și nu intrați în nici o cetate de Samariteni; **

* Cap. 4. 15. ** 2 Reg. 17. 24. Ioan 4. 9, 20.

6 ci * mergeți mai degrabă la oile ** cele pierdute ale casei lui Israel.

* Cap. 15. 24. Fapt. 13. 46. ** Isa. 53. 6. Ier. 50. 6, 17. Ezech. 34. 5, 6, 16. 1 Pet. 2. 25.

7 Iar * când mergeți, propovăduiți, zicând: S'a apropiat împărăția ** cerurilor.

* Luc. 9. 2. ** Cap. 3. 2; 4. 17. Luc. 10. 9.

8 Tămăduiți pe cei neputincioși, sculați pe morți, curățiți pe leproși, scoateți-i afară pe draci; în * dar ați luat, în dar dați.

* Fapt. 8. 18, 20.

9 Nu * câștigați aur, nici argint, nici aramă ** la învingătorile voastre,

* 1 Sam. 9. 7. Marc. 6. 8. Luc. 9. 3; 10. 4; 22. 35. ** Marc. 6. 8.

10 nici traistă pentru cale, nici două haine, nici încălțăminte, nici toiag; căci * vrednic este lucrătorul de hrana sa.

* Luc. 10. 7. 1 Cor. 9. 7, etc. 1 Tim. 5. 18.

11 Și în * orice cetate sau sat veți intra, cercetați cine este vrednic în el și rămâneți acolo până când veți ieși.

* Luc. 10. 8.

12 Iar când intrați în casă, urați-i de bine.

13 Și * dacă este casa vrednică, pacea voastră să vie peste ea; ** iar dacă nu este vrednică, pacea voastră să se întoarcă la voi.

* Luc. 10. 5. ** Ps. 35. 13.

14 Și * cine nu vă va primi, nici nu va asculta cuvintele voastre, când ieșiți din casa sau din cetatea

aceea, scuturați ** praful depe picioarele voastre.

* Marc. 6. 11. Luc. 9. 5; 10. 10, 11. ** Neem. 5. 13. Fapt. 13. 51; 18. 6.

15 Adevărat vă spun, mai * ușor va fi pământului Sodomei și Gomorei în ziua judecării decât cetății aceleia.

* Cap. 11. 22, 24.

Primirea apostolilor de lume.

16 Iată, * eu vă trimit ca niște oi în mijlocul lupilor; fiți dar ** înțelepți ca șerpii și fără răutate + ca porumbeii.

* Luc. 10. 3. ** Rom. 16. 19. Efes. 5. 15. + 1 Cor. 14. 20. Filip. 2. 15.

17 Dar feriți-vă de oameni; căci vă * vor da în sinedrii și vă ** vor biciui în sinagogile lor.

* Cap. 24. 9. Marc. 13. 9. Luc. 12. 11; 21. 12. ** Fapt. 5. 40.

18 Și veți * fi duși înaintea stăpânitorilor și împăraților pentru mine, spre mărturie lor și Neamurilor.

* Fapt. 12. 1; 24. 10; 25. 7, 23. 2 Tim. 4. 16.

19 Iar * când vă vor da, nu vă îngrijați cum sau ce să vorbiți, căci vi ** se va da în acel ceas ce să vorbiți.

* Marc. 13. 11—13. Luc. 12. 11; 21. 14, 15. ** Exod. 4. 12. Ier. 1. 7.

20 Căci * nu voi sunteți ceice vorbiți ci Duhul Tatălui vostru este celce vorbește în voi.

* 2 Sam. 23. 2.

Fapt. 4. 8; 5. 10. 2 Tim. 4. 17.

21 Și frate * va da pe frate la moarte și tatăl pe

copilul său: și copiii se vor scula împotriva părinților și-i vor omori.

* Mic. 7. 6. Vers. 35. 36. Luc. 21. 16.

22 Și veți *fi urîți de toți pentru numele meu; dar **cine rabdă până în sfârșit, acela va fi mântuit.

* Luc. 21. 17. ** Dan. 12. 12, 13. Cap. 24. 13. Marc. 13. 13.

23 Și când *vă prigonesc în cetatea aceasta, fugiți în cealaltă; căci adevărat vă spun, nu veți sfârși cetățile lui Israel până ** va veni Fiul omului.

* Cap. 2. 13; 4. 12; 12. 15. Fapt. 8. 1; 9. 25; 14. 6. ** Cap. 16. 28.

24 Ucenicul nu *este mai pe sus de învățătorul său nici robul mai pe sus de domnul său.

* Luc. 6. 40. Ioan 13. 16; 15. 30.

25 Destul este ucenicului să fie ca învățătorul său, și robului să fie ca domnul său. Dacă pe *domnul casei l-au numit Beelzebul, cu cât mai mult *vor numi* așa pe casnicii lui.* Cap. 12. 24

Marc. 3. 22. Luc. 11. 15. Ioan 8. 48, 52

26 Deci nu vă temeți de ei: căci *nimic nu este acoperit care nu va fi descoperit și ascuns care nu va fi cunoscut.

* Marc. 4. 22. Luc. 8. 17; 12. 2. 8.

27 Ce vă zic eu la întunec, spuneți la lumină și ce auziți la ureche, propovăduiți depe case.

28 Și nu *vă temeți de ceice ucid trupul dar sufletul nu-l pot ucide: ci temeți-vă mai degrabă de acela care poate să piardă și sufletul și trupul în gheenă.

* Isa. 8. 12, 13. Luc. 12. 4. 1 Pet. 3. 14.

29 Oare nu se vând două vrăbii pentru un ban? Și nici una din ele nu va cădea pe pământ fără Tatăl vostru.

30 Chiar *și perii capului vostru, toți sunt numărați. * 1 Sam. 14. 45. 2 Sam. 14. 11. Luc. 21. 18. Fapt. 27. 34.

31 Deci nu vă temeți, voi sunteți mai de preț decât multe vrăbii.

32 Deci *oricine care va mărturisi pentru mine înaintea oamenilor, voi mărturisi și ** eu pentru el înaintea Tatălui meu care este în ceruri.

* Luc. 12. 8. Rom. 10. 9, 10. ** Apoc. 3. 5.

33 Dar *oricine mă va tăgădui pe mine înaintea oamenilor, îl voi tăgădui și eu pe el înaintea Tatălui meu care este în ceruri.

* Marc. 8. 38. Luc. 9. 26. 2 Tim. 2. 12.

34 Nu *socotiți că am venit să arunc pace pe pământ; n'am venit să arunc pace ci sabie.

* Luc. 12. 49, 51—53.

35 Căci am venit să învărbesc pe om cu *tatăl

său și pe fiică cu mamă-sa și pe noră cu soacra ei.

* Mic. 7. 6.

36 Și vrăjmași *ai omului sunt casnicii lui.

* Ps. 41. 9; 55. 13. Mic. 7. 6. Ioan 13. 18.

37 Cine *iubește pe tată sau pe mamă mai mult decât pe mine, nu este vrednic de mine; și cine iubește pe fiu sau pe fiică mai mult decât pe mine, nu este vrednic de mine.

* Luc. 14. 26.

38 Și oricine *nu-și ia crucea sa și nu mă urmează, nu este vrednic de mine.

* Cap. 16. 24. Marc. 8. 34. Luc. 9. 23; 14. 27.

39 Cine *își află viața, o va pierde și cine își pierde viața pentru mine, o va afla.

* Cap. 16. 25. Luc. 17. 33. Ioan 12. 25.

Primirea ucenicilor.

40 Cine *vă primește pe voi, pe mine mă primește și cine mă primește pe mine, primește pe celce m'a trimis pe mine.

* Cap. 18. 5. Luc. 9. 48; 10. 16. Ioan 12. 44; 13. 20. Gal. 4. 14.

41 Cine *primește un prooroc în nume de prooroc, va lua răsplătă de prooroc și cine primește pe un drept în nume de drept, va lua răsplata unui drept.

* 1 Reg. 17. 10; 18. 4. 2 Reg. 4. 8.

42 Și *cine va adăpa pe unul din acești mici numai cu un pahar de apă rece în nume de ucenic, adevărat vă spun, nu-și va pierde răsplata nicidecum.

* Cap. 18. 5, 6; 25. 40. Marc. 9. 41. Evr. 6. 19.

Trimisii lui Ioan Botezătorul.

11 Și a fost așa: când a sfârșit Isus de dat învățături celor doisprezece ucenici ai săi, a trecut de acolo ca să-i învețe și să propovăduiască în cetățile lor.

2 Iar Ioan *când a auzit în ** temniță faptele lui Hristos, a trimis prin ucenicii săi

* Luc. 7. 18, 19, etc. ** Cap. 14. 3.

3 și i-a zis: Tu ești celce *vine sau să așteptăm pe altul? * Fac. 40. 10. Num. 24. 17.

Dan. 9. 24. Ioan 6. 14.

4 Și Isus a răspuns și le-a zis: Mergeți și spuneți lui Ioan celece auziți și vedeți:

5 orbi *își capătă vedere, și schiopii umblă, leproșii se curătesc și surzii aud, morții se scoală și săracilor ** li se vestește Evanghelia;

* Isa. 29. 18; 35. 4—6; 42. 7. Ioan 2. 23;

3. 2; 5. 36; 10. 25, 38; 14. 11. ** Pa. 22. 26.

Isa. 61. 1. Luc. 4. 18. Luc. 2. 5.

6 și fericit este cine nu

va găsi *un prilej de po-
tienie în mine.

* Isa. 8. 14, 15. Cap. 13. 57; 24. 10; 26.
31. Rom. 9. 32, 33. 1 Cor. 1. 23; 2. 14.
Gal. 5. 11. 1 Pet. 2. 8.

Mărturia lui Isus despre Ioan.

7 Iar pe când *plecau ei,
a început Isus să vor-
bească gloatelor des-
pre Ioan: Ce ați ieșit în pus-
tie să priviți? O trestie **
clătinându-se de vânt?

* Luc. 7. 24. ** Efes. 4. 14.

8 Dar ce ați ieșit să ve-
deți? Un om îmbrăcat în
veșminte moi? Iată, ceice
poartă cele moi sunt în
casele împăraților.

9 Dar pentru ce ați ie-
șit? Să vedeți un prooroc?
Da, vă spun, și *mai mult
decât un prooroc.

* Cap. 14. 5; 21. 26. Luc. 1. 76; 7. 26.

10 Acesta este cel des-
pre care s'a scris: Iată, *
eu trimit înaintea feței tale
pe solul meu, care va pre-
găti calea ta înaintea ta.

* Mal. 3. 1. Marc. 1. 2. Luc. 1. 76; 7. 27.

11 Adevărat vă spun, în-
tre cei născuți de femei nu
s'a sculat unul mai mare
decât Ioan Botezătorul.
Dar cine este mai mic în
împărăția cerurilor este
mai mare decât el.

12 Și din *zilele lui Ioan
Botezătorul până acum îm-
părăția cerurilor se ia cu
năvală și ceice dau năvală,
o apucă.

* Luc. 16. 16.

13 Căci toți *proorocii și
legea au proorocit până la
Ioan.

* Mal. 4. 6.

14 Și dacă voiți să pri-
miți, el este Ilie *care are
să vină.

* Mal. 4. 5. Cap. 17. 12. Luc. 1. 17.

15 Cine *are urechi să
audă.

* Cap. 13. 9. Luc. 8. 8.
Apoc. 2. 7. 11, 17, 29; 3. 6, 13, 22.

16 Dar cu *cine voui a-
semăna neamul acesta?
Este asemenea unor copii
cari stau în târguri și
strigă către ceilalți

* Luc. 7. 31.

17 și zic: V'am cântat
din fluer și n'ați jucat:
v'am cântat de jale și nu
v'ați bătut în piept.

18 Căci Ioan a venit nici
mâncând nici bând și ei
zic: Are drac.

19 Fiul omului a venit
mâncând și bând și ei zic:
Iată un om mâncăcios și
băutor de vin, prieten *al
vameșilor și al păcătoșilor.
Și *înțelepciunea este în-
dreptătită din faptele ei.

* Cap. 9. 10. ** Luc. 7. 35.

Mustrearea cetăților nepocăite.

20 Atunci *a început să
mustre cetățile în cari se
făcuseră cele mai multe
puteri ale lui pentru că nu
s'au pocăit.

* Luc. 10. 13, etc.

21 Vai de tine, Horazine!
Vai de tine, Betsaido! Pen-
trucă dacă s'ar fi făcut în

Tir și Sidon puterile cari
au fost făcute în voi, de
mult s'ar fi pocăit în *
sac și cenușă.

* Ioan 3. 7, 8.

22 Dar vă spun, va *fi
mai ușor Tirului și Sido-
nului în ziua judecării de-
cât vouă.

* Cap. 10. 15. Vers. 24.

23 Și tu, Capernaume,
vei fi înălțat *până la cer?
Până la Ildes vei fi po-
gorit. Pentru că dacă s'ar
fi făcut în Sodoma puterile
cari au fost făcute în tine,
ea ar fi rămas până astăzi.

* Isa. 14. 13. Plin. 2. 1.

24 Dar vă spun că va fi
mai ușor *pământului So-
domei în ziua judecării de-
cât ție.

* Cap. 10. 15.

*Lucrurile descoperite prun-
cilor. Jugul lui Hristos.*

25 În *vremea aceea Isus
a răspuns și a zis: Te laud,
Tată, Doamne al cerului
și al pământului, că ai **
ascuns acestea de înțelepți
și pricepuți și *le-ai des-
coperit pruncilor.

* Luc. 10. 21. ** Ps. 8. 2. 1 Cor. 1. 19.
27; 2. 8. 2 Cor. 3. 14. † Cap. 16. 17.

26 Da, Tată, pentru că
așa a fost bună plăcere în a-
mintea ta.

27 Toate *mi-au fost
date de Tatăl meu și **ni-
meni nu cunoaște deplin
pe Fiul decât Tatăl, nici pe
Tatăl nu-l cunoaște deplin
cineva decât Fiul și acela

căruia va voi Fiul să i-l
descopere. * Cap. 28. 18. Luc. 10.
22. Ioan 3. 35; 13. 3; 17. 2. 1 Cor. 15. 27.
** Ioan 1. 18; 6. 46; 10. 15.

28 Veniți la mine toți
cei osteniți și împovărați și
eu vă voi da odihnă.

29 Luați jugul meu asu-
pra voastră și * învățați
dela mine, pentru că sânt
blând și smerit **cu inima
și *veți afla odihnă pentru
sufletele voastre.

* Ioan 13. 15. Filip. 2. 5. 1 Pet. 2. 21.
1 Ioan 2. 6. ** Zah. 9. 9. Filip. 2. 7. 8.
† Ier. 6. 16.

30 Căci *jugul meu este
bun și sarcina mea este
ușoară.

* 1 Ioan 5. 3.

Spicele și ziua Sabatului.

12 În vremea aceea Isus
a mers *în Sabat prin
sămănături și ucenicii săi
au flămânzit și au început
să smulgă spice și să mă-
nânce.

* Deut. 23. 25. Marc. 2. 23. Luc. 6. 1.

2 Iar Fariseii, când au
văzut, i-au zis: Iată, uce-
nicii tăi fac ce nu se cade
să facă în Sabat.

3 Dar el le-a zis: N'ați
citit ce *a făcut David,
când a flămânzit, el și cei-
ce erau cu el?

* Sam. 21. 6.

4 Cum a intrat în casa
lui Dumnezeu și a mâncat
pânilor * punerii înainte,
cece nu i se cădea să
mănânce, nici celorce erau

cu el ci ** numai preoților?

* Exod. 25, 30. Lev. 24, 5. ** Exod. 29, 32, 33. Lev. 8, 31; 24, 9.

5 Sau n'ați citit în lege, * că în ziua Sabatului preoții în templu pângăresc Sabatul și sunt fără vină?

* Num. 28, 9. Ioan 7, 22.

6 Dar vă spun că aici este ceva * mai mare decât templul. * 2 Cron. 6, 18. Mat. 3, 1.

7 Dar dacă ați fi știut ce este: Milă * voesc iar nu jertfă! n'ați fi osândit pe cei fără vină.

* Osea 6, 6. Mic. 6, 6—8. Cap. 9, 13.

8 Căci Fiul omului este domn al Sabatului.

Omul cu mâna uscată.

9 Și * a trecut de acolo și a venit în sinagoga lor.

* Marc. 3, 1. Luc. 6, 6.

10 Și iată un om având o mână uscată. Și l-au întrebat zicând: Se cade * a tămădui în ziua Sabatului? Ca să-l învinuiască.

* Luc. 13, 14; 14, 3. Ioan 9, 16.

11 Iar el le-a zis: Ce om va fi între voi care va avea o singură oaie și dacă va cădea ea în groapă, în ziua Sabatului, n'o va apuca și o va scoate afară?

* Exod. 23, 4, 5. Deut. 22, 4.

12 Cât de mult deci se deosebește un om de o oaie! Deaceia se cade a face bine în ziua Sabatului.

13 Atunci zice omului: Întinde-ți mâna. Și el a

întins-o și s'a făcut sănătoasă ca cealaltă.

14 Dar Fariseii * au ieșit și s'au sfătuit împotriva lui cum să-l piardă.

* Cap. 27, 1. Marc. 3, 6. Luc. 6, 11. Ioan 5, 18; 10, 39; 11, 53.

Isus Robul Domnului.

15 Dar Isus cunoscând, s'a depărtat * de acolo. Și ** l-au urmat mulți și i-a tămăduit pe toți.

* Cap. 10, 23. Marc. 3, 7. ** Cap. 19, 2.

16 Și le-a poruncit * aspru să nu-l dea pe față,

* Cap. 9, 30.

17 ca să se împlinească ce s'a spus prin Isaia proocoul, care zice:

18 Iată * robul meu pe care l-am ales, iubitul meu în ** care sufletul meu și-a găsit plăcerea; voi pune Duhul meu peste el și va vesti judecată Neamurilor.

* Isa. 42, 1. ** Cap. 3, 17; 17, 5.

19 Nu se va certa, nici nu va striga, nici nu-i va auzi cineva glasul pe ulițe.

20 Nu va frânge trestia zdrobită și nu va stinge o festilă ce face fum, până va scoate judecata la biruință.

21 Și Neamurile vor nădădui în numele lui.

Îndrăcitul mut și orb. Păcatul împotriva Duhului Sfânt.

22 Atunci * i s'a adus un îndrăcit orb și mut. Și l-a

tămăduit încăl mutul vorbia și vedea.

* Cap. 9, 32. Marc. 3, 11. Luc. 11, 14.

23 Și toate gloatele se mirau și ziceau: Nu cumva este acesta Fiul lui David?

24 Iar Fariseii când * au auzit aceasta, ziceau: Acesta nu scoate afară dracii, decât prin Beelzebul, mai marele dracilor.

* Cap. 9, 34. Marc. 3, 22. Luc. 11, 15.

25 Dar Isus cunoscându-le * gândurile, le-a zis: Orice împărăție desbinată împotriva sa însăș este puștiită și orice cetate sau casă desbinată împotriva sa însăș, nu va sta.

* Cap. 9, 4. Ioan 2, 25. Apoc. 2, 23.

26 Și dacă Satana scoate afară pe Satana, el este desbinat împotriva lui însuș; deci cum va sta împărăția lui?

27 Și dacă eu scot afară pe draci prin Beelzebul, fiii voștri prin cine-i scot afară? Deaceia ei vor fi judecătorii voștri.

28 Iar dacă eu scot afară pe draci prin Duhul lui Dumnezeu, atunci împărăția * lui Dumnezeu a ajuns peste voi. * Dan. 2, 44; 7, 14. Luc. 1, 33; 11, 20; 17, 20, 21.

29 Sau * cum poate cineva să intre în casa celui tare și să-i răpească sculele dacă nu va lega

mai întâi pe cel tare? Și atunci îi va prăda casa.

* Isa. 49, 24. Luc. 11, 21—23.

30 Cine nu este cu mine, este împotriva mea și cine nu strânge cu mine, risipește.

31 Deaceia vă spun: Orice * păcat și hulă vor fi iertate oamenilor, dar ** hula împotriva Duhului nu va fi iertată.

* Marc. 3, 28. Luc. 12, 10. Evr. 6, 4, etc. 10, 26, 29. 1 Ioan 5, 16. ** Fapt. 7, 51.

32 Și oricine va vorbi * un cuvânt împotriva Fiului omului, îi va fi iertat, ** dar oricine va vorbi împotriva Duhului Sfânt, nu-i va fi iertat nici în veacul acesta, nici în cel viitor.

* Cap. 11, 19; 13, 55. Ioan 7, 12, 52.

** 1 Tim. 1, 13.

33 Sau faceți pomul bun și rodul * lui bun sau faceți pomul stricat și rodul lui stricat. Căci din rod se cunoaște pomul.

* Cap. 7, 17. Luc. 6, 43, 44.

34 Pui * de năpârce, cum puteți vorbi cele bune, răi fiind? Căci ** din prisosul inimii vorbește gura.

* Cap. 3, 7; 23, 33. ** Luc. 6, 45.

35 Omul bun din comoara lui bună scoate afară lucruri bune și omul rău din comoara lui rea scoate afară lucruri rele.

36 Dar vă spun că de orice vorbă nefolositoare

pe care o vor rosti oame-nii, vor da socoteală de ea în ziua judecării.

37 Căci din cuvintele tale vei fi îndreptăţit şi din cuvintele tale vei fi osândit.

Minunea cu proorocul Iona.

38 Atunci * unii dintre cărturari şi Farisei i-au răspuns zicând: Invăţăto-rule, voim să vedem un semn dela tine.

* Cap. 16. 1. Marc. 8. 11. Luc. 11. 16. 29. Ioan 2. 18. 1 Cor. 1. 22.

39 Iar el le-a răspuns şi le-a zis: Un neam rău şi preacurvar * cere un semn şi nu i se va da semn decât semnul lui Iona proorocul.

* Isa. 57. 3. Cap. 16. 4. Marc. 8. 38. Ioan 4. 48.

40 Căci * după cum Iona a fost în pântecul chitului trei zile şi trei nopţi, ast-fel va fi Fiul omului trei zile şi trei nopţi în inima pământului.

41 Bărbaţii * din Ninive se vor scula la judecată cu neamul acesta şi-l ** vor o-sândi pentru că ei s'au po-căit la propovăduirea lui Iona şi iată aici este mai mult decât Iona.

* Luc. 11. 32. ** Ier. 3. 11. Ezech. 16. 51. 52. Rom. 2. 27. † Iona 3. 5.

42 Impărăteasa * dela miazăzi se va ridica la ju-decată cu neamul acesta şi-l va osândi pentru că ea

a venit dela marginile pă-mântului să asculte înţe-lepciunea lui Solomon şi iată aici este mai mult de-cât Solomon.

* 1 Reg. 10. 1. 2 Cron. 9. 1. Luc. 11. 31.

43 Iar când duhul * ne-curat a ieşit din om, um-blă ** prin locuri fără apă căutând odihnă şi nu gă-seşte.

* Luc. 11. 24. ** Iov. 1. 7. 1 Pet. 5. 8.

44 Atunci zice: Mă voi intoarce în casa mea de unde am ieşit. Şi când vine, o află goală, mătu-rată şi gătită.

45 Atunci se duce şi ia cu sine alte şapte duhuri mai rele decât el şi intră şi locuiesc acolo. Şi * sta-rea din urmă a omului a-celuia se face mai rea de-cât cea dintâi. Aşa va fi şi cu acest neam rău.

* Ebr. 6. 4; 10. 26. 2 Pet. 2. 20-22.

Mama şi fraţii lui Isus.

46 Pe când vorbea el încă gloatelor, iată * mama şi fraţii lui stăteau afară, cău-tând să-i vorbească.

* Marc. 3. 31. Luc. 8. 19-21.

47 Şi cineva i-a zis: Iată mama ta şi fraţii * tăi stau afară căutând să-ţi vor-bească.

* Cap. 13. 55. Marc. 6. 3. Ioan 2. 12; 7. 3, 5. Eapt. 1. 14. 1 Cor. 9. 5. Gal. 1. 19.

48 Dar el a răspuns şi a zis celei-i spunea: Cine

este mama mea şi cine sunt fraţii mei?

49 Şi şi-a întins mâna spre ucenicii săi şi a zis: Iată mama mea şi fraţii mei.

50 Căci oricine * va face voia Tatălui meu care este în ceruri, acela îmi este frate şi soră şi mamă.

* Ioan 13. 14. Gal. 1. 5, 6; 6. 15. Col. 3. 11. Ebr. 2. 11.

Pilda sămănătorului.

13 In ziua aceea Isus a ieşit din casă şi se-dea * lângă mare. * Marc. 4. 1.

2 Şi gloate multe s'au * adunat la el încât el a in-trat într'o corabie ca să şadă ** şi toată gloata stă-tea pe ţarm.

* Luc. 8. 4. ** Luc. 5. 3.

3 Şi le-a vorbit multe în pilde, zicând: Iată a ieşit sămănătorul să samene.

4 Şi pe când sămăna el, unele seminţe au căzut lângă cale şi au venit pă-sările şi le-au mâncat.

5 Iar altele au căzut pe locuri stâncoase, unde n'a-veau pământ mult şi în-dată au răsărit pentru că n'aveau adâncime de pă-mânt.

6 Iar după ce a răsărit soarele, au fost arse de ar-şiţă şi pentru că n'aveau ră-dăcină, s'au uscat.

7 Iar altele * au căzut

peste spini şi spini au crescut şi le-au înăbuşit.

* Luc. 8. 5.

8 Iar altele au căzut peste pământul cel bun şi au dat rod una o sută, * alta şai-zeci şi alta treizeci.

* Fac. 26. 12.

9 Cine * are urechi, să audă.

* Cap. 11. 15. Marc. 4. 9.

10 Şi ucenicii s'au apro-piat şi i-au zis: Pentru ce le vorbeşti în pilde?

11 Iar el a răspuns şi le-a zis: Vouă * vi s'a dat să cunoaşteţi tainele îm-părăţiei cerurilor dar lor nu li s'a dat. * Cap. 11. 25; 16. 17. Marc. 4. 11. 1 Cor. 2. 10. 1 Ioan 2. 27.

12 Căci * cine are i se va da şi va avea de prisos: iar cine n'are chiar şi ce are i se va lua.

* Cap. 25. 29.

Marc. 4. 25. Luc. 8. 18; 19. 26.

13 De aceea le vorbesc în pilde pentru că văzând, nu văd şi auzind, nu aud, nici nu pricep.

14 Şi în ei se împlineşte proorocia lui Isaia care zice: Cu auzul veţi * auzi dar nu veţi înţelege şi vă-zând veţi vedea dar nu veţi cunoaşte.

* Isa. 6. 9. Ezech. 12. 2. Marc. 4. 12. Luc. 8. 10. Ioan 12. 40. Eapt. 28. 28, 27. Rom. 11. 8. 2 Cor. 3. 14, 15.

15 Căci inima acestui po-por s'a îngroşat şi au auzit greu * cu urechile şi şi-au închis ochii ca nu cumva

să vadă cu ochii și să audă cu urechile și să înțeleagă cu inima și să se întoarcă și să-i vindesc. *Evr. 5. 11.

16 Dar fericiți * sunt ochii voștri că văd și urechile voastre că aud.

*Cap. 16. 17. Luc. 10. 23, 24. Ioan 20. 29.

17 Căci adevărat vă spun că mulți * prooroci și drepti au dorit să vadă ce vedeți voi și n'au văzut și să audă ce auziți voi și n'au auzit.

*Evr. 11. 13. 1 Pet. 1. 10, 11

18 Voi deci, ascultați * pilda sămănătorului.

* Marc. 4. 14. Luc. 8. 11.

19 Când aude cineva cuvântul împărăției * și nu-l înțelege, *atunci* vine cel rău și răpește ce este sămănat în inima lui; acesta este cel sămănat lângă cale.

* Cap. 4. 23.

20 Iar cel sămănat pe locuri stâncoase, acesta este celce aude cuvântul și îndată îl primește cu * bucurie.

* Isa. 58. 2. Ezech. 33. 31, 32. Ioan 5. 35.

21 Dar n'are rădăcină în sine ci este pânăla o vreme și când se face un necaz sau prigonire pentru cuvânt, îndată se * poticnește.

* Cap. 11. 6. 2 Tim. 1. 15.

22 Iar cel sămănat * în ** spini, acesta este celce aude cuvântul și grija veacului și înșelăciunea bogăției înă-

bușește cuvântul și se face neroditor.

* Cap. 19. 23. Marc. 10. 23. Luc. 18. 24. 1 Tim. 6. 9. 2 Tim. 4. 10. ** Ier. 4. 3.

23 Iar cel sămănat pe pământul bun, acesta este celce aude cuvântul și înțelege, care și rodește și face unul o sută, altul șazeci și altul treizeci.

Pilda neghinei.

24 Le-a pus înainte altă pildă, zicând: Impărăția cerurilor a fost făcută asemenea cu un om care a sămănat sămânță bună în țarina sa.

25 Dar pe când dormiau oamenii a venit vrăjmașul lui și a sămănat neghină între grâu și a plecat.

26 Iar când a crescut paiul și a făcut rod atunci s'a arătat și neghina.

27 Și robii stăpânului casei au venit și i-au zis: Domnule, oare n'ai sămănat sămânță bună în țarina ta? De unde are dar neghina?

28 Iar el le-a zis: Un om vrăjmaș a făcut aceasta. Și robii îi zic: Voești deci să ne ducem s'o culegem?

29 Dar el le zice: Nu, ca nu cumva culegând neghina să smulgeți și grâul * împreună cu ea. * Cap. 3. 12.

30 Lăsați să crească amândouă împreună, până

la seceriș și la vremea secerișului voi zice secerătorilor: Culegeți întâi neghina și legați-o snopi ca să fie arsă de tol, iar grâul strângeți-l în grânarul meu.

Pilda grăunțelui de muștar și aluatului.

31 Le-a pus înainte altă pildă zicând: Impărăția * cerurilor este asemenea unui grăunte de muștar pe care un om l-a luat și l-a sămănat în țarina sa:

* Isa. 2. 2, 3. Mic. 4. 1. Marc. 4. 30, etc. Luc. 13. 18, 19.

32 care, în adevăr, este mai mic decât toate semințele, dar când a crescut, este mai mare decât ierburile și se face copac încât păsările cerului vin și locuiesc în ramurile lui.

33 Le-a vorbit * altă pildă: Impărăția cerurilor este asemenea cu un aluat pe care o femeie l-a luat și l-a ascuns în trei măsuri de făină până s'a dospit tol.

* Luc. 13. 20, etc.

34 Isus a vorbit toate acestea * gloatelor în pilde și fără pildă nu le vorbea nimic,

* Marc. 4. 33, 34.

35 ca să se împlinească ce s'a spus prin proorocul care zice: Imi voi * deschide gura în pilde, voi **

roști lucruri ascunse dela întemeierea lumii.

* Ps. 78. 2. ** Rom. 16. 25. 26. 1 Cor. 2. 7. Efes. 3. 9. Col. 1. 26.

Tălcuirea pildei neghinei.

36 Atunci a lăsat gloatele și s'a dus în casa sa. Și ucenicii lui s'au apropiat de el zicând: Deslușește-ne pilda cu neghina țarinei.

37 Și el a răspuns și a zis: Celce sămăna sămânța cea bună este Fiul omului;

38 iar țarina * este lumea; iar sămânța cea bună, aceștia sunt fiii împărăției, iar neghina sunt fiii ** celui rău.

* Cap. 24. 14; 28. 19. Marc. 16. 15, 20. Luc. 24. 47. Rom. 10. 18. Col. 1. 6.

** Fac. 3. 15. Ioan 8. 44. Efant. 13. 10. 1 Ioan 3. 8.

39 Și vrăjmașul care a sămănat-o este diavolul iar secerișul * este sfârșitul veacului și secerătorii sunt îngerii.

* Ioel 3. 13. Apoc. 14. 15.

40 După cum deci neghina se alege și se arde în foc, astfel va fi la sfârșitul veacului.

41 Fiul omului va trimite pe îngerii săi și * ei vor culege din împărăția lui toate prilejurile de poticnire și pe cei ce fac fără-delegea. * Cap. 18. 7. 2 Pet. 2. 12.

42 Și-i * vor arunca în cuptorul de foc: acolo **

va fi plângerea și scrâșnirea dinților.

* Cap. 3. 12. Apoc. 19. 20; 20. 10

** Cap. 8. 12. Vers. 50.

43 Atunci * dreptii vor străluci ca soarele în împărăția Tatălui lor. Cine ** are urechi, să audă.

* Dan. 12. 3. 1 Cor. 15. 42, 43, 58.

** Vers. 9.

Pilda comorii ascunse și a mărgăritarului.

44 Împărăția cerurilor este asemenea unei comori ascunse în țarină, pe care un om a găsit-o și a ascuns-o și de bucuria ei se duce și vinde * tot ce are și cumpără ** țarina aceea.

* Filip. 3. 7, 8. ** Isa. 55. 1. Apoc. 3. 18.

45 Împărăția cerurilor este iarăși asemenea unui negustor care caută mărgăritare bune.

46 Și găsim un * mărgăritar de mult preț, s'a dus și a vândut tot ce avea și l-a cumpărat.

* Prov. 2. 4; 3. 14, 15; 8. 10, 19.

Pilda năvodului.

47 Împărăția cerurilor este iarăși asemenea unui năvod aruncat în mare și care a adunat * pești de tot felul.

* Cap. 22. 10.

48 Și când s'a umplut l-au tras pe țarm și au șezut jos și au adunat ce era bun în vase iar ce era rău au aruncat afară.

49 Astfel va fi la sfârșitul veacului: îngerii vor ieși și vor despărți * pe cei răi din mijlocul celor drepti,

* Cap. 25. 32.

50 și-i * vor arunca în cup-torul de foc: acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților.

* Vers. 42.

51 Ați înțeles toate acestea? Ii zic: Da, Doamne.

52 Și el le-a zis: Deaceea orice cărturar care a fost făcut ucenic al împărăției cerurilor este asemenea unui om, stăpân al casei, care scoate afară din comoara sa lucruri noi * și vechi.

* Cânt. 7. 13.

Isus la Nazaret. Necredința locuitorilor.

53 Și a fost așa: Când a sfârșit Isus pildele acestea, s'a dus de acolo.

54 Și * venind în patria sa, îi învăța în sinagoga lor, încât stăteau uimiți și ziceau: De unde are omul acesta înțelepciunea aceasta și puterile?

* Cap. 2. 23. Marc. 6. 1. Luc. 4. 16, 23.

55 Nu * este el fiul tâmplarului? Nu se numește oare mama lui Maria și frații ** săi Iacov † și Iosif și Simon și Iuda?

* Isa. 49. 7. Marc. 6. 3. Luc. 3. 23. Ioan 6. 42. ** Marc. 15. 40. † Cap. 12. 46.

56 Și surorile lui nu sunt

oare toate la noi? Deci de unde are el toate acestea?

57 Și găseau în el un pri-lej de polenire. * Dar Isus le-a zis: Un prooroc nu ** este disprețuit decât în patria și casa sa.

* Cap. 11. 6.

Marc. 6. 3, 4. ** Luc. 4. 24. Ioan 4. 44.

58 Și n'a * făcut acolo multe puteri din pricina necredinței lor. * Marc. 6. 5, 6.

Moartea lui Ioan Botezătorul.

14 În vremea aceea Irod * tetrarhul a auzit vestea despre Isus. * Marc. 6. 14. Luc. 9. 7.

2 și a zis slujitorilor săi: Acesta este Ioan Botezătorul; el s'a sculat dintre cei morți și deaceea lucrează puterile în el.

3 Căci * Irod prinsese pe Ioan, îl legase și-l puse în temniță pentru Irodiada, nevasta lui Filip, fratele său. * Marc. 6. 17. Luc. 3. 19, 20.

4 Căci Ioan îi zicea: Nu ți * se cuvine s'o ai pe ea.

* Lev. 18. 16; 20. 21.

5 Și voind să-l omoare, se temea de gloată pentru că * îl socotiau ca pe un prooroc. * Cap. 21. 26. Luc. 20. 6.

6 Dar când a fost ziua nașterii lui Irod, fiica Iro-diadei a jucat în mijlocul tuturor și a plăcut lui Irod.

7 De aici a făgădui cu jurământ să-i dea orice ar cere.

8 Iar ea împinsă de ma-

mă-sa: Dă-mi, zice, aici pe blid capul lui Ioan Botezătorul.

9 Și împăratul s'a întristat, dar pentru jură-minte și pentru ceice șeau împreună cu el la masă a poruncit să i-l dea.

10 Și a trimis și a tăiat capul lui Ioan în temniță.

11 Și capul lui a fost adus pe blid și a fost dat fetei și ea l-a dus mamei sale.

12 Și ucenicii lui au venit și au luat trupul mort și l-au înmormântat și au venit și au dat de știre lui Isus.

Inmulțirea pânilor.

13 Și când a auzit * Isus, s'a depărtat de acolo într-o corabie într'un loc pustiu la o parte. Și când au auzit gloatele, l-au urmat pe jos din cetăți. * Cap. 10. 23; 12. 15.

14 Și a ieșit și a văzut gloată multă și i * s'a făcut milă de ei și a tămădui pe bolnavii lor.

* Cap. 9. 36. Marc. 6. 34.

15 Și când * s'a făcut seară, ucenicii s'au apropiat de el zicând: Locul este pustiu și ceasul a trecut acum; dă drumul gloatelor ca să se ducă în sate să-și cumpere de mâncare.

* Marc. 8. 35. Luc. 9. 12. Ioan 6. 5.

16 Dar Isus le-a zis: N'au trebuintă să se ducă; dați-le voi să mănânce.

17 Și ei îi zic: N'avem aici decât cinci pâni și doi pești.

18 Și le-a zis: Aduceți-mi-i aici.

19 Și a poruncit ca gloatele să șadă pe iarbă; și a luat cele cinci pâni și cei doi pești și uitându-se spre cer a binecuvântat * și a frânt și a dat ucenicilor pânilor, iar ucenicii gloatelor.

* Cap. 15. 36.

20 Și toți au mâncat și s'au săturat și au strâns prisosul de fărâmituri douăsprezece coșuri pline.

21 Și ceice mâncaseră erau ca la cinci mii de bărbați, afară de femei și copii.

Umblarea pe mare.

22 Și îndată a silit pe ucenicii săi să intre în corabie și să treacă înaintea lui de cealaltă parte până va da drumul gloatelor.

23 Și dupăce * a dat drumul gloatelor, s'a suit în munte la o parte ca să se roage. Și când s'a făcut seară, ** era singur acolo.

* Marc. 6. 46. ** Ioan 6. 16.

24 Iar corabia era acum în mijlocul mării muncindu-se de valuri deoarece vântul era protivnic.

25 Și la a patra strajă din noapte a venit la ei umblând * pe mare. * Iov. 9. 8.

26 Și când l-au văzut ucenicii, umblând pe mare, s'au spăimântat, zicând: Este o nălucă. Și de frică au strigat.

27 Dar Isus îndată le-a vorbit zicând: Îndrăzniți, eu sânt; nu vă temeți.

28 Și Petru i-a răspuns și a zis: Doamne, dacă ești tu, poruncește să vin la tine pe ape.

29 Și el a zis: Vino. Și Petru s'a pogorît din corabie și umbla pe ape ca să vină la Isus.

30 Dar când a văzut că vântul era tare, s'a temut și începând să se afunde, a strigat zicând: Doamne, scapă-mă.

31 Și îndată Isus a întins mâna, l-a apucat, și-i zice: Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?

32 Și când s'au suit în corabie, a stat vântul.

33 Și cei din corabie au venit și s'au închinat înaintea lui zicând: Adevărat ești Fiul lui Dumnezeu.

* Ps. 2. 7. Cap. 16. 16; 26. 63. Marc. 1. 1. Luc. 4. 41. Ioan 1. 49; 6. 69; 11. 27. Fapt. 8. 37. Rom. 1. 2.

34 Și dupăce * au trecut dincolo, au venit în ținutul Ghenezaretului. * Marc. 6. 53.

35 Și când l-au cunoscut oamenii locului acela, au trimis în tot ținutul acela și i-au adus pe toți cei bolnavi;

36 și-l rugau ca numai să-i atingă ciucurii veșmântului. Și toți câți s'au atins, au fost scăpați cu desăvârșire. * Cap. 9. 20. Marc. 3. 10. Luc. 6. 19. Fapt. 19. 12.

Fariseii și dalina bătrânilor.

15 Atunci cărturarii și Fariseii din Ierusalim * vin la Isus zicând:

* Marc. 7. 1.

2 Pentruce * ucenicii tăi calcă datina ** bătrânilor? Căci nu-și spală mâinile când mănâncă pâine.

* Marc. 7. 5. ** Col. 2. 8.

3 Iar el a răspuns și le-a zis: Pentruce călcați și voi porunca lui Dumnezeu pentru datina voastră?

4 Căci Dumnezeu a zis: Cinstește * pe tatăl tău și pe mama ta; și: Cine ** vorbește de rău pe tată sau pe mamă să moară negreșit.

* Exod. 20. 12. Lev. 19. 3. Deut. 5. 16. Prov. 23. 22. Ecles. 6. 2. ** Exod. 21. 17. Lev. 20. 9. Deut. 27. 16. Prov. 20. 20; 30. 17.

5 Iar * voi ziceți: Cine va zice tatălui său sau mamei sale: Orice ai putea folosi dela mine este dăruit lui Dumnezeu! — * Marc. 7. 11, 12.

6 nu va cinsti nicidecum

pe tatăl său sau pe mamă-sa. Și ați nimicit cuvântul lui Dumnezeu pentru dalina voastră.

7 Fățarnicilor, * bine a proorocit Isaia despre voi zicând:

* Marc. 7. 6.

8 Poporul acesta * mă cinstește cu buzele lui, dar inima lor este departe de mine. * Isa. 29. 13. Ezech. 33. 31.

9 Dar înzădar mă cinstesc ei învățând * ca învățături porunci omenești.

* Isa. 29. 13. Col. 2. 18. 22. Tit. 1. 14.

Lucrurile cari spurcă pe om.

10 Și a chemat * la sine gloata și le-a zis: Ascultați și înțelegeți:

* Marc. 7. 14.

11 Nu * ce intră în gură spurcă pe om ci ce iese din gură, aceea spurcă pe om.

* Fapt. 10. 15. Rom. 14. 14, 17, 20. 1 Tim. 4. 4. Tit. 1. 15.

12 Atunci ucenicii s'au apropiat și-i au zis: Știi că Fariseii când au auzit cuvântul acesta, au găsit un prilej de poticnire?

13 Iar el a răspuns și a zis: Orice * sad pe care nu l-a sădit Tatăl meu cel ceresc va fi desrădăcinat.

* Ioan 15. 2. 1 Cor. 3. 12, etc.

14 Lăsați-i; sunt * călăuze oarbe de orbi; dar dacă un orb călăuzește pe un orb, amândoi vor cădea în g oapă. * Isa. 9. 16. Mal. 2. 8. Cap. 23. 16. Luc. 6. 39.

15 Și Petru * a răspuns și i-a zis: Deslușește-ne pilda.

* Marc. 7. 17.

16 Dar el a zis: Și * voi sunteți încă fără pricepere?

* Cap. 16. 9. Marc. 7. 18.

17 Nu înțelegeți că orice * intră în gură se duce în pântece și se aruncă în hazna?

* 1 Cor. 6. 13.

18 Dar celele * pornesc din gură ies din inimă și acelea spurcă pe om.

* Iac. 3. 6.

19 Căci * din inimă ies gânduri rele, omoruri, preacurvii, curvii, furturi, mărturii mincinoase, hule.

* Fac. 6. 5; 8. 21. Prov. 6. 14. Ier. 17. 9. Marc. 7. 21.

20 Acestea sunt celele spurcă pe om, dar a mânca cu mâni nespălate nu spurcă pe om.

Femea Cananeancă.

21 Și Isus * a ieșit de acolo și s'a dus în părțile Tirului și Sidonului.

* Marc. 7. 24.

22 Și iată o femeie Cananeancă a ieșit din laturile acelea și a strigat zicând: Ai milă de mine, Doamne, Fiul al lui David; fiica mea este muncită rău de un drac.

23 Dar el nu i-a răspuns un cuvânt. Și ucenicii săi s'au apropiat și-l rugau zicând: Dă-i drumul pentru că strigă după noi.

24 Dar el a răspuns și a zis: * Nu sânt trimis decât la oile cele pierdute ale casei lui Israel.

* Cap. 10. 5, 6. Eapt. 3. 25, 26; 13. 46. Rom. 15. 8.

25 Dar ea a venit și s'a închinat lui zicând: Doamne, ajută-mi.

26 Și el a răspuns și a zis: Nu este bine să iei pâinea copiilor și s'o arunci la căței.*

* Cap. 7. 6. Filip. 3. 2.

27 Iar ea a zis: Da, Doamne, dar și cățelei mănâncă din fărâmiturile cari cad dela masa stăpânilor lor.

28 Atunci Isus a răspuns și i-a zis: O, femeie, mare este credința ta, fie-ți cum voiești. Și fiica ei s'a tămăduit din ceasul acela.

A doua înmulțire a pânilor.

29 Și Isus * a trecut de acolo și a venit lângă ** marea Galileii și s'a suit în munte și a șezut acolo.

* Marc. 7. 31. ** Cap. 4. 18.

30 Și * gloate multe au venit la el având cu ei șchiopi, orbi, muți, strâmbi și alți mulți, și i-au aruncat la picioarele lui și el i-a tămăduit.

* Isa. 35. 5, 6. Cap. 11. 5. Luc. 7. 22.

31 Încât gloata s'a minnat văzând pe muți vorbind, pe strâmbi sănătoși, pe șchiopi umblând și pe

orbi văzând: și au slăvit pe Dumnezeu lui Israel.

32 Iar Isus * a chemat la sine pe ucenicii săi și a zis: Imi este milă de gloată pentru că de acum trei zile stăruiesc lângă mine și n'au ce să mănânce. Și nu vreau să le dau drumul nemăncate ca nu cumva să leșine pe drum.

* Marc. 8. 1.

33 Și ucenicii * îi zic: De unde să avem noi în pustie atâtea pâni încât să saturem atâtea gloată? * 2 Reg. 4. 43.

34 Și Isus le zice: Câte pâni aveți? Iar ei au zis: Șapte și puținii peștișori.

35 Și a poruncit gloatei să șadă jos pe pământ.

36 Și a luat * cele șapte pâni și pești, a mulțumit, ** și a frânt și a dat ucenicilor iar ucenicii gloatelor.

* Cap. 14. 19. ** 1 Sam. 9. 13. Luc. 22. 19.

37 Și au mâncat toți și s'au săturat și au luat prisosul de fărâmituri șapte coșnițe pline.

38 Iar ceice au mâncat erau patru mii de bărbați afară de femei și copii.

39 Și după ce * a dat drumul gloatelor, s'a suit în corabie și a venit în hotarele Magadanei.

* Marc. 8. 10.

Aluatul Fariseilor.

16 Și Fariseii * și Saduchei s'au apropiat și ispitindu-l au cerut dela el

să le arate un semn din cer.

* Cap. 12. 38. Marc. 8. 11.

Luc. 11. 16; 12. 54—56. 1 Cor. 1. 22.

2 Dar el a răspuns și le-a zis: Când se face seară, ziceți: Va fi senin pentru că cerul este roș.

3 Și dimineața: Astăzi va fi furtună pentru că cerul este roș posomorit. Fața cerului știți s'o deosebiți dar semnele vremurilor nu puteți deosebi?

4 Un neam * rău și preacurvar cere un semn și nu i se va da semn afară de semnul lui Iona. Și i-a lăsat și a plecat.

* Cap. 12. 39.

5 Și ucenicii au venit * în cealaltă parte și uitaseră să ia pâni.

* Marc. 8. 14.

6 Iar Isus le-a zis: Vedeți și feriți-vă * de aluatul Fariseilor și Saducheor.

* Luc. 12. 1.

7 Și ei se gândiau în ei înșiși zicând: N'am luat pâni.

8 Și Isus cunoscând a zis: Ce vă gândiți în voi înșivă, puțin credincioșilor, că n'aveți pâni?

9 Nu * pricepeți încă, nici nu vă aduceți aminte de cele cinci pâni ale celor cinci mii și câte coșuri ați luat?

* Cap. 14. 17. Ioan 6. 9.

10 Nici * de cele șapte

pâni ale celor patru mii
și câte coșnițe ați luat?

* Cap. 15. 34.

11 Cum nu pricepeți că
nu despre pâni v'am zis?
Ci feriți-vă de aluatul Fariseilor și Saducheilor.

12 Atunci au înțeles că
nu le-a zis să se ferească
de aluatul pânilor ci de în-
vățătura Fariseilor și Sa-
ducheilor.

*Isus în ținutul Cezareii lui
Filip.*

13 Și când a venit Isus
în părțile Cezareii lui Fi-
lip, a întrebat pe ucenicii
săi, zicând: Cine * zic oa-
menii că este Fiul omului?

* Marc. 8. 27. Luc. 9. 18.

14 Iar ei * au zis: Unii
zic: Ioan Botezătorul; alții:
Ilie. Iar alții: Ieremia sau
unul dintre prooroci.

* Cap. 14. 2. Luc. 9. 7-9.

15 El le zice: Dar voi,
cine ziceți că sunt eu?

16 Și Simon Petru a ră-
spuns și a zis: Tu * ești
Hristosul, Fiul Dumnezeu-
lui celui viu.

* Cap. 14. 33. Marc. 8. 29. Luc. 9. 20.
Ioan 6. 69; 11. 27. Fapt. 8. 37; 9. 20. Evr.
1. 2. 5. 1 Ioan 4. 15; 5. 5.

17 Și Isus a răspuns și
i-a zis: Fericit ești Simone,
fiul lui Iona, căci * carnea
și sângele nu ți-au desco-
perit-o, ci Tatăl ** meu cel
din ceruri.

* Efes. 2. 8. ** 1 Cor. 2. 10. Gal. 1. 16.

18 Și eu de asemenea
îți zic că tu * ești Petru și
pe ** această stâncă voi
zidi biserica mea și ți por-
țile Hadesului nu o vor
birui.

* Ioan 1. 42. ** Efes. 2. 20.
Apoc. 21. 14. † Iov 38. 17. Ps. 9. 13; 107.
18. Isa. 38. 10.

19 Îți * voi da cheile îm-
părăției cerurilor și orice
vei lega pe pământ va fi
legat în ceruri și orice vei
deslega pe pământ va fi
deslegat în ceruri.

* Cap. 18. 18. Ioan 20. 23.

20 Atunci * a poruncit u-
cenicilor să nu spună ni-
măruși că el este Hristosul.

* Cap. 17. 9. Marc. 8. 30. Luc. 9. 21.

*Isus vestește patimile și
moartea sa.*

21 De atunci Isus a în-
ceput să arate * ucenicilor
săi că el trebuie să meargă
la Ierusalim și să sufere
multe dela bătrâni și dela
mai marii preoților și dela
cărturari și să fie omorât
și a treia zi să învieze.

* Cap. 20. 17. Marc. 8. 31; 9. 31; 10. 33.
Luc. 9. 22; 18. 31; 24. 6, 7.

22 Și Petru l-a luat deo-
parte și a început să-l
certe, zicând: Dumnezeu
să-ți fie milostiv, Doamne;
nicidecum nu va fi pentru
tine aceasta.

23 Dar el s'a întors și a
zis lui Petru: Mergi îna-
poia mea, Safano; * tu **
îmi ești o piatră de polic-

nire pentru că nu gândești
cele ale lui Dumnezeu ci
cele ale oamenilor.

* 2 Sam. 19. 22. ** Rom. 8. 7.

24 Atunci * Isus a zis u-
cenicilor săi: Dacă voiește
cineva să vie după mine,
să se lepede de sine și să-și
ia crucea și să mă urmeze.

* Cap. 10. 38. Marc. 8. 34; Luc. 9. 23;
14. 27. Fapt. 14. 22. 1 Tes. 3. 3. 2 Tim.
3. 12.

25 Căci cine * va voi să-și
mântuiască viața, o va
pierde; dar cine își va
pierde viața pentru mine, o
va afla.

* Luc. 17. 33. Ioan 12. 25.

26 Căci ce va folosi omul
dacă va câștiga lumea în-
treagă iar sufletul său și-l
va pierde? Sau ce * va da
omul în schimb pentru
sufletul său?

* Ps. 49. 7, 8.

27 Căci Fiul * omului are
să vină în slava Tatălui
său cu ** îngerii săi și ți a-
tunci va răsplăti fiecăruia
după fapla sa.

* Cap. 26. 64. Marc. 8. 38. Luc. 9. 26.
** Dan. 7. 10. Zah. 14. 5. Cap. 25. 31.
Iuda. 14. † Iov 34. 11. Ps. 62. 12. Prov.
24. 12. Ier. 17. 10; 32. 19. Rom. 2. 6.
1 Cor. 3. 8. 2 Cor. 5. 10. 1 Pet. 1. 17.
Apoc. 2. 23; 22. 12.

28 Adevărat vă spun, că
* sunt unii din ceice stau
aici cari nu vor gusta nici-
decum moartea până nu
vor vedea pe Fiul omului
venind în împărăția lui.

* Marc. 9. 1. Luc. 9. 27.

Schimbarea la față.

17 Și după * șase zile Isus
ia cu sine pe Petru și
pe Iacov și pe Ioan, fra-
tele lui, și-i duce într'un
munte înalt la o parte.

* Marc. 9. 2. Luc. 9. 28.

2 Și s'a schimbat la față
înaintea lor și fața lui a
strălucit ca soarele iar veș-
mintele lui s'au făcut albe
ca lumina.

3 Și iată Moise și Ilie
li s'au arătat vorbind îm-
preună cu el.

4 Și Petru a răspuns și
a zis lui Isus: Doamne,
este bine să fim aici. Dacă
voiești, voi face aici trei
colibe, ție una și lui Moise
una și lui Ilie una.

5 Pe când * vorbea el
încă, iată, un nor luminos
i-a umbrît, și iată un glas
din nor zicând: Acesta **
este Fiul meu cel iubit, în
† care mi-am găsit plăcere-
rea; ascultați de †† el.

* 2 Pet. 1. 17. ** Cap. 3. 17. Marc. 1. 11.
Luc. 3. 22. † Isa. 42. 1. †† Deut. 18. 15,
19. Fapt. 3. 22, 23.

6 Și când * au auzit u-
cenicii, au căzut pe fața
lor și s'au temut foarte
mult.

* 2 Pet. 1. 18.

7 Și Isus s'a * apropiat;
i-a atins și a zis: Scula-
ți-vă și nu vă temeți.

* Dan. 8. 18; 9. 21; 10. 10, 18.

8 Iar ei ridicându-și o-

chii n'au văzut pe nimeni decât numai pe Isus.

9 Și pe când se pogorau din munte Isus *le-a poruncit zicând: Să nu spuneți nimărui vedenia până se va scula Fiul omului din morți.

* Cap. 16. 20. Marc. 8. 30; 9. 9.

10 Și ucenicii l-au întrebat zicând: Pentru ce zic deci cărturarilor că trebuie să vie întâi Ilie?

* Mal. 4. 5. Cap. 11. 14. Marc. 9. 11.

11 Iar el a răspuns și a zis: Ilie vine într'adevăr și va întocmi *iarăș toate.

* Mal. 4. 6. Luc. 1. 16, 17. Fapt. 3. 21.

12 Dar *eu vă spun că Ilie a și venit și nu l-au cunoscut ci au **făcut cu el tot ce au voit. Astfel și Fiul omului are să sufere dela ei. * Cap. 11. 14. Marc. 9. 12, 13. ** Cap. 15. 3, 10. † Cap. 16. 21.

13 Atunci *au înțeles ucenicii că le vorbia despre Ioan Botezătorul.

* Cap. 11. 14.

Vindecarea unui lunatic.

14 Și pe când *veniau spre gloată s'a apropiat de el un om care a ingenunchiat la el și a zis:

* Marc. 9. 14. Luc. 9. 37.

15 Doamne, fie-ți milă de fiul meu pentru că este lunatic și sufere rău. Căci de multe ori cade în foc și de multe ori în apă.

16 Și l-am adus la uce-

nicii tăi și n'au putut să-l tămăduiască.

17 Iar Isus a răspuns și a zis: O, neam necredincios și sucit, până când voi fi cu voi? Până când vă voi îngădui? Aduceți-mi-l aici.

18 Și Isus l-a certat și dracul a ieșit dela el și băietul a fost tămăduit din ceasul acela.

19 Atunci ucenicii s'au apropiat de Isus la o parte și au zis: Pentru ce noi n'am putut să-l scoatem afară?

20 Iar el le zice: Pentru necredința voastră. Căci adevărat vă spun, dacă *ați avea credință ca un grăunte de muștar, veți zice muntelui acestuia: Mută-te de aici colo! și se va muta și nimic nu vă va fi cu neputință.

* Cap. 21. 21. Marc. 11. 23. Luc. 17. 6. 1 Cor. 12. 9; 13. 2.

21 Dar acest soiu nu iese decât cu rugăciune și post.

Isus vestește moartea și învierea sa.

22 Și pe *când locuiau ei în Galilea, Isus le-a zis: Fiul omului are să fie dat în mâinile oamenilor;

* Cap. 13. 21; 20. 17. Marc. 8. 31; 9. 30, 31; 10. 33. Luc. 9. 22, 44; 18. 31; 24. 6, 7.

23 și-l vor omorî și a

treia zi va învia. Și ei s'au întristat foarte mult.

Isus plătește darea pentru Templu.

24 Și când au venit *în Capernaum, ceice iau cele două drahme s'au apropiat de Petru și au zis: Învățătorul vostru nu plătește cele două drahme?

* Marc. 9. 33.

25 El zice: Da. Și când a intrat în casă, Isus i-a luat înainte zicând: Ce ți se pare, Simone? Împărații pământului dela cine iau vamă sau dare? Dela fiii lor sau dela străini?

26 Și el zice: Dela străini. Isus i-a zis: Așa dar fiii sunt scutiți.

27 Dar ca să nu-i facem să se poticnească, du-te la mare, aruncă o undiță și ia peștele care se va sui întâi, și după ce-i vei deschide gura, vei afla un statir: ia-l și dă-l lor pentru mine și pentru tine.

Cel mai mare în Împărăția Cerurilor.

18 In ceasul acela *ucenicii s'au apropiat de Isus zicând: Cine este deci mai mare în împărăția cerurilor?

* Marc. 9. 33. Luc. 9. 46; 22. 24.

2 Și el a chemat la sine

pe un copilaș, l-a pus în mijlocul lor,

3 și a zis: Adevărat vă spun, dacă *nu vă veți întoarce și veți fi ca copilașii, nicidecum nu veți intra în împărăția cerurilor.

* Ps. 131. 2. Cap. 19. 14. Marc. 10. 14. Luc. 18. 16. 1 Cor. 14. 20. 1 Pet. 2. 2.

4 Oricine *deci se va smeri pe sine ca acest copilaș, acela este mai mare în împărăția cerurilor.

* Cap. 20. 27; 23. 11.

5 Și cine *va primi pe un astfel de copilaș în numele meu, pe mine mă primește.

* Cap. 10. 42. Luc. 9. 48.

6 Iar *cine va face să se poticnească unul singur din acești micuți cari cred în mine, i-ar fi de folos să i se atârne de gât o piatră de moară și să fie afundat în adâncul mării.

* Marc. 9. 42. Luc. 17. 1, 2.

7 Vai de lume din pricina prilejurilor de poticnire. Căci trebuie să vină prilejuri *de poticnire dar vai **de omul prin care vine prilejul de poticnire.

* Luc. 17. 1. 1 Cor. 11. 19. ** Cap. 26. 24.

8 Iar dacă *mâna ta sau piciorul tău te face să te poticnești, taie-le și aruncă-le dela tine; este bine pentru tine să intri în viață ciung sau schiop decât a-

vând două mâni sau două picioare să fii aruncat în focul cel vecinic.

* Cap. 5. 29, 30. Marc. 9. 43, 45.

9 Și dacă ochiul tău te face să te poticnești, scoate-l și aruncă-l dela tine; este bine pentru tine să intri în viață cu un ochiu decât având doi ochi să fii aruncat în gheena focului.

Pilda cu oaia rătăcită.

10 Vedeți să nu disprețuiți pe unul singur din acești micuți. Căci vă spun că îngerii * lor în ceruri totdeauna privesc ** fața Tatălui meu care este în ceruri. * Ps. 34. 7. Zah. 13. 7. Evr. 1. 14. ** Est. 1. 14. Luc. 1. 19.

11 Căci * Fiul omului a venit ca să mântuiască ce era pierdut.

* Luc. 9. 56; 19. 10. Ioan 3. 17; 12. 47.

12 Ce * vi se pare? Dacă un om are o sută de oi și se rătăcește una dintre ele, oare nu lasă el pe cele nouăzeci și nouă pe munți și pleacă și caută pe cea rătăcită?

* Luc. 15. 4.

13 Și * dacă se întâmplă s'o afle, adevărat vă spun că se bucură de ea mai mult decât de cele nouăzeci și nouă nerătăcite.

* Lev. 19. 17. Luc. 17. 3.

14 Tot așa nu este voia Tatălui vostru care este în

ceruri să piară unul singur din acești micuți.

Iertarea greșelilor.

15 Iar dacă va păcătui fratele tău împotriva ta, mergi, dovedește-i vina între tine și el singur. Dacă va asculta de tine, ai * câștigat pe fratele tău.

* Luc. 5. 20. 1 Pet. 3. 1.

16 Dar dacă nu te va asculta, ia cu tine încă unul sau doi ca prin gura a doi sau trei martori să fie statornicită orice vorbă.*

* Deut. 17. 6; 19. 15. Ioan 8. 17. 2 Cor. 13. 1. Evr. 10. 28.

17 Și dacă nu va asculta de ei, spune bisericii; iar dacă nu va asculta nici de biserică, să-ți fie ca cel dintre Neamuri * și vameșul. * Rom. 16. 17. 1 Cor. 5. 9. 2 Tes. 3. 6, 14. 2 Ioan 10.

18 Adevărat vă spun, câte * veți lega pe pământ vor fi legate în cer și câte veți deslega pe pământ vor fi deslegate în cer.

* Cap. 16. 19. Ioan 20. 23. 1 Cor. 5. 4.

19 Iarăș vă * spun, că dacă doi dintre voi se vor învoi pe pământ asupra oricărui lucru ce vor cere, li se va face ** dela Tatăl meu care este în ceruri.

* Cap. 5. 24. ** 1 Ioan 3. 22; 5. 14.

20 Căci unde sunt doi sau trei adunați în nu-

mele meu, acolo sunt eu în mijlocul lor.

Pilda robului nemilostiv.

21 Atunci Petru s'a apropiat și i-a zis: Doamne, de câte ori va păcătui față de mine fratele meu și-i voi ierta? Până * de șapte ori?

* Luc. 17. 4.

22 Isus îi zice: Nu-ți zic până de șapte ori ci * până de șaptezeci de ori șapte.

* Cap. 6. 14. Marc. 11. 25. Col. 3. 13.

23 Deaceia împărăția cerurilor este asemănată cu un împărat care a voit să facă socoteala cu robii săi.

24 Și când a început să facă socoteala, i s'a adus unul care-i datora zece mii de talanți.

25 Dar fiindcă n'avea cu ce să plătească, domnul său a poruncit să * fie vândut el și nevasta lui și copiii și tot ce are și să se plătească datoria.

* 2 Reg. 4. 1. Neem. 5. 8.

26 Deci robul a căzut la picioarele lui și i s'a închinat zicând: Doamne, îngăduște-mă și-ți voi plăti tot.

27 Și domnul aceluia rob având milă i-a dat drumul și i-a iertat împrumutul.

28 Și robul acela a ieșit și a găsit pe unul dintre cei împreună robi cu el,

care-i datora o sută de dinari și a pus mâna pe el și-l strângea de gât zicând: Plătește dacă ești dator.

29 Deci cel împreună rob cu el a căzut jos și l-a rugat zicând: Îngăduște-mă și-ți voi plăti.

30 Iar el nu voia: ci s'a dus și l-a aruncat în temniță până va plăti ce era dator.

31 Deci cei împreună robi cu el, când au văzut cele întâmplăte, s'au întristat foarte mult și au venit și au spus domnului lor cu deamăruntul toate cele petrecule.

32 Atunci domnul său l-a chemat la sine și i-zice: Rob rău, ți-am iertat toată datoria aceea fiindcă m'ai rugat.

33 Oare nu se cădea ca și tu să ai milă de cel împreună rob cu tine după cum și eu am avut milă de tine.

34 Și domnul său s'a mâniat și l-a dat pe mâna chinuitorilor până va plăti tot ce era dator.

35 Astfel * vă va face și tatăl meu cel ceresc dacă nu veți ierta fiecare fratelui său din inimile voastre.

* Prov. 21. 13. Cap. 6. 12. Marc. 11. 26. Luc. 2. 13.

Despărțirea bărbatului de nevastă.

19 Și a fost așa: când * a sfârșit Isus cuvintele acestea, a trecut din Galilea și a venit în hotarele Iudeii pe dincolo de Iordan.

* Marc. 10. 1. Ioan 10. 40.

2 Și * l-au urmat gloate multe și i-a tămăduit acolo.

* Cap. 12. 15.

3 Și Fariseii au venit la el ispitindu-l și zicând: Oare se cade omului să-și lase nevasta pentru orice pricină?

4 Iar el a răspuns și a zis: N'ați citit că * celce i-a făcut dela început, i-a făcut parte bărbătească și parte femeiască?

* Fac. 1. 27; 5. 2. Mal. 2. 15.

5 Și a zis: Deaceia * va lăsa omul pe tatăl său și pe mamă-sa și se va lipi de nevastă-sa și cei doi vor ** fi o singură carne,

* Fac. 2. 24. Marc. 10. 5—9. Efes. 5. 31.
** 1 Cor. 6. 16; 7. 2.

6 Încât nu mai sunt doi ci o singură carne. Deci ce a împreunat Dumnezeu omul să nu despărță.

7 Ei îi zic: Pentru ce deci a rânduit Moise să dea o carte de despărțire și s'o lase?

* Deut. 24. 1. Cap. 5. 31.

8 El le zice: Fiindcă Moise pentru învârtoșarea

inimii voastre v'a dat voie să vă lăsați nevestele dar dela început n'a fost așa.

9 Iar eu * vă spun că oricine își va lăsa nevasta afară de curvie și se va însura cu alta preacurvește; și cine s'a însurat cu cea lăsată, preacurvește.

* Cap. 5. 32. Marc. 10. 11. Luc. 16. 18.
1 Cor. 7. 10, 11.

10 Ucenicii îi zic: Dacă * astfel este pricina omului cu nevasta, nu este de folos a se însura.

* Prov. 21. 19.

11 Iar el le-a zis: Nu * toți cuprind cuvântul acesta ci aceia cărora le este dat.

* 1 Cor. 7. 2, 7, 9, 17.

12 Căci sunt fameni cari au fost născuți așa din pântecul mamei lor și sunt fameni cari au fost făcuți fameni * de oameni și sunt fameni cari singuri s'au făcut fameni pentru împărăția cerurilor; cine poate cuprinde să cuprindă.

* 1 Cor. 7. 32, 34; 9. 5, 15.

Isus și copilașii.

13 Atunci * au fost aduși copilași la el ca să-și pună mâinile peste ei și să se roage, iar ucenicii i-au cerut.

* Marc. 10. 13. Luc. 18. 15.

14 Dar Isus le-a zis: Lăsați copilași și nu-i opriți să vină la mine căci împărăția cerurilor este a * unora ca aceștia.

* Cap. 18. 3.

15 Și a pus mâinile peste ei și s'a dus de acolo.

Tânărul bogat.

16 Și iată * unul a venit la el și a zis: Învățătorule, ** ce lucru bun să fac ca să am viață vecinică?

* Marc. 10. 17. Luc. 18. 18. ** Luc. 10. 25.

17 Și el i-a zis: Ce mă întrebi despre ce este bun? Unul singur este Cel bun; dar dacă voiești să intri în viață, păzește poruncile.

18 El îi zice: Cari? Iar Isus a zis: Să * nu omori, să nu preacurvești, să nu furi, să nu mărturisești minciunos,

* Exod. 20. 13. Deut. 5. 17.

19 cinstește * pe tatăl tău și pe mama ta; Să ** iubesti pe aproapele tău ca pe tine însuși.

* Cap. 15. 4. ** Lev. 19. 18. Cap. 22. 39. Rom. 13. 9. Gal. 5. 14. Luc. 2. 8.

20 Tânărul îi zice: Toate acestea le-am păzit; ce-mi lipsește?

21 Isus i-a zis: Dacă voiești să fii desăvârșit, mergi, * vinde-ți ce ai și dă la săraci și vei avea comoară în ceruri și vino, urmează-mă.

* Cap. 6. 20. Luc. 12. 33; 16. 9. Fapt. 2. 45; 4. 34, 35. 1 Tim. 6. 18, 19.

22 Dar tânărul când a auzit cuvântul, a plecat întristat căci avea multe averi.

23 Și Isus a zis ucenicilor săi: Adevărat vă spun că greu * va intra un bo-

gat în împărăția cerurilor.

* Cap. 13. 22. Marc. 10. 24. 1 Cor. 1. 26. 1 Tim. 6. 9, 10.

24 Și iarăș vă spun că mai lesne este să treacă o cămilă printr-o ureche de ac, decât să intre un bogat în împărăția lui Dumnezeu.

25 Și când au auzit, ucenicii s'au înfiorat foarte tare zicând: Cine dar poate fi mântuit?

26 Și Isus, uitându-se la ei, le-a zis: La oameni aceasta este cu neputință dar * la Dumnezeu toate sunt cu putință.

* Fac. 18. 14. Iov 42. 2. Ier. 32. 17. Zah. 8. 6. Luc. 1. 37; 18. 27.

Moștenirea vieții vecinice.

27 Atunci * Petru a răspuns și i-a zis: Iată noi ** am lăsat toate și ți-am urmat; deci ce vom avea noi?

* Marc. 10. 28. Luc. 18. 28. ** Deut. 33. 9. Cap. 4. 20. Luc. 5. 11.

28 Și Isus le-a zis: Adevărat vă spun că voi cari m'ați urmat, la nașterea din nou, când Fiul omului va ședea pe scaunul de domnie al slavei sale, veți * ședea și voi pe douăsprezece scaune de domnie, judecând pe cele douăsprezece seminții ale lui Israel.

* Cap. 20. 21. Luc. 22. 28—30. 1 Cor. 6. 2, 3. Apoc. 2. 26.

29 Și oricine * care a lăsat case sau frați sau su-

rori sau tată sau mamă sau nevastă sau copii sau țarină pentru numele meu, va primi însutit și va moșteni viața vecinică.

* Matei. 10. 29, 30. Luc. 18, 29, 30.

30 Dar *mulți dintâi vor fi cei din urmă și cei din urmă vor fi cei dintâi.

* Cap. 20. 16; 21. 31, 32. Marc. 10. 31. Luc. 13. 30.

Pilda lucrătorilor viei.

20 Căci împărăția cerurilor este asemenea unui om stăpân de casă, care a ieșit din dimineață ca să locmească lucrători în via sa.

2 Și după ce s'a învoit cu lucrătorii cu un dinar pe zi, i-a trimis în via sa.

3 Și a ieșit pe la al treilea ceas și a văzut pe alții stând în piață fără lucru.

4 Și acelor a le-a zis: Mergeți și voi în via și vă voi da ce este cu dreptul. Și ei au plecat.

5 Și a ieșit iarăși pe la șaselea și al nouălea ceas și a făcut tot așa.

6 Și pe la al unsprezecelea ceas a ieșit și a găsit pe alții stând acolo și le zice: Pentru ce stați aici toată ziua fără lucru?

7 Ei îi zice: Pentru că nimeni nu ne-a locmit. El le zice: Mergeți și voi în via.

8 Și când s'a făcut seară,

domnul viei zice îngrijitorului său: Chiamă pe lucrători și dă plata, începând de la cei de pe urmă până la cei dintâi.

9 Și când au venit cei de pe la ceasul al unsprezecelea, au primit fiecare câte un dinar.

10 Și când au venit cei dintâi, socotiau că vor primi mai mult, dar au primit și ei câte un dinar.

11 Și când l-au primit, cărtiau împotriva stăpânului casei.

12 zicând: Acești din urmă au muncit numai un ceas și i-ai făcut deopotrivă cu noi cari am purtat greutatea zilei și arșița.

13 Dar el a răspuns și a zis unuia dintre ei: Prietene, nu te nedreptățesc: oare nu te-ai învoit cu mine cu un dinar?

14 Ia-ți al tău și pleacă. Dar vreau să dau acestui din urmă ca și ție.

15 Nu mi se cade *să fac ce vreau cu ale mele? Ori **este ochiul tău rău pentru că cu sânt bun?

* Rom. 9. 2. ** Deut. 15. 9. Prov. 23. 6. Cap. 6. 23.

16 Astfel *cei din urmă vor fi întâi și cei dintâi pe urmă. Căci **mulți sunt chemați, dar puțini aleși.

* Cap. 19. 30. ** Cap. 22. 14.

Isus vestește moartea și învierea sa.

17 Și pe când *se suia Isus la Ierusalim, a luat la o parte pe cei doisprezece ucenici și le-a zis pe cale:

* Marc. 10. 32. Luc. 18. 31. Ioan 12. 12.

18 Iată *ne suim la Ierusalim și Fiul omului va fi dat mai marilor preoților și cărturarilor și-l vor osândi la moarte. *Cap. 16. 21.

19 Și-l *vor da Neamurilor ca să-l batjocorească și să-l biciuiască și să-l răstignească și a treia zi va învia.

* Cap. 27. 2. Marc. 15. 1, 16, etc. Luc. 23. 1. Ioan 18. 28, etc. Fapt. 3. 13.

Cererea fiilor lui Zebedei.

20 Atunci *mama fiilor **lui Zebedei s'a apropiat de el cu fiii ei, închinându-se lui și cerând ceva dela el. *Marc. 10. 35. ** Cap. 4. 21.

21 Iar el i-a zis: Ce v-aștești? Ea îi zice: Zi ca acesți doi fii ai mei să șadă *unul la dreapta ta și unul la stânga ta în împărăția ta.

* Cap. 19. 28.

22 Și Isus a răspuns și a zis: Nu știți ce cereți. Oare puteți bea paharul *pe care am să-l beau eu?

Ei îi zice: Putem. *Cap. 26. 39, 42. Marc. 14. 36. Luc. 22. 42. Ioan 18. 16. ** Luc. 12. 50.

23 El le zice: Într'ade-

văr *veți bea paharul meu: dar aședeți la dreapta mea și la stânga mea nu este al meu să **dau aceasta ci se va da celor pentru cari a fost pregătit de Tatăl meu. *Fapt. 12. 2. Rom. 8. 17. 2 Cor. 1. 7. Apoc. 1. 9. ** Cap. 25. 34.

24 Și când *au auzit cei zece s'au supărat mult pe cei doi frați.

* Marc. 10. 41. Luc. 22. 24, 25.

25 Iar Isus i-a chemat la sine și a zis: Știți că mai mari Neamurilor domnesc peste ei și cei mari stăpânesc asupra lor.

26 Nu va fi așa între voi; ci celce **ar voi să fie mai mare între voi, va fi slujitorul vostru. *1 Pet. 5. 3. ** Cap. 23. 11. Marc. 9. 35; 10. 43.

27 Și *celce ar voi să fie întâi între voi, va fi robul vostru; *Cap. 18. 4.

28 după cum *Fiul **omului n'a venit ca să i se slujească ci + ca să slujească și să-și ++dea viața preț de răscumpărare pentru ++mulți.

* Ioan 13. 4. ** Filip. 2. 7. + Luc. 22. 27. Ioan 13. 14. ++ Isa. 53. 10, 11. Dan. 9. 24, 26. Ioan 11. 51, 52. 1 Tim. 2. 6. Tit. 2. 14. 1 Pet. 1. 19. *+ Cap. 26. 28. Rom. 5. 15, 19. Evr. 9. 28.

Doi orbi vindecați la Ierihon.

29 Și pe când *ieșiau ei din Ierihon, l-a urmat gloată multă.

* Marc. 10. 46. Luc. 18. 36.

30 Și iată doi *orbi cari ședeau lângă cale, când au auzit că trece Isus, au strigat zicând: Fie-ți milă de noi, Doamne, Fiul al lui David.

* Cap. 9. 27.

31 Iar gloata i-a certat ca să tacă dar ei strigau și mai mult zicând: Fie-ți milă de noi, Doamne, Fiul al lui David.

32 Și Isus a stat, i-a chemat și a zis: Ce voiți să vă fac?

33 Ei îi zic: Doamne, să ni se deschidă ochii.

34 Și Isus, făcându-i-se milă, le-a atins ochii și îndată au căpătat vederea și l-au urmat.

Intrarea lui Isus în Ierusalim.

21 Și când *s'au apropiat de Ierusalim și au venit la Belfaghe la muntele ** Măslinilor, atunci Isus a trimis pe doi ucenici,

* Marc. 11. 1. Luc. 19. 29. ** Zah. 14. 14.

2 zicându-le: Mergeți în satul dinaintea voastră și îndată veți afla o măgăriță legată și un măgăruș cu ea; deslegați-i și aduceți-mi-i.

3 Și dacă cineva v'ar zice ceva, veți spune: Domnul are trebuință de ei. Și îndată îi va trimite.

4 Iar aceasta s'a făcut ca să se împlinescă ce s'a

spus prin proorocul care zice:

5 Spuneți *fiicei Sionului: Iată împăratul tău vine la tine, blând și călare pe o măgăriță și pe un măgăruș, mânzul celei de sub jug.

* Isa. 42. 11. Zah. 9. 9. Ioan 12. 15.

6 Și ucenicii *s'au dus și au făcut cum le poruncise Isus.

* Marc. 11. 4.

7 Au adus măgărița și măgărușul și au pus *pe ei veșmintele lor și el s'a așezat deasupra.

* 2 Reg. 9. 13.

8 Iar parlea cea mai mare a gloatei și-a așternut veșmintele pe cale iar alții *lăiau ramuri din copaci și le așterneau pe cale.

* Lev. 23. 40. Ioan 12. 13.

9 Și gloatele cari mergeau înaintea lui și cele cari veniau după el strigau zicând: Osana * Fiul lui David, binecuvântat ** este celce vine în numele Domnului, Osana în cele prea înalte.

* Ps. 118. 25. ** Ps. 118. 26. Cap. 23. 39.

Contra vânzătorilor din Templu.

10 Și când *a intrat în Ierusalim, toată cetatea a fost mișcată zicând: Cine este acesta?

* Marc. 11. 15. Luc. 19. 45. Ioan 2. 13, 15.

11 Iar gloatele ziceau: Acesta este proorocul, *

Isus, din Nazaretul Galileii.

* Cap. 2. 23. Luc. 7. 16. Ioan 6. 14; 7. 40; 9. 17.

12 Și Isus a intrat *în templul lui Dumnezeu și a scos afară pe toți cari vindeau și cumpărau în templu și a răsturnat mesele schimbătorilor ** de bani și scaunele celorce vindeau porumbei,

* Marc. 11. 11. Luc. 19. 45. Ioan 2. 13. ** Deut. 14. 25.

13 și le zice: Este scris: Casa *mea se va chema o casă de rugăciune iar ** voi o faceți o peșteră de tâlhari.

* Isa. 56. 7. ** Ier. 7. 11. Marc. 11. 17. Luc. 19. 46.

14 Și orbi și șchiopi au venit la el în templu și el i-a tămăduit.

15 Iar când au văzut mai marii preoților și cărturarii faptele minunate pe cari le făcuse și pe copiii cari strigau în templu și ziceau: Osana Fiul lui David! s'au umplut de mânie,

16 și i-au zis: Auzi ce zice aceștia? Iar Isus le zice: Da; oare n'ați cilit niciodată: Din *gura pruncilor și a sugacilor tu ai întocmit lauda? *

* Ps. 8. 2.

17 Și i-a lăsat și a ieșit afară din cetate la Betania *și a mas noaptea acolo.

* Marc. 11. 11. Ioan 11. 18.

Blestemarea smochinului.

18 Iar dimineața *pe când se întorcea în cetate, a flămânzit.

* Marc. 11. 12.

19 Și văzând *un smochin lângă cale, a venit la el și n'a găsit nimic în el decât numai frunze. Și-i zice: Deacum înainte să nu se facă rod din tine în veac. Și smochinul s'a uscat îndată.

* Marc. 11. 13.

20 Și când *au văzut ucenicii, s'au mirat zicând: Cum s'a uscat smochinul îndată?

* Marc. 11. 20.

21 Dar Isus a răspuns și le-a zis: Adevărat vă spun, dacă *veți avea credință și nu **vă veți îndoi, veți face nu numai ce s'a făcut cu smochinul ci și chiar dacă veți zice muntelui acestuia: Ridică-te și aruncă-te în mare! se va face.

* Cap. 17. 20.

Luc. 17. 6. ** Inc. 1. 6. † I Cor. 13. 2.

22 Și toate *câte veți cerc în rugăciune, crezând, veți primi.

* Cap. 7. 7. Marc. 11. 24. Luc. 11. 9. Luc. 5. 16. Ioan 3. 22; 5. 15.

Puterea lui Isus. — Pilda celor doi fii.

23 Și când a venit el *în templu, mai marii preoților și bătrânii poporului s'au apropiat de el pe când îi învăța, zicând: ** Cu ce putere faci aceste lucruri?

Și cine ți-a dat puterea aceasta? * Marc. 11. 27. Luc. 20. 1.

** Exod. 2. 14. Fapt. 4. 7; 7. 27.

21 Iar Isus a răspuns și le-a zis: Vă voi întreba și eu un cuvânt, pe care dacă mi-l spuneți, și eu vă voi spune cu ce putere fac acestea.

25 Botezul lui Ioan de unde era? Din cer sau dela oameni? Iar ei cugetau în sine zicând: Dacă zicem: Din cer! ne va zice: Pentru ce dar nu l-ați crezut?

26 Iar dacă zicem: Dela oameni! ne temem de gloată căci * toți țin pe Ioan drept prooroc.

* Cap. 14. 5. Marc. 6. 29. Luc. 20. 6.

27 Și au răspuns lui Isus și au zis: Nu știm. Le-a zis și el: Nici eu nu vă spun cu ce putere fac acestea.

28 Dar ce vi se pare? Un om avea doi copii și a venit la cel dintâi și a zis: Copile, du-te azi, lucrează în vie.

29 Și el a răspuns și a zis: Nu vreau. În urmă însă, părându-i rău, s'a dus.

30 Și a venit la cel de al doilea și a zis tot așa. Și el a răspuns și a zis: Eu, domnule, mă duc! dar nu s'a dus.

31 Care din acești doi a făcut voia tatălui? Ei zic:

Cel dintâi. Isus le zice: Adevărat * vă spun că vameșii și curvele merg înaintea voastră în împărăția lui Dumnezeu. * Luc. 7. 29, 50.

32 Căci Ioan * a venit la voi pe calea dreptății și nu l-ați crezut iar ** vameșii și curvele l-au crezut; iar voi când ați văzut, nici nu v'a părut rău în urmă ca să-l credeți.

* Cap. 8. 1, etc. ** Luc. 3. 12, 13.

Pilda vierilor.

33 Ascultați o altă pildă. Era un om stăpân de casă, care * a sădit o vie și a împrejmuit-o cu gard și a săpat un teasc în ea și a clădit un turn și a arendat-o unor vieri iar el s'a dus ** din țară.

* Ps. 80. 9. Cânt. 8. 11. Isa. 5. 1. Jer. 2. 21. Marc. 12. 1. Luc. 20. 9. ** Cap. 25. 14, 15.

34 Iar când s'a apropiat vremea roadelor, a trimis pe robii săi la vieri ca * să ia roadele lui. * Mat. 8. 11, 12.

35 Și vicrii * au luat pe robii lui și pe unul l-au bătut iar pe altul l-au omorât iar pe altul l-au ucis cu pietre.

* 2 Cron. 24. 21; 36. 16. Neem. 9. 20. Cap. 5. 12; 23. 34, 37. Fapt. 7. 52. 1 Tes. 2. 15. Ebr. 11. 26, 37.

36 Iarș a trimis pe alți robii, mai mulți decât cei dintâi: și le-au făcut tot așa.

37 În urmă a trimis la

ei pe fiul său, zicând: Se vor sfii de fiul meu.

38 Dar vierii când au văzut pe fiul, au zis între ei: Acesta * este moștenitorul; veniți ** să-l omorâm și să avem noi moștenirea lui. * Ps. 2. 8. Ebr. 1. 2. ** Ps. 2. 2. Cap. 26. 3; 27. 1. Ioan 11. 53. Fapt. 4. 27.

39 Și * l-au luat și l-au scos afară din vie și l-au omorât.

* Cap. 26. 50, etc. Marc. 14. 46, etc. Luc. 22. 54, etc. Ioan 18. 12, etc. Fapt. 2. 23.

40 Când va veni deci domnul viei, ce va face vierilor acelora?

41 Ei îi zic: * Pe cei răi cu rău îi va pierde ** și ți via o va arenda altor vieri, cari să dea roadele la vremele lor. * Luc. 20. 16. ** Luc. 21. 24. Ebr. 2. 3. † Fapt. 13. 46; 15. 7; 18. 6; 38. 28. Rom. 9; 10; 11.

42 Isus le zice: N'ați * citit niciodată în scripturi: Piatra pe care au lepădat-o ziditorii, aceea a fost făcută cap de unghiu; aceasta a fost dela Domnul și este minunată în ochii noștri? * Ps. 118. 22. Isa. 28. 16. Marc. 12. 10. Luc. 20. 17. Fapt. 4. 11. Ebr. 2. 20. 1 Pet. 2. 6, 7.

43 Deaceia vă spun că * împărăția lui Dumnezeu va fi luată dela voi și va fi dată neamului care face roadele ei. * Cap. 8. 12.

44 Și ciuc va * cădea pe plătura aceasla va ** fi sfă-

rămat iar pe acela pe care va cădea ea, îl va spulbera.

* Isa. 8. 14, 15. Zah. 12. 3. Luc. 20. 18. Rom. 9. 33. 1 Pet. 2. 8. ** Isa. 60. 12. Dan. 2. 44.

45 Și când au auzit mai marii preoților și Fariseii pildele lui, au cunoscut că vorbește despre ei.

46 și căutau să pună mâna pe el, dar s'au temut de gloate fiindcă * îl țineau drept prooroc.

* Vers. 11. Luc. 7. 16. Ion. 7. 40.

Pilda nuntii fiului de împărat.

22 Și Isus a * răspuns și le-a vorbit iarăș în pilde zicând:

* Luc. 14. 16. Apoc. 19. 7.

2 Impărăția cerurilor a fost ascmănată cu un împărat care a făcut nuntă fiului său.

3 Și a trimis pe robii săi ca să cheme pe cei poștiți la nuntă dar ei nu voiau să vină.

4 A trimis iarăș alți robii zicând: Spuneți celor poștiți: Iată am gătit prânzul meu; boii * mei și cele îngrășate ale mele sunt înjunghiate și toate sunt gata; veniți la nuntă. * Prov. 9.

5 Dar ei nu le-a păsat și au plecat unul la holda sa și altul la negustoria sa.

6 Iar ceilalți au pus mâna pe robii săi, i-au înfruntat rușinos și i-au omorât.

7 Iar împăratul s'a umplut de mânie și a trimis oștile * sale și a nimicit pe ucigași și le-a ars cetatea.

* Dan. 9. 26. Luc. 19. 27.

8 Atunci zice robilor săi: Nunta este gata dar cei poftiți n'au fost vrednici.*

* Cap. 10. 11, 13. Ezech. 13. 46.

9 Mergeți deci pela ieșirile drumurilor și pe câți îi veți găsi poftiți-i la nuntă.

10 Și robii aceia au ieșit la drumuri și au strâns pe toți pe cari i-au aflat și răi și buni și s'a umplut nunta de ceice sedeau la masă.

* Cap. 13. 38, 47.

11 Iar când a intrat împăratul să privească pe ceice sedeau la masă, a văzut acolo un om neîmbrăcat * în haină de nuntă.

* 2 Cor. 5. 3. Efes. 4. 24. Col. 3. 10, 12. Apoc. 3. 4; 16. 15; 19. 8.

12 Și-i zice: Prietene, cum ai intrat aici neavând haină de nuntă? Iar el a amuțit.

13 Atunci împăratul a zis slujitorilor: Legați-i picioarele și mâinile și aruncați-l în * întunerecul de afară: acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților.

* Cap. 8. 12.

14 Căci * mulți sunt chemați dar puțini aleși.

* Cap. 20. 16.

Birul.

15 Atunci * Fariseii s'au dus și s'au sfătuit cum să-l prindă în cuvânt.

* Marc. 12. 13. Luc. 20. 20.

16 Și trimite la el pe ucenicii lor cu Irodianii zicând: Învățătorule, știm că ești iubitor de adevăr și înveți pe alții calea lui Dumnezeu în adevăr și nu-ți pasă de nimeni pentru că nu te uiți la fața oamenilor.

17 Spune-ne deci, ce ți se pare? Se cuvine a da bir Cesarului sau nu?

18 Dar Isus, cunoscându-le răutatea, a zis: Ce mă ispitiți, fățarnicilor?

19 Arătați-mi banul pentru bir. Și i-au adus un dinar.

20 Și le zice: Al cui este chipul acesta și scrierea?

21 Ei zic: Al Cesarului. Atunci le zice: Dați * deci Cesarului cele ale Cesarului și lui Dumnezeu cele ale lui Dumnezeu.

* Cap. 17. 25. Rom. 13. 7.

22 Și când au auzit aceasta, s'au mirat și l-au lăsat și au plecat.

Despre înviere.

23 În ziua aceea * au venit la el Saducheeii cari ** zic că nu este înviere și l-au întrebat

* Marc. 12. 18. Luc. 20. 27. ** Ezech. 23. 8.

24 zicând: Învățătorule, Moise * a zis: Dacă va muri cineva neavând copii, frațele său va lua pe nevasta lui și va ridica sămânță fratelui său.

* Deut. 25. 5.

25 Și erau la noi șapte frați. Și cel dintâi s'a înșurat și a murit și neavând sămânță a lăsat pe nevasta sa fratelui său.

26 Asemenea și al doilea și al treilea, până la al șaptelea.

27 Iar la urma tuturor a murit și femeia.

28 La înviere deci a căruia dintre cei șapte va fi ea nevastă? Căci toți au avut-o.

29 Dar Isus a răspuns și le-a zis: Vă rătăciți, neștiind * scripturile, nici puterea lui Dumnezeu.

* Ioan 20. 9.

30 Căci la înviere nici nu se însoară nici nu se mărită, ci sunt * ca îngerii lui Dumnezeu în cer.

* 1 Ioan 3. 2.

31 Iar despre învierea morților, oare n'ați citit ce vi s'a spus de Dumnezeu zicând:

32 Eu * sânt Dumnezeu lui Avraam și Dumnezeu lui Isaac și Dumnezeu lui Iacov? Dumnezeu nu este Dumnezeu morților ci al viilor. * Exod. 3. 6. 16. Marc. 12. 26. Luc. 20. 37. Ezech. 7. 32. Ezech. 11. 16.

33 Și când au auzit, gloatele au * rămas uimite de învățătura lui.

* Cap. 7. 28.

Porunca cea mai mare.

34 Dar Fariseii, când * au auzit că a închis gura Saducheeilor, s'au adunat la un loc,

* Marc. 12. 38.

35 și unul dintre ei, învățător de lege, * l-a întrebat, ispitindu-l:

* Luc. 10. 25.

36 Învățătorule, care este porunca cea mare în lege?

37 Iar el i-a zis: Să * iubești pe Domnul Dumnezeu tău cu toată inima ta și cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău.

* Deut. 6. 5; 10. 12; 30. 6. Luc. 10. 27.

38 Aceasta este porunca cea mare și cea dintâi.

39 Iar a doua asemenea ei este: Să * iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși.

* Lev. 19. 18. Cap. 19. 19. Marc. 12. 31. Luc. 10. 27. Rom. 13. 9. Gal. 5. 14. Luc. 2. 8.

40 În aceste * două porunci atarnă toată legea și proorocii. * Cap. 7. 12. 1 Tim. 1. 5.

Al cui fiu este Hristosul?

41 Și pe * când erau adunați la un loc Fariseii, Isus i-a întrebat,

* Marc. 12. 35. Luc. 20. 41.

42 zicând: Ce vi se pare despre Hristos? — Al cui fiu este? Ei îi zic: Al lui David.

43 El le zice: Cum deci David, în Duh, îl numește Domn, zicând:

44 Domnul * a zis Domnului meu: Șezi la dreapta mea până voi pune pe vrăjmașii tăi sub picioarele tale? * Ps. 110. 1. Fapt. 2. 34. 1 Cor. 15. 25. Evr. 1. 13; 10. 12, 13.

45 Deci, dacă David îl numește Domn, cum este el fiul lui?

46 Și nimeni * nu putea să-i răspundă un cuvânt, nici n'a * îndrăznit cineva din ziua aceea să-i mai pună întrebări.

* Luc. 14. 6. ** Marc. 12. 34. Luc. 20. 40.

Isus mustră pe cărturari și Farisei.

23 Atunci Isus a vorbit gloatelor și ucenicilor săi.

2 zicând: Cărturarii * și Fariseii sed pe scaunul lui Moise. * Neem. 8. 4. 8. Mal. 2. 7. Marc. 12. 38. Luc. 20. 45.

3 Deci toate câte vă zic ei, faceți și păziți-le, dar nu faceți după faptele lor, căci ei * zic și nu fac.

* Rom. 2. 19, etc.

4 Da, ei * leagă sarcini grele și cu anevoc de purtat și le pun pe umerii oamenilor, iar ei cu degetul lor nu voesc să le miște.

* Luc. 11. 46. Fapt. 15. 10. Gal. 6. 13.

5 Dar toate faptele lor le fac * ca să fie priviți de

oameni: căci își lătesc fiacteriile și își ** măresc ciucurii *veșmintelor lor*.

* Cap. 6. 1, 2, 5, 16. ** Num. 15. 38.

Dent. 6. 8; 22. 12. Prov. 3. 3.

6 Și iubesc * cel dintâi loc la ospete și cele dintâi scaune în sinagogi * Marc. 12. 38, 39. Luc. 11. 43; 20. 46. 3 Ioan 9.

7 și îmbrățișcile în piețe și să fie numiți de oameni: Rabi!

8 Dar voi * să nu fiți numiți Rabi: căci ** unul singur este dascălul vostru: Hristosul; iar voi toți sunteți frați. * Iac. 3. 1. 2 Cor. 1. 24. 1 Pet. 5. 3. ** Mal. 1. 6.

9 Și să nu numiți pe nimeni tatăl vostru pe pământ, căci unul singur este Tatăl vostru, cel ceresc.

10 Nici nu vă numiți învățători căci unul este învățătorul vostru: Hristosul.

11 Iar cine * este mai mare între voi va fi slujitorul vostru. * Cap. 20. 26, 27.

12 Iar oricine * se va înălța pe sine va fi smerit și oricine se va smeri pe sine va fi înălțat.

* Iov 22. 29. Prov. 15. 33; 29. 23. Luc. 14. 11; 18. 14. Iac. 4. 6. 1 Pet. 5. 5.

Nelegiuirile cărturarilor și Fariseilor.

13 Dar vai * de voi, cărturari și Farisei fățarnici! pentru că închideți împărăția cerurilor înaintea oamenilor; căci voi nu intrați

nici pe ceice intră nu-i lăsați să intre. * Luc. 11. 52.

14 Vai de voi, cărturari și Farisei fățarnici! pentru că * mâncați casele văduvelor și de ochii lumii vă rugați rugăciuni lungi; pentru aceasta veți lua mai multă osândă. * Marc. 12. 40. Luc. 20. 47. 2 Tim. 3. 6. Tit. 1. 11.

15 Vai de voi, cărturari și Farisei fățarnici! pentru că înconjurați marca și uscatul ca să faceți un singur proselit, și când s'a făcut așa, îl faceți un fiu al ghecenei îndoit decât voi.

16 Vai de voi, povățuitori * orbi, cari ziceți: Cine ** va jura pe templu, nu este nimic; dar cine va jura pe aurul templului, este dator.

* Cap. 15. 14. Vers. 24. ** Cap. 5. 33, 34.

17 Nebuni și orbi! căci ce este mai mare? Aurul sau * templul care sfințește aurul? * Exod. 30. 29.

18 Și: Cine va jura pe altar, nu este nimic; dar cine va jura pe darul care este deasupra lui, este dator.

19 Orbilor! căci ce este mai mare? Darul sau altarul * care sfințește darul? * Exod. 29. 37.

20 Deci cine a jurat pe altar, jură pe el și pe toate cecele sunt deasupra lui.

21 Și cine a jurat pe templu, jură pe el și pe cecele * locuiește în el.

* 1 Reg. 8. 13. 2 Cron. 6. 2. Ps. 26. 8; 132. 14.

22 Și cine a jurat pe cer jură pe scaunul de domnie * al lui Dumnezeu și pe cecele stă pe el.

* Ps. 11. 4. Cap. 5. 34. Fapt. 7. 49.

23 Vai de voi, cărturari și Farisei fățarnici! pentru că * dați zeciuală din izmă și mărar și chimen și ați lăsat ** cele mai grele ale legii: judecata și mila și credința: pe acestea trebuia să le faceți și pe a-celea să nu le lăsați nefăcute. * Luc. 11. 42. ** 1 Sam. 15. 22. Osea 6. 6. Mic. 6. 8. Cap. 9. 13; 12. 7.

24 Povățuitori orbi, cari strecurați tănțarul dar înghițiți cămila!

25 Vai de voi, cărturari și Farisei, fățarnici! pentru că * voi curățiți partea de afară a paharului și a blidului dar înlăuntru sunt pline de răpire și necum-pătare. * Marc. 7. 4. Luc. 11. 39.

26 Fariseu orb, curăță întâi partea dinlăuntru a paharului și a blidului ca și partea lui dinafară să fie curată.

27 Vai de voi, cărturari și Farisei, fățarnici! pentru că * semănați cu mor-mintele văruiate cari pe

dinafară se arată frumoase iar înlăuntru sunt pline de oase de morți și de orice necurățenie.

* Luc. 11. 44. Fapt. 23. 3.

28 Astfel și voi pe dinafară vă arătați drepti oamenilor iar pe dinlăuntru sunteți plini de fățarnicie și fărădelege.

29 Vai * de voi, cărturari și Farisei, Tăfarnici! pentru că zidiți mormintele proorocilor și împodobiți monumentele dreptilor,

* Luc. 11. 47.

30 și ziceți: Dacă am fi fost noi în zilele părinților noștri, n'am fi fost părtași cu ei la sângele proorocilor.

31 Încât vă mărturisiți singuri că sunteți * fii ai celorce au omorât pe prooroci. * Fapt. 7. 51. 52. 1 Tes. 2. 16.

32 Și voi, — umpleți măsura părinților voștri!

* Fac. 15. 16. 1 Tes. 2. 16.

33 Șerpi, pui * de năpârcii cum veți fugi de judecata gheenei?

* Cap. 3. 7. 12. 34.

34 Deaceia, * iată, eu trimis la voi prooroci și înțelepți și cărturari. Pe ** unii din ei îi veți omorî și-i veți răstigni și pe + unii din ei îi veți biciui în sinagogile

voastre și-i veți prigoni din cetate în cetate;

* Cap. 21. 34, 35. Luc. 11. 49. ** Fapt. 5. 40; 7. 58, 59; 22. 19. † Cap. 10. 17. 2 Cor. 11. 24, 25.

35 ca * să vie asupra voastră orice sânge drept vărsat pe pământ, dela** sângele + lui Abel cel drept până la sângele lui Zaharia, fiul lui Barachia, pe care l-ați omorât între templu și altar.

* Apoc. 18. 24. ** Fac. 4. 8. 1 Ioan 3. 12. † 2 Cron. 24. 20, 21.

36 Adevărat vă spun, toate acestea vor veni asupra neamului acestuia.

Pedapsa Ierusalimului.

37 Ierusalime, * Ierusalime, cetatea care omoară pe prooroci și ** ucide cu pietre pe cei trimiși la sine! De câteori am voit să + strâng pe copiii tăi cum strânge găina puii săi sub + țaripile sale și n'ați voit! * Luc. 13. 34. ** 2 Cron. 24. 21. † Deut. 32. 11, 12. † Ps. 17. 8; 91. 4.

38 Iată vi se lasă casa pustie.

39 Căci vă spun, nu mă veți mai vedea de acum până când veți zice: Binecuvântat * este celce vine în numele Domnului.

* Ps. 118. 26. Cap. 21. 9.

Dărîmarea Ierusalimului.

24 Și Isus a ieșit * dela templu și mergea; și ucenicii săi s'au apropiat

de el ca să-i arate zidurile templului. * Marc. 13. 1. Luc. 21. 5.

2 Iar el a răspuns și le-a zis: Nu vedeți voi toate acestea? Adevărat vă spun, * nu va fi lăsată aici piatră pe piatră care nu va fi desfăcută. * 1 Reg. 9. 7. Ier. 26. 18. Mic. 3. 12. Luc. 19. 44.

3 Și pe când ședea el pe muntele Măslinilor, ucenicii * au venit la el la o parte zicând: Spune-ne ** când vor fi acestea și care este semnul venirii tale și al sfârșitului veacului?

* Marc. 13. 3. ** 1 Tes. 5. 1.

4 Și Isus a răspuns și le-a zis: Luați seama * să nu vă amăgescă cineva. * Efes. 5. 6. Col. 2. 8, 18. 2 Tes. 2. 3. 1 Ioan 4. 1.

5 Căci * mulți vor veni în numele meu zicând: Eu sânt Hristosul! și ** vor amăgi pe mulți. * Ier. 14. 14; 23. 21. 25. Vers. 24. Ioan 5. 43. ** Vers. 11.

6 Și veți auzi de războaie și svonuri de războaie, vedeți să nu vă spăimântați, căci *aceste lucruri* trebuie să fie dar nu este încă sfârșitul.

7 Căci se va scula * neam peste neam și împărăție peste împărăție și vor fi foamete și cutremure pe nlocuri. * 2 Cron. 15. 6. Isa. 19. 2. Ilug. 2. 22. Zah. 14. 13.

8 Iar toate acestea vor fi începutul durerilor.

9 Atunci * vă vor da la *necaz și vă vor omorî și veți fi urîți de toate neamurile pentru numele meu. * Cap. 10. 17. Marc. 13. 9. Luc. 21. 12. Ioan 15. 20; 16. 2. Fapt. 4. 2, 3; 7. 59; 12. 1, etc. 1 Pet. 4. 16. Apoc. 2. 10, 13.

10 Și atunci mulți se vor * poticni și se vor da unii pe alții și se vor uri unii pe alții.

* Cap. 11. 6; 13. 57. 2 Tim. 1. 15; 4. 10, 16.

11 Și mulți * prooroci mincinoși se vor scula și vor ** amăgi pe mulți; * Cap. 7. 15. Fapt. 20. 29. 2 Pet. 2. 1. ** 1 Tim. 4. 1. Vers. 5. 24.

12 și de înmulțirea fărădelegii iubirea multora se va răci.

13 Dar * cine rabdă până sfârșit, acela va fi mântuit. * Cap. 10. 22. Marc. 13. 13. Evr. 3. 6, 14. Apoc. 2. 10.

14 Și această Evanghelie * a împărăției va ** fi propovăduită în tot pământul locuit spre mărturie la toate neamurile și atunci va veni sfârșitul. * Cap. 4. 23; 9. 35. ** Rom. 10. 18. Col. 1. 6, 23.

Pustiirea Ierusalimului și venirea Fiului omului.

15 Deci * când veți vedea uriciunea pustiirii cea spusă prin Daniel ** proorocul, stând în locul sfânt (cine + citește să înțeleagă), * Marc. 13. 14. Luc. 21. 20. ** Dan. 9. 27; 12. 11. † Dan. 9. 23, 25.

16 atunci ceice sunt în Iudea să fugă în munți,

17 cine este pe acoperiş să nu se pogoare ca să ia cele din casa lui,

18 şi cine este în câmp să nu se întoarcă înapoi ca să-şi ia veşmântul.

19 Dar vai *de celece au în pânlece şi de celece dau tălă în acele zile!

* Luc. 21. 29.

20 Şi rugaţi-vă ca să nu fie fuga voastră iarna nici în Sabat:

21 Căci *atunci va fi un necaz mare cum n'a fost dela începutul lumii până acum nici nu va mai fi.

* Dan. 9. 26; 12. 1. Ioel 2. 2.

22 Şi dacă n'ar fi fost scurtate acele zile, n'ar fi fost mântuită nicio carne! dar *pentru cei aleşi zilele acelea vor fi scurtate.

* Isa. 65. 8, 9. Zah. 14. 2, 3.

23 Atunci *dacă vă va zice cineva: Iată aici este Hristosul. Sau: Colol! să nu credeţi.

* Marc. 13. 21. Luc. 17. 33; 21. 8.

24 Căci se * vor scula Hristoşi mincinoşi şi prooroci mincinoşi şi vor da semne mari şi minuni încât să amăgească dacă ** este cu putinţă şi pe cei aleşi.

* Deut. 13. 1. Vers. 5, 11. 2 Tes. 2. 9—11. Apoc. 13. 13. ** Iona 6. 37; 10. 28. 29. Rom. 8. 28—30. 2 Tim. 2. 18.

25 Iată v'am spus dinainte.

26 Deci dacă vă vor zice: Iată este în pustie! nu ieşiţi. Iată este în cămăruţei! nu credeţi.

27 Căci *cum iese fulgerul dela răsărit şi se arată pânăla apus, aşa va fi venirea Fiului omului.

* Luc. 17. 24.

28 Orişunde *este stărvul acolo se vor aduna vulturii.

* Iov 39. 30. Luc. 17. 37.

29 Iar îndată *după necazul acelor zile, soarele ** va fi întunecat şi luna nu-şi va da lucirea şi stelele vor cădea din cer şi puterile cerurilor vor fi şgduite.

* Dan. 7. 11, 12. ** Isa. 13. 10. Ezech. 32. 7. Ioel 2. 10, 31; 3. 15. Amos. 5. 20; 8. 9. Marc. 13. 24. Luc. 21. 25. Eapt. 2. 20. Apoc. 6. 12.

30 Şi atunci *se va arăta semnul Fiului omului în cer: şi atunci se vor jăli toate ** semniţile pământului şi *vor vedea pe Fiul omului venind pe norii cerului cu putere şi slavă multă.

* Dan. 7. 13. ** Zah. 12. 12. + Cap. 16. 27. Marc. 13. 26. Apoc. 1. 7.

31 Şi *va trimite pe îngerii săi cu sunet mare de trâmbiţă şi vor strânge pe aleşii lui din cele patru vânturi, dela cea mai depărtată margine a ceruri-

lor pânăla cealaltă margine a lor.

* Cap. 13. 41. 1 Cor. 15. 52. 1 Tes. 4. 16.

32 Iar dela smochin învăţaţi pilda *lui. Când ramura lui este fragedă şi dă frunze, cunoaşteţi că ** vara este aproape.

* Luc. 21. 29. ** Luc. 5. 9.

33 Astfel şi voi, când veţi vedea toate acestea, să cunoaşteţi că el este aproape, lângă uşi.

34 Adevărat vă spun, nu *va trece neamul acesta până când vor fi toate acestea.

* Cap. 16. 28; 23. 36.

Marc. 13. 30. Luc. 21. 32.

35 Cerul * şi pământul vor trece dar cuvintele mele nu vor trece nicidecum.

* Ps. 102. 26. Isa. 51. 6. Ier. 31. 35, 36. Cap. 5. 18. Marc. 13. 31.

Luc. 21. 23. Evt. 1. 11.

Indemn la veghere.

36 Iar despre * ziua aceea şi despre ceas nu ştie nimeni, nici îngerii cerurilor, nici Fiul, decât numai ** Tatăl.

* Marc. 13. 32. Eapt. 1. 7. 1 Tes. 5. 2. 2 Pet. 3. 10. ** Zah. 14. 7.

37 Şi cum erau zilele lui Noe aşa va fi venirea Fiului omului.

38 Căci cum *erau în zilele acelea dinainte de pop, mâncând şi bând, înjurându-se şi măritându-se, până în ziua când a intrat Noe în corabie, *Fac. 6. 3—5; 7. 1. Luc. 17. 26. 1 Pet. 3. 20.

39 şi n'au ştiut până a venit populul şi i-a luat pe toţi, aşa va fi venirea Fiului omului.

40 Atunci *doi vor fi în câmp: unul este luat şi unul este lăsat.

* Luc. 17. 34, etc.

41 Două vor râşni la moară: una este luată şi una este lăsată.

42 Deci * veghiaţi pentru că nu ştiţi în care zi vine Domnul vostru.

* Cap. 25. 13. Marc. 13. 33, etc. Luc. 21. 26.

43 Dar cunoaşteţi *acasta că, dacă ar fi ştiut stăpânul casei în care strajă vine hoţul, ar fi veghiat şi n'ar fi lăsat să i se sape casa.

* Luc. 12. 39. 1 Tes. 5. 2. 2 Pet. 3. 10. Apoc. 3. 3; 16. 12.

44 Deaceia * şi voi fiţi gata pentru că în ceasul în care nu gândiţi vine Fiul omului.

* Cap. 25. 13. 1 Tes. 5. 6.

45 Cine este dar *robul credincios şi cuminte pe care l-a pus domnul său peste slugărimca sa ca să le dea de mâncare la vreme hotărîtă?

* Luc. 12. 42.

Eapt. 20. 25. 1 Cor. 4. 2. Evt. 3. 5.

46 Fericit *este robul acela pe care când va veni domnul său îl va găsi făcând astfel.

* Apoc. 16. 15.

47 Adevărat vă spun că

*11 va pune peste toate avuțiile sale.

* Cap. 25, 21, 23. Luc. 22, 29.

18 Dar dacă acel rob rău va zice în inima sa: Domnul meu zăbovește!

19 Și va începe să bată pe cei împreună robi cu el și va mânca și bea cu belivii.

20 domnul aceluia rob va veni într-o zi în care el n'asteaptă și în ceasul în care nu știe,

21 și-l va despica în două și-i va pune partea cu fățarnicii; acolo *va fi plângerea și scrâșnirea dinților.

* Cap. 8, 12; 25, 30.

Pilda celor zece fecioare.

25 Atunci împărăția cerurilor va fi asemănată cu zece fecioare cari și-au luat candelile și au ieșit în întâmpinarea mirelui.*

* Efez. 5, 29, 30. Apoc. 19, 7; 21, 2, 9.

2 Și cinci *din ele erau nechibzuite iar cinci cuminte.

* Cap. 13, 47; 22, 10.

3 Căci cele nechibzuite, când și-au luat candelile, n'au luat untdelemn cu ele.

4 Iar cele cuminte au luat untdelemn în vasele lor cu candelile lor.

5 Și pe când zăbovia mirele, au *ațipit toate și au adormit.

* 1 Tes. 5, 6.

6 Iar la miezul nopții s'a *făcut o strigare: Iată

mirele, ieșiți-i în întâmpinare.

* Cap. 24, 31. 1 Tes. 4, 16.

7 Atunci toate acele fecioare s'au deșteptat și și-au *gălit candelile.

* Luc. 12, 35.

8 Și cele nechibzuite au zis celor cuminte: Dați-ne din untdelemnul vostru pentru că ni se sting candelile.

9 Dar cele cuminte au răspuns zicând: Nu: că poate nu ne va fi de ajuns și nouă și vouă. Duceți-vă mai bine la ceice vând și cumpărați-vă.

10 Și pe când se duceau ele să cumpere, a venit mirele și cele gata au intrat cu el la nuntă și s'a *închis ușa.

* Luc. 13, 25.

11 În urmă vin și celelalte fecioare zicând: Doamne, *Doamne, deschide-ne.

* Cap. 7, 21 -23.

12 Dar el a răspuns și a zis: Adevărat vă spun, nu *vă cunosc.

* Ps. 5, 5. Hab. 1, 13. Ioan 9, 31.

13 Vegheați deci *pentru că nu știți ziua, nici ceasul.

* Cap. 24, 42, 44. Marc. 13, 33, 35. Luc. 21, 36. 1 Cor. 16, 13. 1 Tes. 5, 6. 1 Pet. 5, 8. Apoc. 16, 15.

Pilda talanților.

14 Căci *este ca **un om care a plecat din țară și a chemat pe robii săi și le-a dat avuțiile sale.

* Luc. 19, 12. ** Cap. 21, 23.

15 Și unuia i-a dat cinci talanți iar altuia doi iar altuia unul, fiecare *după puterea sa deosebită și a plecat din țară.

* Rom. 12, 6.

1 Cor. 12, 7, 11, 29. Efez. 4, 11.

16 Îndată celce luase cei cinci talanți s'a dus și a lucrat cu ei și a câștigat alți cinci talanți.

17 Tot așa celce luase cei doi a câștigat alți doi.

18 Dar celce luase unul, a plecat, a săpat în pământ și a ascuns argintul domnului său.

19 După multă vreme vine domnul robilor aceluia și le face socoteala.

20 Și celce luase cei cinci talanți s'a apropiat și a adus alți cinci talanți zicând: Doamne, mi-ai încredințat cinci talanți; iată am câștigat alți cinci talanți.

21 Domnul său i-a zis: Bine rob bun și credincios, ai fost credincios peste puține, te voi pune peste multe; intră în bucuria domnului tău.

* Cap. 24, 47.

Vers. 31, 46. Luc. 12, 44; 22, 29, 30.

** 2 Tim. 2, 12. Ebr. 12, 2. 1 Pet. 1, 8.

22 Și celce luase cei doi talanți s'a apropiat și el și a zis: Doamne, mi-ai încredințat doi talanți; iată am câștigat alți doi talanți.

23 Domnul său i-a zis:

Bine, *rob bun și credincios, ai fost credincios peste puține, te voi pune peste multe; intră în bucuria domnului tău.

* Vers. 21.

24 Și celce luase un talant s'a apropiat și el și a zis: Doamne, te-am știut că ești un om aspru, seceri unde n'ai sămănat și strângi de unde n'ai împrăștiat,

25 și m'am temut și am plecat și ți-am ascuns talantul în pământ: iată ai al tău.

26 Și domnul său a răspuns și i-a zis: Rob rău și leneș, știai că secer unde n'am sămănat și strâng de unde n'am împrăștiat;

27 deci trebuia ca tu să fi pus argintul meu la schimbători și când aș fi venit aș fi luat înapoi al meu cu dobândă.

28 Luați deci dela el talantul și dați-l celui care are cei zece talanți.

29 Căci *celuice are i se va da și-i va prisosi iar dela celce n'are i se va lua și ce are.

* Cap. 13, 12. Marc. 4, 25. Luc. 8, 18; 19, 26. Ioan 15, 2.

30 Și pe robul nefericit aruncați-l în *înmăncăciune de afară; acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților.

* Cap. 8, 12; 24, 51.

Iudecata Neamurilor.

31 Iar când *va veni Fiul omului în slava sa și toți îngerii cu el, atunci va șede pe scaunul de domnie al slavei sale,

* Zah. 14. 5. Cap. 16. 27; 19. 28. Marc. 8. 33. Fapt. 1. 11. 1 Tes. 4. 16. 2 Tes. 1. 7. Iuda 14. Apoc. 1. 7.

32 și toate neamurile vor *fi adunate înaintea lui și **le va despărți pe unele de altele, cum desparte păstorul oile de capre.

* Rom. 14. 10. 2 Cor. 5. 10. Apoc. 20. 12. ** Ezech. 20. 38; 34. 17, 20. Cap. 13. 49.

33 Și va pune oile la dreapta sa iar caprele la stânga.

34 Atunci Împăratul va zice celor dela dreapta sa: Veniți binecuvântații Tatălui meu, moșteniți *împărăția **gălită vouă dela întemeierea lumii.

* Rom. 8. 17. 1 Pet. 1. 4, 9; 3. 9. Apoc. 21. 7. **Cap. 20. 23. Marc. 10. 40. 1 Cor. 2. 9. Ebr. 11. 16.

35 Căci * am fost flămând și mi-ați dat să mănânc; am fost însetat și mi-ați dat să beau; am fost străin **și m'ați luat la voi;

* Isa 58. 7. Ezech. 18. 7. Iac. 1. 27. **Ebr. 13. 2. 3 Ioan 5.

36 gol *și m'ați îmbrăcat; am fost bolnav și m'ați căutat; am fost în **temniță și ați venit la mine.

* Iac. 2. 15, 16. ** 2 Tim. 1. 16.

37 Atunci dreptii îi vor răspunde zicând: Doamne,

când te-am văzut flămând și ți-am dat de mâncare sau însetat și ți-am dat să bei?

38 Și când te-am văzut străin și te-am luat la noi? sau gol și te-am îmbrăcat?

39 Și când te-am văzut bolnav sau în temniță și am venit la tine?

40 Și Împăratul va răspunde și le va zice: Adevărat vă spun, întrucât *ați făcut unuia din acești frați ai mei, foarte mici, mie mi-ați făcut. * Prov. 14. 31; 19. 17. Cap. 10. 42. Marc. 9. 41. Ebr. 6. 10.

41 Atunci va zice și celor dela stânga: Duceți-vă *dela mine, blestemaților, în **focul cel vecinic, cel gătit diavolului și îngerilor săi. *Ps. 6. 8. Cap. 7. 23. Luc. 13. 27. **Cap. 13. 40, 42. † 2 Pet. 2. 4. Iuda 6.

42 Căci am fost flămând și nu mi-ați dat să mănânc; am fost însetat și nu mi-ați dat să beau;

43 am fost străin și nu m'ați luat la voi; gol și nu m'ați îmbrăcat; bolnav și în temniță și nu m'ați căutat.

44 Atunci vor răspunde și ei zicând: Doamne, când te-am văzut flămând sau însetat sau străin sau gol sau bolnav, sau în temniță și nu ți-am slujit?

45 Atunci le va răspunde

zicând: Adevărat vă spun, întrucât *n'ați făcut unuia din aceștia foarte mici, nici mie nu mi-ați făcut.

* Prov. 14. 31; 17. 5. Zah. 2. 8. Fapt. 9. 5.

46 Și aceștia se vor *duce la pedeapsă vecinică iar dreptii la viață vecinică. * Dan. 12. 2. Ioan 5. 29. Rom. 2. 7, etc.

Sfătuirea împotriva lui Isus.

26 Și a fost așa: când a sfârșit Isus toate cuvintele acestea, a zis ucenicilor săi:

2 Știți * că peste două zile sunt Paștile și Fiul omului este dat ca să fie răstignit.

* Marc. 14. 1. Luc. 22. 1. Ioan 13. 1.

3 Atunci * mai marii preoților și bătrânii poporului s'au adunat în curtea marelui preot numit Caiafa,

* Ps. 2. 2. Ioan 11. 47. Fapt. 4. 25, etc.

4 și s'au sfătuit împreună ca să pună mâna pe Isus prin violență și să-l omoare.

5 Dar ziceau: Nu în sârbătoare ca să nu se facă tulburare în popor.

Mirul turnat pe capul lui Isus.

6 Iar *pe când era Isus în Betania **în casa lui Simon leprosul,

* Marc. 14. 3. Ioan 11. 1, 2; 12. 3. **Cap. 21. 17.

7 a venit la el o femeie având un alabastru cu mir foarte scump și l-a turnat

pe capul lui când șede la masă.

8 Iar când au văzut ucenicii *s'au mâhnit adânc zicând: Ia ce pierdere aceasta?

* Ioan 12. 4.

9 Căci acest mir se putea vinde cu mulți și să se dea săracilor.

10 Dar Isus cunoscând, le-a zis: Pentruce faceți supărare femeii? Căci a făcut un lucru bun față de mine.

11 Căci *pe săraci îi aveți întotdeauna cu voi dar pe **mine nu mă aveți întotdeauna. * Deut. 15. 11. Ioan 12. 8. **Cap. 18. 20; 28. 20. Ioan 13. 33; 14. 19; 16. 5, 28; 17. 11.

12 Căci ea turnând mirul acesta pe trupul meu, a făcut-o spre înmormântarea mea.

13 Adevărat vă spun, oriunde va fi propovăduită Evanghelia aceasta în toată lumea, se va vorbi și despre ce a făcut femeia aceasta spre pomenirea ei.

Vânzarea lui Isus.

14 Atunci *unul din cei doisprezece, cel zis Iuda **Iscarioteanul, s'a dus la mai marii preoților și a zis:

* Marc. 14. 10. Luc. 22. 3. Ioan 13. 2, 30. **Cap. 10. 4.

15 Ce * voiți să-mi dați și eu vi-l voi da prins?

Iar ei i-au cumpănit trei-
zeci de arginți.

* Zah. 11. 12. Cap. 27. 3.

16 Și de atunci căuta
vreme nimerită ca să-l dea
prins.

Descoperirea vânzătorului.

17 Iar în cea dintâi zi
a azimilor ucenicii au ve-
nit la Isus zicând: Unde
voești să-ți gătim ca să mănânci Paștile?

* Exod. 12. 6. 18. Marc. 14. 12. Luc. 22. 7.

18 Și el a zis: Mergeți
în cetate la cutare și spu-
neți-i: Invățătorul zice:
Vremea mea este aproape;
la tine fac Paștile cu uce-
nicii mei.

19 Și ucenicii au făcut
cum le poruncise Isus și
au gătit Paștile.

20 Iar când s'a făcut
seară, s'a așezat la masă
cu cei doisprezece ucenici.

* Marc. 14. 17—21. Luc. 22. 14. Ioan 13. 21.

21 Și pe când mâncau,
el le-a zis: Adevărat vă
spun că unul din voi mă
va da prins.

22 Și ei s'au întristat
foarte mult și au început
să-i zică fiecare: Nu cumva
sânt eu, Doamne?

23 Iar el a răspuns și a
zis: Celce * a muiat cu
mine mâna în blid, acesta
mă va da prins.

* Ps. 41. 9. Luc. 22. 21. Ioan 13. 18.

24 Intr'adevăr Fiul omu-

lui se duce după cum * este
scris despre el dar vai ** de
omul acela prin care este
dat prins Fiul omului: ar
fi bine pentru el dacă nu
s'ar fi născut omul acela.

* Ps. 22. Isa. 53. Dan. 9. 26. Marc. 9. 12.
Luc. 24. 25, 26, 46. Pa. t. 17. 2, 3; 26. 22.
23. 1 Cor. 15. 4. ** Ioan 17. 12.

25 Și Iuda care l-a dat
prins a răspuns și a zis:
Nu cumva sânt eu, Rabi?
El îi zice: Tu ai zis:

Cina cea de taină.

26 Și pe când * mâncau
ei, Isus ** a luat pâne și
a binecuvântat și a frânt-o
și a dat ucenicilor și a
zis: Luați, mâncați; acesta
† este trupul meu.

* Marc. 14. 22. Luc. 22. 19. ** 1 Cor. 11.
23—26. † 1 Cor. 10. 16.

27 Și a luat un pahar și
a mulțumit și le-a dat zi-
când: Beți * din el toți.

* Marc. 14. 23.

28 Căci acesta * este sân-
gele meu al legământului
celui nou, ** care se varsă
pentru † mulți spre ierta-
rea păcatelor.

* Exod. 24. 8. Lev. 17. 11. ** Ier. 31. 31.
† Cap. 20. 28. Rom. 3. 15. Ebr. 9. 22.

29 Dar vă spun * că de
acum nu voi mai bea nici-
decum din acest rod al
viței până ** în ziua aceea
când îl voi bea cu voi
nou în împărăția Tatălui
meu.

* Marc. 14. 25. Luc. 22. 18. ** Fapt. 10. 41.

Isus înștiințează pe ucenicii
săi.

30 Și după ce * au cântat
lăudări, au ieșit la mun-
tele Măslinilor. * Marc. 14. 26.

31 Atunci Isus le zice:
Voi toți * veți ** avea în
mine un prilej de potic-
nire în noaptea aceasta.
Căci este scris: Voiu bate †
păstorul și oile turmei se
vor împrăstia. * Marc. 14. 27.

Ioan 16. 32. ** Cap. 11. 6. † Zah. 13. 7.

32 Dar după ce voi fi
sculat, voi * merge înainte
de voi în Galilea.

* Cap. 28. 7, 10, 16. Marc. 14. 28; 16. 7.

33 Iar Petru a răspuns
și a zis: Dacă toți vor avea
prilej de poticnire în tine,
eu niciodată nu voi avea
prilej de poticnire.

34 Isus i-a zis: Adevărat
* îți spun că, în noaptea a-
ceasta mai înainte de a
canta cocoșul, de trei ori
mă vei tăgădui.

* Marc. 14. 30. Luc. 22. 34. Ioan 13. 38.

35 Petru îi zice: Chiar
dacă ar trebui să mor îm-
preună cu tine nicidecum
nu te voi tăgădui. Și toți
ucenicii au zis la fel.

Ghetsimani.

36 Atunci * Isus vine cu
ei la un loc îngădît zis
Ghetsimani și zice uce-
nicilor săi: Ședeți aici până

mă voi duce colo și mă
voi ruga.

* Marc. 14. 32—35. Luc. 22. 39. Ioan 18. 1.

37 Și a luat cu sine pe
Petru și pe * cei doi fii ai
lui Zebedei și a început să
se întristeze și să se tul-
bure adânc. * Cap. 4. 21.

38 Atunci le zice: Su-
fletul meu este foarte în-
tristat, * până la moarte; ră-
mâncați aici și veghiați cu
mine. * Ioan 12. 27.

39 Și a mers puțin mai
înainte și a căzut pe fața
sa și s'a rugat * zicând: Ta-
tăl ** meu, dacă este cu pu-
lință, treacă † dela mine
paharul acesta; însă nu ††
cum voesc eu ci cum vo-
iești tu. * Marc. 14. 36. Luc. 22. 42.
Nvr. 5. 7. ** Ioan 12. 27. † Cap. 20. 22.
†† Ioan 5. 30; 6. 38. Filip. 2. 8.

40 Și vine la ucenici și-i
afără dormind și zice lui
Petru: Așa, n'ai fost în
stare să vegheai un ceas
cu mine?

41 Vegheați * și rugați-vă
ca să nu intrați în ispită.
Intr'adevăr duhul este fără
preget dar carnea este ne-
putincioasă. * Marc. 13. 33; 14. 38.
Luc. 22. 40, 46. Efes. 6. 18.

42 Iarăș a mers a doua
oară și se ruga zicând: Ta-
tăl meu, dacă nu este cu
putință să treacă acesta ca
să nu-l beau, făcă-se voia ta.
43 Și a venit iarăș și i-a

aflat dormind căci ochii le erau îngreuiți.

41 Și i-a lăsat iarăș și a mers și s'a rugat a treia oară zicând acelaș cuvânt.

45 Atunci vine la ucenici și le zice: Dormiți de acum și odihniți-vă. Iată s'a apropiat ceasul și Fiul omului este dat în mâinile păcătoșilor.

46 Sculați-vă, să mergem: iată, s'a apropiat celce mă dă prins.

Prinderea lui Isus.

47 Și pe când * vorbia el încă, iată Iuda, unul din cei doisprezece, și cu el gloată multă cu săbii și ciomege, a venit dela marii preoților și bătrânii poporului.

* Marc. 14. 43. Luc. 22. 47. Ioan 18. 3. Eapl. 1. 16.

48 Iar celce-l dădea prins le dăduse un semn zicând: Pe care-l voi săruta, acela este, apucați-l.

49 Și îndată s'a apropiat de Isus și a zis: Bucură-te, Rabi. Și i-a * sărutat mult.

* 2 Sam. 20. 9.

50 Iar Isus i-a zis: Prietene, * pentru ce ai venit fă. Atunci ei s'au apropiat, au pus mâinile pe Isus și l-au apucat.

* Ps. 41. 9; 55. 13.

51 Și iată, unul * din cei ce erau cu Isus a întins mâna, și-a tras sabia și a

lovit pe robul marelui preot și i-a lăsat urechea.

* Ioan 18. 10.

52 Atunci Isus îi zice: Întoarce sabia ta la locul ei, căci * toți cari iau sabie de sabie vor pieri.

* Voc. 9. 6. Apoc. 13. 10.

53 Sau ți se pare că nu pot ruga pe Tatăl meu și-mi va pune în rând chiar acum mai * mult de douăsprezece legiuni de îngeri?

* 2 Reg. 6. 17. Dan. 7. 10.

54 Dar cum vor fi împlinite scripturile că * așa trebue să fie?

* Isa. 53. 7, etc. Vers. 24. Luc. 24. 25, 44, 46.

55 În acel ceas Isus a zis glodelor: Ați ieșit ca la un tâlhar cu săbii și ciomege să mă prindeți? În fiecare zi sedeam în templu învățând și nu m'ați apucat.

56 Dar toate acestea s'au făcut ca să fie împlinite scripturile * prorocilor. Atunci * toți ucenicii l-au lăsat și au fugit.

* Plin. 4. 20. Vers. 54. ** Ioan 18. 15.

Isus înaintea Sinedriului.

57 Iar celce * apucaseră pe Isus l-au dus la Caiafa, marele preot, unde erau adunați împreună cărturarii și bătrânii.

* Marc. 14. 53.

Luc. 22. 54. Ioan 18. 12, 13. 24.

58 Dar Petru îl urma de departe pânăla curtea marelui preot și a intrat în

lăuntru și ședea cu slujitorii să vadă sfârșitul.

59 Iar mai marii preoților și bătrânii, tot sine-driul, cântau o mărturie mincinoasă împotriva lui Isus, ca să-l omoare.

60 Și n'au găsit deși veniseră mulți * martori mincinoși. În urmă au venit doi,**

* Ps. 27. 12; 35. 11. Marc. 14. 15. Eapl. 6. 13. ** Deut. 19. 15.

61 și, au zis: Acesta a zis: Pot * dărâma templul lui Dumnezeu și în trei zile să-l zidesc.

* Cap. 27. 40. Ioan 2. 19.

62 Și marcele preot s'a sculat * și i-a zis: Nu răspunzi nimic? Ce mărturisesc aceștia împotriva ta?

* Marc. 14. 60.

63 Dar Isus * tăcea. Și marcele preot i-a zis: Te * jur pe Dumnezeu cel viu să ne spui dacă tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu.

* Isa. 53. 7. Cap. 27. 12, 14. ** Lev. 5. 1. 1 Sam. 14. 24, 26.

64 Isus îi zice: Tu ai zis. Dar vă spun: de * acum veți vedea pe Fiul omului șezând * la dreapta puterii și venind pe norii cerului.

* Dan. 7. 13. Cap. 16. 27; 24. 30; 26. 31. Iaco. 21. 27. Ioan 1. 51. Rom. 14. 10. 1 Tes. 4. 16. Apoc. 1. 7. ** Ps. 110. 1. Eapl. 7. 55.

65 Atunci * marcele preot și-a sfâșiat veșmintele, zicând: A huli! Ce mai a-

vem trebuință de martori? Iată acum ați auzit hula.

* 2 Reg. 18. 37; 19. 1.

66 Ce vi se pare? Ei au răspuns și au zis: Este vinovat * de moarte.

* Lev. 24. 16. Ioan 19. 7.

67 Atunci * l-au scuipat în față și l-au palmuit iar alții l-au * bătut,

* Isa. 50. 6; 53. 3. Cap. 27. 30. ** Luc. 22. 63. Ioan 19. 3.

68 zicând: Proorocește-ne, * Hristoase, cine este celce te-a lovit?

* Marc. 14. 65. Luc. 22. 64.

Tagăduirea lui Petru.

69 Iar Petru * ședea afară în curte. Și o slujnică a venit la el zicând: Și tu crai cu Isus Galileanul.

* Marc. 14. 69. Luc. 22. 55. Ioan 18. 16, 17, 25.

70 Iar el a tagăduit înaintea tuturor zicând: Nu știu ce zici.

71 Și a ieșit la poartă și l-a văzut alta și zice celor de acolo: Și acesta era cu Isus, Nazarineanul.

72 Și iarăș a tagăduit cu jurământ: Nu știu pe omul acesta.

73 Iar peste puțin celce stăteau acolo au venit și au zis lui Petru: Cu adevărat și tu ești dintre ei căci și vorbirea * ta te dă pe față.

* Luc. 22. 59.

74 Atunci a * început să

se blesteme și să jure: Nu știu pe omul acesta. Și îndată a cântat cocoșul.

* Marc. 14, 71.

75 Și Petru și-a adus aminte de cuvântul lui Isus care zisese: Mai înainte * de a cânta cocoșul, de trei ori mă vei tăgădui. Și a ieșit afară și a plâns cu amar.

* Veps. 31. Marc. 14, 30.

Luc. 22, 61, 62. Ioan 13, 38.

Isus este dus la Pilat.

27 Iar când s'a făcut dimineață toți * mai marii preoților și bătrânii poporului s'au sfătuit împotriva lui Isus ca să-l omoare.

* Ps. 2, 2. Marc. 15, 1. Luc. 22, 66; 23, 1. Ioan 18, 28.

2 Și după ce l-au legat, l-au dus și l-au dat în mâinile lui Pilat dregătorul.*

* Cap. 20, 19. Fapt. 3, 13.

Cânta și moartea lui Iuda.

3 Atunci * Iuda, care îl dăduse prius, când a văzut că a fost osândit, i-a părul rău și a adus înapoi cei treizeci de arginți la mai marii preoților și bătrâni.

* Cap. 26, 14, 15.

4 zicând: Am păcătuit dând sânge nevinovat. Iar ei au zis: Ce ne privește pe noi? Tu vei vedea.

5 Și el a aruncat arginții în templu, s'a * depărtat și a plecat și s'a spânzurat.

* 2 Sam. 17, 23. Fapt. 1, 18.

6 Și mai marii preoților au luat arginții și au zis: Nu se cuvine să-i aruncăm în cutia pentru daruri deoarece sunt preț de sânge.

7 Și s'au sfătuit și au cumpărat din ei țarina olarului pentru înmormântarea străinilor.

8 Deaceia țarina * aceea a fost numită țarina sângelui, până în ziua de azi.

* Fapt. 1, 19.

9 Atunci s'a împlinit ce fusese spus prin Ieremia proorocul care zice: Și au luat cei treizeci de arginți, prețul celui prețuit, pe care l-au * prețuit unui din copiii lui Israel; * Zah. 11, 12, 13.

10 și i-au dat pentru țarina olarului, după cum mi-a poruncit Domnul.

Isus înaintea lui Pilat.

11 Iar Isus sta înaintea dregătorului. Și dregătorul l-a * întrebat zicând: Ești tu Împăratul Iudeilor? Iar Isus a zis: Tu zici.**

* Marc. 15, 2. Luc. 23, 3. Ioan 18, 33.

** Ioan 18, 37. 1 Tim. 6, 13.

12 Și când era învinuit de mai marii preoților și bătrâni, nimic * nu răspundea.

* Cap. 26, 63. Ioan 19, 9.

13 Atunci Pilat îi zice: N'auzi * câte mărturisesc ei împotriva ta?

* Cap. 26, 62. Ioan 19, 10.

14 Și el nu i-a răspuns la niciun singur cuvânt încât dregătorul se mira foarte mult.

Întărirea hotărârii de moarte.

15 Iar la * sărbătoare dregătorul avea obiceiul să dea pentru gloată drumul la un închis pe care-l voiau ei.

* Marc. 15, 6. Luc. 23, 17. Ioan 18, 39.

16 Și aveau atunci pe un întemnițat vestit, zis Baraba.

17 Pe când erau adunați ei deci împreună, Pilat le-a zis: La care voți să-i dau drumul pentru voi? Lui Baraba sau lui Isus care se zice Hristos?

18 Căci știa că din pismă îl dăduseră.

19 Și pe când ședea el pe scaunul de judecător, nevastă-sa, a trimis la el zicând: N'avea nimic a face cu acel drept căci am suferit multe azi în vis pentru el.

20 Dar mai marii preoților * și bătrânii au îndemnat gloatele ca să ceară pe Baraba iar pe Isus să-l piardă.

* Marc. 15, 11. Luc. 23, 18. Ioan 18, 40. Fapt. 3, 14.

21 Și dregătorul a răspuns și le-a zis: La care din cei doi voți să-i dau

drumul pentru voi? Și ei au zis: Lui Baraba.

22 Pilat le zice: Ce voiu face deci cu Isus care se zice Hristos? Ei toți zic: Să fie răstignit.

23 Și el a zis: Dar ce rău a făcut? Iar ei mai mult strigau zicând: Să fie răstignit.

24 Și când a văzut Pilat că nu folosește nimic ci se face mai mare tulburare, a luat * apă, și-a spălat mâinile înaintea gloatei zicând: Sânt nevinovat de sângele acestui drept: voi veți vedea.

* Deut. 21, 6.

25 Și tot poporul a răspuns și a zis: Sângele * lui fie asupra noastră și asupra copiilor noștri.

* Deut. 19, 10. Ios. 2, 19. 2 Sam. 1, 16. 1 Reg. 2, 32. Fapt. 3, 28.

26 Atunci a dat pentru ei drumul lui Baraba iar pe Isus l-a biciuit * și l-a dat ca să fie răstignit.

* Isa. 53, 5. Marc. 15, 15. Luc. 23, 16, 24, 25. Ioan 19, 1, 16.

Hotărârile ostașilor.

27 Atunci ostașii * dregătorului au luat cu ei pe Isus în pretoriu și au adunat lângă el toată ceata ostașilor.

* Marc. 15, 16. Ioan 19, 2.

28 Și l-au desbrăcat și i-au * pus o manta stacojie.

* Luc. 23, 11.

29 Și au * împletit o cu-

nună de spini și au pus-o pe capul lui și o trestie în dreapta lui și au ingenunchiat înaintea lui și l-au luat în răs zicând: Bucură-te, Impărate al Iudeilor!

* Ps. 69. 19. Isa. 53. 3.

30 Și au scuipat * pe el și au luat trestia și-l băteau peste cap.

* Isa. 50. 6. Cap. 26. 67.

31 Și dupăce au răs de el, l-au desbrăcat de manta, l-au îmbrăcat cu hainele lui și * l-au dus ca să-l răstignească.

* Isa. 53. 7.

Răstignirea.

32 Și pe * când ieșiau afară, au ** găsit pe un om din Cirene, cu numele Simon; pe acela l-au silit ca să-i ducă crucea.

* Num. 15. 35. 1 Reg. 21. 13. Fapt. 7. 58. Evr. 13. 12. ** Marc. 15. 21. Luc. 23. 26.

33 Și când * au venit la un loc zis Golgota, adică Locul căpățanii,

* Marc. 15. 22. Luc. 23. 33. Ioan 19. 17.

34 i-au * dat să bea vin amestecat cu fiere; și când a gustat n'a vrut să bea.

* Ps. 69. 21. Vers. 48.

35 Și dupăce * l-au răstignit, au împărțit ** între ei hainele lui, aruncând sort.

* Marc. 15. 24. Luc. 23. 34. Ioan 19. 24. ** Ps. 22. 18.

36 Și * au șezut jos și-l păziau acolo.

* Vers. 54.

37 Și * au pus deasupra capului său vina sa scrisă:

ACESTA ESTE ISUS, IMPARATUL IUDEILOR.

* Marc. 15. 26. Luc. 23. 38. Ioan 19. 19.

38 Atunci sunt răstigniți împreună * cu el doi tâlhari, unul la dreapta și altul la stânga.

* Isa. 53. 12. Marc. 15. 27. Luc. 23. 32. 33. Ioan 19. 18.

Batjocurile trecătorilor.

39 Și trecătorii * îl huliau clătinându-și capetele.

* Ps. 22. 7; 109. 25. Marc. 15. 29. Luc. 23. 35.

40 și zicând: Tu * celce dărași templul și-l zidești în trei zile, mântuiește-te pe tine însuși. Dacă ** ești Fiul lui Dumnezeu, pogoară-te depe cruce.

* Cap. 26. 61. Ioan 2. 19. ** Cap. 26. 63.

41 Asemenea și mai marii preoților îi luau în răs, cu cârturarii și bătrânii și ziceau:

42 Pe alții a mântuit, pe sine nu se poate mântui. Este Impăratul lui Israel: să se pogoare acum depe cruce și vom crede în el.

43 S'a * increzut în Dumnezeu: să-l scape acum dacă-l voiește. Căci a zis: Sânt Fiul lui Dumnezeu.

* Ps. 22. 8.

44 Aceeaș * ocară îi aruncau și tâlharii cari au fost răstigniți împreună cu el.

* Marc. 15. 32. Luc. 23. 39.

Intunecul.

45 Iar dela * al șaselea ceas s'a făcut întunec peste tot pământul până la nouălea ceas.

* Amos 8. 9. Marc. 15. 33. Luc. 23. 44.

46 Iar pela al nouălea ceas Isus a * strigat cu glas mare zicând: Eli. ** Eli, Lama Sabaclani? adică: Dumnezeu meu, Dumnezeu meu, pentru ce m'ai părăsit? * Evr. 5. 7. ** Ps. 22. 1.

47 Și unii din ceice stau acolo, când au auzit, ziceau: Pe Ilie îl chiamă aceea.

48 Și îndată unul dintre ei a alergat și a luat un burete și l-a umplut * de oțet și l-a pus într-o trestie și i-a dat să bea. * Ps. 69. 21. Marc. 15. 36. Luc. 23. 36. Ioan 19. 29.

49 Iar ceilalți ziceau: Lasă să vedem dacă vine Ilie să-l mântuiască.

50 Și Isus * a strigat iarăș cu glas mare și și-a dat dăbul.

* Marc. 15. 37. Luc. 23. 46.

Perdeaua dinăuntru Templului se rupe.

51 Și iată perdeaua templului * s'a rupt în două de sus și până jos și pământul s'a cutremurat și pietrele s'au despicat.

* Exod. 26. 31. 2 Cron. 3. 14. Marc. 15. 41. Luc. 23. 45.

52 Și mormintele s'au

deschis și multe trupuri ale sfinților adormiți s'au sculat.

53 Și au ieșit din morminte după învierea lui și au intrat în sfânta cetate și s'au arătat multora.

54 Dar sulașul * și ceice păziau pe Isus împreună cu el, când au văzut cutremurul de pământ și ceice se făcuseră, s'au temut foarte mulți zicând: Cu adevărat acesta era Fiul lui Dumnezeu.

* Vers. 36. Marc. 15. 39. Luc. 23. 47.

55 Și erau acolo privind de departe multe femei cari * urmaseră pe Isus din Galilea slujindu-i, * Luc. 8. 2, 3.

56 între * cari era Maria Magdalina și Maria, mama lui Iacov și Iose, și mama fiilor lui Zebedei, * Marc. 15. 40.

Înmormântarea lui Isus.

57 Iar * când s'a făcut seară, a venit un om bogat din Arimatea, cu numele Iosif, care era și el ucenic al lui Isus.

* Marc. 15. 42. Luc. 23. 50. Ioan 19. 38.

58 Acesta s'a dus la Pilat și a cerut trupul lui Isus. Atunci Pilat a poruncit să fie dat trupul.

59 Și Iosif a luat trupul, l-a înfășurat într-o pânză curată de in.

60 și l-a * pus în mormântul său nou pe care-l

săpase în stâncă și a prăvălit o piatră mare la ușa mormântului și a plecat.

* Isa. 53. 9.

61 Și Maria Magdalina era acolo și cealaltă Marie, stând în fața mormântului.

Peceluirea mormântului.

62 Iar a doua zi care este după Pregătire, marii preoților și Fariseii s'au adunat împreună la Pilat,

63 zicând: Domnule, ne-am adus aminte că amăgitorul acela pe când era încă viu a zis: După trei zile mă scol.

* Cap. 16. 21; 17. 23; 20. 19; 26. 61. Marc. 8. 31; 10. 34. Luc. 9. 22; 18. 33; 24. 6, 7. Ioan 2. 19.

64 Deaceia poruncește ca mormântul să fie păzit bine până a treia zi, ca nu cumva să vină ucenicii să-l fure și să zică poporului: S'a sculat dintre cei morți. Și rătăcirea din urmă va fi mai rea decât cea dintâi.

65 Și Pilat le-a zis: Aveți o pază. Plecați, întăriți cum știți.

66 Iar ei au plecat și au întărit mormântul cu pază după ce au pecetluit piatra.

* Dan. 6. 17.

Învierea lui Isus.

28 Iar târziu în ziua Sabatului, când se lumina de ziua întâi a săp-

tămânii, Maria Magdalina și cealaltă Marie au venit să privească mormântul.

* Marc. 16. 1. Luc. 24. 1. Ioan 20. 1.

** Cap. 27. 56.

2 Și iată, s'a făcut un mare cutremur de pământ, căci un înger al Domnului s'a pogorât din cer și a venit și a prăvălit piatra și ședea deasupra ei.

* Marc. 16. 3. Luc. 24. 4. Ioan 20. 12.

3 Înfățișarea lui era ca fulgerul și îmbrăcămintea lui albă ca zăpada.

* Dan. 10. 6.

4 Și de teama lui păzitorii s'au cutremurat și au fost ca morți.

5 Și îngerul a răspuns și a zis femeilor: Nu vă temeți căci știu că voi căutați pe Isus care a fost răstignit.

6 Nu este aici căci s'a sculat, după cum a zis; veniți, vedeți locul unde era pus Domnul.

* Cap. 12. 40; 16. 21; 17. 23; 20. 19.

7 Și duceți-vă repede și spuneți ucenicilor lui: S'a sculat dintre cei morți și iată merge înainte de voi în Galilea: acolo îl veți vedea. Iată v'am spus.

* Cap. 26. 32. Marc. 16. 7.

Isus se arată femeilor.

8 Și au plecat repede dela mormânt cu teamă și cu bucurie mare și au a-

tergat să vestească ucenicilor lui.

9 Și iată Isus le-a întâmpinal zicând: Bucurați-vă. Iar ele s'au apropiat și i-au apucat picioarele și i s'au închinat.

* Marc. 16. 9. Ioan 20. 14.

10 Atunci Isus le zice: Nu vă temeți; duceți-vă, vestiți fraților mei ca să plece în Galilea și acolo mă vor vedea.

* Ioan 20. 17. Rom. 8. 29. Ebr. 2. 11.

Ademenirea străjerilor.

11 Și pe când se duceau ele, iată unii din pază au venit în cetate și au vestit mai marilor preoților toate cele întâmplăte.

12 Și după ce s'au adunat împreună cu bătrânii și s'au sfătuit, au dat arginți destui ostașilor,

13 zicând: Spuneți: Ucenicii lui au venit noaptea și l-au furat, pe când dormiam noi.

14 Și dacă se va auzi aceasta la dregător, îl vom îndupleca și vă vom face lucră grijă.

15 Și ei au luat arginții și au făcut cum au fost învățați. Și s'a răspândit vorba aceasta între Iudei până în ziua de azi.

Arătarea lui Isus în Galilea.

16 Iar cei unsprezece ucenici s'au dus în Galilea, în muntele unde le rânduse Isus.

* Cap. 26. 32. Vers. 7.

17 Și când l-au văzut, i s'au închinat iar unii s'au îndoit.

18 Și Isus s'a apropiat și le-a vorbit zicând: Orice putere mi s'a dat în cer și pe pământ.

* Dan. 7. 13, 14. Cap. 11. 27; 16. 28. Luc.

1. 32; 10. 22. Ioan 3. 35; 5. 22; 13. 3; 17. 2. Fapt. 2. 36. Rom. 14. 9. 1 Cor. 15. 27. Efes. 1. 10, 21. Filip. 2. 9, 10. Ebr. 1. 2; 2. 8. 1 Pet. 3. 22. Apoc. 17. 14.

19 Mergeți deci și faceți ucenici din toate neamurile, botezându-i în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.

* Marc. 16. 15. ** Isa. 62. 10. Luc. 24. 47. Fapt. 2. 38, 39. Rom. 10. 18. Col. 1. 23.

20 Învățându-i să păzească toate câte v'am poruncit. Și iată eu sânt cu voi în toate zilele până la sfârșitul veacului.

* Fapt. 2. 42.

EVANGHELIA DUPĂ MARCU.

*Propovăduirea lui Ioan
Botezătorul.*

1 Inceputul Evangheliei
lui Isus Hristos, Fiul *
lui Dumnezeu.

* Marc. 14. 33. Luc. 1. 35. Ioan 1. 34.

2 după cum este scris
în Isaia proorocul: Iată *
eu trimis înaintea feței tale
pe solul meu, care va pre-
găti calea ta.

* Mat. 3. 1. Mat. 11. 10. Luc. 7. 27.

3 Glasul * unuia care
strigă în pustie: Pregătiți
calea Domnului, faceți-i
drepte cărările.

* Isa. 40. 3.
Mat. 3. 3. Luc. 3. 4. Ioan 1. 15. 23.

4 Ioan * a venit botezând
în pustie și propovăduind
botezul pocăinței spre ier-
tarea păcatelor.

* Mat. 3. 1. Luc. 3. 3. Ioan 3. 23.

5 Și tot * ținutul Iudeei și
toți cei din Ierusalim ie-
șiau la el și erau botezați
de el în râul Iordan, mărtu-
risindu-și păcatele.

* Mat. 3. 5.

6 Și Ioan era îmbrăcat *
cu peri de cămilă și cu o
încingătoare de piele îm-
prejurul coapselor sale și
mâncă lăcuste * și miere
sălbatică. * Mat. 3. 4. * Lev. 11. 22.

7 Și propovăduia zicând:
După mine vine * celce este

mai puternic decât mine,
cărui cu nu sânt vred-
nic să mă plec să-i des-
leg cureaua încălțăminte-
lor lui.

* Mat. 3. 11. Ioan 1. 27. * Iap. 13. 25.

8 Eu * v'am botezat cu
apă, dar el vă va boteza
cu * Duhul Sfânt.

* Iap. 1. 5; 11. 16; 19. 4. * Isa. 44. 3.
Ioel 2. 28. * Iap. 2. 4; 10. 45; 11. 15, 16.
1 Cor. 12. 13.

Botezul și ispitirea lui Isus.

9 Și a fost așa: În * zi-
lele acelea Isus a venit dela
Nazaretul Galileii și a fost
botezat de Ioan în Iordan.

* Mat. 3. 13. Luc. 3. 21.

10 Și îndată, cum a ieșit
* din apă, a văzut cerurile
desfăcute și pe Duhul po-
gorîndu-se peste el ca un
porumbel. * Mat. 3. 16. Ioan 1. 32.

11 Și s'a făcut un glas
din ceruri: Tu * ești Fiul
meu cel iubit, în tine
mi-am găsit plăcerea.

* Ps. 2. 7. Mat. 3. 17. Cap. 9. 7.

12 Și îndată * Duhul îl
mână afară în pustie,

* Mat. 4. 1. Luc. 4. 1.

13 și a fost în pustie pa-
truzeci de zile ispitit de
Satana. Și era cu fiarele și
îngerii îi * slujiau.

* Mat. 4. 11.

*Inceputul propovăduirii
lui Isus.*

14 Iar dupăce * a fost
prins Ioan, Isus a venit în
Galilea propovăduind * E-
vanghelia lui Dumnezeu.

* Mat. 4. 12. * Mat. 1. 23.

15 și zicând: S'a * împli-
nit vremea și s'a apropiat
* împărăția lui Dumne-
zeu; pocăiți-vă și credeți
în Evanghelic.

* Dan. 9. 26. Gal. 4. 4. Mes. 1. 10.

* Mat. 3. 2; 4. 17.

Chemarea celor dintâi ucenici.

16 Și * trecând pe lângă
marea Galileii, a văzut pe
Simon și pe Andrei, fratele
lui Simon, aruncând o
mreajă în mare, căci erau
pescari.

* Mat. 4. 18. Luc. 5. 4.

17 Și Isus le-a zis: Ve-
niți după mine și vă voi
face să fiți pescari de oa-
meni.

18 Și îndată au lăsat *
mreajile și l-au urmat.

* Mat. 19. 27. Luc. 5. 11.

19 Și * mergând puțin
înainte, au văzut pe Ia-
cov al lui Zebedei și pe
Ioan, fratele lui, și ei erau
în corabie cârpind mreajile.

* Mat. 4. 21.

20 Și îndată i-a chemat
și au lăsat pe tatăl lor
Zebedei în corabie îm-
preună cu cei tocmiți și
s-au dus după el.

*Isus vindecă pe un îndrăcît
în Capernaum.*

21 Și ei merg * în Caper-
naum și îndată în ziua Sa-
batului el a intrat în si-
nagogă și-i învăța.

* Mat. 4. 13. Luc. 4. 31.

22 Și * erau uimiți de în-
vățătura lui, căci îi învăța
ca unul care are putere,
iar nu ca și cărturarii.

* Mat. 7. 28.

23 Și îndată era în * si-
nagoga lor un om cu un
duh necurat și striga tare,

* Luc. 4. 38.

24 zicând: Ha! Ce * avem
noi cu tine, Isuse din Na-
zaret? Ai venit să ne
pierzi? Te știi cine ești:
Sfântul lui Dumnezeu.

* Mat. 8. 29.

25 Și Isus l-a * certat zi-
când: Tacă-ți gura și ieși
afară din el.

* Vers. 34.

26 Și duhul necurat,
după ce l-a scuturat * și a
strigat cu glas mare, a ie-
șit din el.

* Cap. 9. 20.

27 Și toți s-au uimit în-
cât se întrebau împreună
între ei, zicând: Ce este a-
ceasta? O învățătură nouă!
El poruncește cu putere,
chiar duhurilor necurate
și ele ascultă de el.

28 Și îndată a ieșit sti-
rea despre el preluțindeni
în toată împrejurimea Ga-
lileii.

Tămăduirea soacrei lui Petru.

29 Și îndată * ieșind din sinagogă, au venit la casa lui Simon și Andrei cu Iacov și Ioan.

* Mat. 8. 14. Luc. 4. 38.

30 Iar soacra lui Simon zăcea acolo prinsă de friguri și îndată îi vorbesc despre ea.

31 Și s'a apropiat și a ridicat-o apucând-o de mână și au lăsat-o frigurile și ea le slujia.

Tămăduirea altor bolnavi.

32 Și când s'a făcut seară, * când a apus soarele, aduceau la el pe toți cari erau bolnavi și pe îndrăciți.

* Mat. 8. 16. Luc. 4. 40.

33 Și toată cetatea era adunată la ușă.

34 Și a tămăduit pe mulți cari suferiau de febrile * boale și a scos afară mulți draci și nu * lăsa pe draci să vorbească, fiindcă îl cunoșteau că este Hristosul.

* Cap. 3. 12. Luc. 4. 41. Papt. 16. 17, 18.

35 Și a doua zi dimineața, foarte de noapte, s'a sculat și a ieșit și s'a dus într'un loc pustiu și se ruga acolo.

* Luc. 4. 42.

36 Și Simon și cei împreună cu el l-au urmărit.

37 Și l-au aflat. Și-i spun: Toți te caută.

38 Și el le zice: Să * mergem alt undeva în târgurile învecinate ca să propovăduiesc și acolo, căci pentru ** aceasta am ieșit.

* Luc. 4. 43. ** Isa. 61. 1. Ioan 16. 28; 17. 4.

39 Și s'a dus în sinagoga lor în toată Galilea, propovăduind * și scoțând afară dracii.

* Mat. 4. 23. Luc. 4. 44.

Tămăduirea unui lepros.

40 Și * un lepros vine la el, rugându-l și îngenunchind și zicându-i: Dacă voești, poți să mă curățești.

* Mat. 8. 2. Luc. 5. 12.

41 Și făcându-i-se milă, a întins mâna și l-a atins și a zis: Voește, fii curățit.

42 Și îndată lepra s'a depărtat dela el și a fost curățit.

43 Și i-a poruncit cu asprime și îndată l-a scos afară,

44 și i-a zis: Vezi, nu spune nimăruî nimic, ci du-te, arată-te preotului și du pentru curățirea ta celece * a rânduit Moise spre mărturie lor.

* Lev. 14. 3, 4. 10. Luc. 5. 14.

45 Dar * el a ieșit și a început să vestească multe și să răspândească vorba, încât Isus nu mai putea

intra pe față în cetate, ci era afară în locuri pustii și ** venian la el din toate părțile.

* Luc. 5. 15. ** Cap. 2. 13.

Vindecarea slăbănogului.

2 Și când a intrat * iară în Capernaum după câteva zile, s'a auzit că este în casă.

* Mat. 9. 1. Luc. 5. 18.

2 Și s'au adunat mulți împreună, încât nu mai era loc *pentru ei* nici spre ușă. Și el le vorbea cuvântul.

3 Și vin aducând la el pe un slăbănog purtat de patru inși.

4 Și neputând să se apropie de el, din pricina gloatei, au descoperit acoperișul unde era și după ce au scobit, au lăsat în jos patul pe care zăcea slăbănogul.

5 Și Isus văzându-le credința zice slăbănogului: Copile, iertate-ți sunt păcatele.

6 Și erau acolo unii dintre cărturari sezând și gândind în inimile lor:

7 Pentru ce vorbește acesta astfel? Hulește: cine * poate ierta păcatele decât numai unul, Dumnezeu?

* Lev. 14. 4. Isa. 43. 25.

8 Și îndată Isus cunoșcând * cu duhul său că gân-

dese astfel în ei înșiși, le zice: Pentru ce gândiți aceasta în inimile voastre?

* Mat. 9. 4.

9 Ce * este mai lesne, a zice slăbănogului: "Iertate-ți sunt păcatele!" sau a zice: Scoală-te și ia-ți patul și umblă?

* Mat. 9. 5.

10 Dar ca să știți că Fiul omului are putere pe pământ să ierte păcate (zice slăbănogului):

11 Tie-ți zic, scoală-te, ia-ți patul și mergi la casa ta.

12 Și s'a sculat și îndată a luat patul și a ieșit înaintea tuturor încât toți erau uimiți și slăviu pe Dumnezeu zicând: Nicio dată n'am văzut așa ceva.

Chemarea lui Levi.

13 Și * a ieșit iar lângă mare și toată gloata venia la el și-i învăța.

* Mat. 9. 9.

14 Și pe când * trecea, a văzut pe Levi al lui Alfeu stând la vamă și-i zice: Urmează-mă. Și el s'a sculat și l-a urmat.

* Mat. 9. 9. Luc. 5. 27.

Isus slă la masă cu vameșii și păcătoșii.

15 Și a fost așa: El * se-
dea la masă în casa lui și mulți vameși și păcătoși ședean la masă cu Isus

și cu ucenicii lui, căci erau mulți și-l urmau. * Mat. 9. 10.

16 Și cărturarii Fariseilor, când au văzut că mânca cu vameșii și păcătoșii ziceau ucenicilor lui: Mănâncă și bea cu vameșii și păcătoșii.

17 Și auzind Isus, le zice: Nu * cei săuătoși au trebuință de doctor, ci cei bolnavi. N'am venit să chem pe drepți ci pe păcătoși.

* Mat. 9. 12, 13; 18. 11. Luc. 6. 31, 32; 19. 10. 1 Tim. 1. 15.

Despre post.

18 Și ucenicii * lui Ioan și Fariseii postiau. Și vin și-i zic: Pentruce ucenicii lui Ioan și ucenicii Fariseilor postesc, iar ucenicii tăi nu postesc?

* Mat. 9. 14. Luc. 5. 33.

19 Și Isus le-a zis: Nu cumva pot fiii odăii de nuntă să postească atunci când este mirele cu ei? Câtă vreme au pe mire cu ei nu pot posti.

20 Dar vor veni zile când mirele va fi luat dela ei și atunci vor posti în ziua aceea.

21 Nimeni nu coase o bucată de postav nou la un veșmânt vechiu; altfel umplutura nouă a celui vechiu rupe din acesta și se face o spărtură mai rea.

22 Și nimeni nu pune vin nou în burduri vechi; altfel, vinul va sparge burdurile și vinul se pierde și burdurile: ei pun vin nou în burduri noi.

Spicele de grâu și Sabatul.

23 Și a fost așa: El trecea * în ziua Sabatului prin sămănături și ucenicii lui au început să-și facă drum smulgând ** spicele de grâu.

* Mat. 12. 1. Luc. 6. 1.

** Deut. 23. 25.

24 Și Fariseii îi ziceau: Vezi, pentruce faci ei în ziua Sabatului ce nu se cade?

25 Și el le-a zis: Oare n'ați cetil niciodată ce * a făcut David când a avut trebuință și a flămânzit el și cei cu el?

* 1 Sam. 21. 6.

26 Cum a intrat în casa lui Dumnezeu, când era mare preot Abiatar, și a mâncat pâinile punerii înainte, pe cari * nu se cade să le mănânce decât numai preoții și a dat și celorce erau cu el?

* Exod. 29. 32. 33. Lev. 24. 9.

27 Și le-a zis: Sabatul a fost făcut pentru om și nu omul pentru Sabat.

28 Așa că Fiul omului este Domn * și al Sabatului.

* Mat. 12. 8.

Omni cu mâna uscată.

3 Și a * intrat iar în sinagogă și acolo era un om care avea mâna uscată.

* Mat. 12. 9. Luc. 6. 6.

2 Și-l pândiau să vadă dacă îl tămăduiește în ziua Sabatului, ca să-l învinuiască.

3 Și zice omului care avea mâna uscată: Scoală-te în mijloc.

4 Și le zice: Ce cuvine în ziua Sabatului a face bine sau a face rău? a mântui un suflet sau a omorî? Iar ei tăceau.

5 Și dupăce i-a privit împrejur cu mânie, întristându-se de învârtosarea inimii lor, zice omului: Înlinde-ți mâna. Și a întins-o și mâna lui s'a făcut sănătoasă.

6 Și Fariseii * au ieșit și îndată s'au sfătuit cu Irodianii ** împotriva lui, cum să-l piardă.

* Mat. 12. 14. ** Mat. 22. 16.

Isus vindecă pe bolnavi.

7 Și Isus cu ucenicii săi s'a depărtat spre mare și i-a urmat o mulțime mare din Galilea și * din Iudea,

* Luc. 6. 17.

8 și din Ierusalim și din Idumea și de dincolo de Iordan și din împrejurul Tiberului și Sidonului, o mul-

țime mare, auzind tot ce făcea, a venit la el.

9 Și el a zis ucenicilor săi să-i fie la îndemână o luntre din pricina gloatei ca să nu-l strămtoareze.

10 Căci tămăduise mulți; încât toți câți aveau răni năvăliau spre el ca să-l atingă.

11 Și duhurile * necurate, când îl zăreau, cadeau înaintea lui și strigau zicând: Tu ** ești Fiul lui Dumnezeu.

* Cap. 1. 23. 24. Luc. 4. 41

** Mat. 14. 33. Cap. 1. 1.

12 Și le * poruncia mult, ca să nu-l dea pe față.

* Mat. 12. 16. Cap. 1. 25, 34.

Alegerea celor doisprezece apostoli.

13 Și * se suie în munte și cheamă la sine pe cine a voit el însuși. Și au venit la el.

* Mat. 10. 1. Luc. 6. 12; 9. 1.

11 Și a făcut doisprezece ca să fie cu el și ca să-i trimită să propovăduiască,

15 și să aibă putere să scoată afară draci.

16 Și a făcut doisprezece și lui Simon i-a * dat numele Petru;

* Ioa. 1. 42.

17 și pe Iacov al lui Zebedei și pe Ioan fratele lui Iacov și le-a dat numele Boanergheș adică: Fii ai tunetului;

18 și pe Andrei și pe Filip și pe Bartolomeu și

pe Matei și pe Toma și pe Iacov al lui Alfeu și pe Tadeu și pe Simon Cananitul.

19 și pe Iuda Iscarioteanul care l-a și dat prins.

Păcatul împotriva Duhului Sfânt.

20 Și vin în casă. Și iarăș, se adună împreună gloata încât * nu puteau nici să mănânce pâine.

* Cap. 6. 31.

21 Și când au auzit, ai săi au venit ca să-l apuce, căci * ziceau: Și-a ieșit din fire.

* Ioan 7. 5; 10. 20.

22 Și cărturarii cari se pogoriseră dela Ierusalim ziceau: Are * pe Beelzebul; și: Scoate afară pe draci prin domnul dracilor.

* Mat. 9. 34; 10. 25. Luc. 11. 15. Ioan 7. 20; 8. 48, 52; 10. 20.

23 Și * i-a chemat la sine și le-a zis în pilde: Cum poate Satana să scoată afară pe Satana? * Mat. 12. 25.

24 Și dacă o împărăție se va desbina împotriva sa însăși, împărăția aceea nu poate sta.

25 Și dacă o casă se va desbina împotriva sa însăși, casa aceea nu va putea sta.

26 Și dacă Satana s'a sculat împotriva sa însuși și s'a desbinat, nu poate sta, ci ia sfârșit.

27 Dar nimeni * nu poate să intre în casa celui tare și să răpească sculele lui, dacă nu va lega mai întâi pe cel tare și atunci îi va prăda casa.

* Isa. 49. 24. Mat. 12. 29.

28 Adevărat * vă spun că toate păcatele vor fi iertate cu cari vor huli;

* Mat. 12. 31. Luc. 12. 10. 1 Ioan 5. 16.

29 dar cine va huli împotriva Duhului Sfânt n'are iertare în veac, ci va fi vinovat de un păcat vecinic.

30 Pentrucă ziceau: Are duh necurat.

Mama și frații lui Isus.

31 Și * mama lui și frații lui vin și, stând afară, au trimis la ei să-l cheme.

* Mat. 12. 46. Luc. 8. 19.

32 Și gloata ședea împrejurul lui. Și-i zice: Iată mama ta și frații tăi, afară, te caută.

33 Și el le răspunde și zice: Cine este mama mea și frații mei?

34 Și, privind în jur la cei ce ședea împrejurul lui, zice: Iată mama mea și frații mei.

35 Căci cine va face voia lui Dumnezeu, acela este fratele meu și soră și mamă.

Pilda sămănătorului.

4 Și a început iarăș * să-i învețe lângă mare. Și foarte multă gloată s'a adunat la el încât el a intrat în corabie ca să șadă în mare și toată gloata era lângă mare pe pământ.

* Mat. 13. 1. Luc. 8. 4.

2 Și-i învăța multe în pilde și * în învățătura sa * le zicea:

* Cap. 12. 38.

3 Ascultați. Iată, a ieșit sămănătorul să samene.

4 Și a fost așa: Când sămăna, una a căzut lângă cale și au venit păsările și au mâncat-o.

5 Și alta a căzut pe loc stâncos, unde n'avea pământ mult și îndată a răsurit, pentrucă n'avea adâncime de pământ.

6 Și când a răsărit soarele, a fost arsă de arșiță și pentrucă n'avea rădăcină, s'a uscat.

7 Și alta a căzut între spini și spinii au crescut și au înecat-o, și n'a dat rod.

8 Și altele au căzut pe pământul cel bun și au dat * rod înălțându-se și crescând și au adus: una treizeci și alta șizeci și alta o sută.

* Ioan 15. 5. Col. 1. 6.

9 Și a zis: Cine are urechi de auzit, să audă.

10 Și când * a fost singur, ceice erau pe lângă

el, împreună cu cei doisprezece, l-au întrebat despre pilde.

* Mat. 13. 10. Luc. 8. 9, etc.

11 Și le-a zis: Vouă vă este dată taina împărăției lui Dumnezeu, iar pentru cei * de afară toate se fac în pilde, * 1 Cor. 5. 12. Col. 4. 5.

1 Tes. 4. 12. 1 Tim. 3. 7.

12 ca * văzând să vadă și să nu zărească și auzind să audă și să nu priceapă, ca nu cumva să se întoarcă și să li se ierte păcatele.

* Isa. 6. 9. Mat. 13. 14. Luc. 8. 10. Ioan 12. 40. Fapt. 28. 26. Rom. 11. 8.

13 Și le zice: Nu știți pilda aceasta? Și cum veți cunoaște toate pildele?

14 Sămănătorul * samăna cuvântul.

* Mat. 13. 18.

15 Iar aceștia sunt cei de lângă cale unde se samăna cuvântul; și când au auzit, îndată vine Satana și ia cuvântul cel sămănat în ei.

16 Și aceștia de asemenea sunt cei sămănați pe loc stâncos cari, când au auzit cuvântul, îndată îl primesc cu bucurie.

17 Și n'au rădăcină în sine, ci sunt pânăla o vreme; apoi când se face o strâmtorare sau prigonire pentru cuvânt, îndată se poticnesc.

18 Și alții sunt cei sămănați între spini; aceștia sunt cei ce au auzit cuvântul,

19 și grijile veacului și amăgirea * avuției și poltele de altele intrând înneacă cuvântul și se face neroditor. * 1 Tim. 6. 9, 17.

20 Și cei ce sunt sămănați pe pământul cel bun sunt cei cari aud cuvântul și-l primesc și fac rod: unul treizeci și unul șaizeci și unul o sută.

Lumina.

21 Și le-a zis: Nu cumva este adusă candela ca să fie pusă supt obroc sau supt pat? Oare nu ca să fie pusă în sfeșnic?

* Mat. 5. 15. Luc. 8. 16; 11. 33.

22 Căci * nu este ceva ascuns care să nu fie dat pe față, nici n'a fost ceva ascuns decât ca să vie la arătare. * Mat. 10. 26. Luc. 12. 2.

23 Dacă * cineva are urechi de auz să audă.

* Mat. 11. 15. Vers. 9.

24 Și le-a zis: Luați seama ce auziți. Cu * ce măsură măsurați, vi se va măsura și vi se va da mai mult. * Mat. 7. 2. Luc. 6. 38.

25 Căci * cine are și se va da și cine n'are, i se va lua și ce are.

* Mat. 13. 12; 25. 29. Luc. 8. 18; 19. 26.

Pilda cu sămânța.

26 Și a zis: Așa este * împărăția lui Dumnezeu, cum aruncă un om sămânța pe pământ,

* Mat. 13. 24.

27 și doarme și se scoală noaptea și ziua și sămânța răsare și crește, el însuș nu știe cum.

28 Pământul aduce rod dela sine, mai întâi firul verde, apoi spicul, apoi grâul deplin în spic.

29 Iar când rodul este copt, îndată trimite * secerarea, căci a sosit secerișul.

* Apoc. 11. 16.

Pilda grăunțelui de muștar.

30 Și a zis: Cum * să asemănăm împărăția lui Dumnezeu sau în ce pildă s'o punem? * Mat. 13. 31. Luc. 13. 18. Sapt. 2. 41; 4. 4; 5. 14; 19. 20.

31 Este ca un grăunte de muștar care, când se sămână pe pământ, este mai mic decât toate semințele de pe pământ.

32 Dar când s'a sămănat, crește și se face mai mare decât toate ierburile și face ramuri mari încât păsările cerului pot locui sub umbra lui.

33 Și * le vorbea cuvântul în multe pilde de felul acesta, după cum puteau să audă. * Mat. 13. 34. Ioan. 16. 12.

34 Și fără pildă nu le vorbea; dar la o parte lămuria toate ucenicilor săi.

Potolirea furtunii.

35 Și în * ziua aceea făcându-se seară, le zice: Să trecem dincolo.

* Mat. 8. 18. 23. Luc. 8. 22.

36 Și lăsând ei gloata, îl iau cu ei cum era în corabie: și erau alte corăbii cu el.

37 Și se face o furtună mare de vânt și valurile se prăvăliau peste corabie, încât acum era să se umple corabia.

38 Și el era în partea din urmă a corăbiei dormind pe căpătâiu; și-l deșteaptă și-i zice: Învățătoare, nu-ți este grijă că perim?

39 Și s'a sculat și a cerat vântul și a zis mării: Taci, fii liniștită. Și vântul s'a potolit și s'a făcut o liniște mare.

40 Și le-a zis: Pentru ce sunteți așa fricoși? Cum n'aveți credință?

41 Și s'au temut cu temere mare și ziceau între ei: Cine este dar acesta că și vântul și marea ascultă de el?

Vindecarea unui îndrăcit.

5 Și au * venit dincolo de mare în ținutul Gadenilor. * Mat. 8. 28. Luc. 8. 26.

2 Și când a ieșit din corabie, îndată a ieșit înaintea lui din morminte un om cu un duh necurat,

3 care își avea locuința în morminte și nimeni nu mai putea să-l lege nici chiar cu un lanț.

4 Pentru că de multe ori fusese legat cu obezi și cu lanțuri, dar lanțurile fuseseră rupte de el și obezile sfărâmate în bucăți și nimeni n'avea putere să-l îmblânzească.

5 Și totdeauna noaptea și ziua era în morminte și în munți strigând și lovind-se cu pietre.

6 Și când a văzut pe Isus de departe, a alergat și i s'a închinat.

7 Și strigând cu glas mare, zice: Ce ai cu mine, Isuse, Fiul Dumnezeului Celui Preaînalt? Te jur pe Dumnezeu, nu mă munci.

8 Căci îi zicea: Ieși din om, duh necurat.

9 Și l-a întrebat: Care-ți este numele? Și el îi zice: Numele meu este Legiune, căci suntem mulți.

10 Și l-a rugat mult ca să nu-i trimită afară din ținut.

11 Și acolo lângă munte era o turmă mare de porci păscând.

12 Și l-au rugat zicând: Trimite-ne în porci ca să intrăm în ei.

13 Și le-a dat voce. Și durile necurate au ieșit și au intrat în porci și turma s'a repezit depe râpă în mare, ca la două mii, și s'au înecat în mare.

14 Și ceice-i păstreau au fugit și au vestit în cetate și la țară. Și au venit să vadă ce s'a întâmplat.

15 Și vin la Isus și văd pe îndrăcitul, care avusese legiunea, stând îmbrăcat și întreg la minte și s'au lemur.

16 Și ceice văzuseră le-au istorisit cum se întâmplase cu îndrăcitul și despre porci.

17 Și au * început să-l roage să plece din hotarele lor. * Mat. 8. 34. Ept. 16. 39.

18 Și pe când intra el în corabie celce * fusese îndrăcit l-a rugat să fie cu el. * Luc. 8. 38.

19 Și nu l-a lăsat ci-i zice: Du-te în casa ta la ai tăi și vestește-le tot ce ți-a făcut Domnul și cum a avut milă de tine.

20 Și a plecat și a început să vestească în Decapole tot ce-i făcuse Isus: și toți se mirau.

Învieră fiii lui Iair și vindecarea unei femei bolnave de doisprezece ani.

21 Și când * a trecut Isus în corabie iarăși dincolo, s'a adunat multă gloată la el și era lângă mare. * Mat. 9. 1. Luc. 8. 40.

22 Și * vine unul din mairii sinagogei, cu numele Iair. Și văzându-l, cade la picioarele lui, * Mat. 9. 18. Luc. 8. 41.

23 și-l roagă mult zicând: Fetița mea este pe moarte, *te rog*, să vii să pui mâinile peste ea ca să fie scăpată și să trăiască.

24 Și a plecat cu el și gloată multă l-a urmat și-l imbulzia.

25 Și o femeie care avea * o scurgere de sânge de doisprezece ani, * Lev. 15. 25. Mat. 9. 20.

26 și suferise multe dela mulți doctori și cheltuisese tot ce avea și nu folosise nimic ci mergea spre mairău,

27 când a auzit cele despre Isus, a venit în gloată pe dinapoi, și i-a atins veșmântul.

28 Căci zicea: Dacă-i voi atinge numai veșmintele, voi fi scăpată.

29 Și îndată izvorul sângelui ei a fost sec și ea

a simțit în trup că este vindecată de rană.

30 Și îndată Isus, cunoscând în sine că o putere * ieșise din el, s'a întors în gloată și a zis: Cine mi-a alins veșmintele? * Luc. 6. 19; 8. 46.

31 Și ucenicii săi i-au zis: Vezi gloata care te imbulzește și zici: Cine m'a alins?

32 Și s'a uitat împrejur să vadă pe cea care făcuse aceasta.

33 Iar femeia temându-se și tremurând, știind ce i se întâmplase, a venit și a căzut înaintea lui și i-a spus tot adevărul.

34 Iar el i-a zis: Fiecă, credința * ta te-a scăpat, du-te în pace și fii sănătoasă de rana ta. * Mat. 9. 22. Cap. 10. 52. Ept. 14. 9.

35 Pe când vorbea el încă, * vin unii dela mairmarele sinagogii zicând: Fiica ta a murit, pentruce mai superi pe Învățătorul? * Luc. 8. 49.

36 Iar Isus, neliuând în seamă cuvântul vorbit, zice mairmarele sinagogii: Nu te teme, crede numai.

37 Și n'a lăsat pe nimeni să-l urmeze decât pe Petru și pe Iacov și pe Ioan, frațele lui Iacov.

38 Și vin la casa mai

marelui sinagogei și vede zarvă și pe ceice plângeau și se văltau mult.

39 Și când a intrat, le zice: Pentruce faceți zarvă și plângeți? Copila n'a murit ci doarme. * Luc. 11. 11.

40 Și ei îl luau în răs. Și * dând afară pe toți, ia cu sine pe tatăl copilei și pe mama și pe cei împreună cu el, și intră unde era copila. * Ept. 9. 40.

41 Și apucând mâna copilei, îi zice: Talita cumi, adică talmăcit: Fetițo, îți zic, scoală-te.

42 Și îndată fetița s'a sculat și a umblat, căci era de doisprezece ani. Și s'au uimit îndată cu mare uimire.

43 Și le-a * poruncit mult ca nimeni să nu știe aceasta. Și a zis să i se dea să mănânce. * Mat. 8. 4; 9. 30; 12. 16; 17. 9. Cap. 3. 12. Luc. 5. 14.

Isus la Nazaret. - Necredința locuitorilor.

6 Și a * ieșit de acolo și vine în patria sa și ucenicii lui îl urmează. * Mat. 13. 54. Luc. 4. 16.

2 Și când a fost Sabatul a început să-i învețe în sinagogă, și mulți auzindu-l au rămas uimiți zicând: De * unde are omul acesta acestea, și ce este înțelepciunea dată lui și de unde

puterile de felul acesta cari se fac prin mâinile lui?

* Ioan 6. 42.

3 Oare nu este acesta tâmplarul, fiul Mariei, și fratele *lui Iacov și Iose și Iuda și Simon? Și nu sunt surorile lui aici la noi? Și găsiu ** în el un prilej de poticnire.

* Mat. 12. 46. Gal. 1. 19. ** Mat. 11. 6.

4 Și Isus le-a zis: Un prooroc nu *este disprețuit decât în patria lui și între rudele lui și în casa lui.

* Mat. 13. 57. Ioan 5. 44.

5 Și nu *putea face acolo nicio putere, decât a pus mâinile peste pușini bolnavi și i-a tămăduit.

* Luc. 19. 22; 32. 25. Mat. 13. 58. Cap. 9. 23.

6 Și s'a *mirat de necredința lor.

* Isa. 59. 16.

Trimțirea celor doisprezece.

Și umbla ** prin satele dimprejur învățându-i.

** Mat. 9. 35. Luc. 13. 22.

7 Și *a chemat la sine pe cei doisprezece și a început să-i trimită câte doi și le-a dat putere asupra duhurilor necurate.

* Mat. 10. 1. Cap. 8. 13, 14. Luc. 9. 1.

8 Și le-a poruncit să nu ia nimic pe cale decât numai un toiag, nici pâine, nici traistă, nici aramă la învingătoare,

9 ci să *fie încălțați cu

sandale: și, a zis el, nu îmbrăcați două haine.

* Fapt. 12. 8.

10 Și *le-a zis: Oriunde veți intra în casă, rămâneți acolo, până când veți ieși de acolo.

* Mat. 10. 11. Luc. 9. 4; 10. 7, 8.

11 Și *orice loc care nu vă va primi, nici nu vor asculta de voi, când ieșiți de acolo, scuturați ** țărâna de sub picioarele voastre spre mărturie pentru ei.

* Mat. 10. 13. Luc. 10. 10. ** Fapt. 13. 51; 18. 6.

12 Și ei au ieșit și au propovădui ca oamenii să se pocăiască.

13 Și scoteau afară mulți draci și *ungeau cu untdelemn pe mulți bolnavi și-i tămăduiau.

* Luc. 5. 14.

Moartea lui Ioan Botezătorul.

14 Și împăratul Irod a auzit vorbind de el, *căci numele lui se făcuse cunoscut. Și zicea: Ioan Botezătorul s'a sculat dintre cei morți și deaceia lucrează puterile în el.

* Mat. 14. 1. Luc. 9. 7.

15 Iar alții *ziceau: Este Ilie. Iar alții ziceau: Este un prooroc, ca unul din prooroci.

* Mat. 16. 14. Cap. 8. 23.

16 Și *când a auzit Irod, zicea: Ioan al cărui cap l-am tăiat, el s'a sculat.

* Mat. 14. 2. Luc. 9. 19.

17 Căci Irod însuș trimisese și pusese mâna pe Ioan și-l legase în închisoare pentru Irodiada, nevasta lui Filip, fratele său, fiindcă se însurase cu ea.

18 Căci Ioan zicea lui Irod: Nu ți *se cade să ai pe nevasta fratelui tău.

* Lev. 18. 16; 20. 21.

19 Iar Irodiada avea ură pe el și voia să-l omoare dar nu putea.

20 Căci Irod se temea *de Ioan, știindu-l bărbat drept și sfânt, și-l ocrotia. Și când îl asculta, stamult pe gânduri și-l asculta cu plăcere.

* Mat. 14. 5; 21. 26.

21 Și *a fost o zi nimerită, când Irod de ziua *nașterii sale a făcut un ospăț celor mai mari ai săi și căpitanilor și fruntașilor Galileii.

* Mat. 14. 6. ** Luc. 40. 20.

22 Și când a intrat fata Irodiadei și a jucat, a plăcut lui Irod și celor ce sedeau împreună cu el la masă. Iar împăratul a zis fetei: Cere-mi orice vrei și-ți voi da.

23 Și i-a jurat: Orice *vei cere dela mine, îți voi da pânăla jumătate din împărăția mea.

* Est. 5. 3, 6; 7. 2.

24 Și ea a ieșit și a zis mamei sale: Ce să cer? Iar

ea a zis: Capul lui Ioan Botezătorul.

25 Și a intrat îndată cu grabă la împăratul și a cerut zicând: Voesc casă-mi dai numaidecât pe blid capul lui Ioan Botezătorul.

26 Și împăratul *s'a întristat foarte mult, dar pentru jurăminte și pentru ceice sedeau la masă n'a voit s'o înlăture.

* Mat. 14. 9.

27 Și îndată împăratul a trimis pe un ostaș din garda sa și a poruncit să aducă el capul lui. Și a plecat și i-a tăiat capul în închisoare

28 și i-a adus capul pe blid și l-a dat fetei iar fata l-a dat mamei sale.

29 Și când au auzit *aceasta* ucenicii lui, au venit și au luat trupul lui mort și l-au pus în mormânt.

Înmulțirea pânilor.

30 Și apostolii *se strâng la Isus și i-au istorisit ce făcuseră și învățaseră.

* Luc. 9. 10.

31 Și *le zice: Veniți voi înșivă la o parte într'un loc pustiu și odihniți-vă puțin. Căci erau ** mulți cari veniau și se duceau și n'aveau vreme potrivită nici să mănânce.

* Mat. 14. 13. ** Cap. 3. 20.

32 Și au *plecat în cora-

bie spre un loc pustiu la o parte.

33 Și mulți i-au văzut ducându-se și i-au cunoscut și au alergat acolo pe jos din toate cetățile și au sosit înaintea lor.

34 Și *Isus a ieșit și a văzut multă gloată și i s'a făcut milă de ei căci erau ca niște oi neavând păstor și a** început să-i învețe multe.

* Mat. 9. 36; 14. 14. ** Luc. 9. 11.

35 Și fiindcă * acum ceasul ajunsese târziu, ucenicii săi s'an apropiat de el și ziceau: Locul este pustiu și ceasul este târziu acum.

* Mat. 14. 15. Luc. 9. 12.

36 Dă-le drumul ca să se ducă în locurile dimprejur și în sale să-și cumpere ce să mănânce.

37 Iar el a răspuns și le-a zis: Dați-le voi să mănânce. Și ei îi zic: * Să ne ducem să cumpărăm de două sute de dinari pâni și să le dăm să mănânce?

* Num. 11. 13. 22. 2 Reg. 4. 43.

38 Iar el le zice: Câte pâni aveți? Duceți-vă de vedeți. Și ei când au știut, zic: Cinci * și doi pești.

* Mat. 14. 17. Luc. 9. 13. Ioan 6. 9. Mat. 15. 34. Cap. 8. 5.

39 Și le-a poruncit să-i pună pe toți să șadă mese-mese pe iarbă verde.

40 Și au șezut cete-cete, câte o sută și câte cincizeci.

41 Și a luat cele cinci pâni și cei doi pești și uitându-se spre cer, a binecuvântat * și a frânt pânilor și a dat ucenicilor ca să le pună înainte și pe cei doi pești i-a împărțit la toți.

* I. Esm. 9. 13. Mat. 26. 26.

42 Și au mâncat toți și s'au sățurați.

43 Și au luat fărâmituri douăsprezece coșuri umplute și rămășițe dela pești.

44 Și cei ce mâncaseră pânilor erau cinci mii de bărbați.

Isus umblă pe mare.

45 Și îndată * a silit pe ucenicii săi să intre în corabie și să treacă înaintea lui de cealaltă parte spre Betsaida până dă drumul gloatei.

* Mat. 14. 22. Ioan 6. 17.

46 Și după ce s'a despărțit de ei, a plecat pe munte să se roage.

47 Și când * s'a făcut seară, corabia era în mijlocul mării și el singur pe pământ.

* Mat. 14. 23. Ioan 6. 16, 17.

48 Și văzându-i muncindu-se cu vâslirea, căci vântul le era protivnic, pela a patra strajă din noapte vine la ei umblând pe

mare și voia * să treacă pe lângă ei.

* Luc. 24. 28.

49 Iar ei când l-au văzut umblând pe mare, li s'a părut că este o nălucă și au strigat tare,

50 căci toți l-au văzut și s'au spăimântat. Dar el îndată a vorbit cu ei și le zice: Indrăsniți, eu sânt; nu vă temeți.

51 Și s'a suit la ei în corabie și vântul s'a potolit. Și erau nespuse de uimiți în ei înșiși.

52 Căci nu * priceuseră după pâni ei inima ** le era împietrită.

* Cap. 8. 17, 18. ** Cap. 3. 5; 16. 14.

Vindecări la Ghenezaret.

53 Și după * ce au trecut dincolo, au venit pe pământul Ghenezaret, și au tras la mal.

* Mat. 14. 34.

54 Și când au ieșit din corabie, îndată l-au cunoscut,

55 și au cutreerat tot ținutul acela și au început să aducă bolnavi pe paturi, unde auziau că este el.

56 Și oriunde intra în șate sau cetăți sau locuri, puneau pe cei nepulincioși în piețe, și-l rugau ca * ei să-i atingă ciucurile veșmântului; și căți îl atingeau, erau scăpați.

* Mat. 9. 20. Cap. 5. 27, 28. Fapt. 19. 12.

Fariseii și datina bătrânilor.

7 Și se adună * la el Fariseii și unii dintre cărturarii veniți dela Ierusalim.

* Mat. 15. 1.

2 Și când au văzut pe unii dintre ucenicii lui că mănâncă pânilor cu mâni necurate, adică nespălate...:-

3 Căci Fariseii și toți Iudeii, dacă nu-și spală mânilor cu îngrijire, nu mănâncă, ținând datina bătrânilor.

1 Și când vin dela târg, dacă nu se îmbăează, nu mănâncă; și sunt alte multe pe cari le-au primit să le țină: spălările prin afundare a paharelor și ulcioarelor și vaselor de aramă și paturilor. -

5 Și * Fariseii și cărturarii l-au întrebat: Pentru ce nu umblă ucenicii tăi după datina bătrânilor, ei mănâncă pânea cu mâni necurate?

* Mat. 15. 2.

6 Iar el le-a zis: Bine a proorocit Isaia despre voi, făcarnicilor, cum este scris: Acest popor * mă cinstește cu buzele, dar inima lor este departe de mine;

* Isa. 29. 13. Mat. 15. 3.

7 și în zădar mă cinstește ei învățând ca învățători, porunci de oameni.

8 Voi lăsați porunca lui Dumnezeu și țineți datina oamenilor.

9 Și le-a zis: Bine mai desființați porunca lui Dumnezeu ca să păstrați datina voastră.

10 Căci Moise a zis: Cinstesc* pe tatăl tău și pe mama ta; și: Cine** vorbește de rău pe tată sau pe mamă să moară negreșit.
* Exod. 20. 12. Deut. 5. 16. Mat. 15. 4.
** Exod. 21. 17. Lev. 20. 9. Prov. 20. 20.

11 Iar voi ziceți: Dacă un om va zice tatălui său sau mamei sale: Orice ai fi putut folosi dela mine este Corban,* adică dăruit lui Dumnezeu;

* Mat. 15. 5; 23. 18.

12 nu-l mai lăsați să facă nimic pentru tatăl său sau mama sa;

13 desființând cuvântul lui Dumnezeu prin datina voastră pe care ați dat-o: și faceți multe de felul acestora.

Ce spurcă pe om.

14 Și* a chemat la sine iarăși gloata și le-a zis: Ascultați-mă toți și înțelegeți.
* Mat. 15. 10.

15 nu este nimic din afară de om care intrând în el poate să-l spurce: ci cele ce ies din om sunt cele ce spurcă pe om.

16 Dacă* are cineva urechi de auzit să audă.

* Mat. 11. 15.

17 Și când* a intrat în casă dela gloată, ucenicii lui l-au întrebat despre pildă.

* Mat. 15. 15.

18 Și el le zice: Astfel și voi sunteți fără pricepere? Nu înțelegeți că orice intră de afară în om nu poate să-l spurce,

19 căci nu intră în inima lui ci în pântece și iese afară în hazna; *aceasta a zis, curățind toate bucatele?*

20 Și a zis: Ce iese din om aceea spurcă pe om.

21 Căci* dinlăuntru din inima oamenilor ies gânduri rele, curvii.

* Marc. 6. 5; 8. 21. Mat. 15. 19.

22 furturi, omoruri, preacurvii, lăcomii de bani, răutăți, înșelăciuni, desfrânări, un ochiu rău, hulă, trufie, nebulie.

23 Toate relele acestea ies dinlăuntru și spurcă pe om.

Femeia Cananeană.

24 Și* s'a sculat de acolo și a plecat în hotarele Tirului și Sidonului. Și a intrat într-o casă și voia ca nimeni să nu știe. Și n'a putut să fie ascuns.
* Mat. 15. 21.

25 Ci îndată o femeie, a cărei fată avea un duh ne-

curat, auzind despre el, a venit și a căzut la picioarele lui.

26 Și femeia era o Grecoaică, de neam Sirofeniciană. Și l-a rugat să scoată pe dracul din fata ei.

27 Și el i-a zis: Lasă mai întâi să se sature copiii, căci nu este bine să iei pâinea copiilor și s'o arunci la căței.

28 Dar ea a răspuns și-i zice: Da, Doamne, dar și căței de supl masă mănâncă din fărâmiturile copiilor.

29 Și i-a zis: Pentru acest cuvânt du-te, dracul a ieșit din fiica ta.

30 Și a plecat la casa ei și a aflat copila culcată în pat și dracul ieșit.

Vindecarea unui surd-mut.

31 Și* a ieșit iarăși din hotarele Tirului și a venit prin Sidon la marea Galileei, prin mijlocul hotarelor Decapolei. * Mat. 15. 23.

32 Și-i* aduc pe un surd și mut și-l roagă să-și pună mâna peste el.

* Mat. 9. 32. Luc. 11. 14.

33 Și l-a luat din gloată în o parte și i-a pus degetele în urechi și a scui-pot* și i-a atins limba.

* Cap. 8. 23. Ioan 9. 6.

34 Și privind* spre cer,

a suspinat** și-i zice: E-fata; adică, Deschide-te.

* Cap. 6. 41. Ioan 11. 41; 17. 1. ** Ioan 11. 33, 38.

35 Și i s'au deschis urechile și îndată* s'a deslegat legătura limbii și vorbia deslușit.

* Isa. 35. 5, 6. Mat. 11. 3.

36 Și le-a* poruncit să nu spună nimănui; dar cu cât le poruncia cu atât mai mult vestiau.

* Cap. 5. 43.

37 Și se mirau peste măsură zicând: Toate le-a făcut bine și face pe surzi să audă și pe muți să vorbească.

A doua înmulțire a pânilor.

8 În zilele acelea când* iarăși era gloată multă și n'aveau ce să mănânce, Isus a chemat la sine pe ucenicii săi și le zice:

* Mat. 15. 32.

2 Imi este milă de gloată căci de acum trei zile stăruiesc lângă mine și n'au ce să mănânce.

3 Și dacă le voi da drumul nemâncăți la casele lor, vor leșina pe drum și unii din ei au venit de departe.

4 Și ucenicii săi i-au răspuns: De unde va putea cineva să sature pe oamenii aceștia cu pâni aici în pustie?

5 Și i-a întrebat: * Câte

pâni aveți? Iar ei au zis: Șapte.

* Mat. 15. 34. Cap. 6. 38.

6 Și poruncește gloatei să șada jos pe pământ. Și a luat cele șapte pâni și după ce a mulțumit a frânt și a dat ucenicilor săi ca să le pună înaintea lor și ei au pus înaintea gloatei.

7 Și aveau puținii peștișori. Și după ce i-a binecuvântat, * a poruncit să-i pună și pe aceștia înaintea lor.

* Mat. 14. 19. Cap. 6. 41.

8 Și au mâncat și s'au săturat. Și au luat din prisoșurile de fărmături șapte coșnițe.

9 Iar ei erau ca la patru mii. Și le-a dat drumul.

Aluatul Fariseilor.

10 Și a intrat îndată * în corabie cu ucenicii săi și a venit în părțile Dalmanutei.

* Mat. 15. 38.

11 Și Fariseii au ieșit * și au început a se pricea el cerând dela el un semn din cer, ca să-l ispitească.

* Mat. 12. 38; 16. 1. Ioan 6. 30.

12 Și suspinând adânc în duhul său, zice: Pentru ce cere neamul acesta un semn? Adevărat vă spun: Neamului acestuia nu i se va da un semn.

13 Și i-a lăsat și a intrat iarăși în corabie și a plecat dincolo.

14 Și ei * au uitat să ia pâni și n'aveau decât o pâne cu ei în corabie.

* Mat. 16. 5.

15 Și le-a poruncit * zicând: Luați aminte, feriți-vă de aluatul Fariseilor și de aluatul lui Irod.

* Mat. 16. 6. Luc. 12. 1.

16 Și se gândiau unii către alții zicând: N'avem pâni.*

* Mat. 16. 7.

17 Și Isus știind, le zice: Ce vă gândiți că n'aveți pâni? * Nu pricepeți nici nu înțelegeți? Aveți inima împietrită?

* Cap. 6. 52.

18 Având ochi nu vedeți și având urechi n'auziți? Și nu vă aduceți aminte,

19 când * am frânt cele cinci pâni la cele cinci mii câte coșuri pline cu fărmături ați luat? Ei îi zic: Douăsprezece.

* Mat. 14. 20.

20 Și când * am frânt cele șapte la cele patru mii, câte coșnițe umplute cu fărmături ați luat? Și ei zic: Șapte.

* Mat. 15. 37. Vers. 8.

21 Și le-a zis: Nu * înțelegeți încă?

* Cap. 6. 52. Vers. 17.

Vindecarea unui orb la Betsaida.

22 Și vin la Betsaida. Și-i aduc pe un orb și-l roagă să-l atingă.

23 Și a luat de mână pe orb și l-a scos afară din sat, și după ce a scuipat * în ochii lui și a pus mâinile pe el, l-a întrebat: Zărești ceva?

* Cap. 7. 33.

24 Și el s'a uitat în sus și a zis: Zăresc oameni, căci îi văd ca niște copaci umblând.

25 Apoi iarăși i-a pus Isus mâinile pe ochi și a văzut bine și a fost adus în starea de mai înainte și vedea toate în depărtare limurit.

26 Și l-a trimis la casa lui zicând: Nu * intra în sat și nu spune cuiva în sat.

* Mat. 8. 4. Cap. 5. 43.

Mărturisirea lui Petru.

27 Și Isus * a ieșit, și ucenicii săi, în satele Cesarei lui Filip. Și pe cale a întrebat pe ucenicii săi zicându-le: Cine zic oamenii că sunt eu?

* Mat. 16. 13. Luc. 9. 18.

28 Iar ei i-au spus zicând: Ioan * Botezătorul. Și alții: Ilie. Iar alții: Unul din prooroci.

* Mat. 14. 2.

29 Și el i-a întrebat: Dar voi cine ziceți că sunt eu? Și Petru răspunde și-i zice: Tu * ești Hristosul.

* Mat. 16. 16. Ioan 6. 69; 11. 27.

30 Și * le-a poruncit să nu spună nimănui aceasta despre el.

* Mat. 16. 20.

Isus vestește potimile și moartea sa.

31 Și a * început să-i învețe că trebuie ca Fiul omului să sufere multe și să fie lepădat de bătrâni și de mai marii preoților și de cărturari și să fie omorât și după trei zile să învieze.

* Mat. 16. 21; 17. 22. Luc. 9. 22.

32 Și vorbea cuvântul pe față. Și Petru l-a luat la sine și a început să-l certe.

33 Iar el, întorcându-se și văzând pe ucenicii săi, a certat pe Petru și zice: Mergi înapoia mea, Satano, căci nu gândești cele ale lui Dumnezeu ci cele ale oamenilor.

34 Și a chemat la sine gloata împreună cu ucenicii săi și le-a zis: Oricine * vrea să vie după mine, să se lepede de sine însuși și să-și ia crucea și să mă urmeze.

* Mat. 10. 38; 16. 24. Luc. 9. 23; 14. 27.

35 Căci cine * va voi să-și mântuiască viața, o va pierde, dar cine își va pierde viața pentru mine și pentru Evanghelie, o va mântui.

* Ioan 12. 25.

36 Căci ce folosește ca omul să câștige lumea întreagă și să-și piardă sufletul?

37 Căci ce ar da omul în schimb pentru sufletul său?

38 Căci * cine se ** va rușina de mine și de cuvintele mele în acest neam preacurvar și păcătos, și Fiul omului se va rușina de el când va veni în slava Tatălui său cu sfinții îngeri. * Mat. 10. 33. Luc. 9. 26; 12. 9. ** Rom. 1. 16. 2 Tim. 1. 8; 2. 12.

9 Și le-a zis: Adevărat * vă spun că sunt unii aici din cei de față cari nu vor gusta moarte până nu vor vedea împărăția ** lui Dumnezeu venită în putere. * Mat. 16. 28. Luc. 9. 27. ** Mat. 24. 30, 25. 31. Luc. 22. 18.

Schimbarea la față.

2 Și după * șase zile Isus ia cu sine pe Petru și pe Iacov și pe Ioan și-i duce într'un munte înalt singuri la o parte. Și s'a schimbat la față înaintea lor,

* Mat. 17. 1. Luc. 9. 28.

3 și veșmintele lui s'au făcut strălucitoare, foarte albe, * cum nu poate înălbi un înălbitor pe pământ astfel. * Dan. 7. 9. Mat. 28. 3.

4 Și Ilie li s'a arătat împreună cu Moise și vorbeau împreună cu Isus.

5 Și Petru răspunde și zice lui Isus: Rabi, este bine ca să fim aici și să facem trei colibi, ție una

și lui Moise una și lui Ilie una.

6 Căci nu știa ce să răspundă, căci erau plini de spaimă.

7 Și s'a făcut un nor umbrindu-i și a fost un glas din nor: Acesta este Fiul meu cel iubit; ascultați de el.

8 Și deodată când au privit împrejur, n'au văzut pe nimeni decât numai pe Isus singur cu ei.

9 Și pe * când se pogorau din munte, le-a poruncit să nu istorisească la nimeni celece au văzut decât când va fi înviat Fiul omului dintre cei morți.

* Mat. 17. 9.

10 Și ei au ținut cuvântul în sine cercelând împreună între ei ce este a învia dintre cei morți.

11 Și-l întrebau zicând: Cărturarii zic că * trebuie să vină întâi Ilie.

* Mat. 4. 5. Mat. 17. 10.

12 Iar el le-a zis: Ilie da, vine întâi și întocmește iarăș toate. Și cum * este scris despre Fiul omului că trebuie să suferă multe și să ** fie socotit drept nimic?

* Ps. 22. 6. Isa. 53. 2, etc. Dan. 9. 26.

** Luc. 23. 11. Filip. 2. 7.

13 Dar eu vă zic că Ilie * a și venit și au făcut cu

el tot ce au voit după cum este scris despre el.

* Mat. 11. 14; 17. 12. Luc. 1. 17.

Vindecarea unui îndrăcit.

11 Și când * au venit la ucenici, au văzut gloată multă împrejurul lor și niște cărturari pricindu-se împreună cu ei.

* Mat. 17. 14. Luc. 9. 37.

15 Și îndată toată gloata, când l-a văzut, a rămas uimită și alergând spre el, îi urau de bine.

16 Și i-a întrebat: Ce vă priciți cu ei?

17 Și unul din gloată l-a răspuns: * Învățătorule, am adus la tine pe fiul meu care are un duh mut.

* Mat. 17. 14. Luc. 9. 38.

18 Și oriunde îl apucă îl rupe și face spumă și rășnește din dinți și se usucă. Și am zis ucenicilor lui să-l scoată afară, dar n'au fost în stare.

19 Iar el le răspunde și zice: O neam necredincios, până când voi fi cu voi? Până când vă voi îngădui? Aduceți-l la mine.

20 Și l-au adus la el. Și când l-a văzut, * duhul îndatula l-a scuturat tare și copilul a căzut la pământ și se svârcolia făcând zgomot.

* Cap. 1. 26. Luc. 9. 42.

21 Și Isus a întrebat pe

tatăl lui: Câtă vreme este de când i-a venit aceasta? Iar el a zis: Din copilărie.

22 Și de multe ori l-a aruncat chiar în foc și în apă, ca să-l piardă; dar dacă poți ceva, ajută-ne, fie-ți milă de noi.

23 Și Isus i-a zis: Dacă * poți! Toate sunt cu putință celui ce crede.

* Mat. 17. 20. Cap. 11. 23. Luc. 17. 6. Ioan 11. 40.

24 Iodată tatăl copilului a strigat și a zis: Cred, ajută necredinței mele.

25 Iar când a văzut Isus că aleargă gloata, a certat duhul necurat zicându-i: Duh mut și surd, eu îți poruncesc, ieși afară din el și să nu mai intri în el.

26 Și strigând și sguindu-l mult, a ieșit afară. Și copilul a fost ca mort, încât mulți ziceau: A murit.

27 Dar Isus i-a apucat mâna și l-a ridicat și s'a sculat.

28 Și când * a intrat în casă, ucenicii lui l-au întrebat la o parte: Pentru ce noi n'am putut să-l scoatem afară? * Mat. 17. 19.

29 Și le-a zis: Acest soi prin nimic nu poate ieși afară decât prin rugăciune și post.

Isus vestește moartea și învierea sa.

30 Și au ieșit de acolo și treceau prin Galilea și nu voia să știe cineva.

31 Căci * învăța pe ucenicii săi și le zicea că Fiul omului se dă în mâinile oamenilor și-l vor omori și când va fi omorât, după trei zile va învia.

* Mat. 17. 22. Luc. 9. 44.

32 Dar ei nu înțelegeau graiul și se temeau să-l întrebe.

Cine este cel mai mare?

33 Și * au venit la Capernaum. Și când era în casă, i-a întrebat: Ce vă chibzuiați pe cale?

* Mat. 18. 1. Luc. 9. 46; 22. 24.

34 Dar ei tăceau; căci pe cale se chibzuiseră între ei cine să fie mai mare.

35 Și a șezut jos și a chemat pe cei doisprezece și le zice: Dacă voește vreunul * să fie întâi, va fi cel din urmă din toți și slujitor al tuturor.

* Mat. 20. 26, 27. Cap. 10. 43.

36 Și a luat * un copilăș și l-a pus în mijlocul lor și după ce l-a îmbrățișat, le-a zis: * Mat. 18. 2. Cap. 10. 16.

37 Oricine va primi pe unul din astfel de copii în numele meu, mă primește pe mine; și ori-

cine * mă primește pe mine, nu mă primește pe mine ci pe celce m'a trimis pe mine.

* Mat. 10. 40. Luc. 9. 48.

Pricinile de păcătuire.

38 Ioan * i-a zis: Învățătorule, noi am văzut pe unul care scoate afară draci în numele tău, și l-am oprit, pentru că nu ne urma.

* Num. 11. 28. Luca 9. 49.

39 Iar Isus i-a zis: Nu-l opriți; căci * nu este nimeni care va face o putere în numele meu și va putea numai decît să vorbească rău de mine.

* 1 Cor. 12. 3.

40 Căci cine * nu este împotriva noastră, este pentru noi;

* Mat. 12. 30.

41 căci * oricine vă va da să beți un pahar de apă în numele meu pentru că sunteți ai lui Hristos, adevărat vă spun că nu-și va pierde răsplata.

* Mat. 10. 42.

42 Și * cine va face să se poticnească pe unul din acești micuți cari cred în mine, mai bine este pentru el dacă se pune împrejurul gâtului lui o piatră de moară învârtită de un măgar și este aruncat în mare.

* Mat. 18. 6. Luc. 17. 1.

43 Și dacă * mâna ta te va face să te poticnești, taie-o: este bine pentru tine să intri în viață ciung

Desfacerea căsătoriei.

10 Și sculându-se * de acolo, vine în hotarul Iudeii și pe dincolo de Iordan și iarăși se strâng gloate la el. Și după cum obicinuia, iarăși îi învăța.

* Mat. 19. 1. Ioan 10. 40; 11. 7.

2 Și Fariseii s'au * apropiat de el și ca să-l ispitească îl întrebau: Se cade bărbatului să-și lase nevasta?

* Mat. 13. 3.

3 Iar el a răspuns și le-a zis: Ce v'a poruncit Moise?

4 Iar ei au zis: Moise * a dat voe să-i scrie o carte de despărțire și s'o lase.

* Deut. 24. 1. Mat. 5. 31; 19. 7.

5 Și Isus le-a zis: Pentru învârtosirea inimii voastre v'a scris el această poruncă,

6 dar dela începutul zidirii i-a * lăcut parte bărbătească și parte femeiască.

* Fac. 1. 27; 5. 2.

7 De aceea * va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va lipi de nevastă-sa.

* Fac. 2. 24. 1 Cor. 5. 16. Efes. 5. 31.

8 Și cei doi vor fi o singură carne, încât nu mai sunt doi ci o singură carne.

9 Deci ce a împreunat Dumnezeu omul să nu despartă.

10 Și în casă ucenicii

decât având cele două mâni să te duci în gheenă, în focul nestins,

* Deut. 13. 6. Mat. 5. 29; 18. 8.

44 acolo unde * viermele lor nu moare și focul nu se stinge.

* Isa. 66. 24.

45 Și dacă piciorul tău te face să te poticnești, taie-l: este bine pentru tine să intri în viață schiop decât având cele două picioare să fii aruncat în gheenă, în focul nestins,

46 acolo unde viermele lor nu moare și focul nu se stinge.

47 Și dacă ochiul tău te face să te poticnești, dă-l afară; este mai bine pentru tine să intri cu un ochiu în împărăția lui Dumnezeu, decât având doi ochi să fii aruncat în gheena focului,

48 acolo unde viermele lor nu moare și focul nu se stinge.

49 Căci fiecare va fi sărat cu foc, și orice * jertfă va fi sărată cu sare.

* Lev. 2. 13. Ezech. 43. 24.

50 Sarca este bună; * dar dacă sarea se face nesărătoare, cu ce o veți drege? Aveți ** sare în voi înșivă și aveți + pace unii cu alții.

* Mat. 5. 13. Luc. 14. 34. ** Efes. 4. 29. † Rom. 12. 18; 14. 19. 2 Cor. 13. 11. Evr. 12. 14.

iarăș l-au întrebat despre aceasta.

11 Și el le zice: Oricine *își va lăsa nevasta și se va însura cu alta, preacurvește față de ea.

* Mat. 5. 32; 19. 9. Luc. 16. 18. Rom. 7. 3. 1 Cor. 7. 10, 11.

12 Și dacă ea își va lăsa bărbatul și se va mărita cu altul, preacurvește.

Copilașii.

13 Și *aduceau la el copilași ca să-i atingă, iar ucenicii îi certau.

* Mat. 19. 13. Luc. 18. 15.

14 Și când a văzut Isus, s'a mâhnit adânc și le-a zis: Lăsați copilași să vină la mine, nu-i opriți: Căci împărăția lui Dumnezeu este a unora *ca aceștia.

* 1 Cor. 14. 20. 1 Pet. 2. 2.

15 Adevărat vă spun, oricine *nu va primi împărăția lui Dumnezeu ca un copilăș, nu va intra în ea.

* Mat. 18. 3.

16 Și i-a luat în brațe și i-a binecuvântat, punându-și mâinile peste ei.

Tânărul bogat.

17 Și *pe când ieșia el pe cale, a alergat unul la el și a îngenunchiat înaintea lui și l-a întrebat: Învățătorule bun, ce să fac ca să moștenesc viața vecinică? *Mat. 19. 16. Luc. 18. 18.

18 Iar Isus i-a zis: Ce

mă numești bun? Nimeni nu este bun decât numai unul: Dumnezeu.

19 Știi poruncile: Nu omori, nu preacurvești, *nu fura, nu mărturisi minciunos, nu nedreptăți, cinstește pe tatăl tău și pe mama ta. *Exod. 20. Rom. 13. 9.

20 Iar el i-a zis: Învățătorule, toate acestea le-am păzit din tinerețea mea.

21 Și Isus uitându-se la el, l-a iubit și i-a zis: Una îți lipsește: Du-te, vinde tot ce ai și dă săracilor și vei avea comoară *în cer: și vino urmează-mă:

* Mat. 6. 19, 20; 19. 21. Luc. 12. 33; 16. 9.

22 Iar el s'a mâhnit de cuvânt și a plecat întristat, căci avea avuții multe.

23 Și Isus s'a uitat *împrejur și zice ucenicilor săi: Cât de greu vor intra cei ce au avuții în împărăția lui Dumnezeu!

* Mat. 19. 23. Luc. 18. 24.

24 Iar ucenicii erau uimiți de cuvintele lui. Dar Isus răspunde iarăș și le zice: Copii, cât de greu este să intre în împărăția lui Dumnezeu cei ce *se încred în avuții!

* Iov 31. 24. Ps. 52. 7; 62. 10. 1 Tim. 6. 17.

25 Mai lesne este să treacă o cămilă prin urechea acului decât să intre

un bogat în împărăția lui Dumnezeu.

26 Iar ei s'au înfiorat peste măsură zicând către ei înșiși: Și cine poate fi mântuit?

27 Isus uitându-se la ei, zice: La oameni este cu neputință dar nu la *Dumnezeu: căci toate sunt cu putință la Dumnezeu.

* Ier. 32. 17. Mat. 19. 26. Luc. 1. 37.

Moștenirea vieții vecinice.

28 Și Petru *a început să-i zică: Iată noi am lăsat toate și te-am urmat.

* Mat. 19. 27. Luc. 18. 28.

29 Isus a zis: Adevărat vă spun nu este nimeni care a lăsat casă sau frați sau surori sau mamă sau iată sau copii sau țărini pentru mine și pentru Evanghelie,

30 care *nu va lua înzest acum în vremea aceasta case și frați și surori și mame și copii și țărini, cu prigoniri; și în vremea viitor viață vecinică.

* 2 Cron. 9. 23. Luc. 18. 30.

31 Dar mulți *dintâi vor fi în urmă, și cei din urmă vor fi întâi.

* Mat. 19. 30; 20. 16. Luc. 13. 30.

Isus vizitează moartea și învierea sa.

32 Și *erau pe cale suindu-se la Ierusalim. Și Isus mergea înaintea lor și erau

uimiți, iar ceice urmau se lemeau. Și a luat *la sine iarăș pe cei doisprezece și a început să le spună cele ce aveau să i se întâmple,

* Mat. 20. 17. Luc. 18. 31. ** Cap. 8. 31; 9. 31. Luc. 9. 22; 18. 31.

33 *zicând:* Iată, ne suim la Ierusalim și Fiul omului va fi dat mai marilor preoților și cărturarilor și-l vor osândi la moarte și-l vor da în mâna Neamurilor

34 și-l vor batjocuri și-l vor scuipa și-l vor biciui și-l vor omori, dar după trei zile va învia.

Cererea fiilor lui Zebedei.

35 Și Iacov și Ioan, fiii lui Zebedei, vin *la el zicându-i: Învățătorule, voim să ne faci cecace-ți vom cerc.

* Mat. 20. 20.

36 Iar el le-a zis: Ce voiți să vă fac?

37 Iar ei i-au zis: Dă-ne să ședem unul la dreapta ta și altul la stânga ta în slava ta.

38 Dar Isus le-a zis: Nu știți ce cereți. Puteți voi să beți paharul pe care-l beau eu sau să fiți botezați cu botezul cu care mă botez eu?

39 Și ei i-au zis: Putem. Iar Isus le-a zis: Paharul pe care-l beau eu îl veți

bea și cu botezul cu care mîi botez eu veți fi botezuți;

40 dar a ședea la dreapta mea sau la stînga *meu* nu este al meu a da ei se va da celor pentru cari s'a pregătit.

41 Și cînd au auzit *cei zecce, au început să se mînie mull pe Iacov și pe Ioan.

* Mat. 20, 24.

42 Și Isus chemându-i la sine, le zice: Știți *că cei ce sunt socotiți că stăpînesc peste Neamuri, domnesc peste ele și cei mari ai lor întrebunțază puterea asupra lor.

* Luc. 22, 25.

43 Dar *între voi nu este așa ci care ar voi să fie mare între voi, va fi slujitorul vostru,

* Mat. 20, 26, 28. Cap. 9, 35. Luc. 9, 48.

44 și care ar voi să fie întâi între voi, va fi robul tuturor.

45 Căci în adevăr Fiul *omului n'a venit ca să i se slujească ci ca să slujească și **să-și dea sufletul preț de răscumpărare pentru mulți.

* Ioan 18, 14. Filip. 2, 7. ** Mat. 20, 28. 1 Tim. 2, 6. Tit. 2, 14.

Orbul Bartimeu.

46 Și ei *vin la Ierihon. Și pe cînd pornia el dela Ierihon cu ucenicii lui și o gloată mare, fiul lui Timeu,

Bartimeu, un orb cerșetor ședea lângă cale.

* Mat. 20, 29. Luc. 18, 35.

47 Și cînd a auzit că este Isus din Nazaret, a început să strige și să zică: Fiu al lui David, Isuse, fie-ți milă de mine.

48 Și mull îl certau ca să tacă. Dar el striga mull mai tare: Fiu al lui David, fie-ți milă de mine.

49 Și Isus a stat și a zis: Chemați-l. Și ei cheamă pe orb zicându-i: Indrăznește, scoală, te cheamă.

50 Iar el, aruncându-și la o parte veșmîntul, a sărit în sus și a venit la Isus.

51 Și Isus a răspuns și i-a zis: Ce voești să-ți fac? Iar orbul i-a zis: Rabuni, să-mi capăt vederea.

52 Și Isus i-a zis: Du-te; credința *ta le-a scăpat. Și îndată și-a căpătat vederea și l-a urmat pe cale.

* Mat. 9, 22.

Intrarea în Ierusalim.

11 Și cînd se apropie ei de Ierusalim, la Betsaghe și Betania, spre muntele Măslinilor, trimite pe doi dintre ucenicii săi

* Mat. 21, 1. Luc. 19, 29. Ioan 12, 14.

2 și le zice: Mergeți în satul care este înaintea voastră și îndată cînd veți intra în el, veți afla un

măgaruș legal pe care n'a șezut încă nimeni dintre oameni. Deslegați-l și aduceți-l.

3 Și dacă v'ar zice cineva: Penfruce faceți aceasta? Spuneți: Domnul are trebuință de el. Și-l va trimite îndată înapoi aici.

4 Și au plecat și au aflat un măgaruș legal la ușă afară la drumul larg și-l desleagă.

5 Și unii din ceice stăteau acolo le-au zis: Ce faceți de deslegați măgarușul?

6 Iar ei le-au spus cum a zis Isus și i-au lăsat să plece.

7 Și aduc măgarușul la Isus și își pun veșmintele pe el și a șezut pe el.

8 Și mulți *și-au așternut veșmintele pe cale; iar alții frunziș pe care-l lălaseră din țarină.

* Mat. 21, 8.

9 Și ceice mergeau înainte și ceice veniau în urmă strigau: Osana! *Binecuvîntat este celce vine în numele Domnului.

* Ps. 118, 29.

10 Binecuvîntată este împărăția care vine, a tatălui nostru David. Osana *în cele prea înalte!

* Ps. 148, 1.

11 Și *a intrat în Ieru-

salim în templu. Și cînd a privit de jur împrejur la toate, fiind acum pe înserate, a plecat la Betania cu cei doisprezece.

* Mat. 21, 12.

Smochinul blestemat.

12 Și a *doua zi cînd au ieșit din Betania, a flămînzit.

* Mat. 21, 18.

13 Și văzînd *de departe un smochin avînd frunze, s'a apropiat să vadă dacă poate va găsi ceva în el. Și cînd a venit la el, n'a găsit nimic decît frunze, căci nu era vremea smochinelor.

* Mat. 21, 19.

14 Și a răspuns și i-a zis: Deacum înaintea nimeni să nu mînînce rod din tine în veac. Și ucenicii lui au auzit aceasta.

15 Și vin *la Ierusalim. Și el a intrat în templu și a început să scoată afară pe ceice vindeau și pe ceice cumpărau în templu și a răsturnat mesele schimbătorilor de bani și scaunele celorce vindeau porumbei.

* Mat. 21, 12. Luc. 19, 45. Ioan 2, 14.

16 Și nu îngăduia să ducă cineva vreun vas în templu.

17 Și-i învăța și le zicea: Oare nu este scris: Casa *mea se va chema o casă

de rugăciune pentru toate Neamurile? Iar voi**ați făcut-o o peșteră de tâlhari.

* Isa. 56. 7. ** Ier. 7. 11.

18 Și mai marii preoților și cărturarii au*auzit și căutau cum să-l piarză, căci se temeau de el, căci toată** gloata era uimită de învățătura lui.

* Mat. 21. 45, 46. Luc. 19. 47. ** Mat. 7. 28. Cap. 1. 22. Luc. 4. 32.

19 Și când se făcea seară, ieșia afară din cetate.

Puterea credinței.

20 Și pe când treceau ei dimineața,*au văzut smochinul uscat din rădăcini.

* Mat. 21. 19.

21 Și Petru, aducându-și aminte, îi zice: Rabi, iată smochinul pe care l-ai blestemat s'a uscat.

22 Și Isus răspunzând le zice: Aveți credință în Dumnezeu.

23 Adevărat*vă spun că oricine va zice muntelui acestuia: R' d'că-te și aruncă-l-o în mare! și nu se va îndoi în inima sa ci va crede că ce zice se va face, va avea.

* Mat. 17. 20; 21. 21. Luc. 17. 6.

24 Deaceia vă spun tot ce*veți cere, rugându-vă, credeți că ați luat și veți avea.

* Mat. 7. 7. Luc. 11. 9. Ioan 14. 13; 15. 7; 16. 24. Luc. 1. 5, 6.

25 Și când stați de vă rugați, iertați, dacă aveți ceva împotriva cuiva, ca și Tatăl vostru care este în ceruri să vă ierte* greșelile voastre.

* Mat. 6. 14. Col. 3. 13.

26 Iar dacă*nu iertați, nici Tatăl vostru care este în ceruri nu va ierta greșelile voastre.

* Mat. 18. 35.

Puterea lui Isus.

27 Și ei vin iarăși la Ierusalim. Și*pe când umbra el în templu, mai marii preoților și cărturarii și bătrânii vin la el.

* Mat. 21. 23. Luc. 20. 1.

28 Și i-au zis: Cu ce putere faci acestea? Sau cine ți-a dat puterea aceasta ca să faci acestea?

29 Iar Isus le-a zis: Vă voi întreba și eu un cuvânt și răspundeți-mi; și vă voi spune cu ce putere fac acestea.

30 Botezul lui Ioan era din cer sau dela oameni? Răspundeți-mi.

31 Și se chibzuiau în sine zicând: Dacă vom zice: Din cer; va zice: Pentru ce nu l-ați crezut?

32 Dar să zicem: Dela oameni? Se temeau de gloată, căci toți*țineau într'adevăr pe Ioan că era prooroc.

* Mat. 3. 5; 14. 5. Cap. 6. 20.

33 Și răspund lui Isus și zic: Nu știm. Și Isus le zice: Nici eu nu vă spun cu ce putere fac acestea.

Pilda vierilor.

12 Și a*început să le vorbească în pilde. Un om a sădit o vie și a împrejmuit-o cu gard și a săpat o groapă pentru tease și a zidit un turn și a arendat-o vierilor, iar el a plecat din țară.

* Mat. 21. 33. Luc. 20. 9.

2 Și la vreme a trimis la vierii un rob ca să ia dela vierii din roadele viei.

3 Și ei l-au luat și l-au bătut și l-au trimis înapoi fără nimic.

4 Și iarăși a trimis la ei pe alt rob. Și pe acela l-au rănit la cap și l-au necinsit.

5 Și a trimis pe altul; și l-au omorât și pe acela; și pe mulți alții, pe unii bătându-i iar pe alții omorându-i.

6 Avea încă unul singur, un fiu iubit. L-a trimis el din urmă la vierii zicând: Se vor sîii de fiul meu.

7 Dar vierii aceia au zis între ei: Acesta este moștenitorul; veniți să-l omorâm și moștenirea va fi a noastră.

8 Și l-au luat și l-au omorât și l-au scos afară din vie.

9 Ce va face domnul vierii? Va veni și va pierde pe vierii și va da via la alții.

10 Oare n'ați citit nici scriptura aceasta: Piatra*pe care au lepădat-o ziditorii, aceea a fost făcută cap de unghiu.

* Ps. 118. 22.

11 Aceasta a fost dela Domnul și este minunată în ochii noștri?

12 Și*cautau să pună mâna pe el și s'au temut de gloată; căci au cunoscut că pentru ei spusese pilda aceasta. Și l-au lăsat și au plecat.

* Mat. 21. 45, 46.

Cap. 11. 18. Ioan 7. 25, 30, 44.

Birul Cezarului.

13 Și*trimis la el pe unii dintre Farisei și Irodiani, ca să-l prindă în cuvânt.

* Mat. 22. 15. Luc. 20. 20.

14 Și venind îi zic: Învățătorule, știm că ești iubitor de adevăr și nu-ți pasă de nimeni; căci nu te uși la fața oamenilor ci cu adevărat înveți calea lui Dumnezeu: Se cade a da bir Cezarului sau nu?

15 Să dăm sau să nu dăm? Dar el cunoscându-le fățarnicia, le-a zis: Ce mă ispitiți? Aduceți-mi un dinar ca să văd.

16 Iar ei au adus. Și le zice: Al cui este chipul acesta și scrierea? Iar ei i-au zis: Al Cesarului.

17 Iar Isus le-a zis: Dați Cesarului cele ce sunt ale Cesarului, și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu. Și se mirau mult de el.

Despre înviere.

18 Și vin la el Saducheii, * cari ** zic că nu este înviere. Și-l întrebau zicând:

* Mat. 22.23. Luc. 20. 27. ** Eapt. 23. 8.

19 Învățătorule, Moise * ne-a scris că dacă va muri fratele cuiva și va lăsa o nevastă și nu va lăsa copil, fratele său să ia pe nevasta lui și să ridice sămânță fratelui său. * Deut. 25. 5.

20 Erau șapte frați. Și cel dintâi a luat o nevastă și murind n'a lăsat sămânță.

21 Și a luat-o al doilea și a murit nelăsând sămânță; și al treilea tot așa.

22 Și cei șapte n'au lăsat urmaș. La urma tuturora a murit și fecia.

23 La înviere când vor învia, a cărui dintre ei va fi nevastă? Căci cei șapte au avut-o de nevastă.

24 Isus le-a zis: Oare nu pentru aceasta vă rătăciți

voi că nu știți scripturile nici puterea lui Dumnezeu?

25 Căci când vor învia dintre cei morți, nici nu se însoară nici nu se mărită; ei sunt * ca îngerii în ceruri. * 1 Cor. 15. 42, 49, 52.

26 Iar despre morți că se scoală, n'ați celit în cartea lui Moise, cu privire la Rug, cum i-a spus Dumnezeu zicând: Eu * sânt Dumnezeul lui Avraam și Dumnezeul lui Isaac și Dumnezeul lui Iacov?

* Exod. 3. 6.

27 El nu este Dumnezeul morților ci al viilor. Mult vă rătăciți.

Cea mai mare poruncă.

28 Și unul * dintre cărturari s'a apropiat și i-a auzit pricindu-se între ei și știind că le-a răspuns bine, l-a întrebat: Care poruncă este întâia dintre toate?

* Mat. 22. 35.

29 Isus a răspuns: Întâia este: Ascultă * Israele, Domnul Dumnezeuul nostru, Domnul este unul singur.

* Deut. 6. 4. Luc. 10. 27.

30 Și: Iubește pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din tot cugetul tău și din toată puterea ta. Iată porunca dintâi.

31 A doua este aceasta:

Iubește * pe aproapele tău ca pe tine însuși. Nu este altă poruncă mai mare decât acestea. * Lev. 19. 18. Mat. 22. 39. Rom. 13. 9. Gal. 5. 14. Luc. 2. 8.

32 Și cărturarul i-a zis: Bine, Învățătorule, adevărat ai zis că * este unul singur și nu este altul afară de el.

* Deut. 4. 39. Isa. 45. 6, 14; 46. 9.

33 Și a-l iubi din toată inima și din toată priceperea și din toată puterea și a iubi pe aproapele său ca pe sine însuș este * mai mult decât toate arderile de tot și jertfele.

* 1 Sam. 15. 22. Osea 6. 6. Mic. 6. 6, 7, 8.

34 Și Isus când a auzit că a răspuns cuminte, i-a zis: Nu ești departe de împărăția lui Dumnezeu. Și * nimeni nu mai îndrăznește să-l întrebe. * Mat. 22. 46.

Al cui fiu este Hristosul?

35 Și răspunzând Isus, zicea pe când * învăța în templu: Cum zic cărturarii că Hristosul este fiul al lui David?

* Mat. 22. 41. Luc. 20. 41.

36 Insuș David îi zice prin * Duhul Sfânt: Domnul a zis Domnului meu: Șezi la dreapta mea până voi pune pe vrăjmașii tăi supt picioarele tale.

* 2 Sam. 23. 2. ** Ps. 110. 1.

37 Insuș David îl nu-

mește Domn; și de unde este fiu al lui? Și gloata, cea multă îl asculta cu bucurie.

Mustarea cărturarilor.

38 Și în învățătura sa * zicea: Feriți-vă ** de cărturarii cari doresc să umble în veșminte lungi și să primească urări de bine în piețe. * Cap. 4. 2. ** Mat. 23. 1, etc. Luc. 20. 46. † Luc. 11. 43.

39 și cele dintâi scaune în sinagogi și cele dintâi scaune la ospete:

40 cari mănâncă * cu desăvârșire casele văduvelor, și de ochii lumii se roagă mult, aceștia vor lua mai multă osândă. * Mat. 23. 14.

Văduva săracă.

41 Și * seșea în fața cutiei pentru daruri și privia cum gloata aruncă bani de aramă în ** cutia pentru daruri; și mulți bogați aruncau mult.

* Luc. 21. 1. ** 2 Reg. 12. 9.

42 Și a venit o singură văduvă săracă și a aruncat două leptale adică un coudrant.

43 Și a chemat la sine pe ucenicii săi și le-a zis: Adevărat vă spun că văduva aceasta, * care este săracă, a aruncat mai mult decât toți cari aruncă în cutia pentru daruri.

* 2 Cor. 8. 12.

41 Căci toți au aruncat din ce le prisosește, iar aceasta din lipsa ei a aruncat tot *ce avea, tot din ce trăiește.

* Deut. 24. 6. 1 Ioan 3. 17.

*Dărimarea Ierusalimului și
venirea Fiului omului.*

13 Și pe când pleca *el din templu, unul din ucenicii săi îi zice: Învățătorule, vezi ce fel de pietre și ce fel de zidiri!

* Mat. 24. 1. Luc. 21. 2.

2 Și Isus i-a zis: Vezi aceste zidiri mari? Nu *va fi lăsată aici piatră peste piatră care să nu fie deslăcuță.

* Luc. 19. 44.

3 Și pe când ședea pe muntele Măslinilor în fața templului, Petru și Iacov și Ioan și Andrei îl în-
trebau la o parte:

4 Spune-ne *când vor fi acestea și care va fi semnul când au să se împlinească toate acestea?

* Mat. 24. 3. Luc. 21. 7.

5 Iar Isus a început să le zică: Luați seama *să nu vă amăgească cineva.

* Ier. 29. 8. Efes. 5. 6. 1 Tes. 2. 3.

6 Mulți vor veni în numele meu zicând: Eu sânt! și vor amăgi pe mulți.

7 Iar când veți auzi des-
pre războaie și zvonuri de războaie, nu vă spăimân-
tați; căci aceste lucruri tre-

buie să fie; dar nu este încă sfârșitul.

8 Căci se va ridica neam peste neam și împărăție peste împărăție; vor fi cutremure de pământ pe alocurea; vor fi foametele; acestea *vor fi începutul durerilor.

* Mat. 24. 8.

9 Dar voi luați seama *la voi înșivă: căci vă vor da în sinedrii și veți fi bătuiți în sinagogi și veți sta înaintea stăpânitorilor și împăraților pentru mine, spre mărturie pentru ei.

* Mat. 10. 17, 18; 24. 9. Apoc. 2. 10.

10 Și trebuie propovăduiulă întâi *Evanghelia la toate Neamurile.

* Mat. 24. 14.

11 Și când *vă duc la judecată ceice vă dau, nu vă îngrijorați mai dinainte ce să vorbiți, ci vorbiți ce vă va fi dat în acel ceas, căci nu voi sunteți ceice vorbiți ci ** Duhul Sfânt.

* Mat. 10. 19. Luc. 12. 11; 21. 14.

** Efant. 2. 4; 4. 8, 31.

12 Și frate va *da pe frate la moarte și tată pe copilul său; și copiii se vor scula asupra părinților și-i vor omori.

* Mic. 7. 6. Mat. 10. 21; 24. 10. Luc. 21. 16.

13 Și veți *fi urâți de toți pentru numele meu, dar celce ** rabdă până la sfârșit, acela va fi mântuit.

* Mat. 24. 9. Luc. 21. 17. ** Dan. 12. 12. Mat. 10. 22; 24. 13. Apoc. 2. 10.

Indemn la veghere.

14 Dar când *veți vedea uriciunea pustirii, stând** unde nu trebuie, (cine ci-
tește să înțeleagă), atunci ceice † sunt în Iudea să fugă la munți.

* Mat. 24. 15. ** Dan. 9. 27. † Luc. 21. 21.

15 Iar celce este pe casă să nu se pogoare nici să nu intre ca să ia ceva din casa lui.

16 Și celce este la câmp să nu se întoarcă înapoi ca să-și ia veșmântul.

17 Dar vai *de cele ce au în pânțele și de celece dau țată în zilele acelea!

* Luc. 21. 23; 23. 29.

18 Și rugați-vă ca să nu fie iarna.

19 Căci *zilele acelea vor fi necaz, așa cum n'a fost asemenea dela începutul zidirii pe care a zidit-o Dumnezeu, până acum, și nici nu va mai fi.

* Dan. 9. 26; 12. 1. Ioel 2. 2. Mat. 24. 21.

+ 20 Și dacă n'ar fi scurtat Domnul zilele, n'ar scăpa nici o carne, dar pentru cei aleși, pe cari i-a ales, a scurtat zilele.

21 Și atunci *dacă vă zice cineva: Iată, aici este Hristosul! Iată colo! nu credeți.

* Mat. 24. 23. Luc. 17. 23; 21. 8.

22 Căci se vor ridica Hristoși mincinoși și proo-

roci mincinoși și vor face semne și minuni ca să ducă în rătăcire, dacă este cu puțință, pe cei aleși.

23 Dar voi luați seama; * iată, v'am spus toate dinainte.

* 2 Pet. 3. 17.

24 Ci în *zilele acelea, după necazul acela, soarele va fi întunecat și luna nu-și va da lumina.

* Dan. 7. 10. Ier. 1. 15. Mat. 24. 29, etc. Luc. 21. 25.

25 Și stelele vor cădea din cer și puterile cari sunt în ceruri vor fi sgu-
duite.

26 Și atunci *vor vedea pe Fiul omului venind în nori cu putere multă și slavă.

* Dan. 7. 13, 14. Mat. 16. 27; 24. 30.

Cap. 14. 62. Efant. 1. 11. 1 Tes. 4. 16.

2 Tes. 1. 7, 10. Apoc. 1. 7.

27 Și atunci va trimite pe îngeri și va aduna pe aleșii săi din cele patru vânturi, dela cea mai de-
părlată margine a pământului până la cea mai de-
părlată margine a cerului.

28 Iar dela smochin în-
vățați *pilda lui. Când ra-
mura lui este fragedă și
dă frunze, cunoașteți că
vara este aproape.

* Mat. 24. 32. Luc. 21. 29, etc.

29 Astfel și voi, când veți vedea făcându-se ace-
stea, cunoașteți că el este
aproape, la uși.

30 Adevărat vă spun că

nu va trece neamul acesta, până când vor fi toate acestea.

31 Cerul și pământul vor trece dar cuvintele * mele nu vor trece. * Isa. 40. 8.

32 Iar despre ziua aceea sau ceasul acela, nimeni nu știe, nici îngerii în cer, nici Fiul, afară de Tatăl.

33 Luați seama, * priveghiați și rugați-vă; căci nu știți când este vremea nimerită. —

* Mat. 24. 42; 25. 13. Luc. 12. 40; 21. 34. Rom. 13. 11. 1 Tes. 5. 6.

34 Este * ca un om care se duce din țară, își lasă casa și dă robilor săi putere, fiecăruia lucrul lui...; și a poruncit portarului să vegheze. * Mat. 24. 46; 25. 14.

35 Deci veghiați, * căci nu știți când vine domnul casei, sau seara sau la miezul nopții sau la cântatul cocoșului sau dimineața; * Mat. 24. 42, 44.

36 ca nu cumva venind pe neașteptate, să vă afle dormind.

37 Iar ce zic vouă, zic tuturor: Veghiați.

Sfatul împotriva lui Isus.

14 Și după două * zile erau Paștile și azimile; și mai marii preoților și cărturarilor căutau cum să pună mâna pe el

prin viclenie ca să-l omoare.

* Mat. 26. 2. Luc. 22. 1. Ioan 11. 53; 13. 1.

2 Căci ziceau: Nu în sărbătoare ca să nu fie turburare de popor.

Mirul turnat pe capul lui Isus.

3 Și * când era în Betania, în casa lui Simon leprosul, pe când ședea la masă, a venit o femeie având un alabastru plin cu mir de nard adevărat, foarte scump; și a spart alabastrul și l-a turnat pe capul lui.

* Mat. 26. 6. Ioan 12. 1, 3. Luc. 7. 37.

4 Și erau unii acolo cari s'au măhnit adânc în ei, și ziceau: Pentru ce s'a făcut această pierdere de mir?

5 Căci acest mir se putea vinde cu peste treisute de dinari și să se dea săracilor. Și cărtiau împotriva ei.

6 Iar Isus a zis: Lăsați-o; pentru ce-i faceți supărare? Ea a făcut un lucru bun față de mine.

7 Căci pe * săraci îi aveți totdeauna cu voi și puteți să le faceți bine când voiți, dar pe mine nu mă aveți totdeauna. * Dent. 15. 11.

8 Ea a făcut ce a putut; a apucat înainte să-mi

ingă trupul pentru înmormântare.

9 Adevărat vă spun, oriunde va fi propovăduită Evanghelia, în toată lumea se va spune și ce a făcut femeia aceasta spre amintirea ei.

10 Și Iuda * Iscarioteanul, unul din cei doisprezece, a plecat la mai marii preoților ca să-l dea lor. * Mat. 26. 14. Luc. 22. 3, 4.

11 Iar ei când au auzit, s'au bucurat și au făgăduit să-i dea argint. Și el căuta cum să-l dea la vreme nimerită.

Prăznirea Paștelor.

12 Și în * ziua dintâi a azimilor, când înjunghiau Paștile, ucenicii săi îi zice: Unde voești să ne ducem să-ți pregătim ca să mănânci Paștile?

* Mat. 26. 17. Luc. 22. 7.

13 Și el trimite pe doi dintre ucenicii săi și le zice: Duceți-vă în cetate și vă va ieși înainte un om ducând un vas de pământ cu apă, urmați-l.

14 și unde va intra spuneți stăpânului casei: Învățătorul zice: Unde este odaia mea de oaspeți, unde să mănânc Paștile cu ucenicii mei?

15 Și el însuș vă va a-

răta o odaie mare sus gătită cu așternut și acolo pregătiți-ne.

16 Și ucenicii au ieșit și au venit în cetate și au găsit cum le spusese el și au pregătit Paștile.

17 Și când s'a făcut seară, * vine cu cei doisprezece. * Mat. 26. 20, etc.

18 Și pe când ședea ei la masă și mâncau, Isus a zis: Adevărat vă spun că unul din voi, care mănâncă cu mine, mă va da prins.

19 Ei au început a se întrista și a-i zice unul câte unul: Nu cumva sânt eu?

20 Iar el le-a zis: Este unul din cei doisprezece, cel care întinge cu mine în blid.

21 Căci Fiul omului * se duce după cum este scris despre el dar vai de omul acela prin care este dat prins Fiul omului! Bine i-ar fi dacă nu s'ar fi născut omul acela.

* Mat. 26. 24. Luc. 22. 22.

Cina cea de taină.

22 Și pe când * mâncau, el a luat o pâine și după ce a binecuvântat, a frânt-o și le-a dat și a zis: Luați, acesta este trupul meu.

* Mat. 26. 26. Luc. 22. 19. 1 Cor. 11. 23.

23 Și a luat paharul și

după ce a mulțumit, le-a dat și au băut toți din el.

24 Și le-a zis: Acesta este sângele meu al legământului celui nou care se varsă pentru mulți.

25 Adevărat vă spun că nu voi mai bea din rodul viței până în ziua aceea când îl voi bea nou în împărăția lui Dumnezeu.

Înștiințarea lui Petru.

26 Și după ce au cântat laudări, au ieșit la muntele Măslinilor. * Mat. 26. 30.

27 Și Isus * le zice: Toți veți avea prilej de poticnire, căci este scris: Voiu bate ** păstorul și oile se vor împrăștia.

* Mat. 26. 31. ** Zah. 13. 7.

28 Dar după ce mă voiu scula, voi merge înainte de voi în Galilea. * Cap. 16. 7.

29 Iar Petru * i-a zis: Chiar dacă toți vor avea prilej de poticnire, totuși eu nu. * Mat. 26. 33. 34. Luc. 22. 34. Ioan 13. 37, 38.

30 Și Isus îi zice: Adevărat îți spun că tu azi în noaptea aceasta, mai înainte de a cânta de două ori cocoșul mă vei tăgădui de trei ori.

31 Iar Petru și mai tare zicea: Dacă ar trebui să mor cu tine, nu te voi tăgădui. Și toți ziceau la fel.

Ghetsimani.

32 Și vin * la un loc îngădit al cărui nume este Ghetsimani. Și zice ucenicilor săi: Ședeți aici până mă voi ruga.

* Mat. 26. 36. Luc. 22. 39. Ioan 18. 1.

33 Și ia cu sine pe Petru și pe Iacov și pe Ioan. Și a început să se întristeze și să se tulbure adânc.

34 Și le zice: Sufletul meu este foarte întristat * până la moarte. Rămâneți aici și veghiați. * Ioan 12. 27.

35 Și mergând puțin mai înainte, a căzut la pământ, și s'a rugat ca, dacă este cu putință, să treacă dela el ceasul.

36 Și zicea: Ava, * Tată, toate * îți sunt cu putință, dă la o parte acest pahar dela mine, însă * nu ce voesc eu, dar ce voești tu. * Rom. 8. 15. Gal. 4. 6. ** Evr. 5. 7.

* Ioan 5. 30; 6. 38.

37 Și vine și-i află dormind și zice lui Petru: Simone, dormi? N'ai fost în stare să veghezi un ceas?

38 Veghiați și rugați-vă, ca să nu intrați în ispită. Intr'adevăr duhul * este fără preget, dar carnea este neputincioasă.

* Rom. 7. 23. Gal. 5. 17.

39 Și iar a plecat și s'a rugat zicând acelaș cuvânt.

40 Și iarăș a venit și

i-a găsit dormind, căci ochii le erau cu totul îngreuați și nu știau ce să-i răspundă.

41 Și vine a treia oară și le zice: Dormiți de acum și odihniți-vă; este destul; a * venit ceasul, iată Fiul omului este dat în mâinile păcătoșilor. * Ioan 13. 1.

42 Sculați-vă, * să mergem, iată s'a apropiat cel ce mă dă prins.

* Mat. 26. 46. Ioan 18. 1, 2.

Prinderea lui Isus.

43 Și * îndată pe când vorbea el încă, vine Iuda unul din cei doisprezece și cu el o gloată cu săbii și ciomege, dela mai marii preoților și dela cărturari și dela bătrâni.

* Mat. 26. 47. Luc. 22. 47. Ioan 18. 3.

44 Și celce aveau să-l dea prins le dăduse un semn învoit zicând: Pe care îl voi săruta, acela este; apucați-l și duceți-l cu pază bună.

45 Și când a venit, îndată s'a apropiat de el și zice: Rabi! Și l-a sărutat mult.

46 Iar ei au pus mâinile pe el și l-au apucat.

47 Iar unul din ceice stăteau lângă el a fras sabia și a lovit pe robul marelui preot și i-a tăiat urechea.

48 Și Isus * a răspuns și le-a zis: Ați ieșit ca la un tâlhar cu săbii și ciomege să mă prindeți?

* Mat. 26. 55. Luc. 22. 52.

49 În fiecare zi eram la voi învățându-vă în templu și nu m'ați apucat. Dar aceasta se face ca să * se îplinească scripturile. * Ps. 22. 6. Isa. 53. 7, etc. Luc. 22. 37; 24. 44.

50 Și * toți l-au lăsat și au fugit. * Ps. 58. 8. Vers. 27.

51 Și un tânăr oarecare îl urma, având aruncată pe el o învelitoare de în, pe trupul gol; și ei îl apucă.

52 Dar el a lăsat învelitoarea de în și a fugit gol.

Isus osândit de Sinedriu.

53 Și au dus pe * Isus la marile preot. Și toți mai marii preoților și bătrânii și cărturarii se adună lângă el.

* Mat. 26. 57. Luc. 22. 54. Ioan 18. 13.

54 Și Petru l-a urmat de departe până înăuntru în curtea marelui preot și ședea împreună cu slujitorii și se încălzia la lumina focului.

55 Iar mai marii preoților * și tot sinedriul căutau o mărturie împotriva lui Isus, ca să-l omoare și nu aflau. * Mat. 26. 59.

56 Căci mulți mărturi-

siau mincinos împotriva lui și mărturiile lor nu se potriveau.

57 Și unii s'au sculat și mărturisiau mincinos împotriva lui zicând:

58 Noi l-am auzit zicând: Eu *voiu dărâma templul acesta care este făcut de mâni și în trei zile voiu zidi altul nefăcut de mâni.

* Cap. 15. 29. Ioan 2. 19.

59 Și nici așa nu se potrivea mărturia lor.

60 Și *marele preot s'a sculat în mijloc și a întrebat pe Isus zicând: Nu răspunzi nimic? Ce mărturisesc aceștia împotriva ta?

* Mat. 26. 62.

61 Dar el *tăcea și n'a răspuns nimic. Marele ** preot iarăși l-a întrebat și-i zice: Tu ești Hristosul, Fiul celui Binecuvântat?

* Isa. 53. 7. ** Mat. 26. 63.

62 Iar Isus a zis: Eu sânt; și *veți vedea pe Fiul omului stând la dreapta puterii și venind cu norii cerului.

* Mat. 24. 30; 26. 64. Luc. 22. 69.

63 Iar marele preot și-a sfâșiat hainele și zice: Ce mai avem trebuință de martori?

64 Ați auzit hula, ce vi se pare? Iar ei toți l-au osândit că este vinovat de moarte.

65 Și unii au început să-l scuie și să-i acopere fața și să-l palmuiască și să-i zică: Proorocește! Și slujitorii l-au primit în bătai.

Tăgăduirea lui Petru.

66 Și pe *când era Petru jos în curte, vine una dintre slujnicile marelui preot,

* Mat. 26. 58, 69. Luc. 22. 57. Ioan 18. 16.

67 și văzând pe Petru încălzindu-se, se uită la el și zice: Și tu erai cu Nazarineanul, cu Isus.

68 Dar el a tăgăduit zicând: Nici nu știu nici nu înțeleg ce zici. Și a ieșit afară în curtea dinainte. Și a cântat cocoșul.

69 Și *slujnica l-a văzut și a început să zică iarăși celorce stăteau acolo: Acesta este unul dintre ei.

* Mat. 26. 71. Luc. 22. 58. Ioan 18. 25.

70 Dar el iar a tăgăduit. Și peste *puțin ceice stăteau acolo au zis iarăși lui Petru: Cu adevărat ești unul dintre ei; căci **ești și Galilean.

* Mat. 26. 73. Luc. 22. 59. Ioan 18. 26. ** Fapt. 2. 7.

71 Iar el a început să blesteme și să se jure: Nu știu pe omul acesta de care vorbiți.

72 Și îndată *cocoșul a cântat a doua oară. Și Petru și-a adus aminte de cuvântul cum îi zisese Isus:

Mai înainte de a cânta cocoșul de două ori mă vei tăgădui de trei ori. Și gândindu-se la aceasta, plângea.

* Mat. 26. 75.

Isus înaintea lui Pilat.

15 Și îndată dimineața *mai marii preoților cu bătrânii și cărturarii și tot sinedrul au ținut sfat și au legal pe Isus și l-au dus și l-au dat lui Pilat.

* Ps. 2. 2. Mat. 27. 1. Luc. 22. 66; 23. 1. Ioan 18. 28. Fapt. 3. 13; 4. 26.

2 Și Pilat *la întrebat: Ești tu Împăratul Iudeilor? Iar el răspunzându-i zice: Tu zici.

* Mat. 27. 11.

3 Și mai marii preoților îl învinuiau de multe.

4 Iar Pilat *iarăși l-a întrebat zicând: Nu răspunzi nimic? Iată de câte te învinuiesc ei.

* Mat. 27. 13.

5 Iar Isus *n'a mai răspuns nimic încât Pilat se mira.

* Isa. 53. 7. Ioan 19. 9.

Hotărîrea de moarte întărită.

6 Iar la *sărbătoare le dădea drumul la un închis pe care-l cereau dela el.

* Mat. 27. 15. Luc. 23. 17. Ioan 18. 39.

7 Și era unul numit Baraba închis împreună cu cei răsculați cari făcuseră un omor în răscoală.

8 Și gloata s'a suit și a început să-i ceară să facă cum le făcea în totdeauna.

9 Iar Pilat a răspuns zicându-le: Voiți să vă dau drumul Împăratului Iudeilor?

10 Căci cunoștea că mai marii preoților din pismă îl dăduseră prins.

11 Dar mai marii preoților *au ațâțat gloata ca să le dea drumul mai bine lui Baraba.

* Mat. 27. 20. Fapt. 3. 14.

12 Iar Pilat a răspuns iarăși și le-a zis: Dar ce voiți să fac eu cu cel pe care îl numiți Împăratul Iudeilor?

13 Și ei iarăși au strigat: Răstignește-l.

14 Iar Pilat le zicea: Dar ce rău a făcut? Dar ei mai tare au strigat: Răstignește-l.

15 Iar Pilat *voind să facă pe plac gloatei, a dat drumul lui Baraba pentru ei și pe Isus, după ce l-a biciuit, l-a dat ca să fie răstignit.

* Mat. 27. 26. Ioan 19. 1, 16.

16 Și oslașii *l-au dus înlăuntrul în curte care este Pretoriul și au chemat împreună toată ceata.

* Mat. 27. 27.

17 Și l-au îmbrăcat în purpură și împletind o cunună de spini, i-au pus-o pe el.

18 Și au început să-i u-

reze: Bucură-te, Impărate al Iudeilor.

19 Și-i băteau capul cu o trestie și-l scupau și punându-se în genunchi i se închinau.

20 Și după ce au râs de el, l-au desbrăcat de purpură și l-au îmbrăcat cu hainele lui. Și l-au dus afară ca să-l răstignească.

Răstignirea.

21 Și silesc pe un trecător care venia dela câmp, pe Simon din Cirene, tatăl lui Alexandru și Ruf, să meargă cu ei ca să-i ducă crucea.

* Mat. 27. 32. Luc. 23. 26.

22 Și-l *duc pe locul Golgota, adică tălmăcit Locul căpățanei.

* Mat. 27. 33. Luc. 23. 33. Ioan 19. 17.

23 Și-i dădeau *vin dres cu smirnă dar n'a luat.

* Mat. 27. 34.

24 Și-l răstignesc și-i împart *hainele aruncând sort, pe ele, cine ce să ia.

* Ps. 22. 18. Luc. 23. 34. Ioan 19. 23.

25 Și era *ceasul al treilea când l-au răstignit.

* Mat. 27. 45. Luc. 23. 34. Ioan 2. 19.

26 Și scrierea vinei lui era scrisă *deasupra: IMPARATUL IUDEILOR.

* Mat. 27. 37. Ioan 19. 19.

27 Și împreună *cu el răstignesc doi tâlhari, unul la dreapta lui și altul la stânga lui.

* Mat. 27. 38.

28 Și s'a împlinit scriitura care zice: Și a *fost socotit cu cei fărădelege.

* Isa. 53. 12. Luc. 22. 37.

Bătăjocurile trecătorilor.

29 Și trecătorii *il huliau clătînându-și capetele și zicând: Ua, **celce dărâmi templul și-l zidești în trei zile.

* Ps. 22. 7. ** Cap. 14. 58. Ioan 2. 19.

30 Mântuiește-te pe tine însuși, pogorindu-te depe cruce.

31 Ascumenea și mai marii preoților luându-l în râs între ei cu cărturarji ziceau: Pe alții a mântuit, pe sine nu se poate mântui.

32 Hristosul, Impăratul lui Israel să se pogoare acum depe cruce ca să vedem și să credem. Și cei *răstigniți împreună cu el îl ocărau.

* Mat. 27. 44. Luc. 23. 39.

Moartea lui Isus.

33 Și când a fost ceasul *al șaselea s'a făcut întunec peste tot pământul până la ceasul al nouălea.

* Mat. 27. 45. Luc. 23. 44.

34 Și la ceasul al nouălea Isus a strigat cu glas mare: Eloi, *Eloi, Lama Sabactani? adică tălmăcit: Dumnezeu! meu, Dumnezeu! meu, pentru ce m'ai părăsit.

* Ps. 22. 1. Mat. 27. 46.

35 Și unii din ceie stăteau acolo când au auzit ziceau: Iată chiamă pe Ilie.

36 Și a alergat *unul și umplând un burete cu oțet l-a pus într'o trestie și i-a **dat să bea zicând: Lăsați să vedem dacă vine Ilie să-l ia jos.

* Mat. 27. 48. Ioan 19. 29. ** Ps. 69. 21.

37 Și *Isus a scos un glas mare și și-a dat duhul.

* Mat. 27. 50. Luc. 23. 46. Ioan 19. 30.

38 Și perdeaua *templului a fost ruptă în două de sus până jos.

* Mat. 27. 50. Ioan 19. 30. Luc. 23. 41.

39 Și când a văzut *sutașul care era acolo înaintea lui că așa și-a dat duhul, a zis: Cu adevărat omul acesta era Fiul lui Dumnezeu.

* Mat. 27. 55. Luc. 23. 46.

40 Și *erau și femei privind de **departe, între cari și Maria Magdalena și Maria mama lui Iacov cel mic și a lui Iose, și Salome.

* Mat. 27. 55. Luc. 23. 49. ** Ps. 38. 11.

41 Cari când era el în Galiilea, îl urmau *și-i slujiau și alte multe femei cari s'au suit cu ei la Ierusalim.

* Luc. 8. 2, 3.

Îngroparea lui Isus.

42 Și când *s'a făcut acum seara, pentru că era

Pregătirea, adică ziua înainte de Sabat,

* Mat. 27. 57. Luc. 23. 50. Ioan 19. 38.

43 a venit Iosif din Arimatea, un sfetnic de bună stare, care și el aștepta *impărăția lui Dumnezeu. Și el a îndrăznit și a intrat la Pilat și a cerut trupul lui Isus. * Luc. 2. 26, 38.

44 Și Pilat s'a mirat că era mort acum, și chemând la sine pe sutaș l-a întrebat dacă a murit de curând.

45 Și când a aflat dela sutaș, a dăruit trupul mort lui Iosif.

46 Și *el a cumpărat pânză de în și l-a luat jos și l-a înfășurat în pânza de în și l-a pus în mormânt care era săpat dintr'o stâncă și a prăvălit o piatră pe ușa mormântului.

* Mat. 27. 59, 60. Luc. 23. 53. Ioan 19. 40.

47 Și Maria Magdalena și Maria mama lui Iose priviau unde este pus.

Învierea lui Isus.

16 Și după ce a trecut *Sabatul, Maria Magdalena și Maria, mama lui Iacov, și Salome, au **cumpărat miresme ca să vină și să-l ungă.

* Mat. 28. 1. Luc. 24. 1. Ioan 20. 1.

** Luc. 23. 56.

2 Și foarte de dimineață

în * ziua întâi a săptămânii ele vin la mormânt când răsărise soarele.

* Luc. 24. 1. Ioan 20. 1.

3 Și ziceau între ele: Cine ne va prăvăli piatra din ușa mormântului?

4 Și uitându-se în sus, zărește că piatra este prăvălită, căci era foarte mare.

5 Și intrând în mormânt, au văzut pe un tânăr stând la dreapta învelit în veșmânt alb, și s'au înspăimântat. * Luc. 24. 3. Ioan 20. 11, 12.

6 Și * el le zice: Nu vă înspăimântați; căutați pe Isus Nazarineanul cel răstignit; s'a sculat, nu este aici. Iată locul unde l-au pus! * Mat. 28. 5, 6, 7.

7 Dar duceți-vă, spuneți ucenicilor săi și lui Petru că merge înainte de voi în Galilea; acolo îl veți vedea, după cum * v'a zis.

* Mat. 26. 32. Cap. 14. 28.

8 Și au ieșit și au fugit dela mormânt; căci le-a cuprins tremur și uimire și * n'au spus nimănui nimic, căci se temeau.

* Mat. 28. 8. Luc. 24. 9.

Arătările lui Isus după înviere.

9 Iar după ce a înviat de dimineată în ziua întâi a săptămânii, s'a * arătat mai întâi Mariei Magda-

linei din ** care scosese șapte draci.

* Ioan 20. 14. ** Luc. 8. 2.

10 Ea * s'a dus și a vestit celor ce fuseseră cu el cari se lănguiau și plângeau.

* Luc. 24. 10. Ioan 20. 18.

11 Și ei, * când au auzit că trăiește și a fost văzut * de ea, n'au crezut. * Luc. 24. 11.

12 Și după acestea s'a arătat în altă înfățișare la * doi dintre ei cari umblau, ducându-se la câmp.

* Luc. 24. 13.

13 Și ei s'au dus și au vestit la ceilalți, dar nici pe ei nu i-au crezut.

14 Iar după aceea * s'a arătat celor unsprezece, pe când sedeau la masă și i-a muștrat pentru necredința lor și învățoșarea de inimă, pentru că n'au crezut pe ceice l-au văzut după ce se sculasă.

* Luc. 24. 36. Ioan 20. 19. 1 Cor. 15. 5.

Trimiteră celor unsprezece.

15 Și * le-a zis: Mergeți în toată lumea și * propovăduiți Evanghelia la toată făptura.

* Mat. 28. 19. Ioan 15. 16. ** Col. 1. 23.

16 Cine * va crede și va fi botezat, va fi mântuit; iar ** cine nu va crede va fi osândit.

* Ioan 3. 18, 36. Fapt. 2. 38; 16. 30 - 32.

Rom. 10. 9. 1 Pet. 3. 21. ** Ioan 12. 48.

17 Și aceste semne vor urma pe ceice vor crede:

în * numele meu vor scoate afară draci, vor vorbi în ** limbi noi, * Luc. 10. 17. Fapt. 5. 10; 8. 7; 16. 18; 19. 12. ** Fapt. 2. 4; 10. 40, 49. 6. 1 Cor. 12. 10, 28.

18 vor ridica șerpi * în mâinile lor și dacă vor bea ceva de moarte nu-i va vătămă deloc. Vor ** pune mâinile pe bolnavi și se vor face bine.

* Luc. 10. 19. Fapt. 28. 5. ** Fapt. 5. 10, 16; 9. 17; 28. 8. Luc. 5. 14, 15.

19 Domnul Isus deci după * ce a vorbit cu ei, a ** fost luat în cer, și a * șezut la dreapta lui Dumnezeu. — * Fapt. 1. 2, 3.

** Luc. 24. 51. † Ps. 110. 1. Fapt. 7. 55.

20 Iar ei au ieșit și au propovăduit pretutindeni, Domnul lucrând cu ei și * înălțând cuvântul prin semnele cari urmau. Amin.

* Fapt. 5. 12; 14. 3. 1 Cor. 2. 4, 5. Evr. 2. 4.

EVANGHELIA DUPĂ LUCA.

Cuvânt înainte.

1 Deoarece mulți au pus mâna să alcătuiască o istorisire despre șaptele crezute deplin între noi,

2 după cum * ni le-au încredințat ceice dela ** început au fost martori cu ochii și slujitori ai cuvântului, * Evr. 2. 3. 1 Pet. 5. 1. 2 Pet. 1. 16.

1 Ioan 1. 1. ** Marc. 1. 1. Ioan 15. 27.

3 mi s'a părut * și mie, bine după ce am urmărit * cu deamăruntul toate dela început să * le scriu pe rând, ** prea alesule Teofile, * Fapt. 15. 19, 25, 28. 1 Cor. 7. 40. ** Fapt. 11. 4. Fapt. 1. 1.

1 ca * să cunoști lămurit începutul cuvintelor în cari ai fos învățat.

* Ioan 20. 31.

Vestirea nașterii lui Ioan Botezătorul.

5 În * zilele lui Irod, împăratul Iudeii, era un preot oarecare cu numele Zaharia, din ** ceata lui Abia; și el avea o nevastă dintre fiicele lui Aaron, și numele ei era Elisaveta.

* Mat. 2. 1. ** 1 Cor. 24. 10, 19. Num. 12. 4, 17.

6 Și amândoi erau drepti * înaintea lui Dumnezeu, umblând în toate poruncile și hotărârile Domnului fără vină.

* Fapt. 7. 1; 17. 1. 1 Reg. 9. 4. 2 Reg. 20. 3. 1ov 1. 1. Fapt. 23. 1; 24. 16. Filip. 3. 6.

7 Și n'aveau copil deoarece Elisaveta era stearpă și amândoi erau înaintați în zilele lor.

8 Și a fost așa: Pe când slujia el ca preot în rândul cetei sale înaintea lui Dumnezeu,

9 după obiceiul preoției, i-a căzut *sorțul ca să tămăteze ** după ce a intrat în templul Domnului.

* 1 Cron. 24. 19. 2 Cron. 8. 14; 31. 2.
** Exod. 30. 7, 8. 1 Sam. 2. 28. 1 Cron. 23. 13. 2 Cron. 29. 11.

10 Și toată mulțimea poporului se ruga afară în *ceasul tămădiei.

* Lev. 16. 17. Apoc. 8. 3, 4.

11 Și un înger al Domnului i s'a arătat stând la dreapta altarului *tămădiei.

* Exod. 30. 1.

12 Și Zaharia s'a *tulburat când l-a văzut și a căzut leamă peste el.

* Jude. 6. 22; 13. 22. Dan. 10. 8. Vers. 29. Cap. 2. 9. Fapt. 10. 4. Apoc. 1. 17.

13 Dar îngerul i-a zis: Nu te teme Zahario: pentru că cererea ta a fost ascultată și nevastă-ta Elisaveta îți va naște un fiu și-i vei *pune numele Ioan.

* Vers. 60, 63.

14 Și vei avea bucurie și veselie și mulți *se vor bucura de nașterea lui. *Vers. 58.

15 Căci va fi mare înaintea Domnului și nu *va bea vin și băutură tare și va fi plin de Duhul Sfânt chiar ** din pânteccele mamei sale. *Num. 6. 3. Jude. 13. 4.

Cap. 7. 33. ** Ier. 1. 5. Gal. 1. 15.

16 Și * va întoarce pe mulți din copiii lui Israel la Domnul Dumnezeu lor.

* Mal. 4. 5, 6.

17 Și el va *merge înaintea lui în duhul și puterea lui Ilie ca să întoarcă inimile părinților spre copii și pe cei neascultători la umblarea în înțelepciunea dreptilor; ca să gătească Domnului un popor bine pregătit pentru el.

* Mal. 4. 5. Mat. 11. 14. Marc. 9. 12.

18 Și Zaharia a zis îngerului: După *ce voi cunoaște aceasta? Căci eu sunt bătrân și nevastă-mea înaintată în zilele ei.

* Fac. 17. 17.

19 Și îngerul a răspuns și i-a zis: Eu sunt Gavril, *care stau înaintea lui Dumnezeu și am fost trimis să-ți vorbesc și să-ți aduc aceste vești bune. *Dan. 8. 16; 9. 21—23. Mat. 18. 10. Evr. 1. 14.

20 Și iată, vei *fi fără gri, și neputând să vorbești, până în ziua când vor fi acestea, pentru că n'ai crezut cuvintele mele cari se vor împlini la vremea lor potrivită.

* Ezech. 3. 26; 24. 27.

21 Și poporul aștepta pe Zaharia și se mirau de întârzierea lui în templu.

22 Dar după ce a ieșit, nu putea să le vorbească

și au cunoscut că văzuse o vedenie în templu. Și le făcea semne și a rămas mut.

23 Și a fost așa: Când s'au împlinit zilele *slujbei lui, a plecat la casa lui.

* 2 Reg. 11. 5. 1 Cron. 9. 25.

24 Și după aceste zile Elisaveta, nevasta lui, a zămislit și s'a ascuns cinci luni, zicând:

25 Astfel mi-a făcut Domnul în zilele în cari s'a născut la mine ca să ridice ocară mea *dintre oameni.

* Fac. 30. 23. Isa. 4. 1; 54. 1, 4.

Vestirea nașterii lui Isus Hristos.

26 Dar în luna a șasea îngerul Gavril a fost trimis de la Dumnezeu într-o cetate a Galileii cu numele Nazaret,

27 la o fecioară logodită *cu un bărbat cu numele Iosif din casa lui David; și numele fecioarei era Maria.

* Mat. 1. 18. Cap. 2. 4, 5.

28 Și îngerul a intrat la ea și i-a zis: Bucură-te *cu căreia i s'a făcut mare har; Domnul ** este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei.

* Dan. 9. 23; 10. 19. ** Jude. 6. 12.

29 Dar ea s'a tulburat *de cuvântul lui și se gândea în sine ce fel de urare să fie aceasta. *Vers. 12.

30 Și îngerul i-a zis: Nu te teme, Mario, căci ai aflat har la Dumnezeu.

31 Și *iată, vei zămisli în pântec și vei naște un fiu și-i vei pune ** numele Isus.

* Isa. 7. 14. Mat. 1. 21. ** Cap. 2. 21.

32 El va fi mare și *se va chema Fiul Celui Preaînalt: și ** Domnul Dumnezeu îi va da scaunul de domnie al lui David, tatăl său.

* Marc. 5. 7. ** 2 Sam. 7. 11, 12. Ps. 132. 11. Isa. 9. 6, 7; 10. 5. Ier. 23. 5. Apoc. 3. 7.

33 Și va *împărăli peste casa lui Iacov în veac și împărălia lui nu va avea sfârșit. *Dan. 2. 44; 7. 14, 27. Obad. 21. Mic. 4. 7. Iosu 12. 34. Evr. 1. 8.

34 Și Maria a zis îngerului: Cum va fi aceasta pentru că eu nu cunosc bărbat?

35 Și îngerul a răspuns și i-a zis: Duhul Sfânt *va veni asupra ta și puterea Celui Preaînalt te va umbri: deaceia și ce se va naște se va chema sfânt, Fiul ** lui Dumnezeu.

* Mat. 1. 20. ** Mat. 14. 33; 26. 63, 64. Marc. 1. 1. Ioan 1. 34; 20. 31. Fapt. 8. 37. Rom. 1. 4.

36 Și iată, Elisaveta, rudenia ta, și ea a zămislit un fiu la bătrânețe ei și aceasta este a șasea lună pentru ea care se numia steapă:

37 Căci * nici o vorbă dela Dumnezeu nu va fi fără putere.

* Ps. 18. 14. Ier. 32. 17. Zah. 8. 6. Mat. 19. 26. Marc. 10. 27. Cap. 18. 27. Rom. 4. 21.

38 Și Maria a zis: Iată roaba Domnului; fie-mi după cuvântul tău. Și îngerul a plecat dela ea.

Cântarea Mariei.

39 Și Maria s'a sculat în * zilele acelea și s'a dus cu grabă în ținutul muntos într-o cetate a lui Iuda,

* Ios. 21. 9, 10, 11.

40 și a intrat în casa lui Zaharia și a urât Elisavelei.

41 Și a fost așa: Când a auzit Elisaveta urarea Mariei, i-a sălțat pruncul în pântece; și Elisaveta s'a umplut de Duhul Sfânt,

42 și a strigat cu glas mare și a zis: Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat * este rodul pânteceleui tău.

* Iuda. 5. 24. Vers. 28.

43 Și de unde pentru mine aceasta ca să vie la mine mama Domnului meu?

44 Căci iată, cum a venit glasul urării tale în urechile mele, pruncul mi-a sălțat cu bucurie în pântece.

45 Și fericită este cea

care a crezut, căci va fi o împlinire a celor vorbite ei de Domnul.

46 Și Maria a zis: Sufletul meu mărește * pe Domnul,

* 1 Sam. 2. 1. Ps. 34. 2, 3; 35. 9. Hab. 3. 18.

47 și duhul meu s'a bucurat de Dumnezeu, Mântuitorul meu.

48 Căci a căutat * spre smerenia roabei sale, căci iată de acum toate neamurile mă ** vor ferici.

* 1 Sam. 1. 11. Ps. 138. 6. ** Mal. 3. 12. Cap. 1. 27.

49 Căci Cel puternic * mi-a făcut mari lucruri și numele lui este sfânt. **

* Ps. 71. 19; 126. 2, 3. ** Ps. 111. 9.

50 Și mila * lui este în neamuri și neamuri peste cei ce se tem de el.

* Fac. 17. 7. Exod. 20. 6. Ps. 103. 17, 18.

51 A arătat tărie * cu brațul său, a risipit ** pe cei mândri în gândul inimii lor.

* Ps. 98. 1; 118. 15. Isa. 40. 10; 51. 9; 52. 10. ** Ps. 33. 10. 1 Pet. 5. 5.

52 A dat jos * pe cei puternici de pe scaunul lor de domnie și a înălțat pe cei smeriți.

* 1 Sam. 2. 6, etc. Iov. 5. 11. Ps. 113. 6.

53 Pe * cei flămânzi i-a umplut de bunătați și pe cei bogați i-a scos afară fără nimic.

* 1 Sam. 2. 5. Ps. 34. 10.

54 A sprijinit pe Israel,

slujitorul său, ca să-și aducă aminte * de milă, —

* Ps. 98. 3. Ier. 31. 3, 20.

55 precum * a vorbit către părinții noștri, — lui Avraam și seminței lui în veac. * Fac. 17. 19. Ps. 132. 11. Rom. 11. 28. Gal. 3. 16.

56 Și Maria a rămas cu ea ca la trei luni și s'a întors acasă.

Nașterea lui Ioan Botezătorul.

57 Și Elisavei i s'a împlinit vremea să nască și a născut un fiu.

58 Și cci dimprejur și rudele ei au auzit că Domnul și-a mărit îndurarea față de ea și se * bucurau cu ea.

* Vers. 14.

59 Și a fost așa: În * ziua a opta au venit să taie împrejur pe copil și voiau să-l cheme după numele tatălui său Zaharia.

* Fac. 17. 12. Lev. 12. 3.

60 Și mama lui a răspuns și a zis: Nu, * ci se va chema Ioan.

* Vers. 13.

61 Și i-au zis: Nimeni nu este din rudenia ta care să cheamă cu acest nume.

62 Și făceau semne tatălui său cum ar voi să fie chemat.

63 Și a cerut o tăbliță de scris, și a scris zicând: Ioan * este numele lui. Și toți s'au mirat.

* Vers. 13.

64 Și i s'a deschis gura

îndată * și limba lui s'a deslegat și vorbea binecuvântând pe Dumnezeu.

* Vers. 20.

65 Și a fost teamă peste toți ceice locuiau împrejurul lor: și toate graiurile acestea erau vorbite de unii la alții în tot ținutul muntos * al Iudeii.

* Vers. 39.

66 Și toți cari le-au auzit, le puneau * în inima lor zicând: Ce va fi dar copilul acesta? Căci mâna ** Domnului era cu el.

* Cap. 2. 19, 51. ** Fac. 39. 2. Ps. 80. 17; 89. 21. Fapt. 11. 21.

Cântarea lui Zaharia.

67 Și Zaharia, tatăl său, s'a * umplut de Duhul Sfânt și a proorocit zicând:

* Ios. 2. 28.

68 Binecuvântat * este Domnul Dumnezeu lui Israel pentru că ** a cercetat și a făcut răscumpărare pentru poporul său,

* 1 Reg. 1. 48. 1s. 41. 13; 72. 18; 106. 48. ** Exod. 3. 16; 4. 21. Ps. 111. 9. Cap. 7. 16.

69 și * ne-a ridicat un corn de mântuire în casa lui David slujitorul său,

* Ps. 132. 17.

70 (precum * a vorbit prin gura sfinților prooroci ai săi cari au fost din veac), * Ier. 23. 5, 6; 30. 10. Dan. 9. 24. Fapt. 3. 21. Rom. 1. 2.

71 mântuire de vrăjma-

și noștri și din mâna tuturor celor ce ne urăsc;

72 ca * să facă milă cu părinții noștri și să-și aducă aminte de legământul său cel sfânt,

* Lev. 26. 42. Ps. 98. 3; 105. 8, 9; 106. 45. Rm. 16. 60. Vers. 54.

73 de jurământul * pe care l-a jurat lui Avraam tatăl nostru,

* Fac. 12. 3; 17. 4; 22. 16, 17. Ebr. 6. 13, 17.

74 ca să ne dea ca, după ce vom fi scăpați din mâna vrăjmașilor noștri, să-i slujim * fără temere,

* Rom. 6. 18. 22. Ebr. 9. 14.

75 în * sfințenie și dreptate înaintea lui în toate zilele noastre. * Ier. 32. 39, 40. Rm. 4. 24. 2 Tes. 2. 13. 2 Tim. 1. 9. Tit. 2. 12. 1 Pet. 1. 15. 2 Pet. 1. 4.

76 Dar și tu, copile, vei fi chemat prooroc al Celui Preaînalt, căci * vei merge înaintea feței Domnului ca să-i pregătești căile, * Isa. 40. 3. Mal. 3. 1; 4. 5. Mat. 11. 10. Vers. 17.

77 ca să dai cunoștința mântuirii poporului său, în * iertarea păcatelor lor, —

* Marc. 1. 4. Cap. 3. 3.

78 prin mila duioasă a Dumnezeului nostru, cu care ne-a cercetat Răsăritul din înălțime,

79 ca să * lumineze peste cei ce sed în întunec și în umbra morții; ca să ne

îndrepte picioarele pe calea păcii. * Isa. 9. 2; 42. 7; 49. 9. Mat. 4. 16. Eapt. 26. 18.

80 Iar copilul * creștea și se întăria în duh și era ** în pustii până în ziua arătării sale către Israel.

* Cap. 2. 40. ** Mat. 3. 1; 11. 7.

Nașterea lui Isus Hristos.

2 Și a fost așa: În zilele acelea a ieșit o poruncă dela Căsarul August ca să se înscrie tot pământul locuit.

2 Aceasta * a fost cea dintâi înscriere făcută pe când era Quirinius dregător al Siriei. * Eapt. 5. 37.

3 Și toți se duceau ca să se înscrie fiecare în cetatea sa.

4 Și s'a suiat și Iosif din Galilea, din cetatea * Nazaret, în Iudea, la cetatea lui David, care se numește Betleem, pentru că ** el era din casa și familia lui David; * 1 Sam. 16. 1, 4. Ioan 7. 42. ** Mat. 1. 16. Cap. 1. 27.

5 ca să se înscrie cu Maria care era logodită * cu el, ea fiind grea.

* Mat. 1. 18. Cap. 1. 27.

6 Și a fost așa: Pe când erau ei acolo, s'au împlinit zilele ca să nască ea.

7 Și a * născut pe fiul ei întâi născut și l-a înfășat în scutece și l-a culcat în-

tr'o iesle, pentru că nu era loc pentru ei în casa de poposire.

* Mat. 1. 25.

Păstorii din Betleem.

8 Și în acel ținut erau niște păstori stând afară în câmp și păzind strajă noaptea la turma lor.

9 Și un înger al Domnului a stătut lângă ei și slava Domnului a strălucit împrejurul lor și ei * s'au temut cu teamă mare.

* Cap. 1. 12.

10 Și îngerul le-a zis: Nu vă temeți căci iată, vă aduc o veste bună de bucurie mare care va fi la * tot poporul.

* Luc. 12. 3. Mat. 28. 19. Marc. 1. 16. Vers. 31, 32. Cap. 24. 47. Col. 1. 23.

11 Căci vi s'a născut astăzi * în cetatea lui David un Mântuitor ** care * este Hristos Domnul.

* Luc. 9. 6. ** Mat. 1. 21. † Mal. 1. 16; 10. 16. Cap. 1. 43. Eapt. 2. 36; 10. 36. Ps. 2. 11.

12 Și acesta vă este semnul: Veți găsi un prunc înfășat în scutece și culcat într'o iesle.

13 Și * deodată a fost cu îngerul o mulțime de oaste cerească lăudând pe Dumnezeu și zicând:

* Fac. 28. 12; 32. 1, 2. Ps. 103. 20, 21; 148. 2. Dan. 7. 10. Ebr. 1. 14. Apoc. 5. 11.

14 Slavă * lui Dumnezeu în cele prea înalte și pe

pământ pace, ** în oameni bună plăcere. †

* Cap. 19. 38. Efes. 1. 6; 3. 10, 21. Apoc. 5. 13. ** Isa. 57. 19. Cap. 1. 79. Rom. 5. 1. Efes. 2. 17. Col. 1. 20. † Ioan 3. 16. Efes. 2. 4, 7. 2 Tes. 2. 18. 1 Ioan 4. 9, 10.

15 Și a fost așa: când s'au dus îngerii dela ei în cer, păstorii au zis unii către alții: Să mergem dar până la Betleem și să vedem vorba aceasta care s'a împlinit pe care ne-a făcut-o cunoscut Domnul.

16 Și au venit grăbindu-se și au găsit pe Maria și pe Iosif și pe pruncul culcat în iesle.

17 Și când l-au văzut, au făcut cunoscut vorba care li se spusese despre copilul acesta.

18 Și toți ceice au auzit se mirau de cele vorbite lor de către păstori.

19 Dar Maria * păstra toate vorbele acestea cum-panindu-le în inima ei.

* Fac. 37. 11. Cap. 1. 66. Vers. 51.

20 Și păstorii s'au întors slăvind și lăudând pe Dumnezeu pentru toate cele ce au auzit și văzuseră, înlocmai cum li se vorbise.

Isus adus în Templu.

21 Și când * s'au împlinit opt zile ca să-l taie împrejur, i-au și pus numele ISUS, ** nume, care a fost

pus de inger mai înainte de a fi el zămislit în pântece.

* Fac. 17. 12. Lev. 12. 3. Cap. 1. 59. ** Mat. 1. 21. 25. Cap. 1. 31.

22 Și când s'au împlinit zilele * curățirii lor, după legea lui Moise, l-au adus la Ierusalim ca să-l înfățișeze Domnului, * Lev. 12. 2-4, 6.

23 (după cum este scris în legea Domnului: Orice * parte bărbătească ce deschide pântecele se va chema sfânt pentru Domnul), * Exod. 13. 2; 22. 29; 34. 19. Num. 3. 13; 8. 17; 18. 15.

21 și să dea jertfă după * ceace este spus în legea Domnului: O păreche de turturele sau doi pui de porumbel. * Lev. 12. 2, 6, 8.

Cântarea lui Simeon.

25 Și iată, era un om în Ierusalim, numele lui era Simeon. Și omul acesta era drept și evlavios, așteptând * mângâierea lui Israel: și Duhul Sfânt era peste el.

* Isa. 40. 1. Marc. 15. 43. Vers. 38.

26 Și i se dăduse știre de Duhul Sfânt să nu vadă * moarte înainte de a vedea pe Hristosul Domnului.

* Ps. 89. 48. Ebr. 11. 5.

27 Și el a venit în * Duhul la templu și când au adus părinții pe copilul Isus, ca să facă pentru el după datina legii, * Mat. 4. 1.

28 atunci el l-a primit în brațe și a binecuvântat pe Dumnezeu și a zis:

29 Acum * slobozește în pace pe robul tău, Stăpâne, după vorba ta;

* Fac. 46. 30. Filip. 1. 23.

30 căci ochii mei au văzut * mântuirea ta,

* Isa. 52. 10. Cap. 3. 6.

31 pe care ai pregătit-o în fața tuturor popoarelor:

32 o lumină * pentru descoperirea Neamurilor și slava poporului tău Israel. * Isa. 9. 2; 42. 6; 49. 6; 60. 1, 2, 3. Mat. 4. 16. Fapt. 13. 47; 28. 28.

33 Și tatăl lui și mama lui erau uimiți de cele ce erau vorbite despre el.

34 Și Simeon i-a binecuvântat și a zis către Maria, mama lui: Iată, acest copil este pus pentru căderea * și ridicarea multora în Israel și ca un semn * împotriva căruia se va vorbi.

* Isa. 8. 14. Osea 14. 9. Mat. 21. 44. Rom. 9. 32, 33. 1 Cor. 1. 23, 24. 2 Cor. 2. 16. 1 Pet. 2. 7, 8. ** Fapt. 28. 22.

35 Dar * și sufletul tău îl va străpunge o sabie ca să fie descoperite gândurile din multe inimi.

* Ps. 42. 10. Ioan 19. 23.

36 Și era Ana, o proorociță, fiica lui Fanuel, din seminția lui Așer (ea era înaintată în zile multe, și

trăise cu bărbat șapte ani dela fecioria ei

37 și fusese văduvă până la optzeci și patru de ani), care nu se depărta dela templu slujind *lui Dumnezeu* cu posturi și cereri noaptea și ziua. *

* Fapt. 26. 7. 1 Tim. 5. 5.

38 Și suindu-se în acelaș ceas mărturisia pe Dumnezeu și vorbea despre el la toți cari așteptau * răscumpărarea în Ierusalim.

* Marc. 15. 43. Vers. 25. Cap. 24. 21.

Întoarcerea la Nazaret.

39 Și când au săvârșit toate cele după legea Domnului, s'au întors în Galilea în cetatea lor Nazaret.

40 Și * copilul creștea și se întăria umplându-se de înțelepciune: și harul lui Dumnezeu era peste el.

* Cap. 1. 80. Vers. 52.

Isus în Templu la vârsta de doisprezece ani.

41 Și părinții lui se duceau în * fiecare an la Ierusalim de sărbătoarea Paștelui.

* Exod. 23. 15, 17; 34. 23. Deut. 16. 1, 16.

42 Și când a fost de doisprezece ani, s'au suit după datina sărbătorii.

43 Și după ce au împlinit zilele, pe când se întorceau ei, băiatul Isus a rămas în Ierusalim și părinții lui n'au știut.

44 Dar socotind că este în ceata de călători, au venit cale de o zi și-l căutau printre rude și cunoscuți.

45 Și fiindcă nu l-au aflat, s'au întors la Ierusalim căutându-l.

46 Și a fost așa: după trei zile, l-au găsit în templu șezând în mijlocul învățătorilor și ascultându-i și întrebându-i:

47 Și toți cari-l auziau erau uimiți * de priceperea și de răspunsurile lui.

* Mat. 7. 28. Marc. 1. 22. Cap. 4. 22, 32. Ioan 7. 15, 46.

48 Și când l-au văzut, au rămas mirați și mama lui i-a zis: Copile, pentru ce ne-ai făcut așa? Iată tatăl tău și eu, necăjiți, te căutam.

49 Și el le-a zis: Cum se face că m'ați căutat? Nu știți că trebuie să fiu în * cele ale Tatălui meu?

* Ioan 2. 16.

50 Și ei * n'au priceput vorba pe care le-a spus-o.

* Cap. 9. 45; 18. 34.

51 Și el s'a pogorât cu ei și a venit la Nazaret; și le era supus. Și mama lui păstra * toate vorbele aceastea în inima ei.

* Dan. 7. 28. Vers. 19.

52 Și Isus înainta * în înțelepciune și statură și în

har la Dumnezeu și la oameni. * I Sam. 2. 26. Vers. 40.

*Propovăduirea lui Ioan
Botezătorul.*

3 Iar în anul al cincisprezecelea al dregătoriei lui Tiberiu Cesar, fiind dregător al Iudeii Pontiu Pilat, și tetrarh al Galileii Irod, iar Filip, fratele lui, tetrarh al Ituriei și al ținutului Trahonitei și Lisania tetrarh al Abilenei,

2 când * erau mari preoți Ana și Caiafa, — cuvântul lui Dumnezeu a fost către Ioan, fiul lui Zaharia, în pustie.

* Ioan 11. 49, 51; 18. 13. Fapt. 4. 6.

3 Și * el a venit în tot ținutul din împrejurimile Iordanului propovăduind botezul pocăinței pentru ** iertarea păcatelor,

* Mt 3. 1. Marc. 1. 4. ** Cap. 1. 77.

4 cum este scris în cartea cuvintelor lui Isaia proocul: Glasul * unuia care strigă în pustie: Gătiți calea Domnului, faceți drepte cărările lui. * Isa. 40. 3. Mat. 3. 3. Marc. 1. 3. Ioan 1. 23.

5 Orice vale va fi umplută și orice munte și orice deal va fi scoborit și cele strâmbe se vor face drepte și cele zgronțuroase căi netede.

6 Și orice * carne va

vedea mântuirea lui Dumnezeu.

* Ps. 98. 2. Isa. 52. 10. Cap. 2. 10.

7 Deci zicea gloatelor cari ieșiau ca să fie botezate de el: Pui * de năpârci, cine v'a înștiințat să fugiți de urgia viitoare?

* Mat. 3. 7.

8 Faceți deci roade vrednice de pocăință, și nu începeți a zice în voi înșivă: Avem tată pe Avraam. Căci vă spun că Dumnezeu poate din pietrele acestea să scoale copii lui Avraam.

9 Și chiar acum securea stă la rădăcina pomilor; deci * orice pom care nu face rod bun este tăiat și aruncat în foc.

* Mat. 7. 19.

10 Și gloatele îl întrebau zicând: Ce * să facem deci?

* Fapt. 2. 37.

11 Și el a răspuns și le zicea: Cine * are două cămăși să împartă celui ce n'are și cine are de mâncare să facă la fel.

* Cap. 11. 41. 2 Cor. 8. 14. Iac. 2. 15, 16. 1 Ioan 3. 17; 4. 20.

12 Și au * venit și vameși ca să fie botezați și i-au zis: Învățătorule, ce să facem? * Mat. 21. 32. Cap. 7. 29.

13 Și el le-a zis: Nu * stoarceți nimic mai mult peste ce vă este hotărât.

* Cap. 19. 8.

14 Și ceice slujese în oaste deasemenea îl întrebau zicând: Și noi ce să facem? Și el le-a zis: Nu asupriți pe nimeni, nu * năpăstuiți pe nimeni și fiți mulțumiți cu lefurile voastre. — * Exod. 23. 1. Lev. 19. 11.

15 Iar pe când poporul era în așteptare și toți cugelau în inimile lor despre Ioan, nu cumva ar fi el Hristosul,

16 Ioan a răspuns zicând tuturor: Eu * în adevăr vă botez cu apă dar vine celce este mai puternic decât mine, căruia nu sânt vrednic să-i desleg cureaua încălțămintelor: el vă va boteza cu Duhul Sfânt și cu foc;

* Mat. 3. 11.

17 a cărui lopată este în mână lui, ca să-și curețe cu totul aria și * să strângă grâul în grânarul lui; iar pleava o va arde în foc nestins. * Mic. 4. 12.

Inchiderea lui Ioan.

18 Deci multe altele îndemnând, vestia poporului Evanghelia.

19 Iar * tetrarhul Irod, fiind muștrat de el pentru Irodiada, nevasta fratelui său, și pentru toate relele pe cari le făcuse Irod,

* Mat. 14. 3. Marc. 6. 17.

20 a adăugat la toate și

aceasta, că a închis pe Ioan în închisoare.

Botezul lui Isus.

21 Și a fost așa: când a fost botezat tot poporul și fiind botezat și Isus * și rugându-se, cerul s'a deschis

* Mat. 3. 13. Ioan 1. 32.

22 și Duhul Sfânt s'a pogorât în chip trupesc, ca un porumbel, peste el, și s'a făcut un glas din cer: Tu ești Fiul meu prea iubit, în tine îmi găsesc plăcere.

*Cartea neamului lui Isus
Hristos.*

23 Și Isus însuș, când a început a propovădui era ca * de treizeci de ani, fiind, după cum se socotia, fiu ** al lui Iosif, al lui Eli,

* Num. 4. 3, 35, 39, 43, 47. ** Mat. 13. 55. Ioan 6. 42.

24 al lui Matat, al lui Levi, al lui Melhi, al lui Ianai, al lui Iosif,

25 al lui Matatia, al lui Amos, al lui Naum, al lui Esli, al lui Nagai,

26 al lui Maat, al lui Matatia, al lui Semei, al lui Iosch, al lui Ioda,

27 al lui Ioanai, al lui Resa, al lui Zorobabel, al lui Salatiel, al lui Neri,

28 al lui Melhi, al lui Adi, al lui Cosam, al lui Elmadam, al lui Er,

29 al lui Isus, al lui

Eliezer, al lui Iorim, al lui Malat, al lui Levi,

30 al lui Simeon, al lui Iuda, al lui Iosif, al lui Ionam, al lui Eliachim,

31 al lui Melea, al lui Mena, al lui Malata, al lui Nalan, * al lui ** David,

* Zah. 12. 12. ** 2 Sam. 5. 14. 1 Cron. 3. 5.

32 al * lui Iese, al lui Iobed, al lui Boaz, al lui Salmon, al lui Naason,

* Rut. 4. 18, etc. 1 Cron. 2. 10, etc.

33 al lui Ammadab, al lui Admin, al lui Arni, al lui Ezrom, al lui Fares, al lui Iuda,

34 al lui Iacov, al lui Isaac, al lui Avraam, al * lui Tara, al lui Nahor,

* Fac. 11. 24, 26.

35 al lui Seruh, al lui Ragau, al lui Falce, al lui Eber, al lui Sala,

36 al * lui Cainam, al lui Arfaxad, al ** lui Sem, al lui Noe, al lui Lamch,

* Fac. 11. 12. ** Fac. 5. 6, etc.; 11. 10, etc.

37 al lui Malusala, al lui Enoh, al lui Iared, al lui Malelect, al lui Cainan,

38 al lui Enos, al lui Set, al lui Adam, al * lui Dumnezeu.

* Fac. 5. 1, 2.

Ispitirea lui Isus Hristos.

4 Iar Isus, * plin de Duhul Sfânt, s'a întors dela Iordan și a fost dus ** de Duhul în pustie,

* Mat. 4. 1. Marc. 1. 12. ** Cap. 2. 27. Vers. 14.

2 fiind ispitit de diavolul patruzeci de zile. Și n'a mâncat nimic * în acele zile; și când s'au împlinit ele, a flămânzit.

* Exod. 34. 28. 1 Reg. 19. 8.

3 Și diavolul i-a zis: Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, zi pietrii acesteia să se facă pâne.

4 Și Isus i-a răspuns: Este scris: * Nu numai cu pâne va trăi omul, ci cu orice cuvânt al lui Dumnezeu.

* Deut. 8. 3.

5 Și i-a dus în sus și i-a arătat într-o clipeală de vreme toate împărățiile pământului locuit.

6 Și diavolul i-a zis: Tie îți voi da toată stăpânirea aceasta și slava lor: pentru că mie mi-a fost dată * și o dau cui voesc.

* Ioan 12. 31; 14. 30. Apoc. 13. 2, 7.

7 Deci dacă te vei închina înaintea mea, toată va fi a ta.

8 Și Isus a răspuns și a zis: Este scris: * Să te închini Domnului Dumnezeuului tău și numai lui să-i slujești.

* Deut. 6. 13; 10. 20.

9 Și i-a dus la Ierusalim și i-a pus pe aripa templului și i-a zis: Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, aruncă-te jos de aici.

* Mat. 4. 5.

10 Căci este scris: * Va

poranței ingerilor săi pentru tine ca să te păzească.

* Ps. 91. 11.

11 Și: Te vor ridica pe mâinile lor ca nu cumva să-ți izbești piciorul de o piatră.

12 Și Isus a răspuns și i-a zis: Este * zis: Să nu ispitești pe Domnul Dumnezeuul tău.

* Deut. 6. 16.

13 Și după ce a sfârșit orice ispită, diavolul s'a depărtat dela el * până la o vreme nimerită.

* Ioan 14. 30. Ebr. 4. 15.

Isus în Galilea.

14 Și Isus * s'a întors în ** puterea Duhului în Galilea și a ieșit vestea despre el în tot ținutul de primprejur.

* Mat. 4. 12. Ioan 4. 43. ** Vers. 1. † Ebr. 10. 37.

15 Și el îi învăța în sinagogile lor, fiind slăvit de toți.

Isus propovăduiește la Nazaret.

16 Și a venit la Nazaret * unde fusese crescut; și, ** după obiceiul său, a intrat în sinagogă în ziua Sabatului și s'a sculat să citească.

* Mat. 2. 23; 13. 54. Marc. 6. 4. ** Ebr. 13. 14; 17. 2.

17 Și i s'a dat cartea prorocului Isaia și a deschis cartea și a găsit locul unde era scris:

18 Duhul * Domnului

este peste mine, pentru că m'a uns ca să propovăduiesc Evanghelia săracilor, m'a trimis să vestesc iertare celor în robie, și orbilor căpătarea vederii; să dau drumul celor zdrobiți,

* Isa. 61. 1.

19 să vestesc anul plăcut al Domnului.

20 Și a închis cartea, și a dat-o îndărăt slujitorului și a șezut jos: și ochii tuturor din sinagogă erau ațintiți la el.

21 Și a început să le zică: Astăzi scriptura aceasta s'a împlinit în urechile voastre.

22 Și toți mărturisiau pentru el și se * mirau de cuvintele de har cari ieșiau din gura lui. Și ziceau: Oare ** nu este acesta fiul lui Iosif?

* Ps. 45. 2. Mat. 13. 54. Marc. 6. 2. Cap. 2. 47. ** Ioan 6. 42.

23 Și el a zis: Negreșit, imi veți spune pilda aceasta: Doctore, vindecă-te pe tine însuși: fă și aici în patria * ta ce am auzit că s'a făcut în Capernaum. **

* Mat. 4. 13; 11. 23. ** Mat. 13. 54. Marc. 6. 1.

24 Și a zis: Adevărat vă spun că niciun * proroc nu este primit în patria sa.

* Mat. 13. 57. Marc. 6. 4. Ioan 4. 44.

25 Dar cu adevărat vă

spun că multe * văduve erau în Israel în zilele lui Ilie, când a fost închis cerul trei ani și șase luni, încât s'a făcut o foamete mare peste toată țara.

* 1 Reg. 17. 9; 18. 1. Iac. 5. 17.

26 și la niciuna din ele n'a fost trimis Ilie decât la o femeie văduvă din Sarepta în țara Sidonului.

27 Și * mulți leproși erau în Israel pe vremea lui Elisei proorocul, și niciunul din ei n'a fost curățit decât Naaman Sirianul.

* 2 Reg. 5. 14.

28 Și toți s'au umplut de furie în sinagogă când au auzit aceste lucruri.

29 Și s'au sculat și l-au scos afară din cetate, și l-au dus până la sprânceană muntelui pe care era zidită cetatea lor ca să-l răpeadă în jos.

30 Iar el a trecut * prin mijlocul lor și s'a dus.

* Ioan 8. 59; 10. 39.

Vindecarea unui îndrăcit în Capernaum.

31 Și s'a * pogorît la Capernaum cetate a Galileii. Și-i învăța în ziua Sabatului.

* Mat. 4. 13. Marc. 1. 21.

32 Și erau uimiți de învățătura lui căci * cuvântul lui era cu putere.

* Mat. 7. 28, 29. Tit. 2. 15.

33 Și în * sinagogă era

un om care avea un duh de drac necurat. Și a strigat cu glas mare: * Marc. 1. 23.

34 Ah, ce avem noi cu tine, Isuse din Nazaret? Ai venit să ne pierzi? Te * știu cine ești: Sfântul ** lui Dumnezeu.

* Vers. 41.

** Ps. 16. 10. Dan. 9. 24. Cap. 1. 53.

35 Și Isus l-a certat zicând: Tacă-ți gura și ieși afară din el. Și după ce dracul l-a aruncat în mijlocul *tuturor*, a ieșit afară din el, nevătămându-l cu nimic.

36 Și a fost frică peste toți și vorbeau unii cu alții între ei zicând: Ce este cuvântul acesta? Pentru că poruncește duhurilor necurate cu stăpânire și putere și ies afară.

37 Și ieșia vestea despre el în orice loc din împrejurime.

Vindecarea soacrei lui Simon.

38 Și * s'a sculat din sinagogă și a venit în casa lui Simon. Iar soacra lui Simon era prinsă de februri mari și l-au rugat pentru ea.

* Mat. 8. 14. Marc. 1. 29.

39 Și stând plecat asupra ei, a certat frigurile și ele au lăsat-o, iar ea s'a sculat degrabă și l-a slujia.

Vindecarea mai multor bolnavi.

40 Și când * apunea soarele, toți câți aveau bolnavi de felurite boale i-au adus la el, iar el a pus mâinile peste fiecare dintre ei și i-a tămăduit.

* Mat. 8. 16. Marc. 1. 32.

41 Și din * mulți ieșiau și draci strigând și zicând: Tu ești Fiul lui Dumnezeu. Și-i ** certa și nu-i lăsa să vorbească pentru că știau că el era Hristosul.

* Marc. 1. 34; 3. 11. ** Marc. 1. 25, 34. Vers. 34, 35.

42 Și când * s'a făcut ziua a ieșit și s'a dus într'un loc pustiu. Și gloatele îl căutau și au venit până la el. Și-l țineau ca să nu plece dela ele.

* Marc. 1. 35.

43 Iar el le-a zis: Trebuie să vestesc și în alte cetăți Evanghelia împărăției lui Dumnezeu, fiindcă pentru aceasta am fost trimis.

44 Și * propovăduia în sinagogile Galileii. * Marc. 1. 39.

Pescuirea minunată.

5 Și a fost așa: pecând * gloata se îndesa spre el și asculta cuvântul lui Dumnezeu și el sta lângă lacul Ghenezaret,

* Mat. 4. 18. Marc. 1. 16.

2 atunci a văzut două

corăbii stând lângă lac, iar pescarii se dăduseră jos din ele și spălau mreжіle.

3 Și a intrat într-una din corăbii, care era a lui Simon și l-a rugat ca să mâne puțin dela uscat și a șezut jos și învăța gloatele din corabie.

4 Și când a încetat de vorbit, a zis lui Simon: Mână * la adânc și lăsați-vă în jos mreжіle pentru pescuire.

* Ioan 21. 6.

5 Și Simon a răspuns și a zis: Învățătorule, toată noaptea ne-am ostenit și n'am prins nimic dar la vorba ta, voi lăsa în jos mreжіle.

6 Și după ce au făcut aceeași, au prins o mulțime mare de pești. Și li se rupeau mreжіle.

7 Și au făcut semn tovarășilor lor cari erau în cealaltă corabie ca să vină și să le ajute și au venit și au umplut amândouă corăbiile, încât ele se afundau.

8 Și când a văzut aceasta Simon Petru, a căzut la genunchii lui Isus zicând: Depărtează-te * dela mine, Doamne, pentru că sunt un om păcătos.

* 2 Sam. 6. 9. 1 Reg. 17. 18.

9 Căci îl cuprinsese frică, pe el și pe toți cece erau

cu el, de pescuitul peștilor, pe care-l prinseseră.

10 Asemenea și pe Iacov și pe Ioan, fiii lui Zebedei, cari erau părtași cu Simon. Și Isus a zis lui Simon: Nu te teme; de acum *vei prinde vii oameni.

* Mat. 4. 19. Marc. 1. 17.

11 Și au tras corăbiile la uscat, și au lăsat *toate și l-au urmat * Mat. 4. 20; 19. 27. Marc. 1. 18. Cap. 18. 28.

Vindecarea unui leproș.

12 Și a fost așa: pe când era el *într'una din cetăți, iată un bărbat plin de lepră. Și când a văzut pe Isus, a căzut pe față și l-a rugat zicând: Doamne, dacă voiești poți să mă curețești. * Mat. 8. 2. Marc. 1. 40.

13 Și el a întins mâna și l-a atins zicând: Voiesc, fii curățit. Și îndată lepra a plecat dela el.

14 Și *i-a poruncit să nu spue la nimeni: ci pleacă și arată-te preotului și adu pentru curățirea ta după ** cum a orânduit Moise, spre mărturie pentru ei.

* Mat. 8. 4. ** Lev. 14. 4, 10, 21, 22.

15 Dar cuvântul despre el străbătea și mai mult și se *adunau laolaltă gloate multe să asculte și să fie tămăduite de neputințele lor. * Mat. 4. 25. Marc. 3. 7. Ioan 6. 2.

16 Iar *el se trăgea deo-parte în pustii și se ruga.

* Mat. 14. 23. Marc. 6. 46.

Vindecarea unui slăbănog.

17 Și a fost așa: într'una din zilele acestea el îi învăța și Fariseii și învățătorii de lege, cari veniseră din orice sat al Galileii și al Iudeii și din Ierusalim, sedeau jos și puterea Domnului era cu el ca să tămăduiască.

18 Și *iată, niște bărbați aducând în pat pe un om care era slăbănog și căutau să-l ducă înăuntru și să-l pună înaintea lui.

* Mat. 9. 2. Marc. 2. 3.

19 Și negăsind pe unde să-l ducă înăuntru din pricina gloatei, s'au suit pe acoperiș și l-au lăsat în jos printre cărămizi cu pătuțul, în mijloc, înaintea lui Isus.

20 Și când le-a văzut credința, a zis: Omule, iertate-ți sunt păcatele.

21 Și cărturarii și Fariseii au *început să cugete zicând: Cine este acesta care vorbește hule? Cine **

poate ierta păcatele decât singur Dumnezeu? * Mat. 9. 3. Marc. 2. 6, 7. ** Ps. 32. 5. Isa. 43. 25.

22 Dar Isus cunoscându-le cugetările a răspuns și le-a zis: Ce cugetați în inimile voastre?

23 Ce este mai lesne, a zice: Iertate-ți sunt păcatele! sau a zice: Scoală și umblă?

24 Dar ca să știți că Fiul omului are putere pe pământ să ierte păcatele, a zis slăbănogului: Tie îți zic: Scoală-te și ridică-ți patul și du-te la casa ta.

25 Și îndată s'a sculat înaintea lor și a luat patul pe care zăcea și s'a dus la casa sa, slăvind pe Dumnezeu.

26 Și a cuprins uimire pe toți și slăviau pe Dumnezeu și s'au umplut de frică zicând: Am văzut lucruri ciudate astăzi.

Chemarea lui Levi.

27 Și după *acestea a ieșit și a zărit pe un vameș, cu numele Levi, șezând la vamă. Și i-a zis: Urmează-mă. * Mat. 9. 9. Marc. 2. 13, 14.

28 Și el a lăsat toate și s'a sculat și l-a urmat.

29 Și Levi i-a făcut *un ospăț mare în casa sa. Și era multă gloată de vameși și alții cari sedeau ** la masă cu ei.

* Mat. 9. 10. Marc. 2. 15. ** Cap. 15. 1.

30 Și Fariseii și cărturarii lor cărtiau către ucenicii lui zicând: Pentru ce mâncați și beți cu vameșii și păcătoșii?

31 Și Isus a răspuns și le-a zis: N'au trebuință de doctor cei sănătoși ci ceie sunt bolnavi.

32 N'am *venit să chiem la pocăință pe cei drepti ci pe păcătoși.

* Mat. 9. 13. 1 Tim. 1. 15.

Intrebarea despre post.

33 Iar ei i-au zis: Ucenicii *lui Ioan postesc adesea și fac cereri, asemenea și ai Fariseilor; dar ai tăi mănâncă și beau.

* Mat. 9. 14. Marc. 2. 18.

34 Și Isus le-a zis: Nu cumva puteți face pe fiii odăii de nuntă să postească pe când este mirele cu ei?

35 Dar vor veni zilele când și mirele va fi luat dela ei, atunci vor posti în acele zile.

36 Și le-a spus * și o pildă: Nimeni nu rupe un petec dela un veșmânt nou și-l pune la un veșmânt vechiu; altminterlea va rupe pe cel nou și nici petecul dela cel nou nu se va potrivi cu cel vechiu.

* Mat. 9. 16, 17. Marc. 2. 21, 22.

37 Și nimeni nu pune vin nou în burdufuri vechi; altminterlea, vinul nou va sparge burdufurile și el se va vărsa și burdufurile vor pieri.

38 Ci vinul nou trebuie pus în burdufuri noi.

39 Și nimeni după ce a băut vin vechiu, nu voeste vin nou, căci zice: Cel vechiu este mai bun.

Spicele de grâu și Sabatul.

6 Și a fost așa: într'un * Sabat trecea prin holde și ucenicii lui smulgeau spice și mâncau, frecându-le cu mâinile.

* Mat. 12, 1. Marc. 2, 23—28.

2 Și unii din Farisei au zis: Pentru ce faceți ce * nu se cade a face în Sabat?

* Exod. 20, 10.

3 Și Isus a răspuns și le-a zis: Nici aceasta n'ați citit ce * a făcut David când a flămânzit el și cei ce erau cu el? * 1 Sam. 21, 6.

4 Cum a intrat în casa lui Dumnezeu și a luat și a mâncat pâinile punerii înainte și a dat și celor cu el, pe cari * nu se cade să le mănânce decât numai preoții? * Lev. 24, 9.

5 Și le zicea: Fiul omului este Domn și al Sabatului.

Omul cu mâna uscată.

6 Și a fost așa: în * alt Sabat a intrat în sinagogă și-i învăța. Și acolo era un om. Și mâna lui dreaptă era uscată. * Mat. 12, 9. Marc. 3, 1. Cap. 13, 14; 14, 3. Ioan 9, 16.

7 Și cărturarii și Fariseii îl pândiau dacă lămădu-

iește în Sabat, ca să găsească de ce să-l învinuiască.

8 Iar el le știa gândurile și a zis omului care avea mâna uscată: Scoală-te și stai în mijloc. Și el s'a sculat și a stătut.

9 Și Isus le-a zis: Vă întreb: se cade în Sabat a face bine sau a face rău, a mântui un suflet sau a-l pierde?

10 Și s'a uitat împrejur peste toți și i-a zis: Întinde-ți mâna. Iar el a făcut așa și mâna i s'a făcut sănătoasă.

11 Iar ei s'au umplut de furie și vorbeau unii către alții între ei ce să facă lui Isus.

Alegerea celor doisprezece.

12 Și a fost așa: în * zilele acelea el a ieșit la munte ca să se roage; și a petrecut toată noaptea în rugăciune către Dumnezeu. * Mat. 14, 23.

13 Și când s'a făcut ziua a chemat la sine pe ucenicii săi și * a ales dintre ei doisprezece pe cari i-a numit și apostoli: * Mat. 10, 1.

14 pe Simon pe * care l-a numit și Petru și pe Andrei, fratele lui, și pe Iacov și Ioan și pe Filip și Bartolomeu, * Ioan 1, 42.

15 și pe Matei și Toma și pe Iacov al lui Alfeu și pe Simon numit Zilotul,

16 și pe Iuda al * lui Iacov, și pe Iuda Iscariotcanul, care s'a făcut și vânzător. — * Iuda, 1.

Felurite vindecări.

17 Și după ce s'a pogorât cu ei, a stătut pe un loc șes precum și gloată multă de ucenici ai săi și * o mulțime mare de popor din toată Iudea și Ierusalim și de pe marginea mării Tirusului și Sidonului, care veniseră să-l asculte și să fie vindecați de boalele lor. * Mat. 4, 25. Marc. 3, 7.

18 Și cei bântuiți de duhuri necurate erau lămăduiți.

19 Și toată gloata căuta * să-l atingă pentru că o putere ieșea * din el și-i vindeca pe toți. * Mat. 14, 36. * Marc. 5, 30. Cap. 8, 46.

Fericirile.

20 Și el și-a ridicat ochii spre ucenicii săi, și zicea: Fericți * sunteți voi cei săraci, pentru că a voastră este împărăția lui Dumnezeu. * Mat. 5, 3; 11, 5. Iac. 2, 5.

21 Fericți * sunteți voi cei flămânzi acum, pentru că veți fi săturați. Fericți * sunteți voi, cei ce plân-

geți acum, pentru că veți râde. * Isa. 55, 1; 65, 13. Mat. 5, 6.

** Isa. 61, 3. Mat. 5, 4.

22 Fericți * sunteți voi când vă vor urî oamenii și când vă ** vor despărți dintre ei și vă vor ocări și vor lepăda numele vostru ca rău din pricina Fiului omului. * Mat. 5, 11.

1 Pet. 2, 19; 3, 14; 4, 14. ** Ioan 16, 2.

23 Bucurați-vă * în ziua aceea și săltați de bucurie, căci iată, răsplata voastră este mare în cer; căci la fel ** făceau părinții lor cu proorocii.

* Mat. 5, 12. Fapt. 5, 41. Col. 1, 24.

Iac. 1, 2. ** Fapt. 7, 51.

24 Dar * vai de voi, bogatilor, ** pentru că vă ț luați mângâierea!

* Amos 6, 1. Iac. 5, 1. ** Cap. 12, 21.

† Mat. 6, 2; 5, 16. Cap. 16, 25.

25 Vai * de voi cari sunteți sătui acum, pentru că veți flămânzi! Vai ** de voi cari râdeți acum, pentru că vă veți întrista și veți plânge! Isa. 65, 13. * Pro. 14, 13.

26 Vai * de voi, când toți oamenii vor vorbi bine de voi! Căci la fel făceau părinții lor cu proorocii mincinoși. * Ioan 15, 19. 1 Ioan 4, 5.

Iubirea vrăjmașilor.

27 Dar * vă zic vouă cari ascultați: Iubiți pe vrăjmașii voștri, faceți bine la cece vă urăsc, * Exod. 23, 4. Prov. 25, 21. Mat. 5, 44. Vers. 35. Rom. 12, 20.

28 binecuvântați pe cei-ce vă blăstămă, rugați-vă * pentru cei-ce vă năcăjesc rău.

* Cap. 23. 34. Fapt. 7. 60.

29 * Celui ce te lovește peste un obraz, dă-i și pe celălalt și dela celce îți ia mantaua nu opri și că-mașa.

* Mat. 5. 39. 1 Cor. 6. 7.

30 Dă oricui * cere dela tine și dela cel ce-ți ia ale tale nu le cere înapoi.

* Dent. 15. 7, 8, 10. Prov. 21. 26. Mat. 5. 42.

31 Și * cum voiți să vă facă oamenii, faceți-le și voi lor la fel.

* Mat. 7. 12.

32 Și dacă * iubiți pe cei-ce vă iubesc, ce fel de mulțumire aveți? Căci și păcătoșii iubesc pe cei ce-i iubesc pe ei.

* Mat. 5. 46.

33 Și dacă faceți bine la cei-ce vă fac bine, ce mulțumire aveți? Căci și păcătoșii fac aceiaș.

34 Și * dacă împrumutați pe aceia dela cari nădăjduiți să luați, ce mulțumire aveți? Căci și păcătoșii împrumută păcătoșilor ca să primească înapoi deopotrivă.

* Mat. 5. 42.

35 Însă iubiți * pe vrăjmașii voștri și faceți bine și dați * cu împrumutul și nu nădăjduiți nimic *înapoi*, și răsplata voastră va fi mare și veți fi fii ai Celui Preaînalt: pentru că

el este bun către cei nemulțămitori și răi. * Vers. 27.

** Ps. 37. 26. Vers. 30. † Mat. 5. 43.

36 Fiți * deci miloși cum și Tatăl vostru este milos.

* Mat. 5. 48.

Paiul și bârna, pomul și roada.

37 Și nu * judecați și nu veți fi judecați; nu osândiți și nu veți fi osândiți; lăsați slobozi și veți fi lăsați slobozi.

* Mat. 7. 1.

38 Dați * și vi se va da: o măsură bună, îndesată, elătinată și vărsându-se pe deasupra vor da în sânul * vostru. Căci † cu ce măsură măsurați vi se va măsura înapoi.

* Prov. 19. 17. ** Ps. 79. 12. † Mat. 7. 2. Marc. 4. 24. Luc. 2. 13.

39 Și le-a spus și o pildă: Nu cumva * poate un orb să călăuzască pe un orb? Oare nu vor cădea amândoi în groapă?

* Mat. 15. 14.

40 Ucenicul nu * este mai pe sus de învățătorul său: ci fiecare când este adus la desăvârșire, va fi ca învățătorul său.

* Mat. 10. 24. Ioan 13. 16; 15. 20.

41 Și * pentru ce vezi paiul care este în ochiul fratelui tău și nu zărești bârna care este în ochiul tău?

* Mat. 7. 3.

42 Sau cum poți zice fratelui tău: Frate, lasă să

scot paiul care este în ochiul tău, și nu vezi tu însuși bârna care este în ochiul tău? Fățarnice, scoate * mai întâi bârna din ochiul tău și atunci vei vedea lămurit să scoți paiul care este în ochiul fratelui tău.

* Prov. 18. 17.

43 Căci nu * este pom bun care să facă rod putred, nici iarăș pom putred care să facă rod bun.

* Mat. 7. 16, 17.

44 Căci fiecare * pom se cunoaște din rodul lui însuș; căci nu se culeg smochine din spini, nici nu adună struguri din mărcini.

* Mat. 12. 33.

45 Omul * bun din comoara bună a inimii sale pune înainte ce este bun și cel rău din *comoara* cea rea pune înainte ce este rău: căci din * prisosul inimii vorbește gura lui.

* Mat. 12. 35. Mat. 12. 34.

Casa zidită pe stâncă.

46 Și pentru ce * mă numiți: Doamne, Doamne! și nu faceți cele ce zic eu?

* Mat. 1. 6. Mat. 7. 21; 23. 11. Cap. 13. 25.

47 Vă voi arăta cu cine este asemenea oricine * care vine la mine și ascultă de cuvintele mele și le face:

* Mat. 7. 24.

48 Este asemenea cu un om care zidește o casă,

care a săpat și a adâncit și a pus temelia pe stâncă; și s'a făcut o vărsare de ape, râul s'a năpustit spre casa aceea și n'a putut s'o clatine pentru că fusese bine zidită.

49 Iar cine a ascultat și n'a făcut este asemenea cu un om care a zidit o casă pe pământ fără temelie, spre care s'a năpustit râul și îndată a căzut și dărâ-marea acelei case a fost mare.

Vindecarea robului unui sulaș.

7 Și după ce a sfârșit toate vorbele sale în urechile poporului, a * intrat în Capernaum.

* Mat. 8. 5.

2 Și robul unui sulaș era bolnav și era să moară. Și-i era scump.

3 Și când a auzit de Isus, a trimis la el pe bătrâni de ai Iudeilor, rugându-l să vină să scape pe robul lui.

4 Iar ei, când au venit la Isus, l-au rugat stăruitor, zicând: Este vrednic să-i faci aceasta;

5 căci iubește neamul nostru și el însuș ne-a zidit sinagoga.

6 Și Isus mergea cu ei. Și când era acum nu de parte de casă, sulașul a

trimis la el pe prieteni zicându-i: Doamne, nu te osteni; căci nu sânt vrednic să intri sub acoperişul meu.

7 Deaceea nu m'am socotit vrednic pe mine însumi ca să vin la tine, ci zi cu un cuvânt şi se va tămădui băiatul meu.

8 Căci şi eu sânt un om pus supt stăpânire, având supt mine ostaşi. Şi zic acestuia: Du-te! şi se duce. Şi altuia: Vino! şi vine. Şi robului meu: Fă aceasta! şi face.

9 Şi când a auzit Isus acestea, s'a minunat de el şi s'auînlors şi a zis gloatei care-l urma: Vă spun că nici chiar în Israel n'am găsit alăta credinţă.

10 Şi trimişii când s'au întors acasă, au aflat pe rob sănătos.

Invierea fiului văduvei din Nain.

11 Şi a fost aşa: după aceea Isus s'a dus într-o cetate numită Nain. Şi cu el mergeau ucenicii lui şi gloată multă.

12 Şi când s'a apropiat de poarta cetăţii, iată aduceau afară un mort, singurul fiu la mama lui, şi ea era văduvă. Şi era destulă gloată din cetate.

13 Şi când a văzut-o Domnul, i s'a făcut milă de ea şi i-a zis: Nu plânge.

14 Şi s'a apropiat şi s'a atins de sicriu şi cei ce-l purtau au stălut. Şi el a zis: Tinere, îţi zic, scoală-te.* * Cap. 8. 54. Ioan 11. 43. Marc. 9. 40. Rom. 4. 17.

15 Şi mortul s'a ridicat în sus şi a început să vorbească. Şi l-a dat mamei lui.

16 Şi i-a cuprins frica pe toţi* şi slăviau pe Dumnezeu zicând: Prooroc mare s'a**ridicat între noi. Şi: Dumnezeu Ța cercelat pe poporul său.

* Cap. 1. 65. ** Cap. 24. 19. Ioan 4. 19; 6. 14; 9. 17. † Cap. 1. 68.

17 Şi a ieşit cuvântul acesta despre el în toată Iudea şi în toată împrejurimea.

Trimesii lui Ioan Botezătorul.

18 Şi ucenicii* lui Ioan i-au dus ştire despre toate acestea.

19 Şi Ioan a chemat la sine pe doi din ucenicii săi şi i-a trimis la Domnul zicând: Tu eşti cel ce vine, sau să aşteptăm pe altul?

20 Şi când au venit la el bărbaţii, au zis: Ioan Botezătorul ne-a trimis la tine zicând: Tu eşti cel ce vine sau să aşteptăm pe altul?

21 În ceasul acela el a vindecat pe mulţi de boale şi de răni şi de duhuri rele şi la mulţi orbi le-a dăruit să vadă.

22 Şi* Isus a răspuns şi le-a zis: Mergeţi şi spuneţi lui Ioan ce aţi văzut şi auzit: orbii** văd, schiopii umblă, leproşii se curăţesc şi surzii aud, morţii se scoală, săracilor † se vesteşte Evanghelia.

* Mat. 11. 4. ** Isa. 25. 5. † Cap. 4. 18.

23 Şi fericit este cine nu se va poticni în mine.

Mărturia lui Isus despre Ioan.

24 Şi dupăce* au plecat trimişii lui Ioan, a început să spună către gloate despre Ioan: Ce aţi ieşit în pustie să vedeţi? O treslie clătinându-se de vânt?

* Mat. 11. 7.

25 Ci ce aţi ieşit să vedeţi? Un om îmbrăcat în veşminte moi? Iată ceice sânt în veşminte alese şi trăiesc în desfătare, sunt în casele împărăteşti.

26 Ci ce aţi ieşit să vedeţi? Un prooroc? Da, vă spun, şi mai mult decât un prooroc.

27 Acesta* este cel despre care s'a scris: Iată eu trimit pe solul meu înaintea ta.

* Mat. 3. 1.

28 Vă spun, dintre cei născuţi de femei, nu este nimeni mai mare decât Ioan: totuş cine este mai mic în împărăţia lui Dumnezeu este mai mare decât el.

29 Şi când a auzit tot poporul şi vameşii, au îndreptăţit pe Dumnezeu, fiind botezaţi* cu botezul lui Ioan. * Mat. 3. 5. Cap. 3. 12.

30 Dar Fariseii şi învăţătorii de lege au desfiinţat pentru ei înşişi hotărîrea* lui Dumnezeu, nefiind botezaţi de el.

* Marc. 16. 16.

31 Cu* cine deci voi asemăna pe oamenii acestui neam? Şi cu cine sunt ei asemenea?

32 Sunt asemenea copiilor cari şed în piaţă şi strigă unii către alţii şi zic: V'am cântat din fluer şi n'aţi jucat; v'am cântat de jale şi n'aţi plâns.

33 Căci Ioan* Botezătorul a venit nici mâncând pâne, nici bănd vin, şi zi-ceţi: Are drac.

* Mat. 34. Marc. 1. 6. Cap. 1. 15.

34 Fiul omului a venit mâncând şi bănd şi ziceţi: Iată un om mândăcios şi băutor de vin, un prieten al vameşilor şi al păcătoşilor!

35 Şi* înţelepciunea a

fost îndreptăţită de toţi copiii ei.

* Mat. 11. 19.

Femeia păcătoasă.

36 Şi unul * din Farisei îl ruga să mănânce cu el. Şi a intrat în casa Fariseului şi a şezut la masă.

* Mat. 26. 6. Marc. 14. 3. Ioan 11. 2.

37 Şi iată o femeie în cetate care era o păcătoasă; şi când a ştiut că el şade la masă în casa Fariseului, a adus cu ea un vas de alabastru plin cu mir.

38 Şi stând dinapoi lângă picioarele lui şi plângând, a început să-i ude cu lacrimi picioarele şi le-a şters cu părul capului ei şi-i săruta mult picioarele şi le ungea cu mir.

39 Şi când a văzut Fariseul care-l chemase, a vorbit în sine, zicând: Omul acesta * dacă ar fi un proroc, ar cunoaşte cine şi ce fel este femeia aceea care îl atinge; pentru că este o păcătoasă.

* Cap. 15. 2.

40 Şi Isus a răspuns şi i-a zis: Simone, am să-ţi spun ceva. — Şi el zice: Spune învăţătorule. —

41 Un cămătar avea doi datornici; unul îi datora cinci sute de dinari iar celălalt cincizeci.

42 Nevând ei cu ce să plătească, i-a iertat pe amândoi. Care deci dintre amândoi îl va iubi mai mult?

43 Simon a răspuns şi a zis: Socot că acela căruia i-a iertat mai mult. Iar el i-a zis: Drept ai judecat.

44 Şi întorcându-se către femeie, a zis lui Simon: Vezi tu pe aceeaşi femeie? Eu am intrat în casa ta, şi tu nu mi-ai dat apă pentru picioarele mele, iar ea mi-a spălat picioarele cu lacrimile ei şi le-a şters cu părul ei.

45 Tu nu mi-ai dat sărutare, iar ea de când am intrat n'a încetat să-mi sărute mult picioarele.

46 Tu nu mi-ai uns capul cu untdelemn, iar ea mi-a uns picioarele cu mir.

* Ps. 23. 5.

47 Pentru aceea * îi spun: Iertate sunt păcatele ei cele multe, pentru că a iubit mult; iar cui i se iartă puţin, iubeşte puţin.

* 1 Tim. 1. 14.

48 Şi ei i-a zis: Iertate-ţi sunt păcatele.

* Mat. 9. 2. Marc. 2. 5.

49 Şi ceice şedeau la masă cu el, au început să zică în ei înşişi: Cine * este

acesta care iartă şi păcatele?

* Mat. 9. 3. Marc. 2. 7.

50 Iar el a zis către femeie: Credinţa * te-a mântuit; du-te în pace.

* Mat. 9. 22. Marc. 5. 34; 10. 52. Cap. 11. 41; 18. 42.

Isus propovăduieşte Evanghelia.

8 Şi a fost aşa: după aceea el călătoria din cetate în cetate şi din sat în sat propovăduind şi vestind Evanghelia împărăţiei lui Dumnezeu. Şi cei doi-şprezece erau cu el;

2 şi deasemenea oarecari * femei cari fuseseră tămăduite de dureri rele şi de boale: Maria care se numeşte Magdalina, din care eşiseră şapte draci,

* Mat. 27. 55, 56. ** Marc. 16. 9.

3 şi Ioana, nevasta lui Cuza, ispravnicul lui Irod, şi Susana şi multe altele, cari îl slujiau din averea lor.

Pilda sămănătorului.

1 Şi când * s'a adunat laolaltă gloată multă şi din ceice ieşiau la el din fiecare cetate, le-a spus în pildă:

* Mat. 13. 2. Marc. 4. 1.

5 A ieşit sămănătorul ad-şi samene sămânţa. Şi când sămăna el, una a căzut lângă cale şi a fost rălucată în picioare şi păsările cerului au mâncat-o.

6 Şi alta a căzut jos pe stâncă şi a crescut şi s'a uscat pentru că n'avea umezeală.

7 Şi alta a căzut în mijlocul spinilor şi spinii au crescut cu ea şi au înăbuşit-o.

8 Şi alta a căzut pe pământul cel bun şi a crescut şi a făcut rod însutit. Pe când zicea acestea a strigat: Cine are urechi de auzit să audă.

9 Şi ucenicii * săi îl întrebau ce să fie pilda aceasta.

* Mat. 13. 10. Marc. 4. 10.

10 Iar el a zis: Vouă vă este dat să cunoaşteţi tainele împărăţiei lui Dumnezeu, iar celorlalţi în pilde: ca * văzând să nu vadă şi auzind să nu priceapă.

* Isa. 6. 9. Marc. 4. 12.

11 Iar pilda * este aceasta: Sămânţa este cuvântul lui Dumnezeu.

* Mat. 13. 18. Marc. 4. 14.

12 Şi cele de lângă cale sunt ceice au auzit *cuvântul*; apoi vine diavolul şi ia cuvântul din inima lor ca nu cumva crezând să fie mântuiţi.

13 Iar cele depe stâncă sunt ceice, când au auzit, primesc cu bucurie cuvântul; şi aceştia n'au rădăcină ei cred pentru o

vreme și la vreme de ispită se lapadă.

14 Iar ce a căzut între spini, aceștia sunt ceice au auzit, și urmându-și calea, sunt înăbușiți de griji și de bogăție și de plăcerile vieții *acesteia* și nu fac rod deplin.

15 Și cea în pământul cel bun, aceștia sunt ceice dupăce au auzit cuvântul, îl țin într-o inimă curată și bună și rodesc în răbdare.

16 Și nimeni *dupăce a aprins candela, n'o acopere cu un vas sau o pune supt pat ci o pune în slesnic ca ceice intră să vadă lumina.

* Mat. 5. 15. Marc. 4. 21. Cap. 11. 33.

17 Căci *nu este ceva ascuns care să nu fie dat pe față; nici *ceva* tainic care să nu fie cunoscut și să nu vie la arătare.

* Mat. 10. 26. Cap. 12. 2.

18 Deci luați seama cum auziți; căci *cine are i se va da, și cine n'are i se va lua și ce i se pare că are.

* Mat. 13. 12; 25. 29. Cap. 19. 26.

Mama și frații lui Isus.

19 Și mama *și frații lui au venit la el și nu puteau să se întâlnească cu el din pricina mulțimii.

* Mat. 12. 46. Marc. 3. 31.

20 Și i s'a dat de știre:

Mama ta și frații tăi stau afară voind să te vadă.

21 Iar el a răspuns și le-a zis: Mama mea și frații mei sunt ceice ascultă și fac cuvântul lui Dumnezeu.

Potolirea furtunii.

22 Și a fost așa: într'una *din zile a intrat într'o corabie el și ucenicii săi; și le-a zis: Să trecem dincolo de lac. Și au plecat.

* Mat. 8. 23. Marc. 4. 35.

23 Și pe când mergeau pe apă, el a adormit. Și s'a lăsat pe lac o furtună de vânt și ei se umpleau cu apă și erau în primejdie.

24 Și au *venit la el și l-au deșteptat zicând: Stăpâne, Stăpâne, pierim. Iar el s'a deșteptat și a certat vântul și valul apei: și au încetat și s'a făcut liniște.

* Mat. 8. 28. Marc. 5. 1.

25 Și le-a zis: Unde vă este credința? Și ei s'au temut și s'au mirat, zicând unii către alții: Cine este oare acesta, că poruncește și vânturilor și apei și ele ascultă de el?

Vindecarea unui îndrăcit.

26 Și au venit la uscat în ținutul Gherghesenilor, care este în față dincolo de Galilea.

27 Și când a ieșit la uscat, l-a întâmpinat un bărbat oarecare din cetate care avea draci. Și multă vreme nu se îmbrăcase cu haină și nu rămânea în casă ci în morminte.

28 Și când a văzut pe Isus, a răcnit și a căzut jos înaintea lui și a zis cu glas mare: Ce ai cu mine Isuse, Fiu al Dumnezeului Celui Precinalt? Rogu-te nu mă munci.

29 Căci *Isus* poruncia duhului necurat să iasă din om. Căci de multă vreme îl târîse cu el și *omul* era păzit legat cu cătușe și în obezi și rupând legăturile era mănânat de dracul în pustii.

30 Și Isus l-a întrebat zicând: Care-ți este numele? Iar el a zis: Legiune! pentrucă mulți draci intraseră în el.

31 Și-l rugau ca să nu le poruncească să plece în *adânc.

* Apoc. 20. 3.

32 Și era acolo o turmă de porci mulți păscând în munte. Și l-au rugat ca să le dea voie să intre în ei. Și le-a dat voie.

33 Și dracii au ieșit din om și au intrat în porci și turma s'a repezit depe apă în lac și s'au înecat.

34 Iar când au văzut cei ce îi pășteau ce s'a întâmplat, au fugit și au vestit în cetate și la țară.

35 Și au ieșit să vadă ce s'a întâmplat. Și au venit la Isus și au găsit pe omul din care ieșiseră dracii, șezând jos, îmbrăcat și întreg la minte, la picioarele lui Isus și s'au temut.

36 Și ceice văzuseră *acestea* le-au spus cum fusese scăpat cel îndrăcit.

37 Și toată *mulțimea ținutului din împrejurimea Gherghesenilor l-a **rugat ca să plece dela ei, pentrucă îi cuprinsese frică mare, iar el a intrat în corabie și s'a întors.

* Mat. 8. 34. ** Eapl. 16. 39.

38 Și bărbatul *din care ieșiseră dracii îl ruga ca să fie cu el dar el i-a dat drumul zicând: * Marc. 5. 18.

39 Intoarce-te la casa ta și istorisește tot ce ți-a făcut Dumnezeu. Și a plecat, propovăduind prin toată cetatea tot ce-i făcuse Isus.

Învierea fiicei lui Iair. — Fe-mei cu scurgere de sânge.

40 Și când s'a întors Isus, gloata l-a primit bine căci toți îl așteptau.

41 Și *iată a venit un

bărbat al cărui nume era Iair. Și el era mai mare al sinagogii. Și a căzut la picioarele lui Isus și l-a rugat ca să intre în casa lui.

* Mat. 9. 18. Marc. 5. 22.

42 pentru că avea o singură fată ca de doisprezece ani și era pe moarte. Și pe când mergea el, gloatele îl înghesuiau. —

43 Și * o femeie având o scurgere de sânge de doisprezece ani, care cheltuisese doctorii toată averea ei, și n'a putut fi tămăduită de nimeni,

* Mat. 9. 20.

44 s'a apropiat pe dinapoi și a atins ciucurele veșmântului său și îndată a stăut scurgerea sângelui ei.

45 Și Isus a zis: Cine este cel ce m'a alins? Și fiindcă toți tăgăduiau, Petru a zis și cei împreună cu el: Stăpâne, gloatele te împresoară și te strâmtorează și zici: Cine m'a alins?

46 Și Isus a zis: M'a atins cineva căci am cunoscut o putere * ieșită dela mine.

* Marc. 5. 30. Cap. 6. 19.

47 Iar când a văzut femeia că n'a rămas ascunsă, a venit tremurând și a căzut jos înaintea lui și a spus înaintea popo-

rului întreg pricina pentru care îl atinsese și cum fusese tămăduită îndată.

48 Și el i-a zis: Flică, credința ta te-a mântuit; du-te în pace.

49 Pe * când vorbea el încă, vine cineva dela mai marele sinagogii zicând: A murit fiica ta; nu mai supăra pe învățătorul.

* Marc. 5. 35.

50 Iar Isus când a auzit i-a răspuns: Nu te teme, crede numai și va fi scăpată.

51 Și după ce a venit la casă, n'a lăsat pe nimeni să intre cu el decât pe Petru și pe Ioan și pe Iacov și pe tatăl copilei și pe mama ei.

52 Și toți plângeau și o jăliau. Iar el a zis: Nu plângeți; căci n'a murit ci * doarme.

* Ioan 11. 11, 13.

53 Și ei îl luau în răs căci știau că murise.

54 Iar el i-a apucat mâna și a strigat zicând: Copilă, scoală-te.

* Cap. 7. 14. Ioan 11. 43.

55 Și duhul ei s'a întors în ea, și s'a sculat îndată. Și a poruncit să i se dea să mănânce.

56 Și părinții ei au rămas uimiți: iar el * le-a

poruncit să nu spună nimănui ce se făcuse.

* Mat. 8. 4; 9. 30. Marc. 5. 43.

Trimiteră celor doisprezece.

9 Și * a chemat la sine pe cei doisprezece și le-a dat putere și stăpânire peste toți dracii și să tămăduiască boale.

* Mat. 10. 1. Marc. 3. 13; 6. 7.

2 Și i-a * trimis să propovăduiască împărăția lui Dumnezeu și să vindece pe bolnavi.

* Mat. 10. 7, 8. Marc. 6. 12. Cap. 10. 1, 9.

3 Și le-a * zis: Nu luați nimic pe cale, nici toiag, nici traistă, nici pâne, nici argint; nici să n'aveți două haine.

* Mat. 10. 9. Marc. 6. 8. Cap. 10. 4; 22. 35.

4 Și în * orice casă veți intra, rămâneți acolo, și de acolo plecați.

* Mat. 10. 11. Marc. 6. 10.

5 Și * câți nu vă primesc, când veți pleca din cetatea aceea, scuturați ** praful de pe picioarele voastre spre mărturie împotriva lor.

* Mat. 10. 14. ** Fapt. 13. 51.

6 Iar ei * au plecat și umblau din sat în sat vestind Evanghelia și tămăduind prelutindeni.

* Marc. 6. 12.

Irod nu știe ce să creadă despre Isus.

7 Și Irod tetrarhul * a auzit vorbind despre toate

celece se făceau și era în nedumerire despre ce se spunea de unii că Ioan s'a sculat dintre cei morți,

* Mat. 14. 1. Marc. 6. 14.

8 iar de alții că s'a arătat Ilie; iar de alții că s'a sculat un prooroc oarecare din cei vechi.

9 Iar Irod a zis: Lui Ioan i-am lăiat capul; dar cine este acesta despre care aud astfel de lucruri? Și * căuta să-l vadă.

* Cap. 23. 8.

Inmulțirea pânilor.

10 Și când * s'au întors apostolii, i-au spus celece au făcut. Și el ** i-a luat cu sine și s'a dus la o parte la o cetate numită Betsaida.

* Marc. 6. 30. ** Mat. 14. 13.

11 Și gloatele când au aflat l-au urmat și el i-a primit bine și le vorbea despre împărăția lui Dumnezeu și vindeca pe ceice aveau trebuință de tămăduire.

12 Iar * ziua a început să se plece și cei doisprezece au venit la el și i-au zis: Dă drumul gloatei ca să se ducă în satele și în locurile dimprejur și să poposească și să-și găsească merinde, pentru că aici suntem într'un loc pustiu.

* Mat. 14. 15. Marc. 6. 35. Ioan 6. 1, 5.

13 Iar el le-a zis: Dați-le voi să mănânce. Iar ei au zis: N'avem mai mult decât cinci pâni și doi pești, afară numai dacă ne-am duce și am cumpăra de mâncare la tot poporul acesta.

14 Și erau ca la cinci mii de bărbați. Iar el a zis ucenicilor săi: Așezați-i la masă în cete de câte cincizeci.

15 Și au făcut astfel și i-au așezat pe toți la masă.

16 Iar el a luat cele cinci pâni și cei doi pești și s'a uitat spre cer și le-a binecuvântat și a frânt și a dat ucenicilor ca să dea la gloată.

17 Și toți au mâncat și s'au săturat și s'a luat ce le-a rămas din fărâmituri, douăsprezece coșuri.

Mărturisirea lui Petru.

18 Și a fost așa: când s'e ruga el singur, ucenicii erau cu el. Și i-a întrebat zicând: Cine zic gloatele că sânt eu?

* Mat. 16. 18. Marc. 8. 27.

19 Iar ei au răspuns și au zis: Ioan * Botezătorul. Iar alții zic: Ilie. Iar alții că s'a sculat un prooroc oarecare dintre cei vechi.

* Mat. 14. 2. Vers. 7, 8.

20 Și le-a zis: Dar voi cine ziceți că sânt eu? Și

Petru * a răspuns și a zis: Hrisosul lui Dumnezeu.

* Mat. 16. 16. Ioan 6. 69.

21 Și * le-a vorbit stăruitor și le-a poruncit să nu spună accasla la nimeni,

* Mat. 16. 20.

22 zicând: Trebuie ca Fiul * omului să sufere multe și să fie lepădat de bătrâni și mai marii preoților și cărturari și să fie omorât și a treia zi să învieze.

* Mat. 16. 21; 17. 22.

Cum să urmăm pe Isus.

23 Și * zicea tuturor: Dacă voiește cineva să vie după mine, să se lepede de sine însuși și să-și ia crucea în fiecare zi și să mă urmeze. * Mat. 10. 38; 16. 24. Marc. 8. 34. Cap. 14. 27.

24 Căci cine va voi să-și mântuiască viața, o va pierde; dar cine își va pierde viața pentru mine, acela o va mântui.

25 Căci * ce folosește un om de câștigă lumea întreagă și se pierde pe sine însuși sau se păgubește?

* Mat. 16. 26. Marc. 8. 36.

26 Căci * cine se va rușina de mine și de cuvintele mele, de acela se va rușina Fiul omului când va veni în slava sa și a Tatălui și a sfinților îngeri.

* Mat. 20. 33. Marc. 8. 38. 2 Tim. 2. 12.

27 Și vă spun cu adevărat: * Sunt unii din ceice stau aici cari nu vor gusta deloc moarte până vor vedea împărăția lui Dumnezeu.

* Mat. 16. 28. Marc. 9. 1.

Schimbarea la față.

28 Și a fost așa: ca * la opt zile după cuvintele acestea, a luat cu sine pe Petru și pe Ioan și pe Iacov și s'a suit în munte ca să se roage.

* Mat. 17. 1. Marc. 9. 2.

29 Și pe când se ruga, chipul feței lui s'a făcut altul și îmbrăcămintea lui albă, strălucind.

30 Și iată, vorbeau cu el doi bărbați, cari erau Moise și Ilie,

31 cari s'au arătat în slavă și spuneau despre moartea sa pe care avea s'o împlinească în Ierusalim.

32 Iar Petru și cei cu el erau * îngreuiți de somn; iar când s'au deșteptat bine, au văzut slava lui și pe cei doi bărbați cari stăteau cu el. * Dan. 8. 18; 10. 9.

33 Și a fost așa: pe când se despărțiau ei de el, Petru a zis lui Isus: Stăpâne, este bine să fim aici și să lucem trei colibi, una ție și una lui Moise și una lui Ilie. Căci nu știa ce vorbește.

34 Și pe când zicea el acestea, s'a făcut un nor și i-a umbrit și s'au înspăimântat când au intrat în nor.

35 Și s'a făcut un glas din nor zicând: Acesta * este Fiul meu, cel ales, ascultați ** de el.

* Mat. 3. 17. ** Eapt. 3. 22.

36 Și când se făcea glasul, Isus s'a aflat singur. Și ei * au tăcut și n'au spus în acele zile nimănui nimic din cele ce văzuseră.

* Mat. 17. 9.

Vindecarea unui îndrăcît.

37 Și a fost așa: în * ziua următoare când s'au coborât depe munte, l-a înlămpinat gloată multă.

* Mat. 17. 14. Marc. 9. 14, 17.

38 Și iată un bărbat din gloată a strigat zicând: Învățătorule, te rog, uită-te spre fiul meu pentrucă îl am numai pe el.

39 Și iată, un duh îl apucă și deodată strigă și-l sfâșie cu spumă și abia se depărtează dela el dupăce l-a sdrobit.

40 Și m'am rugat de ucenicii tăi ca să-l scoată afară dar n'au putut.

41 Și Isus a răspuns și a zis: O neam necredincios și sucit, până când voi fi la voi și vă voi îngădui? Adu aici pe fiul tău.

42 Și pe când venia el încă, l-a sfâșiat dracul și l-a sguduit tare. Dar Isus a certat duhul necurat și a tămăduit pe băiat și l-a dat înapoi tatălui său.

43 Și toți au rămas uimiți de mărimea lui Dumnezeu.

Isus vestește moartea și învierea sa.

Dar pe când toți se minunau de toate câte făcea, el a zis ucenicilor săi:

44 Puneți-vă * în urechi cuvintele acestea: căci Fiul omului are să fie dat în mâinile oamenilor.

* Mat. 17. 22.

45 Dar *ei nu înțelegeau graiul acesta și era ascuns de ei ca să nu-l priceapă: și se temeau să-l întrebe despre graiul acesta.

* Marc. 9. 32. Cap. 2. 50; 18. 34.

Cine este cel mai mare?

46 Și *a intrat o gândire în ei, adică cine dintre ei ar fi mai mare.

* Mat. 18. 1. Marc. 9. 34.

47 Iar Isus cunoscând gândirea inimii lor, a luat un copilaș și l-a pus lângă sine

48 și le-a zis: Oricine * va primi pe acest copilaș în numele meu, mă primește pe mine și oricine mă va primi pe mine, primește pe celce m'a trimis pe

mine; căci ** cine este mai mic între voi toți, acela este mare.

* Mat. 10. 40; 18. 5. Marc. 9. 37. Ioan 12. 44; 13. 20. ** Mat. 23. 11, 12.

49 Și Ioan * a răspuns și a zis: Stăpâne, am văzut pe unul scoțând draci în numele tău și l-am oprit pentru că nu urmează cu noi.

* Marc. 9. 38. Num. 11. 28.

50 Și Isus i-a zis: Nu-l opriți, căci cine * nu este împotriva voastră este pentru voi.

* Mat. 12. 30. Cap. 11. 23.

„Foc din cer.”

51 Și a fost așa: când erau pe împlinite zilele înălțării * sale, și-a îndreptat fața hotărît ca să meargă la Ierusalim.

* Marc. 16. 19. Fapt. 1. 2.

52 Și a trimis soli înaintea feței sale. Și ei s'au dus și au intrat într'un sat de Samariteni ca să gătească pentru el.

53 Și * nu l-au primit pentru că fața lui era îndreptată ca să meargă spre Ierusalim.

* Ioan 4. 4, 9.

54 Și când au văzut aceasta ucenicii săi Iacov și Ioan, au zis: Doamne, voiești să zicem ca să se poare foc din cer și să-i mistuim precum a făcut și Ilie? *

* 2 Reg. 1. 10, 12.

55 Iar el s'a întors și i-a certat și a zis: Nu știți

ce fel de duh sunteți; căci Fiul * omului n'a venit să piardă suflete de oameni ci să-i mântuiască.

* Ioan 3, 17; 12. 47.

56 Și s'au dus într'alt sat.

Cum să urmăim pe Isus.

57 Și pe *când mergeau pe cale, unul i-a zis: Te voi urma oriunde vei merge.

* Mat. 8. 10.

58 Și Isus i-a zis: Vulpile au vizuini și păsările cerului au locuințe, dar Fiul omului n'are unde să-și plece capul.

59 Și a zis către un altul: * Urmează-mă. Iar el a zis: Doamne, dă-mi voie tatăl să mă duc să îngrop pe tatăl meu.

* Mat. 8. 21.

60 Dar Isus i-a zis: Lasă morții să-și îngroape morții lor, iar tu du-te și vestește în toate părțile împărăția lui Dumnezeu.

61 Și un altul deasemenea a zis: Te * voi urma, Doamne, dar întâi dă-mi voie să-mi iau rămas bun de la ceice sunt în casa mea.

* 1 Reg. 19. 20.

62 Dar Isus i-a zis: Nimeni, care și-a pus mâna pe plug și se uită înapoi, nu este potrivit pentru împărăția lui Dumnezeu.

Trimiterea celor șaptezeci de ucenici.

10 Iar după acestea Domnul a rânduit pe alți șaptezeci și i-a trimis * câte doi înaintea feței sale în orice cetate și loc în care avea să vină el însus.

* Mat. 10. 1. Marc. 6. 7.

2 Și le zicea: Secerișul * este mare dar lucrătorii sunt puțini; rugați-vă deci ** de Domnul secerișului ca să scoală lucrători la secerișul său.

* Mat. 9. 37, 38. Ioan 4. 35. ** 2 Tes. 3. 1.

3 Duceți-vă; iată, * vă trimis ca niște miei în mijlocul lupilor.

* Mat. 10. 16.

4 * Nu purtați pungă, nici traistă, nici încălțăminte; și nu îmbrățișați pe nimeni ** pe cale.

* Mat. 10. 9, 10. Marc. 6. 8. Cap. 9. 3.

** 2 Reg. 4. 29.

5 Și în orice * casă veți intra, ziceți întâi: Pace casei acesteia!

* Mat. 10. 12.

6 Și dacă este acolo un fiu al păcii, pacea voastră se va odihni asupra lui, iar de nu, se va întoarce la voi.

7 Și * rămâneți în aceeași casă mâncând ** și bând cele ce sunt la ei; căci vrednic este lucrătorul de plata sa. Nu vă mutați din casă în casă.

* Mat. 10. 11. ** 1 Cor. 10. 27. † Mat. 10. 10. 1 Cor. 9. 4, etc. 1 Tim. 5. 18.

8 Și în orice cetate intrați și vă primesc ei, mâncați celece vă sunt puse înainte.

9 Și *tămăduiți pe cei bolnăvi în ea și spuneți-le: Împărăția lui Dumnezeu s'a *apropiat de voi.

* Cap. 9. 2. ** Mat. 3. 2; 4. 17; 10. 7. Vers. 11.

10 Dar în orice cetate veți intra și nu vă primesc ei, ieșiți în ulițele ei și ziceți:

11 Chiar *praful din cetatea voastră ce s'a lipit de picioarele noastre, noi îl scuturăm împotriva voastră. Însă cunoașteți aceasta că împărăția lui Dumnezeu s'a apropiat. * Mat. 10. 14. Cap. 9. 5. Fapt. 13. 51; 18. 6.

12 Vă spun că în ziua aceea va fi mai *ușor pentru Sodoma decât pentru cetatea aceea.

* Mat. 10. 15. Marc. 6. 11.

13 Vai *de tine Horeazin! vai de tine Betsaido! Pentru că **dacă s'ar fi făcut în Tir și Sidon puterile cari au fost făcute în voi, demult s'ar fi pocăit șezând în sac și cenușă.

* Mat. 11. 21. ** Ezech. 3. 6.

14 Însă va fi mai ușor Tirului și Sidonului la judecată decât vouă.

15 Și tu, *Capernaume, oare vei fi ridicat **până la

cer? Până la Hades vei fi pogorât. † * Mat. 11. 23. ** Fac. 11. 4. Dent. 1. 28. Isa. 14. 13. Ier. 51. 53. † Ezech. 26. 20; 32. 18.

16 Cine *ascultă de voi, ascultă de mine; și **cine vă leapădă pe voi, mă leapădă pe mine; și cine mă leapădă † pe mine, leapădă pe celce m'a trimis pe mine. * Mat. 10. 40. Marc. 9. 37. Ioan 13. 20. ** 1 Tes. 4. 8. † Ioan 5. 23.

Întorcerea celor șaptezeci.

17 Și cei șaptezeci s'au *întors cu bucurie zicând: Doamne, chiar și dracii ni se supun în numele tău. * Vers. 1.

18 Și el le-a zis: Am zărit *pe Satana căzând ca un fulger din cer.

* Ioan 12. 31; 16. 11. Apoc. 9. 1; 12. 8, 9.

19 Iată v'am *dat stăpânire să călcați peste serpi și scorpii și peste toată puterea vrăjmașului și nimic nu vă va vătăma nici-decum. * Marc. 16. Fapt. 28. 5.

20 Însă nu vă bucurați de aceasta că duhurile vă se supun ei bucurați-vă că numele * voastre sunt scrise în ceruri.

* Exod. 32. 32. Ps. 69. 28. Isa. 4. 3. Dan. 12. 1. Filip. 4. 3. Ezech. 12. 23. Apoc. 13. 8; 20. 12; 21. 27.

21 În *acelaș ceas s'a veseleat în Sfântul Duh și a zis: Te laud, Tată, Doamne al cerului și al pământului, că ai ascuns acestea de

înțelepți și pricepuți și le-ai descoperit pruncilor; da, Tată, pentru că așa a fost bună plăcerea înaintea ta. * Mat. 11. 25.

22 Toate * mi-au fost date de Tatăl meu: și **nimeni nu cunoaște cine este Fiul decât numai Tatăl și cine este Tatăl decât numai Fiul și acela căruia ar voi Fiul să i-l descopere.

* Mat. 28. 18. Ioan 3. 35; 5. 27; 17. 2.

** Ioan 1. 18; 6. 44, 46.

23 Și întorcându-se către ucenici, a zis la o parte: Fericiți * sunt ochii cari văd celece vedeți voi.

* Mat. 13. 16.

24 Căci vă spun că *mulți prooroci și împărați au voit să vadă ce vedeți voi și n'au văzut și să audă ce auziți voi și n'au auzit. * 1 Pet. 1. 10.

Pilda Samariteanului.

25 Și iată, un învățător * de lege oarecare s'a sculat și l-a ispitit, și a zis: Învățătorule, ce să fac ca să moștenesc viața vecinică?

* Mat. 19. 16; 22. 35.

26 Și el i-a zis: Ce este scris în lege? Cum citești?

27 Și el a răspuns și a zis: Să *iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toată puterea ta și din tot cugetul

tău și **pe aproapele tău ca pe tine însuși.

* Deut. 6. 5. ** Lev. 19. 18.

28 Și el i-a zis: Drept ai răspuns; fă aceasta și vei * trăi. * Lev. 18. 5. Neem. 9. 29. Ezech. 20. 11, 13, 21. Rom. 10. 5.

29 Iar el voind să * se îndreplătească, a zis lui Isus: Și cine este aproapele meu?

* Cap. 16. 13.

30 Și dând răspuns, Isus a zis: Un om se pogora dela Ierusalim la Ierihon și a căzut între tâlhari, cari l-au desbrăcat și i-au făcut răni și au plecat lăsându-l jumătate mort.

31 Și din întâmplare un preot oarecare se pogora pe calea aceea și când l-a văzut, a * trecut înainte pe cealaltă parte. * Ps. 33. 11.

32 Asemenea și un Levit, când a venit la acel loc și l-a văzut, a trecut înainte pe cealaltă parte.

33 Iar un Samaritean * oarecare mergea pe cale, și a venit la el, și când l-a văzut, i s'a făcut milă

* Ioan 4. 9.

34 și s'a apropiat de el și i-a legat rănilor și a turnat peste ele untdelemn și vin și l-a pus pe dobitoacul său și l-a adus la o casă de poposire și a purtat grijă de el.

35 Și a doua zi dimi-

neapă, a scos doi dinari și i-a dat gazdei și a zis: Poartă grijă de el și ce vei mai cheltui, îți voi da înapoi, când mă voi în-țoarce.

36 Care dintre acești trei îți se pare că s'a făcut aproapele celui ce a căzut între tâlhari?

37 Iar el a zis: Celce și-a făcut milă cu el. Și Isus i-a zis: Du-te și fă și tu asemenea.

Marta și Maria.

38 Iar pe când mergeau ei pe calea lor, a intrat într'un sat. Și o femeie cu numele Marta * l-a primit în casa ei. * Ioan 11. 1; 12. 2. 3.

39 Și ea avea o soră numită Maria, care * și ea ședea jos ** la picioarele Domnului și asculta cuvântul lui. * 1 Cor. 7. 32, etc.

** Cap. 3. 35. Fapt. 22. 3.

40 Iar Marta era prinsă la o parte de multă slujire. Și a venit la el deodată și a zis: Doamne, nu-ți pasă că sora mea m'a lăsat singură să slujesc? Zi-i deci să pună mâna cu mine.

41 Și Domnul a răspuns și i-a zis: Marto, Marto, pentru multe te îngrijorezi și te tulburi tu,

42 dar un * singur lucru este de trebuință; căci Maria și-a ales partea cea

bună care nu va fi luată dela ea. * Ps. 27. 4.

Tatăl nostru.

11 Și a fost așa: pe când se ruga el într'un loc, când a încelat, unul dintre ucenicii săi i-a zis: Doamne, învață-ne să ne rugăm cum a învățat și Ioan pe ucenicii săi.

2 Și el le-a zis: Când vă rugați, ziceți: Tatăl * nostru care ești în ceruri, sfintească-se numele tău; vie împărăția ta; facă-se voia ta precum în cer și pe pământ. * Mat. 6. 9.

3 Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă în fiecare zi.

4 Și iartă-ne păcatele noastre, căci și noi iertăm oricui ne datorează. Și nu ne duce în ispită ci izbăvește-ne de cel rău.

Stăruința în rugăciune.

5 Și le-a zis: Cine dintre voi va avea un prieten și se va duce la el la miezul nopții și-i va zice: Prietene, împrumută-mi trei pâni

6 pentru că a venit un prieten al meu depe drum la mine și n'am ce să-i pun înainte?...

7 Și acela dinlăuntru va răspunde și va zice: Nu mă da de osteneală; acum

ușa este închisă și copiii mei sunt cu mine în pat; nu pot să mă scol să-ți dau. —

8 Vă spun: chiar * dacă nu se va scula și-i va da pentru că-i este prieten, totuș pentru îndrăzneala lui se va scula și-i va da oridece are trebuință.

* Cap. 18. 1, etc.

9 Și * eu vă spun: Cereți și vi se va da, cântați și veți afla, bateți și vi se va deschide.

* Mat. 7. 7; 21. 22. Marc. 11. 24. Ioan 15. 7. Iac. 1. 6. 1 Ioan 3. 22.

10 Căci oricine cere ia și cine caută află și celui ce bate i se va deschide.

11 Și dela * care dintre voi, care este tată, va cere fiul său pâne și-i va da o piatră? Sau va cere un pește și-i va da un șarpe în loc de pește? * Mat. 7. 9.

12 Sau va cere un ou și-i va da o scorpie?

13 Dacă deci voi răi fiind, știți să dați daruri bune la copiii voștri, cu cât mai mult Tatăl vostru cel din cer va da Dubul Sfânt celor ce-l cer dela el. *Vinecarea unui îndrăcit mut.*

14 Și * scotea un drac și acesta era mut. Și a fost așa: când a ieșit dracul, mutul a vorbit și gloatele minunau. * Mat. 9. 32; 12. 22.

15 Iar unii dintre ei au zis: El * scoate afară pe draci cu Beelzebul, domnul dracilor. * Mat. 9. 34; 12. 24.

16 Și alții îl ispiteau și cereau * dela el un semn din cer. * Mat. 12. 38; 16. 1.

17 Iar el * le știa ** gândurile și le-a zis: Orice împărăție desbinată împotriva ei însăși este pustită și casă cade peste casă.

* Mat. 12. 25. Marc. 3. 24. ** Ioan 2. 25.

18 Și dacă și Satana s'a desbinat împotriva sa însuși, cum va sta împărăția lui? Pentru că ziceți că eu scot afară pe draci cu Beelzebul.

19 Iar dacă eu scot afară pe draci cu Beelzebul, fiii voștri cu cine-i scot afară? Deaceia ei vor fi judecătorii voștri.

20 Iar dacă eu scot afară dracii cu * degetul lui Dumnezeu, împărăția lui Dumnezeu a ajuns deci peste voi. * Exod. 8. 15.

21 Când * cel tare, deplin înarmat, își păzește curtea, averile lui sunt în pace.

* Mat. 12. 29. Marc. 3. 27.

22 Dar * când unul mai tare decât el va veni asupra lui, și-l va birui, îi ia toată armătura în care se încrezuse și împarte prăzile lui. * Isa. 53. 12. Col. 2. 15.

23 Cine * nu este cu mine

este împotriva mea și cine nu strânge cu mine, risipește.

* Mat. 12. 30.

Duhul necurat ieșit din om.

24 Când *duhul necurat a ieșit din om, umblă prin locuri fără apă căutând odihnă. Și fiindcă nu găsește, zice: Mă voi înloarea la casa mea de unde am ieșit.

* Mat. 12. 43.

25 Și când vine, o găsește măturată și împodobită.

26 Atunci se duce și ia cu sine alte șapte duhuri mai rele decât el și ele intră și locuiesc acolo: și cele depe urmă *ale omului aceleia se fac mai rele decât cele dintâi.

* Iona 5. 14. Eze. 6. 4; 10. 26. 2 Pet. 2. 20.

Ferice de ceice ascultă Cuvântul.

27 Și a fost așa: pe când zicea el acestea, o femeie din gloată a ridicat glasul și i-a zis: Fericit *este pântecul care te-a purtat și țățele pe cari le-ai supt.

* Cap. 1. 28, 48.

28 Iar el a zis: Mai bine fericiți *ceice ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l păzesc.

* Mat. 7. 21. Cap. 8. 21. Iac. 1. 25.

Minunea cu Iona.

29 Iar când *s'au adunat gloate cu grămada, a în-

ceput să zică: Neamul acesta este un neam rău; cere un semn și nu i se va da un semn decât semnul lui Iona. * Mat. 12. 38, 39.

30 Căci după cum Iona *a fost un semn pentru Niviteni, astfel va fi și Fiul omului pentru neamul acesta.

* Iona 1. 17; 2. 10.

31 Impărăteasa *dela miazăzi se va ridica la judecată cu bărbații acestui neam și-i va osândi: pentru că ea a venit dela marginile pământului să asculte înțelepciunea lui Solomon; și iată aici este mai mult decât Solomon.

* 1 Reg. 10. 1.

32 Bărbații din Nivite se vor scula la judecată cu neamul acesta și-l vor osândi: pentru că ei *s'au pocăit la propovăduirea lui Iona și iată aici este mai mult decât Iona.

* Iona 3. 5.

Lumina.

33 Nimeni *n'aprinde candela și o pune în ascunzătoare, nici sub obroc, ci în sfeșnic, ca ceice intră să vadă lumina.

* Mat. 5. 15. Marc. 4. 21. Cap. 8. 10.

34 Candela *trupului tău este ochiul tău. Când ochiul tău este curat, tot trupul tău este și el plin de lumină; iar când este

rău și trupul tău este plin de întunec.

* Mat. 6. 22.

35 Ia seama deci ca lumina care este în tine să nu fie întunec.

36 Dacă deci tot trupul tău este plin de lumină, neavând vreo parte întunecată, el va fi plin de lumină, tot ca și când te luminează candela cu raza sa.

Mustrea cărțurarilor și Fariseilor.

37 Iar pe când vorbea el, un Fariseu l-a rugat ca să prânzească la el. Și a intrat și a șezut la masă.

38 Iar când a văzut aceasta Fariseul, *s'a mirat că nu s'a scăldat întâi înainte de prânz.

* Marc. 7. 3.

39 Și *Domnul i-a zis: Acum, voi Fariseii curățiți partea de afară a paharului și a blidului, dar lăuntru **vostru este plin de răpire și de răutate.

* Mat. 23. 25. ** Tit. 1. 15.

40 Nebunilor, oare cel ce a făcut ce este afară n'a făcut și ce este în lăuntru?

41 Însă dați *milostenie cele dinlăuntru și iată toate vă sunt curate.

* Ioa. 58. 7. Dan. 4. 27. Cap. 12. 33.

42 Dar *vai de voi Fariseilor! pentru că dați zeciuță din izmă și rută și orice iarbă, și lăsați la o

parte judecata și iubirea de Dumnezeu: dar pe acestea trebuia să le faceți și pe acelea să nu le lăsați la o parte.

* Mat. 23. 23.

43 Vai *de voi Fariseilor! pentru că iubiți cel dintâi scaun în sinagogi și îmbrățișările în piețe.

* Mat. 23. 6. Marc. 12. 38, 39.

44 Vai *de voi! Pentru că ** sunteți ca mormintele cari nu se arată și oamenii cari umblă pe deasupra nu știu aceasta.

* Mat. 23. 27. ** Ps. 5. 9.

45 Și unul dintre învățătorii de lege a răspuns și i-a zis: Învățătorule, zicând acestea ne înfrunți și pe noi rușinos.

46 Iar el a zis: Vai și de voi învățătorilor de lege! pentru că *însărcinați pe oameni cu sarcini anevoie de purtat și voi însăși nici cu unul din degetele voastre nu atingeți sarcinile.

* Mat. 23. 1.

47 Vai *de voi! pentru că zidiți mormintele proorocilor iar părinții voștri i-au omorât!

* Mat. 23. 29.

48 Deci dar sunteți matori și încuviințați faptele părinților voștri pentru că ei i-au omorât, iar voi le zidiți mormintele.

49 Deaceia și înțelepciunea lui Dumnezeu a zis:

Voiu trimite * la ei prooroci și apostoli și pe unii din ei îi vor omori și-i vor prizoni. * Mat. 23. 34.

50 Ca să fie cerul înapoi dela neamul acesta sângele tuturor proorocilor care a fost vărsat dela întemeierea lumii,

51 dela * sângele lui Abel pânăla sângele ** lui Zaharia care a pierit între altar și casă; da, vă spun, el va fi cerul înapoi dela neamul acesta.

* Fac. 4. 8. ** 2 Cron. 24. 20, 21.

52 Vai * de voi, învățătorilor de lege! pentru că ați luat cheia cunoștinții; voi înșivă n'ați intrat și pe ceice intrau i-ați oprit.

* Mat. 23. 13.

53 Și când a ieșit de acolo, cărturarii și Fariseii au început să-l silească tare și să-l facă să vorbească de mai multe.

54 și-l pândeau ca * să prinză ceva din gura lui.

* Marc. 12. 13.

Despre fățarnicie, frica de oameni, hula împotriva Duhului Sfânt.

12 În vremea aceea * când s'au adunat zecimi de mii de gloată încât se călcau unii pe alții, el a început a vorbi întâi către ucenicii săi: Feriți-vă ** de

aluatul Fariseilor care este fățarnicie.

* Mat. 16. 6. Marc. 8. 15. ** Mat. 16. 12.

2 Și nimic nu * este acoperit de toate părțile care nu va fi descoperit; și ascuns care nu va fi cunoscut.

* Mat. 10. 26. Marc. 4. 22. Cap. 8. 17.

3 Deaceia câte ați zis la întunec vor fi auzite la lumină și ce ați vorbit la ureche în cămăruțe vor fi vestite depe acoperișul caselor.

4 Și vă * spun vouă, prietenii ** mei: Nu vă temeți de ceice omoară trupul și după acestea nu mai au ce să mai facă.

* Isa. 54. 7, 8, 12, 13. Ier. 1. 8. Mat. 10. 28. ** Ioan 15. 14, 15.

5 Vă voi arăta însă de cine să vă temeți: temeți-vă de Acela care, după ce a omorât, are putere să arunce în ghecnă. Da, vă spun, de acesta temeți-vă.

6 Oare nu se vând cinci vrăbii pentru doi bani? Și niciuna din ele nu este uitată înaintea lui Dumnezeu.

7 Ci și perii capului vostru toți sunt numărați. Nu vă temeți; voi sunteți mai de preț decât multe vrăbii.

8 Și * vă spun: Oricine va mărturisi pentru mine înaintea oamenilor și Fiul

omului va mărturisi pentru el înaintea îngerilor lui Dumnezeu.

* Mat. 10. 32. Marc. 8. 38. 2 Tim. 2. 12. 1 Ioan 2. 23.

9 Dar cine mă va tăgădui înaintea oamenilor va fi tăgăduit înaintea îngerilor lui Dumnezeu.

10 Și * oricine va zice un cuvânt împotriva Fiului omului, i se va ierta, iar celui ce va huli împotriva Sfântului Duh nu i se va ierta.

* Mat. 12. 31, 32. Marc. 3. 28. 1 Ioan 5. 16.

11 Și când * vă duc înaintea sinagogilor și dregătorilor și stăpânirilor, nu vă îngrijorați cum sau ce veți zice;

* Mat. 10. 19. Marc. 13. 11. Cap. 21. 14.

12 căci Sfântul Duh vă va învăța chiar în acel ceas cece trebuie să spuneți.

Pilda bogatului cărnă i-a rodit țarina.

13 Iar unul din gloată i-a zis: Învățătorule, spune fratelui meu să împartă cu mine moștenirea.

14 Iar el i-a zis: Omule * cine m'a pus judecător sau împărțitor peste voi?

* Ioan 18. 36.

15 Și le-a zis: Luați aminte * și păziți-vă de orice lăcomie de bani, pentru că nu în belșugul cuiva stă

viața lui din lucrurile pe cari le are. * 1 Tim. 6. 7, etc.

16 Și le-a spus o pildă zicând: Țarina unui om bogat a rodit bine.

17 Și se gândia în sine zicând: Ce voi face pentru că n'am unde să-mi strâng roadele?

18 Și a zis: Aceasta voi face: îmi voi dărâma grânarele și le voi zidi mai mari și voi strânge acolo toate roadele mele și bunurile mele.

19 Și voi zice sufletului meu: Suflete, * ai multe bunuri puse pentru mulți ani; odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te.

* Eccl. 11. 9. 1 Cor. 15. 32. Iac. 5. 5.

20 Dar Dumnezeu i-a zis: Nebunule! chiar în noaptea aceasta ți se va cere * înapoi sufletul, iar ** cece ai pregătit ale cui vor fi? * Iov 20. 22; 27. 8. Ps. 52. 7. Iac. 4. 14. ** Ps. 39. 6. Ier. 17. 11.

21 Așa este cel ce adună comoară pentru sine în suș și * nu se îmbogățește pentru Dumnezeu. * Mat. 6. 20. Vers. 33. 1 Tim. 6. 18, 19. Iac. 2. 5.

Îngrijorările.

22 Și a zis către ucenicii săi: Deaceia vă spun: Nu * vă îngrijorați pentru suflet ce să mâncați, nici pentru trup ce să vă îmbrăcați.

* Mat. 6. 25.

23 Sufletul este mai mult decât hrana și trupul decât îmbrăcăminte.

24 Priviți bine corbii că nici nu semănă, nici nu secără, cari n'au cămară, nici grânar și Dumnezeu îi hrănește: cu cât mai de preț sunteți voi decât păsările! * Iov 38. 41. Ps. 147. 9.

25 Și cine dintre voi îngrijorându-se poate adăoga la vârsta sa un cot?

26 Dacă deci nu puteți face nici ce este cel mai neînsemnat lucru, pentru ce vă îngrijați de celelalte?

27 Priviți bine crinii cum cresc: nici nu torc, nici nu țes: totuș vă spun: Nici Solomon în toată slava lui nu s'a îmbrăcat ca unul din aceștia.

28 Iar dacă așa îmbracă Dumnezeu iarba în câmp, care este azi și mâine se aruncă în cuptor, cu cât mai mult vă va îmbrăca pe voi, puțin credincioșilor!

29 Și nu căutați ce să mâncați și ce să beți și nu fiți frământați.

30 Căci toate acestea le caută stăruitor Neamurile lumii; iar Tatăl vostru știe că aveți trebuință de acestea.

31 Însă căutați * împără-

ția lui și acestea vi se vor adăoga. — * Mat. 6. 33.

32 Nu te teme, turmă mică, pentru că * Tatăl vostru a găsit plăcere să vă dea împărăția. * Mat. 11. 25, 26.

33 Vindeți * tot ce aveți și dați milostenie; faceți-vă ** punji cari nu învechesc, o comoară nesleită în ceruri, unde hoțul nu se apropie nici molia nu strică.

* Mat. 19. 21. Fapt. 2. 45; 4. 34. ** Mat. 6. 20. Cap. 16. 9. 1 Tim. 6. 19.

34 Căci unde este comoara voastră acolo va fi și inima voastră.

Indemn la veghere.

35 Coapsele * să vă fie încinse și candelile ** aprinse. * Efes. 6. 14. 1 Pet. 1. 13.

** Mat. 25. 1, etc.

36 Și voi fiți asemenea oamenilor cari așteaptă pe domnul lor când se va întoarce dela nuntă, ca, dacă va veni și va bate la ușă, să-i deschidă îndată.

37 Fericiți * sunt robii aceia pe cari când va veni domnul îi va găsi veghiând. Adevărat vă spun că se va încinge și-i va pune la masă și va trece alături și le va sluji. * Mat. 24. 46.

38 Și dacă va veni în a doua strajă, și în a treia, și-i va găsi astfel, fericiți sunt robii aceia.

39 * Cunoașteți dar aceasta că, dacă ar fi știut stăpânul casei în ce ceas vine hoțul, ar fi veghiat și n'ar fi lăsat să-i sape casa. * Mat. 24. 43. 1 Tes. 5. 2. 2 Pet. 3. 10. Apoc. 3. 3; 16. 15.

40 Și * voi fiți gata; pentru că Fiul omului vine în ceasul în care nu gândiți. * Mat. 24. 44; 25. 13. Marc. 13. 33. Cap. 13. 34, 36. 1 Tes. 5. 6. 2 Pet. 3. 12.

Economul credincios.

41 Și Petru a zis: Doamne, către noi zici această pildă sau și către toți?

42 Și Domnul a zis: Cine * este dar economul credincios și cumințe, pe care-l va pune domnul peste slugărimea sa ca să le dea porția de mâncare la vremea cuvenită?

* Mat. 24. 25; 25. 21. 1 Cor. 4. 2.

43 Fericit este robul acela pe care, când va veni domnul lui îl va găsi făcând astfel.

44 Cu adevărat * vă spun că îl va pune peste toată averia sa. * Mat. 24. 47.

45 Iar * dacă robul acela va zice în inima sa: Domnul meu zăbovește să vie! și va începe să bată pe slugi și pe slujnice, și să mănânce și să bea și să se îmbete, * Mat. 24. 48.

46 domnul robului acela va veni în ziua în

care el n'asteaptă și în ceasul când nu știe și-l va despica în două și-i va pune partea cu necredincioșii.

47 Și robul * acela care a știut voia domnului său și n'a pregătit sau n'a făcut după voia lui va fi bătut cu multe lovituri.

* Num. 15. 30. Deut. 25. 2. Ioan 9. 41; 15. 22. Fapt. 17. 30. Iac. 4. 17.

48 Iar * celce n'a știut-o și a făcut fapte vrednice de lovituri, va fi bătut cu puține lovituri. Și oricui i s'a dat mult, i se va cere mult: și cui i s'a încredințat mult, îi vor cere mai mult. * Lev. 5. 17. 1 Tim. 1. 13.

Foc pe pământ.

49 Am venit să arunc un foc pe pământ și ce voiesc dacă s'a și aprins?

* Vers. 51.

50 Dar am un bolez cu * care să fiu botezat și cât de strâmtorât sânt până când se va îndeplini!

* Mat. 20. 22. Marc. 10. 38.

51 Vi * se pare că am venit să dau pace pe pământ? Vă spun: Nu; ci ** mai degrabă desbinare.

* Mat. 10. 34. Vers. 49. ** Mic. 7. 6. Ioan 7. 43; 9. 16; 10. 19.

52 Căci * de acum cinci vor fi desbinați într-o casă, trei împotriva a doi și doi împotriva a trei. * Mat. 10. 35.

53 Vor fi desbinați: tată împotriva fiului și fiu împotriva tatălui, mamă împotriva fiicei și fiică împotriva mamei sale, soacră împotriva norei sale și nora împotriva soacrei sale.

Semnele vremurilor.

54 Și zicea și gloatelor: Când * vedeți un nor ridicându-se la apus, îndată ziceți: Vine ploaie mare! și așa este.

* Mat. 16. 2.

55 Și când vedeți suflând vântul dela miazăzi, ziceți: Va fi căldură mare! și este.

56 Fățarnicilor, fața pământului și a cerului știți să le cercetați; dar vremea aceasta cum nu știți s'o cercetați?

57 Și pentrue nu judecați și dela voi înșivă ce este drept?

58 Căci pe când * mergi cu protivnicul tău la dreghător, dă-ți osteneală pe cale ** să te desfaci de el, ca nu cumva să te târască la judecător și judecătorul să te dea chinuitorului și chinuitorul să te arunce în temniță. * Prov. 25. 8. Mat. 5. 25.

** Ps. 32. 6. Isa. 55. 6.

59 Iți spun: Nu vei ieși deacolo până nu vei plăti și cel din urmă banuț.

Galileenii măcelăriți de Pilat.

13 Și în aceeaș vreme erau de față unii cari i-au adus știre despre Galileenii, al căror sânge Pilat îl amestecase cu jertfele lor.

2 Și Isus a răspuns și le-a zis: Vi se pare oare că Galileenii aceștia au fost mai păcătoși decât toți Galileenii pentru că au suferit acestea?

3 Eu vă spun: Nu; ci dacă nu vă veți pocăi, toți veți pieri la fel.

4 Sau acei optsprezece peste cari a căzut turnul în Siloam și i-a omorât, vi se pare oare că ei au fost mai datornici decât toți oamenii cari locuiesc în Ierusalim?

5 Eu vă spun: Nu; ci dacă nu vă veți pocăi, toți veți pieri tot așa.

Pilda smochinului neroditor.

6 Și a spus pilda aceasta: Cineva * avea un smochin sădit în via sa. Și a venit și a căutat rod în el și n'a găsit.

* Isa. 5. 2. Mat. 21. 19.

7 Și a zis către vier: Iată, trei ani de când vin și caut rod în acest smochin și nu găsesc; taie-l; pentrue prinde și pământul fără folos?

8 Iar el răspunzând îi zice: Doamne, lasă-l și anul acesta până când voiu săpa împrejurul lui și-l voiu gunoi.

9 Și dacă va face rod în viitor, bine; iar dacă nu, îl vei tăia.

Vindecarea unei femei gârbove.

10 Și-i învăța într-una din sinagogi în Sabat.

11 Și iată o femeie care avea un duh de neputință de optsprezece ani și era gârbovită și nu putea nicidecum să se ridice în sus.

12 Și când a văzut-o Isus, a chemat-o și i-a zis: Femeie, ești deslegată de neputința ta.

13 Și a * pus mâinile peste ea și îndată s'a îndreptat în sus și slăvia pe Dumnezeu.

* Marc. 16. 18. Fapt. 9. 17.

14 Iar mai marele sinagogii, mîniindu-se că Isus tămăduise în Sabat a răspuns și zicea gloatei: Sunt încă * zile în cari trebuie să lucreze omul: deci veți și tămăduiți-vă în ele și nu ** în ziua Sabatului. ¹ Luc. 20. 9. ** Mat. 12. 10. Marc. 3. 1. ² Is. 6. 7; 14. 3.

15 Dar Domnul i-a răspuns și a zis: Fățarnicilor, fiecare * dintre voi în Sabat oare nu-și desleagă

boul său sau măgarul său dela iesle și-l duce și-l adăpă?

* Cap. 14. 5.

16 Iar această femeie care * este o fiică a lui Avraam, pe care Satana o legase, iată de optsprezece ani, nu trebuia să fie deslegată de legătura aceasta în ziua Sabatului?

* Cap. 19. 9.

17 Și pe când zicea el acestea, protivnicii lui se rușinau toți și toată gloata se bucura de toate lucrurile slăvite cari erau făcute de el.

Pilda grăuntelui de muștar și a aluatului.

18 Deci * zicea: Cu ce este asemenea împărăția lui Dumnezeu și cu ce o voi asemăna?

* Mat. 13. 31. Marc. 4. 30.

19 Este asemenea unui grăunte de muștar pe care un om l-a luat și l-a aruncat în grădina sa și a crescut și s'a făcut copac și păsările cerului au locuit în ramurile lui.

20 Și iarăș a zis: Cu ce voi asemăna împărăția lui Dumnezeu?

21 Este asemenea unui aluat pe care o femeie l-a luat și l-a ascuns în trei măsuri de făină până s'a dospit tot.

Ușa cea strâmtă.

22 Și * umbla din cetate în cetate și din sat în sat învățându-i și călătorind la Ierusalim. * Mat. 9. 35. Marc. 6. 6.

23 Și un oarecare i-a zis: Doamne, oare puțini să fie cei ce sunt mântuiți? Și el le-a zis:

24 Luptați-vă * ca să intrați pe poarta cea strâmtă; căci mulți, ** vă spun, vor căuta să intre și nu vor pulea. * Mat. 7. 13. ** Ioan 7. 34; 8. 21; 13. 33. Rom. 9. 31.

25 Îndată * ce stăpânul casei se va scula și va ** închide ușa și veți începe să stați afară și să bateți la ușă zicând: Doamne, deschide-ne! și răspunzând el vă va zice: Nu ++ vă știu de unde sunteți! * Ps. 32. 6. Isa. 55. 6. ** Mat. 25. 10. † Cap. 6. 46. †† Mat. 7. 23; 25. 12.

26 Atunci veți începe să ziceți: Noi am mâncat și am băut înaintea ta și ne-ai învățat în ulițele noastre.

27 Și * el va zice: Vă spun: Nu vă știu de unde sunteți; depărtați-vă ** dela mine voi toți lucrători ai nedreptății. * Mat. 7. 23; 25. 41. Vers. 25. ** Ps. 6. 8. Mat. 25. 41.

28 Acolo va * fi plânsul și scrâsnirea dinților, când ** veți vedea pe Avraam și pe Isaac și pe Iacov și pe

toți proorocii în împărăția lui Dumnezeu, iar pe voi scoși afară.

* Mat. 8. 12; 13. 42; 24. 51. ** Mat. 8. 11.

29 Și vor veni dela răsărit și dela apus și dela miazănoapte și dela miazăzi și vor sta la masă în împărăția lui Dumnezeu.

30 Și iată * sunt de cei din urmă cari vor fi cei dintâi și sunt de cei dintâi cari vor fi cei din urmă.

* Mat. 19. 30; 20. 16. Marc. 10. 31.

Nelegiuirile și pedeapsa Ierusalimului.

31 În acelaș ceas niște Farisei s'au apropiat zicându-i: Ieși și pleacă de aici pentrucă Irod voiește să te omoare.

32 Și el le-a zis: Duceți-vă și spuneți vulpii acesteia: Iată eu scot afară draci și săvârșesc lămăduiri astăzi și mâne și a treia zi * sfârșesc. * Evr. 2. 10.

33 Însă trebue ca să călătorească astăzi și mâne și în ziua cea următoare pentrucă nu se poate să piară un prooroc afară din Ierusalim.

34 Ierusalime, * Ierusalime, care omori pe prooroci și ucizi cu pietre pe cei trimiși la tine! De câte ori am voit să adun pe copiii tăi după cum își a-

dună pasărea puii sub aripi și n'ați voit. * Mat. 23. 37.

35 Iată vi * se lasă casa pustie. Și vă spun: Nu mă veți vedea până când veți zice: Binecuvântat ** este cel ce vine în numele Domnului. * Lev. 26. 31, 32. Ps. 69. 25. Isa. 1. 7. Dan. 9. 27. Mic. 3. 12. ** Ps. 118. 26. Mat. 21. 9. Marc. 11. 10. Cap. 19. 38. Ioan 12. 13.

Vindecarea unui bolnav de dropică.

14 Și a fost așa: când a intrat în casa unuia dintre mai marii Fariseilor într'un Sabat, ca să mănânce pâne, ei îl pândiau.

2 Și iată, un om bolnav de dropică era înaintea lui.

3 Și Isus răspunzând a vorbit către învățătorii de lege și Farisei, zicând: * Se cuvine oare în Sabat a lămădui sau nu? * Mat. 12. 10.

4 Iar ei au tăcut. Și l-a apucat și l-a lămăduit și i-a dat drumul.

5 Și le-a zis: Al * cărui măgar sau bou dintre voi va cădea în puț și nu-l va trage în sus îndată în ziua Sabatului?

* Exod. 23. 5. Deut. 22. 4. Cap. 13. 15.

6 Și n'au fost în stare să răspundă la acestea.

Despre smerenie la ospete.

7 Și a spus o pildă către cei chemați, după ce a luat

seama cum își alegeau cele dintâi locuri. Și le-a zis:

8 Când vei fi chemat de cineva la nuntă, nu te așeza la masă în cel dintâi loc, ca nu cumva altul mai de cinste decât tine să fie chemat de el.

9 și cel ce te-a chemat pe tine și pe el să vină să-ți zică: Dă acestuia locul. Și atunci vei începe cu rușine să iei cel din urmă loc.

10 Ci * când vei fi chemat, du-te și așează-te în cel din urmă loc ca, dacă va veni cel ce te-a chemat să-ți zică: Prietene, mută-te mai în sus. Atunci vei avea slavă înaintea tuturor celor ce stau cu tine la masă.

* Prov. 25. 6, 7.

11 Pentrucă * oricine se înalță pe sine va fi smerit; și cine se smerește pe sine va fi înălțat. * Iov 22. 29.

Ps. 18. 27. Prov. 29. 23. Mat. 23. 12. Cap. 18. 14. Iac. 4. 6. 1 Pet. 5. 5.

Despre binefacere.

12 Și zicea și celui ce-l chemase: Când faci prânz sau cină, nu chema pe prietenii tăi, nici pe frații tăi, nici pe rudele tale, nici pe vecinii bogați, ca nu cumva și ei să te cheme iar și să ai răsplătă.

13 Ci când faci ospăț, chiamă pe săraci, * pe schi-lozi, pe schiopi, pe orbi.

* Neem. 3. 10, 12.

14 Și fericit vei fi pen-
trucă ei n'au cu ce să-ți
răsplătească: căci ți se va
răsplăti la învierea drep-
ților.

Pilda celor poftiți la cină.

15 Și când a auzit a-
cestea unul dintre ceice se-
deau împreună cu el la
masă, i-a zis: Fericit *este
celce va mânca pâine în
împărăția lui Dumnezeu.

* Apoc. 19. 9.

16 Iar *el i-a zis: Un om
a făcut o cină mare și a
chemat pe mulți. * Mat. 22. 2.

17 Și a *trimis pe robul
său la ceasul cinei să zică
celor chemați: Veniți, căci
acum toate sunt gata.

* Prov. 9. 2, 5.

18 Și unul după altul
au început toți să ceară
iertare. Cel dintâi i-a zis:
Am cumpărat o țarină și
am trebuință să mă duc
s'o văd; te rog, iartă-mă.

19 Și altul a zis: Am
cumpărat cinci părechi de
boi și mă duc să-i încerc;
te rog, iartă-mă.

20 Și altul a zis: M'am
însurat și deaceia nu pot
veni.

21 Și robul a venit și a
vestit domnului său ace-
stea. Atunci stăpânul ca-
sei s'a mâniat și a zis ro-
bului său: Ieși îndată în

ulitele și cărările cetății și

adu aici pe săraci și schi-
lozi și orbi și schiopii.

22 Și robul a zis:
Doamne, s'a făcut ce ai po-
runcit și mai este loc.

23 Și domnul a zis către
rob: Ieși la drumuri și la
garduri și silește-i să intre
ca să-mi fie plină casa.

24 Căci vă spun că nici-
unul *din acei bărbați cari
au fost chemați, nu va
gusta din cina mea.

* Mat. 21. 43; 22. 8. Fapt. 13. 46.

Cum să fie ucenicul lui Isus.

25 Și gloate multe mer-
geau împreună cu el; și
s'a întors și le-a zis:

26 Dacă *vine cineva la
mine și **nu urăște pe ta-
tăl său și pe mamă și pe
nevastă și pe copii și pe
frați și pe surori și *chiar
și sufletul său însuș, nu
poate fi ucenic al meu.

* Deut. 13. 6; 33. 9. Mat. 10. 37. **Rom.
9. 13. † Apoc. 12. 11.

27 Oricine *nu-și poartă
crucea sa însuș și vine
după mine, nu poate să
fie ucenic al meu. * Mat. 16. 24.

Marc. 8. 34. Cap. 9. 23. 2 Tim. 3. 12.

28 Căci cine *dintre voi
voind să zidească un turn
nu stă întâi și socotește
cheltuiala dacă are pentru
isprăvire? * Prov. 24. 27.

29 Ca nu cumva după
ce a pus o temelie și nu
este în stare să sfârșească,

toți privitorii să înceapă
a-l lua în răs.

30 zicând: Omul acesta
a început să zidească și n'a
fost în stare să sfârșească.

31 Sau care împărat,
dacă merge să se bată în
războiu cu alt împărat, nu
stă întâi să se sfătuiască
dacă poate să înlămpine
cu zece mii pe celce vine
împotriva lui cu douăzeci
de mii?

32 Iar dacă nu, pe când
este el încă departe, trimite
soli și se roagă pentru cele
de pace.

33 Astfel deci oricine
dintre voi care nu se la-
pădă de tot ce are, nu
poate să fie ucenic al meu.

34 Sarea deci este bună;
* dar dacă și sarea se
strică, cu ce va fi îndrep-
tată? * Mat. 5. 13. Marc. 9. 50.

35 Nu este potrivită nici
pentru pământ, nici pen-
tru gunoi: oamenii o a-
runcă afară. Cine are u-
rechii de auzit să audă.

*Pilda cu oaia răătăcită și
drahma.*

15 Și toți vameșii și pă-
cătoșii se apropiau *
de el ca să-l asculte.

* Mat. 9. 10.

2 Și Fariseii și cărturarii
cârtiau zicând: Omul a-
cesta primește pe păcătoși

și *mănâncă împreună
cu ei. * Fapt. 11. 3. Gal. 2. 12.

3 Iar el le-a spus pilda
aceasta zicând:

4 Care *om dintre voi a-
vând o sută de oi și pier-
zând una din ele nu lasă
pe cele nouăzeci și nouă
în pustie și se duce după
cea **pierdută, până când
o va găsi?

* Mat. 18. 12. ** 1 Pet. 2. 10, 25.

5 Și când a găsit-o, o
pune pe umerii săi bucu-
rându-se.

6 Și dupăce a venit în
casă, cheamă pe prietenii
și pe vecinii săi, zicându-
le: Bucurați-vă împreună
cu mine pentrucă mi-am
găsit oaia cea pierdută.

7 Vă spun că astfel *va
fi bucurie în cer pentru
un singur păcătos care se
pocăiește, mai mult decât
pentru nouăzeci și nouă de
drepti cari n'au trebuință
de pocăință. * Cap. 5. 32.

8 Sau care femeie având
zece drahme, dacă va
pierde o singură drahmă,
nu aprinde oare o candelă
și mătură casa și caută cu
grijă până când o va găsi?

9 Și dupăce a găsit-o,
cheamă pe prietenele și
vecinele sale, zicând: Bu-
curați-vă împreună cu
mine pentrucă am găsit

drahma pe care am pierdut-o.

10 Astfel, vă spun, se face bucurie înaintea îngerilor lui Dumnezeu pentru un singur păcătos care se pocăiește.

Pilda fiului risipitor.

11 Și a zis: Un om oarecare avea doi fii.

12 Și cel mai tânăr dintre ei a zis tatălui său: Tată, dă-mi partea de avere ce mi se cade. Și el le-a împărțit averea sa.

13 Și nu după multe zile, fiul mai tânăr a strâns toate și s'a dus într-o țară depărtată și acolo și-a risipit averea, * trăind destrămat.

* Marc. 12. 44.

14 Iar după ce a cheltuit toate, s'a făcut o foamete mare prin țara aceea și el a început să fie în lipsă.

15 Și s'a dus și s'a lipit de unul din cetățenii țării aceleia și el l-a trimis la ogoarele sale să pască porcii.

16 Și doria să-și umple pânțelele din roșcovele pe cari le mâncau porcii și nimeni nu i le da.

17 Dar când și-a venit în sine, a zis: Câți argați ai tatălui meu au prisos de pâine iar eu pier aici de foame!

18 Mă voiu scula și voi merge la tatăl meu și-i voi zice: Tată, am păcătuit împotriva cerului și înaintea ta.

19 Nu mai sunt vrednic să fiu numit fiul tău: fă-mă ca pe unul din argații tăi.

20 Și s'a sculat și a venit la tatăl său. Și când era el încă * departe, l-a văzut tatăl său și i s'a făcut milă și a alergat și a căzut pe grumazul lui și l-a sărutat mult. * Epsl. 2. 39. Efes. 2. 13, 17.

21 Și fiul i-a zis: Tată, am păcătuit împotriva cerului și * înaintea ta: nu mai sunt vrednic să fiu numit fiul tău. * Ps. 51. 4.

22 Și tatăl a zis către robii săi: Aduceți repede veșmântul lung, cel dintâi, și îmbrăcați-l cu el și puneți-i un inel în mână și încălțăminte în picioare.

23 Și aduceți vițelul cel îngrășat și înjunghiați-l și să mâncăm și să ne veselim:

24 pentru că * acest fiu al meu era mort și a înviat, era pierdut și s'a aflat. Și au început să se veselească.

* Vers. 32. Efes. 2. 1; 5. 14. Apoc. 3. 1.

25 Iar fiul său mai mare era la câmp; și când a venit, s'a apropiat de casă și a auzit muzică și jocuri.

26 Și a chemat la sine pe una din slugi și a întrebat ce să fie acestea.

27 Și el i-a zis: Fratele tău a venit și tatăl tău a înjunghiat vițelul cel îngrășat, pentru că l-a primit sănătos și bine.

28 Dar el s'a mâniat și nu voia să intre; și tatăl său a ieșit și-l ruga.

29 Iar el a răspuns și a zis tatălui său: Iată, de atâția ani îți robesc și niciodată n'am călcat o poruncă a ta: și * totuși mie niciodată nu mi-ai dat un lezișor ca să mă veselesc cu prietenii mei.

30 Iar când a venit acest fiu al tău care ți-a mâncat averea cu curvele, ai înjunghiat pentru el vițelul cel îngrășat.

31 Și el i-a zis: Copile, tu întotdeauna ești cu mine și toate ale mele sunt ale tale.

32 Dar trebuia să ne veselim și să ne bucurăm pentru că * fratele tău acesta era mort și a înviat, era pierdut și s'a aflat. * Vers. 24.

Pilda economului necredincios.

16 Și zicea și către ucenici: Era un om bogat care avea un econom; și acesta a fost învinuit la el că-i risipia averea.

2 Și l-a chemat și i-a zis: Ce este aceasta ce aud despre tine? Dă socoteală de economia ta căci nu mai poți fi econom.

3 Iar economul a zis în sine: Ce am să fac pentru că domnul meu îmi ia economia? Să sap nu sânt în stare; să cerșesc îmi este rușine.

4 Știu ce voi face, ca atunci când voi fi dat afară din economie să mă primească în casele lor.

5 Și a chemat la sine, câte unul, pe fiecare din datornicii domnului său și a zis celui dintâi: Cât ești dator domnului meu?

6 Și el a zis: O sută de măsuri de untdelemn. Iar el i-a zis: Primește-ți înscrisul și sezi și scrie degrab cincizeci.

7 Apoi a zis celui alt: Dar tu cât ești dator? Și el a zis: O sută de măsuri de grâu. Iar el i-a zis: Primește-ți înscrisul și scrie optzeci.

8 Și domnul său a laudat pe economul nedreptății, fiindcă făcuse cu minte; pentru că fiii veacului acestuia sunt mai cu minte față de neamul lor însuș, decât fiii * luminii.

* Ioan 12. 36. Efes. 5. 8. 1 Tes. 5. 5.

9 Și eu vă spun: Face-

ți-vă * prieteni din Mamona nedreptății; ca atunci când va înceta el, ei să vă primească în corturile vecinice. * Dan. 4. 27. Mat. 6. 19; 19. 21. Cap. 11. 41. 1 Tim. 6. 17, 18, 19.

10 Cel * ce este credincios în foarte puțin este credincios și în mult; și cel ce este nedrept în foarte puțin, este nedrept și în mult. * Mat. 25. 21. Cap. 19. 17.

11 Dacă deci n'ați fost credincioși în Mamona nedreptății, cine vă va îndrepta adevăratele bogății?

12 Și dacă n'ați fost credincioși în ceea ce este al altuia, cine vă va da ce este al vostru?

13 * Nicio slugă de casă nu poate sluji la doi domni; căci sau va urî pe unul și va iubi pe celălalt sau se va ținea de unul și va disprețui pe celălalt. Nu puteți sluji lui Dumnezeu și lui Mamona.

* Mat. 6. 24.

Mustări făcute Fariseilor.

14 Și Fariseii cari * erau iubitori de argint auziau toate acestea și-l luau în bătaie de joc. * Mat. 23. 14.

15 Și le-a zis: Voi sunteți ceice vă * îndreptați pe voi înșivă înaintea oamenilor, dar Dumnezeu ** vă cunoaște inimile: pentru că ce este înălțat în-

tre oameni este o uriciune înaintea lui Dumnezeu.

* Cap. 10. 29. ** Ps. 7. 9. † 1 Sam. 16. 7.

16 Legea * și proorocii au fost până la Ioan; de atunci Evanghelia împărăției lui Dumnezeu se vestește și fiecare pătrunde în ea prin silă.

* Mat. 4. 17; 11. 12, 13. Cap. 7. 29.

17 Dar mai lesne este să treacă cerul și pământul decât să cadă o singură frântură de slovă din lege. * Ps. 102. 26, 27. Isa. 40. 8; 51. 6. Mat. 5. 18. 1 Pet. 1. 25.

18 Oricine * își lasă nevasta și se însoară cu alta preacurvește și cine se însoară cu cea lăsată de bărbat preacurvește.

* Mat. 5. 32; 19. 9. Marc. 10. 11. 1 Cor. 7. 10, 11.

Pilda bogatului și Lazăr.

19 Și era un om bogat și se îmbrăca în purpură și în subțire, veselindu-se strălucit în fiecare zi.

20 Și un sărac cu numele Lazăr fusese aruncat la poarta lui, plin de bube.

21 Și doria să se sature din cece cădeau dela masa bogatului. Ci și cânil veniau și-i lingeau bubele.

22 Și a fost așa: săracul a murit și a fost dus de îngeri în sânul lui Avraam și a murit și bogatul și a fost înmormântat.

23 Și în Hades și-a ridicat ochii, fiind în chinuri, și vede dede parte pe Avraam și pe Lazăr în sânul lui.

24 Și a strigat și a zis: Tată Avraame, fie-ți milă de mine și trimite pe Lazăr ca să-mi atingă vârful degetului în apă și să-mi răcorească * limba, fiindcă sunt ** în dureri în văpaia aceasta. * Zab. 14. 12. ** Isa. 66. 24. Marc. 9. 44, etc.

25 Iar Avraam a zis: Copile, adu-ți * aminte că ți-ai primit cele bune în viața ta și Lazăr deasemenea cele rele, iar acum el este mângâiat aici iar tu ești în dureri. * Iov 21. 13. Cap. 6. 24.

26 Și pe lângă toate acestea, între noi și voi este statornicită o prăpastie mare pentru că ceice voiesc să treacă de aici la voi să nu poată, nici de acolo să nu treacă la noi.

27 Și a zis: Te rog deci, tată, să-l trimiți în casa tatălui meu.

28 Căci am cinci frați, pentru că să le mărturisesc să nu vină și ei în acest loc de chin.

29 Dar Avraam zice: Au pe Moise și pe prooroci: asculte de ei.

* Isa. 8. 20; 34. 16. Iov 5. 39, 45, Fapt. 13. 31; 17. 11.

30 Iar el a zis: Nu, tată Avraame, ci dacă se va duce la ei cineva dintre cei morți, se vor pocăi.

31 Iar el i-a zis: Dacă n'ascultă de Moise și de prooroci, nu vor fi înduplecați nici * dacă se va scula cineva dintre cei morți.

* Ioan 12. 10, 11.

Prilejurile de păcătuire.

17 Și a zis către ucenicii săi: Este * peste puțină ca să nu vină prilejuri de poticnire, dar voi de acela prin care vin!

* Mat. 18. 6, 7. Marc. 9. 42. 1 Cor. 11. 19.

2 Este folositor pentru ei dacă i se pune o piatră de moară împrejurul gâtului său și este repezit în mare, decât să facă pe unul din acești micuți să se poticnească.

3 Luați aminte la voi înșivă. Dacă * va păcătui fratele tău, ceartă-l; ** și dacă se va pocăi, iartă-l.

* Mat. 18. 15, 21. ** Lev. 19. 17. Prov. 17. 10. Iac. 5. 19.

4 Și dacă de șapte ori pe zi va păcătui față de tine și de șapte ori se va întoarce la tine, zicând: Mă pocăiesc! — să-l ierți.

5 Și apostolii au zis Domnului: Mărește-ne credința.

6 Și * Domnul a zis: Dacă ați avea credință ca un grâu de muștar, ați zice

acestui dud: Desrădăcinea-ză-te și sădește-te în mare! și v'ar asculta.

*Mat. 17. 20; 21. 21. Marc. 9. 23; 11. 23.

Robi netrebnici.

7 Dar cine este acela dintre voi, care având un rob arând sau păscând oile îi va zice, când va veni din câmp: Treci îndată și sezi la masă?

8 Ci oare nu-i va zice mai degrabă: Gătește* să cinez eu și încinge-te și slujește-mi până să mă-nânc și să beau și după aceea mă-nâncă și bea tu?

*Cap. 12. 37.

9 Nu cumva este îndatorat el robului pentru că a făcut cele ce i s'a poruncit?

10 Astfel și voi, când veți face toate cele poruncite vouă, ziceți: Suntem robi* ne folositori; am făcut cele ce eram dator să facem.

*Iov 22. 3; 35. 7. Ps. 136. 2. Mat. 23. 30. Rom. 3. 12; 11. 35. 1 Cor. 9. 16, 17. Efil. 11.

Cei zece leproși.

11 Și a fost așa: pe când mergeau* la Ierusalim, el trecea prin mijlocul Samariei și Galileei.

*Luc. 9. 51, 52. Ioan 4. 4.

12 Și când a intrat într'un sat, l-au întâmpinat zece bărbați leproși cari au stătut dede parte. *Lev. 13. 46.

13 Și ei au ridicat glasul

zicând: Isuse, Stăpâne, fie-ți milă de noi.

14 Și când i-a văzut, le-a zis: Duceți-vă* și arătați-vă preoților. Și a fost așa: pe când mergeau ei, au fost curățiți.

*Lev. 13. 2; 14. 2. Mat. 8. 4. Cap. 5. 14.

15 Iar unul dintre ei când a văzut că a fost vindecat, s'a întors înapoi slăvind cu glas mare pe Dumnezeu.

16 Și a căzut pe fața sa la picioarele lui, mulțumindu-i. Și el era un Samari-tean.

17 Și Isus a răspuns și a zis: Oare n'au fost curățiți cei zece? Iar cei nouă unde sunt?

18 Nu s'au găsit alții să se întoarcă să dea slavă lui Dumnezeu decât acesta de alt neam?

19 Și i-a zis: Scoală-te și du-te; credința ta te-a mântuit. *Mat. 9. 22. Marc. 5. 34; 10. 52. Cap. 7. 50; 8. 48; 18. 42.

Venirea împărăției lui Dumnezeu.

20 Și fiind întrebat de Farisei, când vine împărăția lui Dumnezeu, le-a răspuns și a zis: Împărăția lui Dumnezeu nu vine pe văzute.

21 Nici nu* vor zice: Iată este aici. Sau: Colo. Căci

lata, împărăția* lui Dumnezeu este înăuntrul vostru. *Vers. 23. **Rom. 14. 17.

Venirea Fiului omului.

22 Și a zis către ucenici: Vor* veni zile când veți dori să vedeți una dintre zilele Fiului omului și nu veți vedea. *Mat. 9. 15. Ioan 17. 12.

23 Și vă* vor zice: Iată, colo! Iată aici! Nu vă duceți nici nu-i urmați.

*Mat. 24. 23. Marc. 13. 21. Cap. 21. 8.

24 Căci* ca fulgerul, când fulgeră dintr-o parte de sub cer și luminează până la cealaltă parte de sub cer, așa va fi Fiul omului în ziua lui.

*Mat. 24. 27.

25 Dar* întâi trebuie ca el să sufere multe și să fie lepădat de neamul acesta.

*Marc. 8. 31; 9. 31; 10. 33. Cap. 9. 22.

26 Și cum* a fost în zilele lui Noe chiar așa va fi și în zilele Fiului omului:

*Fac. 7. Mat. 24. 37.

27 mâncau, beau, se înăsurau, se măritau, până în ziua când a intrat Noe în corabie și a venit potopul și i-a pierdut pe toți.

28 Tot așa, cum* a fost în zilele lui Lot: mâncau, beau, cumpărau, vindeau, așteptau, zideau;

*Fac. 19.

29 dar* în ziua când a lozit Lot din Sodoma, ploua foc și pucioasă din cer și i-a pierdut pe toți; *Fac. 19. 16, 24.

30 în acelaș chip va fi în ziua când se* descopere Fiul omului. *2 Tes. 1. 7.

31 În ziua aceea, cine* va fi pe înveliș, și sculele lui în casă, să nu se po-goare să le ia și cine este la câmp deasemenea să nu se întoarcă îndărăt.

*Mat. 24. 17. Marc. 13. 15.

32 Aduceți-vă* aminte de nevasta lui Lot. *Fac. 19. 26.

33 Cine* va căuta să-și câștige sufletul, îl va pierde; și cine îl va pierde, îl va păstra în viață.

*Mat. 10. 39; 16. 25. Marc. 8. 35. Cap. 9. 24. Ioan 12. 25.

34 Vă spun: *In noaptea aceea vor fi doi pe un singur pat; unul va fi luat și celălalt va fi lăsat.

*Mat. 24. 40, 41. 1 Tes. 4. 17.

35 Vor fi două râsnind împreună; una va fi luată iar cealaltă va fi lăsată.

36 Vor fi doi în câmp; unul va fi luat și celălalt va fi lăsat.

37 Și ei răspunzând îi zic: Unde, Doamne? Iar el le-a zis: Unde* este trupul, acolo vor fi adunați și vulturii. *Iov 39. 30. Mat. 24. 28.

Pilda judecătorului nedrept.

18 Și le-a spus o pildă că trebuie să se roage* totdeauna și să nu obo-sească, *Cap. 11. 5; 21. 36. Rom. 12. 12. Efes. 6. 18. Col. 4. 2. 1 Tes. 5. 17.

2 zicând: Era un judecător într-o cetate, care nu se temea de Dumnezeu și nu se sfia de om.

3 Și era o văduvă în cetatea aceea; și ea venia la el zicând: Răsbună-mă de protivnicul meu.

4 Și el n'a voit câtăva vreme iar după aceea a zis în sine însuși: Chiar dacă nu mă tem de Dumnezeu nici nu mă sfiese de om,

5 totuși, pentrucă * văduva aceasta mă necăjește, o voi răsbuna, ca nu cumva în cele din urmă să vină să mă rănească.

* Cap. 11. 8.

6 Și Domnul a zis: Auziți ce zice judecătorul nedreptății!

7 Iar Dumnezeu * nu va răsbuna oare pe aleșii săi, cari strigă către el zi și noapte, și rabdă îndelung pentru ei?

* Apoc. 6. 10.

8 Eu vă spun că * le va face răsbunare în grabă. Însă când va veni Fiul omului, va găsi el oare credință pe pământ?

* Evr. 10. 37. 2 Pet. 3. 8, 9.

Pilda vameșului și a Fariseului.

9 Și a spus și pilda aceasta către unii cari * erau incredințați despre ei în-

șiși că sunt drepti și disprețuiau pe ceilalți.

* Cap. 10. 29; 16. 15.

10 Doi oameni s'au suit în templu ca să se roage, unul Fariseu și celălalt vameș.

11 Fariseul sta * și se ruga astfel față de sine: Dumnezeule, ** îți mulțumesc că nu sunt ca ceilalți oameni, răpitori, nedrepți, preacurvari sau și ca acest vameș.

* Ps. 135. 2.

** Isa. 1. 16; 58. 2. Apoc. 3. 17.

12 Postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din toate câte dobândesc.

13 Iar vameșul stând de departe, nu voia să ridice nici ochii spre cer, ci-și bătea pieptul, zicând: Dumnezeule, fii milostiv mie păcătosul.

14 Vă spun: Acesta s'a pogorât îndreptătit la casa sa mai degrabă decât celălalt. Căci * oricine care se înalță pe sine va fi smerit iar cine se smerește pe sine va fi înălțat.

* Iov 22. 29. Mat. 23. 12. Cap. 14. 11. Iac. 4. 6. 1 Pet. 5. 5, 6.

Copilașii.

15 Și-i * aduceau și copilași ca să-i atingă. Iar când au văzut ucenicii, îi certau.

* Mat. 19. 13. Marc. 10. 13.

16 Iar Isus i-a chemat la

sine zicând: Lăsați copilași să vină la mine și nu-i opriți căci împărăția lui Dumnezeu este a * unora ca aceștia.

* 1 Cor. 11. 20. 1 Pet. 2. 2.

17 Adevărat * vă spun, oricine nu va primi împărăția lui Dumnezeu ca un copilaș, nu va intra în ea.

* Marc. 10. 15.

Tânărul bogat.

18 Și un * mai mare l-a întrebat zicând: Bunule învățător, ce să fac ca să moștenesc viața vecinică?

* Mat. 19. 16. Marc. 10. 17.

19 Iar Isus i-a zis: Pentruce-mi zici bun? Nimeni nu este bun decât unul singur, Dumnezeu.

20 Știi poruncile: * Nu preacurvi, nu omori, nu fura, nu mărturisi minciunos, cinstește ** pe tatăl tău și pe mama ta.

* Exod. 20. 12, 16. Deut. 5. 16, 20. Rom. 13. 9. ** Efes. 6. 2. Col. 3. 20.

21 Iar el a zis: Acestea toate le-am păzit din tinereță.

22 Iar când a auzit Isus, i-a zis: Una îți lipsește: vinde * tot ce ai și împarte la săraci și vei avea comoară în ceruri și vino, urmează-mă.

* Mat. 6. 19, 20; 19. 21. 1 Tim. 6. 19.

23 Dar când a auzit el acestea, s'a întristat tare căci era foarte bogat.

24 Și când l-a văzut Isus, a zis: Cât * de greu vor intra ceice au avut în împărăția lui Dumnezeu!

* Prov. 11. 28. Mat. 19. 23. Marc. 10. 23.

25 Căci mai lesne este ca o cămilă să intre printr-o ureche de ac decât un bogat să intre în împărăția lui Dumnezeu.

26 Iar ceice au auzit au zis: Și cine poate fi mântuit?

27 Iar el a zis: Cele * cu neputință la oameni sunt cu putință la Dumnezeu.

* Ier. 32. 17.

28 Și * Petru a zis: Iată, noi am lăsat ale noastre și te-am urmat pe tine.

* Mat. 19. 27. Zab. 8. 6. Mat. 19. 26. Cap. 1. 37.

29 Iar el le-a zis: Adevărat vă spun că nu este nimeni * care să fi lăsat casă sau nevastă sau frați sau părinți sau copii, pentru împărăția lui Dumnezeu.

* Deut. 33. 9.

30 care să * nu ia înmulțit în vremea aceasta și în veacul viitor viața vecinică.

* Iov 42. 10.

Isus vestește moartea și învierea sa.

31 Iar * dupăce a luat la sine pe cei doisprezece, a zis către ei: Iată, ne suim la Ierusalim și se vor împlini toate cele ** scrise

prin prooroci pentru Fiul omului. *Mat. 16. 21; 17. 22; 10. 17. Marc. 10. 32. ** Ps. 22. Isa. 53.

32 Căci va *fi dat Neamurilor și va fi luat în răs și va fi înfruntat rușinos și va fi scuipat.

* Mat. 27. 2. Cap. 23. 1. Ioan 18. 28. Fapt. 3. 13.

33 Și-l vor biciui și îl vor omori dar a treia zi va învia.

34 Și ei *n'au înțeles nimic din acestea și graiul acesta era ascuns de ei și nu pricepeau cele zise.

* Marc. 9. 32. Cap. 2. 50; 9. 45. Ioan 10. 6; 12. 16.

Vindecarea unui orb la Ierihon.

35 Și a fost așa: *când s'a apropiat el spre Ierihon, un orb ședea lângă cale cerșind.

* Mat. 20. 29. Marc. 10. 46.

36 Și când a auzit gloată trecând, a întrebat ce să fie aceasta.

37 Și i-au spus că trece Isus din Nazaret.

38 Și el a strigat zicând: Isuse, Fiul al lui David, fie-ți milă de mine.

39 Și ceice mergeau înainte îl certau ca să tacă. Iar el și mai tare striga: Fiul al lui David, fie-ți milă de mine.

40 Iar Isus a statul și a poruncit să fie adus la el.

Iar când s'a apropiat l-a întrebat: *

41 Ce vorești să-ți fac? Iar el a zis: Doamne, să-mi capăt vederea.

42 Și Isus i-a zis: Capătă-ți vederea; credința *te-a mântuit. * Cap. 17. 19.

43 Și îndată și-a căpătat vederea și-l urma *slăvind pe Dumnezeu. Și tot poporul când a văzut aceasta, a dat laudă lui Dumnezeu.

* Cap. 5. 26. Fapt. 4. 21; 11. 18.

Zacheu.

19 Și a intrat și trecea prin Ierihon.

2 Și iată un bărbat numit cu numele Zacheu. Și el era un mai mare peste vameși și era bogat.

3 Și căuta să vadă pe Isus cine este și nu putea de gloată, pentru că era mic de statură.

4 Și a alergat înainte și s'a suit într'un sicomor, ca să-l vadă pentru că pe acolo avea să treacă.

5 Și Isus când a venit la locul acela, s'a uitat în sus și i-a zis: Zachee, grăbește-te să te pogori, căci astăzi trebuie să rămân în casa ta.

6 Și s'a grăbit și s'a pogorît și l-a primit cu bucurie.

7 Și când au văzut acea-

sta, toți cârtiau între ei, zicând: A *intrat să poposească la un om păcătos.

* Mat. 9. 11. Cap. 5. 30.

8 Iar Zacheu a statul și a zis către Domnul: Iată jumătate din averea mea, Doamne, o dau săracilor; și dacă am năpăstuit *pe vreunul cu ceva, dau înapoi ** împătril.

* Cap. 3. 14. ** Exod. 22. 1. 1 Sam. 12. 9. 2 Sam. 12. 6.

9 Iar Isus i-a zis: Astăzi s'a făcut mântuire casei acesteia, deoarece și *el este un fiu ** al lui Avraam.

* Rom. 4. 11. 12. 16. Gal. 3. 7. ** Cap. 19. 16.

10 Căci *Fiul omului a venit să caute și să mântuiască ce era pierdut.

* Mat. 18. 11. Mat. 10. 6; 15. 24.

Pilda minelor.

11 Și pe când auziau ei acestea, el a adăugat și a spus o pildă pentru că era aproape de Ierusalim și lor *li se părea că împărăția lui Dumnezeu are să se arate îndată. * Fapt. 1. 6.

12 Deci *a zis: Un om de neam bun s'a dus într-o țară depărtată ca să-și ia o împărăție și să se întoarcă. * Mat. 25. 14. Marc. 13. 34.

13 Și a chemat zece robi ai săi, le-a dat zece mine și a zis către ei: Faceți negustorie cu ele până când vin.

14 Iar *cetățenii săi îl urau și au trimis o solie după el zicând: Nu voim ca acesta să împărătească peste noi. * Ioan 1. 11.

15 Și a fost așa: când a venit îndărăt, după ce luase împărăția, a zis să i se cheme robii aceștia cărora le-a dat argintul, pentru că să știe cine ce negustorie a făcut.

16 Și cel dintâi a venit zicând: Doamne, mina ta a adus câștig zece mine.

17 Și el i-a zis: Prea bine, rob bun, pentru că te-ai arătat credincios * în foarte puțin, fii slăpănitor peste zece cetăți.

* Mat. 25. 21. Cap. 16. 10.

18 Și al doilea a venit zicând: Mina ta, Doamne, a făcut cinci mine.

19 Iar el a zis și acestuia: Fii și tu peste cinci cetăți.

20 Și celălalt a venit zicând: Doamne, iată mina ta, pe care o aveam pusă la o parte într'un ștergar:

21 căci *mă temeam de tine pentru că ești om aspru, iei ce n'ai pus și seceri ce n'ai sămănat.

* Mat. 25. 24.

22 El îi zice: Din *gura ta te vom judeca, rob rău. Știi că eu sunt om as-

pru, iau ce n'am pus și secer ce n'am sămănat.

* 2 Sam. 1. 16. Iov 15. 6. Mat. 12. 37.
** Mat. 25. 26.

23 Și pentru ce n'ai dat argintul meu la masa (schimbătorilor)? Și eu venind l-aș fi cerut cu dobândă.

24 Și a zis celor ce stăteau de față: Luați-i mina și dați-o celui care are zece mine.

25 Și i-au zis: Doamne, are zece mine.

26 Vă spun că * oricui care are, se va da; iar cel ce n'are, i se va lua și ce are. * Mat. 13. 12; 25. 29. Marc. 4. 25. Cap. 8. 18.

27 Însă pe vrăjmașii aceia ai mei cari n'au voit ca eu să împărătesc peste ei, aduceți-i aici și înjunghiați-i înaintea mea.

28 Și după ce a zis acestea, mergea * înainte suindu-se la Ierusalim.

* Marc. 10. 32.

Intrarea lui Isus în Ierusalim.

29 Și a fost așa: când s'a apropiat de Betsaida și de Betania, spre muntele numit al Măslinilor, a trimis pe doi dintre ucenicii săi, zicând: * Mat. 21. Marc. 11. 1.

30 Mergeți în satul care este înaintea, în care când veți intra, veți afla un mă-

găruș legal pe care nimeni dintre oameni n'a sezut vreodată și deslegați-l și aduceți-l.

31 Și dacă v'ar întreba cineva: Pentru ce îl deslegați? Veți spune așa: Domnul are trebuință de el.

32 Și trimișii s'au dus și au aflat cum le zisese.

33 Iar pe când deslegau ei măgărușul, stăpânii lui le-au zis: Ce deslegați măgărușul?

34 Iar ei au zis: Domnul are trebuință de el.

35 Și l-au adus la Isus. Și * și-au aruncat veșmintele pe măgăruș și au suit deasupra pe Isus.

* 2 Reg. 9. 13. Mat. 21. 7. Marc. 11. 7. Ioan 12. 14.

36 Iar pe când * mergea el, își așterneau veșmintele pe cale. * Mat. 21. 8.

37 Iar pe când se apropia acum de coborâșul muntelui Măslinilor, toată mulțimea ucenicilor a început să se bucure și să laude cu glas mare pe Dumnezeu pentru toate puterile pe cari le văzuseră.

38 zicând: Binecuvântat fie împăratul care vine în numele Domnului: pace ** în cer și slavă în cele prea înalte. * Ps. 118. 26. Cap. 13. 35. ** Cap. 2. 14. Eies. 2. 14.

39 Și oarecari dintre Fariseii din gloată au zis către el: Învățătorule, cearță-ți ucenicii.

40 Și el a răspuns și a zis: Vă spun că dacă vor tăcea aceștia, pietrele * vor striga.

* Hab. 2. 11.

Isus plânge pentru cetate.

41 Și când era aproape, a văzut cetatea și a * plâns de ea,

* Ioan 11. 35.

42 zicând: Dacă ai fi cunoscut și tu în această zi cele pentru pace! Dar acum s'au ascuns de ochii tăi. 43 Pentru că vor veni zile peste tine și vrăjmașii tăi vor face întăriri * împrejurul tău și te vor împresura și te vor strâmtora de toate părțile.

* Isa. 29. 3, 4. Ier. 6. 3, 6. Cap. 21. 20.

44 Și te * vor surpa de tot pe tine și pe copiii tăi în tine și nu ** vor lăsa în tine piatră pe piatră; pentru că n'ai cunoscut vremea nemerită a cercetării tale.

* 1 Reg. 9. 7, 8. Mic. 3. 12.

** Mat. 24. 2. Marc. 13. 2. Cap. 21. 6.

† Dan. 9. 24. Cap. 1. 68, 78. 1 Pet. 2. 12.

Îngonirea vânzătorilor din Templu.

45 Și * când a intrat în templu, a început să scoată afară pe cei ce vindeau

* Mat. 21. 12. Marc. 11. 11, 15. Ioan 2. 14, 15.

46 zicându-le: Este scris: * Și casa mea va fi o casă de rugăciune! iar voi ** ați făcut-o peșteră de tâlhari.

* Isa. 56. 7. ** Ier. 7. 11.

47 Și-i învăța în fiecare zi în templu. Iar mai marii * preoților și cărturarii și cei dintâi ai poporului căutau să-l piardă.

* Marc. 11. 18. Ioan 7. 19; 8. 37.

48 Și nu găseau ce să-i facă; căci tot poporul se ținea de el ascultând.

Puterea lui Isus.

20 Și a fost așa: într'una * din zile pe când învăța el poporul în templu și vestia Evanghelia, au venit peste el mai marii preoților și cărturarii cu bătrânii.

* Mat. 21. 23.

2 Și au vorbit zicând către el: Spune-ne: Cu * ce putere faci acestea sau cine este cel ce ți-a dat această putere?

* Fapt. 4. 7; 7. 27.

3 Iar el a răspuns și a zis către ei: Vă voui întreba și eu un cuvânt și spuneți-mi:

4 Botezul lui Ioan era din cer sau dela oameni?

5 Iar ei cugetau către ei înșiși, zicând: Dacă zicem: Din cer! va zice: Pentru ce nu l-ați crezut?

6 Iar dacă zicem: Dela oameni! tot poporul ne va

ucide cu pietre căci *este încredințat că Ioan este prooroc.

* Mat. 14. 5; 21. 26. Cap. 7. 29.

7 Și au răspuns că nu știu de unde era.

8 Și Isus le-a zis: Nici eu nu vă spun cu ce putere fac acestea.

Pilda vierilor.

9 Și a început să spună către popor această pildă: Un *om a sădit o vie și a arendat-o unor vieri și el a plecat din țară pentru multă vreme.

* Mat. 21. 33. Marc. 12. 1.

10 Și la vremea cuvenită a trimis la vieri un rob ca să-i dea din rodul viei. Iar lucrătorii l-au bătut și l-au trimis înapoi fără nimic.

11 Și a adaus a trimite pe un alt rob; dar și pe acela l-au bătut și l-au necinstit și l-au trimis înapoi fără nimic.

12 Și a adaus a trimite pe un al treilea: iar ei l-au rănit și pe acesta și l-au scos afară.

13 Și domnul viei a zis: Ce să fac? Voiu trimite pe fiul meu iubit: poate se vor sfii de el.

14 Iar vieri când l-au văzut, chibzuiau între ei înșiși zicând: Acesta este moștenitorul; să-l omorâm

ca moștenirea să fie a noastră.

15 Și l-au scos afară din vie și l-au omorât. Deci ce le va face domnul viei?

16 Va veni și va pierde pe vieri aceștia și va da via la alții. Iar ei când au auzit, au zis: Să nu fie așa!

17 Iar el s'a uitat la ei și a zis: Ce este deci aceasta ce este scris: Piatra *pe care au lepădat-o ziditorii, aceasta a fost făcută cap de unghiu?

* Ps. 118. 22. Mat. 21. 42.

18 Oricine va cădea pe acea piatră va fi sfărâmat iar *pe cel pe care va cădea ea îl va spulbera.

* Dan. 2. 34, 35. Mat. 21. 44.

19 Și cărturarii și marii preoților au căutat să pună mâinile pe el în acel ceas și s'au temut de popor căci au cunoscut că pentru ei zisese pilda aceasta.

Birul Cesarului.

20 Și după ce l-au *pândit, au trimis oameni puși înadins cari se prefăceau că sunt drepti, pentru ca să-l prindă în cuvânt, ca să-l dea în mâna stăpânirii și puterii dregătorului.

* Mat. 22. 15.

21 Și l-au întrebat zicând: Învățătorule, *știm

că vorbești și înveți drept și nu cauți la fața cuiva, ci cu adevărat înveți calea lui Dumnezeu:

* Mat. 22. 16. Marc. 12. 14.

22 Se cuvine să dăm Cesarului bir sau nu?

23 Dar el le-a priceput bine viclenia și a zis către ei: Pentru ce mă ispitiți?

24 Arătați-mi un ban. Al cui chip și scriere are? Și ei au zis: Ale Cesarului.

25 Și le-a zis: Atunci dați Cesarului cele ale Cesarului și lui Dumnezeu cele ale lui Dumnezeu.

26 Și n'au putut să-l prindă în vorbă înaintea poporului și s'au mirat de răspunsul lui și au tăcut.

Despre înviere.

27 Și au venit la el unii *din Saduchei, cei cari **zic că nu este înviere și l-au întrebat

* Mat. 22. 23. Marc. 12. 18. ** Eap. 23. 6, 8.

28 zicând: Învățătorule, Moise *ne-a scris, că dacă va muri fratele cuiva având nevastă și el va fi fără copii, fratele său să ia pe nevastă și să ridice amănța fratelui său.

* Deut. 25. 5.

29 Erau deci șapte frați. Și cel dintâi a luat o nevastă și a murit fără copii.

30 Și a luat-o al doilea și al treilea. Tot așa

și cei șapte n'au lăsat copii și au murit.

32 În urmă a murit și femeia.

33 Deci femeia la înviere a cărui dintre ei va fi nevastă? Căci cei șapte au avut-o de nevastă.

34 Și Isus le-a zis: Fiii veacului acestuia se însoară și se mărită.

35 dar aceia cari vor fi învredniciți să aibă parte de veacul acela și de învierea dintre cei morți nici nu se însoară nici nu se mărită.

36 Căci nici nu mai pot muri, căci sunt *ca îngerii și sunt fii ai lui Dumnezeu, fiind **fii ai învierii.

* 1 Cor. 15. 42, 49, 52. 1 Ioan 3. 2.

** Rom. 8. 23.

37 Iar că se scoală morții chiar Moise a *arătat în locu cu privire la Rug, când numește pe Domnul, Dumnezeuul lui Avraam și Dumnezeuul lui Isaac și Dumnezeuul lui Iacov.

* Exod. 3. 6.

38 Și el nu este Dumnezeu al morților ci al viilor: căci toți *sunt vii pentru el.

* Rom. 6. 10, 11.

39 Și unii din cărturari au răspuns și au zis: Învățătorule, bine ai zis.

40 Căci nici nu mai îndrăzniau să-l întrebe nimic.

Al cui fiu este Hristosul?

41 Și a zis către ei: Cum * zic ei că Hristosul este fiu al lui David?

* Mat. 22. 42. Marc. 12. 35.

42 Căci însuș David zice în cartea Psalmilor: Domnul a zis * Domnului meu: Șezi la dreapta mea,

* Ps. 110. 1. Fapt. 2. 34.

43 până voi pune pe vrăjmașii tăi așternut al picioarelor tale.

44 Deci David îl numește Domn și cum este el fiul său?

Cărturarii muștrați de Isus.

45 Și * pe când asculta tot poporul, a zis ucenicilor săi: * Mat. 23. 1. Marc. 12. 38.

46 Feriți-vă * de cărturari cari vor să umble în veșminte lungi și iubesc ** îmbrățișările în piețe și cele dintâi scaune în sinagogi și cele dintâi locuri la ospețe,

* Mat. 23. 5. ** Cap. 11. 43.

47 cari * mănâncă cu desăvârșire casele văduvelor și de ochii lumii se roagă mult: aceștia vor lua mai multă osândă. * Mat. 23. 14.

Văduva săracă.

21 Și a privit în sus și a * văzut pe bogați aruncându-și darurile în vistierie.

* Mat. 12. 41.

2 Și a văzut pe o văduvă

săracă aruncând acolo două leptale.

3 Și a zis: Cu adevărat vă spun că * această văduvă săracă a aruncat mai mult decât ei toți.

* 2 Cor. 8. 12.

4 Căci toți aceștia au aruncat la daruri din ce le prisosește iar ea din lipsa ei a aruncat tot avutul ce avea.

Nimicirea Ierusalimului și venirea Fiului omului.

5 Și pe când ziceau unii despre templu că este împodobit cu pietre frumoase și cu daruri făgăduite, a zis:

* Mat. 24. 1. Marc. 13. 1.

6 Acestea pe cari le priviți, vor veni zile în cari nu va * fi lăsată piatră pe piatră care nu va fi desfăcută.

* Cap. 19. 44.

7 Și l-au întrebat zicând: Învățătorule, când deci vor fi acestea? Și care va fi semnul când au să fie acestea?

8 Iar el a zis: Luată seama * să nu fiți amăgiți; căci mulți vor veni în numele meu, zicând: Eu sunt. Și: Vremea cuvenită este aproape. Nu vă duceți după ei. * Mat. 24. 4. Marc. 13. 5. Efc. 5. 6. 2 Tes. 2. 3.

9 Și când veți auzi de războaie și turburări, nu

vă spăimântați; căci acestea trebuie să fie întâi dar sfârșitul nu este îndată.

10 Apoi * le-a zis: Se va ridica neam peste neam și împărăție peste împărăție

* Mat. 24. 7.

11 și vor fi mari cutremure de pământ și pe alocuri foamete și moliime; și vor fi arătări îngrozitoare și semne mari din cer.

12 Iar * înainte de toate acestea își vor pune mâinile pe voi și vă vor prizoni, dându-vă la sinagogi și la ** închisori, fiind aduși + înaintea împăraților și dregătorilor pentru ++ numele meu.

* Marc. 13. 9. Apoc. 2. 10. ** Fapt. 4. 3; 5. 18; 12. 4; 16. 24. + Fapt. 25. 23. ++ 1 Pet. 2. 13.

13 Și vi * se va întoarce spre mărturie.

* Filip. 1. 28. 2 Tes. 1. 5.

14 Puneți-vă deci în inimă * să nu vă frământați mai dinainte cum să vă apărați:

* Mat. 10. 19. Marc. 13. 11. Cap. 12. 11.

15 Căci eu vă voi da o gură și o înțelepciune, căreia nu vor putea sta împotrivă * sau răspunde împotrivă toți protivnicii voștri.

* Fapt. 6. 10.

16 Și veți * fi dați și de părinți și de frați și de rude și de prieteni și vor omori ** dintre voi. * Mic. 7. 6. Marc. 13. 12. ** Fapt. 7. 59; 12. 2.

17 Și veți * fi urîți de toți pentru numele meu.

* Mat. 10. 22.

18 Și * un păr din capul vostru nu va pieri.

* Mat. 10. 30.

19 În răbdarea voastră veți dobândi sufletele voastre.

Indemn la veghere.

20 Iar când * veți vedea Ierusalimul înconjurat de oști, atunci cunoașteți că pustiirea lui este aproape.

* Mat. 24. 15. Marc. 13. 14.

21 Atunci cei din Iudea să fugă în munți și cei din mijlocul ei să plece afară și cei din câmpuri să nu intre în el.

22 Pentru că acestea sunt zile de răsbunare ca să * se împlinească toate cele scrise. * Dan. 9. 26, 27. Zah. 11. 1.

23 Vai * de celece au în pânțele și de celece dau tăta în acele zile! căci va fi nevoie mare pe pământ și urgie pentru acest popor.

* Mat. 24. 19.

24 Și vor cădea de tăișul săbiei și vor fi duși robi în toate Neamurile: și Ierusalimul va fi călcat în picioare de Neamuri până * când se vor împlini vremurile Neamurilor.

* Dan. 9. 27; 12. 7. Rom. 11. 25.

25 Și vor * fi semne în

soare și lună și stele și pe pământ strâmtorare a Neamurilor în nedumerire de urletul mării și al valurilor.

* Mat. 24. 29. Marc. 13. 24. 2 Pet. 3. 10, 12.

26 În timp ce oamenii își vor da sufletul de teamă și de așteptarea celor ce vin peste pământul locuit, căci *puterile cerurilor vor fi sgaduite.

* Mat. 24. 29.

27 Și atunci vor vedea pe Fiul omului venind * în nor cu putere și slavă multă.

* Mat. 24. 30. Apoc. 1. 7; 14. 14.

28 Iar când încep să se întâmple acestea, uitați-vă în sus, și ridicați-vă capetele pentru că răscumpărarea voastră se *apropie.

* Rom. 8. 19, 23.

29 Și *le-a spus o pildă: Vedeți smochinul și toți copacii.

* Mat. 24. 32. Marc. 13. 28.

30 Când înfrunzesc, acum vedeți dela voi înșivă și cunoașteți că acum vara este aproape.

31 Astfel și voi când veți vedea aceste lucruri întâmplându-se, cunoașteți că împărăția lui Dumnezeu este aproape.

32 Adevărat vă spun că nu va trece neamul acesta până se vor face toate.

33 Cerul * și pământul

vor trece: dar cuvintele mele nu vor trece. * Mat. 24. 35.

31 Dar luați aminte * la voi înșivă ca *nu cumva inimile voastre să fie îngreuiate de îmbuibare și de beție și de grijile vieții acesteia și ziua aceea să vină peste voi fără veste ca un laț.

* Rom. 13. 13. 1 Tes. 5. 6. 1 Pet. 4. 7.

35 Căci așa * va veni peste toți cari locuiesc pe fața întregului pământ.

* 1 Tes. 5. 2. 2 Pet. 3. 10. Apoc. 3. 3; 16. 15.

36 Vegheați dar, rugându-vă * în orice vreme, ** ca să fiți socotiți vrednici să scăpați de toate acestea cari au să fie și să stați înaintea Fiului omului.

* Mat. 24. 42; 25. 13. Marc. 13. 33. ** Cap.

18. 1. † Ps. 1. 5. Efes. 6. 13.

37 Și zilele îi învăța * în templu iar ** nopțile ieșea și mânca afară în muntele numit al Măslinilor.

* Ioan 8. 1, 2. ** Cap. 22. 39.

38 Și tot poporul se ducea disdedimineață la el în templu ca să-l asculte.

Sfat împotriva lui Isus.

22 Și se *apropia sărbătoarea azimilor care se numește Paști.

* Mat. 26. 2. Marc. 14. 1.

2 Și mai marii preoților și cărturarii căutau * cum

să-l răpue căci se temeau de popor.

* Ps. 2. 2. Ioan 11. 47. Fapt. 4. 27.

3 Și *Satana a intrat în Iuda, care se numește Iscarioteanul, fiind din numărul celor doisprezece.

* Mat. 26. 14. Marc. 14. 10. Ioan 13. 2, 27.

4 Și el a plecat și a vorbit cu mai marii preoților și cu căpeteniile oastei cum să li-l dea prins.

5 Și ei s'au bucurat și s'au legat * să-i dea argint.

* Zah. 11. 12.

6 Și el s'a învoit și căuta vreme nimerită ca să-l dea lor fără știrea gloatei.

Prăznirea Paștelor.

7 Și a venit ziua *azimilor în care trebuia să fie înjunghiate Paștile.

* Mat. 26. 17. Marc. 14. 12.

8 Și a trimis pe Petru și pe Ioan zicând: Duceți-vă și pregătiți-ne Paștile ca să mâncăm.

9 Și ei i-au zis: Unde voești să pregătim?

10 Iar el le-a zis: Iată, când veți intra în cetate, va ieși înaintea voastră un om ducând un vas de pământ cu apă; urmați-l în casa în care intră.

11 Și veți spune stăpânului casei: Invățătorul îți zice: Unde este odaia de ospați unde să mâncăm Paștile cu ucenicii mei?

12 Și el vă va arăta o odaie mare de sus așternută: acolo pregătiți.

13 Și ei s'au dus și au găsit după cum le spusese și au pregătit Paștile.

14 Și când *a venit ceasul, s'a așezat la masă și apostolii împreună cu el.

* Mat. 26. 20. Marc. 14. 17.

15 Și a zis către ei: Cu dor am dorit să mâncăm aceste Paști cu voi înainte de pătimirea mea.

16 Căci vă spun că nu le mai mâncăm până * când vor fi împlinite în împărăția lui Dumnezeu.

* Cap. 14. 15. Fapt. 10. 41. Apoc. 19. 9.

17 Și a primit un pahar și a mulțumit și a zis: Luați acesta și împărțiți-l între voi.

18 Căci vă spun, * nu voiți bea deloc de acum din rodul viței până când va veni împărăția lui Dumnezeu.

* Mat. 26. 29. Mat. 14. 25.

19 Și *a luat pâine și a mulțumit și a frânt-o și le-a dat-o zicând: Acesta este trupul meu care se dă pentru voi: accasta ** faceți spre amintirea mea.

* Mat. 26. 26. Marc. 14. 22. ** 1 Cor. 11. 24.

20 Și paharul tot așa, după cinare, zicând: Acest *pahar este legământul cel nou în sângele meu care se varsă pentru voi. * 1 Cor. 10. 16.

51 Iar Isus a răspuns și a zis: Lăsați, până aici. Și i-a atins urechea și l-a vindecat.

52 Și Isus * a zis către mai marii preoților și căpeteniile templului și bătrânii cari veniseră la el: Ați ieșit ca la un tâlhar cu săbii și ciomege?

* Mat. 26. 55. Marc. 14. 48.

53 În fiecare zi când eram cu voi în templu n'ăți întins mâinile asupra mea; dar * acesta este ceasul vostru și puterea întunerecului.

* Ioan 12. 27.

Tăgăduirea lui Petru.

54 Și * l-au prins și l-au dus și l-au băgat în casa marelui preot. Iar Petru urma ** de departe.

* Mat. 26. 57. ** Mat. 26. 58. Ioan 18. 15.

55 Și când au * aprins un foc în mijlocul curții și s'au așezat jos împreună, sedea și Petru în mijlocul lor.

* Mat. 26. 69. Marc. 14. 66. Ioan 18. 17, 18.

56 Și o slujnică văzându-l stând la lumina focului și uitându-se țintă la el, a zis: Și acesta era cu el.

57 Iar el a tăgăduit, zicând: Nu-l știu, femeie.

58 Și peste * puțin l-a văzut altul și a zis: Și tu ești unul dintre ei. Iar Petru a zis: Omule, nu sânt.

* Mat. 26. 71. Marc. 14. 69. Ioan 18. 25.

59 Și trecând ca * un ceas, un altul întâria, zicând: Intr'adevăr și acesta era cu el, căci este și Galilean.

* Mat. 26. 73. Marc. 14. 70. Ioan 18. 26.

60 Iar Petru a zis: Omule, nu știu ce zici. Și îndată, pe când vorbia el înă, a cântat cocoșul.

61 Și Domnul s'a întors și s'a uitat la Petru. Și * Petru și-a adus aminte de cuvântul Domnului, cum îi zisese: Mai înainte ** de a cânta azi cocoșul, mă vei răgădui de trei ori.

* Mat. 26. 75. Marc. 14. 72. ** Mat. 26. 34, 75. Ioan 13. 38.

62 Și a ieșit afară și a plâns cu amar.

Isus înaintea Sinedrului. — Osândirea.

63 Și bărbații * cari țineau pe Isus îl luau în răș și-l băteau.

* Mat. 26. 67, 68. Marc. 14. 65.

64 Și-i acoperiau ochii și-l întrebau zicând: Proorocește: cine este care te-a lovit?

65 Și multe altele ziceau împotriva lui, hulindu-l.

66 Și cum * s'a făcut ziuă, bătrânimea poporului, mai marii preoților și cărturarii s'au ** adunat la olaltă și l-au dus la sinedrul lor, zicând:

* Mat. 27. 1. ** Eap. 4. 26; 22.

67 Dacă * ești tu Hristosul, spune-ne. Iar el le-a zis: Dacă vă voi spune, nu veți crede nicidecum.

* Mat. 26. 63. Marc. 14. 61.

68 Și dacă vă voi întreba, nu veți răspunde nicidecum.

69 Iar deacum * Fiul omului va sedea la dreapta puterii lui Dumnezeu.

* Mat. 26. 64. Marc. 14. 62. Eyr. 1.3; 8.1.

70 Și toți au zis: Ești tu deci Fiul lui Dumnezeu? Iar el a zis către ei: Voi înșivă ziceți * că sânt.

* Mat. 26. 64. Marc. 14. 62.

71 Iar * ei au zis: Ce mai avem trebuință de mărturie? Căci noi înșine am auzit din gura lui.

* Mat. 26. 65. Marc. 14. 63.

Isus înaintea lui Pilat.

23 Și toată mulțimea lor s'a sculat * și l-au dus la Pilat.

* Mat. 27. 2. Marc. 15. 1. Ioan 18. 28.

2 Și au început să-l învinuiască zicând: Pe acesta l'am găsit sucind * neamul nostru și oprind ** a da bir Cesarului și zicând că * el este Hristosul, un împărat.

* Eap. 17. 7. ** Mat. 17. 27; 22. 21.

Marc. 12. 17. † Ioan 19. 12.

3 Iar Pilat * l-a întrebat zicând: Ești tu Împăratul Iudeilor? Iar el i-a răspuns și i-a zis: Tu zici.

* Mat. 27. 11. 1 Tim. 6. 13.

4 Iar Pilat a zis către

mai marii preoților și gloate: Nu găsesc nicio * vină în acest om.

* 1 Pet. 2. 22.

5 Iar ei și mai mult stăruiau zicând: El întâră poporul, învățându-i prin toată Iudea și începând dela Galilea până aici.

Isus înaintea lui Irod.

6 Iar când a auzit Pilat de Galilea, a întrebat dacă omul este Galilean.

7 Și când a înțeles că este de sub stăpânirea * lui Irod, l-a trimis la Irod, care și el era în Ierusalim în aceste zile.

* Cap. 3. 1.

8 Iar Irod când a văzut pe Isus, s'a bucurat foarte mult căci de multă vreme doria * să-l vadă, fiindcă auzise ** despre el și nădăduia să vadă vreun semn făcut de el.

* Cap. 9. 9. ** Mat. 14. 1. Marc. 6. 14.

9 Și l-a întrebat în multe cuvinte, dar el nu i-a răspuns nimic.

10 Iar mai marii preoților și cărturarii stăteau de față învinuindu-l foarte tare.

11 Și Irod * cu ceata sa de ostași l-a disprețuit și-l luau în răs și îmbrăcându-l cu un veșmânt strălucitor, l-a trimis înapoi la Pilat.

* Isa. 53. 3.

Descoperirea vânzătorului.

21 Însă * iată, mâna ce-luice mă dă prins este cu mine pe masă.

* Ps. 41. 9. Mat. 26. 21, 23. Marc. 14. 18. Ioan 13. 21, 26.

22 Pentrucă * Fiul omului se duce după cum ** a fost hotărât: însă vai de omul acela prin care este dat prins!

* Mat. 26. 24. ** Ept. 2. 23; 4. 28.

23 Și * ei au început să cerceteze împreună între ei cine dintre ei ar fi celce are să făptuiască aceasta.

* Mat. 26. 22. Ioan 13. 22, 35.

Care este cel mai mare?

24 Și s'a * iscat și o priecire între ei cine din ei este socotit a fi mai mare.

* Marc. 9. 34. Cap. 9. 46.

25 Iar el le-a * zis: Împărații Neamurilor domnesc peste ele și ceice stăpânesc asupra lor se numesc Binefăcători.

* Mat. 20. 25. Marc. 10. 42.

26 Dar voi * nu veți fi așa: ci ** celce este mai mare între voi să fie ca cel mai tânăr și celce este căpetenie ca celce slujește.

* Mat. 20. 26. 1 Pet. 5. 3. ** Cap. 9. 48.

27 Căci * cine este mai mare: celce șade la masă sau celce slujește? Oare nu celce șade la masă? Iar

eu ** sânt în mijlocul vostru ca celce slujește.

* Cap. 12. 37. ** Mat. 20. 28. Ioan 13. 13, 14. Filip. 2. 7.

28 Iar voi sunteți aceia cari ați rămas cu mine în ispitele * mele.

* Evt. 4. 15.

29 Și eu vă * întocmesc o împărăție, după cum mi-a întocmit-o mie Tatăl meu,

* Mat. 24. 47. Cap. 12. 32. 2 Cor. 1. 7. 2 Tim. 2. 12.

30 ca * să mâncați și să beți la masa mea, în împărăția mea, și veți ** șede pe scaune de domnie judecând cele douăsprezece seminții ale lui Israel.

* Mat. 8. 11. Cap. 14. 13. Apoc. 19. 9. ** Ps. 49. 14. Mat. 19. 28. 1 Cor. 6. 2. Apoc. 3. 21.

Înstăințarea lui Petru.

31 Simone, Simone, iată Satana * v'a cerut pentru sine ca să vă cearnă ca ** pe grâu.

* 1 Pet. 5. 8. ** Amos 9. 9.

32 Dar eu * am făcut cerere pentru tine ca să nu se întunece credința ta; și lu, când te ** vei întoarce, întărește pe frații tăi.

* Ioan 17. 9, 11, 15. ** Ps. 51. 13. Ioan 21. 15—17.

33 Iar el i-a zis: Doamne, eu tîne sânt gata să merg și la temniță și la moarte.

34 Iar * el a zis: Îți spun, Petre, nu va cânta azi coșul, până vei tăgădui de trei ori: că nu mă cunoști.

* Mat. 26. 34. Marc. 14. 30. Ioan 13. 38.

35 Și * le-a zis: Când v'am trimis fără pungă și traistă și încălțăminte, ați avut lipsă de ceva? Iar ei au zis: De nimic.

* Mat. 10. 9. Cap. 9. 3; 10. 4.

36 Și le-a zis: Acum dar, cine are o pungă s'o ia, asemenea și traistă; și cine n'are să-și vîndă veșmîntul și să cumpere o sabie.

37 Căci vă spun că trebuie să se împlinească în mine aceasta ce este scris: Și * a fost socotit cu cei făraidelege. Căci cele despre mine au sfârșit.

* Isa. 53. 12. Marc. 15. 28.

38 Iar ei au zis: Doamne, iată două săbii aici. Și el le-a zis: Este destul.

Ghelsimani.

39 Și * a ieșit și s'a ** dus după obiceiul său în muntele Măslinilor; și ucenicii l-au urmat și ei.

* Mat. 26. 36. Marc. 14. 32. Ioan 18. 1. ** Cap. 21. 37.

40 Și când * a fost la locul acela, le-a zis: Rugați-vă ca să nu intrați în ispită.

* Mat. 6. 13; 26. 41. Marc. 14. 38. Vers. 46.

41 Și * el s'a dus la o parte dela ei, ca la o aruncătură de piatră și a îngenunchiat și se ruga,

* Mat. 26. 39. Marc. 14. 35.

42 zicând: Tată, dacă voești, treacă acest pahar

dela mine; însă nu * voia mea să se facă ci a ta.

* Ioan 5. 30; 6. 38.

43 Și i s'a arătat un inger * din cer, întărindu-l.

* Mat. 4. 11.

44 Și * fiind în luptă grea, se ruga mai stăruitor. Și sudoarea lui s'a făcut ca niște picături mari de sânge cari cădeau jos la pământ.

45 Și când s'a sculat dela rugăciune, a venit la ucenici și i-a găsit adormiți de întristare.

46 Și le-a zis: Pentruce dormiți? Sculați-vă și rugați-vă * ca să nu intrați în ispită.

* Vers. 40.

Prinderea lui Isus.

47 Pe când vorbea el încă, iată * o gloată și celce se numește Iuda, unul din cei doisprezece, venia înaintea lor și s'a apropiat de Isus ca să-l sărute.

* Mat. 26. 47. Marc. 14. 43. Ioan 13. 3.

48 Iar Isus i-a zis: Iudo, prin sărutare dai (prins) pe Fiul omului?

49 Iar ceice erau pe lângă el, când au văzut ce are să fie, au zis: Doamne, să lovim cu sabie?

50 Și unul * din ei a lovit pe robul marelui preot și i-a tăiat urechea dreaptă.

* Mat. 26. 51. Marc. 14. 47. Ioan 18. 10.

12 Și în acea zi Irod și Pilat *s'au făcut prieteni unul cu altul căci mai înainte erau în vrăjmășie între ei. * Fapt. 4. 27.

Hotărîrea de moarte întărită.

13 Iar Pilat *a chemat la sine pe mai marii preoților și pe cei mari și poporul

* Mat. 27. 23. Marc. 15. 14. Ioan 18. 38; 19. 4.

14 și a zis către ei: Mi-ați *adus pe omul acesta ca pe unul care abate poporul și iată, cercetându-l ** înaintea voastră, eu n'am găsit în omul acesta nicio vină din câte spuneți împotriva lui.

* Vers. 1. 2. ** Vers. 4.

15 Nu, și nici Irod; căci l-a trimis înapoi la noi și iată nimic vrednic de moarte n'a fost făcut de el.

16 Deci *eu îl voi pedepsi și-i voi da drumul.

* Mat. 27. 26. Ioan 19. 1.

17 Și la sărbătoare trebuia *să le dea drumul la unul.

* Mat. 27. 15. Marc. 15. 6. Ioan 18. 39.

18 Iar ei *au strigat tare cu grămadă, zicând: Ia pe acesta și dă drumul pentru noi lui Baraba. * Fapt. 3. 14.

19 El era aruncat în închisoare pentru o răscoală făcută în cetate și pentru un omor.

20 Iar Pilat le-a vorbit iarăși, voină să dea drumul lui Isus.

21 Dar ei strigau zicând: Răstignește-l, răstignește-l.

22 Și a treia oară a zis către ei: Dar ce rău a făcut omul acesta? N'am găsit nicio vină de moarte în el; deci îl voi pedepsi și-i voi da drumul.

23 Iar ei stăruiau cerând cu glasuri mari ca el să fie răstignit. Și au fost mai tari glasurile lor.

24 Și Pilat *a hotărît să li se facă cererea.

* Mat. 27. 26. Marc. 15. 15. Ioan 19. 16.

25 Și a dat drumul aceluia care era aruncat în închisoare pentru răscoală și omor, pe care-l cereau, iar pe Isus l-a dat în voia lor.

Răstignirea.

26 Și *când îl duceau, au pus mâna pe un oarecare Simon din Cirene, care venia dela câmp și au pus crucea pe el ca s'o ducă în urma lui Isus.

* Mat. 27. 32. Marc. 15. 21. Ioan 19. 17.

27 Și îl urma o mulțime mare de popor și de femei, cari se băteau în piept și-l plângeau cu lacrimi.

28 Iar Isus întorcându-se către ele a zis: Fiice ale Ierusalimului, nu plângeți

de mine ci plângeți de voi înșivă și de copiii voștri.

29 Pentru că * iată vin zile în cari vor zice: Ferice de cele sterpe și de pântecelul cari n'au născut și de țâțele cari n'au alăptat. * Mat. 24. 19. Cap. 21. 23.

30 Atunci *vor începe să zică munților: Cădeți peste noi! și dealurilor: Ascundeți-ne!

* Isa. 2. 19. Osea 10. 8. Apoc. 6. 16; 9. 6.

31 Pentru că *dacă cu lemnul verde fac ei acestuia, ce va fi cu cel uscat? * Prov. 11. 31. Ier. 25. 29. Ezech. 20. 47; 31. 3. 4. 1 Pet. 4. 17.

32 Și *erau duși și alți doi făcători de rele ca să fie omorîți cu el.

* Isa. 53. 12. Mat. 27. 38.

33 Și când *au venit la locul numit Căpățână, l-au răstignit acolo pe el și pe făcătorii de rele, pe unul la dreapta și pe altul la stînga.

* Mat. 27. 33. Marc. 15. 22. Ioan 19. 17, 18.

34 Iar Isus zicea: Tală, iartă-i *căci nu ** știu ce fac. Și împărțind + între ei hainele lui, au aruncat sorți.

* Mat. 5. 44. Fapt. 7. 60. 1 Cor. 4. 12.

** Fapt. 3. 17. + Mat. 27. 35. Marc. 15. 24. Ioan 19. 23.

Bătăliile.

35 Și poporul *stătea privind. Și mai marii ** îl luau în răs zicând: Pe al III a mântuit; să se mân-

luiască pe sine însuși dacă acesta este Hristosul lui Dumnezeu, alesul lui.

* Ps. 22. 17. Zah. 12. 10. ** Mat. 27. 39. Marc. 15. 29.

36 Și ostașii deasemenea îl batjocorau venind la el și aducându-i oțet

37 și zicând: Dacă ești tu Împăratul Iudeilor, mântuiește-te pe tine însuși.

38 Și era și deasupra lui *o scriere cu slove grecești, latinești și evreești: ACESTA ESTE ÎMPĂRĂTUL IUDEILOR.

* Mat. 27. 37. Marc. 15. 26. Ioan 19. 19.

39 Iar unul *dintre făcătorii de rele cari erau pironiți, îl hulia zicând: Nu ești tu oare Hristosul? Mântuiește-te pe tine însuși și pe noi.

* Mat. 27. 44. Marc. 15. 32.

40 Iar celălalt răspunzând și certându-l a zis: Oare nu te temi tu de Dumnezeu, pentru că ești în aceiaș osândă?

41 Și noi cu dreptul, căci luăm cele vrednice de cele ce am făcut, dar acesta n'a făcut nimic necuvenit.

42 Și zicea: Isuse, adu-ți aminte de mine, când vei veni în împărăția ta.

43 Și el i-a zis: Adevărat

îți spun, astăzi vei fi cu mine în Raiu.

Moartea lui Isus.

44 Și era *acum ca la al șaselea ceas și s'a făcut în-tunec peste tot pământul până la ceasul al nouălea.

* Mat. 27. 45. Marc. 15. 33.

45 Căci soarele s'a în-tunecat și perdeaua *templului a fost sfâșiată prin mijloc. * Mat. 27. 51. Marc. 15. 38.

46 Și Isus a strigat cu glas mare și a zis: Tată, * în mână tale îmi încredințez duhul meu. Și ** zi-când aceasta și-a dat duhul. * Ps. 31. 5. 1 Pet. 2. 23. ** Mat. 27. 50. Marc. 15. 37. Ioan 19. 30.

47 Și când a văzut su-tașul *ce s'a făcut, slăvia pe Dumnezeu, zicând: In-tr'adevăr omul acesta era drept. * Mat. 27. 54. Marc. 15. 39.

48 Și toate gloatele, ve-nite împreună la această priveriște, după ce au pri-vit cele făcute, se întor-ceau îndărăt bătându-și piepturile.

49 Și toți *cunoscuții lui și femeile cari urmau îm-preună cu el din Galilea, slăteau de departe, ca să vadă acestea. * Ps. 38. 11. Mat. 27. 55. Marc. 15. 40. Ioan 19. 25.

Îngroparea lui Isus.

50 Și *iață un bărbat cu numele Iosif, fiind sfetnic, bărbat bun și drept,

* Mat. 27. 57. Marc. 15. 42. Ioan 19. 38.

51 (el nu se învoise cu hotărîrea și cu fapta lor), bărbat din Arimatea, o ce-tate a Iudeilor, *care aștepta împărăția lui Dum-nezeu. * Marc. 15. 43. Cap. 2. 25, 38.

52 Acesta a venit la Pilat și a cerut trupul lui Isus.

53 Și l-a * luat jos și l-a înfășurat în pânză de in și l-a pus într'un mormânt săpat în piatră unde nu mai fusese pus nimeni.

* Mat. 27. 59. Marc. 15. 46.

54 Și era ziua *Pregăti-rii și Sabatul începea în amurg. * Mat. 27. 62.

55 Și femeile cari *ve-niseră cu el din Galilea urmau și au privit ** mormântul și cum a fost pus trupul lui.

* Cap. 8. 2. ** Marc. 15. 47.

56 Și s'au întors îndărăt și au *pregătit miresme și mir. Și în Sabat s'au o-dihnit după ** poruncă.

* Marc. 16. 1. ** Exod. 20. 10.

Învierea lui Isus.

24 Iar în ziua întâi * a săptămânii, disdedi-minează, au venit la mor-mânt aducând ** miresmele pe cari le pregătiseră.

* Mat. 28. 1. Marc. 16. 1. Ioan 20. 1. ** Cap. 23. 56.

2 Și au *găsit piatra pră-vălită dela mormânt.

* Mat. 28. 2. Marc. 16. 4.

3 Și au intrat *și n'au

afllat trupul Domnului Isus.

* Marc. 16. 5. Vers. 23.

4 Și a fost așa: pe când ele erau în nedumerire despre aceasta, iată * doi bărbați au stătut lângă ele în veșminte luminând ca fulgerul. * Ioan 20. 12. Fapt. 1. 10.

5 Și pe când ele erau speriate și își plecau fe-țele la pământ, ei au zis către ele: Pentru ce căutați pe cel viu cu cei morți?

6 Nu este aici ci s'a scu-lat. Aduceți-vă * a minte cum v'a vorbit pe când era încă în Galilea, * Mat. 16. 21; 17. 23. Marc. 8. 31; 9. 31. Cap. 9. 22.

7 zicând că Fiul omului tre-bue să fie dat în mâ-nile oamenilor păcătoși și să fie răstignit și a treia zi să învieze.

8 Și ele și-au *adus a-minte de vorbele lui.

* Ioan 2. 22.

Petru se duce la mormânt.

9 Și * s'au întors dela mormânt și au vestit toate acestea la cei unsprezece și la toți ceilalți.

* Mat. 28. 8. Marc. 16. 10.

10 Și erau Maria Magda-lina și Ioana * și Maria, mama lui Iacov și altele cu ele, cari ziceau acestea către apostoli.

* Cap. 8. 3.

11 Și vorbele acestea *

s'au părut înaintea lor ca un basm și nu le-au cre-zul.

* Marc. 16. 11. Vers. 25.

12 Dar *Petru s'a sculat și a alergat la mormânt și plecându-se vede fâșiile de pânză singure: și a plecat acasă minunându-se de ceea ce se făcuse. * Ioan 20. 3. 6.

Isus se arată la doi ucenici.

13 Și iată doi *dintre ei se duceau în aceeași zi la un sat al cărui nume era Emaus, depărtat de Ierusa-lim de șazeci de stadii.

* Marc. 16. 12.

14 Și ei vorbeau unul către altul de toate întâm-plările acestea.

15 Și a fost așa: pe când vorbeau ei și cercetau îm-preună, Isus *însuș s'a a-propiat și mergea îm-preună cu ei.

* Mat. 18. 20. Vers. 36.

16 Dar ochii *lor erau ținuți ca să nu-l cunoască.

* Ioan 20. 14; 21. 4.

17 Și el a zis către ei: Ce cuvinte sunt acestea pe cari le schimbați unul cu altul mergând? Și ei au stătut cu fețele amărîte.

18 Și unul din ei, cu numele * Cleopa, răspun-zând a zis către el: Tu singur stai vremelnic în Ierusalim și nu cunoști cele împlănite în el în aceste zile? — * Ioan 19. 25.

19 Și el le-a zis: Cari? — Iar ei i-au zis: Cele despre Isus din Nazaret, care * a fost bărbat prooroc, puternic ** în faptă și în cuvânt înaintea lui Dumnezeu și a întregului popor.

* Mat. 21. 11. Cap. 7. 16. Ioan 3. 2; 4. 19; 6. 14. Fapt. 2. 22. ** Fapt. 7. 22.

20 Și cum * mai marii preoților și mai marii noștri l-au dat la osândă de moarte și l-au răstignit.

* Cap. 23. 1. Fapt. 13. 27, 28.

21 Iar noi nădăjduiam că el este celce * avea să răscumpere pe Israel, dar cu toate acestea astăzi merge pe a treia zi de când s'au făcut acestea.

* Cap. 1. 68; 2. 38. Fapt. 1. 6.

22 Ci și unele * femei dintr'ale noastre ne-au pus în uimire: fiind duse dedimineață la mormânt

* Mat. 28. 8. Marc. 16. 10. Vers. 9. 10. Ioan 20. 18.

23 și negăsind trupul lui, au venit spunând că au văzut și arătare de îngeri cari zic că el este viu.

24 Și unii dintre cei ce erau cu noi au * plecat la mormânt și au găsit astfel cum au spus și femeile, iar pe el nu l-au văzut.

* Vers. 12.

25 Și el a zis către ei: O, nepricepuților și zăbavnici cu inima să credeți în celece au vorbit proorocii!

26 Oare nu * trebuia ca Hristosul să sufere acestea și să intre în slava sa ?

* Vers. 46. Fapt. 17. 3. 1 Pet. 1. 11.

27 Și * începând dela Moise ** și dela toți + proorocii, le-a tălcuit prin toate scripturile cele despre el.

* Vers. 45. ** Fac. 3. 15; 22. 18; 26. 4; 49. 10. Num. 21. 9. Deut. 18. 15. † Ps. 16. 9. 10; 22; 132. 11. Isa. 7. 14; 9. 6; 40. 10, 11; 50. 6; 53. Ier. 23. 5; 33. 14. 15. Ezech. 34. 23; 37. 25. Dan. 9. 24. Mic. 7. 20. Mal. 3. 1; 4. 2.

28 Și s'au apropiat de locul unde mergeau și el * s'a făcut că merge mai departe.

* Fac. 32. 26; 42. 7. Marc. 6. 48.

29 Iar ei * au stăruit de el zicând: Rămâi cu noi pentrucă este spre seară și ziua aproape s'a plecat. Și a intrat ca să rămâe cu ei. * Fac. 19. 3. Fapt. 16. 15.

30 Și a fost așa: pe când sta el la masă cu ei, a * luat pânea și a binecuvântat-o și a frânt și le-a dat.

* Mat. 11. 19.

31 Și li s'au deschis ochii și l-au cunoscut: și el s'a făcut nevăzut dela ei.

32 Și au zis unul către altul: Oare nu ne ardea inima în noi când ne vorbea pe cale și când ne deschidea scripturile?

33 Și s'au sculat chiar în acel ceas și s'au întors la Ierusalim și au aflat a-

dunați laolaltă pe cei unsprezece și pe cei împreună cu ei,

34 zicând: Intr'adevăr Domnul s'a sculat și s'a arătat lui Simon. * 1 Cor. 15. 5.

35 Și ei au istorisit cele depe cale și cum li se făcuse cunoscut la frângerea pâinii.

Isus se arată celor unsprezece și celorlalți.

36 Și pe * când vorbeau ei acestea, el însuș a statul în mijlocul lor și le zice: Pace vouă!

* Marc. 16. 14. Ioan 20. 19. 1 Cor. 15. 5.

37 Iar ei s'au spăimântat și s'au înfricoșat și li se părea că văd un duh. *

* Marc. 6. 49.

38 Și el le-a zis: Pentruce sunteți tulburați și pentruce se suie gânduri în inima voastră?

39 Vedeți mâinile mele și picioarele mele că eu însumi sânt; pipăiți-mă * și vedeți; pentrucă un duh n'are carne și oase după cum mă vedeți pe mine că am.

* Ioan 20. 20, 27.

40 Și zicând aceasta le-a arătat mâinile și picioarele.

41 Iar pe când de * bucurie nu credeau încă și se minunau, le-a zis: Aveți * ceva de mâncare aici? * Fac. 45. 26. ** Ioan 21. 5.

42 Iar ei i-au dat o bu-

cală de pește fript și dintr'un lagur de micre.

43 Și * a luat-o înaintea tuturor și a mâncat. * Fapt. 10. 4.

44 Și a zis către ei: Acestea * sunt cuvintele mele pe cari vi le-am vorbit când eram încă împreună cu voi că trebuie să fie împlinite toate cele scrise despre mine în legea lui Moise și în prooroci și în psalmi. * Mat. 16. 21; 17. 22; 20. 18. Marc. 8. 31. Cap. 9. 22; 18. 31. Vers. 6.

45 Atunci le-a * deschis mintea să înțeleagă scripturile.

* Fapt. 16. 11.

46 Și le-a zis: Așa * este scris că Hristosul să sufere și să învieze dintre cei morți a treia zi * Vers. 26. Ps. 22. Isa. 50. 6; 53. 2, etc. Fapt. 17. 3.

47 și să se propovăduiască în numele său po-căință spre iertare * de păcate la toate Neamurile, ** începând dela Ierusalim.

* Dan. 9. 24. Fac. 13. 38, 46. 1 Ioan 2. 12. ** Fapt. 12. 3. Ps. 22. 27. Isa. 48. 6. 22. Ier. 31. 34. Osea 2. 23. Mic. 4. 2. Mal. 1. 11.

48 Voi * sunteți martori ai acestora.

* Ioan 15. 27. Fapt. 1. 8, 22; 2. 32; 3. 15.

49 Și iată, * eu trimt făgăduința Tatălui meu pe ste voi, dar voi stați în cetate până veți fi îmbrăcați cu putere de sus.

* Isa. 44. 3. Ioel 2. 28. Ioan 14. 16, 26; 15. 26; 16. 7. Fapt. 1. 4; 2. 1, etc.

când: Eu *botez cu apă:** în mijlocul vostru stă acela pe care voi nu-l știți,

* Mat. 3. 11. ** Mat. 3. 1.

27 celce*vine după mine, căruia nu sânt vrednic să-i desleg cureaua încălțămînlei lui. * Vers. 15. 30. Fapt. 19. 4.

28 Acestea au fost în Betania *dincolo de Iordan, unde boteza Ioan.

* Jude. 7. 24. Cap. 10. 40.

Mielul lui Dumnezeu.

29 A doua zi vede pe Isus venind la el și zice: Iată Mielul *lui Dumnezeu care**ridică păcatul lumii! * Exod. 12. 3. Isa. 53. 7. Vers. 36. Fapt. 8. 32. 1 Pet. 1. 19. Apoc. 5. 6, etc. ** Isa. 53. 11. 1 Cor. 15. 3. Gal. 1. 4. Evr. 1. 3; 2. 17; 9. 28. 1 Pet. 2. 24; 3. 18. 1 Ioan 2. 2; 3. 5; 4. 10. Apoc. 1. 5.

30 Acesta *este cel despre care am zis: După mine vine un bărbat care a fost înaintea mea, căci era întâi în privința mea.

* Vers. 15, 27.

31 Și eu nu-l știam, ci ca să fie arătat lui Israel, pentru * aceasta am venit eu botezând cu apă.

* Mat. 3. 1. Mat. 3. 6. Luc. 1. 17, 76, 77; 3. 3, 4.

32 Și Ioan *a mărturisit zicând: Am văzut pe Duhul pogorîndu-se din cer ca un porumbel și a rămas peste el. * Mat. 3. 16. Marc. 1. 10. Luc. 3. 22, Cap. 5. 32.

33 Și eu nu-l știam ci

celce m'a trimis să botez cu apă, acela mi-a zis: Peste care vei vedea Duhul pogorîndu-se și rămânând peste el, acesta este celce * botează cu Duhul Sfânt.

* Mat. 3. 11. Fapt. 1. 5; 2. 4; 10. 44; 19. 6.

34 Și eu am văzut și am mărturisit că acesta este Fiul lui Dumnezeu.

Cei dintâi ucenici.

35 A doua zi, iarăș sta Ioan și doi dintre ucenicii lui.

36 Și s'a uitat în fața lui Isus, care umbla, și zice: Iată * Mielul lui Dumnezeu!

* Vers. 29.

37 Și cei doi ucenici l-au auzit vorbind și au urmat pe Isus.

38 Și Isus s'a întors și i-a văzut urmând și le zice: Ce căutați? Iar ei i-au zis: Rabi, (care tâlmăcit înseamnă învățătorule) unde stai?

39 El le zice: Veniți și veți vedea. Au venit deci și au văzut unde stă și au stat la el în ziua aceea; era pe la ceasul al zecelea.

40 Andrei, * fratele lui Simon Petru, era unul dintre cei doi cari au auzit dela Ioan și l-au urmat.

* Mat. 4. 18.

41 Acesta găsește mai întâi pe fratele său Simon și-i zice: Noi am găsit pe

Mesia (adică tâlmăcit Hristos).

42 L-a dus la Isus. Isus s'a uitat în fața lui și a zis: Tu ești Simon, fiul lui Iona, tu * vei fi numit Chifa, (care se tâlmăcește Petru).

* Mat. 16. 18.

43 A doua zi a voit să iasă în Galilea și găsește pe Filip *și-i zice: Urmează-mă.

* Cap. 12. 21.

44 Iar Filip era din Betsaida, din cetatea lui Andrei și Petru.

45 Filip găsește pe Natanael *și-i zice: Noi am găsit pe acela despre care a scris Moise ** în lege și proorocii, † pe Isus din Nazaret, †† fiul lui Iosif.

* Cap. 21. 2. ** Fac. 3. 15; 49. 10. Dent. 18. 18. Luc. 24. 27. † Isa. 4. 2; 7. 14; 9. 6; 53. 2. Mic. 5. 2. Zah. 6. 12; 9. 9. Luc. 24. 27. †† Mat. 2. 23. Luc. 2. 4.

46 Și Natanael i-a zis: Poate fi ceva bun din Nazaret? * Filip îi zice: Vino și vezi.

* Cap. 7. 41, 42, 52.

47 Isus a văzut pe Natanael venind la el și zice despre el: Iată cu * adevărat un Israelit în care nu este viclenie. * Ps. 32. 2; 73. 1.

Cap. 8. 39. Rom. 2. 28, 29; 9. 6.

48 Natanael îi zice: De unde mă cunoști? Isus a răspuns și i-a zis: Mai înainte de a te striga Filip

când erai sub smochin te-am văzut.

49 Natanael i-a răspuns: Rabi, tu ești * Fiul lui Dumnezeu, tu ești Împăratul ** lui Israel.

* Mat. 14. 33. ** Mat. 21. 5; 27. 11, 42. Cap. 18. 37; 19. 3.

50 Isus a răspuns și i-a zis: Pentru că ți-am zis că te-am văzut sub smochin, crezi? Vei vedea lucruri mai mari decât acestea.

51 Și-i zice: Adevărat, adevărat vă spun, veți vedea * cerul deschis și pe îngerii lui Dumnezeu suindu-se și pogorîndu-se peste Fiul omului.

* Fac. 28. 12. Mat. 4. 11. Luc. 2. 9, 13; 22. 43; 24. 4. Fapt. 1. 10.

Nunta din Cana.

2 Și a treia zi s'a făcut o nuntă în Cana * Galileii și mama lui Isus era acolo.

* Ios. 19. 28.

2 Și a fost chemat și Isus și ucenicii săi la nuntă.

3 Și când a lipsit vinul, mama lui Isus zice către el: N'au vin.

4 Și Isus îi zice: Ce * am eu cu tine, femeie? ** N'a venit încă ceasul † meu.

* Cap. 19. 26. ** 2 Sam. 16. 10; 19. 22. † Cap. 7. 6.

5 Mama lui zice slugilor: Faceți orice vă va zice.

6 Și erau acolo șase vase

de apă, de piatră, puse * pentru curățirea Iudeilor, încăpând fiecare câte două sau trei măsurii. * Marc. 7. 3.

7 Isus le zice: Umpleți vasele cu apă. Și le-au umplut până sus.

8 Și le zice: Scoateți acum și duceți cârmuitorului mesei. Și l-au dus.

9 Și cum a gustat cârmuitorul mesei apa * făcută vin, și nu știa de unde este (iar slugile cari scosese răpa știa), cârmuitorul mesei chiamă pe mire * Cap. 4. 46.

10 și-i zice: Orice om pune întâi vinul bun și când au băut bine, atunci pe cel mai prost; tu ai ținut vinul cel bun până acum.

11 Acest început al semnelor l-a făcut Isus în Cana Galileii și și-a * arătat slava și ucenicii săi au crezut în el. * Cap. 1. 14.

12 După aceasta s'a pogorât la Capernaum, el și mama lui și frații * lui și ucenicii lui, și au rămas acolo nu multe zile. * Mat. 12. 46.

Izgonirea vânzătorilor din Templu.

13 Și Paștile * Iudeilor erau aproape și Isus s'a suit la Ierusalim.

* Exod. 12. 14. Deut. 16. 1, 16. Vers. 23. Cap. 5. 1; 6. 4; 11. 55.

14 Și a găsit * sezând în templu pe ceice vând boi și oi și porumbei și pe schimbătorii de bani.

* Mat. 21. 12. Marc. 11. 15. Luc. 19. 46.

15 Și a făcut un biciu de împletituri și a scos pe toți afară din templu și oile și boii și a vărsat banii mărunți ai schimbătorilor și le-a răsturnat mesele.

16 Și a zis celorce vindeau porumbei: Ridicați aceste de aici, nu faceți casa * Tatălui meu casă de negustorie. * Luc. 2. 49.

17 Și ucenicii lui și-au adus aminte că este scris: Râvna * casei tale mă va mistui. * Ps. 69. 9.

18 Deci Iudeii au răspuns și i-au zis: Ce * semn ne arăți pentru că faci acestea? * Mat. 12. 38. Cap. 6. 30.

19 Isus a răspuns și le-a zis: Surpați * acest templu și în trei zile îl voi ridica.

* Mat. 26. 61; 27. 40. Marc. 14. 58; 15. 29.

20 Iudeii deci au zis: În patruzeci și șase de ani a fost zidit templul acesta și tu îl vei ridica în trei zile?

21 Dar el zicea de * templul trupului său. * Col. 2. 9. Evr. 8. 2. 1 Cor. 3. 16; 6. 19. 2 Cor. 6. 16.

22 Deci când s'a sculat dintre cei morți, ucenicii

săi și-au * adus aminte că zicea aceasta și au crezut scriptura și cuvântul pe care-l spusese Isus.

* Luc. 24. 8.

Isus și ceice cred în numele lui.

23 Iar când era în Ierusalim la Paști la sărbătoare, mulți au crezut în numele lui, privind semnele lui pe cari le făcea.

24 Dar Isus însuș nu se încredea în ei pentru că el cunoștea pe toți

25 și pentru că n'avea trebuință ca să mărturisească cineva despre om, căci el * însuș cunoștea ce era în om.

* 1 Sam. 16. 7. 1 Cron. 28. 9. Mat. 9. 4. Marc. 2. 8. Cap. 6. 54; 16. 30. Fapt. 1. 24. Apoc. 2. 23.

Isus și Nicodim.

3 Și între Farisei era un om cu numele Nicodim, un mai mare al Iudeilor.

2 Acesta * a venit la el noaptea și i-a zis: Rabi, știm că ai venit învățător dela Dumnezeu, căci nimeni * nu poate face aceste semne pe cari le faci tu, dacă nu este * Dumnezeu cu el.

* Cap. 7. 50; 19. 39. ** Cap. 9. 16, 33.

Fapt. 2. 22. † Fapt. 10. 38.

3 Isus a răspuns și i-a zis: Adevărat îți spun, dacă * nu se va naște ci-

neva din nou nu poate vedea împărăția lui Dumnezeu. * Cap. 1. 13. Gal. 6. 15. Tit. 3. 5. Iac. 1. 18. 1 Pet. 1. 23. 1 Ioan 3. 9.

4 Nicodim îi zice: Cum poate să se nască un om când este bătrân? Nu cumva poate intra a doua oară în pântecele mamei sale și să se nască.

5 Isus a răspuns: Adevărat, adevărat îți spun, dacă * nu se naște cineva din apă și din Duh, nu poate intra în împărăția lui Dumnezeu.

* Marc. 16. 16. Fapt. 2. 38.

6 Ce este născut din carne este carne și ce este născut din Duhul este duh.

7 Nu te mira că ți-am zis: Trebuie să vă nașteți din nou.

8 Vântul * suflă unde vrea și-i auzi glasul, dar nu știi de unde vine și unde se duce; așa este oricine care este născut din Duhul. * Ecl. 11. 5. 1 Cor. 2. 11.

9 Nicodim a răspuns și i-a zis: Cum * pot să fie acestea? * Cap. 6. 52, 60.

10 Isus a răspuns și i-a zis: Tu ești învățătorul lui Israel și nu cunoști acestea?

11 Adevărat, * adevărat îți spun că noi vorbim ce știm și mărturisim ce am

Inălțarea.

50 Și i-a dus afară până * spre Betania și și-a ridicat mâinile și i-a binecuvântat.

* Fapt. 1. 12.

51 Și a fost așa: pe când îi binecuvânta s'a despărțit de ei și era dus în sus în cer.

52 Și * ei i s'au închinat și ** s'au întors la Ierusalim cu mare bucurie.

* 2 Reg. 2. 11. Marc. 16. 19. Ioan 20. 17. Fapt. 1. 9. Efes. 4. 8. ** Mat. 9. 17.

53 Și erau neîncetat în templu * binecuvântând pe Dumnezeu.

* Fapt. 2. 46; 5. 42.

EVANGHELIA DUPĂ IOAN.

Intruparea Cuvântului.

1 La început era * Cuvântul și Cuvântul era la ** Dumnezeu și † Cuvântul era Dumnezeu. ††

* Prov. 8. 22, 23, etc. Col. 1. 17. 1 Ioan 1. 1. Apoc. 1. 2; 19. 13. ** Prov. 8. 30. Cap. 17. 5. 1 Ioan 1. 2. † Filip. 2. 6. 1 Ioan 5. 7. †† Fac. 1. 1.

2 Acesta * era la început la Dumnezeu.

* Ps. 33. 6. Vers. 10. Efes. 3. 9. Col. 1. 16. Evr. 1. 2. Apoc. 4. 11.

3 Toate au fost făcute prin el și fără el n'a fost făcut nici măcar ceva care este făcut.

4 În el * era viața și ** viața era lumina oamenilor.

* Cap. 5. 26. 1 Ioan 5. 11. ** Cap. 8. 12; 9. 5; 12. 35, 46.

5 Și lumina * luminează în întunec și întunecul n'a biruit-o.

* Cap. 3. 19.

6 A * fost un om trimis

dela Dumnezeu; numele său era Ioan.

* Mat. 3. 1. Mat. 3. 1. Luc. 3. 2. Vers. 33.

7 Acesta * a venit spre mărturie, ca să mărturisească despre lumină, ca toți să creadă prin el.

* Fapt. 19. 4.

8 Nu era el lumina ci a venit ca să mărturisească despre lumină.

9 Lumina * adevărată era cea care luminează pe orice om, venind în lume. **

* Vers. 4. Isa. 49. 6. 1 Ioan 2. 8. ** Vers. 3. Evr. 1. 2; 11. 3.

10 El era în lume și lumea a fost făcută prin el și lumea nu l-a cunoscut.

11 A venit la ale sale și ai * săi nu l-au primit.

Luc. 19. 14. Fapt. 3. 26; 13. 46.

12 Iar câți * l-au primit, le-a dat dreptul să se facă

copii ai lui Dumnezeu: celorce cred în numele lui;

* Isa. 56. 5. Rom. 8. 15. Gal. 3. 26. 2 Pet. 1. 4. 1 Ioan 3. 1.

13 cari au fost născuți * nu din sânge, nici din voia cărnii, nici din voie de bărbat ci din Dumnezeu.

* Cap. 3. 5. Iac. 1. 18. 1 Pet. 1. 23.

14 Și * Cuvântul s'a făcut carne ** și a † locuit între noi (și am †† privit slava lui, slavă ca a singurului născut dela Tatăl), plin de har * † și de adevăr.

* Mat. 1. 16, 20. Luc. 1. 31, 35; 2. 7. 1 Tim. 3. 16. ** Evr. 2. 11, 14, 16, 17. † Rom. 1. 3. Gal. 4. 4. †† Isa. 40. 5. Mat. 17. 2. Cap. 2. 11; 11. 40. 2 Pet. 1. 17. * Col. 1. 19; 2. 3, 9.

15 Ioan * mărturisește despre el și a strigat zicând: Acesta era cel despre care am zis: Celce ** vine după mine a fost înaintea mea căci † era întâi în privința mea.

* Vers. 32. Cap. 3. 32; 5. 33. ** Mat. 3. 11. Marc. 1. 7. Luc. 3. 16. Vers. 27, 30. Cap. 3. 13. † Cap. 8. 58. Col. 1. 17.

16 Căci noi toți am luat din plinătatea * lui și har peste har.

* Cap. 3. 34. Efes. 1. 6-8. Col. 1. 19; 2. 9, 10.

17 Căci legea * a fost dată prin Moise; harul ** și adevărul † au venit prin Isus Hristos.

* Exod. 20. 1, etc. Deut. 4. 44; 5. 1; 33. 4. ** Rom. 3. 24; 5. 21; 6. 14. † Cap. 8. 32; 14. 6.

18 Nimeni * n'a văzut pe Dumnezeu vreodată; Fiul

singur ** născut, care este în sânul Tatălui, acela l-a făcut cunoscut.

* Exod. 33. 20. Deut. 4. 12. Mat. 11. 27. Luc. 10. 22. Cap. 6. 46. 1 Tim. 1. 17; 6. 16. 1 Ioan 4. 12, 20. ** Vers. 14. Cap. 3. 16, 18. 1 Ioan 4. 9.

Mărturia lui Ioan Botezătorul.

19 Și aceasta este mărturia * lui Ioan, când au trimis la el Iudeii din Ierusalim pe preoți și Levii ca să-l întrebe: Tu cine ești?

* Cap. 5. 33.

20 Și a mărturisit * și n'a tăgăduit și a mărturisit: Eu nu sunt Hristosul.

* Luc. 3. 15. Cap. 3. 28. Fapt. 13. 25.

21 Și l-au întrebat: Ce dar? Ești Ilie? * Și zice: Nu sânt. Ești tu prorocul? **

* Mat. 4. 5. Mat. 17. 10. ** Deut. 18. 15, 18.

22 I-au zis deci: Cine ești? Ca să dăm răspuns celorce ne-au trimis; ce zici tu despre tine însuși?

23 El a zis: * Eu sânt glasul unuia care strigă în pustie: Indreptați calea Domnului, după cum a ** zis Isaia prorocul.

* Mat. 3. 3. Marc. 1. 3. Luc. 3. 4. Cap. 3. 28. ** Isa. 40. 3.

24 Și erau trimiși dela Farisei.

25 Și l-au întrebat și i-au zis: Dece botezi dar, dacă tu nu ești Hristosul, nici Ilie, nici prorocul?

26 Ioan le-a răspuns zi-

văzut și ** voi nu primiți mărturia noastră.

* Mat. 11. 27. Cap. 1. 18; 7. 16; 8. 28; 12. 49; 14. 24. ** Vers. 32.

12 Dacă v'am spus cele pământești și nu credeți, cum veți crede dacă vă spun cele cerești?

13 Și nimeni * nu s'a suit în cer decât celce s'a pogorât din cer, Fiul omului care este în cer.

* Prov. 30. 4. Cap. 6. 33, 38, 51, 62; 16. 28. Fapt. 2. 34. 1 Cor. 15. 47. Efes. 4. 9, 10.

Șarpele de aramă.

14 Și * după cum Moise a înălțat șarpele în pustie, așa trebuie ** să fie înălțat Fiul omului

* Num. 21. 9. ** Cap. 8. 28; 12. 32.

15 pentruca oricine care crede în el să nu piară ci să aibă viața * vecinică.

* Vers. 36. Cap. 6. 47.

16 Căci * atât de mult a iubit Dumnezeu lumea încât a dat pe singurul său Fiu născut, pentruca oricine crede în el să nu piară ci să aibă viața vecinică.

* Rom. 5. 8. 1 Ioan 4. 9.

17 Căci Dumnezeu n'a * trimis pe Fiul în lume ca să judece lumea ci pentruca lumea să fie mântuită prin el. * Luc. 9. 56. Cap. 5. 45; 8. 15; 12. 47. 1 Ioan 4. 14.

18 Cine * crede în el nu este judecat, cine nu crede a și fost judecat, căci n'a crezut în numele singuru-

lui Fiul născut al lui Dumnezeu. * Cap. 5. 14; 6. 40, 47; 20. 31.

19 Și aceasta este judecata că * lumina a venit în lume și oamenii au iubit întunerecul mai mult decât lumina; căci faptele lor erau rele.

* Cap. 1. 4, 9-11; 8. 12.

20 Căci oricine * făptuiește rele, urăște lumina și nu vine la lumină, pentruca faptele lui să nu fie mustrate.

* Iov 24. 13, 17. Efes. 5. 13.

21 Iar cine face adevărul, vine la lumină, ca faptele lui să se arate căci sunt săvârșite în Dumnezeu.

O nouă mărturie a lui Ioan - Botezătorul.

22 După acestea a venit Isus și ucenicii săi în țara Iudeei și acolo petrecea vremea cu ei și * boleza.

* Cap. 4. 2.

23 Și boteza și Ioan în Enon aproape de Salim, * căci erau multe ape acolo și ** veniau și erau botezați.

* 1 Sam. 9. 4. ** Mat. 3. 5, 6.

24 Căci * Ioan nu fusese încă aruncat în temniță.

* Mat. 14. 3.

25 Din partea ucenicilor lui Ioan s'a făcut deci o întrebare cu un Iudeu despre curățire.

26 Și au venit la Ioan

și i-au zis: Rabi, acela care era cu tine dincolo de Iordan, pentru * care ai mărturisit tu, iată acela botează și loți vin la el.

* Cap. 1. 7, 15, 27, 34.

27 Ioan a răspuns și a zis: Un om nu poate să în * nimic dacă nu-i este dat din cer.

* 1 Cor. 4. 7. Ebr. 5. 4. Luc. 1. 17.

28 Voi înșivă îmi sunteți martori că am spus: Nu * sânt cu Hristosul! ci: Sânt ** trimis înaintea lui.

* Cap. 1. 20, 27. ** Mat. 3. 1. Marc. 1. 2. Luc. 1. 17.

29 Cine * are mireasa este mire; iar prietenul ** mirelui care stă și-l ascultă, se bucură cu bucurie de glasul mirelui. Deci această bucurie a mea este împlinită.

* Mat. 22. 2. 2 Cor. 11. 2. Efes. 5. 25, 27. Apoc. 21. 9. ** Cant. 5. 1.

30 El trebuie să crească iar eu să scad.

31 Cine * vine de sus este ** deasupra tuturor; cine ț este depe pământ este depe pământ și vorbește depe pământ. Cine ț ț vine din cer este deasupra tuturor.

* Vers. 13. Cap. 8. 23. ** Mat. 28. 18. Cap. 1. 15, 27. Rom. 9. 5. † 1 Cor. 15. 27. ‡ Cap. 6. 33. 1 Cor. 15. 47. Efes. 1. 21. Filip. 2. 9.

32 Ce * a văzut și auzit, aceea mărturisește; și ni-

meni nu primește mărturia lui. * Vers. 11. Cap. 8. 26; 15. 15.

33 Cine a primit mărturia lui, a peceluit * că Dumnezeu este iubitor de adevăr.

* Rom. 3. 4. 1 Ioan 5. 10.

34 Căci * pe cine a trimis Dumnezeu vorbește vorbele lui Dumnezeu, căci Dumnezeu nu dă Duhul cu ** măsură.

* Cap. 7. 16. ** Cap. 1. 16.

35 Tatăl * iubește pe Fiul și a dat toate în mâna lui. * Mat. 11. 27; 28. 18. Luc. 10. 22. Cap. 5. 20, 22; 13. 3; 17. 2. Ebr. 2. 8.

36 Cine * crede în Fiul, are viață vecinică; cine n'ascultă de Fiul, nu va vedea viață ci urgia lui Dumnezeu rămâne peste el. * Hab. 2. 4. Cap. 1. 12; 6. 47. Vers. 15. 16. Rom. 1. 17. 1 Ioan 5. 10.

Samariteanca.

4 Deci când a înțeles Domnul că Fariseii au auzit că Isus face și botează * mai mulți ucenici decât Ioan,

* Cap. 3. 22, 26.

2 (deși Isus însuși nu boteza ci ucenicii săi),

3 a lăsat Iudea și a plecat iar în Galilea.

4 Și trebuia ca el să treacă prin Samaria.

5 Vine deci la o cetate a Samariei numită Sihar, aproape de locul pe * care l-a dat Iacov lui Iosif, fiul său. * Fac. 33. 19; 48. 22. Ios. 24. 32.

6 Și acolo era izvorul lui Iacov. Isus deci fiind ostenit de călătorie, s'a așezat astfel lângă izvor: era pe la ceasul al șaselea.

7 O femeie din Samaria vine ca să scoată apă. Isus îi zice: Dă-mi să beau.

8 Căci ucenicii lui pleaseră în cetate ca să cumpere de mâncare.

9 Femeia samariteancă îi zice deci: Cum tu, fiind Iudeu, ceri să bei dela mine, care sânt o femeie samariteancă? (Căci Iudeii *n'au a face cu Samaritenii). * 2 Reg. 17. 24. Luc. 9. 52, 53. Fapt. 10. 28.

10 Isus a răspuns și i-a zis: Dacă ai ști darul lui Dumnezeu și cine este cel ce îți zice: Dă-mi să beau! ai fi cerut dela el și ți-ar fi dat apă *vie. * Isa. 12. 3; 44. 3. Ier. 2. 13. Zah. 13. 1; 14. 8.

11 Femeia îi zice: Doamne, n'ai nici vas de scos apă și puțul este adânc; de unde ai deci apa cea vie?

12 Nu cumva ești tu mai mare decât tatăl nostru Iacov, care ne-a dat puțul și el însuș a băut din el și fiii săi și turmele sale?

13 Isus a răspuns și i-a zis: Oricine care bea din apa aceasta va înseta iarăș.

14 Dar cine *va bea din apa pe care i-o voi da

eu, nu va înseta în veac, ci apa pe care i-o voi da eu se **va face în el izvor de apă fășnind în viața vecinică.

* Cap. 6. 35, 58. ** Cap. 7. 38.

15 Femeia îi zice: * Doamne, dă-mi această apă ca să nu însetez nici să nu vin aici să scot apă. * Cap. 6. 34; 17. 2, 3. Rom. 6. 23. 1 Ioan 5. 20.

16 Isus îi zice: Du-te, chiamă pe bărbatul tău și vino aici.

17 Femeia a răspuns și a zis: N'am bărbat. Isus îi zice: Bine ai zis că n'al bărbat.

18 Căci ai avut cinci bărbați și acum pe care-l ai nu-ți este bărbat. Aceasta ai spus adevărat.

19 Femeia îi zice: Doamne, văd *că ești prooroc.

* Luc. 7. 16; 24. 19. Cap. 6. 14; 7. 40.

20 Părinții noștri s'au închinat în muntele acesta *și voi ziceți că în Ierusalim **este locul unde trebuie a se închina.

* Iudec. 9. 7. ** Deut. 12. 5, 11. 1 Reg. 9. 3. 2 Cron. 7. 12.

21 Isus îi zice: Crede-mă, femeie, că vine ceasul când *nu vă veți închina Tatălui nici în muntele acesta nici în Ierusalim. * Mal. 1. 11. 1 Tim. 2. 8.

22 Voi vă închinați în

ce *nu știți, noi ne închinăm la ce știm, căci **mântuirea este din Iudei.

* 2 Reg. 17. 29. ** Isa. 2. 3. Luc. 24. 47. Rom. 9. 4, 5.

23 Ci vine ceasul și acum este, când adevărații închinători se vor închina Tatălui în duh *și **adevăr; căci și Tatăl caută astfel de închinători ai lui.

* Filip 3. 3. ** Cap. 1. 17.

24 Dumnezeu *este Duh și ceice se închină lui trebuie să se închine în duh și adevăr.

* 2 Cor. 3. 17.

25 Femeia îi zice: Știu că vine Mesia, (care se numește Hristos), când va veni acela ne *va vesti toate.

* Vers. 29.

26 Isus îi zice: Eu *sânt: cel care-ți vorbesc.

* Mat. 26. 63, 64. Marc. 14. 61, 62. Cap. 9. 37.

Trezirea din Samaria.

27 Și la aceasta au venit ucenicii săi și se mirau că vorbia cu o femeie. Totuș nimeni n'a zis: Ce cauți sau ce vorbești cu ea?

28 Deci femeia și-a lăsat vasul de apă și a plecat în cetate. Și zice oamenilor:

29 Veniți, vedeți un om, care *mi-a spus toate câte am făcut; nu cumva acesta este Hristosul? * Vers. 25.

30 Au ieșit din cetate și veniau spre el.

31 În timpul acesta ucenicii îl rugau zicând: Rabi, mănâncă.

32 Iar el le-a zis: Eu am de mâncat o mâncare pe care voi n'o știți.

33 Deci ucenicii ziceau unii către alții: Nu cumva i-a adus cineva să mănânce?

34 Isus le zice: Mâncarea *mea este ca să fac voia celui ce m'a trimis și să săvârșesc lucrul lui.

* Iov 23. 12. Cap. 6. 38; 17. 4; 19. 30.

35 Nu ziceți voi că sunt încă patru luni și vine secerișul? Iată eu vă zic, ridicăți-vă ochii și priviți sămănturile că *sunt albe pentru seceriș.

* Mat. 9. 37. Luc. 10. 2.

36 Acum *secerătorul primește plată și adună rod spre viață vecinică pentruca să se bucure împreună și sămăntătorul și secerătorul. * Dan. 12. 3.

37 Căci în aceasta este adevărat cuvântul că altul este sămăntătorul și altul secerătorul.

38 Eu v'am trimis să secerăți ce n'ați muncit; alții au muncit și voi ați intrat în munca lor.

39 Și din cetatea aceea mulți dintre Samariteni au crezut în el pentru *cuvântul femeii, care măr-

turisia: Mi-a spus toate câte am făcut.

* Vers. 29.

40 Deci când au venit Samaritenii la el, îl rugau ca să rămână la ei și a rămas acolo două zile.

41 Și mult mai mulți au crezut pentru cuvântul lui

42 și ziceau femeii: Nu credem numai pentru verbirea ta, căci noi înșine* am auzit și știm că acesta este cu adevărat Mântuitorul lumii.

* Cap. 17. 8. 1 Ioan 4. 14.

Vindecarea fiului unui slujbaş împărătesc.

43 Și după două zile a ieșit de acolo în Galilea.

44 Căci* Isus însuș mărturisia că un prooroc n'are cinste în patria** lui.

* Mat. 13. 57. Marc. 6. 1. Luc. 4. 24.
** Cap. 2. 23; 3. 2.

45 Deci când a venit în Galilea, l-au primit bine Galileenii, cari văzuseră toate câte le făcuse în Ierusalim la sărbătoare; căci* și ei veniseră la sărbătoare.

* Deut. 16. 16.

46 A venit deci iarăș în Cana Galileei, unde* făcuse apa vin. Și în Capernaum era un om împărătesc al cărui fiu era bolnav.

* Cap. 2. 1, 11.

47 Când a auzit că Isus venise din Iudea în Gali-

lea, a plecat la el și l-a rugat ca să se pogoare și să tămăduiască pe fiul său; căci era să moară.

48 Isus i-a zis deci: Dacă* nu veți vedea semne și minuni, nu veți crede.

* 1 Cor. 1. 22.

49 Omul împărătesc îi zice: Doamne, pogoară-te mai înainte de a muri copilul meu.

50 Isus îi zice: Du-te, fiul tău trăește. Omul s'a încrezut în cuvântul pe care i-l zisese Isus și s'a dus.

51 Și pe când se pogora el acum, robii lui i-au ieșit înainte zicând că copilul său trăiește.

52 A cercetat deci dela ei despre ceasul în care a fost mai bine. I-au zis deci: Ieri la ceasul al șaptelea l-au lăsat frigurile.

53 Deci tatăl a cunoscut că acela era ceasul în care îi zisese Isus: Fiul tău trăiește. Și a crezut el și toată casa lui.

54 Și acesta este iarăș al doilea semn pe care l-a făcut Isus după ce a venit din Iudea în Galilea.

Vindecarea stăbănogului de treizeci și opt de ani.

5 După acestea* era o sărbătoare a Iudeilor și Isus s'a suiat la Ierusalim.

* Lev. 23. 2. Deut. 16. 1. Cap. 2. 13.

2 Și în Ierusalim lângă poarta oilor este o scăldătoare* care pe evreește se numește Betesda, având cinci pridvoare.

* Neom. 3. 1; 12. 39.

3 În acestea zac o mulțime de bolnavi, orbi, schiopi, uscați, așteptând mișcarea apei;

4 căci un inger al Domnului se pogora la vreme nimerită în scăldătoare și tulbura apa; și cel dintâi care intra după tulburarea apei se făcea sănătos de orice boală era cuprins.

5 Și era un om acolo care avea treizeci și opt de ani în boala sa.

6 Când l-a văzut Isus zăcând și cunoscând că acum era de multă vreme bolnav, îi zice: Voiești să fii sănătos?

7 Bolnavul i-a răspuns: Doamne, n'am om ca să mă arunce în scăldătoare când a fost tulburată apa; căci pe când vin eu, altul se pogoară înaintea mea.

8 Isus îi zice: Scoală-te, ia-ți patul și umblă.

* Mat. 9. 6. Marc. 2. 11. Luc. 5. 24.

9 Și îndată omul s'a făcut sănătos și și-a luat patul și umbla. Și în acea zi era* Sabatul.

* Cap. 9. 14.

10 Deci Iudeii ziceau celui tămăduit: Este Sabatul

și nu-ți* este îngăduit să-ți iei patul.* Exod. 20. 10. Neom. 13. 19. Ier. 17. 21, etc. Mat. 12. 2. Marc. 2. 24; 3. 4. Luc. 6. 2; 13. 14.

11 Iar el le-a răspuns: Celce m'a făcut sănătos, acela mi-a zis: Ia-ți patul și umblă.

12 L-au întrebat deci: Cine este omul care ți-a zis: Ia-ți patul și umblă?

13 Iar cel tămăduit nu știa cine este, căci Isus se dăduse la o parte fiind gloată în acel loc.

14 După acestea Isus îl găsește în templu. Și i-a zis: Iată te-ai făcut sănătos; nu* mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ceva mai rău.

* Mat. 12. 45. Cap. 8. 11.

15 Omul a plecat și a spus Iudeilor că Isus este celce l-a făcut sănătos.

16 Și pentru aceasta Iudeii prigoniau pe Isus fiindcă făcea acestea în Sabat.

Lucrarea Fiului.

17 Dar Isus le-a răspuns: Tatăl* meu până acum lucrează și eu lucrez.

* Cap. 9. 4; 14. 10.

18 Deci pentru aceasta Iudeii căutau* și mai mult să-l omoare, căci nu numai că deslega Sabatul, dar și zicea că Dumnezeu este Tatăl său, făcându-se** pe

sine însuș deopotrivă cu Dumnezeu.

*Cap. 7.19. **Cap. 10. 30, 33. Filip. 2. 6.

19 Deci Isus a răspuns și le-a zis: Adevărat, adevărat vă spun, Fiul * nu poate să facă dela sine însuș nimic decât ce vede pe Tatăl făcând; căci celece face el, acestea le face și Fiul întocmai.

*Vers. 30. Cap. 8. 28; 9. 4; 12. 49; 14.10.

20 Căci * Tatăl iubește pe Fiul și-i arată toate câte face și-i va arăta lucruri mai mari decât acestea ca voi să vă minunați.

* Mat. 3. 17. Cap. 3. 35. 2 Pet. 1. 17.

21 Căci după cum Tatăl scoală morții și le dă viață așa * și Fiul dă viață la cei la care voiește.

* Luc. 7. 14; 8. 54. Cap. 11. 25, 43.

22 Căci Tatăl nici nu judecă pe nimeni ci toată judecata a * dat-o Fiului, * Mat. 11. 27; 28. 18. Vers. 27. Cap. 3. 35; 17. 2. Fapt. 17. 31. 1 Pet. 4. 5.

23 ca toți să cinstească pe Fiul după cum cinstește pe Tatăl. Cine * nu cinstește pe Fiul nu cinstește pe Tatăl care l-a trimis.

* 1 Ioan 2. 23.

24 Adevărat, adevărat vă spun, că cine * aude cuvântul meu și crede în celce m'a trimis pe mine, are viață vecinică și nu vine la

judecată ci ** a trecut din moarte la viață. * Cap. 3. 16, 18; 6. 40, 47; 8. 51; 20. 31. ** 1 Ioan 3. 14.

25 Adevărat, adevărat vă spun că vine ceasul și acum este când morții * vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu și ceice vor auzi, vor trăi.

*Vers. 28. Efes. 2. 1, 5; 5. 14. Col. 2. 13.

26 Căci după cum Tatăl are viață în sine însuș, astfel a dat și Fiului să aibă viață în sine însuș.

27 Și i-a * dat putere ca să facă judecată pentru că ** este Fiul al omului.

* Vers. 22. Fapt. 10. 42; 17. 31. ** Dan. 7. 13, 14.

28 Nu vă minunați de aceasta, căci vine ceasul când toți cari sunt în morminte vor auzi glasul lui.

29 Și * ceice au făcut cele bune vor ieși spre învierea vieții, iar ceice ** au făptuit cele rele spre învierea judecății.

* Isa. 26. 19. 1 Cor. 15. 52. 1 Tes. 4. 16. ** Dan. 12. 2. Mat. 25. 32, 33, 46.

30 Eu * nu pot face nimic dela mine însumi; judec după cum aud și judecata mea este dreaptă, căci nu ** caut voia mea ci voia celui ce m'a trimis. * Vers. 19. ** Mat. 26. 39. Cap. 4. 34, 6. 38.

Mărturia Tatălui și a lui Ioan.

31 Dacă * eu mărturisesc despre mine însumi, mărtu-

ria mea nu este adevărată. * Cap. 8. 14. Apoc. 3. 14.

32 Este altul * care mărturisește despre mine și știu că mărturia pe care o mărturisește despre mine este adevărată. * Mat. 3. 17; 17. 5. Cap. 8. 18. 1 Ioan 5. 6, 7, 9.

33 Voi ați trimis la Ioan și * el a mărturisit pentru adevăr. * Cap. 1. 15, 19, 27, 32.

34 Dar eu nu iau mărturie dela un om ci zic acestea ca voi să fiți măntuiți.

35 Acela era candela care arde și * luminează și voi ** ați dorit să vă veseliți pentru o vreme în lumina lui. * 2 Pet. 1. 19.

** Mat. 13. 20; 21. 26. Marc. 6. 20.

36 Dar mărturia pe care o am eu * este mai mare decât a lui Ioan; căci lucrările ** pe cari mi le-a dat Tatăl ca să le săvârșesc, aceste lucrări pe cari le fac mărturisesc despre mine că Tatăl m'a trimis. * 1 Ioan 5. 9. ** Cap. 3. 2; 10. 25; 15. 24.

37 Și Tatăl care m'a trimis el a * mărturisit despre mine. Voi n'ați auzit glasul lui vreodată nici ** n'ați văzut fața lui.

* Mat. 3. 17; 17. 5. Cap. 6. 27; 8. 18. ** Deut. 4. 12. Cap. 1. 18. 1 Tim. 1. 17. 1 Ioan 4. 12.

38 Și n'aveți cuvântul lui rămânând în voi căci nu credeți pe acela pe care l-a trimis el.

39 Cercetați * scripturile căci vi se pare că în ele aveți viață vecinică și ele ** sunt acelea cari mărturisesc despre mine.

* Isa. 8. 20; 34. 16. Luc. 16. 29. Vers. 46. Fapt. 17. 11. ** Deut. 18. 15, 18. Luc. 24. 27. Cap. 1. 45.

40 Și * nu voiți să veniți la mine ca să aveți viață.

* Cap. 1. 11; 3. 19.

41 Eu * nu primesc slavă dela oameni,

* Vers. 31. 1 Tes. 2. 6.

42 ci vă cunosc că n'aveți în voi înșivă iubirea lui Dumnezeu.

43 Eu am venit în numele Tatălui meu și nu mă primiți; dacă va veni altul în numele său, pe acesta îl veți primi.

44 Cum * puteți crede voi când primiți slavă unii dela alții și nu căutați slava ** care vine dela singurul Dumnezeu?

* Cap. 12. 43. ** Rom. 2. 29.

45 Să nu vi se pară că eu vă voi învinui la Tatăl; este * cine să vă învinuiască, Moise în care v'ați pus nădejdea. * Rom. 2. 12.

46 Căci dacă ați crede pe Moise, m'ați crede și pe mine; căci * el a scris despre mine.

* Fac. 3. 15; 12. 3; 18. 18; 22. 18; 49.10. Deut. 18. 15, 18. Cap. 1. 45. Fapt. 23. 22.

47 Iar dacă nu credeți

scripturile lui, cum veți crede cuvintele mele?

Inmulțirea pânilor.

6 După acestea * Isus a plecat dincolo de marea Galileei, care este marea Tiberiadei.

* Mat. 14. 13. Marc. 6. 35. Luc. 9. 10, 12.

2 Și-l urma gloată multă, căci vedea semnele pe care le făcea la cei bolnavi.

3 Și Isus s'a suit în munte și acolo a șezut jos cu ucenicii săi.

4 Și Paștile, sărbătoarea Iudeilor, erau * aproape.

* Lev. 23. 5, 7. Deut. 16. 1. Cap. 2. 13; 5. 1.

5 Isus * deci, ridicându-și ochii și văzând că vine spre el gloată multă, zice lui Filip: De unde să cumpărăm pâni ca să mâncăm aceștia?

* Mat. 14. 14. Marc. 6. 35. Luc. 9. 12.

6 Iar aceasta zicea ca să-l încerce, căci el știa ce avea să facă.

7 Filip i-a răspuns: De două sute de dinari pâni nu le ajung ca să ia fiecare puțin. * Num. 11. 21, 22.

8 Unul dintre ucenicii săi, Andrei, fratele lui Simon Petru, îi zice:

9 Este aici un băiat care are cinci pâni de orz și doi pești, dar * ce sunt acestea la atâția? * 2 Reg. 4. 43.

10 Isus a zis: Faceți pe

oameni să stea jos la masă. Și era iarbă multă în acel loc. Bărbații au șezut jos deci la masă în număr ca la cinci mii.

11 Isus a luat deci pânilor și după ce a mulțumit, a împărțit celorce ședeau la masă; asemenea și din pești cât au voit.

12 Iar când s'au săturat, zice ucenicilor săi: Strângeți fărâmiturile cari au rămas ca să nu se piardă ceva.

13 Deci le-au strâns și au umplut douăsprezece coșuri de fărâmituri din cele cinci pâni de orz cari au prisosil celorce au mâncat.

14 Oamenii deci când au văzut semnul pe care l-a făcut, ziceau: Acesta este cu adevărat proorocul * care vine în lume.

* Zac. 49. 10. Deut. 18. 15, 18. Mat. 11. 3. Cap. 1. 21; 4. 19, 26; 7. 40.

15 Isus deci cunoscând că au de gând să vie și să-l ia cu sila ca să-l facă împărat, s'a tras iarăș la o parte în munte el singur.

Isus umblă pe mare.

16 Și când * s'a făcut seară, ucenicii săi s'au pogorât la mare.

* Mat. 14. 23. Marc. 6. 47.

17 Și au intrat în corabie și treceau dincolo de

mare la Capernaum. Și se făcuse înțunec acum și Isus încă nu venise la ei.

18 Și marea s'a întăritat pentru că sufla un vânt mare.

19 După ce au vădit deci eu la douăzeci și cinci sau treizeci de stadii, zăresc pe Isus umblând pe mare și apropiindu-se de corabie și s'au temut.

20 Iar el le zice: Eu sunt, nu vă temeți.

21 Voiau deci să-l ia în corabie și îndată corabia a ajuns la pământul la care mergeau.

Pânea vieții.

22 A doua zi gloată care sta dincolo de mare a vădit că nu fusese altă corăbioară acolo decât una și pe Isus nu intrase în corabie cu ucenicii săi, ci ucenicii lui plecaseră singuri.

23 (Dar alte corăbioare din Tiberiada veniseră aproape de locul unde mâncaseră pânea, după ce mulțumise Domnul).

24 Când a văzut deci gloată că Isus nu este acolo, nici ucenicii lui, au intrat în corăbioare și au venit la Capernaum căutând pe Isus.

25 Și când l-au găsit

dincolo de mare, i-au zis: Rabi când ai ajuns aici?

26 Isus le-a răspuns și a zis: Adevărat, adevărat vă spun, mă căutați nu pentru că ați văzut semnele ci pentru că ați mâncat din pâni și v'ați săturat.

27 Lucrați nu pentru * mâncarea pieritoare ci pentru mâncarea care rămâne pentru viață vecinică, pe care v'o va da Fiul omului; căci pe ** el Tatăl, Dumnezeu, l-a pecelluit.

* Vers. 51. Cap. 4. 14. ** Mat. 3. 17; 17. 6. Marc. 1. 11; 9. 7. Luc. 3. 22; 9. 35. Cap. 1. 33; 5. 37; 8. 18. Capit. 2. 22. 2 Pet. 1. 17.

28 I-au zis deci: Ce să facem ca să lucrăm lucrările lui Dumnezeu?

29 Isus a răspuns și le-a zis: Accasta * este lucrarea lui Dumnezeu, ca să credeți în acela pe care l-a trimis el.

* 1 Ioan 3. 23.

30 I-au zis deci: Ce * semn faci tu deci ca să vedem și să credem în tine? Ce lucrezi tu?

* Mat. 12. 38; 16. 1. Marc. 8. 11.

1 Cor. 1. 22.

31 Părinții * noștri au mâncat mană în pustie, după cum este scris: Le-a dat să mănânce pâne ** din cer.

* Exod. 16. 13. Num. 11. 7. Neem. 9. 15. 1 Cor. 10. 3. ** Ps. 78. 24, 25.

32 Deci Isus le-a zis: A-

devărat, adevărat vă spun, nu Moise v'a dat pânea din cer ci Tatăl meu vă dă pânea adevărată din cer.

33 Căci pânea lui Dumnezeu este aceea care se pogoară din cer și dă viață lumii.

34 Au zis deci către el: Doamne, *dă-ne totdeauna această pâne. * Cap. 4. 5.

35 Isus le-a zis: Eu * sânt pânea vieții; cine vine la mine nu va flămânzi și cine ** crede în mine nu va înseta niciodată.

* Vers. 48. 58. ** Cap. 4. 14; 7. 37.

36 Dar * v'am spus că m'ați și văzut și nu credeți.

* Vers. 26. 64.

37 Tot * ce-mi dă Tatăl va veni la mine și nu voi scoate afară pe ** celce vine la mine.

* Vers. 45. ** Mat. 24. 24. Cap. 10. 28, 29. 2 Tim. 2. 19. 1 Ioan 2. 19.

38 Căci m'am pogorît din cer nu * ca să fac voia mea ci ** voia celui ce m'a trimis.

* Mat. 26. 39. Cap. 5. 30. ** Cap. 4. 34.

39 Și aceasta este voia celui ce m'a trimis ca să * nu pierd nimic din tot ce mi-a dat ci să-l înviez în ziua de apoi.

* Cap. 10. 28; 17. 12; 18. 9.

40 Căci aceasta este voia Tatălui meu ca * oricine care vede pe Fiul și crede în el să aibă viață veci-

nică și eu îl voi învia în ziua de apoi.

* Vers. 27, 47, 54. Cap. 3. 15, 16; 4. 14.

41 Deci Iudeii cârtiau împotriva lui căci ziseser: Eu sânt pânea care s'a pogorît din cer.

42 Și ziceau: * Nu este acesta Isus, fiul lui Iosif, pe al cărui tată și mamă îi știm? Cum zice acum: M'am pogorît din cer?

* Mat. 13. 55. Marc. 6. 3. Luc. 4. 22.

43 Isus a răspuns și le-a zis: Nu cârtiți între voi.

44 Nimeni * nu poate veni la mine dacă nu-l atrage Tatăl care m'a trimis și eu îl voi învia în ziua de apoi.

* Cant. 1. 4. Vers. 65.

45 Este scris în * prooroci: Și toți vor fi învățați de Dumnezeu. ** Oricine care a auzit de la Tatăl și a învățat, vine la mine.

* Isa. 54. 13. Ier. 31. 34. Mic. 4. 2. Evr. 8. 10; 10. 16. ** Vers. 37.

46 Nu * că a văzut cineva pe Tatăl, afară de ** celce este de la Dumnezeu, acesta a văzut pe Tatăl.

* Cap. 1. 18; 5. 37. ** Mat. 11. 27. Luc. 10. 22. Cap. 1. 18; 7. 29; 8. 19.

47 Adevărat, adevărat vă spun, cine * crede are viață vecinică.

* Cap. 3. 16, 18, 36. Vers. 40.

48 Eu * sânt pânea vieții.

* Vers. 33. 36.

49 Părinții * voștri au

mâncat mană în pustie și au murit.

* Vers. 31.

50 Aceasta este pânea * care se pogoară din cer, ca cineva să mănânce din ea și să nu moară. * Vers. 51, 58.

51 Eu sânt pânea * cea vie care ** s'a pogorît din cer; dacă mănâncă cineva din această pâne va trăi în veac; și pânea pe care eu o voi da este carnea mea pentru viața lumii.

* Evr. 10. 5, 10. ** Cap. 3. 13.

52 Iudeii deci se certau * între ei zicând: Cum ** poate acesta să ne dea carnea lui s'o mănâcăm?

* Cap. 7. 43; 9. 16; 10. 19. ** Cap. 3. 9.

53 Isus deci le-a zis: Adevărat, adevărat vă spun, dacă nu veți mânca * voi carnea Fiului omului și nu veți bea sângele lui, n'a-veți viață în voi înșivă.

* Mat. 26. 26, 28.

54 Cine * mănâncă carnea mea și bea sângele meu, are viață vecinică și eu îl voi învia în ziua de apoi.

* Vers. 27, 40, 63. Cap. 4. 14.

55 Căci carnea mea este adevărată mâncare și sângele meu adevărată băutură.

56 Cine mănâncă carnea mea și bea sângele meu rămâne * în mine și eu în el. * 1 Ioan 3. 24; 4. 15, 16.

57 După cum m'a trimis pe mine Tatăl care trăiește și eu trăiesc din pricina Tatălui, așa cine mă mănâncă pe mine va trăi și el din pricina mea.

58 Aceasta * este pânea care s'a pogorît din cer; nu cum au mâncat părinții voștri și au murit; cine mănâncă această pâne va trăi în veac. * Vers. 49, 50, 51.

59 Acestea le-a zis în sinagogă pe când îi învăța în Capernaum.

Unii ucenici îl părăsesc.

60 Mulți * deci dintre ucenicii lui, când au auzit, au zis: Cuvântul acesta este aspru, cine poate să-l asculte? * Mat. 11. 6. Vers. 66.

61 Și Isus cunoscând în sine însuș că ucenicii săi cârtesc despre aceasta, le-a zis: Aceasta vă face să vă poticniți?

62 Dar * dacă ați vedea pe Fiul omului suindu-se unde era mai înainte?

* Marc. 16. 19. Cap. 3. 13. Ept. 1. 9. Efes. 4. 8.

63 Duhul * este care face viu, carnea nu folosește la nimic; cuvintele pe cari vi le-am vorbit eu sunt duh și sunt viață. * 2 Cor. 3. 6.

64 Dar sunt * unii dintre voi cari nu cred. Căci Isus ** știa din început cine sunt cari nu cred și cine

este care avea să-l dea prins.

* Vers. 36. ** Cap. 2. 24, 25; 13. 11.

65 Și zicea: Pentru aceasta v'am spus că nimeni nu poate să vie la mine dacă nu-i este dat dela Tatăl.

* Vers. 44. 45.

66 Deaceia mulți dintre ucenicii săi au plecat îndărăt și nu mai umblau cu el.

* Vers. 60.

Mărturisirea lui Petru.

67 Isus a zis deci celor doisprezece: Nu voiți să plecați și voi?

68 Simon Petru i-a răspuns: Doamne, la cine ne vom duce? Tu ai cuvintele vieții vecinice.

* Fapt. 5. 20.

69 Și noi am crezut și am cunoscut că tu ești Sfântul lui Dumnezeu.

* Mat. 16. 16. Marc. 8. 29. Luc. 9. 20. Cap. 1. 49; 11. 27.

70 Isus le-a răspuns: Nu v'am ales eu oare pe voi doisprezece? Și unul dintre voi este un diavol.

* Luc. 6. 13. ** Cap. 13. 27.

71 Iar el vorbea de Iuda al lui Simon Isarioteanul: căci acesta avea să-l dea prins, el unul dintre cei doisprezece.

Necredința fraților lui Isus.

7 După acestea Isus umbla în Galilea; căci nu voia să umble în Iudea,

căci Iudeii căutau să-l omoare.

* Cap. 5. 16, 18.

2 Și sărbătoarea Iudeilor, înfigerea corturilor, era aproape.

* Lev. 23. 34.

3 Frații lui au zis deci către el: Mută-te de aici și du-te în Iudea pentru că și ucenicii tăi să vadă lucrările tale pe cari le faci.

* Mat. 12. 46. Marc. 3. 31. Fapt. 1. 14.

4 Căci nimeni nu face ceva într'ascuns și caută el însuș să fie cunoscut pe față. Dacă faci acestea, arată-te pe tine însuși lumii.

5 Căci nici frații lui nu credeau în el.

* Marc. 3. 21.

6 Isus deci le zice: Vremea mea nu este încă dar vremea voastră întotdeauna este gata.

* Cap. 2. 4; 8. 20. Vers. 8. 30.

7 Lumea nu vă poate urî pe voi; dar pe mine mă urăște, căci eu mărturisesc despre ea că lucrările ei sunt rele.

* Cap. 15. 19. ** Cap. 3. 19.

8 Suiți-vă voi la sărbătoare; eu nu mă sui încă la sărbătoarea aceasta căci vremea mea încă nu s'a împlinit.

* Cap. 8. 20. Vers. 6.

9 Și zicându-le acestea, a rămas în Galilea.

Isus în Ierusalim la sărbătoarea Corturilor.

10 Iar după ce s'au suit frații săi la sărbătoare, a

lunci s'a suit și el, nu pe față ci ca în ascuns.

11 Iudeii deci îl căutau la sărbătoare și ziceau: Unde este acela?

12 Și era cârtire multă despre el printre gloate. Unii ziceau că este bun; iar alții ziceau: Nu, ci amăgește gloata.

* Cap. 9. 16; 10. 19. ** Mat. 21. 46. Luc. 7. 16. Cap. 6. 14. Vers. 40.

13 Totuș nimeni nu vorbea de el pe față de frica Iudeilor.

14 Iar când a fost jumătatea sărbătorii, Isus s'a suit în templu și-i învăța.

15 Iudeii deci se minunau zicând: Cum știe acesta carte fără să fi învățat?

16 Isus deci le-a răspuns și a zis: Învățătura mea nu este a mea ci a celui ce m'a trimis.

* Cap. 3. 11; 8. 28; 12. 49; 14. 10, 24.

17 Dacă voiește cineva să facă voia lui, va cunoaște despre învățătura aceasta dacă este dela Dumnezeu sau dacă eu vorbesc dela mine însumi.

18 Cine vorbește dela mine însuș caută slava sa; iar cine caută slava celui ce l-a trimis, acesta este adevărat și în el nu este nedreptate.

* Cap. 5. 41; 8. 50.

19 Oare nu v'a dat Moise legea? Și nimeni dintre voi nu ține legea. Dece căutați să mă omoriți?

20 Gloata a răspuns: Ai drac; cine caută să te omoare?

21 Isus a răspuns și le-a zis: O singură lucrare am făcut și toți vă minunați.

22 Pentru aceasta Moise v'a dat tăierea împrejur (nu că este dela Moise ci dela părinți) și tăiați împrejur pe om în Sabat.

* Lev. 12. 3. ** Fac. 17. 10.

23 Dacă un om primește tăierea împrejur în Sabat pentru că să nu fie călcată legea lui Moise, vă mâniați pe mine că am făcut sănătos pe un om întreg în Sabat?

* Cap. 5. 8, 9, 16.

24 Nu judecați după vedere ci judecați judecată dreaptă.

* Deut. 1. 16, 17. Prov. 24. 23. Cap. 8. 15. Iac. 2. 1.

25 Deci unii dintre cei din Ierusalim ziceau: Nu este oare acesta pe care-l caută ei ca să-l omoare?

26 Și iată vorbește pe față și ei nu-i zic nimic. Nu cumva cei mari au cunoscut cu adevărat că acesta este Hristosul?

* Vers. 48.

27 Dar *noi știm pe acesta de unde este; iar când va veni Hristosul, nimeni nu știe de unde este.

* Mat. 13. 55. Marc. 6. 3. Luc. 4. 22.

28 Isus deci pe când îi învăța în templu, a strigat și a zis: Mă *știți și pe mine și știți de unde sânt; și eu ** n'am venit dela mine însumi ci celce m'a trimis este + adevărat și voi †† nu-l știți.

* Cap. 8. 14. ** Cap. 5. 43; 8. 42. †Cap. 5. 32; 8. 26. Rom. 3. 4. ††Cap. 1. 18; 8. 55.

29 Eu * îl știu căci dela el sânt și el m'a trimis.

* Mat. 11. 27. Cap. 10. 15.

30 Ei căutau *deci ca să-l prindă dar nimeni ** n'a pus mâna pe el căci nu-i venise încă ceasul.

* Marc. 11. 18. Luc. 19. 47; 20. 19. Vers. 19. Cap. 8. 37. ** Vers. 41. Cap. 8. 20.

31 Și mulți *din gloată au crezut în el și ziceau: Hristosul, când va veni, nu cumva va face mai multe semne decât cele pe cari le-a făcut acesta?

* Mat. 12. 23. Cap. 3. 2; 8. 30.

32 Fariseii au auzit gloata cântind acestea despre el și mai marii preoților și Fariseii au trimis slujitori ca să-l prindă.

33 Isus deci le-a zis: Încă puțină *vreme sânt eu voi și mă duc la celce m'a trimis.

* Cap. 13. 33; 16. 16.

34 Mă *veți căuta și nu mă veți găsi și unde sânt eu voi nu puteți veni.

* Osea 5. 6. Cap. 8. 21; 13. 39.

35 Deci Iudeii au zis între ei înșiși: Unde are să se ducă acesta că nu-l vom găsi? Nu cumva are să se ducă la cei * împrăștiați între Greci și să învețe pe Greci?

* Isa. 11. 12. Iac. 1. 1. 1 Pet. 1. 1.

36 Ce este cuvântul acesta pe care l-a zis: Mă veți căuta și nu mă veți găsi și unde sânt eu voi nu puteți veni?

Isus, apa vieții.

37 Iar în *cea din urmă zi, cea mare a sărbătorii, Isus sta și striga zicând: Dacă ** însețează cineva să vină la mine și să bea.

* Lev. 23. 36. ** Isa. 55. 1. Cap. 6. 35.

38 Cine *crede în mine, după cum a zis scriptura, din ** pântecele lui vor curge râuri de apă vie.

* Apoc. 22. 17. Deut. 18. 15. ** Prov. 18. 4. Isa. 12. 3; 44. 3. Cap. 4. 14.

39 Dar a zis *aceasta despre Duhul pe care aveau să-l primească ceice au crezut în el. Căci Duhul nu era încă dat, căci Isus nu fusese încă *proslăvit.

* Isa. 44. 3. Ioel 2. 28. Cap. 16. 7. Fapt. 2. 17, 33, 38. ** Cap. 12. 16; 16. 7.

Încercări pentru prinderea lui Isus.

40 Deci unii din gloată când au auzit cuvintele acestea, ziceau: Acesta este eu adevărat proorocul.*

* Deut. 18. 15, 18. Cap. 1. 21; 6. 14.

41 Alții ziceau: Acesta * este Hristosul. Iar unii ziceau: Nu cumva din Galilea ** vine Hristosul?

* Cap. 4. 42; 6. 69. ** Cap. 1. 46. Vers. 52.

42 Oare n'a zis * scriptura că Hristosul vine din sămânța lui David și dela Betleem, satul unde ** era David?

* Ps. 132. 11. Ier. 23. 5. Mic. 5. 2. Mat. 2. 5. Luc. 2. 4. ** 1 Sam. 16. 1, 4.

43 Deci s'a *făcut desbinare în gloată din pricina lui.

* Vers. 12. Cap. 9. 16; 10. 19.

44 Și unii *dintre ei ar fi voit să-l prindă dar niciunul n'a pus mâinile pe el.

* Vers. 30.

45 Slujitorii deci au venit la mai marii preoților și la Farisei și aceștia le-au zis: Pentruce nul-ați adus?

46 Slujitorii au răspuns: Niciodată *n'a vorbit așa un om, cum vorbește omul acesta.

* Mat. 7. 29.

47 Iar Fariseii le-au răspuns deci: Nu cumva și voi ați fost amăgiți?

48 Nu cumva a *crezut

în el cineva dintre mai mari sau dintre Farisei?

* Cap. 12. 42. Fapt. 6. 7. 1 Cor. 1. 20, 26; 2. 8.

49 Dar gloata aceasta, care nu cunoaște legea, sunt blestemați!

50 Nicodim, celce * venise mai înainte la el, unul din ei, le zice:

* Cap. 3. 2.

51 Oare legea * noastră judecă ea pe un om dacă nu va auzi mai întâi dela el și nu va cunoaște ce face?

* Deut. 1. 17; 17. 8, etc.; 19. 15. 52 Ei au răspuns și i-au zis: Nu cumva și tu ești din *Galilea? Cercetează și vezi că din Galilea nu se ridică un prooroc. * Isa. 9. 1, 2. Mat. 4. 15. Cap. 1. 46. Vers. 41.

53 Și fiecare s'a dus la casa sa.

Femeia prinsă în preacurvie.

8 Iar Isus s'a dus în muntele Măslinilor.

2 Și disdediminează a venit iarăși în templu și tot poporul venia la el. Și el a șezut jos și-i învăța.

3 Și cărturarii și Fariseii aduc pe o femeie prinsă în preacurvie și punând-o în mijloc,

4 îi zic: Învățătorule, această femeie a fost prinsă chiar asupra faptului de preacurvie.

5 Și în lege Moise *ne-a poruncit să omörim cu

pietre pe unele ca acestea; tu deci ce zici?

* Lev. 20. 10. Deut. 22. 22.

6 Și ziceau aceasta ispitindu-l, ca să aibă *de ce* să-l învinuiască. Iar Isus s'a plecat jos și scria cu degetul pe pământ.

7 Dar fiindcă îl înirebau neîncetat, s'a ridicat în sus și a zis către ei: Cine **dintre voi este fără păcat să arunce cel dintâi piatra asupra ei.* * Deut. 17. 7. Rom. 2. 1.

8 Și iarăș s'a plecat jos și scria cu degetul pe pământ.

9 Iar ei când au auzit și fiind muștrați **de cuget*, ieșiau unul câte unul, începând dela cei bătrâni până la cei din urmă; și a rămas numai Isus și femeia stând în mijloc.

* Rom. 2. 22.

10 Și Isus s'a ridicat și nezăbind pe nimeni afară de femeie, i-a zis: Femeie, unde sunt părășii aceia ai tăi? Nu te-a osândit nimeni?

11 Și ea a zis: Nimeni, Doamne. Isus i-a zis: Nici **eu nu te osândesc; du-te și **nu mai păcătuiești.* * Luc. 9. 56; 12. 14. Cap. 3. 17. ** Cap. 5. 14.

Isus, Lumina lumii.

12 Isus deci le-a vorbit iarăș zicând: Eu **sânt lumina lumii.* Cine mă ur-

mează nu va umbla în întunerec ci va avea lumina vieții.

* Cap. 1. 4, 5, 9; 3. 19; 9. 5; 12. 35, 36, 46.

13 Fariseii i-au zis deci: Tu **mărturisești despre tine însuși; mărturia ta nu este adevărată.* * Cap. 5. 81.

14 Isus a răspuns și le-a zis: Chiar dacă eu mărturisesc despre mine însumi, mărturia mea este adevărată căci știu de unde am venit și unde mă duc. Dar voi **nu știți de unde vin sau unde mă duc.*

* Cap. 7. 28; 9. 29.

15 Voi **judecați după carne; eu **nu judec pe nimeni.*

* Cap. 7. 24. ** Cap. 3. 17; 12. 47; 18. 36.

16 Și chiar când judec și eu, judecata mea este adevărată, căci eu nu **sânt singur ci eu și Tatăl care m'a trimis.* * Vers. 29. Cap. 16. 32.

17 Și în **legea voastră este scris că mărturia a doi oameni este adevărată.* * Deut. 17. 5; 19. 15. Mat. 18. 16. 2 Cor. 13. 1. Ebr. 10. 28.

18 Eu *sânt celce mărturisește despre mine însumi și Tatăl care m'a trimis, mărturisește *despre mine.* * Cap. 5. 37.

19 Deci îi ziceau: Unde este Tatăl tău? Isus a răspuns: Voi **nu mă știți nici pe mine nici pe Tatăl meu;*

dacă ***m'ați ști pe mine, ați ști și pe Tatăl meu.*

* Vers. 55. Cap. 16. 3. ** Cap. 14. 7.

20 Aceste cuvinte le-a vorbit lângă cutia **pentru daruri* pe când îi învăța în templu; și nimeni ***nu l-a prins căci nu-i venise încă țeeasul.*

* Marc. 12. 41. ** Cap. 7. 30. † Cap. 7. 8.

21 Deci le-a zis iarăș: Eu mă duc și mă **veți căuta și veți **muri în păcatul vostru; unde mă duc eu, voi nu puteți veni.*

* Cap. 7. 34; 13. 33. ** Vers. 24.

22 Iudeii deci ziceau: Nu cumva se va omori singur că zice: Unde mă duc eu voi nu puteți veni?

23 Și le-a zis: Voi **sunteți din cele de jos, eu sânt din cele de sus; voi **sunteți din lumea aceasta, eu nu sânt din lumea aceasta.*

* Cap. 3. 31. ** Cap. 15. 19; 17. 16. 1 Ioan 4. 5.

24 **V'am spus deci că veți muri în păcatele voastre; căci **dacă nu credeți că eu sânt, veți muri în păcatele voastre.*

* Vers. 21. ** Marc. 16. 16.

25 I-au zis deci: Tu cine ești? Și Isus le-a zis: Întocmai ceace vă și vorbesc dela început.

26 Multe am să zic și să judec despre voi, dar *celce *m'a trimis pe mine este adevărat; și eu **ce*

am auzit dela el, acestea le vorbesc în lume.

* Cap. 7. 28. ** Cap. 3. 32; 15. 13.

27 Ei n'au înțeles că le vorbia despre Tatăl.

28 Deci Isus a zis: Când veți înălța **pe Fiul omului*, atunci ***veți cunoaște că *eu sânt și nu fac nimic dela mine însumi ci după cum †† m'a învățat Tatăl, vorbesc acestea.*

* Cap. 3. 14; 12. 32. ** Rom. 1. 4. † Cap. 5. 19, 30. †† Cap. 3. 11.

29 Și celce **m'a trimis este împreună cu mine; nu **m'a lăsat singur, căci † eu totdeauna fac cele plăcute lui.* * Cap. 14. 10, 11.

** Vers. 16. † Cap. 4. 34; 5. 30; 6. 38.

Adevărata slobozenie.

30 Pe când vorbia el acestea, mulți **au crezut în el.*

* Cap. 7. 31; 10. 42; 11. 45.

31 Isus zicea deci către Iudeii cari crezuseră în el: Dacă rămâneți în cuvântul meu, sunteți cu adevărat ucenicii mei.

32 și veți cunoaște adevărul **și adevărul vă va slobozi.*

* Rom. 6. 14, 18, 22; 8. 2. Iac. 1. 25; 2. 12.

33 Ei i-au răspuns: Noi **suntem sămânța lui Avraam și n'am fost robii nimănui vreodată; cum zici tu: Veți fi slobozi?*

* Lev. 25. 42. Mat. 3. 9. Vers. 33.

34 Isus le-a răspuns: Adevărat, adevărat vă spun

că oricine * care săvârșește păcatul este rob al păcatului. * Rom. 6. 16, 20. 2 Pet. 2. 19.

35 Și robul * nu rămâne în casă în veac; fiul rămâne în veac. * Gal. 4. 30.

36 Dacă * deci Fiul vă va face slobozi, veți fi într-adevăr slobozi.

* Rom. 8. 2. Gal. 5. 1.

37 Știu că sunteți sămânța lui Avraam dar căutați * să mă omoriți, căci cuvântul meu nu are loc în voi. * Cap. 7. 19. Vers. 40.

38 Eu * vorbesc ce am văzut dela Tatăl și voi deci faceți ce ați auzit dela tatăl vostru.

* Cap. 3. 32; 5. 19, 30; 14. 10, 24.

39 Ei au răspuns și i-au zis: Tatăl nostru este Avraam. * Isus le zice: Dacă * ați fi copii ai lui Avraam, ați face faptele lui Avraam. * Mat. 3. 9.

Vers. 33. ** Rom. 2. 28; 9. 7. Gal. 3. 7, 29.

40 Dar * acum căutați să mă omoriți pe mine, un om care v'am vorbit adevărul, pe * care l-am auzit dela Dumnezeu. Aceasta n'a făcut-o Avraam.

* Vers. 37. ** Vers. 26.

41 Voi faceți faptele tatălui vostru. Ei i-au zis: Noi nu suntem născuți din curvie, un * singur Tatăl avem, pe Dumnezeu.

* Isa. 63. 16; 64. 8. Mal. 1. 6.

42 Isus le-a zis: Dacă * Dumnezeu ar fi Tatăl vostru, m'ați iubi; căci * eu am ieșit și vin din Dumnezeu; căci n'am * venit dela mine însumi ci el m'a trimis. * 1 Ioan 5. 1. ** Cap. 16. 27; 17. 8, 25. + Cap. 5. 43; 7. 28, 29.

43 Pentruce * nu înțelegeți vorbirea mea? Pentrucă nu puteți auzi cuvântul meu. * Cap. 7. 17.

44 Voi * sunteți din tatăl vostru, diavolul, și voiți să faceți poftele tatălui vostru. El era omoritor de oameni dela început și n'a stat în adevăr căci în el nu * este adevăr. Când vorbește minciuna, vorbește din ale sale căci este mincinos și tatăl ei.

* Mat. 13. 38. 1 Ioan 3. 8. ** Iuda 6.

45 Dar eu fiindcă spun adevărul, nu mă credeți.

46 Cine dintre voi mă dovedește de păcat? Dacă vorbește adevărul, pentruce nu mă credeți?

47 Cine * este din Dumnezeu ascultă cuvintele din Dumnezeu; pentru aceea voi n'ascultați pentrucă nu sunteți din Dumnezeu.

* Cap. 10. 26, 27. 1 Ioan 4. 6.

Isus este înainte de Avraam.

48 Iudeii au răspuns și i-au zis: Nu zicem noi oare bine că ești Samaritean și ai * drac? * Cap. 7. 20; 10. 20. Vers. 52.

49 Isus a răspuns: Eu n'am drac ci cinstesc pe Tatăl meu și voi mă necinstiți pe mine.

50 Și eu * nu caut slava mea, este cine caută și judecă. * Cap. 5. 41; 7. 18.

51 Adevărat, adevărat vă spun, dacă * va păzi cineva cuvântul meu, nu va vedea moartea în veac.

* Cap. 5. 24; 11. 26.

52 Iudeii deci i-au zis: Acum cunoaștem că ai drac. Avraam * a murit și proorocii și tu zici: Dacă va păzi cineva cuvântul meu, nu va gusta moartea în veac. * Zah. 1. 5. Evr. 11. 13.

53 Nu cumva ești tu mai mare decât tatăl nostru Avraam, care a murit? Și proorocii au murit; cine te faci tu pe tine însuși?

54 Isus a răspuns: Dacă * eu mă voi slăvi pe mine însumi, slava mea nu este nimic; Tatăl * meu este cel ce mă slăvește, despre care voi ziceți că este Dumnezeu vostru. * Cap. 5. 31. ** Cap. 5. 41; 16. 14; 17. 1. Fapt. 3. 13.

55 și nu * l-ați cunoscut dar eu îl cunosc. Și dacă * zice că nu-l cunosc, voi fi ca voi mincinos; dar îl cunosc și păzesc cuvântul lui. * Cap. 7. 28, 29.

56 Avraam tatăl vostru n'a * veselit să vadă ziua

mea și a văzut-o și s'a bucurat. * Luc. 10. 24. ** Evr. 11. 13.

57 Iudeii deci i-au zis: N'ai încă cincizeci de ani și ai văzut pe Avraam?

58 Isus le-a zis: Adevărat, adevărat vă spun, mai înainte de a fi fost Avraam, eu * sânt. * Exod. 3. 14. Isa. 43. 13. Cap. 17. 5, 24. Col. 1. 17. Apoc. 1. 8.

59 Deci au * luat pietre ca să arunce în el: dar Isus s'a ascuns și a ieșit * din templu.

* Cap. 10. 31, 39; 11. 8. ** Luc. 4. 30.

Vindecarea unui orb din naștere.

9 Și pe când trecea, a văzut pe un orb din naștere.

2 Și ucenicii săi l-au întrebat zicând: Rabi, cine * a păcătuit, acesta sau părinții lui că s'a născut orb?

* Vers. 34.

3 Isus a răspuns: Nici acesta n'a păcătuit, nici părinții lui, ci * pentrucă se arate în el lucrările lui Dumnezeu. * Cap. 11. 4.

4 Noi trebuie * să lucrăm lucrările celui ce m'a trimis până este ziuă; vine noaptea când nimeni nu poate lucra.

* Cap. 4. 34; 5. 19, 36; 11. 9; 12. 35; 17. 4.

5 Când sânt în lume, sânt * lumina lumii.

* Cap. 1. 5, 9; 3. 19; 8. 12; 12. 35, 46.

6 Când a zis acestea, a * scuipat jos și a făcut no-

roiu din scuipat și a uns ochii lui cu noroiul

* Marc. 7. 33; 8. 23.

7 și i-a zis: Du-te, spală-te în * scaldătoarea Siloam (care se tâlmăcește: Trimis). El ** a plecat deci și s'a spălat și a venit văzând. * Neem. 3. 15. ** 2 Reg. 5. 14.

8 Deci vecinii și ceice-l vedeau mai înainte că era cerșelor ziceau: Nu este oare acesta celce ședea și cerșia?

9 Alții ziceau: Acesta este. Alții ziceau: Nu, ci seamănă cu el. El zicea: Eu sânt.

10 Deci îi ziceau: Cum ți s'au deschis ochii deci?

11 El a răspuns și a zis: Omul * care se numește Isus a făcut noroiu și mi-a uns ochii și mi-a zis: Du-te la Siloam și spală-te. Am plecat deci și m'am spălat și am căpătat vederea.

* Vers. 6. 7.

12 Și i-au zis: Unde este acela? El zice: Nu știu.

Cercetarea orbului de Farisei.

13 Deci duc la Farisei pe celce era orb altădată.

14 Și era Sabatul în ziua în care a făcut Isus noroiul și i-a deschis ochii.

15 Deci Fariseii iarăși îl întrebau și ei, cum a căpătat vederea. Și el le-a zis: Mi-a pus noroiu pe ochi și m'am spălat și văd.

16 Și unii dintre Farisei ziceau: Omul acesta nu este dela Dumnezeu căci nu ține Sabatul. Alții ziceau: Cum * poate un om păcătos să facă astfel de semne? Și ** era desbinare între ei.

* Vers. 33. Cap. 3. 2.

** Cap. 7. 12, 43; 10. 19.

17 Deci zic orbului iarăși: Ce zici tu despre el, căci ți-a deschis ochii? Iar el a zis: Este * prooroc.

* Cap. 4. 19; 6. 14.

18 Iudeii n'au crezut deci despre el că fusese orb și căpătase vederea până au chemat pe părinții celui ce își căpătase vederea.

19 Și i-au întrebat zicând: Acesta este fiul vostru despre care ziceți că s'a născut orb? Cum deci vede acum?

20 Părinții lui au răspuns și au zis: Știm că acesta este fiul nostru și că s'a născut orb.

21 Dar cum vede acum, nu știm, sau cine i-a deschis ochii, noi nu știm; întrebați-l, este în vârstă, el va vorbi despre sine însuși.

22 Părinții lui au zis acestea pentru că se * temeau de Iudei; căci Iudeii se învoiseră că dacă va mărturisi cineva că el este

Hristosul, să ** fie dat afară din sinagogă.

* Cap. 7. 13; 12. 42; 19. 38. Fapt. 5. 13.

** Vers. 34. Cap. 16. 2.

23 Pentru aceasta au zis părinții lui: Este în vârstă; întrebați-l.

24 Deci au chemat a doua oară pe omul care fusese orb și i-au zis: Dă * slavă lui Dumnezeu: noi ** știm că omul acesta este un păcătos.

* Ios. 7. 19. 1 Sam. 6. 5. ** Vers. 16.

25 El a răspuns deci: Dacă este un păcătos nu știu; eu una știu că eram orb și acum văd.

26 I-au zis deci: Ce ți-a făcut? Cum ți-a deschis ochii?

27 El le-a răspuns: V'am spus acum și n'ați auzit; de ce voiți să auziți iarăși? Nu cumva voiți și voi să vă faceți ucenicii lui?

28 Și l-au înfruntat aspru și au zis: Tu ești ucenicul celuiia iar noi suntem ucenicii lui Moise.

29 Noi știm că Dumnezeu a vorbit lui Moise dar pe acesta nu-l * știm de unde este.

* Cap. 8. 14.

30 Omul a răspuns și le-a zis: In aceasta dar * este minunea că voi nu știți de unde este și totuși mi-a deschis ochii. * Cap. 3. 10.

31 Știm că Dumnezeu *

n'ascultă pe păcătoși, ci dacă este cineva temător de Dumnezeu și face voia lui, pe acesta îl ascultă.

* Iov. 27. 9; 35. 12. Ps. 18. 41; 34. 15; 66. 18. Prov. 1. 28; 15. 29; 29. 9. Isa. 1. 15. Ier. 11. 11; 14. 12. Ezech. 8. 18. Mic. 3. 4. Zah. 7. 13.

32 Din veac nu s'a auzit că a deschis cineva ochii vreunui născut orb.

33 Dacă * acesta n'ar fi dela Dumnezeu, n'ar putea face nimic.

* Vers. 16.

34 Ei au răspuns și i-au zis: Tu ești născut cu totul în * păcate și tu ne înveți pe noi? Și l-au dat afară.

* Vers. 2.

Isus întâlnește pe orb în Templu.

35 Isus a auzit că l-au dat afară și găsindu-l a zis: Crezi tu în Fiul * lui Dumnezeu? * Mat. 14. 33; 16. 16. Marc. 1. 1. Cap. 10. 36. 1 Ioan 5. 13.

36 El a răspuns și a zis: Și cine este, Doamne, ca să cred în el?

37 Isus a zis: L-ai și văzut și celce * vorbește cu tine este.

* Cap. 4. 26.

38 Iar el a zis: Cred, Doamne. Și i-a făcut plecăciune.

39 Și Isus a zis: Eu am venit în această lume spre * judecată, ca ** ceice nu văd să vadă și ceice văd să fie orbi.

* Cap. 5. 22, 27.

Cap. 3. 17; 12. 47. ** Mat. 13. 13.

40 Aceia dintre Fariseii cari erau cu el, au auzit acestea și i-au * zis: Nu cumva și noi suntem orbi?

* Rom. 2. 19.

41 Isus le-a zis: Dacă * ați fi orbi, n'ați avea păcat; dar acum ziceți: Vedem: păcatul vostru rămâne.

* Cap. 15. 22, 24.

Păstorul cel bun.

10 Adevărat, adevărat vă spun, cine nu intră pe ușă în staulul oilor ci sare pe altă parte, acela este un hoț și un tâlhar.

2 iar cine intră pe ușă este păstor al oilor.

3 Aceștia portarul îi deschide și oile aud glasul lui și el își cheamă oile sale pe nume și le duce afară.

4 Și după ce a scos afară pe toate ale sale, merge înaintea lor și oile îl urmează căci cunosc glasul lui.

5 Dar nu vor urma pe un străin, ci vor fugi de el căci nu cunosc glasul străinilor.

6 Isus le-a spus această asemănare. Ei deci n'au înțeles ce erau ce le vorbea.

Isus, ușa oilor.

7 Isus deci le-a zis iarăș: Adevărat, adevărat vă spun, eu sunt ușa oilor.

8 Toți câți au venit înainte de mine sunt hoți și tâlhari, dar oile n'au ascultat de ei.

9 Eu *sânt ușa; dacă va intra cineva prin mine, va fi mântuit și va intra și va ieși și va afla pășune.

* Cap. 14. 6. Efes. 2. 18.

10 Hoțul nu vine decât să fure și să înjunghie și să piardă; eu am venit ca ele să aibă viața și să aibă de prisos.

11 Eu *sânt păstorul cel bun. Păstorul cel bun își pune viața pentru oi.

* Ezech. 40. 11. Isa. 34. 12, 23; 37. 24. Ezech. 13. 20. 1 Pet. 2. 25; 5. 4.

12 Iar cel tocmît și care nu este păstor, ale cărui oi nu sunt ale sale, privește lupul venind și lasă *oile și fugă și lupul le răpește și le împrăște.

* Zah. 11. 16, 17.

13 Fuge căci este tocmît și nu-i pasă de oi.

14 Eu sânt păstorul cel bun și cunosc pe ale *mele și ale mele mă cunosc,

* 2 Tim. 2. 19.

15 cum * mă cunoaște Tatăl și eu cunosc pe Tatăl; și **îmi pun viața pentru oi.

* Mat. 11. 27. ** Cap. 15. 13.

16 Am și alte *oi cari nu sunt din staulul acesta: trebuie să le aduc și pe

acelea și vor asculta de glasul meu și ** va fi o singură turmă, un singur păstor. * Isa. 56. 8. ** Ezech. 37. 22. Ezech. 2. 14. 1 Pet. 2. 25.

17 Pentru aceasta mă iubeste Tatăl, fiindcă *îmi pun viața ca iarăș s'o iau.

* Isa. 53. 7, 8, 12. Ezech. 2. 9.

18 Nimeni nu o ia dela mine ci eu o pun dela mine însumi. Am *putere ca s'o pun și am putere ca iarăș s'o iau. Această **poruncă am primit-o dela Tatăl meu.

* Cap. 2. 19.

** Cap. 6. 38; 15. 10. Fapt. 2. 24, 32.

19 Iarăș *s'a făcut desbinare între Iudei pentru cuvintele acestea.

* Cap. 7. 43; 9. 16.

20 Iar mulți dintre ei ziceau: Are *drac și este nebun; de ce îl ascultați?

* Cap. 7. 20; 8. 48, 52.

21 Alții ziceau: Cuvintele acestea nu sunt de îndrăcit; nu cumva poate *deschide **un drac ochii orbilor? * Exod. 4. 11. Ps. 94. 9; 146. 8. ** Cap. 9. 6, 7. 32, 33.

Isus la sărbătoarea Inoirii.

22 Și era sărbătoarea sfintirii templului în Ierusalim; era iarnă.

23 Și Isus se plimba în templu în *pridvorul lui Solomon.

* Fapt. 3. 11; 5. 12.

24 Deci Iudeii l-au înconjurat și-i ziceau: Până

când ne scoți sufletul? Dacă ești tu Hristosul, spune-ne pe față.

25 Isus le-a răspuns: Vam spus și nu credeți; lucrările *pe cari le fac eu în numele Tatălui meu acestea mărturisesc despre mine.

* Cap. 3. 2; 5. 36. Vers. 38.

26 Dar *voi nu credeți căci nu sunteți din oile mele.

* Cap. 8. 47. 1 Ioan 4. 6.

27 Oile *mele ascultă de glasul meu și cu le cunosc și mă urmează. * Vers. 4. 14.

28 Și eu le dau viață vecinică și în veac nu *vor pieri și nimeni nu le va răpi din mâna mea.

* Cap. 6. 37; 17. 11, 12; 18. 9.

29 Tatăl *meu, care **mi le-a dat, este mai mare decât toți; și nimeni nu le poate răpi din mâna Tatălui.

* Cap. 14. 28. ** Cap. 17. 2, 6, etc.

30 Eu *și Tatăl una suntem.

* Cap. 17. 11, 22.

31 Iudeii *au ridicat iarăș pietre ca să-l omoare cu pietre.

* Cap. 8. 59.

32 Isus le-a răspuns: Vam arătat multe lucrări bune dela Tatăl; pentru care din aceste lucrări mă omorîți cu pietre?

33 Iudeii i-au răspuns: Nu te omorîm cu pietre pentru o lucrare bună ci pentru hulă și pentru că tu,

om fiind, te * faci pe tine însuși Dumnezeu. * Cap. 5. 18.

34 Isus le-a răspuns: Nu * este oare scris în legea voastră: Eu am zis: Sunteți dumnezei? * Ps. 82. 6.

35 Dacă a numit dumnezei pe * aceia, către cari a fost cuvântul lui Dumnezeu, (și scriptura nu poate fi desființată),

* Rom. 13. 1.

36 voi ziceți despre acela pe care * Tatăl l-a sfântit și l-a trimis ** în lume: Tu hulești! pentru că Țam zis: Sânt Fiul ȚȚ lui Dumnezeu?

* Cap. 6. 27. ** Cap. 3. 17; 5. 36, 37; 8. 42. † Cap. 5. 17, 18. Vers. 30. †† Luc. 1. 35. Cap. 9. 35, 37.

37 Dacă * nu fac lucrările Tatălui meu, nu mă credeți.

* Cap. 15. 24.

38 Dar dacă le fac, chiar dacă nu mă credeți, credeți * lucrările, ca să știți și să cunoașteți că ** Tatăl este în mine și eu în Tatăl.

* Cap. 5. 36; 14. 10, 11. ** Cap. 14. 10, 11; 17. 21.

39 Deci * căutau iarăși să-l prindă dar el a scăpat din mâna lor.

* Cap. 7. 30, 44; 8. 59.

Plecarea lui Isus în Perea.

40 Și a plecat iarăși dincolo de Iordan în locul unde * era Ioan când boteza întâiaș dată și a rămas acolo.

* Cap. 1. 28.

41 Și mulți au venit la el și ziceau: Ioan n'a făcut niciun semn, dar * toate câte a spus Ioan despre acesta erau adevărate.

* Cap. 3. 30.

42 Și * mulți au crezut în el acolo.

* Cap. 8. 31; 11. 40.

Învierca lui Lazăr.

11 Și era un oarecare om bolnav, Lazăr din Betania, din satul Mariei * și al Martei, sora ei. —

* Luc. 10. 38, 39.

2 Iar Maria era * aceea care a uns cu mir pe Domnul și i-a șters picioarele cu părul ei, al cărui frate Lazăr era bolnav. —

* Mat. 26. 7. Marc. 14. 3. Cap. 12. 3.

3 Deci surorile au trimis la el zicând: Doamne, iată acela pe care-l iubești este bolnav.

4 Și când a auzit Isus, a zis: Accasiă boală nu este spre moarte ci * pentru slava lui Dumnezeu, ca Fiul lui Dumnezeu să fie proslăvit prin ea.

* Cap. 9. 3. Vers. 40.

5 Și Isus iubia pe Marta și pe sora ei și pe Lazăr.

6 Deci după ce a auzit că este bolnav, atunci a rămas două zile în locul unde era.

* Cap. 10. 40.

7 Apoi după aceasta zice ucenicii lor: Să mergem iarăși în Iudea.

8 Ucenicii îi zic: Rabi, acum * căutau să te omoare cu pietre Iudeii și iar te duci acolo?

* Cap. 10. 31.

9 Isus a răspuns: Oare nu sunt douăsprezece ceasuri în zi? Dacă * umblă cineva ziua, nu se poticnește, căci vede lumina lumii * aceleia.

* Cap. 9. 4.

10 Dar dacă * umblă cineva noaptea, se poticnește căci lumina nu este în el.

* Cap. 12. 35.

11 A zis acestea și după aceea le zice: Lazăr, prietenul nostru, a adormit; * dar mă duc ca să-l deștept din somn.

* Deut. 31. 16. Dan. 12. 2. Mat. 9. 24. Marc. 7. 60. 1 Cor. 15. 18, 51.

12 Ucenicii deci i-au zis: Doamne, dacă a adormit, va fi scăpat.

13 Dar Isus vorbise despre moartea lui și ei au socotit că vorbește despre adormirea somnului.

14 Atunci Isus deci le-a spus pe față: Lazăr a murit.

15 Și mă bucur pentru voi că nu eram acolo ca să credeți; să mergem deci la el.

16 Deci Toma, care se zice Geamăn, a zis celorce erau ucenici împreună cu el: Să mergem și noi ca să murim cu el.

17 Când a venit deci Isus, l-a aflat fiind de patru zile în mormânt.

18 Și Betania era aproape de Ierusalim ca la cincisprezece stadii.

19 Și mulți dintre Iudei veniseră la Marta și Maria ca să le mângâie pentru fratele lor.

20 Deci Marta, îndată ce a auzit că vine Isus, i-a ieșit înainte iar Maria se-dea jos în casă.

21 Și Marta a zis către Isus: Doamne, dacă ai fi fost aici, n'ar fi murit fratele meu.

22 Și chiar acum știu că oricâte * vei cere dela Dumnezeu, îți va da Dumnezeu.

* Cap. 9. 31.

23 Isus îi zice: Fratele tău va învia.

24 Marta îi zice: Știu * că va învia la înviere, în ziua de apoi.

* Luc. 14. 14. Cap. 5. 29.

25 Isus i-a zis: Eu sânt învierca * și viața. ** Cine Ț crede în mine va trăi chiar dacă va muri.

* Cap. 5. 21; 6. 39, 40, 44. ** Cap. 1. 4; 6. 35; 14. 6. Col. 3. 4. 1 Ioan 1. 1, 2; 5. 11. † Cap. 3. 36. 1 Ioan 5. 10, etc.

26 Și oricine care trăiește și crede în mine, nu va muri în veac; crezi aceasta?

27 Ea îi zice: Da, Doamne;

eu am crezut * că tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu, cel ce vine în lume.

* Mat. 16. 16. Cap. 4. 42; 6. 14, 69.

28 Și când a zis aceasta, a plecat și a chemat pe Maria, sora ei, spunând în ascuns: Învățătorul este aici și te cheamă.

29 Iar aceea îndată ce a auzit, se scoală în grabă și vine la el.

30 (Și Isus încă nu venise în sal ci era încă în locul unde îi ieșise Marta înainte).

31 Deci Iudeii, * cari erau cu ea în casă și o mângâiau, când au văzut că Maria s'a sculat în grabă și a ieșit, au urmat-o socotind că se duce la mormânt ca să plângă acolo.

* Vers. 19.

32 Maria deci îndatăce a venit unde era Isus și i-a văzut, i-a căzut la picioare zicându-i: Doamne, * dacă ai fi fost aici, nu mi-ar fi murit fratele.

* Vers. 21.

33 Isus deci, când a văzut-o plângând și pe Iudeii cari veniseră împreună cu ea, plângând, a gemut în duhul său și s'a tulburat.

34 și a zis: Unde l-ați pus? Ei îi zic: Doamne, vino și vezi.

35 Isus a lăcrămat. *

* Luc. 19. 41.

36 Deci Iudeii ziceau: Iată cum îl iubia!

37 Iar unii dintre ei ziceau: Nu putea oare acesta, care * a deschis ochii orbului, să facă și pe acesta să nu moară? *

* Cap. 9. 6.

38 Isus deci gemând iarăși în sine, vine la mormânt; și era o peșteră și era pusă o piatră peste ea.

39 Isus zice: Ridicăți piatra. Marta, sora celui mort, îi zice: Doamne, acum miroase rău, căci este a patra zi.

40 Isus îi zice: Nu ți-am spus că dacă vei crede, vei * vedea slava lui Dumnezeu?

* Vers. 4, 23.

41 Au ridicat deci piatra. Iar Isus a ridicat ochii în sus și a zis: Tată, îți mulțumesc că m'ai ascultat.

42 Și eu știam că totdeauna mă ascuți; dar am zis pentru * gloata ce stă împrejur ca să creadă că tu m'ai trimis. *

* Cap. 12. 30.

43 Și când a zis acestea, a strigat cu glas mare: Lazăre, vino afară!

44 Mortul a ieșit legat la picioare și mâni cu fâșii de pânză și fața * lui era înfășurată cu un ștergar. Isus le zice: Deslegați-l și lăsați-l să se ducă. *

* Cap. 20. 7.

45 Mulți deci dintre Iudei, cari au venit la Maria și * au văzut ce făcuse, au crezut în el.

* Cap. 2. 23; 10. 42; 12. 11, 18.

Sinedriul hotărăște să-l omoare.

46 Iar unii dintre ei au plecat la Farisei și le-au spus celece făcuse Isus.

47 Deci * mai marii preoților și Fariseii au adunat sinedriul și ziceau: Ce ** facem, căci omul acesta face multe semne?

* Ps. 2. 2. Mat. 26. 3. Marc. 14. 1. Luc. 22. 2. ** Cap. 12. 19. Fapt. 4. 16.

48 Dacă îl lăsăm așa, toți vor crede în el și vor veni Romanii și ne vor lua locul și neamul.

49 Iar unul oarecare din ei, Caiafa, * fiind mare preot în anul acela, le-a zis: Voi nu știți nimic,

* Luc. 3. 2. Cap. 18. 14. Fapt. 4. 6.

50 nici nu * cumpăniți cu mintea că vă este de folos ca să moară un singur om pentru popor și să nu piară tot neamul.

* Cap. 18. 14.

51 Și aceasta n'a zis-o dela sine însuș, ci fiind mare preot în anul acela, a proorocit că Isus avea să moară pentru neam.

52 și * nu numai pentru neam, ci ** și ca să adune

într'una pe copiii lui Dumnezeu cei împrăștiați.

* Isa. 49. 6. 1 Ioan 2. 2. ** Cap. 10. 16. Efes. 2. 14—17.

53 Din ziua aceea deci s'au sfătuit ca să-l omoare.

54 Isus deci * nu mai umbla pe față printre Iudei ci a plecat de acolo în ținutul aproape de pustie, într'o cetate numită Efraim, ** și acolo rămânea cu ucenicii.

* Cap. 4. 1, 3; 7. 1. ** 2 Cron. 13. 19.

Isus așteptat la Ierusalim.

55 Și Paștile Iudeilor erau * aproape și mulți dela țară s'au suit la Ierusalim mai înainte de Paști ca să se curățească.

* Cap. 2. 13; 5. 1; 6. 4.

56 * Căutau deci pe Isus și vorbeau unii cu alții stând în templu: Ce vi se pare? Că n'are să vină nicidecum la sărbătoare?

* Cap. 7. 11. Vers. 8.

57 Și mai marii preoților și Fariseii dăduseră porunci că, dacă știe cineva unde este, să arate, ca să-l prindă.

Maria îi toarnă mir pe picioare.

12 Isus deci cu șase zile mai înainte de Paști a venit la Betania, unde * era Lazăr, pe care îl sculase Isus dintre cei morți.

* Cap. 11. 1, 43.

2 I-au * făcut deci o cină acolo și Marta slujia iar Lazăr era unul dintre cei ce ședeau la masă cu el.

* Mat. 26. 6. Marc. 14. 3.

3 Maria * deci a luat un litru de mir de nard adăvărât foarte scump și a uns picioarele lui Isus și i-a șters picioarele cu părul ei: și casa s'a umplut de mirosul mirului.

* Luc. 10. 38, 39. Cap. 11. 2.

4 Și Iuda Iscarioteanul, al lui Simon, unul dintre ucenicii lui, care avea să-l dea prins zice:

5 Pentru ce nu s'a vândut acest mir cu trei sute de dinari și să se fi dat la săraci?

6 Dar a zis aceasta nu pentru că avea grijă de săraci ci pentru că era un hoț și având * punga, îndepărta cele aruncate în ea. * Cap. 13. 29.

7 Deci Isus a zis: Las-o; ea l-a păstrat pentru ziua înmormântării mele.

8 Căci pe * săraci îi aveți totdeauna cu voi dar pe mine nu mă aveți totdeauna. * Mat. 26. 11. Marc. 14. 7.

9 Deci gloată multă dintre Iudei a aflat că este acolo și au venit nu numai pentru Isus ci ca să vadă și pe Lazăr pe * care îl sculase dintre cei morți.

* Cap. 11. 43, 44.

10 Și mai marii * preoților s'au sfătuit ca să omoare și pe Lazăr.

* Luc. 16. 31.

11 Căci * din pricina lui mulți plecau dela Iudei și credeau în Isus.

* Cap. 11. 45. Vers. 18.

Intrarea lui Isus în Ierusalim.

12 A doua zi * gloată multă, care era venită la sărbătoare, când au auzit că Isus vine la Ierusalim,

* Mat. 21. 8. Marc. 11. 8. Luc. 19. 36, etc.

13 au luat ramuri de finici și i-au ieșit în întâmpinare și strigau: Osana, * binecuvântat este cel ce vine în numele Domnului, împăratul lui Israel.

* Ps. 118. 25, 26.

14 Și Isus, găsimd * un măgar tânăr, a șezut pe el, după cum este scris:

* Mat. 21. 7.

15 Nu * te teme, fiica Sionului, iată Împăratul tău vine șezând pe mănzul măgăriței.

* Zah. 9. 9.

16 Dar ucenicii săi n'au * înțeles acestea la început ci ** când a fost proslăvit Isus, atunci și-au * adus aminte că acestea erau scrise pentru el și îi făcuseră acestea.

* Luc. 18. 34. ** Cap. 7. 39. † Cap. 14. 26.

17 Deci gloata care era cu el mărturisia că a chemat pe Lazăr din mor-

mânt și l-a sculat dintre cei morți.

18 Pentru * aceasta l-a și întâmpinat gloata căci a auzit că el făcuse semnul acesta.

* Vers. 11.

19 Deci Fariseii au zis între ei înșiși: Vedeți * că nu folosiți nimic; iată, lumea a plecat după el.

* Cap. 11. 47, 48.

Isus vorbește de moartea sa.

20 Și erau niște * Greci dintre ceice ** se suie ca să se închine la sărbătoare.

* Fapt. 17. 4. ** 1 Reg. 8. 41, 42.

Fapt. 8. 27.

21 Aceștia deci au venit la Filip, care * era din Betsaida Galileii, și l-au rugat, zicând: Domnule, voim să vedem pe Isus.

* Cap. 1. 44.

22 Filip vine și spune lui Andrei: Andrei și Filip vin și spun lui Isus.

23 Iar Isus le răspunde zicând: A * venit ceasul ca să fie proslăvit Fiul omului.

* Cap. 13. 32; 17. 1.

24 Adevărat, adevărat vă spun, dacă grăuntele * de grâu care a căzut pe pământ nu va muri, rămâne numai el, dar dacă va muri, aduce rod mult.

* 1 Cor. 15. 36.

25 Cine * își iubește viața, o pierde și cine își urâște viața în lumea a-

ceasta, o va păstra pentru viața vecinică. * Mat. 10. 39; 16. 25. Marc. 8. 35. Luc. 9. 24; 17. 33.

26 Dacă îmi slujește cineva, să mă urmeze; și unde * sânt eu, acolo va fi și slujitorul meu; dacă-mi slujește cineva, Tatăl îl va cinsti. * Cap. 14. 3; 17. 24. 1 Tes. 4. 17.

27 Acum * sufletul îmi este tulburat și ce să zic? Tată, scapă-mă din ceasul acesta. Dar ** pentru aceasta am venit la ceasul acesta. * Mat. 26. 38, 39. Luc. 12. 50.

Cap. 13. 21. ** Luc. 22. 53. Cap. 18. 37.

28 Tată, proslăvește numele tău. Un glas a venit deci * din cer: L-am și proslăvit și iarăși îl voi proslăvi.

* Mat. 3. 17.

29 Deci gloata care sta și a auzit, zicea: A fost tunet. Alții ziceau: Un înger i-a vorbit.

30 Isus a răspuns și a zis: Nu pentru mine a fost glasul acesta * ci pentru voi.

* Cap. 11. 42.

31 Acum este judecata lumii acesteia; acum stăpânitorul * lumii acesteia va fi aruncat afară.

* Mat. 12. 29. Luc. 10. 18. Cap. 14. 30; 16. 11. Fapt. 26. 18. 2 Cor. 4. 4. Efes. 2. 2; 6. 12.

32 Și eu îndată ce * voi fi înălțat depe pământ, voi trage pe ** toți la mine. —

* Cap. 3. 14; 8. 28. ** Rom. 5. 18. Ebr. 2. 9.

33 Iar aceasta *o zicea însemnând cu ce moarte avea să moară. *Cap. 18. 32.

34 Deci gloata i-a răspuns: Noi *am auzit din lege că Hristosul rămâne în veac și cum zici tu că Fiul omului trebuie să fie înălțat? Cine este acest Fiul al omului? *Ps. 89. 36, 37; 110. 4. Isa. 9. 7; 35. 8. Ezech. 37. 25. Dan. 2. 44; 7. 14, 27. Mic. 4. 7.

35 Isus deci le-a zis: Lumina este *între voi încă puțină vreme. Umblați **cât aveți lumina ca să nu vă apuce întunecul; și cine + umblă în întunec nu știe încotro merge.

*Cap. 1. 9; 8. 12; 9. 5. Vers. 46. **Ier. 13. 16. Efes. 5. 8. +Cap. 11. 10. 1 Ioan 2. 11.

36 Cât aveți lumina, credeți în lumină ca să vă faceți fii *ai luminii. Isus a vorbit acestea și a plecat și s'a **ascuns de ei.

*Luc. 16. 8. Efes. 5. 8. 1 Tes. 5. 5. 1 Ioan 2. 9—11. **Cap. 8. 59; 11. 54.

Necredința Iudeilor.

37 Dar deși făcuse atâtea semne înaintea lor, nu credeau în el,

38 ca să se împlinească cuvântul lui Isaia proorocul pe care l-a zis: Doamne, *cine a crezut ce a auzit dela noi? Și cui a fost desoperit brațul Domnului?

*Isa. 53. 1. Rom. 10. 16.

39 De aceea nu puteau

crede căci Isaia a zis iarăși:

40 Le-a *orbit ochii și le-a învățat inima ca să nu vadă cu ochii și să nu înțeleagă cu inima și să nu se întoarcă și cu îi voi vindeca. *Isa. 6. 9, 10. Mat. 13. 14.

41 Isaia a zis acestea *pentru că a văzut slava lui și a vorbit despre el. *Isa. 6. 1.

42 Totuș chiar dintre mai mari mulți au crezut în el, dar din pricina Fariseilor *nu-l mărturisiau ca să nu fie dați afară din sinagogă. *Cap. 7. 13; 9. 22.

43 Căci *au iubit slava oamenilor mai mult decât slava lui Dumnezeu.

*Cap. 5. 44.

44 Și Isus a strigat și a zis: Cine *crede în mine, nu crede în mine ci în celce m'a trimis pe mine.

*Cap. 13. 20.

45 Și cine *mă vede pe mine, vede pe celce m'a trimis pe mine. *Cap. 14. 9.

46 Eu *am venit lumină în lume, ca oricine care crede în mine să nu rămâie în întunec.

*Cap. 3. 19; 8. 12; 9. 5, 39. Vers. 35, 36.

47 Și dacă va auzi cineva cuvintele mele și nu le va păzi, eu *nu-l judec; căci n'am **venit ca să judec lumea ci ca să mântuiesc lumea.

*Cap. 5. 43; 8. 15, 26. **Cap. 5. 17.

48 Cine *mă disprețuește pe mine și nu primește cuvintele mele, are cine să-l judece: cuvântul **pe care l-am spus, acela îl va judeca în ziua de apoi.

*Luc. 10. 16. **Deut. 18. 19. Marc. 16. 16.

49 Căci eu *n'am vorbit dela mine însumi ci Tatăl care m'a trimis el însuș m'a dat poruncă ce **să zic și ce să vorbesc.

*Cap. 8. 38; 14. 10. **Deut. 18. 18.

50 Și știu că porunca lui este viață vecinică. Deci celece vorbesc eu, vorbesc așa cum m'a spus Tatăl.

Isus spală picioarele ucenicilor săi.

13 Iar mai înainte *de sărbătoarea Paștilor, Isus știind că i-a **venit ceasul ca să se mute din lumea aceasta la Tatăl, după ce a iubit pe ai săi, cari erau în lume, i-a iubit până în sfârșit.

*Mat. 26. 2. **Cap. 12. 23; 17. 1, 11.

2 Și pe când era cină, când diavolul *pusese acum în inima lui Iuda Iscarioteanul, fiul lui Simon, să-l dea prins,

*Luc. 22. 3. Vers. 27.

3 Isus știind că Tatăl *îi dăduse toate în mâni și că **a ieșit dela Dumnezeu și merge la Dumnezeu,

*Mat. 11. 27; 28. 18. Cap. 3. 35; 17. 2.

*Ept. 2. 36. 1 Cor. 15. 27. Ebr. 2. 8.

**Cap. 8. 42; 16. 28.

4 se *scoală dela cină și își desbracă hainele. Și a luat un ștergar și s'a în-cins. *Luc. 22. 27. Filip. 2. 7, 8.

5 Apoi toarnă apă în vasul de spălat și a început să spele picioarele ucenicilor și să le șteargă cu ștergarul cu care era încins.

6 Vine deci la Simon Petru. Acesta îi zice: Doamne, tu *îmi speli picioarele?

*Mat. 3. 14.

7 Isus a răspuns și i-a zis: Ce fac eu tu nu știi acum, dar *vei înțelege după acestea. *Vers. 12.

8 Petru îi zice: În veac nu-mi vei spăla picioarele. Isus i-a răspuns: Dacă *nu te voi spăla, n'ai parte cu mine. *Cap. 3. 5. 1 Cor. 6. 11. Efes. 5. 26. Tit. 3. 5. Ebr. 10. 22.

9 Simon Petru îi zice: Doamne, nu numai picioarele mele ci și mâinile și capul.

10 Isus îi zice: Cine s'a scăldat n'are trebuință să i se spele decât picioarele, ci este cu totul curat; și voi *sunteți curați dar nu toți.

*Cap. 15. 3.

11 Căci *știa pe celce avea să-l dea prins; de-aceia a zis: Nu toți sunteți curați.

*Cap. 6. 64.

12 Deci după ce le-a spălat picioarele și și-a luat

hainele și s'a așezat iar la masă, le-a zis: Înțelegeți ce v'am făcut?

13 Voi *mă numiți: Invățătorul și Domnul! și bine ziceți, căci sânt.

* Mat. 23. 8, 10. Luc. 6. 46. 1 Cor. 8. 6; 12. 3. Filip. 2. 11.

14 Deci *dacă eu v'am spălat picioarele, eu, Domnul și Invățătorul, și voi sunteți **datori să spălați unii altora picioarele.

* Luc. 22. 27. ** Rom. 12. 10. Gal. 6. 1, 2. 1 Pet. 5. 5.

15 Căci v'am * dat o pildă ca să faceți și voi cum v'am făcut eu.

* Mat. 11. 29. Filip. 2. 5. 1 Pet. 2. 21. 1 Ioan 2. 6.

16 Adevărat, * adevărat vă spun, nu este rob mai mare decât domnul său, nici apostol mai mare decât celce l-a trimis.

* Mat. 10. 24. Luc. 6. 40. Cap. 15. 20.

17 Dacă * știți acestea, fericiti sunteți dacă le veți face.

* Iac. 1. 25.

Descoperirea vânzătorului.

18 Nu zic despre voi toți; eu știu pe cei pe cari i-am ales; ci ca să fie împlinită scriptura: Celce *îmi mănâncă pâinea, și-a ridicat călcâiul împotriva mea.

* Ps. 41. 9. Mat. 26. 23. Vers. 21.

19 Deacum * vă spun mai înainte de a se îm-

plini ca să credeți când se va împlini că eu sânt.

* Cap. 14. 29; 16. 4.

20 Adevărat, * adevărat vă spun, cine primește pe oricare îl voi trimite, mă primește pe mine; iar cine mă primește pe mine, primește pe celce m'a trimis pe mine.

* Mat. 10. 40; 25. 40. Luc. 10. 16.

21 Dupăce a vorbit acestea * Isus s'a ** tulburat cu duhul și a mărturisit și a zis: Adevărat, adevărat vă spun că unul * dintre voi mă va da prins.

* Mat. 26. 21. Marc. 14. 18. Luc. 22. 31. ** Cap. 12. 27. + Ept. 1. 17. 1 Ioan 2. 19.

22 Ucenicii se uitau unii la alții, nedumeriți despre cine zice.

23 Și unul dintre ucenicii săi, pe care-l iubia Isus era culcat * la masă în sânul lui Isus.

* Cap. 19. 26; 20. 2; 21. 7, 20, 24.

24 Deci Simon Petru îl face semn și-i zice: Spune-ne cine este despre care vorbește.

25 Și acela plecându-se astfel pe pieptul lui Isus, îi zice: Doamne, cine este?

26 Isus deci răspunde: Este acela pentru care voi întinge îmbucătura și-i voi da. Deci întinzând îmbucătura, ia și o dă lui Iuda al lui Simon Iscarioteanul.

27 Și *după îmbucătură, atunci a intrat Salana în el. Isus deci îi zice: Ce faci, fă mai curând.

* Luc. 22. 3. Cap. 6. 70.

28 Și nimeni dintre cei ce ședeau la masă n'a înțeles pentruce i-a zis aceasta.

29 Căci unii socotiau, fiindcă Iuda *avea punga, că Isus îi zice: Cumpără celece ne trebuie pentru sărbătoare. Sau să dea ceva săracilor.

* Cap. 12. 6.

30 Deci dupăce a luat el îmbucătura, a ieșit îndată. Și era noapte.

Îmbierea frățescă.

31 Deci când a ieșit, Isus zice: Acum * Fiul omului este proslăvit și Dumnezeu ** este proslăvit în el.

* Cap. 12. 23. ** Cap. 14. 13. 1 Pet. 4. 11.

32 Dacă * Dumnezeu este proslăvit în el și Dumnezeu îl va proslăvi în sine însuși și îl va proslăvi îndată. **

* Cap. 17. 1, 4—6. ** Cap. 12. 23.

33 Copilașilor, mai sunt puțin cu voi; mă veți căuta: și * după cum am zis Iudeilor: Unde mă duc eu, voi nu puteți veni; așa vă zic acum și vouă.

* Cap. 7. 34; 8. 21.

34 Vă dau o poruncă * nouă ca să vă iubiți unii

pe alții, după cum v'am iubit eu, ca și voi să vă iubiți unii pe alții.

* Lev. 19. 18. Cap. 15. 12, 17. Efes. 5. 2. 1 Tes. 4. 9. Iac. 2. 8. 1 Pet. 1. 22. 1 Ioan 2. 7, 8; 3. 11, 23; 4. 21.

35 În aceasta * vor cunoaște toți că-mi sunteți ucenici, dacă aveți dragoste unii către alții.

* 1 Ioan 2. 5; 4. 20.

Înștiințarea lui Petru.

36 Simon Petru îi zice: Doamne, unde te duci? Isus a răspuns: Unde mă duc eu, tu nu poți să mă urmezi acum, dar mai * în urmă mă vei urma.

* Cap. 21. 18. 2 Pet. 1. 14.

37 Petru îi zice: Doamne, pentruce nu pot să te urmez acum? Imi voi pune sufletul * pentru tine.

* Mat. 26. 33—35. Marc. 14. 29—31. Luc. 22. 33, 34.

38 Isus răspunde: Îți vei pune sufletul pentru mine? Adevărat, adevărat îți spun, nu va cânta cocoșul până nu mă vei tăgădui de trei ori.

Îmbărbătarea ucenicilor.

14 Să nu *vi se tulbure inima; credeți în Dumnezeu, credeți și în mine. * Vers. 27. Cap. 16. 22, 23.

2 În casa Tatălui meu sunt multe locuințe; iar dacă n'ar fi așa, v'aș fi

spus: Căci *mă duc să vă pregătesc un loc.

* Cap. 13. 33, 36.

3 Și dacă mă voi duce și vă voi pregăti un loc, iarăși vin *și vă voi lua la mine însumi, pentru că **unde sunt eu, acolo să fiți și voi. * Vers. 18, 28. Ept. 1. 11. ** Cap. 12. 26; 17. 24. 1 Tes. 4. 17.

4 Și știți calea unde mă duc eu.

5 Toma îi zice: Doamne, nu știm unde te duci; cum știm calca?

6 Isus îi zice: Eu sunt calea * și adevărul ** și viața; † nimeni †† nu vine la Tatăl decât prin mine.

* Ept. 9. 8. ** Cap. 1. 11; 8. 32. † Cap. 1. 4; 11. 25. †† Cap. 10. 9.

7 Dacă *m'ați fi cunoscut pe mine, ați fi știut și pe Tatăl meu; de acum înainte îl cunoașteți și l-ați văzut.

* Cap. 8. 19.

8 Filip îi zice: Doamne, arată-ne pe Tatăl și ne este de ajuns.

9 Isus îi zice: De atâtea vreme sunt cu voi și nu m'ai cunoscut, Filipe? Cine m'a văzut pe mine a văzut pe Tatăl; cum zici tu: Arată-ne pe Tatăl?

* Cap. 12. 45. Col. 1. 15. Ept. 1. 3.

10 Nu crezi că eu *sunt în Tatăl și Tatăl este în mine? Cuvintele pe cari vi le zic, nu ** le vorbesc

dela mine însumi; ci Tatăl care rămâne în mine face lucrările lui.

* Cap. 10. 38; 17. 21, 23. Vers. 20. ** Cap. 5. 19; 7. 16; 8. 28; 12. 49.

11 Credeți-mă că eu sunt în Tatăl și Tatăl este în mine; iar dacă nu, credeți-mă *pentru înseși lucrările.

* Cap. 4. 36; 10. 38.

12 Adevărat, * adevărat vă spun, cine crede în mine va face și el lucrările pe cari le fac eu și va face mai mari decât acestea căci eu mă duc la Tatăl.

* Mat. 21. 21. Marc. 16. 17. Luc. 10. 17.

13 Și *orice veți cere în numele meu, voi face, ca Tatăl să fie proslăvit în Fiul. * Mat. 7. 7; 21. 22. Marc. 11. 24.

Luc. 11. 9. Cap. 15. 7, 16; 16. 23, 24. Iac. 1. 5, 1. Ioan 3. 22; 5. 14.

14 Dacă veți cere ceva în numele meu, eu îl voi face.

Păzirea poruncilor.

15 Dacă *mă iubiți, veți păzi poruncile mele.

* Vers. 21, 23. Cap. 15. 10, 14. 1 Ioan 5. 3.

16 Și eu voi ruga pe Tatăl și vă va da un alt *Mângâietor ca să fie cu voi în veac.

* Cap. 15. 26; 16. 7. Rom. 8. 15, 26.

17 pe Duhul * adevăru-lui, pe ** care lumea nu-l poate primi, pentru că nu-l vede nici nu-l cunoaște; voi îl cunoașteți pentru că

rămâne la voi și † va fi în voi. * Cap. 15. 26; 16. 13. 1 Ioan 4. 6. ** 1 Cor. 2. 14. † 1 Ioan 2. 27.

18 Nu *vă voi lăsa orfani, eu vin ** la voi.

* Mat. 28. 20. ** Vers. 3. 28.

19 Încă puțin și lumea nu mă mai vede, dar voi *mă vedeți pentru că ** eu trăiesc și voi veți trăi.

* Cap. 16. 16. ** 1 Cor. 15. 20.

20 În ziua aceea veți cunoaște că eu *sunt în Tatăl meu și voi în mine și eu în voi.

* Cap. 10. 38; 17. 21, 23, 26. Vers. 10.

21 Cine * are poruncile mele și le păzește, acela este celce mă iubește; iar cine mă iubește pe mine, va fi iubit de Tatăl meu și eu îl voi iubi și mă voi arăta lui.

* Vers. 15. 23. 1 Ioan 2. 5; 5. 3.

22 Iuda, nu Iscarioteanul, îi zice: *Doamne și ce s'a întâmplat că ai de gând să te arăți nouă și nu lumii?

* Luc. 6. 16.

23 Isus a răspuns și i-a zis: Dacă *mă iubește cineva, va păzi cuvântul meu și Tatăl meu îl va iubi și ** vom veni la el și ne vom face o locuință la el.

* Vers. 15. ** 1 Ioan 2. 24. Apoc. 3. 20.

24 Cine nu mă iubește, nu păzește cuvintele mele; și cuvântul *pe care-l au-

ziți nu este al meu ci al Tatălui care m'a trimis.

* Cap. 5. 19, 38; 7. 16; 8. 28; 12. 49.

Vers. 10.

25 V'am vorbit acestea rămânând încă la voi.

26 Dar Mângâietorul, * Duhul Sfânt, pe care îl va trimite Tatăl în numele meu, el vă va învăța tot și vă ** va aduce aminte tot ce v'am zis eu.

* Luc. 24. 49. Vers. 16. Cap. 15. 26; 16. 7. ** Cap. 2. 22; 12. 16; 16. 13. 1 Ioan 2. 20, 27.

27 Vă las pacea, *vă dau pacea mea; nu vă dau cum dă lumea. Să ** nu vi se tulbure inima, nici să se înspăimânte.

* Filip. 4. 7. Col. 3. 15. ** Vers. 1.

28 Ați auzit că v'am * zis: Mă duc ** și vin la voi. Dacă m'ați fi iubit, v'ați fi bucurat că mă duc la Tatăl, fiindcă Tatăl † este mai mare decât mine.

* Vers. 3. 18. ** Vers. 12. Cap. 16. 13; 20. 17. † Cap. 5. 18; 10. 30. Filip. 2. 6.

29 Și acum * v'am spus mai înainte de a se întâmpla, ca să credeți când se va întâmpla.

* Cap. 13. 19; 16. 4.

30 Nu voi mai vorbi mult cu voi; căci *vine stăpânitorul lumii și n'are nimic în mine.

* Cap. 12. 31; 16. 11.

31 dar ca să cunoască lumea că iubesc pe Tatăl și fac așa cum * mi-a po-

runcit Tatăl. Sculați-vă, să plecăm de aici.

* Cap. 10. 18. Filip. 2. 8. Evr. 5. 18.

Isus, Vița.

15 Eu sunt vița cea adevărată și Tatăl meu este vierul.

2 Orice *coardă de viță în mine care nu face rod, o taie și pe oricare aduce rod, o curăță ca să aducă mai mult rod. * Mat. 15. 3.

3 Voi *sunteți curați acum pentru cuvântul pe care vi l-am vorbit.

* Cap. 13. 10; 17. 17. Efes. 5. 26. 1 Pet. 1. 22.

4 Rămâneți * în mine și eu în voi. După cum coarda de viță nu poate aduce rod dela sine însăși, dacă nu va rămânea în viță, așa nici voi, dacă nu rămâneți în mine.

* Col. 1. 23. 1 Ioan 2. 6.

5 Eu sunt vița, voi coardele viței. Cinc rămâne în mine și eu în el, acesta aduce rod *mult, pentru că despărțiți de mine nu puteți face nimic.

* Osea. 14. 8. Filip. 1. 11; 4. 13.

6 Dacă nu rămâne cineva în mine, este *aruncat afară ca și coarda de viță și se usucă; și ei le strâng și le aruncă în foc și ard.

* Mat. 3. 10; 7. 19.

7 Dacă rămâneți în mine, și cuvintele mele rămân în

voi, cereți orice *ați voi și vi se va face.

* Cap. 14. 13, 14; 16. 23. Vers. 10.

8 În aceasta *este produslăvit Tatăl meu, ca să aduceți rod mult și îmi **veți fi ucenici. * Mat. 5. 16.

Filip. 1. 11. ** Cap. 8. 31; 13. 35.

9 Cum m'a iubit pe mine Tatăl v'am iubit și eu pe voi; rămâneți în iubirea mea.

10 Dacă *păziți poruncile mele, veți rămânea în iubirea mea, după cum și eu am păzit poruncile Tatălui meu și rămân în iubirea lui. * Cap. 14. 15, 21, 23.

11 V'am vorbit acestea ca bucuria mea să fie în voi și bucuria *voastră să fie deplină.

* Cap. 16. 24; 17. 13. 1 Ioan 1. 4.

Dragostea frățască.

12 Aceasta este porunca mea ca să vă iubiți unii pe alții, cum v'am iubit eu.

* Cap. 13. 34. 1 Tes. 4. 9. 1 Pet. 4. 8. 1 Ioan 3. 11; 4. 21.

13 Nimeni nu are o iubire mai *mare decât aceasta ca cineva să-și pună sufletul pentru pieteni săi.

* Cap. 10. 11, 15. Rom. 5. 7, 8. Efes. 5. 2. 1 Ioan 3. 16. Cap. 14. 15, 23.

14 Voi *sunteți prietenii mei dacă faceți celece vă poruncesc.

* Mat. 20. 50. Cap. 14. 15, 23.

15 Nu vă mai numesc robi pentru că robul nu știe ce face domnul său;

v'am numit prieteni pentru că v'am făcut cunoscut tot ce am auzit dela Tatăl meu.

* Fac. 18. 17. Cap. 17. 26. Fapt. 20. 27.

16 Nu *voi m'ați ales pe mine ci eu v'am ales pe voi și v'am **pus ca să vă duceți și să aduceți rod și rodul vostru să rămâie, pentru că orice † veți cere dela Tatăl în numele meu să vă dea. * Cap. 6. 70; 13. 18. 1 Ioan 4. 10, 19. ** Mat. 28. 19. Marc. 16. 15. Col. 1. 6. † Cap. 4. 13. Vers. 7.

17 Vă poruncesc *acestea ca să vă iubiți unii pe alții.

* Vers. 12.

Ura din partea lumii.

18 Dacă *vă urăște lumea, cunoașteți că pe mine m'a urit mai întâi decât pe voi. * 1 Ioan 3. 1, 13.

19 Dacă *ați fi din lume, lumea ar iubi ce este al său; dar pentru că **nu sunteți din lume, ci eu v'am ales din lume, de aceea vă urăște lumea.

* 1 Ioan 4. 5. ** Cap. 17. 14.

20 Aduceți-vă aminte de cuvântul pe care vi l-am zis: Robul *nu este mai mare decât domnul său. Dacă **m'au prigonit pe mine, vă vor prigoni și pe voi. Dacă au păzit cuvântul meu, vor păzi și pe al vostru. * Mat. 10. 24. Luc. 6. 40.

Cap. 13. 16. ** Ezech. 3. 7.

21 Dar *vă vor face toate acestea din pricina numelui meu, pentru că ei nu știu pe celce m'a trimis.

* Mat. 10. 22; 24. 9. Cap. 16. 3.

22 Dacă *n'aș fi venit și nu le-aș fi vorbit, n'ar avea păcat; dar **acum n'au desvinovățire pentru păcatul lor.

* Cap. 9. 41. ** Rom. 1. 20. Iac. 4. 17.

23 Cine *mă urăște pe mine, urăște și pe Tatăl meu.

* 1 Ioan 2. 23.

24 Dacă n'aș fi făcut între ei lucrările, *pe cari nimeni altul nu le-a făcut, n'ar avea păcat; dar acum m'au și văzut și m'au urit și pe mine și pe Tatăl meu.

* Cap. 3. 2; 7. 31; 9. 32.

25 Ci ca să se împlinească cuvântul care este scris în legea lor: M'au *urit fără pricină.

* Ps. 35. 19; 69. 4.

26 Când *va veni Mângâietorul, pe care eu vi-l voi trimite dela Tatăl, Duhul adevărului, care dela Tatăl purcede, acela **va mărturisi despre mine.

* Luc. 24. 49. Cap. 14. 17, 26; 16. 7, 13. Fapt. 2. 23. ** 1 Ioan 5. 6.

27 Și *mărturisiți și voi pentru că dela început sunteți **cu mine.

* Luc. 24. 48. Fapt. 1. 8; 21. 22; 2. 32; 3. 15; 4. 20, 33; 5. 32; 10. 39; 13. 31. 1 Pet. 5. 1. 2 Pet. 1. 16. ** Luc. 1. 2. 1 Ioan 1. 1, 2.

Prigonirea ucenicilor.

16 V'am vorbit acestea ca să * nu vă poticniți.

* Mat. 11. 6; 24. 10; 26. 31.

2 Vă * vor da afară din sinagogă; da, vine un ceas când oricine ** vă omoară să i se pară că aduce jertfă lui Dumnezeu.

* Cap. 9. 22, 34; 12. 42. ** Fapt. 8. 1; 9. 1; 26. 9, 10, 11.

3 Și acestea * le vor face pentru că n'au cunoscut pe Tatăl nici pe mine.

* Cap. 15. 21. Rom. 10. 2. 1 Cor. 2. 8. 1 Tim. 1. 13.

4 Ci v'am vorbit acestea, * ca să vă aduceți aminte de ele, când va veni ceasul lor, că v'am spus. Și nu ** v'am spus dela început acestea, pentru că eram cu voi.

* Cap. 13. 19; 14. 29. ** Mat. 9. 15.

Lucrarea Mângâietorului.

5 Dar acum mă duc * la celce m'a trimis și nimeni din voi nu mă întreabă: Unde te duci?

* Cap. 7. 33; 13. 3; 14. 28. Vers. 10. 16.

6 Ci pentru că v'am vorbit acestea, întristarea * v'a umplut inima.

* Cap. 14. 1. Vers. 22.

7 Dar eu vă spun adevărul, este bine pentru voi ca să mă duc. Căci dacă nu mă voi duce, Mângâietorul * nu va veni la voi; iar

dacă ** mă voi duce, îl voi trimite la voi.

* Cap. 7. 39; 14. 16; 26; 15. 26. ** Fapt. 2. 33. Efes. 4. 8.

8 Și când va veni el, va încredința lumea de păcat și de dreptate și de judecată.

9 De * păcat fiindcă ei nu cred în mine. * Fapt. 2. 22—37.

10 De dreptate, * fiindcă ** mă duc la Tatăl și nu mă mai vedeți.

* Fapt. 2. 32. ** Cap. 3. 14; 5. 32.

11 De * judecată, fiindcă domnul ** lumii acesteia este judecat.

* Fapt. 26. 18. ** Luc. 10. 18. Cap. 12. 31. Efes. 2. 2. Col. 2. 15. Evr. 2. 14.

12 Mai am multe să vă spun, dar * nu le puteți purta acum.

* Marc. 4. 23. 1 Cor. 3. 2. Evr. 5. 12.

13 Iar când va veni el, Duhul * adevărului, vă ** va arăta calea spre tot adevărul: căci nu va vorbi dela sine însuș, ci va vorbi tot ce aude și vă va vesti cele viitoare. * Cap. 4. 17; 15. 26.

** Cap. 14. 26. 1 Ioan 2. 20, 27.

14 El mă va proslăvi pe mine, pentru că va lua din al meu și vă va vesti.

15 Tot * ce are Tatăl este al meu, deaceia am zis că ia din al meu și vă va vesti.

* Mat. 11. 27. Cap. 3. 35; 13. 3; 17. 10.

Intristarea prefăcătă în bucurie.

16 Puțin * și nu mă mai vedeți și iar puțin și mă veți vedea. (Pentru că ** mă duc la Tatăl).

* Cap. 7. 33; 13. 33; 14. 19. Vers. 10. ** Cap. 13. 3. Vers. 28.

17 Deci unii dintre ucenicii săi au zis unii către alții: Ce este aceasta ce ne zice: Puțin și nu mă vedeți, și iar puțin și mă veți vedea? Și: Pentru că mă duc la Tatăl?

18 Deci ziceau: Ce este acest „puțin” de care vorbește? Nu știm ce spune.

19 Isus a cunoscut că voiau să-l întrebe și le-a zis: Cercetați între voi despre aceasta că am zis: Puțin și nu mă vedeți și iar puțin și mă veți vedea?

20 Adevărat, adevărat vă spun că voi veți plânge și vă veți jăli iar lumea se va bucura; voi vă veți întrista dar întristarea voastră se va face bucurie.

21 Femeia * când naște, are întristare pentru că i-a venit ceasul, dar când a născut copilul, nu-și mai aduce aminte de necaz, pentru bucuria că s'a născut un om în lume.

* Isa. 26. 17.

22 Și voi deci * acum a-veți întristare; dar iar vă

voi vedea și inima voastră se ** va bucura și nimeni nu va lua dela voi bucuria voastră.

* Vers. 6. ** Luc. 24. 41, 52. Cap. 14. 1, 27; 20. 20. Fapt. 2. 46; 13. 52. 1 Pet. 1. 8.

23 Și în ziua aceea nu mă veți întreba nimic. Adevărat, adevărat vă spun, orice veți cere dela Tatăl vă va da în numele meu.

* Mat. 7. 7. Cap. 14. 13; 15. 16.

24 Până acum n'ați cerut nimic în numele meu; cereți și veți primi, ca * bucuria voastră să fie deplină.

* Cap. 15. 11.

Cuvinte de rămas bun.

25 V'am vorbit acestea în asemănări; vine ceasul când nu vă voi mai vorbi în asemănări ci vă voi vesti pe față despre Tatăl.

26 În ziua aceea * veți cere în numele meu și nu vă zic că eu voi ruga pe Tatăl pentru voi;

* Vers. 23.

27 căci * însuș Tatăl vă iubește, pentru că m'ați iubit și ați ** crezut că eu am ieșit dela Dumnezeu.

* Cap. 14. 21, 23. ** Cap. 3. 13; 17. 8. Vers. 30.

28 Am ieșit * din Tatăl și am venit în lume; iarăș las lumea și mă duc la Tatăl.

* Cap. 13. 3.

29 Ucenicii săi îi zic: Iată, acum vorbești pe față

și nu spui nicio asemănare.

30 Acum știm că * știi toate și n'ai trebuință să te întrebe cineva; deaceia credem ** că ai ieșit dela Dumnezeu.

* Cap. 21. 17. ** Vers. 27. Cap. 17. 8.

31 Isus le-a răspuns: A-cum credeți?

32 Iată * vine ceasul și a venit, ca să fiți risipiți fiecare ** la ale sale și pe mine să mă lăsați singur; dar + nu sânt singur pentru că Tatăl este cu mine.

* Mat. 26. 31. Marc. 14. 27. ** Cap. 20. 10. + Cap. 8. 29; 11. 10, 11.

33 V'am spus acestea ca să aveți pace * în mine. În ** lume aveți necaz, dar + îndrăzniți, eu am biruit + lumea.

* Isa. 9. 6. Cap. 14. 27. Rom. 5. 1. Efes. 2. 14. Col. 1. 20. ** Cap. 15. 19 - 21. 2 Tim. 3. 12. + Cap. 14. 1. + Rom. 8. 37. 1 Ioan 4. 4; 5. 4.

Rugăciunea lui Isus.

17 Isus a vorbit acestea și, ridicându-și ochii spre cer, a zis: Tată, a venit ceasul; proslăvește pe Fiul tău ca Fiul să te proslăvească.

* Cap. 12. 23; 13. 32

2 După cum * i-ai dat putere peste orice carne, pentru orice ** i-ai dat, ca să le dea viață vecinică.

* Dan. 7. 14. Mat. 11. 27; 28. 18. Cap. 3. 35; 5. 27. 1 Cor. 15. 25, 27. Filip. 2. 10. Evr. 2. 8. ** Cap. 6. 37. Vers. 6. 9, 24.

3 Și aceasta este viața * vecinică, să te cunoască pe tine singurul ** Dumnezeu adevărat și pe Isus Hristos pe care + l-ai trimis.

* Isa. 53. 11. Ier. 9. 24. ** 1 Cor. 8. 4. 1 Tes. 1. 9. + Cap. 3. 31; 5. 36, 37; 6. 29, 57; 7. 29; 10. 36; 11. 42.

4 Eu * te-am proslăvit pe pământ, sfârșind ** lucrul pe care + mi l-ai dat ca să-l fac. * Cap. 13. 31; 14. 13. ** Cap. 4. 34, 5. 35; 9. 3; 19. 30. + Cap. 14. 31; 15. 10.

5 Și acum proslăvește-mă tu, Tată, la tine însuși, cu slava pe * care o aveam la tine mai înainte de a fi lumea.

* Cap. 1. 1, 2; 10. 30; 14. 9. Filip. 2. 6. Col. 1. 15, 17. Evr. 1. 3, 10.

6 Am * făcut cunoscut numele tău oamenilor pe cari ** mi i-ai dat din lume. Erau ai tăi și mi i-ai dat mie și au păzit cuvântul tău. * Ps. 22. 22. Vers. 26. ** Vers. 2. 9, 11. Cap. 6. 37, 39; 10. 29; 15. 19.

7 Acum au cunoscut că toate câte mi-ai dat sunt dela tine.

8 Pentru că le-am dat cuvintele pe cari * mi le-ai dat și ei le-au primit și au cunoscut cu adevărat că am ieșit dela tine și ** au crezut că tu m'ai trimis.

* Cap. 8. 28; 12. 49; 14. 10. ** Cap. 16. 27. Vers. 25, 30.

9 Eu fac cerere pentru ei; nu * fac cerere pentru lume

ei pentru accia pe cari mi l-ai dat fiindcă sunt ai tăi.

* 1 Ioan 5. 19.

10 Și toate câte sunt ale mele sunt ale * tale, și ale tale sunt ale mele și eu sânt proslăvit în ei. * Cap. 16. 15.

11 Și cu * nu mai sânt în lume și ei sunt în lume și eu vin la tine. Tată Sfinte, păstrează ** în numele tău pe aceia pe cari mi i-ai dat, ca + să fie una eu + + noi.

* Cap. 13. 1; 16. 28. ** 1 Pet. 1. 5. Iuda 1. + Vers. 21, etc. Cap. 10. 30.

12 Când eram cu ei, + i păstram în numele tău pe care mi l-ai dat, și i-am ** păzit și + nici unul dintre ei n'a pierit, decât fiul pierit, pentru că + + să fie împlinită scriptura.

* Cap. 6. 39; 10. 28. Evr. 2. 13; ** Cap. 14. 9. 1 Ioan 2. 19. + Cap. 6. 70; 13. 18. + Ps. 109. 8. Fapt. 1. 20.

13 Acum dar eu vin la tine și vorbesc acestea în lume, ca ei să aibă bucuria mea deplină în ei înșiși.

14 Eu le-am * dat cuvântul tău și ** lumea i-a urât pentru că ei nu sunt din lume, după cum + eu nu sânt din lume.

* Vers. 8. ** Cap. 15. 18, 19. 1 Ioan 3. 10. + Cap. 8. 23. Vers. 16.

15 Nu cer ca să-i iei din lume ei ca să-i * păzești de cel rău. * Mat. 6. 13. Gal. 1. 4. + Tes. 3. 3. 1 Ioan 5. 18.

16 Ei * nu sunt din lume după cum eu nu sânt din lume.

* Vers. 14.

17 Sfințește-i * în adevăr; cuvântul ** tău este adevărul. * Cap. 15. 3. Fapt. 15. 9. Efes. 5. 26. 1 Pet. 1. 22. ** 2 Sam. 7. 28. Ps. 119. 142, 151.

18 După cum * m'ai trimis pe mine în lume, i-am trimis și eu în lume. * Cap. 20. 21.

19 Și * mă sfințesc pe mine însumi pentru ei pentru că și ei să fie sfințiți în adevăr.

* 1 Cor. 1. 2, 30. 1 Tes. 4. 7. Evr. 10. 10.

20 Nu fac cerere numai pentru ei ci și pentru ceice cred în mine prin cuvântul lor,

21 pentru că * toți să fie una, după cum tu, ** Tată, ești în mine și eu în tine, ca și ei să fie în noi, ca lumea să creadă că tu m'ai trimis.

* Cap. 10. 16. Vers. 11. 22, 23. Rom. 12. 5. Gal. 3. 28. ** Cap. 10. 38; 14. 11.

22 Și eu le-am dat slava pe care mi-ai dat-o, ca * ei să fie una, după cum noi suntem una;

* Cap. 14. 20. 1 Ioan 1. 3; 3. 24.

23 eu în ei și tu în mine, ca * să fie desăvârșiți într-una, ca să cunoască lumea că tu m'ai trimis și i-ai iubit cum m'ai iubit pe mine. * Col. 3. 14.

24 Tată, * ce mi-ai dat, voesc ca unde sânt eu să

fie și ei cu mine, ca să privească slava mea pe care mi-ai dat-o tu, pentru că **m'ai iubit mai înainte de urzirea lumii.

*Cap. 12. 26; 14. 3. 1 Tes. 4. 17. **Vers. 5.

25 Dreptule Tată, lumea *nu te-a cunoscut, dar eu **te-am cunoscut și aceștia +au cunoscut că tu m'ai trimis. *Cap. 15. 21; 16. 3. **Cap. 7. 29; 8. 55; 10. 15. +Cap. 16. 27. Vers. 8.

26 Și *le-am făcut cunoscut numele tău și-l voi face cunoscut, ca iubirea cu **care m'ai iubit să fie în ei și eu în ei.

*Cap. 15. 15 Vers. 6. **Cap. 15. 9.

Prinderea lui Isus.

18 După ce a zis acestea, Isus a *ieșit cu ucenicii săi dincolo de pârâul **Chedron, unde era o grădină în care a intrat el și ucenicii săi. *Mat. 26. 36. Marc. 14. 32. Luc. 22. 39. **2 Sam. 15. 23.

2 Și Iuda care avea să-l dea prins știa deasemenea locul, pentru că * adeseori Isus se adunase acolo cu ucenicii săi. *Luc. 21. 37; 22. 39.

3 Iuda deci *după ce a luat ceata de ostași și slujitorii din ai mariilor preoților și ai Fariseilor, vine acolo cu făclii și felinare și arme. *Mat. 26. 47. Marc. 14. 43. Luc. 22. 47. Fapt. 1. 16.

4 Isus deci, știind toate ce au să vină peste el, a

pășit înainte și le-a zis: Pe cine căutați?

5 Ei i-au răspuns: Pe Isus din Nazaret. Isus le zice: Eu sânt. Și Iuda care avea să-l dea prins era cu ei.

6 Deci când le-a zis: Eu sânt! s'au dat înapoi și au căzut la pământ.

7 Deci iarăși i-a întrebat: Pe cine căutați? Iar ei au zis: Pe Isus din Nazaret.

8 Isus a răspuns: V'am spus că eu sânt; deci dacă mă căutați pe mine, lăsați pe aceștia să se ducă,

9 pentru că să se împlinească cuvântul pe care-l zisese: Din cei pe *cari mi i-ai dat n'am pierdut pe niciunul. *Cap. 17. 12.

10 Deci Simon Petru *având o sabie, a tras-o și a lovit pe robul marelui preot și i-a tăiat urechea dreaptă; și numele robului era Malhu. *Mat. 26. 51. Marc. 14. 47. Luc. 22. 49, 50.

11 Isus a zis deci lui Petru: Bagă sabia în teacă. Paharul *pe care mi l-a dat Tatăl oare să nu-l beau?

*Mat. 20. 22; 26. 39, 42.

Isus înaintea lui Ana și Caiafa.

12 Deci ceata și căpitănul și slujitorii Iudeilor au prins pe Isus și l-au legat

13 Și l-au *dus întâi la Ana, **căci era socrul lui Caiafa, care era mare preot în anul acela.

*Mat. 26. 57. **Luc. 3. 2.

11 Și *Caiafa este celce stătuse pe Iudei că este de folos ca să moară un singur om pentru popor.

*Cap. 11. 50.

15 Și Simon Petru *urma pe Isus și tot așa celalți ucenici. Și ucenicul acesta era cunoscut marelui preot și a intrat cu Isus în curtea marelui preot.

*Mat. 26. 58. Marc. 14. 54. Luc. 22. 54.

16 Iar Petru *sta afară la ușă. Deci ucenicul celălalt care era cunoscut marelui preot a ieșit afară și a vorbit portăriței și a dus pe Petru înăuntru.

*Mat. 26. 69. Marc. 14. 66. Luc. 22. 54.

17 Slujnica portăriței zice deci lui Petru: Nu cumva ești și tu dintre ucenicii acestui om? El îi zice: Nu sânt.

18 Și robii și slujitorii după ce făcuseră jăratec, stăteau acolo și se încălzeau pentru că era frig; și sta și Petru cu ei și se încălzea.

19 Deci marele preot a întrebat pe Isus despre ucenicii lui și despre învățătura lui.

20 Isus i-a răspuns: Eu *

am vorbit pe față lumii; totdeauna i-am învățat în sinagogă și în templu unde se adună toți Iudeii și n'am vorbit nimic într'ascuns.

*Mat. 26. 55. Luc. 4. 15. Cap. 7. 14, 26, 28; 8. 2.

21 Dece mă întrebi? In-
treabă pe ceice au auzit ce le-am vorbit; iată aceștia știu ce am zis eu.

22 Și când a zis el acestea, unul dintre slujitorii fiind de față a *dat o palmă lui Isus zicând: Astfel răspunzi tu marelui preot?

*Ier. 20. 2. Fapt. 23. 2.

23 Isus i-a răspuns: Dacă am vorbit rău, mărturisește despre rău; iar dacă am vorbit bine, dece mă bați?

24 Deci Ana *l-a trimis legat la Caiafa, marele preot.

*Mat. 26. 57.

25 Și Simon Petru sta și se încălzea. Deci * i-au zis: Nu cumva ești și tu dintre ucenicii lui? El a tăgăduit și a zis: Nusânt.

*Mat. 26. 69, 71. Marc. 14. 69. Luc. 22. 58.

26 Unul dintre robii marelui preot, fiind rudă cu acela a cărui ureche o tăiasă Petru, zice: Nu te-am văzut eu în grădină cu el?

27 Petru deci iarăși a tăgăduit și îndată *a cântat cocoșul. *Mat. 26. 74. Marc. 14. 72. Luc. 22. 60. Cap. 13. 38.

Isus înaintea lui Pilat.

28 Duc * deci pe Isus de la Caiafa în pretoriu; și era dimineață; și ei ** n'au intrat în pretoriu ca să nu se spurece ei să poată mânca Paștile.

* Mat. 27. 2. Marc. 15. 1. Luc. 23. 1. Fapt. 3. 13. ** Fapt. 10. 28; 11. 3.

29 Pilat a ieșit deci afară la ei și zice: Ce învinuire aduceți omului acestuia?

30 Ei i-au răspuns și i-au zis: Dacă n'ar fi fost acesta făcător de rele, nu ți l-am fi dat prins.

31 Deci Pilat le-a zis: Luați-l voi și judecați-l după legea voastră. Și Iudeii i-au zis: Nouă nu ne este îngăduit să omorăm pe nimeni!

32 Ca * să se împlinească cuvântul lui Isus pe care-l zisese însemnând cu ce moarte avea să moară.

* Mat. 20. 19. Cap. 12. 32, 33.

33 Deci Pilat * a ieșit iar în pretoriu și a chemat pe Isus și i-a zis: Tu ești Împăratul Iudeilor?

* Mat. 27. 11.

34 Isus i-a răspuns: De la tine însuși zici tu aceasta sau alții ți-au vorbit despre mine?

35 Pilat a răspuns: Nu cumva eu sânt Iudeu?

Neamul tău și mai marii preoților te-au dat prins mie. Ce ai făcut?

36 Isus a răspuns: Împărăția ** mea nu este din lumea aceasta. Dacă împărăția mea ar fi din lumea aceasta, slujitorii mei ar fi luptat ca să nu fiu dat prins Iudeilor; dar acum împărăția mea nu este de aici.

* 1 Tim. 6. 13. ** Dan. 2. 44; 7. 14. Luc. 12. 14. Cap. 6. 15; 8. 15. † Cap. 8. 47. 1 Ioan 3. 19; 4. 6.

37 Deci Pilat i-a zis: Ești deci împărat? Isus a răspuns: Tu zici că sânt împărat. Eu pentru aceasta m'am născut și pentru aceasta am venit în lume, ca să mărturisesc pentru adevăr; oricine care este din adevăr ascultă glasul meu.

Isus și Baraba.

38 Pilat îi zice: Ce este adevărul? Și când a zis aceasta iarăși a ieșit la Iudei și le zice: Eu * nu găsesc nicio vină în el.

* Mat. 27. 24. Luc. 23. 4. Cap. 19. 4, 6.

39 Dar * voi aveți obiceiul ca la Paști să dau pentru voi drumul la unul voștri deci să dau drumul pentru voi Împăratului Iudeilor?

* Mat. 27. 15. Marc. 15. 6. Luc. 23. 17.

40 Au strigat deci * iarăși

zicând: Nu pe acesta ci pe Baraba. Iar Baraba ** era un tâlhar.

* Fapt. 3. 14. ** Luc. 23. 19.

Isus este dat în mâinile Iudeilor.

19 Atunci * dar Pilat a luat pe Isus și l-a bîcniuit.

* Mat. 20. 19; 27. 26.

Marc. 15. 15. Luc. 18. 33.

2 Și ostașii au împletit o cunună de spini și i-au pus-o pe cap și l-au îmbrăcat cu un veșmânt de purpură.

3 Și veniau la el și ziceau: Bucură-te, Împăratul Iudeilor. Și-i dădeau palme.

4 Și Pilat a ieșit iarăși afară și le zice: Iată vi-l aduc afară ca * să cunoașteți că nu găsesc nicio vină în el.

* Cap. 18. 38. Vers. 6.

5 Deci Isus a ieșit afară, purtând cununa de spini și veșmântul de purpură. Și Pilat le zice: Iată omul.

6 Deci când l-au văzut mai marii preoților și slujitorii, au strigat zicând: Răstignește-l, răstignește-l! Pilat le zice: * Luați-l voi și răstigniți-l; căci eu nu găsesc vină în el. * Fapt. 3. 13.

7 Iudeii i-au răspuns: Noi avem o lege * și după legea noastră trebuie să moară

pentru că s'a ** făcut pe sine Fiul lui Dumnezeu.

* Lev. 24. 16. ** Mat. 26. 65. Cap. 5. 18; 10. 33.

8 Deci când a auzit Pilat acest cuvânt, mai mult s'a temut.

9 Și a intrat iar în pretoriu și zice lui Isus: De unde ești tu? Dar * Isus nu i-a dat niciun răspuns.

* Isa. 53. 7. Mat. 27. 12, 14.

10 Deci Pilat îi zice: Mie nu-mi vorbești? Nu știi că am putere să-ți dau drumul și am putere să te răstignesc?

11 Isus i-a răspuns: N'ai * avea putere asupra mea dacă nu ți-ar fi fost dată de sus; pentru aceasta cel ce m'a dat prins ție, are mai mare păcat.

* Luc. 22. 53. Cap. 7. 39.

12 De atunci Pilat încerca să-i dea drumul. Iar Iudeii strigau zicând: Dacă * dai drumul la acesta, nu ești prieten al Cesarului; oricine ** care se face pe sine împărat este împotriva Cesarului.

* Luc. 23. 2. ** Fapt. 17. 7.

13 Deci Pilat când a auzit cuvintele acestea, a dus afară pe Isus și a șezut pe scaunul de judecător, în locul numit Pardosit cu pietre, iar evreii este Gabala.

14 Și era * Pregătirea Paștilor, era ca la al șaselea ceas. Și zice Iudeilor: Iată Împăratul vostru.

* Mat. 27. 62.

15 Ei au strigat deci: Ia-l, ia-l, răstignește-l. Pilat le zice: Să răstignesc pe Împăratul vostru? Mai marii preoților au răspuns: N'avem * împărat decât pe Cesarul.

* Fac. 49. 10.

Răstignirea.

16 Atunci * li l-a dat ca să fie răstignit. Au luat deci pe Isus. * Mat. 27. 26, 31. Marc. 15. 15. Luc. 23. 25.

17 Și purtându-și * el în sus crucea a ** eșit la locul numit al Căpătânii, care pe evreește se numește Golgota,

* Mat. 27. 31, 33. Marc. 15. 21, 22. Luc. 23. 26, 33. ** Num. 15. 36. Evr. 13. 12.

18 Unde l-au răstignit și împreună cu el alți doi, de o parte și de alta, iar în mijloc pe Isus.

19 Și Pilat * a scris și un titlu și l-a pus pe cruce: Și era scris: ISUS DIN NAZARET ÎMPĂRATUL IUDEILOR.

* Mat. 27. 37. Marc. 15. 26. Luc. 23. 38.

20 Mulți dintre Iudei deci au citit acest titlu pentru că locul unde a fost răstignit Isus era aproape de cetate: și era scris în e-

vrește, în latinește și în grecește.

21 Deci mai marii preoților Iudeilor ziceau lui Pilat: Nu scrie: Împăratul Iudeilor! ci că el a zis: Sânt Împărat al Iudeilor.

22 Pilat a răspuns: Ce am scris, am scris.

23 Ostașii * deci, după ce au răstignit pe Isus, i-au luat hainele și au făcut patru părți, fiecărui ostaș o parte, și cămașa. Și cămașa era necusută, țesută de sus peste tot.

* Mat. 27. 35. Marc. 15. 24. Luc. 23. 34.

24 Au zis deci între ei: Să n'o slășiem, ci să aruncăm sorți pentru ea, a cui va fi. — Ca să se împlinească scriptura: Și-au * împărțit hainele între ei și au aruncat sorți pentru veșmântul meu. — Ostașii deci au făcut acestea.

* Ps. 22. 18.

25 Și lângă * crucea lui Isus stăteau mama lui și sora mamei lui, Maria nevasta lui Clopa ** și Maria Magdalina. * Mat. 27. 55. Marc. 15. 40. Luc. 23. 49. ** Luc. 24. 18.

26 Deci Isus, când a văzut pe mama sa și pe * ucenicul pe care-l iubia stând alături, zice mamei sale: Femeie, ** iată fiul tău! * Cap. 13. 23; 20. 2; 21. 7, 20, 24. ** Cap. 2. 4.

27 Apoi zice ucenicului: Iată mama ta! Și din * acel ceas ucenicul a luat-o la sine *.

* Cap. 1. 11; 16. 32.

28 După aceasta Isus știind că toate s'au sfârșit acum, ca * să fie împlinită scriptura, a zis: Mi-este sete.

* Ps. 69. 21.

29 Și acolo era un vas plin cu oțet; deci au pus * un burete plin de oțet într'un isop și l-au dus la gura lui.

* Mat. 27. 48.

30 Și când a luat Isus oțetul, a zis: S'a * sfârșit! Și a plecat capul și și-a dat duhul.

* Cap. 17. 4.

Moartea lui Isus dovedită.

31 Deci Iudeii, fiindcă era Pregătirea, ca să * nu rămâie pe cruce trupurile în Sabat, (căci * ziua acelei Sabat era mare), au rugat pe Pilat ca să le sdrobească fluierile picioarelor și să fie ridicați.

* Marc. 15. 42. Deut. 21. 23. ** Vers. 42.

32 Ostașii deci au venit și au sdrobit celui dintâi fluierile picioarelor și celuiilalt împreună răstignit cu el.

33 Dar când au venit la Isus și l-au văzut că era mort acum, nu i-au sdrobit fluierile picioarelor.

34 Ci unul din ostași i-a străpuns coasta cu o suliță și a * ieșit îndată sânge și apă.

* 1 Ioan 5. 6, 8.

35 Și celce a văzut a mărturisit și mărturia lui este adevărată și el știe că spune adevărul ca și voi să credeți.

36 Căci acestea s'au făcut ca * să fie împlinită scriptura: Niciun os nu i se va sdrobi.

* Exod. 12. 46. Num. 9. 12. Ps. 34. 20.

37 Și iarăși altă scriptură zice: Vor * privi spre cel pe care l-au străpuns.

* Ps. 22. 16, 17. Zah. 12. 10. Apoc. 1. 7.

Îngroparea lui Isus.

38 Și după * acestea Iosif din Arimatea, fiind ucenic al lui Isus, dar într'ascuns, de ** frica Iudeilor, a rugat pe Pilat ca să ridice trupul lui Isus, și Pilat i-a dat voie. A venit deci și a ridicat trupul lui Isus.

* Mat. 27. 57. Marc. 15. 42. Luc. 23. 50. ** Cap. 9. 22; 12. 42.

39 Și a venit și Nicodim, * care venise la el întâia oară noaptea și a adus o amestecătură de smirnă și aloe, ca la o sută de litri. * Cap. 3. 1, 2; 7. 50.

40 Au luat deci trupul lui Isus și l-au * legat în fâșii de pânză de in cu miresme, după cum au Iudeii obiceiul să înmormănteze.

* Fapt. 3. 6.

41 Și în locul unde a fost răstignit era o grădină

și în grădină un mormânt nou în care nimeni nu fusese pus vreodată.

42 Au pus deci pe Isus acolo din pricina Pregătirii Iudeilor pentru că mormântul era aproape.

* Isa. 53. 9. ** Vers. 31.

Învierea lui Isus Hristos.

20 Iar în ziua întâi a săptămânii, Maria Magdalina de dimineată, pe când era încă întunec, vine la mormânt și vede piatra ridicată depe mormânt.

* Mat. 28. 1. Marc. 16. 1. Luc. 24. 1.

2 Aleargă deci și vine la Simon Petru și la celălalt ucenic pe care-l iubia Isus și le zice: Au luat pe Domnul din mormânt și nu știu unde l-au pus.

* Cap. 13. 23; 19. 26; 21. 7, 20, 24.

3 Petru și celălalt ucenic au ieșit deci și veniau spre mormânt. * Luc. 24. 12.

4 Și alergau amândoi împreună; și celălalt ucenic a alergat mai repede înaintea lui Petru și a venit cel dintâi la mormânt.

5 Și plecându-se, vede fâșiile de pânză jos; totuși n'a intrat înăuntru. * Cap. 19. 40.

6 Deci vine Simon Petru urmându-l și a intrat în mormânt. Și privește fâșiile de pânză jos.

7 Și ștergarul, care era

pe capul lui, nu era jos cu fâșiile de pânză ci la o parte înfășurat într'un loc.

* Cap. 11. 44.

8 Atunci deci a intrat și celălalt ucenic, care a venit cel întâi la mormânt și a văzut și a crezut.

9 Căci încă nu știau scriptura că el trebuie să învieze dintre cei morți.

* Ps. 16. 10. Fapt. 2. 25-31; 13. 34, 36.

10 Ucenicii au plecat deci iarăși la ei acasă.

Isus se arată Mariei.

11 Dar Maria sta afară la mormânt plângând. Și pe când plângea, s'a plecat să se uite în mormânt

* Marc. 16. 8.

12 și zărește doi îngeri îmbrăcați în alb, șezând unul la cap și altul la picioare, unde era pus trupul lui Isus.

13 Și ei îi zic: Femeie, de ce plângi? Ea le zice: Pentru că au luat pe Domnul meu și nu știu unde l-au pus.

14 Când a zis aceasta, s'a întors înapoi și zărește pe Isus stând și nu știa că este Isus. * Mat. 28. 9. Marc. 16. 9.

15 Isus îi zice: Femeie, de ce plângi? Pe cine cauți? Ea părăndu-i-se că este grădinarul, îi zice: Domnule, dacă l-ai dus în alta

parte, spune-mi unde l-ai pus și eu îl voi ridica.

16 Isus îi zice: Mario, Ea se întoarce și-i zice în evreiește: Rabuni (adică învățătorule)!

17 Isus îi zice: Nu mă atingi, căci încă nu m'am suit la Tatăl meu: dar du-te la frații mei și spune-le: Mă sui la Tatăl meu și Tatăl vostru și la Dumnezeu și Dumnezeu

vostru. * Luc. 24. 16, 31. Cap. 21. 4.

** Ps. 22. 22. Mat. 28. 10. Rom. 8. 29. Evr. 2. 11. † Cap. 16. 28.

18 Maria Magdalina vine și vestește ucenicilor că a văzut pe Domnul și i-a zis acestea.

* Efes. 1. 17.

Isus se arată ucenicilor.

19 Fiind deci seară în ziua aceea, în ziua întâi a săptămânii și când erau încuiate ușile unde erau ucenicii de frica Iudeilor, Isus a venit și a stătut în mijloc și le zice: Pace vouă.

* Mat. 28. 10. Luc. 24. 10.

20 Și când a zis aceasta, le-a arătat mâinile și coasta. Ucenicii s'au bucurat deci când au văzut pe Domnul.

* Marc. 16. 14. Luc. 24. 36. I Cor. 15. 5.

21 Isus le-a zis deci iarăși: Pace vouă; cum m'a trimis pe mine Tatăl vă trimit și eu pe voi.

* Cap. 16. 22. ** Mat. 28. 18. Cap. 17. 10, 19. 2 Tim. 2. 2. Evr. 3. 1.

22 Și când a zis aceasta, a suflat asupra lor și le zice: Luați Duh Sfânt.

23 Ale căror păcate le iertați, iertate le sunt; ale căror le țineți, ținute sunt.

* Mat. 16. 19; 18. 18.

Isus se arată și lui Toma

24 Dar Toma, unul dintre cei doisprezece, numit Geamăn, nu era cu ei când a venit Isus.

* Cap. 11. 16.

25 Ceilalți ucenici îi ziceau deci: Am văzut pe Domnul. Dar el le-a zis: Dacă nu voi vedea în mâinile lui semnul cuielei și nu voi pune degetul meu în locul cuielei și nu voi pune mâna mea în coasta lui, nu voi crede.

26 Și după opt zile iarăși erau înăuntru ucenicii lui și Toma cu ei. Vine Isus, ușile fiind încuiate, și a stătut în mijloc și a zis: Pace vouă.

27 Apoi a zis lui Toma: Adu degetul tău aici și vezi mâinile mele și adu mâna ta și pune-o în coasta mea și nu fi necredincios ci credincios.

* I Ioan 1. 1.

28 Toma a răspuns și i-a zis: Domnul meu și Dumnezeu meu!

29 Isus îi zice: Pentru că

m'ai văzut ai crezut; fericiți * ceice n'au văzut și totuși au crezut.

* 2 Cor. 5, 7. 1 Pet. 1, 8.

Rostul celor scrise aici.

30 Și Isus deci a făcut multe * alte semne înaintea ucenicilor săi, cari nu sunt scrise în cartea aceasta.

* Cap. 21, 25.

31 Iar * acestea sunt scrise ca să credeți că Isus este Hristosul, Fiul lui Dumnezeu, și ** crezând, să aveți viață în numele lui.

* Luc. 1, 4. ** Cap. 8, 15, 16; 5, 24. 1 Pet. 1, 8, 9.

Arătarea la marea Tiberiadei.

21 După acestea Isus s'a arătat iarăș ucenicilor la marea Tiberiadei; și s'a arătat astfel.

2 Erau împreună Simon Petru și Toma numit Geamăn și Natanael * cel dela Cana Galileei și ai ** lui Zebedei și alți doi dintre ucenicii lui.

* Cap. 1, 45. ** Mat. 4, 21.

3 Simon Petru le zice: Mă duc să pescuiesc. Ei îi zic: Venim și noi cu tine. Au ieșit și au intrat în corabie și în noaptea aceea n'au prins nimic.

4 Și când s'a făcut dimineață, Isus a stăut la fărâș; totuși ucenicii nu știau * că este Isus.

* Cap. 20, 11.

5 Deci Isus * le zice: Co-

pii, nu cumva aveți ceva de mâncare? Ei i-au răspuns: Nu.

* Luc. 24, 41.

6 Iar el le-a zis: * Aruncați mreaja în partea dreaptă a corăbiei și veți afla. Au aruncat deci și nu mai puteau s'o tragă de mulțimea peștilor.

* Luc. 5, 4, 6, 7.

7 Ucenicul * acela pe care-l iubia Isus zice deci lui Petru: Este Domnul. Deci Simon Petru când a auzit că este Domnul, și-a încins haina, (căci era gol) și s'a aruncat în mare.

* Cap. 13, 23; 20, 2.

8 Iar ceilalți ucenici au venit cu corăbioare, (căci nu erau departe de pământ, ci ca la două sute de coți), târând mreaja cu pești.

9 Deci când au ieșit la pământ, văd un foc de jăratie acolo și pește pus pe el și pâne.

10 Isus le zice: Aduceți din peștii pe cari i-ați prins acum.

11 Simon Petru deci s'a suit și a tras mreaja la pământ, plină de pești mari, o sută cincizeci și trei; și deși erau atât de mulți, mreaja nu s'a rupt.

12 Isus le zice: Veniți * de prânziți. Niciunul dintre ucenici nu îndrăznea

să-l întrebe: Tu cine ești? știind că este Domnul.

* Fapt. 10, 41.

13 Isus vine și ia pânea și le dă, asemenea și peștele.

14 Acum aceasta este a treia * oară când s'a arătat Isus ucenicilor după ce s'a sculat dintre cei morți.

* Cap. 20, 19, 26.

Isus vestește moartea lui Petru.

15 Deci după ce au prânzit, Isus zice lui Simon Petru: Simone al lui Iona, mă iubești tu mai mult decât aceștia? El îi zice: Da, Doamne, tu știi că te iubesc. El îi zice: Paște mie-lușcii mei.

16 El îi zice iarăș a doua oară: Simone al lui Iona, mă iubești? El îi zice: Da, Doamne, tu știi că te iubesc. El îi zice: * Paște oile mele.

* Fapt. 20, 28.

Rev. 13, 20. 1 Pet. 2, 25; 5, 2, 4.

17 Îi zice a treia oară: Simone al lui Iona, mă iubești? Petru s'a întristat că i-a zis a treia oară: Mă iubești? Și i-a zis: Doamne, știi toate, * tu cunoști că te iubesc. Isus îi zice: Paște oile mele.

* Cap. 2, 24, 25; 16, 30.

18 Adevărat, * adevărat îți spun, când erai mai tânăr te încingeai și umblai

unde voiai; dar când vei îmbătrâni, îți vei întinde mâinile și altul te va încinge și te va duce unde nu vrei.

* Cap. 13, 36. Fapt. 12, 3, 4.

19 Și a zis aceasta însemnând cu * ce fel de moarte va slăvi pe Dumnezeu. Și după ce a zis aceasta, îi zice: Urmează-mă.

* 2 Pet. 1, 14.

20 Petru întorcându-se, zărește venind în urmă pe ucenicul, pe * care-l iubia Isus, care se răzemasca la cină pe pieptul lui și zisesese: Doamne, cine este cel ce te dă prins?

* Cap. 13, 23, 25; 20, 2.

21 Deci văzându-l Petru, zice lui Isus: Doamne, dar acesta ce va fi cu el?

22 Isus îi zice: Dacă voi iesc ca el să rămână până * vin, ce te privește? Tu urmează-mă.

* Mat. 16, 27, 28; 25, 31. 1 Cor. 4, 5; 11, 26. Apoc. 2, 25; 3, 11; 22, 7, 20.

23 Deci a ieșit cuvântul acesta între frați că ucenicul acela nu va muri. Dar Isus nu i-a zis că nu va muri, ci: Dacă voiesc ca el să rămână până vin, ce te privește?

24 Acesta este ucenicul care mărturisește despre acestea și care a scris a-

cestea și știm *că mărturia lui este adevărată.

* Cap. 19. 35. 3 Ioan 12.

25 *Sunt și alte multe pe cari le-a făcut Isus,

cari, dacă s'ar fi scris câte una, nici chiar lumea, mi se pare, ** n'ar cuprinde cărțile cari s'ar fi scris.

* Cap. 20. 30. ** Amos 7. 10.

FAPTELE APOSTOLILOR.

Înălțarea lui Isus.

1 Cea dintâi istorisire am făcut-o, Teofile, * despre toate câte a început Isus să facă și să învețe,

* Luc. 1. 3.

2 până * în ziua în care a fost luat sus, după ce prin Duhul Sfânt dăduse ** porunci apostolilor, pe cari și i-a ales,

* Marc. 16. 19. Luc. 9. 51; 24. 51. Vers. 9. 1 Tim. 3. 16. ** Mat. 28. 19. Marc. 16. 15. Ioan 20. 21. Cap. 10. 41. 42.

3 căroră s'a și înfățișat * după pătîmirea sa cu multe dovezi netăgăduite, arătându-li-se vreme de patruzeci de zile și vorbind cele despre împărăția lui Dumnezeu.

* Marc. 16. 14. Luc. 24. 36. Ioan 20. 19, 26; 21. 1, 14. 1 Cor. 15. 5.

4 Și pe * când era adunat cu ei, le-a poruncit să nu se depărteze de Ierusalim ci să aștepte făgăduința Tatălui, pe care, ** zicând el, ați auzit-o dela mină.

* Luc. 24. 43, 49. ** Luc. 24. 49. Ioan 14. 16, 26, 27; 15. 26; 16. 7. Cap. 2. 33.

5 Pentrucă * Ioan a botezat cu apă, iar voi veți ** fi botezați cu Duhul Sfânt nu după multe aceste zile.

* Mat. 3. 11. Cap. 11. 16; 19. 4. ** Ioel 3. 18. Cap. 2. 4; 11. 15.

6 Deci când erau adunați laolaltă, l-au întrebat zicând: Doamne, * nu cumva în vremea aceasta statornicești ** iarăși împărăția pentru Israel?

* Mat. 24. 3. ** Isa. 1. 26. Dan. 7. 27. Amos. 9. 11.

7 El a zis către ei: Nu * este al vostru să știți vremurile sau soroacele pe cari Tatăl le-a pus sub stăpânirea sa.

* Mat. 24. 36. Marc. 13. 32. 1 Tes. 5. 1.

8 Ci * veți lua putere când va veni ** Duhul Sfânt peste voi și-mi veți fi martori în Ierusalim și în toată Iudea și în Samaria și până la marginea pământului.

* Cap. 2. 1. 4. ** Luc. 24. 49. † Luc. 24. 48. Ioan 15. 27. Vers. 22. Cap. 2. 32.

9 Și când * a zis acestea,

a fost ridicat ** în sus, pe când priviau ei și un nor l-a luat dela ochii lor.

* Luc. 24. 51. Ioan 6. 62. ** Vers. 2.

10 Și pe când se uitau țintă la cer, când se ducea el, iată li s'au înfățișat și doi bărbați în * veșminte albe,

* Mat. 28. 3. Marc. 16. 5. Luc. 24. 4. Ioan 20. 12. Cap. 10. 3, 30.

11 cari au și zis: Bărbați Galileeni, * ce stați uitându-vă în cer? Acest Isus care a fost luat dela voi în cer, va ** veni așa, în același fel cum l-ați văzut ducându-se în cer.

* Cap. 2. 7; 13. 31. ** Dan. 7. 13. Mat. 24. 30. Marc. 13. 26. Luc. 21. 27. Ioan 14. 3. 1 Tes. 1. 10; 4. 16. 2 Tes. 1. 10. Apoc. 1. 7.

Întoarcerea apostolilor.

12 Atunci * s'au întors la Ierusalim dela muntele numit Măsliniș care este aproape de Ierusalim de o cale de sabaț. * Luc. 24. 52.

13 Și când au intrat, s'au așezat în * odaia de sus, unde stăteau și Petru ** și Ioan și Iacov și Andrei, Filip și Toma, Bartolomeu și Matei, Iacov al lui Alfeu și Simon † Zilotul și Iuda †† al lui Iacov. * Cap. 9. 37, 39; 20. 8. ** Mat. 10. 2-4. † Luc. 6. 15. †† Iuda 1.

14 Aceștia * toți stăruiau într'un gând în rugăciune, cu femeile ** și cu Maria,

mama lui Isus și cu frații † lui. * Cap. 2. 1, 46. ** Luc. 23. 49, 55; 24. 10. † Mat. 13. 55.

Alegerea lui Matia.

15 Și în zilele acestea Petru s'a sculat în mijlocul fraților și a zis: (și era o gloată * ca la o sută douăzeci de nume *strânși* împreună în acel loc).

* Apoc. 3. 4.

16 Bărbați frați, trebuia ca să fie împlinită scriitura * pe care a spus-o mai dinainte Duhul Sfânt prin gura lui David despre Iuda, care ** s'a făcut călăuză celor ce au prins pe Isus,

* Ps. 41. 9. Ioan 13. 18.

** Luc. 22. 47. Ioan 18. 3.

17 fiindcă * era numărât între noi și a luat sorțul slujbei ** acesteia.

* Mat. 10. 4. Luc. 6. 16. ** Vers. 25. Cap. 12. 25; 20. 24; 21. 19.

18 (Omul * acesta deci și-a dobândit un ogor din plata ** fărădelegii și căzând cu capul în jos a plesnit prin mijloc și i s'au vărsat toate măruntaele. * Mat. 27. 5, 7, 8. ** Mat. 26. 15. 2 Pet. 2. 15.

19 Și a ajuns cunoscut tuturor cari locuiesc în Ierusalim, astfel că ogorul acela a fost numit în limba lor Acheldama, adică: Ogorul sângelui.)

20 Căci în cartea Psalmilor este scris: Locuința lui să ajungă * pustie și să nu fie cine să locuiască în ea; și: Slujba ** lui de priveghetor s'o ia altul.

* Ps. 69. 25. ** Ps. 109. 8.

21 Deci trebuie ca din bărbații cari au mers împreună cu noi în orice vreme cât Domnul Isus a intrat și a ieșit între noi,

22 începând * dela botozul lui Ioan până în ziua în care a fost luat ** dela noi, unul † să fie martor al învierii lui împreună cu noi.

* Marc. 1. 1. ** Vers. 9.

† Ioan 15. 27. Vers. 8. Cap. 4. 33.

23 Și au pus înainte pe doi, pe Iosif numit Barsaba, * care a fost numit și Iust, și pe Matia. * Cap. 15. 22.

24 Și s'au rugat și au zis: Tu, Doamne, care * cunoști inimile tuturor, arată din acești doi pe unul, pe cari l-ai ales

* 1 Sam. 16. 7. 1 Cron. 28. 9; 29. 17. Ier. 11. 20; 17. 10. Cap. 15. 8. Apoc. 2. 23.

25 ca * să ia locul acestei slujbe și apostolii, dela care s'a abătut Iuda ca să se ducă la locul său. * Vers. 17.

26 Și le-au dat sorți și sorțul a căzut pe Matia și a fost numărat împreună cu cei unsprezece apostoli.

Pogorîrea Duhului Sfânt

2 Și pe când se împlinea ziua * Cincizecimii, erau ** toți împreună la un loc.

* Lev. 23. 15. Deut. 16. 9. Cap. 20. 16.

** Cap. 1. 14.

2 Și s'a făcut fără veste din cer un sunet ca de vâjâitul unui vânt tare și a * umplut toată casa unde ședeau.

* Cap. 4. 8.

3 Și li s'au arătat limbi ca de foc despărțite și s'au așezat peste fiecare din

4 Și toți s'au * umplut de Duh Sfânt și au început să vorbească ** în alte limbi, după cum le da Duhul să rostească. * Cap. 1. 6.

** Marc. 16. 17. Cap. 10. 46; 19. 6. 1 Cor. 12. 10, 20, 30; 13. 1; 14. 2, etc.

5 Și erau Iudei cari ședeau vremelnice în Ierusalim, bărbați evlavioși din orice neam al celorce sunt sub cer.

6 Și după ce s'a făcut acest sunet, mulțimea s'a strâns și s'a tulburat pentru că fiecare îi auzia vorbind în graiul său însuș.

7 Și toți erau uimiți și se minunau zicând: Iată, oare nu sunt toți aceștia cari vorbesc Galileeni? *

* Cap. 1. 11.

8 Și cum auzim noi fiecare în graiul nostru în care am fost născuți,

9 Parți și Mezi și Elamii și ceice locuiesc în Mesopotamia, în Iudea și Capadocia, în Pont și Asia,

10 în Frigia și Pamfilia, în Egipt și în părțile Libiei și lângă Cirene și Romanii cari se află aici vremelnice, Iudei și prozeliti,

11 Cretani și Arabi, îi auzim vorbind în limbile noastre lucrurile mari ale lui Dumnezeu?

12 Și toți erau uimiți și nu se dumeriau, zicând unul către altul: Ce va să fie aceasta?

13 Iar alții, bătându-și joc, ziceau: Sunt plini * de must.

14 Dar Petru stând cu cei unsprezece și-a ridicat glasul și le-a rostit: Bărbați Iudei și toți cari locuiți în Ierusalim, să vă fie cunoscut aceasta și luați în urechi cuvintele mele.

15 Căci aceștia nu sunt beți, cum socotiți voi, căci * este numai al treilea ceas din zi.

* 1 Tes. 5. 7.

16 Ci aceasta este ce s'a zis prin proorocul Ioel:

17 Și va fi așa: în * zilele din urmă, zice Dumnezeu, voi * turna din Duhul meu peste orice

carne și fiii voștri și fiicele † voastre vor prooroci și tinerii voștri vor vedea vedenii și bătrânii voștri vor visa vise;

* Isa. 44. 3. Ezech. 11. 19; 36. 27. Ioel 2. 28, 29. Zah. 12. 10. Ioan 7. 38. ** Cap. 10. 45. † Cap. 21. 9.

18 și anume voi turna peste robii mei și peste roabele mele în zilele acelea din Duhul meu și * vor prooroci.

* Cap. 21. 4, 9, 10.

1 Cor. 12. 10, 28; 14. 1, etc.

19 Și voi * da minuni, în cer sus și semne pe pământ jos, sânge și foc și abur de fum. * Ioel 2. 30, 31.

20 Soarele * se va preface în întunec și luna în sânge mai înainte de a veni ziua Domnului, cea mare și strălucită.

* Mat. 24. 29. Marc. 13. 24. Luc. 21. 25.

21 Și va fi așa: oricine * care va chema numele Domnului va fi mântuit.

* Rom. 10. 13.

Cuvântarea lui Petru.

22 Bărbați Israeliti, ascultați cuvintele acestea: pe Isus din Nazaret, bărbat dovedit dela Dumnezeu pentru voi cu * puteri și minuni și semne pe cari le-a făcut Dumnezeu prin el în mijlocul vostru, după cum voi înșivă știți,

* Ioan 3. 2; 14. 10, 11. Cap. 10. 38. Ebr. 2. 4.

23 pe acesta, dat * vouă,

** după sfatul rânduit și cunoștința mai dinainte a lui Dumnezeu, voi l-ați pironit prin mâna celor fă-rădelege și l-ați omorât,
* Mat. 26. 24. Luc. 22. 22; 24. 44. Cap. 3. 18; 4. 28. ** Cap. 5. 30.

24 pe * care Dumnezeu l-a înviat după ce a des-legat durerile morții, pen-trucă nu era cu puțință ca el să fie ținut de ea.

* Vers. 32. Cap. 3. 15; 4. 10; 10. 40; 13. 30, 34; 17. 31. Rom. 4. 24; 8. 11. 1 Cor. 6. 14; 15. 15. 2 Cor. 4. 14. Gal. 1. 1. Efes. 1. 20. Col. 2. 12. 1 Tes. 1. 10. Evr. 13. 20. 1 Pet. 1. 24.

25 Căci David zice des-pre el: Priviam * pe Dom-nul totdeauna înaintea fe-ței mele; pentru că este la dreapta mea ca să nu fiu clătinat.

* Ps. 16. 8.

26 Deaceia inima mi s'a veselit și limba mi s'a bu-curat; chiar și carnea mea își va pune cortul pe în-credere

27 pentru că nu vei lăsa sufletul meu în Hades, nici nu vei da pe Cuviosul tău să vadă putrezirea.

28 Mi-ai făcut cunoscut căile vieții, mă vei umplea de veselie cu fața ta.

29 Bărbați frați, îmi este îngăduit să vă spun pe față despre * patriarhul David, că a murit și a fost înmormântat și mormân-

tul lui este între noi până în ziua aceasta.

* 1 Reg. 2. 10. Cap. 13. 36.

30 Fiind deci prooroc și * știind că Dumnezeu l-a jurat cu jurământ că din rodul coapsei lui va pune unul pe scaunul lui de domnie,

* 2 Sam. 7. 12, 13. Ps. 132. 11. Luc. 1. 32, 69. Rom. 1. 3. 2 Tim. 2. 8.

31 văzând *aceasta* mai dinainte, a vorbit despre învierea lui Hristos că * nici n'a fost lăsat în Ha-des, nici carnea lui n'a vă-zut putrezire.

* Ps. 16. 10. Cap. 13. 36.

32 Dumnezeu a înviat pe * acest Isus, pentru care noi ** toți suntem martori.

* Vers. 24. ** Cap. 1. 8.

33 Deci fiind înălțat * prin dreapta lui Dumne-zeu, după ce a primit ** în-găduința Duhului Sfânt + dela Tatăl, a turnat ceeace vedeți și auziți.

* Cap. 5. 31. Filip. 2. 9. Evr. 10. 13. ** Ioan. 14. 26; 15. 26; 16. 7, 13. Cap. 1. 4. + Cap. 10. 45. Efes. 4. 8.

34 Căci David nu s'a suit în ceruri ci el însuși zice: Domnul a zis * Domnului meu: Șezi la dreapta mea, * Ps. 110. 1. Mat. 22. 44. 1 Cor. 15. 25. Efes. 1. 20. Evr. 1. 13.

35 până voi pune pe vrăjmașii tăi așternut al picioarelor tale.

36 Să știți deci neclintit

toată casa lui Israel că Dumnezeu a * făcut și Domn al Hristos pe acest Isus pe care voi l-ați răstignit.

* Cap. 5. 31.

Cei dintâi creștini.

37 Iar când au auzit ei *aceasta*, au * fost străpuși prin inimă și au zis către Petru și ceilalți apostoli: Ce să facem, bărbați frați?

* Zah. 12. 10. Luc. 8. 10. Cap. 9. 6; 10. 30.

38 Și Petru le-a zis: Po-eniți-vă * și fiecare dintre voi să fie botezat în nu-mele lui Isus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre și veți primi darul Sfântu-lui Duh. * Luc. 24. 47. Cap. 3. 19.

39 Căci pentru voi este în-găduința și pentru * co-plii voștri și pentru ** toți cei în depărtare, pe câți îi va chema la sine Domnul Dumnezeuul nostru.

* Ioel 2. 28. Cap. 3. 25. ** Cap. 10. 45; 11. 15; 18; 14. 27; 15. 3, 8, 14. Efes. 2. 13, 17.

40 Și prin mai multe alte cuvinte mărturisia și-i îndemna zicând: Scăpați-vă de acest neam sucit.

41 Deci ceice au primit cuvântul lui au fost bote-zați; și în ziua aceea s'au adăugat la ei ca la trei mii de suflete.

42 Și * stăruiau în învă-țătura apostolilor și în păr-

tășie, în frângerea pâinii și în rugăciuni.

* Cap. 1. 14. Vers. 46. Rom. 12. 12. Efes. 5. 18. Col. 4. 2. Evr. 10. 25.

43 Și fiecărui suflet i s'a făcut teamă; și multe * minuni și semne se fă-ceau prin apostoli în Ie-rusalim și era teamă mare peste toți.

* Marc. 16. 17. Cap. 4. 33; 5. 12.

44 Și toți credincioșii erau la un loc și aveau * toate de obște. * Cap. 4. 32, 34.

45 Și vindeau averile lor și bunurile și le împărțiau * la toți, după cum avea cineva trebuință. * Isa. 58. 7.

46 Și * stăruiau în ** fie-care zi într'un gând în templu; și frângând + pâne acasă, își luau hrana cu bucurie și nevinovăție de inimă, * Cap. 1. 14. ** Luc. 24. 53. Cap. 5. 42. + Cap. 20. 7.

47 lăudând pe Dumne-zeu și având har * la tot poporul. Iar Domnul ** adăuga împreună în fiecare zi pe ceice erau mântuiți. * Luc. 2. 52. Cap. 4. 33. Rom. 14. 18. ** Cap. 5. 14; 11. 24.

Vindecarea ologului din naș-tere.

3 Iar Petru și Ioan se su-iau la * templu, la cea-sul rugăciunii, care este ** al nouălea.

* Cap. 2. 46. ** Ps. 55. 17.

2 Și era * purtat un oare-care bărbat, care era olog

din pânțele mamei sale, pe care-l puneau în fiecare zi lângă poarta templului, numită Frumoasă, spre a ** cerși milostenie dela ceice intrau în templu. * Cap. 14. 8. ** Ioan 9. 8.

3 El văzând pe Petru și pe Ioan că aveau de gând să intre în templu, s'a rugat să-i dea milostenie.

4 Și Petru, uitându-se țintă la el, cu Ioan, a zis: Uită-te la noi.

5 Și el i-a privit cu luare aminte așteptând să primească ceva dela ei.

6 Dar Petru a zis: Argint și aur n'am; dar ce am, aceasta îți dau: în * numele lui Isus Hristos din Nazaret, umblă. * Cap. 4. 10.

7 Și l-a apucat de mână dreaptă și l-a sculat: și îndată i s'au întărit picioarele și glesnele.

8 Și sărind * în sus a stăut și a început să umble. Și a intrat cu ei în templu, umblând și sărind și lăudând pe Dumnezeu. * Isa. 35. 6.

9 Și tot poporul l-a * văzut umblând și lăudând pe Dumnezeu. * Cap. 4. 16, 21.

10 Și-l cunoșteau că el ședea * pentru milostenie lângă Poarta Frumoasă a templului, și s'au umplut

de mirare și uimire, pentru ceeace i se întâmplase.

* Ioan 9. 8.

11 Și pe când ținea el pe Petru și pe Ioan, tot poporul a alergat la el în pridvorul numit * al lui Solomon, fiind uimiți.

* Ioan 10. 23. Cap. 5. 13.

Cuvântarea lui Petru, către popor.

12 Și când a văzut Petru, a răspuns poporului: Bărbați Israeliti, de ce vă minunați de acest om sau de ce vă uitați țintă la noi cașicum cu puterea sau cu cernicia noastră am fi făcut ca el să umble?

* 13 Dumnezeu * lui Avraam și lui Isaac și lui Iacov, Dumnezeul părinților noștri, a proslăvit * pe Slujitorul său Isus, pe care voi l-ați dat * prins și l-ați tăgăduit în fața lui Pilat, când acesta a judecat să-i dea drumul.

* Cap. 5. 30. ** Ioan 7. 39; 12. 16; 17. 1, † Mat. 27. 2.

14 Dar voi ați * tăgăduit pe Cel ** Sfânt și Drept † și ați cerut să vi se dăruiască un bărbat ucigaș * Mat. 27. 20. Marc. 15. 11. Luc. 23. 18, 20, 21. Ioan 18. 40; 19. 15. Cap. 13. 28, ** Ps. 16. 10. Marc. 1. 24. Luc. 1. 35. Cap. 2. 27; 4. 27. † Cap. 7. 52; 22. 14.

15 și ați omorât pe Domnitorul vieții, pe * care Dumnezeu l-a sculat din-

tre cei morți, pentru care noi ** suntem martori.

* Cap. 2. 24. ** Cap. 2. 32.

16 Și prin credința în * numele lui, a întărit numele lui pe acest om, pe care-l vedeți și-l știți, și credința care este prin el i-a dat sănătatea aceasta întreagă înaintea voastră a tuturor. * Mat. 9. 22. Cap. 4. 10; 14. 9.

17 Și acum, fraților, știu că din * neștiință ați făcut ca și mai marii voștri.

* Luc. 23. 34. Ioan 16. 3. Cap. 13. 27. † Cor. 2. 8. † Tim. 1. 13.

18 Dar Dumnezeu a împlinit astfel celece a vestit mai înainte * prin * gura tuturor proorocilor că Iisus cel drept al său avea să sufere.

* Luc. 24. 44. Cap. 26. 22. ** Ps. 22. 1a, 50. 6; 53. 5, etc. Dan. 9. 26. † Pet. 1. 10, 11.

19 Pocăiți-vă deci * și întoarceți-vă iarăși ca să vi se șteargă păcatele, ca să vină vremuri de însuflețire dela fața Domnului

* Cap. 2. 38.

20 și să trimită pe Hristos Isus, cel mai dinainte rânduit pentru voi,

21 pe * care cerul trebuie să-l primească pânăla vremuri de întocmire ** din nou a tuturor, despre cari a vorbit Dumnezeu, prin gura sfinților săi prooroci din veac.

* Cap. 1. 11. ** Mat. 17. 11. † Luc. 1. 70

22 Moise, da, a zis: Domnul Dumnezeu vă va ridică un Prooroc * dintre frații voștri ca mine; să ascultați de el în toate câte va vorbi către voi.

* Deut. 18. 15, 18, 19. Cap. 7. 37.

23 Și va fi așa: orice suflet care nu va asculta de proorocul acela va fi nimicit cu desăvârșire din popor.

24 Da, și toți proorocii dela Samuel și ceice au urmat pe rând, câți au vorbit au și vestit zilele acestea.

25 Voi * sunteți fiii proorocilor și ai legământului pe care l-a făcut Dumnezeu cu părinții voștri, zicând lui Avraam: Și în sămânța ** ta vor fi binecuvântate toate familiile pământului.

* Cap. 2. 39. Rom. 9. 4, 8; 15. 8. Gal. 3. 26. ** Fac. 12. 3; 18. 18; 22. 18; 26. 4; 28. 14. Gal. 3. 8.

26 Dumnezeu înviind pe Slujitorul său, l-a trimis * întâi vouă ** ca să vă binecuvinteze, întorcându-vă † fiecare dela răutățile voastre.

* Mat. 10. 5; 15. 24. Luc. 24. 47. Cap. 13. 32, 33, 46. ** Vers. 22. † Mat. 1. 21.

Petru și Ioan la sinedriu

4 Și pe când vorbeau ei către popor, li s'au înfățișat preoții și căpitanul templului și Saduchiei,

2 Ioarte îngrijați * pentru că ei învață poporul și vestesc în Isus învierea dintre cei morți.

* Mat. 22. 23. Fapt. 23. 8.

3 Și au pus mâinile pe ei și i-au pus sub pază până a doua zi; căci era seară acum.

4 Dar mulți dintre ceice au auzit cuvântul, au crezut, și numărul bărbaților s'a făcut ca la cinci mii.

5 Și a fost așa: a doua zi mai marii lor și bătrânii și cărturarii au fost adunați în Ierusalim

6 și Ana, * marele preot, și Caiafa și Ioan și Alexandru și câți erau din neamul mai marilor preoților. * Luc. 3. 2. Ioan 11. 49; 18. 13.

7 Și după ce i-au pus în mijloc, au întrebat: Prin * ce putere sau prin al cui nume ați făcut voi aceasta?

* Exod. 2. 14. Mat. 21. 23. Cap. 7. 27.

8 Atunci * Petru fiind plin de Duhul Sfânt a zis către ei: Mai mari ai poporului și bătrâni, * Luc. 12. 11, 12.

9 dacă astăzi suntem cercetați pentru o facere de bine către un om neputincios, prin care acesta a fost scăpat,

10 să vă fie cunoscut vouă tuturor și la tot poporul lui Israel că în * numele lui Isus Hristos din

Nazaret, pe ** care voi lați răstignit, pe care Dumnezeu l-a sculat dintre cei morți, în el stă acest om de față sănătos înaintea voastră. * Cap. 3. 6, 16. ** Cap. 9. 4.

11 El * este piatra care n'a fost luată în seamă de voi, ziditorilor, care a fost făcută cap de unghiu.

* Ps. 118. 22. Isa. 28. 16. Mat. 21. 42.

12 Și nu este mântuire în nimeni altul: căci nici nu * este sub cer alt nume dat între oameni în care trebuie să fim mântuiți.

* Mat. 1. 21. Cap. 10. 43. 1 Tim. 2. 5, 6.

13 Și când au văzut ei îndrăzneala lui Petru și Ioan și au înțeles că * sunt oameni fără carte și de rând, se mirau și au cunoscut că fuseseră cu Isus.

* Mat. 11. 25. 1 Cor. 1. 27.

14 Și privind pe omul cel tălmăduit, stând cu * ei, n'aveau nimic de zis împotriva.

* Cap. 3. 11.

15 Și după ce au poruncit ca ei să iasă afară din sinedriu, s'au sfătuit împreună între ei,

16 zicând: Ce * să facem acestor oameni? Căci este știut ** că s'a făcut un semn prin ei vădit tuturor locuitorilor din Ierusalim și nu-l putem tăgădui.

* Ioan 11. 47. ** Cap. 3. 9, 10.

17 Dar ca să nu se răs-

pândească mai departe în popor, să-i amenințăm ca să nu mai vorbească în numele acesta la niciunul dintre oameni.

18 Și i-au chemat * și le-au poruncit ca să nu mai vorbească nicidecum, nici să nu-i mai învețe în numele lui Isus. * Cap. 5. 40.

19 Dar Petru și Ioan răspunzând, au zis către ei: Judecați voi dacă * este drept înaintea lui Dumnezeu să ascultăm mai mult de voi decât de Dumnezeu.

* Cap. 5. 29.

20 Căci * noi nu putem să nu vorbim cele ce am ** văzut și auzit * Cap. 1. 8; 2. 32. ** Cap. 22. 15. 1 Ioan 1. 1, 3.

21 Iar ei după ce i-au mai amenințat, le-au dat drumul, neaflând nimic cum să-i pedepsească, din pricina * poporului, fiindcă ** toți slăviau pe Dumnezeu pentru ceeace se făcuse.

* Mat. 21. 26. Luc. 20. 6, 19; 22. 2. Cap. 5. 26. ** Cap. 3. 7, 8.

22 Căci omul asupra căruia se făcuse acest semn al tălmăduirii avea mai mult de patruzeci de ani.

Petru și Ioan la ai lor.

23 Și * fiind lăsați să se ducă, au venit la ai lor și au făcut cunoscut tot ce ziseseră către ei mai marii preoților și bătrânii.

* Cap. 12. 12.

24 Iar ei când au auzit, au ridicat într'un gând glasul către Dumnezeu și au zis: Stăpâne, tu care * ai făcut cerul și pământul și mara și toate cele ce sunt în ele, * 2 Reg. 19. 15.

25 care prin Duhul Sfânt ai zis, prin gura părintelui nostru David, slujitorul tău: Pentru ce * s'au deslănțuit Neamurile și popoarele au cugețat cele deserte? * Ps. 2. 1.

26 Impărații pământului s'au înșiruit și stăpânitorii s'au adunat împreună împotriva Domnului și împotriva Hristosului său.

27 Căci cu * adevărat împotriva Slujitorului tău sfânt ** Isus. pe * care l-ai uns, s'au adunat în această celată și Irod și Ponțiu Pilat și Neamurile și popoarele lui Israel.

* Mat. 26. 3. Luc. 22. 2; 23. 1, 8. ** Luc. 1. 35. † Luc. 4. 18. Ioan 10. 36.

28 spre * a face tot ce mâna ta și sfatul tău au rânduit mai dinainte ca să fie. * Cap. 2. 23; 3. 18.

29 Și acum, Doamne, privește spre amenințările lor și dă robilor tăi să * vorbească cuvântul tău cu toată îndrăzneala,

* Vers. 13. 31. Cap. 9. 27; 13. 46; 14. 3; 19. 8; 26. 26; 28. 31. Efes. 6. 19.

30 întinzându-ți tu mâna spre *tămăduire și spre a se face semne și minuni prin ** numele sfântului tău Slujitor † Isus. * Cap. 2. 43; 5. 12. ** Cap. 3. 6, 16. † Vers. 27.

31 Și după ce s'au rugat, s'a *cutremurat locul unde erau adunați și s'au umplut toți de Duhul Sfânt și ** vorbeau cuvântul lui Dumnezeu cu îndrăzneală.

* Cap. 2. 2, 4; 16. 26. ** Vers. 29.
Unirea și dragostea credincioșilor.

32 Iar inima și sufletul mulțimii credincioșilor erau *una și niciunul ** nu zicea că ceva din averea sa este al său ci toate le erau de obște.

* Cap. 5. 12. Rom. 15. 5, 6. 2 Cor. 13. 11. Filip. 1. 27; 2. 2. 1 Pet. 3. 8. ** Cap. 2. 44.

33 Și apostolii își dădeau cu multă * putere mărturia pentru ** învierea Domnului Isus și har mare † era peste ei toți.

* Cap. 1. 8. ** Cap. 1. 22. † Cap. 2. 47.

34 Căci nici nu era vreunul care ducea lipsă între ei; căci * ceice stăpâneau locuri sau case, le vindeau și aduceau prețurile celor vândute

* Cap. 2. 45.

35 și le * puneau la picioarele apostolilor; și ** se împărția fiecăruia după cum avea cineva trebuință.

* Vers. 37. Cap. 5. 2. ** Cap. 2. 45; 6. 1.

36 Și Iosif, care a fost numit și Barnaba de apostoli, adică tălmăcit: Fiul mângâierii, un Levit, de neam din Cipru,

37 având * un ogor l-a vândut și a adus suma de bani și a pus-o la picioarele apostolilor.

* Vers. 34, 35. Cap. 5. 1, 2.

Anania și Safira.

5 Iar un bărbat cu numele Anania împreună cu Safira, nevastă-sa, a vândut averea

2 și *a dat la o parte pentru sine, din preț, știind și nevasta, și a adus o parte și a pus-o la picioarele apostolilor. * Cap. 4. 37.

3 Și Petru *a zis: Anania, pentru ce ți-a ** umplut Satana inima ca să minți pe Duhul Sfânt și să dai la o parte pentru tine din prețul ogorului?

* Num. 30. 2. Deut. 23. 21. Eccl. 5. 4. ** Luc. 22. 3.

4 Dacă-ți rămânea, nu ți-ar fi rămas ție? Și după ce a fost vândut nu era oare în puterea ta? Pentru ce ți-ai pus în inimă fapta aceasta? N'ai mințit oamenilor ci lui Dumnezeu.

5 Și când a auzit Anania cuvintele acestea, a căzut * jos și a murit; și a

fost frică mare peste toți cari au auzit. * Vers. 10. 11.

6 Și cei mai tineri s'au sculat și l-au *ridicat împreună și l-au dus afară și l-au înmormântat.

* Ioan 19. 40.

7 Și după o vreme cam de trei ceasuri a intrat și nevasta lui, neștiind ce s'a întâmplat.

8 Și Petru a răspuns către ea: Spune-mi dacă cu atâta ați dat ogorul? Iar ea a zis: Da, cu atâta.

9 Și Petru a zis către ea: Pentru ce v'ați învoit împreună ca să *cereați pe Duhul Domnului? Iată picioarele celor care au înmormântat pe bărbatul tău sunt la ușă și te vor duce afară.

* Mat. 4. 7. Vers. 3.

10 Și ea *a căzut îndată la picioarele lui și și-a dat sufletul; și tinerii au intrat și au găsit-o moartă și au dus-o afară și au înmormântat-o lângă bărbatul ei.

* Vers. 5.

11 Și a fost * frică mare peste toată biserica și peste toți cari auziau aceasta.

* Vers. 5. Cap. 2. 43; 19. 17.

Izbânda apostolilor.

12 Iar prin *mânile apostolilor se făceau multe semne și minuni în popor;

și toți ** erau cu un gând în pridvorul lui Solomon.

* Cap. 2. 43; 14. 3; 19. 11. Rom. 15. 19. 2 Cor. 12. 12. Ebr. 2. 4. ** Cap. 3. 11; 4. 32.

13 Și *dintre ceilalți nimeni nu îndrăznea să se lipească de ei, dar ** poporul îi măria. * Ioan 9. 22; 12. 42; 19. 38. ** Cap. 2. 47; 4. 21.

14 Și ceice credeau în Domnul se adăugau și mai mult, mulțimi de bărbați și de femei.

15 Astfel că scoteau în ulițe pe bolnavi și-i puneau pe paturi și așternuturi, ca venind * Petru, măcar umbra lui să umbrească pe vreunul dintre ei.

* Mat. 9. 21; 14. 36. Cap. 19. 12.

16 Și venia și multime din cetățile dimprejurul Ierusalimului, ducând bolnavi și pe cei bântuiți * de duhuri necurate și toți erau tămăduiți.

* Marc. 16. 17, 18. Ioan 14. 12.

Apostolii închiși și izbăviți.

17 Și *s'a sculat marele preot și toți cei împreună cu el cari sunt secta Saducheilor și s'au umplut de pizmă

* Cap. 4. 1, 2, 6.

18 și au *pus mâinile pe apostoli și i-au pus în închisoarea obștească.

* Luc. 21. 12.

19 Dar un înger * al Domnului a deschis noap-

tea ușile temniței și i-a scos afară și a zis: *Cap. 12. 7, 16, 26.

20 Mergeți și stați și vorbiți poporului în templu toate cuvintele Vieții acesteia.

* Ioan 6. 68; 17. 3. 1 Ioan 5. 11.

21 Și când au auzit aceasta, au intrat în revărsat de zori în templu și-i învățau. Și a venit marele preot și cei împreună cu el și au chemat împreună sinedriul și toată bătrâniea copiilor lui Israel și au trimis la închisoare ca să fie aduși.

* Cap. 4. 5, 6. Luc. 22. 4.

22 Dar slujitorii cari au venit nu i-au găsit în temniță și s'au întors și au dat de știre,

23 zicând: Inchiisoarea am găsit-o încuiată cu toată lăria și pe păzitori, stând la uși, dar când am deschis n'am găsit pe nimeni înlăuntru.

24 Și când au auzit cuvintele acestea, căpitanul templului și mai marii preoților erau în nedumerire despre ei ce să fie aceasta.

* Cap. 4. 1.

25 Și un oarecare a venit și le-a dat de știre: Iată bărbații pe cari i-ați pus în temniță sunt în templu și învăță poporul.

26 Atunci căpitanul a

plecat cu slujitorii și i-a adus nu cu silă, căci se temeau de popor ca să nu-i omoare cu pietre.*Mat. 21. 26.

27 Și când i-au adus, i-au pus în sinedriu. Și marele preot i-a întrebat,

28 zicând: Cu poruncă v'am poruncit să nu-i învățați în numele acesta, și iată, ați umplut Ierusalimul de învățătura voastră și voiți să aduceți asupra noastră sângele omului acestuia. *Cap. 4. 18. **Cap. 2. 23, 36; 3. 15; 7. 52. †Mat. 23. 35; 27. 25.

29 Dar Petru și ceilalți apostoli, răspunzând, au zis: Trebuie să ascultăm de Dumnezeu mai mult decât de oameni. *Cap. 4. 19.

30 Dumnezeu *părinților noștri a sculat pe Isus, pe care voi l-ați omorât cu mâinile voastre, atârându-l pe un lemn.

*Cap. 3. 13, 15; 22. 14. **Cap. 10. 39; 13. 29. Gal. 3. 13. 1 Pet. 2. 24.

31 Pe el Dumnezeu l-a înălțat prin dreapta sa, Domnitor și Mântuitor, ca să dea pocăință lui Israel și ierlare de păcate. *Cap. 2. 33, 36. Filip. 2. 9. Evr. 2. 10; 12. 2. **Cap. 3. 15. †Mat. 1. 21. ††Luc. 24. 47. Cap. 3. 26; 13. 38. Efes. 1. 7. Col. 1. 14.

32 Și noi suntem martori ai acestor graiuri, precum și Duhul Sfânt, pe

care l-a dat Dumnezeu celorce ascultă de el.

† Ioan 15. 26, 27. **Cap. 2. 4; 10. 44.

Apostolilor li se dă drumul.

33 Iar ei când au auzit aceasta, îi tăia la inimă și se sfătuiau să-i omoare.

*Cap. 2. 37; 7. 54.

34 Dar un Fariseu cu numele Gamaliel, învățator de lege, în cinste la tot poporul, s'a sculat în sinedriu și a poruncit să dea afară puțin pe oameni

*Cap. 22. 3.

35 și a zis către ei: Bărbați Israeliti, luați bine seama cu privire la oamenii aceștia ce aveți de gând să faceți.

36 Căci mai înainte de aceste zile s'a sculat Teuda, zicând că el însuș este ceva, la care s'a alăturat un număr de bărbați, ca la patru sute: el a fost omorât și toți câți l-au ascultat au fost împrăștiați și n'au ajuns la nimic.

37 După acesta s'a sculat Iuda Galileanul în zilele înscrierii și a atras popor după sine. Și el a pierit și toți câți îl ascultau au fost risipiți.

38 Și acum vă spun, stați departe de oamenii aceștia și lăsați-i, pentru că dacă sfatul acesta sau lu-

crul acesta este dela oameni, va fi răsturnat;

*Prov. 21. 30. Isa. 8. 10. Mat. 15. 13.

39 dar dacă este dela Dumnezeu, nu-i veți putea răsturna; ca nu cumva să fiți aflați și luptând împotriva lui Dumnezeu.

*Luc. 21. 15. 1 Cor. 1. 25. **Cap. 7. 51; 9. 5; 23. 9.

40 Și ei l-au ascultat și când au chemat la ei pe apostoli, i-au bătut și le-au poruncit să nu vorbească în numele lui Isus și le-au dat drumul.

*Cap. 4. 18. **Mat. 10. 17; 23. 34. Marc. 13. 9.

41 Deci ei au plecat din fața sinedriului, bucurându-se că s'au învrednicit să fie disprețuiți pentru Numele. *Mat. 5. 12. Rom. 5. 3. 2 Cor. 12. 10. Filip. 1. 29. Evr. 10. 34. Iac. 1. 2. 1 Pet. 4. 13, 16.

42 Și în fiecare zi în templu și acasă nu încelau să-i învețe și să propovăduiască pe Isus ca Hristosul. *Cap. 2. 46. **Cap. 4. 20, 29.

Cei șapte diaconi.

6 Și în aceste zile când s'au înmulțit ucenicii, s'a făcut o cârtire din partea Eleniștilor **impotriva Evreilor pentru că văduvele lor erau trecute cu vederea în slujba de ajutorare din fiecare zi.

*Cap. 2. 41; 4. 4; 5. 14. Vers. 7. **Cap. 9. 29; 11. 20. †Cap. 4. 35.

2 Și cei doisprezece au chemat la ei mulțimea ucenicilor și au zis: Nu * este plăcut ca noi să părăsim cuvântul lui Dumnezeu și să slujim la mese.

* Exod. 18. 17.

3 Căutați * dar, fraților, dintre voi șapte bărbați cu mărturie, plini de Duhul și de înțelepciune, pe cari îi vom pune la această îndatorire.

* Deut. 1. 13. Cap. 1. 21; 16. 2. 1 Tim. 3. 7.

4 Și noi vom * stărui în rugăciune și în slujirea cuvântului.

* Cap. 2. 42.

5 Și cuvântul a plăcut înaintea întregii mulțimi și au ales pe Ștefan, bărbat * plin de credință și de Duhul Sfânt, și pe Filip ** și pe Prohor și pe Nicanor și pe Timon și pe Parmena și pe Nicolae, † un prozelit din Antiohia,

* Cap. 11. 24. ** Cap. 8. 5, 26; 21. 8. † Apoc. 2. 6, 15.

6 pe cari * i-au pus înaintea apostolilor: și după ce s'au rugat, și-au ** pus mâinile peste ei.

* Cap. 1. 24. ** Cap. 8. 17; 9. 17; 13. 3. 1 Tim. 4. 14; 5. 22. 2 Tim. 1. 6.

Ștefan învinuit de hulă.

7 Și cuvântul * lui Dumnezeu sporia și numărul ucenicilor se înmulția foarte mult în Ierusalim și o mulțime mare de ** preoți

erau ascultători de credință. * Cap. 12. 24; 19. 20. Col. 1. 6. ** Ioan. 12. 42.

8 Iar Ștefan, plin de har și putere, făcea minuni și semne mari în popor.

9 Și unii din sinagoga zisă a Izbăviților și a Cirenienilor și a Alexandrinilor și a celor din Cilicia și Asia s'au sculat și se întrebau împreună cu Ștefan,

10 Și * nu erau în stare să se împotrivescă înțelepciunii și Duhului cu care vorbea.

* Luc. 21. 15. Cap. 5. 39. Exod. 4. 12. Isa. 54. 17.

11 Atunci * au pus înadins bărbați cari ziceau: Noi l-am auzit vorbind vorbe de hulă împotriva lui Moise și împotriva lui Dumnezeu.

* 1 Reg. 21. 10, 13. Mat. 26. 59, 60.

12 Și au întărâtat poporul și pe bătrâni și pe cărturari și au venit fără veste și l-au târât cu silă și l-au dus la sinedriu.

13 Și au pus martori mincinoși zicând: Omul acesta nu încetează de a vorbi vorbe împotriva locului sfânt și a legii.

14 Căci * l-am auzit zicând că acest Isus din Nazaret va dărâma ** locul acesta și va schimba datinile pe cari ni le-a încredințat Moise. * Cap. 25. 8. ** Dan. 9. 26,

15 Și uitându-se țintă la el, toți ceice ședeau în sinedriu, au văzut fața lui ca o față de înger.

Cuvântarea de apărare a lui Ștefan.

7 Și marele preot a zis: Nu cumva acestea sunt astfel?

2 Iar el a zis: Bărbați, frați * și părinți, ascultați: Dumnezeul slavei s'a arătat tatălui nostru Avraam când era în Mesopotamia mai înainte de a locui în Haran;

* Cap. 22. 1.

3 și a zis către el: Ieși * din țara ta și din rudenia ta și mergi în țara pe care îți-o voi arăta. * Fac. 12. 1.

4 Atunci * a ieșit din țara Haran și a locuit în Haran; și de acolo, după moartea tatălui său, Dumnezeu l-a strămutat în țara aceasta în care locuiți voi acum.

* Fac. 11. 31; 12. 4, 5.

5 Și nu i-a dat în ea moștenire nici o urmă de picior; și a făgăduit * că o va da în stăpânire lui și seminței lui după el, pe când n'avea copil.

* Fac. 12. 7; 13. 15; 15. 3, 8; 26. 3.

6 Și Dumnezeu a vorbit astfel: Sămânța * lui va sta vremelnice într-o țară străină și o vor robi și o vor

asupri patru ** sute de ani. * Fac. 15. 13, 16. ** Exod. 12. 40. Gal. 3. 17.

7 Și pe neamul căruia îi vor robi îl voi judeca eu, a zis Dumnezeu, și după acestea vor ieși și-mi vor * sluji în acest loc. * Exod. 3. 12.

8 Și i-a dat * legământul tăierii împrejur; și astfel ** Avraam a născut pe Isaac † și l-a tăiat împrejur în ziua a opta și Isaac a născut pe Iacov și Iacov †† pe cei doisprezece patriarhi.

* Fac. 17. 9—11. ** Fac. 21. 2—4. † Fac. 25. 26. †† Fac. 29. 31, etc.; 30. 5. etc.; 35. 18, 23.

9 Și * patriarhii, pismuind pe Iosif, l-au vândut pentru Egipt și ** Dumnezeu era cu el.

* Fac. 37. 4, 11, 28. Ps. 105. 17. ** Fac. 39. 2, 21, 23.

10 Și l-a scos din toate necazurile lui și i-a dat har și înțelepciune înaintea lui Faraon, împăratul Egiptului, și l-a făcut dregător peste Egipt și peste toată casa sa. * Fac. 41. 37; 42. 6.

11 Și a venit * o foamete peste tot Egiptul și Canaanul și necaz mare; și părinții noștri nu găseau hrană.

* Fac. 41. 54.

12 Și când a auzit Iacov * că în Egipt sunt grâne, a trimis pe părinții noștri întâia oară.

* Fac. 42. 1.

13 Și *a doua oară, Iosif a fost făcut cunoscut fraților lui și neamul lui Iosif s'a dat pe față lui Faraon.

* Fac. 45. 4, 16.

14 Și *Iosif a trimis și a chemat la sine pe Iacov, tatăl său, și toată **rudenia sa, șaptezeci și cinci de suflete.

* Fac. 45. 9, 27.

** Fac. 46. 27. Deut. 10. 22.

15 Și Iacov *s'a coborât în Egipt și a murit, ** el și părinții noștri.

* Fac. 46. 5. ** Fac. 49. 33. Exod. 1. 6.

16 Și *au fost strămutați la Sihem și puși în mormântul ** pe care-l cumpărase Avraam cu preț în argint dela fiii lui Emor în Sihem.

* Exod. 13. 19.

Ios. 24. 32. ** Fac. 23. 16; 33. 19.

17 Și cu cât se apropia vremea * făgăduinței pe care o jurase Dumnezeu lui Avraam, poporul a ** crescut și s'a înmulțit în Egipt.

* Fac. 15. 13. Vers. 6.

** Exod. 1. 7—9. Ps. 105. 24, 25.

18 până când s'a sculat un alt împărat peste Egipt, care nu știa pe Iosif.

19 Acesta a întrebuințat meșteșugire împotriva neamului nostru și a asuprit pe părinții noștri spre a-i face să *lepede pe pruncii lor ca să nu fie păstrați în viață.

* Exod. 1. 22.

Vremea lui Moise.

20 În *vremea aceea s'a născut Moise și era ** frumos lui Dumnezeu. El a fost crescut trei luni în casa tatălui.

* Exod. 2. 2. ** Eyr. 11. 23.

21 Și când a fost *lepedat, l-a ridicat fiica lui Faraon și l-a crescut ca fiu al ei.

* Exod. 2. 3—10.

22 Și Moise a fost învățat în orice știință a Egiptenilor și era puternic * în cuvintele și faptele lui.

* Luc. 24. 19.

23 Iar *când era aproape de patruzeci de ani, i s'a suit în inimă ca să cerceze pe frații săi, pe copiii lui Israel.

* Exod. 2. 11. 12.

24 Și văzând pe unul dintre ei nedreptățit, l-a apărât și a răsbunat pe cel necăjit, omorînd pe Egiptean.

25 Și el socotia că frații săi înțeleg că Dumnezeu le va da mântuire prin mâna sa; dar ei n'au înțeles.

26 Și în *ziua următoare li s'a arătat, pe când se băteau, și i-a îndemnat la pace zicând: Bărbați, voi sunteți frați; pentru ce vă faceți nedreptate unul altuia?

* Exod. 2. 13.

27 Dar celce nedreptăția pe aproapele său, l-a dat

înlături zicând: Cine *te-a pus mai mare și judecător peste noi?

* Luc. 12. 14. Cap. 4. 7.

28 Nu cumva voiești să omori cum ai omorât ieri pe Egiptean?

29 La *acest cuvânt Moise a fugit și a locuit vremelnic în pământul Madian, unde a născut doi fii.

* Exod. 2. 15, 22; 4. 20; 18. 3, 4.

30 Și după ce *s'au împlinit patruzeci de ani, un inger i s'a arătat în pustia muntelui Sinai într-o flacără de foc a unui rug.

* Exod. 3. 2.

31 Și Moise, când a văzut, s'a minunat de vedenie. Și când s'a apropiat ca să privească, s'a făcut un glas al Domnului:

32 Eu *sânt Dumnezeuul părinților tăi, Dumnezeuul lui Avraam și lui Isaac și lui Iacov. Și Moise tremura și n'a îndrăznit să privească.

* Mat. 22. 32. Eyr. 11. 16.

33 Și Domnul *i-a zis: Desleagă-ți încălțăminte picioarelor; căci locul pe care stai este pământ sfânt.

* Exod. 3. 5. Ios. 5. 15.

34 Am *văzut cu adevărat asuprirea poporului meu, care este în Egipt, și am auzit suspinul lor și m'am pogorât să-i scot;

și acum vino, te trimit în Egipt.

* Exod. 3. 7.

35 Pe acest Moise pe care l-au tăgăduit zicând: Cine te-a pus mai mare și judecător? Pe acesta l-a trimis Dumnezeu, ca mai mare și răscumpărător cu mâna *ingerului care i s'a arătat în rug.

* Exod. 14. 19. Num. 20. 16.

36 Acesta *i-a scos afară, făcând ** minuni și semne în țara Egiptului și † în Marea Roșie și †† în pustie patruzeci de ani.

* Exod. 12. 41; 33. 1. ** Exod. 7—11, 14. Ps. 105. 27. † Exod. 14. 21, 27. 29. †† Exod. 16. 1. 35.

37 Acesta este Moise, care a zis copiilor lui Israel: Dumnezeu vă va ridica un prooroc * dintre frații voștri ca mine; (ascultați-l). **

* Deut. 18. 15, 18. Cap. 3. 22. ** Mat. 17. 5.

38 Acesta *este celce a fost în adunare în pustie, cu ingerul. ** care îi vorbea în muntele Sinai și cu părinții noștri: care a † primit cuvinte †† vii ca să ni le dea nouă.

* Exod. 19. 3, 17. ** Isa. 63. 9. Gal. 3. 19. Eyr. 2. 2. † Exod. 21. 1. Deut. 5. 27, 31; 33. 4. Ioan 1. 17. †† Rom. 3. 2.

39 căruia n'au voit părinții noștri să-i fie ascultători ci l-au înlăturat și s'au întors în inimile lor în Egipt.

40 * zicând lui Aaron:

Fă-ne dumnezei cari vor merge înaintea noastră; căci Moise acesta care ne-a scos din pământul Egiptului, nu știm ce s'a făcut.

* Exod. 32. 1.

41 Și *au făcut un chip de vițel în acele zile și au adus jertfă idolului și se desfătau în lucrurile mânilor lor. * Dent. 9. 16. Ps. 106. 19.

42 Dar Dumnezeu s'a * întors și i-a dat să slujească oștirii ** cerului, după cum este scris în cartea proorocilor: Nu cumva mi-ați adus vite înjunghiate și jertfe patruzeci de ani în pustie, casă * a lui Israel?

* Ps. 81. 12. Ezech. 20. 25, 39. Rom. 1. 24. 2 Tes. 2. 11. ** Dent. 4. 19; 17. 3. 2 Reg. 17. 16; 21. 3. Ier. 19. 13. † Amos 5. 25, 26.

43 Și ați purtat cortul lui Moloh și sleaua dumnezeului Remfan, chipurile pe cari le-ați făcut să vă închinați lor; și vă voi strămăta dincolo de Babilon.

44 Părinții noștri aveau cortul mărturiei în pustie, după cum a rânduit celce a vorbit lui Moise, ca să-l * facă după chipul pe care-l văzuse;

* Exod. 25. 40; 26. 30. Evr. 8. 5.

45 pe * care părinții noștri, la rândul lor, l-au și adus cu Iosua, când au intrat în stăpânirea Neamu-

rilor pe ** cari le-a fugărit Dumnezeu dela fața părinților noștri până în zilele lui David;

* Ios. 3. 14. ** Neem. 9. 24. Ps. 44. 9. 78. 55. Cap. 13. 19.

46 * care a aflat har înaintea lui Dumnezeu și a ** cerut să găsească o locuință pentru Dumnezeul lui Iacov. * 1 Sam. 16. 1. 2 Sam. 7. 1. Ps. 89. 10. Cap. 13. 22. ** 1 Reg. 8. 17. 1 Cron. 28. 7. Ps. 132. 4, 5.

47 Și * Solomon i-a zidit o casă.

* 1 Reg. 6. 1; 8. 20. 1 Cron. 17. 12. 2 Cron. 3. 1.

48 Dar * Cel Prea Înalt nu locuiește în cele făcute de mâni, după cum zice proorocul:

* 1 Reg. 8. 27. 2 Cron. 2. 6; 6. 18. Cap. 17. 24.

49 Cerul * îmi este scaun de domnie și pământul așternut al picioarelor mele; ce fel de casă îmi veți zidi mie, zice Domnul, sau care este locul odihnei mele?

* Isa. 66. 1, 2. Mat. 5. 34, 35; 23. 22.

50 Oare nu mâna mea a făcut toate acestea?...

Uciderea lui Ștefan cu pietre.

51 Voi cu grumazul înțepenit * și nelățiați împrejur ** cu inimile și cu urechile, voi totdeauna vă împotriviți Duhului Sfânt; cum au fost părinții voștri, așa și voi.

* Exod. 32. 9; 33. 3. Isa. 48. 4. ** Lev. 26. 41. Dent. 10. 16. Ier. 4. 4; 6. 10; 9. 26. Ezech. 44. 9.

52 Pe * cari dintre prooroci nu i-au prigonit părinții voștri? Și au și omorât pe cece au vestit mai dinainte despre venirea Celui ** Drept, ai cărui vânzători și omorători v'ați făcut voi acum,

* 2 Cron. 36. 16. Mat. 21. 35; 23. 34, 37. † Tes. 2. 15. ** Cap. 3. 14.

53 voi, cari * ați primit legea prin rânduieli de îngeri și n'ați păzit-o!...

* Exod. 20. 1. Gal. 3. 19. Evr. 2. 2.

54 Când * au auzit ei acestea, îi tăia în inimi și scrâșneau cu dinții împotriva lui.

* Cap. 5. 33.

55 Iar el fiind plin * de Duhul Sfânt s'a uitat țintă în cer și a văzut slava lui Dumnezeu și pe Isus stând la dreapta lui Dumnezeu.

* Cap. 6. 5.

56 și a zis: Ială, văd * cerurile deschise și pe Fiul ** omului stând la dreapta lui Dumnezeu. * Ezech. 1. 1. Mat. 3. 16.

Cap. 10. 11. ** Dan. 7. 13.

57 Dar ei au strigat cu glas mare și și-au astupat urechile și s'au năpustit cu un gând asupra lui:

58 și l-au scos * afară din cetate și-l ** omorau cu pietre. Și martorii † și-au pus jos veșmintele la picioarele unui tânăr numit Saul.

* 1 Reg. 21. 13. Luc. 4. 29. Evr. 13. 12. ** Lev. 24. 16. † Dent. 13. 9, 10; 17. 7. Cap. 8. 1; 22. 20.

59 Și pe când omorau cu pietre pe Ștefan, el * chema pe Domnul și zicea: Doamne Isuse, primește ** duhul meu.

* Cap. 9. 14. ** Ps. 31. 5. Luc. 23. 46.

60 Și a îngenunchiat * și a strigat cu glas mare: Doamne, ** nu le pune la socoteală păcatul acesta. Și când a zis aceasta, a adormit. * Cap. 9. 40; 20. 36; 21. 5. ** Mat. 5. 44, Luc. 6. 28; 23. 34.

Prigonirea creștinilor.

8 Iar Saul * încuviința cu ei omorirea lui. Și în acea zi s'a făcut prigonire mare împotriva bisericii care era în Ierusalim; și toți ** afară de apostoli au fost împrăștiați prin ținuturile Iudeei și Samariei.

* Cap. 7. 58; 22. 20. ** Cap. 11. 19.

2 Și bărbați evlavioși au îngropat pe Ștefan și au * făcut jălire mare pentru el.

* Fac. 23. 3; 50. 10. 2 Sam. 3. 31.

3 Și Saul pustia * biserica intrând prin case. Și lărind bărbați și femei, îi da prinși la închisoare.

* Cap. 7. 58; 9. 1, 13. 21; 22. 4; 26. 10, 11. 1 Cor. 15. 9. Gal. 1. 13. Filip. 3. 6. 1 Tim. 1. 13.

4 Deci cei împrăștiați * au străbătut din loc în loc, binevestind cuvântul.

* Mat. 10. 23. Cap. 11. 19.

5 Și Filip * s'a pogorit în

cetatea Samariei și le-a propovăduit pe Hristosul.

* Cap. 6. 5.

6 Și gloatele luau aminte cu un gând la cele zise de Filip când au auzit și văzut semnele pe cari le făcea.

7 Căci duhuri *necurate ieșiau strigând cu glas mare din mulți cari le aveau; și mulți slăbănogi și schiopi au fost tămăduiți.

* Marc. 16. 17

8 Și s'a făcut bucurie mare în cetatea aceea.

9 Și era mai înainte în cetate un bărbat cu numele Simon, care făcea vrăjitorie *și punea în uimire ** neamul Samariei, zicând că el însuș este cineva mare,

* Cap. 13. 6. ** Cap. 5. 36.

10 la care toți dela mic până la mare, luau aminte, zicând: Acesta este puterea lui Dumnezeu numită Mare.

11 Și luau aminte la el pentru că de multă vreme îi uimise cu vrăjitoriile sale.

12 Dar când au crezut pe Filip, care vestia evanghelia *privitoare la împărăția lui Dumnezeu și numele lui Isus Hristos, au fost botezați atât bărbați cât și femei.

* Cap. 1. 3.

13 Și însuș Simon a crezut, și fiind botezat stăruia lângă Filip; și văzând semnele și puterile mari ce se făceau, era uimit.

Petru și Ioan în Samaria.

14 Iar când au auzit apostolii, cari erau în Ierusalim că Samaria a primit cuvântul lui Dumnezeu, au trimis la ei pe Petru și Ioan,

15 cari când au venit, s'au rugat pentru ei ca să * primească Duhul Sfânt.

* Cap. 2. 38.

16 Căci nu se pogorise încă *peste niciunul dintre ei, ci erau numai ** botezați în numele † Domnului Isus.

* Cap. 19. 2. ** Mat. 28. 19. Cap. 2. 38. † Cap. 10. 48; 19. 5.

17 Atunci au pus *mânile peste ei și au primit Duhul Sfânt.

* Cap. 6. 6; 19. 6. Evr. 6. 2.

18 Iar când a văzut Simon că Duhul Sfânt se dă prin punerea mâinilor apostolilor, le-a adus bani,

19 zicând: Dați-mi și mie înputernicirea aceasta, ca pe cine voi pune mâinile să primească Duhul Sfânt.

20 Dar Petru a zis către el: Argintul tău să piară cu tine pentru că ai *socolit

cu darul ** lui Dumnezeu ne dobândește prin bani.

* Mat. 10. 8. 2 Reg. 5. 16. ** Cap. 2. 38; 10. 45; 11. 17.

21 Tu n'ai parte nici sorț în cuvântul acesta, căci inima ta nu este dreaptă înaintea lui Dumnezeu.

22 Pocăște-te deci de această răutate a ta și roagă-te de Domnul, poate îți * va ierta gândul inimii tale.

* Din. 4. 27. 2 Tim. 2. 25.

23 Căci văd că ești în amărăciune *de fiere și în legătura nedreptății.

* Evr. 12. 15.

24 Și răspunzând Simon, a zis: Rugați-vă *voi către Domnul pentru mine ca nimic să nu vină peste mine din cele ce ați zis.

* Fac. 20. 7, 17. Exod. 8. 8. Num. 21. 7. 1 Reg. 13. 6. Iov. 42. 8. Iac. 5. 16.

25 Deci ei, după ce au mărturisit și au vorbit cuvântul Domnului, s'au întors la Ierusalim și vestiau evanghelia în multe sale ale Samaritenilor.

Filip și famenul Etiopian.

26 Și un înger al Domnului a vorbit lui Filip zicând: Scoală-te și du-te spre miazăzi pe calea ce pogoară dela Ierusalim la Gaza; aceasta este pustie.

27 Și s'a sculat și a plecat. Și iată un *bărbat E-

tiopian, un famen, un puternic la Candace, împărăteasa Etiopienilor, care era peste toată vistieria ei, care venise ** să se închine la Ierusalim;

* Tef. 3. 10. ** Ioan 12. 20.

28 și se întorcea și ședea în carul său și citia pe proorocul Isaia.

29 Și Duhul a zis lui Filip: Apropie-te și lipește-te de carul acesta.

30 Și Filip a alergat la el și l-a auzit citind pe Isaia proorocul și a zis: Înțelegi cele ce citești?

31 Iar el a zis: Cum aş putea, dacă nu mă va călăuzi cineva? Și a rugat pe Filip să se suie și să șadă cu el.

32 Și partea din scriptură pe care o citia era aceasta: *A fost adus ca o oaie la junghiere; și fără glas ca un miel înaintea celui-l tunde, așa nu-și deschide gura.

* Isa. 53. 7, 8.

33 În smerirea lui judecata i-a fost ridicată; și neamul lui cine-l va spune? Căci viața lui se ia de pe pământ.

34 Și famenul a răspuns lui Filip și a zis: Rogu-te, despre cine zice proorocul aceasta? Despre sine însuș sau despre un altul?

35 Și Filip și-a deschis gura și, începând * dela scriptura aceasta, i-a binevestit pe Isus.

* Luc. 24. 27. Cap. 18. 28.

36 Și pe când mergeau pe cale, au venit la o apă. Și famenul zice: Iată apă; ce * mă împiedecă să fiu botezat?

* Cap. 10. 47.

(37 Și Filip i-a zis: Dacă * crezi din toată inima, îți este îngăduit. Și răspunzând a zis: Cred ** că Isus Hristos este Fiul lui Dumnezeu.) * Mat. 28. 19. Marc. 16. 16. ** Mat. 16. 16. Ioan 6. 69; 9. 35, 38; 11. 27. Cap. 9. 20. 1 Ioan 4. 15; 5. 5, 13.

38 Și a poruncit să stea carul și s'au pogorît amândoi la apă, atât Filip cât și famenul și l-a botezat.

39 Iar când au ieșit din apă, Duhul * Domnului a răpit pe Filip și famenul nu l-a mai văzut căci mergea pe calea sa bucurându-se.

* 1 Reg. 18. 12. 2 Reg. 2. 16. Ezech. 3. 12, 14.

40 Și Filip a fost aflat în Azot, și străbătând, vestia evanghelia în toate cetățile până a venit la Cezarea.

Întoarcerea lui Saul.

9 Iar Saul, * suflând încă amenințare și omor împotriva ucenicilor Domnului, a venit la marele preot

* Cap. 8. 3. Gal. 1. 13. 1 Tim. 1. 13.

2 și a cerut dela el scrisori la Damasc, către sinagogi, că dacă va găsi pe vreunul că sunt ai Căii, atât bărbați cât și femei, să-l aducă legați la Ierusalim.

3 Și pe când * călătoria, a fost așa: s'a apropiat de Damasc și fără veste a strălucit împrejurul lui o lumină din cer.

* Cap. 22. 6; 26. 12. 1 Cor. 15. 8.

4 Și a căzut la pământ și a auzit un glas zicându-i: Saule, Saule, pentru ce * mă prigonești?

* Mat. 25. 40, etc.

5 Iar el a zis: Cine ești, Doamne? Iar el a zis: Eu sânt Isus pe care-l prigonești; (cu greu * îți este să calci cu piciorul peste ghimpi.

* Cap. 5. 39.

6 Și tremurând și speriat fiind: zice: Doamne, ce * voiești să fac? Și Domnul zice către el: Cîscăla-te și intră în cetate și îți se va spune ce trebuie să faci.

* Luc. 3. 10. Cap. 2. 37; 16. 30.

7 Iar bărbații * cari mergeau împreună cu el pe cale au stat încremeniți, auzind glasul dar nezăbind pe nimeni.

* Dan. 10. 7. Cap. 22. 9; 26. 13.

8 Și Saul s'a sculat dela pământ și când i s'au deschis ochii, nu vedea nimic;

și l-au dus de mână și l-au adus în Damasc.

9 Și a fost trei zile fără vedere și n'a mâncat, nici n'a băut.

10 Și în Damasc era un ucenic cu numele * Anania.

Și Domnul i-a zis într-o vedenie: Anania! Și el a zis: Iată-mă, Doamne.

* Cap. 22. 12.

11 Și Domnul a zis către el: Scoală-te și du-te pe ulița numită Dreaptă și caută în casa lui Iuda pe unul cu numele Saul din Tars; * căci iată se roagă.

* Cap. 21. 39; 22. 3.

12 Și el a văzut în vedenie un bărbat cu numele Anania intrând la el și punând mâinile peste el ca să-și capete vederea.

13 Dar Anania a răspuns: Doamne, am auzit dela mulți despre bărbatul acesta câte * rele a făcut sfinților tăi în Ierusalim.

* Vers. 1.

14 Și aici are înputernicire dela mai marii preoților ca să lege pe toți cari * chiamă numele tău.

* Vers. 21. Cap. 7. 59; 22. 16. 1 Cor. 1. 2. 2 Tim. 2. 22.

15 Dar Domnul i-a zis: Du-te, pentru că acesta * îmi este un vas ales, ca să poarte numele meu înaintea Neamurilor ** și îm-

păraților † și copiilor lui Israel.

* Cap. 13. 2; 22. 21; 26. 17. Rom. 1. 1. 1 Cor. 15. 10. Gal. 1. 15. Efes. 3. 7, 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11. ** Rom. 1. 5; 11. 13. Gal. 2. 7, 8. † Cap. 25. 22, 23; 26. 1, etc.

16 Căci eu îi * voi arăta câte trebuie să sufere pentru numele meu.

* Cap. 20. 23; 21. 11. 2 Cor. 11. 23.

17 Și Anania * a plecat și a intrat în casă; și punându-și ** mâinile peste el, a zis: Frate Saule, Domnul Isus, care ți s'a arătat în calea pe care veniai, m'a trimis ca iar să-ți capeți vederea și să ți fii umplut de Duhul Sfânt.

* Cap. 22. 12, 13. ** Cap. 8. 17. † Cap. 2. 4; 4. 31; 8. 17; 13. 52.

18 Și îndată au căzut dela ochii lui ca niște solzi și și-a căpătat vederea și s'a sculat și a fost botezat.

19 Și a luat mâncare și s'a întărit. Și * a fost câteva zile cu ucenicii cari erau în Damasc. * Cap. 26. 20.

20 Și îndată a propovădui în sinagogi pe Isus că * el este Fiul lui Dumnezeu.

* Cap. 8. 37.

21 Și toți cari-l auiau erau uimiți și ziceau: Nu este oare acesta * celce a nimicit în Ierusalim pe cei-ce chemau acest nume? Și pentru aceasta a venit aici

ca să-i ducă legați la mai marii preoților.

* Cap. 8. 3. Vers. 1. Gal. 1. 13, 23.

22 Iar Saul se întăria și mai mult și puneă în încercătură * pe Iudeii cari locuiau în Damasc întărind că acesta este Hris-tosul.

* Cap. 18. 28.

Iudeii caută să omoare pe Saul.

23 Și când s'au împlinit destule zile, Iudeii s'au * sfătuit împreună ca să-l omoare.

* Cap. 23. 12; 25. 3. 2 Cor. 11. 26.

24 Dar sfatul * lor a fost adus la cunoștința lui Saul. Și ei păziau porțile zi și noapte ca să-l omoare.

* 2 Cor. 11. 32.

25 Iar ucenicii l-au luat noaptea și l-au * pogorît prin zid, lăsându-l jos într'o coșniță.

* Ios. 2. 15. 1 Sam. 19. 12.

26 Și când a fost * la Ierusalim, cerca să se lipească de ucenici; și toți se temeau de el, necrezând că este ucenic.

* Cap. 22. 17. Gal. 1. 17. 18.

27 Dar * Barnaba l-a luat cu sine și l-a dus la apostoli și le-a istorisit cum pe cale a văzut pe Domnul și că i-a vorbit și cum ** în Damasc a propovăduit pe față în numele lui Isus.

* Cap. 4. 36; 13. 2. ** Vers. 20, 22.

28 Și era împreună cu ei în Ierusalim, intrând * și ieșind,

* Gal. 1. 18.

29 și propovăduind pe față în numele Domnului. Și vorbea și se întreba cu Eleniștii; * dar ** ei umblau ca să-l omoare.

* Cap. 6. 1; 11. 20. ** Vers. 23. 2 Cor. 11. 26.

30 Și când au știut frații, l-au dus în jos la Cesarea și l-au trimis la Tars.

Vindecarea lui Enea.

31 Deci Biserica * prin toată Iudea și Galilea și Samaria avea pace, zidindu-se și înaintând în frica Domnului, și prin mângâierea Sfântului Duh se înmulția.

* Cap. 8. 1.

32 Și a fost așa: pe când trecea Petru prin * toate părțile, s'a pogorît la sfinții cari locuiesc în Lida.

* Cap. 8. 11.

33 Și a găsit acolo pe un om, cu numele Enea, de opt ani zăcând în pat, care era slăbănog.

34 Și Petru i-a zis: Enea, Isus Hristos te * vindecă; scoală și fă-ți patul. Și îndată s'a sculat.

* Cap. 3. 6, 16; 4. 10.

35 Și toți locuitorii din Lida și Saronă * l-au văzut și s'au ** întors la Domnul.

* 1 Cron. 5. 16. ** Cap. 11. 21.

Învierea Tabitei.

36 Și în Iope era o ucenică cu numele Tabita, care tălmăcită se zice Dorca. Aceasta era plină de * fapte bune și de milostenii pe cari le făcea.

* 1 Tim. 2. 10. Tit. 3. 8.

37 Și a fost așa: în acele zile ea s'a îmbolnăvit și a murit; și după ce au scăldat-o, au pus-o în odaia de sus.

* Cap. 1. 13.

38 Și fiindcă Lida era aproape de Iope, ucenicii când au auzit că Petru este în ea, au trimis doi bărbați la el rugându-l: Nu pregeta să vii până la noi.

39 Și Petru s'a sculat și a venit cu ei; și când a sosit, l-au dus în odaia de sus și i s'au înfățișat toate văduvele plângând și arătând cămășile și hainele câte le făcea Dorca, pe când era cu ele.

40 Dar Petru i-a scos * pe toți afară și a ingenunchiat ** și s'a rugat; și întorcându-se spre trup, a zis: Tabita, scoală-te. Și ea și-a deschis ochii și când a văzut pe Petru, s'a ridicat în sus.

* Mat. 9. 25. ** Cap. 7. 60. Marc. 5. 41, 42. Ioan 11. 43.

41 Și el i-a dat mâna și a sculat-o în sus; și chemând pe sfinți și pe văduve, le-a înfățișat-o vie.

42 Și s'a făcut cunoscut prin toată Iope și * mulți au crezut în Domnul.

* Ioan 11. 45; 12. 11.

43 Și a fost așa: el a rămas destule zile în Iope la un oarecare Simon, * un tăbăcar.

* Cap. 10. 6.

Sulașul Corneliu.

10 Și în Cesarea era un bărbat cu numele Corneliu, sutaș în ceata de ostași numită Italiană,

2 cucernic * și temător ** de Dumnezeu cu toată casa lui, care făcea multe milostenii poporului și se ruga lui Dumnezeu todeauna.

* Vers. 22. Cap. 8. 2; 22. 12. ** Vers. 35.

3 El a văzut * lămurit într'o vedenie cam pela ceasul al nouălea din zi, un înger al lui Dumnezeu intrând la el și zicându-i: Corneliu.

* Vers. 30. Cap. 11. 13.

4 Iar el uitându-se țintă la el și speriat, a zis: Ce este, Doamne? Și el i-a zis: Rugăciunile tale și milosteniile tale s'au suit spre aducere aminte înaintea lui Dumnezeu.

5 Și acum trimite bărbați la Iope și adu pe Simon, care se numește și Petru.

6 El găzduiește la un oarecare Simon * tăbăcarul,

** a cărui casă este lângă mare. * Cap. 9. 43. ** Cap. 11. 14.

7 Iar după ce a plecat îngerul care-i vorbise, el a strigat pe doi dintre casnicii săi și pe un ostaș cucernic dintre cei care erau mereu pe lângă el.

8 și istorisindu-le toate, i-a trimis la Iope.

Corneliu întors la Dumnezeu.

9 Și a doua zi pe când mergeau ei pe cale și se apropiiau de cetate, Petru s'a suit pe acoperiș, pe la ceasul al șaselea, ca să se roage.

* Cap. 11. 5, etc.

10 Și a flămânzit și voia să mănânce; și pe când găteau ei, a venit peste el o răpire sufletească.

11 Și zărește cerul deschis și un vas pogorându-se ca o pânză mare lăsată în jos, de patru capete pe pământ, * Cap. 7. 56. Apoc. 19. 11.

12 în care erau toate cele cu patru picioare și târitoare ale pământului și păsări ale cerului.

13 Și s'a făcut un glas către el: Scoală-te, Petre, înjunghie și mănâncă.

14 Iar Petru a zis: Cu niciun chip, Doamne; pentru că n' am mâncat ceva spurcat și necurat.

* Lev. 11. 4; 20. 25. Deut. 14. 3, 7. Ezech. 4. 14.

15 Și iarăși a venit un glas a doua oară către el: Ce * a curățit Dumnezeu, nu spurca tu.

* Mat. 15. 11. Vers. 28. Rom. 14. 14, 17, 20. 1 Cor. 10. 25. 1 Tim. 4. 4. Tit. 1. 16.

16 Iar aceasta s'a făcut până de trei ori și îndată vasul a fost ridicat în sus în cer.

17 Și pe când Petru nu se dumeria în sine ce să fie vedenia pe care a văzut-o, iată bărbații trimiși de Corneliu, întrebând cu deamăruntul de casa lui Simon, au statut la poartă.

18 și au strigat și au întrebat dacă Simon numit și Petru găzduiește aici.

19 Dar pe când Petru se gândia în sine despre vedenie, Duhul i-a * zis: Iată, te caută trei bărbați.

* Cap. 11. 12.

20 Deci scoală-te, * pogoră-te și du-te împreună cu ei fără să te îndoiești de ceva, pentru că eu i-am trimis.

* Cap. 15. 7.

21 Și Petru s'a pogorât la bărbați și a zis: Iată, eu sunt acela pe care-l căutați; care este pricina pentru care sunteți aici?

22 Iar ei au zis: Corneliu * sutașul, bărbat drept și temător de Dumnezeu, și cu mărturie ** dela tot neamul Iudeilor, a fost în-

stăruit de Dumnezeu printr'un înger sfânt ca să trimiță să te cheme la casa lui și să audă cuvinte dela tine. * Vers. 1. 2, etc. ** Cap. 22. 12.

23 I-a chemat deci înăuntru și i-a găzduit. Și a doua zi s'a sculat și a ieșit cu ei, și unii dintre frații dela Iope au * venit cu el.

* Vers. 45. Cap. 11. 12.

24 Și a doua zi au intrat în Cesarea; iar Corneliu îi aștepta, după ce chemase pe rudele sale și pe prietenii săi de aproape.

25 Și când a fost să intre Petru, Corneliu i-a ieșit înainte, i-a căzut la picioare și s'a închinat.

26 Dar Petru l-a ridicat zicând: Scoală-te; * și eu însumi sunt un om.

* Cap. 14. 14, 15. Apoc. 19. 10; 22. 9.

27 Și pe când vorbise cu el, a intrat și găsește pe mulți cari se adunaseră.

28 Și a zis către ei: Voi știți că * este neîngăduit unui bărbat Iudeu să se lipească sau să vină la unul de alt neam; și totuși mie Dumnezeu ** mi-a arătat să nu numesc pe niciun om spurcat sau necurat.

* Ioan 4. 9; 18. 28. Cap. 11. 3. Gal. 2. 12, 14. ** Cap. 15. 8, 9. Efes. 3. 6.

29 Și deaceia am venit fără să fac împotrivire când au trimis după mine.

Întreb deci: Pentru care cuvânt ați trimis după mine?

30 Și Corneliu a zis: Acum patru zile, până la ceasul acesta mă rugam în al nouălea ceas în casa mea, și iată un * bărbat în ** veșmânt strălucitor a statut înaintea mea. * Cap. 1. 10.

** Mat. 28. 3. Marc. 16. 5. Luc. 24. 4.

31 Și a zis: Corneliu, rugăciunea * ți-a fost ascultată și ** milosteniile tale au fost aduse aminte înaintea lui Dumnezeu.

* Dan. 10. 12. Vers. 4, etc. ** Evr. 6. 10.

32 Trimite deci la Iope și chiază la tine pe Simon, care se numește și Petru; el găzduiește în casa lui Simon tăbăcarul, lângă mare.

33 Îndată deci am trimis la tine și bine ai făcut că ai venit. Acum deci noi toți suntem aici înaintea lui Dumnezeu ca să ascultăm toate cele poruncite ție de Domnul.

34 Și Petru a deschis gura și a zis: Cu * adevărat înțeleg că Dumnezeu nu caută în față,

* Deut. 10. 17. 2 Cron. 19. 7. Iov 34. 19. Rom. 2. 11. Gal. 2. 6. Efes. 6. 9. Col. 3. 25. 1 Pet. 1. 17.

35 ci în * orice neam, cel ce se teme de el și lu-

crează dreptate îi este primit. * Cap. 15. 9. Rom. 2. 13, 27; 3. 22, 29; 10. 12, 13. 1 Cor. 12. 13. Gal. 3. 28. Efes. 2. 13, 18; 3. 6.

36 Cuvântul pe care l-a trimis copiilor lui Israel, binevestind*evanghelia păcii prin Isus Hristos, (el este** Domn al tuturor), * Isa. 57. 19. Efes. 2. 14, 16, 17. Col. 1. 20. ** Mat. 28. 18. Rom. 10. 12. 1 Cor. 15. 27. Efes. 1. 20, 22. 1 Pet. 3. 22. Apoc. 17. 14; 19. 16.

37 voi înșivă știți vorba aceea care s'a făcut prin toată Iudea, începând*de la Galilea, după botezul pe care l-a propovăduit Ioan; * Luc. 4. 14.

38 pe Isus din Nazaret, cum* Dumnezeu l-a uns cu Duhul Sfânt și cu putere; care a umblat din loc în loc, făcând bine și tămăduind pe toți cei asupriți de diavolul, pentrucă ** Dumnezeu era cu el.

* Luc. 4. 18. Cap. 2. 22; 4. 27. Evr. 1. 9. ** Ioan 3. 2.

39 Și noi*suntem martori pentru toate câte a făcut în țara Iudeilor și în Ierusalim; pe care l-au ** șers omorît atârându-l pe lemn. * Cap. 2. 20. ** Cap. 5. 30.

40 Pe el Dumnezeu l-a sculat*a treia zi și i-a dat ca să se arate * Cap. 2. 24.

41 nu*la tot poporul ci nouă martorilor cari am fost aleși mai dinainte de

Dumnezeu, cari** am mâncat și am băut împreună cu el după învierea lui dintre cei morți.

* Ioan 14. 17, 22. Cap. 13. 31. ** Luc. 24. 30, 43. Ioan 21. 13.

42 Și ne-a*poruncit să propovăduim poporului și să dăm mărturie, că** el este cel rânduit de Dumnezeu Judecător al viilor † și al morților.

* Mat. 28. 19, 20. Cap. 1. 8. ** Ioan 5. 22, 27. Cap. 17. 31. † Rom. 14. 9, 10. 2 Cor. 5. 10. 2 Tim. 4. 1. 1 Pet. 4. 5.

43 Pentru el mărturisesc toți proorocii că prin numele lui oricine* care crede în el** primește iertarea păcatelor.

* Isa. 53. 11. Ier. 31. 34. Dan. 9. 24. Mic. 7. 18. Zah. 13. 1. Mal. 4. 2. Cap. 26. 22. ** Cap. 15. 9; 26. 18. Rom. 10. 11. Gal. 3. 22.

44 Pe când vorbea încă Petru aceste vorbe, Duhul Sfânt a*căzut peste toți cari ascultau cuvântul.

* Cap. 4. 31; 8. 15—17; 11. 15.

45 Și credincioșii din tăierea împrejur, ceice au venit cu Petru, s'au uimit * pentrucă** darul Sfântului Duh s'a vărsat și peste Neamuri.

* Vers. 23. ** Cap. 11. 18. Gal. 3. 14.

46 Căci îi auziau vorbind în limbi și mărind pe Dumnezeu. Atunci Petru a răspuns:

47 Nu cumva poate ci-

neva opri apa ca să nu fie botezați aceștia cari au primit Duhul Sfânt ca * și noi?

* Cap. 11. 17; 15. 8, 9. Rom. 10. 12.

48 Și a*poruncit ca să fie botezați în** numele lui Isus Hristos. Atunci l-au rugat să rămână câteva zile.

* 1 Cron. 1. 17. ** Cap. 2. 38; 8. 16.

Petru își îndreptățește purtarea.

11 Și apostolii și frații cari erau prin Iudea au auzit că și Neamurile au primit cuvântul lui Dumnezeu.

2 Și când s'a suît Petru la Ierusalim, cei din tăierea împrejur se întrebau între ei împotriva* lui,

* Cap. 10. 45. Gal. 2. 12.

3 zicând: Ai*intrat la bărbați cari n'au tăierea împrejur și ** ai mâncat cu ei. * Cap. 10. 28. ** Gal. 2. 12.

4 Dar Petru a început și le-a înșiruit toate pe*rând zicând:

* Luc. 1. 3.

5 Eu*mă rugam în cetatea Iope și am văzut o vedenie într'o răpire sufletească: un vas pogorându-se ca o pânză mare, lăsată jos din cer de patru capete și a venit până la mine;

* Cap. 10. 9, etc.

6 în care, când m'am

uitat țintă, deosebiam cu mintea și vedeam cele cu patru picioare ale pământului și fiare și târătoare și păsările cerului.

7 Și am auzit și un glas zicându-mi: Scoală-te, Petre, înjunghie și mănâncă.

8 Dar am zis: Cu nici-un chip, Doamne, pentrucă n'a intrat niciodată în gura mea ceva spurcal sau necurat.

9 Dar un glas a răspuns a doua oară din cer: Ce a curățit Dumnezeu, nu spurca tu.

10 Și aceasta s'a făcut până de trei ori și toate au fost trase iarăș sus în cer.

11 Și iată, deodată trei bărbați s'au înfățișat la casa în care eram noi, fiind trimiși dela Cesarea la mine.

12 Și Duhul mi-a*zis să mă duc cu ei neîndoiindu-mă de nimic. Și acești **șase frați au venit și ei cu mine și am intrat în casa bărbatului. * Ioan 16. 13. Cap. 10. 19; 15. 7. ** Cap. 10. 23.

13 Și*ne-a spus cum*a văzut pe inger stând în casa sa și zicând: Trimite la Iope și adu pe Simon care se numește și Petru.

* Cap. 10. 33.

14 care îți va vorbi cuvinte prin cari vei fi mântuit tu și toată casa ta.

15 Și când am început eu să vorbesc, Duhul Sfânt a căzut peste ei ca * și peste noi la început.

* Cap. 2. 4.

16 Și mi-am adus aminte de cuvântul Domnului, cum zicea: Ioan * a botezat cu apă dar voi ** veți fi botezați cu Duhul Sfânt.

* Mat. 3. 11. Ioan 1. 26, 33. Cap. 1. 5; 19. 4. ** Isa. 44. 3. Ioel 2. 28; 3. 18.

17 Dacă deci * Dumnezeu le-a dat același dar ca și nouă, cari am crezut în Domnul Isus Hristos, cine ** eram eu ca să pot opri pe Dumnezeu?

* Cap. 15. 8, 9. ** Cap. 10. 47.

18 Și când au auzit acestea, s'au liniștit și au slăvit pe Dumnezeu zicând: Așa dar * și Neamurilor a dat Dumnezeu pocăință spre viață.

* Rom. 10. 12, 13; 15. 9, 16.

Barnaba și Saul la Antiohia.

19 Deci cei * împrăștiați din pricina necazului făcut în privința lui Ștefan, au străbătut pânăla Fenicia și Cipru și Antiohia, nevorbind nimănui cuvântul decât numai Iudeilor.

* Cap. 8. 1.

20 Și unii dintre ei erau

bărbați din Cipru și din Cirene, cari când au venit în Antiohia, vorbeau și către Greci, * binevestind pe Domnul Isus. * Cap. 6. 1; 9. 29.

21 Și mâna * Domnului era cu ei și un mare număr au crezut și s'au ** înțeles la Domnul.

* Luc. 1. 68. Cap. 2. 47. ** Cap. 9. 30.

22 Și s'a auzit vorba despre ei la urechile bisericii care este în Ierusalim și au trimis pe Barnaba * pânăla Antiohia, * Cap. 9. 27.

23 care când a venit și a văzut harul lui Dumnezeu, s'a bucurat și îndemna * pe toți să stăruiască cu hotărîre de inimă în Domnul. * Cap. 13. 43; 14. 22.

24 Pentrucă el era un bărbat bun și plin * de Duhul Sfânt și de credință. Și ** destulă gloată a fost adăugată la Domnul.

* Cap. 6. 5. ** Vers. 21. Cap. 5. 14.

25 Și a ieșit la Tars * ca să caute pe Saul. * Cap. 9. 30.

26 Și dupăce l-a găsit, l-a adus la Antiohia. Și a fost așa: un an întreg ei s'au adunat împreună cu biserica și au învățat gloată destulă și ucenicii au fost numiți Creștini pentru întâia oară în Antiohia.

O foamete proorocită de Agab.

27 Și în acele zile s'au

pogorît niște prooroci * dela Ierusalim la Antiohia.

* Cap. 2. 17; 13. 1; 15. 32; 21. 9. 1 Cor. 19. 29. Efes. 4. 11.

28 Și unul dintre ei cu numele Agab, * s'a sculat și a însemnat prin Duhul că are să fie o foamete mare peste tot pământul locuit, care s'a și făcut sub Claudiu. * Cap. 21. 10.

29 Și ucenicii, ficcare după cum se înlesnia, au hotărît să trimeată un ajutor * fraților cari locuiesc în Iudea,

* Rom. 15. 26. 1 Cor. 16. 1. 2 Cor. 9. 1.

30 ceeace * au și făcut, trimițându-l bătrânilor prin mâna lui Barnaba și Saul.

* Cap. 12. 25.

Petru izbăvit din temniță.

12 Și pe vremea aceea Irod împăratul și-a întins mâinile ca să facă rău la unii din ai bisericii.

2 Și a omorît cu sabia pe Iacov, fratele * lui Ioan.

* Mat. 4. 21; 20. 23.

3 Și când a văzut că place Iudeilor, a mai așteptat să prindă și pe Petru. — Și erau zilele * azimilor. — * Exod. 12. 14, 15; 23. 15.

4 Și dupăce l-a prins * l-a pus în temniță și l-a dat la patru străji de câte patru ostași, ca să-l păzească, fiind hotărît ca

după Paști să-l aducă sus înaintea poporului.

* Ioan 21. 18.

5 Deci Petru era păzit în temniță și se făcea stăruitor rugăciune către Dumnezeu pentru el din partea bisericii.

6 Și când avea de gând Irod să-l aducă înainte, în noaptea aceea Petru era culcat între doi ostași, legat cu două lanțuri și păzitorii lângă ușă păziau temnița.

7 Și iată un înger al Domnului a stătut lângă el și o lumină a strălucit în chilie; și el * a lovit coasta lui Petru și l-a deșteptat zicând: Scoală-te degrabă. Și i-au căzut jos cătușele din mâni. * Cap. 5. 19.

8 Și îngerul i-a zis: Încinge-te și pune-ți sandalele în picioare. Și el a făcut așa. Și i-a zis: Aruncă-ți haina pe tine și urmează-mă.

9 Și a ieșit și-l urma și nu * știa că este adevărat ce se face prin înger ci i se părea că vede ** o vedenie.

* Ps. 126. 1. ** Cap. 10. 3, 17; 11. 5.

10 Și dupăce au trecut cea dintâi strajă și pe a doua, au venit la poarta de fier care duce în celate, care * li s'a deschis dela

sine și au ieșit și au trecut înainte printr'o uliță. Și îndată îngerul s'a despărțat dela el. * Cap. 16. 26.

11 Și Petru când și-a venit în sine, a zis: Acum știu cu adevărat că Domnul a * trimis pe îngerul său și m'a ** scăpat din mâna lui Irod și din toată așteptarea poporului Iudeilor.

* Ps. 34. 7. Dan. 3. 28; 6. 22. Evr. 1. 14. ** Iov 5. 19. Ps. 33. 18, 19; 34. 22; 41. 2; 97. 10. 2 Cor. 1. 10. 2 Pet. 2. 9.

12 Și când și-a dat bine scama, a * venit la casa Mariei, mama lui ** Ioan, care se numește și Marcu, unde erau destui adunați și se rugau. †

* Cap. 4. 23. ** Cap. 15. 37. † Vers. 5.

13 Și când a bătut la ușa porții, a venit o slujnică cu numele Roda să asculte.

14 Și când a cunoscut glasul lui Petru, de bucurie n'a deschis poarta, ci a alergat înlăuntrul și a vestit că Petru stă înaintea porții.

15 Iar ei au zis către ea: Ești ne bună. Dar ea întăria cu stăruință că așa este. Și ei ziceau: Este * îngerul lui.

* Fac. 48. 16. Mat. 18. 10.

16 Dar Petru stăruia bătând. Și când au deschis,

l-au văzut și au rămas ulmiți.

17 Dar el, făcându-le * semn cu mâna ca să tacă, le-a istorisit cum Domnul l-a scos din temniță și a zis: Vestiți acestea lui Iacov și fraților. Și a ieșit și s'a dus într'alt loc.

* Cap. 13. 16; 19. 33; 21. 40.

18 Și când s'a făcut ziuă, era nu puțină tulburare între oșlasi ce s'a făcut oare Petru.

19 Și Irod după ce l-a căutat cu stăruință și nu l-a găsit, a cercetat cu deamăruntul pe păzitori și a poruncit să fie duși la moarte. Și s'a pogorît din Iudea la Cesarea și a zăbovit acolo.

Moartea lui Irod.

20 Și Irod era în mare vrăjmășie cu Tirienii și Sidonienii. Dar ei au venit într'un gând la el și înduplecând pe Blast, care era peste odaia de culcat a împăratului, cereau pace pentru că țara * lor se hrănea din cea împărătească.

* 1 Reg. 5. 9, 11. Ezeo. 27. 17.

21 Și într'o zi hotărâtă, Irod s'a îmbrăcat în veșmântul împărătesc și a șezut pe scaunul de judecată și cuvânta către ei:

22 Și poporul striga:

Glas de Dumnezeu și nu de om.

23 Și îndată l-a * lovit un înger al Domnului pentru că ** n'a dat slavă lui Dumnezeu; și a fost mâncat de viermi și și-a dat sufletul. * 1 Sam. 25. 38. 2 Sam. 21. 17. ** Ps. 115. 1.

24 Iar cuvântul * lui Dumnezeu sporia și se înmulțea.

* Isa. 55. 11. Cap. 6. 7; 19. 20. Col. 1. 6.

25 Și Barnaba și Saul după ce și-au împlinit slujba, s'au întors din Ierusalim luând * cu ei și pe Ioan ** care era numit și Marcu.

* Cap. 13. 5, 13; 15. 37. ** Vers. 12.

Barnaba și Saul. — Elima.

13 Și în * Antiohia, în biserică ce era acolo, erau prooroci și învățători, Barnaba ** și Simeon numit Niger și Luciu † din Cirene și Manaen, care fusese crescut împreună cu Irod tetrarhul și Saul.

* Cap. 11. 27; 14. 26; 15. 35. ** Cap. 11. 22—26. † Rom. 16. 21.

2 Și pe când slujiau ei Domnului și postiau, Duhul Sfânt a zis: Deosebiți-mi * acum pe Barnaba și pe Saul pentru lucrarea ** la care mi i-am chemat.

* Num. 8. 14. Cap. 9. 15; 22. 21. Rom. 1. 1. Gal. 1. 15; 2. 9. ** Mat. 9. 38. Cap. 14. 26. Rom. 10. 15. Efes. 3. 7, 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11. Evr. 5. 4.

3 Atunci, după ce au postit * și s'au rugat, și-au pus mâinile peste ei și le-au dat drumul. * Cap. 6. 6.

4 Ei dar fiind trimiși afară de Duhul Sfânt, au venit la Seleucia și de acolo au plecat pe apă la Cipru. * Cap. 4. 36.

5 Și când au ajuns la Salamina, au vestit * cuvântul lui Dumnezeu în sinagogile Iudeilor. Și aveau slujitor și pe Ioan. **

* Vers. 46. ** Cap. 12. 25; 15. 37.

6 Și după ce au străbătut tot ostrovul până la Pafos, au găsit pe un bărbat vrăjitor, * un prooroc mincinos, un Iudeu, al cărui nume era Bar-Isus, * Cap. 8. 9.

7 care era cu proconsulul Sergius Paulus, un bărbat priceput. Acesta a chemat la sine pe Barnaba și pe Saul și a căutat cu stăruință să audă cuvântul lui Dumnezeu.

8 Dar Elima * vrăjitorul, căci astfel se tălmăcește numele lui, li s'a împotrivit, încercând să întoarcă cu desăvârșire pe proconsul dela credință.

* Exod. 7. 11. 2 Tim. 3. 8.

9 Dar Saul care este chemat și Pavel, fiind plin * de Duhul Sfânt, s'a uitat țintă la el.

* Cap. 4. 8.

10 și a zis: O tu cel plin

de orice înșelăciune și de orice răutate, fiu * al diavolului, vrăjmaș al oricărei dreptăți, nu încetezi de a stramba căile cele drepte ale Domnului?

* Mat. 13. 38. Ioan 8. 44. 1 Ioan 3. 8.

11 Și acum iată mâna * Domnului este asupra ta și vei fi orb, nevăzând soarele până la o vreme anume. Și îndată a căzut peste el negură și întunec și umblând împrejur, căuta cine să-l ducă de mână. * Exod. 9. 3. 1 Sam. 5. 6.

12 Atunci proconsulul când a văzut ce s'a făcut, a crezut, mirându-se de învățătura Domnului.

Pavel în Perga și în Antiohia Pisidiei.

13 Și Pavel și cei cu el au pornit pe mare dela Pafos și au venit la Perga în Pamfilia; și Ioan * s'a despărțit de ei și s'a întors la Ierusalim. * Cap. 15. 38.

14 Iar ei străbătând dela Perga, au venit la Antiohia Pisidiei și au intrat * în sinagogă în ziua Săbătelui și au șezut jos.

* Cap. 16. 13; 17. 2; 18. 4.

15 Și după * citirea legii și a proorocilor, mai marii sinagogii au trimis la ei zicând: Bărbați frați, dacă aveți vreun cuvânt * de

mângâiere pentru popor, vorbiți.

* Luc. 4. 16. Vers. 27. ** Evr. 13. 29.

16 Și Pavel s'a sculat și făcând * semn cu mâna, a zis: Bărbați Israeliti și cei ce ** vă temeți de Dumnezeu, ascultați. * Cap. 12. 17. ** Vers. 26, 42, 43. Cap. 10. 35.

17 Dumnezeuul poporului acestuia Israel și-a * ales pe părinții noștri și a înălțat poporul ** când au stat vremelnice în țara Egiptului, și † i-a scos cu braț înalt din el.

* Deut. 7. 6, 7. ** Exod. 1. 1. Ps. 105. 23, 24. Cap. 7. 17. † Exod. 6. 6; 13. 14, 16.

18 Și vreme * cam de patruzeci de ani a suferit apucăturile lor în pustie.

* Exod. 16. 35. Num. 14. 33, 34. Ps. 95. 9, 10. Cap. 7. 36.

19 Și după ce a nimicit * șapte Neamuri în țara Canaan, le-a ** împărțit lor spre moștenire țara aceloră, vreme cam de patru sute cincizeci de ani.

* Deut. 7. 1. ** Ios. 14. 1, 2. Ps. 78. 55.

20 Și după acestea le-a * dat judecători până la ** Samuel proorocul.

* Iudc. 2. 16. ** 1 Sam. 3. 20.

21 Și după aceea * au cerut un împărat și Dumnezeu le-a dat pe Saul, fiul lui Chis, bărbat din seminția lui Benjamin, patruzeci de ani.

* 1 Sam. 8. 5; 10. 1.

22 Și după ce l-a înălțat, * le-a ** ridicat ca împărat pe David, căruia i-a și zis mărturisind: Am † găsit pe David, fiul lui Iese, bărbat †† după inima mea, care va face toate voile mele.

* 1 Sam. 15. 23, 26, 28; 16. 1. Osea 13. 11.

** 1 Sam. 16. 13. 2 Sam. 2. 4; 5. 3. † Ps. 89. 20. †† 1 Sam. 13. 14. Cap. 7. 46.

23 Din * sămânța acestui om Dumnezeu după făgăduință ** a adus lui Israel un Mântuitor, † pe Isus.

* Ioa. 11. 1. Luc. 1. 32, 69. Cap. 2. 30. Rom. 1. 3. ** 2 Sam. 7. 12. Ps. 132. 11. † Mat. 1. 21. Rom. 11. 26.

24 după ce * Ioan a propovăduit înainte de venirea lui botezul pocăinței la tot poporul lui Israel.

* Mat. 3. 1. Luc. 3. 3.

25 Și pe când Ioan își sfârșia alergarea, zicea: Ce * socotiți că sunt eu? Nu sunt eu acela; ci iată vine după mine unul căruia nu sunt vrednic să-i desleg încălțăminte la picioarele.

* Mat. 3. 11. Marc. 1. 7. Luc. 3. 16. Ioan 1. 20, 27.

26 Bărbați frați, copii ai neamului lui Avraam și ceice sunt între voi temători de Dumnezeu, nouă * ni s'a trimis cuvântul mântuirii acesteia.

* Mat. 10. 6. Luc. 24. 47. Cap. 3. 26, Vers. 46.

27 Căci ceice locuiesc în Ierusalim și mai marii lor,

fiindcă nu l-au cunoscut * pe el nici glasurile proorocilor cari ** se citesc în fiecare Sabat, le-au împlinit † judecându-l

* Luc. 23. 34. Cap. 3. 17. 1 Cor. 2. 8. ** Vers. 14, 15. Cap. 15. 21. † Luc. 24. 20, 44. Cap. 26. 22; 28. 23.

28 și deși * n'au găsit nicio vină de moarte în el, totuși ** au cerut dela Pilat ca el să fie ucis.

* Mat. 27. 22. Marc. 15. 13, 14. Luc. 23. 21, 22. Ioan 19. 6, 15. ** Cap. 3. 13, 14.

29 Și * când au săvârșit toate cele scrise despre el, l-au luat jos ** depe lemn și l-au pus într'un mormânt.

* Luc. 18. 31; 24. 44. Ioan 19. 28, 30. 36, 37. ** Mat. 27. 59. Marc. 15. 46. Luc. 23. 53. Ioan 19. 38.

30 Dar * Dumnezeu l-a sculat dintre cei morți;

* Mat. 28. 6. Cap. 2. 24; 3. 13, 15, 26; 5. 30.

31 și el * a fost văzut mai multe zile de ceice s'au suit împreună cu el din ** Galilea la Ierusalim, cari † acum sunt martorii lui la popor.

* Mat. 28. 16. Cap. 1. 3. 1 Cor. 15. 5-7. ** Cap. 1. 11. † Cap. 1. 8; 2. 32; 3. 15; 5. 32.

32 Și noi vă binevestim vouă făgăduința * făcută către părinți, * Fac. 3. 15; 12. 3; 22. 18. Cap. 26. 6. Rom. 4. 13. Gal. 3. 16.

33 că Dumnezeu a împlinit-o pentru copiii noștri, înviind pe Isus, după

cum și este scris în psalmul al doilea: Tu * ești Fiul meu, eu astăzi te-am născut. * Ps. 2. 7. Evr. 1. 5; 5. 5.

34 Dar că l-a înviat dintre cei morți ca să nu se mai întoarcă la putrezire, a zis astfel: Vă voi * da binecuvântările cele cuvioase și de crezut ale lui David. * Isa. 55. 3.

35 Deaceia și în altul zice: Nu * vei da pe Cel Cuvios al tău să vadă putrezire. * Ps. 16. 10. Cap. 2. 31.

36 Căci David după ce a slujit neamului său, prin sfatul lui Dumnezeu, a adormit * și a fost adăugat la părinții săi și a văzut putrezire. * 1 Reg. 2. 10. Cap. 2. 29.

37 Dar acela pe care Dumnezeu l-a sculat, n'a văzut putrezire.

38 Deci să vă fie cunoscut bărbați frați, că prin acesta * vi se vestește iertarea păcatelor * Ier. 31. 34. Dan. 9. 24. Luc. 24. 47. 1 Ioan 2. 12.

39 și prin el * oricine crede este îndreptățit de toate de care n'ați putut fi îndreptățiți prin legea lui Moise.

* Isa. 53. 11. Rom. 3. 28; 8. 3. Evr. 7. 19.

40 Deci luați aminte să nu vie peste voi ce s'a zis în prooroci: *

* Isa. 29. 14. Hab. 1. 5.

41 Vedeti, disprețuitorilor, și mirați-vă, și pieriți, căci eu lucrez o lucrare în zilele voastre, lucrare pe care n'o veți crede dacă v'o spune cineva.

Prigonirile Iudeilor.

42 Și pe când ieșiau ei afară, îi rugau ca să li se vorbiască vorbele aceastea în Sabatul următor.

43 Și după ce s'a risipit sinagoga, mulți dintre Iudei și dintre prozeliti cu cernici, au urmat pe Pavel și Barnaba, cari vorbind către ei îi * îndemnau să stăruiască în harul * lui Dumnezeu. * Cap. 11. 23; 14. 22. * Tit. 2. 11. Evr. 12. 15. 1 Pet. 5. 12.

44 Și în Sabatul viitor mai toată cetatea s'a adunat să asculte cuvântul lui Dumnezeu.

45 Dar când au văzut Iudeii gloatele, s'au umplut de piznă și se împotriviau la cele vorbite * de Pavel și huliau.

* Cap. 18. 6. 1 Pet. 4. 4. Iuda 10.

46 Și Pavel și Barnaba au vorbit cu îndrăzneală și au zis: Era de trebuință * ca vouă să vi se vorbească mai întâiu cuvântul lui Dumnezeu; dar * fiindcă li lepădați și nu vă judecați pe voi înșivă vrednici de

Pavel în Iconia.

vlașă vecinică, iată ne întoarcem * la Neamuri.

* Mat. 10. 6. Cap. 3. 26. Vers. 26. Rom. 1. 16. * Exod. 32. 10. Deut. 32. 21. Isa. 55. 5. Mat. 21. 43. Rom. 10. 19. † Cap. 18. 6; 28. 28.

47 Căci așa ne-a poruncit Domnul *zicând*: Te-am * pus ca să fii Lumina Neamurilor, ca să fii spre mântuire până la marginea pământului.

* Isa. 42. 6; 49. 6. Luc. 2. 32.

48 Și când au auzit Neamurile, se bucurau și slăveau cuvântul Domnului și * câți erau rânduiți spre viașă vecinică au crezut.

* Cap. 2. 47.

49 Și cuvântul Domnului se împrăștia prin tot Iunetul.

50 Dar Iudeii au întărit pe femeile cucernice, pe cele alese și pe bărbații de frunte ai cetății și au stârnit * o prigonire împotriva lui Pavel și a lui Barnaba și i-au scos afară din hotarele lor.

* 2 Tim. 3. 11.

51 Iar ei * au scuturat praful de pe picioare împotriva lor și au venit la Iconia. * Mat. 10. 14. Marc. 6. 11. Luc. 9. 5. Cap. 18. 6.

52 Și ucenicii erau plini * de bucurie și de Duhul Sfânt.

* Mat. 5. 12. Ioan 16. 22. Cap. 2. 46.

14 Și a fost așa: în Iconia au intrat împreună în sinagoga Iudeilor și au vorbit astfel încât a crezut o mare mulțime de Iudei și Greci.

2 Dar Iudeii cari erau neînduplecați au întărit și înrăutățit sufletele Neamurilor împotriva fraților.

3 Deci au rămas desulă vreme *acolo* vorbind cu îndrăzneală în Domnul, care * mărturisia pentru cuvântul harului său, dând să se facă semne și minuni prin mâinile lor.

* Marc. 16. 20. Evr. 2. 4.

4 Dar mulțimea cetății s'a desbinat și unii erau cu Iudeii iar alții cu apostolii. *

* Cap. 13. 3.

5 Și când s'a făcut o pornire a Neamurilor și a Iudeilor cu mai marii lor, ca să-i * înfrunte rușinos și să-i omoare cu pietre,

* 2 Tim. 3. 11.

6 ei și-au dat bine seama și au fugit * în cetățile Liconiei, Lистра și Derbe și în împrejurime. * Mat. 10. 23.

7 Și acolo vestiau evanghelia.

Vindecarea unui olog.

8 Și în * Lистра sta jos un bărbat neputincios de picioare, olog din pântecul

mamei lui, care niciodată nu umblase. * Cap. 3. 2.

9 Acesta asculta pe Pavel vorbind; care uitându-se țintă la el și văzând că are credință ca să fie vindecat. * Mat. 8. 10; 9. 28, 29.

10 a zis cu glas tare: Scoală-te * drept pe picioarele tale. Și el a făcut o săritură și umbla. * Isa. 35. 6.

11 Iar gloatele, când au văzut ce a făcut Pavel, și-au ridicat glasul în limba licaoniană zicând: Dumnezeuii * s'au coborât la noi în asemănarea oamenilor. * Cap. 8. 10; 28. 6.

12 Și numiau pe Barnaba Jupiter, iar pe Pavel Mercur, fiindcă el mănua cuvântul.

13 Iar preotul lui Jupiter, al cărui templu este înaintea cetății, a adus tauri și cununi la porți și voia * să înjunghie jertfă cu gloatele. * Dan. 2. 46.

14 Și când au auzit apostolii Barnaba și Pavel, și-au sfâșiat veșmintele și s'au repezit în gloată strigând. * Mat. 26. 65.

15 și zicând: Bărbați, pentru ce * faceți acestea? Și noi suntem ** oameni de aceea fire cu voi și vă aducem vestea bună ca să vă întoarceți dela aceste

deșertăciuni la * Dumnezeu cel viu care * a făcut cerul și pământul și marea și toate celece sunt în ele. * Cap. 10. 26. ** Iac. 5. 17. Apoc. 19. 10. † 1 Sam. 12. 21. 1 Reg. 16. 13. Ier. 14. 22. Amos 2. 4. 1 Cor. 8. 4. † 1 Tes. 1. 9. * † Iac. 1. 1. Ps. 33. 6; 146. 6. Apoc. 14. 7.

16 care * în neamurile trecute a îngăduit toate Neamurile ca să meargă pe căile lor.

* Ps. 81. 12. Cap. 17. 30. 1 Pet. 4. 9.

17 Toluș * nu s'a lăsat pe sine însuș fără martur întrucât a lucrat binele și v'a dat ** din cer ploi și vremuri roditoare, umplându-vă inimile de hrană și veselie.

* Cap. 17. 27. Rom. 1. 20. ** Lev. 26. 4. Deut. 11. 14; 28. 12. Iov 5. 10. Ps. 65. 10; 68. 9; 147. 8. Ier. 14. 22. Mat. 5. 45.

18 Și zicând acestea, abia au oprit gloatele ca să nu le înjunghie jertfă. Pavel în Derbe și Antiohia.

19 Dar au sosit niște Iudei dela * Antiohia și Iconia și după ce au înduplecat gloatele și au aruncat ** cu pietre în Pavel, îl târau afară din cetate socotind că este mort.

* Cap. 13. 45. ** 2 Cor. 11. 25. 2 Tim. 3. 11.

20 Și după ce l-au înconjurat ucenicii, s'a sculat și a intrat în cetate. Și a doua zi a ieșit cu Barnaba la Derbe.

21 Și după ce au vestit evanghelia în cetatea aceea și * au făcut destui ucenici, s'au întors la Listra și la Iconia și la Antiohia, * Mat. 28. 19.

22 întărind sufletele ucenicilor, îndemnându-i * să străduiască în credință și că prin multe necazuri trebuie ** să intrăm în împărăția lui Dumnezeu.

* Cap. 11. 23; 13. 43. ** Mat. 10. 38; 16. 24. Luc. 22. 28, 29. Rom. 8. 17. 2 Tim. 3. 11, 12; 3. 12.

23 Și după ce le-au * rânduit presbiteri în fiecare biserică și s'au rugat cu postiri, i-au încredințat Domnului, în care crezușeră. * Tit. 1. 5.

24 Și au străbătut Pisia și au venit la Pamfilia;

25 și după ce au vorbit cuvântul în Perga, s'au pogorât la Atalia,

26 și * de acolo au plecat pe apă la Antiohia, de unde fuseseră încredințați ** harului lui Dumnezeu pentru lucrarea pe care o săvârșiseră.

* Cap. 13. 1, 3. ** Cap. 15. 40.

27 Și când au ajuns și au adunat biserica, au * vestit toate câte făcuse Dumnezeu cu ei și că a deschis ** Neamurilor o ușă de credință.

* Cap. 15. 4. 12; 21. 19. ** 1 Cor. 16. 9. 2 Cor. 2. 12. Col. 4. 3. Apoc. 3. 8.

28 Și au zăbovit acolo nu puțină vreme cu uceniciei.

Adunarea Bisericii din Ierusalim.

15 Și unii * s'au pogorât dela Ierusalim și învățau pe frați zicând: Dacă ** nu veți fi tăiați împrejur, după * datina lui Moise, nu puteți fi mântuiți.

* Gal. 2. 12. ** Ioan 7. 22. Vers. 5. Gal. 5. 2. Filip. 3. 2. Col. 2. 8, 11, 16. † Iac. 17. 10. Lev. 12. 3.

2 Și făcându-se nu puțină împotrivire și cercetare din partea lui Pavel și Barnaba cu ei, au hotărât frații ca Pavel și Barnaba și alții oarecari dintre ei să * se suie la apostoli și presbiteri la Ierusalim pentru această neînțelegere. * Gal. 2. 1.

3 Deci ei fiind trimiși * de biserică, treceau prin Fenicia și Samaria, istorisind ** întoarcerea Neamurilor: și făceau mare bucurie la toți frații. * Rom. 15. 24. 1 Cor. 16. 6, 11. ** Cap. 14. 27.

4 Și când au ajuns la Ierusalim, au fost primiți de biserică și apostoli și presbiteri și au spus * toate câte făcuse Dumnezeu cu ei. * Vers. 12. Cap. 14. 27; 21. 19.

5 Și unii din secta Fariseilor cari au crezut s'au ridicat zicând că * trebuie

să-i taie împrejur și să le poruncească să păzească legea lui Moise. * Vers. 1.

6 Și apostolii și presbiterii s'au adunat să vadă despre acest cuvânt.

7 Și după ce s'a făcut multă cercetare, s'a sculat Petru și a zis către ei: Bărbați frați, * voi știți că din zilele dela început Dumnezeu a făcut o alegere între voi, ca prin gura mea Neamurile să audă cuvântul evangheliei și să creadă. * Cap. 10. 20; 11. 12.

8 Și Dumnezeu care cunoaște * inimile le-a mărturisit dându-le * Duhul Sfânt ca și nouă,

* 1 Cron. 28. 9. Cap. 1. 24. ** Cap. 10. 44.

9 și n'a făcut nicio * deosebire între noi și ei curățindu-le ** inimile prin credință. * Rom. 10. 11. ** Cap. 10. 15, 28, 43, 1 Cor. 1. 2. 1 Pet. 1. 22.

10 Acum dar de ce ispiți pe Dumnezeu ca * să puneți pe grumazul ucenicilor un jug pe care nici părinții noștri nici noi n'am fost în stare să-l purtăm? * Mat. 23. 4. Gal. 5. 1.

11 Ci credem * că suntem mântuiți prin harul Domnului Isus Hristos în acelaș fel ca ei.

* Rom. 3. 24. Efes. 2. 8. Tit. 2. 11; 3. 4, 5.

12 Și toată mulțimea a

tăcut * și ascultau pe Barnaba și pe Pavel istorisind câte semne și minuni făcuse Dumnezeu între Neamuri prin ei. * Cap. 14. 27.

Hotărîrea Bisericii.

13 Iar după ce au tăcut ei, Iacov a * răspuns zicând: Bărbați frați, ascultați-mă: * Cap. 12. 17.

14 Simeon * a istorisit cum mai întâiu Dumnezeu a căutat să ia din Neamuri un popor pentru numele său. * Vers. 7.

15 Și cu aceasta glăsuiește împreună cuvintele proorocilor, după cum este scris:

16 După * acestea iar mă voiu întoarce și voiu zidi din nou cortul cel căzut al lui David și voiu zidi iarăș cele răsturnate ale lui și-l voiu îndrepta,

* Amos 9. 11, 12.

17 pentru că rămășița de oameni să caute pe Domnul și toate Neamurile peste cari este chemat numele meu,

18 zice Domnul care face acestea cunoscute din veac.

19 De aceea cu * judec să nu supărăm pe aceia dintre Neamuri cari se ** întorc la Dumnezeu.

* Vers. 28. ** 1 Tes. 1. 9.

20 ci să le scriem ca să se ferească de * întinăciu-

nile idolilor și de ** curvie și de ce este sugrumat și j de sange.

* Fac. 35. 2. Exod. 20. 3, 23. Ezech. 20. 30. 1 Cor. 8. 1; 10. 20, 28. Apoc. 2. 14, 20. ** 1 Cor. 6. 9, 18. Gal. 5. 19. Efes. 4. 3. Col. 3. 5. 1 Tes. 4. 3. 1 Pet. 4. 3. † Fac. 9. 4. Lev. 3. 17. Deut. 12. 16, 23.

21 Căci Moise are din vremuri dedemult în fiecare cetate pe ceice-l propovăduiește, fiind ciliti * în sinagogi în fiecare Sabat.

* Cap. 13. 15, 27.

22 Atunci s'a părut bine apostolilor și presbiterilor cu toată biserica să aleagă bărbați dintre ei și să trimită la Antiohia cu Pavel și Barnaba, pe Iuda, care se numește Barsaba, * și pe Sila, bărbați căpetenii între frați.

* Cap. 1. 23.

23 Și au scris *astfel* prin mâna lor: Apostolii și presbiterii și frații către frații celor dintre Neamuri, cari sunt la Antiohia și în Siria și în Cilicia, sănătate.

24 Deoarece am auzit că unii * dintre noi v'au tulburat cu cuvinte, răsuindu-vă sufletele, cărora noi nu le-am poruncit,

* Vers. 1. Gal. 2. 4; 5. 12. Tit. 1. 10, 11.

25 ni s'a părut bine, fiind într'un gând, să alegem bărbați și să trimitem la voi împreună cu iubiții noștri Barnaba și Pavel,

26 oameni * cari și-au pus în joc sufletele pentru numele Domnului nostru Isus Hristos. * Cap. 13. 50; 14. 19. 1 Cor. 15. 30. 2 Cor. 11. 23, 26.

27 Am trimis deci pe Iuda și pe Sila și ei înșiși vă vor da de știre prin viu grai aceleași.

28 Căci s'a părut bine Duhului Sfânt și nouă ca să nu se mai pună peste voi nicio greutate mai mare decât acestea ce sunt de neapărată trebuință:

29 să vă feriți * de cele înjunghiate idolilor și de sange ** și de cele sugrumate și de curvie, de cari dacă vă veți păzi pe voi înșivă cu îngrijire, bine faceți. Fiți sănătoși.

* Vers. 20. Cap. 21. 25. Apoc. 2. 14, 20. ** Lev. 17. 14.

Hotărîrea adusă în Antiohia.

30 Deci când li s'a dat drumul, s'au pogorît la Antiohia și strângând mulțimea, le-au dat scrisoarea.

31 Și după ce au citit-o, s'au bucurat de mângâiere.

32 Și Iuda și Sila fiind și ei prooroci, au * îndemnat prin multe cuvinte pe frați și i-au înălărit.

* Cap. 14. 22; 18. 23.

33 Și după ce au stat câțeva vreme *acolo*, li s'a * dat drumul în pace de că-

tre frați la ceice i-au trimis. * 1 Cor. 16. 11. Ebr. 11. 31.

34 Iar lui Sila i s'a părut bine să rămâie acolo.

35 Dar Pavel * și Barnaba au zăbovit în Antiohia învățându-i și binevestind cuvântul lui Dumnezeu împreună și cu alții mulți. * Cap. 13. 1.

Pavel cercetează Bisericile.

36 Și după câteva zile Pavel a zis către Barnaba: Să ne întoarcem acum să cercetăm pe frați în * fiecare cetate, în care am vestit cuvântul Domnului, văzând cum se află.

* Cap. 13. 4, 13, 14, 51; 14. 1, 6, 24, 25.

37 Și Barnaba s'a hotărât să ia cu ei și pe Ioan, * care se numește Marcu.

* Cap. 12. 12, 25; 13. 5. Col. 4. 10. 2 Tim. 4. 11. Film. 24.

38 Dar Pavel găsea că este drept să nu ia împreună cu ei pe acela care s'a despărțit de ei * dela Pamfilia și n'a venit cu ei la lucru. * Cap. 13. 13.

39 Și s'a iscat o aprindere încât s'au despărțit unul de altul și Barnaba a luat cu sine pe Marcu și a plecat pe apă la Cipru.

40 Iar Pavel și-a ales pe Sila și a ieșit fiind incredințat * de frați harului Domnului. * Cap. 14. 26.

41 Și străbătea prin Siria și Cilicia întărind * bisericile. * Cap. 16. 5.

Timotei. — Vedenia lui Pavel.

16 * Și a ajuns și la Derbe și Listra. Și iată acolo era un ucenic cu numele ** Timotei, fiu † al unei femei Iudeice credincioase, dar al unui tată Grec.

* Cap. 14. 6. ** Cap. 19. 22. Rom. 16. 21. 1 Cor. 4. 17. Filip. 2. 19. 1 Tes. 3. 2. 1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 2. † 2 Tim. 1. 5.

2 El avea bună mărturie dela frații * cari erau în Listra și Iconia. * Cap. 6. 3.

3 Pe el îl voia Pavel ca să iasă cu el și l-a luat * și l-a tăiat împrejur din pricina Iudeilor cari erau în acele locuri; căci știau toți că tatăl lui era Grec.

* 1 Cor. 9. 20. Gal. 2. 3. Gal. 5. 2.

4 Și când treceau prin cetăți, le dădeau să păzească hotărârile * judecate de apostolii și presbiterii cari erau în Ierusalim.

* Cap. 15. 28, 29.

5 Deci bisericile * erau întărite în credință și sporiau la număr în fiecare zi.

* Cap. 15. 41.

6 Și au trecut prin ținutul Frigiei și Galatiei, fiind opriți de Duhul Sfânt să vorbească cuvântul în Asia.

7 Și când au venit spre Misia, încercau să meargă

în Bitinia și Duhul lui Isus nu le-a îngăduit.

8 Deci trecând pe lângă Misia, s'au * pogorît la Troa. * 2 Cor. 2. 12. 2 Tim. 4. 13.

9 Și noaptea i s'a arătat lui Pavel o vedenie: un bărbat * din ** Macedonia sta și-l ruga și zicea: Trece în Macedonia și ajută-ne.

* Cap. 10. 30. ** 2 Cor. 2. 13.

10 Și când a văzut vedenia, îndată am căutat să ieșim în Macedonia, judecând că Dumnezeu ne-a chemat să le vestim evanghelia.

Pavel la Filipi. — Lidia.

11 Deci plecând pe apă din Troa, am mers drept la Samotracia și a doua zi la Neapolis.

12 Și deacolo la Filipi, * care este o cetate a Macedoniei, cea dintâi din ținut, o colonie romană; și am zăbovit în această cetate câteva zile. * Filip. 1. 1.

13 Și în ziua Sabatului am ieșit afară din poartă la un râu, unde socotiam că este un loc de rugăciune; și am șezut jos și vorbiam femeilor cari erau adunate.

14 Și o femeie cu numele Lidia, vânzătoare de purpură din orașul Tiatira, temătoare de Dumne-

zeu, asculta; a cărei inimă a * deschis-o Domnul ca să ia aminte la cele vorbite de Pavel. * Luc. 24. 45.

15 Și după ce a fost botezată ea și casa ei, ne-a rugat zicând: Dacă ați judecat că sânt credincioasă Domnului, intrați în casa mea și rămâneți acolo. Și ne-a * silit. * Fac. 19. 3; 33. 11. Jude. 19. 21. Luc. 24. 29.

O slujnică ghicitoare. — Temnicerul din Filipi.

16 Și a fost așa: pe când ne duceam noi la locul de rugăciune, ne-a ieșit înainte o slujnică, * având un duh al lui Piton, care aducea mult câștig ** domnilor ei prin ghicire.

* 1 Sam. 28. 7. ** Cap. 19. 21.

17 Ea urmând după Pavel și noi, striga zicând: Acești oameni sunt robi ai Dumnezeului Celui Preaînalt cari vă vestesc calea mântuirii.

18 Și aceasta o făcea multe zile. Dar Pavel foarte necăjit * s'a întors și a zis duhului: Îți poruncesc în numele lui Isus Hristos să ieși afară din ea. Și ** a ieșit afară în ceasul acela.

* Marc. 1. 25, 34. ** Marc. 16. 17.

19 Și când au văzut * domnii ei că s'a dus nădejdea câștigului lor, au a-

lor Cesarului, zicând * că este un alt împărat, Isus.

* Luc. 23. 2. Ioan 19. 12. 1 Pet. 2. 13.

8 Și au tulburat gloata și pe mai marii cetății cari auziau acestea.

9 Și după ce au luat cheazășie dela Iason și dela ceilalți, le-au dat drumul.

Pavel la Berea.

10 Iar frații * îndată au trimis noaptea pe Pavel și pe Sila la Berea, cari când au sosit, s'au dus în sinagoga Iudeilor.

* Cap. 9. 25. Vers. 14.

11 Aceștia erau mai aleși la suflet decât cei din Tesalonic; ei au primit cuvântul cu toată voioșia, cercelând * cu deamăruntul scripturile în fiecare zi, dacă acestea ar fi așa.

* Isa. 34. 16. Luc. 16. 29. Ioan 5. 39.

12 Mulți dintre ei deci au crezut și din femeile grecești de stare bună și dintre bărbați, nu puțini.

13 Dar Iudeii din Tesalonic când au cunoscut că și în Berea a fost vestit de Pavel cuvântul lui Dumnezeu, au venit și acolo învățându-l și tulburându-l gloatele.

14 Și atunci frații îndată * au trimis pe Pavel ca să se ducă până spre mare și Sila și Timotei au mai rămas acolo.

* Mat. 10. 23

Pavel la Atena. — Cuvântarea.

15 Iar ceice însoțiau pe Pavel l-au dus * până la Atena; și luând ei poruncă dela el către Sila și Timotei ca să vină cât mai curând la el, au plecat.

* Cap. 18. 5.

16 Și pe când Pavel îi aștepta în Atena, i s'a * întârâtat duhul în sine când a văzut cetatea plină de idoli.

* 2 Pet. 2. 8.

17 Deci a stat de vorbă în sinagogă cu Iudeii și cu cei cucernici și în târg în fiecare zi cu ceice-l învățau.

18 Și unii dintre filosofi Epicurieni și dintre filosofi Stoici s'au legat de el. Și alții ziceau: Ce * trea să spună acest semănător de vorbe? Iar alții: Pare că este vestitor de dumnezei străini! pentru că le binevestia pe Isus și învierea.

19 Și l-au luat cu ei și l-au dus la Areopag zicând: Putem ști ce este această învățătură nouă care este vorbită de tine?

20 Căci aduci la urechile noastre ceva străin; deci voim să știm ce vor să fie acestea.

21 (Iar toți Atenienii și străinii cari se află vro-

melnic acolo nu aveau vreme potrivită pentru nimic alt, decât să vorbească ceva sau să audă ceva mai nou).

22 Și Pavel a stătut în mijlocul Areopagului și a zis: Bărbați Atenieni, întru toate vă văd mai religioși.

23 Căci trecând și privind de aproape lucrurile de închinat ale voastre, am găsit și un altar pe care este scris: DUMNEZEULUI NECUNOSCUȚ. Deci ceea ce voi cinstiți foarte mult, fără să cunoașteți, aceasta vă vestesc eu.

24 Dumnezeu * care a făcut lumea și toate cele ce sunt în ea, el fiind Domnul ** cerului și al pământului, nu + locuiește în temple făcute de mâni,

* Cap. 14. 15. ** Mat. 11. 25. † Cap. 7. 48.

25 nici nu este slujit de mâni omenești, ca * având trebuință de ceva, căci el ** însuș dă tuturor viață și suflare și toate;

* Ps. 50. 8. ** Fac. 2. 7. Num. 16. 22. Iov. 12. 10; 27. 3; 33. 4. Isa. 42. 5; 57. 16. Zah. 12. 1.

26 și a făcut dintr'un singur sânge orice neam de oameni ca să locuiască peste toată fața pământului, hotărînd vremuri rânduite și marginile * locuirii lor,

* Dent. 32. 8.

27 ca * să caute pe Dumnezeu, doar cel puțin l-pipăi și l-ar afla, deși nu este departe de fiecare dintre noi.

* Rom. 1. 20. ** Cap. 14. 5.

28 Căci în * el viețuim ne mișcăm și suntem, după cum ** au zis și unii dintre poezii voștri: Căci noi suntem din neamul lui Dumnezeu.

* Col. 1. 17. Ebr. 1. 3. ** Tit. 1. 1.

29 Fiind deci din neamul lui Dumnezeu, nu trebuie să ne gândim că Dumnezeirea este asemenea aurului sau argintului sau pietrei cioplite de meșteșugul și născocirea omului!

* Isa. 40. 18.

30 Deci Dumnezeu a trecut cu vederea vremurile * de neștiință, dar acum ** poruncește oamenilor ca toți de pretutindeni să se pocăiască,

* Cap. 14. 16. Rom. 3. 25. ** Luc. 24. 47. Tit. 2. 11, 12. 1 Pet. 1. 14; 4. 3.

31 pentru că a pus o zi în care va * judeca cu dreptate pământul locuit prin bărbatul pe care l-a rânduit, punând credința la îndemâna tuturor prin ** aceea că l-a înviat dintre cei morți.....

* Cap. 10. 42. Rom. 2. 16; 14. 10. ** Cap. 2. 24.

32 Și când au auzit ei de învierea morților, unii își băteau joc iar alții au

pucat**pe Pavel și pe Sila și i-au lăsat în târg înaintea mai marilor. * Cap. 19. 25, 26.

** 2 Cor. 6. 5. † Mat. 10. 18.

20 Și după ce i-au adus la căpeteniile, au zis: Acești oameni, cari sunt Iudei, turbură* cetatea noastră

* 1 Reg. 18. 17. Cap. 17. 6.

21 și vestesc datine pe cari nu ne este îngăduit să le primim nici să le facem, noi fiind Romani.

22 Și gloata s'a ridicat împreună împotriva lor: și căpeteniile le-au sfâșiat vestimintele și au*poruncit să-i bată cu nuiele.

* 2 Cor. 6. 5; 11. 23, 25. 1 Tes. 2. 2.

23 Și după ce le-au dat multe lovituri, i-au aruncat în temniță poruncind păzitorului închisorii să-i păzească bine.

24 Acesta primind o astfel de poruncă, i-a aruncat în temnița dinlăuntru și le-a înțepenit picioarele în butuci.

25 Iar pela miezul nopții Pavel și Sila se rugau și cântau laudă lui Dumnezeu și cei legați îi ascultau cu luare aminte.

26 Și deodată s'a făcut un cutremur mare de pământ încât s'au sguduit temeliile închisorii; și îndată toate ușile s'au deschis și

legăturile tuturor s'au** desfăcut.

* Cap. 4. 31. ** Cap. 5. 19; 12. 7, 10.

27 Iar păzitorul închisorii s'a deșteptat din somn și văzând deschise ușile temniței, și-a tras sabia și era să-și răpue viața, socotind că cei legați au fugit afară.

28 Dar Pavel a strigat cu glas mare zicând: Nu-ți face niciun rău, căci toți suntem aici.

29 Și a cerut lumini și s'a repezit înlăuntru și tremurând de frică a căzut înaintea lui Pavel și Sila

30 și i-a dus afară și a zis: Domnilor, * ce trebuie să fac ca să fiu mântuit?

* Luc. 3. 10. Cap. 2. 37; 9. 6.

31 Iar ei au zis: Crede* în Domnul Isus Hristos și vei fi mântuit tu și casa ta.

* Ioan 3. 16, 36; 6. 47. 1 Ioan 5. 10.

32 Și i-au vorbit cuvântul Domnului cu toți cari erau în casa lui.

33 Și el i-a luat la sine în acel ceas al nopții și le-a spălat rănilor și îndată a fost botezat el și toți ai săi.

34 Și i-a suit la casa sa și a*pus masa și s'a veselit cu toată casa lui, fiindcă crezuse în Dumnezeu.

* Luc. 5. 29; 19. 6.

Pavel și Sila slobozi.

35 Iar când s'a făcut zău, căpeteniile au trimis pe ceice purtau nuielele zicând: Dă drumul la oamenii aceia.

36 Și păzitorul închisorii a spus lui Pavel cuvintele acestea, zicând: Căpeteniile au trimis ca să vi se dea drumul; acum dar ieșiți afară și mergeți în pace.

37 Dar Pavel a zis către ei: După ce ne-au bătut în fața lumii, neosândiți, pe noi, oameni cari* suntem Romani, ne-au aruncat în temniță; și acum ne scoți afară pe ascuns? Nu așa, ei să vină ei înșiși să ne scoată afară, * Cap. 22. 25.

38 Și ceice purtau nuielele au adus la cunoștința căpeteniilor aceste vorbe; iar ei s'au temut când au auzit că sunt Romani.

39 Și au venit și i-au îmbunat și i-au dus afară și-i rugau* să plece din cetate.

* Mat. 8. 34.

40 Și ei au ieșit din temniță și au*intrat în casa Lidiei; și când au văzut pe frați, i-au mângâiat și au ieșit.

* Vers. 14.

Pavel în Tesalonie.

17 Și după ce au trecut prin Amfipoli și Apolonia, au venit la Tesalo-

nic unde era o sinagogă a Iudeilor.

2 Și după cum era obiceiul său, Pavel a* intrat la ei și în trei Sabate a stat de vorbă cu ei din scripturi, * Luc. 4. 16. Cap. 9. 20; 13. 5, 14; 14. 1; 16. 13; 19. 8.

3 descoperind și lămurind că Hristosul* trebuia să pătimească și să învieze dintre cei morți; — și zicând, că acest Isus, pe care vi-l vestesc eu, este Hristosul.

* Luc. 24. 26, 46. Cap. 18. 28. Gal. 3. 1.

4 Și unii*dintre ei au fost înduplecați și s'au însoțit cu Pavel și Sila**și o mulțime mare din Grecii eucernici și nu puține dintre femeile de frunte.

* Cap. 28. 24. **Cap. 15. 22, 27, 32. 40.

5 Dar Iudeii pizmuind și luând cu ei pe câțiva bărbai răi din cei de rând și făcând gloată, tulburau cetatea și năvălind la casa lui Iason, căutau să-i scoată afară la popor.

6 Și fiindcă nu i-au găsit, târau pe Iason și pe unii frați la mai marii cetății, strigând: Aceștia*cari au întors**toată lumea pe dos, au venit și aici,

* Rom. 16. 21. ** Cap. 16. 20.

7 și Iason i-a primit la sine. Și toți aceștia lucrează împotriva hotăriri-

zis: Te vom mai asculta iarăş despre aceasta.

33 Aşa Pavel a ieşit din mijlocul lor.

34 Şi unii bărbaţi s'au alipit de el şi au crezut, între cari şi Dionisie Areopagitul şi o femeie cu numele Damaris şi alţii cu ei.

Pavel la Corint.

18 După acestea a plecat din Atena şi a venit la Corint.

2 Şi a aflat pe un Iudeu cu numele Acuila, * de neam din Pont, venit de curând din Italia cu Priscila, nevasta lui, căci Claudiu poruncise ca toţi Iudeii să plece din Roma. Şi el a venit la ei.

* Rom. 16. 3. 1 Cor. 16. 19. 2 Tim. 4. 19.

3 Şi fiindcă era de aceeaş meserie, a rămas la ei şi *lucrau; căci erau de meserie făcători de corturi.

* Cap. 20. 34. 1 Cor. 4. 12. 1 Tes. 2. 9. 2 Tes. 3. 8.

4 Şi * sta de vorbă în sinagogă în fiecare Sabat şi căuta să înduplece pe Iudei şi pe Greci. * Cap. 17. 2.

5 Şi când au venit * din Macedonia Sila şi Timotei, Pavel era ** cu totul datat cuvântului, aducând dovezi Iudeilor că Isus este Hristosul.

* Cap. 17. 14, 15. ** Iov. 32. 18. Cap. 17. 3. Vers. 29.

6 Şi când ei s'au împotrivit * şi huliau, el şi-a scuturat ** hainele şi a zis către ei: Sângele † vostru fie peste capul vostru; eu †† sânt curat; de aici *† înainte mă voi duce la Neamuri.

* Cap. 13. 45. 1 Pet. 4. 4. ** Neem. 5. 13. Mat. 10. 14. Cap. 13. 51. † Lev. 20. 9, 11, 12. 2 Sam. 1. 16. Ezech. 18. 13; 33. 4. †† Ezech. 3. 18, 19; 33. 9. Cap. 20. 26. *† Cap. 13. 46; 28. 28.

7 Şi a trecut de acolo şi a venit în casa unuia cu numele Titu Iust, cinstitor de Dumnezeu, a cărei casă era lipită cu sinagoga.

8 Şi Crisp, * mai marele sinagogii, a crezut în Domnul cu toată casa lui; şi mulţi dintre Corinteni au zind, au crezut şi au fost botezaţi.

* 1 Cor. 1. 14.

9 Şi Domnul * a zis noaptea într'o vedenie lui Pavel: Nu te teme ci vorbeşte şi nu tăcea.

* Cap. 23. 11.

10 pentru că * eu sânt cu tine şi nimeni nu va pune mâna pe tine ca să-ţi faci rău, fiindcă am mult popor în această cetate.

* Ier. 1. 18, 19. Mat. 28. 20

11 Şi a şezut acolo un an şi şase luni, învăţând între ei cuvântul lui Dumnezeu.

Răscola Iudeilor.

12 Dar pe când Galion era proconsul al Ahaiei,

Iudeii au păşit într'un gând împotriva lui Pavel şi l-au dus la scaunul de judecată,

13 zicând: Acesta înduplecă prin cuvinte amăgitoare pe oameni, ca să se închine lui Dumnezeu împotriva legii.

14 Şi pe când Pavel era să deschidă gura, Galion a zis către Iudei: Dacă * ar fi vreo nedreptăţire sau vreo faptă rea, Iudeilor, după cuvânt v'aş îngădui.

* Cap. 23. 29; 25. 11, 19.

15 Dar fiindcă sunt neînțelegeri despre un cuvânt şi nişte nume şi despre legea voastră, vedeţi voi înşivă; eu nu voiesc să fiu judecător al acestora.

16 Şi i-a gonit dela scaunul de judecată.

17 Şi au pus mâna toţi pe Sosten, * mai marele sinagogii, şi-l băteau înaintea scaunului de judecată. Şi lui Galion nu-i păsa nimic de acestea. * 1 Cor. 1. 1.

Pavel în Ierusalim şi Antiohia.

18 Iar Pavel mai rămânând acolo încă destule zile, şi-a luat rămas bun dela fraţi şi s'a dus pe apă în Siria şi cu el Priscila şi Acuila, după ce şi-a

tuns * capul în Chencrea, * căci avea o juruinţă.

* Num. 6. 18. Cap. 21. 24. ** Rom. 16. 1.

19 Şi au ajuns la Efes şi pe ei i-a lăsat acolo iar el a intrat în sinagogă şi a vorbit cu Iudeii.

20 Şi când l-au rugat ca să rămâie mai multă vreme, el nu s'a învoit,

21 ci şi-a luat rămas bun dela ei, zicând: (Trebuie * numaidecât ca sârbătoarea următoare s'o fac în Ierusalim); ** mă voi întoarce la voi, de va vrea Dumnezeu. Şi a plecat pe apă dela Efes.

* Cap. 19. 21; 20. 16. ** 1 Cor. 4. 19. Evr. 6. 3. Iac. 4. 15.

22 Şi după ce s'a dat jos la Cesarea, s'a suil şi a urat bisericii şi s'a pogorât la Antiohia.

A treia călătorie. — Apolo.

23 Şi după ce a stat câtlăva vreme acolo, a ieşit şi a trecut prin Galatia * şi Frigia, întărind ** pe toţi ucenicii.

* Gal. 1. 2; 4. 14. ** Cap. 14. 22; 15. 32, 41.

24 Iar un * Iudeu cu numele Apolo, de neam din Alexandria, bărbat învăţat a venit la Efes şi era tare în scripturi.

* 1 Cor. 1. 12; 3. 5, 6; 4. 6. Tit. 3. 13.

25 Acesta fusese învăţat prin viu graiu în calea Domnului; şi fierbând * cu

duhul, vorbea și-i învăța cu deamăruntul cele despre Isus, deși cunoștea ** numai botezul lui Ioan.

* Rom. 12. 11. ** Cap. 19. 3.

26 Și el a început a vorbi cu îndrăzneală în sinagogă. Și când l-au auzit Priscila și Acuila, l-au luat la ei și l-au învățat mai cu deamăruntul calea lui Dumnezeu.

27 Și când și-a pus în gând să treacă în Ahaia, frații l-au îmbărbătat și au scris către ucenici ca să-l primească. Și când a venit, a * ajutat mult prin har celor cari crezuseră.

* 1 Cor. 3. 6.

28 Căci înfunda cu putere pe Iudei înaintea lumii, arătând * prin scripturi, că Isus este Hristosul.

* Cap. 9. 22; 17. 3. Vers. 5.

Ucenicii lui Ioan se fac creștini.

19 Și a fost așa: pe când era Apolo * în Corint, Pavel trecând prin părțile de sus, a venit la Efes și a găsit pe unii ucenici.

* 1 Cor. 1. 12; 3. 5, 6.

2 Și le-a zis: Ați primit voi Duhul Sfânt când ați crezut? Iar ei i-au zis: Dar nici n'am * auzit dacă este Duhul Sfânt.

* 1 Sam. 3. 7. Cap. 8. 16.

3 Și a zis: Pentruce *bolez* ați fost dar botezați? Și ei au zis: Pentru * botezul lui Ioan. * Cap. 18. 25.

4 Și Pavel a zis: Ioan * a botezat cu botezul pocăinței, zicând poporului ca să creadă în celce vine după el, adică în Isus.

* Mat. 3. 11. Ioan 1. 15, 27, 30. Cap. 1. 5; 11. 16; 13. 24, 25.

5 Și când au auzit, au fost botezați pentru * numele Domnului Isus.

* Cap. 8. 16.

6 Și dupăce * a pus Pavel mâinile asupra lor, Duhul Sfânt a venit peste ei și vorbeau ** în limbi și proorociau.

* Cap. 6. 6; 8. 17. ** Cap. 2. 4; 10. 46.

7 Și toți erau ca la doisprezece bărbați.

Pavel învață pe popor la Efes.

8 Și * a intrat în sinagogă și vorbea cu îndrăzneală vreme de trei luni, vorbind cu ei și înduplecându-i cu privire la cele despre ** împărăția lui Dumnezeu.

* Cap. 17. 2; 18. 4. ** Cap. 1. 3; 28. 23.

9 Și deoarece * unii erau învățoși și nu se înduplecau, vorbind de rău ** Calea înaintea mulțimii, el s'a despărțit de ei și a deosebit pe ucenici vorbind în

fiecare zi în școala lui Tiran.

* 2 Tim. 1. 15. 2 Pet. 2. 2. Iuda 10. ** Cap. 9. 2; 22. 4; 24. 14. Vers. 23.

10 Și aceasta * s'a făcut vreme de doi ani, încât toți ceice locuiesc în Asia, au auzit cuvântul Domnului, atât Iudei cât și Greci.

* Cap. 20. 31.

11 Și Dumnezeu făcea * puteri nemaipomenite prin mâinile lui Pavel:

* Marc. 16. 20. Cap. 14. 3.

12 Încât * pe bolnavi erau aduse dela trupul lui și ștergere sau măbrame și boalele se depărtau dela ei și duhurile rele ieșiau afară. * 2 Reg. 4. 29. Cap. 5. 15.

Exorcisții Iudei.

13 Și unii * dintre Iudeii exorcisți cari umblă din loc în loc, s'au ** apucal să numească peste ceice au duhuri rele numele Domnului Isus zicând: Vă jur pe Isus pe care-l propovăduiește Pavel.

* Mat. 12. 27. ** Marc. 9. 38. Luc. 9. 49.

14 Și erau șapte fii ai unui Sceva, Iuden, mai mare preot, cari făceau aceasta.

15 Și duhul rău a răspuns și le-a zis: Pe Isus îl cunosc și pe Pavel îl știu; dar voi cine sunteți?

16 Și omul în care era duhul rău a sărit asupra

lor și i-a biruit pe amândoi și a avut putere împotriva lor încât au fugit din casa aceea goi și răniți.

17 Și aceasta a ajuns cunoscut tuturor, Iudei și Greci, cari locuiesc în Efes și * a căzut temere peste ei toți și numele Domnului Isus era mărit.

* Luc. 1. 65; 7. 16. Cap. 2. 43; 5. 5, 11.

18 Și mulți dintre ceice crezuseră veniau, măturându-și * și vestindu-și faștele.

* Mat. 3. 6.

19 Și destui din ceice făceau meșteșuguri ciudate, au adus cărțile și le ardeau înaintea tuturor: și au socotit prețurile lor împreună și au găsit cincizeci de mii de arginți.

20 Așa * de puternic sporia și se întăria cuvântul Domnului.

* Cap. 6. 7; 12. 24.

Răscoala argintarului

Dimitrie.

21 Și dupăce * s'au împlinit acestea, Pavel și-a ** pus în duh ca, dupăce va trece prin Macedonia și Ahaia să se ducă la Ierusalim, zicând: Dupăce voi fi acolo, trebuie + să văd și Roma.

* Rom. 15. 25. Gal. 2. 1. ** Cap. 20. 22. + Cap. 18. 21; 23. 11. Rom. 15. 24—28.

22 Și trimițând în Macedonia pe doi dintre * ceice-i slujiau, pe Timotei și

Erast, ** el însuș a stat o vreme în Asia.

* Cap. 13. 5. ** Rom. 16. 23. 2 Tim. 4. 20.

23 Și cam pe vremea aceea * s'a făcut nu puțină tulburare despre Cale.**

* 2 Cor. 1. 8. ** Cap. 9. 2.

24 Căci un oarecare cu numele Dimitrie, un argintar, care făcea temple mici de argint ale Dianei, aducea meșterilor nu puțin * câștig.

* Cap. 16. 16, 19.

25 Și i-a adunat pe aceștia și pe lucrătorii cari se îndeletniciau cu unele ca acestea și a zis: Bărbați, știți că din acest câștig ne este traiul.

26 Și vedeți și auziți că nu numai la Efes ci mai în toată Asia, Pavel acesta a înduplecat și a abătut gloată destulă, zicând că nu * sunt dumnezei accia cari sunt făcuți de mâni.

* Ps. 115. 4. Isa. 44. 10—20. Ier. 10. 3.

27 Și nu numai această parte ne este în primejdie ca să cadă în dispreț ci și templul marei zeițe Diana să fie socolit o nimica și are să fie chiar dată jos din măreția ei, ea pe care toată Asia și tot pământul locuit o cinsteste.

28 Și când au auzit ei, s'au umplut de mânie și strigau zicând: Mare este Diana Efesenilor.

29 Și cetatea s'a umplut de învălmășeală și s'au năpustit într'un gând la teatru, răpind cu ei pe Gaiu * și Aristarh, ** Macedoneni, împreună călători ai lui Pavel.

* Rom. 16. 23. 1 Cor. 1. 14. ** Cap. 20. 4; 27. 2. Col. 4. 10. Film. 24.

30 Și când Pavel și-a pus în gând să intre în popor, ucenicii nu l-au lăsat.

31 Și unii dintre căpeteniile Asiei, fiindu-i prieteni, au trimis la el și-l rugau să nu se ducă la teatru.

32 Deci unii strigau una, alții altceva; căci adunarea era învălmășită și cei mai mulți nu știau pentru ce se adunaseră laolaltă.

33 Și au făcut pe Alexandru să iasă din gloată, împingându-l Iudeii înainte. Și Alexandru * a făcut ** semn cu mâna și voia să se apercă înainte poporului.

* 1 Tim. 1. 20. 2 Tim. 4. 14. ** Cap. 12. 17.

34 Dar când au cunoscut că este Iudeu, s'a făcut un glas din partea tuturor strigând cam două ceasuri: Mare este Diana Efesenilor.

35 Și după ce logofătul a potolit gloata, zice: Bărbați Efeseni, cine este oare dintre oameni care nu cunoaște că cetatea Efeseni-

lor este păzitoarea templului marei Diane și a chipului ei căzut dela Jupiter?

36 Deci fiindcă acestea sunt fără cuvânt de împotrivire, se cuvine să fiți liniștiți și să nu faceți nimic în pripă.

37 Căci ați adus aici pe bărbații aceștia cari nu sunt nici hoți de cele sfinte, nici hulitori ai zeiței noastre.

38 Deci dacă Dimitrie și meșterii cari sunt cu el au cuvânt împotriva cuiva, se țin adunări pentru judecare și sunt proconsuli: să se învinuiască unii pe alții.

39 Iar dacă cereți ceva despre altele, se va lămuri în adunarea legiuită.

40 Căci suntem în primejdie să fim învinuiți pentru răscoala de astăzi; și în privința ei nu vom putea da socoteală de îmbulzeala aceasta.

41 Și după ce a zis acestea, a dat drumul adunării.

Pavel în Macedonia.

20 Și după ce a încetat tulburarea, Pavel trimițând după ucenici și îndemnându-i, și-a luat rămas bun, dela ei și a ieșit să se ducă în Macedonia. * 1 Cor. 16. 5. 1 Tim. 1. 3.

2 Și după ce a trecut prin părțile acelea și îndemnat cu mult cuvânt a venit în Grecia.

3 Și după ce a stat trei luni acolo și făcându-se pândă împotriva lui de către * Iudei, când era să se ducă pe apă în Siria a fost de părere să se întoarcă prin Macedonia.

* Cap. 9. 23; 23. 12; 25. 3. 2 Cor. 11. 20.

4 Și Sopater din Berea al lui Pir, l-a însoțit până în Asia; iar dintre Tesaloniceni Aristarh * și Secunde și Gaiu ** din Derbe și Timotei; † iar dintre cei din Asia Tihic †† și Trofim. *†

* Cap. 19. 29; 27. 2. Col. 4. 10.

** Cap. 19. 29. † Cap. 16. 1. †† Efes. 6. 21.

Col. 4. 7. 2 Tim. 4. 12. Tit. 3. 12.

*† Cap. 21. 29. 2 Tim. 4. 20.

5 Și aceștia s'au dus înainte și ne-au așteptat în Troa.

6 Și după zilele * azimilor noi am plecat pe apă dela Filipi și în cinci zile am venit la ei în ** Troa, unde am zăbovit șapte zile.

* Exod. 12. 14, 15; 23. 15. ** Cap. 16. 8.

2 Cor. 2. 12. 2 Tim. 4. 13.

Învierea lui Eutih.

7 Și în ziua întâi * a săptămânii când ne-am adunat ca să ** frângem pâinea, Pavel a stat de vorbă cu ei având de gând să plece a doua zi; și a în-

tins cuvântul până la miezul nopții.

* 1 Cor. 16. 2. Apoc. 1. 10. ** Cap. 2. 42, 46. 1 Cor. 10. 16; 11. 20, etc.

8 Și erau destule felinare * în odaia de sus, unde eram adunați.

* Cap. 1. 13.

9 Și un tânăr cu numele Eutih seșea pe fereastră cufundat într-un somn adânc; și pe când Pavel sta de vorbă cu ei mereu înainte, fiind doborât de somn, a căzut jos din al treilea etaj și a fost ridicat mort.

10 Iar Pavel s'a * pogorît și a căzut peste el și luându-l în brațe a zis: Nu ** vă speriați căci sufletul lui este în el.

* 1 Reg. 17. 21. 2 Reg. 4. 34. ** Mat. 9. 24.

11 Și după ce s'a suit și a frânt pâinea și a gustat și a vorbit cu ei destul, până în zori, astfel a plecat.

12 Iar ei au adus pe băiat viu și s'au mângâiat nu cu măsură.

Pavel la Milet.

13 Și noi plecând înainte la corabie ne-am dus pe apă la Asos, având de gând să luăm de acolo pe Pavel cu noi; căci astfel rânduise, deoarece el avea să meargă pe jos.

14 Iar când ne-a întâl-

nit la Asos, l-am luat cu noi și am venit la Mitilene.

15 Și de acolo plecând pe apă, am ajuns a doua zi în dreptul Chiosului și în ziua următoare ne-am atins de Samos și rămânând în Troghilion am venit a doua zi la Milet.

16 Căci Pavel a judecat să treacă pe apă pe lângă Efes, ca să nu i se întâmple să întârzie în Asia; căci * se grăbia, dacă i-ar fi cu putință, să ** fie la Ierusalim în ziua * Cincizecimii. * Cap. 18. 21; 19. 21; 21. 4, 12. ** Cap. 24. 17. † Cap. 2. 1. 1 Cor. 16. 8.

Cuvântarea de rămas bun.

17 Și dela Milet a trimis la Efes și a chemat la el pe presbiterii bisericii.

18 Și când au venit la el, le-a zis: Voi știți cum am fost cu voi toată vremea, din * ziua întâi decând am călcat în Asia,

* Cap. 18. 19; 19. 1, 10.

19 slujind Domnului cu toată smerenia și cu lacrimi și încercări, * cari mi s'au întâmplat în pândirile Iudeilor;

* Vers. 3.

20 cum nu m'am * ferit de nimic din cele de folos, ca să nu vă vestesc și să vă învăț în fața tuturor și în case, * Vers. 21.

21 mărturisind * atât lu-

deilor cât și Grecilor po-căința ** față de Dumnezeu și credința în Domnul nostru Isus Hristos. * Cap. 18. 5. ** Marc. 1. 15. Luc. 24. 47. Cap. 2. 38.

22 Și acum iată, legat * în duhul mă duc la Ierusalim, neștiind cecece au să mi se întâmple acolo.

* Cap. 19. 21.

23 decât numai că Duhul Sfânt * îmi mărturisește în ficcare cetate zicând că mă așteaptă legături și necazuri.

* Cap. 21. 4, 11. 1 Tes. 3. 3.

24 Dar nu * în nicio socoteală de viața mea, ca scumpă mie însumi, ** numai să-mi săvârșesc calea și * slujba pe * care am luat-o dela Domnul Isus, spre a mărturisi evanghelia harului lui Dumnezeu.

* Cap. 21. 13. Rom. 8. 35. 2 Cor. 4. 16.

** 2 Tim. 4. 7. † Cap. 1. 17. 2 Cor. 4. 1. † Gal. 1. 1. Tit. 1. 3.

25 Și acum iată știu * că nu-mi veți mai vedea fața voi toți, printre cari am trecut propovăduind împărăția.

* Vers. 38. Rom. 15. 23.

26 De aceea vă mărturiez în ziua de astăzi că sânt curat de sângele * tuturor.

* Cap. 18. 6. 2 Cor. 7. 2.

27 Căci * nu m'am ferit să vă vestesc tot sfatul ** lui Dumnezeu.

* Vers. 20.

** Luc. 7. 30. Ioan 15. 15, Efes. 1. 11.

28 Luați aminte * la voi

înșivă și la toată turma în care v'a ** pus Duhul Sfânt episcopi, ca să păstoriti biserica Domnului, pe care † și-a dobândit-o prin †† însuș sângele său.

29 Știu că după plecarea mea vor intra * între voi lupi grozavi, necruțând turma, * Mat. 7. 15. 2 Pet. 2. 1.

30 și dintre * voi înșivă se vor ridica bărbați vorbind lucruri sucite ca să tragă pe ucenici după ei.

* 1 Tim. 1. 20. 1 Ioan 2. 19.

31 Drept aceea veghiați, aducându-vă aminte că trei * ani, noapte și zi, n'am încetat sfătuind cu lacrimi pe fiecare.

* Cap. 19. 10.

32 Și acum vă încredințez Domnului și cuvântului * harului său, care poate să vă ** zidească și să vă dea moștenirea † între toți cei sfințiți. * Evr. 13. 9. ** Cap. 9. 31. † Cap. 26. 18. Efes. 1. 18. Col. 1. 12; 3. 24. Evr. 9. 15. 1 Pet. 1. 4.

33 N'am poftit argint * sau aur sau îmbrăcăminte dela nimeni. * 1 Sam. 12. 3. 1 Cor. 9. 12. 2 Cor. 7. 2; 11. 9; 12. 17.

34 Voi înșivă cunoașteți că * aceste mâni au slujit pentru cele trebuincioase mie și celorce erau cu mine.

* Cap. 18. 3. 1 Cor. 4. 12. 1 Tes. 2. 9. 2 Tes. 3. 8.

35 În toate v'am dat pildă că *ostenindu-vă astfel trebuie să sprijiniți pe cei slabi și să vă aduceți aminte de cuvintele Domnului Isus că el însuși a zis: Ferice este mai mult a da decât a lua.

* Rom. 15. 1. 1 Cor. 9. 12. 2 Cor. 11. 9, 12; 12. 13. Efes. 4. 28. 1 Tes. 4. 11; 5. 14. 2 Tes. 3. 8.

36 Și când a zis acestea, a îngenunchiat *și s'a rugat cu ei toți. *Cap. 7. 60; 21. 5.

37 Și a fost destul plâns al tuturor și au căzut *pe grumazul lui Pavel și-l sărutau mult, *Fac. 45. 14; 46. 29.

38 Intristându-se mai ales pentru cuvântul pe *care-l zisese că n'au să-i mai vadă fața. Și l-au petrecut până la corabie.

* Vers. 25.

Pavel își ia rămas bun dela ucenicii din Tir.

21 Și după ce a fost așa, ne-am smuls dela ei și am plecat pe apă; am ținut drumul drept și am venit la Cos și a doua zi la Rodos și de acolo la Patara.

2 Și găsim un vas care era să treacă în Fenicia, ne-am suit în el și am plecat pe apă.

3 Și după ce am zărit Cipru, lăsându-l la stânga, mergem pe apă spre Siria și ne-am dat jos la Tir:

pentru că acolo se descărea vasul de povară.

4 Și după ce am găsit pe ucenici *am rămas acolo șapte zile; și aceștia spuneau lui Pavel prin Duhul să nu pună piciorul în Ierusalim. *Cap. 20. 23. Vers. 12.

5 Și a fost așa: am împlinit zilele, am ieșit și am plecat; și ne-au petrecut toți cu neveste și copii până afară din cetate și îngenunchiând *pe țărâm, ne-am rugat *Cap. 20. 36.

6 și ne-am luat ziua bună unii dela alții și noi ne-am suit în vas iar el s'au întors la ale lor. *

* Ioan 1. 14.

Pavel la Ptolemaida și la Cesarea. — Proorocia lui Agab.

7 Și când am sfârșit noi de tot călătoria dela Tir, am ajuns la Ptolemaida; și am urât bun găsit fraților și am rămas cu el o zi.

8 Și a doua zi am plecat și am venit la Cesarea; și intrând în casa lui Filip evanghelistul, *care** era unul din cei șapte, am rămas la el. *Efes. 4. 11.

2 Tim. 4. 5. ** Cap. 6. 5; 8. 26, 40.

9 Acesta avea patru fiice fecioare cari *proorociau.

* Ioel 2. 28. Cap. 2. 17.

10 Și rămânând noi mai

multe zile, s'a pogorît din Iudea un prooroc oarecare cu numele Agab, *Cap. 11. 28.

11 și venind la noi și luând cingătoarea lui Pavel, și-a legat picioarele și mâinile și a zis: Așa zice Duhul Sfânt: Astfel *vor lega Iudeii în Ierusalim pe bărbatul a cui este cingătoarea aceasta și-l vor da prins în mâinile Neamurilor. *Cap. 20. 23. Vers. 33.

12 Și când am auzit acestea, noi și ceice sunt de loc de acolo, îl îndemnam ca să nu se suie la Ierusalim.

13 Atunci Pavel a răspuns și a zis: Ce *faceți plângând și rupându-mi inima? Căci eu sunt gata nu numai să fiu legat ci și să mor la Ierusalim pentru numele Domnului Isus.

* Cap. 20. 24.

14 Și neînduplecându-se, ne-am liniștit zicând: Face-se voia *Domnului!

* Mat. 6. 10; 26. 42. Luc. 11. 2; 22. 42.

15 Iar după aceste zile ne-am pregătit și ne-am suit la Ierusalim.

16 Și au venit cu noi și dintre ucenicii dela Cesarea, cari ne-au adus la un oarecare Mnason din Cipru, ucenic vechiu, la care am fost găzduiți.

Pavel la Ierusalim în Templu.

17 Și când *am fost noi în Ierusalim, frații ne-au primit cu bunăvoință.

* Cap. 15. 4.

18 Iar în ziua următoare Pavel a intrat cu noi la Iacov *și toți presbiterii erau acolo.

* Cap. 15. 13. Gal. 1. 19; 2. 9.

19 Și după ce le-a urât de sănătate la toți, istorisia *câte una cu deamăruntul celece a făcut Dumnezeu între Neamuri prin **slujba lui. *Cap. 15. 4, 12.

Rom. 15. 18, 19, ** Cap. 1. 17; 20. 24.

20 Și ei când au auzit, slăveau pe Dumnezeu și i-au zis: Vezi, frate, câte zecimi de mii sunt între Iudei ceice au crezut și toți sunt plini de râvnă *pentru lege.

* Cap. 22. 3. Rom. 10. 2. Gal. 1. 14.

21 Și au fost puși în cunoștință despre tine că înveți pe toți Iudeii cari sunt între Neamuri să se lepede de Moise zicând că ei nu trebuie să taie împrejur pe copii nici să umble în daline.

22 Ce este dar? Negreșit vor auzi că ai venit.

23 Deci fă ceace-ți zicem. Avem patru bărbați cari au asupra lor o jurămintă.

24 Ia-i și curățește-te cu ei și cheltuieste pentru ei ca să-și radă * capul și toți vor cunoaște că nu este nimic din ceeace au fost învățați despre tine ei că și tu însuși urmezi păzind legea. * Num. 6. 2, 13, 18. Cap. 18. 18.

25 Iar cât pentru Neamurile cari au crezut, noi * am trimis scrisoare după ce am judecat, ca ei să se ferească de ceeace este înjunghiat pentru idoli și de sânge și de ce este sugrumat și de curvie.

* Cap. 15. 20, 29.

26 Atunci Pavel a luat cu el pe bărbați și după ce s'a curățit cu ei în ziua următoare, a * intrat în templu și a vestit ** când aveau să se împlinească zilele de curățire, vremea când avea să fie adus darul pentru fiecare dintre ei. * Cap. 24. 18. ** Num. 6. 13.

Prinderea lui Pavel.

27 Și când erau să se sfârșească cele șapte zile, Iudeii * din Asia zărindu-l în templu, au întărâtat toată gloata și au ** pus mâinile pe el,

* Cap. 24. 18. ** Cap. 26. 21.

28 strigând: Bărbați Israeliti, dați ajutor; acesta este omul, care * învață pe toți de pretutindeni împotriva poporului și a le-

gii și a locului acestuia; ba încă a adus și Greci în templu și a spurcat acest loc sfânt.

* Cap. 24. 5, 6.

29 Căci zăriseră mai înainte cu el în cetate pe Trofim * Efesianul, despre care socotiau că Pavel l-a adus în templu.

* Cap. 20. 4.

30 Și toată cetatea a fost mișcată * și poporul a alergat și au apucat pe Pavel și-l trăgeau afară din templu și îndată au fost închise ușile.

* Cap. 26. 21.

31 Dar pe când cereau să-l omoare, s'a supt vestea la căpitanul cetei de ostași că tot Ierusalimul este întărâtat.

32 Acesta * îndată a luat ostași și sutași și a alergat jos la ei; iar ei când au văzut pe căpitan și pe ostași, au încetat să bată pe Pavel.

* Cap. 23. 27; 24. 7.

33 Atunci căpitanul s'a apropiat și l-a * apucat și a poruncit să fie legat cu două lanțuri și a întrebat cine era și ce a făptuit.

* Cap. 20. 23. Vers. 11.

34 Și strigau unii una iar alții alta din gloată; și neputând cunoaște ce este temeinic, din pricina sgomotului, a poruncit să-l ducă în cetățuie.

35 Și când a fost pe trepte, a fost așa: el a fost

purtat de ostași din pricina îndârjirii gloatei;

36 căci mulțimea poporului urma strigând: Ia-l. * Luc. 23. 18. Ioan 19. 15. Cap. 22. 22. Pavel cere voie să vorbească.

37 Și când era să fie băgat în cetățuie, Pavel zice căpitanului: Imi este oare îngăduit să-ți spun ceva? Iar el a zis: Știi grecește?

38 Nu * ești tu dar Egipteanul, care mai înainte de aceste zile a răsculat și a scos în pustie pe cei patru mii de bărbați ucigași?

* Cap. 5. 36.

39 Dar Pavel a zis: Eu * sânt om Iudeu, din Tarsul din Cilicia, cetățean al unei cetăți nu neînsemnate; te rog dar, dă-mi voie să vorbesc către popor.

* Cap. 9. 11; 22. 3

40 Și după ce i-a dat voie, Pavel stând pe trepte, a * făcut semn cu mâna poporului. Și când s'a făcut tăcere mare, le-a vorbit în graiul evreesc zicând:

* Cap. 12. 17.

Cuvântarea lui Pavel.

22 Bărbați frați * și părinți, ascultați-mi acum apărarea către voi.

* Cap. 7. 2.

2 Și când au auzit că le vorbia în graiul evreesc,

au ținut și mai mult liniște; și a zis:

3 Eu * sânt bărbat Iudeu, născut în Tarsul Ciliciei, dar crescut mare în cetatea aceasta, învățat la ** picioarele lui Gamaliel după strășnicia legii părintești, fiind * † plin de râvnă pentru Dumnezeu după cum sunteți * † și voi toți astăzi.

* Cap. 21. 39. 2 Cor. 11. 22. Filip. 3. 5.

** Deut. 33. 3. 2 Reg. 4. 38. Luc. 10. 39.

† Cap. 5. 34. † Cap. 26. 5. * † Cap. 21. 20.

Gal. 1. 14. † Rom. 10. 2.

4 Și am * prigonit această Cale până la moarte, legând și dând prinși la închisoare bărbați și femei,

* Cap. 8. 3; 26. 9—11. Filip 3. 6.

1 Tim. 1. 13.

5 după cum îmi este martor și marele preot și toată * bătrâniea, dela ** care am primit și scrisori către frați și m'am dus la Damasc, ca să aduc legați la Ierusalim și pe ceice erau acolo pentru ca să fie pedepsiți. * Luc. 22. 66. Cap. 4. 5.

** Cap. 9. 2; 26. 10, 12.

6 Și a fost așa: pe când mergeam * eu și mă apropiam de Damasc, pela amiază fără veste a strălucit din cer o mare lumină împrejurul meu.

* Cap. 9. 3; 26. 12, 13.

7 Și am căzut în locul unde eram și am auzit un glas zicându-mi: Saule,

Saule, pentruce mă prigonesti?

8 Iar eu am răspuns: Cine ești, Doamne? Și el mi-a zis: Eu sânt Isus din Nazaret, pe care tu-l prigonești.

9 Și ceice * erau cu mine au zărit într'adevăr lumina dar n'au auzit glasul ce-luice-mi vorbia.

* Dan. 10. 7. Cap. 9. 7

10 Și am zis: Ce să fac, Doamne? Iar Domnul mi-a zis: Scoală-te și mergi la Damasc; și acolo ți se va vorbi despre toate ce-ți sunt rânduite ca să faci.

11 Și fiindcă nu vedeam din pricina slavei acelei lumini, fiind dus de mână de ceice erau cu mine, am venit la Damasc.

12 Și un * oarecare Anania, bărbat evlavios după lege, cu mărturie ** bună dela toți Iudeii † cari locuiesc acolo,

* Cap. 9. 17. ** Cap. 10. 22. † 1 Tim. 3. 7.

13 a venit la mine și stând aproape mi-a zis: Frate Saule, capătă-ți vederea. Și eu chiar în acel ceas m'am uitat în sus la el.

14 Și el a zis: Dumnezeu * părinților noștri te-a ales ca să cunoști voia lui și să † vezi pe †† Cel

Drept și să †† auzi un glas din gura lui.

* Cap. 3. 13; 5. 30. ** Cap. 9. 15; 26. 16.

† 1 Cor. 9. 1; 15. 8. †† Cap. 3. 14; 7. 52.

* 1 Cor. 11. 23. Gal. 1. 12.

15 Căci * vei fi martor pentru el la toți oamenii despre celece ** ai văzut și auzit.

* Cap. 23. 11. ** Cap. 4. 20; 26. 16.

16 Și acum ce zăbovești? Scoală-te, botează-te și spală-ți * păcatele tale, dupăce vei chema ** numele lui.

* Cap. 2. 38. Evr. 10. 22. ** Cap. 9. 14. Rom. 10. 13.

17 Și a * fost așa: când m'am întors la Ierusalim și mă rugam în templu, am fost într'o răpire sufletească * Cap. 9. 26. 2 Cor. 12. 2.

18 și l-am * văzut zicându-mi: Grăbește ** și ieși curând din Ierusalim; pentrucă nu-ți vor primi mărturia despre mine.

* Vers. 14. ** Mat. 10. 14.

19 Și eu am zis: Doamne, ei * înșiși știu că puneam în temniță și băteam ** prin sinagogi pe ceice cred în tine.

* Cap. 8. 3. Vers. 4. ** Mat. 10. 17.

20 Și * când se vărsa sângele lui Ștefan, martorul tău, eram și eu însumi de față și încuviințam ** împreună și păziam veșmintele celorce-l omorau.

* Cap. 7. 58. Luc. 11. 48. ** Cap. 8. 1. Rom. 1. 32.

21 Și el mi-a zis: Mergi, căci * te voi trimite de parte la Neamuri.

* Cap. 9. 15; 13. 2, 46, 47; 18. 6; 26. 17. Rom. 1. 5; 11. 13; 15. 16. Gal. 1. 15, 16; 2. 7, 8. Kfes. 3. 7, 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11.

Pavel: cetățean roman.

22 Și l-au ascultat până-lu acest cuvânt și și-au ridicat glasul zicând: Ia * depe pământ pe unul ca acesta; căci nu se cuvine să ** trăiască.

* Cap. 21. 36. ** Cap. 25. 24.

23 Și pe când strigau ei și își aruncau jos veșmintele și asvârliau țărână în văzduh,

24 căpitanul a poruncit să fie adus în cetățuie, zicând să-l cerceteze cu loviri de biciu, ca să afle pentru care pricină strigau așa împotriva lui.

25 Dar când l-au întins pentru bicele de curele, Pavel a zis către sulașul care era de față: Vă * este oare îngăduit să bateți cu bice pe un om Roman și nejudecat? * Cap. 16. 37.

26 Și când a auzit sulașul, s'a dus la căpitan și i-a spus zicând: Ce ai de gând să faci? Căci omul acesta este Roman.

27 Și căpitanul a venit și i-a zis: Spune-mi, ești Roman? Și el a zis: Da.

28 Și căpitanul a răspuns: Eu cu o mare sumă de bani am dobândit cetățenia aceasta. Și Pavel a zis: Iar eu sânt chiar nașcut Roman.

29 Îndată deci s'au dus la o parte dela el cei care-l cercetează; și căpitanul s'a temut când a cunoscut că este Roman, că fusese legat.

Pavel înaintea Sinedriului

30 Dar a doua zi, vrând să cunoască ce este temerăria, pentruce este învinovat de Iudei, l-a deslegat și poruncit ca să se aducă mai marii preoților și sinedriul și a adus jos Pavel și l-a pus înaintea lor.

23 Și Pavel uitându-se înaintea sinedriului a zis: Bărbați frați, eu m'am purtat cu tot cuțitul bun înaintea lui Dumnezeu până în această oră. * Cap. 24. 16. 1 Cor. 4. 4. 2 Cor. 1. 10. 2 Tim. 1. 3. Evr. 13. 18.

2 Iar marele preot Anania a poruncit celorce erau lângă el ca să-l * lățească peste gură.

3 Atunci Pavel i-a spus: Te va bate Dumnezeu, rele vâruit: chiar tu să mă judeci după lege.

călcând legea poruncești * să fii bătut?

* Lev. 19. 35. Deut. 25. 1, 2. Ioan 7. 51.

4 Iar ceice stăteau de față au zis: Pe marele preot al lui Dumnezeu îl înfrunți tu?

5 Și Pavel a zis: Nu * știam, fraților, că este mare preot; căci este scris: Nu vorbi de rău pe ** mai marele poporului tău.

* Cap. 24. 17. ** Exod. 22. 28. Eccl. 10. 20. 2 Pet. 2. 10. Iuda 8.

6 Și când a cunoscut Pavel că o parte este de Saducheii iar alta de Farisei, striga în sinedriu: Bărbați frați, eu * sânt Fariseu, fiu de Farisei; sânt judecat pentru nădejdea ** și învierea morților. * Cap. 26. 5. Filip. 3. 5.

** Cap. 24. 15, 21; 26. 6; 28. 20.

7 Și după ce a vorbit aceasta, s'a făcut neînțelegere între Farisei și Saducheii și mulțimea s'a desbinat.

8 Căci * Saducheii zic că nu este înviere, nici inger, nici duh; iar Fariseii le mărturisesc pe amândouă.

* Mat. 22. 23. Marc. 12. 18. Luc. 20. 27.

9 Și s'a făcut un strigăt mare și unii dintre cărturarii din partea Fariseilor s'au sculat și se certau zicând: Nu găsim * niciun rău în omul acesta; dar

dacă ** i-a vorbit un duh sau un inger?... † * Cap. 25. 25; 26. 31. ** Cap. 22. 7, 17, 18. † Cap. 5. 39.

10 Și când s'a făcut mare neînțelegere, căpitanul temându-se ca Pavel să nu fie sfâșiat de ei, a poruncit să se pogoare oștirea și să-l răpească din mijlocul lor și să-l ducă în celăluie.

11 Iar în * noaptea următoare, Domnul a stat lângă el și a zis: Indrăznește; căci după cum ai mărturisit cele despre mine la Ierusalim, astfel trebuie să mărturisești și la Roma.

* Cap. 18. 9; 27. 23, 24.

Pavel este dus la Cesarea.

12 Și când s'a făcut ziua, Iudeii după ce s'au * strâns în ceată, s'au blestemat zicând: că nici să nu mănânce nici să nu bea până când nu omoară pe Pavel.

* Vers. 21. 30. Cap. 25. 3.

13 Și erau mai mulți de patruzeci ceice au făcut acest jurământ împreună.

14 Și au venit la marii preoți și la bătrâni și au zis: Ne-am blestemat cu blestem să nu gustăm nimic până când nu omorăm pe Pavel.

15 Acum dar voi împreună cu sinedriul faceți cunoscut căpitanului ca să-l aducă jos la voi, cași-

cum ați avea de gând să judecați mai cu deamărun-tul cele despre el; iar noi mai înainte de a se apropia el, suntem gata să-l răpunem.

16 Dar fiul sorei lui Pavel a auzit de pândirea lor și a venit și a intrat în cetățuie și a spus lui Pavel.

17 Și Pavel a chemat la sine pe unul din sutași și a zis: Du pe acest tânăr la căpitan, căci are să-i spună ceva.

18 Deci l-a luat și l-a dus la căpitan și a zis: Pavel cel închis m'a chemat la el și m'a rugat să aduc la tine pe acest tânăr căci are să-ți vorbească ceva.

19 Și căpitanul l-a luat de mână și l-a dus la o parte și a întrebat: Ce este ce ai să-mi spui?

20 Și el a zis: Iudeii * s'au înțeles să te roage ca mâine să aduci jos la sinedriu pe Pavel cașicum ai avea de gând să judeci mai cu deamărun-tul despre el.

* Vers. 12.

21 Tu deci nu asculta de ei; căci îl pândesc mai mult de patruzeci de bărbați dintre ei, cari s'au blestemat ca nici să nu mănânce nici să nu bea până când nu-l vor ră-

pune; și acum ei sunt gata așteptând făgăduința dela tine.

22 Deci căpitanul a dat drumul tânărului poruncindu-i: Nu spune la nimeni că mi-ai făcut cunoscut acestea.

23 Și a chemat la sine pe doi dintre sutași și a zis: Dela al treilea ceas din noapte aveți gata două sute de ostași să meargă până la Cesarea și șaptezeci de călăreți și două sute de suitași.

24 și *le-a poruncit* să aducă dobitoace de povară ca să pună deasupra pe Pavel și să-l ducă bine la Felix dregătorul.

25 Și a scris o scrisoare care avea acest cuprins:

26 Claudius Lisias, prea alesului dregător Felix, sănătate.

27 Pe bărbatul acesta * care a fost prins de Iudei și era să fie omorât de ei, când am venit peste ei cu oștire, l-am scăpat, aflând că este Roman.

* Cap. 21. 33; 24. 7.

28 Și voind * să cunoască bine vina pentru care-l părau, l-am adus jos la sinedriul lor.

* Cap. 22. 30.

29 și l-am găsit părât pentru * întrebări de ale legii lor dar ** neavând

nicio vină vrednică de moarte sau de legături.

* Cap. 18. 15; 25. 19. ** Cap. 26. 31.

30 Și când mi s'a adus * la cunoștință că va fi o pândă din partea Iudeilor împotriva bărbatului, îndată l-am trimis la tine, poruncind ** și pârașilor săi să spună înaintea ta ce-lece au împotriva lui. Fii sănătos.

* Vers. 20. ** Cap. 24. 8; 25. 6.

31 Deci ostașii au luat pe Pavel, după cum le fusese poruncit, și l-au dus noaptea la Antipatrida.

32 Și a doua zi au lăsat pe călăreți să se ducă cu el și s'au întors în cetățuie;

33 și când au intrat în Cesarea și au dat dregătorului scrisoarea, i-au înfățișat și pe Pavel.

34 Și după ce a citit-o, a întrebat din care ținut este și când a înțeles că este din Cilicia: *

* Cap. 21. 39.

35 Te voi asculta cu deamăruntul, a zis el, când vor veni și pârașii tăi. Și a poruncit ca să fie pază în palatul ** lui Irod.

* Cap. 24. 1, 10; 25. 16. ** Mat. 27. 27.

Pavel la Cesarea.

24 Și după cinci * zile marele preot ** Anania s'a pogorât cu unii bătrâni și cu un ritor oare-

care Tertul; și a făcut plângere dregătorului împotriva lui Pavel.

* Cap. 21. 27. ** Cap. 23. 2, 30, 35; 25. 2.

2 Și când a fost chemat el, Tertul a început să-l invinuiască zicând: Intrucât avem parte de multă pace prin tine și multe îmbunătățiri s'au făcut ăstui neam prin purtarea ta de grijă,

3 le primim în orice parte și pretutindeni, prea alesule Felix, cu toată mulțumirea.

4 Dar ca să nu te țin mai mult, te rog să ne ascuți pe scurt cu bunăvoința ta.

5 Căci am, * aflat pe bărbatul acesta că e o ciumă și atâtă la răscoală printre toți Iudeii cari sunt peste tot pământul locuit și este o căpetenie a sectei Nazarenilor, * Luc. 23. 2. Cap. 6. 13; 16. 20; 17. 6; 21. 28. 1 Pet. 2. 12, 15.

6 * care a încercat să spurce și templul și pe care l-am apucat și am voit să-l judecăm ** după legea noastră;

* Cap. 21. 28. ** Ioan 18. 31.

7 dar * a venit căpitanul Lisias și l-a luat cu multă silă din mâinile noastre,

* Cap. 21. 30.

8 poruncind * pârașilor lui să vină înaintea ta

dela cari vei putea, însuși cercetând cu scumpătate, să iei cunoștință cu deamăruntul despre toate acestea de care-l invinuiam. Cap. 28. 30.

9 Și s'au învoit la invinuire și Iudeii zicând că acestea așa sunt.

Apărarea lui Pavel.

10 Și după ce i-a făcut semn dregătorul să vorbească, Pavel a răspuns: Știind că de mulți ani ești judecător al ăstui neam, bucuros mă apăr de cele privitoare la mine însumi,

11 căci poți cunoaște bine că nu sunt mai mult de douăsprezece zile de când m'am suit ca să * mă închin la Ierusalim.

* Cap. 21. 26. Vers. 17.

12 Și nici în templu nu * m'au găsit vorbind către cineva sau făcând răscoală de gloată, nici în sinagogi, nici prin cetate,

* Cap. 25. 8; 28. 17.

13 nici nu pot să-ți dovedescă cele de cari mă invinuiască ei acum.

14 Dar îți mărturisesc aceasta că, potrivit cu Calea * pe care ei o numesc sectă, așa slujesc Dumnezeului ** părinților mei crezând toate cele scrise după lege și în prooroci,

* Amos 8. 14. Cap. 9. 2. ** 2 Tim. 1. 3.

† Cap. 26. 22; 28. 23.

15 având * nădejde în Dumnezeu, pe care și aceștia înșiși o au, că ** are să fie o înviere a dreptilor și a nedreptilor.

* Cap. 23. 6; 26. 6, 7; 28. 20. ** Dan. 12. 2. Ioan 5. 28, 29.

16 În aceasta și eu însumi mă * deprind să am un cuget fără vină față de Dumnezeu și de oameni totdeauna.

* Cap. 23. 1.

17 Și după mai mulți ani am * venit ca să fac milostenii față de neamul meu și daruri;

* Cap. 11. 29, 30; 20. 16. Rom. 15. 25. 2 Cor. 8. 4. Gal. 2. 10.

18 în mijlocul * cărora m'au găsit curățit în templu, nu cu gloată, nici cu zarvă: dar *erau* unii din Iudeii din Asia, —

* Cap. 21. 26, 27; 26. 21.

19 cari * ar trebui să fie de față înaintea ta și să mă invinuiască, dacă ar avea ceva împotriva mea.

* Cap. 23. 30; 25. 16.

20 Sau chiar aceștia să spună ce nedreptate au găsit când am stat înaintea sinedriului,

21 decât numai pentru acest singur glas pe care l-am strigat când am stat între ei: Pentru * învierea morților sânt judecat eu astăzi înaintea voastră.

* Cap. 23. 6; 28. 20.

22 Și Felix pentru că știa

mai cu deamăruntul cele despre Cale, i-a amănat zicând: Când se va pogori căpitanul * Lisias, voi hotări cele ale voastre. * Vers. 7.

23 Și a poruncit sutașului ca Pavel să fie ținut în pază și să aibă îngăduință și să nu oprească pe * nimeni dintre ai lui ca să-i slujească. * Cap. 27. 3; 28. 16.

Pavel slă de vorbă cu Felix.

24 Și după câteva zile a venit Felix cu Drusila, nevastă-sa, care era Iudeică, și a trimis după Pavel și l-a ascultat despre credința în Hristos Isus.

25 Și pe când vorbea el cu ei despre dreptate și înfrânare și despre judecata viitoare, Felix s'a înfricoșat și a răspuns: Pentru acum du-te; și când voi avea vreme potrivită, te voi chema la mine.

26 Totodată și nădăjduia că i se vor da bani de Pavel; deaceia și trimitea mai adesea după el și vorbea cu el. * Exod. 23. 8.

Pavel înaintea lui Festus.

27 Și când s'au împlinit doi ani, Felix a avut ca urmaș pe Porcius Festus; și voind * să-și capete mulțumire dela Iudei, Felix a lăsat pe Pavel închis.

* Exod. 23. 2. Cap. 12. 3; 25. 9, 14.

25 Festus deci, după ce a pășit pe ținutul său, la trei zile s'a suit dela Cesarea la Ierusalim.

2 Și mai marii * preoților și fruntașii Iudeilor au făcut plângere împotriva lui Pavel. Și-l rugau,

* Cap. 24. 1. Vers. 15.

3 cerând ca un hafâr împotriva lui să trimită să-l aducă la Ierusalim; făcând * o pândă ca să-l răpuie pe cale. * Cap. 23. 12, 15.

4 Festus deci a răspuns că Pavel este ținut în pază la Cesarea și că el însuș are să plece *acolo* în curând.

5 Deci cari dintre voi, zice el, sunt cu putere, să se pogoare cu mine și dacă * este ceva ne la locul său în bărbat să-l învinuiască.

* Cap. 18. 14. Vers. 18.

6 Și după ce a zăbovit între ei nu mai mult de opt sau zece zile, s'a pogorit la Cesarea și a doua zi a șezut pe scaunul de judecător și a poruncit să fie adus Pavel.

7 Și când a venit el, Iudeii cari se pogoriseră dela Ierusalim l-au înconjurat aducând împotriva lui multe * și grele învinuiri, pe cari nu puteau să le dovedească; * Marc. 15. 3.

Luce. 23. 2, 10. Cap. 24. 5, 13.

8 pe când Pavel se așeză, zicând: N'am păcătuit cu nimic, nici * față de legea Iudeilor, nici față de templu, nici față de Cesar.

* Cap. 6. 13; 24. 12; 28. 17.

9 Dar Festus, voind * să capete mulțumire dela Iudei, a răspuns lui Pavel și a zis: Voiești ** să te pogori la Ierusalim și să fii judecat acolo înaintea mea pentru acestea?

* Cap. 24. 27. ** Vers. 20.

10 Dar Pavel a zis: Eu stau înaintea scaunului de judecător al Cesarului, unde trebuie să fiu judecat; pe Iudei cu nimic nu i-am nedreptățit, după cum și tu mai bine cunoști.

11 Deci, dacă * nu sânt în drept și am făcut ceva vrednic de moarte, nu mă feresc de moarte; iar dacă nu este nimic *adevărat* din cele pentru cari mă învinuiesc aceștia, nimeni nu poate să mă dăruiască lor. Cer ** să fiu judecat de Cesarul.

* Vers. 25. Cap. 18. 14; 23. 19; 26. 31. ** Cap. 26. 32; 28. 19.

12 Atunci Festus, după ce a chibzuit împreună cu cei din sfat, a răspuns: Ai cerut să fii judecat de Cesarul, te vei duce la Cesarul.

Împăratul Agripa la Cesarea.

13 Și după ce au trecut câteva zile, Agripa împăratul și Berenice au sosit la Cesarea ca să ureze lui Festus bun venit.

14 Și fiindcă au zăbovit acolo mai multe zile, Festus a spus împăratului cele despre Pavel zicând: Este un * bărbat lăsat în închisoare de Felix: * Cap. 24. 27.

15 pentru * care, când eram eu la Ierusalim, mai marii preoților și bătrânii Iudeilor mi-au adus plângere, cerând o hotărîre împotriva lui; * Vers. 2. 3.

16 căroră le-am * răspuns că Romanii n'au obiceiul să dăruiască pe un om mai înainte ca pârîtul să aibă de față pârâșii lui și să aibă prilej de apărare pentru învinuire.

* Vers. 4. 5.

17 Deci după ce au venit ei aici, n'am făcut nicio amânare * și a doua zi am șezut pe scaunul de judecător și am poruncit ca să fie adus bărbatul, * Vers. 6.

18 în privința căruia când s'au sculat pârâșii nu aduceau nicio vină din acele rele pe cari le bănuiam eu,

19 ci aveau față de ei niște * întrebări pentru re-

ligia lor și pentru un oarecare Isus mort, despre care Pavel zicea că este viu.

* Cap. 18. 15; 23. 29.

20 Și eu nedumerindu-mă cum să cercetez despre acestea, întrebam dacă el ar voi să meargă la Ierusalim și să fie judecat acolo pentru acestea.

21 Dar când Pavel a cerut ca să fie ținut pentru hotărîrea lui August, am poruncit să fie ținut până-l voi trimite la Cesarul.

22 Și Agripa * a zis lui Festus: Aș vrea și eu însumi să aud pe acest om. Măne, zice el, îl vei auzi.

* Cap. 9. 15.

23 Deci a doua zi când a venit Agripa și Berenice cu mult alai, au intrat în locul de ascultare împreună cu căpitanii și bărbaii cei mai aleși ai cetății și Festus a poruncit și a fost adus Pavel.

24 Și Festus a zis: Împărate Agripa și toți bărbaii cari sunteți de față cu noi, priviți pe acesta despre care toată * mulțimea Iudeilor în Ierusalim și aici mi-au adus pără, strigând că nu trebuie să ** mai trăiască.

* Vers. 2, 3, 7. ** Cap. 22. 22.

25 Dar eu am înțeles că n'a făcut * nimic vrednic

de moarte și el însuș ** cerând să fie judecat de Augustal, am hotărît să-l trimit.

* Cap. 23. 9, 29; 26. 31. ** Vers. 11, 12.

26 Despre care n'am ceva temeinic să scriu domnului meu. Deaceea l-am adus înaintea voastră și mai ales înaintea ta, împărate Agripa, ca după ce se va face cercetare cu demărunțul, să am ce să scriu.

27 Căci mi se pare fără rost, ca trimițând pe un închis, să nu însemn și pricinile împotriva lui.

Pavel înaintea lui Agripa.

26 Și Agripa a zis lui Pavel: Îți este îngăduit să vorbești pentru tine însuși. Atunci Pavel a întins mâna și se apăra:

2 În privința tuturor acelorora de cari sânt învinuit de Iudei, împărate Agripa, mă socot pe mine însumi fericit că am să mă apăr astăzi înaintea ta.

3 Mai ales că tu ești cunoscător al tuturor obiceiurilor și neînțelegerilor dintre Iudei; deaceea te rog să mă ascuți cu bunăvoință.

4 Deci viețuirea mea în tinereță, care a fost dela început în neamul meu și în Ierusalim, o știu toți Iudeii.

5 Pentru că ei mă cunosc dela început, dacă voiesc să mărturisească; căci eu am viețuit ca Fariseu, potrivit cu cea mai strașnică sectă * a credinței noastre.

* Cap. 22. 3; 23. 6; 24. 15, 21. Filip. 3. 5.

6 Și * acum stau aici să flu judecat pentru nădejdea în făgăduința ** făcută de Dumnezeu către părinții noștri,

* Cap. 23. 6. ** Fac. 3. 15; 22. 18; 26. 4; 49. 10. Deut. 18. 15. 2 Sam. 7. 12. Ps. 132. 11. Isa. 4. 2; 7. 14; 9. 6; 40. 10. Ier. 23. 5; 33. 14—16. Iezec. 34. 23, 37, 24. Dan. 9. 24. Mic. 7. 20. Cap. 13. 32. Rom. 15. 8. Tit. 2. 13.

7 la care făgăduință nădăjduiesc să ajungă cele douăsprezece * seminții ale noastre, slujind lui Dumnezeu cu stăruință noapte și zi. ** Și pentru această nădejde sânt învinuit de Iudei, împărate!

* Iac. 1. 1. ** Luc. 2. 37. 1 Tes. 3. 10. 1 Tim. 5. 5. † Filip. 3. 11.

8 Pentru ce se judecă de necrezut la voi că Dumnezeu scoală morții?

9 Deci * eu m'am gândit în mine însumi că trebuie să lucrez mult împotriva față de numele lui Isus din Nazaret.

* Ioan 16. 2. 1 Tim. 1. 13.

10 ceeacă * am și făcut în Ierusalim și am încluiat în temnițe pe mulți dintre sfinți, după ce am luat împunernicirea dela ** mai

marii preoților. Și când erau omoriți, mi-am dat volul împotriva lor, * Cap. 8. 3 Gal. 1. 13. ** Cap. 9. 14, 21; 22. 5.

11 și pedepsindu-i de multe ori prin toate sinagogile * îi siliam să hulească, și infuriindu-mă peste măsură împotriva lor, îi prigonomiam până și în cetățile de afară. * Cap. 22. 19.

12 În * acestea pe când mă duceam la Damasc cu împunernicire și cu drept de lucrare dela marii preoților, * Cap. 9. 3; 22. 6.

13 în miezul zilei, împreună, am văzut pe cale o lumină din cer, întrecând strălucirea soarelui, strălucind împrejurul meu și al celorce călătoriau cu mine.

14 Și când am căzut noi toți jos la pământ, eu am auzit un glas zicând către mine în graiul evreesc: Saule, Saule, pentru ce mă prigonești? Greu îți este să dai cu piciorul împotriva țepușilor.

15 Și eu am zis: Cine ești, Doamne? Iar Domnul a zis: Eu sânt Isus, pe care tu-l prigonești.

16 Dar scoală-te și stai pe picioarele tale; căci pentru acestea m'am arătat ție, ca * să fii rânduit slujitor și martor atât al celorce ai văzut cât și al

celor pentru cari mă voiu arăta ție,

* Cap. 22. 15.

17 scăpându-te din acest popor și dintre Neamuri, la * cari te trimiți,* Cap. 22. 21.

18 ca să * le deschizi ochii să ** se întoarcă dela întunerec la lumină și dela stăpânirea Satanei la Dumnezeu, ca să ție prin credința în mine iertarea păcatelor și un sort ție între cei * ție sfințiți.

* Isa. 35. 5; 42. 7. Luc. 1. 79. Ioan 8. 12. 2 Cor. 4. 4. Efes. 1. 18. 1 Tes. 5. 5. ** 2 Cor. 6. 14. Efes. 4. 18; 5. 8. Col. 1. 13. 1 Pet. 2. 9, 25. † Luc. 1. 77. † Efes. 1. 11. Col. 1. 12. * † Cap. 20. 32.

19 Deaceia, împărate Agripa, n'am fost neascultător vedeniei cerești,

20 ci * am vestit mai întâi atât celor din Damasc și celor din Ierusalim și în toată țara Iudei cât și Neamurilor ca să se pocăiască și să se întoarcă la Dumnezeu, făcând lucruri ** vrednice de pocăință.

* Cap. 9. 20, 22, 29; 11. 26; 13. 14, 16—21.

** Mat. 3. 8.

21 Pentru aceasta Iudeii * m'au apucat în templu și încercau să mă omoare.

* Cap. 21. 30, 31.

22 Deci având parte de ajutorul care este dela Dumnezeu, stau până în această zi, mărturisind și la mic și la mare, nezicând nimic decât celece * au vor-

bit proorocii și Moise ** că au să fie;

* Luc. 24. 27, 44. Cap. 24. 14; 28. 20. Rom. 3. 21. ** Ioan 5. 46.

23 că * Hristosul are să fie supus la pătimire și că el ** cel dintâi din învierea morților are să ție vestească lumină atât poporului cât și Neamurilor.

* Luc. 24. 26, 46. ** 1 Cor. 15. 20. Col. 1. 18. Apoc. 1. 5. † Luc. 2. 32.

24 Și pe când rostia acesteia apărându-se, Festus zice cu glas mare: Ești * nebun, Pavele; știința ta multă te dă în nebunie.

* 2 Reg. 9. 11. Ioan 10. 20. 1 Cor. 1. 23; 2. 13, 14; 4. 10.

25 Dar Pavel zice: Nu sânt nebun, prea alesule Festus, ci rostesc vorbe de adevăr și cumintie.

26 Căci împăratul știe de acesteia către care și vorbesc cu îndrăzneală; pentru că sânt încredințat că niciuna din acesteia nu este ascunsă de el fiindcă aceasta nu s'a petrecut într'un colț.

27 Împărate Agripa, crezi tu în prooroci? Știu că crezi!

28 Și Agripa a zis către Pavel: Cu puțin mă îndupleci ca să mă fac Creștin.

29 Iar Pavel a zis: M'as ruga lui Dumnezeu, ca fie cu puțin * fie cu mult, nu numai tu ci și toți cari

mă ascultă astăzi să fiți astfel cum sânt și eu afară de aceste legături.* 1 Cor. 7. 7.

Neînnoșarea lui Pavel recunoscută.

30 Și împăratul s'a sculat și dregătorul și Berenice și ceice ședeau cu ei.

31 Și după ce s'au dat la o parte, vorbiau * unii cu alții zicând: omul acesta nu făptuiește nimic vrednic de moarte sau de legături.

* Cap. 23. 9, 29; 25. 25.

32 Și Agripa a zis lui Festus: Omului acestuia putea să i se dea drumul dacă * n'ar fi cerut să fie judecat de Cesarul.

* Cap. 25. 11.

Plecarea lui Pavel la Roma.

27 Și când s'a hotărât * ca noi să plecăm pe apă în Italia, au dat pe Pavel și pe alți închiși unui sutaș cu numele Iuliu din ceata Augusta.

* Cap. 25. 12, 25.

2 Și suindu-se într'o corabie dela Adramit, care avea să meargă pe apă la locurile depe lângă Asia, am pornit pe apă fiind cu noi Aristarh * Macedoneanul din Tesalonic.

* Cap. 19. 29.

3 Și în cealaltă zi am ajuns la Sidon. Și Iuliu s'a purtat * omenos cu Pavel și l-a dat voie să se ducă la

prietenii săi ca să capete îngrijire.

* Cap. 24. 23; 28. 16.

4 Și deacolo am pornit pe mare și am mers pe apă pe lângă Cipru pentru că vânturile erau protivnice.

5 Și după ce am trecut marea care este pe lângă Cilicia și Pamfilia, ne-am pogorât la Mira în Licia.

6 Și acolo sutașul a găsit o corabie din Alexandria, mergând în Italia și ne-a suat în ea.

7 Și fiindcă multe zile mergeam încet și am ajuns cu anevoie lângă Cnid, deoarece nu ne lăsa vântul să ne apropiem, am mers pe lângă Creta spre Salmona.

8 Și mergând cu greutate pe lângă ea, am venit la un loc numit Limanuri Frumoase, de care era aproape cetatea Lasea.

9 Și trecând multă vreme și călătoria fiind acum primejdioasă, pentru că * trecuse și postul acum, Pavel îi îndemna * Lev. 23. 27, 29.

10 și le zicea: Bărbați, văd că și călătoria are să fie cu mare vătămare și multă * pagubă nu numai pentru încărcătură și corabie, ci și pentru sufletele noastre.

11 Dar sulașul asculta mai mult de cârmăciu și de stăpânul vasului, decât de cele zise de Pavel.

12 Și fiindcă limanul nu era bun de iernat, cei mai mulți au dat șfal să plece pe apă deacolo, dacă ar putea ajunge și să ierneze la Fenix, un liman al Cretei, privind în jos spre vântul de miazăzi-apus și spre vântul de miazănoapte-apus.

13 Și când a bălut încel vântul de miazăzi, părându-li-se că sânt stăpâni pe ținta lor, au ridicat ancora și mergeau aproape de țarm dealungul Cretei.

14 Dar nu după multă vreme s'a repezit din ea un vânt furtunos care se numește Eurachilon.

15 Și când a fost răpită corabia cu totul și nu putea să facă față vântului, ne-am lăsat în voia lui, lăsându-ne duși.

16 Și alergând pe lângă un ostrov mic numit Claudia cu anevioie am fost în stare să prindem luntrea,

17 pe care ridicând-o sus, întrebuițau mijloace de apărare încingând vasul pe dedesubt; și temându-se să nu dea peste Sirta, au lăsat vetrilele jos și erau mânați astfel.

18 Și fiindcă ne nevoiam mult cu furtuna, a doua zi au început să arunce po-
vara

19 și a treia zi au * aruncat cu mâinile lor uneltele corăbiei.

* Iona 1. 5.

20 Și fiindcă mai multe zile n'au lucit peste noi, nici soare, nici stele și nu mică furtună ne amenința acum, era luată orice nădejde că vom scăpa.

21 Și fiindcă au fost mult fără hrană, atunci Pavel a statut în mijlocul lor și a zis: Bărbați, trebuia să fi ascultat de mine și să nu fi plecat dela Creta, și să fi cruțat această vătămare și pagubă.

22 Și acum vă îndemn să fiți cu inimă bună; căci nicio pierdere de suflet nu va fi dintre voi afară de a corăbiei.

23 Pentrucă în noaptea aceasta a statut lângă mine un înger * al Dumnezeuului, al căruia ** sânt eu și căruia îi slujesc, *Cap. 23. 11. **Dan. 6. 16. Rom. 1. 9. 2 Tim. 1. 3.

24 zicând: Nu te teme, Pavele, tu trebuie să stai înaintea Cesarului; și iată Dumnezeu ți-a dăruit pe toți ceice călătoresc pe mare cu tine.

25 Deaceea, bărbați, fiți cu inimă bună; căci * eu

cred pe Dumnezeu, că va fi așa după cum mi s'a vorbit.

* Luc. 1. 45. Rom. 4. 20. 21. 2 Tim. 1. 12.

26 Dar trebuie să dăm peste * un ostrov oarecare. —

* Cap. 28. 1.

27 Și când a fost a patruzecea noapte, pe când eram mânați încoace și încolo în marea Adriatică, pela miezul nopții marinarii bănuiau că se apropie de o țară oarecare.

28 Și au lăsat măsura în jos și au găsit douăzeci de stânjeni; și depărtându-se puțin și lăsând iar măsura în jos, au găsit cincisprezece stânjeni.

29 Și temându-se ca nu cumva să dăm peste locuri stâncoase, au aruncat patru ancore din partea dinapoi a corăbiei și doriau să se facă ziuă.

30 Și fiindcă marinarii căutau să fugă din corăbie și lăsaseră luntrea jos în mare sub cuvânt că ar avea să întindă ancore dela pisc.

31 Pavel a zis sulașului și ostașilor: Dacă aceștia nu rămân în corăbie, nu puteți fi scăpați.

32 Atunci ostașii au tăiat funiile luntrei și au lăsat-o să cadă.

33 Și până să se facă

ziua, Pavel îndemna pe toți să ia ceva de mâncare zicând: Astăzi este a patruzecea zi de când așteptați și stați într-una nemâncăți neluând nimic.

34 Deaceea vă îndemn să luați ceva de mâncare: căci aceasta este spre scăparea voastră; pentrucă * un păr nu va pieri din capul niciunuia dintre voi.

* 1 Reg. 1. 52. Mat. 10. 30. Luc. 12. 7; 21. 18.

35 Și dupăce a zis acestea și a luat pâne, a * mulțumit lui Dumnezeu în fața tuturor și a frânt-o și a început să mănânce.

* 1 Sam. 9. 13. Mat. 15. 36. Marc. 8. 6. Ioan 6. 11. 1 Tim. 4. 3, 4.

36 Atunci toți au fost cu inima bună și au luat și ei de mâncare.

37 Și în corăbie eram de toți două sute șaptezeci și șase de suflete.*

*Cap. 241; 7.14. Rom. 13.1. 1 Pet. 3. 20.

38 Și dupăce s'au săturat de mâncare, ușurau corabia aruncând afară grâul în mare.

39 Și când s'a făcut ziuă, nu cunoșteau bine pământul dar zăriau un sân de mare având un țarm, către care s'au sfătuit, dacă ar putea, să mâne corabia.

40 Și desfăcând ancorele, le-au lăsat în mare, lăsând

totodată în jos legăturile cârmelor și întinzând vetricla din frunte, în adierea vântului, țineau spre țărm.

41 Dar dând peste un loc între două mări, au înțepenit vasul și piscul s'a *înfipit și sta neclintit iar partea dinapoia vasului se sfărâma de țăria *valurilor*.

* 2 Cor. 11. 25.

42 Și sfatul ostașilor a fost ca să omoare pe cei legați, ca nu cumva vreunul să iasă afară în inot și să scape prin fugă.

43 Dar sutașul voind să scape pe Pavel, i-a împiedecat dela planul lor și a poruncit ca ceice pot să înoate să se arunce afară cei dintâi și să iasă la pământ.

44 și ceilalți cari pe scânduri, cari pe ceva de ale corăbiei. Și astfel s'a făcut că toți au *fost scăpați la pământ.

* Vers. 22.

Trei luni în insula Malta.

28 Și după ce am fost scăpați, atunci am cunoscut că ostrovul * se numește Malta.

* Cap. 27. 26.

2 Și barbarii * ne arătau nu puțină bunăvoință; căci au aprins un foc și ne-au luat pe toți la ei din pri-

cina ploii ce era și din pricina frigului.

* Rom. 1. 14. 1 Cor. 14. 11. Col. 3. 11.

3 Și când a strâns Pavel o grămadă de uscături și le-a pus pe foc, o năpărcă a ieșit de căldură și l-a apucat de mână.

4 Și barbarii când au văzut jivina atârnată de mâna lui, ziceau unii către alții: Negreșit, omul acesta este un ucigaș, pe care, deși a scăpat din mare, Dreptatea nu l-a lăsat să trăiască.

5 Deci el a scuturat jivina în foc și n'a suferit niciun rău.

6 Și ei se așteptau că el are să se umfle sau să cadă deodată mort. Dar după ce au așteptat mult și au văzut că nu i se întâmplă niciun * rău, s'au schimbat și ziceau ** că el este un dumnezeu.

* Marc. 16. 18. Luc. 10. 19. ** Cap. 14. 11.

Vindecarea tatălui lui Publius.

7 Și împrejurul aceluia loc erau țarine cari erau ale fruntașului ostrovului cu numele Publius, care ne-a primit și ne-a ospătat prietenește trei zile.

8 Și a fost așa: tatăl lui Publius zăcea apucat de friguri și urdinare. Pavel a intrat la el și s'a rugat *

și punând ** mâinile peste el, l-a vindecat.

* Luc. 5. 14. 15. ** Marc. 6. 5; 7. 32; 16.

18. Luc. 4. 40. Cap. 19. 11, 12. 1 Cor. 12. 9, 28.

9 Și când s'a făcut aceeași, veniau la el și ceilalți din ostrov cari erau bolnavi și erau tămăduiți.

10 Aceștia ne-au și cinstit * cu multe cinstiri și când am plecat, au pus pe corabie cele pentru trebuințele noastre.

* Mat. 15. 6. 1 Tim. 5. 17.

Sosirea la Roma.

11 Și după trei luni am plecat într-o corabie din Alexandria cu semnul Cei Doi Gemeni, care iernase în ostrov.

12 Și ajungând la Siracusa, am zăbovit acolo trei zile.

13 Deacolo am ocolit și am sosit la Regio; și după o zi s'a stârnit un vânt de miazăzi, a doua zi am venit la Puzole,

14 unde am găsit pe frați și am fost îndemnați să zăbovim la ei șapte zile; și astfel am venit la Roma.

15 Și frații deacolo când au auzit cele despre noi, au venit spre întâmpinarea noastră până la Forul lui Apii și la Trei Cărciumi, pe cari, când i-a văzut Pa-

vel, a mulțumit lui Dumnezeu și a prins curaj.

16 Iar când am intrat în Roma, sutașul a dat căpeteniei gărzii pretoriului pe cei legați iar lui * Pavel i-a dat voie să rămâne singur cu ostașul care-l păzia.

* Cap. 24. 26; 27. 3.

Pavel propovăduiește la Roma.

17 Și a fost așa: după trei zile el a chemat împreună la sine pe ceice erau fruntași ai Iudeilor; și când au venit ei împreună, el le-a zis: Eu, bărbăți frați, deși n'am făcut * nimic împotriva poporului sau datinelor părintești, totuș am ** fost dat legat în Ierusalim în mâinile Romanilor,

* Cap. 24. 12, 13; 25. 8. ** Cap. 21. 33.

18 cari când m'au cercetat, * voiau să-mi dea drumul pentru că nu era nimic vină de moarte în mine. * Cap. 22. 24; 24. 10; 25. 8; 26. 31.

19 Dar când Iudeii au vorbit împotriva, am * fost nevoit să cer să fiu judecat de Cesarul; nu că aș avea ceva ca să învinuiesc neamul meu.

* Cap. 25. 11.

20 Deci pentru această pricină * v'am chemat ca să vă văd și să vă vorbesc; căci pentru nădejdea lui

Israel sânt impresurat cu acest ** lanț.

*Cap. 26. 6, 7. **Cap. 26. 29. Efes. 3.1; 4. 1; 6. 20. 2 Tim. 1. 16; 2. 9. Film. 10. 13.

21 Iar ei i-au zis: Noi nici n'am primit din Iudea scrisori despre tine nici n'a venit vreunul dintre frați și a dat de știre sau a vorbit ceva rău de tine.

22 Dar socotim vrednic să auzim dela tine celece gândești; căci despre secta aceasta ne este cunoscut, că pretutindeni se vorbește * împotriva ei. * Luc. 2. 34.

Cap. 24. 5, 14. 1 Pet. 2.12; 4. 14.

23 Și hotărându-i o zi, au venit mai mulți la el în casa de poposire cărora le-a istorisit * adevărul, mărturisind împărăția lui Dumnezeu și încredințându-i de dimineață până scara despre Isus, alât din ** legea lui Moise cât și din prooroci. * Luc. 24. 27.

Cap. 17. 3; 19. 8. ** Cap. 26. 6, 22.

24 Și unii * erau incredințați de cele spuse iar alții nu credeau.

* Cap. 14. 4; 17. 4; 19. 9.

25 Și neînvoindu-se între ei, au plecat, după Pavel a zis o vorbă: Bine a vorbit Duhul Sfânt prin Isaia proorocul către părinții voștri

26 zicând: Du-te * la po-

porul acesta și zi: Cu auzul veți auzi și nu veți înțelege și văzând veți vedea și nu veți cunoaște.

* Isa. 6. 9. Ier. 5. 21. Ezeo. 12. 2. Mat. 13. 14, 15. Marc. 4. 12. Luc. 8. 10. Ioan 12. 40. Rom. 11. 8.

27 Căci inima acestui popor s'a îngroșat și au auzit greu cu urechile și și-au închis ochii ca nu cumva să vadă cu ochii și să audă cu urechile și să înțeleagă cu inima și să se întoarcă și să-i vindec.

28 Deci să vă fie cunoscut că această mântuire a lui Dumnezeu a fost trimisă Neamurilor * și ei vor auzi. * Mat. 21. 41, 43. Cap. 13. 46, 47; 18. 6; 22. 21; 26. 17, 18. Rom. 11. 11.

29 Și după ce a zis aceste cuvinte, Iudeii au plecat având mare neînțelegere între ei.

Pavel stă și propovăduiește doi ani la Roma.

30 Și Pavel a rămas doi ani întregi într-o casă închiriată de el însuș și primia pe toți cari veniau la el,

31 propovăduind * împărăția lui Dumnezeu și învățându-i cele despre Domnul Isus Hristos, cu toată îndrăsneala și fără piedecă. * Cap. 4. 31. Efes. 6. 19.

EPISTOLA LUI PAVEL APOSTOLUL CĂTRE ROMANI.

Urarea.

1 Pavel, rob al lui Isus Hristos, chemat * să fie apostol, pus deoparte ** pentru evanghelia lui Dumnezeu, * Fapt. 22. 21. 1 Cor. 1. 1. Gal. 1. 1. 1 Tim. 1. 11; 2. 7. 2 Tim. 1. 11. ** Fapt. 9. 15; 13. 2. Gal. 1. 15.

2 pe care a făgăduit-o * mai dinainte prin ** proorocii săi din Sfintele Scripturi * Fapt. 26. 6. Tit. 1. 2. ** Cap. 3. 21; 16. 26. Gal. 3. 8.

3 despre Fiul său (născut * din sămânța lui David după carne, * Mat. 1. 6, 16. Luc. 1. 32. Fapt. 2. 30. 2 Tim. 2. 8.

4 hotărît * Fiu al lui Dumnezeu cu putere, ** după Duhul și de sfințenie, prin învierea morților), Isus Hristos, Domnul nostru, * Ioan 1. 14. Gal. 4. 4. ** Fapt. 13. 33. † Ebr. 9. 14.

5 prin care * am luat har și apostolie spre ascultarea ** de credință între toate Neamurile pentru și numele său, * Cap. 12. 3; 15. 15. 1 Cor. 15. 10. Gal. 1. 15; 2. 9. Efes. 3. 8. ** Fapt. 6. 7. Cap. 16. 26. † Fapt. 9. 15.

6 între cari sunteți și voi chemați, să fiți ai lui Isus Hristos:

7 tuturor cari sunteți în Roma, iubiți de Dumnezeu,

chemați * să fiți sfinți: Har ** vouă și pace dela Dumnezeu Tatăl nostru și dela Domnul Isus Hristos.

* Cap. 9. 24. 1 Cor. 1. 2. 1 Tes. 4. 7. ** 1 Cor. 1. 3. 2 Cor. 1. 2. Gal. 1. 3.

Pavel și Creștinii din Roma.

8 Mai întâi mulțumesc * Dumnezeului meu prin Isus Hristos pentru voi toți, fiindcă credința ** voastră se vestește în toată lumea. * 1 Cor. 1. 4. Filip. 1. 3. Col. 1. 3, 4. 1 Tes. 1. 2. Film. 4. ** Cap. 16. 19. 1 Tes. 1. 8.

9 Căci martor îmi este Dumnezeu, * căruia îi slujesc ** în duhul meu, în evanghelia Fiului său, că neîncetat † fac pomenire de voi, * Cap. 9. 1. 2 Cor. 1. 23. Filip. 1. 8. 1 Tes. 2. 5. ** Fapt. 27. 23. 2 Tim. 1. 3. † 1 Tes. 3. 10.

10 cerând totdeauna * în rugăciunile mele, dacă cumva în cele din urmă voi avea parte prin voia ** lui Dumnezeu să vin la voi. * Cap. 15. 23, 32. 1 Tes. 3. 10. ** Iac. 4. 15.

11 Căci doresc să vă văd ca să * vă împărtășesc vreun dar de har duhovnicesc ca să fiți întăriți. * Cap. 15. 29.

12 Și ca adică să fim mângâiați împreună între

voi, fiecare prin credința *care este în celălalt, atât a voastră cât și a mea.

* Tit. 1. 4. 2 Pet. 1. 1.

13 Dar nu voiesc să nu știți, fraților, că de * multe ori mi-am pus în gând să vin la voi (și ** am fost împiedecat până acum) pentruca să am oarecare rod † și între voi ca și între celelalte Neamuri.

* Cap. 15. 23. ** Filip. 4. 17. Fapt. 16. 7. † 1 Tes. 2. 18.

14 * Sânt un datornic atât Grecilor cât și Barbarilor, atât înțelepților cât și prostilor.

* 1 Cor. 9. 16.

15 Astfel, întrucât mă privește pe mine, sânt gata să vă vestesc evanghelia și vouă cari sunteți în Roma.

Starea omului după voia lui Dumnezeu se capătă prin credință.

16 Căci * nu mă rușinez de evanghelie, pentrucă ** este puterea lui Dumnezeu spre mântuire pentru oricine crede, atât pentru † Iudeu, mai întâi, cât și pentru Grec.

* Ps. 40. 9, 10. Marc. 8. 38. 2 Tim. 1. 8. ** 1 Cor. 1. 18; 15. 2. † Luc. 2. 30—32; 24. 47. Fapt. 3. 26; 13. 26, 46. Cap. 2. 9.

17 Pentrucă în * ca se descopere o dreptate a lui Dumnezeu din credință pentru credință, după cum

este scris: Dreptul ** va trăi din credință.

* Cap. 3. 21. ** Hab. 2. 4. Ioan 3. 30. Gal. 3. 11. Filip. 3. 9. Ebr. 10. 38.

Starea de păcat a omenirii.

18 Căci mânia * lui Dumnezeu se descopere din cer împotriva oricărei necuceririi și nedreptăți a oamenilor, cari țin cu sila adevărul în nedreptate.

* Fapt. 17. 30. Efes. 5. 6. Col. 3. 6.

19 Pentrucă * ce se poate cunoaște despre Dumnezeu este arătat între ei, căci Dumnezeu ** le-a arălat.

* Fapt. 14. 17. ** Ioan 1. 9.

20 Căci dela facerea lumii ce nu se poate vedea * despre el, se vede lămurit, căci se pricepe cu mintea prin cele făcute, adică vecinica lui putere și măreție dumnezeiască, pentruca ei să fie fără cuvânt de apărare.

* Ps. 19. 1, etc. Fapt. 14. 17; 17. 27.

21 Pentrucă, deși au cunoscut pe Dumnezeu, nu l-au proslăvit ca pe Dumnezeu, nici nu i-au mulțumit, ci au ajuns deșerti * în gândirile lor și inima lor fără pricepere a fost întunecată.

* 2 Reg. 17. 15. Ier. 2. 5. Efes. 4. 17, 18.

22 Zicând * că sunt înțelepți, au ajuns nebuni

* Ier. 10. 14.

23 și au schimbat slava Dumnezeului * nesupus pu-

trezirii cu asemănarea i-coanei unui om supus putrezirii și a păsărilor și a dobitoacelor cu patru picioare și a lărațoarelor.

* Dent. 4. 16, etc. Ps. 106. 20. Isa. 40. 18, 25. Ier. 2. 11. Ezech. 8. 10. Fapt. 17. 29.

21 Deaceea * și Dumnezeu i-a dat prinși în poftele inimilor lor spre necurătenie, ca ** trupurile lor să fie necinstite între ei † înșiși, * Ps. 81. 12. Fapt. 7. 42. Efes. 4. 18, 19. 2 Tes. 2. 11, 12. ** 1 Cor. 6. 18. 1 Tes. 4. 4. 1 Pet. 4. 3. † Lev. 18. 22.

25 ca unii cari au schimbat adevărul * lui Dumnezeu în minciună și au cinstit și au slujit zidirii în ** locul Ziditorului, care este binecuvântat în veci. Amin.

* 1 Tes. 1. 9. 1 Ioan 5. 20. ** Isa. 44. 20. Ier. 10. 14; 13. 25. Amos. 2. 4.

26 Pentru aceasta Dumnezeu i-a dat prinși în patimi * de necinste; căci și cele de parte femeiască ale lor au schimbat întrebuințarea firească în cea împotriva firii.

* Lev. 18. 22, 23. Efes. 5. 12. Iuda 10.

27 Asemenea și cei de parte bărbătească, lăsând întrebuințarea firească a părții femeiești, au fost aprinși în poftea lor între ei, săvârșind rușinea, parte bărbătească în parte bărbătească și primind în ei

înșiși răsplata cuvenită a rățacirii lor.

28 Și după cum n'au socotit că e bine să aibă pe Dumnezeu în deplină cu noștință, și Dumnezeu i-a dat la o gândire netrebnică, pentruca să facă cele ce nu se cuvin; * * Efes. 5. 4.

29 fiind plini de orice nedreptate, de răutate, de lăcomie de bani, de înrăire; umpluți de pizmă, de omor, de ceartă, de înșelăciune, de violenție, șopliitori,

30 vorbitori de rău, uritori de Dumnezeu, semeți, îngâmfați, lăudăroși, născocitori de rele, nesupuși părinților,

31 fără pricepere, călători de cuvânt, fără iubire firească, fără milă;

32 ca unii cari cunoscând * bine hotărîrea lui Dumnezeu că ceice făptuiesc unele ca acestea sunt ** vrednici de moarte, nu numai că fac aceleași, dar și găsesc plăcere † în ceice le făptuiesc.

* Cap. 2. 2.

** Cap. 6. 21. † Ps. 50. 18. Osea 7. 3.

Nepocăința Iudeilor.

2 Deaceea ești fără cuvânt de apărare, omule, oricine ai fi tu care judeci; căci în ceea ce judeci pe altul, te osândești * pe tine

însuși, pentru că ** tu care judeci făptuiești aceleași lucruri. * Cap. 1. 20. ** 2 Sam. 12. 5-7. Mat. 7. 1, 2. Ioan 8. 9.

2 Dar știm că judecata lui Dumnezeu este după adevăr împotriva celor care făptuiesc unele ca acestea.

3 Și socotești tu aceasta, omule, care judeci pe cei care făptuiesc unele ca acestea și care faci aceleași, că vei scăpa de judecata lui Dumnezeu?

4 Sau disprețuiești tu bogățiile * bunătații lui și a îngăduirii ** și a îndulgei răbdării, † necunoscând †† că bunătaatea lui Dumnezeu te duce la pocăință?

* Cap. 9. 23. Efes. 1. 7; 2. 4, 7.

** Cap. 3. 25. † Exod. 34. 6. †† Isa. 30. 18. 2 Pet. 3. 9, 15.

5 Dar după învârtosarea ta și după inima ta nepocăită îți * grămădești tie însuși o comoară de mânia în ziua de mânia și de descoperire a dreptei judecăți a lui Dumnezeu.

* Deut. 32. 34. Iac. 5. 3.

6 care * va da fiecăruia după lucrările sale.

* Iov 34. 11. Ps. 62. 12. Prov. 24. 12. Ier. 17. 10; 32. 19. Mat. 16. 27. Cap. 14. 12. 1 Cor. 3. 8. 2 Cor. 5. 10. Apoc. 2. 23; 20. 12; 22. 12.

7 Celor care prin stăruința în lucrarea bună caută slavă și cinste și neputrezire: viața vecinică;

8 iar celor care fac desbinări și nu se supun * adevărului dar sunt supuși nedreptății: mânia și apărindere.

* Iov. 24. 13. Cap. 1. 18. 2 Tes. 1. 8.

9 necaz și strâmtorare peste orice suflet de om, care lucrează cu desăvârșire răul, atât peste al Iudeului mai întâiu, * cât și al Grecului.

* Amos. 3. 2. Luc. 12. 47, 48. 1 Pet. 4. 17.

10 Dar slavă * și cinste și pace oricui care lucrează binele, atât Iudeului mai întâiu, cât și Grecului.

* 1 Pet. 1. 7.

11 Căci * la Dumnezeu nu este căutare la față.

* Deut. 10. 17. 2 Cron. 19. 7. Iov 34. 19. Fapt. 10. 34. Gal. 2. 6. Efes. 6. 9. Col. 3. 25. 1 Pet. 1. 17.

12 Câți dar au păcătuit fără lege, vor și pieri fără lege; și câți au păcătuit sub lege, vor fi judecați prin lege.

13 Căci nu * auzitorii legii sunt drepti înaintea lui Dumnezeu ci făcătorii legii vor fi îndreptățiți.

* Mat. 7. 21. Iac. 1. 22, 23, 25. 1 Ioan 3. 7.

14 Căci când Neamuri cari n'au legea fac din fire cele ale legii, aceștia neavând legea, își sunt lor însuși legea,

15 ca unii cari dovedesc lucrarea legii scrisă în inimile lor, mărturisindu-le

împreună cugetul lor și gândirile lor unul cu altul învinuind sau apărându-i:

16 în * ziua când Dumnezeu va judeca prin ** Isus Hristos cele ascunse ale oamenilor după evanghelia † mea.

* Mat. 12. 14. Mat. 25. 31. Ioan 12. 48. Cap. 3. 6. 1 Cor. 4. 5. Apoc. 20. 12. ** Ioan 5. 22. Fapt. 10. 42; 17. 31. 2 Tim. 4. 1, 8. 1 Pet. 4. 5. † Cap. 16. 25. 1 Tim. 1. 11. 2 Tim. 2. 8.

Iudeii nu se pot desvinovați.

17 Dacă tu * dar porți numele de Iudeu și te ** odihnești pe lege și † te lauzi în Dumnezeu

* Mat. 3. 9. Ioan 8. 33. Cap. 9. 6, 7. 2 Cor. 11. 22. ** Mic. 3. 11. Cap. 9. 4. † Iac. 4. 5, 25; 48. 2. Ioan 8. 41.

18 și cunoști * voia lui și încuviințezi ** pe cele foarte bune, fiind învățat din lege

* Deut. 4. 8. Ps. 147. 19, 20. ** Filip. 1. 10.

19 și ai încredere * că tu însuși ești călăuză de orbi, lumină celor ce sunt în întunec; * Mat. 15. 14; 23. 16, 17, 19, 24. Ioan 9. 34, 49, 41.

20 îndreptător al proștilor, învățător al pruncilor, având * forma cunoștinței și adevărului în lege;

* Cap. 6. 17. 2 Tim. 1. 13; 3. 5.

21 deci tu care înveți pe altul, pe tine însuși nu te înveți? Tu care propovăduiești: Nu fura! furi?

22 Tu * care zici: Nu să-

vârși preacurvie! ** săvârșești preacurvie? tu care urăști idoli, jăfuiesti templele? * Ps. 50. 16, etc. Mat. 23. 3, etc. ** Mat. 3. 8.

23 Tu * care te lauzi cu legea, necinstești pe Dumnezeu prin călcarea legii?

* Vers. 17.

24 Căci numele lui Dumnezeu este hulit din pricina voastră între Neamuri, după cum este * scris. * 2 Sam. 12. 14. Isa. 52. 5. Ezech. 36. 20, 23.

Adevărata tăiere împrejur.

25 Căci tăierea împrejur * folosește într'adevăr dacă înfăptuiești legea; dar dacă ești călcător de lege, tăierea ta împrejur s'a făcut nelăiere împrejur. * Gal. 5. 3.

26 Deci dacă * nelăierea împrejur păzește hotărârile legii, oare nelăierea lui împrejur nu va fi socotită ea ca tăiere împrejur?

* Fapt. 10. 34, 35.

27 Și cea care din fire este nelăiere împrejur și împlinește legea oare nu te * va judeca pe tine care cu slovă și tăierea împrejur ești călcător de lege?

* Mat. 12. 41, 42.

28 Căci Iudeu nu * este cel pe dinafară, nici tăiere împrejur cea care este pe dinafară în carne:

* Mat. 3. 9. Ioan 8. 39. Cap. 9. 6, 7. Gal. 6. 15. Apoc. 2. 9.

29 ci Iudeu este cel ce *

338

ROMANI 2, 3.

este unul în lăuntru și tăierea împrejur ** este aceea a inimii în duh† iar nu în slovă; a cărui laudă †† este nu dela oameni ci dela Dumnezeu.

* 1 Pet. 3. 4. ** Filip. 3. 3. Col. 2. 11.
† Cap. 7. 6. 2 Cor. 3. 6. †† 1 Cor. 4. 5.
2 Cor. 10. 18. 1 Tes. 2. 4.

Intâietatea Iudeului.

3 Deci care este prisosul Iudeului, sau care este folosul tăierii împrejur?

2 Mult în orice chip: mai întâi de toate * că lor le-au fost încredințate cuvintele (oracolele) lui Dumnezeu.

* Deut. 4. 7, 8. Ps. 147. 19, 20. Cap. 2. 18; 9. 4.

3 Căci ce? Dacă unii * n'au crezut, nu cumva necredința ** lor va desființa credincioșia lui Dumnezeu?

* Cap. 10. 16. Ebr. 4. 2. ** Num. 23. 19. Cap. 9. 6; 11. 29. 2 Tim. 2. 13.

4 Să nu fie * așa: ci fie Dumnezeu ** iubitor de adevăr iar orice † om un mincinos, după cum este scris: Ca †† să fii îndreptățit în cuvintele tale și să biruiești când vei fi judecat.

* Iov 40. 8. ** Ioan 3. 33. † Ps. 62. 9; 116. 11. †† Ps. 51. 4.

5 Dar dacă nedreptatea noastră învederează dreptatea lui Dumnezeu, ce vom zice? Nu cumva este nedrept Dumnezeu care

cercetează cu mânie? — (Vorbesc * ca un om).

* Cap. 6. 19. Gal. 3. 16.

6 Să nu fie așa; căci cum * va judeca Dumnezeu lumea? * Fac. 18. 25. Iov 8. 3; 34. 17.

7 Iar dacă adevărul lui Dumnezeu prin minciuna mea a prisosit spre slava lui, de ce mai sânt și eu judecat ca păcătos?

8 Și de ce să * nu facem cele rele ca să vină cele bune. după cum suntem huliți și după cum spun unii că zicem noi? Osânda lor este dreaptă.

* Cap. 5. 20; 6. 1, 15.

Iudeii și Neamurile sunt la fel.

9 Ce deci? Suntem noi mai buni decât ei? Nicidecum; pentru că am învinut mai înainte atât * pe Iudei cât și pe Greci, că toți sunt sub păcat,

* Vers. 23. Gal. 3. 22.

10 după cum este scris: Nu este niciun drept, nu, niciunul măcar;

11 nu * este nimeni care înțelege, nu este nimeni care caută stăruitor pe Dumnezeu. * Ps. 14. 1—3; 53. 1.

12 Toți s'au abătut, s'au făcut împreună ne folositori; nu este nimeni care face bunătate, nu este nici măcar unul.

13 Gâtteleul * lor este un

mormânt deschis; cu limbile lor vicleniau; venin ** de aspid este sub buzele lor. * Ps. 5. 9. Ier. 5. 16. ** Ps. 140. 3.

14 Gura * lor este plină de blestem și amărăciune.

* Ps. 10. 7.

15 Picioarele lor sunt luți * ca să verse sânge,

* Prov. 1. 16. Isa. 59. 7, 8.

16 dărăpănare și asuprire este în căile lor,

17 și n'au cunoscut calea păcii.

18 Nu * este temerea de Dumnezeu înaintea ochilor lor.

* Ps. 36. 1.

19 Știm însă că tot ce * zice legea, vorbește celorce sunt sub lege, ca orice ** gură să fie astupată și toată † lumea să fie vinovată înaintea lui Dumnezeu,

* Ioan 10. 34; 15. 25.

** Iov 5. 16. Ps. 107. 42. Ezech. 16. 63. Cap. 1. 20; 2. 1. † Cap. 2. 2. Vers. 9, 23.

20 pentru că din * faptele legii nicio carne nu va fi îndreptățită înaintea lui: căci prin ** lege vine cunoștința păcatului.

* Ps. 143. 2. Fapt. 13. 39. Gal. 2. 16; 3. 11. Efez. 2. 8, 9. Tit. 3. 5. ** Cap. 7. 7.

Iertarea prin credință.

21 Dar acum, fără lege n'a arătat o dreptate * a lui Dumnezeu, mărturisită ** de lege și † de proroci,

* Fapt. 15. 11. Cap. 1. 17. Filip. 3. 9. Ebr. 11. 4. etc. ** Ioan 5. 46. Fapt. 26. 22.

† Cap. 1. 2. 1 Pet. 1. 19.

22 o dreptate a lui Dumnezeu prin * credința în Isus Hristos pentru toți și peste toți cei ce cred. Căci nu ** este deosebire. * Cap. 4. ** Cap. 10. 12. Gal. 3. 28. Col. 3. 11.

23 Căci toți * au păcătuit și n'ajung la slava lui Dumnezeu, —

* Vers. 9. Cap. 11. 32. Gal. 3. 22.

24 fiind îndreptățiți în dar cu * harul lui prin ** răscumpărarea care este în Hristos Isus;

* Cap. 4. 16. Efez. 2. 8. Tit. 3. 5, 7. ** Mat. 20. 28. Efez. 1. 7. Col. 1. 11. 1 Tim. 2. 6. Ebr. 9. 12. 1 Pet. 1. 18, 19.

25 pe care Dumnezeu l-a pus * mai dinainte scaun de îndurare, prin credința în sângele ** lui, ca să arate dreptatea lui, pentru † trecerea peste păcatele săvârșite mai înainte, în îngăduirea lui Dumnezeu

* Lev. 16. 15. 1 Ioan 2. 2; 4. 10.

** Col. 1. 20. † Fapt. 13. 38, 39. 1 Tim. 1. 15. Fapt. 17. 30. Ebr. 9. 15.

26 spre arătarea dreptății lui în vremea de acum, pentru că el să fie drept și să îndreptățească pe cei ce este din credința lui Isus.

27 Unde este deci * lauda? — A fost înlăturată. — Prin care lege? — A faptelor? Nu, ci prin legea credinței.

* Cap. 2. 17, 23; 4. 2. 1 Cor. 1. 29, 31. Efez. 2. 9.

28 Căci noi socotim că

omul este îndreptăţit prin
* credinţă fără faptele legii.

* Fapt. 13. 38, 39. Vers. 20—22.
Cap. 8. 3. Gal. 2. 16.

29 Sau Dumnezeu este
numai *Dumnezeu* al Iudei-
lor? Nu şi al Neamurilor?
Da, şi al Neamurilor;

30 deoarece este un *
singur Dumnezeu care va
îndreptăţi tăierea împrejur
din credinţă şi netăierea
împrejur prin credinţă.

* Cap. 10. 12, 13. Gal. 3. 8, 20, 28.

Pilda lui Avraam.

31 Deci desfiinţăm noi
legea prin credinţă? Să nu
fie aşa; ci statornicim legea.

4 Deci ce vom zice că a a-
flat după carne Avraam*
strămoşul nostru? * Isa. 51. 2.
Mat. 3. 9. Ioan. 8. 33, 39. 2 Cor. 11. 22.

2 Căci dacă Avraam a
fost îndreptăţit * din fapte,
are cuvânt de laudă dar
nu înaintea lui Dumnezeu.

* Cap. 3. 20, 27, 28.

3 Căci ce zice scriptura?
Şi Avraam * a crezut pe
Dumnezeu şi i s'a socotit
ca dreptate.

* Fac. 15. 6. Gal. 3. 6. Iac. 2. 23.

4 Însă celuice*face fapte,
plata nu i se socoteşte ca
din har ci ca o datorie.

* Cap. 11. 6

5 Iar celuice nu face
fapte dar crede în cele
îndreptăteşte * pe cel nelegiuit
credinţa lui i se so-
coteşte dreptate. * Ios. 24. 2.

6 După cum şi David
rosteşte fericirea omului,
căruia Dumnezeu îi soco-
teşte dreptate fără fapte;

7 *zicând*: Fericiti * sunt
acea ale căror nelegiuiri
au fost iertate şi ale căror
păcate au fost acoperite.

* Ps. 32. 1, 2.

8 Fericit este bărbatul
al cărui păcat nu-l va so-
coti Domnul.

9 Fericirea aceasta deci
este rostită oare peste tă-
ierea împrejur sau şi peste
netăierea împrejur? Căci
zicem: Lui Avraam cre-
dinţa i s'a socotit ca drep-
tate.

10 Deci cum s'a socotit?
Când era el în tăiere îm-
prejur sau în netăiere îm-
prejur? Nu în tăiere îm-
prejur ci în netăiere îm-
prejur.

11 Şi a *primit semnul
tăierii împrejur ca o pe-
cete a dreptăţii credinţei
pe care o avea când era
în netăiere împrejur, ca el
să ** fie tatăl tuturor celor-
ce sunt în netăiere împre-
jur, dar cred, spre a li se
socoti şi lor dreptatea

* Fac. 17. 10. ** Luc. 19. 9. Vers. 12. 16.
Gal. 3. 7.

12 şi ca să fie tată al
tăierii împrejur pentru a-
cea cari nu numai sunt
din tăierea împrejur, dar

şi umblă pe urmele credin-
ţei tatălui nostru Avraam
pe care o avea când era
în netăiere împrejur.

Moştenirea vine prin credinţă.

13 Căci nu prin lege
a fost făgăduinţa către
Avraam sau către sămânşa
lui, că va fi moştenitor * al
lumii, ci prin dreptatea
din credinţă.

* Fac. 17. 4, etc. Gal. 3. 29.

14 Căci *dacă ceice sunt
din lege sunt moştenitori,
credinţa este zadărniciată şi
făgăduinţa este desfiinţată.

* Gal. 3. 18.

15 Căci legea *lucrează
mânie; iar unde nu este
lege, nu este nici călcare de
lege. *Cap. 3. 20; 5. 13, 20; 7. 8. 10. 11.
1 Cor. 15. 56. 2 Cor. 3. 7. 9. Gal. 3. 10.
19. 1 Ioan. 3. 4.

16 Deaceea ea este din
credinţă ca să fie după
har; *pentruca ** făgădu-
inţa să fie temeinică pen-
tru toată sămânşa; nu nu-
mai pentru cea care este
din lege ci şi pentru cea
care este din credinţa lui
Avraam, care este tată al
nostru al tuturor. * Cap. 3. 24.
** Gal. 3. 22. † Isa. 51. 2. Cap. 9. 8.

17 (după cum este scris:
Te-am *pus tată al mul-
tor Neamuri) înaintea a-
celuia pe care ** l-a crezut,
adică Dumnezeu, care dă
viaţă celor morţi şi chiamă

cele † ce nu sunt ca şi cum
ar fi.

* Fac. 17. 5. ** Cap. 8. 11. Efes. 2. 1, 5.
† Cap. 9. 26. 1 Cor. 1. 28. 1 Pet. 2. 10.

18 El împotriva nădej-
dii, a crezut cu nădejde,
ca să ajungă tată al multor
Neamuri după zicerea: Aşa
* va fi sămânşa ta.

* Fac. 15. 5

19 Şi nefiind slab în cre-
dinţă, nu s'a * uitat la
trupul său însuş, care era
ca mort, (fiind cam de o
sută de ani), nici la pân-
tecele Sarei care era ca
mort,

* Fac. 17. 17; 18. 11. Ebr. 11. 11, 12.

20 şi uitându-se la fă-
găduinţa lui Dumnezeu, n'a
şovăit prin necredinţă, ci
a fost întărit prin credinţă,
dând slavă lui Dumnezeu,

21 şi deplin încredinţat
că, ceace a făgăduit este
puternic * să şi facă.

* Ps. 115. 3. Luc. 1. 37, 45. Ebr. 11. 19.

22 Deaceea i s'a şi so-
cotit ca dreptate.

23 Şi nu s'a scris nu-
mai pentru el că i s'a so-
cotit; * Cap. 15. 4. 1 Cor. 10. 6, 11.

24 ci şi pentru noi că-
rora ni se va socoti, noi
cari credem în acela *care
a sculat dintre cei morţi
pe Isus, Domnul nostru,

* Fapt. 2. 24; 13. 30.

25 care * a fost dat pen-
tru greşalele noastre şi a

fost sculat ** pentru îndreptăţirea noastră.

* Isa. 53. 5, 6. Cap. 3. 25; 5. 6; 8. 32.
2 Cor. 5. 21. Gal. 1. 4. Ebr. 9. 28. 1 Pet. 2. 24; 3. 18. ** 1 Cor. 15. 17. 1 Pet. 1. 21.

Roadele acestui fapt.

5 Deci fiind îndreptăţiţi din credinţă, * avem pace ** la Dumnezeu prin Domnul nostru Isus Hristos,

* Isa. 32. 17. Ioan 16. 33. Cap. 3. 28, 30.
** Efes. 2. 14. Col. 1. 20. † Ioan 10. 9; 14. 6. Efes. 2. 18; 3. 12. Ebr. 10. 19.

2 prin care am avut şi intrare prin credinţă la acest har, în * care stăm; şi ne lăudăm ** în nădejdea slavei lui Dumnezeu.

* 1 Cor. 15. 1. ** Ebr. 3. 6.

3 Şi nu numai aşa, ci ne * lăudăm şi în necazuri, ştiind ** că necazul lucrează răbdare; * Mat. 5. 11, 12. Fapt. 5. 41. 2 Cor. 12. 10. Filip. 2. 17. Iac. 1. 2, 12. 1 Pet. 3. 14. ** Iac. 1. 3.

4 iar răbdarea, * încercare; şi încercarea, nădejde;

* Iac. 1. 12.

5 iar nădejdea * nu dă de ruşine, pentru că ** iubirea lui Dumnezeu a fost turnată în inimile noastre prin Duhul Sfânt, care ne-a fost dat. * Filip. 1. 20.
** 2 Cor. 1. 22. Gal. 4. 6. Efes. 1. 13, 14.

6 Căci pe când eram noi încă neputincioşi, Hristos la vremea cuvenită a * murit pentru cei nelegiuîţi.

* Cap. 4. 25. Vers. 8.

7 Căci abia dacă va muri cineva pentru un drept;

căci pentru cel bun poate ar îndrăzni cineva chiar să moară.

8 Dar Dumnezeu * învederează iubirea sa însuşă către noi prin aceea că pe când eram noi încă păcătoşi, Hristos a murit pentru noi. * Ioan 15. 13. 1 Pet. 3. 18, 1 Ioan 3. 16; 4. 9, 10.

9 Cu mult mai mult deci, fiind îndreptăţiţi acum în * sângele lui, vom fi mântuiţi prin el de mânia ** lui Dumnezeu.

* Cap. 3. 25. Efes. 2. 13. Ebr. 9. 14. 1 Ioan 1. 7. ** Cap. 1. 18. 1 Tes. 1. 10.

10 Căci dacă, * pe când eram vrăjmaşi, am fost împăcaţi ** cu Dumnezeu prin moartea Fiului său, mult mai degrabă, fiind împăcaţi, vom fi mântuiţi prin viaţa lui.

* Cap. 8. 32. ** 2 Cor. 5. 18, 19. Efes. 2. 16. Col. 1. 20, 21. † Ioan 5. 26; 14. 19. 2 Cor. 4. 10, 11.

11 Dar nu numai aşa, ci ne * şi lăudăm în Dumnezeu prin Domnul nostru Isus Hristos, prin care am luat acum împăcarea.

* Cap. 2. 17; 3. 29, 30. Gal. 4. 9.

Păcatul şi harul.

12 De aceea după cum printr'un * singur om a intrat păcatul în lume şi prin ** păcat moartea, şi astfel moartea a trecut la

toţi oamenii, pentru că toţi au păcătuit: —

* Fac. 3. 6. 1 Cor. 15. 21. ** Fac. 2. 17. Cap. 6. 23. 1 Cor. 15. 21.

13 (căci pânăla lege era păcat în lume, dar păcatul * nu se trece în socoteală când nu este lege.

* Cap. 4. 15. 1 Ioan 3. 4.

14 Totuşi moartea a domnit dela Adam pânăla Moise şi peste ceice nu păcătuiseră după asemănarea călcării lui Adam, care * este un chip al celui care avea să vină.

* 1 Cor. 15. 21, 22, 45.

15 Însă darul slobod nu este ca greşala. Căci dacă prin greşala unuia singur cei mulţi au murit, cu mult mai mult harul lui Dumnezeu şi darul slobod a prisosit faţă de cei * mulţi prin harul unui singur om, Isus Hristos.

* Isa. 53. 11. Mat. 20. 28; 26. 28.

16 Şi darul nu este ca printr'unul singur care a păcătuit: căci judecata a venit dela unul singur spre osândă, iar darul slobod a venit din multe greşeli spre o faptă de îndreptăţire.

17 Căci dacă prin greşala unuia singur moartea a domnit printr'unul singur, cu mult mai mult ceice primesc prisosirea harului şi a darului dreptă-

ţii vor domni în viaţă printr'unul singur, Isus Hristos). —

18 Aşa dar, după cum printr'o singură greşală judecata a fost pentru * toţi oamenii spre osândă, tot aşa şi printr'o singură faptă de dreptate, darul slobod a fost pentru toţi oamenii spre o faptă de îndreptăţire de viaţă.

* Ioan 12. 32. Ebr. 2. 9.

19 Căci după cum prin neascultarea unui singur om cei mulţi au fost făcuţi păcătoşi, tot aşa şi prin neascultarea unuia singur, cei mulţi vor fi făcuţi drepti.

20 Dar legea * a venit pe deasupra ca să se înmulţească greşala; şi unde s'a înmulţit ** păcatul, harul a prisosit peste măsură,

* Ioan 15. 22. Cap. 3. 20; 4. 15; 7. 8. Gal. 3. 19, 23. ** Luc. 7. 47. 1 Tim. 1. 14.

21 pentru că, după cum păcatul a domnit prin moarte, tot aşa şi harul să domnească prin dreptate spre viaţă vecinică prin Isus Hristos, Domnul nostru.

Harul ne izbăveşte de stăpânirea păcatului.

6 Ce vom zice dar? Să rămânem în păcat * ca să se înmulţească harul?

* Cap. 3. 8. Vers. 15.

2 Să nu fie așa! Noi cari am * murit față de păcat, cum vom mai trăi în el?

* Vers. 11. Cap. 7. 4. Gal. 2. 19; 6. 14. Col. 3. 3. 1 Pet. 2. 24.

3 Sau nu știți că noi toți cari * am fost botezați pentru Hristos Isus, am fost botezați pentru ** moartea lui? * Gal. 3. 27. ** 1 Cor. 15. 29.

4 Deci am fost înmormântați * cu el prin botezul pentru moarte, pentru ca după cum ** Hristos a fost sculat dintre cei morți prin slava † Tatălui, așa †† și noi să umblăm în învoire de viață. * Col. 2. 12. ** Cap. 8. 11. 1 Cor. 6. 14. 2 Cor. 13. 4. † Ioan 2. 11; 11. 40. †† Gal. 1. 6. 15. Efes. 4. 22—24. Col. 3. 10.

5 Căci, dacă * ne-am făcut o tulpină cu el în asemănarea morții lui, vom fi și în a învierii lui;

* Filip. 3. 10, 11.

6 cunoscând aceasta că omul * nostru cel vechiu a fost răstignit cu el, ca trupul ** păcatului să fie desființat pentru ca noi să nu mai fim robi păcatului.

* Gal. 2. 20; 5. 24; 6. 14. Efes. 4. 22. Col. 3. 5. 9. ** Col. 2. 11.

7 Căci cine * a murit este îndreptățit de păcat.

* 1 Pet. 4. 1.

8 Și dacă * am murit cu Hristos, credem că vom și trăi cu el,

* 2 Tim. 2. 11.

9 știind că Hristos * fiind

sculat dintre cei morți, nu mai moare; moartea nu mai are stăpânire peste el.

* Apoc. 1. 18.

10 Căci în ceeace a * murit, a murit odată pentru totdeauna față de păcat; iar în ceeace trăiește, trăiește ** față de Dumnezeu. * Ebr. 9. 27, 28. ** Luc. 20. 38.

11 Așa și voi, socotiți-vă pe voi înșivă că sunteți morți * față de păcat dar trăind ** față de Dumnezeu în Hristos Isus.

* Vers. 2. ** Gal. 2. 19.

12 Deci * păcatul să nu domnească în trupul vostru cel muritor ca să ascultați de poftele lui,

* Ps. 19. 13; 119. 133.

13 nici nu înfățișați păcatului mădularele * voastre ca arme de nedreptate, ci înfățișați-vă ** pe voi înșivă lui Dumnezeu ca vii dintre cei morți și mădularele voastre lui Dumnezeu ca arme de dreptate. * Cap. 7. 5. Col. 3. 5. Iac. 4. 1. ** Cap. 12. 1. 1 Pet. 2. 24; 4. 2.

14 Căci * păcatul nu va avea stăpânire peste voi; căci nu sunteți sub lege ci sub har.

* Cap. 7. 4, 6; 8. 2. Gal. 5. 18.

*Harul nu îndreptățește
păcatul.*

15 Ce deci? Să păcătuim pentru că * nu suntem sub

lege ci sub har? Să nu fie așa!

* 1 Cor. 9. 21.

16 Nu știți că voi cui * vă înfățișați pe voi înșivă, robi spre ascultare, sunteți robi ai aceluia de care ascultați, fie ai păcatului pentru moarte, fie ai ascultării pentru dreptate?

* Mat. 6. 24. Ioan 8. 34. 2 Pet. 2. 19.

17 Dar mulțumită fie lui Dumnezeu că erați robi ai păcatului, dar ați ascultat din inimă de izvodul * de învățătură la care ați fost dați.

* 2 Tim. 1. 13.

18 Și fiind făcuți slobozi * de păcat, ați fost făcuți robi dreptății.

* Ioan 8. 32.

1 Cor. 7. 22. Gal. 5. 1, 1 Pet. 2. 16.

19 Vorbesc omeneste din pricina nepuinței cărnii voastre: căci după cum ați înfățișat mădularele voastre roabe necurățeniei și nelegiuirii pentru nelegiuire, tot așa acum înfățișați mădularele voastre roabe dreptății pentru sfințire.

20 Căci când erați robi * ai păcatului, erați slobozi în ce privește dreptatea.

* Ioan 8. 34.

21 Deci ce * rod aveți atunci în acelea de cari acum vă rușinați? Căci sfârșitul ** acelora este moartea. * Cap. 7. 5. ** Cap. 1. 32.

22 Dar acum fiind făcuți

slobozi * de păcat și fiind făcuți robi lui Dumnezeu, aveți rodul vostru pentru sfințire, iar sfârșitul viață vecinică.

* Ioan 8. 32.

23 Căci plata * păcatului este moartea, dar darul ** slobod al lui Dumnezeu este viața vecinică în Hristos Isus, Domnul nostru.

* Fac. 2. 17. Cap. 5. 12. Iac. 1. 15.

** Cap. 2. 7; 5. 17, 21. 1 Pet. 1. 4.

Creștinul izbăvit de Lege.

7 Sau nu știți fraților, (căci vorbesc unor cunosători ai legii), că legea are stăpânire asupra omului câtă vreme trăiește el?

2 Căci femeia * sub bărbat este legată prin lege de bărbatul ei cât trăiește el; iar ** dacă va muri bărbatul, ea este desfăcută de legea bărbatului.

* 1 Cor. 7. 39. ** Mat. 5. 32.

3 Deci dar, câtă vreme trăiește bărbatul, ea se va numi preacurvă dacă va fi a altui bărbat: dar dacă va muri bărbatul, este slobodă de lege, așa că nu este preacurvă, chiar dacă este a altui bărbat.

4 Astfel, frații mei, și voi ați * fost făcuți morți față de lege prin trupul lui Hristos, ca să fiți ai altuia, ai celui ce a fost sculat dintre cei morți ca să a-

346

ROMANI 7.

ducem roade lui Dumnezeu. * Cap. 8. 2. Gal. 2. 19; 5. 18. Efes. 2. 15. Col. 2. 14. Gal. 5. 22.

5 Căci, când eram în carne, patimile păcatelor cari sunt prin lege, lucrau * în mădularele noastre ca să ** aducă roade pentru moarte. * Cap. 6. 13. ** Cap. 6. 21. Gal. 5. 19. Iac. 1. 15.

6 Dar acum am fost des-făcuți de lege, căci am murit față de aceea în care eram ținuți cu silă, astfel că noi slujim ca robi în * învoirea duhului și nu în vechimea slovei.

* Cap. 2. 29. 2 Cor. 3. 6.

*Legea dă cunoștința
păcatului.*

7 Ce vom zice dar? Este legea păcat? Să nu fie așa! Ci păcatul nu l-am * cunoscut decât prin lege; căci nu știam pofta dacă nu zicea legea: ** Nu pofti.

* Cap. 3. 20. ** Exod. 20. 17. Deut. 5. 21. Fapt. 20. 33. Cap. 13. 9.

8 Păcatul * dar, luând pornire prin poruncă, a lucrat cu desăvârșire în mine orice poftă: căci fără lege păcatul este mort.

* Cap. 4. 15; 5. 20.

9 Și eu odinioară eram viu fără * lege, dar când a venit porunca, păcatul iar a înviat, și eu am murit;

* 1 Cor. 15. 56.

10 și porunca, cea care *

era pentru viață, mi s'a aflat pentru moarte.

* Lev. 18. 5. Ezech. 20. 11, 13, 21, 2 Cor. 3. 7.

11 Căci păcatul, luând pornire prin poruncă, m'a amăgit de tot și prin ea m'a omorât.

12 Așa că legea * este sfântă și porunca este sfântă și dreaptă și bună.

* Ps. 19. 8; 119. 38; 137. 1 Tim. 1. 8.

13 Deci ce era bun mi-a ajuns moarte? Să nu fie așa! Ci păcatul ca să se arate păcat mi-a lucrat moarte prin ce era bun: — pentru că păcatul să fie prin poruncă peste măsură de păcătos.

Lupta firii pământești împotriva Duhului.

14 Căci știm că legea este duhovnicească: iar eu sânt de carne, vândut * sub păcat.

* 1 Reg. 21. 20, 25. 2 Reg. 17. 17.

15 Căci ce săvârșesc nu * recunosc; căci nu făptuiesc ceea ce voiesc; ci ce urăsc aceea fac.

* Gal. 5. 17.

16 Iar dacă nu fac ceea ce voiesc, mă învoiesc cu legea că ea este bună.

17 Acum dar nu mai săvârșesc cu aceasta ci păcatul care locuiește în mine,

18 Căci știu că în * mine, adică în carnea mea, nu locuiește nimic bun, căci

a voi este în mine, dar a săvârși binele nu.

* Fac. 6. 5; 8. 21.

19 Căci binele pe care-l voiesc nu-l fac, ci răul pe care nu-l voiesc îl făptuiesc.

20 Iar dacă fac ceea ce nu voiesc, nu mai săvârșesc eu aceasta, ci păcatul care locuiește în mine.

21 Gădesc deci legea că pentru mine care voiesc să fac binele, răul stă lângă mine.

22 Căci mă * bucur în ce privește legea ** lui Dumnezeu după omul dinlăuntru, * Ps. 1. 2. ** 2 Cor. 4. 16. Efes. 3. 16. Col. 3. 9, 10.

23 dar văd o altfel * de lege în ** mădularele mele, luptându-se împotriva legii minții mele și ducându-mă în robie sub legea păcatului, care este în mădularele mele.

* Gal. 5. 17. ** Cap. 6. 13, 19.

24 O, ticălos om ce sânt! Cine mă va scăpa de trupul morții acesteia?

25 Mulțumesc * lui Dumnezeu prin Isus Hristos, Domnul nostru!.. Așa dar eu insumi cu mintea slujesc ca rob legii lui Dumnezeu, iar cu carnea legii păcatului.

* 1 Cor. 15. 57.

Creștinul trăiește după Duh.

8 Nu * este nicio osândire dar acum pentru ceie sunt în Isus Hristos.

* Vers. 4. Gal. 5. 16, 25.

2 Căci legea * Duhului ** de viață în Hristos Isus m'a făcut slobod de legea * păcatului și a morții.

* Ioan 8. 36. Cap. 9. 18, 22. Gal. 2. 19; 5. 1. ** 1 Cor. 15. 45. 2 Cor. 3. 6. † Cap. 7. 24, 25.

3 Căci ceea ce * era cu neputință legii, întrucât era neputincioasă prin carne, Dumnezeu, ** trimițând pe însuș Fiul său în asemănare de carne de păcat și pentru păcat, a osândit păcatul în carne,

* Fapt. 13. 30. Cap. 3. 20. Evr. 7. 18, 19; 10. 1, 2, 10, 14. ** 2 Cor. 5. 21. Gal. 3. 13.

4 pentru că cerința legii să fie împlinită în noi, cari * nu umblăm potrivit Duhului.

* Vers. 1.

5 Căci ceie * sunt potriveți cărnii gândesc cele ale cărnii, iar ceie ** sunt potriveți Duhului, cele ale Duhului.

* Ioan 3. 6. 1 Cor. 2. 14. ** Gal. 5. 22, 25.

6 Căci gândirea * cărnii este moarte, iar gândirea Duhului este viață și pace,

* Cap. 6. 21. Vers. 13. Gal. 6. 8.

7 deoarece gândirea * cărnii este vrăjmășie împotriva lui Dumnezeu; căci nu se supune legii lui

Dumnezeu, căci nici** nu poate. * Luc. 4. 4. ** 1 Cor. 2. 14.

8 Iar ceice sunt în carne nu pot să placă lui Dumnezeu.

9 Voi însă nu sunteți în carne ci în Duhul, dacă într'adevăr Duhul * lui Dumnezeu locuiește în voi. Iar dacă n'are cineva Duhul** lui Hristos, acela nu este al lui.

* 1 Cor. 3. 16; 6. 19. ** Ioan 3. 34. Gal. 4. 6. Filip. 1. 19. 1 Pet. 1. 11.

10 Și dacă Hristos este în voi, trupul este mort din pricina păcatului, dar duhul este viață din pricina dreptății.

11 Dacă dar Duhul celui * a sculat pe Isus dintre cei morți locuiește în voi, celce** a sculat pe Hristos Isus dintre cei morți, va face vii și trupurile voastre muritoare din pricina Duhului său care locuiește în voi.

* Fapt. 2. 24. ** Cap. 6. 4, 5. 1 Cor. 6. 14. 2 Cor. 4. 14. Efes. 2. 5.

Creștinul trăiește în așteptarea mântuirii.

12 Deci dar, * fraților, suntem datori, nu cărnii, ca să trăim potrivit cărnii,

* Cap. 6. 7, 14.

13 căci dacă trăiți * potrivit cărnii, aveți să muriți; iar dacă prin Duhul

faceți să moară ** faptele trupului, veți trăi. * Vers. 6. Gal. 6. 8. ** Efes. 4. 22. Col. 3. 5.

14 Căci toți câți sunt mănăși * de Duhul lui Dumnezeu, aceștia sunt fii ai lui Dumnezeu. * Gal. 5. 18.

15 Căci n'ați * luat un duh de robie iarăș spre temere, ** ci ați luat un duh * de înfiere, în care strigăm: Ava, †† Tată.

* 1 Cor. 2. 12. Ebr. 2. 15. ** 2 Tim. 1. 7. 1 Ioan 4. 18. † Isa. 56. 6. Gal. 4. 5, 6. †† Marc. 14. 36.

16 Duhul însuș * mărturiseste împreună cu duhul nostru că suntem copii ai lui Dumnezeu.

* 2 Cor. 1. 22; 5. 5. Efes. 1. 13; 4. 30.

17 Iar dacă suntem copii, suntem și moștenitori, * moștenitori ai lui Dumnezeu și împreună moștenitori cu Hristos, dacă într'adevăr suferim ** împreună cu el ca să fim și proslăviți împreună cu el. * Fapt. 26. 18. Gal. 4. 7. ** Fapt. 14. 22. Filip. 1. 29. 2 Tim. 2. 11, 12.

18 Căci eu socotesc că suferințele * vremii de acum nu sunt vrednice să fie puse alături cu slava care are să fie descoperită față de noi.

* 2 Cor. 4. 17. 1 Pet. 1. 6, 7; 4. 13.

19 Căci dorul stăruitor al zidirii * așteaptă descoperirea ** fiilor lui Dumnezeu. * 2 Pet. 3. 13. ** 1 Ioan 3. 2. Fac. 3. 19.

20 Căci zidirea * a fost supusă desertăciunii, nu de bunăvoie, ci din pricina aceluia care a supus-o, în nădejdea

* Vers. 22.

21 că însuș zidirea va fi izbăvită de robia putrezirii pentru slobozenia slavei copiilor lui Dumnezeu.

22 Căci știm că toată zidirea suspină * și este în dureri de naștere până acum.

* Ier. 12. 11.

23 Dar nu numai ea, ci și noi cari avem pârga * Duhului, și noi chiar suspinăm ** în noi înșine, așteptând * înfierea, adică răscumpărarea trupului †† nostru.

* Cor. 5. 5. Efes. 1. 14. ** 2 Cor. 5. 2, 4. Luc. 20. 36. †† Luc. 21. 28. Efes. 4. 30.

24 Căci am fost mântuiți în nădejde; * dar nădejdea văzută nu este nădejde; căci cine nădăjdnește ceea ce vede? * 2 Cor. 5. 7. Ebr. 11. 1.

25 Iar dacă nădăjdum ce nu vedem, îl așteptăm cu stăruință.

26 Și tot astfel și Duhul vine în ajutor slăbiciunii noastre: căci nu știm * ce să cerem cum ar trebui, dar Duhul însuș ** mijlocește pentru noi prin suspinuri de nespus. —

* Mat. 20. 22. Gal. 4. 3. ** Zab. 12. 10. Efes. 6. 18.

27 Iar Cel * ce cercetează inimile știe care este gân-

direa Duhului, fiindcă mijlocește pentru sfinți după ** *voia lui Dumnezeu.*

* 1 Cron. 28. 9. Ps. 7. 9. Prov. 17. 3. Ier. 11. 20; 17. 10; 20. 12. Fapt. 1. 24. 1 Tes. 2. 4. Apoc. 2. 23. ** Ioan 5. 14.

Pe creștin nimic nu-l poate despărți de dragostea lui Dumnezeu.

28 Și știm că pentru cei ce iubesc pe Dumnezeu toate lucrează împreună spre bine, pentru cei ce * sunt chemați potrivit cu planul său.

* Cap. 9. 11, 23, 24. 2 Tim. 1. 9.

29 Căci pe aceia pe cari i-a cunoscut mai * dinainte, i-a și rânduit mai ** dinainte să * fie asemenea la față cu chipul Fiului său, pentruca †† el să fie cel dintâi născut între mulți frați.

* Exod. 33. 12, 17. Ps. 1. 6. Ier. 1. 5. Mat. 7. 23. Cap. 11. 2. 2 Tim. 2. 19. 1 Pet. 1. 2. ** Efes. 1. 5, 11. † Ioan 17. 22. 2 Cor. 3. 18. Filip. 3. 21. 1 Ioan 3. 2. † Col. 1. 15, 18. Ebr. 1. 6. Apoc. 1. 5.

30 Iar pe aceia pe cari i-a rânduit mai dinainte, i-a și chemat: * și pe aceia pe cari i-a chemat, i-a și îndreptățit; ** și pe aceia pe cari i-a îndreptățit, i-a și proslăvit. †

* Cap. 1. 6; 9. 24. Efes. 4. 4. Ebr. 9. 15. 1 Pet. 2. 9. ** 1 Cor. 6. 11. † Ioan 17. 22. Efes. 2. 6.

31 Ce vom zice dar față de acestea? Dacă * Dum-

nezeu este pentru noi, cine este împotriva noastră?

* Num. 14. 9. 2 Reg. 6. 16. Ps. 118. 6.

32 El *care n'a crușat pe însuș Fiul său, ci l-a **dat pentru noi toți, cum nu ne va dărui deasemenea toate slobod împreună cu el?

* Cap. 5. 6, 10. ** Cap. 4. 25.

33 Cine va ridica vreo învinuire împotriva aleșilor lui Dumnezeu; Dumnezeu * este celce îndreptățește. * Isa. 50. 8, 9. Apoc. 12. 10, 11.

34 Cine *este celce va oșândi? Hristos Isus este celce a murit, și mai mult, care a fost sculat dintre cei morți, care este ** la dreapta lui Dumnezeu, care și * mijlocește pentru noi. * Iov. 34. 29. ** Marc. 16. 19. Col. 3. 1. Evr. 1. 3; 8. 1; 12. 2. 1 Pet. 3. 22. † Evr. 7. 25; 9. 24. 1 Ioan 2. 1.

35 Cine ne va despărți de iubirea lui Hristos? Necaz sau strâmtorare sau prigonire sau foamele sau goliciune sau primejdie sau sabie?

36 După cum este scris: Pentru *tine suntem omorâți toată ziua, suntem socotiți ca oi de înjunghiere. * Ps. 44. 22. 1 Cor. 15. 30, 31. 2 Cor. 4. 11.

37 Ci * în toate acestea suntem mai mult decât biruitori prin acela care ne-a iubit. * 1 Cor. 15. 57. 2 Cor. 2. 14. 1 Ioan 4. 4; 5. 4, 5. Apoc. 12. 11.

38 Căci sânt incredințat

că nici moarte, nici viață, nici îngeri, nici stăpâniri, * nici cele de acum, nici cele viitoare, nici puteri,

* Efes. 1. 21; 6. 12. Col. 1. 16; 2. 25. 1 Pet. 3. 22.

39 nici înălțime, nici adâncime, nici vreo altă faptură nu va putea să ne despartă de iubirea lui Dumnezeu care este în Hristos Isus, Domnul nostru.

Pavel și mântuirea Israelitelilor.

9 Spun *adevărul în Hristos, nu mint, cugetul meu mărturisește împreună cu mine în Duhul Sfânt,

* Cap. 1. 9. 2 Cor. 1. 23; 11. 31; 12. 19. Gal. 1. 20. Filip. 1. 8. 1 Tim. 2. 7.

2 că *am mare întristare și neîncelată durere în inima mea. * Cap. 10. 1.

3 Căci aș putea dori să * fiu eu însuși anatema dela Hristos pentru frații mei, rudele mele după carne,

* Exod. 32. 32.

4 cari * sunt Israeliti, cari au ** înfierca și slava † și legămintele †† și darea legii *† și slujba dumnezeiască *† și făgăduințele, **

* Deut. 7. 6. ** Exod. 4. 22. Deut. 14. 1. Jer. 31. 9. † 1 Sam. 4. 21. 1 Reg. 8. 11. Ps. 63. 2; 78. 61. †† Fapt. 3. 25. Evr. 8. 8—10. *† Ps. 147. 19. *† Evr. 9. 1. **† Fapt. 13. 32. Cap. 3. 2. Efes. 2. 12.

5 cari au pe părinții * și din ** cari este după carne Hristosul, care † este peste

toate, Dumnezeu binecuvântat în veci. Amin!

* Deut. 10. 15. Cap. 11. 28. ** Luc. 3. 23. Cap. 1. 3. † Jer. 23. 6. Ioan 1. 1. Fapt. 20. 28. Evr. 1. 8. 1 Ioan 5. 20.

Dumnezeu este stăpân să aleagă.

6 Dar nu *este ca și cum ar fi căzut cuvântul lui Dumnezeu. Căci nu **toți cari sunt din Israel sunt Israel;

* Num. 23. 19. Cap. 3. 3. ** Ioan 8. 39. Cap. 2. 28, 29; 4. 12, 16. Gal. 6. 16.

7 nici pentru că sunt sămânță a lui Avraam, *sunt toți copiii, ci: în Isaac **și se va numi sămânța.

* Gal. 4. 23. ** Fac. 21. 12. Evr. 11. 18.

8 Adică, nu copiii cărnii sunt copiii *ai lui Dumnezeu, ci copiii făgăduinței sunt socotiți ca o sămânță.

* Gal. 4. 28.

9 Căci acesta este un cuvânt de făgăduință: Voiu veni pe vremea aceasta * și Sara va avea un fiu.

* Fac. 18. 10, 14.

10 Și nu numai atât, ci și cu privire la Rebeca, * zămisbind dela unul singur, dela Isaac tatăl nostru:

* Fac. 25. 21.

11 căci deși copiii nu erau încă născuți și nu făptuiseră ceva bine sau rău, pentru că planul lui Dumnezeu, potrivit alegeții, să rămâie în picioare

nu din fapte, ci dela *celce cheamă, * Cap. 4. 17; 8. 28.

12 i s'a zis: Cel *mare va sluji ca rob celui mai mic.

* Fac. 25. 23.

13 După cum este scris: Am iubit pe Iacov *și am urit pe Esau.

* Deut. 21. 15. Prov. 13. 24. Mal. 1. 2, 3. Mat. 10. 37. Luc. 14. 26. Ioan 12. 25.

Dumnezeu se îndură de cine-i place.

14 Ce vom zice dar? Nu cumva *este nedreptate la Dumnezeu? Să nu fie așa!

* Deut. 32. 4. 2 Cron. 19. 7. Iov 8. 3; 34. 10. Ps. 92. 15.

15 Căci el zice lui Moise: Voiu avea *milă de oricine am milă și mă voiu îndura de oricine mă îndur.

* Exod. 33. 19.

16 Deci dar nu este dela celce voiește, nici dela celce aleargă, ci dela Dumnezeu care are milă.

17 Căci scriptura * zice lui Faraon: Chiar pentru aceasta ** te-am sculat, ca să arăt în tine puterea mea și ca numele meu să fie vestit în tot pământul.

* Gal. 3. 8, 22. ** Exod. 9. 16.

18 Deci dar el are milă de cine voiește și învârtoșează pe cine voiește.

19 Dar îmi vei zice: Pentru ce mai bagă vină? Căci *cine se împotrivese voiei lui? * 2 Cron. 20. 6. Iov 9. 12; 23. 13. Dan. 4. 35.

20 Dar mai degrabă, o-mule, cine ești tu care răsunzi împotriva lui Dumnezeu? Nu cumva va * zice plâsmuitura către plâsmuitor: Pentruce m'ai făcut astfel? * Isa. 29. 16; 45. 6; 64. 8.

21 Sau n'are olarul * putere peste lutul lui ca din aceeași frământătură să facă un ** vas spre cinste iar altul spre necinste?

* Prov. 16. 4. Ier. 18. 6. ** 2 Tim. 2. 20.

22 Ce dacă Dumnezeu, voind să-și arate mânia și să-și facă cunoscut puterea, a îngăduit cu multă îndelungă-răbdare niște vase * de mânie întocmite ** spre pieire,

* 1 Tes. 5. 9. ** 1 Pet. 2. 8. Iuda 4.

23 și ca să facă cunoscut bogățiile * slavei lui peste niște vase de milă, pe cari mai dinainte le-a pregătit ** spre slavă,

* Cap. 2. 4. Efes. 1. 7. Col. 1. 27. ** Cap. 8. 25—30.

24 *adică*, pe noi, pe cari ne-a și chemat, nu * numai dintre Iudei ci și dintre Neamuri? * Cap. 3. 29.

25 După cum zice și în Osea: Voiu * numi popor al meu pe cel care nu este poporul meu și iubită pe cea care nu este iubită.

* Osea 2. 23. 1 Pet. 2. 10.

26 Și * va fi așa: în locul unde li s'a zis: Voi nu

sunteți poporul meu: acolo vor fi numiți fiii ai Dumnezeuului celui viu. * Osea 1. 10.

27 Iar Isaia strigă despre Israel: * Dacă numărul copiilor lui Israel ar fi ca nisipul mării, *numai ră-mășița* ** va fi mântuită.

* Isa. 10. 22, 23. ** Cap. 11. 1.

28 Căci Domnul va face * cuvântul său pe pământ sfârșindu-l și scurtându-l.

* Isa. 28. 21.

29 Și după cum a zis mai înainte Isaia: Dacă * Domnul Savaot nu ne-ar fi lăsat o sămânță, am fi fost ca ** Sodoma și am fi fost asemenea cu Gomora.

* Isa. 1. 9. Plin. 3. 22. ** Isa. 13. 19. Ier. 50. 40.

Neamurile au căpătat mântuirea.

30 Ce vom zice dar? Că Neamurile * cari nu urmăreau dreptatea au aflat dreptatea, dar dreptatea care ** este din credință;

* Cap. 4. 11; 10. 20. ** Cap. 1. 17.

31 iar Israel urmărind * o lege de dreptate, n'a ** ajuns la legea aceea.

* Cap. 10. 2; 11. 7. ** Gal. 5. 4.

32 Pentruce? Pentrucă nu era *căutată* din credință ci ca din fapte. S'au * poticnit de piatra de poticnire, * Luc. 2. 34. 1 Cor. 1. 23.

33 după cum este scris: Iată * eu pun în Sion o

piatră de poticnire și ** o stâncă de cădere: și cine crede în el nu va fi rușinat. * Ps. 118. 22. Isa. 8. 14; 28. 16. Mat. 21. 42. 1 Pet. 2. 6—8. ** Cap. 10. 11.

Mântuirea este aproape.

10 Fraților, plăcerea inimii mele și cererea mea către Dumnezeu pentru ei este ca să fie mântuiți.

2 Căci le mărturisesc că * au râvnă pentru Dumnezeu, dar nu potrivit unei depline cunoștințe. * Fapt. 21. 20; 22. 3. Gal. 1. 14; 4. 17. Cap. 9. 31.

3 Căci necunoscând dreptatea lui Dumnezeu * și căutând să slătimească pe a lor, ** nu s'au supus dreptății lui Dumnezeu.

* Cap. 1. 17; 9. 30. ** Filip. 3. 9.

4 Căci Hristos * este sfârșitul legii ca dreptate pentru orice credincios.

* Mat. 5. 17. Gal. 3. 24.

5 Căci Moise scrie despre dreptatea care este din lege: Omul * care va face va trăi prin ea.

* Lev. 18. 5. Neem. 9. 29. Ezech. 20. 11, 19, 21. Gal. 3. 12.

6 Iar dreptatea care este din credință zice așa: * Nu zi în inima ta: Cine se va sui în cer? (adică să aducă jos pe Hristos.)

* Deut. 30. 12, 13.

7 Sau: Cine se va pogori în adânc? (adică să

scoată afară pe Hristos dintre cei morți.)

8 Dar ce zice ea? Cuvântul este aproape * de tine, în gura ta și în inima ta: *adică* cuvântul credinței pe care o propovăduim.

* Deut. 30. 14.

9 Pentrucă dacă * vei mărturisi cu gura ta pe Isus ca Domn și vei crede în inima ta că Dumnezeu l-a sculat dintre cei morți, vei fi mântuit.

* Mat. 10. 32. Luc. 12. 8. Fapt. 8. 37.

10 Căci cu inima se crede spre dreptate, iar cu gura se mărturisește spre mântuire.

11 Căci scriptura zice: Oricine * care crede în el nu va fi rușinat.

* Isa. 28. 16; 49. 23. Ier. 17. 7. Cap. 9. 33.

12 Căci nu * este deosebire de Iudeu și Grec: căci el este ** Domn al tuturor, + bogat pentru toți care-l cheamă.

* Fapt. 15. 9. Cap. 3. 22. Gal. 3. 28. ** Fapt. 10. 36. Cap. 3. 29. 1 Tim. 2. 5. † Efes. 1. 7; 2. 4, 7.

13 Căci * oricine care va chema numele ** Domnului va fi mântuit.

* Ioel 2. 32. Fapt. 2. 21. ** Fapt. 9. 14.

Lucrul acesta a fost vestit.

14 Dar cum vor chema pe acela în care n'au crezut? Și cum vor crede în acela despre care n'au au-

zit? Și cum vor auzi fără propovăduitor?

15 Și cum vor propovădui dacă nu vor fi trimiși? După cum este scris: Cât * de frumoase sunt picioarele celorce vestesc pacea, ale celorce vestesc cele bune! * Isa. 52. 7. Nah. 1. 15.

16 Dar nu * toți au ascultat de evanghelie. Căci Isaia zice: Doamne, ** cine a crezut cele auzite dela noi? * Cap. 3. 3. Ebr. 4. 2. ** Isa. 53. 1. Ioan. 12. 38.

17 Deci credința vine din cele auzite, iar cele auzite prin cuvântul lui Hristos.

18 Dar eu zic: Oare n'au auzit ei? Da, negreșit: Sunetul lor a ieșit în * tot pământul și ** cuvintele lor pânăla marginile pământului locuit. * Ps. 19. 4. Mat. 24. 14; 28. 19. Marc. 16. 15. Col. 1. 6. 23. ** 1 Reg. 18. 10. Mat. 4. 8.

19 Dar eu zic: Oare n'a cunoscut Israel? Moise cel dintâi zice: Eu vă * voi în-tărâta la gelozie cu aceea ce nu este neam, ** vă voi atâța la mână cu un neam neînțelegător. * Deut. 32. 21. Cap. 11. 11. ** Tit. 3. 3.

20 Iar Isaia îndrăznește și zice: Am fost * aflat de ceice nu mă căutau și m'am arătat celorce nu în-trebau de mine. * Isa. 65. 1. Cap. 9. 30.

21 Dar despre Israel zice: Toată * ziua am în-lins mâinile către un popor neascultător și împotrivi-tor cu vorba. * Isa. 65. 2.

Orbirea lui Israel.

11 Deci zic: Oare a lepădat Dumnezeu pe poporul său? Să nu fie așa! Căci și * eu sânt Israelit, din sămânța lui Avraam, din seminția lui Beniamin. * 1 Sam. 12. 22. Ier. 31. 37. 2 Cor. 11. 22. Filip. 3. 5.

2 Dumnezeu n'a lepădat pe poporul său pe care l-a * cunoscut mai dinainte. Sau nu știți ce zice scriptura despre Ilie, cum se plânge el lui Dumnezeu împotriva lui Israel? * Cap. 8. 29.

3 Doamne, * au omorât pe proorocii tăi, au surpat altarele tale din temelie și cu am rămas singur și caută sufletul meu. * 1 Reg. 19. 10, 14.

4 Dar ce-i zice răspunsul dumnezeesc? Mi-am * lăsat șapte mii de bărbați, cari nu și-au plecat genunchiul la Baal. * 1 Reg. 19. 18.

5 Astfel * deci și în vremea de acum este o rămă-șiță potrivit unei alegeri din har. * Cap. 9. 27.

6 Iar dacă * este din har, nu mai este din fapte: altfel harul nu mai este har. * Cap. 4. 4, 5. Gal. 5. 4. Deut. 9. 4, 5.

7 Ce deci? Ceeace caută * stăruitor Israel n'a dobândit, iar alegerea a dobândit aceasta și ceilalți au fost învățați, * Cap. 9. 31; 10. 9.

8 după cum este scris: Dumnezeu * l-a dat un duh de amorțire, ochi ** ca să nu vadă și urechi ca să nu audă până în ziua de azi. * Isa. 29. 10. ** Deut. 29. 4. Isa. 6. 9. Ier. 5. 21. Ezech. 12. 2. Mat. 13. 14. Ioan. 12. 40. 1 Papt. 28. 26, 27.

9 Și David zice: Masa lor să * li se prefacă laț și capcană și piatră de pomicnire și răsplată pentru ei. * Ps. 69. 22.

10 Să * li se întunece ochii ca să nu vadă și încovoie-le pururea spinarea. * Ps. 69. 23.

Înstăruirea Neamurilor.

11 Deci zic: Oare s'au pomicnit ei ca să cadă? Să nu fie așa! Ci prin * pomicnirea lor a venit mântuire pentru Neamuri, ca să-i facă pe ei geloși. * Fapt. 13. 46; 18. 6; 22. 18, 21; 28. 24, 28. Cap. 10. 19.

12 Și dacă pomicnirea lor este bogăția lumii și împușinarea lor o bogăție a Neamurilor, cu cât mai mult plinătatea lor?

13 Vouă Neamurilor vă spun: Intrucât deci eu sânt

* apostol al Neamurilor îmi slăvesc slujba mea,

* Fapt. 9. 15; 13. 2; 22. 21. Cap. 15. 16. Gal. 1. 16; 2. 2, 7—9. Efes. 3. 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11.

14 poate cumva voi face geloși pe ceice sunt carnea mea, și * voi mântui pe unii din ei. * 1 Cor. 7. 16; 9. 22. 1 Tim. 4. 16. Iac. 5. 20.

15 Căci dacă lepădarea lor este împăcarea lumii, ce va fi primirea lor, dacă nu viață dintre cei morți?

16 Iar dacă pârga * este sfântă, așa este și frământătura; și dacă rădăcina este sfântă, așa sunt și ramurile. * Lev. 23. 10. Num. 15. 18—21.

17 Și dacă unele * dintre ramuri au fost rupte și tu, ** fiind un măslin sălbatic, ai fost altoit în ele și te-ai făcut împreună părtaş al rădăcinii și al grăsimii măslinului, * Ier. 11. 16. ** Fapt. 2. 39. Efes. 2. 12, 13.

18 nu * te lauda față de ramuri; iar dacă te lauzi, nu tu ții rădăcina ci rădăcina pe tine. * 1 Cor. 10. 12.

19 Dar vei zice: Unele ramuri au fost rupte ca să fiu altoit eu.

20 Bine; au fost rupte prin necredința lor, iar tu stai prin credință. Nu * gândi lucruri înalte ci teme-te. ** * Cap. 12. 16. ** Prov. 28. 14. Isa. 66. 2. Filip. 2. 12.

21 Căci dacă n'a cruțat Dumnezeu ramurile firești, nu le va cruța nici pe tine.

22 Deci vezi bunătatea și asprimea lui Dumnezeu: asprime către ceice au căzut, iar către tine bunătatea lui Dumnezeu, dacă vei stărui în bunătatea lui; altfel și ** tu vei fi tăiat. * 1 Cor. 15. 2. Evr. 3. 6. 14. ** Ioan 15. 2.

23 Și chiar ei, dacă * nu vor stărui în necredință, vor fi altoiți; căci Dumnezeu este puternic să-i altoiască iarăș. * 2 Cor. 3. 16.

24 Căci dacă tu ai fost tăiat din celce din fire este un măslin sălbatic și, împotriva firii, ai fost altoit într'un măslin bun, cu atât mai mult aceștia, cari sunt ramurile firești, vor fi altoiți în chiar măslinul lor? Tot Israelul va fi mântuit.

25 Căci nu voiesc să nu știți, fraților, taina aceasta, ca să nu fiți cuminți * în ochii voștri înșivă, că pentru Israel s'a făcut învârtosare ** în parte până ț va intra plinătatea Neamurilor. * Cap. 12. 16. ** Vers. 7. 2 Cor. 3. 14. † Luc. 21. 24. Apoc. 7. 9.

26 Și astfel tot Israelul va fi mântuit, după cum este scris: Izbăvitorul va veni * din Sion; el va abate nelegiuirile dela Iacov.

* Isa. 59. 29. Ps. 14. 7.

27 Și acesta * este legământul dela mine pentru ei, când voi înălțura păcatele lor. * Isa. 27. 9. Ier. 31. 31, etc. Evr. 8. 8; 10. 16.

28 Negreșit în ce privește evanghelia sunt vrăjmași, pentru voi, dar în ce privește alegerea sunt iubii, * pentru părinții lor. * Deut. 7. 8; 9. 5; 10. 15.

29 Căci darurile și chemarea * lui Dumnezeu sunt fără părere de rău. * Num. 23. 19.

30 Căci după cum și voi n'ați ascultat altădată * de Dumnezeu, iar acum ați căpătat milă prin neascultarea lor, * Efes. 2. 2. Col. 3. 7.

31 astfel și aceștia n'au ascultat acum, ca prin mila către voi să capete și ei milă acum.

32 Căci Dumnezeu * a închis împreună pe toți în neascultare ca să aibă milă de toți. * Cap. 3. 9. Gal. 3. 22.

33 O, adâncime a bogăției și a înțelepciunii și a cunoștinței lui Dumnezeu! Cât * de cu neputință de cercelat sunt judecățile lui și cât de cu neputință de urmărit ** căile lui!

* Ps. 36. 6. ** Iov 11. 7. Ps. 92. 5.

34 Penlruică * cine a cunoscut gândul Domnului? Sau cine ** s'a făcut sfetnicul lui? * Iov. 15. 8. Isa. 40. 13. Ier. 23. 18. 1 Cor. 2. 16. ** Iov 36. 22.

35 Sau cine * i-a dat înălțării lui și i se va da înapoi? * Iov 35. 7; 41. 11.

36 Căci toate sunt din el * și prin el și pentru el! A lui ** să fie slava în veci! Amin.

* 1 Cor. 8. 6. Col. 1. 16. ** Gal. 1. 5. 1 Tim. 1. 17. 2 Tim. 4. 18. Evr. 13. 21. 1 Pet. 5. 11. 2 Pet. 3. 18. Iuda 25. Apoc. 1. 6.

Predarea în slujba lui Dumnezeu.

12 Vă îndemn * dar, fraților, prin îndurările lui Dumnezeu, ca să ** înălțați * și trupurile voastre ca o jertfă ț ț vie, sfântă, bine plăcută lui Dumnezeu, care este închinarea voastră chibzuită.

* 1 Cor. 10. 1. ** 1 Pet. 2. 5. † Ps. 50. 13. 14. Cap. 6. 13, 16, 19. 1 Cor. 6. 13, 20. † Evr. 10. 20.

2 Și să * nu fiți fățuiți ca veacul acesta: ci fiți schimbați ** prin înnoirea minții voastre, ca să încercați ț care este voia lui Dumnezeu cea bună și bineplăcută și desăvârșită.

* 1 Pet. 1. 14. 1 Ioan 2. 15. ** Efes. 1. 10. 4. 23. Col. 1. 21, 22; 3. 10. † Efes. 5. 10, 17. 1 Tes. 4. 3.

3 Căci prin harul * care lui este dat, zic oricui care este înire voi, să nu ** gândească despre sine mai sus decât ceea ce trebuie să gândească, ci să gândească așa ca să fie cumpătat, după-

cum Dumnezeu a împărțit fiecăruia ț o măsură de credință.

* Cap. 1. 5; 15. 15. 1 Cor. 3. 10; 15. 10. Gal. 2. 9. Efes. 3. 2, 7, 8. ** Prov. 25. 27. Eccl. 7. 16. Cap. 11. 20. † 1 Cor. 12. 7, 11. Efes. 4. 7.

4 Căci dupăcum * într'un singur trup avem multe mădulare și toate mădulele n'au aceeaș lucrare: * 1 Cor. 12. 12. Efes. 4. 16.

5 astfel noi, * cei mulți, suntem un singur trup în Hristos, iar fiecare în parte suntem mădulare unii altora.

* 1 Cor. 10. 17; 12. 20, 27. Efes. 1. 23; 4. 25.

6 Având * însă deosebite daruri potrivit ** harului care ne-a fost dat; fie proorocie, ț să proorocim după măsura credinței noastre; * 1 Cor. 12. 4. Pet. 4. 10, 11. ** Vers. 3. † Fapt. 11. 27. 1 Cor. 12. 10, 28; 13. 2; 14. 1, 6, 29, 31.

7 fie slujbă, să ne vedem de slujbă; fie că cineva * este învățător, să-și vadă de învățătură; * Fapt. 13. 1. Gal. 6. 6. Efes. 4. 11. 1 Tim. 5. 17.

8 fie că cineva * este îndemnător, să-și vadă de îndemnare; cel ** ce împarte, să împartă cu dărnicie; cel ț ce cârmuiește, să fie cu sânguință; cel ce face milă, s'o facă cu țț voioșie.

* Fapt. 15. 32. 1 Cor. 14. 3. ** Mat. 6. 1-3. † Fapt. 20. 28. 1 Tim. 5. 17. Evr. 13. 7, 24. 1 Pet. 5. 2. † 2 Cor. 9. 7.

Dragostea să se arate în toate.

9 Iubirea * să fie fără fă-
rârnice. Aveți groază ** de
rău, lipiți-vă de bine.

* 1 Tim. 1. 5. 1 Pet. 1. 22. ** Ps. 34. 14;
36. 4; 97. 10. Amos 5. 15.

10 În iubirea frătească
fili cu * dragoste duioasă
unii către alții; în cinste:
** dând înălțetate unii al-
tora;

* Evr. 13. 1. 1 Pet. 1. 22; 2. 17; 3. 8.
2 Pet. 1. 7. ** Filip. 2. 3. 1 Pet. 5. 5.

11 în sânguință: fără
preget; în duh: fierbinți,
slujind Domnului;

12 în nădejde: bucurân-
du-vă; * în necaz: răbdă-
tori; ** în rugăciune: stă-
ruitori † cu răbdare;

* Luc. 10. 20. Cap. 5. 2; 15. 13. Filip. 3.
1; 4. 4. 1 Tes. 5. 16. Evr. 3. 6. 1 Pet. 4. 13.
** Luc. 21. 19. 1 Tim. 6. 11. Evr. 10. 36;
12. 1. Iac. 1. 4; 5. 7. 1 Pet. 2. 19, 20.
† Luc. 18. 1. Fapt. 2. 42; 12. 5. Efes. 6. 18.
Col. 4. 2. 1 Tes. 5. 17.

13 în trebuințele * sfîn-
ților: părtași; în iubirea de
oaspeți: ** urmărind-o.

* 1 Cor. 16. 1. 2 Cor. 9. 1, 12. Evr. 6. 10;
13. 16. 1 Ioan. 3. 17. ** 1 Tim. 3. 2.
Tit. 1. 8. Evr. 13. 2. 1 Pet. 4. 9.

14 Binecuvântați * pe cei-
ce vă prigonesc; binecu-
vântați și nu blestemați.

* Mat. 5. 44. Luc. 6. 28; 23. 34.
Fapt. 7. 60. 1 Cor. 4. 12. 1 Pet. 2. 23; 3. 9.

15 Bucurați-vă, * cu ceice
se bucură; plângeți cu cei
ce plâng.

* 1 Cor. 12. 26.

16 Gândiți * aceiaș unii
pentru alții. Nu ** gândiți la

cele înalte ci lăsați-vă mâ-
nați de cele smerite. Nu †
vă faceți cuminiți în ochii
voștri înșivă.

* Cap. 15. 5. 1 Cor. 1. 10. Filip. 2. 2; 3. 16.
1 Pet. 3. 8. ** Ps. 131. 1, 2. Ier. 45. 5.
† Prov. 3. 7; 26. 12. Isa. 5. 21. Cap. 11. 25.

Răzbunarea este a Domnului.

17 Nu * răsplătiți nimă-
nui rău pentru rău; pune-
ți-vă ** în minte cele fru-
moase înaintea tuturor oa-
menilor.

* Prov. 20. 22. Mat. 5. 39. 1 Tes. 5. 15.
1 Pet. 3. 9. ** Cap. 14. 16. 2 Cor. 8. 21.

18 Dacă este cu puțință,
întrucât vă privește, trăiți
* în pace cu toți oamenii.

* Marc. 9. 50. Cap. 14. 19. Evr. 12. 14.

19 Nu * vă răsbunați voi
înșivă, iubiților, ci dați loc
mâniei; căci este scris: A
mea este răsbunarea, ** eu
voui răsplăti, zice Domnul.

* Lev. 19. 18. Prov. 24. 29. Vers. 17.
** Deut. 32. 35. Evr. 10. 30.

20 Ci * dacă va flămânzi
vrăjmașul tău, dă-i de mân-
care; dacă va înseta, dă-i
să bea; căci făcând aceasta
vei grămădi cărbuni de
foc pe capul lui.

* Exod. 23. 4, 5. Prov. 25. 21, 22. Mat. 5. 44.

21 Nu fii biruit de rău
ci biruiește răul prin bine,
Supunerea față de stăpânire,

13 Orice suflet să * fie
supus înaltelor stăpâ-
nire decât dela Dumnezeu,
niri. Căci nu este stăpâ-

iar ** celece sunt, sunt rân-
duite de Dumnezeu.

* Tit. 3. 1. 1 Pet. 2. 13. ** Prov. 8. 15, 16.
Dan. 2. 21; 4. 32. Ioan. 19. 11.

2 Încâl, cine nu este su-
pus stăpânirii, * se împotri-
vește întocmirii lui Dum-
nezeu; iar ceice se împotri-
vesc își vor lua o judecată.

* Tit. 3. 1.

3 Căci dregătorii nu sunt
o teamă pentru fapta bună
ci pentru cea rea. Și voiești
să nu te temi de stăpânire?
Fă * binele, și vei avea
laudă dela ea. * 1 Pet. 2. 14; 3. 13.

4 Căci el este slujitorul
lui Dumnezeu spre bine
pentru tine; iar dacă faci
răul, teme-te; căci nu în
zădar poartă sabia: căci el
este slujitorul lui Dumne-
zeu, răsbunător spre mân-
ie pentru celce făptuiește
răul.

5 Deaceea este trebuință
* ca să fiți supuși nu nu-
mai din pricina mâniei ci
** și din pricina cugetului.

* Ecl. 8. 2. ** 1 Pet. 2. 19.

6 Căci pentru aceasta
plătiți și dări; căci ei sunt
slujitori ai lui Dumnezeu
stăruind tocmai la aceasta.

7 Dați * tuturor ce li se
datorește: celui cu darea,
darea; celui cu vama,
vama; celui cu teama,
teamă; celui cu cinstea,
cinstea.

* Mat. 22. 21. Marc. 12. 17. Luc. 20. 25.

*Dragostea este împlinirea
Legii.*

8 Nu datorați nimănui
nimic decât a vă iubi unii
pe alții; căci cine * iubește
pe altul a împlinit legea.

* Vers. 10. Gal. 5. 14. Col. 3. 14.
1 Tim. 1. 5. Iac. 2.

9 Căci aceasta: * Nu prea-
curvi, nu omori, nu fura,
nu pofti, și orice altă po-
runcă este cuprinsă în a-
cest cuvânt, în: ** Iubește
pe aproapele tău ca pe
tine însuși.

* Exod. 20. 13, etc. Deut. 5. 17, etc.
Mat. 19. 18. ** Lev. 19. 18. Mat. 22. 39.
Marc. 12. 31. Gal. 5. 14. Iac. 2. 8.

10 Iubirea nu săvârșește
rău aproapelui; iubirea *
deci este împlinirea legii.

* Mat. 22. 40. Vers. 8.

Veghere și curăție.

11 Și aceasta, fiindcă știți
vremea convenită, că acum
este ceasul ca să vă sculați
* din somn; căci acum
mântuirea este mai a-
proape de noi decât când
am crezut.

* 1 Cor. 15. 34. Efes. 5. 14. 1 Tes. 5. 5, 6.

12 Noaptea este foarte
înaintată și ziua este a-
proape. Să * lepădăm deci
faptele întunecului și să
** îmbrăcăm armele lu-
minii.

* Efes. 5. 11. Col. 3. 8.
** Efes. 6. 13. 1 Tes. 5. 8.

13 Să umblăm * cuvin-
cios ca în *timpul* zilei, nu
** în ospele desfătătoare și

beții, nu în culcări rușinoase și destrăbălări, nu în cearță și pizmă.

* Filip. 4. 8. 1 Tes. 4. 12. 1 Pet. 2. 12.
** Prov. 23. 20. Luc. 21. 34. 1 Pet. 4. 3.
† 1 Cor. 6. 9. Efes. 5. 5. † Iac. 3. 14.

14 Ci îmbrăcați-vă * cu Domnul Isus Hristos și nu purtați grijă ** de carne, ca să-i împliniți poftele.

* Gal. 3. 27. Efes. 4. 24. Col. 3. 10.
** Gal. 5. 16. 1 Pet. 2. 11.

Îngăduința creștinească.

14 Iar pe cel slab * în credință primiți-l, nu pentru hotărîrea întrebărilor îndoielnice.

* Cap. 15. 1, 7. 1 Cor. 8. 9, 11; 9. 22.

2 Unul are credință * să mănânce de toate dar cel slab mănâncă verdețuri.

* Vers. 14. 1 Cor. 10. 25. 1 Tim. 4. 4. Tit. 1. 15.

3 Cine mănâncă să nu disprețuiască pe cine nu mănâncă; iar cine * nu mănâncă să nu judece pe cine mănâncă; căci Dumnezeu l-a primit. * Col. 2. 16.

4 Cine ești tu * care judeci pe sluga alluia? El stă sau cade față de domnul său; dar va sta, căci Domnul are putere ca să-l facă să stea.

* Iac. 4. 12.

5 Unul * prețuiește o zi mai pe sus de altă zi, iar altul prețuiește orice zi la fel. Fiecare să fie pe deplin încredințat în mințea sa.

* Gal. 4. 10. Col. 2. 16.

6 Cine * ține ziua, o ține pentru Domnul; și cine mănâncă, mănâncă pentru Domnul; căci mulțumește ** lui Dumnezeu; și cine nu mănâncă, pentru Domnul nu mănâncă și mulțumește lui Dumnezeu.

* Gal. 4. 10. ** 1 Cor. 10. 31. 1 Tim. 4. 3.

7 Căci nimeni * dintre noi nu trăiește pentru sine și nimeni nu moare pentru sine.

* 1 Cor. 6. 19, 20. Gal. 2. 20. 1 Tes. 5. 10. 1 Pet. 4. 2.

8 Căci și dacă trăim, trăim pentru Domnul și dacă murim, murim pentru Domnul. Deci și dacă trăim și dacă murim, suntem ai Domnului.

9 Căci Hristos * pentru aceasta a murit și a înviat ca să fie Domn ** și peste morți și peste vii.

* 2 Cor. 5. 15. ** Fapt. 10. 36.

10 Tu dar pentru ce judeci pe fratele tău? Sau și tu pentru ce disprețuiești pe fratele tău? Căci toți * ne vom înfățișa înaintea scaunului de judecată al lui Dumnezeu.

* Mat. 25. 31, 32. Fapt. 10. 42; 17. 31.

2 Cor. 5. 10. Iuda 14. 15.

11 Căci este scris: Viu * sânt eu, zice Domnul, că orice genunchiu mi se va pleca și orice limbă va da laudă lui Dumnezeu.

* Isa. 45. 23. Filip. 2. 10.

12 Deci dar fiecare * din-

tre noi va da socoteală despre sine însuș lui Dumnezeu.

* Mat. 12. 36. Gal. 6. 5. 1 Pet. 4. 5.

Să nu jignim pe fratele nostru.

13 Deci să nu ne mai judecăm unii pe alții, ci mai bine judecați aceasta, ca să * nu puneți o piatră de poticnire sau un prilej de cadere înaintea fratelui vostru.

* 1 Cor. 8. 9, 13; 10. 32.

14 Știu și sânt încredințat în Domnul Isus că * nimic nu 'este necurat prin sine însuș, decât pentru cel ** ce gândește că este ceva necurat, pentru acela este necurat.

* Fapt. 10. 15. Vers. 2. 20. 1 Cor. 10. 25. 1 Tim. 4. 4. Tit. 1. 15. ** 1 Cor. 8. 7, 10.

15 Căci dacă fratele tău se mâhnește din pricina mâncării, nu mai umbli potrivit iubirii. Nu * pierde din pricina mâncării tale pe acela pentru care a murit Hristos.

* 1 Cor. 8. 11.

16 Deci să nu * fie hulit binele vostru.

* Cap. 12. 17.

17 Căci * împărăția lui Dumnezeu nu este mănecare și băutură, ci dreptate și pace și bucurie în Duhul Sfânt.

* 1 Cor. 8. 8.

18 Căci cine slujește ca rob lui Hristos în aceasta, este bineplăcut * lui Dum-

nezeu și încuviințat de oameni.

* 2 Cor. 8. 21.

19 Deci dar * să urmărim cele ale păcii și cele ale zidirii între noi.

* Ps. 34. 14. Cap. 12. 18. ** Cap. 15. 2. 1 Cor. 14. 12. 1 Tes. 5. 11.

20 Nu dărâma lucrarea lui Dumnezeu din * pricina mâncării. Toate ** sunt, în adevăr, curate; dar † este rău pentru omul care mănâncă poticnindu-se.

* Vers. 15. ** Mat. 15. 11. Fapt. 10. 15. Vers. 14. Tit. 1. 15. † 1 Cor. 8. 9—12.

21 Bine este a nu mânca nici carne, * nici a bea vin, nici a face ceva, de care se poticnește fratele tău sau se smintește sau este slab.

* 1 Cor. 8. 13.

22 Credința pe care o ai, s'o ai pentru tine însuși înaintea lui Dumnezeu. Fericit * este cine nu se judecă pe sine însuș în ceea ce încuviințează.

* 1 Ioan 3. 21.

23 Iar cine se îndoiește este osândit dacă mănâncă, pentru că nu mănâncă din credință; și tot * ce nu este din credință, este păcat.

* Tit. 1. 15.

Cei tari să îngăduie pe cei slabi.

15 Și noi * cei tari suntem datorți ca să purtăm slăbiciunile ** celor neputincioși și să nu ne plăcem nouă înșine.

* Gal. 6. 1. ** Cap. 14. 1.

2 Fiecare *dintre noi să placă aproapelui său spre bine pentru zidire. **

* 1 Cor. 9. 19, 22; 10. 24, 33; 13. 5. Filip. 2. 4, 5. ** Cap. 14. 19.

3 Căci *și Hristos nu și-a plăcut sie însuși, ci, după cum este scris: Ocările ** celor ce te ocărăsc pe tine au căzut asupra mea.

* Mat. 26. 39. Ioan. 5. 30; 6. 38. ** Ps. 69. 9.

4 Căci toate câte au fost *scrise mai înainte au fost scrise spre învățătura noastră ca prin răbdarea și mângâierea scripturilor să avem nădejde. * Cap. 4. 23, 24. 1 Cor. 9. 9, 10; 10. 11. 2 Tim. 3. 16, 17.

5 Iar Dumnezeu *răbdării și al mângâierii să vă dea ca să gândiți aceeași unii cu alții după Hristos Isus,

* Cap. 12. 16. 1 Cor. 1. 10. Filip. 3. 16.

6 ca într'un gând și cu *o gură să slăviți pe Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Isus Hristos.

* Fapt. 4. 24, 32.

7 De aceea primiți-vă *unii pe alții cum **v'a primit Hristos spre slava lui Dumnezeu.

* Cap. 14. 1, 3. ** Cap. 5. 2.

Hristos a întărit făgăduințele.

8 Căci zic că Hristos *s'a făcut slujitor al tăierii împrejur pentru adevărul lui Dumnezeu, ca să **în-

tărească făgăduințele date părinților.

* Mat. 15. 24. Ioan. 1. 11. Fapt. 3. 25, 26; 13. 46. ** Cap. 3. 3. 2 Cor. 1. 20.

9 Iar Neamurile să slăvească *pe Dumnezeu pentru mila lui dupăcum este scris: Pentru aceasta **îți voi da laudă între Neamuri și voi cânta numelui tău.

* Ioan. 10. 16. Cap. 9. 23. ** Ps. 18. 49.

10 Și iarăș zice: Veseliți-vă *Neamurilor, cu poporul său. * Deut. 32. 43.

11 Și iarăș: Lăudați, *toate Neamurile, pe Domnul, și să-l laude toate popoarele. * Ps. 117. 1.

12 Și iarăș Isaia zice: Va *fi o rădăcină a lui Iese și va fi unul care se va ridica să cârmuiască peste Neamuri, în el vor nădăjdui Neamurile.

* Isa. 11. 1, 10. Apoc. 5. 5; 22. 16.

13 Iar Dumnezeu nădejdei să vă umple de orice bucurie *și de pace în a crede, ca să prisosiți în nădejde, prin puterea Duhului Sfânt. * Cap. 12. 12; 14. 17.

Pavel despre slujba lui.

14 Și cu însumi sunt încredințat, *frații mei, despre voi că și înșivă sunteți plini ** de bunătate, umpluți cu orice cunoștință,

în stare să vă îndemnați unii pe alții. * 2 Pet. 1. 12.

1 Ioan. 2. 21. ** 1 Cor. 8. 1, 7, 10.

15 Și v'am scris mai cu îndrăzneală în unele părți, ca unul care vă aduc iarăși aminte din pricina harului *care mi-a fost dat dela Dumnezeu,

* Cap. 1. 5; 12. 3. Gal. 1. 15. Efes. 3. 7, 8.

16 ca să *fiu un slujitor rânduit al lui Hristos Isus pentru Neamuri, slujind în jertfă evanghelia lui Dumnezeu pentruca jertfirea ** Neamurilor să fie făcută bineprimită, fiind sfințită prin Duhul Sfânt.

* Cap. 11. 13. Gal. 2. 7—9. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11. ** Isa. 66. 20. Filip. 2. 17.

17 Deci am cu ce mă lauda în *Hristos Isus în cele privitoare la Dumnezeu. * Evr. 5. 1.

18 Căci nu voi îndrăzni să vorbesc despre *celece n'a lucrat Hristos prin mine pentru ** ascultarea Neamurilor, prin cuvânt și prin faptă, * Fapt. 21. 19. Gal. 2. 8. ** Cap. 1. 5; 16. 26.

19 prin *puterea semnelor și minunilor, prin puterea Duhului Sfânt; încât dela Ierusalim și împrejur până în Iliric am îndeplinit propovăduirea evangheliei lui Hristos;

* Fapt. 19. 11. 2 Cor. 12. 12.

20 căutând însă astfel ca o cinste a mea să vestesc

evanghelia nu unde a mai fost numit Hristos, ca *să nu zidesc pe temelie străină,

* 2 Cor. 10. 13, 15, 16.

21 ci, după cum este scris: Cei cărora *nu li s'a vestit despre el vor vedea și cei ce n'au auzit, vor înțelege. * Isa. 52. 15.

Planurile apostolului.

22 De aceea am *și fost împiedecat de multe ori ca să vin la voi.

* Cap. 1. 13. 1 Tes. 2. 17, 18.

23 Dar acum, ne mai având vreun loc în aceste ținuturi și *de mulți ani având dorința să vin la voi,

* Fapt. 19. 21. Cap. 1. 11. Vers. 32.

24 de îndată ce aş pleca în Spania (căci nădăjduiesc să vă văd trecând pela voi și *să fiu petrecut de voi într'acolo, dupăce mă voi fi bucurat mai întâiu puțin de tovărășia voastră) —

* Fapt. 15. 3.

25 și acum mă duc *la Ierusalim slujind sfinților.

* Fapt. 19. 21; 20. 22; 24. 17.

26 Căci Macedonia și Ahaia au *binevoit să facă o strângere de ajutoare pentru săracii dintre sfinții cari sunt în Ierusalim.

* 1 Cor. 16. 1, 2. 2 Cor. 8. 1.

27 Da, au binevoit și le sunt datornici; căci dacă *Neamurile au fost făcute părtașe la cele duhovni-

cești ale lor, le ** datorează și ele să le slujească în cele ale cărnii.

* 2 Cor. 9. 2, 12. Cap. 11, 17. ** 1 Cor. 9. 41. Gal. 6. 6.

28 Deci dupăce voiui să-vârși aceasta și le voiui pe-cellui acest rod. * voiui pleca în Spania *trecând* pela voi.

* Filip. 4. 17.

29 Și știu * că venind la voi, voiui veni în plinătatea binecuvântării lui Hristos.

* Cap. 1. 11.

30 Vă îndemn dar, fraților, prin Domnul nostru Isus Hristos și prin * iubirea Duhului, să ** vă luptați împreună cu mine în rugăciunile voastre pentru mine către Dumnezeu,

* Filip. 2. 1. ** 2 Cor. 1. 11. Col. 4. 12.

31 ca să * fiu scăpat de neascultătorii din Iudea și slujirea ** mea rânduită pentru Ierusalim să fie bine primită sfinților;

* 2 Tes. 3. 2. ** 2 Cor. 8. 4.

32 ca să vin la voi cu bucurie, prin voia * lui Dumnezeu, și să ** mă odihnesc împreună cu voi. * Cap. 1. 10. ** Fapt. 18. 21. 1 Cor. 4. 19. Iac. 4. 15. † 1 Cor. 16. 18. 2 Cor. 7. 13. 2 Tim. 1. 16. Film. 7. 20.

33 Iar Dumnezeu * păcii să fie cu toți. Amin.

* Cap. 16. 20. 1 Cor. 14. 33. 2 Cor. 13. 11. Filip. 4. 9. 1 Tes. 5. 23. 2 Tes. 3. 16. Evr. 13. 20.

Urări de sănătate.

16 Vă dau în grijă pe Fivi, sora noastră, care este slujitoare a bisericii, care este în Chencrea, *

* Fapt. 18. 18.

2 ca s'o * primiți în Domnul cu vrednicia cuvenită sfinților și s'o ajuturați în orice lucru în care ar avea trebuință de voi; căci și ea a fost de ajutor pentru mulți și chiar pentru mine însumi. * Filip. 2. 29. 3 Ioan 5. 6.

3 Imbrățișați pe Prisca * și pe Acvila, împreună lucrătorii mei în Hristos Isus, —

* Fapt. 13. 2, 18, 26. 2 Tim. 4. 19.

4 cari, pentru viața mea, și-au pus jos grumazurile lor înșile, căroră nu numai eu le mulțumesc ci și toate bisericile Neamurilor. —

5 Imbrățișați și biserica * ce este în casa lor. Imbrățișați pe Epenet, iubitul meu, care este pârğa ** Asiei pentru Hristos.

* 1 Cor. 16. 19. Col. 4. 15. Film. 2.

** 1 Cor. 16. 15.

6 Imbrățișați pe Maria, ca una care s'a ostenit mult pentru voi.

7 Imbrățișați pe Andronic și pe Iunia, rudele mele și închiși împreună cu mine, cari sunt însemnați între apostoli, și cari

au * fost mai înainte de mine în Hristos.

* Gal. 1. 22.

8 Imbrățișați pe Ampliat, iubitul meu în Domnul.

9 Imbrățișați pe Urban împreună lucrătorul nostru în Hristos și pe Stache, iubitul meu.

10 Imbrățișați și pe Apele cel cercat în Hristos. Imbrățișați pe ceice sunt dintre ai lui Aristobul.

11 Imbrățișați pe Ierodion, ruda mea. Imbrățișați pe ceice sunt dintre ai lui Narcis, cari sunt în Domnul.

12 Imbrățișați pe Trifena și pe Trifosa, cari s'au ostenit în Domnul. Imbrățișați pe Persida iubita, ca una care s'a ostenit mult în Domnul.

13 Imbrățișați pe Ruf, alesul * în Domnul, și pe mama lui și a mea.

* 2 Ioan 1.

14 Imbrățișați pe Asincrit, pe Flegon, pe Hermes, pe Patroba, pe Herma și pe frații cari sunt împreună cu ei.

15 Imbrățișați pe Filolog și pe Iulia, pe Nereu și pe sora lui, și pe Olimpa, și pe toți sfinții cari sunt împreună cu ei.

16 Imbrățișați-vă * unii pe

alții cu o sărutare sfântă. Vă imbrățișează toate bisericile lui Hristos.

* 1 Cor. 16. 20. 2 Cor. 13. 12. 1 Tes. 5. 26. 1 Pet. 5. 14.

Ferirea de desbinări.

17 Și vă îndemn, fraților, să aveți ochiul asupra aceloră * cari fac desbinări și prilejuri de poticnire împotriva învățăturii pe care ați învățat-o: și abateți-vă ** dela ei.

* Fapt. 15. 1, 5, 24. 1 Tim. 6. 3.

** 1 Cor. 5. 9, 11. 2 Tes. 3. 6, 14.

2 Tim. 3. 5. Tit. 3. 10. 2 Ioan 10.

18 Căci unii ca aceștia nu slujesc Domnului nostru Hristos ci pântecelor * lor înșile și prin ** vorbe dulci și vorbire frumoasă amăgesc inimile celor fără răutate.

* Filip. 3. 19. 1 Tim. 6. 5. ** Col. 2. 4.

2 Tim. 3. 6. Tit. 1. 10. 2 Pet. 2. 3.

19 Căci ascultarea * voastră a ajuns la toți. Mă bucur deci de voi și voiesc ca să fiți înțelepți ** față de bine și neamestecați față de rău.

* Cap. 1. 8. ** Mat. 10. 16. 1 Cor. 14. 20.

20 Iar Dumnezeu * păcii va ** zdrobi în curând pe Satana supt picioarele voastre. Harul † Domnului nostru Isus Hristos fie cu voi.

* Cap. 15. 33. ** Fac. 3. 15. † Vers. 24.

1 Cor. 16. 23. 2 Cor. 13. 14. Filip. 4. 23.

1 Tes. 5. 28. 2 Tes. 3. 18. Apoc. 22. 21.

Incheiere.

21 Vă îmbrățișază Timotei * cel împreună lucrător cu mine, și Luciu ** și Iason † și Sosipater, †† rudele mele.

* Fapt. 16. 1. Filip. 2. 19. Col. 1. 1. 1 Tes. 3. 2. 1 Tim. 1. 2. Ebr. 13. 23. ** Fapt. 13. 1. † Fapt. 17. 5. †† Fapt. 20. 2.

22 Vă îmbrățișez în Domnul, eu Terțiu, care am scris epistola.

23 Vă îmbrățișază Gaiu * gazda mea și a întregii biserici. Vă îmbrățișază Erast ** vistiernicul cetății și Quart fratele.

* 1 Cor. 1. 14. ** Fapt. 19. 22. 2 Tim. 4. 20.

24 Harul * Domnului nostru Isus Hristos fie cu voi toți. Amin.

* Vers. 20. 1 Tes. 5. 28.

ÎNTÂIA EPISTOLĂ A LUI PAVEL APOSTOLUL CĂTRE CORINTENI.

Urare.

1 Pavel, chemat * să fie apostol al lui Hristos Isus prin ** voia lui Dumnezeu, și Sosten † fratele:

* Rom. 1. 1. ** 2 Cor. 1. 1. Efes. 1. 1. Col. 1. 1. † Fapt. 18. 17.

2 Bisericii lui Dumnezeu care este în Corint, celor * sfințiți ** în Hristos Isus, sfinți chemați, † cu toți cei ce în orice loc cheamă ††

25 Iar celui * ce poate să vă întâlnească după ** evanghelia mea și propovăduirea lui Isus Hristos, după † descoperirea tainei †† ascunse în vremuri vecinice,

* Efes. 3. 20. 1 Tes. 3. 13. 2 Tes. 2. 17; 3. 3. Iuda 24. ** Cap. 2. 16. * Efes. 1. 9; 3. 3-5. Col. 1. 27. †† 1 Col. 2. 7. Efes. 3. 5, 9. Col. 1. 26.

26 dar * acum arătată prin scripturi proorociști după rânduiala vecinicului Dumnezeu, făcută cunoscut între Neamuri spre ascultarea ** credinței,

* Efes. 1. 9. 2 Tim. 1. 10. Tit. 1. 2, 3. 1 Pet. 1. 20. ** Fapt. 6. 7. Cap. 1. 5; 15. 18.

27 singurului * Dumnezeu înțelept, prin Isus Hristos căruia fie slava în veci Amin. * 1 Tim. 1. 17; 6. 16. Iuda 25.

numele Domnului * † nostru Isus Hristos. Domnul lor și † * al nostru.

* Iuda 1. ** Ioan 17. 19. Fapt. 15. 9. † Rom. 1. 7. 2 Tim. 1. 9. †† Fapt. 9. 14, 21; 22. 16. 2 Tim. 2. 22. †† Cap. 8. 6. †* Rom. 3. 22; 10. 12.

3 Iar * vouă și pace dela Dumnezeu Tatăl nostru și dela Domnul Isus Hristos.

* Rom. 1. 7. 2 Cor. 1. 2. Efes. 1. 2. 1 Pet. 1. 2.

Mulțămire și îndemn la unire.

1 Mulțumesc * Dumnezeului meu totdeauna în privința voastră pentru harul lui Dumnezeu care v'a fost dat în Hristos Isus,

* Rom. 1. 8.

5 că în * toate ați fost îmbogățiți în el, în orice cuvânt și în orice cunoștință, * Cap. 12. 8. 2 Cor. 8. 7.

6 după cum mărturia * lui Hristos a fost întărită în voi,

* Cap. 2. 1. 2 Tim. 1. 8. Apoc. 1. 2.

7 astfel că n'ați rămas pe urmă în niciun dar, așteptând * descoperirea Domnului nostru Isus Hristos,

* Filip. 3. 20. Tit. 2. 13. 2 Pet. 3. 12.

8 care * vă va și întări pânăla sfârșit ca ** să fiți de neînviniți în ziua Domnului nostru Isus Hristos.

* 1 Tes. 3. 13. ** Col. 1. 22. 1 Tes. 5. 23.

9 Dumnezeu prin care ați fost chemați la părtășia * cu Fiul său Isus Hristos, Domnul nostru, este credincios. **

* Isa. 49. 7. Cap. 10. 13. 1 Tes. 5. 24. 2 Tes. 3. 3. Ebr. 10. 23. ** Ioan 15. 4; 17. 21. 1 Ioan 1. 3; 4. 13.

10 Vă îndemn, fraților, prin numele Domnului nostru Isus Hristos, ca toți să * vorbiți aceeași și să nu fie desbinări între voi, ci să fiți uniți desăvârșit în

aceleași gând și în aceeași părere. * Rom. 12. 16; 15. 5.

2 Cor. 13. 11. Filip. 2. 2; 3. 16. 1 Pet. 3. 8.

11 Căci mi s'a arătat despre voi, frații mei, de ai Cloei, că între voi sunt certuri.

12 Și zic aceasta, pentru-că fiecare * din voi zice: Eu sânt al lui Pavel. Și eu al lui Apolo. ** Și eu al lui Chifa. † Și eu al lui Hristos. * Cap. 3. 4. ** Fapt. 18. 24; 19. 1. Cap. 16. 12. † Ioan 1. 42.

13 Oare Hristosul * este împărțit? Nu cumva Pavel a fost răstignit pentru voi, sau ați fost botezați pentru numele lui Pavel?

* 2 Cor. 11. 4. Efes. 4. 5.

14 Mulțumesc lui Dumnezeu că n'am botezat pe niciunul dintre voi, decât pe Crisp * și pe Gaiu, **

* Fapt. 18. 8. ** Rom. 16. 23.

15 ca să nu zică cineva că ați fost botezați pentru numele meu.

16 Am botezat și casa lui Ștefana; * încolo nu știu dacă am botezat pe vreun altul.

* Cap. 16. 15, 17.

Înțelepciunea lumii și înțelepciunea lui Dumnezeu.

17 Căci Hristos nu m'a trimis să botez ci să vestesc evanghelia: nu * cu înțelepciunea cuvântului ca

să nu fie făcută zădarnică crucea lui Hristos.

* Cap. 2. 1, 4, 13. 2 Pet. 1. 16.

18 Căci cuvântul crucii pentru *ceice pier este o nebulă, **dar pentru noi cari *suntem mântuiți este puterea †† lui Dumnezeu.

*2 Cor. 2.15. ** Fapt. 17.18. Cap. 2.14.

† Cap. 15. 26. †† Rom. 1. 16. Vers. 24.

19 Căci este scris: Voiu prăpădi *înțelepciunea înțelepților și voiu nimici priceperea celor pricepuți.

* Iov 5. 12, 13. Isa. 29. 14. Ier. 8. 9.

20 Unde * este înțeleptul? Unde este cărturarul? Unde este certărețul veacului acestuia? Oare n'a * făcut Dumnezeu nebună înțelepciunea lumii?

* Isa. 33. 18. ** Iov 12. 17, 20, 24. Isa. 44. 25. Rom. 1. 22.

21 Căci, *deoarece în înțelepciunea lui Dumnezeu lumea n'a cunoscut pe Dumnezeu prin înțelepciunea ei, Dumnezeu a binevoit prin nebulă lucrului propovăduit să mântuiască pe ceice cred.

* Mat. 11. 25.

Luc. 10. 21. Rom. 1. 20, 21, 28.

22 Deoarece Iudeii * cer semne și Grecii caută înțelepciune,

* Mat. 12. 38; 16. 1.

Marc. 8. 11. Luc. 11. 16. Ioan 4. 48.

23 dar noi propovăduim pe Hristos răstignit, pentru Iudei *piatră de poticnire

iar pentru Neamuri nebulă, **

* Isa. 8. 14. Mat. 11. 6; 13. 57. Luc. 2. 34. Ioan 6. 60, 66. Rom. 9. 32. Gal. 5. 11. 1 Pet. 2. 8. ** Vers. 18. Cap. 2. 14.

24 dar pentru cei chemați, alături Iudei cât și Greci, pe Hristos puterea * lui Dumnezeu și înțelepciunea ** lui Dumnezeu.

* Rom. 1. 4, 16. Vers. 18. ** Col. 2. 3.

25 Căci ce este nebun al lui Dumnezeu este mai înțelept decât oamenii și ce este slab al lui Dumnezeu este mai tare decât oamenii.

26 Căci vedeți chemarea voastră, fraților, — că nu * sunt mulți înțelepți după carne, nu mulți puternici, nu mulți de neam bun...

* Ioan 7. 48.

27 Dar Dumnezeu a ales pe cele *nebune ale lumii ca să dea de rușine pe înțelepți, și Dumnezeu a ales pe cele slabe ale lumii ca să dea de rușine pe cele tari, * Mat. 11. 25. Luc. 2. 5. Ps. 8. 2.

28 și Dumnezeu a ales pe cele de neam de jos ale lumii și pe cele disprețuite, *ca și pe celece *nu sunt, ca ** să desființeze pe celece sunt:

* Rom. 4. 17. ** Cap. 2. 6.

29 ca *nici o carne să nu se laude înaintea lui Dumnezeu, * Rom. 3. 27. Efes. 2. 9.

30 Și voi din el sunteți

Înțelepciunea creștină.

6 Și noi vorbim înțelepciune între cei desăvârșiți. *dar înțelepciune ** nu a veacului acestuia, nici a stăpânitorilor veacului acestuia cari † au să fie desființați.

* Cap. 14. 20. Efes. 4. 13. Filip. 3. 15. Evr. 5. 14. ** Cap. 1. 20; 3. 19. Vers. 1, 13. 2 Cor. 1. 12. Iac. 3. 15. † Cap. 1. 28.

7 Ci vorbim înțelepciunea lui Dumnezeu într-o taină care a fost ascunsă, pe care *Dumnezeu a rânduit-o mai înainte de veacuri spre slava noastră;

* Rom. 16. 25, 26. Efes. 3. 5, 9. Col. 1. 26. 2 Tim. 1. 9.

8 pe care *nimeni dintre stăpânitorii veacului acestuia n'a cunoscut-o — (căci dacă ** ar fi cunoscut-o, n'ar fi răstignit pe Domnul slavei:)

* Mat. 11. 25. Ioan 7. 48. Fapt. 13. 27. 2 Cor. 3. 14. ** Luc. 23. 34. Fapt. 3. 17. Ioan 16. 3.

9 Dar după cum este scris: Celece * ochiul n'a văzut și urechea n'a auzit și la inimă de om nu s'au suit, sunt celece a pregătit Dumnezeu celor ce-l iubesc, —

* Isa. 64. 4

10 dar nouă Dumnezeu ni * le-a descoperit prin Duhul; căci Duhul cercetează toate, chiar și cele adânci ale lui Dumnezeu.

* Mat. 13. 11; 16. 17. Ioan 14. 26; 16. 13. 1 Ioan 2. 27.

în Hristos Isus, care ne-a fost făcut înțelepciune * dela Dumnezeu și dreptate ** și sfințire, † și răscumpărare, ††

* Vers. 24. ** Ier. 23. 5, 6. Rom. 4. 25. 2 Cor. 5. 21. Filip. 3. 9. † Ioan 17. 19. †† Efes. 1. 7.

31 pentruca după cum este scris: Cine * se laudă să se laude în Domnul.

* Ier. 9. 23, 24. 2 Cor. 10. 17.

Propovăduirea lui Pavel.

2 Și eu, când am venit la voi, fraților, n'am * venit cu revărsare de cuvânt sau înțelepciune ca să vă vestesc ** taina lui Dumnezeu. * Cap. 1. 17. Vers. 4. 13. 2 Cor. 10. 10; 11. 6. ** Cap. 1. 6.

2 Căci n'am judecat să știu ceva între voi decât * pe Isus Hristos și pe acesta răstignit. * Gal. 6. 14. Filip. 3. 8.

3 Și eu am *fost la voi în ** slăbiciune și în temere și în multă frică.

* Fapt. 18. 1, 6, 12. ** 2 Cor. 4. 7; 10. 1, 10; 11. 30; 12. 5, 9. Gal. 4. 13.

4 Și vorbirea mea și lucrul propovăduit de mine nu *era în cuvinte înduplecătoare ale înțelepciunii, ci ** în dovedirea Duhului și a puterii,

* Vers. 1. Cap. 1.17. 2 Pet. 1. 16. ** Rom. 15. 19. 1 Tes. 1. 5.

5 pentruca credința voastră să nu fie în înțelepciune omenească ci în puterea * lui Dumnezeu.

* 2 Cor. 4. 7; 6. 7.

11 Căci cine dintre oameni știe cele ale omului * decât duhul omului care este în el? Tot așa ** nimeni nu cunoaște cele ale lui Dumnezeu decât Duhul lui Dumnezeu. *Prov. 20. 27; 27. 19. Ier. 17. 9. **Rom. 11. 33. 34.

12 Și noi am primit, nu duhul lumii ci Duhul * care este dela Dumnezeu ca să cunoaștem cele dăruite nouă de Dumnezeu, *Rom. 8. 15.

13 pe cari le și vorbim, nu în cuvinte învățate dela înțelepciune omenească ci învățate dela Duhul, unind cele duhovnicești cu cele duhovnicești.

* 2 Pet. 1. 16. Cap. 1. 17. Vers. 4.

14 Dar * omul sufletește nu primește cele ale Duhului lui Dumnezeu: căci ** ele sunt o nebunie pentru el și ȋnu poate să le cunoască, fiindcă se judecă duhovnicește.

*Mat. 16. 23. **Cap. 1. 18, 23. † Rom. 8. 5—7. Iuda 19.

15 Iar cel duhovnicesc * judecă toate, dar el însuș nu este judecat de nimeni.

* Prov. 28. 5. 1 Tes. 5. 21. 1 Ioan 4. 1.

16 Căci * cine a cunoscut gândul Domnului ca să-l învețe? Dar noi ** avem gândul lui Hristos.

* Iov 15. 8. Isa. 40. 13. Ier. 23. 18. Rom. 11. 34. ** Ioan 15. 15.

Desbinările din Corint.

3 Și eu, fraților, n'am putut să vă vorbesc ca unor duhovnicești * ci ca unor firești, ** ca unor prunci ȋn Hristos.

* Cap. 2. 15. **Cap. 2. 14. † Ebr. 5. 13.

2 V'am hrănit cu lapte, * nu cu bucate; căci ** nu le puteați suferi încă. Căci nici acum nu puteți încă. *Ebr. 5. 12, 13. 1 Pet. 2. 2. **Ioan 16. 12.

3 Căci tot firești sunteți. Căci când ȋntr-o vreme voi este gelozie și ceartă și desbinări, nu sunteți oare firești și umblați după felul omului? * Cap. 1. 11; 11. 18. Gal. 5. 20, 21. Iac. 3. 16.

4 Căci când unul zice: Eu * sânt al lui Pavel. Iar altul: Eu sânt al lui Apolo! nu sunteți voi oameni?

* Cap. 1. 12.

5 Deci ce este Apolo? Și ce este Pavel? Slujitori * prin cari ați crezut, și după cum ** a dat fiecăruia Domnul. *Cap. 4. 1. 2 Cor. 3. 3. **Rom. 12. 3, 6. 1 Pet. 4. 11.

6 Eu * am sădit, Apolo ** a udat, dar ȋ Dumnezeu a făcut să crească.

* Fapt. 18. 4, 8, 11. Cap. 4. 15; 9. 1; 15. 1. 2 Cor. 10. 14, 15. ** Fapt. 18. 24, 27; 19. 1. † Cap. 1. 30; 15. 10. 2 Cor. 3. 5.

7 Astfel nici * celce sădește este ceva, nici celce udă, ci Dumnezeu care face să crească.

* 2 Cor. 12. 11. Gal. 6. 3.

8 Celce sădește și celce udă tot una sunt; dar * fiecare își va lua răsplată potrivit muncii sale.

* Ps. 62. 12. Rom. 2. 6. Cap. 4. 5. Gal. 6. 4, 5. Apoc. 2. 23; 22. 12.

9 Căci * suntem împreună lucrători ai lui Dumnezeu; voi sunteți pământul arat al lui Dumnezeu, zidirea ** lui Dumnezeu.

* Fapt. 15. 4. 2 Cor. 6. 1. ** Efes. 2. 20. Col. 2. 7. Ebr. 3. 3, 4. 1 Pet. 2. 5.

Încercarea focului.

10 După * harul lui Dumnezeu care mi-a fost dat, ca un meșter zidar înțelept eu am pus temeliea ** și altul zidește deasupra. Dar fiecare ȋ să ia seama cum zidește deasupra.

* Rom. 1. 5; 12. 3. ** Rom. 15. 20. Vers. 6. Cap. 4. 15. Apoc. 21. 14. † 1 Pet. 4. 11.

11 Căci nimeni nu poate pune altă temelie decât cea * pusă, care ** este Isus Hristos. * Isa. 28. 16. Mat. 16. 18. 2 Cor. 11. 4. Gal. 1. 7. ** Efes. 2. 20.

12 Iar dacă cineva zidește deasupra pe temelie aur, argint, pietre de preț, lemne, fân, freștie,

13 lucrul fiecăruia * se va arăta: pentru că ziua îl va face cunoscut, căci se descopere ** în foc ȋ și focul însuș va încerca ce fel este lucrul fiecăruia.

* Cap. 4. 5. ** 1 Pet. 1. 7; 4. 12. † Luc. 2. 35.

14 Dacă lucrul cuiva, pe

care-l va zidi deasupra, va rămânea, va * lua o răsplată;

* Cap. 4. 5.

15 iar dacă lucrul cuiva va fi ars de tot, el va fi păgubit, dar el însuș va fi mântuit, însă așa * ca prin foc.

* Iuda 23.

Templul lui Dumnezeu.

16 Nu * știți că voi sunteți templul lui Dumnezeu și că Duhul lui Dumnezeu locuiește în voi?

* Cap. 6. 19. 2 Cor. 6. 16. Efes. 2. 21, 22. Ebr. 3. 6. 1 Pet. 2. 5.

17 Dacă strică cineva templul lui Dumnezeu, îl va strica Dumnezeu; căci templul lui Dumnezeu este sfânt și așa sunteți voi.

18 Nimeni * să nu se amăgească pe sine însuș; dacă i se pare cuiva că este înțelept între voi în veacul acesta, să se facă nebun ca să fie înțelept.

* Prov. 3. 7. Isa. 5. 21.

19 Căci * înțelepciunea lumii acesteia este o nebunie înaintea lui Dumnezeu. Căci este scris: Celce ** prinde cu mâna pe înțelepți în viclenia lor.

* Cap. 1. 20; 2. 6. ** Iov 5. 13.

20 Și iarăș: Domnul * cunoaște gândurile înțelepților că sunt deșerte.

* Ps. 94. 11.

21 De aceea nimeni * să

nu se laude în oameni; căci toate sunt ale voastre.

* Cap. 1. 12; 4. 6. Vers. 4—6.

22 Fie Pavel, fie Apolo, fie Chifa, fie lume, fie viață, fie moarte, fie cele de față, fie cele viitoare, toate *sunt ale voastre,

* 2 Cor. 4. 5, 15.

23 iar * voi sunteți ai lui Hristos, iar Hristos este al lui Dumnezeu. * Rom. 11. 8.

Cap. 11. 3. 2 Cor. 10. 7. Gal. 3. 29.

Ce sunt apostolii.

4 Așa să ne socotească pe noi omul: ca * slujitori ai lui Hristos și ca economi ** ai tainelor lui Dumnezeu. * Mat. 24. 45. Cap. 3. 5; 9. 17. 2 Col. 6. 4. Cor. 1. 25. ** Luc. 12. 42. Tit. 1. 7. 1 Pet. 4. 10.

2 Aici însă ce se cere unor economi este ca omul să fie găsit credincios.

3 Dar pentru mine este ceva foarte neînsemnat ca să fiu judecat de voi sau de vreo judecată omenească: da, nici eu nu mă judec pe mine însumi.

4 Căci nu cunosc nimic împotriva mea însumi, dar * nu prin aceasta sunt îndreptățit; cel ce mă judecă este Domnul. * Iov 9. 2. Ps. 130. 3; 143. 2. Prov. 21. 2. Rom. 3. 20; 4. 2.

5 Deaceia * nu judecați nimic mai înainte de vreme, până nu va veni Domnul, care ** va și da la

lumină cele ascunse ale întunerecului și va face cunoscut sfaturile inimilor și atunci * fiecare își va avea lauda dela Dumnezeu.

* Mat. 7. 1. Rom. 2. 1, 16; 14. 4, 10, 13. Apoc. 20. 12. ** Cap. 3. 13. † Rom. 2. 29.

6 Dar acestea, * fraților, le-am strămutat la mine însumi și la Apolo pentru voi, ca ** să învățați în noi să * nu treceți peste cele ce sunt scrise, ca să nu vă faliți unul cu câte unul împotriva celuilalt.

* Ioan 1. 12; 3. 4. ** Rom. 12. 3. † Cap. 3. 21; 5. 2, 6.

7 Căci cine te deosebește? Și ce * ai, ce n'ai primit? Iar dacă ai primit, pentru ce te lauzi ca și cum n'ai fi primit?

* Ioan 3. 27. Iac. 1. 17. 1 Pet. 4. 10.

Privelirea apostolilor.

8 Acum sunteți și sătui; acum v'ați * și îmbogățit; fără noi ați și domnit; și dacă ați fi domnit măcar, ca să domnim și noi împreună cu voi! * Apoc. 3. 17.

9 Căci, mi se pare, Dumnezeu ne-a arătat pe noi apostolii ca pe cei din urmă, ca pe niște * osândiți la moarte, pentru că ** suntem făcuți o priveliste lumii, atât ingerilor, cât și oamenilor.

* Ps. 44. 22. Rom. 8. 36. Cap. 15. 30, 31. 2 Cor. 4. 11; 6. 6. ** Evr. 10. 33.

10 Noi * suntem nebuni ** pentru Hristos; iar voi sunteți cuminți în Hristos! noi * suntem neputincioși, iar voi tari! voi în slavă iar noi în dispreț!

* Cap. 2. 3. ** Fapt. 17. 18; 26. 24. Cap. 1. 18, etc. 2. 14; 3. 18. 2 Reg. 9. 11. † 2 Cor. 13. 9.

11 Până * în ceasul de acum și flămânzim și însetăm și suntem goi ** și suntem bătuți * cu pumnii și suntem fără locuință sta-tornică,

* 2 Cor. 4. 8; 11. 23—27. Filip. 4. 12. ** Iov 22. 6. Rom. 8. 35. † Fapt. 23. 2.

12 și ne * ostenim luerând cu mâinile noastre; înfrunțați, ** binecuvântăm; prigoniiți, suferim;

* Fapt. 18. 3; 20. 34. 1 Tes. 2. 9. 2 Tes. 3. 8. 1 Tim. 4. 10. ** Mat. 5. 44. Luc. 6. 28; 23. 34. Fapt. 7. 60. Rom. 12. 14, 20. 1 Pet. 2. 23; 3. 9.

13 vorbiți de rău, ne rugăm; am ajuns ca * gu-noaiele lumii, lepădătura tuturor până acum.

* Plin. 3. 45.

14 Nu ca să vă rușineze scriu acestea, ci muștrându-vă ca * pe copiii mei iubiți.

* 1 Tes. 2. 11.

15 Căci chiar dacă ați avea zece mii de învățători în * Hristos, nu aveți însă mulți părinți; căci eu v'am născut în Hristos Isus prin evanghelie.

* Fapt. 18. 11. Rom. 15. 20. Cap. 3. 6. Gal. 4. 19. Film. 10. Iac. 1. 18.

16 Deci vă îndemn, luați-vă după * mine. * Cap. 11. 1. Filip. 3. 17. 1 Tes. 1. 6. 2 Tes. 3. 9.

17 Pentru aceasta chiar v'am trimis pe Timotei, * care ** este copilul meu iubit și credincios în Domnul. El vă va aduce aminte * căile mele cele în Hristos, după cum îi învăț * pretutindenea în * orice biserică.

* Fapt. 18. 22. Cap. 16. 10. Filip. 2. 19. 1 Tes. 3. 2. ** 1 Tim. 1. 2. † Cap. 11. 2. †† Cap. 7. 17. *† Cap. 14. 33.

Impărăția lui Dumnezeu.

18 Dar unii * s'au fălit ca și cum n'aș veni la voi.

* Cap. 5. 2.

19 Dar * voi veni în curând la voi, dacă va voi Domnul, ** și voi cunoaște nu vorba celorce s'au fălit, ci puterea lor;

* Fapt. 19. 21. Cap. 16. 5. 2 Cor. 1. 15, 23. ** Fapt. 18. 21. Rom. 15. 32. Evr. 6. 3. Iac. 4. 15.

20 căci împărăția * lui Dumnezeu nu este în vorbă, ci în putere.

* Cap. 2. 4. 1 Tes. 1. 5.

21 Ce voiți? Să vin la voi cu * o nua sau cu iubire și un duh de blândetă?

* 2 Cor. 10. 2; 13. 10.

Curvarul din Corint.

5 Acum se aude peste tot că între voi este curvie, și o astfel de curvie cum nu este nici între * Neamuri, încât ** să aibă ci-

neva pe nevasta tatălui său.

* Efes. 5. 3. ** Lev. 18. 8. Deut. 22. 30; 27. 20. † 2 Cor. 7. 12.

2 Și * voi v'ați fălit și nu v'ați ** întristat mai degrabă, ca să fie ridicat din mijlocul vostru cel ce a făcut lucrul acesta.

* Cap. 4. 18. ** 2 Cor. 7. 7, 10.

3 Căci eu, * nefiind de față cu trupul, dar fiind de față cu duhul, am și judecat ca și cum aș fi de față pe celce a lucrat astfel aceasta, * Col. 2. 5.

4 În numele Domnului nostru Isus, fiind adunați împreună voi și duhul meu, cu * puterea Domnului nostru Isus, * Mat. 16. 19; 18. 18. Ioan. 20. 23. 2 Cor. 2. 10; 13. 3, 10.

5 Să * dați pe unul ca acesta Satanei ** spre peirea cărnii, pentruca duhul lui să fie mântuit în ziua Domnului Isus. * Iov. 2. 6. Ps. 109. 6. 1 Tim. 1. 20. ** Fapt. 26. 18. Hristos — Mielul nostru de Paște.

6 Lăudarea * voastră nu este bună. Nu știți că puțin ** aluat dospește toată frământătura?

* Vers. 2. Cap. 3. 21; 4. 19. Iac. 4. 16. ** Cap. 15. 33. Gal. 5. 9. 2 Tim. 2. 17.

7 Curățiți bine aluatul cel vechiu, ca să fiți o frământătură nouă, dupăcum sunteți fără aluat. Căci și

Paștile * noastre Hristos ** a fost jertfit.

* Isa. 53. 7. Ioan. 1. 29. Cap. 15. 3. 1 Pet. 1. 19. Apoc. 5. 6, 12. ** Ioan. 19. 14.

8 Deaceia să * serbăm nu ** cu aluat vechiu nici cu aluat de răutate și viclenie, ci cu azimi de curățenie și adevăr.

* Exod. 12. 15; 13. 6. ** Deut. 16. 3. † Mat. 16. 6, 12. Marc. 8. 15. Luc. 12. 1.

Creștinii și curvarii.

9 V'am scris în epistola mea ca să * nu vă însoțiți cu curvari, * Vers. 2. 7.

2 Cor. 6. 14. Efes. 5. 11. 2 Tes. 3. 14.

10 Nu * de loc cu curvarii lumii ** acesteia sau cu cei lacomi de bani și cu răpăreți sau cu închinători la idoli, fiindcă atunci trebuie să ieșiți din lume, * Cap. 10. 27. ** Cap. 1. 20. † Ioan. 17. 15. † Ioan. 5. 19.

11 Ci v'am scris că dacă * vreunul numindu-se frate este curvar sau lacom de bani sau închinător la idoli, sau batjocoritor sau bețiv sau răpăreț, să nu vă însoțiți cu unul ca acesta nici ** să nu mâncați împreună. * Mat. 18. 17. Rom. 16. 17. 2 Tes. 3. 6, 14. 2 Ioan. 10. ** Gal. 2. 12.

12 Căci ce am eu să judec pe cei * de afară? Nu judecați voi oare pe cei ** dinlăuntru?

* Marc. 4. 11. Col. 4. 5. 1 Tes. 4. 12. 1 Tim. 3. 7. ** Cap. 6. 1—4.

13 Dar pe cei de afară îi judecă Dumnezeu. Ridicați pe cel rău * dintre voi înșivă.

* Deut. 13. 5; 17. 7; 21. 21; 22. 21, 22, 24.

Judecățile în biserică din Corint.

6 Indrăznește cineva dintre voi, având o treabă împotriva altuia, să se judece înaintea celor nedrepti și nu înaintea sfinților?

2 Sau nu știți că sfinții * vor judeca lumea? Și dacă lumea este judecată de voi, sunteți voi oare nevrednici de cele mai neînsemnate judecăți?

* Ps. 49. 14. Dan. 7. 22. Mat. 19. 28. Luc. 22. 30. Apoc. 2. 26; 3. 21; 20. 4.

3 Nu știți că noi vom judeca * pe îngeri? Cu cât mai multe cele ce țin de viața aceasta!

* 2 Pet. 2. 4. Iuda 6.

4 Deci * dacă aveți judecați pentru cele ce țin de viața aceasta, oare puneți judecători pe ceice sunt disprețuiți în biserică?

* Cap. 5. 12.

5 Spre rușinea voastră zic. Astfel nu este între voi nici unul înțelept, care va putea hotări între frații săi?

6 Dar frate cu frate se judecă și aceasta la necredincioși!

7 Deci acum este cu to-

tul o greșală în voi, că aveți judecați unii cu alții. Pentruce * nu lăsați mai bine să vi se facă nedreptate? Pentruce nu lăsați mai bine să vi se facă pagubă? * Prov. 20. 22. Mat. 5. 39, 40. Luc. 6. 29. Rom. 12. 17, 19. 1 Tes. 5. 15.

8 Ci voi înșivă faceți nedreptate și pricinuiți pagubă, și * aceasta fraților!

* 1 Tes. 4. 6.

9 Sau nu știți că cei nedrepti nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu? Nu fiți înșelați; nici * curvarii, nici închinătorii la idoli, nici preacurvarii, nici málachii, nici cei ce se împreună cu parte bărbălească, * Cap. 15. 50. Gal. 5. 21. Efes. 5. 5. 1 Tim. 1. 9. Evr. 12. 14; 13. 4. Apoc. 22. 15.

10 nici hoții, nici cei lacomi de bani, nici bețivii, nici batjocoritorii, nici răpăreții, nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu.

11 Și astfel erați unii! * Dar ** v'ați spălat, dar ați fost sfințiți, dar ați fost îndreptățiți în numele Domnului Isus Hristos și în Duhul Dumnezeului nostru.

* Cap. 12. 2. Efes. 2. 2; 4. 22; 5. 8. Col. 3. 7. Tit. 3. 3. ** Cap. 1. 30. Evr. 10. 22.

Despre curvie.

12 Toate * imi sunt îngăduite, dar nu toate folosesc. Toate imi sunt îngăduite

dar eu nu voi fi stăpănit de ceva. * Cap. 10. 23.

13 Mâncările * sunt pentru pântece și pântecele pentru mâncări; dar Dumnezeu va desființa și pe acesta și pe acelea. Dar trupul nu este pentru curvie ci pentru ** Domnul și † Domnul pentru trup.

* Mat. 15. 17. Rom. 14. 17. Col. 2. 22, 23. ** Vers. 15. 19, 20. 1 Tes. 4. 3, 7. † Efes. 5. 23.

14 Iar Dumnezeu * a sculat și pe Domnul și pe noi ne va scula prin ** puterea sa.

* Rom. 6. 5, 8; 8. 11. 2 Cor. 4. 14. ** Efes. 1. 19, 20.

15 Nu știți că trupurile * voastre sunt mădulare ale lui Hristos? Deci voi ridica eu mădularele lui Hristos și le voi face mădulare ale unei curve? Să nu fie așa! * Rom. 12. 5. Cap. 12. 27. Efes. 4. 12, 15, 16; 5. 30.

16 Sau nu știți că celce se lipește de o curvă este un singur trup *cu ea*? Căci: Cei doi, zice, vor fi * o singură carne,

* Fac. 2. 24. Mat. 19. 5. Efes. 5. 31.

17 iar * celce se lipește de Domnul este un singur duh.

* Ioan 17. 21—23. Efes. 4. 4; 5. 30.

18 Fugiți * de curvie. Ori ce păcat, pe care îl face un om este afară din trup; dar

celce curvește păcătuiește ** împotriva chiar trupului său. * Rom. 6. 12, 13. Evr. 13. 4. ** Rom. 1. 24. 1 Tes. 4. 4.

19 Sau nu * știți că trupul vostru este templul Duhului Sfânt care este în voi pe care-l aveți dela Dumnezeu? Și ** voi nu sunteți ai voștri înșivă;

* Cap. 3. 16. 2 Cor. 6. 16. ** Rom. 14. 7, 8.

20 căci * ați fost cumpărați cu preț; slăviți dar pe Dumnezeu în trupul vostru. * Fapt. 20. 28. Cap. 7. 23. Gal. 3. 13. Evr. 9. 12. 1 Pet. 1. 19, 19. 2 Pet. 2. 1. Apoc. 5. 9.

Despre căsătorie.

7 Iar despre cele ce mi-ați scris, bine * este pentru om să n'atingă femeie.

* Vers. 8, 20.

2 Dar din pricina curvurilor fiecare bărbat să-și aibă nevastă-sa, și fiecare femeie să-și aibă bărbatul ei.

3 Bărbatul * să dea nevastei ce-i datorește, asemenea și nevasta bărbatului. * Exod. 21. 10. 1 Pet. 3. 7.

4 Nevasta nu este stăpână pe trupul ei ci bărbatul; asemenea și bărbatul nu este stăpân pe trupul lui ci nevasta.

5 Nu * vă lipsiți unul de altul, afară numai dacă este din învoială pentru o

vreime cuvenită, ca să vă îndelețniciți cu rugăciunea, și iarăși să fiți la un loc, ca să ** nu vă ispitească Satana din pricina neînfrânării voastre.

* Ioel 2. 16. Zah. 7. 3. Exod. 19. 15. 1 Sam. 21. 4, 5. ** 1 Tes. 3. 5.

6 Iar aceasta o zic ca înăduință nu * ca o poruncă.

* Vers. 12, 25. 2 Cor. 8. 8; 11, 17.

7 Totuș aș * vrea ca toți oamenii să fie ca ** mine însumi; dar † fiecare are darul său dela Dumnezeu, unul într'un fel iar altul într'altul. * Fapt. 26. 29. ** Cap. 9. 5. 1 Mat. 19. 12. Cap. 12. 11.

8 Iar celor necăsătoriți și văduvelor le zic: este bine * pentru ei dacă vor rămânea ca și mine.

* Vers. 1, 26.

9 Dar dacă * nu se înfrânează, să se căsătorească: căci este mai bine să se căsătorească decât să ardă.

* 1 Tim. 5. 14.

10 Iar celor căsătoriți le poruncesc, nu * eu ci Domnul: Nevasta ** să nu se despartă de bărbat

* Vers. 12, 25, 40. ** Mal. 2. 14, 16. Mat. 5. 32; 19. 6, 9. Marc. 10. 11, 12. Luc. 16. 18.

11 (iar și dacă e despărțită să rămâie necăsătorită sau să fie împăcată cu bărbatul ei); și bărbatul să nu-și lase nevasta.

Despărțirea între soții credincioși și cei necredincioși.

12 Iar celorlalți le zic eu, nu * Domnul: Dacă vreun frate are o nevastă necredincioasă și ea se învoiește să locuiască cu el, să n'o lase.

* Vers. 6.

13 Și dacă vreo femeie are un bărbat necredincios și el se învoiește să locuiască cu ea, să nu-și lase bărbatul.

14 Căci bărbatul necredincios este sfințit în nevasta sa și nevasta necredincioasă este sfințită în fratele; altfel copiii voștri ar * fi necurați, dar acum sunt sfinți.

* Mal. 2. 15.

15 Totuș dacă necredinciosul se desparte, să se despartă; fratele sau sora nu este rob în unele ca acestea. Ci Dumnezeu ne-a chemat în * pace.

* Rom. 12. 18; 14. 19. Cap. 14. 33. Evr. 12. 14.

16 Căci ce știi tu, nevastă, dacă vei mântui * pe bărbatul tău? sau ce știi tu bărbate, dacă vei mântui pe nevastă-ta?

* 1 Pet. 3. 1.

Fiecare la locul lui.

17 Decât numai cum a împărțit fiecăruia Domnul, cum a chemat Dumnezeu pe fiecare, așa să umble.

Și așa * rânduiesc eu în toate bisericile.

* Cap. 4. 17. 2 Cor. 11. 28.

18 A fost cineva chemat tăiat împrejur? Să nu se facă netăiat împrejur. A fost cineva chemat în netăiere împrejur? Să nu se facă tăiat împrejur.*

* Fapt. 15. 1, 5, 19, 24, 28. Gal. 5. 2.

19 Tăierea împrejur * nu este nimic și netăierea împrejur nu este nimic, ci ** ținerea poruncilor lui Dumnezeu. * Gal. 5. 6; 6. 15.

** Ioan 15. 14. 1 Ioan 2. 3; 3. 24.

20 Fiecare să rămână în chemarea aceea în care a fost chemat.

21 Ai fost chemat rob? Nu-ți fie grijă; ci și dacă poți să ajungi slobod, folosește-te mai degrabă.

22 Căci robul chemat în Domnul este un * slobodit al Domnului; asemenea și cel slobod care a fost chemat este rob ** al lui Hristos. * Ioan 8. 35. Rom. 6. 18, 22. Film. 16. ** Cap. 9. 21. Gal. 5. 13. Efes. 6. 6. 1 Pet. 2. 16.

23 Voi ați fost cumpărați cu * preț, nu vă faceți robi ai oamenilor.

* Cap. 6. 20. 1 Pet. 1. 18, 19. Lev. 25. 42.

24 Fraților, fiecare * să rămână la Dumnezeu în aceea ce a fost chemat.

* Vers. 20.

Despre fetele fecioare.

25 Iar despre fecioare n'am * poruncă dela Domnul, dar îmi dau o părere ca unul care ** a căpătat milă dela Domnul ca să fie * credincios.

* Vers. 6, 10, 40. 2 Cor. 8. 8, 10. ** 1 Tim. 1. 16. † Cap. 4. 2. 1 Tim. 1. 10.

26 Socotesc deci că aceasta este bine pentru nevoia de acum, *adică* este bine pentru om să fie așa cum este. * Vers. 1, 8.

27 Ești legal cu nevastă? Nu căuta deslegare. Ești deslegat de nevastă? Nu căuta nevastă.

28 Dar și dacă te-ai înșurat, n'ai păcătuit; și fecioara dacă se mărită, n'a păcătuit; dar unii ca aceștia vor avea neaz în carne, și eu aș vrea să vă cruț.

29 Dar zic aceasta, * fraților, vremea este scurtă de tot: de aici înainte și ceice au neveste să fie ca și cum n'ar avea,

* Rom. 13. 11. 1 Pet. 4. 7. 2 Pet. 3. 8, 9.

30 și ceice plâng ca și cum n'ar plânge, și ceice se bucură ca și cum nu s'ar bucura, și ceice cumpără ca și cum n'ar stăpâni,

31 și ceice se folosesc de lume ca și cum nu s'ar

* folosi din plin; căci ** înălțarea lumii acesteia trece.

* Cap. 9. 18. ** Ps. 39. 6. Isc. 1. 10; 4. 14. 1 Pet. 1. 24; 1. 7. Ioan 2. 17.

32 Și voiesc ca să fiți fără griji. Cel * neînsurat se îngrijește de cele ale Domnului, cum să placă Domnului; * 1 Tim. 5. 5.

33 dar celce este însurat îngrijește de cele ale lumii, cum să placă nevestei sale.

34 Și este o deosebire și între nevastă și fecioară: cea nemăritată se * îngrijește de cele ale Domnului ca să fie sfântă și cu trupul și cu duhul; iar cea care s'a măritat îngrijește de cele ale lumii, cum să placă bărbatului ei.

* Luc. 10. 40, etc.

35 Și aceasta o zic spre folosul vostru chiar, nu ca să arunc asupra voastră un laț, ci pentru cecece este cuviincios și ca să slujiți Domnului fără împărtire.

36 Iar dacă socotește cineva că se poartă urit față de fecioara sa, dacă este trecută de floarea vârstei sale și dacă trebuie să fie astfel, să facă ce voiește; nu păcătuiește, — să se căsătorească.

37 Cine stă însă nemișcat în inima sa, neavând nevoie, ci are stăpânire peste voința sa, și a judecat aceasta în inima sa ca să țină pe fecioară-sa, bine va face.

38 Astfel * și celce mărită pe fecioară-sa face bine, și celce n'o mărită mai bine va face. * Evr. 13. 4.

39 Nevasta * este legată câtă vreme trăiește bărbatul ei; iar dacă bărbatul a adormit, este slobodă să se mărite cu cine voiește, numai în ** Domnul.

* Rom. 7. 2. ** 2 Cor. 6. 14.

40 Dar, după * părerea mea, mai fericită este dacă rămâne așa cum este; și mi se pare ** că și eu am Duhul lui Dumnezeu.

* Vers. 25. ** 1 Tes. 4. 8.

Carnea rămasă dela jertfe.

8 Iar despre * cele înjunghiate idolilor, știm că toți avem cunoștință. ** Cunoștința + îngâmfă dar dragostea zidește.

* Fapt. 15. 20, 29. Cap. 10. 19. ** Rom. 14. 14, 22. † Rom. 14. 3, 10.

2 Dacă * i se pare cuiva că a cunoscut ceva, n'a cunoscut încă după cum trebuie să cunoască.

* Cap. 13. 8, 9, 12. Gal. 6. 3. 1 Tim. 6. 4.

3 Dar dacă iubeste ci-

neva pe Dumnezeu. acela este *cunoscut de el.

*Exod. 33. 12, 17. Nab. 1.7. Mat. 7.23. Gal. 4. 9. 2 Tim. 2. 19.

4 Deci despre mâncarea celor înjunghiate idolilor ştim că un idol *nu este nimic în lume şi **că nu este alt Dumnezeu decât numai Unul singur.

* Isa. 41. 24. Cap. 10. 19. ** Deut. 4. 39; 6. 4. Isa. 44. 8. Marc. 12. 29. Vers. 6. Efes. 4. 6. 1 Tim. 2. 5.

5 Căci şi dacă sunt aşa zişi *dumnezei fie în cer, fie pe pământ, ca şi cum ar fi mulţi dumnezei şi mulţi domni, * Ioan 10. 34.

6 totuşi pentru noi *este un singur Dumnezeu: Tatăl, din **care sunt toate şi noi pentru el; şi un † singur Domn, Isus Hristos, prin ††care sunt toate şi noi prin el.

*Mat. 2. 10. Efes. 4. 6. ** Fapt. 17. 28. Rom. 11. 36. † Ioan 13. 13. Fapt. 2. 36. Cap. 12. 3. Efes. 4. 5. Filip. 2. 11. †† Ioan 1. 3. Col. 1. 16. Evr. 1. 2.

7 Dar nu în toţi este cunoştinţa aceasta; ci unii în cugetul pe care-l au până acum despre idol mănâncă din ele ca fiind înjunghiate idolului şi cugetul lor fiind slab se întinează. *

* Cap. 10. 28, 29. Rom. 14. 14, 23.

8 Iar o mâncare *nu ne va pune pe noi înaintea lui

Dumnezeu; nici dacă nu vom mânca, n'avem lipsă, nici dacă vom mânca, nu prisosim. * Rom. 14. 17.

9 Luaţi însă seama *ca nu cumva această slobozenie a voastră să fie o piatră de poticnire ** pentru cei slabi.

* Gal. 5. 13. ** Rom. 14. 13, 20.

10 Căci dacă te va vedea cineva pe tine care ai cunoştinţă şezând la masă în templu de idoli, oare cugetul * lui dacă el este slab, nu va fi îmbărbătat ca să mănânce cele înjunghiate idolului?

* Cap. 10. 28, 32.

11 Căci prin *cunoştinţa ta piere cel slab, fratele pentru care a murit Hristos.

* Rom. 14. 15, 20.

12 Şi astfel *păcătuiind împotriva fraţilor şi vătămând cugetul lor slab, păcătuiţi împotriva lui Hristos.

* Mat. 25. 40, 45.

13 Chiar deaceia, dacă *o mâncare face pe fratele meu să se poticnească, nu voi mânca în veac carne, ca să nu fac pe fratele meu să se poticnească.

* Rom. 14. 21. 2 Cor. 11. 29.

Dreptul lucrătorului creştin.

9 Nu *sânt eu slobod? Nu **sânt eu apostol? N'am văzut eu oare pe Isus,

Domnul nostru? Nu †sunteţi voi lucrarea mea în Domnul?

*Fapt. 9. 11; 13. 2; 26. 7. 2 Cor. 12. 12. Gal. 2. 7, 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11. *Fapt. 9. 3, 17; 18. 9; 22. 14, 18; *11. Cap. 15. 8. †Cap. 3. 6; 4. 15.

2 Dacă altora nu sunt apostol, totuşi măcar vouă vă sunt; căci voi sunteţi pecceta *apostoliei mele în Domnul. *2 Cor. 3. 2; 12. 12.

3 Aceasta este apărarea mea către ceice mă iau în cercetare.

4 Nu avem *noi oare drept să mâncăm şi să bem?

* Vers. 14. 1 Tes. 2. 6. 2 Tes. 3. 9.

5 Nu avem noi oare drept să ducem încoace şi încolo o soră ca nevastă, ca şi ceilalţi apostoli şi fraţi * ai Domnului şi Chifa? **

* Mat. 13. 55. Marc. 6. 3. Luc. 6. 15. Gal. 1. 19. ** Mat. 8. 14.

6 Sau numai eu şi Barnaba n'avem *drept să nu lucrăm?

* 2 Tes. 3. 8, 9.

7 Cine slujeşte *vreodată ca ostaş cu plată dela sine însuşi? Cine sădeşte **o vie şi nu mănâncă rodul ei? Sau cine păstoreşte † o turmă şi nu mănâncă din laptele turmei?

* 2 Cor. 10. 4. 1 Tim. 1. 18; 6. 12. 1 Tim. 2. 3; 4. 7. ** Deut. 20. 6. Prov. 27. 18. Cap. 3. 6—8. † Ioan 21. 15. 1 Pet. 5. 2.

8 Vorbesc eu oare aceea ca om sau nu cumva spune şi legea acestea?

9 Căci în legea lui Moise este scris: *Nu lega gura bouului care trece. Oare de boi îi este grijă lui Dumnezeu? * Deut. 25. 4. 1 Tim. 5. 18.

10 Sau zice înadins pentru noi? Da, căci pentru noi s'a scris că celce *ară trebuie să are în nădejde şi celce trecătoare, să treacă în nădejdea că va avea parte.

* 2 Tim. 2. 6.

11 Dacă *noi v'am semănat cele duhovniceşti, mare lucru este dacă vom secera cele fireşti ale voastre?

* Rom. 15. 27. Gal. 6. 6.

12 Dacă alţii au parte de acest drept asupra voastră, nu mai degrabă noi? Dar *nu ne-am folosit de dreptul acesta ci suferim toate ca ** să nu punem vreo piedică evangheliei lui Hristos.

* Fapt. 20. 33. Vers. 15, 18. 2 Cor. 11. 7, 9; 12. 13. 1 Tes. 2. 6. ** 2 Cor. 11. 12.

13 Nu *ştiţi că ceice lucrează cele sfinte mănâncă din cele din templu? Ceice stăruiesc la altar îşi au partea lor cu altarul?

* Lev. 6. 16, 26; 7. 6, etc. Num. 5. 9, 10; 18. 8—20. Deut. 10. 9; 18. 1.

14 Tot aşa a rânduit şi Domnul *pentru ceice vestesc evanghelia: să trăiască din evanghelie.

* Mat. 10. 10. Luc. 10. 7. ** Gal. 6. 6. 1 Tim. 5. 17.

Pavel nu s'a folosit de dreptul lui.

15 Dar eu nu m'am*folosit de nimic din acestea. Și n'am scris acestea ca să se facă așa cu mine: căci este bine ** pentru mine mai degrabă să mor, decât să-mi zădărnicească cineva pricina mea de laudă.

* Vers. 12. Fapt. 18. 3; 20. 34. Cap. 4. 12. 1 Tes. 2. 9. 2 Tes. 3. 8. ** 2 Cor. 11. 10.

16 Căci dacă vestesc evanghelia, n'am pricină de laudă; căci o neapărată trebuință *este asupra mea, și vai de mine dacă nu vestesc evanghelia. * Rom. 1. 14.

17 Căci dacă fac aceasta de bunăvoie, am * o răsplată; dar dacă nu de bunăvoie, o economic ** îmi este incredințată.

* Cap. 3. 8. 14. ** Cap. 4. 1. Gal. 2. 7. Filip. 1. 17. Col. 1. 25.

18 Deci care-mi este răsplata? Ca * vestind evanghelia să fac evanghelia lipsită de cheltuială, ca să nu ** mă folosesc din plin de dreptul meu în evanghelie. * Cap. 10. 33. 2 Cor. 4. 5; 11. 7. ** Cap. 7. 31.

19 Căci deși sânt slobod * față de toți, m'am făcut pe mine însumi rob tuturor, ** ca + să câștig pe mai mulți. * Vers. 1. ** Gal. 5. 13. † Mat. 18. 15. 1 Pet. 3. 1.

20 Și m'am făcut Iudeilor * ca Iudeu, ca să câștig pe Iudei; celor de supt lege, ca supt lege, nefiind însumi supt lege, ca să câștig pe cei de supt lege;

* Fapt. 16. 3; 18. 18; 21. 23, etc.

21 celor * ce n'au legea, ** ca neavând eu legea (nu că sânt fără + lege față de Dumnezeu, ci supus legii lui Hristos), ca să câștig pe cei fără lege.

* Gal. 3. 2. ** Rom. 2. 12, 14. † Cap. 7. 22.

22 M'am făcut slab celor * slabi, ca să câștig pe cei slabi; m'am făcut tuturor ** toate ca + oricum să măntuiesc pe unii.

* Rom. 1. 1. 2 Cor. 11. 29. ** Cap. 10. 33. † Rom. 15. 14. Cap. 7. 16.

23 Și fac toate pentru evanghelie ca să mă fac împreună părtaş al ei.

Felul de luptă al lui Pavel.

24 Nu știți că ceice aleargă în locul de alergare, toți aleargă, dar unul singur ia premiul? Tot așa * alergați ca să-l dobândiți. * Gal. 2. 2; 5. 7. Filip. 2. 16; 3. 14. 2 Tim. 4. 7. Evr. 12. 1.

25 Însă orice luptător * la joc se înfrâcăză de toate. Ei deci, ca să ia o cunună putrezitoare, dau noi una neputrezitoare. *

* Efes. 6. 12. 1 Tim. 6. 12. 2 Tim. 2. 4. 7. ** 2 Tim. 4. 8. Iac. 1. 12. 1 Pet. 1. 4; 5. 4. Apoc. 2. 10; 3. 11.

26 Eu acum alerg așa nu ca * pe neștiute; mă lupt cu pumnul așa, nu ca și cum aş bate văzduhul.

* 2 Tim. 2. 5.

27 * Ci-mi învinețesc trupul cu pumnul și mi-l lărase ca pe un rob, ** ca nu cumva, după ce am fost crainic altora, eu însumi să mă fac neprimut. †

* Rom. 8. 13. Col. 3. 5. ** Rom. 6. 18, 19. † Ier. 6. 30. 2 Cor. 13. 5, 6.

Pilde din Vechiul Testament.

10 Căci nu voiesc, fraților, să nu știți că părinții noștri toți erau supt nor * și toți au trecut prin mare, **

* Exod. 13. 21; 40. 34. Num. 9. 18; 14. 14. Deut. 1. 33. Neem. 9. 12, 19. Ps. 78. 14; 105. 39. ** Exod. 14. 22. Num. 33. 8. Ios. 4. 23. Ps. 78. 13.

2 și toți au fost botezați pentru Moise în nor și în mare,

3 și toți au mâncat aceeaș mâncare * duhovnicească, * Exod. 16. 15, 35. Neem. 9. 15, 20. Ps. 78. 24.

4 și toți au băut aceeaș băutură * duhovnicească, pentru că beau dintr'o stâncă duhovnicească ce-i urma, iar stâncă era Hristos.

* Exod. 17. 6. Num. 20. 11. Ps. 78. 15.

5 Totuș Dumnezeu n'a avut plăcere în mai mulți

dintre ei; căci au * fost răsturnați în pustie.

* Num. 14. 29, 32, 35; 26. 64, 65. Ps. 106. 26. Evr. 3. 17. Iuda 5.

6 Și aceștea au fost pilde pentru noi ca să nu fim poftitori de rele, cum * au poftit și ei.

* Num. 11. 4, 33, 34. Ps. 106. 14.

7 Și * nu fiți închinători la idoli ca unii dintre ei, după cum este scris: Poporul ** a șezut să mănânce și să bea și s'au sculat să joace.

* Vers. 14. ** Exod. 32. 6.

8 Nici să * nu curvim cum au curvit unii dintre ei și au ** căzut într'o singură zi douăzeci și trei de mii. * Cap. 6. 18. Apoc. 2. 14. ** Num. 25. 1. 9. Ps. 106. 29.

9 Și să nu ispitim pe Domnul, cum au ispitit unii * dintre ei și au ** pierit de serpi. * Exod. 17. 2, 7. Num. 21. 5. Deut. 6. 16. Ps. 78. 18, 56; 95. 9; 106. 14. ** Num. 21. 6.

10 Și nu cârțiți, cum au cârțit unii * dintre ei și au ** pierit de pierzătorul. †

* Exod. 16. 2; 17. 2. Num. 14. 2, 29; 16. 41. ** Num. 14. 37; 16. 49. † Exod. 12. 23. 2 Sam. 24. 16. 1 Cron. 21. 15.

11 Și aceștea li se întâmplau lor ca pilde dar au * fost scrise spre cumințirea noastră, peste cari ** au ajuns sfârșiturile veacurilor.

* Rom. 15. 4. Cap. 9. 10. ** Cap. 7. 29. Filip. 4. 5. Evr. 10. 25, 37. 1 Ioan 2. 18.

12 Încât cui * i se pare că stă să ia seama să nu cadă.

* Rom. 11. 20.

13 Nu v'a apucat nici o ispita care să nu fi fost omenească: dar Dumnezeu * este credincios, care nu ** va îngădui ca să fiți ispitiți peste ce puteți, ci deodată cu ispita va face și ieșirea, ca s'o puteți răbda.

* Cap. 1. 9. ** Ps. 125. 3. 2 Pet. 2. 9. † Ier. 29. 11.

Despre cina Domnului.

14 Deaceea, iubirii mei, fugiți * de închinarea la idoli.

* Vers. 7. 2 Cor. 6. 17. 1 Ioan 5. 21.

15 Vorbesc ca unor oameni cuminți; * judecați voi ce zic.

* Cap. 8. 1.

16 Paharul * binecuvântării pe care-l binecuvântăm, nu este el o părtășie cu sângele lui Hristos? Pânea ** pe care o frângem nu este ea o părtășie cu trupul lui Hristos?

* Mat. 26. 26—28. ** Fapt. 2. 42, 46. Cap. 11. 23, 24.

17 Pentrucă noi * cari suntem mulți, suntem o singură pâne, un singur trup; căci toți luăm o parte dintr'o singură pâne.

* Rom. 12. 5. Cap. 12. 27.

18 Vedeți pe Israelul * după carne; ** ceice mă-

nâncă jertfele nu sunt oare și părtăși cu altarul?

* Rom. 4. 12. Gal. 6. 16. ** Rom. 4. 19. 3. 5. 2 Cor. 11. 18. † Lev. 3. 3; 7. 11.

19 Ce spun eu deci? Că ce s'a înjunghiat pentru idoli este ceva? Sau că idolul este ceva? * Cap. 8. 4.

20 Ci zic că ce înjunghie Neamurile înjunghie * dracilor și nu lui Dumnezeu și nu voiesc ca voi să vă faceți părtăși cu dracii.

* Lev. 17. 7. Deut. 32. 17. Ps. 106. 37. Apoc. 9. 20.

21 Nu * puteți bea paharul Domnului și paharul * dracilor. Nu puteți să luați parte la masa Domnului și la masa dracilor.

* 2 Cor. 6. 15, 16. ** Deut. 32. 38.

22 Sau * înălțăm pe Domnul la gelozie? Nu cumva suntem ** mai tari decât el?

* Deut. 32. 21. ** Ezech. 22. 14.

Cugetul nostru și al altuia.

23 Toate * sânt îngăduite, dar nu toate folosesc; toate sunt îngăduite, dar nu toate zidesc.

* Cap. 6. 12.

24 Nimeni * să nu caute al său, ci fiecare al altuia.

* Rom. 15. 1, 2. Vers. 33. Cap. 13. 8. Filip. 2. 4, 21.

25 Mâncați orice * se vinde în măcelărie, necercetând ceva din pricina cugetului.

* 1 Tim. 4. 4.

26 Căci al * Domnului este pământul și plinătatea lui. * Exod. 19. 5. Deut. 10. 14. Ps. 24. 1; 50. 12. Vers. 28.

27 Dacă vă va chema la un ospăț cineva dintre necredincioși și voiți să vă duceți, mâncați orice * vă este pus înainte, necercetând ceva din pricina cugetului.

* Luc. 10. 7.

28 Iar dacă vă zice cineva: Aceasta a fost jertfă! nu mâncați din pricina * aceluia, care v'a înșelintat și din pricina cugetului.

* Cap. 8. 10, 12.

29 Zic însă: cugetul, nu al tău, ci al altuia; căci pentruce * este judecată abozenia mea de un alt cuget?

* Rom. 14. 16.

30 Dacă eu iau parte cu mulțumire, de ce sunt hulit pentru aceea pentru * care eu mulțumesc?

* Rom. 14. 6. 1 Tim. 4. 3, 4.

31 Deaceea, * fie că mâncați, fie că beți, fie că faceți ceva, faceți toate spre slava lui Dumnezeu.

* Col. 3. 17. 1 Pet. 4. 11. 1 Pet. 14. 1.

32 Nu * dați prilej de poțienire fie Iudeilor fie Grecilor fie bisericii ** lui Dumnezeu.

* Rom. 14. 13. Cap. 8. 13. 2 Cor. 6. 3.

** Fapt. 20. 28. Cap. 11. 22. Tim. 3. 5.

33 după cum și eu * plac tuturor în toate, necăutând

** folosul meu însumi ci pe al celor mulți ca să fie mântuiți.

* Rom. 15. 2. Cap. 9. 9, 22. ** Vers. 24.

Ținuta femeii în adunări.

11 Luați-vă după mine, * după cum și eu m'am luat după Hristos.

* Cap. 4. 16. Efes. 5. 1. Filip. 3. 17. 1 Tes. 1. 6. 2 Tes. 3. 9.

2 Și vă laud că în * toate vă aduceți aminte de mine și țineți ** datinele, după cum vi le-am încredințat.

* Cap. 4. 17. ** Cap. 7. 17.

3 Dar voiesc să știți că Hristos * este capul ** oricărui bărbat, iar bărbatul este capul și femeii și Dumnezeu este capul lui Hristos.

* Efes. 5. 23. ** Fac. 3. 16. 1 Tim. 2. 11, 12. 1 Pet. 3. 1, 5, 6. † Ioan 14. 28. Cap. 3. 23; 15. 27, 28. Filip. 2. 7—9.

4 Orice bărbat care se roagă sau proorocește * având ceva pe cap, necinstește pe capul său.

* Cap. 12. 10, 28; 14. 1, etc.

5 Dar orice femeie, * care se roagă sau proorocește cu capul neînvălit, necinstește pe capul ei; căci este tot atâta ca și cum ar fi rasă. ** * Fapt. 21. 9. ** Deut. 21. 12.

6 Căci dacă o femeie nu se învălește, să se și tunză; iar dacă este rușinos * pentru o femeie ca să se tunză sau să se radă, să se învălească. * Num. 5. 18. Deut. 22. 5.

7 Căci un bărbat în adevăr nu trebuie să-și învâlească el capul, fiindcă este * chipul și slava lui Dumnezeu; dar femeia este slava bărbatului.

* Fac. 1. 26, 27; 5. 1; 9. 6.

8 Căci nu * bărbatul este din femeie ci femeia din bărbat;

* Fac. 2. 21, 22.

9 căci nici n'a * fost făcut bărbatul pentru femeie ci femeia pentru bărbat;

* Fac. 2. 18, 21, 23.

10 deaceea femeia trebuie să * aibă un semn de stăpânire asupra capului ei din pricina ingerilor. **

* Fac. 24. 65. ** Ecl. 5. 6.

11 Însă * nici femeia nu este fără bărbat, nici bărbatul fără femeie, în Domnul.

* Gal. 3. 28.

12 Căci după cum femeia este din bărbat, tot așa și bărbatul prin femeie, iar toate * sunt din Dumnezeu.

* Rom. 11. 36.

13 Judecați în voi înșivă: este cuviincios oare ca o femeie să se roage lui Dumnezeu neînvălită?

14 Și nu vă învață chiar firea că un bărbat dacă poartă părul lung îi este o necinste?

15 Dar o femeie dacă poartă părul lung îi este o slavă. Pentru că părul

lung îi este dat drept înălțare.

16 Iar dacă * cineva pare că e iubitor de ceartă, noi n'avem un astfel de obicei și nici ** bisericile lui Dumnezeu.

1 Tim. 6. 4. ** Cap. 7. 17; 14. 33.

Despre cina Domnului.

17 Poruncind însă aceasta, nu vă laud, pentru că nu veniți împreună spre mai bine ci spre mai rău.

18 Căci mai întâi de toate, când veniți împreună în adunare aud * că sunt desbinări între voi și în parte o cred.

* Cap. 1. 10—12; 3. 16.

19 Căci trebuie * să fie secte între voi ca ** să se arate între voi cei încuviințați.

* Mat. 18. 7. Luc. 17. 1. Fapt. 20. 30. 1 Tim. 4. 1. 2 Pet. 2. 1, 2. ** Luc. 2. 35. 1 Ioan 2. 19. Dent. 13. 3.

20 Deci când veniți împreună în acelaș loc, nu este cu puțință ca să mâncați cina Domnului:

21 Căci când mâncați, fiecare ia mai dinainte cina sa deosebită; și unul este flămând iar altul * este beat.

* 2 Pet. 2. 13. Iuda 12.

22 N'aveți dar case ca să mâncați și să beți? Sau disprețuiți biserica * lui Dumnezeu și dați de rușine ** pe cei ce n'au? Ce să

*vă zic? Să vă laud? În aceasta nu vă laud.

* Cap. 10. 32. ** Iac. 2. 6.

23 Căci eu am * primit dela Domnul ceea ce v'am și dat, cum că ** Domnul Isus în noaptea când era dat prins a luat pâine.

* Cap. 15. 3. Gal. 1. 1, 11, 12. ** Mat. 26. 26. Marc. 14. 22. Luc. 22. 19.

24 Și după ce a mulțumit, a frânt-o și a zis: Aceasta este trupul meu, care este pentru voi, faceți aceasta spre pomenirea mea.

25 Asemenea și paharul după cinare, zicând: Acest pahar este legământul cel nou în sângele meu; faceți aceasta ori de câte ori îl beți, spre pomenirea mea.

26 Pentru că câteori mâncați pâinea aceasta și beți paharul acesta vestiți moartea Domnului până *

va veni el. * Ioan 14. 3; 21. 22. Fapt. 1. 11. Cap. 4. 5; 15. 23. 1 Tes. 4. 16. 2 Tes. 1. 10. Iuda 14. Apoc. 1. 7.

27 Încât * cine mănâncă pâinea sau bea paharul Domnului cu nevrednicie, va fi vinovat de trupul și sângele Domnului.

* Num. 9. 10, 13. Ioan 6. 51, 63, 64; 13. 27. Cap. 10. 21.

28 Dar omul * să se cerce pe sine însuș și astfel să mănânce din pâine și să bea din pahar.

* 2 Cor. 13. 5. Gal. 6. 4.

29 Căci cine mănâncă și bea, își mănâncă și bea judecata dacă nu deosebește trupul.

30 Deaceea mulți între voi sunt slabi și bolnavi și destui dorm;

31 dar dacă * ne-am judeca pe noi înșine, n'am fi judecați; * Ps. 32. 5. 1 Ioan 1. 9.

32 dar când suntem * judecați, suntem cumințiți de Domnul ca să nu fim osândiți cu lumea.

* Ps. 94. 12, 13. Ebr. 12. 5—11.

33 Încât, frații mei, când veniți împreună ca să mâncați, așteptați-vă unii pe alții.

34 Iar dacă cineva este flămând, * să mănânce acasă; ** ca să nu veniți împreună spre judecată. Celălalte le voi u + rândui îndată ce voi u ++ veni.

* Vers. 21. ** Vers. 22. † Cap. 7. 17. Tit. 1. 5. †† Cap. 4. 19.

Darurile duhovnicești.

12 Iar despre * cele duhovnicești, fraților, nu voiesc să fiți neștiutori.

* Cap. 14. 1, 37.

2 Știți că * atunci când erați Neamuri, erați duși spre idoli ** cei muți, ca și cum ați fi fost mânâți.

* Cap. 6. 11. Efes. 2. 11, 12. 1 Tes. 1. 9. Tit. 3. 3. 1 Pet. 4. 3. ** Ps. 115. 5.

3 Deaceea vă fac cunoscut că * nimeni vorbind

prin Duhul lui Dumnezeu, nu zice: Isus este anafema! Și nimeni ** nu poate zice: Isus este Domn! decât prin Duhul Sfânt.

* Mat. 9. 39. 1 Ioan 4. 2. 3. ** Mat. 16. 17. Ioan 15. 26. 2 Cor. 3. 5.

4 Sunt * însă felurimi de daruri, dar acelaș ** Duh. * Rom. 12. 4, etc. Evr. 2. 4. 1 Pet. 4. 10. ** Efes. 4. 4.

5 Și sunt * felurimi de slujbe, dar acelaș Domn.

* Rom. 12. 6—8. Efes. 4. 11.

6 Și sunt felurimi de lucrări, dar este acelaș Dumnezeu care * lucrează toate în toți.

* Efes. 1. 23.

7 Și * fiecăruia i se dă a-rătarea Duhului spre folos. * Rom. 12. 6—8. Cap. 14. 26. Efes. 4. 7. 1 Pet. 4. 10, 11.

8 Căci unuia i se dă prin Duhul un cuvânt * de înțelepciune, iar altuia un cuvânt ** de cunoștință, după acelaș Duh,

* Cap. 2. 6, 7. ** Cap. 1. 5; 13. 2. 2 Cor. 8. 7.

9 altuia * credință în acelaș Duh; altuia daruri ** de tămăduiri în acelaș Duh; * Mat. 17. 19, 20. Cap. 13. 2. 2 Cor. 4. 13.

** Marc. 16. 18. Iac. 5. 14.

10 altuia * lucrări de minuni; altuia proorocie; ** altuia * deosebiri de duhuri; altuia felurite †† feluri de limbi; altuia tălmăcire de limbi: * Vers. 28, 29. Marc. 16. 17. Gal. 3. 5. ** Rom. 12. 6. Cap. 13. 2; 14. 1, etc. † Cap. 14. 29. 1 Ioan 4. 1. †† Fapt. 2. 4; 10. 46. Cap. 13. 1.

11 Toate acestea însă le lucrează unul și acelaș Duh împărțind * fiecăruia în parte cum ** voiește.

* Rom. 12. 6. Cap. 7. 7. 2 Cor. 10. 13. Efes. 4. 7. ** Ioan 3. 8. Evr. 2. 4.

Mădularile trupului.

12 Căci după cum * trupul este unul singur și are multe mădulare și toate mădularele trupului deși sunt multe sunt un singur trup, tot așa ** este și Hristosul.

* Rom. 12. 4, 5. Efes. 4. 4, 16. ** Vers. 27. Gal. 3. 16.

13 Căci într'un * singur Duh noi toți am fost botezați ca să fim un singur trup, fie ** Iudei, fie Greci, fie robi, fie slobozi; și toți * am fost adăpați dintr'un singur Duh.

* Rom. 6. 5. ** Gal. 3. 28. Efes. 2. 13, 14, 16. Col. 3. 11. † Ioan 6. 63; 7. 37—39.

14 Căci trupul nu este un singur mădular ci multe.

15 Dacă piciorul va zice: Pentru că nu sânt mână, nu sânt din trup! — nu pentru aceasta nu este din trup.

16 Și dacă urechea va zice: Pentru că nu sânt ochiu, nu sânt din trup! — nu pentru aceasta nu este din trup.

17 Dacă tot trupul ar fi un ochiu, unde ar fi auzul? Dacă totul ar fi auz, unde este mirosul?

18 Și acum Dumnezeu a pus * mădularele — pe fiecare dintre ele — în trup cum ** a voit el. * Vers. 28.

** Rom. 12. 3. Cap. 3. 5. Vers. 11.

19 Și dacă toate ar fi un singur mădular, unde ar fi trupul?

20 Dar acum sunt multe mădulare dar un singur trup.

21 Și nu poate ochiul să zică mâinii: N'am trebuință de tine! Sau capul țării picioarelor: N'am trebuință de voi.

22 Ci mult mai degrabă, mădularele trupului cari par a fi mai slabe, sunt ocupărat trebuitoare,

23 și pe cele ale trupului cari ni se par a fi mai de necinste le îmbrăcăm cu mai multă cinste; și cele necuviincioase ale noastre au mai multă bunăcuviință,

24 iar cele cuviincioase ale noastre n'au trebuință: ci Dumnezeu a întocmit trupul dând mai multă cinste celui căruiia îi lipsește,

25 ca să nu fie desbinare în trup, ci ca mădularele să îngrijească de o potrivă unele de altele.

26 Și dacă suferă un mădular, toate mădularele suferă împreună; și dacă este

cinstit un mădular, toate mădularele se bucură împreună cu el.

27 Și voi * sunteți trupul lui Hristos și mădularele ** lui fiecare în parte.

* Rom. 12. 5. Efes. 1. 23; 4. 12; 5. 23, 30. Col. 1. 24. ** Efes. 5. 30.

28 Și Dumnezeu * a pus pe unii în biserică mai întâi apostoli, ** al doilea prooroci, † al treilea învățători, apoi minuni, †† apoi daruri *† de tămăduiri, ajutorări, †* cârmuiri, **† felurite feluri de limbi.

* Efes. 4. 11. ** Efes. 2. 20; 3. 5. † Fapt. 13. 1. Rom. 12. 6. †† Vers. 10. * Vers. 9. †* Num. 11. 17. **† Rom. 12. 8. 1 Tim. 5. 17. Evr. 13. 17, 24.

29 Oare toți sunt apostoli? Oare toți sunt prooroci? Oare toți sunt învățători? Oare toți fac minuni?

30 Oare toți au daruri de tămăduiri? Oare toți vorbesc în limbi? Oare toți tălmăcesc?

31 Răvniți însă * darurile mai mari. Și vă și arăt o cale neîntrecută.

* Cap. 14. 1, 39.

Iubirea.

13 Dacă vorbesc în limbile oamenilor și ale îngerilor, dar n'am iubire, m'am făcut aramă sunătoare sau un chimval zăngănitor.

2 Și dacă am un dar de proorocie * și știu toate tainele și toată cunoștința și dacă am toată credința încât ** să strămut munți, dar n'am iubire, nu sânt nimic.

* Cap. 12. 8-10, 28; 14. 1, etc. Mat. 7. 22. ** Mat. 17. 20. Marc. 11. 23. Luc. 17. 6.

3 Și dacă * voi da de mâncare la săraci toată averea mea, și dacă voi da trupul meu ca să fie ars, dar n'am iubire, nimic nu-mi folosește. * Mat. 6. 1, 2.

4 Iubirea * este îndelung-răbdătoare, iubirea este plină de bunătate, iubirea nu pismuiește, iubirea nu este lăudăroasă, nu se îngâmă, * Prov. 10. 12. 1 Pet. 4. 8.

5 nu se poartă necuviincios, nu * caută ale sale, nu se întărește la mânie, nu pune în socoteală răul;

* Cap. 10. 24. Filip. 2. 4.

6 nu * se bucură de nedreptate, ci se ** bucură împreună cu adevărul;

* Ps. 10. 3. Rom. 1. 32. ** 2 Ioan 4.

7 suferă toate, crede toate, nădăjduiește toate, răbdă toate. *

* Rom. 15. 1. Gal. 6. 2. 2 Tim. 2. 24.

8 Iubirea niciodată nu piere; dar fie proorocii, ele vor fi desființate; fie limbi, ele vor înceta; fie cunoștința, ea va fi desființată.

9 Căci * cunoaștem în parte și proorocim în parte.

* Cap. 8. 2.

10 Dar când va veni ea este desăvârșit, ce este în parte va fi desființat.

11 Când eram copil, vorbiam ca un copil, gândiam ca un copil, îmi dam eu părerea ca un copil; când m'am făcut bărbat, am desființat cele ale copilului.

12 Căci acum vedem * printr-o oglindă, întunecat, dar atunci față ** în față, acum cunosc în parte, dar atunci voi cunoaște deplin, după cum și eu am fost cunoscut deplin.

* 2 Cor. 3. 18; 5. 7. Filip. 3. 12. ** Mat. 18. 10. 1 Ioan 3. 2.

13 Și acum rămâne aceste trei: credința, nădejdea, iubirea; iar cea mai mare dintre acestea este iubirea.

Darul limbilor și al proorociei.

14 Urmăriți * iubirea și râvniți la cele duhovnicești, dar ** mai ales să proorociți.

Cap. 12. 31. ** Num. 11. 25, 29.

2 Pentru că cine vorbește * în limbă nu vorbește oamenilor, ci lui Dumnezeu; căci nimeni nu înțelege; ci în duhul vorbește taine.

* Ept. 2. 4; 10. 40.

3 Dar cine proorocesc vorbește oamenilor zidire și îndemn și mângâiere.

4 Cine vorbește în limbă

ne zidește pe sine însuși, dar cine proorocesc zidește biserica.

5 Dorese ca voi toți să vorbiți în limbi, dar mai mult să proorociți: și cine proorocesc este mai mare decât cine vorbește în limbi, afară numai dacă tălmăcește, ca biserica să repete zidire.

6 Și acum, fraților, dacă voi veni la voi vorbind în limbi, ce vă voi folosi, dacă nu vă voi vorbi sau în descoperire * sau în cunoștință sau în proorocie sau în învățătură? * Vers. 26.

7 Chiar cele neînsuflete când dau un sunet, fie fluer, fie harfă, dacă nu vor da sunetelor o deosebire, cum se va cunoaște ce se cântă cu fluerul sau ce se cântă cu harfa?

8 Căci dacă și trâmbița va da un sunet nelămurit, cine se va pregăti de războiu?

9 Așa și voi, prin limba voastră, dacă nu veți da un cuvânt lesne de înțeles cum se va cunoaște ce se vorbește? Căci veți fi caunii cari vorbesc în vânt.

10 Sunt nu știu câte furi de graiuri în lume și niciunul nu este fără înțeles.

11 Deci dacă nu știu înțelesul graiului, voi fi un barbar pentru celce vorbește și celce vorbește va fi un barbar pentru mine.

12 Astfel și voi, fiindcă sunteți râvnitori de *daruri* duhovnicești, căutați ca să aveți prisos pentru zidirea bisericii.

13 Deaceia cine vorbește în limbă, să se roage ca să tălmăcească.

14 Căci dacă mă rog în limbă, duhul meu se roagă, iar mintea mea este neroditoare.

15 Ce este deci? Mă voi ruga cu duhul dar mă voi ruga și cu mintea; voi * cânta cu duhul, dar voi cânta și cu ** mintea.

* Efes. 5. 19. Col. 3. 16. ** Ps. 47. 7.

16 Fiindcă dacă binecuvintezi cu duhul, cum va zice Amin la * mulțumirea la celce ține locul celui de rând, fiindcă nu știe ce zici?

* Cap. 11. 24.

17 Căci tu în adevăr mulțumești bine, dar celălalt nu este zidit.

18 Mulțumesc lui Dumnezeu, că eu vorbesc în limbi mai mult decât voi toți.

19 Dar în biserică vreau mai bine să vorbesc cinci cuvinte cu mintea mea, ca

să învâț și pe alții, decât zece mii de cuvinte în limbă.

20 Fraților,* nu fiți copii la minte, ci fiți prunci** în privința răutății, dar la minte fiți în plină vârstă.
* Ps. 131. 2. Mat. 11. 25; 18. 3; 19. 14. Rom. 6. 19. Cap. 3. 1. Efes. 4. 14. Ebr. 5. 12, 13. ** Mat. 18. 3. 1 Pet. 2. 2.

21 În lege este scris:** În alte limbi și prin buze străine voiu vorbi poporului acestuia, și nici așa nu mă vor asculta, zice Domnul. * Ioan 10. 34. ** Isa. 28. 11, 12.

22 Încât limbile sunt ca semn, nu credincioșilor, ci necredincioșilor; iar proorocia este ca semn, nu pentru necredincioși, ci pentru credincioși.

23 Dacă deci biserica întreagă se va aduna în acelaș loc și toți vorbesc în limbi și vor intra de cei de rând sau necredincioși, nu vor zice oare că sunteți nebuni? * Fapt. 2. 13.

24 Iar dacă toți vor prooroci, și va intra vreun necredincios sau unul de rând, el este încredințat de toți, el este judecat de toți,

25 cele ascunse ale inimii sale se fac învederate; și așa va cădea pe fața lui și se va închina lui Dumnezeu, vestind: * Cu a-

devărat Dumnezeu este între voi. * Isa. 45. 14. Zah. 8. 23.

26 Ce este deci, fraților? Când veniți împreună, fiecare are un psalm, are o învățătură, * are o descoperire, are o limbă, are o tălmăcire. Toate ** să fie spre zidire.

* Vers. 6. Cap. 12. 8-10. ** Cap. 12. 7. 2 Cor. 12. 19. Efes. 4. 12.

27 Dacă vorbește cineva în limbă, să fie doi sau cel mult câte trei și pe rând și unul să tălmăcească.

28 Dar dacă nu este tălmăciu, să tacă în biserică și să-și vorbească sieși și lui Dumnezeu.

29 Și proorocii să vorbească doi sau trei și * ceilalți să judece. * Cap. 12. 10.

30 Dar dacă se va face o descoperire altuia care stă jos, cel * dintâi să tacă.
* 1 Tes. 5. 19, 20.

31 Căci puteți toți să proorociți câte unul, ca toți să se învețe și toți să fie îndemnați.

32 Și duhurile * proorocilor sunt supuse proorocilor.
* 1 Ioan 4. 1.

33 Căci Dumnezeu nu este un Dumnezeu al neorânduiei ci al păcii, ca * în toate bisericile sfinților.
* Cap. 11. 16.

34 Femeile * să tacă în biserică; căci nu li se da

voie să vorbească ci să ** fie supuse, după cum zice și legea. †
* 1 Tim. 2. 11, 12. Cap. 11. 3. Efes. 5. 22. Col. 3. 18. Tit. 2. 5. 1 Pet. 3. 1. † Fac. 3. 16.

35 Iar dacă voiesc să învețe ceva să întrebe acasă pe bărbații lor; căci este rușine pentru o femeie să vorbească în biserică.

36 Ce? dela voi a ieși cuvântul lui Dumnezeu? Sau numai la voi a ajuns el?

37 Dacă * i se pare cuiva că este prooroc sau duhovnicesc, să cunoască bine că celece vă scriu sunt o poruncă a Domnului.

* 2 Cor. 10. 7. 1 Ioan 4. 6.

38 Dar dacă nu știe cineva, să nu știe.

39 Astfel, frații mei, răvniți * proorocirea și nu împiedecați vorbirea în limbi.

* Cap. 12. 31. 1 Tes. 5. 20.

40 Dar toate * să se facă cu bunăcuvință și cu râduală.

* Vers. 33.

Învierea și arătările lui Hristos.

15 Vă fac cunoscut fraților, evanghelia pe care * v'am binevestit-o, pe care ați primit-o, ** în care și stați, * Gal. 1. 11. ** Rom. 5. 2.

2 prin * care și sunteți mântuiți, dacă ținți cu tărie cuvântul cu care v'am

binevestit, afară numai dacă în zădar ați ** crezut.

* Rom. 1. 16. Cap. 1. 21. ** Gal. 3. 4.

3 Căci v'am * dat mai înțai ceea ce ** am și primit, că Hristos a murit pentru păcatele noastre potrivit † scripturilor.

* Cap. 11. 2, 23. ** Gal. 1. 12. † Ps. 22. 15, etc. Isa. 53. 5, 6, etc. Dan. 9. 26. Zah. 13. 7. Luc. 24. 26, 46. Fapt. 3. 18; 26. 23. 1 Pet. 1. 11; 2. 24.

4 și că a fost înmormântat și că a înviat a treia zi potrivit scripturilor, *

* Ps. 2. 7; 16. 10. Isa. 53. 10. Osea 6. 2. Luc. 24. 26, 46. Fapt. 2. 25-31; 13. 33-35; 26. 22, 23. 1 Pet. 1. 11.

5 și * că s'a arătat lui Chifa, după aceea celor ** doisprezece.

* Luc. 24. 34. ** Mat. 28. 17. Marc. 16. 14. Luc. 24. 36. Ioan 20. 19, 26. Fapt. 10. 41.

6 În urmă s'a arătat deodată la peste cinci sute de frați, dintre cari cei mai mulți rămân până acum, iar unii au adormit.

7 După aceea s'a arătat lui Iacov, în urmă tuturor * apostolilor.

* Luc. 24. 50. Fapt. 1. 3, 4.

8 Iar la urma * tuturor ca unei stărpituri mi s'a arătat și mie.

* Fapt. 9. 4, 17; 22. 14, 18. Cap. 9. 1.

9 Căci eu sânt cel mai mic dintre apostoli, ca unul care nu sânt destoinic să fiu numit apostol, pentru-

că am ** prigonit biserica lui Dumnezeu.

* Efes. 3. 8. ** Fapt. 8. 3; 9. 1. Gal. 1. 13. Filip. 3. 6. 1 Tim. 1. 13.

10 Însă prin * harul lui Dumnezeu sânt ceeace sânt: și harul său față de mine nu s'a făcut zădarnic ci am ** muncit mai mult decât ei toți: dar + nu eu ci harul lui Dumnezeu care este cu mine.

* Efes. 3. 7, 8. ** 2 Cor. 11. 23; 12. 11. † Mat. 10. 20. Rom. 15. 18, 19. 2 Cor. 3. 5. Gal. 2. 8. Efes. 3. 7. Filip. 2. 13.

11 Deci fie cu, fie ci, noi așa propovăduim și voi așa ați crezut.

Insemnătatea învierii lui Hristos.

12 Iar dacă se propovăduiește că Hristos a fost sculat dintre cei morți, cum zice unii între voi că nu este o înviere a morților?

13 Iar dacă nu este o înviere a morților, nici * Hristos n'a fost sculat:

* 1 Tes. 4. 14.

14 Iar dacă Hristos n'a fost sculat, propovăduirea noastră este zădarnică și credința voastră este zădarnică și ea;

15 dar suntem aflați și martori mincinoși ai lui Dumnezeu, fiindcă am mărturisit * împotriva lui Dumnezeu, că a sculat pe Hristos pe care nu l-a scu-

lat, dacă cu adevărat morții nu se scoală.

* Fapt. 2. 24, 32; 4. 10, 33; 13. 30.

16 Căci dacă morții nu se scoală, nici Hristos n'a fost sculat;

17 și dacă Hristos n'a fost sculat, zădarnică este credința voastră, sunteți încă * în păcatele voastre.

* Rom. 4. 25.

18 Deci și cei adormiți în Hristos sunt pierduți.

19 Dacă * numai în viața aceasta am nădăjduit în Hristos, suntem mai de plâns decât toți oamenii.

* 2 Tim. 3. 12.

20 Acum însă Hristos * a fost sculat dintre cei morți, pârga ** celor adormiți.

* 1 Pet. 1. 3. ** Fapt. 26. 23. Vers. 23. Col. 1. 18. Apoc. 1. 5.

21 Căci deoarece * prin om este moartea, prin ** om este și învierea morților.

* Rom. 5. 12, 17. ** Ioan 11. 25. Rom. 6. 23.

22 Căci după cum în Adam toți mor, astfel și în Hristos toți vor fi făcuți vii.

23 Dar fiecare * în ceata sa: pârga este Hristos, apoi ceice sunt ai lui Hristos la venirea sa,

* Vers. 20. 1 Tes. 4. 15—17.

24 după aceea vine sfârșitul, când el va da lui Dumnezeu și Tatăl împărăția, * când va fi desfiin-

țat orice domnie și orice stăpânire și putere.

* Dan. 7. 14, 27.

25 Căci trebuie ca el să împărătească până * va pune pe toți vrășmașii săi supt picioarele sale.

* Ps. 110. 1. Fapt. 2. 34, 35. Efes. 1. 22. Evr. 1. 13; 10. 13.

26 Cel din urmă vrășmaș * care va fi desființat este moartea.

* 2 Tim. 1. 10. Apoc. 20. 14.

27 Căci El a * supus toate supt picioarele lui. Iar când zice că toate au fost supuse, este vădit că afară de Celce i-a supus toate.

* Ps. 8. 6. Mat. 28. 18. Evr. 2. 8. 1 Pet. 3. 22.

28 Iar când * îi va supune toate, atunci ** și Fiul Însuș va fi supus Celui ce i-a supus toate, ca Dumnezeu să fie toate în toți.

* Filip. 3. 21. ** Cap. 3. 23; 11. 3.

29 Altfel ce vor face cei ce sunt botezați pentru cei morți? Dacă morții nu se scoală nicidecum, pentru ce mai sunt botezați pentru ei?

30 Pentru ce * suntem și noi în primejdie în fiecare ceas?

* 2 Cor. 11. 26. Gal. 5. 11.

31 Pe lauda * voastră, fraților, pe care o am în Hristos Isus Domnul nostru, eu ** mor în fiecare zi.

* 1 Tes. 2. 19. ** Rom. 8. 36. Cap. 4. 9. 2 Cor. 4. 10, 11; 11. 23.

32 Dacă după felul oa-

menilor m'am * luptat cu fiarele în Efes, care-mi este folosul? Dacă morții nu se scoală, să ** mâncăm și să bem, căci mâne vom muri.

* 2 Cor. 1. 8. ** Ecl. 2. 24. Isa. 22. 13; 56. 12. Luc. 12. 19.

33 Nu vă amăgiți: tovărășiile * rele strică obiceiurile bune.

* Cap. 5. 6.

34 Treziți-vă, * cum e drept, și nu păcătuiți; căci ** unii n'au nicio cunoștință de Dumnezeu, spre + rușinea voastră o spun.

* Rom. 13. 11. Efes. 5. 14. ** 1 Tes. 4. 5. † Cap. 6. 5.

Cum vor invia morții.

35 Dar va zice cineva: Cum * se scoală morții? Și cu ce fel de trup vin ei?

* Ezech. 37. 3.

36 Nechibzuitule, tu ce * sameni nu este făcut viu dacă nu moare de tot;

* Ioan 12. 24.

37 și ce sameni, nu sameni trupul care are să fie ci un grăunte gol, cum se nemerește, de grâu sau de ceva din celelalte seminte.

38 Iar Dumnezeu îi dă un trup după cum a voit și fiicăriia dintre seminte trupul ei.

39 Nu orice carne este aceea carne; ci alta este ceea ce oameni și alta carnea de dobitoace și alta

carnea de păsări și alta de pești.

40 Și sunt și trupuri cerești și trupuri pământești; dar alta este slava celor cerești și alta a celor pământești.

41 Alta este slava soarelui și alta slava lunii și alta slava stelelor; căci stea se deosebește de stea în slavă.

42 Astfel *este și învierea morților. Este sămănat în putrezire, se scoală în neputrezire;

* Dan. 12. 3. Mat. 13. 43.

43 este *sămănat în necinste, se scoală în slavă; este sămănat în slăbiciune, se scoală în putere;

* Filip. 3. 21.

44 este sămănat trup sufletesc, se scoală trup duhovnicesc; dacă este un trup sufletesc este și unul duhovnicesc.

45 Astfel și este scris: Cel dintâi om Adam s'a făcut *un suflet viu; cel din urmă Adam, **un duh și dător de viață.

* Fac. 2. 7. ** Rom. 5. 14. † Ioan 5. 21; 3. 33, 39, 40, 54, 57. Filip. 3. 21. Col. 3. 1.

46 Dar nu cel duhovnicesc este întâi ci cel sufletesc, după aceea cel duhovnicesc.

47 Cel dintâi om *este

din pământ, ** — țărână, al doilea om este din cer.

* Ioan 3. 31. ** Fac. 2. 7; 3. 19. † Ioan 3. 13. 31.

48 Cum este celce este țărână, astfel sunt și ceice sunt țărână, și cum *este cel ceresc astfel sunt și cei cerești.

* Filip. 3. 20, 21.

49 Și după cum *am purtat chipul celui ce este țărână, vom ** purta și chipul celui ceresc.

* Fac. 5. 3. ** Rom. 8. 29. 2 Cor. 3. 18; 4. 11. Filip. 3. 21. 1 Ioan 3. 2.

50 Însă zic aceasta. fraților: carnea *și sângele nu pot să moștenească împărăția lui Dumnezeu. nici putrezirea nu moștenește neputrezirea.

* Mat. 16. 11. Ioan 3. 3, 5.

51 Iată, vă spun o taină; nu *toți vom adormi dar ** toți vom fi schimbați.

* 1 Tes. 4. 15—17. ** Filip. 3. 21.

52 într-o clipă, într-o clipeală de ochiu, la cea din urmă trâmbiță; *căci trâmbița va suna și morții se vor scula fără putrezire și noi vom fi schimbați.

* Zah. 9. 14. Mat. 24. 31. Ioan 5. 28. 1 Tes. 4. 16.

53 Căci trebuie ca acest trup *supus putrezirii să îmbrace neputrezirea și muritorul acesta să îmbrace nemurirea. *2 Cor. 5. 4.

54 Dar când trupul acesta supus putrezirii va

îmbrăca neputrezirea și muritorul acesta va îmbrăca nemurirea, atunci va întâmpla cuvântul care este scris: Moartea *a fost înghițită în biruință.

* Isa. 25. 8. Evr. 2. 14, 15. Apoc. 20. 14.

55 Unde îți este, moarte, *biruința? Unde îți este, moarte, boldul? *Osm. 13. 14.

56 Boldul morții este păcatul și puterea *păcatului este legea.

* Rom. 4. 15; 5. 13; 7. 5, 13.

57 Dar *mulțumită fie lui Dumnezeu, care ne dă biruința ** prin Domnul Isus Hristos.

* Rom. 7. 25. ** 1 Ioan 5. 4, 5.

58 Deaceia. *frații mei iubii, fiți nemișcați, neclințiți, prisosind totdeauna în lucrul Domnului, căci știți că *osleneala voastră nu este zădarnică în Domnul.

* 2 Pet. 3. 14. ** Cap. 3. 8.

Strângerea de ajutoare.

16 Cât pentru strângerea de ajutoare care este pentru sfinți, și cum am poruncii bisericilor Galatiei, așa faceți și voi.

* Fapt. 11. 29; 24. 17. Rom. 15. 26. 2 Cor. 8. 4; 9. 1, 12. Gal. 2. 10.

2 În *ziua întâi a săptămânii, fiecare dintre voi să pună deoparte acasă, strângând dupăcum i-ar merge bine, ca să nu se

facă străngeri de ajutoare atunci când voi veni.

* Fapt. 20. 7. Apoc. 1. 10.

3 Și când voi veni la voi, pe *cei pe cari îi veți găsi buni, îi voi trimite cu epistole, ca să ducă darul vostru la Ierusalim.

* 2 Cor. 8. 19.

4 Și dacă *este vrednic să mă duc și eu, vor merge cu mine.

* 2 Cor. 8. 4, 19.

5 Voi veni însă la voi, când *voi trece prin Macedonia; căci trec prin Macedonia, *Fapt. 19. 21. 2 Cor. 1. 16.

6 și poate voi rămânea la voi sau și voi iarna, ca să mă petreceți *unde mă voi duce. *Fapt. 15. 3; 17. 15; 21. 5. Rom. 15. 24. 2 Cor. 1. 16.

7 Căci nu voiesc să vă văd în treacăt acum; căci nădăduiesc să rămân câtăva vreme la voi, dacă va îngădui *Domnul.

* Fapt. 18. 21. Cap. 4. 19. Iac. 4. 15.

8 Voi rămânea însă în Efes până la Cincizecime.

9 Căci mi *s'a deschis o ușă mare și de folos și ** mulți îmi stau împotrivă.

* Fapt. 14. 27. 2 Cor. 2. 12. Col. 4. 3. Apoc. 3. 8. ** Fapt. 19. 9.

10 Și dacă *va veni Timotei, luați seama ca să fie la voi fără teamă, căci el lucrează lucrul ** Domnului ca și mine.

* Fapt. 19. 22. Cap. 4. 17. ** Rom. 16. 21. Filip. 2. 20, 22. 1 Tes. 3. 2.

11 Deci să nu-l disprețuiești cineva. * Și petreceți-l în ** pace ca să vină la mine; căci îl aștept cu frații. * 1 Tim. 4. 12. ** Ept. 15. 33.

12 Și cât pentru Apolo, * fratele, l-am îndemnat mult ca să vină la voi cu frații; și nu i-a fost deloc voia ca să vină acum, dar va veni când va avea prilej.

* Cap. 1. 12; 3. 5.

Indemnuri.

13 Vegheați, * stați tari în credință, fiți ** bărbați, înțăriți-vă. †

* Mat. 24. 42; 25. 13. 1 Tes. 5. 6. 1 Pet. 5. 8. ** Cap. 15. 1. Filip. 1. 27; 4. 1. 1 Tes. 3. 8. 2 Tes. 2. 15. † Efes. 6. 10. Col. 1. 11.

14 Tol ce * faceți să se facă în iubire.

* Cap. 14. 1. 1 Pet. 4. 8.

15 Și vă îndemn, fraților, — (știți casa * lui Stefana că este pârga ** Ahaiei și s'au rânduit pe ei înșiși spre slujba sfinților). †

* Cap. 1. 16. ** Rom. 16. 5. † 2 Cor. 8. 4; 9. 1. Ebr. 6. 10.

16 să fiți și voi supuși * umora ca aceștia și oricărui care lucrează împreună și se ** ostenește.

* Ebr. 13. 17. ** Ebr. 6. 10.

17 Mă bucur de venirea lui Stefana și Fortunat și Ahaie, căci * au împlinit lipsa voastră.

* 2 Cor. 11. 9. Filip. 2. 30. Film. 13. 18 Căci * mi-au odihnit duhul meu și al vostru. Deci ** recunoașteți pe unii ca aceștia.

* Col. 1. 8. ** Filip. 2. 29. 1 Tes. 5. 12.

Urări de sănătate.

19 Vă îmbrățișează bisericile Asiiei. Vă îmbrățișează mult Acuila și Prisca, în Domnul, împreună * cu biserica cea care este în casa lor.

* Rom. 16. 5, 15. Film. 2.

20 Vă îmbrățișează toți frații. Imbrățișați-vă * unii pe alții cu o sărutare sfântă,

* Rom. 16. 16.

21 Imbrățișarea * mea cu mâna mea, a lui Pavel.

* Col. 4. 18. 2 Tes. 3. 17.

22 Dacă cineva nu * iubeste pe Domnul, să ** fie anatema, Maranata. †

* Efes. 6. 24. ** Gal. 1. 8, 9. † Luca 14. 16.

23 Harul * Domnului Isus Hristos fie cu voi.

* Rom. 16. 20.

21 Iubirea mea este cu voi toți în Hristos Isus, Amin.

A DOUA EPISTOLĂ A LUI PAVEL APOSTOLUL CĂTRE CORINTENI.

Urare.

1 Pavel, apostol * al lui Hristos Isus prin voia lui Dumnezeu, și Timotei fratele, către biserica lui Dumnezeu care este în Corint ** cu toți sfinții cari sunt în toată Ahaia:

* 1 Cor. 1. 1. Efes. 1. 1. Col. 1. 1. 1 Tim. 1. 1. 2 Tim. 1. 1. ** Filip. 1. 1. Col. 1. 2.

2 Har * vouă și pace de la Dumnezeu Tatăl nostru și de la Domnul Isus Hristos.

* Rom. 1. 7. 1 Cor. 1. 3. Gal. 1. 3. Filip. 1. 2. Col. 1. 2. 1 Tes. 1. 1. 2 Tes. 1. 2. Film. 3.

Mângâierile apostolului.

3 Binecuvântat * este Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Isus Hristos, Tatăl îndurărilor și Dumnezeu oricărei mângâieri,

* Efes. 1. 3. 1 Pet. 1. 3.

4 care ne mângâie în tot necazul nostru, ca prin mângâierea cu care suntem mângâiați noi înșine de Dumnezeu să putem mângâia pe cei care sunt în orice necaz.

5 Pentru că după cum suferințele * lui Hristos prisosesc asupra noastră, tot așa

prisosește și mângâierea noastră prin Hristos.

* Ept. 9. 4. Cap. 4. 10. Col. 1. 24.

6 Și fie că suntem în necaz, este pentru mângâierea și mântuirea voastră; fie că suntem mângâiați, este pentru mângâierea voastră, care lucrează în suferirea cu răbdarea a aceluiași suferinți pe care le suferim * și noi. * Cap. 4. 15.

7 Și nădejdea noastră pentru voi este tare, știind că, * după cum sunteți părtași ai suferințelor, astfel sunteți și ai mângâierii.

* Rom. 8. 17. 2 Tim. 2. 12.

8 Căci nu voim să nu știți, fraților, de necazul * nostru care ni s'a făcut în Asia, că am fost îngreuiati foarte mult, peste puterea noastră, încât desnădăjduisem și de viață.

* Ept. 19. 23. 1 Cor. 15. 32; 16. 9.

9 Dar chiar aveam în noi înșine hotărîrea morții, ca să nu * ne încredem în noi înșine ci în Dumnezeu care scoală morții:

* Ier. 17. 5, 7.

10 * care ne-a scăpat dintr-o moarte așa de mare și ne scapă: în care nădăj-

duim că ne va mai scăpa încă,

* 2 Pet. 2. 9.

11 ajutând * și voi împreună cu cererea voastră pentru noi ca pentru darul ** de har făcut nouă prin multe fețe, să se aducă mulțumiri de mulți pentru noi.

* Rom. 15. 30. Filip. 1. 19. Film. 22. ** Cap. 4. 15.

Mărturia cugetului apostolului.

12 Căci laudarea noastră este aceasta: mărturia cugetului nostru că ne-am purtat în lume și mai ales către voi în sfințenie și curățenie * dela Dumnezeu, nu ** în înțelepciune firească ci în harul lui Dumnezeu.

* Cap. 2. 17; 4. 2. ** 1 Cor. 2. 4, 13.

13 Căci nu vă scriem altele decât cele ce citiți sau și recunoașteți și am nădejde că veți recunoaște până la urmă,

14 după cum ne-ați și recunoscut în parte, că * noi suntem pricina voastră de laudă, după cum și voi ** sunteți a noastră în ziua Domnului nostru Isus.

* Cap. 5. 12. ** Filip. 2. 16; 4. 1. 1 Tes. 2. 19, 20.

15 Și în această deplină încredere voiam * să vin mai întâi la voi ca să aveți un ** al doilea har,

* 1 Cor. 4. 19. ** Rom. 1. 11.

16 și să trec pela voi în Macedonia, și iarăș * din Macedonia să vin la voi și să fiu petrecut de voi în Iudea.

* 1 Cor. 16. 5, 6.

17 Dăci când am voi a-cesta, nu cumva am lucrat cu ușurință? Sau oare ceea ce vreau, vreau potrivea cărnii * ca să fie la mine Da da și Nu nu?

* Cap. 10. 2.

18 Dar Dumnezeu este credincios că cuvântul nostru către voi nu este Da și Nu.

19 Căci Fiul * lui Dumnezeu Isus Hristos, care a fost propovăduit între voi prin noi, prin mine și Silvan și Timotei, n'a fost Da și Nu, ci ** în el este Da.

* Marc. 1. 1. Luc. 1. 35. Fapt. 9. 20. ** Evr. 13. 8.

20 Căci * oricâte făgăduințe ale lui Dumnezeu ar fi, în el sunt Da; deaceia și prin el Aminul este spre slava lui Dumnezeu prin noi.

* Rom. 15. 8, 9.

21 Iar celce ne întărește împreună cu voi în Hristos, și ne-a * uns, este Dumnezeu,

* 1 Ioan. 2. 20, 27.

22 care ne-a * și pecetluit și ne-a ** dat arvuna Duhului în inimile noastre,

* Efes. 1. 13; 4. 30. 2 Tim. 2. 19. Apoc. 2. 17. ** Cap. 5. 5. Efes. 1. 14.

Pricina amânării venirii.

23 Eu însă chem * pe Dumnezeu martor peste sufletul meu că pentruca ** mă vă cruț n'am mai venit în Corint.

* Rom. 1. 9. Cap. 11. 31. Gal. 1. 20. Filip. 1. 8. ** 1 Cor. 4. 21. Cap. 2. 3; 12. 20; 13. 2. 10.

24 Nu că * avem stăpânire peste credința voastră, ci suntem ajutători ai bucuriei voastre; căci voi stați în ** credință.

* 1 Cor. 3. 5. 1 Pet. 5. 3. ** Rom. 11. 20. 1 Cor. 15. 1.

2 Dar am judecat în mine însumi aceasta ca să * nu vin iarăș la voi cu întristare.

* Cap. 1. 23; 12. 20, 21; 13. 10.

2 Căci dacă eu vă întristez, cine mai este care mă înveselește dacă nu cel întristat de mine?

3 Și am și scris aceasta, ca nu după ce voi veni mă * am întristare din partea acelor de cari trebuia să mă bucur; având ** încredere în voi toți că bucuria mea este a voastră a tuturor.

* Cap. 12. 21.

** Cap. 7. 16; 8. 22. Gal. 5. 10.

4 Căci v'am scris cu multă mâhnire și cu strângere de inimă, cu multe lacrimi; nu * ca să fiți întristați, ci ca să cunoașteți iubirea pe care o am mai eu prisosință către voi.

* Cap. 7. 8, 9, 12.

Iertarea celui pedepsit.

5 Dar dacă * cineva a pricinuit întristare, nu m'a ** întristat pe mine, ci în parte (ca să nu vă îngreuez) pe voi toți.

* 1 Cor. 5. 1. ** Gal. 4. 12.

6 Destul este pentru unul ca acela pedeapsa aceasta care i s'a dat de * mai mulți, * 1 Cor. 5. 4, 5. 1 Tim. 5. 20.

7 Încât voi dimpotrivă * este mai bine să-l iertați și să-l mângâiați, ca nu cumva unul ca acesta să fie înghițit de o mult prea mare întristare.

* Gal. 1. 6.

8 Deaceia vă îndemn să hotărâți iubire în privința lui.

9 Căci pentru aceasta am și scris, ca să cunoască dovedirea voastră, dacă sunteți * ascultători în toate.

* Cap. 7. 15; 10. 6.

10 Iar cui îi iertați voi ceva, îi iert și eu; căci și eu, dacă am iertat ceva, am iertat pentru voi în fața lui Hristos.

11 Ca să nu dăm câștig Satanei asupra noastră: căci planurile lui nu ne sunt necunoscute.

12 Și când am venit * la Troa pentru evanghelia lui Hristos și-mi era deschisă o ușă ** în Domnul,

* Fapt. 16. 8; 20. 6. ** 1 Cor. 16. 9.

13 n'am * avut liniște în

duhul meu, fiindcă n'am găsit pe Tit, fratele meu, ci după ce mi-am luat rămas bun dela ei, am ieșit în Macedonia. * Cap. 7, 5, 6.

Slujba apostolului.

14 Mulțumită fie dar lui Dumnezeu, care totdeauna ne duce în carul biruinței sale în Hristos și arată prin noi în orice loc mirosul * cunoștinței lui.

* Cânt. 1, 3.

15 Pentru că suntem un bun miros al lui Hristos către Dumnezeu în * ceice sunt mântuiți și în * ceice sunt pierduți;

* 1 Cor. 1, 18. ** Cap. 4, 3.

16 unora * miros din moarte spre moarte, iar altora miros din viață spre viață. Și cine ** este îndestul pentru acestea?

* Luc. 2, 34. Ioan 9, 39. 1 Pet. 2, 7, 8.

** 1 Cor. 15, 10. Cap. 3, 5, 6.

17 Căci noi nu amestecăm * ca cei mulți cuvântul lui Dumnezeu: ci ca din curățenie, ci ca din Dumnezeu vorbim înaintea lui Dumnezeu în Hristos.

* Cap. 4, 2; 11, 13. 2 Pet. 2, 3.

Destoinicia apostolului.

3 Incepem * să vă dăm în grijă iarăș de noi înșine? Afară numai dacă avem trebuință, ca unii, de

epistole ** de dare în grijă către voi sau dela voi?

* Cap. 5, 12; 10, 8, 12; 12, 11. ** Fapt. 18, 27.

2 Voi * sunteți epistola noastră, scrisă în inimile noastre, cunoscută și cetită de toți oamenii, * 1 Cor. 9, 2.

3 căci voi sunteți arătați că sunteți o epistolă a lui Hristos, slujită de noi, scrisă * nu cu cerneală, ci cu duhul Dumnezeului celui viu; nu pe ** tăblițe de piatră, ci pe † tăblițe de carne, pe inimi.

* 1 Cor. 3, 5. ** Exod. 24, 12; 34, 1. † Ps. 40, 8. Ier. 31, 33. Ezech. 11, 19; 36, 26. Ebr. 8, 10.

4 Și avem o astfel de încredere prin Hristos către Dumnezeu:

5 nu * că prin noi înșine suntem destoinici să socotim ceva ca dela noi înșine, ci destoinicia ** noastră este dela Dumnezeu,

* Ioan 15, 5. Cap. 2, 16. ** 1 Cor. 15, 10. Filip. 2, 13.

6 care ne-a și făcut destoinici ca slujitori * ai unui nou legământ; ** nu ai sloveșteci a duhului; căci slova † omoară, iar * † Duhul face viu.

* 1 Cor. 3, 5; 15, 10. Cap. 5, 18. Efes. 3, 7. Col. 1, 25, 29. 1 Tim. 1, 11, 12. 2 Tim. 1, 11. ** Ier. 31, 31. Mat. 26, 28. Ebr. 8, 6, 8. † Rom. 2, 27, 29; 7, 6. †† Rom. 3, 20; 4, 15; 7, 9—11. Gal. 3, 10. †† Ioan 6, 63. Rom. 8, 2.

Legământul cel nou și cel vechiu.

7 (Iar dacă slujba * morții săpată în slove ** pe pietre a venit cu slavă, înecât † copiii lui Israel nu puteau să-și aștească privirea pe fața lui Moise din pricina slavei feței lui, care slavă avea să fie desființată, * Rom. 7, 10. ** Exod. 34, 1, 28. Ier. 10, 1, etc. † Exod. 34, 29, 30, 35.

8 cum nu va fi cu slavă mult mai mult slujba * Duhului?

* Gal. 3, 5.

9 Căci dacă slujba osândei a avut slavă, cu cât mai mult prisosește în slavă slujba * dreptății.

* Rom. 1, 17; 3, 21.

10 Căci ceea ce a fost făcut slăvit nici n'a fost făcut slăvit în această privință, din pricina slavei care întrece cu mult.

11 Căci dacă ceea ce este desființat a venit cu slavă, cu mult mai mult ceea ce rămâne este în slavă.

12 Având deci o astfel de nădejde, ne folosim * de multă îndrăzneală.

* Cap. 7, 4. Efes. 6, 19.

13 Și nu suntem ca Moise care * își punea măhramă pe față, ca să nu-și aștească ochii copiii lui Israel la sfârșitul a ceea ce este desființat. ** * Exod. 34, 35. ** Rom. 10, 4. Gal. 3, 23.

14 Dar gândurile lor au fost * învățate. Căci până în ziua de astăzi aceeași măhramă rămâne nedescoperită la cetirea Vechiului Testament, fiindcă în Hristos, măhrama este desființată.

* Isa. 6, 10. Mat. 13, 11, 14. Ioan 12, 40. Fapt. 28, 26. Rom. 11, 7, 8, 25. Cap. 4, 4.

15 Ci până astăzi când este cetit Moise, este o măhramă pe inima lor.

16 Dar când * vreunul se va întoarce la Domnul măhrama este luată ** la o parte).

* Exod. 34, 34. Rom. 11, 23, 26. ** Isa. 25, 7.

17 Iar Domnul * este Duhul și unde este Duhul Domnului, acolo este slobozenie. * 1 Cor. 15, 45. Vers. 6.

18 Dar noi toți, privind ca * într-o oglindă, cu fața descoperită slava ** Domnului, suntem schimbați † în același chip din slavă în slavă ca prin Domnul Duhul. * 1 Cor. 13, 12. ** Cap. 4, 4, 6. 1 Tim. 1, 11. † Rom. 8, 29. 1 Cor. 15, 49. Col. 3, 10.

Propovăduirea Evangheliei.

4 De aceea având această * slujbă după cum am căpătat milă, ** nu leșinăm.

* Cap. 3, 6. ** 1 Cor. 7, 25. 1 Tim. 1, 13.

2 Ci am înlăturat dela noi cele rușinoase cari se fac în ascuns, neumblând în violenție nici ameste-

când * cuvântul lui Dumnezeu, ci ** prin arătarea adevărului ne ținem cunoscuți pe noi înșine către orice cuget de oameni înaintea lui Dumnezeu.

* Cap. 2. 17. 1 Tes. 2. 3, 5. ** Cap. 6. 4, 7; 7. 14. † Cap. 5. 11.

3 Și chiar dacă și evanghelia noastră este învăluită, este învăluită în cei pierduți,

* 1 Cor. 1. 18. Cap. 2. 15. 2 Tes. 2. 10.

4 În cari * dumnezeul ** veacului acestuia a orbit gândurile necredincioșilor ca să nu vadă lumina țevangheliei slavei lui Hristos, care †† este chipul lui Dumnezeu.

* Ioan 12. 31; 14. 30; 16. 11. Efes. 6. 12. ** Isa. 6. 10. Ioan 12. 40. Cap. 3. 14. † Cap. 3. 8, 9, 11, 18. Vers. 6. †† Ioan 1. 18; 12. 45; 14. 9. Filip. 2. 6. Col. 1. 15. Evr. 1. 3.

5 Căci * nu ne propovăduim pe noi înșine, ci pe Hristos Isus ca Domn, iar pe noi ** înșine ca robii voștri pentru Isus. * 1 Cor. 1. 13, 23; 10. 33. ** 1 Cor. 9. 19. Cap. 1. 24.

6 Fiindcă Dumnezeu, care * a zis: Să strălucească lumina din întunec! el este celce a ** strălucit în inimile noastre † spre luminarea cunoașterii slavei lui Dumnezeu în fața lui Isus Hristos. * Fac. 1. 3. ** 2 Pet. 1. 19. † Vers. 4. 1 Pet. 2. 9.

Greutățile slujbei.

7 Dar avem comoara aceasta în vase * de lut, pentruca ** nespusa mărire a puterii să fie dela Dumnezeu și nu dela noi.

* Cap. 5. 1. ** 1 Cor. 2. 3. Cap. 12. 9.

8 Suntem apăsați * în orice chip, dar nu strămtoarați; aduși în nedumire, dar nu lipsiți de nădejde;

* Cap. 7. 5.

9 prigoniiți, dar nu părăsiți; aruncați jos, * dar nu pierduți;

* Ps. 37. 24.

10 totdeauna * purtând în trupul nostru omorirea lui Isus ca ** și viața lui Isus să fie arătată în trupul nostru. * 1 Cor. 15. 31. Cap. 1. 5, 9. Gal. 6. 17. Filip. 3. 10. ** Rom. 8. 17. 2 Tim. 2. 11, 12. 1 Pet. 4. 13.

11 Căci noi cei vii pururea * suntem dați la moarte pentru Isus ca și viața lui Isus să fie arătată în carnea noastră cea muritoare.

* Ps. 44. 22. Rom. 8. 36. 1 Cor. 15. 31, 49.

12 Astfel moarica * lucrează în noi, iar viața în voi.

* Cap. 13. 9.

13 Și având același * duh de credință, după cum este scris: Am crezut ** deaceia am vorbit! și noi credem deaceia și vorbim;

* Rom. 1. 12. 2 Pet. 1. 1. ** Ps. 116. 10.

14 știind că celce * a sculat pe Domnul Isus ne va scula și pe noi cu Isus și

ne va înfățișa împreună cu voi.

* Rom. 8. 11. 1 Cor. 6. 14.

15 Căci toate * sunt pentru voi, ca harul, ** fiind înmulțit prin mai mulți, să facă să prisosească mulțumirea spre slava lui Dumnezeu.

* 1 Cor. 3. 21. Cap. 1. 6. Col. 1. 21.

† Tim. 2. 10. ** Cap. 1. 11; 8. 19; 9. 11, 12.

Pricinile de încredere.

16 Deaceia nu leșinăm, ci și dacă omul nostru din afară se prăpădește, dar cel dinlăuntru * al nostru se înnoiește din zi în zi.

* Rom. 7. 22. Efes. 3. 16. Col. 3. 10.

1 Pet. 3. 4.

17 Căci necazul nostru ușor * și de o clipă lucrează pentru noi într-o măsură mai covârșitoare o greutate vecinică de slavă. * Mat. 5. 12. Rom. 8. 18. 1 Pet. 1. 6; 5. 10.

18 în timp ce nu ne îndreptăm * privirea la cele ce sunt văzute ci la cele ce nu sunt văzute; căci cele văzute sunt trecătoare dar cele nevăzute sunt vecinice.

* Rom. 8. 24. Cap. 5. 7. Evr. 11. 1.

5 Căci știm că dacă va fi desfăcută casa noastră pământească a cortului, * avem în ceruri o clădire dela Dumnezeu, o casă nefăcută de mâni, vecinică.

* Iov 4. 19. Cap. 4. 7. 2 Pet. 1. 13, 14.

2 Căci în adevăr în aceasta noi suspinăm, * dorind să fim îmbrăcați pe

deasupra cu locuința noastră cea din cer, * Rom. 8. 23.

3 dacă într'adevăr fiind îmbrăcați * nu vom fi găsiți goi. * Apoc. 3. 18; 16. 15.

4 Căci în adevăr ca unii cari suntem în acest cort, suspinăm, fiind îngreunați, nu pentrucă voim să fim desbrăcați, ci să fim îmbrăcați * pe deasupra, ca ce este muritor să fie înghițit de viață. * 1 Cor. 15. 53, 54.

5 Iar celce * ne-a lucrat chiar pentru aceasta este Dumnezeu, care ne-a ** dat arvuna Duhului;

* Isa. 29. 23. Efes. 2. 10. ** Rom. 8. 23.

Cap. 1. 22. Efes. 1. 14; 4. 30.

6 având deci îndrăzneală totdeauna și știind că în timp ce suntem acasă în acest trup, suntem departe de Domnul.

7 (Căci umblăm * prin credință nu prin vedere).

* Rom. 8. 24, 25. 1 Cor. 13. 12. Cap. 4. 18. Evr. 11. 1.

8 Și avem îndrăzneală, zic, și ne place * mai bine să fim departe de casă din trup și să fim acasă la Domnul.

* Filip. 1. 23.

9 Deaceia și căutăm, fie că suntem acasă, fie că suntem departe de casă, să-i fim bineplăcuți.

10 Căci * noi toți trebuie să fim arătați înaintea scaunului de judecată al

lui Hristos, ca ** fiecare să ia cu sine cele făcute prin trup, potrivit cu ce a făcut: fie bine, fie rău.

* Mat. 25. 31, 32. Rom. 14. 10. ** Rom. 2. 6. Gal. 6. 7. Efes. 6. 8. Col. 3. 24, 25. Apoc. 22. 12.

Făptura cea nouă.

11 Cunoșcând deci frica * de Domnul, înduplecăm pe oameni, dar lui Dumnezeu ** îi suntem arătați; și nădăjduiesc că și în cugetele voastre suntem arătați.

* Iov 31. 23. Evr. 10. 31. Iuda 23. ** Cap. 4. 2.

12 Nu * ne facem cunoscuți vouă iarăș pe noi înșine cine suntem, ci zicem acestea dându-vă prilej de laudă ** pentru noi, ca să aveți cu ce să răspundeți celorce se laudă în înfățișare și nu în inimă.

* Cap. 3. 1. ** Cap. 1. 14.

13 Căci dacă * ne-am ieșit din fire, este pentru Dumnezeu, sau dacă suntem întregi la minte, suntem pentru voi.

* Cap. 11. 1, 16, 17; 12. 6, 11.

14 Căci iubirea lui Hristos ne strânge, întrucât am judecat aceasta, că unul a murit * pentru toți; deci toți au murit.

* Rom. 5. 15.

15 Și a murit pentru toți ca * ceice trăiesc să nu mai trăiască pentru ei înșiși ci

pentru celce a murit și s'a sculat pentru ei.

* Rom. 6. 11, 12; 14. 7, 8. 1 Cor. 6. 19, Gal. 2. 20. 1 Tes. 5. 10. 1 Pet. 4. 2.

16 Incât * noi de acum nu cunoaștem pe nimeni după carne și chiar dacă am cunoscut pe Hristos după carne, totuș acum ** nu-l mai cunoaștem așa.

* Mat. 12. 50. Ioan 15. 14. Gal. 5. 6, Filip. 3. 7, 8. Col. 3. 11. ** Ioan 6. 63.

17 Incât dacă este * cineva în Hristos, este o zidire ** nouă; cele + vechi au trecut, iată toate s'au făcut noi.

* Rom. 8. 9; 16. 7. Gal. 6. 15. ** Gal. 5. 6; 6. 15. + Isa. 43. 18, 19; 65. 17. Efes. 2. 15. Apoc. 21. 5.

18 Dar toate sunt dela Dumnezeu, care * ne-a împăcat cu sine prin Hristos și ne-a dat slujba împăcării.

* Rom. 5. 10. Efes. 2. 16. Col. 1. 20. 1 Ioan 2. 2; 4. 10.

19 Că adică Dumnezeu * era în Hristos împăcând lumea cu sine, netrecându-le în socoteală greșelile lor și punând în noi cuvântul împăcării.

* Rom. 3. 24, 25.

20 Sântem deci imputerniciți * pentru Hristos ca și cum ** Dumnezeu ar îndemna prin noi: vă rugăm, pentru Hristos, împăcați-vă cu Dumnezeu.

* Iov 33. 23. Mat. 2. 7. Cap. 3. 6, Efes. 6. 20. ** Cap. 6. 1.

21 Pe * celce n'a cunos-

cut păcat, l-a făcut păcat pentru noi, ca noi să ne facem dreptatea lui Dumnezeu în el. ** * Isa. 53. 6, 9, 12. Gal. 3. 13. 1 Pet. 2. 22, 24. 1 Ioan 3. 5. ** Rom. 1. 17; 5. 19; 10. 3.

Râvna lui Pavel pentru slujba lui.

6 Și lucrând împreună cu el, * vă ** și îndemnăm ca să + nu fi primit harul lui Dumnezeu în zădar.

* 1 Cor. 3. 9. ** Cap. 5. 20. + Evr. 12. 15.

2 (căci el zice: La * vreme plăcută le-am ascultat și într-o zi de mântuire le-am ajutat; iată acum este vremea bineplăcută; iată acum este ziua mântuirii) — * Isa. 49. 8.

3 ne * dând în nimicnici-un prilej de poticnire ca slujba noastră să nu fie defăimată;

* Rom. 14. 13. 1 Cor. 9. 12; 10. 32.

4 ci în orice chip făcându-ne cunoscut pe noi înșine, ca slujitori * ai lui Dumnezeu în multă răbdare, în necazuri, în nevoi, în strămătorii.

* 1 Cor. 4. 1.

5 în * bătaii, în temnițe, în tulburări, în osteneli, în veghieri, în posturi.

* Cap. 11. 23, etc.

6 prin curățenie, prin cunoștință, prin îndelungă-răbdare, prin bunătate, prin Duhul Sfânt, prin iubire neprefăcută,

7 prin * cuvântul adevărului, prin puterea ** lui Dumnezeu: prin armele + dreptății dela dreapta și dela stânga,

* Cap. 4. 2; 7. 14. ** 1 Cor. 2. 4. + Cap. 10. 4. Efes. 6. 11, 13. 2 Tim. 4. 7.

8 prin slavă și înjosire, prin defăimare și laudă; ca amăgitori și totuș * iubitori de adevăr;

* Cap. 4. 2; 5. 11; 11. 6.

9 ca necunoscuți și totuș cunoscuți bine; ca * murind și iată trăim; ca ** pedepsiți și nu omorâți;

* 1 Cor. 4. 9. Cap. 1. 9; 4. 10, 11. ** Ps. 118. 18.

10 ca întristați, dar totdeauna bucurându-ne; ca săraci, dar îmbogățind pe mulți; ca neavând nimic și stăpânind toate.

Dragostea apostolului pentru ei.

11 Gura noastră este deschisă către voi, Corinteniilor, inima noastră este lărgită. *

* Cap. 7. 3.

12 Voi nu sunteți la strămtoare în noi, dar sunteți la strămtoare în măruntaiele * voastre. *

* Cap. 12. 15.

13 Și ca răsplată dreaptă (vorbec * ca unor copii ai mei), lărgiți-vă și voi.

* 1 Cor. 4. 14.

Credincioșii și necredincioșii.

14 Nu * trageți cu necredincioșii într-un jug nepo-

trivit; căci ce ** însoțire are dreptatea cu fărădelegea? Sau ce părăsire are lumina cu întunecul?

* Deut. 7. 2, 3. 1 Cor. 5. 9; 7. 39.
** 1 Sam. 5. 2, 3. 1 Reg. 18. 21. 1 Cor. 10. 21. Efes. 5. 7, 11.

15 Și care este învoirea lui Hristos cu Belial, sau ce parte are un credincios cu un necredincios?

16 Și ce potrivire are templul lui Dumnezeu cu idolii? Căci noi * suntem templul Dumnezeului celui viu, după cum a zis Dumnezeu: Voiu ** locui între ei și voiu umbla între ei și eu voi fi Dumnezeul lor și ei vor fi poporul meu.

* 1 Cor. 3. 16; 6. 19. Efes. 2. 21, 22.
Evr. 3. 6. ** Exod. 29. 45. Lev. 26. 12.
Ier. 31. 33; 32. 38. Ezech. 11. 20; 36. 28; 37. 26, etc. Zah. 8. 8; 13. 9.

17 Deaceea * ieșiți din mijlocul lor și fiți deosebiți, zice Domnul, și n'atingeți nimic necurat; și eu vă voiu primi la mine,

* Isa. 52. 11. Cap. 7. 1. Apoc. 18. 4.

18 și vă * voiu fi Tată, și voi îmi veți fi fii și fiice, zice Domnul Cel Atotputernic.

* Ier. 31. 1, 9. Apoc. 21. 7.

7 Având deci * aceste făgăduințe, iubiților, să ne curățim pe noi înșine de orice întinăciune a cărnii și a duhului, desăvârșind

sfințenia în frica de Dumnezeu. * Cap. 6. 17, 18. 1 Ioan 3. 3.

Bucuria lui Pavel.

2 Faceți-ne loc, n'am nedreptățit pe * nimeni, n'am stricat pe nimeni, n'am înșelat pe nimeni;

* Fapt. 20. 33. Cap. 12. 17.

3 n'o spun ca să vă ostesc, căci * am zis mai înainte că sunteți în inimile noastre spre a muri împreună și a trăi împreună.

* Cap. 6. 11, 12.

4 Am multă * îndrăzneală față de voi, am multă pricină de laudă pentru voi; sânt plin ** de mângâiere, † sânt covârșit de bucurie cu toată întristarea noastră.

* Cap. 3. 12. ** 1 Cor. 1. 4. Cap. 1. 14.
† Cap. 1. 4. Filip. 2. 17. Col. 1. 24.

5 Căci și după ce am venit * în Macedonia, carnea noastră n'a avut liniște, ci am ** fost zdrobiți în orice chip: din † afară erau lupte, dinlăuntru erau temeri.

* Cap. 2. 13. ** Cap. 4. 8. † Dent. 32. 25.

6 Dar Dumnezeu * care mângâie pe cei smeriți ne-a mângâiat prin venirea lui Tit. * Cap. 1. 4.

7 Și nu numai prin venirea * lui ci și prin mângâierea cu care a fost mângâiat el la voi, când ne-a spus dorul vostru, lăcră-

marea voastră, bunăvoința voastră pentru mine, încăl m'am bucurat cu atât mai mult.

* Cap. 2. 13.

8 Fiindcă * și dacă v'am întristat în epistola mea, nu-mi pare rău; deși mi-a părut rău, căci văd că epistola aceea v'a întristat, deși pentru puțină vreme.

* Cap. 2. 4.

9 Acum mă bucur nu pentru că ați fost întristați * ci pentru că ați fost întristați spre pocăință; căci ați fost întristați după Dumnezeu, ca să nu fiți păgubiți cu nimic de noi.

* 2 Sam. 12. 13. Mat. 26. 75.

10 Căci întristarea după Dumnezeu lucrează pocăință spre mântuire de care nu-ți pare rău; dar * întristarea lumii lucrează moarte.

* Prov. 17. 22.

11 Căci iată, chiar această întristare după Dumnezeu, ce sânguină a lăcrat în voi, ce desvinovățire, ce mâhnire, da, ce teamă, ce dorință, ce râvnă, ce răzbunare! În orice chip ați dovedit că voi înșivă sunteți curați în acea faptă.

12 Astfel dar, și dacă v'am scris, nu v'am scris pentru celce a nedreptățit, nici pentru celce a fost nedreptățit, ci * ca râvna voastră pentru noi să fie în-

vederată la voi înaintea lui Dumnezeu. * Cap. 2. 4.

13 Deaceea am fost mângâiați. Dar pe lângă mângâierea noastră ne-am bucurat peste măsură mai mult de bucuria lui Tit, pentru că duhul lui a * fost ușurat de voi toți.

* Rom. 5. 32.

14 Pentru că dacă m'am laudat lui cu ceva pentru voi, n'am fost dat de rușine; ci după cum v'am vorbit toate în adevăr astfel și laudarea noastră înaintea lui Tit s'a aflat că e adevăr.

15 Și măruntaele lui sunt mai cu prisosință pentru voi, când își aduce aminte de ascultarea * voastră a tuturor, cum l-ați primit cu frică și tremur.

* Cap. 2. 9. Filip. 2. 12.

16 Mă bucur că în * orice privință pot să mă încred în voi.

* 2 Tes. 3. 4. Film. 8. 21.

Dărnicia Macedonenilor.

8 Și vă facem cunoscut, fraților, harul lui Dumnezeu care a fost dat în bisericile Macedoniei,

2 că în multă încercare de necaz prisosul bucuriei lor și sărăcia lor adâncă * a prisosit spre bogăția dărnicii lor. * Maro. 12. 44.

3 Mărturisesc, că au dat

după puterea lor și peste puterea lor de bună voie,

4 cerându-ne cu multă stăruință harul acesta * și părtașia la slujba față de sfinți. * Fapt. 11. 29; 24. 17. Rom. 15. 25, 26. 1 Cor. 16. 1. 3, 4. Cap. 9. 1.

5 Și aceasta nu numai cum am nădăjduit, ci mai întâi pe ei înșiși s'au dat Domnului și nouă prin voia lui Dumnezeu.

6 Incât noi * am îndemnat pe Tit ca, după cum a început mai înainte, așa să și săvârșească între voi și harul acesta.

* Vers. 17. Cap. 12. 18.

7 Ci după cum prisoșiți în * orice prin credință și prin cuvânt și prin cunoștință și prin orice sârguință și prin iubirea voastră către noi, să ** prisoșiți și în acest har.

* 1 Cor. 1. 5; 12. 13. ** Cap. 9. 8.

8 Nu * zic ca o poruncă, ci punând la încercare prin sârguința altora și curăția iubirii voastre.

* 1 Cor. 7. 6.

9 Căci cunoașteți harul Domnului nostru Isus Hristos, * că deși era bogat, totuși s'a făcut sărac pentru voi, ca voi prin sărăcia lui să fiți îmbogățiți.

* Mat. 8. 20. Luc. 9. 58. Filip. 2. 6, 7.

10 Și îmi dau * o părere în aceasta; căci aceasta ** este de folos pentru voi, ca

unii cari cei dintâi ați început deacum un an, nu numai să faceți, ci să și voiți. * 1 Cor. 7. 25. ** Prov. 19. 17. Mat. 10. 42. 1 Tim. 6. 18, 19. Evi. 13. 16. † Cap. 9. 2.

11 Sfârșiți dar acum și facerea; ca după cum a fost bunăvoința de a voi, astfel să fie și de a sfârși după puțința voastră.

12 Căci * dacă este bunăvoință, este bine primit după cât are *cineva* nu după cât n'are.

* Marc. 12. 43, 44. Luc. 21. 3.

13 Căci nu zic aceasta pentruca alții să fie ușurați, iar voi împovărați.

14 ci în vremea de acum ca să fiți deopotrivă, prisosul vostru să fie pentru lipsa lor, ca și prisosul lor să fie pentru lipsa voastră, ca să fie o potrivire;

15 după cum este scris: Cine * a strâns mult n'a avut de prisos și cine a strâns puțin n'a avut lipsă,

* Exod. 16. 18.

A doua trimitere a lui Tit.

16 Dar mulțumită fie lui Dumnezeu care dă aceeași sârguință în inima lui Tit pentru voi.

17 Căci a primit într'adevăr îndemnul * nostru și fiind mai sârguitor a plecat de bunăvoie la voi.

* Vers. 6.

18 Și noi am trimis im-

preună cu el pe fratele * a cărui laudă în evanghelie este prin toate bisericile;

* Cap. 12. 18.

19 dar nu numai așa ci și a fost ales * de biserici ca tovarăs al nostru de călătorie în harul acesta care este slujit de noi spre ** slava Domnului însuși și ca dovadă de bunăvoința noastră, * 1 Cor. 16. 3, 4. ** Cap. 4. 15.

20 ferindu-ne ca să nu ne facă cineva mustrări în această dărnice slujită de noi;

21 căci ne gândim * la cele bune nu numai înaintea Domnului ci și înaintea oamenilor.

* Rom. 12. 17. Filip. 4. 8. 1 Pet. 2. 12.

22 Am trimis dar împreună cu ei pe fratele nostru, pe care l-am încercat de multe ori în multe ca fiind sârguitor, dar acum este mult mai sârguitor prin multa încredere ce are în voi.

23 Fie că este vorba de Tit, el este părtașul meu și împreună lucrător cu mine față de voi; fie că este vorba despre frații noștri, ei sunt trimiși * ai bisericilor, ei sunt slava lui Hristos.

* Filip. 2. 25.

24 Deci arătați-le în fața bisericilor dovada iubirii

voastre și a laudei * noastre pentru voi. * Cap. 7. 14; 9. 2.

Răsplata dărniceii creștine.

9 Căci despre slujba * către sfinți îmi este de prișos să vă scriu;

* Fapt. 11. 29. Rom. 15. 26. 1 Cor. 16. 1. Cap. 8. 4. Gal. 2. 10.

2 căci știu bunăvoința * voastră cu ** care mă laud pentru voi la Macedonenii, că Ahaia † este gata de-acum un an, și răvna voastră a stărnit pe mai mulți dintre ei.

* Cap. 8. 19. ** Cap. 8. 24. † Cap. 8. 10.

3 Dar am * trimis pe frați ca lauda noastră pentru voi să nu fie zădărnicită în partea aceasta; ca după cum ziceam, să fiți gata.

* Cap. 8. 6, 17, 18, 22.

I ca nu cumva, când vor veni cu mine Macedonenii și vă vor găsi negata, să fim dați de rușine noi. (ca să nu zicem voi) în această încredere.

5 Am socotit deci de neapărată trebuință să îndemn pe frați ca să vină mai înainte la voi și să pregătească mai înainte binecuvântarea voastră făgăduită mai dinainte, ca aceasta să fie gata ca o binecuvântare, nu ca o zgârcenie.

6 Dar * zic aceasta: Cine samănă cu cruțare va și secera cu cruțare; și cine

sămână cu binecuvântări va și secera cu binecuvântări.

*Prov. 11. 24; 19. 17; 22. 9. Gal. 6. 7, 9.

7 Fiecare să facă după cum s'a hotărît în inima sa, nu *cu părere de rău sau de silă; căci Dumnezeu **iubește pe celce dă voies.

*Deut. 15. 7. **Exod. 25. 2; 35. 5. Prov. 11. 25. Rom. 12. 8. Cap. 8. 12.

8 Și Dumnezeu este *puternic ca să facă să prisoască orice har spre voi, pentruca având toldeauna toată îndestularea în orice, să prisoșiți în orice lucru bun,

*Prov. 11. 24, 25; 28. 27. Filip. 4. 19.

9 după cum este scris: A risipit, *a dat celor nevoiași, dreptatea lui rămâne în veac.

*Ps. 112. 9.

10 Și celce face *rost de sămânță sămănătorului și pâne pentru mâncare, va face rost și va înmulți sămânța voastră pentru sămănat și va face să crească roadele dreptății **voastre: —

*Isa. 55. 10. **Osea 10. 12. Mat. 6. 1.

11 fiind îmbogățiți în orice pentru orice dărnice, care *lucrează prin noi mulțumire lui Dumnezeu.

*Cap. 1. 11; 4. 15.

12 Căci slujirea acestei slujbe nu numai că umple *de tot lipsurile sfinților, dar și prisoște prin multe mulțumiri către Dumnezeu.

*Cap. 8. 14.

13 Căci prin dovada slujirii acesteia pe care o au, ei slăvesc *pe Dumnezeu pentru ascultarea pe care o mărturisiiți față de evanghelia lui Hristos și pentru dărnicia darurilor voastre **către ei și către toți.

*Mat. 5. 16. **Evr. 13. 16.

14 Și prin cererile lor pentru voi, au o iubire aprinsă pentru voi din pricina harului *lui Dumnezeu, care este peste măsură asupra voastră.

*Cap. 8. 1.

15 Mulțumită fie lui Dumnezeu pentru *darul lui de nespus.

*Iac. 1. 17.

Pavel își apără slujba lui.

10 Iar eu *însumi Pavel, vă îndemn prin blândețea și bunătatea lui Hristos, cu care de față sunt **smerit între voi dar în lipsă îndrăznesc către voi.

*Rom. 12. 1. **Vers. 10. Cap. 12. 5, 7, 9.

2 vă rog ca atunci când voi fi de față să *nu îndrăznesc cu încrederea cu care socotesc să cutez împotriva unora, cari socotesc că noi am umbla potrivit carnii.

*1 Cor. 4. 21. Cap. 13. 2, 10.

3 Căci deși umblăm în carne, nu ne luptăm potrivit carni.

4 Căci *armele luptei **noastre nu sunt ale căr-

nii, ci † puternice pentru Dumnezeu spre †† dărâmare de întărituri;

*Efes. 6. 13. 1 Tes. 5. 8. **1 Tim. 1. 18. 2 Tim. 2. 3. † Fapt. 7. 22. 1 Cor. 2. 5. Cap. 6. 7; 13. 3, 4. †† Ier. 1. 10.

5 dărâmând *gândirile și orice înălțime care se ridică împotriva cunoștinței de Dumnezeu și robind orice gând spre ascultarea de Hristos;

*1 Cor. 1. 19; 3. 19.

6 și *fiind gata **să răsunăm orice neascultare, când ascultarea voastră va fi făcută deplină.

*Cap. 13. 2, 10. **Cap. 2. 9; 7. 15.

7 Vă uitați la *celece sunt în față? Dacă **se încrede cineva în sine că este al lui Hristos, să socotească aceasta iarăș în sine însuș, că, după cum este el al lui Hristos așa suntem și noi. † *Ioan 7. 24. Cap. 5. 12; 11. 18. **1 Cor. 14. 37. Ioan 4. 6. † 1 Cor. 3. 19; 9. 1. Cap. 11. 23.

8 Căci și dacă mă voi lăuda ceva mai mult cu *puterea noastră (pe care Domnul ne-a dat-o spre zidirea voastră și nu spre dărâmarca voastră), nu **mă voi rușina:

*Cap. 13. 10. **Cap. 7. 14; 12. 6.

9 ca să nu par că v'as înfricoșa oarecum prin epistolele mele.

10 Căci epistolele sale, zic ei, sunt cu greutate și

tari, dar *starea de față a trupului său este slabă și cuvântul **lui de disprețuit.

*1 Cor. 2. 3, 4. Vers. 1. Cap. 12. 5, 7, 9. Gal. 4. 13. **1 Cor. 1. 17; 2. 1, 4. Cap. 11. 6.

11 Unul ca acesta să socotească aceasta că ce fel suntem cu cuvântul prin epistole, când noi nu suntem de față, așa suntem și în faptă când suntem de față.

Pavel și protivnicii lui.

12 Căci *nu îndrăznim să ne numărăm sau să ne punem deopotrivă pe noi înșine cu unii dintre aceia cari se laudă pe ei înșiși; ei ei măsurându-se pe ei înșiși și punându-se deopotrivă pe ei înșiși cu ei înșiși, nu sunt pricepuți.

*Cap. 3. 1; 5. 12.

13 Noi *însă nu ne vom lăuda afară din măsura noastră, ci după măsura prăjinii de măsurătoare pe care ne-a tras-o nouă Dumnezeuul măsurii, ca să ajungem și până la voi.

*Vers. 15.

14 Căci nu ne întindem pe noi înșine prea mult, ca și cum n'am ajunge la voi, căci *și până la voi am ajuns în evanghelia lui Hristos.

*1 Cor. 3. 5, 10; 4. 15; 9. 1.

15 Nu ne lăudăm afară de măsura noastră, adică

în *osteneli străine, ci având nădejde, dacă credința voastră crește, să ne lărgim cu prisosință între voi potrivit prăjinii noastre de măsurat, *Rom. 15. 20.

16 ca să vestim evanghelia în locuri dincolo de voi, și nu ca să ne lăudăm cu cele ce sunt gata înăuntrul prăjinii de măsurat a altora.

17 Iar cine *se laudă, să se laude în Domnul.

* Isa. 65. 16. Jer. 9. 24. 1 Cor. 1. 31.

18 Căci nu * cine se laudă pe sine însuș este găsit bun, ci acela pe ** care Domnul îl laudă.

* Prov. 27. 2. ** Rom. 2. 29. 1 Cor. 4. 5.

Apostolii mincinoși.

11 O, aș vrea să-mi îngăduiți puțină nebulie! * Ci îngăduiți-mi în adevăr!

* Vers. 16. Cap. 5. 13.

2 Căci sunt gelos de voi, * cu o gelozie a lui Dumnezeu, căci v'am ** logodit cu un singur bărbat, ca să înfățișez + lui Hristos o fecioară curată. ++

* Gal. 4. 17, 18. ** Osea 2. 19, 20. 7 Cor. 4. 15. + Col. 1. 28. ++ Lev. 21. 13.

3 Mă tem însă ca nu cumva, dupăcum șarpele * a amăgit pe Eva prin viclenia lui, gândurile noastre să fie stricate ** dela

neîmpărtirea și curățenia către Hristos. * Fac. 3. 4. Ioan 8. 44. ** Efes. 6. 24. Col. 2. 4, 8, 18. 1 Tim. 1. 3; 4. 1. Evr. 13. 9. 2 Pet. 3. 17.

4 Căci negreșit dacă ceva vine propovăduiește un alt Isus, pe care noi nu l-am propovăduit, sau dacă primiți un altfel de duh, pe care nu l-ați primit, sau o altfel de evanghelie, * pe care n'ați primit-o, l-ați îngădui bine.

* Gal. 1. 7, 8.

5 Căci socotesc că în * nimic nu sânt în urma celor mai de frunte apostoli,

* 1 Cor. 15. 10. Cap. 12. 11. Gal. 2. 6.

6 Dar deși sânt * neînvățat în cuvânt, nu însă în ** cunoștință, ci în orice noi am arătat aceasta în toate + față de voi.

* 1 Cor. 1. 17; 2. 1, 13. Cap. 10. 10. ** Efes. 3. 4. + Cap. 4. 2; 5. 11; 12. 12.

7 Sau am făcut un păcat că am vestit în dar evanghelia lui Dumnezeu, smerindu-mă pe mine însumi * ca voi să fiți înalțați?

* Fapt. 18. 3. 1 Cor. 9. 6, 12. Cap. 10. 1.

8 Am prădat alte biserică luând plată *dela* ele ca să vă pot sluji vouă.

9 și când am fost de față la voi și am avut lipsă, n'am * fost sarcină nimănui. Căci frații ** cari au venit din Macedonia au umplut măsura lipsurilor

mele, și în orice m'am păzit pe mine însumi ca să + nu vă cad greu și mă voi păzi.

* Fapt. 20. 33. Cap. 12. 13. 1 Tes. 2. 9. 2 Tes. 3. 8, 9. ** Filip. 4. 10, 15, 16. + Cap. 12. 14, 16.

10 Adevărul lui Hristos este în * mine, laudarea aceea * nu-mi va fi îngăduită în ținuturile Ahaiei!

* Rom. 9. 1. ** 1 Cor. 9. 15.

11 Pentruce?... * Pentruacă nu vă iubesc?... Știe Dumnezeu.

* Cap. 6. 11; 7. 3; 12. 15.

12 Dar ceeace fac, voi face, ca * să taiu prilejul celor ce voiesc prilej, ca în ceeace se laudă ei să fie aflați ca și noi.

* 1 Cor. 9. 12.

13 Căci unii ca aceștia sunt * apostoli mincinoși, lucrători ** vicleni, luând chip de apostoli ai lui Hristos.

* Fapt. 15. 24. Rom. 16. 18. Gal. 1. 7; 6. 12. Filip. 1. 15. 2 Pet. 2. 1. 1 Ioan 4. 1. Apoc. 2. 2. ** Cap. 2. 17. Filip. 3. 2. Tit. 1. 10, 11.

14 Și nu este de mirare, căci însuș Satana ia chip de înger * al luminii.

* Gal. 1. 8.

15 Nu este deci mare lucru dacă și slujitorii * lui Iau chip de slujitori ai dreptății, al căror ** sfârșit va fi după faptele lor.

* Cap. 3. 9. ** Filip. 3. 19.

Necazurile apostolului.

16 Iarăș * zic, să nu creadă cineva că sânt nebuli; iar

dacă nu, primiți-mă și ca pe un nebuli, ca să mă laud și eu cât de puțin.

* Vers. 1. Cap. 12. 6, 11.

17 Ceeace vorbesc, nu * vorbesc după Domnul, ci ca din nebulie în ** aceea-stă încredere a laudării.

* 1 Cor. 7. 6, 12. ** Cap. 9. 4.

18 Deoarece * mulți se laudă potrivit cărnii, mă voi lauda și eu.

* Filip. 3. 3, 4.

19 Căci voi îngăduiți bucurios pe nebuni, voi * cari sunteți cuminți. * 1 Cor. 4. 10.

20 Căci * îngăduiți dacă vă robește cineva cu sila, dacă vă roade cineva, dacă vă ia banii cineva, dacă se poartă cineva mândru, dacă vă lovește cineva în față.

* Gal. 2. 4; 4. 9.

21 O spun ca o necinste, ca și cum am * fi fost slabi! Dar în ce ** ar îndrăzni cineva (vorbesc în nebulie), îndrăsnesc și eu.

* Cap. 10. 10. ** Filip. 3. 4.

22 Sunt ei Evrei? Și eu. Sunt ei Israeliti? Și eu. Sunt ei sămânță a lui Avraam? Și * eu.

* Fapt. 22. 3. Rom. 1. 41. Filip. 3. 5.

23 Sunt ei slujitori ai lui Hristos? (Vorbesc ca un om ieșit din minți:) eu și mai mult! În osteneli, * mai mult, în temnițe, peste

măsuri, în bătai, ** peste măsuri, în morți † de multe ori. * 1 Cor. 15. 10. ** Fapt. 9. 16; 20. 23; 21. 11. Cap. 6. 4. 5. † 1 Cor. 15. 30—32. Cap. 1. 9, 10; 4. 11; 6. 9.

24 Dela Iudei de cinci ori am căpătat patruzeci * de lovituri fără una,

* Deut. 25. 3.

25 de trei ori am fost bătut * cu nuiele, odată am fost improșcat ** cu pietre, de trei ori am suferit spargere † de vas, o noapte și o zi am fost în adâncul mării;

* Fapt. 16. 22.

** Fapt. 14. 19. † Fapt. 27. 41.

26 în călătorii de multe ori, în primejdii de râuri, în primejdii de tâlhari, în * primejdii din partea neamului meu, în primejdii din partea Neamurilor, în ** primejdii în cetate, în primejdii în pustietate, în primejdii în mare, în primejdii între frați mincinoși, * Fapt. 9. 23; 13. 50; 14. 5; 17. 5; 20. 3; 21. 31; 23. 10, 11; 23. 3. ** Fapt. 14. 5; 19. 23.

27 În osteneală și muncă, în veghieri * de multe ori, în foame ** și sete, în postiri adeseori, în frig și goliune.

* Fapt. 20. 31. Cap. 6. 5. ** 1 Cor. 4. 11.

28 Pe lângă cele de afară este ceeace apasă asupra mea în fiecare zi: grija * tuturor bisericilor.

* Fapt. 20. 18, etc. Rom. 1. 14.

29 Cine * este slab, și eu nu sânt slab? Cine este făcut să se policească și eu nu ard? * 1 Cor. 8. 13; 9. 29.

30 Dacă trebuie să mă laud, mă * voi lauda cu cele ale slăbiciunii mele.

* Cap. 12. 5, 9, 10.

31 Dumnezeu * și Tatăl Domnului Isus, care ** este binecuvântat în veci, știe că nu mint.

* Rom. 1—9; 9. 1. Cap. 1. 23. Gal. 1. 20. 1 Tes. 2. 5. ** Rom. 9. 5.

32 În * Damasc căpetenia poporului împăratului Areta păzia cetatea Damascentilor ca să mă prindă,

* Fapt. 9. 24, 25.

33 și am fost lăsat în jos într'un coș mare, printr'o fereastră, prin zid și am scăpat din mâinile lui.

Descoperirile lui Pavel.

12 Trebuie să mă laud, măcarcă nu este de folos; voi veni însă la vedenii și descoperiri ale Domnului.

2 Știu pe un om în * Hristos care acum patru-sprezece ani a fost ** răpit până la al treilea cer (dacă în trup nu știu, sau afară din trup nu știu, Dumnezeu știe).

* Rom. 16. 7.

3 Și știu un astfel de om (dacă în trup sau fără

Cap. 5. 17. Gal. 1. 22. ** Fapt. 22. 17.

trup nu știu, Dumnezeu știe),

4 că a fost răpit în Raiu * și a auzit cuvinte de negrăit pe cari nu este îngăduit omului să le vorbească.

* Luc. 23. 43.

5 Cu unul ca acesta mă voi lauda, dar * cu mine însumi nu mă voi lauda decât numai în slăbiciunile mele.

* Cap. 11. 30.

6 Căci dacă voi voi * să mă laud, nu voi fi nebun, căci voi spun adevărul; dar mă feresc ca să nu mă socotească cineva mai puțin de ceeace mă vede că sânt sau aude dela mine.

* Cap. 10. 8; 11. 16.

7 Și ca să nu mă înalț prea mult din pricina mărimii peste măsură a descoperirilor, mi s'a dat un țepuș * în carne, un inger ** al Satanei, ca să mă bată cu pumnii pentruca să nu mă înalț prea mult.

* Ezech. 28. 24. Gal. 4. 13, 14. ** Iov 2. 7. Luc. 13. 16.

8 De trei * ori am rugat pe Domnul pentru aceasta, ca să-l depărteze dela mine. * Deut. 3. 23—27. Mat. 26. 44.

9 Și el mi-a zis: Harul meu îți este deajuns, căci puterea mea în slăbiciune se desăvârșește. Foarte bucuros deci mă * voi lauda mai mult cu slăbiciunile

mele, ca ** puterea lui Hristos să locuiască asupra mea. * Cap. 11. 30. ** 1 Pet. 4. 14.

10 Deaceia am plăcere * în slăbiciuni, în înfruntări, în nevoi, în prigoniri, în strâmtorări pentru Hristos, căci ** când sânt slab atunci sânt tare.

* Rom. 5. 3. Cap. 7. 4. ** Cap. 13. 4.

Slujba lui Pavel.

11 M'am făcut nebun: * voi m'ați silit. Căci eu trebuia să fiu laudat de voi: căci în nimic ** n'am fost în urma celor mai de frunte apostoli, deși nu sânt nimic. † * Cap. 11. 1, 16, 17. ** Cap. 11. 5. Gal. 2. 6—8. † 1 Cor. 3. 7; 15. 8, 9. Efes. 3. 8.

12 Negreșit, semnele * unui apostol au fost luate între voi în orice răbdare prin semne și minuni și puteri.

* Rom. 15. 18, 19.

1 Cor. 9. 2. Cap. 4. 2; 6. 4; 11. 6.

13 Căci * în ce ați fost mai pe jos față de celelalte biserici, decât numai că eu ** însumi nu v'am fost sarcină? Iertați-mi nedreptatea aceasta!... † * 1 Cor. 1. 7.

** 1 Cor. 9. 12. Cap. 11. 9. † Cap. 11. 7.

14 Iată * pentru a treia oară sânt gata să vin la voi și nu vă voi fi sarcină; căci nu ** caut ale voastre ci pe voi. Căci nu † copiii sunt datorii să

strângă pentru părinții lor
ci părinții pentru copiii lor.

* Cap. 13. 1. ** Fapt. 20. 33. 1 Cor. 4. 14, 15. † 1 Cor. 4. 14.

15 Eu însă foarte bucuros voi * cheltui și mă voi cheltui de tot pentru ** sufletele voastre. Dacă vă iubesc mai mult, sânt iubit oare mai puțin? †

* Filip. 2. 17. 1 Tes. 2. 8. ** Ioan 10. 11. Cap. 1. 6. Col. 1. 24. 2 Tim. 2. 10. † Cap. 6. 12, 13.

16 Fie și așa, dar nu * v'am împovărat cu însumi; ci fiind viclean, v'am prins cu meșteșug viclean.

* Cap. 11. 9.

17 Nu cumva * am tras câștig dela voi prin vreunul din cei pe cari i-am trimis la voi? * Cap. 7. 2.

18 Am * îndemnat pe Tit și am trimis împreună cu el pe ** fratele: nu cumva Tit a tras câștig dela voi? N'am umblat noi în acelaș Duh? N'am umblat noi pe aceleași urme?

* Cap. 8. 6, 16, 22. ** Cap. 8. 18.

19 Demult * vi se pare că ne apărăm față de voi. Noi vorbim înaintea ** lui Dumnezeu în Hristos. Dar toate, † iubiților, sunt pentru zidirea voastră.

* Cap. 5. 12. ** Rom. 9. 1. Cap. 11. 31. † 1 Cor. 10. 33.

20 Căci mă tem ca nu cumva, după ce voi veni, să vă găsesc nu așa cum

voiesc, și * să fiu găsit de voi așa cum nu voiți; ca nu cumva să fie cearță, gelozie, mânie, desbinări, vorbiri de rău, șoptiri, îngâmări, turburări.

* 1 Cor. 4. 21. Cap. 10. 2; 13. 2, 10.

21 Ca nu cumva după ce voi veni iarăși, să * mă smerească Dumnezeuul meu față de voi și să plâng pe mulți dintre ceice ** au păcătuit mai înainte și nu s'au pocăit de necurătenia și curvia † și destrăbălarea pe cari le-au făptuit.

* Cap. 2. 1, 4. ** Cap. 13. 2. † 1 Cor. 5. 1.

Cele din urmă înștiințări.

13 A * treia oară vin acum la voi; pe spusa a doi ** martori și a trei va fi statornicită orice vorbă. * Cap. 12. 14. ** Num. 35. 30. Deut. 17. 6; 19. 15. Mat. 18. 16. Ioan 8. 17. Evr. 10. 28.

2 Am zis * mai înainte când eram de față a doua oară și zic mai dinainte ** și acum, când nu sânt de față, celorce au păcătuit și tuturor celorlalți, că, dacă voi veni, nu † voi cruța. * Cap. 10. 2. ** Cap. 12. 21. † Cap. 1. 23.

3 Fiindcă voi căutați o dovadă de Hristos care vorbeste * în mine și care față de ** voi nu este slab, ci este puternic între voi:

* Mat. 10. 20. 1 Cor. 5. 4. Cap. 2. 10. ** 1 Cor. 9. 2.

4 căci * a fost răstignit în slăbiciune dar trăiește ** prin puterea lui Dumnezeu, căci și noi † suntem slabi în el, dar vom trăi împreună cu el prin puterea lui Dumnezeu față de voi. * Filip. 2. 7, 8. 1 Pet. 3. 8.

** Rom. 6. 4. † Cap. 10. 3, 4.

5 Cercetați-vă * pe voi înșivă dacă sunteți în credință: cercăți-vă pe voi înșivă. Nu vă cunoașteți în ce vă privește pe voi înșivă că ** Isus Hristos este în voi? Afară numai dacă în adevăr sunteți dovediți netrebniți. †

* 1 Cor. 11. 28.

** Rom. 8. 10. Gal. 4. 19. † 1 Cor. 9. 27.

6 Nădăjduiesc însă că veți cunoaște că noi nu suntem dovediți netrebniți.

7 Și ne rugăm la Dumnezeu ca să nu faceți niciun rău; nu pentru ca să ne * arătăm noi dovediți buni, ci pentru ca voi să faceți ce este bine, iar noi să fim ca dovediți netrebniți.

* Cap. 6. 9.

8 Căci nu putem face nimic împotriva adevărului ci pentru adevăr.

9 Căci ne bucurăm când * noi suntem slabi iar voi

sunteți puternici; pentru aceea ne și rugăm: desăvârșirea ** voastră.

* 1 Cor. 4. 10. Cap. 11. 30; 12. 5, 9, 10.

** 1 Tes. 3. 10.

10 Deaceia * nefiind de față scriu acestea, ca dacă voi fi de față, să ** nu întrebunțez asprime, potrivit † puterii pe care mi-a dat-o Domnul spre zidire și nu spre surpare.

* 1 Cor. 4. 21. Cap. 2. 3; 10. 2; 12. 20, 21.

** Tit. 1. 13. † Cap. 10. 8.

Urări de sănătate.

11 Incolo, fraților, bucurați-vă, * desăvârșiți-vă; fiți mângăiați; gândiți aceeaș, trăiți în ** pace; și Dumnezeuul iubirii și a păcii va fi cu voi. * Rom. 12. 16, 18; 15. 5. 1 Cor. 1. 10. Filip. 2. 2; 3. 16. 1 Pet. 3. 8. ** Rom. 15. 33.

12 Imbrățișați-vă * unii pe alții cu o sărutare sfântă. * Rom. 16. 16. 1 Cor. 16. 20. 1 Tes. 5. 26. 1 Pet. 5. 14.

13 Vă imbrățișează toți sfinții.

14 Harul * Domnului Isus Hristos și iubirea lui Dumnezeu și părtășia ** Sfântului Duh fie cu voi toți!

* Rom. 16. 24. ** Filip. 2. 1.

EPISTOLA LUI PAVEL CĂTRE GALATENI

Urare.

1 Pavel, apostol (nu dela oameni nici * prin om ci prin ** Isus Hristos și Dumnezeu Tatăl care ȋl-a sculat dintre cei morți).

* Vers. 11, 12. ** Fapt. 9. 6; 22. 10, 15, 21; 26. 16. Tit. 1. 3. † Fapt. 2. 24.

2 și toți frații cari * sunt împreună cu mine, bisericilor ** Galatiei:

* Filip. 2. 22; 4. 21. ** 1 Cor. 16. 1.

3 Har * vouă și pace dela Dumnezeu Tatăl și dela Domnul nostru Isus Hristos,

* Rom. 1. 7. 1 Cor. 1. 3. 2 Cor. 1. 2. Efes. 1. 2. Filip. 1. 2. Col. 1. 2. 1 Tes. 1. 1. 2 Tes. 1. 2. 2 Ioan 3.

4 care * s'a dat pe sine însuș pentru păcatele noastre ca să ne scoată afară din ** veacul de față cel rău, după voia lui Dumnezeu și Tatăl nostru,

* Mat. 20. 28. Rom. 4. 25. Cap. 2. 20. Tit. 2. 14. ** Isa. 65. 17. Ioan 15. 19; 17. 14. Evr. 2. 5; 6. 5. 1 Ioan 5. 19.

5 căruia fie slavă în vecii vecilor! Amin.

Nestatornicia Galatenilor.

6 Mă mir că așa de repede vă mutați dela cece v'a chemat în harul lui Hristos la o altfel de evanghelie, *

* Cap. 5. 8.

7 care, nu * este o altă evanghelie: decât că sunt unii cari ** vă tulbură și voiesc să răstoarne evanghelia lui Hristos.

* 2 Cor. 11. 4. ** Fapt. 15. 1, 24. 2 Cor. 2. 17; 11. 13. Cap. 5. 10, 12.

8 Ci chiar dacă noi * sau un inger din cer vă va vesti o altă evanghelie decât ceace v'am vestit noi, să fie anatema. * 1 Cor. 16. 22.

9 Cum am zis mai înainte, zic și acum iarăș: Dacă cineva vă vestește o evanghelie alta * decât ceace ați primit, să fie anatema. * Deut. 4. 2; 12. 32. Prov. 30. 6. Apoc. 22. 18.

10 Căci oare * caut ** eu acum să câștig pentru mine pe oameni sau pe Dumnezeu? Sau caut ȋ să plac oamenilor? Dacă aș mai plăcea oamenilor, n'aș fi robul lui Hristos.

* 1 Tes. 2. 4. ** 1 Sam. 24. 7. Mat. 28. 14. 1 Ioan 3. 19. † 1 Tes. 2. 4. Iac. 4. 4.

Evanghelia lui Pavel.

11 Căci vă fac cunoscut, fraților, * că evanghelia care a fost vestită de mine nu este după om.

* 1 Cor. 15. 1.

12 Căci nici n'am primit-o nici * n'am învățat-o

dela om ci ** am primit-o prin descoperirea lui Isus Hristos. * 1 Cor. 15. 1, 3. Vers. 1. ** Efes. 3. 3. Fapt. 9. 1; 22. 4; 26. 11.

13 Căci ați auzit de purtarea mea altădată în Iudaism că prigoniam peste * măsură biserica lui Dumnezeu și o prăpădiam. **

* 1 Tim. 1. 13. ** Fapt. 8. 3.

14 Și înaintam în Iudaism mai mult decât mulți de o vârstă cu mine în neamul meu, fiind cel mai înfocat râvnitor * de datinele strămoșilor ** mei.

* Fapt. 22. 3; 26. 9. Filip. 3. 6. ** Ier. 9. 14. Mat. 15. 2. Marc. 7. 5.

15 Dar când a binevoit Dumnezeu, care * m'a pus deoparte din pântecel mamei mele și m'a chemat prin harul său,

* Isa. 49. 1, 5. Ier. 1. 5. Fapt. 9. 15; 13. 2; 22. 14, 15. Rom. 1. 1.

16 să * descopere pe Fiul său în mine, ca să-l vestesc ** prin Neamuri, de îndată nu m'am sfătuit cu carnea ȋ și sângele,

* 2 Cor. 4. 6. ** Fapt. 9. 15; 22. 21; 26. 17, 18. Rom. 14. 13. Efes. 3. 8. † Mat. 16. 17. 1 Cor. 15. 50. Efes. 6. 12.

17 nici nu m'am suit la Ierusalim la ceice erau apostoli mai înainte de mine, ci am plecat în Arabia și m'am întors iarăș la Damasc.

18 Apoi după trei ani m'am suit * la Ierusalim ca

să fac cunoștință cu Chifa și am rămas la el cinci-sprezece zile. * Fapt. 9. 26.

19 Dar n'am văzut pe * altul din apostoli decât pe ** Iacov, fratele Domnului. * 1 Cor. 9. 5. ** Mat. 13. 55. Marc. 6. 3.

20 Și în celece vă scriu, ială, * înaintea lui Dumnezeu, nu mint. * Rom. 9. 1.

21 După aceea * am venit în ținuturile Siriei și ale Ciliciei. * Fapt. 9. 30.

22 Și eram încă necunoscut la față bisericilor * Iudeii, cari sunt în Hristos. ** * 1 Tes. 2. 14. ** Rom. 16. 7.

23 Auziau însă numai că: Prigonitorul nostru de odinioară a cum vestește credința pe care o prăpădia odinioară.

24 Și slăviau pe Dumnezeu în mine.

Incuviântarea apostolilor.

2 Apoi, după patrusprezece ani m'am * suit din nou la Ierusalim cu Barnaba, luând cu mine și pe Tit. * Fapt. 15. 2.

2 Și m'am suit potrivit unei descoperiri și am * pus înaintea lor evanghelia pe care o propovăduiesc între Neamuri, dar de o parte, celor însemnați, ca nu cumva să alerg sau să fi alergat ** în zădar. * Fapt. 15. 12. ** Filip. 2. 16. 1 Tes. 3. 5.

3 Dar nici Tit care era cu mine, fiind Grec, n'a fost silit să fie tăiat împrejur.

4 Și aceasta din pricina fraților * mincinoși furiși, cari veniseră pe furiș ca să iscodească slobozenia ** noastră pe care o avem în Hristos Isus, ca să ține robească cu desăvârșire.

* Fapt. 15. 1, 24. 2 Cor. 11. 26. ** Cap. 3. 25; 5. 1, 13. + 2 Cor. 11. 20. Cap. 4. 3, 9.

5 Acestora nici un ceas măcar nu le-am intrat în voie cu supunerea, ca adevărul * evangheliei să rămână la voi.

* Vers. 14. Cap. 3. 1; 4. 16.

6 Iar dela ceice * erau socotiți a fi ceva (orice erau ei odinioară pentru mine nu face nici o deosebire: Dumnezeu ** nu caută la fața omului) — mie însă cei socotiți ceva nu ți mi-au adăugat nimic, * Cap. 6. 3. ** Fapt. 10. 34. Rom. 2. 11. + 2 Cor. 12. 11.

7 ci dimpotrivă, după ce au văzut * că mie îmi ** este încredințată evanghelia netăierii împrejur, după cum lui Petru evanghelia tăierii împrejur.

* Fapt. 13. 46. Rom. 1. 5; 11. 13. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11. ** 1 Tes. 2. 4.

8 (căci celce a lucrat în Petru pentru apostolia tăierii împrejur a lucrat *

și în mine față de Neamuri), **

* Fapt. 9. 15. 13. 2; 22. 21; 26. 17, 18. 1 Cor. 15. 10. Cap. 1. 16. Col. 1. 23. ** Cap. 3. 6.

9 și după ce au cunoscut harul * care mi-a fost dat mie, Iacov și Chifa și Ioan, ei cari sunt socotiți că sunt stâlpi, ** mi-au dat mie și lui Barnaba mâna dreaptă de părtășie ca noi să mergem la Neamuri iar ei la tăierea împrejur.

* Mat. 16. 18. Efes. 2. 20. Apoc. 21. 14. ** Rom. 1. 5; 12. 3, 6; 15. 15. 1 Cor. 15. 10. Efes. 3. 8.

10 *Cerând* numai să ne aducem aminte de săraci, tocmai * ceeace m'am și sârguit să fac.

* Fapt. 11. 30; 24. 17. Rom. 15. 25. 1 Cor. 16. 1. 2 Cor. 8. 9 Capitele.

Pavel înfruntă pe Petru.

11 Iar * când a venit Chifa la Antiohia, m'am împotrivit lui în față fiindcă era osândit. * Fapt. 15. 35.

12 Căci mai înainte de a veni unii dela Iacov, * mânca împreună cu Neamurile; dar când au venit, se da la o parte și se deosebia, temându-se de cei din tăierea împrejur.

* Fapt. 10. 28; 11. 3.

13 Și cu el s'au fățarnicit și ceilalți Iudei, încât și Barnaba a fost amăgit prin fățarnicia lor.

14 Dar când am văzut că ei nu calcă drept, potrivit * adevărului evangheliei, am zis lui Chifa înaintea ** tuturor: Dacă ți tu, fiind Iudeu, trăiești ca Neamurile și nu ca Iudeu, cum aștești Neamurile să trăiască așa cum trăiesc Iudeii? * Vers. 5.

* 1 Tim. 5. 20. + Fapt. 10. 28; 11. 3.

15 Noi * din fire suntem Iudei, și nu păcătoși ** din Neamuri; * Fapt. 15. 10, 11.

** Mat. 9. 11. Efes. 2. 3, 12.

16 știind * însă că omul nu este îndreptățit din faptele legii ci ** prin credința în Isus Hristos, chiar noi am crezut în Hristos Isus ca să fim îndreptățiți din credința lui Hristos și nu din ți faptele legii, pentru că din faptele legii nici o carne nu va fi îndreptățită.

* Fapt. 13. 38, 39. ** Rom. 1. 17; 3. 22. 143. 2. Rom. 3. 20. Cap. 3. 11.

17 Iar dacă noi în timp ce căutam să fim îndreptățiți în Hristos, am fost aflați și noi înșine păcătoși, * oare Hristos este un slujitor al păcatului? Să nu fie așa! * 1 Ioan 3. 8, 9.

18 Căci dacă zidesc iarăși cele ce am dărâmat, mă învederez pe mine însumi calcător al legii.

19 Căci eu prin * lege am murit față de lege ca să trăiesc ți față de Dumnezeu. * Rom. 8. 2. ** Rom. 6. 14; 7. 4, 6. + Rom. 6. 11. 2 Cor. 5. 15. 1 Tes. 5. 10. Evr. 9. 14. 1 Pet. 4. 2.

20 Am fost răstignit * cu Hristos și trăiesc... dar nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine; — iar ceeace trăiesc acum în carne, trăiesc ** în credință, *credința* care este în Fiul lui Dumnezeu, care m'a iubit ți și s'a dat pe sine înșus pentru mine.

* Rom. 6. 6. Cap. 5. 24; 6. 14. ** 2 Cor. 5. 15. 1 Tes. 5. 10. 1 Pet. 4. 2. + Cap. 1. 4. Efes. 5. 2. Tit. 2. 14.

21 Nu lapăd harul lui Dumnezeu, căci dacă * dreptatea este prin lege, Hristos a murit deci degeaba. * Cap. 3. 21. Evr. 7. 11. Rom. 11. 6. Cap. 5. 4.

Legea și credința.

3O, Galateni fără minte! Cine v'a fermecat ** pe voi înaintea ochilor căroră Isus Hristos a fost zugrăvit ca răstignit?

* Cap. 5. 7. ** Cap. 2. 14; 5. 7.

2 Numai aceasta voiesc să aflu dela voi: din faptele legii ați primit Duhul * sau ** din auzirea credinței? * Fapt. 2. 38; 8. 15; 10. 47; 15. 8. Vers. 14. Efes. 1. 13. Evr. 6. 4. ** Rom. 10. 16, 17.

3 Așa de fără minte sunteți? După ce ați început *

în Duhul acum sfârșiți în carne? **

* Cap. 4. 9. ** Evr. 7. 16; 9. 10.

4 În zădar *ați pățimit atâtea, dacă chiar în zădar! *Evr. 10. 35, 36. 2 Ioan 8.

5 Deci celce *vă dă Duhul și lucrează minuni între voi o face din faptele legii sau din auzirea credinței? *2 Cor. 3. 8.

6 Dupăcum Avraam *a crezut pe Dumnezeu și i s'a socotit ca dreptate.

* Fac. 15. 6. Rom. 4. 3. 9. 21. 22. Iac. 2. 23.

7 Cunoașteți deci că cei-ce *sunt din credință, aceștia sunt fiii ai lui Avraam.

* Ioan 8. 39. Rom. 4. 11, 12, 16.

8 Și scriptura, văzând *mai dinainte că Dumnezeu îndreptățește pe Neamuri din credință, a dat mai dinainte lui Avraam vestea bună *zicând*: În **tine vor fi binecuvântate toate Neamurile. *Rom. 9. 17. Vers. 22.

** Fac. 12. 3; 18. 18; 22. 18. Fapt. 3. 25.

9 Așa că cei din credință sunt binecuvântați împreună cu credinciosul Avraam.

10 Căci toți câți sunt din faptele legii, sunt sub blestem; căci este scris: Blestemat *este oricine care nu stăruiește în toate cele scrise în cartea legii ca să le facă. *Deut. 27. 26. Ier. 11. 3.

11 Iar că *prin lege nimeni nu este îndreptățit la Dumnezeu, este învederat, fiindcă: Dreptul **va trăi din credință. *Cap. 2. 16.

** Hab. 2. 4. Rom. 1. 17. Evr. 10. 38.

12 Legea însă *nu este din credință, ci *zice*: Celce **va face cele ale legii va trăi prin ele. *Rom. 4. 4. 5.

10. 5. 6; 11. 6. **Evr. 18. 5. Neem. 9. 29. Ezech. 20. 11. Rom. 10. 5.

13 Hristos *ne-a răscumplat din blestemul legii făcându-se blestem pentru noi, pentrucă este scris: Blestemat **este oricine care este atârnat pe lemn!

* Rom. 8. 3. 2 Cor. 5. 21. Cap. 4. 5. ** Deut. 21. 23.

14 pentrucă *binecuvântarea lui Avraam să ajungă la Neamuri în Hristos Isus, ca să luăm prin credință făgăduința Domnului. **

* Rom. 4. 9. 16. ** Isa. 32. 15; 44. 3. Ier. 31. 33; 32. 40. Ezech. 11. 19; 36. 27. Ier. 2. 28. 29. Zah. 12. 10. Ioan 7. 39. Fapt. 2. 33.

Făgăduința și Legea.

15 Fraților, (vorbesec ca un om) nimeni dar nu desființează un legământ *întărit al unui om, sau mai adaugă la el. *Evr. 9. 17.

16 Iar făgăduințele au fost rostite lui *Avraam și seminței sale. El nu zice: Și semințelor! ca de multe; ci ca de una singură: Și

seminței tale! care este Hristos. ** *Fac. 12. 3, 7; 17. 7. Vers. 8. ** 1 Cor. 12. 12.

17 Eu dar zic aceasta: un legământ întărit mai înainte de Dumnezeu, nu-l înlătură *legea venită ** după patru sute treizeci de ani, încât să desființeze făgăduința. *Exod. 12. 40, 41.

** Rom. 1. 13, 11. Vers. 21.

18 Căci dacă moștenirea *este din lege, nu **mai este din făgăduință: dar Dumnezeu a făcut darul lui Avraam prin făgăduință.

* Rom. 8. 17. ** Rom. 4. 14.

19 Ce este cu legea deci? Ea *a fost adăogată din pricina călcărilor de lege până când avea să vină mântuirea **căreia i s'a făcut făgăduința: și a fost rânduită prin îngeri, prin mâna unui mijlocitor. **

* Ioan 15. 22. Rom. 4. 15; 5. 20; 7. 8, 13. 1 Tim. 1. 9. ** Vers. 16. † Fapt. 7. 53. Evr. 2. 2. †† Exod. 24. 19, 21, 22. Deut. 5. 22. 23, 27, 31. Ioan 1. 17. Fapt. 7. 38. 1 Tim. 2. 5.

20 Și mijlocitorul nu este mijlocitorul al unui singur, dar *Dumnezeu este unul singur. *Rom. 3. 29, 30.

21 Este deci legea împotriva făgăduințelor lui Dumnezeu? Să nu fie așa! Căci dacă *ar fi fost dată o lege ca putând să facă viu, cu adevărat dreptatea ar fi din lege. *Cap. 2. 21.

22 Dar scriptura a *închis toate **supt păcat, ca să făgăduința să fie dată credinciosilor din credința lui Isus Hristos. *Vers. 8. ** Rom. 3. 9, 19, 23; 11. 32. † Rom. 4. 11, 12, 16.

23 Și noi mai înainte de a veni credința, eram păziți supț lege, ca închiși pentru credința care avea să fie descoperită.

24 Încât legea *s'a făcut îndrumătorul nostru spre Hristos, ca ** să fim îndreptățiți din credință.

* Mat. 5. 17. Rom. 10. 4. Col. 2. 17. Evr. 9. 9, 10. ** Fapt. 13. 39. Cap. 2. 16. Mat. 5. 17.

25 Iar dupăce a venit credința, nu mai suntem supț îndrumător.

26 Căci toți *sunteți fii ai lui Dumnezeu prin credință în Hristos Isus.

* Ioan 1. 12. Rom. 8. 14-16. Cap. 4. 5. 1 Ioan 3. 1, 2.

27 Căci *câți dintre voi ați fost botezați pentru Hristos v'ați îmbrăcat cu **Hristos.

* Rom. 6. 3. ** Rom. 13. 14.

28 Nu *este nici Iudeu, nici Grec, nu este nici rob, nici slobod, nu este parte bărbătească și parte femeiască: căci toți sunteți una **în Hristos Isus.

* Rom. 10. 12. 1 Cor. 12. 13. Cap. 5. 6. Col. 3. 11. ** Ioan 10. 16; 17. 20, 21. Efes. 2. 14-16; 4. 4, 15.

29 Iar dacă *sunteți ai lui Hristos, sunteți deci sămânța lui Avraam, moștenitori**potrivit făgăduinței.

* Fac. 21. 10, 12. Rom. 9. 7. Evr. 11. 18.

** Rom. 8. 17. Cap. 4. 7, 28. Efes. 3. 6.

Moștenitorul și credința.

4 Zic însă: câtă vreme moștenitorul este prunc nu se deosebește întru nimic de rob, deși este domn peste toate,

2 ci este supt epitropi și îngrijitori pânăla ziua hotărîită mai înainte de tatăl.

3 Astfel și noi, când eram *prunci eram robiți supt începuturile nedesăvârșite ale lumii.

* Vers. 9. Cap. 2. 4; 5. 1. Col. 2. 8, 20. Evr. 9. 10.

4 Dar când * a venit plinirea vremii, Dumnezeu a trimis dela sine pe Fiul său, născut **din femeie, † născut supt †† lege,

* Fac. 49. 10. Dan. 9. 24. Marc. 1. 15. Efes. 1. 10. ** Ioan 1. 14. Rom. 1. 3. Filip. 2. 7. Evr. 2. 14. † Fac. 3. 15. Isa. 7. 14. Mic. 5. 3. Mat. 1. 23. Luc. 1. 31; 2. 7. †† Mat. 5. 17. Luc. 2. 27.

5 ca să *răscumpere pe cei de supt lege, ca **să căpătăm înfierea.

* Mat. 20. 28. Cap. 3. 13. Efes. 1. 7. Tit. 2. 14. Evr. 9. 12. 1 Pet. 1. 18, 19. ** Ioan 1. 12. Cap. 3. 26. Efes. 1. 5.

6 Și fiindcă sunteți fii, Dumnezeu a trimis dela sine pe Duhul *Fiului său

în inimile noastre care strigă: Ava, Tată.

* Rom. 5. 5; 8. 15.

7 Incât nu mai ești rob ci fiu; iar dacă *ești fiu, ești și moștenitor prin Dumnezeu.

* Rom. 8. 16, 17. Cap. 3. 20.

Galatenii și învățătorii mincinoși.

8 Ci atunci necunoscând *pe Dumnezeu, erați robi **acelora cari din fire nu sunt dumnezei.

* Efes. 2. 12. 1 Tes. 4. 5. ** Rom. 1. 26. 1 Cor. 12. 2. Efes. 2. 11, 12. 1 Tes. 1. 9.

9 Dar acum, dupăce *ați cunoscut pe Dumnezeu, sau mai bine dupăce ați fost cunoscuți de Dumnezeu, cum **vă întoarceți iarăș la începuturile † nedesăvârșite, slabe și sărace, cărora iarăș voiți să le fiți robi din nou?

* 1 Cor. 8. 3; 13. 12. 2 Tim. 2. 19. ** Cap. 3. 3. Col. 2. 20. † Rom. 8. 3.

10 Voi păziți zile *și luni și vremi hotărîte și ani!

* Rom. 14. 5. Col. 2. 16.

11 Mă tem de voi ca nu cumva să *mă fi ostenit în zădar pentru voi.

* Cap. 2. 2; 5. 2, 4. 1 Tes. 3. 5.

12 Vă rog, fraților, fiți ca mine, căci și eu sânt ca voi. Nu *m'ați nedreptățit cu nimic.

* 2 Cor. 2. 5.

13 Și știți că *din pricina slăbiciunii cărnii v'am

vestit evanghelia întâia **

oră; * 1 Cor. 2. 3. 2 Cor. 11. 30; 19. 7, 9. ** Cap. 1. 6.

14 Și ce era o ispită pentru voi în carnea mea n'ați disprețuit, nici n'ați scuipat, ci m'ați primit ca *pe un inger al lui Dumnezeu, ca **pe Hristos Isus.

* 1 Sam. 19. 27. Zah. 12. 8. Mat. 2. 7. ** Mat. 10. 40. Luc. 10. 16. Ioan 13. 20. 1 Tes. 2. 13.

15 Unde este deci ferdrea voastră? Căci vă mărțurisesc că dacă ar fi fost eu puțină v'ați fi scos ochii voștri și mi i-ați fi dat mie.

16 Astfel deci m'am făcut oare vrăjmașul voștru pentrucă *vă vorbesc ade-vărul?

* Cap. 2. 5, 14.

17 Ei vă râvnesc nu cu gând bun. * ci voiesc să vă despartă ca să râvniți după ei.

* Rom. 10. 2. 2 Cor. 11. 2. 18 Este bine să fii râvnitor în ce este bine totdeauna și nu numai când sânt de față la voi.

19 Copilașii mei, *pentru cari iarăș sânt în dureri de facere până când va lua chip Hristos în voi.

* 1 Cor. 4. 15. Film. 10. Iac. 1. 18.

20 Aș vrea să fiu de față la voi chiar acum și să-mi schimb glasul, căci sânt în nedumerire în privința voastră.

Pilda Agarei și a Sarei.

21 Spuneți-mi voi cari voți să fiți sub lege, nu auziți legea?

22 Căci este scris că Avraam a avut doi fii, pe unul *din cea roabă și pe altul **din cea slobodă.

* Fac. 16. 15. ** Fac. 21. 2.

23 Și cel din cea roabă a *fost născut după carne, iar ** cel din cea slobodă a *fost născut prin făgăduință; * Rom. 9. 7, 8. ** Fac. 18. 10, 14; 21. 1, 2. Evr. 11. 11.

24 cari au alt înțeles: căci aceste femei sunt două legăminte, unul dela muntele Sinai, * născând spre robie, care este Agar. —

* Deut. 23. 2.

25 Și „Agar” este muntele Sinai în Arabia; — și ea stă în acelaș rând cu Ierusalimul de acum, căci robește cu fiii săi.

26 Dar Ierusalimul *de sus este slobod, ca unul care este mama noastră.

* Isa. 2. 2. Evr. 12. 22. Apoc. 3. 12; 21. 2, 10.

27 Căci este scris: Veselește-te * tu, steapo, care nu naști; izbucnește în bucurie și strigă tu care n'ai dureri de facere; pentrucă mulți sunt copiii celei singuratice, mai mulți decât ai celeice are bărbat.

* Isa. 54. 1.

28 Voi însă, fraților, sunteți copii * ai făgăduinței ca Isaac.

* Fapt. 3. 25. Rom. 9. 8. Cap. 3. 29.

29 Dar după cum atunci celce * a fost născut după carne prigonă pe cel născut după Duh, așa ** este și acum.

* Fac. 21. 9. ** Cap. 5. 11; 6. 12.

30 Dar ce zice scrip-tura? * Dă afară ** pe roaba și pe fiul ei: căci fiul + roabei nu va moșteni cu fiul celei slobode.

* Cap. 3. 8, 22. ** Fac. 21. 10, 12. † Ioan 8. 35.

31 Deaceia, fraților, noi nu suntem copii ai roabei ci * ai celei slobode.

* Ioan 8. 36. Cap. 5. 1. 13.

5 Hristos ne-a slobozit pentru slobozenie. Stați tari * deci și nu vă încurcați iarăși în ** jugul robiei.

* Ioan 8. 32. Rom. 6. 18. 1 Pet. 2. 16. ** Fapt. 15. 10. Cap. 2. 4; 4. 9.

Slobozenia creștină.

2 Iată eu, Pavel, vă zic, că dacă * veți fi tăiați împrejur, Hristos nu vă va folosi nimic. * Fapt. 15. 1; 16. 3.

3 Și mărturisese iarăși oricărui om tăiat împrejur, că * este dator să facă toată legea.

* Cap. 3. 10.

4 Sunteți * despărțiți de Hristos voi cari voiați să

fiți îndreptați prin lege, ați căzut din ** har.

* Rom. 9. 31, 32. Cap. 2. 21. ** Ebr. 12. 16.

5 Căci noi prin Duhul așteptăm * din credință nădejdea dreptății.

* Rom. 8. 24, 25. 2 Tim. 4. 8.

6 Căci * în Hristos Isus nici lăierea împrejur nu poate ceva, nici netăierea împrejur, ci credința ** care lucrează prin iubire.

* 1 Cor. 7. 19. Cap. 3. 28; 6. 15. Col. 3. 11. ** 1 Tes. 1. 3. Iac. 2. 18, 20, 22.

7 Voi alergați * bine; cino ** v'a împiedecat ca să nu vă supuneți adevărului?

* 1 Cor. 9. 24. ** Cap. 3. 1.

8 Induplecarea aceasta nu este dela celce * v'a chemat.

* Cap. 1. 6.

9 Puțin * aluat dospește toată frământătura.

* 1 Cor. 5. 6; 15. 33.

10 Eu * am încredere în Domnul cu privire la voi că nimic alt nu veți gândi, iar celce ** vă tulbură va purta judecata, oricine ar fi el.

* 2 Cor. 2. 3; 8. 22. ** Cap. 1. 7. † 2 Cor. 10. 6.

11 Eu * dar, fraților, dacă mai propovăduiesc tăierea împrejur, pentruce ** mai sânt prigonit? Deci dar s'a desființat + piatra de poticnire a crucii.

* Cap. 6. 12. ** 1 Cor. 15. 30. Cap. 4. 29; 6. 17. † 1 Cor. 1. 23.

12 Și * dacă s'ar tăia mă-

car de tot ceice ** vă răsgoalește! * Ios. 7. 25. 1 Cor. 5. 13. Cap. 1. 8, 9. ** Fapt. 15. 1, 2, 24.

Indema să trăiască în dragoste.

13 Căci voi, fraților, ați fost chemați la slobozenie; * numai nu întrebuințați slobozenia voastră ca privilej pentru carne, ci ** slușiți ca robi unii altora prin iubire.

* 1 Cor. 8. 9. 1 Pet. 2. 16. 2 Pet. 2. 19. Iuda 4. ** 1 Cor. 9. 19. Cap. 6. 2.

14 Căci toată * legea este împlinită într'un singur cuvânt, în acesta: ** Iubește pe aproapele tău ca pe tine însuși.

* Mat. 7. 12; 22. 40. Iac. 2. 8. ** Lev. 19. 18. Mat. 22. 39. Rom. 13. 8, 9.

15 Iar dacă vă mușcați unii pe alții și vă mâncați, luați seama să nu fiți miștuți unii de alții.

Faptele firii pământești și Duhul.

16 Ci zic: umblați * în Duhul și nu veți împlini pofta cărnii. * Rom. 6. 12; 8. 1, 4. 13. 14. Vers. 25. 1 Pet. 2. 11.

17 Căci carnea * pofteste împotriva Duhului, iar Duhul împotriva cărnii; căci acestea stau împotriva unu altuia, ca ** să nu faceți ceea ce ați voi.

* Rom. 7. 23; 8. 6, 7. ** Rom. 7. 15, 19.

18 Dar dacă * sunteți mă-

nați de Duhul nu sunteți supt lege. * Rom. 6. 14; 8. 2.

19 Și faptele * cărnii sunt arătate, ca unele cari sunt: curvie, necurătenie, destrăbălare, * 1 Cor. 3. 3. Efes. 5. 3. Col. 3. 5. Iac. 3. 14, 15.

20 închinare la idoli, fermecătorie, vrăjmeșii, ceartă, gelozie, întărâtări, zavistii, desbinări, secte,

21 pismuiri, beții, ospețe desfătătoare și cele asemenea acestora, pe cari vi le spun mai înainte, după cum v'am spus mai înainte, că ceice * făptuiesc unele ca acestea nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu. * 1 Cor. 6. 9. Efes. 5. 5. Col. 3. 6. Apoc. 22. 15.

22 Iar roada * Duhului este iubire, bucurie, pace, îndelungă-răbdare, bună-late, ** inimă bună, † credincioșie, ††

* Ioan 15. 2. Efes. 5. 9. ** Col. 3. 12. Iac. 3. 17. † Rom. 15. 14. †† 1 Cor. 13. 7.

23 blândeță, înfrânare; împotriva * unora ca acestea nu este lege. * 1 Tim. 1. 9.

24 Și ceice sunt ai lui Hristos Isus au răstignit * carnea împreună cu patimile și poftele ei.

* Rom. 6. 6; 13. 14. Cap. 2. 20. 1 Pet. 2. 11.

25 Dacă * trăim în Duhul să și pășim în Duhul.

* Rom. 8. 4, 5. Vers. 16.

26 Să * nu fim iubitori

de slavă deșartă, întărâtându-ne unii pe alții, pizmuindu-ne unii pe alții.

* Filip. 2. 3.

Indemn la sprijinirea altora.

6 Fraților, chiar dacă * un om va fi apucat de vreo greșală, voi cari sunteți duhovnicești, ** îndreptați pe unul ca acesta cu * duhul blândeței; luând seama asupra ta însuși ca * să nu fii ispitit și lu.

* Rom. 14. 1; 15. 1. Evr. 12. 13. Iac. 5. 19. ** 1 Cor. 2. 15; 3. 1. † 1 Cor. 4. 21. 2 Tes. 3. 15. 2 Tim. 2. 25. †† 1 Cor. 7. 5, 10, 12.

2 Purtați * greutatea unii altora, și astfel împliniți legea ** lui Hristos.

* Rom. 15. 1. Cap. 5. 13. 1 Tes. 5. 14. ** Ioan 13. 14, 15, 34; 15. 12. Iac. 2. 8. 1 Ioan 4. 21.

3 Căci dacă * i se pare cuiva că este ceva, deși nu este nimic, ** se amăgește pe sine însuș.

* Rom. 12. 3. 1 Cor. 8. 2. Cap. 2. 6. ** 2 Cor. 3. 5; 22. 11.

4 Dar să-și încerce fiecare * fapta sa însuș și atunci va avea cuvânt de laudă numai față de sine și nu ** față de altul.

* 1 Cor. 11. 28. 2 Cor. 13. 5. ** Luc. 18. 11.

5 Căci fiecare * își va purta sarcina sa însuș.

* Rom. 2. 6. 1 Cor. 3. 8.

Indemn la dărnicie.

6 Dar celce * ia învățatură în cuvânt să facă

parte celui ce dă învățatura de toate bunurile.

* Rom. 15. 27. 1 Cor. 9. 11, 14.

7 Nu * fiți amăgiți, Dumnezeu ** nu se lasă luat în râs: căci ce * va sămăna omul aceea va și secera.

* 1 Cor. 6. 9; 15. 33. ** Iov 4. 8. † Luc. 16. 25. Rom. 2. 6. 2 Cor. 9. 6. **8** Pentru că celce * sămăna în carnea sa va secera din carne putrezire, iar celce sămăna în Duhul va secera din Duhul viață vecinică.

* Iov 4. 8. Prov. 11. 18; 22. 8. Osea 8. 7; 10. 12. Rom. 8. 13. Iac. 3. 18.

9 Și să * nu obosim făcând binele, căci la vremea nimerită vom secera, dacă ** nu leșinăm.

* 1 Cor. 15. 58. 2 Tes. 3. 13. ** Mat. 24. 13. Evr. 3. 6, 14; 10. 36; 12. 3, 5. Apoc. 2. 10.

10 Așa * dar, după cum avem vreme nimerită, să ** facem binele către toți, dar mai ales către cei din casa * credinței.

* Ioan 9. 4; 12. 35. ** 1 Tes. 5. 15. 1 Tim. 6. 18. Tit. 3. 8. † Efes. 2. 19. Evr. 36.

Singura laudă a apostolului.

11 Vedeți cu ce slove mari v'am scris cu însăși mâna mea.

12 Toți câți voiesc să aibă față bună în carne, aceștia vă * silesc să vă tăiați împrejur, numai ** ca să nu fie prigoniti * ei pentru crucea lui Hristos.

* Cap. 2. 3, 14. ** Filip. 3. 18. † Cap. 5. 11.

13 Căci nici chiar cei tăiați împrejur nu păzesc legea, ci voiesc ca voi să fiți tăiați împrejur ca să se laude ei în carnea voastră.

14 Pentru mine * însă departe fie ca să mă laud decât în crucea Domnului nostru Isus Hristos, prin care lumea îmi este răstignită ** și eu lumii.

* Filip. 3. 3, 7, 8. ** Rom. 6. 6. Cap. 2. 20.

15 Căci * nici tăierea împrejur nu este ceva, nici netăierea împrejur, ci o zidire ** nouă.

* 1 Cor. 7. 19. Cap. 5. 6. Col. 3. 11. ** 2 Cor. 5. 17.

16 Și * câți vor păși după ** dreptarul acesta, pace fie peste ei și milă, și peste Israelul * lui Dumnezeu.

* Ps. 125. 5. ** Filip. 3. 16. † Rom. 2. 29; 4. 12; 9. 6—8. Cap. 3. 7, 9, 29. Filip. 3. 3.

17 De aici înainte nimeni să nu-mi facă neajunsuri, căci eu port * în trupul meu semnele împunsăturilor Domnului Isus.

* 2 Cor. 1. 5; 4. 10; 11. 23. Cap. 5. 11. Col. 1. 24.

18 Harul * Domnului nostru Isus Hristos fie cu duhul vostru, fraților. Amin.

* 2 Tim. 4. 22. Film. 25.

EPISTOLA LUI PAVEL APOSTOLUL CĂTRE EFESENI.

Urare.

1 Pavel, apostol al lui Hristos Isus prin * voia lui Dumnezeu, sfinților ** cari sunt în Efes și * credincioșilor în Hristos Isus:

* 2 Cor. 1. 1. ** Rom. 1. 7. 2 Cor. 1. 1. † 1 Cor. 4. 17. Cap. 6. 21. Col. 1. 2.

2 Har vouă * și pace dela Dumnezeu Tatăl nostru și dela Domnul Isus Hristos.

* Gal. 1. 3. Tit. 1. 4.

Binecuvântările lui Dumnezeu.

3 Binecuvântat * fie Dumnezeu și Tatăl al Domnului nostru Isus Hristos, care ne-a binecuvântat cu orice binecuvântare duhovnicească în cele cerești în Hristos.

* 2 Cor. 1. 3. 1 Pet. 1. 3. **4** după cum ne-a * ales el mai înainte ** de întemeierea lumii, ca să fim †

sfinți și fără cusur înaintea sa, în dragoste.

* Rom. 8. 28. 2 Tes. 2. 13. 2 Tim. 1. 9. Iac. 2. 5. 1 Pet. 1. 2; 2. 9. ** 1 Pet. 1. 2, 20. † Luc. 1. 75. Cap. 2. 10; 5. 27. Col. 1. 22. 1 Tes. 4. 7. Tit. 2. 12.

5 rânduindu-ne mai * dinaintea ca să ne înfieză ** pentru sine prin Isus Hristos, potrivit † bună-plăcerii voiei sale.

* Rom. 8. 29, 30. Vers. 11. ** Ioan. 1. 12. Rom. 8. 15. 2 Cor. 6. 18. Gal. 4. 5. 1 Ioan. 3. 1. † Mat. 11. 26. Luc. 12. 32. 1 Cor. 1. 21. Vers. 9.

6 spre lauda slavei harului său cu * care ne-a dăruit în Cel Iubit: **

* Rom. 3. 24; 5. 15. ** Mat. 3. 17; 7. 5. Ioan. 3. 35; 10. 17.

7 în * care avem răscumpărarea noastră prin sângele lui, iertarea greșelilor noastre potrivit bogăției ** harului său,

* Fapt. 20. 28. Rom. 3. 24. Col. 1. 14. Evr. 9. 12. 1 Pet. 1. 18, 19. Apoc. 5. 9. ** Rom. 2. 4; 3. 24; 9. 23. Cap. 2. 7; 3. 8, 16. Filip. 4. 19.

8 pe care l-a făcut să prisosească spre noi în orice înțelepciune și pricepere,

9 făcându-ne cunoscut * taina voiei sale, după plăcerea sa pe care ** și-a pus-o în gând mai dinainte,

* Rom. 16. 25. Cap. 3. 4, 9. Col. 1. 26. ** Cap. 3. 11. 2 Tim. 1. 9.

10 pentru economia plinirii * vremurilor cuvenite, ca ** să-și adune iarăși sub

un cap toate † în Hristos, cele din ceruri și cele de pe pământ; în el, *zic*,

* Gal. 4. 4. Evr. 1. 2; 9. 10. 1 Pet. 1. 20. ** 1 Cor. 3. 22, 23; 11. 3. Cap. 2. 15; 3. 15. † Filip. 2. 9, 10. Col. 1. 20.

11 în * care am și fost făcuți moștenitori, fiind rânduți mai ** dinainte după † planul celui care lucrează toate potrivit sfatului voiei sale,

* Fapt. 20. 32; 26. 18. Rom. 8. 17. Col. 1. 12; 3. 24. Tit. 3. 7. Iac. 2. 5. 1 Pet. 1. 4. ** Vers. 5. † Isa. 46. 10, 11.

12 ca * să fim spre lauda slavei sale noi, cari ** am nădăjduit mai înainte în Hristos:

* Vers. 6, 14. 2 Tes. 2. 13. ** Iac. 1. 18.

13 în care și voi, auzind cuvântul * adevărului, evanghelia mântuirii voastre, — în care și crezând ați fost pecetluiti cu ** Duhul Sfânt al făgăduinței,

* Ioan. 1. 17. 2 Cor. 6. 7. ** 2 Cor. 1. 22. Cap. 4. 30.

14 care * este arvuna moștenirii noastre, pentru ** răscumpărarea † stăpânirii dobândite de Dumnezeu, spre † lauda slavei lui.

* 2 Cor. 1. 22; 5. 5. ** Iac. 21. 28. Rom. 8. 32. Cap. 4. 30. † Fapt. 20. 28. † Vers. 6, 12. 1 Pet. 2. 9.

Rugăciunea lui Pavel.

15 Pentru aceasta și eu, auzind * de credința în Domnul Isus care este în voi și de iubirea către toți sfinții,

* Col. 1. 4. Filip. 4.

16 nu * încetez să mulțumesc pentru voi făcând pomenire în rugăciunile mele, * Rom. 1. 9. Filip. 1. 3, 4. Col. 1. 3. 1 Tes. 1. 2. 2 Tes. 1. 3.

17 ca Dumnezeu * Domnului nostru Isus Hristos, Tatăl slavei, să ** vă dea un duh de înțelepciune și descoperire în cunoașterea deplină a lui,

* Ioan. 20. 17. ** Col. 1. 9.

18 având luminați ochii * inimii voastre ca să cunoașteți care este nădejdea ** chemării lui, care este bogăția slavei moștenirii † lui în sfinți, * Fapt. 26. 18. ** Cap. 2. 12; 4. 4. † Vers. 11.

19 și cât de peste măsură este mărimea puterii lui către noi, cari credem, după * lucrarea lăriei virtuții lui,

* Cap. 3. 7. Col. 1. 29; 2. 12.

20 pe care a lucrat-o în Hristos sculându-l * dintre cei morți și așezându-l ** la dreapta lui în cele cerești,

* Fapt. 2. 24, 33. ** Ps. 110. 1. Fapt. 7. 55, 56. Col. 3. 1. Evr. 1. 3; 10. 12.

21 * sus peste orice domnie ** și stăpânire și putere și domnire și peste orice nume ce se numește, nu numai în veacul acesta ci și în cel viitor.

* Filip. 2. 9, 10. Col. 2. 10. Evr. 1. 4. ** Rom. 8. 38. Col. 1. 16; 2. 15.

22 Și i-a supus toate * supt picioarele lui și pe

el l-a dat cap ** peste toate, bisericii. * Ps. 8. 6. Mat. 28. 18. 1 Cor. 15. 27. Evr. 2. 8. ** Cap. 4. 15, 16. Col. 1. 18. Evr. 2. 7.

23 care * este trupul lui, plinătatea ** celui ce † plinește toate în toți.

* Rom. 12. 5. ** 1 Cor. 12. 12, 27. † Cap. 4. 12; 5. 23, 30. Col. 1. 18, 24.

Mântuirea prin har.

2 Si pe voi * v'a făcut vii, cari erați ** morți în greșalele și păcatele voastre, * Ioan. 5. 24. Col. 2. 13. ** Vers. 5. Cap. 4. 18.

2 în * cari ați umblat odinioară potrivit veacului lumii acesteia, potrivit domnului ** puterii vădului, duhului care lucrează acum în fiii neascultării; † * 1 Cor. 6. 11. Cap. 4. 22. Col. 1. 21; 3. 7. 1 Ioan. 5. 19. ** Cap. 6. 12. † Cap. 5. 6. Col. 3. 6.

3 între * cari și noi toți am petrecut odinioară în poftele ** cărnii noastre, făcând voile cărnii și ale gândurilor și eram † din fire copii ai mâniei ca și ceilalți: — * Tit. 3. 3. 1 Pet. 4. 3. ** Gal. 5. 16. † Ps. 51. 5. Rom. 5. 12, 14.

4 Dar Dumnezeu fiind bogat * în milă, pentru multa sa iubire cu care ne-a iubit,

* Rom. 10. 12. Cap. 1. 7. Vers. 7.

5 chiar * când eram noi morți prin greșalele noastre ne-a ** făcut vii im-

preună cu Hristos, — (prin har sunteți mântuiți),

* Rom. 5. 6, 8, 10. Vers. 1. ** Rom. 6. 4, 5. Col. 2. 12, 13; 3. 1, 3.

6 și ne-a sculat împreună cu el și ne-a așezat împreună cu el în cele cerești, * în Hristos Isus:

* Cap. 1. 20.

7 ca să arate în veacurile cari vin bogăția peste măsură a harului său în bunătațea * sa față de noi în Hristos Isus.

* Tit. 3. 4. Rom. 3. 24.

8 Căci * prin har sunteți mântuiți prin ** credință; și aceasta nu din voi, *este* darul *†* lui Dumnezeu;

* Vers. 5. ** Rom. 4. 16. 2 Tim. 1. 9. † Mat. 16. 17. Ioan 6. 44, 65. Rom. 10. 14, 15, 17. Cap. 1. 19. Filip. 1. 29.

9 nu * din fapte ca să nu se laude cineva.

* Rom. 3. 20, 27, 28; 4. 2; 9. 11; 11. 6. 1 Cor. 1. 29—31. 2 Tim. 1. 9. Tit. 3. 5.

10 Căci noi suntem lucrarea * lui, fiind făcuți în Hristos Isus pentru fapte bune, pe cari Dumnezeu mai dinainte le-a ** pregătit, ca să umblăm în ele. * Deut. 32. 6. Ps. 100. 3. Is. 19. 25; 29. 23; 44. 21. Ioan 3. 3, 5. 1 Cor. 3. 9, 2 Cor. 5. 5, 17. Cap. 4. 24. Tit. 2. 14. ** Cap. 1. 4.

Neamurile și Iudeii uniți.

11 Deaceea aduceți-vă aminte că odinioară voi, Neamurile în carne, cei numiți

Netăiere împrejur de cea numită Tăiere împrejur, * făcută cu mâna în carne, * 1 Cor. 12. 2. Cap. 5. 8. Col. 2. 21; 2. 13.

12 că * în vremea aceea ** erați fără Hristos, înstrăinați *†* de cetățenia lui Israel și străini de legămintele *††* făgăduinței, neavând * *†* nădejde și fără *†* Dumnezeu în lume.

* Rom. 2. 28, 29. Col. 2. 11. ** Cap. 4. 18. Col. 1. 21. † Ezech. 13. 9. Ioan 10. 15. †† Rom. 9. 4, 8. * *†* 1 Tes. 4. 13. †* Gal. 4. 8. 1 Tes. 4. 5.

13 Acum * însă în Hristos Isus voi, cari altădată erați departe, ** v-ați făcut aproape prin sângele lui Hristos.

* Gal. 3. 28. ** Fapt. 2. 39. Vers. 17.

14 Căci el * este pacea noastră, care a ** făcut cele două una, și a surpat păretele din mijloc al îngrădirii, * Mic. 5. 5. Ioan 16. 33.

Fapt. 10. 36. Rom. 5. 1. Col. 1. 20.

** Ioan 10. 16. Gal. 3. 28.

15 după ce a desființat * în carnea sa vrăjmășia, ** *adică* legea poruncilor care stă în orânduire, ca să facă în sine însuș pe cei doi să fie un singur om *†* nou, făcând *astfel* pace,

* Col. 2. 14, 20. ** Col. 1. 22. † 2 Cor. 5. 17. Gal. 6. 15. Cap. 4. 24.

16 și să împăce * cu Dumnezeu pe amândoi într'un singur trup prin cruce, du-

păce a omorât ** vrăjmășia prin ea. * Col. 1. 20—22.

* Rom. 6. 6; 8. 3. Col. 2. 14.

17 Și a venit * și a vestit pace vouă celor ** de departe și pace celor de aproape; * Isa. 57. 19. Zah. 9. 10. Fapt. 2. 39; 10. 36. Rom. 5. 1. Vers. 13, 14. ** Ps. 148. 14.

18 căci prin * el avem amândoi intrarea la Tatăl într'un singur Duh.

* Ioan 10. 9; 14. 6. Rom. 5. 2. Cap. 3. 12.

Evr. 4. 16; 10. 19, 20. 1 Pet. 3. 18.

** 1 Cor. 12. 13. Cap. 4. 4.

Un templu sfânt în Domnul.

19 Deci dar nu mai sunteți străini și locuitori vremelnici, ci sunteți împreună cetățeni * ai sfinților și casnici ** ai lui Dumnezeu, * Filip. 3. 20. Evr. 12. 22, 23. ** Gal. 6. 10. Cap. 3. 15.

20 fiind zidiți * pe ** temelie apostolilor *†* și proorocilor, piatra *††* din capul unghiului fiind însuș Hristos Isus,

* 1 Cor. 3. 9, 10. Cap. 4. 12. 1 Pet. 2. 4, 5.

** Mat. 16. 18. Gal. 2. 9. Apoc. 21. 14.

† 1 Cor. 12. 28. Cap. 4. 11. †† Ps. 118. 22.

Isa. 28. 16. Mat. 21. 42.

21 în care * orice zidire bine împreunată crește ca să fie un templu ** sfânt în Domnul, * Cap. 4. 15, 16.

** 1 Cor. 3. 17; 6. 19. 2 Cor. 6. 16.

22 în * care și voi sunteți zidiți împreună ca să fiți o locuință a lui Dumnezeu în Duhul. * 1 Pet. 2. 5.

Taina chemării Neamurilor.

3 Pentru aceasta eu, Pavel, întemnițatul * lui Hristos Isus pentru ** voi, Neamurilor... —

* Fapt. 21. 33; 28. 17, 20. Cap. 4. 1; 6. 20. Filip. 1. 7, 13, 14, 16. Col. 4. 3, 18. 2 Tim. 1. 8; 2. 9. Film. 1. 11. ** Gal. 5. 9. Col. 1. 24. 2 Tim. 2. 10.

2 (Dacă negreșit ați auzit de economia * harului lui ** Dumnezeu care mi-a fost dată mie pentru voi,

* Rom. 1. 5; 11. 13. 1 Cor. 4. 1. Cap. 4. 7. Col. 1. 25. ** Fapt. 9. 15; 13. 2. Rom. 12. 3. Gal. 1. 16. Vers. 8.

3 că * potrivit unei descoperiri ** mi s'a făcut *†* cunoscut taina, cum *††* am scris mai înainte pe scurt, * Fapt. 22. 17, 21; 26. 17, 18. ** Gal. 1. 12. † Rom. 16. 25. Col. 1. 26, 27. †† Cap. 1. 9, 10.

4 după care puteți, celand, să înțelegeți priceperea mea în * taina lui Hristos, * 1 Cor. 4. 1. Cap. 6. 19.

5 care * în alte veacuri n'a fost făcută cunoscut fiilor oamenilor, cum ** a fost descoperită acum sfinților săi apostoli și prooroci prin Duhul, * Fapt. 10. 28. Rom. 16. 25. Vers. 9. ** Cap. 2. 20.

6 *anume* că: Neamurile sunt * împreună moștenitoare și un trup împreună și împreună ** părtași *†* ai făgăduinței în Hristos Isus prin evanghelie,

* Gal. 3. 28, 29. Cap. 2. 14. ** Cap. 2. 15, 16. † Gal. 3. 14.

7 al cărei *slujitor am fost făcut eu potrivit **darului harului lui Dumnezeu, care mi-a fost dat potrivit cu lucrarea *puterii lui.

* Rom. 15. 16. Col. 1. 23, 25. ** Rom. 1. 5. † Rom. 15. 18. Cap. 1. 19. Col. 1. 29.

8 Mie, * celui cu mult mai mic decât toți sfinții, mi-a fost dat harul acesta ca să ** binevestesc Neamurilor bogățiile † de nepătruns ale lui Hristos,

* 1 Cor. 15. 9. 1 Tim. 1. 13, 15. ** Gal. 1. 16; 2. 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11. † Cap. 1. 7. Col. 1. 27.

9 și să pun în lumină înaintea tuturor care este economia tainei * ascunsă ** din veacuri în Dumnezeu care † a făcut toate.

* Vers. 3. Cap. 1. 9. ** Rom. 16. 25. Vers. 5. 1 Cor. 2. 7. Col. 1. 26. † Ps. 33. 6. Ioan 1. 3. Col. 1. 16. Evr. 1. 2.

10 Ca * înțelepciunea lui Dumnezeu cea de multe feluri să ** fie făcută cunoscut acum prin biserică domniilor și stăpânirilor † în cele cerești, * 1 Pet. 1. 12.

** Rom. 8. 38. Cap. 1. 21. Col. 1. 6. 1 Pet. 3. 22. † 1 Cor. 2. 7. 1 Tim. 3. 16.

11 după * planul veacurilor, pe care l-a făcut în Hristos Isus, Domnul nostru,

* Cap. 1. 9.

12 în care avem îndrăzneala și intrarea * în ** deplină încredere prin credința în el.

* Cap. 2. 18. ** Evr. 4. 16.

13 Deaceea cer * să nu leșinați în necazurile mele pentru voi ** cari sunt † slava voastră). —

* Fapt. 14. 22. Filip. 1. 14. 1 Tes. 3. 3. ** Vers. 1. † 2 Cor. 1. 6.

Rugăciunea lui Pavel pentru toți.

14 Pentru aceasta implec genuinchii înaintea Tatălui,

15 din care își trage numele orice * familie în ceruri și pe pământ,

* Cap. 1. 10. Filip. 2. 9—11.

16 ca să vă dea, potrivit cu * bogățiile slavei lui, să ** fiți întăriți cu putere prin Duhul lui în ce privește omul † din lăuntru.

* Rom. 9. 23. Cap. 1. 7. Filip. 4. 19. Col. 1. 27. ** Cap. 6. 10. Col. 1. 11. † Rom. 7. 22. 2 Cor. 4. 16.

17 ca * Hristos să locuiască prin credință în inimile voastre, ca, ** înrădăcinați și întemeiați în iubire,

* Ioan 14. 23. Cap. 2. 22. ** Col. 1. 23; 2. 7.

18 să * puteți pe deplin să înțelegeți împreună cu toți sfinții, care ** este largimea și lungimea și adâncimea și înălțimea

* Cap. 1. 18. ** Rom. 10. 3, 11, 12.

19 și să cunoașteți iubirea lui Hristos care întrece cunoștința, ca să fiți plini pânăla * toată plinătatea lui Dumnezeu.

* Ioan 1. 16. Cap. 1. 23. Col. 2. 9, 10.

20 Iar celuice * poate să facă mult ** mai mult decât toate cele ce cerem sau gândim, potrivit † puterii dare lucrează în noi,

* Rom. 15. 25. Iuda 24. ** 1 Cor. 2. 9. † Vers. 7. Col. 1. 29.

21 a lui * fie slava în biserică și în Hristos Isus în toate neamurile veacului veacurilor! Amin.

* Rom. 11. 36; 16. 27. Evr. 13. 21.

Unirea credinței.

4 Vă îndemn deci eu, * cel întemnițat în Domnul, ca să umblați ** într'un chip vrednic de chemarea cu care ați fost chemați, * Cap. 3. 1. Film. 1. 9. ** Filip. 1. 27. Col. 1. 10. 1 Tes. 1. 12.

2 cu * toată smerenia și blândeța, cu îndelungă-răbdare, îngăduindu-vă unii pe alții în iubire;

* Fapt. 20. 19. Gal. 5. 22, 23. Col. 3. 12, 13.

3 sârguindu-vă să păstrați unirea Duhului în legătura păcii. * * Col. 3. 14.

4 Este un singur * trup și un singur ** Duh, după cum ați și fost chemați pentru o singură nădejde † a chemării voastre;

* Rom. 12. 5. 1 Cor. 12. 12, 13. Cap. 2. 16. ** 1 Cor. 12. 4, 11. † Cap. 1. 18.

5 un singur * Domn, o singură ** credință, un singur botez; † * 1 Cor. 1. 13; 8. 6; 12. 0. 2 Cor. 11. 4. ** Vers. 13. Iuda 3. † Gal. 3. 27, 28. Evr. 6. 6.

6 un singur * Dumnezeu

și Tatăl al tuturor, ** care este peste toți și prin toți și în toți. * Mal. 2. 10. 1 Cor. 8. 6; 12. 6. ** Rom. 11. 36.

7 Iar fiecăruia * dintre noi i s'a dat harul după măsura darului lui Hristos.

* Rom. 12. 3. 6. 1 Cor. 12. 11.

8 Deaceea zice: Suindu-se * la înălțime a ** adus roabă robimea și a dat daruri oamenilor.

* Ps. 68. 18. ** Jude. 5. 12. Col. 2. 15.

9 (Iar * acest: „S'a suit”, ce este decât că s'a și pogorit în părțile mai de jos ale pământului?)

* Ioan 3. 13; 6. 33, 62.

10 Cel ce s'a pogorit este acelaș care s'a * suit mai pesus de toate cerurile ca ** să umple toate).

* Fapt. 1. 9, 11. 1 Tim. 3. 16. Evr. 4. 14; 7. 26; 8. 1; 9. 24. ** Fapt. 2. 33.

11 Și el * însuș a dat pe unii apostoli, pe alții prooroci, pe alții evangheliști, ** pe alții păstori † și învățători, ††

* 1 Cor. 12. 28. Cap. 2. 20. ** Fapt. 21. 8. 2 Tim. 4. 5. † Fapt. 20. 28. †† Rom. 12. 7.

12 spre * desăvârșirea sfinților, pentru lucrul de slujire, pentru ** zidirea trupului † lui Hristos,

* 1 Cor. 12. 7. ** 1 Cor. 14. 26. † Cap. 1. 23. Col. 1. 24.

13 până când toți vom ajunge la unirea credinței și * a cunoștinței depline a Fiului lui Dumnezeu, la

un bărbat desăvârșit, ** la măsura de vârstă a plinătății lui Hristos,

* Col. 2. 2. ** 1 Cor. 14. 20. Col. 1. 28.

14 ca să nu mai fim prunci, * bătuți ** de valuri și duși încoace și încolo de orice vânt al învățaturii, prin înșelăciunea oamenilor, prin violența lor, în ** uneltirea rățcirii;

* Isa. 28. 9. 1 Cor. 14. 20. ** Evr. 13. 9. † Mat. 11. 7. † Rom. 16. 18. 2 Cor. 2. 17.

15 ci, spunând * adevărul în iubire, să ** creștem în toate până la el, † care este capul, Hristos, * Zah. 8. 16. 2 Cor. 4. 2. Vers. 25. 1 Ioan. 3. 18. ** Cap. 1. 22; 2. 21. † Col. 1. 18.

16 din * care tot trupul bine împreunat și bine încheiat împreună prin fiecare încheietură de provizie, face potrivit lucrării fiecărei părți, în măsura sa, creșterea trupului spre zidirea sa însuș în iubire.

* Col. 2. 19.

Sfințenia creștină.

17 Zic deci aceasta și mărturisesc în Domnul ca să * nu mai umblați cum umblă Neamurile în ** deșertăciunea minții lor,

* Cap. 2. 1—3. Vers. 22. Col. 3. 7. 1 Pet. 4. 3. ** Rom. 1. 21.

18 fiind întunecați * în gândul lor, înstrăinați ** de viața lui Dumnezeu, prin neștiința care este în

ei, prin învățarea † inimii lor,

* Ept. 26. 18. ** Cap. 2. 12. Gal. 4. 8. 1 Tes. 4. 5. † Rom. 1. 21.

19 ca * unii cari fiind lipsiți de simțire s'au ** dat pe ei înșiși destrăbălării, ca să lucreze orice necurătenie.

* 1 Tim. 4. 2. ** Rom. 1. 24. 26. 1 Pet. 4. 3.

20 Dar voi n'ați învățat astfel pe Hristos,

21 dacă * într'adevăr l-ați auzit și ați fost învățați în el, după cum este adevărul în Isus: * Cap. 1. 13.

22 că * ați lepădat în ce privește purtarea vieții de mai înainte, pe omul ** cel vechiu, care este supus putrezirii potrivit † poftelor înșelăciunii,

* Col. 2. 11; 3. 8, 9. Evr. 12. 1. 1 Pet. 2. 1. ** Rom. 6. 6. Cap. 2. 2, 3. Vers. 17. Col. 3. 7. † 1 Pet. 4. 3.

23 și sunteți înnoiți * în duhul minții voastre,

* Rom. 12. 2. Col. 3. 10.

24 și * v'ați îmbrăcat în omul cel nou, care este zidit ** după Dumnezeu în dreptate și sfințenia adevărului.

* Rom. 6. 4. 2 Cor. 5. 17. Gal. 6. 15. Cap. 6. 11. Col. 3. 10. ** Cap. 2. 10.

25 Deaceia fiindcă ați lepădat minciuna, vorbiți * adevărul fiecare cu aproapele său, pentru că suntem ** mădulare unii ai altora,

* Zah. 8. 16. Vers. 15. Col. 3. 9. ** Rom. 12. 5.

26 Mănați-vă * și nu păcătuiți; să n'apună soarele peste întărătarea voastră,

* Ps. 4. 4; 37. 8.

27 nici nu dați * loc diavolului.

* 2 Cor. 2. 10, 11. Iac. 4. 7. 1 Pet. 5. 9.

28 Cel ce fura să nu mai fure: ci mai degrabă să muncească lucrând * cu chiar mâinile sale ce este bine, ca să aibă să dea celor * are trebuință.

* Ept. 20. 35. 1 Tes. 4. 11. 2 Tes. 3. 8, 11, 12. ** Luc. 3. 11.

29 Nici un * cuvânt siriatic să nu iasă din gura voastră, ci dacă este vreunul ** bun, pentru † zidire, după trebuință, ca să dea har celor ce-l aud.

* Mat. 12. 36. Cap. 5. 4. Col. 3. 8. ** Col. 4. 6. 1 Tes. 5. 11. † Col. 3. 16.

30 Și * nu întristați pe Duhul Sfânt al lui Dumnezeu, prin ** care ați fost pecetluit pentru ziua răscumprării. †

* Isa. 7. 13; 63. 10. Ezech. 16. 43. 1 Tes. 5. 19. ** Cap. 1. 13. † Luc. 21. 28. Rom. 8. 23. Cap. 1. 14.

31 Orice * amărăciune și aprindere și mânie și strigare și defăimare ** să fie înlăturată dela voi împreună cu orice † răutate.

* Col. 3. 8, 19. ** Tit. 3. 2. Iac. 4. 11. 1 Pet. 2. 1. † Tit. 3. 3.

32 Și fiți * buni unii către alții, îndurători, iertători ** unii altora dupăcum

și Dumnezeu v'a iertat în Hristos. * 2 Cor. 2. 10. Col. 3. 12, 13.

** Mat. 6. 14. Marc. 11. 25.

5 Fiți deci următori * ai lui Dumnezeu, ca niște copii iubiți,

* Mat. 5. 45, 48. Luc. 6. 36. Cap. 4. 32.

2 și umblați * în iubire, cum ** și Hristos v'a iubit și s'a dat lui Dumnezeu pe sine însuș pentru noi, ca dar și jertfă spre miros † de bună mireasmă.

* Ioan. 13. 34; 15. 12. 1 Tes. 4. 9. 1 Ioan. 3. 11, 23; 4. 21. ** Gal. 1. 4; 2. 20. Evr. 7. 27; 9. 14, 26; 10. 10, 12. 1 Ioan. 3. 16. † Ezech. 8. 21. Lev. 1. 9. 2 Cor. 2. 15.

Rodul luminii.

3 Iar curvie * și orice necurătenie sau lăcomie de bani nici ** să nu se numească între voi, cum se cuvine unor sfinți,

* Rom. 6. 13. 1 Cor. 6. 18. 2 Cor. 12. 21. Cap. 4. 19, 20. Col. 3. 5. 1 Tes. 4. 3, etc. ** 1 Cor. 5. 1.

4 nici * murdărie, nici vorbire neroadă, nici glumă proastă, cari ** nu se cad, † ci mai degrabă mulțumire.

* Mat. 12. 35. Cap. 4. 29. ** Rom. 1. 28. † 1 Cor. 6. 9. Gal. 5. 19, 21.

5 Căci știți aceasta, că oricare curvar sau necurat sau lacom de bani, care este un închinător la idoli, * n'are ** moștenire în împărăția lui Hristos și a lui Dumnezeu. * Col. 3. 5. 1 Tim. 6. 17.

** Gal. 5. 21. Apoc. 22. 15.

6 Nimeni * să nu vă a-

măgească cu vorbe goale; căci pentru acestea vine ** mânia lui Dumnezeu peste + fiii neascultării.

* Ier. 29. 8. Mat. 24. 4. Col. 2. 4, 8, 18. 2 Tes. 2. 3. ** Rom. 1. 18. † Cap. 2. 2.

7 Deci nu vă faceți împreună părtași cu ei.

8 Căci altădată erați * întunerec, iar acum lumină în Domnul; umblați ** ca niște copii † ai luminii,

* Isa. 9. 2. Mat. 4. 16. Fapt. 26. 18. Rom. 1. 21. Cap. 2. 11, 12; 4. 18. Tit. 3. 3. 1 Pet. 2. 9. ** Ioan 8. 12; 12. 46. 2 Cor. 3. 18; 4. 6. 1 Tes. 5. 5. 1 Ioan 2. 9. † Luc. 16. 8. Ioan 12. 36.

9 (căci rodul * luminii stă în orice bunătate și în dreptate și în adevăr),

* Gal. 5. 22.

10 cercând * ce este bineplăcut Domnului. * Rom. 12. 2. Filip. 1. 10. 1 Tes. 5. 21. Tim. 2. 3.

11 Și nu * fiți părtași la faptele ** neroditoare ale întunerecului ci mai degrabă muștrați-le. †

* 1 Cor. 5. 9, 11; 10. 20. 2 Cor. 6. 14. 2 Tes. 3. 6, 14. ** Rom. 6. 21; 13. 12. Gal. 6. 8. † Lev. 19. 17. 1 Tim. 5. 20.

12 Căci * cele făcute în ascuns de ei, este rușinos a le și spune.

* Rom. 1. 24, 26. Vers. 3.

13 Dar toate * dacă sunt muștrate, sunt arătate de lumină, căci tot ce este arătat, este lumină.

* Ioan 3. 20, 21. Evc. 4. 13.

14 Deaceea zice: Deșteaptă-le, * tu care dormi

și scoală-le ** din morți și Hristos va luci peste tine. * Isa. 60. 1. Rom. 13. 11, 12. 1 Cor. 15. 34. 1 Tes. 5. 6. ** Ioan 5. 25. Rom. 6. 4. 5. Cap. 2. 5. Col. 3. 1.

Paza creștinului.

15 Luați aminte * deci cu deamăritul cum umblați, nu ca neînțelepți ci ca înțelepți,

* Col. 4. 5.

16 cumpărându-vă * bine vremea nimerită, căci ** zilele sunt rele.

* Gal. 6. 10. Col. 4. 5. ** Col. 11. 2; 12. 1. Ioan 12. 35. Cap. 6. 13.

17 Deaceea * nu fiți fără minte ci înțelegeți ** care † este voia Domnului.

* Col. 4. 5. ** Rom. 12. 2. † 1 Tes. 4. 3; 5. 18.

18 Și nu * vă îmbătați de vin în care este desfrânare, ci fiți plini de Duhul;

* Prov. 20. 1; 23. 20, 30. Isa. 5. 11, 12. Luc. 21. 34.

19 vorbind între voi cu * psalmi și cântări de laudă și cântări duhovnicești, lăudând și cântând în inimă voastră Domnului;

* Fapt. 16. 25. 1 Cor. 14. 26. Col. 3. 16. Iac. 5. 13.

20 mulțumind * totdeauna pentru toate lui Dumnezeu și Tatăl, în ** numele Domnului nostru Isus Hristos, * Ps. 34. 1. Isa. 63. 7. Col. 3. 17. 1 Tes. 5. 18. 2 Tes. 1. 3. ** Evc. 13. 15. 1 Pet. 2. 5; 4. 11.

21 fiind supuși * unii altora în frica lui Hristos.

* Filip. 2. 3. 1 Pet. 5. 5.

Datoriile soților între ei.

22 Nevestelor * fiți supuse bărbaților voștri ca ** Domnului,

* Fac. 3. 16. 1 Cor. 14. 34. Col. 3. 18. Tit. 2. 5. 1 Pet. 3. 1. ** Cap. 6. 5.

23 pentru că bărbatul * este capul nevestei după cum și Hristos ** este capul bisericii, fiind el însuș mântuitorul trupului. * 1 Cor. 11. 3.

** Cap. 1. 22; 4. 15. Col. 1. 18.

24 Ci după cum biserica este supusă lui Hristos, așa și nevestele sunt supuse bărbaților în * orice.

* Col. 3. 20, 22. Tit. 2. 9.

25 Bărbaților, * iubiți-vă nevestele, după cum și Hristos a iubit biserica și s'a ** dat pe sine însuș pentru ea,

* Col. 3. 19. 1 Pet. 3. 7. ** Fapt. 20. 28. Gal. 1. 4; 2. 20. Vers. 2.

26 ca s'o sfințească după pace a curățit-o prin * spălarea de apă prin cuvânt, **

* Ioan 3. 5. Tit. 3. 5. Evc. 10. 22. 1 Ioan 5. 6. ** Ioan 15. 3; 17. 17.

27 ca * să-și înfățișeze biserica, slăvită, neavând pată ** sau încreștură sau ceva de felul acestora, ci † să fie sfântă și fără cusur.

* 2 Cor. 11. 2. Col. 1. 22. ** Cânt. 4. 7. † Cap. 1. 4.

28 Astfel sunt datori și bărbații să-și iubească nevestele ca înseși trupurile lor. Cine își iubește nevasta, se iubește pe sine însuș;

29 căci nimeni nu și-a urit vreodată carnea sa însă, ci o hrănește și desmiardă, ca și Hristosul biserica,

30 fiindcă * suntem mădulare ale trupului său, — din carnea lui și din oasele lui.

* Fac. 2. 23. Rom. 12. 5. 1 Cor. 6. 15; 12. 27.

31 Pentru aceea * va lăsa omul pe tatăl și pe mama sa și se va lipi de nevasta sa și cei doi ** vor fi o singură carne. * Fac. 2. 24. Mat. 19. 5. Marc. 10. 7, 8. ** 1 Cor. 6. 16.

32 Taina aceasta este mare: — dar eu zic cu privire la Hristos și cu privire la biserică, —

33 Însă și * voi, fiecare astfel să-și iubească nevasta ca pe sine însuș, iar nevasta să ** se teamă de bărbat.

* Vers. 25. Col. 3. 19. ** 1 Pet. 3. 6.

Datoriile copiilor către părinți.

6 Copiilor, ascultați * pe părinții voștri în Domnul; căci aceasta este drept.

* Prov. 23. 22. Col. 3. 20.

2 Cinstește * pe tatăl tău și pe mama ta, (este întâia poruncă cu făgăduință), * Exod. 20. 12. Deut. 5. 16; 27. 16. Ier. 35. 18. Ezech. 22. 7. Mal. 1. 6. Mat. 15. 4. Marc. 7. 10.

3 ca să-ți fie bine și să

trăiești ani mulți pe pământ.

4 Și voi, taților * nu în-tărâtați la mânie pe copiii voștri, ci creșteți-i ** în musturarea și cumințirea Domnului. * Col. 3. 21. ** Fac. 18. 19. Deut. 4. 9; 6. 7, 20; 11. 19. Ps. 78. 4. Prov. 19. 18; 22. 6; 29. 17.

Datoriile robilor și stăpânilor.

5 Robilor, * ascultați pe domnii voștri după carne, cu ** temere și tremur în curățenia inimii voastre, ca pe Hristos;

* Col. 3. 22. 1 Tim. 6. 1. Tit. 2. 9. 1 Pet. 2. 18. ** 2 Cor. 7. 15. Filip. 2. 12. † 1 Cron. 29. 17. Col. 3. 22.

6 nu * în slujire de ochi, ca unii cari plac oamenilor, ci ca robi ai lui Hristos făcând voia lui Dumnezeu din suflet;

* Col. 3. 22, 23.

7 slujind cu bunăvoință ca Domnului și nu oamenilor,

8 știind * că fiecare, dacă va face ceva bun, îl va lua cu sine dela Domnul, fie ** rob, fie slobod.

* Rom. 2. 6. 2 Cor. 5. 10. Col. 3. 24. ** Gal. 3. 28. Col. 3. 11.

9 Și voi, domnilor, * faceți aceleași față de ei, încetând cu amenințarea, ** știind că Domnul lor și al † vostru este în ceruri și †† la el nu este căutare la față. * Col. 4. 1. ** Lev. 25. 43. † Ioan 18. 13. 1 Cor. 7. 22. †† Rom. 2. 11. Col. 3. 25.

Armele creștinului.

10 Incolo, fiți puternici în Domnul și în * tăria puterii lui.

* Cap. 1. 19; 3. 16. Col. 1. 11.

11 Imbrăcați-vă * cu toată armătura lui Dumnezeu ca să puteți sta împotriva u-neltirilor diavolului.

* Rom. 13. 12. 2 Cor. 6. 7. Vers. 13. 1 Tes. 5. 8.

12 Pentru că n'avem luptă împotriva sângelui și cărnii, * ci împotriva căpeteniilor, ** împotriva domniilor, împotriva stăpânitorilor † lumii în lunerecului a-cestuia, împotriva celor duhovnicești ale răutății în locurile cerești. * Mat. 16. 17. 1 Cor. 15. 50. ** Rom. 8. 38. Cap. 1. 21. Col. 2. 15. † Luc. 22. 53. Ioan 12. 31; 14. 30. Cap. 2. 2. Col. 1. 13.

13 Pentru aceea * luați toată armătura lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva în ** ziua cea rea și, după ce veți fi desființat toate, să stați în picioare. * 2 Cor. 10. 4. Vers. 11. ** Cap. 5. 16.

14 De aceea stați în picioare, după ce v'ați încins * mijlocul cu adevăr și v'ați îmbrăcat ** cu platoșa dreptății,

* Isa. 11. 5. Luc. 12. 35. 1 Pet. 1. 13.

** Isa. 59. 17. 2 Cor. 6. 7. 1 Tes. 5. 8.

15 și v'ați încălțat * picioarele cu pregătirea e-vangheliei păcii.

* Isa. 52. 7. Rom. 10. 15.

16 In toate mai luând eu voi scutul * credinței, prin care veți putea stinge toate săgețile arzătoare ale celui rău,

* 1 Ioan 5. 4.

17 și luați * coiful mântuirii și sabia ** Duhului care este cuvântul lui Dumnezeu:

* Isa. 59. 17. 1 Tes. 5. 8. ** Ebr. 4. 12. Apoc. 1. 16; 2. 16; 19. 15.

18 rugându-vă cu orice rugăciune * și cerere prin Duhul în orice vreme potrivită, și veghind ** la aceasta cu orice stăruință † și cerere pentru toți sfinții, * Luc. 18. 1. Rom. 12. 12. Col. 4. 2. 1 Tes. 5. 17. ** Mat. 26. 41. Marc. 13. 33. † Cap. 1. 16. Filip. 1. 4. 1 Tim. 2. 1.

19 și pentru * mine, ca să-mi fie dat cuvânt la deschiderea gurii mele, ca să fac cunoscut cu ** îndrăsneală taina evangheliei,

* Fapt. 4. 29. Col. 4. 3. 2 Tes. 3. 1. ** 2 Cor. 3. 12.

20 pentru care sânt * un imputernicit în ** luptă, ca să vorbesc cu † îndrăsneală

în ea cum trebuie să vorbesc.

* 2 Cor. 5. 20. ** Fapt. 26. 29; 28. 20. Cap. 3. 1. Filip. 1. 7, 13, 14. 2 Tim. 1. 16; 2. 9. Film. 10. † Fapt. 28. 31. Filip. 1. 20. 1 Tes. 2. 2.

Trimiterea epistolei prin Tihic.

21 Iar ca * să știți și voi cele ale mele, ce fac, toate vi le va face cunoscut Tihic, ** iubitul frate și credincios slujitor în Domnul, * Col. 4. 7. ** Fapt. 20. 4. 2 Tim. 4. 12. Tit. 3. 12.

22 pe care l-am * trimis la voi chiar pentru aceasta, ca să cunoașteți cele despre noi și să vă mângâie inimile. * Col. 4. 8.

23 Pace * fraților și iubire cu credință dela Dumnezeu Tatăl și dela Domnul Isus Hristos.

* 1 Pet. 5. 14.

24 Harul să fie cu toți cei ce iubesc pe Domnul nostru Isus Hristos * în curăție. * Tit. 2. 7.

EPISTOLA LUI PAVEL APOSTOLUL CĂTRE FILIPENI.

Urare.

1 Pavel și Timotei, robi ai lui Hristos Isus, tuturor sfîștilor în * Hristos Isus

cari sunt în Filipi, cu episcopii și diaconii.

* 1 Cor. 1. 2.

2 Har * vouă și pace dela

Dumnezeu Tatăl nostru și delă Domnul Isus Hristos.

* Rom. 1. 7. 2 Cor. 1. 2. 1 Pet. 1. 2.

Dragostea lui Pavel.

3 Mulțumesc * Dumnezeului meu în orice aducere aminte a mea de voi, * Rom. 1. 8, 9. 1 Cor. 1. 4. Efes. 1. 15. 16. Col. 1. 3. 1 Tes. 1. 2. 2 Tes. 1. 3.

4 în orice cerere a mea pentru voi toți, făcându-mi totdeauna cu bucurie cererea.

5 pentru * părtașia voastră la înaintarea evangheliei din cea dintâi zi până acum, * Rom. 12. 13; 15. 26. 2 Cor. 8. 1. Cap. 4. 14, 15.

6 fiind incredințat de aceasta chiar, că cel ce a început în voi o lucrare * bună o va sfârși până ** în ziua lui Isus Hristos:

* Ioan 6. 29. 1 Tes. 1. 3. ** Vers. 10.

7 după cum este drept pentru mine ca să gândesc aceasta despre voi toți, pentru că vă am în inima mea atât în legăturile * mele cât și în apărarea ** mea și în întărirea evangheliei, și voi ++ toți fiind părtași împreună cu mine ai harului. * Vers. 17. ** 2 Cor. 3. 2; 7. 3. † Efes. 3. 1; 6. 20. Col. 4. 3. 18. 2 Tim. 1. 8. †† Cap. 4. 14.

8 Căci martor îmi este Dumnezeu * cât ** vă doresc pe toți în îndurările lui Hristos Isus. * Rom. 1. 9; 9. 1. Gal. 1. 20. 1 Tes. 2. 5. ** Cap. 2. 26; 4. 1.

9 Și mă rog aceasta, ca * iubirea voastră să prisoască tot mai mult și mai mult în cunoștință și în orice pricepere,

* 1 Tes. 3. 12. Filim. 6.

10 ca să * cercați cele ce se deosebesc, ca ** să fiți limpezi și fără poticneală pentru ziua lui Hristos,

* Rom. 2. 18; 12. 2. Efes. 5. 10. ** Fapt. 24. 16. 1 Tes. 3. 13; 5. 23. † 1 Cor. 1. 8.

11 fiind plini de roada dreptății, care este prin * Isus Hristos, spre slava ** și lauda lui Dumnezeu.

* Ioan 15. 4, 5. Efes. 2. 10. Col. 1. 6. ** Ioan 15. 8. Efes. 1. 12, 14.

Înaintarea Evangheliei.

12 Voiesc însă să știți, fraților, că cele întâmplămie s'au întors mai degrabă spre înaintarea evangheliei.

13 astfel că legăturile mele s'au arătat ca fiind în Hristos în * tot pretoriul și tuturor celorlalți

* Cap. 4. 22.

14 și că cei mai mulți dintre frați încrezându-se în Domnul prin legăturile mele, îndrăznesc mai mult să vorbească fără teamă cuvântul lui Dumnezeu.

15 Unii negreșit propovăduiesc pe Hristos și din pizmă și ceartă, * iar alții și din bună plăcere.

* Cap. 2. 3.

16 Aceștia o fac însă din iubire, știind că sânt pus * pentru apărarea evangheliei, * Vers. 7.

17 dar ceilalți vestesc pe Hristos din duh de partidă, nu cu gând curat, socotind să stârnească necaz legăturilor mele.

18 Ce dar? — Totuș, în orice chip, fie sub cuvânt neadevărat, fie prin adevăr, Hristos este vestit și mă bucur de aceasta și mă voi și bucura.

19 Căci știu că aceasta se va sfârși pentru mine spre mântuire, prin cererea voastră * și prin ajutorul Duhului ** lui Isus Hristos, * 2 Cor. 1. 11. ** Rom. 8. 9.

20 potrivit așteptării stăruitoare * și nădejdi mele, că nu voi fi dat de rușine ** în nimic, dar că + cu toată îndrăzneala, ca totdeauna, așa și acum Hristos va fi mărit în trupul meu, fie prin viață fie prin moarte. * Rom. 8. 19. ** Rom. 5. 5. † Efes. 6. 19, 20.

21 Căci pentru mine a trăi este Hristos și a muri câștig.

22 Dacă dar a trăi în carne, — dacă aceasta va aduce rod din lucrul meu, atunci nu știu ce să aleg.

23 Sânt ținut * însă de amândouă: având dorința

ca să mă mut ** și să fiu cu Hristos, căci este cu mult mai bine,

* 2 Cor. 5. 8. ** 2 Tim. 4. 6.

24 totuș a mai rămânea în carne este mai trebuincios pentru voi.

25 Și fiind incredințat * de aceasta, știu că voi rămânea și voi rămânea aici cu voi toți pentru înaintarea voastră și bucuria credinței, * Cap. 2. 24.

26 ca pricina voastră de laudă * cu mine să prisoască în Hristos Isus prin venirea mea iarăși la voi.

* 2 Cor. 1. 14; 5. 12.

Indema la stăruință.

27 Numai purtați-vă * într'un chip vrednic de evanghelia lui Hristos, ca fie că voi veni și vă voi vedea, fie că nu sânt de față, să aud cele despre voi, că ** stați tari într'un singur duh, luptându-vă împreună cu un suflet ++ pentru credința evangheliei,

* Efes. 4. 1. Col. 1. 10. 1 Tes. 2. 12; 4. 1. ** Cap. 4. 1. † 1 Cor. 1. 10. †† Iuda 3.

28 și nesperiindu-vă în nimic de protivnici: ceace * este pentru ei o dovadă de picire, iar pentru voi de mântuire, și ** aceasta delă Dumnezeu.

* 2 Tes. 1. 5. ** Rom. 8. 17. 2 Tim. 2. 11.

29 Pentru că vouă * vi s'a dat harul pentru Hristos,

nu **numai ca să credeți în el, ci să și suferiți pentru el,

* Fapt. 5. 41. Rom. 5. 3. ** Efes. 2. 8.

30 având * aceeaș luptă după cum **ați văzut-o la mine și auziți acum că este în mine. * Col. 2. 1.

** Fapt. 16. 19, etc. 1 Tes. 2. 2.

Indemn la smerenie.

2 Dacă este deci vreo mângâiere în Hristos, dacă este vreo ușurare de iubire, dacă este vreo părtașie * a Duhului, dacă este vreo duioșie și îndurare, **

* 2 Cor. 13. 14. ** Col. 3. 12.

2 impliniți-mi * bucuria ca să gândiți aceeaș, având aceeaș iubire, cu un suflet, gândind ** una și aceeaș.

* Ioan 3. 29. ** Rom. 12. 16; 15. 5. 1 Cor. 1. 10. 2 Cor. 13. 11. Cap. 1. 27; 3. 16; 4. 2. 1 Pet. 3. 8.

3 Nu faceți nimic * din duh de partidă, nici din slavă deșartă, ci cu smerenie ** de gândire, socotindu-vă unul pe altul mai pe sus decât pe sine însuș,

* Gal. 5. 26. Cap. 1. 15, 16. Iac. 3. 14. ** Rom. 12. 10. Efes. 5. 21. 1 Pet. 5. 5.

4 necăutând fiecare ale sale și * fiecare și cele ale altora. * 1 Cor. 10. 24, 33; 13. 5.

5 Gândiți * în voi aceasta ce era și în Hristos Isus, * Mat. 11. 29. Ioa 13. 15. 1 Pet. 2. 21. 1 Ioan 2. 6.

6 care, * fiind în formă

de Dumnezeu, n'a ** socotit ceva de răpit ca să fie deopotrivă cu Dumnezeu.

* Ioan 1. 1, 2; 17. 5. 2 Cor. 4. 4. Col. 1. 15. Evr. 1. 3. ** Ioan 5. 18; 10. 33.

7 ci * s'a desbrăcat pe sine însuș, luând formă de rob, ** făcându-se † în asemănarea oamenilor

* Ps. 22. 6. Isa. 53. 3. Dan. 9. 26. Marc. 9. 12. Rom. 15. 3. ** Isa. 42. 1; 49. 3. 6; 52. 13; 53. 11. Ezech. 34. 23, 24. Zoh. 3. 8. Mat. 20. 28. Luc. 22. 27. † Ioan 1. 14. Rom. 1. 3; 8. 3. Gal. 4. 4. Evr. 2. 14, 17.

8 și în înfățișare fiind aflat ca un om, s'a smerit pe sine, făcându-se * ascultător până la moarte, moarte însă de cruce.

* Mat. 26. 29, 42. Ioan 10. 18. Evr. 5. 8; 12. 2.

9 Deaceea și Dumnezeu l-a * înălțat foarte sus și i-a ** dăruit numele care este mai pesus de orice nume, * Ioan 17. 1, 2, 5. Fapt. 2. 33. Evr. 2. 9. ** Efes. 1. 20, 21. Evr. 1. 4.

10 pentru ca * în numele lui Isus să se plece orice genunchiu al celor cerești și al celor pământești și al celor de supt pământ,

* Isa. 45. 23. Mat. 28. 18. Rom. 14. 11. Apoc. 5. 13.

11 și orice * limbă să mărturisească spre slava lui Dumnezeu Tatăl, că Isus Hristos este Domn.

* Ioan 13. 13. Fapt. 2. 36. Rom. 14. 9. 1 Cor. 8. 6; 12. 3.

Indemn la sfințenie.

12 Astfel dar, iubiții mei, după cum * totdeauna ați ascultat, nu numai ca fiind eu de față, ci cu mult mai mult acum în lipsa mea, lucrați cu frică ** și cutremur mântuirea voastră.

* Cap. 1. 5. ** Efes. 6. 5.

13 Căci Dumnezeu * este celce lucrează în voi și a voi și a lucra pentru buna sa plăcere.

* 2 Cor. 3. 5. Evr. 13. 21.

14 Faceți toate, fără * cârtiri și fără îndoieli, **

* 1 Cor. 10. 10. 1 Pet. 4. 9. ** Rom. 14. 1.

15 ca să fiți fără vină și fără răutate copii * ai lui Dumnezeu, fără cusur în ** mijlocul unui neam † strămb și sucit, între care străluciți † cea luminători în lume, * Mat. 5. 45. Efes. 5. 1. ** 1 Pet. 2. 12. † Deut. 32. 5. † Mat. 5. 14, 16. Efes. 5. 8.

16 având la voi cuvântul vieții, ca pricină de laudă * pentru mine, laziua lui Hristos, că n'am ** a lergat în zădar nici nu m'am ostenit în zădar.

* 2 Cor. 1. 14. 1 Tes. 2. 19. ** Gal. 2. 2. 1 Tes. 3. 5.

17 Ci și dacă * sunt turnat ca o jertfă de băutură peste jertfa și ** slujba credinței voastre, mă † bucur și mă bucur cu voi toți.

* 2 Tim. 4. 6. ** Rom. 15. 16. † 2 Cor. 7. 14. Col. 1. 24.

18 Și în acelaș chip bu-

curați-vă și voi și bucurați-vă împreună cu mine.

Pavel laudă pe Timotei.

19 Nădăduiesc dar în Domnul Isus ca să vă trimit îndată pe Timotei, * pentruca să fiu și eu cu inimă bună dupăce voi cunoaște cele despre voi.

* Rom. 16. 21. 1 Tes. 3. 2.

20 Căci n'am pe nimeni * de aceeaș inimă cu mine care să se îngrijească în adevăr de cele despre voi;

* Ps. 55. 13.

21 căci toți caută * cele ale lor, nu cele ale lui Isus Hristos.

* 1 Cor. 10. 24, 33; 13. 5. 2 Tim. 4. 10, 16.

22 Cunoașteți însă încercarea lui, că el a slujit ca un rob împreună cu mine, ca * un copil tatălui, pentru evanghelie.

* 1 Cor. 4. 17. 1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 2.

23 Nădăduiesc deci să-l trimit îndată ce voi vedea cum se vor întoarce cele despre mine.

24 Am * însă încredere în Domnul că și eu voi veni în curând.

* Cap. 1. 25. Film. 22.

Lauda lui Epafrodit.

25 Am socotit dar de trebuintă să trimit la voi pe Epafrodit, * fratele și împreună lucrător ** și împreună ostaș al meu, și

trimisul și slujitorul Ț v-
stru în Ț trebuința mea.

* Cap. 4. 18. ** Film. 2. † 2 Cor. 8. 23.
†† 2 Cor. 11. 9. Cap. 4. 18.

26 Fiindcă *vă doria pe
toți și era foarte tulburat
pentru că ați auzit că a fost
bolnav.

* Cap. 1. 8.

27 Și într'adevăr a fost
bolnav aproape de moarte;
dar Dumnezeu a avut milă
de el și nu numai de el
ci și de mine, ca să n'am
întristare peste întristare.

28 Deci l-am trimis mai
în grabă, ca văzându-l să
vă bucurați iarăș și eu să
fiu mai neîntristat.

29 Primiți-l deci în Dom-
nul cu toată bucuria, și a-
veți în cinste *pe unii ca
aceștia,

*1 Cor. 16. 18. 1 Tes. 5. 12. 1 Tim. 5. 17.

30 fiindcă pentru lucrul
lui Hristos a fost aproape
de moarte, după ce și-a pus
viața în primejdie, ca *să
împlinească lipsa voastră
în slujirea către mine.

* 1 Cor. 16. 17. Cap. 4. 10.

3 Incolo, frații mei, bucu-
rați-vă *în Domnul.

* 2 Cor. 13. 11. Cap. 4. 4. 1 Tes. 5. 16.

*Ferirea de învățători
mincinoși.*

Ca să vă scriu aceleași,
mie nu-mi este anevoie, iar
vouă vă este de teme.

2 Păziți-vă * de câinii a-
ceia! Păziți-vă de lucrăto-

rii ** răi! Păziți-vă Ț de
serijilătură!

* Isa. 56. 10. Gal. 5. 15. ** 2 Cor. 11.
13. † Rom. 2. 28. Gal. 5. 2.

3 Căci noi suntem tăie-
rea împrejur, * noi cari **
slujim lui Dumnezeu prin
Duhul și ne Ț lăudăm în
Hristos Isus și nu ne în-
credem în carne.

* Deut. 10. 16; 30. 6. Ier. 4. 4. Rom. 2.
29; 4. 11. 12. Col. 2. 11. ** Ioan 4. 23.
24. Rom. 7. 6. † Gal. 6. 14.

4 Cu toate că eu *am de-
ce să am încredere și în
carne. Dacă vreunui altuia
i se pare că poate avea
încredere în carne, mie
mai mult: * 2 Cor. 11. 18, 21.

5 prin tăiere împrejur *
a opta zi, din ** neamul lui
Israel, din Ț seminția lui
Beniamin, Evreu Ț din E-
vrei; în privința legii, Fa-
riseu, *Ț * Fac. 17. 12. ** 2 Cor.
11. 22. † Rom. 11. 1. †† 2 Cor. 11. 22.
*† Fapt. 23. 6; 26. 4, 5.

6 în privința * râvnei,
prigonitor ** al bisericii, în
privința dreptății care este
prin lege, fără Ț vină.

* Fapt. 22. 3. Gal. 1. 13, 14. ** Fapt.
8. 3; 9. 1. † Rom. 10. 5. †† Luc. 1. 6.

7 Dar pe cele *ce îmi
erau câștiguri, le-am soco-
tit pagubă pentru Hristos.

* Mat. 13. 41.

8 Ci într'adevăr și soco-
lesc că toate sunt pagubă
pentru înălțimea cunoștin-
ței * lui Hristos Isus, Dom-

nul meu, pentru care m'am
păgubit de toate și le so-
cotesc ca gunoaie ca să câș-
tig pe Hristos

* Isa. 53. 11. Ier. 9. 23, 24. Ioan 17. 3.
† Cor. 2. 2. Col. 2. 2.

9 și să fiu aflat în el nu
având ca dreptate a mea *
pe cea din lege, ci pe cea
** prin credința în Hristos,
dreptatea dela Dumnezeu,
pe temeiul credinței,

* Rom. 10. 3, 5. ** Rom. 1. 17; 3. 21, 22;
9, 30; 10. 3, 6. Gal. 2. 16.

10 ca să-l cunosc pe el
și puterea învierii lui și
părășia *patimilor lui,
fiind făcut asemenea mor-
ții lui, * Rom. 6. 3, 4, 5; 8. 17. 2 Cor.
4. 10, 11. 2 Tim. 2. 11, 12. 1 Pet. 4. 13.

11 dacă cumva voi u a-
junge * la învierea cea din-
tre cei morți. * Fapt. 26. 7.

12 Nu că am și luat pre-
miul sau chiar sunt *desă-
vârșit: ** însă urmăresc ca
să-l dobândesc după cum
am fost dobândit și eu de
Hristos Isus.

* 1 Tim. 6. 12. ** Evr. 12. 23.

13 Fraților, eu nu mă
sototesc încă pe mine în-
numi că l-am dobândit. Dar
una fac, uitând *cele din
urmă, și întinzându-mă din
** răspuneri spre cele dina-
inte, * Ps. 45. 10. Luc. 9. 62.

* Cor. 5. 16. ** 1 Cor. 9. 24, 26. Evr. 6. 1.

14 alerg drept la *țintă
către premiul chemării **

de sus a lui Dumnezeu în
Hristos Isus.

* 2 Tim. 4. 7, 8. Evr. 12. 1. ** Evr. 3. 1.

Alipirea de Hristos.

15 Deci toți câți suntem
desăvârșiți * să gândim a-
ceasta: și dacă gândiți **
ceva altfel Dumnezeu vă
va descoperi și aceasta.

* 1 Cor. 2. 6; 14. 20. ** Gal. 5. 10.

16 Numai la ceace *am
ajuns ** să pășim prin a-
cece. † * Rom. 12. 16; 15. 5.
** Gal. 6. 16. † Cap. 2. 2.

17 Fraților, fiți împreună
următori ai mei * și îndrep-
tați-vă privirea la cei ce
umblă așa cum ne aveți **
pildă pe noi. * 1 Cor. 4. 16; 11. 1.
Cap. 4. 9. 1 Tes. 1. 6. ** 1 Pet. 5. 3.

18 Căci umblă mulți, pe
cari de mai multe ori vi-
spuneam, iar acum spun
chiar plângând, că sunt vră-
mașii * crucii lui Hristos:

* Gal. 1. 7; 2. 21; 6. 12. Cap. 1. 15, 16.

19 al căror sfârșit *este
peirea, al căror dumnezeu
** este pântecul și Ț a că-
ror slavă este în rușinea
lor, cari gândesc Ț cele pă-
mântești.

* 2 Cor. 11. 15. 2 Pet. 2. 1. ** Rom. 16.
18. 1 Tim. 6. 5. Tit. 1. 11. * Osea 4. 7.
2 Cor. 11. 12. Gal. 6. 13. †† Rom. 8. 5.

20 Căci cetățenia * noa-
stră este în ceruri de ** unde
și așteptăm Ț ca Mântuitor
pe Domnul Isus Hristos,

* Efes. 2. 6, 19. Col. 3. 1, 3. ** Fapt. 1.
11. † 1 Cor. 3. 7. 1 Tes. 1. 10. Tit. 2. 13.

21 care *va schimba la chip trupul smereniei noastre, făcându-l asemenea la față cu trupul slavei lui, potrivit lucrării ** de a putea să-și supună chiar toate.

* 1 Cor. 15. 43, 48, 49. Col. 3. 4. 1 Ioan 3. 2. ** Efes. 1. 19. † 1 Cor. 15. 26, 27.

4 Incât, frații mei iubiți și doriți, * bucuria ** și cununa mea, așa stați neclințiți † în Domnul, iubiților.

* Cap. 1. 8. ** 2 Cor. 1. 14. Cap. 2. 16. 1 Tes. 2. 19, 20. † Cap. 1. 27.

Indemnuri.

2 Indemn pe Evodia și indemn pe Sintiche ca să aibă același gând * în Domnul.

* Cap. 2. 2, 3. 16.

3 Da, te rog și pe tine, adevărat tovarăș de jug, ajută-le ca pe unele cari au luptat * împreună cu mine în evanghelie, împreună și cu Clement și cu ceilalți împreună lucrători ai mei, ale căror nume sunt în cartea ** vieții.

* Rom. 16. 3. Cap. 1. 27. ** Exod. 32. 32. Ps. 69. 28. Dan. 12. 1. Luc. 10. 20. Apoc. 3. 5; 13. 8; 20. 12; 21. 27.

Indemn la bucurie și rugăciune.

4 Bucurați-vă * totdeauna în Domnul! Iarăș voi zice: bucurați-vă!

* Rom. 12. 12.

Cap. 3. 1. 1 Tes. 5. 16. 1 Pet. 4. 13.

5 Blandetea voastră să

fie cunoscută de toți oamenii. Domnul este aproape,*

* Ebr. 10. 25. Iac. 5. 8, 9. 1 Pet. 4. 7. 2 Pet. 3. 8, 9. 2 Tes. 2. 2.

6 Nu *vă îngrijați de nimic, ci în orice, faceți cunoscut cererile voastre către Dumnezeu prin rugăciune și prin cerere cu mulțumiri. * Ps. 55. 22. Prov. 16. 9. Mat. 6. 25. Luc. 12. 22. 1 Pet. 5. 7.

7 Și pacea * lui Dumnezeu, care este mai pesus de orice minte, va păzi inimile voastre și gândurile voastre în Hristos Isus.

* Ioan 14. 27. Rom. 5. 1. Col. 3. 15.

8 Incolo, fraților, toate câte sunt adevărate, toate câte sunt de cinste, toate câte sunt drepte, toate câte sunt curate, toate câte sunt foarte de iubit, toate * câte sunt bine de auzit, dacă este vreo virtute și dacă este vreo laudă, acestea puneți-le în minte: * 1 Tes. 5. 22.

9 și cele ce * ați învățat și ați luat dela mine și ați auzit și ați văzut la mine, acestea faceți-le: și Dumnezeu ** păcii va fi cu voi.

* Cap. 3. 17. ** Rom. 15. 33; 16. 20. 1 Cor. 14. 33. 2 Cor. 13. 11. 1 Tes. 5. 23. Ebr. 13. 20.

Pavel mulțumește pentru darurile primite.

10 M'am bucurat însă mult în Domnul că acum în sfârșit ați înflorit odată iar ca să vă gândiți * la

cele pentru mine; pentru cari și vă gândiați dar n'aveați vreme cu prilej.

* 2 Cor. 12. 9.

11 Nu că zic în vederea lipsei mele; căci am învățat, în cele ce sunt, să fiu * mulțumit cu ce am.

* 1 Tim. 6. 6, 9.

12 Știu * să fiu smerit și știu să am și de prisos; sânt deprins să fiu în orice și în toate și să fiu sătul și flămând și să am de prisos și să fiu și în lipsă.

* 1 Cor. 4. 11. 2 Cor. 6. 10; 11. 27.

13 Toate * le pot în cel ce mă întărește.

* Ioan 15. 5. 2 Cor. 12. 9.

14 Totuș ați * făcut bine, făcându-vă părtași împreună cu mine la necazul meu.

* Cap. 1. 7.

15 Dar știți și voi, Filipenilor, că la începutul evangheliei, când am ieșit din Macedonia, nicio * biserică n'a fost în părtășie cu mine în socoteală de dare și primire, decât numai voi singuri.

* 2 Cor. 11. 8, 9.

16 Pentru că și în Tesalonic și odată și de două ori mi-ați trimis pentru trebuința mea.

17 Nu că eu caut darul vostru; ci caut * rodul care prisosește pentru socoteala voastră. * Rom. 15. 23. Tit. 3. 14.

18 Am însă toate dindesul și am de prisos; sânt plin după ce am primit dela Epafrodit * cele delavoi, un miros ** de bună mireasmă, o jertfă † primită, bineplăcută lui Dumnezeu.

* Cap. 2. 25. ** Ebr. 13. 16. † 2 Cor. 9. 12.

19 Și Dumnezeul meu va împlini * orice trebuință a voastră potrivit cu ** bogățiile lui, în slavă în Hristos Isus.

* Ps. 23. 1. 2 Cor. 9. 8. ** Efes. 1. 7; 3. 16.

20 Iar lui * Dumnezeu și Tatăl nostru fie slava în vecii vecilor! Amin.

* Rom. 16. 27. Gal. 1. 5.

Urări de sănătate.

21 Imbrățișați pe oricare sfânt în Hristos Isus. Vă imbrățișază frații cari * sunt cu mine.

* Gal. 1. 2.

22 Vă imbrățișază toți sfinții, dar mai * ales cei din casa Cesarului.

* Cap. 1. 13.

23 Harul * Domnului Isus Hristos fie cu duhul vostru! Amin.

* Rom. 16. 24.

EPISTOLA LUI PAVEL APOSTOLUL CĂTRE COLOSENI.

Urare.

1 Pavel, apostol * al lui Hristos Isus, prin voia lui Dumnezeu, și Timotei fratele:

* Efes. 1. 1.

2 sfinților, cari sunt în Coiose și fraților credincioși în * Hristos: Har vouă și pace dela Dumnezeu Tatăl nostru.

* 1 Cor. 4. 17. Efes. 6. 24. Gal. 1. 3.

*Credința și dragostea
Colosenilor.*

3 Mulțumim * lui Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Isus Hristos, rugându-ne totdeauna pentru voi,

* 1 Cor. 1. 4. Efes. 1. 16. Filip. 1. 3; 4. 6.

4 dupăce, am auzit de credința voastră în Hristos Isus și de iubirea * ce aveți către toți sfinții.

* Efes. 1. 15. Vers. 9. Filip. 5. Evr. 6. 10.

5 pentru nădejdea, care vă este păstrată * în ceruri, pe care ați auzit-o mai înainte în cuvântul adevărului evangheliei,

* 2 Tim. 4. 8. 1 Pet. 1. 4.

6 care a ajuns pânăla voi ca și * în toată lumea și este aducătoare ** de rod și crește ca și între voi, din ziua în care ați auzit-o

și ați cunoscut harul † lui Dumnezeu în adevăr;

* Mat. 24. 14. Marc. 16. 15. Rom. 10. 18. Vers. 23. ** Marc. 4. 8. Ioan 15. 16. Filip. 1. 11. † 2 Cor. 6. 1. Efes. 3. 9. Tit. 2. 11. 1 Pet. 5. 12.

7 după cum ați învățat dela Epafra, * iubit rob împreună cu noi, care este pentru voi un credincios slujitor ** al lui Hristos

* Cap. 4. 12. Filip. 23. ** 2 Cor. 11. 20. 1 Tim. 4. 6.

8 și care ne-a încunștinat despre iubirea * voastră în Duhul. * Rom. 15. 30.

9 Deaceia * și noi, din ziua în care am auzit, nu încetăm să ne rugăm pentru voi și să ** cerem ca să fiți umpluți de cunoștință † deplină a voii lui în orice înțelepciune †† și primire a duhovnicească,

* Efes. 1. 15. 16. Vers. 3, 4. ** 1 Cor. 1. 6. † Rom. 12. 2. Efes. 10. 17. †† Efes. 1. 8.

10 pentruca * să umblați în chip vrednic de Domnul ca ** să-i plăceți în orice, aducând rod † în orice faptă bună și crescând prin cunoștința deplină a lui Dumnezeu,

* Efes. 4. 1. Filip. 1. 27. 1 Tes. 2. 12. ** 1 Tes. 4. 1. † Ioan 15. 16. 2 Cor. 9. 8. Filip. 1. 11. Tit. 3. 1. Evr. 13. 21.

11 fiind împuterniciți *

în orice putere potrivit tăriei slavei lui, pentru orice răbdare ** și îndelungă îngăduință, cu bucurie; †

* Efes. 3. 16; 6. 10. ** Efes. 4. 2. † Fapt. 5. 41. Rom. 5. 3.

*Hristos, răscumpărarea
noastră.*

12 mulțumind * Tatălui care v'a făcut destoinici pentru partea sorțului sfinților în lumină; * Efes. 5. 20. Cap. 3. 15. Fapt. 26. 18. Efes. 1. 11.

13 care ne-a scăpat din stăpânirea * întunerecului și ** ne-a strămutat în împărăția Fiului iubirii sale,

* Efes. 6. 12. Evr. 2. 14. 1 Pet. 2. 9. ** 1 Tes. 2. 12. 2 Pet. 1. 11.

14 în * care avem răscumpărarea noastră, iertarea păcatelor noastre;

* Efes. 1. 7.

15 care este chipul * lui Dumnezeu celui nevăzut, cel întâiu născut ** din toată zidirea,

* 2 Cor. 4. 4. Evr. 1. 3. ** Apoc. 3. 14.

16 pentrucă în el * au fost făcute toate în ceruri și pe pământ, cele văzute și cele nevăzute, fie scaune de domnii, ** fie domnii, fie căpetenii, fie stăpâniri. Toate sunt făcute prin † el și pentru el, * Ioan 1. 3. 1 Cor. 8. 6. Efes. 3. 6. Evr. 1. 2. ** Rom. 8. 38. Efes. 1. 21. Cap. 2. 10, 15. 1 Pet. 3. 22. † Rom. 11. 36. Evr. 2. 10.

17 și el * este mai în-

ainte de toate și toate stau împreună în el,

* Ioan 1. 1, 3; 17. 5. 1 Cor. 8. 6.

18 și el * este capul trupului, al bisericii; el este începutul, întâiul născut ** dintre cei morți, ca să țină cel dintâi loc în toate.

* 1 Cor. 11. 3. Efes. 1. 10, 22; 4. 15; 5. 23. ** Fapt. 26. 23. 1 Cor. 15. 20, 23. Apoc. 1. 5.

19 Pentrucă Tatăl a binevoit ca toată plinătatea să locuiască în * el,

* Ioan 1. 16; 3. 34. Cap. 2. 9; 3. 11.

20 și prin el să împace toate * față de sine, ** făcând pace prin sângele crucii sale; prin el, *zic*, fie † pe cele de pe pământ, fie pe cele din ceruri.

* Efes. 2. 14—16. ** 2 Cor. 5. 18. † Efes. 1. 10.

21 Și pe voi cari * odioară erați înstrăinați și vrăjmași în ce privește gândirea voastră în faptele rele, ** v'a împăcat însă acum,

* Efes. 2. 1, 2, 12, 19; 4. 18. ** Tit. 1. 15, 16.

22 în * trupul cărnii lui prin moarte, ca ** să vă înfățișeze sfinți și curați și fără vină înaintea lui:

* Efes. 2. 15, 16. ** Luc. 1. 75. Efes. 1. 41; 5. 27. 1 Tes. 4. 7. Tit. 2. 14. Iuda 24.

23 dacă în adevăr rămâneți în credință, întemeiați * și întăriți și nu vă lăsați clintii ** dela nădejdea evangheliei, pe care ați † au-

zit-o, care a fost propovăduită la orice $\dagger\dagger$ făptură ce este supt cer, al cărei \dagger slujitor m'am făcut eu Pavel.
* Efes. 3. 17. Cap. 2. 7. ** Ioan 15. 6.
 \dagger Rom. 10. 18. $\dagger\dagger$ Vers. 6. * \dagger Fapt. 1. 17.
2 Cor. 3. 6; 4. 1; 5. 18. Efes. 3. 7. Vers. 25.
1 Tim. 2. 7.

Slujba lui Pavel pentru Neamuri.

21 Acum * mă bucur în suferințele pentru ** voi și împlinesc lipsurile \dagger necazurilor lui Hristos în carnea mea, pentru $\dagger\dagger$ trupul lui, care este biserica,
* Rom. 5. 3. 2 Cor. 7. 4. ** Efes. 3. 1, 13.
 \dagger 2 Cor. 1. 5, 6. Filip. 3. 10. 2 Tim. 1. 8; 2. 10. $\dagger\dagger$ Efes. 1. 23.

25 al cărei slujitor m'am făcut, potrivit economiei * lui Dumnezeu, ce mi s'a dat față de voi, ca să întregesc cuvântul lui Dumnezeu, * 1 Cor. 9. 17. Gal. 2. 7. Efes. 3. 2. Vers. 23.

26 *adică* taina * cea ascunsă din veacuri și din neamuri; dar ** acum a fost arătată sfinților săi,

* Rom. 16. 25. 1 Cor. 2. 7. Efes. 3. 9.
** Mat. 13. 11. 2 Tim. 1. 10.

27 căroră * Dumnezeu a voit să le facă cunoscut care este bogăția ** slavei tainei acesteia între Neamuri, *adică* Hristos în voi, nădejdea \dagger slavei;

* 2 Cor. 2. 14. ** Rom. 9. 23. Efes. 1. 7; 3. 8. \dagger 1 Tim. 1. 1.

28 pe care noi îl vestim, îndemnând * pe oricare om

și învățând pe oricare om în orice înțelepciune, ca ** să înfățișăm pe oricare om desăvârșit în Hristos.

* Fapt. 20. 20, 27, 31. ** 2 Cor. 11. 3. Efes. 5. 27. Vers. 22.

29 Pentru aceasta * mă și ostenesc, luptându-mă ** potrivit lucrării lui care lucrează în mine cu putere. \dagger * 1 Cor. 15. 10. ** Cap. 2. 1. \dagger Efes. 1. 19; 3. 7, 20.

Lupta apostolului.

2 Căci voiesc să știți cât de mare luptă * am pentru voi și cei din Laodicea și pentru toți câți n'au văzut fața mea în carne,

* Filip. 1. 30. Cap. 1. 29. 1 Tes. 2. 2.

2 ca * să le fie mângăiate inimile, fiind închegați împreună ** în iubire și pentru orice bogăție a încredințării depline a porocerii, pentru cunoașterea \dagger deplină a tainei lui Dumnezeu, a lui Hristos,

* 2 Cor. 1. 6. ** Cap. 3. 14. \dagger Filip. 3. 8. Cap. 1. 9.

3 în * care sunt ascunse toate comorile înțelepciunii și cunoștinței.

* 1 Cor. 1. 24; 2. 6, 7. Efes. 1. 8. Cap. 1. 9.

Umblarea în Hristos.

4 Zic aceasta, ca * nimeni să nu vă înșele prin vorbire înduplecătoare.

* Rom. 16. 18. 2 Cor. 11. 13. Efes. 4. 14; 5. 6. Vers. 8. 18.

5 Căci și dacă * sunt de

parte cu carnea, dar cu duhul sânt cu voi, bucurându-mă și privind rânduiala ** voastră și statornicia \dagger credinței voastre în Hristos. * 1 Cor. 5. 3. 1 Tes. 2. 17. ** 1 Cor. 14. 40. \dagger 1 Pet. 5. 9.

6 Deci, cum * ați primit pe Hristos Isus Domnul, așa umblați în el,

* 1 Tes. 4. 1. Iuda 3.

7 înrădăcinați și zidiți în el și întăriți prin credință, după cum ați fost învățați, prisoind în mulțumiri.

Învățăturile mincinoase.

8 Luați seama * ca nu cumva să fie cineva care vă răpește prin filosofie și amăgire deșartă, potrivit datinei ** oamenilor, potrivit începuturilor nedesăvârșite ale lumii \dagger și nu potrivit lui Hristos.

* Ier. 29. 8. Rom. 16. 17. Efes. 5. 6. Vers. 18. Ebr. 13. 9. ** Mat. 15. 2. Gal. 1. 14. Vers. 22. \dagger Gal. 4. 3, 9. Vers. 20.

9 Pentru că în el * locuiește toată plinătatea a Dumnezeirii, trupestă,

* Ioan 1. 14. Cap. 1. 19.

10 și sunteți deplini * în el, care ** este capul oricărei domnii \dagger și stăpâniri,

* Ioan 1. 16. ** Efes. 1. 20, 21. 1 Pet. 3. 22. \dagger Cap. 1. 16.

11 în care și ați fost tăiați împrejur * cu o tăiere împrejur nefăcută de mână, în desbrăcarea **

trupului cărnii, în tăierea împrejur a lui Hristos.

* Deut. 10. 16; 30. 6. Ier. 4. 4. Rom. 2. 29. Filip. 3. 3. ** Rom. 6. 6. Efes. 4. 22. Cap. 3. 8, 9.

12 fiind înmormântați * împreună cu el în botez, în care ați fost și sculați ** împreună cu el prin credința \dagger în lucrarea lui Dumnezeu care $\dagger\dagger$ l-a sculat dintre cei morți.

* Rom. 6. 4. ** Cap. 3. 1. \dagger Efes. 1. 19; 3. 7. $\dagger\dagger$ Fapt. 2. 24.

13 Și pe voi * cari erați morți în greșalele voastre în netăierea împrejur a cărnii voastre, pe voi, zic, v'a făcut vii împreună cu el, după ce ne-a iertat toate greșalele noastre,

* Efes. 2. 1, 5, 6, 11.

14 după ce a șters * zăpăsul ce era scris de mână împotriva noastră, cu porunci, care ne era protivnic, și l-a ridicat din mijloc, pironindu-l pe cruce;

* Efes. 2. 15, 16.

15 desbrăcând * domniile și puterile, ** le-a scos la arătare cu îndrăsneală, ieșind biruitor asupra lor prin cruce.

* Fac. 3. 15. Ps. 68. 18. Isa. 53. 12. Mat. 12. 29. Luc. 10. 18; 11. 22. Ioan 12. 31; 16. 11. Efes. 4. 8. Ebr. 2. 14. ** Efes. 6. 12.

Legea și Hristos.

16 Deci să * nu vă judece cineva pentru mân-

care **sau pentru băutură, sau cu privire la o zi de sărbătoare, sau de lună nouă sau de Sabat.

* Rom. 14. 3, 10, 13. ** Rom. 14. 2, 17. 1 Cor. 8. 8. † Rom. 14. 5. Gal. 4. 10.

17 cari *sunt o umbră a celor viitoare iar trupul este al lui Hristos.

* Ebr. 8. 5; 9. 9; 10. 1.

18 Nimeni * să nu vă facă să pierdeți premiul, făcându-și voia lui însuș în smerenie și închinarea la îngeri, amestecându-se** în cele ce n'a văzut, fiind îngâmfat în zădăr de gândirea cărnii sale,

* Vers. 4. ** Ezech. 13. 3. 1 Tim. 1. 7.

19 și neținând tare Capul, *din care tot trupul luându-și hrana și bine încheie împreună prin încheieturi și legături, crește cu creșterea lui Dumnezeu.

* Efes. 4. 15, 16.

20 Dacă ați murit * cu Hristos față de începuturile** nedeșăvârșite ale lumii, pentru ce, ca și cum ați trăi în lume, vă supuneți la porunci:

* Rom. 6. 3, 5; 7. 4, 6. Gal. 2. 19. Efes. 2. 15. ** Vers. 8.

21 Nu *pune mâna, nici nu gusta, nici nu ** a-linge!—

* Gal. 4. 3, 9. ** 1 Tim. 4. 3.

22 (cari toate sunt sortite putrezirii prin între-

buintare) după *poruncile și învățăturile oamenilor?

* Isa. 29. 13. Mat. 15. 9. Tit. 1. 14.

23 Cari au *în adevăr o înfățișare de înțelepciune, printr'o închinare** de bunăvoie și smerenie și necruțare față de trup, dar nu sunt de niciun preț împotriva mulțumirii cărnii.

* 1 Tim. 4. 8. ** Vers. 18.

Viața creștinului ascunsă cu Hristos.

3 Deci, dacă ați *fost sculați împreună cu Hristos, căutați cele de sus, unde este Hristos, șezând ** la dreapta lui Dumnezeu.

* Rom. 6. 5. Efes. 2. 6. Cap. 2. 12. ** Rom. 8. 34. Efes. 1. 20.

2 Puneți-vă mintea la cele de sus nu la cele de pe pământ.

3 Căci*voi ați murit și** viața voastră este ascunsă cu Hristos în Dumnezeu.

* Rom. 6. 2. Gal. 2. 20. Cap. 2. 20. ** 2 Cor. 5. 7. Cap. 1. 5.

4 Când * se va arăta Hristos, viața** noastră, atunci veți fi arătați și voi cu el în slavă.

* 1 Ioan. 3. 2. ** Ioan. 11. 25; 14. 6. † 1 Cor. 15. 43. Filip. 3. 21.

Indemn la sfințenie și la dragoste.

5 Omorâți *deci mădularele** voastre cele de pe pământ: curvie, necurătenie, patimă, poftă rea †† și

lăcomie de bani care *† este închinare la idoli,

* Rom. 8. 13. Gal. 24. ** Rom. 6. 13. † Efes. 5. 3. †† 1 Tes. 4. 5. *† Efes. 5. 5.

6 din pricina * căroră vine mânia lui Dumnezeu peste fiii neascultării,**

* Rom. 1. 18. Efes. 5. 6. Apoc. 22. 15. ** Efes. 2. 2.

7 între *cari ați umblat și voi altădată, când trăiați în acestea.

* Rom. 6. 19, 20; 7. 5. 1 Cor. 6. 11. Efes. 2. 2. Tit. 3. 3.

8 Lepădați dar *acum și voi toate: mânie, aprindere, răutate, defăimare, vorbire de rușine** din gura voastră,* Efes. 4. 22. Ebr. 12. 1. Iac. 1. 21. 1 Pet. 2. 1. ** Efes. 4. 29; 5. 4.

9 Nu *vă mințiți unii pe alții, fiindcă **v'ați desbrăcat de omul cel vechiu cu faptele lui

* Lev. 19. 11. Efes. 4. 25. ** Efes. 4. 22, 24.

10 și v'ați îmbrăcat cu cel nou care se *înoiește în cunoștință deplină, după** elipul celui ce l-a†făcut,

* Rom. 12. 2. ** Efes. 4. 23, 24. † Efes. 2. 10.

11 unde nu este Grec * și Iudeu, tăiere împrejur și netăiere împrejur, barbar, Schit, rob, slobod,** ci Hristos este totul și în toți. * Rom. 10. 12. 1 Cor. 12. 13. Gal. 3. 28; 5. 6. Efes. 6. 8. ** Efes. 1. 23.

12 Imbrăcați-vă deci, *ca **aleși ai lui Dumnezeu, sfinți și iubiți, cu o inimă †de îndurare, cu bunătațe,

smerenie, blândeță, îndelungă-răbdare, * Efes. 4. 24.

** 1 Tes. 1. 4. 1 Pet. 1. 2. 2 Pet. 4. 10. † Gal. 5. 22. Efes. 4. 2, 32. Filip. 2. 1.

13 îngăduindu-vă * unii pe alții și iertând unii altora, dacă are cineva vreo plângere împotriva cuiva; după cum și Hristos v'a iertat așa și voi.

* Marc. 11. 25. Efes. 4. 2, 32.

14 Iar *peste toate acestea îmbrăcați-vă** cu iubire, care este legătura † desăvârșirii.

* 1 Pet. 4. 8. ** Ioan. 13. 34. Rom. 13. 8. 1 Cor. 13. Efes. 5. 2. Cap. 2. 2. 1 Tes. 4. 9. 1 Tim. 1. 5. 1 Ioan. 3. 23; 4. 21. † Efes. 4. 3.

15 Și pacea *lui Hristos să hotărască în inimile voastre, la ** care ați și fost chemați într'un singur trup; † și †† fiți mulțumitori. * Rom. 14. 17. Filip. 4. 7.

** 1 Cor. 7. 15. † Efes. 2. 16, 17; 4. 4. †† Cap. 2. 7. Vers. 17.

16 Cuvântul lui Hristos să locuiască în voi cu bogăție, în orice înțelepciune; învățându-vă și îndemnându-vă unii pe alții prin psalmi și cântări de laudă *și cântări duhovnicești,** cântând în har în inimile voastre lui Dumnezeu.

* 1 Cor. 14. 26. Efes. 5. 19. ** Cap. 4. 6.

17 Și orice *faceți, în cuvânt sau în lucru, faceți toate în numele Domnului

Isus, mulțumind ** lui Dumnezeu Tatăl prin el.

* 1 Cor. 10. 31. ** Rom. 1. 8. Efes. 5. 20. Cap. 1. 12; 2. 7. 1 Tes. 5. 18. Evr. 13. 15.

Datoriile casnice.

18 Nevestelor, *fiți supuse bărbaților voștri, după cum ** se cuvine în Domnul.

* Efes. 5. 22. Tit. 2. 5. 1 Pet. 3. 1. ** Efes. 5. 3.

19 Bărbaților * iubiți-vă nevestele și nu fiți amăriți ** împotriva lor.

** Efes. 5. 25, 28, 33. 1 Pet. 3. 7. ** Efes. 4. 31.

20 Copiilor, *ascultați de părinții voștri în ** toate; căci aceasta este bineplăcut în Domnul.

* Efes. 6. 1. ** Efes. 5. 24. Tit. 2. 9.

21 Taților, *nu înălțați pe copiii voștri ca să nu fie desnădăjduiți. * Efes. 6. 4.

22 Robilor, *ascultați în ** toate pe domnii voștri după carne, † nu în slujiri de ochi ca ceice caută să placă oamenilor, ci în curătenia inimii, temându-vă de Domnul.

* Efes. 6. 5. etc. 1 Tim. 6. 1. Tit. 2. 9. * 1 Pet. 2. 18. ** Vers. 20. Film. 16.

23 Orice *faceți, lucrați din suflet ca pentru Domnul și nu pentru oameni,

* Efes. 6. 6, 7.

24 Știind că *de la Domnul veți primi răsplata muncii. Slujiți ** ca robi Domnului Hristos.

* Efes. 6. 8. ** 1 Cor. 7. 22

25 Căci cine face nedreptate va lua cu sine nedreptatea ce a făcut și nu *este căutare la față. * Rom. 2. 11. Efes. 6. 9. 1 Pet. 1. 17. Deut. 10. 17.

4 Domnilor, dați * robilor ce este drept și ce este potrivit, știind că și voi a-veți un Domn în ceruri,

* Efes. 6. 9.

Indemn la rugăciune.

2 Stăruți * în rugăciune, veghind în ea cu ** mulțumiri, * Luc. 18. 1. Rom. 12. 12. Efes. 6. 18. 1 Tes. 5. 17, 18. ** Cap. 2. 7; 3. 15.

3 rugându-vă * totdeauna și pentru noi ca Dumnezeu să ne deschidă ** o ușă pentru cuvânt, ca să vorbim taina † lui Hristos, pentru † care și sânt legal, * Efes. 6. 19. 2 Tes. 3. 1. ** 1 Cor. 16. 9. 2 Cor. 2. 12. † Mat. 13. 11. 1 Cor. 4. 1. Efes. 6. 19. Cap. 1. 26; 2. 2. † Efes. 6. 20. Filip. 1. 7.

4 ca s'o fac cunoscut cum trebuie să vorbesc.

5 Umblați * în înțelepciune față de cei de afară, cumpărându-vă ** vremea nimerită.

* Efes. 5. 15. 1 Tes. 4. 12. ** Efes. 5. 16.

6 Cuvântul vostru să fie totdeauna în har * dres ** cu sare, ca † să știți cum trebuie să răspundeți fiecărui.

* Cap. 3. 16. ** Mac. 9. 50. † 1 Pet. 3. 15.

Trimiterea lui Tihic și Onisim.

7 Cele *despre mine toate vi le va face cunoscut Tihic, iubitul frate și credincios slujitor și rob împreună cu mine în Domnul:

* Efes. 6. 21.

8 pe care l-am * trimis la voi pentru aceasta chiar, ca să cunoașteți cele despre noi și să vă mângâie inimile,

* Efes. 6. 22.

9 împreună cu Onisim, * credinciosul și iubitul frate, care este din ai voștri; ei vă vor face cunoscut toate cele de aici.

* Film. 10.

10 Vă îmbrățișază Aristarh, *tovarășul meu de robie și Marcu * nepotul lui Barnaba, (despre care ați primit porunci..., dacă va veni la voi, primiți-l),

* Fapt. 19. 29; 20. 4; 27. 2. Film. 24. ** Fapt. 15. 37. 2 Tim. 4. 11.

11 și Isus, care se zice Iust, cari sunt din tăierea împrejur; aceștia singuri mi sunt împreună lucrători pentru împărăția lui Dumnezeu, oameni cari mi-au fost de îmbărbătare.

12 Vă îmbrățișază Epafra, *care este din ai voștri, rob al lui Hristos Isus, totdeauna luptându-se **

pentru voi în rugăciunile sale ca să stați desăvârșiți și pe deplin încredințați în orice voie a lui Dumnezeu.

* Cap. 1. 7. Film. 23. ** Rom. 15. 30. † Mat. 5. 48. 1 Cor. 2. 6; 14. 20. Filip. 3. 15. Evr. 5. 14.

13 Căci îi mărturisesc că are multă osteneală pentru voi și pentru cei din Laodicea și cei din Ierapole.

14 Vă îmbrățișază Luca, * doctorul iubit, și Dima. **

* 2 Tim. 4. 11. ** 2 Tim. 4. 10. Film. 24.

15 Imbrățișați pe frații din Laodicea și pe Nimfa și biserica * cea care este în casa lui.

* Rom. 16. 5. 1 Cor. 16. 19.

16 Și când va fi cetită la voi epistola, *faceți ca să fie cetită și în biserica Laodiceenilor și să cetiți și voi pe cea din Laodicea.

* 1 Tes. 5. 27.

17 Și spuneți lui Arhip: * Ia seama la slujba ** pe care ai luat-o în Domnul ca s'o împlinești.

* Film. 2. ** 1 Tim. 4. 6.

18 Imbrățișarea * mea este cu însăși mâna mea a lui Pavel. Aduceți-vă ** a-minte de legăturile mele. Harul să fie † cu voi.

* 1 Cor. 16. 21. 2 Tes. 3. 17. ** Evr. 13. 3. † Evr. 13. 25.

ÎNȚAIA EPISTOLA A LUI PAVEL APOSTOLUL CĂTRE TESALONICENI.

Urare.

1 Pavel și Silvan *și Timotei, bisericii Tesalonicenilor în Dumnezeu Tatăl și în Domnul Isus Hristos: Har **vouă și pace.

* 2 Cor. 1. 19. 2 Tes. 1. 1. 1 Pet. 5. 12.
** Efes. 1. 2.

*Izbânda Evangheliei la
Tesalonic.*

2 Mulțumim * lui Dumnezeu totdeauna pentru voi toți, făcând pomenire de voi în rugăciunile noastre,

* Rom. 1. 8. Efes. 1. 16. Film. 4.

3 aducându-ne aminte neîncetat * de lucrul ** credinței voastre și de osteneala iubirii voastre și de răbdarea nădejdi voastre în Domnul nostru Isus Hristos înaintea lui Dumnezeu și Tatăl nostru.

* Cap. 2. 13. ** Ioan 6. 29. Gal. 5. 6.
Cap. 3. 6. 2 Tes. 1. 3, 11. Iac. 2. 17.
† Rom. 16. 6. Evr. 6. 10.

4 Căci știm, frați iubiți de Dumnezeu, alegerea * voastră. * Col. 3. 12. 2 Tes. 2. 13.

5 Pentrucă evanghelia * noastră n'a fost față de voi numai în cuvânt, ci și în putere și în Duhul Sfânt ** și în multă încredințare deplină, după cum și știți †† ce fel de oameni

am fost noi între voi pentru voi.

* Marc. 16. 20. 1 Cor. 2. 4; 4. 20.
** 2 Cor. 6. 6. † Col. 2. 2. Evr. 2. 3.
†† Cap. 2. 1, 5, 10, 11. 2 Tes. 3. 7.

6 Și voi * v'ați făcut următori ai noștri și ai Domnului, primind cuvântul în mult necaz cu ** bucuria Duhului Sfânt,

* 1 Cor. 4. 16; 11. 1. Filip. 3. 17.
Cap. 2. 14. 2 Tes. 3. 9. ** Fapt. 5. 41.
Evr. 10. 34.

7 încât v'ați făcut pildă tuturor credincioșilor din Macedonia și din Ahaia.

8 Căci dela voi cuvântul Domnului a * răsunat, nu numai în ** Macedonia și în Ahaia, ci credința voastră către Dumnezeu, a ieșit în orice loc, încât n'avem trebuință să vorbim ceva.

* Rom. 10. 18. ** Rom. 1. 8. 2 Tes. 1. 4.

9 Căci chiar ei vorbesc despre noi ce * fel de intrare am avut la voi și ** cum v'ați întors la Dumnezeu dela idoli, ca să slujiți Dumnezeului celui viu și adevărat,

* Cap. 2. 1. ** 1 Cor. 12. 2. Gal. 4. 8.

10 și să * așteptați pe Fiul său din ** ceruri, pe care l-a sculat dintre cei

morți, pe Isus, care ne

scapă din †† mânia ce vine.

* Rom. 2. 7. Filip. 3. 20. Tit. 2. 13.

† Pet. 3. 12. Apoc. 1. 7. ** Fapt. 1. 11.

†† Cap. 4. 16. 2 Tes. 1. 7. † Fapt. 2. 24.

†† Mat. 3. 7. Rom. 5. 9. Cap. 5. 9.

Cum a propovăduit Pavel.

2 Căci voi * înșivă știți, fraților, că intrarea noastră în voi n'a fost în zădar.

* Cap. 1. 5. 9.

2 Ci, deși am suferit mai înainte și am fost înfrunțați rușinos în Filipi, * după cum știți, am ** luat îndrăzneală în Dumnezeuul nostru, să vorbim † către voi, evanghelia lui Dumnezeu cu multă †† luptă.

* Fapt. 16. 22. ** Cap. 1. 5. † Fapt. 17. 2.
†† Filip. 1. 30. Col. 2. 1.

3 Căci * îndemnarea noastră nu este din rătăcire, nici din necurătenie, nici în înșelăciune;

* 2 Cor. 7. 2. Vers. 5. 2 Pet. 1. 16.

4 ci, după cum * am fost găsiți buni de Dumnezeu ca să ** ni se încredințeze evanghelia, tot așa vorbim, nu plăcând † oamenilor ci lui Dumnezeu, care †† ne cerească inimile.

* 1 Cor. 7. 25. 1 Tim. 1. 11, 12.

** 1 Cor. 9. 17. Gal. 2. 7. Tit. 1. 3.

† Gal. 1. 10. †† Prov. 17. 3. Rom. 8. 27.

5 Căci niciodată n'am * întrebuințat cuvânt de linguire, după cum știți, nici cu ascunziș de lăcomie de

bani, Dumnezeu ** este martor, * Fapt. 20. 33. 2 Cor. 2. 17; 4. 2; 7. 2; 12. 17. ** Rom. 1. 9.

6 nici * căutând slavă dela oameni, nici dela voi, nici dela alții, deși putem să fim ** cu greutate ca apostoli † ai lui Hristos.

* Ioan 5. 41, 44; 12. 43. 1 Tim. 5. 17.

** 1 Cor. 9. 4, 6, 12, 18. 2 Cor. 10. 1, 2,

10, 11; 13. 10. 2 Tes. 3. 9. Film. 8. 9.

† 2 Cor. 11. 9; 12. 13, 14. 2 Tes. 3. 8.

7 Ci * am fost blânzi ** în mijlocul vostru, cum desmiardă o doică pe copiii ei. * 1 Cor. 9. 1, 2, 5. ** 1 Cor. 2. 3; 9. 22. 2 Cor. 13. 4. 2 Tim. 2. 24.

8 Astfel, plini de iubire pentru voi, eram bucuroși să vă dăm * nu numai evanghelia lui Dumnezeu ci și sufletele ** noastre chiar, pentrucă vă făcuserăți iubiți nouă.

* Rom. 1. 11; 15. 29. ** 2 Cor. 12. 15.

9 Căci vă aduceți aminte, fraților, de osteneala noastră și de munca noastră: noapte și zi * lucrând spre ** a nu îngreua pe cineva dintre voi, v'am propovăduit evanghelia lui Dumnezeu.

* Fapt. 20. 34. 1 Cor. 4. 12. 2 Cor. 11. 9. 2 Tes. 3. 8. ** 2 Cor. 12. 13, 14.

10 Voi * sunteți martori și Dumnezeu * deasemenea, cu ** câtă sfințenie și dreptate și neprihănire am fost către voi cari credeți,

* Cap. 1. 5. ** 2 Cor. 7. 2. 2 Tes. 3. 7.

11 dupăcum știți, îndem-
nându-vă și povățuind pe
fiecare dintre voi ca un
tată pe copiii săi, și mă-
turisindu-vă

12 să *umblați în chip
vrednic de Dumnezeu care
**vă chiamă la împărăția
și slava sa.

* Efes. 4. 1. Filip. 1. 27. Col. 1. 10.
Cap. 4. 1. ** 1 Cor. 1. 9. Cap. 5. 24.
2 Tes. 2. 14. 2 Tim. 1. 9.

Suferințele Tesalonicenilor.

13 Și pentru aceasta și noi
mulțumim lui Dumnezeu
neîncetat * că atunci când
ați primit cuvântul auzit
dela noi, care este al
lui Dumnezeu, ați primit
nu **un cuvânt al oame-
nilor, ci, după cum este
cu adevărat, cuvântul lui
Dumnezeu, care și lucrează
în voi cari credeți. * Cap. 1. 3.

** Mat. 10. 40. Gal. 4. 14. 2 Pet. 3. 2.

14 Căci voi, fraților, v'ați
făcut următori ai biserici-
lor * lui Dumnezeu cari
sunt în Iudea în Hristos
Isus: pentru că ați suferit și
voi aceleași **dela cei de
un neam cu voi, ca și ei
dela ț. Iudei; * Gal. 1. 22. ** Fapt.
17. 5, 13. † Evr. 10. 33, 34.

15 cari * au omorât și pe
Domnul Isus, și pe proo-
rocii ** lor, și pe noi ne-au
prigonit și nu sunt plăcuți
lui Dumnezeu și † sunt

protivnici tuturor oame-
nilor, * Fapt. 2. 23; 3. 15;
5. 30; 7. 52. ** Mat. 5. 12; 23. 34, 37.
Luc. 13. 33, 34. Fapt. 7. 52. † Est. 3. 6.

16 * oprindu-ne să vor-
bim Neamurilor ca ** să
fie mântuite, pentru că să
umple totdeauna măsura
păcatelor lor. Dar mânia a
† dat peste ei până la capăt.
* Luc. 11. 52. Fapt. 13. 50; 14. 5, 19; 17.
5, 13; 18. 12; 19. 9; 22. 21, 22. ** Fac. 16.
16. Mat. 23. 32. † Mat. 24. 6, 14.

Trimeterea lui Timotei.

17 Dar noi, fraților, fiind
lipsiți de voi, pentru o
vreme de un ceas, cu fața,
* nu cu inima, ne-am silit
și mai mult, cu mult dor,
ca să vă vedem **fața.

* 1 Cor. 5. 3. Col. 2. 5. ** Cap. 3. 10.

18 Deaceia am voit să
venim la voi, cu Pavel, și
odată și de două ori; și
ne-a împiedecat Satana. *

* Rom. 1. 13; 15. 22.

19 Căci care *este năde-
dea noastră sau bucuria
sau cununa **laudei? Oare
nu chiar voi înaintea Dom-
nului nostru Isus la † ve-
nirea lui? * 2 Cor. 1. 14. Filip.
2. 16; 4. 1. ** Prov. 16. 31. † 1 Cor.
15. 23. Cap. 3. 13. Apoc. 1. 7; 22. 12.

20 Căci voi sunteți slava
și bucuria noastră.

3 Deaceia ne mai *putând
răbda, am ** găsit bine
să rămânem singuri în A-
tena, * Vers. 5. ** Fapt. 17. 16.

2 și am trimis pe

Timotei, *fratele nostru și
slujitor al lui Dumnezeu,
și împreună lucrător cu
noi în evanghelia lui
Hristos, ca să vă întărească
și să vă îmbărbăteze în
privața credinței voastre.
* Rom. 16. 21. 1 Cor. 16. 10. 2 Cor. 1. 19.

3 ca *nimeni să nu fie
aguduit în necazurile ace-
lea. Căci voi înșivă știți
că spre ** aceasta suntem
puși. * Efes. 3. 13. ** Fapt. 9. 16;
14. 22; 20. 23; 21. 11. 1 Cor. 4. 9.
† Tim. 3. 12. 1 Pet. 2. 21.

4 Căci și *când eram la
voi vă spuneam mai în-
ainte că avem să fim în ne-
caz, după cum a și fost
și știți. * Fapt. 20. 24.

5 Deaceia și eu ne mai
putând răbda, *am trimes-
ca să cunosc credința vo-
astră, ca ** nu cumva să vă
fi ispitit ispititorul și oste-
neala † noastră să fie în
zădar. * Vers. 1. ** 1 Cor. 7. 5.
† 1 Cor. 11. 3. † Gal. 2. 2; 4. 11. Filip. 2. 16.

*Întoarcerea lui Timotei cu
știrile.*

6 Acum însă, * fiindcă
Timotei a venit la noi dela
voi și ne-a adus știri bune
despre credința și iubirea
voastră, și că aveți o bună
amintire totdeauna despre
noi, dorind ** să ne vedeți,
ca și noi pe voi,

* Fapt. 18. 1, 5. ** Filip. 1. 8.

7 deaceia am *fost mân-
găiați, fraților, în privața

voastră, în toată nevoia și
necazul nostru, prin cre-
dința voastră;

* 2 Cor. 1. 4; 7. 6, 7, 13.

8 pentru că acum trăim
dacă voi stați tari * în
Domnul. * Filip. 4. 1.

9 Pentru că ce * mulțu-
miri putem da în schimb
lui Dumnezeu pentru voi,
pentru toată bucuria cu
care ne bucurăm pentru
voi înaintea Dumnezeului
nostru, * Cap. 1. 2.

10 cerând *peste măsură,
noapte ** și zi, ca să † vă
vedem fața și † să împli-
nim lipsurile credinței vo-
astre? * Fapt. 26. 7. 2 Tim. 1. 3.

** Rom. 1. 10, 11; 15. 32. † Cap. 2. 17.
† 2 Cor. 13. 9, 11.

11 Iar însuș Dumnezeu
și Tatăl nostru și Domnul
nostru Isus să * ne nete-
zească drumul spre voi:

* Marc. 1. 3.

12 și pe voi Domnul să
* vă îmbogățească și să vă
facă să prisosiți în iubire
unii către alții ** și către
toți, ca și noi către voi,

* Cap. 4. 10. ** Cap. 4. 9; 5. 15. 2 Pet. 1. 7.

13 spre a vă întări ini-
mile ca * să fie fără vină
în sfîntenie înaintea lui
Dumnezeu și Tatăl nostru
la venirea Domnului no-
stru Isus cu ** toți sfîn-
ții săi. * 1 Cor. 1. 8. Filip. 1. 10.

Cap. 5. 23. 2 Tes. 2. 17. 1 Ioan 3. 20, 21.
** Zah. 14. 5. Iuda 14.

Indemn la sfințenie.

4 Încolo deci, fraților, vă rugăm și vă îndemnăm în Domnul Isus, ca, după cum ați primit dela noi cum trebuie să umblați și să plăceți ** lui Dumnezeu, cum și umblați, — să priosiți și + mai mult.

* Filip. 1. 27. Col. 2. 6. ** Cap. 2. 12. + Col. 1. 10.

2 Căci știți ce porunci v'am dat prin Domnul Isus.

3 Căci aceasta este voia * lui Dumnezeu, sfințirea ** voastră, ca să vă feriți de curvie. †

* Rom. 12. 2. Efes. 5. 17. ** Efes. 5. 27. † 1 Cor. 6. 15, 18. Efes. 5. 3. Col. 3. 5.

4 Fiecare dintre voi să știe * să-și stăpânească vasul său în sfințire și cinste.

* Rom. 6. 19. 1 Cor. 6. 13, 18.

5 nu * în patimă de poftă ca ** și Neamurile cari + nu cunosc pe Dumnezeu.

* Rom. 1. 24, 26. Col. 3. 5. ** Efes. 4. 17, 18. † 1 Cor. 15. 34. Gal. 4. 8. Efes. 2. 12; 4. 18. 2 Tes. 1. 8.

6 Nimeni * să nu treacă marginile și să nu ia mai mult în treabă dela fratele său, pentrucă Domnul este răsbunătorul ** tuturor acestora, dupăcum v'am și spus mai înainte și v'am adevărit.

* Lev. 19. 11, 13. 1 Cor. 6. 8. ** 2 Tes. 1. 8.

7 Căci Dumnezeu nu

ne-a chemat la necurătenie ci * la sfințire.

* Lev. 11. 44; 19. 2. 1 Cor. 1. 2. Evr. 12. 14. 1 Pet. 1. 14, 15.

8 Deaceea * celce disprețuiește, nu disprețuiește pe om, ci pe Dumnezeu care ** v'a dat Duhul său Cel Sfânt. * Luc. 10. 16. ** 1 Cor. 2. 10; 7. 40. 1 Ioan. 3. 24.

Indemn la dragoste și muncă.

9 Iar despre iubirea frățască n'aveți * trebuință ca să vă scriu; căci voi înși-vă ** sunteți învățați de Dumnezeu ca să * vă iubiți unii pe alții.

* Cap. 5. 1. ** Ier. 31. 34. 1 Ioan. 6. 40; 14. 26. Evr. 8. 11. 1 Ioan. 2. 20, 27. † Mat. 22. 39. 1 Ioan. 13. 34; 15. 12. Efes. 5. 2. 1 Pet. 4. 8. 1 Ioan. 3. 11, 23; 4. 21.

10 Căci și * faceți aceasta către toți frații din Macedonia întreagă. Vă îndemnăm dar, fraților, să ** priosiți și mai mult

* Cap. 1. 7. ** Cap. 3. 12.

11 și să aveți ambiția să * fiți liniștiți și să ** lucrați ale voastre și să lucrați cu mâinile voastre, dupăcum v'am poruncit,

* 2 Tes. 3. 11. 1 Pet. 4. 15. ** Fapt. 20. 35. Efes. 4. 28. 2 Tes. 3. 7, 8, 12.

12 ca * să umblați cuvinčios față de cei de afară și să n'aveți trebuință de nimeni. * Rom. 13. 13. 2 Cor. 8. 21.

Col. 4. 5. 1 Pet. 2. 12.

Despre venirea Domnului.

13 Nu voim să nu știți, fraților, despre cei ador-

Indemn la veghere.

miți, ca * să nu vă întristați ca și ceilalți cari ** n'au nădejde. * Lev. 19. 28. Deut. 14.

1, 2. 2 Sam. 12. 20. ** Efes. 2. 12.

14 Căci dacă * credem că Isus a murit și a înviat, așa și Dumnezeu va aduce împreună cu el pe ** cei adormiți prin Isus.

* 1 Cor. 15. 13. ** 1 Cor. 15. 18, 23. Cap. 3. 13.

15 Căci vă spunem aceasta prin * cuvântul Domnului: că noi cei ** vii, ceice rămânem pânăla venirea Domnului, nu vom întrece nicidecum pe cei adormiți.

* 1 Reg. 13. 17, 18; 20. 35. ** 1 Cor. 15. 51.

16 Pentrucă însuș Domnul * cu o strigare, cu glasul arhanghelului și cu trâmbița ** lui Dumnezeu, se va pogori din cer: și cei morți + în Hristos vor învia întâi.

* Mat. 24. 30, 31. Fapt. 1. 11. 2 Tes. 1. 7.

** 1 Cor. 15. 52. † 1 Cor. 15. 23, 52.

17 Apoi * noi cei vii, ceice rămânem, vom fi răpiți în nori împreună cu ei spre întâmpinarea Domnului în ** văzduh: și astfel vom + fi totdeauna cu Domnul.

* 1 Cor. 15. 51. ** Fapt. 1. 9. Apoc. 11. 12. † Ioan. 12. 26; 14. 3; 17. 24.

18 Deaceea * mângâiați-vă unii pe alții cu aceste cuvinte.

* Cap. 5. 11.

5 Iar despre vremei * și despre soroace, fraților, n'aveți ** trebuință să vi se scrie.

* Mat. 24. 3, 36. Fapt. 1. 7. ** Cap. 4. 9.

2 Căci voi înșivă știți prea bine că ziua * Domnului vine așa ca un hoț noaptea.

* Mat. 24. 43, 44; 25. 13. Luc. 13. 39, 40. 2 Pet. 3. 10. Apoc. 3. 3; 16. 15.

3 Când zice ei: Pace și liniște! atunci le vine o prăpădenie * fără veste, ca ** durerea de facere celeice are în pânțele; și nu vor scăpa nicidecum.

* Isa. 13. 6—9. Luc. 17. 27—29; 21. 34, 35. 2 Tes. 1. 9. ** Ier. 13. 21. Osea 13. 13.

4 Dar * voi, fraților, nu sunteți în întunerec, ca ziua aceea să vă apuce ca un hoț.

* Rom. 13. 12, 13. 1 Ioan. 2. 8.

5 Căci voi toți sunteți fii * ai luminii și fii ai zilei: noi nu suntem ai nopții, nici ai întunerecului. * Efes. 5. 8.

6 Deci dar * să nu dormim ca ceilalți ei să ** veghiem și să fim treji.

* Mat. 25. 5. ** Mat. 24. 42; 25. 13. Rom. 13. 11—13. 1 Pet. 5. 8.

7 Căci ceice * dorm, dorm noaptea; ** și ceice se îmbată, se îmbată noaptea.

* Luc. 21. 34, 36. Rom. 13. 13. 1 Cor. 15. 34. Efes. 5. 14. ** Fapt. 2. 15.

8 Dar noi, fiindcă sun-

tem ai zilei, să fim treji, îmbrăcând * platoșa credinței și iubire și drept coif nădejdea mântuirii.

* Isa. 59. 17. Efes. 6. 14, 16, 17.

9 Pentru că Dumnezeu * nu ne-a pus spre mânie ci ** spre dobândirea mântuirii, prin Domnul nostru Isus Hristos,

* Rom. 9. 22. Cap. 1. 10. 1 Pet. 2. 8. Iuda 4. ** 2 Tes. 2. 13, 14.

10 care * a murit pentru noi ca, fie că veghem, fie că dormim, să trăim împreună cu el.

* Rom. 14. 8, 9. 2 Cor. 5. 15.

11 De aceea * mângâiați-vă unii pe alții și zidiți-vă unul pe altul, după cum și faceți.

* Cap. 4. 18.

Dragoslea pentru cârmuitori.

12 Vă rugăm dar, fraților, să * recunoașteți pe ceice se ostenesc între voi și sunt puși mai mari ai voștri în Domnul și povățuitorii voștri, * 1 Cor. 16. 18.

Filip. 2. 29. 1 Tim. 5. 17. Ebr. 13. 7, 17.

13 și să-i socotiți nespus de sus în iubire pentru lucrul lor. Fiți în pace * unii cu alții.

* Marc. 9. 50.

14 Vă îndemnăm dar, fraților, muștrați * pe cei fără rânduială, mângâiați ** pe cei mici la suflet, sprijiniți † pe cei slabi, fiți

† îndelung-răbdători către toți.

* 2 Tes. 3. 11, 12. ** Ebr. 12. 12. † Rom. 14. 1; 15. 1. Gal. 6. 1, 2. †† Gal. 5. 22. Efes. 4. 2. Col. 3. 12. 2 Tim. 4. 2.

15 Vedeți * să nu răsplătească cineva cuiva rău pentru rău, ci totdeauna ** urmăriți binele unui către alții și către toți.

* Lev. 19. 18. Prov. 20. 22; 24. 29. Mat. 5. 39, 44. Rom. 12. 17. 1 Cor. 6. 7. 1 Pet. 3. 9. ** Gal. 6. 10. Cap. 3. 12.

Felurite îndemnuri.

16 Bucurați-vă * totdeauna;

* 2 Cor. 6. 10. Filip. 4. 4.

17 rugați-vă * neîncetat;

* Luc. 18. 1; 21. 36. Rom. 12. 12. Efes. 6. 18. Col. 4. 2. 1 Pet. 4. 7.

18 mulțumiți în orice; * căci aceasta este voia lui Dumnezeu în Hristos Isus pentru voi.

* Efes. 5. 20. Col. 3. 17.

19 Nu * slingeți Duhul;

* Efes. 4. 30. 1 Tim. 4. 14. 2 Tim. 1. 6. 1 Cor. 14. 30.

20 nu * disprețuiți proorociile;

* 1 Cor. 14. 1, 39.

21 cercați * toate; țineți ** ce este bine;

* 1 Cor. 2. 11, 15. 1 Ioan 4. 1. ** Filip. 4. 8.

22 feriți-vă * de orice înfățișare a răului. * Cap. 4. 12.

Urări de încheiere.

23 Și însuș Dumnezeu păcii * să ** vă sfințească desăvârșit; și întreg duhul vostru și sufletul și trupul să † fie păzit fără vină la

venirea Domnului nostru Isus Hristos.

* Filip. 4. 9. ** Cap. 3. 13. † 1 Cor. 1. 8.

24 Credincios * este cel ce vă cheamă, care va și face. * 1 Cor. 1. 9; 10. 13. 2 Tes. 3. 3.

25 Fraților, rugați-vă * pentru noi.

* Col. 4. 3. 2 Tes. 3. 1.

26 Imbrățișați * pe toți frații cu o sărutare sfântă.

* Rom. 16. 16.

27 Vă rog fierbinte în Domnul ca * epistola să fie cetită la toți frații.

* Col. 4. 16. 2 Tes. 3. 4.

28 Harul * Domnului nostru Isus Hristos fie cu voi.

* Rom. 16. 20, 24. 2 Tes. 3. 18.

A DOUA EPISTOLĂ A LUI PAVEL APOSTOLUL CĂTRE TESALONICENI.

Urare.

1 Pavel și Silvan și * Timotei: bisericii Tesalonicenilor în * Dumnezeu Tatăl nostru și în Domnul Isus Hristos.

* 2 Cor. 1. 19. ** 1 Tes. 1. 1.

2 Har * vouă și pace dela Dumnezeu Tatăl nostru și dela Domnul Isus Hristos.

* 1 Cor. 1. 3.

Înaintarea Tesalonicenilor în credință.

3 Suntem datori * să mulțumim totdeauna lui Dumnezeu pentru voi, fraților, după cum se cuvine, pentru că credința voastră crește peste măsură și iubirea fiecăruia dintre voi toți a unora către alții se înmulțește;

* 1 Tes. 1. 2, 3; 3. 6, 9. Cap. 2. 13.

4 încât noi înșine ne * laudăm cu voi în bisericile lui Dumnezeu pentru ** răbdarea voastră și credința în † toate prigonirile voastre și în necazurile pe cari le suferiți;

* 2 Cor. 7. 14; 9. 2. 1 Tes. 2. 19, 20. ** 1 Tes. 1. 3. † 1 Tes. 2. 14.

5 care este o * dovadă învederată a dreptei judecăți a lui Dumnezeu, ca voi să fiți învredniciți de împărțirea lui Dumnezeu pentru ** care și suferiți;

* Filip. 1. 28. ** 1 Tes. 2. 14.

6 dacă * cu adevărat este drept la Dumnezeu să dea în schimb necaz celor ce vă necăjesc,

* Apoc. 6. 10.

7 și vouă, cari sunteți necăjiți, ușurare * cu noi, la descoperirea Domnului **

Isus din cer cu îngerii puterii sale,

* Apoc. 14. 13. ** 1 Tes. 4. 16. Iuda 14.

8 într-o vâpaie de foc, dând răsbunare celor ce ** nu cunosc pe Dumnezeu și celor ce nu ȋascultă de evanghelia Domnului nostru Isus, * Ebr. 10. 27; 12. 29. 2 Pet. 3. 7. Apoc. 21. 8. ** Ps. 79. 6. 1 Tes. 4. 5. Rom. 2. 8.

9 ca unii * cari vor suferi pedeapsă, *adică* peire vecinică dela fața Domnului și dela ** slava ȋăriei lui, * Filip. 3. 19. 2 Pet. 3. 7. ** Deut. 33. 2. Isa. 2. 19. Cap. 2. 8.

10 când * va veni ca să fie proslăvit în sfinții săi și ** să fie privit cu mirare în ziua aceea în toți ceie au crezut (pentru că mărturia noastră către voi a fost crezută).

* Ps. 89. 7. ** Ps. 68. 35.

Rugăciunea apostolului pentru ei.

11 Pentru aceasta ne și rugăm totdeauna pentru voi, ca Dumnezeuul nostru să * vă învrednicească de chemarea sa și să ȋmplinească toată bună plăcerea bunătății ** sale și lucrarea credinței în putere,

* Vers. 5. ** 1 Tes. 1. 3.

12 ca * numele Domnului nostru Isus să fie proslăvit în voi și voi în el, potrivit harului Dumnezeului no-

stru și al Domnului Isus Hristos.

* 1 Pet. 1. 7; 4. 14.

Despre venirea Domnului.

2 Vă rugăm dar, * fraților, pentru venirea Domnului nostru Isus Hristos și ** adunarea noastră împreună la el, * 1 Tes. 4. 16. ** Mat. 24. 31. Marc. 13. 27. 1 Tes. 4. 17.

2 ca să * nu vă lăsați clătinați îndată din minte, nici să nu vă spăimântați nici prin duh, nici prin cuvânt, nici prin epistolă, ca fiind dela noi, ca și cum ziua Domnului ar fi chiar de față.

* Mat. 24. 4. Efes. 5. 6. 1 Ioan 4. 1.

3 Să * nu vă amăgească cineva cu nici un chip, pentru că *ziua aceea* nu ** va fi până nu va veni mai întâiu lepădarea dela credință și nu va fi fost descoperit omul ȋ nelegiurii, fiul ȋȋ peirii,

* Mat. 24. 4. Efes. 5. 6. ** 1 Tim. 4. 1. † Dan. 7. 25. 1 Ioan 2. 18. Apoc. 13. 11, etc. † Ioan 17. 12.

4 ȋmpotrivitorul și care se * înalță mai ** pe sus de tot ce se numește Dumnezeu sau ce este de mare cinste, încât el însuș se așează în templul lui Dumnezeu, înfățișându-se pe sine că este Dumnezeu.

* Isa. 14. 13. Ezech. 28. 2, 6, 9. Dan. 7. 25; 11. 36. Apoc. 13. 6. ** 1 Cor. 8. 6.

5 Nu vă aduceți aminte

ea, pe când eram încă la voi, vă spuneam acestea?

6 Și acum știți ce-l oprește ca să fie descoperit la sorocul său,

7 căci taina * nelegiurii lucrează acum, numai este unul care oprește acum, până va fi luat din mijloc.

* 1 Ioan 2. 18; 4. 3.

8 Și atunci va fi descoperit cel nelegiuit, pe * care Domnul Isus îl va nimici cu ** suflarea gurii sale și-l va desființa prin arătarea ȋ venirii sale,

* Dan. 7. 10, 11. ** Iov 4. 9. Isa. 11. 4. Osea. 6. 5. Apoc. 2. 16; 19. 15, 20, 21. † Cap. 1. 8, 9. Ebr. 10. 27.

9 *adică pe acela* a cărui venire este potrivit * lucrării Salanei în orice putere și semne ** și minuni ale minciunii

* Ioan 8. 41. Efes. 2. 2. Apoc. 18. 23. ** Deut. 13. 1. Mat. 24. 24. Apoc. 13. 13; 19. 20.

10 și în orice amăgire a nedreptății pentru cei ce merg spre peire, * pentru că n'au primit iubirea adevărului, ca să fie mântuiți.

* 2 Cor. 2. 15; 4. 3.

11 Și de aceea * Dumnezeu le trimite o lucrare de rălăcire ca să ** creadă o minciună,

* Rom. 1. 24. etc. 1 Reg. 22. 22. Ezech. 14. 9. ** Mat. 24. 5, 11. 1 Tim. 4. 1.

12 ca să fie judecați toți ceie n'au crezut adevărul, ci au * găsit plăcere în nedreptate.

* Rom. 32.

Alegerea Tesalonicenilor.

13 Iar noi * suntem datori să mulțumim lui Dumnezeu totdeauna pentru voi, frați iubii de Domnul, că Dumnezeu ** v'a ales dela început ȋ spre mântuire, în ȋȋ sfințirea Duhului și în credința adevărului. * Cap. 1. 3. ** 1 Tes. 1. 4. † Efes. 1. 4. † Luc. 1. 75. 1 Pet. 1. 2.

14 la care v'a și chemat prin evanghelia noastră spre dobândirea * slavei Domnului nostru Isus Hristos.

* Ioan 17. 22. 1 Tes. 2. 12. 1 Pet. 5. 10.

15 Deci dar, fraților, stați * tari și ȋneți bine datinele în cari ați fost învățați, ** fie prin cuvânt, fie prin epistola noastră. * 1 Cor. 16. 13. Filip. 4. 1. ** 1 Cor. 11. 2. Cap. 3. 6.

16 Iar însuș * Domnul nostru Isus Hristos și Dumnezeu Tatăl nostru, care ** ne-a iubit și ne-a dat o mângâiere vecinică și o nădejde ȋ bună, în har, * Cap. 1. 1, 2. ** Ioan 4. 10. Apoc. 1. 5. † 1 Pet. 1. 3.

17 să * vă mângâie inimile și să ** vă ȋntărească în orice fapă și cuvânt bun.

* 1 Cor. 1. 8. 1 Tes. 3. 13. ** 1 Pet. 5. 10.

Indemn la rugăciune.

3 În sfârșit, fraților, rugați-vă * pentru noi ca cuvântul Domnului să alerge

și să fie proslăvit cum este și la voi,

* Efes. 6. 19. Col. 4. 3. 1 Tes. 5. 25.

2 și ca să * fim scăpați de oamenii necuviincioși și răi; căci nu toți au credința. **

* Rom. 15. 31. ** Fapt. 28. 24. Rom. 10. 16.

3 Dar credincios * este Domnul care vă va ** întări și vă va păzi de cel rău. * 1 Cor. 1. 9. 1 Tes. 5. 24. ** Ioan 17. 15. 2 Pet. 2. 9.

4 Și avem * încredere în Domnul cu privire la voi, că faceți și veți face cele ce poruncim.

* 2 Cor. 7. 16. Gal. 5. 10.

5 Iar Domnul * să vă îndrepteze inimile spre iubirea lui Dumnezeu și spre răbdarea lui Hristos.

* 1 Cron. 29. 18.

Despărțirea de cei neascultători.

6 Vă poruncim, fraților, în numele Domnului nostru Isus Hristos, să * vă feriți de ** orice frate care umblă † fără rânduială și nu după datina †† pe care a primit-o dela noi.

* Rom. 16. 17. Vers. 14. 1 Tim. 6. 5. 2 Ioan 10. ** 1 Cor. 5. 11. 13. † 1 Tes. 4. 11; 5. 14. Vers. 11, 12, 14. †† Cap. 2. 15.

7 Căci voi înșivă știți cum * trebuie să ne urmați, pentru că ** n'am fost fără rânduială între voi,

* 1 Cor. 4. 16; 11. 1. 1 Tes. 1. 6, 7. †† 1 Tes. 2. 10.

8 nici n'am mâncat în dar pâine dela cineva, ci în osteneală * și muncă, lucrând noapte și zi, ca să nu îngreuiem pe cineva dintre voi. * Fapt. 18. 3; 20. 34. 2 Cor. 11. 9. 1 Tes. 2. 9.

9 Nu * că n'avem drept ci ca să ne dăm pe ** noi înșine pildă vouă spre a ne urma.

* 1 Cor. 9. 6. 1 Tes. 2. 6. ** Vers. 7.

10 Căci chiar când eram la voi v'am poruncit aceasta: că dacă cineva * nu voiește să lucreze, nici să nu mănânce. * Fac. 3. 19. 1 Tes. 4. 11.

11 Căci auzim de unii cari umblă * fără rânduială între voi, cari nu lucrează nimic ** ci se amestecă în toate. * Vers. 6. ** 1 Tes. 4. 11. 1 Tim. 5. 13. 1 Pet. 4. 15.

12 Dar unora ca aceștia le poruncim * și-i îndemnăm în Domnul Isus Hristos, ca să lucreze în liniște și să-și ** mănânce pâinea lor înșiși.

* 1 Tes. 4. 11. ** Efes. 4. 28.

13 Voi însă, fraților, * nu obosiți făcând binele.

* Gal. 6. 9.

14 Iar dacă cineva n'ascultă de cuvântul nostru prin epistola aceasta, însemnați-vi-l; nu * vă amestecați cu el ca să fie rușinat.

* Mat. 18. 17. 1 Cor. 5. 9. Vers. 6.

15 Și * *totuș* nu-l soco-

tiți ca pe un vrăjmaș ci ** povățuiți-l ca pe un frate. * Lev. 19. 17. 1 Tes. 5. 14. ** Tit. 3. 10.

Incheiere.

16 Iar însuș Domnul * păcii să vă dea pacea totdenuna în orice loc. Domnul fie cu voi toți.

* Rom. 15. 33; 16. 20. 1 Cor. 14. 33.

† Cor. 13. 11. 1 Tes. 5. 23.

17 Imbrățișarea * mea cu însăș mâna mea a lui Pavel, care este un semn în orice epistolă: așa scriu.

* 1 Cor. 16. 21. Col. 4. 18.

18 Harul * Domnului nostru Isus Hristos fie cu voi toți.

* Rom. 16. 24.

ÎNTÂIA EPISTOLĂ A LUI PAVEL APOSTOLUL CĂTRE TIMOTEI.

Urare.

1 Pavel, apostol al lui Hristos Isus, după * porunca lui ** Dumnezeu Mântuitorul nostru și a lui Hristos Isus, nădejdea † noastră, * Fapt. 9. 15. Gal. 1. 1, 11. ** Cap. 2. 3; 4. 10. Tit. 1. 3; 2. 10; 13. 4. Iuda 25. † Col. 1. 27.

2 lui Timotei, * adevăratul ** meu copil în credință: Har, † milă, pace dela Dumnezeu Tatăl și dela Hristos Isus Domnul nostru! * Fapt. 16. 1. 1 Cor. 4. 17. Filip. 2. 19. 1 Tes. 3. 2. ** Tit. 1. 4. † Gal. 1. 3. 2 Tim. 1. 2. 1 Pet. 1. 2.

Învățăturile mincinoase și Evanghelia.

3 Dupăcum te-am îndemnat să rămâi în Efes, când plecam * în Macedonia, ca ** să poruncești u-

nora să nu învețe pe alții într'altfel. * Fapt. 20. 1, 3. Filip. 2. 24. ** Gal. 1. 6, 7. Cap. 6. 3, 10.

4 nici să nu * ia aminte la istorisiri închipuite și la înșirări de neamuri ce n'au margine, ca unele cari pricinuiesc ** mai mult neînțelegeri decât economia lui Dumnezeu care este în credință, *asa fac acum.* *

** Cap. 4. 7; 6. 4, 20. 2 Tim. 2. 14; 16. 23. Tit. 1. 14; 3. 9. ** Cap. 6. 4.

5 Iar ținta * poruncii este iubire din ** inimă curată și din cuget bun și din credință fără fățarnicie, * Rom. 13. 8, 10. Gal. 5. 14. ** 2 Tim. 2. 22.

6 dela cari unii ne nemerind ținta, s'au abătut la vorbire deșartă, *

* Cap. 6. 4, 20.

7 voind să fie învățători

de lege, nepricepând cu mintea nici cele ce spun, nici cele despre cari se rodesc * cu încredere. * Cap. 6. 4.

8 Știm însă că legea * este bună dacă se folosește cineva de ea potrivit legii, * Rom. 7. 12.

9 deoarece știm * că legea nu este pusă pentru cel drept, ci pentru cei fără lege și nesupuși, pentru nelegiuși și păcătoși, pentru necuvioși și lumești, pentru omoritori de tată și omoritori de mamă, pentru omoritori de oameni,

* Gal. 3. 19; 5. 23.

10 pentru curvari, pentru ceice se împreună cu parte bărbătească, pentru vânzători de oameni, pentru mincinoși, pentru ceice jură strâmb, și pentru orice altceva ce este împotriva învățaturii * sănătoase,

* Cap. 6. 3. 2 Tim. 4. 3. Tit. 4. 9; 2. 1.

11 după evanghelia slavei fericitului * Dumnezeu, care ** mi-a fost încredințată mie. * Cap. 6. 15. ** 1 Cor. 9. 17. Gal. 2. 7. Col. 1. 25. 1 Tes. 2. 4. Cap. 2. 7. 2 Tim. 1. 11. Tit. 1. 3.

Harul făcut lui Pavel.

12 Mulțumesc celui ce m'a întărit, adică lui Hristos Isus Domnul nostru, pentru că ** m'a socotit credincios, punându-mă în slujba lui; * 2 Cor. 12. 9. ** 1 Cor. 7. 25. † 2 Cor. 3. 5, 6; 4. 1. Col. 1. 25.

13 deși * mai înainte eram un hulitor și un prigonitor și un batjocoritor; dar am căpătat milă, căci am făcut-o neștiind, ** în necredință. * Fapt. 8. 3; 9. 1. 1 Cor. 9. 19. Filip. 3. 6. ** Luc. 23. 34. Ioan 9. 39, 41. Fapt. 3. 17; 26. 9.

14 Și harul * Domnului nostru a prisosit peste măsură cu ** credința și iubirea care este în Hristos Isus. * Rom. 5. 20. 1 Cor. 15. 10. ** 2 Tim. 1. 13. † Luc. 7. 47.

15 Credincios * și vrednic de primit este cuvântul că Hristos ** Isus a venit în lume ca să mântuiască pe păcătoși, dintre cari cel dintâi sânt eu.

* Cap. 3. 1; 4. 9. 2 Tim. 2. 11. Tit. 3. 8. ** Mat. 9. 13. Marc. 2. 17. Luc. 5. 32; 19. 10. Rom. 5. 8. 1 Ioan 3. 5.

16 Ci pentru aceasta am căpătat * milă, ca Isus Hristos să arate în mine mai întâi toată îndelunga sa răbdare, spre ** pildă a celor ce au să creadă în el, spre viață vecinică.

* 2 Cor. 4. 1. ** Fapt. 13. 39.

17 Iar Împăratului * vecinicilor, neputrezitorului, ** nevăzutului, † singurului † † Dumnezeu, fie * † cinste și slavă în vecii vecilor! Amin, * Ps. 10. 16; 145. 13. Dan. 7. 14. Cap. 6. 15, 16. ** Rom. 1. 23. † Ioan 1. 18. Evr. 11. 27. 1 Ioan 14. 12. † Rom. 16. 27. Iuda 25. * † 1 Cron. 29. 11.

Lupta cea bună.

18 Îți * pun înainte această poruncă, copilul meu Timotei, potrivit ** cu proorociile cari au fost mai înainte despre tine, ca prin ele să te † lupti lupta cea bună, * Cap. 6. 13, 14, 20.

2 Tim. 2. 2. ** Cap. 4. 14. † Cap. 6, 12. 2 Tim. 2. 3; 4. 7.

19 având * credință și un cuget bun, pe care unii aruncându-l dela ei, au suferit ** spargere de corabie în ce privește credința;

* Cap. 3. 9. ** Cap. 6. 9.

20 dintre cari este Imeneu * și Alexandru, ** pe cari i-am † dat Satanei, ca să fie învățați să nu hulească. † †

2 Tim. 2. 17. ** 2 Tim. 4. 14. † 1 Cor. 5. 5. † † Fapt. 13. 45.

Rugăciunea pentru toți.

2 Mai înainte de toate deci îndemn ca să se facă cereri, rugăciuni, mijlociri, mulțumiri, pentru toți oamenii;

2 pentru * împărați și pentru ** toți cari sunt în stăpâniri înalte, ca să petrecem viață lină și liniștită în orice cucernicie și bunăcuviință.

* Ezra 6. 10. Ier. 29. 7. ** Rom. 13. 1.

3 Aceasta este frumos * și primit înaintea ** lui Dumnezeu Mântuitorul nostru, * Rom. 12. 2. Cap. 5. 4. ** Cap. 1. 1. 2 Tim. 1. 9.

4 care * voiește ca toți oamenii să fie mântuiți și ** să vină la cunoștința deplină a adevărului.

* Ezech. 18. 23. Ioan 3. 16, 17. Tit. 2. 11. 2 Pet. 3. 9. ** Ioan 17. 3. 2 Tim. 2. 25.

5 Căci * este un singur Dumnezeu și un ** singur Mijlocitor al lui Dumnezeu și al oamenilor: omul Hristos Isus, * Rom. 3. 29, 30; 10. 12. Gal. 3. 20. ** Evr. 8. 6; 9. 15.

6 care * s'a dat pe sine însuș preț de răscumpărare pentru toți, mărturia ** arătată la vremurile cuvenite; †

* Mat. 20. 28. Marc. 10. 45. Efes. 1. 7. Tit. 2. 14. ** 1 Cor. 1. 6. 2 Tim. 1. 10. 2 Tim. 1. 8. † Rom. 5. 5. Gal. 4. 4. Efes. 1. 9; 3. 5. Tit. 1. 3.

7 pentru * care eu am fost pus propovăduitor și apostol, (spun ** adevărul nu mint), un învățător † al Neamurilor în credință și adevăr.

* Efes. 3. 7, 8. 2 Tim. 1. 11. ** Rom. 9. 1. † Rom. 11. 13; 15. 16. Gal. 1. 16.

8 Vreau deci ca bărbații să se roage în * orice loc, ridicând ** mâni cuvioase, fără mânie și fără gând de ceartă. * Ma. 1. 11. Ioan 4. 21. ** Ps. 134. 2. Isa. 1. 15.

Datorile femeilor.

9 Asemenea femeile * să se gătească cu o îmbrăcăminte cuviincioasă, cu sfi-ală și cumpătare, nu cu împletituri ale părului și

aur sau mărgăritare sau veșminte foarte scumpe,

* 1 Pet. 3. 3.

10 ci * prin fapte bune, cum se cuvine femeilor cari mărturisesc că se tem de Dumnezeu. * 1 Pet. 3. 4.

11 Femeia să ia învățătură în liniște în orice supunere.

12 Dar femeii * nu-i dau voie să învețe pe alții nici ** să stăpânească pe bărbat, ci să fie în liniște.

* 1 Cor. 14. 34. ** Efes. 5. 24.

13 Căci Adam * a fost plăsmuit întâi apoi Eva.

* Fac. 1. 27; 2. 18, 22. 1 Cor. 11. 8, 9.

14 Și Adam * n'a fost amăgit; ci femeia fiind amăgită a căzut în călcare de poruncă. * Fac. 3. 6. 2 Cor. 11. 3.

15 Dar ea va fi mântuită prin nașterea de copii, dacă ele rămân în credință și iubire și sfințire cu cumpătare.

Datoriile Episcopilor.

3 Credincios * este cuvântul: dacă dorește cineva episcopie, ** bun lucru + pofteste. * Cap. 1. 15. ** Fapt. 20. 28. Filip. 1. 1. † Efes. 4. 12.

2 Trebuie deci ca episcopul * să fie fără nici un fel de vină, bărbat ** al unei singure neveste, cumpătat, cuminte, vrednic de cinste, primitor de oaspeți,

îndemânatic † să învețe pe alții, * Tit. 1. 6, etc. ** Cap. 5. 9. † 2 Tim. 2. 24.

3 nu datat vinului, * nu deprins să bată, ** ci blând, † nu gâlcavitor, nu † iubit de argint,

* Vers. 8. Tit. 1. 7. ** 2 Tim. 2. 24. † 1 Pet. 5. 2. † 2 Tim. 2. 24.

4 chivernisindu-și bine casa, ținându-și * copiii în supunere, cu toată bunăcuviința. * Tit. 1. 6.

5 (Dar dacă nu știe cineva să-și cârmuiască înșăș casa sa, cum va purta el grijă de biserica lui Dumnezeu?)

6 Nu de curând venit, ca să nu se umfle de mândrie și să cadă * în judecata diavolului. * Isa. 14. 12.

7 Dar trebuie să aibă și o bună mărturie dela * cei de afară, ca să nu cadă în muștrare și ** în cursa diavolului.

* Fapt. 22. 12. 1 Cor. 5. 12. 1 Tes. 4. 12. ** Cap. 6. 9. 2 Tim. 2. 26.

Datoriile diaconilor.

8 Asemenea diaconii * trebuie să fie vrednici de cinste, nu cu cuvântul în două feluri, nu ** dedați la vin mult, nu lacomi de câștig urit, * Fapt. 6. 3.

** Lev. 10. 9. Ezech. 44. 21. Vers. 3.

9 având * taina credinței într'un cuget curat.

* Cap. 1. 19.

10 Dar și aceștia să fie mai întâi cercați, apoi să slujească ei ca diaconi, dacă sunt fără vină.

11 Femeile de asemenea: * să fie vrednice de cinste, nu clevefitoare, cumpătate, credincioase în toate.

* Tit. 2. 3.

12 Diaconii să fie bărbați ai unei singure neveste, cârmuindu-și bine copiii și casele lor.

13 Căci * ceice * au slujit bine ca diaconi își dobândesc o treaptă bună și multă îndrăzneală în credința care este în Hristos Isus.

* Mat. 25. 21.

Taina evlaviei.

14 Îți scriu acestea, deși nădăjduiesc să vin la tine mai curând.

15 Iar dacă zăbovesc mult, să știi cum trebuie să se poarte cineva * în casa lui Dumnezeu, care este biserica Dumnezeului celui viu, stâlpul și sprijinul tare al adevărului.

* Efes. 2. 21, 22. 2 Tim. 2. 20.

16 Și cu adevărat mare este taina cucerniciei: Celce * s'a arătat în carne, a fost ** îndreptățit în Duhul, a fost văzut † de îngeri, a fost propovăduit † † între Neamuri, a fost * †

crezut în lume, a fost înălțat † * în slavă.

* Ioan. 1. 14. 1 Ioan. 1. 2. ** Mat. 3. 16. Ioan. 1. 32, 33; 15. 26; 16. 8, 9. Rom. 1. 4. 1 Pet. 3. 18. 1 Ioan. 5. 6, etc. † Mat. 28. 2. Marc. 16. 5. Luc. 2. 13; 24. 4. Ioan. 20. 12. Efes. 3. 10. 1 Pet. 1. 12. † Fapt. 10. 34; 13. 46, 48. Rom. 10. 18. Gal. 2. 8. Efes. 3. 5, 6, 8. Col. 1. 27, 28. Cap. 2. 7. * † Col. 1. 6, 23. † * Luc. 24. 51. Fapt. 1. 9. 1 Pet. 3. 22.

Învățătorii mincinoși.

4 Duhul însă spune lămurit * că ** în vremurile din urmă unii se vor lepăda de credință, luând aminte † la duhuri amăgitoare și † † învățături de draci,

* Ioan. 16. 13. 2 Tes. 2. 3. 2 Tim. 3. 1, etc. 2 Pet. 3. 3. 1 Ioan. 2. 18. Iuda. 4, 18. ** 1 Pet. 1. 20. † 2 Tim. 3. 13. 2 Pet. 2. 1. Apoc. 16. 14. † † Dan. 11. 35, 37, 38. Apoc. 9. 20.

2 cari vorbesc * minciuni în fățărnicie, înfierăți în cugetul lor, ca și cu fierul ** roș; * Mat. 7. 15. Rom. 16. 18. 2 Pet. 2. 3. ** Efes. 4. 19.

3 oprind * căsătorirea și poruncind a se feri de mândări, ** pe cari Dumnezeu le-a făcut să fie luate + cu mulțumiri † † de cei credincioși și cari au cunoscut pe deplin adevărul.

* 1 Cor. 7. 28, 36, 38. Col. 2. 20, 21. Evr. 13. 4. ** Rom. 14. 3, 17. 1 Cor. 8. 8. † Fac. 1. 29; 9. 3. † † Rom. 14. 6. 1 Cor. 10. 30.

4 Pentru că orice făptură a lui Dumnezeu este bună și nimic nu este de lepă-

dat dacă se ia cu mulțumiri;

5 căci este sfințit prin cuvântul lui Dumnezeu și rugăciune.

Indemnuri către Timotei.

6 Supunând fraților aceștea, vei fi un bun slujitor al lui Hristos Isus, fiindcă te hrănești * cu cuvintele credinței și ale bune învățături pe care ai urmat-o până acum.

* 2 Tim. 3, 14, 15.

7 Dar ferește-te de basme * lumești și băbești. Deprinde-te ** însă pe tine însuși la cucernicie.

* Cap. 1, 4; 6, 20. 2 Tim. 2, 16, 23; 4, 4. Tit. 1, 14. ** Evr. 5, 14.

8 Pentru că deprinderea * trupească este de folos la puțin; iar ** cucernicia este de folos la toate, având * făgăduința vieții de acum și a celei viitoare.

* 1 Cor. 3, 8. Col. 2, 23. ** Cap. 6, 6. † Ps. 37, 4; 84, 11; 112, 2, 3; 145, 19. Mat. 6, 33; 19, 29. Marc. 10, 30. Rom. 8, 28.

9 Credincios * și vrednic de toată primirea este cuvântul.

* Cap. 1, 15.

10 Căci pentru aceasta ne ostenim * și ne luptăm pentru că ne-am * pus nădejdea în Dumnezeu cel viu, care † este Mântuitorul tuturor oamenilor, mai ales al credincioșilor.

* 1 Cor. 4, 11, 12. ** Cap. 6, 17. † Ps. 36, 6; 107, 2, 6, etc.

Felurile sfaturi privitoare la slujba lui.

11 Poruncește * acestea și învață-le la alții.

* Cap. 6, 2.

12 Nimeni * să nu-ți disprețuiască tinerețea, ci ** fă-te pildă a credincioșilor, în cuvânt, în purtare, în iubire, în credință, în curăție. * 1 Cor. 16, 11. Tit. 2, 15. ** Tit. 2, 7. 1 Pet. 5, 3.

13 Până vin eu, ia seama la celire, la indemnare, la învățătură.

14 Nu * fi nepăsător de darul care este în tine, care ți-a fost dat prin ** proorocie cu † punerea mâinilor cetei presbiterilor.

* 2 Tim. 1, 6. ** Cap. 1, 18. † Fapt. 6, 6; 8, 17; 13, 3; 9, 6. Cap. 5, 22. 2 Tim. 1, 6.

15 Indelețnicește-te cu acestea; fii în acestea, ca înaintarea ta să fie arătată tuturor.

16 Ia seama * la tine însuși și la învățătura ta. Rămâi în acestea; căci făcând aceasta te ** vei mântui și pe tine însuși și pe † ceice te ascultă.

* Fapt. 20, 28. ** Ezech. 33, 9. † Rom. 11, 14. 1 Cor. 9, 22. Luc. 5, 20.

Mostrarea frățască.

5 Nu * înfrunta pe un om mai în vârstă, ci în-deamnă-l ca pe un tată, pe cei mai tineri ca pe frați,

* Lev. 19, 32.

2 pe femeile mai bătrâne ca pe mame, pe cele mai tinere ca pe surori, în orice curăție.

Despre văduve.

3 Cinslește pe văduvele cari sunt * într'adevăr văduve.

* Vers. 5, 16.

4 Dar dacă vreo văduvă are copii sau urmași, ei să se învețe să-și arate cucernicia mai întâi față de casa lor și să * dea răsplătiri părinților lor: căci ** aceasta este primit înaintea lui Dumnezeu.

* Fac. 45, 10, 11. Mat. 15, 4. Efes. 6, 1, 2. ** Cap. 2, 3.

5 Iar cea * într'adevăr văduvă și rămasă singură și-a pus nădejdea în Dumnezeu și stăruiește ** noaptea † și zi în cereri și rugăciuni.

* 1 Cor. 7, 32. ** Luc. 2, 39; 18, 1. † Fapt. 26, 7.

6 Dar * cea care trăiește în desfătare a murit de vie.

* Iac. 5, 5.

7 Poruncește și acestea * ca să fie fără nici un fel de vină. * Cap. 1, 3; 4, 11; 6, 17.

8 Iar dacă cineva nu poartă grijă de ai săi și * mai ales de ai casei sale, a ** tăgăduit credința și † este mai rău decât un necredincios. * Isa. 58, 7. Gal. 6, 10. ** 2 Tim. 3, 5. Tit. 1, 16. † Mat. 18, 17.

9 O văduvă să fie trecută pe listă, dacă nu are

mai puțin de șaiszeci de ani, dacă a fost * nevasta unui singur bărbat,

* Luc. 2, 36. Cap. 3, 2.

10 dacă are mărturie de fapte bune, dacă a crescut copii, dacă a primit * străini ca oaspeți, dacă a spălat ** picioarele sfinților, dacă a venit în ajutor celor necăjiți, dacă a fost următoare de aproape în orice faptă bună. * Fapt. 16, 15. Evr. 13, 2. 1 Pet. 4, 9. ** Fac. 18, 4; 19, 2. Luc. 7, 38, 43. Ioan 13, 5, 14.

11 Dar să nu primești pe văduvele mai tinere: căci când s'au aprins împotriva lui Hristos, dorese să se mărite,

12 având osândă, fiindcă au lepădat credința cea dintâi.

13 Și totodată * se învață și fără lucru, umblând din casă în casă, dar nu numai fără lucru, ci și limbute, și amestecându-se în toate, vorbind celece nu trebuie. * 2 Tes. 3, 11.

14 Vreau * deci ca văduvele cele mai tinere să se mărite, să ** nască copii, să fie stăpâne de casă, să nu dea protivnicului niciun prilej de înfruntare.

* 1 Cor. 7, 9. ** Cap. 6, 1. Tit. 2, 8.

15 Căci unele s'au și abătut după Satana.

16 Dacă vreun credincios

sau vreo credincioasă are văduve, să le vie în ajutor și să nu fie îngreunată biserica, pentruca să vină în ajutor celor * într'adevăr văduve.

* Vers. 3, 5.

Despre presbiteri.

17 Presbiterii * cari cârmuiesc bine să ** fie învredniciți de îndoită cinste, mai ales ceice se ostenesc în cuvânt și în învățatură.

* Rom. 12. 8. 1 Cor. 9. 10, 14. Gal. 6. 6. Filip. 2. 29. 1 Tes. 5. 12, 13. Evr. 13. 7, 17. ** Fapt. 28. 10.

18 Căci scriptura zice: Nu lega gura bouului * care treieră grâul. Și: Vrednic** este lucrătorul de plata sa.

* Deut. 25. 4. 1 Cor. 9. 9. ** Lev. 19. 13. Deut. 24. 14, 15. Mat. 10. 10. Luc. 10. 7.

19 Impotriva unui presbiter nu primi învinuire, decât în fața a doi * sau trei martori.

* Deut. 19. 15.

20 Pe * ceice păcătuiesc muștră-i înaintea tuturor ca ** și ceilalți să aibă teamă.

* Gal. 2. 11, 14. Tit. 1. 13. ** Deut. 13. 11.

21 Te * îndemn înaintea lui Dumnezeu și a lui Hristos Isus și a tuturor îngerilor aleși, să păzești acestea fără hotărâre mai dinainte, nefăcând nimic cu părtinire.

* Cap. 6. 13. 2 Tim. 2. 14; 4. 1.

22 Nu pune mâinile * în

grabă peste nimeni, nici nu ** te face părtaș de păcate străine. Păștrează-te curat pe tine însuși.

* Fapt. 6. 6; 13. 3. Cap. 4. 14. 2 Tim. 1. 6. ** 2 Ioan 11.

23 Nici nu mai bea nu mai apă ci folosește-te de puțin vin pentru * stomacul tău și pentru dusele tale slăbiciuni.

* Ps. 104. 15.

24 Păcatele * unor oameni sunt înverdate mai dinainte, mergând înainte spre judecată; iar pe alții de asemeni îi urmează pe urmă.

* Gal. 5. 19.

25 Asemenea și faptele bune sunt înverdate mai dinainte, și cele ce sunt într'altfel nu pot fi ascunse.

Despre robi.

6 Toți câți sunt robi * sub jug să socotească pe stăpânii lor vrednici de orice cinste, ca ** numele lui Dumnezeu și învățatura sa nu fie hulite.

* Efes. 6. 5. Col. 3. 22. Tit. 2. 9. 1 Pet. 2. 18. ** Isa. 52. 5. Rom. 2. 24. Tit. 2. 5, 8.

2 Iar ceice au stăpâni credincioși, să nu-i disprețuiască fiindcă * sunt frați, ci să le slujească și mai mult fiindcă ceice au parte de buna lor lucrare sunt credincioși și iubiți. Învăță-i și îndeamnă acestea.

* Col. 4. 1. ** Cap. 4. 11.

Învățătorii mincinoși și iubirea de bogății.

3 Dacă cineva învață * pe alții într'altfel și nu ** se lene de cuvintele sănătoase, de cele despre Domnul nostru Isus Hristos și de învățatura potrivit cucerniciei.

* Cap. 1. 3. ** Cap. 1. 10. 1 Tim. 1. 13; 4. 3. Tit. 1. 9. † Tit. 1. 1. 4 este îngâmfat, neștiind nimic * ci bolind de cercețări și lupte de cuvinte, ** din cari se naște pizmuire, ceartă, defăimări, bănuieli rele,

* 1 Cor. 8. 2. Cap. 1. 7. ** Cap. 1. 4. 2 Tim. 2. 23. Tit. 3. 9.

5 Ciocniri * într'una de oameni ** stricați la minte și lipsiți de adevăr, cari † socot că cucernicia † este un mijloc de câștig.

* 1 Cor. 11. 16. Cap. 1. 6. ** 2 Tim. 3. 8. † Tit. 1. 11. † 2 Pet. 2. 3.

6 Dar cucernicia * cu mulțumire este un mijloc de câștig mare.

* Rom. 16. 17. 2 Tim. 3. 5.

7 Căci noi n'am adus nimic * în lume fiindcă nici nu putem duce ceva afară cu noi.

* Ps. 37. 16. Prov. 15. 16; 16. 8. Evr. 13. 5.

8 Ci dacă avem * hrana de toate zilele și îmbrăcăminte, vom fi mulțumiți cu acestea.

* Iov 1. 21. Ps. 49. 17. Prov. 27. 24. Ecl. 5. 15.

9 Dar cei * ce vor să fie

bogați cad în ispită și laț ** și în multe pofte nebune și vătămatoare, cari † afundă pe oameni în pierzare și pieire.

* Fac. 28. 20.

Evr. 13. 5. ** Prov. 15. 27; 20. 12; 28. 20. Mat. 13. 22. Iac. 5. 1. † Cap. 3. 7.

10 Căci * iubirea de argint este o rădăcină a tuturor relelor, pe care unii dorind-o cu înfocare s'au rătăcit dela credință și s'au străpuns cu multe dureri.

* Cap. 1. 19.

Lupta cea bună.

11 Dar * tu, om ** al lui Dumnezeu, fugi de acestea; și urmărește dreptatea, cucernicia, credința, iubirea, răbdarea, blândețea îngăduitoare.

* Exod. 23. 8. Deut. 16. 19. ** 2 Tim. 2. 22.

12 Luptă-te * lupta cea bună a credinței, apucă ** viața vecinică, la care ai † fost chemat și ai mărturisit mărturisirea aceea bună înaintea multor martori.

* Deut. 32. 1. 2 Tim. 3. 17. ** 1 Cor. 9. 25. 26. Cap. 1. 18. 2 Tim. 4. 7. † Filip. 3. 12, 14. Vers. 19.

13 Îți poruncește * înaintea lui Dumnezeu, cel ** ce a dat viață tuturor și înaintea lui Hristos Isus care † a făcut înaintea lui Pontiu Pilat acea mărturisire bună,

* Evr. 10. 23. ** Cap. 5. 21. † Deut. 32. 39. 1 Sam. 2. 6. Ioan 5. 21.

14 ca să ții porunca aceea fără prihană, fără niciun fel de vină, până * la arătarea Domnului nostru Isus Hristos,

* Mat. 27.11. Ioan 18.37. Apoc. 1.5; 3.14.

15 pe care o va arăta la vremurile sale cuvenite Fericitul * și singurul Puternic, Împăratul ** celor ce împărătesc și Domnul celor ce domnesc,

* Filip. 1. 6, 10. 1 Tes. 3. 13; 5. 23.

** Cap. 1. 11, 17.

16 care * singur are nemurirea, locuind într-o lumină de neapropiat, pe care ** nimeni dintre oameni nu l-a văzut, nici nu-l poate vedea! Lui fie cinstă și putere vecinică. Amin.

* Apoc. 17. 14; 19. 16. ** Cap. 1. 17.

† Exod. 33. 20. Ioan 6. 46.

Indemn pentru bogați.

17 Poruncește bogaților în veacul de acum ca să nu gândească despre ei lucruri înalte, nici să aibă încredere în nestatornicia bogațiilor, ** ci în * Dumnezeu care *†† ne dă

spre folosire toate cu bogăție,

* Efes. 3. 21. Filip. 4. 20. Iuda 20. Apoc. 1. 6; 4. 11; 7. 12. ** Iov 31. 24. Ps. 52. 7; 62. 10. Marc. 10. 24. Luc. 12. 21. † Prov. 23. 5. †† 1 Tes. 1. 9. Cap. 3. 15; 4. 10.

18 ca să lucreze binele, să fie bogați * în fapte bune, să fie darnici, ** gata să dea, † * Fapt. 14. 17; 17. 25. ** Luc. 12. 21. Cap. 5. 10. Tit. 3. 8. Luc. 2. 5. † Rom. 12. 13.

19 punându-și la o parte * drept comoară o temelie bună pentru viitor ca să apuce ** ceeace este întru adevăr viața.

* Gal. 6. 6. Ebr. 13. 16. ** Mat. 6. 20. 19. 21. Luc. 12. 33; 16. 9.

Incheiere către Timotei.

20 O, Timotei, păzește * ce ți s'a încredințat, abătându-te ** dela vorbirile deșarte lumești și dela împotrivirile științei mincinos numite astfel, * Vers. 12.

** 2 Tim. 1. 14. Tit. 1. 9. Apoc. 3. 3. 21 pe care unui lăudând-o, n'au nimerit * înfa în ce privește credința. Harul ** fie cu voi!

* Cap. 1. 4, 6; 4. 7. 2 Tim. 2. 14, 16, 23. Tit. 1. 14; 3. 9. ** Cap. 1. 6, 19. 2 Tim. 2. 18.

A DOUA EPISTOLĂ A LUI PAVEL APOSTOLUL CĂTRE TIMOTEI.

Urare.

1 Pavel, apostol * al lui Hristos Isus, prin voia lui Dumnezeu, potrivit făgăduinței vieții ** care este în Hristos Isus: * 2 Cor. 1. 1. ** Efes. 3. 6. Tit. 1. 2. Ebr. 9. 15.

2 lui * Timotei iubitul meu copil: Har, îndurare și pace dela Dumnezeu Tatăl și dela Hristos Isus Domnul nostru. * 1 Tim. 1. 2.

Dragostea lui Pavel către Timotei.

3 Mulțumesc * lui Dumnezeu, căruia ** îi slujesc din strămoși cu un cuget curat, că fac neîncetat † pomnire de tine noapte și zi în rugăciunile mele.

* Rom. 1. 8. Efes. 1. 16. ** Fapt. 22. 3; 23. 1; 24. 14; 27. 23. Rom. 1. 9. Gal. 1. 14. † 1 Tes. 1. 2; 3. 10.

4 dorind să te văd, căci mi-aduc aminte * de lacrimile tale, ca să mă umplu de bucurie. * Cap. 4. 9, 21.

5 Mi-aduc aminte de credința * fără fălărnicie care este în tine, care a locuit mai întâi în bunica ta Lois și în mama ** ta Eunice și sânt încredințat că este și în tine.

* 1 Tim. 1. 5; 4. 6. ** Fapt. 16. 1.

6 Pentru această pricină

îți aduc aminte să înflăcărezi * darul lui Dumnezeu, care este în tine prin punerea mâinilor mele.

* 1 Tes. 5. 19. 1 Tim. 4. 14.

7 Căci Dumnezeu * nu ne-a dat un duh de sfială ci ** de putere și iubire și cuminție.

* Rom. 8. 15. ** Luc. 24. 49. Fapt. 1. 8.

8 Deci * nu te rușina de mărturia ** Domnului nostru, nici de mine, întemnițatul † lui, ci †† suferă răul împreună cu mine pentru evanghelie, potrivit puterii lui Dumnezeu,

* Rom. 1. 16. ** 1 Tim. 2. 6. Apoc. 1. 2.

† Efes. 3. 1. Filip. 1. 7. †† Col. 1. 24. Cap. 4. 5.

9 * care ne-a mântuit și ne-a ** chemat cu o chemare sfântă, nu † după faptele noastre, ci †† după planul și harul care ne-a fost dat în Hristos Isus mai înainte *† de vremuri vecinice,

* 1 Tim. 1. 1. Tit. 3. 4. ** 1 Tes. 4. 7.

Ebr. 3. 1. † Rom. 3. 20; 9. 11. Tit. 3. 5.

†† Rom. 8. 28. *† Rom. 16. 25. Efes. 1. 4; 3. 11. Tit. 1. 2. 1 Pet. 1. 20.

10 iar acum ne-a fost * făcut cunoscut prin arătarea Mântuitorului nostru Hristos Isus, care ** a desființat moartea și a dat la

lumină viața și neputezirea prin evanghelie,

* Rom. 16. 26. Efes. 1. 9. Col. 1. 26. Tit. 1. 3. 1 Pet. 1. 20. ** 1 Cor. 15. 54, 55. Ebr. 2. 14.

11 pentru care * eu am fost pus propovăduitor și apostol și învățător.

* Fapt. 9. 15. Efes. 3. 7, 8. 1 Tim. 2. 7. Cap. 4. 17.

12 Pentru această * pricină și sufăr acestea, dar nu mă rușinez; căci ** știu pe cine am crezut și sânt încredințat că el este puternic să păzească * ce i-am încredințat pentru * ziua aceea.

* Efes. 3. 1. Cap. 2. 9. ** 1 Pet. 4. 19. † 1 Tim. 6. 20. †† Vers. 18. Cap. 4. 8.

13 Să ai * ca izvod de cuvinte ** sănătoase cele ce ai auzit dela mine în * credința * și iubirea care este în Hristos Isus.

* Cap. 3. 14. Tit. 1. 9. Ebr. 10. 23. Apoc. 2. 25. ** Rom. 2. 20; 6. 17. † Cap. 2. 2. †† 1 Tim. 1. 14.

14 Păstrează frumosul * odor încredințat ție, păzește-l prin Duhul Sfânt, care ** locuiește în noi.

* 1 Tim. 6. 20. ** Rom. 8. 11.

Lauda lui Onisifor.

15 Știi aceasta că toți * ceice sunt în Asia și-au întors fața ** dela mine dintre cari este Figel și Er-mogen.

* Fapt. 19. 10. ** Cap. 4. 10, 16.

16 Domnul să dea * milă

casei ** lui Onisifor; căci † de multe ori m'a înșuflețit și nu †† s'a rușinat de lanțul *† meu.

* Mat. 5. 7. ** Cap. 4. 19. † Film. 7. †† Vers. 8. ** Fapt. 28. 20. Efes. 6. 20.

17 Ci, când a fost în Roma, m'a căutat cu sânguință și m'a aflat.

18 (Domnul să-i * dea să afle milă dela Domnul în ** ziua aceea). Și tu cunoști mai bine cât a slujit † el în Efes.

* Mat. 25. 34-40. ** 2 Tes. 1. 10. Vers. 12. † Ebr. 6. 10.

Indemn la tărie în credință.

2 Deci, tu copilul * meu, împuternicește-te ** în harul care este în Hristos Isus.

* 1 Tim. 1. 2. Cap. 1. 2. ** Efes. 6. 10.

2 Și * celece ai auzit dela mine prin mulți martori, încredințează-le ** la oameni credincioși, cari vor fi deslăinici † să învețe și pe alții. * Cap. 1. 13; 3. 10, 14. ** 1 Tim. 1. 18. † 1 Tim. 3. 2. Tit. 1. 9.

3 Sufere * rău împreună cu mine ca ** un bun ostaș al lui Hristos Isus.

* Cap. 1. 8; 4. 5. ** 1 Tim. 1. 18.

4 Nimeni * slujind ca ostaș nu se încurcă în lucrurile vieții, ca să placă ce-luice l-a scris la oaste.

* 1 Cor. 9. 25.

5 Iar și * dacă se luptă cineva la jocuri, nu este

încununat dacă nu se va lupta potrivit legii.

* 1 Cor. 9. 25, 26.

6 Plugarul * care se osteneste trebuie să se împărtaşască el întâi de roade.

* 1 Cor. 9. 10.

7 Înțelege ce zic; căci Domnul îți va da pricepere în toate.

8 Adu-ți aminte de Isus Hristos sculat * dintre cei morți, din ** sămânța lui David, după † evanghelia mea,

* Fapt. 2. 30; 13. 23. Rom. 1. 3, 4. ** 1 Cor. 15. 1, 4, 20. † Rom. 2. 16.

9 în * care sufer răul până ** la legături, ca un făcător de rele, dar † cuvântul lui Dumnezeu nu este legat.

* Fapt. 9. 16. Cap. 1. 12. ** Efes. 3. 1. Filip. 1. 7. Col. 4. 3, 18. † Fapt. 28. 31. Efes. 6. 19, 20. Filip. 1. 13, 14.

10 Pentru aceasta rabd toate * pentru cei aleși, ca ** și ei să aibă parte de mântuirea care este în Hristos Isus, cu slavă vecinică.

* Efes. 3. 13. Col. 1. 24. ** 2 Cor. 1. 6.

11 Credincios * este cuvântul: Căci dacă ** am murit cu el, vom și trăi cu el;

* 1 Tim. 1. 15. ** Rom. 6. 5, 8. 2 Cor. 4. 10.

12 dacă * răbdăm, vom și împărăți cu el; dacă ** îl vom tăgădui, și el ne va tăgădui; * Rom. 8. 17. 1 Pet. 4. 13. ** Mat. 10. 33. Marc. 8. 38. Luce. 12. 9.

13 dacă * îi suntem necredincioși, el rămâne credincios, pentru că nu se ** poate tăgădui pe sine însuș.

* Rom. 3. 3; 9. 6. ** Num. 23. 19.

Partarea față de cei ce se abat dela credință.

14 Adu-le aminte de acestea mărturisind * înaintea lui Dumnezeu să ** nu facă luptă de cuvinte, ceea ce nu este de niciun folos ci spre dărâmarea celor ce ascultă. * 1 Tim. 5. 21; 6. 13. Cap. 4. 1. ** 1 Tim. 1. 4; 6. 4. Tit. 3. 9, 11.

15 Silește-te să te înfățișezi pe tine însuși lui Dumnezeu dovedit bun, un lucrător ne dat de rușine, urmând drept cuvântul adevărului.

16 Și ferește-te de * lumeștile vorbiri deșerte; căci ei vor înainta mai departe în necucernicie,

* 1 Tim. 4. 7; 6. 20. Tit. 1. 14.

17 și cuvântul lor va roade ca gangrena, dintre cari este Imeneu * și Filet,

* 1 Tim. 1. 20.

18 oameni cari n'au merit țința în ce privește * adevărul, zicând ** că învierea s'a și făcut și răstoarnă credința unora.

* 1 Tim. 6. 21. ** 1 Cor. 15. 12.

19 Totuș temelia * cea lare a lui Dumnezeu stă, având pecetea aceasta: Domnul cunoaște ** pe cei-

ce sunt ai săi! Și: Oricine numește numele Domnului să se depărteze dela nedreptate. *Mat. 24. 24. Rom. 8. 35. 1 Ioan 2. 19. ** Naum. 1. 7. Ioan 10. 14, 27. Num. 16. 5.

20 Într-o *casă mare nu sunt numai vase de aur și de argint, ci și de lemn și de lut, și unele ** sunt spre cinste iar altele spre necinste.

* 1 Tim. 3. 15. ** Rom. 9. 21.

21 Deci *dacă cineva se va curăți pe sine de acestea, va fi un vas spre cinste, sfințit, folositor ** stăpânului, pregătit pentru orice lucrare bună.

* Isa. 52. 11. ** Cap. 3. 17. Tit. 3. 1.

Purtarea față de cei ce se abat dela curăție.

22 Dar fugi de poftele tinereții și urmărește *dreptatea, credința, iubirea, pacea cu ceice cheamă ** numele Domnului din *inimă curată. *1 Tim. 6. 11. **Fapt. 9. 14. 1 Cor. 1. 2. † 1 Tim. 1. 5; 4. 12.

23 Și ferește-te de cercetările *nechibzuite și lipsite de învățătură, deoarece știi că ele nasc lupte. *1 Tim. 1. 4; 4. 7; 6. 4. Vers. 16. Tit. 3. 9.

24 Și robul *Domnului nu trebuie să se lupte ci să fie blând către toți, ** îndemânatic să-i, învețe, răbdător de rele,

* Tit. 3. 2. ** Tim. 3. 2, 3. Tit. 1. 9.

25 îndreptând cu *blân-

deță pe ceice se împotrivesc, poate ** le-ar da cumva Dumnezeu pocăință spre cunoașterea *deplină a adevărului.

* Gal. 6. 1. 1 Tim. 6. 11. 1 Pet. 3. 15. ** Fapt. 8. 22. † 1 Tim. 2. 4. Cap. 3. 7. Tit. 1. 1.

26 și să se trezească din *lațul diavolului fiind vanați de el pentru voia lui.

* 1 Tim. 3. 7.

Răutatea oamenilor dela urmă.

3 Cunoaște însă aceasta, că în *zilele din urmă vor veni vremuri grele.

* 1 Tim. 4. 1. Cap. 4. 3. 2 Pet. 3. 3. 1 Ioan 2. 18. Iuda 18.

2 Căci oamenii vor fi iubitori de ei *înșiși, iubitori de argint, ** lăudăroși, † îngâmfăți, † hulatori, *† nesupuși părinților, † *nemulțămitori, necuvioși,

* Filip. 2. 21. ** 2 Pet. 2. 3. † Iuda 16. †† 1 Tim. 6. 4. *† 1 Tim. 1. 20. 2 Pet. 2. 12. Iuda 10. † Rom. 1. 30.

3 fără *iubire firească, neînduplecați, clevetitori, ** neînfrânați, † neîmblânziți, ne iubitori de bine,

* Rom. 1. 31. ** Rom. 1. 31. † 2 Pet. 3. 3.

4 vânzători, *porniți fără chibzuială, îngâmfăți, iubitori ** mai mult de plăcere decât iubitori de Dumnezeu,

* 2 Pet. 2. 10. ** Filip. 3. 19. 2 Pet. 2. 13, etc. Iuda 4, 19.

5 având o formă de cucernicie dar tăgăduind pu-

terea *ei; depărtează-te și de aceștia. **

* 1 Tim. 5. 8.

Tit. 1. 16. ** 2 Tes. 3. 6. 1 Tim. 6. 5.

6 Căci dintr'aceștia sunt *ceice se vără în case și robesc femeioare încărcate de păcate, mânate de feliurite pofte,

* Mat. 23. 14. Tit. 1. 11.

7 totdeauna învățând și neputând veni *nici odată la cunoștința deplină a adevărului.

* 1 Tim. 2. 4.

8 Și după cum *Iane și lambre s'au împotrivit lui Moise, așa și aceștia se împotrivesc adevărului, oameni ** stricați la minte, netrebniți † în ce privește credința.

* Exod. 7. 11. ** 1 Tim. 6. 5. † Rom. 1.

28. 2 Cor. 13. 5. Tit. 1. 16.

9 Dar nu vor înainta mai mult căci nebunia lor va fi învederată tuturor, cum *a fost și a acelor.

* Exod. 7. 12; 8. 18; 9. 11.

Să rămână tare în credință.

10 Tu însă *mi-ai urmat de aproape învățătura, felul vieții, planul, credința, îndelunga-răbdare, iubirea, răbdarea,

* Filip. 2. 22. 1 Tim. 4. 6.

11 prigonirile, suferințele, ce fel mi s'au făcut în *Antiohia, în **Iconia, în †Listra; ce fel de prigoniri am răbdător: — și

din †toate m'a scăpat Domnul.

* Fapt. 13. 45, 50. ** Fapt. 14. 2, 5.

† Fapt. 14. 19, etc. † Ps. 34. 19. 2 Cor. 1. 10. Cap. 4. 17.

12 Și toți, *cari voiesc să trăiască în cucernicie în Hristos Isus, vor fi prigoniti.

* Ps. 34. 19. Mat. 16. 24. Ioan 17. 14. Fapt. 14. 22. 1 Cor. 15. 19. 1 Tes. 3. 3.

13 Oamenii răi însă *și amăgitori vor înainta spre mai rău ducând în rătăcire și fiind duși în rătăcire.

* 2 Tes. 2. 11. 1 Tim. 4. 1. Cap. 2. 16.

14 Iar tu *rămâi în cele ce ai învățat și ai fost în-tărit, deoarece știi dela cine le-ai învățat.

* Cap. 1. 13; 2. 2.

15 Și fiindcă din pruncie cunoști Scripturile sfinte, *cari pot să te facă înțelept spre mântuire, prin credința care este în Hristos Isus.

* Ioan 5. 39.

16 Orice *scriptură este însoțită de Dumnezeu și folositoare ** spre învățătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înțeleptirea care este în dreptate,

* 2 Pet. 1. 20, 21. ** Rom. 15. 4.

17 ca *omul lui Dumnezeu să fie desăvârșit, gătit ** deplin spre orice lucrare bună. * 1 Tim. 6. 11. ** Cap. 2. 21.

Stăruința în propovăduire.

4 Mărturisesc * înaintea lui Dumnezeu și a lui Hristos Isus, care ** are să judece viii și morții, atât pe arătarea lui cât și pe împărăția lui: * 1 Tim. 5. 21; 6. 13. Cap. 2. 14. ** Fapt. 10. 42.

2 propovăduiește cuvântul, stăruiește la vreme, ne la vreme, mustră, * ceartă, îndeamnă ** cu orice îndelungă-răbdare și învățătură. * 1 Tim. 5. 20. Tit. 1. 13; 2. 15. ** 1 Tim. 4. 13.

3 Căci * va fi o vreme când nu vor suferi învățătura ** sănătoasă, ci își vor îngremădi învățători după * poftele lor fiind gădilați la auz,

* Cap. 3. 1. ** 1 Tim. 1. 10. † Cap. 3. 6.

4 și își vor întoarce auzul dela adevăr, și se vor abate * la basme.

* 1 Tim. 1. 4; 4. 7. Tit. 1. 14.

5 Tu însă fii treaz în toate, suferă * răul, fă lucru de evanghelist, ** împlinește-ți bine slujba.

* Cap. 1. 8; 2. 3. ** Fapt. 21. 8. Efes. 4. 11.

Timotei rugat să vină la Pavel.

6 Căci eu * sânt chiar turnat ca o jertfă de băutură, și vremea mutării ** mele este aproape.

* Filip. 2. 17. ** Filip. 1. 23. 2 Pet. 1. 14.

7 M'am luptat * lupta cea bună, am sfârșit a-

lergarea, am păzit cre-
dința; * 1 Cor. 9. 24. 25. Filip. 3. 14.
1 Tim. 6. 12. Evr. 12. 1.

8 deacum îmi stă în-
ainte cununa * dreptății, pe
care mi-o va da Domnul,
dreptul Judecător, în **
ziua aceea, dar nu numai
mie ci și tuturor celorce
au iubit arătarea lui.

* 1 Cor. 9. 25. Luc. 1. 12. 1 Pet. 5. 4.
Apoc. 2. 10. ** Cap. 1. 12.

9 Silește-te să vii curând
la mine.

10 Căci * Dima m'a pă-
răsit, fiindcă a iubit ** vea-
cul de acum și a plecat
la Tesalonie, Crescens în
Galatia, Tit în Dalmatia.
* Col. 4. 14. Film. 24. ** 1 Ioan 2. 16.

11 Numai * Luca ** este
cu mine. Ia pe Marcu †
și adu-l cu tine, căci îmi
este folositor pentru slujbă.
* Cap. 1. 15. ** Col. 4. 14. Film. 24.
† Fapt. 12. 25; 15. 37. Col. 4. 10.

12 Pe Tihic * l-am trimis
la Efes. * Fapt. 20. 4. Efes. 6. 21.
Col. 4. 7. Tit. 3. 12.

13 Când vii, adu-mi man-
taua pe care am lăsat-o
în Troa la Carp, și căr-
țile, mai ales cele de piele.

14 Alexandru * arămarul
mi-a făcut multe rele.
Domnul îi va da ** după
faptele lui.

* Fapt. 19. 33. 1 Tim. 1. 20. ** 2 Sam.
3. 39. Ps. 23. 4. Apoc. 18. 6.

15 Păzește-te și tu de el,

căci tare s'a împotrivit cu-
vintelor noastre.

16 În întâia mea apă-
rare nimeni nu mi-a venit
în ajutor, ci * toți m'au pă-
răsit: să ** nu li se pună
în socoteală.

* Cap. 1. 15. ** Fapt. 7. 60.

17 Dar * Domnul a stat
lângă mine și m'a întărit
ca ** prin mine să fie ve-
stită pe deplin propovă-
duirea și să audă toate
Neamurile; și am fost scă-
pat din * gura leului.

* Mat. 10. 19. Fapt. 23. 11; 27. 23.
** Fapt. 9. 15; 26. 17, 18. Efes. 3. 8.
† Ps. 22. 21. 2 Pet. 2. 9.

18 Domnul * mă va scăpa
de orice lucru rău și mă
va mântui până la împă-

răția lui cea cerească. A
lui ** să fie slava în vecii
vecilor! Amin. * Ps. 121. 7.

** Rom. 11. 36. Gal. 1. 5. Evr. 13. 21.

Urări de sănătate.

19 Imbrățișează pe Prisca
* și Acvila și casa ** lui
Onisifor.

* Fapt. 18. 2. Rom. 16. 3. ** 2 Tim. 1. 16.

20 Erast * a rămas în Co-
rint, iar pe Trofim * l-am lă-
sat în Milet bolnav. * Fapt. 19. 22.
Rom. 16. 23. ** Fapt. 20. 4; 21. 29.

21 Silește-te * să vii îna-
inte de iarnă. Te îmbrăți-
șează Eubul și Pudens și
Linus și Claudia și toți
frații. * Vers. 9.

22 Domnul * Isus Hristos
fie cu duhul tău! Harul
fie cu voi. * Gal. 6. 18. Film. 25.

EPISTOLA LUI PAVEL CĂTRE TIT.

Urare.

1 Pavel, rob al lui Dum-
nezeu, și apostol al lui
Isus Hristos, potrivit cre-
dinței aleșilor lui Dumne-
zeu, și cunoștinței * depline
a adevărului, care este po-
trivit cucerniciei, **

* 2 Tim. 2. 25. ** 1 Tim. 3. 16; 6. 3.

2 pe temeiul nădejzii *
de viață vecinică, ** pe
care a făgăduit-o mai îna-
inte de vremuri vecinice

Dumnezeu care nu minte, †
* 2 Tim. 1. 1. Cap. 3. 7. ** Num. 23. 19.
2 Tim. 2. 13. † Rom. 16. 25. 2 Tim. 1. 9.
1 Pet. 1. 20.

3 iar * la vremurile sale
cuvénite a făcut cunoscut
cuvântul său în propovă-
duirea care ** mi-a fost în-
credințată mie, după † po-
runca lui Dumnezeu, Mân-
tuitorul nostru; —

* 2 Tim. 1. 10. ** 1 Tes. 2. 4. 1 Tim. 1. 11.
† 1 Tim. 1. 1; 2. 3; 4. 10.

4 lui Tit, * adevăratul **

meu copil, potrivit credinței + de obște: Iar ++ și pace dela Dumnezeu Tatăl și dela Hristos Isus Mântuitorul nostru!

* 2 Cor. 2. 13; 7. 13; 8. 6, 16, 23; 12. 18. Gal. 2. 3. ** 1 Tim. 1. 2. † Rom. 1. 12. 2 Cor. 4. 13. 2 Pet. 1. 1. † Efes. 1. 2. Col. 1. 2. 1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 2.

Tit să pună presbiteri în Creta.

5 Pentru aceasta te-am lăsat în Creta, ca să rânduiești * mai departe cele rămase neorânduite și să pui ** în fiecare cetate presbiteri, cum ți-am poruncit:

* 1 Cor. 11. 34. ** Fapt. 14. 23. 2 Tim. 2. 2.

6 dacă *este cineva fără vină, bărbat ** al unei singure neveste, având † copii credincioși, cari nu sunt învinuiți de destrăbălare sau nesupuși. * 1 Tim. 3. 2, etc.

** 1 Tim. 3. 12. † 1 Tim. 3. 4, 12.

7 Căci episcopul trebuie să fie fără vină, ca * econom al lui Dumnezeu, nu plăcând sieși, nu pornit la mânie, nu dedat ** vinului, nu deprins să bată, nu dedat la câștig urât, †

* Mat. 24. 45. 1 Cor. 4. 1, 2. ** Lev. 10. 9. Efes. 5. 18. 1 Tim. 3. 3, 8. † 1 Tim. 3. 3, 8. 1 Pet. 5. 2.

8 ci * primitor de oaspeți, iubitor de bine, cuminte, drept, cuvios, înfrânat,

* 1 Tim. 3. 2.

9 ținându-se * de cuvân-

tul ** credincios, care este potrivit învățaturii, ca să fie în stare, atât ca să îndemne în învățătura sănătoasă † cât și să mustre pe ceice vorbește împotriva.

* 2 Tes. 2. 15. 2 Tim. 1. 13. ** 1 Tim. 1. 15; 2. 4, 9; 6. 3. 2 Tim. 2. 2. † 1 Tim. 1. 10; 6. 3. 2 Tim. 4. 3. Cap. 2. 1.

Învățătorii mincinoși.

10 Căci mulți sunt * nesupuși, vorbitori în deșert și amăgitori, ** mai ales cei din lăieră împrejur,

* 1 Tim. 1. 6. ** Rom. 16. 18.

11 căroră * trebuie a le astupa gura, ca unii cari dărapănă ** case întregi, învățând pe alții, pentru † câștig rușinos, ceice nu trebuie. * Fapt. 15. 1. ** Mat. 23. 14. 2 Tim. 3. 6. † 1 Tim. 6. 5.

12 Unul * dintre ei, chiar un prooroc al lor, a zis: Cretanii sunt totdeauna mincinoși, fiare rele, pantece leneșe. * Fapt. 17. 28.

13 Mărturia aceasta este adevărată. Pentru această pricină * muștră-i aspru, ca să fie sănătos în credință, **

* 2 Cor. 13. 10. 2 Tim. 4. 2. ** Cap. 2. 2.

14 să nu * ia seama la basme iudaicești și la poruncile ** unor oameni cari își întorc fața dela adevăr. * 1 Tim. 1. 4; 4. 7. 2 Tim. 4. 4. ** Isa. 29. 13. Mat. 15. 9. Col. 2. 22.

15 Toate * sunt curate pentru cei curați, iar pentru cei ** necurați și necre-

dincioși nimic nu este curat, ci atât mintea lor cât și cugetul lor este necurat.

* Luc. 11. 39—41. Rom. 14. 14, 20. 1 Cor. 6. 12; 10. 23, 25. 1 Tim. 4. 3, 4. ** Rom. 14. 33.

16 Ei mărturisesc că cunosc pe Dumnezeu, dar îl lăgăduiesc prin * faptele lor, fiind uricioși și nesupuși și netrebniți pentru ** orice faptă bună. * 2 Tim. 3. 5. Iuda 4. ** Rom. 1. 28. 2 Tim. 3. 8.

Cum să sfătuiască pe oameni.

2 Dar tu vorbește cele ce se cuvin învățaturii * sănătoase:

* 1 Tim. 1. 10; 6. 3. 2 Tim. 1. 13. Cap. 1. 9.

2 Ca bătrânii să fie trezi, cinstiți, cuminiți, sănătoși în credință, * în iubire, în răbdare. * Cap. 1. 13.

3 * Ca bătrânele de asemenea să aibă o cuviință sfântă în înfățișare, nu clevelitoare, nici robite de vin mult, învățătoare de bine, * 1 Tim. 2. 9, 10; 3. 11. 1 Pet. 3. 3, 4.

4 ca să deprindă pe cele tinere să * fie iubitoare de bărbății lor, iubitoare de copiii lor, * 1 Tim. 5. 14.

5 să fie cuminte, curate, gospodine bune, supuse * bărbăților lor, ca ** să nu fie hulit cuvântul lui Dumnezeu.

* 1 Cor. 14. 34. Efes. 5. 22. Col. 3. 18. 1 Tim. 2. 11. 1 Pet. 3. 1, 5. ** Rom. 2. 24. 1 Tim. 6. 1.

6 Pe cei mai tineri de

asemenea îndeamnă-i să fie cuminiți,

7 arătându-le pe tine însuși în * toate o pildă de fapte bune, de nestrăciune în învățatură, de bună cuviință, **

* 1 Tim. 4. 12. 1 Pet. 5. 3. ** Efes. 6. 24.

8 de cuvânt * sănătos, lipsit de învinuire, pentru ca ** celce este împotriva să † se rușineze, neavând să zică nimic rău despre noi.

* 1 Tim. 6. 3. ** Neem. 5. 9. 1 Tim. 5. 14. 1 Pet. 2. 12, 15; 3. 16. 2 Tes. 3. 14.

9 Indeamnă pe robii * să fie supuși stăpânilor lor în toate, și să le fie bineplăcuți, să nu le întoarcă vorba, * Efes. 6. 5. Col. 3. 22.

1 Tim. 6. 1, 2. 1 Pet. 2. 18. ** Efes. 5. 24.

10 să nu dea ceva la o parte pentru ei înșiși, ci să arate toată bună credincioșia, ca * să împodobească în toate învățătura, care este a lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru.

* Mat. 5. 16. Filip. 2. 15.

Harul lui Dumnezeu arătat.

11 Căci harul * lui Dumnezeu, aducător de mântuire tuturor oamenilor, s'a ** arătat,

* Rom. 5. 15. Cap. 3. 4, 5. 1 Pet. 5. 12. ** Luc. 3. 6. Ioan 1. 9. 1 Tim. 2. 4.

12 * învățându-ne ca lepădând necucernicia și ** poftele lumești, să tăim cu înțelepciune și cu dreptate

și cu cucernicie în veacul de acum, * Luc. 1. 75. Rom. 6. 19. Efes. 1. 4. Col. 1. 22. 1 Tes. 4. 7.

** 1 Pet. 4. 2. 1 Ioan 2. 16.

13 așteptând * fericita nădejde ** și arătarea ț slavei marelui nostru Dumnezeu și Mântuitor Isus Hristos,

* 1 Cor. 1. 7. Filip. 3. 20. 2 Pet. 3. 12.

** Fapt. 24. 15. Col. 1. 5, 23. Cap. 1. 2; 3. 7. † Col. 3. 4. 2 Tim. 4. 1, 8. Evr. 9. 28. 1 Pet. 1. 7. 1 Ioan 3. 2.

14 care s'a * dat pe sine însuș pentru noi, ca să ne răscumpere din orice nelegiuire și să-și curățească ** un popor: ca stăpânire a sa, râvnitor † de fapte bune.

* Gal. 1. 4; 2. 20. Efes. 5. 2. 1 Tim. 2. 6. ** Evr. 9. 14. † Exod. 15. 16; 19. 5. Dent. 7. 6; 14. 2; 26. 18. 1 Pet. 2. 9. † Efes. 2. 10. Cap. 3. 8.

15 Vorbește acestea și îndeamnă și mustră * cu toată stăpânirea. Nimeni ** să nu te disprețuiască.

* 2 Tim. 4. 2. ** 1 Tim. 4. 12.

Ce trebuie să-i învețe Tit.

3 Adu-le aminte să * fie supuși stăpânirilor, dregătorilor, să ** asculte, să fie gata la orice faptă bună, * Rom. 13. 1. 1 Pet. 2. 13.

** Col. 1. 10. 2 Tim. 2. 21. Evr. 13. 21.

2 să nu defaima pe * nimeni, să nu fie gâlcevitori, ** să fie învoitori, † arătând orice blândeță † către toți oamenii.

* Efes. 4. 31. ** 2 Tim. 2. 24, 25.

† Filip. 4. 5. † Efes. 4. 2. Col. 3. 12.

3 Căci și noi eram * altădată fără minte, neascultători, fiind duși în răătăcire, robi ai poftelor și felurilor plăceri, petrecând în răutate și pizmuire, urâcioși, urându-ne unii pe alții.

* 1 Cor. 6. 11. Efes. 2. 1. Col. 1. 21; 3. 7. 1 Pet. 4. 3.

4 Dar când s'a arătat bunătatea * și dragostea de oameni a lui Dumnezeu, ** Mântuitorul nostru,

* Cap. 2. 11. ** 1 Tim. 2. 3.

5 ne-a mântuit nu * din faptele cele făcute în dreptate, pe cari le-am făcut noi, ci după mila sa, prin baia nașterii ** de a doua oară și prin înoirea Duhului Sfânt,

* Rom. 3. 20; 9. 11; 11. 6. Gal. 2. 10. Efes. 2. 4, 8, 9. 2 Tim. 1. 9. ** Ioan 3. 5, 5. Efes. 5. 26. 1 Pet. 3. 21.

6 pe care l-a * turnat peste noi cu bogăție, prin Isus Hristos Mântuitorul nostru,

* Ezech. 36. 25. Ioel 2. 18. Ioan 1. 16. Fapt. 2. 23; 10. 45. Rom. 5. 5.

7 ca * fiind îndreptățiți prin harul lui, să ne facem ** moștenitori ai vieții vecinice potrivit nădejdi.

* Rom. 3. 24. Gal. 2. 16. Cap. 2. 11. ** Rom. 8. 23, 24. † Cap. 1. 2.

8 Credincios * este cuvântul și vreau să stăruiești cu tărie asupra acestora, ca ceice au crezut pe Dumnezeu, să poarte grijă

să stea în fruntea ** faptelor bune. Acestea sunt bune și folositoare pentru oameni. * 1 Tim. 1. 15. Cap. 1. 9.

** Vers. 1. 14. Cap. 2. 14.

9 Dar de * întrebări prostești și de înșirări de neamuri și de certuri și de lupte despre lege, ferește-te, căci ** sunt nefolositoare și zădarnice. * 1 Tim. 1. 4. 2 Tim. 2. 23. Cap. 1. 14. ** 2 Tim. 2. 14.

10 Ferește-te * de omul desbinător după ** întâia și a doua mustrare,

* 2 Cor. 13. 2. ** Mat. 18. 17. Rom. 16. 17. 2 Tes. 3. 6, 14. 2 Tim. 3. 5. 2 Ioan 10.

11 penrucă știi că unul ca acesta s'a abătut de tot și păcătuiește, fiind osândit * de sine însuș.

* Fapt. 13. 46.

Indemnuri deosebite.

12 Când voi trimit pe

Artema la tine sau pe Tihic, * silește-te să vii la mine în Nicopoli; căci acolo am hotărît să iernez.

* Fapt. 20. 4. 2 Tim. 4. 12.

13 Pe Zena învățătorul de lege și pe Apolo * trimite-i înainte în călătoria lor cu sânguină ca să nu le lipsească nimic.

* Fapt. 8. 24.

14 Și să învețe și ai noștri să * stea în fruntea faptelor bune pentru trebuințele neapărate, ca să nu ** fie neroditori.

* Vers. 8. ** Rom. 15. 28. Filip. 1. 11; 4. 17. Col. 1. 10. 2 Pet. 1. 8.

15 Toți ceice sunt cu mine te îmbrățișează. Imbrățișează pe ceice ne iubesc în credință. Harul să fie cu voi toți!

EPISTOLA LUI PAVEL CĂTRE FILIMON.

Urare.

1 Pavel, întemnițat * al lui Hristos Isus, și Timotei fratele, către Filimon, iubitul și împreună lucrătorul ** nostru. * Efes. 3. 1; 4. 1. 2 Tim. 1. 8. Vers. 9. ** Filip. 2. 25.

2 și Apfiei sora noastră și lui Arhip * ostașul nostru ** împreună cu noi,

și bisericii † care este în casa ta: * Col. 4. 17. ** Filip. 2. 25. † Rom. 16. 5. 1 Cor. 16. 19.

3 Har * vouă și pace dela Dumnezeu Tatăl nostru și dela Domnul Isus Hristos.

* Efes. 1. 2.

4 Mulțumesc * Dumnezeului meu făcând totdeauna

una pomenire de tine în rugăciunile mele,

* Efes. 1. 16. 1 Tes. 1. 2. 2 Tes. 1. 3.

5 auzind * de iubirea ta și de credința pe care o ai către Domnul Isus și către toți sfinții,

* Efes. 1. 15. Col. 1. 4.

6 ca părtășia credinței tale să se facă lucrătoare pentru Hristos, în recunoașterea * deplină a oricărui bine ce este în noi.

* Filip. 1. 9, 11.

7 Căci noi am avut multă bucurie și mângâiere în iubirea ta, fiindcă inimile sfinților au fost răcorite * prin tine, frate.

* 2 Cor. 7. 13. 2 Tim. 1. 16. Vers. 20.

Rugămintea lui Pavel pentru Onisim.

8 Deaceea, deși am multă îndrăzneală în Hristos ca * să-ți poruncesc ce se cuvine,

* 1 Tes. 2. 6.

9 totuși te rog pentru iubire mai mult, fiind așa cum sânt eu, Pavel cel bătrân, iar * acum și un întemnițat al lui Hristos Isus,

* Vers. 1.

10 te rog pentru copilul meu, pe care l-am născut * în legături, pe Onisim, **

* Col. 4. 9. ** 1 Cor. 4. 15. Gal. 4. 19.

11 care altădată îți era nefolositor dar acum mult folositor și ție și mie,

12 pe care ți l-am tri-

mis înapoi, pe el, adică chiar inima mea:

13 pe care voiam să-l țin la mine, ca * să-mi slujească în locul tău în legăturile evangheliei,

* 1 Cor. 16. 17. Filip. 2. 30.

14 dar n'am voit să fac nimic fără părerea ta pentruca * binele dela tine să nu fie ca de silă ci de bunăvoie.

* 2 Cor. 9. 7.

15 Căci poate * pentru aceasta s'a despărțit de tine puțină vreme ca să-l ai vecinic,

* Fac. 45. 5, 8.

16 deacum nu ca rob ci mai pe sus de rob, ca pe un frate * iubit, mai ales mie și ** cu atât mai mult, ție și în carne și în Domnul

* Mat. 23. 8. 1 Tim. 6. 2. ** Col. 3. 22.

17 Deci dacă mă ai părtăș, * primește-l la tine ca pe mine.

* 2 Cor. 8. 23.

18 Iar dacă te-a nedreptățit în ceva sau îți datorează ceva, pune aceasta în socoteala mea:

19 Eu, Pavel, am scris cu însăș mîna mea. eu voi plăti, ca să nu-ți zic că chiar tu însuși te datorezi mie.

20 Așa, frate, să trag acest folos dela tine în Domnul; ușurează-mi * inima în Hristos.

* Vers. 7.

21 Având încredere în ascultarea ta, ți-am scris

ștind * că vei face și mai mult decât cele ce zic.

* 2 Cor. 7. 16.

Urări de sănătate.

22 Tolodată însă pregătește-mi și un loc de găzduire; căci nădăjduesc * că prin ** rugăciunile voastre vă voi fi dăruit.

* Filip. 1. 25; 2. 24. ** 2 Cor. 1. 11.

23 Te îmbrățișează Epafră * cel întemnițat împre-

ună cu mine în Hristos Isus.

* Col. 1. 7; 4. 12.

24 Tot așa și Marcu, * Aristarh, ** Dima, † Luca, †† împreună lucrători cu mine.

* Fapt. 12. 12, 25. ** Fapt. 19. 29; 27. 2 Col. 4. 10. † 2 Tim. 4. 10. †† 2 Tim. 4. 11.

25 Harul * Domnului nostru Isus Hristos fie cu duhul vostru! Amin.

* 2 Tim. 4. 22.

EPISTOLA LUI PAVEL APOSTOLUL CĂTRE EVREI.

Cea din urmă descoperire.

1 După ce a vorbit de demult în multe părți * și în multe chipuri părinților în prooroci,

* Num. 12. 6, 8.

2 la sfârșitul * acestor zile Dumnezeu ne-a vorbit ** în Fiu, pe care + l-a pus moștenitor al tuturor, prin †† care a făcut și veciniile;

* Deut. 4. 30. Gal. 4. 4. Efes. 1. 10.

** Ioan 1. 17; 15. 15. Cap. 2. 3. † Ps. 2. 8. Mat. 21. 38; 28. 18. Ioan 3. 35. Rom. 8. 17. †† Ioan 1. 3. 1 Cor. 8. 6. Col. 1. 16.

3 care * fiind strălucirea slavei lui și întipăritura Ființei lui și ținând ** toate cu cuvântul puterii sale, după ce a făcut † curățirea păcatelor, a șezut †† la

dreapta Măreției în cele de sus,

* Ioan 1. 14; 14. 9. 2 Cor. 4. 4. Col. 1. 15. ** Ioan 1. 4. Col. 1. 17. Apoc. 4. 11. † Cap. 7. 27; 9. 12, 14, 26. †† Ps. 110. 1. Efes. 1. 20. Cap. 8. 1; 10. 12; 12. 2. 1 Pet. 3. 22.

4 fiind făcut cu atât mai bun decât îngerii cu cât a * moștenit un nume mai deosebit decât ei.

* Efes. 1. 21. Filip. 2. 9, 10.

Fiul mai pe sus de îngerii.

5 Căci cărui dintre îngeri a zis vreodată: Tu ești Fiul * meu, eu astăzi te-am născut? Și iarăș: Eu ** îi voi fi Tată și el îmi va fi Fiu?

* Ps. 2. 7. Fapt. 13. 33. Cap. 5. 5. ** 2 Sam. 7. 14. 1 Cron. 22. 10; 28. 6. Ps. 89. 26, 27.

6 Și, când aduce iarăș în pământ locuit pe Întâiul născut, *zice: Și toți ** îngerii lui Dumnezeu să se închine lui.

* Rom. 8. 29. Col. 1. 18. Apoc. 1. 5.
** Deut. 32. 43. Ps. 97. 7. 1 Pet. 3. 22.

7 Și despre îngerii zice: Celce face * pe îngerii săi vânturi și pe slujitorii săi o pară de foc. * Ps. 104. 4.

8 Iar despre Fiul zice: Scaunul * tău de domnie, Dumnezeu, este în veacul veacului, și toiagul dreptății este toiagul împărăției tale. * Ps. 45. 6. 7.

9 Tu ai iubit dreptatea și ai urit nelegiuirea; deaceia, Dumnezeule, Dumnezeul tău te-a * uns cu untdelemn de bucurie mai pe sus de tovarășii tăi.

* Isa. 61. 1. Fapt. 4. 27; 10. 38.

10 Și: Tu, Doamne, la * început ai întemeiat pământul și cerurile sunt lucrările mânilor tale;

* Ps. 102. 25, etc.

11 ele * vor pieri dar tu rămâi mereu și toate se vor învechi ca o haină.

* Isa. 34. 4; 51. 6. Mat. 24. 35. 2 Pet. 3. 7, 10. Apoc. 21. 1.

12 Și le vei face sul ca pe un veșmânt și vor fi schimbate ca o haină: dar tu ești același și anii tăi nu se vor împușina.

13 Și despre cari dintre îngeri a zis vreodată: Șezi

* la dreapta mea până voi pune pe vrăjmașii tăi așternut picioarelor tale?

* Ps. 110. 1. Mat. 22. 44. Marc. 12. 36. Luc. 20. 42. Vers. 3. Cap. 10. 12.

14 Nu sunt ei oare * toți duhuri slujitoare trimise spre slujbă pentru ceice au să moștenească ** mântuirea?

* Fac. 19. 16; 32. 1, 2, 24. Ps. 34. 7; 91. 11; 103. 20, 21. Dan. 3. 8, 28; 7. 10; 10. 11. Mat. 18. 10. Luc. 1. 19; 2. 9, 13. Fapt. 12. 7, etc.; 27. 23. ** Rom. 8. 17. Tit. 3. 7. Iac. 2. 5. 1 Pet. 3. 7.

El a vestit o mare mântuire.

2 Deaceia trebuie să luăm aminte cu atât mai mult la cele auzite, ca nu cumva să ne strecurăm pe lângă ele.

2 Căci dacă cuvântul vorbit * prin îngeri a fost neclintit și orice ** abateri și neascultare a luat dreptă răsplătire,

* Deut. 33. 2. Ps. 68. 17. Fapt. 7. 53. Gal. 3. 19. ** Num. 15. 30, 31. Deut. 4. 3; 17. 2, 5, 12; 27. 26.

3 cum * vom scăpa noi, dacă vom fi nepăsători la o astfel de mare mântuire, care ** luându-și începutul prin aceea că a fost vorbită de Domnul, a fost înțărîtă față de noi de ceice au auzit,

* Cap. 10. 28, 29; 12. 25. ** Mat. 4. 17. Marc. 1. 14. Cap. 1. 2. † Luc. 1. 2.

4 Dumnezeu deasemenea dând * mărturie împreună

cu ei prin ** semne și minuni și felurite puteri și prin împărțirile † Duhului Sfânt †† după voia lui.

* Marc. 16. 20. Fapt. 14. 3; 19. 11. Rom. 15. 18, 19. 1 Cor. 2. 4. ** Fapt. 9. 22, 43. † 1 Cor. 12. 4, 7, 11. †† Efes. 1. 5, 9.

Dumnezeu i-a supus totul.

5 Căci nu îngerilor a supus el pământul locuit * care are să vină și despre care vorbim.

* Cap. 6. 5. 2 Pet. 3. 13.

6 Dar cineva a mărturisit undeva zicând: Ce * este omul ca să-ți aduci aminte de el? Sau fiul omului că te uiți cu luare aminte spre el?

* Iov 7. 17. Ps. 8. 4, etc.; 144. 3.

7 L-ai făcut pentru puțină vreme mai pe jos de îngeri, l-ai încununat cu slavă și cinste și l-ai pus peste lucrurile mânilor tale.

8 Ai supus toate * supt picioarele lui. Căci prin aceea că i-a supus toate, n'a lăsat nimic nesupus lui; acum însă nu ** vedem încă toate supuse lui.

* Mat. 28. 18. 1 Cor. 15. 27. Efes. 1. 22. Cap. 1. 13. ** 1 Cor. 15. 25.

9 Dar vedem pe Isus, * care a fost făcut puțin mai pe jos de îngeri, încununat ** cu slavă și cinste pentru patima morții, pentruca

prin harul lui Dumnezeu să guste moarte pentru † fiecare.

* Filip. 2. 7—9. ** Fapt. 2. 33. † Ioan. 3. 16; 12. 32. Rom. 5. 18; 8. 32. 2 Cor. 5. 15. 1 Tim. 2. 6. 1 Ioan 2. 2. Apoc. 5. 9.

10 Căci acelaia pentru * care sunt toate și prin care sunt toate, fiindcă duce pe mulți fii la slavă, i se cuvenia ** să desăvârșească † prin patimi pe începătorul mântuirii †† lor.

* Luc. 24. 46. ** Rom. 11. 36. † Fapt. 3. 15; 5. 31. Cap. 12. 2. †† Luc. 13. 32. Cap. 5. 9.

11 Căci și cel * ce sfințește și ceice sunt ** sfințiți, toți sunt dintr'unul: din care pricină nu se † rușinează să-i numească frați, * Cap. 10. 10, 14. ** Fapt. 17. 26. † Mat. 28. 10. Ioan 20. 17. Rom. 8. 29.

12 zicând: Voiu vesti * numele tău fraților mei, în mijlocul adunării îți voi cânta laudă. **

* Ps. 22. 22, 25. ** Ps. 18. 2. Isa. 12. 2.

13 Și iarăș: Eu îmi voi pune încrederea în el. Și iarăș: Iată-mă, * eu și copiii pe cari ** mi i-a dat Dumnezeu.

* Isa. 8. 18. ** Ioan 10. 29; 17. 6, 9, 11, 12.

14 Deci, fiindcă copiii sunt pătași sângelui și cărnii și * el în chip asemănător a luat parte la ele, ca ** prin moarte să desființeze pe celce are

Și Dumnezeu s'a odihnit în ziua a șaptea de toate lucrările lui.

* Fac. 2. 2. Exod. 20. 1; 31. 17.

5 Și iarăș în acest loc: De vor intra ei în odihna mea!

6 Deci, fiindcă rămâne încă să intre unii în ea, și cei * mai dinainte cari au avut propovăduita vestea bună n'au intrat din pricina neascultării, * Cap. 3. 19.

7 El hotărăște iar o zi anumită: „Astăzi”, * zicând în David după atâta vreme, cum s'a spus mai înainte: Astăzi dacă veți auzi glasul lui, nu vă învățoați inimile.

* Ps. 95. 7. Cap. 3. 7.

8 Căci, dacă Iosua le-ar fi dat odihnă, n'ar fi vorbit el după acestea de altă zi.

9 Deci dar rămâne încă o odihnă ca cea de Sabat pentru poporul lui Dumnezeu.

10 Căci cine a intrat în odihna lui, acela s'a și odihnit de lucrările sale, ca Dumnezeu de ale lui.

11 Să ne sârguim dar ca să intrăm în acea odihnă, ca nimeni să nu cadă în aceeaș * pildă de neascultare. * Cap. 3. 12, 18, 19.

12 Căci cuvântul lui Dumnezeu este viu * și lucrător și mai ** tăietor de-

cât orice sabie † cu două tăișuri și pătrunzând †† până la despărțirea sufletului și duhului, încheieturilor și măduvei și judecă cugetele și gândurile inimii.

* Isa. 49. 2. Ier. 23. 29. 2 Cor. 10. 4, 5. 1 Pet. 1. 23. ** Prov. 5. 4. † Efes. 6. 17. Apoc. 1. 16; 2. 16. †† 1 Cor. 14. 24, 25.

13 Și nicio * făptură nu este nearătată înaintea lui: ci toate sunt goale și desvelite ** înaintea ochilor celui cu care avem a face.

* Ps. 33. 13, 14; 90. 8; 139. 11, 12. ** Iov 26. 6; 34. 21. Prov. 15. 11.

Isus ca mare preot.

14 Având deci un mare preot, * care ** a străbătut cerurile, pe Isus, Fiul lui Dumnezeu, să † ne ținem bine mărturisirea. * Cap. 3. 1.

** Cap. 7. 26; 9. 12, 24. † Cap. 10. 23.

15 Căci n'avem * un mare preot, care nu poate suferi împreună cu noi în slăbiciunile noastre, ci unul ispitit în ** loate asemenea nouă, dar † fără păcat.

* Isa. 53. 3. Cap. 2. 18. ** Luc. 22. 28, † 2 Cor. 5. 21. Cap. 7. 26. 1 Pet. 2. 22. 1 Ioan 3. 5.

16 Deci să * ne apropiem cu îndrăzneală de scaunul de domnie al harului, ca să luăm milă și să aflăm har spre ajutor, la vreme de nevoie.

* Efes. 2. 18; 3. 12. Cap. 10. 19, 21, 22.

Hristos și Melhisedec.

5 Căci orice mare preot, fiind luat dintre oameni, este așezat * pentru oameni, în ** cele către Dumnezeu, ca † să aducă daruri și jertfe pentru păcate,

* Cap. 8. 3. ** Cap. 2. 17. † Cap. 8. 3, † 9. 9; 10. 11; 11. 4.

2 care * poate fi îngăduitor cu cei neștiutori și răătăcitori, fiindcă și ** el însuș este împresurat de slăbiciune.

* Cap. 2. 18; 4. 15. ** Cap. 7. 28.

3 Și din pricina * acelei slăbiciuni este dator să aducă pentru păcate, după cum pentru popor, așa și pentru sine. * Lev. 4. 3; 9. 7; 16. 6, 16—17. Cap. 7. 27; 9. 7.

4 Și nimeni * nu-și ia cinstea aceasta pentru sine, ci dacă este chemat de Dumnezeu după cum a fost și Aaron. **

* 2 Cron. 26. 18. Ioan 3. 27. ** Exod. 28. 1. Num. 16. 5, 40. 1 Cron. 23. 13.

5 Așa * și Hristosul nu s'a slăvit pe sine însuș ca să fie făcut mare preot, ci celce i-a zis: Tu ești Fiul meu, cu astăzi te-am născut.

* Ioan 8. 54. ** Ps. 2. 7. Cap. 1. 5.

6 După cum zice și în alt loc: Tu * ești preot în veac după rânduiala lui Melhisedec.

* Ps. 110. 4. Cap. 7. 17, 21.

7 El în zilele cărnii sale, fiindcă a adus * cereri și

rugăciuni stăruitoare, cu ** strigăt tare și lacrimi către acela care † putea să-l mântuiască din †† moarte, și fiind ascultat pentru evlavie sa,

* Mat. 26. 39, 42, 44. Marc. 14. 36, 39. Ioan 17. 1. ** Ps. 22. 1. Mat. 27. 46, 50. Marc. 15. 34, 37. † Mat. 26. 53. Marc. 14. 36. †† Mat. 26. 37. Marc. 14. 33. Luc. 22. 43. Ioan 12. 27.

8 deși * era Fiul, totuș a învățat ascultarea ** din celece a pățimit.

* Cap. 3. 6. ** Filip. 2. 8.

9 Și fiind făcut desăvârșit, s'a făcut tuturor celorce ascultă de el pricinui-torul mântuirii vecinice;

* Cap. 2. 10; 11. 40.

10 fiind numit de Dumnezeu mare preot după * rânduiala lui Melhisedec, * Vers. 6. Cap. 6. 20.

11 despre care avem multe * de spus și cu anevoie de lămurit, fiindcă v'ați făcut zăbavnici ** cu auzurile.

* Ioan 16. 12. 2 Pet. 3. 16. ** Mat. 13. 15.

Pruncia cititorilor.

12 Căci deși din pricina vremii ar fi trebuit să fiți și învățători, aveți trebuință iarăș ca cineva să vă învețe cele * dintâi începuturi ale cuvintelor lui Dumnezeu și ați ajuns să aveți trebuință de lapte ** și nu de hrană tare.

* Cap. 6. 1. ** 1 Cor. 3. 1—3.

stăpânirea morții, adică pe diavolul,

* Ioan. 1. 14. Rom. 8. 3. Filip. 2. 7.
** 1 Cor. 15. 54, 55. Col. 2. 15. 2 Tim. 1. 10.

15 și să izbăvească pe toți ceice de frica morții * erau ținută toată viața în robie.

* Luc. 1. 74. Rom. 8. 15. 2 Tim. 1. 7.

16 Căci negreșit nu de ingeri se îngrijește el, ci de sămânța lui Avraam se îngrijește.

17 Deaceea trebuia ca în toate să fie făcut asemenea * fraților, ca să fie un mare preot milos ** și credincios în cele către Dumnezeu, spre a ispăși păcatele poporului.

* Filip. 2. 7. ** Cap. 4. 15; 5. 1, 2.

18 Căci * în ceea ce a suferit, fiind el însuși ispitit, poate să ajute celor care sunt ispitiți. * Cap. 4. 15, 16; 5. 2; 7. 25.

Isus este mai mare decât Moise.

3 Deaceea, frați sfinți, părtasi ai chemării * cerești, îndreptați-vă luarea aminte la Apostolul ** și Marele Preot al mărturisirii noastre, *adică* Isus,

* Rom. 1. 7. 1 Cor. 1. 2. Efes. 4. 1. Filip. 3. 14. 2 Tes. 1. 11. 2 Tim. 1. 9. 2 Pet. 1. 10. ** Rom. 15. 8. Cap. 2. 17; 4. 14; 5. 5; 6. 20; 8. 1; 9. 11; 10. 21.

2 care este credincios ce-luice l-a rânduit cum a fost

și Moise * în toată casa Lui.

* Num. 12. 7. Vers. 5.

3 Căci el a fost învrednicit de o slavă cu atât mai mare decât Moise, cu cât celce * a zidit casa are mai multă cinste decât casa.

* Zah. 6. 12. * Mat. 16. 18.

4 Căci orice casă este zidită de cineva, dar celce * a zidit toate este Dumnezeu.

* Efes. 2. 10; 3. 9. Cap. 1. 2.

5 Și într'adevăr, Moise * a fost credincios în toată casa Lui ca slugă, ** ca mărturie + a celor ce aveau să fie vorbite mai târziu.
* Vers. 2. ** Exod. 14. 31. Num. 12. 7. Deut. 3. 24. Ios. 1. 2; 8. 31. † Deut. 18. 15, 18, 19.

6 Iristos însă este ca Fiu * peste ** casa lui însă, a cărui casă suntem noi, dacă + vom ține tare până la sfârșit îndrăzneala și pricina de laudă a nădejdi.
* Cap. 1. 2. ** 1 Cor. 3. 16; 6. 19. 2 Cor. 6. 16. Efes. 2. 21, 22. 1 Tim. 3. 15. 1 Pet. 2. 5. † Mat. 10. 22; 24. 13. Rom. 5. 2. Col. 1. 23. Vers. 14. Cap. 6. 11; 10. 35.

Să nu ne împietrim inima.

7 Deaceea, după cum zice Duhul * Sfânt: Astăzi, ** dacă veți auzi glasul lui, *2 Sam. 23. 2. Fapt. 1. 16. ** Ps. 95. 7. Vers. 15.

8 nu vă învățoșați inimile, ca în întărâtare, în ziua ispitirii în pustie,

9 unde părinții voștri

m'au ispitit prin încercare și au văzut lucrările mele patruzeci de ani.

10 Deaceea m'am mâniat pe neamul acesta, și am zis: Ei totdeauna se rătăcesc cu inima și n'au cunoscut căile mele!

11 Cum am jurat în mânia mea: De vor intra ei în odihna mea! —

12 Luați seama, fraților, ca nu cumva să fie în cineva dintre voi o inimă rea de necredință ca să se depărteze dela Dumnezeu cel viu.

13 Ci îndemnați-vă unii pe alții, în fiecare zi până se zice încă: „Astăzi!” ca să nu fie învățoșat cineva dintre voi prin înșelăciunea păcatului.

14 Căci ne-am făcut părtasi lui Iristos, numai dacă * vom ține tare până la sfârșit începutul încrederii.

* Vers. 6.

15 Intrucât se zice: Astăzi * dacă veți auzi glasul lui, nu vă învățoșați inimile ca în întărâtare.

* Vers. 7.

16 Căci cine * sunt ceice au întărâtat după ce au auzit? Ci oare nu toți ceice ieșiseră din Egipt prin Moise? * Num. 14. 2, 4, 11, 24, 30. Deut. 1. 34, 36, 38.

17 Și pe cine s'a mâniat

ei patruzeci de ani? Oare nu pe ceice păcătuiseră, ale * căror ciolane au căzut în pustie?

* Num. 14. 22, 29, etc.; 26. 65. Ps. 106. 26. 1 Cor. 10. 5. Iuda 5.

18 Și căror * s'a jurat el că n'au să intre în odihna lui dacă nu celorce n'au ascultat?

* Num. 14. 30. Deut. 34. 35.

19 Și vedem * că n'au putut să intre din pricina necredinței. * Cap. 4. 6.

Să intrăm în odihna lui.

4 Deci fiindcă rămâne încă o făgăduință spre a intra în odihna lui, să * ne temem ca nu cumva cineva dintre voi să pară că a rămas în urmă. * Cap. 12. 15.

2 Căci în adevăr și noi am avut o veste bună propovăduită nouă ca și ei; dar lor cuvântul care a fost auzit nu le-a folosit, fiindcă n'a fost amestecat cu credință la ceice au auzit.

3 Căci noi * ceice am crezut intrăm în acea odihnă, după cum a zis: Cum am ** jurat în mânia mea: de vor intra ei în odihna mea! deși lucrările erau făcute dela întemeierea lumii.

* Cap. 3. 14. ** Ps. 95. 11. Cap. 3. 11.

4 Căci despre ziua a șaptea a zis undeva astfel:

13 Căci cine are parte numai de lapte este necercat în cuvântul dreptății căci este un prunc; *

* 1 Cor. 13. 11; 14. 20. Efes. 4. 14. 1 Pet. 2. 2.

14 iar hrana tare este pentru cei desăvârșiți, cari prin obicinuință au simțurile deprinse să deosebească binele și răul.

* Isa. 7. 15. 1 Cor. 2. 14, 15.

Cei căzuți dela credință.

6 Deaceia să lăsăm * cuvântul începutului lui Hristos și să înaintăm cu sânguință spre desăvârșire, nepunând iarăș temelia pocăinței de faptele moarte ** și a credinței în Dumnezeu, * Filip. 3. 12—14. Cap. 5. 12. ** Cap. 9. 14.

2 a învățaturii despre * botezuri și despre ** punerea mânilor și despre învierea morților † și despre †† judecata vecinică.

* Fapt. 19. 4, 5. ** Fapt. 8. 14—17; 19. 6. † Fapt. 17. 31, 32. †† Fapt. 24. 25. Rom. 2. 16.

3 Și aceasta o vom face, dacă * va îngădui Dumnezeu.

* Fapt. 18. 21. 1 Cor. 4. 19.

4 Căci este cu neputință ca ceice au fost luminați * odată și au gustat darul ** ceresc și s'au făcut părtași † ai Duhului Sfânt

* Mat. 12. 31, 32. Cap. 10. 26. 2 Pet. 2. 20, 21. 1 Ioan 5. 16. ** Cap. 10. 32. † Ioan 4. 10; 6. 32. Efes. 2. 8.

5 și au gustat cuvântul bun al lui Dumnezeu și puterile veacului viitor, *

* Gal. 3. 2, 5. Cap. 2. 4.

6 și cari *totuș* au căzut, să fie înnoiți iarăș * spre pocăință, fiindcă ** ei răstignesc din nou pentru ei înșiși pe Fiul lui Dumnezeu și-l dau de ocară.

* Cap. 2. 5. ** Cap. 10. 29.

7 Căci pământul care a băut ploaia ce vine adesea peste el și care dă verdeață folositoare aceloră pentru cari și este lucrat, are parte de binecuvântare * dela Dumnezeu; * Ps. 65. 10.

8 dar, * dacă face spinii și pălămidă, este lepădat și aproape de blestem și sfârșitul lui este să fie ars,

* Isa. 5. 6.

Făgăduința dată lui Avraam.

9 Dar despre voi, iubitorilor, suntem încredințați de mai bune lucruri și cari țin de mântuire, chiar dacă vorbim astfel.

10 Căci * Dumnezeu ** nu este nedrept ca să uite lucrul † vostru și iubirea pe care ați arătat-o pentru numele lui, întrucât ați slujit †† și slujiți sfinților.

* Prov. 14. 31. Mat. 10. 42; 23. 40. Ioan 13. 20. ** Rom. 3. 4. 2 Tes. 1. 6, 7. † 1 Tes. 1. 3. †† Rom. 15. 25. 2 Cor. 8. 4; 9. 1, 12. 2 Tim. 1. 18.

11 Dar dorim ca fiecare

* dintre voi să arate aceeași sânguință pentru încrederea ** deplină a nădejzii până la sfârșit,

* Cap. 3. 6, 14. ** Col. 2. 2.

12 ca să nu fiți trândavi și următorii ai celorce prin credință și îndelungă răbdare moștenesc * făgăduințele.

* Cap. 10. 36.

13 Căci Dumnezeu când a făcut făgăduința lui Avraam, fiindcă n'avea să jure pe nimeni mai mare, a * jurat pe sine însuș,

* Fac. 22. 16, 17. Ps. 105. 9. Luc. 1. 73.

14 zicând: Cu adevărat binecuvântând te voi binecuvânta și înmulțind te voi înmulți.

15 Și astfel, fiindcă a avut îndelungă răbdare, a dobândit făgăduința.

16 Căci oamenii jură pe celce este mai mare și jurământul * le este sfârșitul oricărui cuvânt de împotrivire spre întărire.

* Exod. 22. 11.

17 În aceasta Dumnezeu voinde să arate și mai mult moștenitorilor * făgăduinței nestrămutarea ** sfatului său, a venit la mijloc cu un jurământ,

* Cap. 11. 9. ** Rom. 11. 29.

18 ca prin două fapte nestrămutate, în cari este cu neputință ca Dumnezeu să mintă, să avem puter-

nica mângâiere, noi cari am scăpat ca să apucăm nădejdea pusă * înaintea noastră,

* Cap. 12. 1.

19 pe care o avem ca o ancoră neclintită tare a sufletului și care * intră până în ceea ce este în launtrul perdelei,

* Lev. 16. 15. Cap. 9. 7.

20 unde * Isus a intrat pentru noi ca înainte mergător, fiind făcut ** mare preot în veac după rânduiala lui Melhisedec.

* Cap. 4. 14; 8. 1; 9. 24. ** Cap. 3. 1; 5. 6, 10; 7. 17.

Melhisedec mai mare decât Levi.

7 Căci acest Melhisedec, * împărat al Salemului, preot al Dumnezeului Preainalt, care a întâmpinat pe Avraam care se întorcea dela tăierea împăraților și l-a binecuvântat,

* Fac. 14. 18, etc.

2 căruia Avraam i-a împărțit și zeciuială din toate (însemnează mai întâiu Impărat al dreptății, iar apoi și Impărat al Salemului, adică Impărat al păcii,

3 fără tată, fără mamă, fără spîlă de neam, neavând nici început de zile, nici sfârșit al vieții, dar fiind făcut asemenea Fiului lui Dumnezeu), rămâne preot pururea.

4 Vedeți dar cât de mare este acest om, caruia * Avraam i-a dat zeciueală din cele mai bune prăzi, el patriarhul! * Fac. 14. 20.

5 Și într'adevăr cei * din fiii lui Levi, cari primesc preoția, au poruncă potrivit legii să ia zeciuieli dela popor, adică dela frații lor, măcar că și aceștia au ieșit din coapsa lui Avraam:

* Num. 18. 21, 26.

6 Iar celce nu-și trage o-bârșia din ei, prin spiță de neam, a luat zeciuială dela Avraam, și * a binecuvântat pe ** celce are făgăduințele.

* Fac. 14. 19. ** Rom. 4. 13. Gal. 3. 16.

7 Dar fără vreun cuvânt de împotrivire, cel mai mic este binecuvântat de cel mai mare.

8 Și aici oameni cari mor iau zeciuieli, iar acolo unul care * are mărturia că trăiește.

* Cap. 5. 6; 6. 20.

9 Și, cum am zice, prin Avraam a dat zeciuială și Levi, care ia zeciuieli;

10 căci era încă în coapsa tatălui său, când l-a întâmpinat Melhisedec.

Preoția lui Hristos și preoția levitică.

11 Deci dar, dacă * desăvârșirea era prin preoția levitică, (căci poporul pe temeiul ei a primit legea,) ce trebuință mai era ca să

se ridice un altfel de preot după rânduiala lui Melhisedec și care nu se zice după rânduiala lui Aaron?

* Gal. 2. 21. Vers. 18. 19. Cap. 8. 7.

12 Căci fiind schimbată preoția, este de neapărată trebuință să se facă și o schimbare a legii.

13 Căci acela, cu privire la care sunt zise acestea, face parte dintr'o altă seminție din care nimeni n'a slujit altarului.

14 Pentru că este prea învederat că Domnul nostru a răsărit din * Iuda, seminție cu privire la care Moise n'a zis nimic despre preoți. * Isa. 11. 1. Mat. 1. 3. Luc. 3. 33. Rom. 1. 3. Apoc. 5. 5.

15 Și încă aceasta este cu mult mai învederat dacă, după asemănarea lui Melhisedec, se ridică un altfel de preot,

16 care s'a făcut nu după legea unei porunci ce ține de carne, ci după puterea unei vieți nepieritoare.

17 Căci i se dă mărturia aceasta: Tu * ești preot în veac după rânduiala lui Melhisedec.

* Ps. 110. 4. Cap. 5. 6, 10; 6. 20.

18 Căci este desființarea porunci care a fost mai înainte, din pricina slăbiciunii * și a ne folosului ei,

* Rom. 8. 3. Gal. 4. 9.

19 (căci legea * n'a dus nimic la desăvârșire) și aducerea peste ea a unei nădejdi ** mai bune prin care ne apropiem de Dumnezeu.

* Fapt. 13. 39. Rom. 3. 20, 21, 28; 8. 3. Gal. 2. 16. Cap. 9. 9. ** Cap. 6. 18; 8. 6.

20 Și întrucât *aceasta* nu se face fără jurământ,

21 (căci aceia au fost făcuți preoți fără jurământ, iar acesta cu jurământ, prin celce îi zice: Domnul a jurat * și nu se va căi: Tu ești preot în veac!

* Ps. 110. 4.

22 Prin chiar aceasta Isus s'a făcut * chezaș al unui legământ cu atât mai bun.

* Cap. 8. 6; 9. 15; 12. 24.

23 Și aceia într'adevăr erau mai mulți făcuți preoți, pentru că erau împiedecați prin moarte să rămână pururea,

24 dar el, pentru că rămâne în veac, are preoția neștrămutată.

25 De aceea și poate să mântuiască până la desăvârșire pe cei ce se apropie de Dumnezeu prin el, căci el trăiește totdeauna ca să mijlocească * pentru ei.

* Rom. 8. 34. 1 Tim. 2. 5. Cap. 9. 24. 1 Ioan 2. 1.

26 Căci un astfel de mare preot ni se cuvenia nouă, sfânt, * fără răutate,

fără pată, deosebit de păcătoși și ** fiind făcut mai înalt decât cerurile,

* Cap. 4. 15. ** Efes. 1. 20; 4. 10. Cap. 8. 1.

27 care nu are în fiecare zi neapărată trebuință, ca ceilalți mari preoți, să aducă jertfe mai întâi * pentru păcatele sale și ** apoi pentru ale poporului; căci a făcut aceasta * odată pentru totdeauna aducându-se pe sine însuș.

* Lev. 9. 7; 16. 6, 11. Cap. 5. 3; 9. 7. ** Lev. 16. 15. † Rom. 6. 10. Cap. 9. 12, 28; 10. 12.

28 Căci legea pune mari preoți oameni * cari au slăbiciune, dar cuvântul jurământului care este în urma legii, pune pe Fiul care ** este făcut desăvârșit pentru vecinicie.

* Cap. 5. 1, 2. ** Cap. 2. 10; 5. 9.

Isus și noul legământ.

8 Iar ca vârf la cele ce zicem: noi avem un astfel de mare preot, care * s'a așezat la dreapta scaunului de domnie al Măreției în ceruri, * Efes. 1. 20. Col. 3. 1. Cap. 1. 3; 10. 12; 12. 2.

2 ca slujitor al locurilor sfinte * și al cortului ** adevărat pe care l-a înfipt Domnul, nu omul.

* Cap. 9. 8; 12. 24. ** Cap. 9. 11.

3 Căci orice mare preot * este pus ca să aducă daruri și jertfe; de aceea era

** de neapărală trebuință ca și acest mare preot să fi avut ceva ce să aducă.

* Cap. 5. 1. ** Efes. 5. 2. Cap. 9. 14.

4 Deci dacă ar fi pe pă-mânt, nici n'ar fi preot, fiindcă sunt ceice aduc darurile potrivit legii.

5 cari slujesc unei închipuituri și unei umbre * a celor cerești, după cum a fost înștiințat Moise *de Dumnezeu*, când avea să facă cortul; căci: Vezi, ** zice, să faci toate potrivit pildei ce ți-a fost arătată pe munte. * Col. 2. 17. Cap. 9. 23; 10. 1. ** Exod. 25. 40; 26. 30; 27. 8; Num. 8. 4. Fapt. 7. 44.

6 Acum însă Hristos a dobândit * o slujbă cu atât mai deosebită cu cât este și mijlocitor al unui legământ mai bun, care este legiuit pe temeiul unor făgăduințe mai bune.

* 2 Cor. 3. 6, 8, 9. Cap. 7. 22.

Peirea vechiului legământ.

7 Căci * dacă cel dintâi *legământ* ar fi fost desăvârșit, nu s'ar fi căutat loc pentru un al doilea.

* Cap. 7. 11, 18.

8 Căci muștrându-i zice: Iată * vin zile, zice Domnul, și voiu săvârși un nou legământ pentru casa lui Israel și pentru casa lui Iuda;

* Ier. 31. 31—34.

9 nu după legământul pe care l-am făcut cu părinții lor în ziua când i-am apucat de mână ca să-i scot din țara Egiptului, pentru că n'au slăruit în legământul meu și mie nu mi-a păsat de ei, zice Domnul.

10 Pentru că acesta * este legământul pe care-l voiu încheia cu casa lui Israel după acele zile, zice Domnul: Voiu pune legile mele în gândul lor și le voiu scrie și pe inima lor și ** le voiu fi Dumnezeu și ei îmi vor fi popor.

* Cap. 10. 16. ** Zah. 8. 8.

11 Și nu * vor mai învăța fiecare pe concetățeanul său și fiecare pe fratele său zicând: Cunoaște pe Domnul! pentru că toți mă vor cunoaște dela mic până la mare dintre ei.

* Isa. 54. 13. Ioan 6. 45. 1 Ioan 2. 27.

12 Pentru că voiu fi mi-losiv cu nedreptățile lor și * nu-mi voiu mai aduce deloc aminte de păcatele lor și de fărădelegile lor.

* Rom. 11. 27. Cap. 10. 17.

13 Prin aceea că zice * un „Nou legământ”, a învechit pe cel dintâi; iar ce este învechit și îmbătrânit este aproape de pieire.

* 2 Cor. 5. 17.

Zugrăvirea vechiului cort.

9 Deci și cel dintâi *legământ* avea întocmire pentru slujba dumnezeiască și pentru sfântul locaș * din lumea aceasta.

* Exod. 25. 8.

2 Căci * a fost întocmit un cort, ** cel dintâi, care se numește Sfânta, în care era sfeșnicul † și masa †† și punerea înainte a pânilor; * Exod. 26. 1. ** Exod. 26. 35; 40. 4. † Exod. 25. 31. †† Exod. 25. 23, 30. Lev. 24. 5, 6.

3 iar după * perdeaua a doua, cortul care se numește Sfânta sfintelor, * Exod. 26. 31, 33; 40. 3, 21. Cap. 6. 19.

4 având lămâietoarea de aur și * chivotul legământului ferecat peste tot cu aur, în care era un vas ** de aur care avea mana, și toiagul lui Aaron, † care odrăslise și tablele †† legământului.

* Exod. 25. 10; 26. 36; 40. 3, 21. ** Exod. 16. 33, 34. † Num. 17. 10. †† Exod. 25. 16, 21; 34. 29; 40. 20. Deut. 10. 2, 5. 1 Reg. 8. 9, 21. 2 Cron. 5. 10.

5 Iar deasupra * lui heruvimii slavei umbrind scaunul îndurării; despre aceasta nu este acum de vorbit cu deamăritul.

* Exod. 25. 18, 22. Lev. 16. 2. 1 Reg. 8. 6, 7.

6 Și acestea fiind întocmite astfel, preoții * intra totdeauna în întâiul cort,

săvârșind slujbele dumnezeiești, * Num. 28. 3. Dan. 8. 11.

7 iar în al doilea, numai marele preot, odată * pe an, nu fără sânge pe ** care-l aduce pentru sine și pentru greșelile din neștiință ale poporului.

* Exod. 30. 10. Lev. 16. 2, 11, 12, 15, 34. Vers. 25. ** Cap. 5. 3; 7. 27.

8 Duhul Sfânt * învederând aceasta că ** nu era încă arătată, calea Sfintei sfintelor câtă vreme își mai are locul său întâiul cort,

* Cap. 10. 19, 20. ** Ioan 14. 6.

9 care este o asemănare față de vremea de acum, în care se aduc daruri și jertfe, cari * nu pot desăvârși în ce privește eugetul pe celce face slujba dumnezeiască,

* Gal. 3. 21. Cap. 7. 18, 19; 10. 1, 11.

10 *slujbă* care stă numai în mâncări * și băuturi și felurite ** spălări, întocmire ale cărnii puse până † la o vreme de îndreptare.

* Lev. 11. 2. Col. 2. 16. ** Num. 19. 7. etc. † Efes. 2. 15. Col. 2. 20. Cap. 7. 16.

Hristos și jertfa lui.

11 Dar Hristos venit ca mare preot * al bunurilor ** viitoare, prin † cortul mai mare și mai desăvârșit, nu făcut de mână, adică nu din aceeaș zidire,

* Cap. 3. 1. ** Cap. 10. 1. † Cap. 8. 2.

12 nici cu * sânge de țapi

și viței, ci ** cu sângele său însuș, a intrat odală pentru toldeaua în Sfânta sfintelor, după ce a dobândit + o răscumpărare vecinică. ††
 * Cap. 10. 4. ** Fapt. 20. 28. Efes. 1. 7. Col. 1. 14. 1 Pet. 1. 19. Apoc. 1. 5; 5. 9. † Zah. 3. 9. Vers. 26. 28. Cap. 10. 10. †† Dan. 9. 24.

13 Căci dacă sângele * de țapi și de tauri și ** cenușa unei junci cu care se stropeste peste cei întinați, sfințește pentru curățirea cârnii,

* Lev. 16. 14, 16. ** Num. 19. 2, 17, etc.

14 cu cât mai mult sângele * lui Hristos, care, ** prin Duhul cel vecinic, s'a adus pe sine însuș fără cusur lui Dumnezeu, va††cu-răți cugetul vostru de faptele *† moarte ca să slujiți †† Dumnezeuului celui viu?
 * 1 Pet. 1. 19. 1 Ioan 1. 7. Apoc. 1. 5. ** Rom. 1. 4. 1 Pet. 3. 18. † Efes. 5. 2. Tit. 2. 14. Cap. 7. 27. †† Cap. 1. 3; 10. 22. *† Cap. 6. 1. †† Luc. 1. 74. Rom. 6. 13. 22. 1 Pet. 4. 2.

15 Și * pentru aceasta el este mijlocitor ** al unui legământ nou, încât prin aceea că s'a făcut o moarte pentru † răscumpărarea de abaterile de supt întâiul legământ, cei †† ce au fost chemați, să capete făgăduința moștenirii vecinice.

* 1 Tim. 2. 5. ** Cap. 7. 22; 6. 6; 12. 24. † Rom. 3. 25; 5. 6. 1 Pet. 3. 18. †† Cap. 3. 1.

16 Căci unde este un tes-

tament, este de neapărată trebuință ca să fie adusă moartea celui ce l-a făcut.

17 Pentru că un testament * are putere la cei morți, fiindcă niciodată n'are tărie, când trăiește cel ce l-a făcut. * Gal. 3. 15.

18 De aceea * nici întâiul legământ n'a fost început fără sânge. * Exod. 24. 6, etc.

19 Căci, după ce fiecare poruncă, potrivit legii, a fost rostită de Moise către tot poporul, după ce a luat * sângele vițelor și al țapilor, cu ** apă și lână stacojie și isop, a stropit atât cartea însăși cât și pe tot poporul,

* Exod. 24. 5, 6, 8. Lev. 16. 14, 15, 18. ** Lev. 14. 4, 6, 7, 49, 51, 52.

20 zicând: Acesta * este sângele legământului pe care vi l-a poruncit Dumnezeu.

* Exod. 24. 8. Mat. 26. 28.

21 Și a stropit deasemenea cu sânge cortul * și toate vasele pentru slujba dumnezeiască. * Exod. 29. 12, 36. Lev. 8. 15, 19; 16. 14, 15, 16, 18, 19.

22 Și aproape toate sunt curățite prin sânge potrivit legii, și * fără vărsare de sânge nu este iertare.

* Lev. 17. 11.

23 Deci era într'adevăr de neapărată trebuință, ca închipuirile * celor ce sunt în ceruri să fie curățite

prin acestea, iar înseși cele cerești prin jertfe mai bune decât acestea.

* Cap. 8. 5.

24 Căci * Hristosul a intrat, nu într'o Sfânta sfintelor făcută de mâni, icoană ** a celor adevărate, ci chiar în cer, ca să se † înfă-șeze acum pentru noi înaintea feței lui Dumnezeu;

* Cap. 6. 20. ** Cap. 8. 2. † Rom. 8. 34. Cap. 7. 25. 1 Ioan 2. 1.

25 nici ca să se aducă de mai multe ori jertfă pe sine însuș, după cum marele preot * intră în Sfânta sfintelor în fiecare an, cu sânge străin; * Vers. 7.

26 fiindcă altfel trebuia să fi pălinit de mai multe ori dela întemeierea lumii; ci acum la sfârșitul * veacurilor s'a arătat odată ** pentru desființarea păcatului prin jertfa sa.

* Vers. 12. Cap. 7. 27; 10. 10. 1 Pet. 3. 18. ** 1 Cor. 10. 11. Gal. 4. 4. Efes. 1. 10.

27 Și * întrucât este hotărât oamenilor să moară odată, iar ** după aceea vine judecata, * Fac. 3. 19. Eccl. 3. 20. ** 2 Cor. 5. 10. Apoc. 20. 12, 13.

28 astfel și Hristosul, * fiind adus ** odată ca să poarte păcatele multora, † se va arăta a doua oară, deosebit de păcat, spre

mântuire celor †† il aș-teaptă.

* Rom. 6. 10. 1 Pet. 3. 18. ** 1 Pet. 2. 24. 1 Ioan 3. 5. † Mat. 26. 23. Rom. 5. 15. †† Tit. 2. 13. 2 Pet. 3. 12.

Hristos și voia lui Dumnezeu.

10 Căci legea având umbra * bunurilor ** viitoare, nu însăș icoana lucrurilor, nu † poate niciodată prin aceleași jertfe cari se aduc neîncetat în fiecare an să desăvârșească †† pe ceie se apropie.

* Col. 2. 17. Cap. 8. 5; 9. 23. ** Cap. 9. 11. † Cap. 9. 9. †† Vers. 14.

2 Fiindcă n'ar fi încetat ele oare să fie aduse, din pricină că închinătorii, fiind curățiti odată, n'ar mai fi avut nici o cunoștință de vină de păcate?

3 Dar * astfel în aceste jertfe este în fiecare an o aducere aminte de păcate.

* Lev. 16. 21. Cap. 9. 7.

4 Căci este cu neputință * ca sângele de tauri și de țapi să ridice păcatele.

* Mic. 6. 6, 7. Cap. 9. 13. Vers. 11.

5 De aceea când intră în lume zice: N'ai voit jertfă și dar ci mi-ai întocmit un trup;

6 nu ți-au plăcut arderi de tot * și jertfe pentru păcat.

* Ps. 40. 6, etc.; 50. 8, etc. Isa. 1. 11. Ier. 6. 20. Amos. 5. 21, 22.

7 Alunci am zis: Iată, eu vin (în sulul cărții este

scris despre mine) ca să fac voia ta, Dumnezeu.

8 Zicând mai sus: N'ai voit și nu ți-au plăcut jertfe, daruri și arderi de tot și jertfe pentru păcat (cari sunt aduse potrivit legii),

9 atunci a zis: Iată eu vin, ca să fac voia ta. El desființează deci ce este întâi ca să statornicească ce este a doua oară.

10 Prin *această „voie” am fost sfințiți noi prin **darul trupului lui Isus Hristos odată pentru totdeauna.

* Ioan 17.19. Cap. 13. 12. ** Cap. 9. 12.

11 Și într'adevăr oricare preot stă în picioare în fiecare *zi slujind și aducând de mai multe ori aceleași jertfe, cari **nu pot niciodată să înlăture cu totul păcatele.

* Num. 28. 3. Cap. 7. 27. ** Vers. 4.

12 Acesta *însă, după ce a adus o singură jertfă pentru păcate, s'a așezat pentru totdeauna la dreapta lui Dumnezeu,

* Col. 3. 1. Cap. 1. 3.

13 așteptând de acum înainte până ce vrăjmașii *săi vor fi puși așternut picioarelor sale. *Ps. 110. 1.

* Ept. 2. 35. 1 Cor. 15. 25. Cap. 1. 13.

14 Căci printr'un singur dar a desăvârșit * pentru

totdeauna pe ceice sunt sfințiți.

* Vers. 1.

15 Dar și Duhul Sfânt ne mărturisește: căci după ce a zis:

16 Acesta este legământul *pe care-l voiu întocmi pentru ei, după acele zile, zice Domnul: dând legile mele în inimile lor, le voiu scrie și pe gândul lor, *adugă:*

* Ier. 31. 33, 34. Cap. 8. 10, 12.

17 Și nu-mi voiu mai aduce aminte de păcatele lor și de fărădelegile lor.

18 Unde este deci iertare a acestora, nu mai este dar pentru păcate.

Indemn la încredere și tărie.

19 Având deci, fraților, îndrăzneală *ca să intrăm în Sfânta sfintelor prin sângele **lui Isus, *Rom. 5. 2. Efes. 2. 18; 3. 12. ** Cap. 9. 8, 12.

20 pe calea *cea nouă și vie pe care a deschis-o pentru noi prin **perdeaua, adică, prin carnea lui,

* Ioan 10.9; 14.6. Cap. 9.8. ** Cap. 9. 3.

21 și având un mare preot *peste casa **lui Dumnezeu,

* Cap. 4. 14. ** 1 Tim. 3. 15.

22 să *ne apropiem cu inimă adevărată, în deplină **încredere de credință, fiindcă suntem prin stropire curățiți în inimile noastre de un cuget rău și

fiindcă suntem scăldați ++ cu trupul în apă curată:

* Cap. 4. 16. ** Efes. 3. 12. Iac. 1. 6. 1 Ioan 3. 21. † Cap. 9. 14. ++ Ezeo. 36. 25. 2 Cor. 7. 1.

23 să *ținem cu tărie mărturisirea nădejzii noastre neclintită, căci celce a făgăduit este credincios. **

* Cap. 4. 14. ** 1 Cor. 1. 9; 10. 13. † Tes. 5. 24. 2 Tes. 3. 3. Cap. 11. 11.

24 Și să luăm aminte unii asupra altora, să ne întărâlam la iubire și fapte bune,

25 ne părăsind *strângerea noastră laolaltă, după cum au unii obicei, ci îndemnându-ne unii pe alții, și cu **atât mai mult cu cât vedeți apropiindu-se †zina.

* Ept. 2. 42. Iuda 19. ** Rom. 13. 11. † Filip. 4. 5. 2 Pet. 3. 9, 11, 14.

26 Căci dacă *păcătuim cu voia, dupăce **am primit cunoștința adevărului, nu mai rămâne jertfă pentru păcate, *Num. 15. 30. Cap. 6. 4. ** 2 Pet. 2. 20, 21.

27 ci o înfricoșătoare așteptare a judecării și iuștimea *focului care va mistui pe protivnici.

* Ezeo. 36. 5. 1 Tes. 1. 10; 3. 8. 2 Tes. 1. 8. Cap. 12. 29.

28 Cine *a disprețuit legea lui Moise, moare fără milă pe temeiul a doi sau trei martori. **

* Cap. 2. 2. ** Deut. 17. 2, 6; 19. 15. Mat. 18. 16. Ioan 8. 17. 2 Cor. 13. 1.

29 De cât *mai rea pe-deapsă vi se pare că va fi învrednicit celce a călcat în picioare pe Fiul lui Dumnezeu și a socotit de rând **sângele legământului, prin care fusese sfințit și care a batjocorit †pe Duhul harului?

* Cap. 2. 3; 12. 25. ** 1 Cor. 11. 29. Cap. 13. 20. † Mat. 12. 31, 32. Efes. 4. 30.

30 Căci știm pe celce a zis: A *mea este răsbunarea, cu voiu răsplăti. Și iarăș: Domnul **va judeca pe poporul său.

* Deut. 32. 35. Rom. 12. 19. ** Deut. 32. 36. Ps. 50. 4; 135. 14.

31 Înfricoșător *este a cădea în mâinile Dumnezeului celui viu.

* Luc. 12. 5.

Lupta dela început a cîștigătorilor.

32 Aduceți-vă *dar aminte de zilele de mai înainte, în cari, dupăce ați fost luminați, **ați răbdat o mare †luptă de suferințe, *Gal. 3. 4. 2 Ioan 8. ** Cap. 6. 4. † Filip. 1. 29, 30. Col. 2. 1.

33 fie că ați fost puși spre priverște *prin muștrări și necazuri, fie că v'ați făcut părtași **ai celorce se aflau astfel.

* 1 Cor. 4. 9. ** Filip. 1. 7; 4. 14. † Tes. 2. 14.

34 Căci ați suferit împreună cu cei închiși *și ați primit cu bucurie ră-

pirea ** averilor voastre, cunoscând că aveți † pentru voi o avere mai bună și care †† rămâne.

* Filip. 1. 7. 2 Tim. 1. 16. ** Mat. 5. 12. Fapt. 5. 41. Iac. 1. 2. † Mat. 6. 20; 19. 21. Luc. 12. 33. 1 Tim. 6. 19. †† Mat. 5. 12; 10. 32.

35 Deci nu dați la o parte îndrăzneala voastră care are o mare răsplătire.

36 Căci * aveți trebuință de răbdare ca, după ce ați făcut voia lui Dumnezeu, să luați ** cu voi făgăduința.

* Luc. 21. 19. Gal. 6. 9. Cap. 12. 1. ** Col. 3. 24. Cap. 9. 15. 1 Pet. 1. 9.

37 Căci încă * puțin, foarte puțin, celce ** vine va veni și nu va întârzia.

* Luc. 18. 8. 2 Pet. 3. 9. ** Hab. 2. 3, 4.

38 Dar dreptul * meu va trăi din credință și dacă dă înapoi, sufletul meu n'are plăcere în el.

* Rom. 1. 17. Gal. 3. 11.

39 Dar noi nu suntem ai dării înapoi * spre peire, ci ai credinții ** spre dobândirea sufletului.

* 2 Pet. 2. 20, 21. ** Fapt. 16. 30, 31. 1 Tes. 5. 9. 2 Tes. 2. 14.

Credința.

11 Iar credința este încredințarea despre cele * nădăjduite, o dovadă despre lucrurile ce nu sunt văzute.

* Rom. 8. 24, 25. 2 Cor. 4. 18; 5. 7.

2 Căci * prin ea au căpătat mărturie bătrânii.

* Vers. 39.

3 Prin credință pricepem că veacurile * au fost întocmite prin cuvântul lui Dumnezeu, încât ceea ce este văzut n'a fost făcut din cele ce se arată.

* Fac. 1. 1. Ps. 33. 6. Ioan 1. 3. Cap. 1. 2. 2 Pet. 3. 5.

Pilde de credință.

4 Prin credință Abel * a adus lui Dumnezeu o mai bună jertfă decât Cain, prin care a primit mărturia că este drept, Dumnezeu mărturisind în privința darurilor lui; și prin ea el deși a murit vorbește încă. **

* Fac. 4. 4. 1 Ioan 3. 12. ** Fac. 4. 10.

5 Prin credință, Enoh * a fost strămutat ca să nu vadă moartea și n'a fost aflat pentru că Dumnezeu îl strămutase. Căci, mai înainte de strămutarea sa, a primit mărturia că a plăcut lui Dumnezeu:

* Mat. 23. 35. Cap. 12. 24. Fac. 5. 22, 24.

6 Și fără credință nu este cu putință a-i plăcea; pentru că celce se apropie de Dumnezeu trebuie să creadă că el este și că este răsplătitorul celor ce-l caută.

7 Prin credință Noe, * după ce a fost înștiințat, de

Dumnezeu despre cele ce nu se vedeau încă, fiind cuprins de o teamă sfântă, a ** prăgătit o corabie pentru mântuirea casei sale, prin care a osândit lumea și s'a făcut moștenitor al dreptății, † care este potrivit credinței.

* Fac. 6. 13, 22. ** 1 Pet. 3. 20. † Rom. 3. 22; 4. 13. Filip. 3. 9.

Pilda lui Avraam și Sarei.

8 Prin credință Avraam, * fiind chemat, s'a supus ca să iasă la locul pe care avea să-l ia ca moștenire și a ieșit neștiind încotro merge. * Fac. 12. 1, 4. Fapt. 7. 2—4.

9 Prin credință a stat vremelnic în țara făgăduinței, ca într-o țară străină, locuind în * corturi, cu Isaac și Iacov, împreună moștenitori ** cu el ai aceleiaș făgăduințe,

* Fac. 12. 8; 13. 3, 18; 18. 1, 9. ** Cap. 6. 17.

10 căci aștepta cetatea care are temelii, * al ** cărei meșter și ziditor este Dumnezeu. * Cap. 12. 22;

13. 14. ** Cap. 3. 4. Apoc. 21. 2, 10.

11 Prin credință chiar și * Sara a ** primit putere spre întemeiere de sămânță și afară din vremea cuvenită a vârstei, fiindcă a socotit credincios † pe celce a făgăduit.

* Fac. 17. 19; 18. 11, 14; 21. 2. ** Luc. 1. 36. † Rom. 4. 21. Cap. 10. 23.

12 Pentru aceea și dela unul singur și încă * amoriți, au fost născuți oameni în mulțime ca ** stelele cerului și ca nisipul fără număr care este pe țărmul mării.

* Rom. 4. 19. ** Fac. 22. 17. Rom. 4. 18.

13 Aceștia toți au murit în credință, neluând * cu ei făgăduințele, ci ** văzându-le de departe și urându-le bun venit, și mărturisind † că sunt străini și călători pe pământ.

* Vers. 39. ** Vers. 27. Ioan 8. 56. † Fac. 23. 4; 47. 9. 1 Cron. 29. 15. Ps. 39. 12; 119. 19. 1 Pet. 1. 17; 2. 11.

14 Căci ceice zic unele ca acestea arată * că ei caută cu stăruință o patrie.

* Cap. 13. 14.

15 Și într'adevăr, dacă aveau în minte pe aceea din care ieșiseră, aveau vreme ca să se întoarcă.

16 Dar acum doresc una mai bună adică cerească. Pentru aceea Dumnezeu nu se rușinează de ei ca să * fie numit Dumnezeul lor; căci le-a ** prăgătit o cetate. * Exod. 3. 6, 15. Mat. 22. 32. Fapt. 7. 32. ** Filip. 3. 20. Cap. 13. 14.

17 Prin credință Avraam * a adus jertfă pe Isaac, când a fost încercat; și el, care primise cu bucurie făgăduințele, aducea ** jertfă, pe singurul născut,

* Fac. 22. 1, 9. ** Iac. 2. 21.

18 el căruia i s'a zis: In * Isaac și se va numi sămânța! * Fac. 21. 12. Rom. 9. 7.

19 Socolind că Dumnezeu este puternic * ca să scoale și dintre cei morți; de unde în pildă l-a și primit înapoi. * Rom. 4. 17, 19, 21.

Pilda lui Isaac, Iacov și Iosif.

20 Prin credință Isaac * a binecuvântat pe Iacov și pe Esau, chiar cu privire la celece aveau să vină. * Fac. 27. 27, 39.

21 Prin credință Iacov a binecuvântat, * când era să moară, pe fiecare din fiii lui Iosif și s'a ** închinat rezemat pe vârful toagului său.

* Fac. 48. 5, 16, 20. ** Fac. 47. 31.

22 Prin credință Iosif, * când i s'a apropiat sfârșitul, a pomenit despre ieșirea copiilor lui Israel și a dat poruncă în privința oaselor sale.

* Fac. 50. 24, 25. Exod. 13. 19.

Pilda lui Moise.

23 Prin credință, Moise, * după ce a fost născut, a fost ascuns trei luni de părinții lui, pentru că au văzut că băiatul era frumos și nu s'au temut de porunca ** împăratului. * Exod. 2. 2. Fapt. 7. 20. ** Exod. 1. 16, 22.

24 Prin credință Moise, * când s'a făcut mare, n'a

primit să fie numit fiul fiicei lui Faraon.

* Exod. 2. 10, 11.

25 alegând * mai bine să sufere răul cu poporul lui Dumnezeu decât să se bucure de plăcerile pentru o vreme ale păcatului,

* Ps. 84. 10.

26 socotind ocara * lui Hristos mai mare bogăție decât comorile Egiptului; căci se uita la răsplătire.

* Cap. 13. 13. ** Cap. 10. 35.

27 Prin credință a * părăsit Egiptul, ne temându-se de mânia împăratului; căci a stăruit ca ** văzând pe celece nu se vede.

* Exod. 10. 28, 29; 12. 37; 13. 17, 18. ** Vers. 13.

28 Prin credință a * făcut Paștile și stropirea sângelui, ca celce pierdea pe cei întâi-născuți să nu atingă pe ai lor.

* Exod. 12. 21, etc.

29 Prin credință au * trecut prin Marea Roșie ca pe pământ uscat; pe când Egiptenii, făcând încercare cu ea, au fost înghițiți.

* Exod. 14. 22, 29.

Pilda curvei Rahav.

30 Prin credință zidurile * Ierihonului au căzut, după ce au fost înconjurate șapte zile. * Ios. 6. 20.

31 Prin credință Rahav * curva n'a pierit împreună

cu cei neascultători, fiindcă primise cu pace ** pe iscoditori.

* Ios. 6. 23. Iac. 2. 25. ** Ios. 2. 1.

32 Și ce să mai zic? Căci nu-mi va ajunge vremea dacă istorisesc despre Ghedeon. * Barac, ** Samson, † Ieftaie, †† despre David *† și Samuel †* și despre prooroci,

* Jude. 6. 11. ** Jude. 4. 6. † Jude. 13. 24. †† Jude. 11. 1; 12. 7. *† 1 Sam. 16. 1, 13; 17. 45. *† 1 Sam. 1. 20; 12. 20.

33 cari prin credință au biruit împărății, au lucrat dreptate, au * dobândit făgăduințe, au ** astupat gurile leilor,

* 2 Sam. 7. 11, etc. ** Jude. 14. 5, 6. 1 Sam. 17. 34, 35. Dan. 6. 22.

34 au * stins puterea focului, au ** scăpat de ascuțituri de sabie, s'au împuternicit din slăbiciune, † s'au făcut tari în război, au făcut †† să plece tabere de străini;

* Dan. 3. 25. ** 1 Sam. 20. 1. 1 Reg. 19. 8. 2 Reg. 6. 16. † 2 Reg. 20. 7, etc. Iov 42. 10. Ps. 6. 8. †† Jude. 15. 8, 15. 1 Sam. 14. 13, etc.; 17. 51, 52. 2 Sam. 8. 1, etc.

35 femeile * au primit prin înviere pe morții lor, iar alții întinși pe roață au fost chinuți, ** neprimind răscumpărarea, ca să dobândească o mai bună înviere;

* 1 Reg. 17. 22. † Reg. 4. 35. ** Fapt. 22. 25.

36 iar alții au fost în-

cercați prin batjocuriri și biciuiri, ba încă prin legături * și temniță;

* Fac. 39. 20. Ier. 20. 2; 37. 15.

37 au * fost uciși cu pietre, au fost fierăștruiți, au fost ispitiți, au murit de moarte cu sabia, au umblat ** încoace și încolo în † piei de oaie, în piei de capră; fiind în lipsă, necăjiți, suferind răul,

* 1 Reg. 21. 13. 2 Cron. 24. 21. Fapt. 7. 58; 14. 19. ** 2 Reg. 1. 8. Mat. 3. 4. † Zah. 13. 4.

38 (ei de cari lumea nu era vrednică) au rătăcit în pustii și în munți și în * peșteri și în crăpăturile pământului. * 1 Reg. 18. 4; 19. 9.

39 Și aceștia toți, deși au primit mărturie * prin credința lor, n'au luat cu sine făgăduința, * Vers. 2. 13.

40 Dumnezeu având în vedere mai dinainte ceva * mai bun pentru noi ca ei să nu ajungă ** la desăvârșire fără noi. * Cap. 7. 22; 8. 6. ** Cap. 5. 9; 12. 23. Apoc. 6. 11.

Pilda lui Hristos.

12 Deaceia și noi, fiindcă avem împrejurul nostru un așa de mare nor de martori, lepădând * orice greutate și păcatul ce lesne înfășoară, să ** alergăm cu stăruință † în lupta ce ne stă înainte,

* Col. 3. 8. 1 Pet. 2. 1. ** 1 Cor. 9. 24. Filip. 3. 13, 14. † Rom. 12. 12. Cap. 10. 36.

2 privind țintă la Isus, căpetenia și desăvârșirea credinței noastre, care * pentru bucuria care stătea înaintea lui a suferit crucea, după ce a desprețuit rușinea, și șade ** la dreapta scaunului de domnie al lui Dumnezeu.

* Luc. 24. 26. Filip. 2. 8, etc. 1 Pet. 1. 11. ** Ps. 110. 1. Cap. 1. 3, 13; 8. 1. 1 Pet. 3. 22.

3 Căci * gândiți-vă bine la celce a suferit în sine o așa de mare împotrivire cu vorba dela cei păcătoși împotriva lui însuș, ca ** să nu obosiți, leșinând în sufletele voastre.

* Mat. 10. 24, 25. Ioan 15. 20. ** Gal. 6. 9.

Stăruința în încercări.

4 Nu v'ați împotrivit încă * pânăla sânge luptându-vă împotriva păcatului.

* 1 Cor. 10. 13. Cap. 10. 32—34.

5 Și ați uitat de tot îndemnul care vă vorbește ca unor fii: Fiul meu, nu * socoti puțin lucru înțeleptirea dela Domnul, nici nu leșina când ești murșal de el.

* Iov 5. 17. Prov. 3. 11.

6 Căci Domnul înțelepțește pe * acela pe care-l iubește și biciuește pe oricare fiu pe care-l primește la sine. * Ps. 94. 12; 119. 75. Prov. 3. 12. Iac. 1. 12. Apoc. 3. 19.

7 Suferiți * spre înțeleptire: Dumnezeu se poartă cu voi ca și cu fii; căci care fiu este acela pe care nu-l înțelepțește tatăl?

* Deut. 8. 5. 2 Sam. 7. 14. Prov. 13. 24; 19. 18; 23. 13.

8 Iar dacă sunteți fără înțeleptire, la care * toți s'au făcut părtași, sunteți dar copii din flori și nu fii.

* Ps. 73. 14. 1 Pet. 5. 9.

9 Apoi am avut pe părinții cărni noastre ca să ne înțelepțească și ne sfiam de ei: oare să nu ne supunem cu mult mai mult Tatălui * duhurilor și să trăim?

* Num. 16. 22; 27. 16. Iov 12. 10. Ecl. 12. 7. Isa. 42. 5; 57. 16. Zah. 12. 1.

10 Căci ei ne înțelepțiau pentru puține zile după cum li se părea bine, iar el spre folosul nostru ca * să ne împărtășim din sfințenia lui.

* Lev. 11. 44; 19. 2. 1 Pet. 1. 15, 16.

11 Orice înțeleptire pentru acum nu pare într'adevăr că este de bucurie, ci de întristare, dar mai în urmă dă celor deprinși prin ea rodul * de pace al dreptății.

* Iac. 3. 18.

Pilda lui Esau.

12 Deaceea îndreptați * iar mâinile lăsate în jos și genunchii slăbănogiți

* Iov 4. 3, 4. Isa. 38. 8.

13 și faceți * urme drepte pentru picioarele voastre, ca ce este schiop să nu se abată ci ** mai degrabă să fie vindecăt.

* Prov. 4. 26, 27. ** Gal. 6. 1.

14 Urmăriți * pacea cu toți și sfințirea, fără ** care nimeni nu va vedea pe Domnul.

* Ps. 34. 14. Rom. 12. 18; 14. 19. 2 Tim. 2. 22. ** Mat. 5. 8. 2 Cor. 7. 1. Efes. 5. 5.

15 priveghind * ca ** să nu rămână vreunul în urmă dela harul lui Dumnezeu, ca * nu cumva vreo rădăcină de amărăciune crescând în sus, să vă tulbure și să fie molipsiți prin ea cei mulți.

* 2 Cor. 6. 1.

** Gal. 5. 4. † Deut. 29. 18. Cap. 3. 12.

16 Ca nu cumva să * fie vreun curvar sau vreun lămesec ca Esau, care ** pentru o singură mâncare și-a vândut dreptul de întâi-născut.

* Efes. 5. 3.

Col. 3. 5. 1 Tes. 4. 3. ** Fac. 35. 33.

17 Căci știți că și mai în urmă când a vrut * să mostenească binecuvântarea, a ** fost lepădat, (căci n'a aflat loc pentru pocăință). deși o căuta cu lacrimi.

* Fac. 27. 34, 36, 38. ** Cap. 6. 6.

Indemn la sfințire.

18 Căci nu v'ați apropiat de un munte * care se

pipăie și aprins de foc, nici de nor întunecos nici de întunecime nici de furtună,

* Exod. 19. 12, 18, 19; 20. 18. Deut. 4. 11; 5. 22. Rom. 6. 14; 8. 15. 2 Tim. 1. 7.

19 nici de sunetul de trâmbiță nici de glasul de cuvinte, pe care ceice l-au auzit au cerut * să nu li se mai vorbească;

* Exod. 20. 19. Deut. 5. 5, 25; 18. 16.

20 (căci nu puteau suferi ce li se poruncise: Chiar * un dobitoc dacă va atinge muntele, va fi omorât cu pietre. * Exod. 19. 13.

21 Și * așa de înfricoșătoare era arătarea că Moise a zis: Sânt înspăimântat și tremur!)

* Exod. 19. 16.

22 ci v'ați apropiat de * muntele Sion și de ** cetatea Dumnezeului celui viu, de Ierusalimul ceresc și de țecimi de mii de îngeri,

* Gal. 4. 26. Apoc. 3. 12; 21. 2, 10. ** Filip. 3. 20. † Deut. 3. 32. Ps. 68. 17. Iuda 14.

23 de adunarea în sărbătoare și de biserica celor întâi-născuți, * scriși ** în ceruri, și de Dumnezeu, Judecătorul † tuturor și de duhurile dreptilor †† desăvârșiți,

* Exod. 4. 22. Iac. 1. 18. Apoc. 14. 4. ** Luc. 10. 20. Filip. 4. 3. Apoc. 13. 8. † Fac. 8. 25. Ps. 94. 2. †† Filip. 3. 12. Cap. 11. 40.

24 și de Isus, mijlocito-

rul *unui nou legământ și de sângele **stropirii care vorbește mai bine decât † Abel.

*Cap. 8. 6; 9. 15. **Exod. 24. 8. Cap. 10. 22. 1 Pet. 1. 2. † Fac. 4. 10. Cap. 11. 4.

25 Luați seama să nu lepădați pe celce vorbește; căci dacă *ei n'au scăpat când au lepădat pe celce roslia pe pământ cuvintele dumnezeiești, cu mult mai mult *nu vom scăpa* noi cari ne întoarcem dela celce *este* din cer,

* Cap. 2. 2, 3; 3. 17; 10. 28, 29.

26 al *cărui glas a zguduit atunci pământul, iar acum a făgăduit zicând: Încă odată ** voiu clătina nu numai pământul ci și cerul. * Exod. 19. 18. ** Ilag. 2. 6.

27 Iar acest „încă odată” învederează schimbarea * celorce sunt zguduite ca a unor lucruri făcute, ca să rămână celece nu sunt zguduite. * Ps. 102. 26. Mat. 24. 35. 2 Pet. 3. 10. Apoc. 21. 1.

28 Pentru aceea, fiindcă primim o împărăție neclintită, să avem har, prin care să slujim lui Dumnezeu cu bună plăcere, cu evlavie și sfială.

29 Căci Dumnezeul * nostru este un foc mistuitor. * Exod. 24. 17. Deut. 4. 24; 9. 3. Ps. 50. 3; 97. 3. Isa. 66. 15. 2 Tes. 1. 8. Cap. 10. 27.

Felurite îndemnuri creștinești.

13 Iubirea * frățească să rămâie.

* Rom. 12. 10. 1 Tes. 4. 9. 1 Pet. 1. 22; 2. 17; 3. 8; 4. 8. 2 Pet. 1. 7. 1 Ioan 3. 11, etc.; 4. 7, 20, 21.

2 Nu uitați * iubirea de găzduire, căci prin aceasta unii, ** fără să știe au găzduit ingeri.

* Mat. 25. 35. Rom. 12. 13. 1 Tim. 3. 2. 1 Pet. 4. 9. ** Fac. 18. 3; 19. 2.

3 Aduceți-vă * aminte de cei legați, ca legați împreună cu ei, de ceice suferă răul, ca fiind și voi înșivă în trup.

* Mat. 25. 36. Rom. 12. 15. 1 Cor. 12. 26. Col. 4. 18. 1 Pet. 3. 8.

4 Căsătoria să fie în cinste în toate și patul neîntinată, căci * Dumnezeu va judeca pe curvari și preacurvari.

* 1 Cor. 6. 9. Gal. 5. 19, 21. Efes. 5. 5. Col. 3. 5, 6. Apoc. 22. 15.

5 Purtarea voastră să fie fără iubire de argint, fiți mulțumiți * cu cele ce aveți acum. Căci el însuș a zis: Nu ** te voiu lăsa nicicum și nu te voiu părăsi cu niciun chip.

* Mat. 6. 25, 34. Filip. 4. 11, 12. 1 Tim. 6. 6, 8. ** Fac. 28. 15. Deut. 31. 6, 8. Ios. 1. 5. 1 Cron. 28. 20. Ps. 37. 25.

6 Încât zicem plini de îndrăzneală: Domnul * este ajutorul meu, nu mă voiu teme: ce-mi va face omul?

* Ps. 27. 1; 56. 4, 11, 12; 118. 6.

Indemn la urmare a lui Hristos.

7 Aduceți-vă * aminte de povățuitorii voștri, cari v'au vorbit cuvântul lui Dumnezeu, și privind de aproape sfârșitul viețuirii lor, urmați-le ** credința.

* Vers. 17. ** Cap. 6. 12.

8 Isus Hristos este același ieri și azi și în veci.

* Ioan 8. 58. Cap. 1. 12. Apoc. 1. 4.

9 Nu * fiți purtați încoace și încolo de învățăturii felurite și străine: căci este bine ca inima să fie întărită prin har, nu ** prin mâncări, din cari n'au avut folos cei ce umblă cu ele.

* Efez. 4. 14; 5. 6. Col. 2. 4, 8. 1 Ioan 4. 1.

** Rom. 14. 17. Col. 2. 16. 1 Tim. 4. 3.

10 Noi avem * un altar dela care n'au drept să mănânce ceice slujesc corului.

* 1 Cor. 9. 13; 10. 18.

11 Căci trupurile acelor dobitoace, al *cărui sânge este dus pentru păcat în Sfânta sfintelor de marele preot, sunt arse afară din tabără. * Exod. 29. 14. Lev. 4. 11, 19, 21; 6. 30; 9. 11; 16. 27. Num. 19. 3.

12 Pentru aceea și Isus, ca să sfințească poporul prin sângele său însuș, a * pățimit afară din poartă.

* Ioan 19. 17, 18. Fapt. 7. 58.

13 Deci dar să ieșim la

el afară din tabără, suferind ocară * lui.

* Cap. 11. 26. 1 Pet. 4. 14.

14 Căci * n'avem aici o celate care să rămână, ci căutăm cu stăruință pe cea viitoare. * Mic. 2. 10. Filip. 3. 20. Cap. 11. 10, 16; 12. 22.

15 Prin * el deci să aducem totdeauna lui Dumnezeu o jertfă ** de laudă, adică rădă * buzelor cari mărturisesc numele lui. * Efez. 5. 20. 1 Pet. 2. 5. ** Lev. 7. 12. Ps. 50. 14, 23; 69. 30, 31; 107. 22; 116. 17. † Osea 14. 2.

16 Și * nu uitați facerea de bine și dărnicia; căci Dumnezeu găsește plăcere în jertfe ** de acestea.

* Rom. 12. 13. ** 2 Cor. 9. 12. Filip. 4. 18. Cap. 6. 10.

17 Ascultați * de povățuitorii voștri și supuneți-vă lor, căci ei ** veghează pentru sufletele voastre ca unii cari dau seamă, ca să facă aceasta cu bucurie și nu suspinând; căci aceea va este nefolositor. * Filip. 2. 29. 1 Tes. 5. 12. 1 Tim. 5. 17. Vers. 7. ** Ezech. 3. 17; 33. 2, 7. Fapt. 20. 26, 28.

Doriri din partea apostolului.

18 Rugați-vă * pentru noi, căci suntem încredințați că avem un cuget bun, ** fiindcă voim să ne purtăm bine în toate.

* Rom. 15. 30. Efez. 6. 19. Col. 4. 3. 1 Tes. 5. 25. 2 Tes. 3. 1. ** Fapt. 23. 24. 16. 2 Cor. 1. 12.

19 Și mai mult * vă îndemn să faceți aceasta ca să vă fiu înapoiat mai curând.

* Film. 22.

20 Iar Dumnezeu * păcii, care ** a scos afară dintre cei morți pe marele păstor al oilor † prin sângele †† legământului vecinic, *adică* pe Domnul nostru Isus,

* Rom. 15. 33. 1 Tes. 5. 23. ** Fapt. 2. 24. 32. Rom. 4. 24; 8. 11. 1 Cor. 6. 14; 15. 15. 2 Cor. 4. 14. Gal. 1. 1. Col. 2. 12. 1 Tes. 1. 10. 1 Pet. 1. 21. † Isa. 40. 11. Ezech. 34. 23; 37. 24. Ioan 10. 11, 14. 1 Pet. 2. 25; 5. 4. †† Zah. 9. 11. Cap. 10. 29.

21 să * vă desăvârșească în orice lucrare bună ca să faceți voia lui, făcând ** în noi ce este bineplăcut înaintea lui, prin Isus

Hristos; căruia † fie slava în vecii vecilor! Amin.

* 2 Tes. 2. 17. 1 Pet. 5. 10. ** Filip. 2. 13. † Gal. 1. 5. 2 Tim. 4. 18. Apoc. 1. 6.

Urări de sănătate.

22 Vă îndemn însă, fraților, îngăduiți cuvântul de îndemn; căci * v'am și scris epistola pe scurt.

* 1 Pet. 5. 12.

23 Să știți că s'a dat drumul * fratelui ** Timotei, cu care vă voi vedea, dacă vine mai curând.

* 1 Tes. 3. 2. ** 1 Tim. 6. 12.

24 Imbrățișați pe toți povătuitorii * voștri și pe toți sfinții. Vă imbrățișează cei din Italia.

* Vers. 7. 17.

25 Harul * fie cu voi toți! Amin.

* Tit. 3. 15.

EPISTOLA SOBORNICEASCĂ A LUI IACOV.

1 Iacov, * rob ** al lui Dumnezeu și al Domnului Isus Hristos, celor † douăsprezece seminții cari †† sunt în împrăștiere, vă dorește bucurie.

* Fapt. 12. 17; 15. 13. Gal. 1. 19; 2. 9.

Juda 1. ** Tit. 1. 1. † Fapt. 26. 7.

†† Deut. 32. 26. Ioan 7. 35. Fapt. 2. 5;

S. 1. 1 Pet. 1. 1.

Încercările.

2 Frații mei, * socotiți mare bucurie când veți cădea în felurite ** ispite,

* Mat. 5. 12. Fapt. 5. 41. Evr. 10. 34. 1 Pet. 4. 13, 16. ** 1 Pet. 1. 6.

3 știind * că încercarea credinței voastre lucrează răbdare.

* Rom. 5. 3.

4 Dar răbdarea să-și aibă lucrarea desăvârșită ca să fiți desăvârșiți și în tregi, neavând lipsă de nimic.

5 Iar dacă * cineva dintre voi are lipsă de înțelepciune, să ** ceară dela Dumnezeu care dă tuturor cu dărnicie și nu înfruntă, și i se † va da.

* 1 Reg. 3. 9, 11, 12. Prov. 2. 3. ** Mat. 7. 7; 21. 22. Marc. 11. 24. Luc. 11. 9. Ioan 14. 13; 15. 7; 16. 23. † Ier. 29. 12. 1 Ioan 5. 14, 15.

6 Dar * să ceară cu credință, neîndoindu-se de nimic; căci cine se îndoiește, seamănă cu valul mării mișcat de vânt și aruncat încoace și încolo.

* Marc. 11. 24. 1 Tim. 2. 8.

7 Căci să nu socotească acel om că va lua ceva dela Domnul;

8 este un bărbat * îndoielnic, nestatornic în toate căile sale.

* Cap. 4. 8.

Bogatul și omul de jos.

9 Iar fratele cel smerit să se laude în înălțarea lui,

10 și bogatul în smerirea lui, pentru că * va trece ca o floare a ierbii.

* Iov 14. 2. Ps. 37. 2; 90. 5, 6; 102. 11; 103. 15. Isa. 40. 6. 1 Cor. 7. 31. Cap. 4. 14. 1 Pet. 1. 24. 1 Ioan 2. 17.

11 Căci a răsărit soarele cu arșița sa și a uscat iarba, și floarea ei a că-

zut și podoaba feței ei a pierit: așa și bogatul se va vesteji în umbletele sale.

12 Fericit * este omul care rabdă isпита, pentru că după ce va fi găsit bun, va lua cununa ** vieții pe care † a făgăduit-o Domnul celor ce-l iubesc.

* Iov 5. 17. Prov. 3. 11, 12. Evr. 12. 5. Apoc. 3. 19. ** 1 Cor. 9. 25. 2 Tim. 4. 8. Cap. 2. 5. 1 Pet. 5. 4. Apoc. 2. 10. † Mat. 10. 22; 19. 28, 29. Cap. 2. 5.

Dumnezeu nu ispăște.

13 Nimeni când este ispitit să nu zică: Sânt ispitit de Dumnezeu. Căci Dumnezeu este neispitit de rele și el nu ispăște pe nimeni.

14 Dar fiecare este ispitit, fiind tras și momit de pofla sa.

15 Apoi pofla, * după ce a zămislit, naște păcat; iar păcatul, odată săvârșit, naște ** moarte.

* Iov 15. 35. Ps. 7. 44. ** Rom. 6. 21, 23.

Împlinirea cuvântului.

16 Nu vă rătăciți, frații mei iubiți.

17 Orice * dare bună și orice dar desăvârșit se poartă de sus dela Tatăl luminilor, la ** care nu este schimbare sau umbră de mutare.

* Ioan 3. 27. 1 Cor. 4. 7. ** Num. 23. 19. 1 Sam. 15. 29. Mal. 3. 6. Rom. 11. 29.

18 El, * de bunăvoia sa,

ne-a născut prin cuvântul adevărului, ca ** să fim o pârgă + a făpturilor sale.

* Ioan 1. 13; 3. 3. 1 Cor. 4. 15. 1 Pet. 1. 23. ** Efes. 1. 12. † Ier. 2. 3. Apoc. 14. 4.

19 Să știți, frații mei iubiți: orice om să * fie ager la auzire, încet ** la vorbire, încet la mânie: †

* Ecl. 5. 1. ** Prov. 10. 19; 17. 27. Ecl. 5. 2. † Prov. 14. 17; 16. 32. Ecl. 7. 9.

20 căci mânia omului nu lucrează dreptatea lui Dumnezeu.

21 Deaceia, lepădând * orice murdărie și revărsare de răutate, primiți cu blândeță cuvântul sădit, care ** poate să vă mântuiască sufletele.

* Col. 3. 8. 1 Pet. 2. 1. ** Fapt. 13. 26. Rom. 1. 16. 1 Cor. 15. 2. Efes. 1. 13. Tit. 2. 11. Evr. 2. 3. 1 Pet. 1. 9.

22 Fiți dar împlinitori * ai cuvântului și nu numai auzitori, înșelându-vă pe voi înșivă. * Mat. 7. 21. Luc. 6. 46; 11. 28. Rom. 2. 13. 1 Ioan 3. 7.

23 Pentru că dacă * cineva este auzitor al cuvântului și nu împlinitor, el seamănă cu un bărbat care își privește în oglindă fața sa din naștere;

* Luc. 6. 47, etc. Cap. 2. 14, etc.

24 căci s'a privit pe sine și a plecat și a uitat îndată ce fel de om era.

25 Cine * s'a uitat însă de aproape în legea ** de-

săvârșită, aceea a slobozeniei, și a stăruit în ea, nefăcându-se un auzitor ultuc, ci un făcător cu fapta, acesta va fi † fericit în facerea lui.

* 2 Cor. 3. 18. ** Cap. 2. 12. † Ioan 13. 17.

26 Dacă i se pare cuiva că este religios în timp ce nu-și * ține limba în frâu, ci își amăgește inima, religia acestui om este deșartă. * Ps. 34. 13; 39. 1. 1 Pet. 3. 10.

27 Religia curată și fără pată la Dumnezeu și Tatăl este aceasta: a * cerceta pe orfani și ** pe văduve în necazul lor și a se păzi pe sine însuș neînlinat de lume.

* Isa. 1. 16, 17; 58. 6, 7. Mat. 25. 36. ** Rom. 12. 2. Cap. 4. 4. 1 Ioan 5. 18.

Osândirea deosebirilor greșite.

2 Frații mei, să nu aveți credința Domnului nostru Isus Hristos, *Domnul* slavei, cu căutare * la fața omului. ** * 1 Cor. 2. 8. ** Lev. 19. 15. Deut. 1. 17; 16. 19. Prov. 24. 23; 24. 21. Mat. 23. 16. Vers. 9. Iuda 16.

2 Căci dacă va intra în sinagoga voastră un bărbat, având un inel de aur în deget, în veșmânt strălucitor și va intra și un sărac în veșmânt soios

3 și vă veți uita cu luare aminte spre celce poartă veșmântul cel strălucitor și veți zice: Tu șezi alături

bine! Și săracului îi veți zice: Tu stai colo sau șezi sub scaunelul picioarelor mele!

4 Oare nu faceți voi o deosebire în voi înșivă și văți făcut judecători cu gânduri rele?

5 Ascultați, frații mei iubiți, oare nu și-a * ales Dumnezeu pe cei săraci față de lume, ca să fie bogați ** în credință și moștenitori ai împărăției pe care † a făgăduit-o celor ce-l iubesc?

* Ioan 7. 48. 1 Cor. 1. 26, 28. ** Luc. 12. 21. 1 Tim. 6. 18. Apoc. 2. 9. † Exod. 20. 6. 1 Sam. 2. 30. Prov. 8. 17. Mat. 6. 3. Luc. 6. 20; 12. 32. 1 Cor. 2. 9. 2 Tim. 4. 8. Cap. 1. 12.

6 Iar voi * ați necinstit pe sărac. Oare nu bogații vă asupra și vă ** târăsc înaintea judecătorilor?

* 1 Cor. 11. 22. ** Fapt. 13. 50; 17. 6; 18. 12. Cap. 5. 6.

7 Nu hulesc ei numele cel bun care a fost chemat peste voi?

8 Dacă într'adevăr împliniți legea împărătească potrivit scripturii: * Iubește pe aproapele tău ca pe tine însuși! bine faceți.

* Lev. 19. 18. Mat. 22. 39. Rom. 13. 8, 9. Gal. 5. 14; 6. 2.

9 Dar dacă voi căutați * la fața omului, lucrați păcat, fiind dovediți de lege călcători ai ei.

* Vers. 1.

10 Căci cine va păzi toată legea dar va păcătui într'o singură poruncă, s'a făcut * vinovat de toate.

* Deut. 27. 26. Mat. 5. 19. Gal. 3. 10.

11 Căci cine a zis: * Nu precurvi, a zis și: Nu omori; iar dacă nu precurvești dar omori, te-ai făcut călcător de lege.

* Exod. 20. 13, 14.

12 Vorbiți așa și faceți așa ca unii cari au să fie judecați printr'o lege * a slobozeniei.

* Cap. 1. 25.

13 Căci judecata * este fără milă pentru celce nu face milă; mila ** se fălește împotriva judecății.

* Iov 22. 6, etc. Prov. 21. 13. Mat. 6. 15; 18. 35; 25. 41, 42. ** Ioan 4. 17, 18.

Credință fără fapte.

14 Ce * folos este, frații mei, dacă zice cineva că are credință, dar n'are fapte? Oare îl poate mântui credința?

* Mat. 7. 26. Cap. 1. 23.

15 Dacă * un frate sau o soră sunt goi și au lipsă de hrana de fiecare zi,

* Iov 31. 19, 20. Luc. 3. 11.

16 și cineva dintre voi le * va zice: Mergeți în pace, încălziți-vă și săturați-vă! dar nu le dați cele trebuincioase trupului, ce folos este?

* 1 Ioan 3. 18.

17 Așa și credința, dacă

nu va avea fapte este moartă în sine.

18 Dar va zice cineva: Tu ai credință și eu am fapte. Arată-mi credința ta fără fapte, și *eu îți voi arăta din faptele mele credința mea. *Cap. 3, 13.

19 Tu crezi că Dumnezeu este unul? Bine faci; și *dracii cred și se înfioară! *Mat. 8, 29. Marc. 1, 24; 5, 7. Luc. 4, 34. Fapt. 16, 17; 19, 15.

20 Voiești dar să știi, om desert, că credința fără fapte este neroditoare?

21 Oare Avraam, tatăl nostru, n'a fost îndreptățit din fapte, fiindcă *a adus jertfă pe altar pe Isaac, fiul său? *Fac. 22, 9, 12.

22 Vezi că *credința lucrează împreună cu faptele lui, și credința a fost făcută desăvârșită din fapte. *Evr. 11, 12.

23 Și a fost împlinită scriptura care zice: Iar Avraam a *crezut pe Dumnezeu, și i s'a socotit ca dreptate; și a fost numit prieten **al lui Dumnezeu. *Fac. 15, 6. Rom. 4, 3. Gal. 3, 6. **2 Cron. 20, 7. Isa. 41, 8.

24 Vedeți că omul este îndreptățit din fapte și nu numai din credință.

25 Dar asemenea și Rahav *curva, n'a fost oare îndreptățită din fapte, fiind-

că a primit pe soli și i-a scos afară pe alii cale?

*Ios. 2, 1. Evr. 11, 31.

26 Căci după cum trupul fără duh este mort așa și credința fără fapte este moartă.

Cumpătarea în vorbire.

3 Nu *fiți mulți învățători, frații mei, știind **că vom lua mai mare judecată. *Mat. 23, 8, 10. Rom. 2, 20, 21. 1 Pet. 5, 3. **Luc. 6, 37.

2 Căci toți ne poticnim în *multe feluri. Dacă **nu se poticnește cineva în cuvânt, acesta este un bărbat desăvârșit, în stare să înfrâneze și tot trupul.

*1 Reg. 8, 46. 2 Cron. 6, 36. Prov. 20, 9. Ecl. 7, 20. 1 Ioan 1, 8. **Ps. 34, 13. Cap. 1, 26. 1 Pet. 3, 10. † Mat. 12, 37.

3 Iar dacă punem frânele în gurile cailor *ca să ni-i supunem, ducem după noi și tot trupul lor.

*Ps. 32, 9.

4 Iată chiar corăbiile, deși sunt așa de mari și mânite de vânturi iuți, sunt duse de o cârmă foarte mică încotro voiește pornirea celui ce le cârmuiește.

5 Așa și limba *este un mic mădular și se făleşte cu lucruri mari. **Iată un mic foc ce mare pădure aprinde!

*Prov. 12, 18; 15, 2. **Ps. 12, 3; 73, 8, 9.

6 Și limba *este un foc: lumea nedreptății! Limba este așezată între mădulele noastre, ea mânjește **tot trupul și aprinde cu flacără roala nașterii și este aprinsă cu flacări de gheenă. *Prov. 16, 27. **Mat. 15, 11, 18, 19, 20. Marc. 7, 15, 20, 23.

7 Căci orice fire de liare și păsări, de târătoare și de viețuitoare de mare este domolită și a fost domolită de firea omenească.

8 dar limba nimeni dintre oameni nu poate s'o domolească; este un rău fără odihnă, este plină *de otravă aducătoare de moarte. *Ps. 140, 3.

9 Cu ea binecuvântăm pe Domnul și Tatăl și cu ea blestemăm pe oameni, cari *sunt făcuți după asemănarea lui Dumnezeu.

*Fac. 1, 26; 5, 1; 9, 6.

10 Din aceeaș gură iese binecuvântare și blestem. Nu trebuie, frații mei, ca acestea să fie așa.

11 Nu cumva izvorul aruncă din aceeaș deschizătură apă dulce și amară?

12 Oare poate, frații mei, un smochin să facă măsline sau o viță smochine? Nici apa sărată nu poate face apă dulce.

Înțelepciunea care vine de sus.

13 Cine *este înțelept și înțelegător între voi? Să-și arate din purtarea bună faptele **lui cu blândeță † de înțelepciune.

*Gal. 6, 4. **Cap. 2, 18. † Cap. 1, 21.

14 Iar dacă aveți gelozie *amară și duh de partidă în inima voastră nu **vă fălțiți și nu mințiți împotriva adevărului.

*Rom. 13, 13. **Rom. 2, 17, 23.

15 Această *înțelepciune nu vine de sus ci este pământească, suflătească, drăcească.

*Filip. 3, 19. Cap. 1, 17.

16 Căci unde este *gelozie și duh de partidă, acolo este neorânduială și orice luptă rea.

*1 Cor. 3, 3. Gal. 5, 20.

17 Dar înțelepciunea *de sus este mai întâi curată, apoi pacinică, învoitoare, ascultătoare, plină de milă și de roade bune, neîndoielnică, fără fățarnicie.**

*1 Cor. 2, 6, 7. **Rom. 12, 9. 1 Pet. 1, 22; 2, 1. 1 Ioan 3, 18.

18 Și *rodul dreptății este sămănat în pace de cece fac pace. *Prov. 11, 18. Osea 10, 12. Mat. 5, 9. Filip. 1, 11. Evr. 12, 11.

Lupta împotriva poftelor.

4 De unde sunt războaie și de unde lupte între voi? Nu vin tare de aici,

din poftele voastre cari * se oșlesc în mădularele voastre?

* Rom. 7. 23. Gal. 5. 17. 1 Pet. 2. 11.

2 Poștiți și n'aveți; omoriți și pizmuți și nu puteți dobândi: vă luptați și vă rășboiți; și n'aveți pentru că nu cereți.

3 Cereți * și nu primiți, pentru că ** cereți rău, ca să cheltuiți în plăcerile voastre.

* Iov 27. 9; 35. 12. Ps. 18. 41. Prov. 1. 28. Isa. 1. 15. Ier. 11. 11. Mic. 3. 4. Zah. 7. 13. ** Ps. 66. 18. 1 Ioan 3. 22; 5. 14.

4 Preacurvelor, * nu știți că prietenia ** lumii este **vrăjmășie cu Dumnezeu? Deci cine * va voi să fie prieten al lumii se face vrăjmaș al lui Dumnezeu. * Ps. 73. 27. ** 1 Ioan 2. 15. † Ioan 15. 19; 17. 14. Gal. 1. 10.

5 Sau vi se pare că în zădar vorbește scriptura? Oare cu pismă dorește Dumnezeu * pe care l-a făcut să locuiască în noi? * Fac. 6. 5; 8. 21. Num. 11. 29. Prov. 21. 10.

6 Însă dacă un mai mare har. Deaceia *scriptura* zice: Dumnezeu * se împotrivesc celor mândri dar dă har celor smeriți.

* Iov 22. 29. Ps. 138. 6. Prov. 3. 34; 29. 23. Mat. 23. 12. Luc. 1. 52; 14. 11; 18. 14. 1 Pet. 5. 5.

7 Supuneți-vă deci lui Dumnezeu; dar împotrivi-

ți-vă * diavolului și el va fugi dela voi.

* Efes. 4. 27; 6. 11. 1 Pet. 5. 9.

8 Aropiați-vă * de Dumnezeu și el se va apropia de voi. Curățiți-vă ** mânilor, păcătoșilor, și sfințiți-vă † inimile cei †† cu sufletul împărțit.

* 2 Cron. 15. 2. ** Isa. 1. 16. † 1 Pet. 1. 22. 1 Ioan 3. 3. †† Cap. 1. 8.

9 Simțiți * durere și întristați-vă și plângeți; râsul vostru să se prefacă în întristare și bucuria în rușine de voi înșivă.

* Mat. 5. 4.

10 Smeriți-vă * înaintea Domnului și el vă va înălța. * Iov 22. 29. Mat. 13. 12. Luc. 14. 11; 18. 14. 1 Pet. 5. 6.

11 Nu * vă vorbiți de rău unii pe alții, fraților. Cine vorbește de rău pe fratele său sau ** judecă pe fratele său, vorbește de rău legea și judecă legea; iar dacă judeci legea, nu ești făcător al legii ci judecător. * Efes. 4. 31. 1 Pet. 2. 1. ** Mat. 7. 1. Luc. 6. 37. Rom. 2. 1. 1 Cor. 4. 5.

12 Unul singur este legiuitor și judecător: Celce * poate să mântuiască și să peardă; dar tu ** cine ești, care judeci pe aproapele tău? * Mat. 10. 28. ** Rom. 14. 4, 13.

Către cei ce fac planuri.

13 Veniți * acum ceice ziceți: Astăzi sau mâine vom pleca la cetatea cutare și

vom face acolo anul și vom face negustorie și vom câștiga.

* Prov. 27. 1. Luc. 12. 18, etc.

14 Voi cari nu știți cele de mâine. Ce este viața voastră? Căci sunteți un abur * care se arată puțin și apoi piere. * Iov 7. 7. Ps. 102. 3. Cap. 1. 10. 1 Pet. 1. 24. 1 Ioan 2. 17.

15 În loc să ziceți: Dacă va * voi Domnul și vom trăi, vom face și aceasta sau aceea. * Ept. 18. 21.

1 Cor. 4. 19; 16. 7. Ebr. 6. 3.

16 Dar acum vă laudați cu lăudăroșiile voastre; orice * laudă de felul acesta este rea. * 1 Cor. 5. 6.

17 Deci cine * știe să facă bine și nu face, acela are păcat. * Luc. 12. 47. Ioan 9. 41; 15. 22. Rom. 1. 20, 21, 32; 2. 17, 18, 23.

Către bogații cei răi.

5 Veniți acum * ceice sunteți bogați! Plângeți, jăluindu-vă de muncile cari vin peste voi.

* Prov. 11. 28. Luc. 6. 24. 1 Tim. 6. 9.

2 Bogațiile voastre au putrezit și veșmintele * voastre au fost mâncate de molii.

* Iov 13. 28. Mat. 6. 20. Cap. 2. 2.

3 Aurul și argintul vostru sunt pline de rugină; și rugina lor va fi o măturie împotriva voastră și ea focul va mânca trupul

rile voastre. V'ati * adunat comoară în zilele deapoi!

* Rom. 2. 5.

4 Iată plata * lucrătorilor cari au secerat țările voastre, care este oprită de voi prin înșelătorie, strigă: și strigătele ** secerătorilor au intrat în urechile Domnului Sabaot. * Luc. 19. 13. Iov 24. 10, 11. Ier. 22. 13. Mal. 3. 5. ** Deut. 24. 15.

5 V'ati * desfătat pe pământ și v'ati desmierdat, v'ati săturat inimile într-o zi de înjunghiere.

* Iov 21. 13. Amos 6. 1, 4. Luc. 16. 19, 25. 1 Tim. 5. 6.

6 Ați * osândit, ați omorât pe cel drept; el nu vi se împotrivesc. * Cap. 2. 6. *Despre răbdare și jurământ.*

7 Fiți îndelung răbdători deci, fraților, până la venirea Domnului. Iată plugarul își așteaptă rodul de preț al pământului, fiind îndelung - răbdător pentru el, până primește ploaie * timpurie și târzie. * Deut. 11. 14. Ier. 5. 24. Osea 6. 3. Ioel 2. 23. Zah. 10. 1.

8 Fiți și voi îndelung-răbdători, întâriți-vă inimile pentru că * venirea Domnului este aproape.

* Filip. 4. 5. Ebr. 10. 25, 37. 1 Pet. 4. 7.

9 Nu * suspinați unii împotriva altora, fraților, ca să nu fiți judecați; iată ju-

decătorul stă ** înaintea
uşilor.

* Cap. 4. 11. ** Mat. 24. 33. 1 Cor. 4. 5.

10 Fraţilor, luaţi * ca
pildă de suferinţă şi de în-
delungă-răbdare pe proo-
rocii cari au vorbit în nu-
mele Domnului.

* Mat. 5. 12. Ebr. 11. 35, etc.

11 Iată fericim * pe ceice
au răbdat: aţi auzit de răb-
darea ** lui Iov şi aţi vă-
zut sfârşitul dela Domnul,
† pentru că Domnul †† este
foarte milos şi îndurător.

* Ps. 94. 12. Mat. 5. 10, 11; 10. 22.

** Iov 1. 21, 22; 2. 10. † Iov 42. 10, etc.

† Num. 14. 18. Ps. 103. 8.

Despre răbdare şi jurământ.

12 Dar înainte de toate,
fraţii mei, * nu juraţi nici
pe cer nici pe pământ nici
cu vreun alt jurământ: ci
„da” al voştru fie „da”, şi
„nu” al vostru „nu”, ca să
nu cădeţi sub judecată.

* Mat. 5. 34, etc.

Despre rugăciune.

13 Sufere cineva dintre
voi? Să se roage. Este ci-
neva cu inimă bună? Să
cânte laude.*

* Efes. 5. 19. Col. 3. 16.

14 Este cineva bolnav
între voi? Să cheme la
sine pe presbiterii bisericii
şi ei să se roage pentru el,
ungându-l * cu untdelemn
în numele Domnului.

* Marc. 6. 13; 16. 18.

15 Şi rugăciunea credin-
tei va mântui pe bolnav
şi Domnul îl va scula; şi *
dacă a făcut păcate, i se
va ierta. * Isa. 33. 24. Mat. 9. 2.

16 Mărturişiţi-vă deci pă-
catele unii altora şi ruga-
ţi-vă unii pentru alţii ca să
fiţi tămăduiţi: mult * poate
cererea dreptului când lu-
crează.

* Fac. 20. 17. Num. 11. 2. Deut. 9. 18—20.
Ios. 10. 12. 1 Sam. 12. 18. 1 Reg. 13. 6.
2 Reg. 4. 33; 19. 15, 20; 20. 2, 4, etc.
Ps. 10. 17; 34. 15; 145. 18. Prov. 15. 29;
28. 9. Ioan 9. 31. 1 Ioan 3. 22.

17 Ilie era un om de a-
celeaşi * patimi ca noi şi **
s'a rugat cu rugăciune ca
să nu ploaie şi * n'a plouat
pe pământ trei ani şi şase
luni.

* Fapt. 14. 15. ** 1 Reg. 17. 1. † Luc. 4. 25.

18 Şi iarăş * s'a rugat şi
cerul a dat ploaie şi pă-
mântul a odrăslit rodul lui.

* 1 Reg. 18. 42, 45.

19 Fraţii mei, dacă * ci-
neva dintre voi se va ră-
tăci dela adevăr şi-l va în-
toarce cineva, * Mat. 18. 15.

20 să ştie că celce a în-
tors pe un păcătos din ră-
tăcirea căii lui, va * mântui
un suflet din moarte şi va
** acoperi o mulţime de
păcate.

* Rom. 11. 14. 1 Cor. 9. 22. 1 Tim. 4. 16.

** Prov. 10. 12. 1 Pet. 4. 8.

INTÂIA EPISTOLĂ SOBORNICEASCĂ A LUI PETRU.

Urare.

1 Petru, apostol al lui
Isus Hristos, către cei
din Imprăştiere în * Pont,
Galatia, Capadocia, Asia şi
Bitinia, cari stau vremel-
nic, aleşi

* Ioan 7. 35. Fapt. 2. 5, 9, 10. Iac. 1. 1.

2 după * ştiinţa de mai
înainte a lui Dumnezeu
Tatăl, în ** sfinţirea Duhu-
lui, pentru ascultarea şi
stropirea † cu sângele lui
Isus Hristos: Iar †† vouă
şi pacea * † să fie înmul-
tită. * Efes. 1. 4. Cap. 2. 9. ** Rom. 8.
29; 11. 2. † 2 Tes. 2. 13. †† Ebr. 10. 22;
12. 24. †† Rom. 1. 7. 2 Pet. 1. 2. Iuda 2.

*Mulţămiri pentru nădejdea
mântuirii.*

3 Binecuvântat * este
Dumnezeu şi Tatăl Dom-
nului nostru Isus Hristos,
care, după ** mare mila sa,
ne-a † născut din nou pen-
tru o nădejde vie prin ††
învierea lui Isus Hristos
dintre cei morţi,

* 2 Cor. 1. 3. Efes. 1. 3. ** Tit. 3. 5.
† Ioan 3. 3, 5. Iac. 1. 18. †† 1 Cor. 15.
20. 1 Tes. 4. 14. Cap. 3. 21.

4 pentru o moştenire
care nu putrezeşte * şi
fără pată şi nevestejită,
păstrată ** în ceruri pen-
tru voi,

* Cap. 5. 4. ** Col. 1. 5. 2 Tim. 4. 8.

5 * cari sunteţi păziţi
prin puterea lui Dumnezeu
prin credinţă pentru o
mântuire gata să fie des-
coperită în vremea deapoi,
* Ioan 10. 28, 29; 17. 11, 12, 15. Iuda 1.

6 în * care vă veseliţi,
deşi dacă trebuie, sunteţi
întristaţi ** puţin acum în
felurile ispite,

* Mat. 5. 12. Rom. 12. 12. 2 Cor. 6. 10.
Cap. 4. 13. ** 2 Cor. 4. 17. Cap. 5. 10.

7 pentru ca cercarea * cre-
dinţei voastre, mai de preţ
decât a aurului pieritor,
care este totuş cercat **
prin foc, † să fie aflată spre
laudă †† şi slavă şi cinste
la descoperirea lui Isus
Hristos:

* Iac. 1. 2. ** Iac. 1. 3, 12. Cap. 4. 12.
† Iov 23. 10. Ps. 66. 10. Prov. 17. 3.
Isa. 48. 10. Zah. 13. 9. 1 Cor. 3. 13.
†† Rom. 2. 7, 10. 1 Cor. 4. 5. 2 Tes. 1.
7—12.

8 pe * care, deşi nu l-aţi
văzut, îl iubiţi; în ** care,
deşi nu-l vedeţi acum, dar
crezând, vă veseliţi cu bu-
curie de nespus şi slăvită,
* 1 Ioan 4. 20. ** Ioan 20. 29. 2 Cor.
5. 7. Ebr. 11. 1, 27.

9 primind sfârşitul * cre-
dinţei voastre, mântuirea
sufletelor voastre.

* Rom. 6. 22.

10 Despre * accastă mân-
tuire, prorocii, cari au

proorocit despre harul rănduit pentru voi, au căutat cu stăruință și au cercelat cu deamăruntul,

* Fac. 49. 10. Dan. 2. 44. Hag. 2. 7. Zah. 6. 12. Mat. 13. 17. Luc. 10. 24. 2 Pet. 1. 19—21.

11 cercetând ce vreme sau ce fel de vreme arăta Duhul * lui Hristos, care era în ei, când mărlurisia mai dinainte patimile ** rânduile pentru Hristos și slavele urmând după acestea.

* Cap. 3. 19. 2 Pet. 1. 21. ** Ps. 22. 6. Isa. 53. 3, etc. Dan. 9. 26. Luc. 24. 25, 26, 44, 46. Ioan. 12. 41. Fapt. 26. 22, 23.

12 Și * le-a fost descoperit că nu ** pentru ei înșiși, ci pentru voi, slujiau ei aceste lucruri, cari v'au fost vestite acum prin ceice v'au vestit evanghelia prin Duhul † Sfânt trimis din cer; la cari † lucruri îngerii doresc să se uite de aproape.

* Dan. 9. 24; 12. 9, 13. ** Evr. 11. 13, 39, 40. † Fapt. 2. 4. †† Exod. 25. 20. Dan. 8. 13; 15. 5, 6. Efes. 3. 10.

Indemn la sfințenie.

13 Pentru aceea, încingându-vă * coapsele gândirii voastre, fiți ** treji și nădăjduiți în chip desăvârșit în harul care vi se va aduce la descoperirea † lui Isus Hristos.

* Luc. 12. 35. Efes. 6. 14. ** Luc. 21. 34. Rom. 13. 13. 1 Tes. 5. 6, 8. Cap. 4. 7; 5. 8. † Luc. 17. 30. 1 Cor. 1. 7. 2 Tes. 1. 7.

14 Ca niște copii ai ascultării, neasemănându-vă * poftelor de mai înainte când erați în ** neștiința voastră: * Rom. 12. 2. Cap. 4. 2.

** Fapt. 17. 30. 1 Tes. 4. 5.

15 ei, * după cum Celce v'a chemat este sfânt, fiți și voi sfinți în orice purtare a voastră;

* Luc. 1. 74, 75. 2 Cor. 7. 1. 1 Tes. 4. 3, 4, 7. Evr. 12. 14. 2 Pet. 3. 11.

16 pentru că scris este: Fiți * sfinți pentru că eu sânt sfânt.

* Lev. 11. 44; 19. 2; 20. 7.

17 Și dacă chemați ca Tată pe celce * fără căutare la față judecă după fapla fiecăruia, purtați-vă ** cu temere în timpul vremelniceii † voastre.

* Deut. 10. 17. Fapt. 10. 34. Rom. 2. 11. ** 2 Cor. 7. 1. Filip. 2. 12. Evr. 12. 28. † 2 Cor. 5. 6. Evr. 11. 13. Cap. 2. 11.

18 deoarece știți că * nu prin cele putrezitoare, argint sau aur, ați fost răscumpărați din purtarea voastră deșartă învățată ** dela părinți; * 1 Cor. 6. 20; 7. 23. ** Exod. 20. 18. Cap. 4. 3.

19 ei cu * sângele scump al lui Hristos, ca al unul miel ** fără cusur și fără pată,

* Fapt. 20. 28. Efes. 1. 7. Evr. 9. 12, 14. Apoc. 5. 9. ** Ezech. 12. 5. Isa. 53. 7. Ioan. 1. 29, 36. 1 Cor. 5. 7.

20 * cunoscul fiind în adevăr mai înainte de întemeierea lumii, dar a-

rătat la ** sfârșitul vremurilor pentru voi,

* Rom. 3. 25; 16. 25, 26. Efes. 3. 9, 11. Col. 1. 26. 2 Tim. 1. 9, 10. Tit. 1. 2, 3. Apoc. 13. 8. ** Gal. 4. 4. Efes. 1. 10. Evr. 1. 2; 9. 26.

21 cari prin el credeți în Dumnezeu, care l-a * sculat dintre cei morți și l-a ** dat slavă; astfel încât credința și nădejdea voastră să fie în Dumnezeu.

* Fapt. 2. 24. ** Mat. 28. 18. Fapt. 2. 33; 3. 13. Efes. 1. 20. Filip. 2. 9. Evr. 9. 9. Cap. 3. 22.

22 Dupăce * v'ați curățit sufletele prin ascultarea adevărului, ca să aveți iubire ** frățescă fără fățarnicie, iubiți-vă cu căldură din inimă unii pe alții,

* Fapt. 15. 9. ** Rom. 12. 9, 10. 1 Tes. 4. 9. 1 Tim. 1. 5. Evr. 13. 1. Cap. 2. 17; 3. 8; 4. 8. 2 Pet. 1. 7. 1 Ioan. 3. 18; 4. 7, 21.

23 * voi cari sunteți născuți din nou, nu dintr'o sămânță putrezitoare, ci neputrezitoare, prin ** Cuvântul cel viu și care rămâne al lui Dumnezeu.

* Ioan. 1. 13; 3. 5. ** Iac. 1. 18. 1 Ioan. 3. 9.

24 Pentru că: * Orice carne este ca iarba și orice slavă a ei ca floarea ierbii; iarba s'a uscat și floarea a căzut:

* Ps. 103. 15. Isa. 40. 6; 51. 52. Iac. 1. 10.

25 Dar * cuvântul Domnului rămâne în veac. Și ** acesta este cuvântul

evangeliei care v'a fost vestit.

* Ps. 102. 12, 26. Isa. 40. 8. Luc. 16. 17. ** Ioan. 1. 1, 14. 1 Ioan. 1. 1, 3.

Hristos, piatra din unghiu.

2 Deci, ca unii cari ați lepădat * orice răutate și orice violenție și fățarnicie și pizmuiri și orice vorbiri de rău,

* Efes. 4. 22, 25, 31. Col. 3. 8. Evr. 12. 1. Iac. 1. 21; 5. 9. Cap. 4. 2.

2 ca * niște prunci născuți de curând, doriți cu înfocare laptele ** duhovnicească neprefăcut, ca să creșteți prin el spre mântuire. * Mat. 18. 3. Marc. 10. 15. Rom. 6. 4. 1 Cor. 14. 20. Cap. 1. 23. ** 1 Cor. 3. 2. Evr. 5. 12, 13.

3 dacă totuși ați gustat * că Domnul este bun;

* Ps. 34. 8. Evr. 6. 5.

4 de care apropiindu-vă ca de piatra cea vie, lepădată * în adevăr de oameni, dar aleasă și de preț la Dumnezeu,

* Ps. 108. 22. Mat. 21. 42. Fapt. 4. 11.

5 și * voi înșivă ca niște pietre vii, sunteți zidiți o casă ** duhovnicească, o preoție † sfântă, ca să aduceți jertfe †† duhovnicești bine primite * † lui Dumnezeu prin Isus Hristos.

* Efes. 2. 21, 22. ** Evr. 3. 6. † Isa. 61. 6; 66. 21. Vers. 9. †† Osea. 14. 2. Mal. 1. 11. Rom. 12. 11. Evr. 13. 15, 16. †† Filip. 4. 18. Cap. 4. 11.

6 Pentru că se cuprinde în scriptură: Iată * eu pun în Sion o piatră cap din unghiu, aleasă, de preț: și cine crede în el nu va fi rușinat. * Isa. 28. 16. Rom. 9. 32.

7 Deci pentru voi cari credeți, ca are prețul acesta; iar pentru cei necredincioși, piatra * pe care au lepădat-o ziditorii, aceasta a fost făcută cap de unghiu;

* Ps. 118. 22. Mat. 21. 42. Fapt. 4. 11.

8 și: o piatră * de poticnire și o stâncă de cădere, căci ei ** se poticnesc de cuvânt, fiind neascultători: la aceasta * au și fost rănduiți.

* Isa. 8. 14. Luc. 2. 34. Rom. 9. 33. ** 1 Cor. 1. 23. † Exod. 9. 16. Rom. 9. 22. 1 Tes. 5. 9. Iuda 4.

9 Dar voi sunteți o seminție * aleasă, o preoție ** împărătească, un neam † sfânt, un popor †† dobândit pentru Sine, ca să vestiți minunățiile celei care v-a chemat din întunec * † la lumina lui minunată;

* Deut. 10. 15. Cap. 1. 2. ** Exod. 19. 5, 6. Apoc. 1. 6; 5. 10. † Ioan 17. 19. 1 Cor. 3. 17. 2 Tim. 1. 9. †† Deut. 4. 20; 7. 6; 14. 2; 26. 18, 19. Fapt. 20. 28. Efes. 1. 14. Tit. 2. 14. †† Fapt. 26. 18. Efes. 5. 8. Col. 1. 13. 1 Tes. 5. 4, 5.

10 voi cari * altădată nu erați popor, dar acum sunteți popor al lui Dumnezeu, cari nu căpătaserăți milă,

dar acum ați căpătat milă

* Osea 1. 9, 10; 2. 23. Rom. 9. 21.

Buna purtare.

11 Iubiților, vă îndemnați fiindcă * sunteți locuitori vremelnici și trecători, și ** vă feriți de poftele ce țin de carne, ca unele cari † se războiesc împotriva sufletului.

* 1 Cron. 29. 15. Ps. 39. 12; 119. 10. Ebr. 11. 13. Cap. 1. 17. ** Rom. 13. 14. Gal. 5. 16. † Iac. 4. 1.

12 având * o purtare bună între Neamuri, pentru că în ceea ce vă vorbește de rău, ca pe niște făcători de rele, să slăvească pe Dumnezeu în ** ziua cercetării pentru † faptele voastre bune pe cari le privesc.

* Rom. 12. 17. 2 Cor. 8. 21. Filip. 2. 15. Tit. 2. 8. Cap. 3. 16. ** Mat. 5. 16. † Luc. 19. 44.

13 Supuneți-vă * oricărei întocmiri omenesti pentru Domnul: fie împărătilui, ca înalt stăpânitor,

* Mat. 22. 21. Rom. 13. 1. Tit. 3. 1.

14 fie dregătorilor, ca trimiși de el spre * răsunarea împotriva făcătorilor de rele și spre ** lauda făcătorilor de bine.

* Rom. 13. 4. ** Rom. 13. 3.

15 Pentru că așa este voia lui Dumnezeu, ca * făcând binele să astupați gura neștiinței oamenilor fără minte; * Tit. 2. 8. Vers. 12.

16 * ca fiind slobozi și nu cașicum ați avea slobozenia drept acoperământ al răutății, ci ca niște robi ** al lui Dumnezeu.

* Gal. 5. 1, 13. ** 1 Cor. 7. 22.

17 Cinstiți * pe toți oamenii. Iubiți ** frăția. Tem-eți-vă † de Dumnezeu. Cinstiți pe împăratul.

* Rom. 12. 10. Filip. 2. 23. ** Ebr. 13. 1. Cap. 1. 22. † Prov. 24. 21. Mat. 22. 21. Rom. 13. 7.

Datoriile slugilor.

18 Voi slugi * de casă, supuneți-vă cu toată temerea stăpânilor, nu numai celor buni și blânzi ci și celor suciți.

* Efes. 6. 5. Col. 3. 22. 1 Tim. 6. 1. Tit. 2. 9.

19 Căci acesta este un har * dacă cineva din pricina cugetului față de Dumnezeu, suferă întru-tări, pătimind pe nedrept.

* Mat. 5. 10. Rom. 13. 5.

20 Căci ce * fel de laudă este, dacă veți răbda, după pace păcătuiți și sunteți palmuiți? Ci dacă veți răbda după pace faceți bine și pătimiți, aceasta este un har la Dumnezeu.

* Cap. 3. 14; 4. 14, 15.

21 Căci la * aceasta ați fost chemați: pentru că și Iristos ** a pățit pentru voi, lăsându-vă o pildă †

ca să urmați de aproape urmele lui:

* Mat. 16. 24. Fapt. 14. 22. 1 Tes. 3. 3. 2 Tim. 3. 12. ** Cap. 3. 18. † Ioan 13. 15. Filip. 2. 5. 1 Ioan 2. 6.

22 * Care n'a făcut păcat, nici nu s'a aflat viclenie în gura lui.

* Isa. 53. 9. Luc. 23. 41. Ioan 8. 46. 2 Cor. 5. 21. Ebr. 4. 15.

23 care, fiind * înfruntat, nu răspundea prin înfruntări; pătimind, nu amenința, dar se ** încredința pe sine celui care judecă drept;

* Isa. 53. 7. Mat. 27. 39. Ioan 8. 48, 49. Ebr. 12. 3. ** Luc. 23. 46.

24 * care a purtat păcatele noastre în trupul lui pe lemn, ca ** noi, după ce am murit față de păcate, să trăim pentru dreptate; prin † ale cărui semne de lovitură ați fost vindecați.

* Isa. 53. 4, 5, 6, 11. Mat. 8. 17. Ebr. 9. 28. ** Rom. 6. 2, 11; 7. 6. † Isa. 53. 5.

25 Căci vă rătăciați * ca niște oi, dar acum v'ați întors la ** Păstorul și Episcopul sufletelor voastre.

* Isa. 53. 6. Ezech. 34. 6. ** Ezech. 34. 23; 37. 24. Ioan 10. 11, 14, 16. Ebr. 13. 20. Cap. 5. 4.

Datoriile soților.

3 Deasemenea, voi nevestelor, * fiți supuse bărbatilor voștri, ca, chiar dacă unii n'ascultă de cuvânt, ** să fie câștigați fără

cuvânt, prin purtarea + ne-vestelor lor,

* 1 Cor. 14. 34. Efes. 5. 22. Col. 3. 18. Tit. 2. 5. ** 1 Cor. 7. 16. † Mat. 18. 15. 1 Cor. 9. 19—22.

2 văzând * de aproape purtarea voastră curată în temere,

* Cap. 2. 12.

3 a căror podoabă * să nu fie cea de afară a împletirii părului și a punerii de scule de aur sau îmbrăcării de haine,

* 1 Tim. 2. 9. Tit. 2. 3, etc.

4 ci să fie omul * ascuns al inimii în podoaba neputrezitoare a unui duh blând și liniștit, care este de mult preț înaintea lui Dumnezeu.

* Ps. 45. 13.

Rom. 2. 29; 7. 22. 2 Cor. 4. 16.

5 Căci astfel se împodobiau altădată și sfințele femei, cari nădăjduiau în Dumnezeu, supunându-se bărbaților lor,

6 după cum Sara asculta de Avraam, numindu-l * domn, ale cărei fete v'ati făcut, făcând binele și nețemându-vă de nicio frică.

* Fac. 18. 12.

7 Voi * bărbaților, deasemenia, locuiți împreună cu ele după cunoștință, dând cinste vasului femeiesc, ca mai slab, ca ** fiind împreună moștenitoare ale harului vieții, ca

† să nu fie curmate rugăciunile voastre.

* 1 Cor. 7. 3. Efes. 5. 25. Col. 3. 19. ** 1 Cor. 12. 23. 1 Tes. 4. 4. † Iov 42. 6. Mat. 5. 23, 24; 18. 19.

Indemn la răbdare și pace.

8 Însfârșit, fiți toți * de acelaș gând, împreună pălimitori, iubitori de frați, ** miloși, † smeriți;

* Rom. 12. 16; 15. 5. Filip. 3. 16. ** Rom. 12. 10. Evr. 13. 1. Cap. 2. 17.

† Efes. 4. 32. Col. 3. 12.

9 nerăsplătind * rău pentru rău sau aspră înfruntare pentru aspră înfruntare, dimpotrivă binecuvântând; pentrucă la aceasta ați fost chemați ca să ** moșteniți o binecuvântare.

* Prov. 17. 13; 20. 22. Mat. 5. 39. Rom. 12. 14, 17. 1 Cor. 4. 12. 1 Tes. 5. 15. ** Mat. 25. 34.

10 Căci cine * voiește să iubească viața și să vadă zile bune, să-și ** oprească limba dela rău și buzele ca să nu vorbească viclenie; * Ps. 34. 12, etc. ** Iac. 1. 26. Cap. 2. 1, 22. Apoc. 14. 5.

11 și să se abată * dela rău și să facă binele, ** să caute pacea și s'o urmărească.

* Ps. 37. 27. Isa. 1. 16, 17. 3 Ioan 11. ** Rom. 12. 18; 14. 19. Evr. 12. 14.

12 Pentrucă ochii Domnului sunt peste cei drepți și * urechile lui spre cererea lor; dar fața Domnului este împotriva făcătorilor de rele.

* Ioan 9. 31. Iac. 5. 16.

13 Și * cine este acela care să vă facă rău, dacă sunteți râvnitori de bine?

* Prov. 16. 7. Rom. 8. 28.

14 Dar * și dacă ați suferi pentru dreptate, fericiți sunteți. Și nu ** vă temeți de teama lor nici nu vă tulburați, * Mat. 5. 10—12. Iac. 1. 12. Cap. 2. 19; 4. 14. ** Isa. 8. 12, 13. Ier. 1. 8. Ioan 14. 1, 27.

15 ci sfințiți în inimile voastre pe Hristos ca Domn: fiți gata * totdeauna să dați răspuns la oricine vă cere socoteală de nădejdea care este în voi, însă cu blândeță și cu temere, * Ps. 119. 46. Fapt. 4. 8. Col. 4. 6. 2 Tim. 2. 25.

16 având * un cuget bun, ca ** în ceeace sunteți vorbiți de rău să fie dați de rușine ceice disprețuiesc purtarea voastră bună în Hristos.

* Evr. 13. 18. ** Tit. 2. 8. Cap. 2. 12.

17 Căci mai bine este ca să suferiți făcând binele, dacă așa ar vrea voia lui Dumnezeu, decât făcând răul.

Pilda lui Isus Hristos.

18 Pentrucă și Hristos a suferit pentru păcate o singură dată, * cel drept pentru cei nedrepți, ca să ne aducă la Dumnezeu;

fiind omorât ** în carne † dar făcut viu †† în duh;

* Rom. 5. 6. Evr. 9. 26, 28. Cap. 2. 21; 4. 1. ** 2 Cor. 13. 4. † Col. 1. 21, 22. †† Rom. 1. 4; 8. 11.

19 în care s'a și dus și a propovădui * duhurilor în ** închisoare,

* Cap. 1. 12; 4. 6. ** Isa. 42. 7; 49. 9; 61. 1.

20 neascultătoare altădată, când aștepta * îndelunga-răbdare a lui Dumnezeu, în zilele lui Noe, pe când se pregătia corabia. ** în † care puțini, adică opt suflete, au fost scăpați prin apă;

* Fac. 6. 3, 5, 13. ** Evr. 11. 7. † Fac. 7. 7; 8. 18. 2 Pet. 2. 5.

21 care icoană * închipuitoare vă mântuiește acum și pe voi, adică botlezul, nu lepădarea necurăteniei ** cărnii, ci † cererea unui cuget bun către Dumnezeu, prin învierea †† lui Isus Hristos,

* Efes. 5. 26. ** Tit. 3. 5. † Rom. 10. 10. †† Cap. 1. 3.

22 care * este la dreapta lui Dumnezeu, fiind dus în cer, fiindu-i supuși ** îngeri și stăpâniri și puteri.

* Ps. 110. 1. Rom. 8. 34. Efes. 1. 20. Col. 3. 1. Evr. 1. 3. ** Rom. 8. 38. 1 Cor. 15. 24. Efes. 1. 21.

Purtarea de acum încolo.

4 Deci fiindcă Hristos * a suferit în carne, înarmați-vă și voi cu aceeaș

gândire, pentru că cine ** a suferit în carne, a isprăvit-o cu păcatul,

* Cap. 3. 18. ** Rom. 6. 2, 7. Gal. 5. 24. Col. 3. 3, 5.

2 ca * să nu mai trăiască vremea care îi mai rămâne ** în carne pentru poftele oamenilor, ci † pentru voia lui Dumnezeu.

* Rom. 14. 7. Cap. 2. 1. ** Gal. 2. 20. Cap. 1. 14. † Ioan 1. 13. Rom. 6. 11. 2 Cor. 5. 15. Iac. 1. 18.

3 Căci destul * că în vremea trecută am ** lucrat în totul voia Neamurilor, când umblam în destrăbălări, în poște, în nesațiu de beții, în ospete desfătătoare, în petreceri cu băuturi și în închinări la idoli neiertate,

* Ezech. 44. 6; 45. 9. Fapt. 17. 30. ** Efes. 2. 2; 4. 17. 1 Tes. 4. 5. Tit. 3. 3. Cap. 1. 14.

4 în cari se miră că nu alergați împreună cu ei la aceeaș revărsare de desfrânare, defăimându-vă; *

* Fapt. 13. 45; 18. 6. Cap. 3. 16.

5 și ei vor da socoteală celui ce este gata să * judece pe vii și pe morți.

* Fapt. 10. 42; 17. 31. Rom. 14. 10, 12. 1 Cor. 15. 51, 52. 2 Tim. 4. 1. Iac. 5. 9.

6 Căci pentru aceasta s'a vestit * evanghelia și celor ce sunt morți, ca să fie judecați potrivit oamenilor, în carne, dar să trăiască în duh potrivit lui Dumnezeu.

* Cap. 3. 19.

Felurile îndemnuri.

7 Dar sfârșitul * tuturor lucrurilor este aproape. Deci fiți ** cumpătați și treziți-vă la rugăciuni,

* Mat. 24. 13, 14. Rom. 13. 12. Filip. 4. 5. Evr. 10. 25. Iac. 5. 8. 2 Pet. 3. 9, 11. 1 Ioan 2. 18. ** Mat. 26. 41. Luc. 21. 34. Col. 4. 2. Cap. 1. 13; 5. 8.

8 având înainte * de toate o iubire fierbinte unii către alții, pentru că ** iubirea acopre o mulțime de păcate.

* Col. 3. 14. Evr. 13. 1. ** Prov. 10. 12. 1 Cor. 13. 6. Iac. 5. 20.

9 Fiți * primitori de oaspeți unii către alții, fără ** cârtire. * Rom. 12. 13. Evr. 13. 2. ** 2 Cor. 9. 7. Filip. 2. 14. Film. 14.

10 Fiecare, după cum a primit un dar, * slujindu-vă cu el între voi, ** ca † buni economi ai harului felurit al lui Dumnezeu.

* Rom. 12. 6. 1 Cor. 4. 7. ** Mat. 24. 45; 25. 14, 21. Luc. 12. 42. 1 Cor. 4. 1, 2. Tit. 1. 7. † 1 Cor. 12. 4. Efes. 4. 11.

11 Dacă * vorbește cineva, să vorbească așa ca și când ar fi cuvinte ale lui Dumnezeu; dacă ** slujește cineva, slujind ca din puterea pe care o dă Dumnezeu, pentru că în † toate Dumnezeu să fie slăvit prin Isus Hristos, căruia †† îi este slava și stăpânirea în vecii vecilor! Amin. * Ier. 23. 22. ** Rom. 12. 6—8. 1 Cor. 3. 10. † Efes. 5. 20. Cap. 2. 5. †† 1 Tim. 6. 16. Cap. 5. 11. Apoc. 1. 6.

Mângăieri de nădăjdul.

12 Prea-iubiților, nu vă mirați de focul * aprins între voi, care a venit peste voi spre încercare, cașicum vi s'ar întâmpla ceva străin. * 1 Cor. 3. 13. Cap. 1. 7.

13 Ci * întrucât aveți parte ** de suferințele lui Hristos, bucurați-vă; ca † și la descoperirea slavei lui să vă bucurați, veselindu-vă nespun.

* Fapt. 5. 41. Iac. 1. 2. ** Rom. 8. 17. 2 Cor. 1. 7; 4. 10. Filip. 3. 10. Col. 1. 24. 2 Tim. 2. 12. Cap. 5. 1, 10. Apoc. 1. 9. † Cap. 1. 5, 6.

14 Dacă * sunteți ocăriți pentru numele lui Hristos, fericiți sunteți, pentru că Duhul slavei și al lui Dumnezeu se odihnește asupra voastră. **

* Mat. 5. 11. 2 Cor. 12. 10. Iac. 1. 12. Cap. 2. 19, 20; 3. 14. ** Cap. 2. 12; 3. 16.

15 Căci să nu suferă cineva * dintre voi ca omoritor, sau hoț, sau rău-făcător, sau ** ca amestecându-se în treburile altora. * Cap. 2. 20. ** Tes. 4. 11. 1 Tim. 5. 13.

16 Iar dacă cineva suferă ca creștin, să nu se rușineze, ci * să slăvească pe Dumnezeu în numele acesta.

* Fapt. 5. 41.

17 Pentru că este vremea nimerită ca * judecata să înceapă dela casa lui Dumnezeu; și dacă ** în-

cepe întâi dela noi, care † va fi sfârșitul celor ce n'ascultă de evanghelia lui Dumnezeu?

* Isa. 10. 12. Ier. 25. 29; 49. 12. Ezech. 9. 6. Mal. 3. 5. ** Luc. 23. 31. † Luc. 10. 12, 14.

18 Și * dacă dreptul abia este mântuit, unde se va arăta nelegiuitul și păcătosul? * Prov. 11. 13. Luc. 23. 31.

19 Astfel și ceice sufăr după voia lui Dumnezeu, să-și * încredințeze sufletele credinciosului Ziditor, făcând binele.

* Ps. 31. 5. Luc. 23. 46. 2 Tim. 1. 12.

Sfaturi către presbiteri.

5 Deci pe presbiterii * cari sunt între voi, îi îndemn eu care sânt împreună presbiter cu ei și martor ** al patimilor lui Hristos și părtaș † al slavei ce are să fie descoperită:

* Film. 9. ** Luc. 24. 48. Fapt. 1. 8, 22; 5. 32; 10. 39. † Rom. 8. 17, 18. Apoc. 1. 9.

2 păstoriți * turma lui Dumnezeu, care este între voi, veghind asupra ei nu ** cu asuprire, ci de bună-voie, potrivit lui Dumnezeu, nici † pentru un câștig rușinos, ci cu nepregetare,

* Ioan 21. 15—17. Fapt. 20. 28.

* 1 Cor. 9. 17. † 1 Tim. 3. 3, 8. Tit. 1. 7.

3 nici cașicum stăpâniți * cu apăsare pe cei dați vouă prin sorți, ** ci fă-

cându-vă + pilde ale turmei.

*Ezec. 34. 4. Mat. 20. 25, 26. 1 Cor. 3. 9. 2 Cor. 1. 24. **Ps. 33. 12; 74. 2. † Filip. 3. 17. 2 Tes. 3. 9. 1 Tim. 4. 12. Tit. 2. 7.

4 Și când se va arăta marele Păstor, * veți lua cununa ** de + nevesteji a slavei. *Evr. 13. 20. **1 Cor. 9. 25. 2 Tim. 4. 8. Iac. 1. 12. † Cap. 1. 4. *Sfaturi către tineri.—Smerenia.*

5 Deasemenea voi cci mai tineri, supuneți-vă presbiterilor și toți * îmbrăcați-vă unii pe alții cu smerenia, pentru că Dumnezeu ** se împotrivește celor mândri, dar dă har + celor smeriți.

* Rom. 12. 10. Efes. 5. 21. Filip. 2. 3. ** Iac. 4. 6. † Isa. 57. 15; 66. 2.

6 Smeriți-vă * deci sub mâna cea tare a lui Dumnezeu, ca să vă înalțe la vremea cuvenită,

* Iac. 4. 10.

7 aruncând toată * grija voastră pe el, pentru că el îngrijește de voi.

* Ps. 37. 5; 55. 22. Mat. 6. 25. Luc. 12. 11, 22. Filip. 4. 6. Evr. 13. 5.

8 Treziți-vă, * privegheați: ** protivnicul vostru, diavolul, umblă ca un leu care răcnește, căutând pe cine să înghită.

* Luc. 21. 34, 36. 1 Tes. 5. 6. Cap. 4. 7. ** Iov. 1. 7; 2. 2. Luc. 22. 31. Apoc. 12. 12.

9 Impotriviți-vă * lui înțăriți în credință, știind **

că aceleași suferințe se împlinesc și în frații voștri în lume.

* Efes. 6. 11, 13. Iac. 4. 7. ** Fapt. 14. 22. 1 Tes. 3. 3. 2 Tim. 3. 12. Cap. 2. 21.

10 Iar Dumnezeu oricăru-i har, care * v'a chemat la slava lui vecinică în Hristos, după ce veți suferi puțină ** vreme, el însuș vă va desăvârși, + vă va întări, † + vă va împuternici, vă va întemeia.

* 1 Cor. 1. 9. 1 Tim. 6. 12. ** 2 Cor. 4. 17. Cap. 1. 6. † Evr. 13. 21. Iuda 24. † 2 Tes. 2. 17; 3. 3.

11 A lui * să fie stăpânirea în vecii vecilor. Amin.

* Cap. 4. 11. Apoc. 1. 6.

Urări de sănătate.

12 V'am scris * puține cuvinte prin Silvan, ** credinciosul frate, după cum + îl socotesc, îndemnând și mărturisind că adevăratul har al lui Dumnezeu este acesta în care stați.

* 2 Cor. 1. 19. ** Evr. 13. 22. † Fapt. 20. 24. 1 Cor. 15. 1. 2 Pet. 1. 12.

13 Vă îmbrățișează împreună aleasa, care este în Babilon și Marcu, * fiul meu.

* Fapt. 12. 12, 25.

14 Imbrățișați-vă * unii pe alții cu o sărutare de iubire. Pace ** fie vouă tuturor cari sunteți în Hristos!

* Rom. 16. 16. 1 Cor. 16. 20. 2 Cor. 13. 12. 1 Tes. 5. 26. ** Efes. 6. 23.

A DOUA EPISTOLĂ SOBORNICEASCĂ A LUI PETRU.

Urare.

1 Simon Petru, rob și apostol al lui Isus Hristos, celorce au căpătat o credință deopolrivă * de scumpă cu a noastră prin dreptatea Dumnezeului și Mântuitorului nostru Isus Hristos: * Rom. 1. 12. 2 Cor. 4. 13. Efes. 4. 5. Tit. 1. 4.

2 Har * vouă și pacea să fie înmulțită în cunoștința deplină a lui Dumnezeu și a lui Isus Domnul nostru.

* Dan. 4. 1; 6. 25. 1 Pet. 1. 2. Iuda 2.

Virtuțile creștine.

3 Intrucât dumnezeiasca lui putere ne-a dăruit toate cele privitoare la viață și cucernicie, prin * cunoștința deplină a celeiice ** ne-a chemat prin slava și virtutea sa,

* Ioan 17. 3. ** 1 Tes. 2. 12; 4. 7. 2 Tes. 2. 14. 2 Tim. 1. 9. 1 Pet. 2. 9; 3. 9.

4 prin * care ne-a dăruit făgăduințele de preț și mari, ca prin ele să vă faceți părtași ** ai firii dumnezeiești, după ce ați fugit + de stricăciunea care este în lume prin poftă...;

* 2 Cor. 7. 1. ** 2 Cor. 3. 18. Efes. 4. 24. Ev. 12. 10. 1 Ioan 3. 2. † Cap. 2. 18, 20.

5 și tocmai pentru aceasta punând * din partea

voastră orice sânguință, mai adăugați la credința voastră virtutea; iar la virtute cunoștința; **

* Cap. 3. 18. ** 1 Pet. 3. 7.

6 iar la cunoștință înfrânarea; iar la înfrânare răbdarea; iar la răbdare cucernicia;

7 iar la cucernicie dragostea frățească; * iar la dragostea frățească iubirea.

* Gal. 6. 10. 1 Tes. 3. 12; 5. 15. 1 Ioan 4. 21.

8 Căci dacă acestea sunt în voi și prisosesc, ele vă fac să nu fiți leneși, nici * neroditori în ce privește cunoștința deplină a Domnului nostru Isus Hristos.

* Ioan 15. 2. Tit. 3. 14.

9 Căci cine n'are acestea, este * orb, scurt la vedere și a uitat curățirea ** de păcatele sale de altădată. * 1 Ioan 2. 9, 11. ** Efes. 5. 26. Evr. 9. 14. 1 Ioan 1. 7.

10 Deaceea cu atât mai mult, fraților, sânguiți-vă să * vă întăriți chemarea și alegerea voastră; căci făcând acestea, nu veți ** greși niciodată.

* 1 Ioan 3. 19. ** Cap. 3. 17.

11 Căci astfel vi se va da cu bogăție intrarea în împărăția vecinică a

Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos.

Mărturia despre Isus.

12 Pentru aceea voi * îngriji totdeauna să vă aduc aminte de acestea, deși ** știți și sunteți întăriți în adevărul de față.

* Rom. 15. 14, 15. Filip. 3. 1. Cap. 3. 1. 1 Ioan 2. 21. Iuda 5. ** 1 Pet. 5. 12. Cap. 3. 17.

13 Și socotesc că este drept, câtă * vreme sânt în acest cort, să ** vă deștept prin aducere aminte,

* 2 Cor. 5. 1, 4. ** Cap. 3. 1.

14 fiindcă știu * că lepădarea cortului meu va veni grabnic după cum mi-a făcut cunoscut și Domnul ** nostru Isus Hristos.

* Deut. 4. 21, 22; 31. 14. 2 Tim. 4. 6. ** Ioan 21. 18, 19.

15 Dar mă voi sângui ca după plecarea mea, să puteți în orice vreme să vă aduceți aminte de acestea.

16 Căci noi n'am urmat niște basme * închipuite, născocite cu iscusință, când v'am făcut cunoscut puterea Domnului nostru Isus Hristos și venirea lui, ci am fost ** martori cu ochii ai măreției lui.

* 1 Cor. 1. 17; 2. 1, 5. 2 Cor. 2. 17; 4. 2. ** Mat. 17. 1, 2. Marc. 9. 2. Ioan 1. 14. 1 Ioan 1. 1; 4. 14.

17 Căci el * a luat dela Dumnezeu Tatăl cinste și

slavă, când i s'a adus acest glas de slava cea măreață. Acesta este Fiul meu cel iubit în care mi-am găsit plăcerea. * Mat. 3. 17; 17. 5. Marc. 1. 11; 9. 7. Luc. 3. 22; 9. 35.

18 Și noi înșine am auzit acest glas adus din cer, pe când eram cu el, pe muntele * cel sfânt.

* Exod. 3. 5. Ios. 5. 15. Mat. 17. 6.

19 Și avem cuvântul proorocesc făcut mai temeinic, la care bine faceți că luați aminte, ca la o * candelă strălucitoare într'un loc păcios până să se lumineze de ziua și să răsară luceafărul ** dimineții în inimile voastre, * Ps. 119. 105. Ioan 5. 35. ** 2 Cor. 4. 4, 6. Apoc. 2. 28; 22. 16.

20 Știind aceasta mai întâi, că nici o * proorocie a * scripturii nu se tâlcuiește singură. * Rom. 12. 6.

21 Căci nicio * proorocie n'a venit vreodată prin voința omului: ci ** oameni sfinți ai lui Dumnezeu au vorbit mânați de Duhul Sfânt.

* 2 Tim. 3. 16. 1 Pet. 1. 11. ** 2 Sam. 23. 2. Luc. 1. 70. Fapt. 1. 16; 3. 18.

Învățătorii mincinoși.

2 Dar au fost * și prooroci mincinoși în popor după cum și ** între voi vor fi învățătorii mincinoși, cari vor băga pe furis secte de pieire, tăgăduind † chiar pe

stăpânul care † i-a răscumpărat, aducând * † asupra lor o grabnică pieire. * Deut. 13. 1. ** Mat. 24. 41. Fapt. 20. 30. 1 Cor. 11. 19. 1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 3. 1-5. 1 Ioan 4. 1. Iuda 18. † Iuda 4. † 1 Cor. 6. 20. Col. 3. 13. Efes. 1. 7. Evr. 10. 29. 1 Pet. 1. 18. Apoc. 5. 9. † Filip. 3. 19.

2 Și mulți vor urma după destrăbălările lor; și din pricina lor calea adevărului va fi hulită,

3 și în * lăcomie de bani vor căuta un câștig ** dela voi prin cuvântări plătute; dar judecata † lor dedemult nu întârziează și pieirea lor nu dormitează. * Rom. 16. 18. 2 Cor. 12. 17, 18. 1 Tim. 6. 5. Tit. 1. 11. ** 2 Cor. 2. 17. Cap. 1. 16. † Deut. 32. 35. Iuda 4. 15.

4 Căci dacă n'a cruțat Dumnezeu pe * îngerii cari ** au păcătuit ei i-a aruncat în Tartar, † și i-a încredințat ca să fie păstrați în adâncuri de întunec pentru judecată; —

* Iov 4. 18. Iuda 6. ** Ioan 8. 44. 1 Ioan 3. 8. † Luc. 8. 31. Apoc. 20. 2, 3.

5 și n'a cruțat lumea veche ei a păzit pe Noe, * al optulea propovăduitor ** de dreptate, când a adus † potopul peste lumea celor necucernici;

* Fac. 7. 1, 7, 23. Evr. 11. 7. 1 Pet. 3. 20. ** 1 Pet. 3. 19. † Cap. 3. 6.

6 și după ce a prefăcut în cenușă cetățile * Sodo-

mei și Gomorei, le-a osândit printr-o răsturnare deplină, punându-le ** pildă celor ce aveau să fie necucernici; * Fac. 19. 24.

Deut. 29. 23. Iuda 7. ** Num. 26. 10.

7 și * a scăpat pe dreptul Lot, tare muncit de petrecerea în destrăbălare a celor nelegiuți; * Fac. 19. 16.

8 (căci dreptul acesta care locuia între ei prin vedere și auzire își chinua * zi de zi sufletul său drept cu lucrurile lor nelegiuite) —

* Ps. 119. 139, 158. Ezech. 9. 4.

9 Domnul știe * să scape din ispită pe cei cucernici și să păstreze pe nedrepți ca să fie pedepsiți în ziua judecății;

* Ps. 34. 17, 19. 1 Cor. 10. 13.

10 și mai ales pe * ceice umblă după carne în pofta necurăției și disprețuiesc stăpânirea. Indrăzneți, ** îngâmfai, ei nu se cutremură hulind slavele,

* Iuda 4, 7, 8, 10, 16. ** Iuda 8.

11 pe când îngerii, * fiind mai mari în tărie și putere, n'aduc înaintea Domnului nicio judecată hulitoare împotriva lor.

* Iuda 9.

12 Aceștia însă ca * niște dobitoace fără minte, născuți firește ca să fie prinși și nimicite, hulind în cele

ce nu știu, vor fi nimiciți și ei în stricăciunea lor,

* Ier. 12. 3. Iuda 10.

13 * suferind nedreptate ca răsplătă a nedreptății; ei socotesc plăcere ** desfătarea în timpul zilei, pete și înclinăciuni, † desmierdându-se în înșelăciunile lor în timp ce ospătează

†† cu voi, * Filip. 3. 19. ** Rom. 13. 13. * Iuda 12. †† 1 Cor. 11. 20, 21.

14 având ochii plini de preacurvie și cari nu pot înceta dela păcat, momind sufletele neînlărite; având * inima deprinsă la lăcomie de bani, copii ai blestemului;

* Iuda 11.

15 părăsind calea dreaptă, s'au rătăcit, urmând calea lui Balaam, * fiul lui Beor, care a iubit plata nedreptății.

* Num. 22. 5. 7, 21, 23, 28. Iuda 11.

16 dar a fost mustrat pentru călcarea lui de lege: o măgărită fără glas a grăit cu glas de om și a oprit nebania proorocului.

17 Aceștia * sunt puțuri fără apă și neguri mânate de furtună; pentru cari este păstrată întunecimea întunecului.

* Iuda 12, 13.

18 Căci rostind * mari umflări de vorbe de desertațiune, momesc prin poftele cărnii, prin destrăbălările lor pe ceice deabia

** au fugit de ceice trăiesc în rătăcire; * Iuda 16. Ept. 2. 40. ** Cap. 1. 4. Vers. 20.

19 făgăduindu-le slobozenia * când ei înșiși sunt robi ** ai stricăciunii; căci de cine este biruit cineva, aceluia îi este rob.

* Gal. 5. 13. 1 Pet. 2. 16. ** Ioan 8. 34. Rom. 6. 16.

20 Căci dacă, * după ce au ** fugit de necurățiile lumii prin † cunoștința deplină a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, iarăși s'au încercat în ele și sunt biruiți, starea lor de pe urmă a ajuns mai rea decât cea dintâi.

* Mat. 12. 45. Luc. 7. 26. Ebr. 6. 4, etc.; 10. 26, 27. ** Cap. 1. 4. Vers. 18. † Cap. 1. 2.

21 Căci mai * bine era pentru ei să nu fi cunoscut deplin calea dreptății, decât după ce au cunoscut-o deplin, să se întoarcă dela sfânta poruncă încredințată lor.

* Luc. 12. 47, 48. Ioan 9. 41; 15. 22.

22 Li s'a întâmplat după pilda adevărată: Cănele * s'a întors la vărsătura sa, și scroafa spălată ca să se lăvălească în mocirlă.

* Prov. 26. 11.

Venirea Domnului.

3 Vă scriu acum, preaiubiților, această a doua epistolă și în amândouă vă deștept * mintea voastră

curată spre a vă aduce aminte,

* Cap. 1. 13.

2 ca să vă amintiți de cuvintele vorbite mai înainte de sfinții prooroci și * de porunca Domnului și Mântuitorului prin apostolii voștri:

* Iuda 17.

3 cunoscând mai întâi * aceasta, că în zilele de pe urmă vor veni batjocoritori cu batjocură, umblând ** potrivit cu înseși poftele lor

* 1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 3. 1. Iuda 18. ** Cap. 2. 10.

4 și zicând: Unde * este făgăduința venirii lui? Căci de când au adormit părinții, toate rămân cum erau dela începutul facerii lumii.

* Isa. 5. 19. Ier. 17. 15. Ezech. 12. 22, 27. Mat. 24. 48. Luc. 12. 45.

5 Căci ei uită aceasta cu voia, că de demult au fost ceruri și un pământ încheat * din apă și prin apă prin ** cuvântul lui Dumnezeu,

* Fac. 1. 6, 9. Ps. 33. 6. Ebr. 11. 3.

** Ps. 24. 2; 136. 6. Col. 1. 17.

6 prin care * lumea care era atunci a pierit potopită cu apă.

* Fac. 7. 11; 21—23. Cap. 2. 5.

7 Dar cerurile * cari sunt acum și pământul au fost păstrate prin același cuvânt pentru foc, ** fiind ținute pentru ziua judecății

și pieirii oamenilor necernici.

* Vers. 10. ** Mat. 25. 41. 2 Tes. 1. 8.

8 Și nu uitați acest lucru, preaiubiților, că o singură zi la Domnul este ca o mie de ani și o * mie de ani ca o singură zi.

* Ps. 90. 4.

9 Domnul nu * întârziază cu făgăduința, după cum socotesc unii că este întârziere; ci rabdă îndelung ** pentru voi, nevrând † să piară vreunii, ci †† toți să vină la pocăință.

* Hab. 2. 3. Ebr. 10. 37. ** Isa. 30. 18. 1 Pet. 3. 20. Vers. 15. † Ezech. 18. 23, 32; 33. 11. †† Rom. 2. 4. 1 Tim. 2. 4.

10 Dar ziua Domnului va * veni ca un hoț și în ziua aceea cerurile ** vor trece cu mare vâjii, iar stihiiile aprinse vor fi desfăcute și pământul și lucrurile cari sunt în el vor fi arse de tot.

* Mat. 24. 43. Luc. 12. 39. 1 Tes. 5. 2. Apoc. 3. 3; 16. 15. ** Ps. 102. 26. Isa. 51. 6. Mat. 24. 35. Marc. 13. 31. Rom. 8. 12. Ebr. 1. 11. Apoc. 20. 11; 21. 1.

Indemn la sfîntenie.

11 Fiindcă toate acestea deci au să fie desfăcute, ce fel trebuie să fiți voi în * purtări sfinte și în cucernicii,

* 1 Pet. 1. 15.

12 așteptând * și grăbind venirea zilei lui Dumnezeu, din pricina căreia cerurile fiind aprinse,

vor ** fi desfăcute și stihile se ț vor topi arzând.

* 1 Cor. 1. 7. Tit. 2. 13. ** Ps. 50. 3. Isa. 34. 4. † Mic. 1. 4. Vers. 10.

13 Dar noi, potrivit făgăduinței lui, așteptăm ceruri *noui și pământ nou în care locuiește dreptatea.

* Isa. 65. 17; 66. 22. Apoc. 21. 1, 27.

14 Pentru aceea, preaiubiților, fiindcă așteptați acestea, sârguiți-vă ca să *fiți aflați în pace, nepătați și fără vină înaintea lui;

* 1 Cor. 1. 8; 15. 58. Filip. 1. 10. 1 Tes. 3. 13; 5. 23.

15 și socotiți că îndelunga-răbdare *a Domnului nostru este mântuire, după cum v'a scris și preaiubitul nostru frate Pavel, potrivit înțelepciunii date lui;

* Rom. 2. 4. 1 Pet. 3. 20. Vers. 9.

16 ca și în toate episto-

lele lui, când vorbește *în ele despre acestea, în cari unele sunt greu de înțeles, pe cari cei neștiutori și neîntăriți le înțelochiază ca și pe celelalte scripturi, spre pieirea lor înșile.

* Rom. 8. 19. 1 Cor. 15. 24. 1 Tes. 4. 15.

17 Voi deci, preaiubiților, fiindcă știți *acestea* *mai dinainte, păziți-vă ** ca nu cumva, lăsându-vă duși de rătăcirea celor fărădelege, să cădeți din statornicia voastră.

* Marc. 13. 23. Cap. 1. 12. ** Efes. 4. 14. Cap. 1. 10, 11; 2. 18.

18 Ci *creșteți în harul și cunoștința Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos. A lui ** să fie slava și acum și în ziua vecinicii! Amin.

* Efes. 4. 15. 1 Pet. 2. 2. ** 2 Tim. 4. 18. Apoc. 1. 6.

ÎNȚAIA EPISTOLĂ SOBORNICEASCĂ A LUI IOAN.

Cuvântul vieții.

1 Ce *era dela început, ce am auzit, ce ** am văzut cu ochii noștri, ce am primit și au pipăit mâinile ț noastre, despre Cuvântul vieții;

* Ioan 1. 1. Cap. 2. 13. ** Ioan 1. 14. 2 Pet. 1. 16. Cap. 4. 14. † Luc. 24. 39. Ioan 20. 27.

2 (și viața *s'a arătat ** și noi am văzut și ț mărturisim și ț ț vă vestim viața cea vecinică, cea care *ț era la Tatăl și ni s'a arătat);

* Ioan 1. 4; 11. 25; 14. 6. ** Rom. 16. 26. 1 Tim. 3. 16. Cap. 3. 5. † Ioan 21. 24. Fapt. 2. 32. † Cap. 5. 20. † Ioan 1. 1, 2.

3 ce * am văzut și am auzit, vă vestim și vouă, ca și voi să aveți părtășie cu noi. Și părtășia ** noastră este cu Tatăl și cu Fiul său Isus Hristos.

* Fapt. 4. 20. ** Ioan 17. 21. 1 Cor. 1. 9. Cap. 2. 24.

4 Și scriem acestea, ca bucuria *voastră să fie împlinită.

* Ioan 15. 11; 16. 24. 2 Ioan 12.

Dumnezeu este lumină.

5 Și aceasta este solia *pe care am auzit-o dela el și pe care v'o vestim: că Dumnezeu ** este lumină și în el nu este niciun întunerec. *Cap. 3. 11. ** Ioan 1. 9; 8. 12; 9. 5; 12. 35, 36.

6 Dacă *zicem că avem părtășie cu el și umblăm în întunerec, mințim și nu facem adevărul.

* 2 Cor. 6. 14. Cap. 2. 4.

7 Iar dacă umblăm în lumină, după cum el însuș este în lumină, avem părtășie unii cu alții și sângele *lui Isus, Fiul său, ne curățește de orice păcat. * 1 Cor. 6. 11. Efes. 1. 7. Ebr. 9. 14. 1 Pet. 1. 19. Cap. 2. 2. Apoc. 1. 5.

8 Dacă *zicem că n'avem păcat, ne amăgim pe noi înșine și ** adevărul nu este în noi.

* 1 Reg. 8. 46. 2 Cron. 6. 36. Iov 9. 2; 15. 14; 25. 4. Prov. 20. 9. Ecl. 7. 20. Iac. 3. 2. ** Cap. 2. 4.

9 Dacă *ne mărturisim

păcatele, el este credincios și drept ca să ne ierte păcatele și să ** ne curățească de orice nedreptate.

* Ps. 32. 5. Prov. 28. 13. ** Ps. 5. 2. Vers. 7.

10 Dacă zicem că n'am păcătuit, îl facem mincinos și cuvântul lui nu este în noi.

2 Copilașii mei, acestea vi le scriu ca să nu păcătuiți. Și dacă a păcătuit cineva, avem *un Avocat la Tatăl, pe Isus Hristos cel drept. * Rom. 8. 31. 1 Tim. 2. 5. Ebr. 7. 25; 9. 24.

2 Și el însuș este *ispășirea pentru păcatele noastre, dar nu numai pentru ale noastre ci ** și pentru ale lumii întregi.

* Rom. 3. 25. 2 Cor. 5. 18. Cap. 1. 7; 4. 10. ** Ioan 1. 29; 4. 42; 11. 51, 52. Cap. 4. 14.

Păzirea poruncilor.

3 Și prin aceasta cunoaștem că îl cunoaștem, dacă păzim poruncile lui.

4 Cine *zice: Il cunosc! și nu păzește poruncile lui, este un *mincinos și adevărul nu este în el.

* Cap. 1. 6; 4. 20. ** Cap. 1. 8.

5 Iar cine *păzește cuvântul lui, în el ** iubirea lui Dumnezeu este cu adevărat desăvârșită. Prin ț aceasta cunoaștem că suntem în el. * Ioan 14. 21. 23.

** Cap. 4. 12. † Cap. 4. 13.

6 Cine *zice că rămâne în el, este dator ca și el însuș să umble ** astfel cum a umblat el.

* Ioan 15. 4, 5. ** Mat. 11. 29. Ioan 13. 15. 1 Pet. 2. 21.

Dragostea frățească.

7 Prea-iubiților, nu *vă scriu o poruncă nouă, ci o poruncă veche, pe care ** ați avut-o dela început. Porunca cea veche este cuvântul pe care l-ați auzit.

* 2 Ioan 5. ** Cap. 3. 11. 2 Ioan 5.

8 Iarăș vă scriu o poruncă * nouă, ceea ce este adevărat în el și în voi, fiindcă ** întunerecul trece și lumina * adevărată strălucește acum.

* Ioan 13. 34; 15. 12. ** Rom. 13. 12. Efes. 5. 8. 1 Tes. 5. 5, 8. † Ioan 1. 9; 8. 12; 12. 35.

9 Cine *zice că este în lumină și urăște pe fratele său, este în întunec până acum.

* 1 Cor. 13. 2. 2 Pet. 1. 9. Cap. 3. 14, 15.

10 Cine *iubește pe fratele său, rămâne în lumină și în el ** nu este niciun prilej de policare.

* Cap. 3. 14. ** 2 Pet. 1. 10.

11 Iar cine urăște pe fratele său, este în întunec și umblă * în întunec și nu știe încotro se duce, pentru că întunerecul i-a orbit ochii. * Ioan 12. 35.

Destipirea de lume.

12 Vă scriu, copilașilor, fiindcă păcatele * vă sunt iertate prin numele lui.

* Luc. 24. 47. Fapt. 4. 12; 10. 43; 13. 38. Cap. 1. 7.

13 Vă scriu, părinților, fiindcă ați cunoscut pe Celce este dela * început. Vă scriu, tinerilor, fiindcă ați biruit pe cel rău. Vă scriu, copilașilor, fiindcă ați cunoscut pe Tatăl.

* Cap. 1. 1.

14 V'am scris, părinților, fiindcă ați cunoscut pe Celce este dela început. V'am scris, tinerilor, fiindcă sunteți * tari și cuvântul lui Dumnezeu rămâne în voi și ați biruit pe cel rău.

* Efes. 6. 10.

15 Nu *iubiți lumea nici celece sunt în lume. Dacă ** iubește cineva lumea, iubirea Tatălui nu este în el.

* Rom. 12. 2. ** Mat. 6. 24. Gal. 1. 10. Iac. 4. 4.

16 Fiindcă tot ce este în lume, pofta cărnii și pofta ochilor * și trufia vieții, nu este dela Tatăl ci este din lume. * Ecl. 5. 11.

17 Și lumca * trece și pofta ei, dar cine face voia lui Dumnezeu rămâne în veac.

* 1 Cor. 7. 31. Iac. 1. 10; 4. 14. 1 Pet. 1. 24.

Antihristii.

18 Copilașilor, * este ** ceasul depe urmă; și după

cum ați auzit că vine antihrist, † și acum †† sunt mulți antihristi, de unde cunoaștem că *† este ceasul depe urmă.

* Ioan 21. 5. ** Ebr. 1. 2. † 2 Tes. 2. 3, etc. 2 Pet. 2. 1. Cap. 4. 3. †† Mat. 24. 5, 24. 2 Ioan 7. *† 1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 3. 1.

19 Ei au ieșit dintre * noi dar nu erau dintre noi; căci dacă ** ar fi fost dintre noi, ar fi rămas cu noi; ci *au ieșit* ca † să se arate că nu toți sunt dintre noi.

* Dent. 13. 13. Ps. 41. 9. Fapt. 20. 30. ** Mat. 24. 21. Ioan 6. 37; 10. 23, 29. 2 Tim. 2. 19. † 1 Cor. 11. 19.

20 Și voi * aveți ungerea dela ** Cel Sfânt și știți † toate.

* 2 Cor. 1. 21. Ebr. 1. 9. Vers. 27. ** Marc. 1. 24. Fapt. 3. 14. † Ioan 10. 4, 5; 14. 26; 16. 13. Vers. 27.

21 Nu v'am scris fiindcă nu știți adevărul, ci pentru că-l știți și pentru că orice minciună nu este din adevăr.

22 Cine * este mincinosul dacă nu celce tăgăduiește că Isus este Hristosul? Acesta este antihristul, *adică* celce tăgăduiește pe Tatăl și pe Fiul. * Cap. 4. 3. 2 Ioan 7.

23 Oricine * care tăgăduiește pe Fiul n'are nici pe Tatăl; cine ** mărturisește pe Fiul are și pe Tatăl.

* Ioan 15. 23. 2 Ioan 9.

** Ioan 14. 7, 9, 10. Cap. 4. 15.

24 Cât despre voi, ce * ați auzit dela început, să rămână în voi. Dacă va rămânea în voi ce ați auzit dela început, veți ** rămânea și voi în Fiul și în Tatăl.

* 2 Ioan 6. ** Ioan 14. 23. Cap. 1. 3.

25 Și * aceasta este făgăduința pe care el însuș ne-a făgăduit-o: viața vecinică. * Ioan 17. 3. Cap. 1. 2; 5. 11.

26 V'am scris acestea despre * ceice vă amăgesc.

* Cap. 3. 7. 2 Ioan 7.

27 Și cât despre voi, ungerea * pe care ați primit-o dela el rămâne în voi și n'aveți ** trebuință să vă † învețe cineva; ci, după cum ungerea lui vă învață despre toate și este adevărată și nu este o minciună și după cum v'a învățat ea, rămâneți în el.

* Vers. 20. ** Ier. 31. 33, 34. Ebr. 8. 10, 11. † Ioan 14. 26; 16. 13. Vers. 20.

Copiii lui Dumnezeu.

28 Și acum, copilașilor, rămâneți în el; ca, atunci când * se va arăta el, să ** avem îndrăzneală și să nu fim dați de rușine de el la venirea lui.

* Cap. 3. 2. ** Cap. 4. 17.

29 Dacă * știți că el este drept, cunoașteți și că oricine ** care face dreptatea este născut din el.

* Fapt. 14. 22. ** Cap. 3. 7, 10.

3 Vedeti ce fel de iubire ne-a dăruit Tatăl ca să * fim numiți copii ai lui Dumnezeu; și suntem. Pentru aceea ** lumea nu ne cunoaște, fiindcă nu l-a cunoscut pe el. * Ioan 1. 12. ** Ioan 15. 18, 19; 16. 3; 17. 25.

2 Prea-iubiților, acum * suntem copii ai lui Dumnezeu și nu s'a arătat încă ** ce vom fi. Știm că atunci când se va arăta el, vom + fi asemenea lui; fiindcă îl ++ vom vedea cum este.

* Isa. 56. 5. Rom. 8. 15. Gal. 3. 26; 4. 6. Cap. 5. 1. ** Rom. 8. 18. 2 Cor. 4. 17. † Rom. 8. 29. 1 Cor. 15. 49. Filip. 3. 21. Col. 3. 4. 2 Pet. 1. 4. †† Iov 19. 26. Ps. 16. 11. Mat. 5. 8. 1 Cor. 13. 12. 2 Cor. 5. 7.

3 Și oricine * care are nădejdea aceasta în el, se curățește după cum el este curat.

* Cap. 4. 17.

4 Oricine care face păcatul, face și nelegiuire * și păcatul este nelegiuire.

* Rom. 4. 15. Cap. 5. 17.

5 Și voi știți că * el s'a arătat ca să ** ridice păcatele; și în el † nu este păcat. * Cap. 1. 2. ** Isa. 53. 5, 6, 11. 1 Tim. 1. 15. Evr. 1. 3; 9. 26. 1 Pet. 2. 24. † 2 Cor. 5. 21. Evr. 4. 15; 9. 18. 1 Pet. 2. 24.

6 Oricine care rămâne în el nu păcătuiește; oricine * care păcătuiește, nu l-a văzut nici nu l-a cunoscut. * Cap. 2. 4; 4. 8. 3 Ioan 11.

7 Copilașilor, nimeni * să nu vă amăgească: cine ** face dreptatea este drept, după cum și el este drept. * Cap. 2. 26. ** Ezech. 18. 5—9. Rom. 2. 13. Cap. 2. 29.

8 Cine * face păcatul este din diavolul, pentru că dela început diavolul păcătuiește. Pentru aceea s'a arătat Fiul lui Dumnezeu, ca ** să sfărâme lucrările diavolului.

* Mat. 13. 38. Ioan 8. 44. ** Fac. 3. 15. Luc. 10. 18. Ioan 16. 11. Evr. 2. 14.

9 Oricine * care este născut din Dumnezeu nu face păcat pentru că sămânța ** lui rămâne în el; și nu poate păcătui fiindcă este născut din Dumnezeu.

* Cap. 5. 18. ** 1 Pet. 1. 23.

10 Prin aceasta sunt învederați copiii lui Dumnezeu și copiii diavolului: oricine * care nu face dreptate nu este din Dumnezeu, nici ** cine nu iubeste pe fratele său.

* Cap. 2. 29. ** Cap. 4. 8.

Inbirea cu fapta.

11 Pentru că aceasta * este solia pe care ați auzit-o dela început, ca să ne iubim ** unii pe alții.

* Cap. 1. 5; 2. 4. ** Ioan 13. 34; 15. 12. Vers. 23. Cap. 4. 7, 21. 2 Ioan 5.

12 Nu după cum era Cain * din cel rău și a ucis pe fratele său. Și pentru ce l-a ucis? Fiindcă lucrările

lui erau rele iar ale fratelui său drepte.

* Fac. 4. 4, 8. Evr. 11. 4. Iuda 11.

13 Nu vă mirați, fraților, dacă vă * urăște lumea.

* Ioan 15. 18, 19; 17. 14. 2 Tim. 3. 12.

14 Noi * știm că am trecut din moarte la viață pentru că iubim pe frați; cine ** nu iubeste, rămâne în moarte.

* Cap. 2. 10. ** Cap. 2. 9, 11.

15 Oricine * care urăște pe fratele său este omoritor de oameni; și știți că orice omoritor ** de oameni n'are viață vecinică rămânând în el.

* Mat. 5. 21, 22. Cap. 4. 20. ** Gal. 5. 21. Apoc. 21. 8.

16 Prin aceasta am cunoscut * iubirea, pentru că el și-a pus viața pentru noi; și noi suntem datori să ne punem viețile pentru frați.

* Ioan 3. 16; 15. 13.

Rom. 5. 8. Efes. 5. 2, 25. Cap. 4. 9, 11.

17 Iar cine * are bunurile lumii și privește pe fratele său care are trebuință și își închide inima dela el, cum rămâne ** în el iubirea lui Dumnezeu?

* Deut. 15. 7. Luc. 3. 11. ** Cap. 4. 20.

18 Copilașilor, să * nu iubim cu vorba, nici cu limba, ci în faptă și în adevăr. * Ezech. 33. 31. Rom. 12. 9. Efes. 14. 5. Iac. 2. 15, 16. 1 Pet. 3. 22.

19 Și prin aceasta vom cunoaște că * suntem din adevăr și ne vom liniști inimile înaintea lui:

* Ioan 18. 37. Cap. 1. 8.

20 că dacă * ne osândește inima noastră, Dumnezeu este mai mare decât inima noastră și cunoaște toate.

* 1 Cor. 4. 4.

21 Prea-iubiților, * dacă inima noastră nu ne osândește, avem ** îndrăzneală la Dumnezeu.

* Iov 22. 26. ** Evr. 10. 22. Cap. 2. 28; 4. 17.

22 Și orice * cerem, primim dela el, pentru că păzim poruncile lui și ** facem cele plăcute înaintea lui.

* Ps. 34. 15; 145. 18, 19. Prov. 15. 29. Ier. 29. 12. Mat. 7. 8; 21. 22. Marc. 11. 24. Ioan 14. 13; 15. 7; 16. 23, 24. Iac. 5. 16. Cap. 5. 14. ** Ioan 8. 29; 9. 31.

23 Și * aceasta este porunca lui ca să credem în numele Fiului său Isus Hristos și să ** ne iubim unii pe alții, după cum † ne-a dat poruncă.

* Ioan 6. 29; 17. 3. ** Mat. 22. 39. Ioan 31. 34; 5. 12. Efes. 5. 2. 1 Tes. 4. 9. 1 Pet. 4. 8. Vers. 11. Cap. 4. 21. † Cap. 2. 8, 10.

24 Și cine * păzește poruncile lui rămâne în el, și el în el; ** și † prin aceasta cunoaștem că el rămâne în noi, prin Duhul pe care ni l-a dat.

* Ioan 14. 23; 15. 10. Cap. 4. 12. ** Ioan 17. 21, etc. † Rom. 8. 9. Cap. 4. 13.

Proorocii mincinoși.

4 Prea-iubiților, * nu cre-
deți orice duh, ci ** cer-
cați duhurile dacă sunt din
Dumnezeu, fiindcă mulți †
prooroci mincinoși au ieșit
în lume.

* Ier. 29. 8. Mat. 24. 4. ** 1 Cor. 14. 29.
1 Tes. 5. 21. Apoc. 2. 2. † Mat. 24. 5.
24. Fapt. 20. 30. 1 Tim. 4. 1. 2 Pet. 2. 1.
Cap. 2. 18. 2 Ioan 7.

2 Prin aceasta cunoașteți
Duhul lui Dumnezeu: ori-
ce * duh care mărturisește
pe Isus Hristos venit în
carne este din Dumnezeu.

* 1 Cor. 12. 3. Cap. 5. 1.

3 Și orice * duh care nu
mărturisește pe Isus nu
este din Dumnezeu; și a-
cesta este al lui antihrist,
despre care ați auzit că
vine și acum chiar ** este
în lume. * Cap. 2. 22. 2 Ioan 7.
** 2 Tes. 2. 7. Cap. 2. 18, 22.

4 Voi * sunteți din
Dumnezeu, copilașilor, și
i-ați biruit, pentru că cel ce
este în voi este mai mare
decât cel ** ce este în lume.
* Cap. 5. 4. ** Ioan 12. 31; 14. 30; 16. 11.
1 Cor. 2. 12. Efes. 2. 2; 6. 12.

5 Ei * sunt din lume;
pentru aceea vorbesc ca din
lume și lumea ** îi ascultă.

* Ioan 3. 31. ** Ioan 15. 19; 17. 14.

6 Noi suntem din
Dumnezeu; cine * cunoaște
pe Dumnezeu ne ascultă;
cine nu este din Dumnezeu
nu ne ascultă. Prin aceasta

cunoaștem duhul ** adevă-
rului și duhul rătăcirii.

* Ioan 8. 47; 10. 27. 1 Cor. 14. 37.
2 Cor. 10. 7. ** Isa. 8. 20. Ioan 14. 17.

Dumnezeu este iubire.

7 Prea-iubiților, * să ne
iubim unii pe alții, pen-
trucă iubirea este din
Dumnezeu și oricine care
iubește este născut din
Dumnezeu și cunoaște pe
Dumnezeu. * Cap. 3. 10, 11, 23.

8 Cine nu iubește, n'a
* cunoscut pe Dumnezeu,
** pentru că Dumnezeu este
iubire. * Cap. 2. 4; 3. 6. ** Vers. 16.

9 În aceasta a fost ară-
tată iubirea lui Dumnezeu
către noi, că * Dumnezeu a
trimis în lume pe Fiul său
singurul născut, ca ** să
trăim prin el.

* Ioan 3. 16. Rom. 5. 8; 8. 32. Cap. 3.
16. ** Cap. 5. 11.

10 În aceasta este iubi-
rea, nu * pentru că noi am
iubit pe Dumnezeu, ci
pentru că el ne-a iubit și a
trimis pe Fiul său ca să
fie ispășirea ** pentru pă-
tele noastre. * Ioan 15. 16.

Rom. 5. 8, 10. Tit. 3. 4. ** Cap. 2. 2.

11 Prea-iubiților, dacă *
Dumnezeu ne-a iubit ast-
fel și noi suntem datori să
ne iubim unii pe alții.

* Mat. 18. 33. Ioan 15. 12, 13. Cap. 3. 16.

12 Nimeni * n'a văzut pe
Dumnezeu vreodată; dacă
ne iubim unii pe alții,

Dumnezeu rămâne în noi
și iubirea ** lui este desă-
vârșită în noi.

* Ioan 1. 18. 1 Tim. 6. 16. Vers. 20.

** Cap. 2. 5. Vers. 18.

13 Prin aceasta cunoaș-
tem * că rămânem în el, și
el în noi, fiindcă ne-a dat
din Duhul lui.

* Ioan 14. 20. Cap. 3. 24.

14 Și noi * am primit și
mărturisim că Tatăl ** a
trimis pe Fiul ca să fie
Mântuitorul lumii.

* Ioan 1. 14. Cap. 1. 1, 2. ** Ioan 3. 17.

15 Cine * va mărturisi
că Isus este Fiul lui
Dumnezeu, Dumnezeu
rămâne în el și el în
Dumnezeu.

* Rom. 10. 9. Cap. 5. 1, 5.

16 Și noi am cunoscut și
am crezut iubirea pe care
o are Dumnezeu către noi.
Dumnezeu * este iubire; și
cine ** rămâne în iubire,
rămâne în Dumnezeu și
Dumnezeu rămâne în el.

* Vers. 8. ** Cap. 3. 24. Vers. 12.

17 În aceasta este făcută
desăvârșită iubirea cu noi
ca * să avem îndrăzneală
în ziua judecății, căci cum
este el așa suntem și noi
în lumea aceasta.

* Iac. 2. 13. Cap. 2. 26; 19. 21.

18 În iubire nu este te-
mere: ci iubirea desăvâr-
șită aruncă afară temerea,
fiindcă * temerea are pe-
deapsă; și cine se teme nu

** este făcut desăvârșit în
iubire. * Cap. 3. 3. ** Vers. 12.

19 Noi iubim pentru că
el cel dintâi ne-a iubit.

20 Dacă * zice cineva:
Iubesc pe Dumnezeu, și u-
răște pe fratele său, este
un mincinos; căci cine nu
iubește pe fratele său pe
care l-a văzut, nu poate
iubi pe Dumnezeu pe **
care nu l-a văzut.

* Cap. 2. 4; 3. 17. ** Vers. 12.

21 Și avem această po-
runcă * dela el, că cine iu-
bește pe Dumnezeu, iu-
bește și pe fratele său.

* Mat. 22. 37, 39. Ioan 13. 34; 15. 12.
Cap. 3. 23.

*Credința în Isus și urmă-
rile ei.*

5 Oricine care crede * că
Isus ** este Hristosul,
este născut din Dumnezeu,
și oricine care iubește pe
cel ce a născut, iubește și
pe cel născut din el.

* Ioan 1. 12. ** Cap. 2. 22, 23; 4. 2, 15.

† Ioan 1. 13. †† Ioan 15. 23.

2 Prin aceasta cunoaș-
tem că iubim pe copiii lui
Dumnezeu când iubim pe
Dumnezeu și facem po-
runcile lui.

3 Căci * iubirea lui
Dumnezeu este aceasta: să
păzim poruncile lui; și **
poruncile lui nu sunt grele.

* Ioan 14. 15, 21, 23; 15. 10. 2 Ioan 6.

** Mic. 6. 8. Mat. 11. 30.

4 Pentru că orice * este

născut din Dumnezeu biruiește lumea; și aceasta este biruința care a biruit lumea: credința noastră.

* Ioan 16. 33. Cap. 3. 9; 4. 4.

5 Cine este celce biruiește lumea dacă nu celce * crede că Isus este Fiul lui Dumnezeu?

* 1 Cor. 15. 57. Cap. 4. 15.

6 Acesta este celce a venit prin * apă și sânge, *adică* Isus Hristos; nu în apă numai, ci în apă și în sânge;

* Ioan 19. 34.

7 și Duhul * este celce mărturisește, fiindcă Duhul este adevărul.

* Ioan 14. 17; 15. 26; 16. 13. 1 Tim. 3. 16.

8 Pentru că sunt trei cari mărturisesc: Duhul și apa și sângele; și aceștia trei se învoiesc într-o singură mărturie.

9 Dacă primim mărturia * oamenilor, mărturia lui Dumnezeu este mai mare, pentru că ** mărturia lui Dumnezeu este aceasta că a mărturisit despre Fiul său.

* Ioan 8. 17, 18. ** Mat. 3. 16, 17; 17. 5.

10 Cine * crede în Fiul lui Dumnezeu are mărturia în sine însuș; cine nu crede pe Dumnezeu, l-a ** făcut mincinos, pentru că n'a crezut în mărturia pe care a mărturisit-o

Dumnezeu despre Fiul său.

* Rom. 8. 16. Gal. 4. 6. ** Ioan 3. 33; 5. 38.

11 Și * aceasta este mărturia: că Dumnezeu ne-a dat viața vecinică și ** această viață este în Fiul său.

* Cap. 2. 25. ** Ioan 1. 4. Cap. 4. 9.

12 Cine * are pe Fiul, are viața; cine n'are pe Fiul lui Dumnezeu, n'are viața.

* Ioan 3. 36; 5. 24.

13 V'am scris acestea * ca ** să știți că aveți viață vecinică, voi cari credeți în numele Fiului lui Dumnezeu.

* Ioan 20. 31. ** Cap. 1. 1, 2.

Puterea rugăciunii.

14 Și aceasta este îndrăzneala pe care o avem la el: că, dacă * cerem ceva după voia lui, ne ascultă.

* Cap. 3. 22.

15 Și dacă știm că ne ascultă orice cerem, știm că avem cererile pe cari le-am cerut dela el.

16 Dacă vede cineva pe fratele său păcătuiind cu un păcat care nu este spre moarte, va cere și *Dumnezeu* * îi va da viața pentru ceice nu păcătuesc spre moarte. Este ** un păcat spre moarte; nu ț zic ca să facă cerere pentru păcatul acela.

* Iov 42. 8. Iac. 5. 14, 15. ** Mat. 12. 31, 32. Marc. 3. 29. Luc. 12. 10. Evr. 6. 4, 6; 10. 26. † Ier. 7. 16; 14. 11. Ioan 17. 9.

17 Orice * nedreptate este păcat; și este un păcat care nu este spre moarte.

* Cap. 3. 4.

18 Știm că oricine * care a fost născut din Dumnezeu nu păcătuieste, ci celce a fost născut din Dumnezeu se păzește ** pe sine însuș și cel rău nu-l atinge.

* 1 Pet. 1. 23. Cap. 3. 9. ** Iac. 1. 27.

19 Știm că suntem din Dumnezeu și lumea întreagă * zace în cel rău.

* Gal. 1. 4.

20 Și știm că Fiul lui Dumnezeu a venit și ne-a * dat pricepere ca să ** cunoaștem pe Cel adevărat, și suntem în Cel adevărat, *adică* în Fiul său Isus Hristos; el este adevăratul Dumnezeu †† și viața vecinică.

* Luc. 24. 45. ** Ioan 17. 3. † Isa. 9. 6; 44. 6; 54. 5. Ioan 20. 28. Fapt. 20. 28. Rom. 9. 5. 1 Tim. 3. 16. Tit. 2. 13. Evr. 1. 8. †† Vers. 11—13.

21 Copilașilor, păziți-vă * de idoli. * 1 Cor. 10. 14.

A DOUA EPISTOLĂ A LUI IOAN.

Urare.

1 Presbiterul către aleasa doamnă și către copiii ei, pe * cari-i iubesc în adevăr și nu numai eu, ci și toți ceice cunosc adevărul, **

* Vers. 3. 1 Ioan 3. 18. 3 Ioan 1. ** Ioan 8. 32. Gal. 2. 5, 14; 3. 1; 5. 7. Col. 1. 5. 2 Tes. 2. 13. 1 Tim. 2. 4. Evr. 10. 26.

2 pentru adevărul care rămâne în noi și va fi cu noi în veac.

3 Cu voi va fi * har, milă, pace dela Dumnezeu Tatăl și dela Isus Hristos, Fiul Tatălui, în adevăr ** și în iubire. * 1 Tim. 1. 2. ** Vers. 1.

Dragostea frățească.

4 M'am bucurat foarte

mult că am aflat dintre copiii tăi umblând * în adevăr, după cum am primit poruncă dela Tatăl.

* 3 Ioan 3.

5 Și acum, rogu-te doamnă, nu * cașicum ți-ai scris o poruncă nouă, ci cea pe care am avut-o dela început, ca să ** ne iubim unii pe alții. * 1 Ioan 2. 7, 8; 3. 11. ** Ioan 13. 34; 15. 12. Efes. 5. 2. 1 Pet. 4. 8. 1 Ioan 3. 23.

6 Și aceasta este * iubirea, ca să umblăm potrivit cu poruncile lui. Aceasta este porunca, după cum ** ați auzit-o dela început, ca să umblați în ea.

* Ioan 14. 15, 21; 15. 10. Ioan 2. 5; 5. 3. ** 1 Ioan 2. 24.

Învățătorii mincinoși.

7 Pentrucă mulți *amăgitori au ieșit în lume, cari **nu mărturisesc pe Isus Hristos venind în carne. Acesta este amăgitorul și antihristul. * 1 Ioan 4. 1. ** 1 Ioan 4. 2, 3. † 1 Ioan 2. 22; 4. 3.

8 Luați seama * la voi înșivă ca să **nu pierdeți cele ce ați lucrat, ci să primiți o răsplată deplină.

* Marc. 13. 9. ** Gal. 3. 4. Ebr. 10. 32, 35.

9 Oricine * care trece înainte și nu rămâne în învățătura lui Hristos, n'are pe Dumnezeu; cine rămâne în învățătură, acesta are și pe Tatăl și pe Fiul.

* 1 Ioan 2. 23.

10 Dacă vine cineva la

voi și n'aduce învățătura aceasta, nu-l primiți în casă și nu-i *ziceți: Bun venit.

* Rom. 15. 17. 1 Cor. 5. 11; 16. 22. Gal. 1. 8, 9. 2 Tim. 3. 5. Tit. 3. 10.

11 Căci cine-i zice: Bun venit, se face părtaș cu lucrurile lui cele rele.

12 Având multe * să vă scriu, n'am voit să le scriu pe hârtie și cu cerneală, ci nădăjduiesc să vin la voi și să vorbesc gură către gură, ca **bucuria noastră să fie împlinită.

* 3 Ioan 13. ** Ioan 17. 13. 1 Ioan 1. 4.

13 Te *îmbrățișează copiii surorii tale aleasă.

* 1 Pet. 5. 13.

A TREIA EPISTOLĂ A LUI IOAN.

Lauda lui Gaiu.

1 Presbiterul către Gaiu, prea-iubitul, pe * care îl iubesc în adevăr.

* 2 Ioan 1.

2 Prea-iubitule, dorește ca să mergi bine în toate și să fii sănătos, după cum merge bine și sufletul tău.

3 Căci m'am bucurat foarte mult când au venit frații și au mărturisit pentru adevărul tău, după cum umbli * în adevăr.

* 2 Ioan 4.

4 Eu n'am bucurie mai mare decât aceasta ca să aud că copiii *mei umblă în adevăr.

* 1 Cor. 4. 15. Film. 10.

5 Prea-iubitule, faci un lucru credincios în orice faci pentru frați și todată străini.

6 cari au mărturisit înaintea bisericii despre iubirea ta: pe cari bine vei face să-i trimiți înainte în călătoria lor într'un chip vrednic de Dumnezeu.

7 Căci au plecat pentru Numele, neluând nimic *dela cei dintre Neamuri.

* 1 Cor. 9. 12, 13.

8 Noi suntem datori deci să primim bine pe unii ca aceștia, ca să ne facem împreună lucrători cu adevărul.

9 Am scris ceva bisericii; dar Diotref, care iubeste să aibă întâietatea între ei, nu ne primește.

10 Pentru aceea, dacă voi veni, îi voi aduce aminte de lucrurile pe cari le face, flecărind de noi cu vorbe rele: și, nemulțumindu-se cu aceasta, nici el nu primește pe frați și împiedecă pe cei ce voiesc, și-i dă afară din biserică.

11 Prea-iubitule, nu *te

lua după rău ci după bine. Cine face binele este din Dumnezeu; cine **face răul n'a văzut pe Dumnezeu.

* Ps. 37. 27. Isa. 1. 16, 17. 1 Pet. 3. 11.

** 1 Ioan 2. 29; 3. 6, 9.

Lauda lui Dimitrie.

12 Lui * Dimitrie i s'a dat bună mărturie de toți și de însuș adevărul; și chiar noi mărturisim și **știi că mărturia noastră este adevărată.

* 1 Tim. 3. 7. ** Ioan 21. 24.

13 Multe * aveam să-ți scriu, dar nu voiesc să-ți le scriu cu cerneală și condeiu.

* 2 Ioan 12.

14 Nădăjduiesc însă să te văd în curând și vom vorbi gură către gură. Pace ție. Te îmbrățișează prietenii; îmbrățișează pe prieteni pe nume.

EPISTOLA SOBORNICEASCĂ A LUI IUDA.

Urare.

1 Iuda, rob al lui Isus Hristos, și frate *al lui Iacov: celor **chemați, cari sunt iubiți în Dumnezeu Tatăl și păstrați † pentru Isus Hristos:

* Luc. 6. 6. Fapl. 1. 13. ** Rom. 1. 7.

† Ioan 17. 11, 12, 15. 1 Pet. 1. 5.

2 Milă vouă și pacea *și iubirea să fie înmulțită.

* 1 Pet. 1. 2. 2 Pet. 1. 2.

Împotriva celor nelegiuți.

3 Prea-iubiților, când îmi puneam toată silința să vă scriu despre mântuirea *noastră de obște, am avut nevoie să vă scriu în-

demnându-vă ca ** să lup-
tați pentru credința încre-
dincă a sfinților odată pen-
tru totdeauna.

* Tit. 1. 4. ** Filip. 1. 27. 1 Tim. 1. 18;
6. 12. 2 Tim. 1. 13; 4. 7.

4 Căci s'au furișat *prin-
tre voi* unii oameni, cari
de mult sunt scriși ** mai
dinainte pentru această ju-
decată, necucernici, schim-
bând ț harul ț Dumnezeu-
lui nostru în destrăbălare
și tăgăduind *† pe singurul
nostru Stăpân și Domn,
Isus Hristos.

* Gal. 2. 4. 2 Pet. 2. 1. ** Rom. 9. 21, 22.
1 Pet. 2. 8. † 2 Pet. 2. 10. † Tit. 2. 11.
Evr. 12. 15. *† Tit. 1. 16. 2 Pet. 2. 1.
1 Ioan 2. 22.

5 Voiesc dar să vă aduc
aminte, fiindcă știți toate
odată pentru totdeauna, că
Domnul * după ce a mân-
tuit pe popor din Egipt,
în urmă a ** pierdut pe
ceice † n'au crezut.

* 1 Cor. 10. 9. ** Num. 14. 29, 37; 23. 64.
Ps. 106. 26. Evr. 3. 17, 19. † Ioan 8. 44.

6 Și pe * ingeri cari nu
și-au ** păzit obârșia, ci
și-au părăsit locuința, i-a
păstrat în vecinice legături
sub înțunec pentru jude-
cata zilei celei mari.

* 2 Pet. 2. 4. ** Apoc. 20. 10.

7 După cum Sodoma * și
Gomora și cetățile dimpre-
jurul lor, fiindcă s'au dat
de tot la curvie în acelaș
chip ca aceștia și au mers

după carne străină, stau
înainte ca dovadă, suferind
pedeapsa unui foc vecinic.

* Fac. 19. 24. Dent. 29. 23. 2 Pet. 2. 6.

8 Totuș * asemenea și a-
ceștia în visările lor pân-
găresc carnea și disprețu-
iesc stăpânirea și hulesc
** slavele.

* 2 Pet. 2. 10. ** Exod. 22. 28.

9 Dar Mihail * arhanghe-
lul, când pricindu-se cu
diavolul se certa pentru
trupul lui Moise, nu în-
drăznia ** să aducă o ju-
decată de hulă împotriva
lui ci a zis: Domnul să te
certe. †

* Dan. 10. 13; 12. 1. Apoc. 12. 7.
** 2 Pet. 2. 11. † Zab. 3. 2.

10 Aceștia * însă hulesc
celece nu știu: și se strică
în celece știu din fire ca
dobitoacele fără minte.

* 2 Pet. 2. 12.

11 Vai de ei! pentru că
au umblat în calea lui *
Cain și s'au dat ** cu totul
în rălăcirea lui Balaam
pentru o plată, și au pierit
în împotrivirea cu vorba
† a lui Core!

* Fac. 4. 5. 1 Ioan 3. 12. ** Num. 22.
7, 21. 2 Pet. 2. 15. † Num. 16. 1, etc.

12 Aceștia sunt * niște
stânci ascunse în mesele
** voastre de iubire, când
ospătează cu voi, păstori
cari se pasc fără teamă pe
ei înșiși; nori † fără apă,

mănați ț înainte de vân-
turi; pomi tomatnici fără
rod, de două ori morți,
desrădăcinați; *† * 2 Pet. 2. 13.

* 1 Cor. 11. 21. † Prov. 23. 14. 2 Pet.
2. 17. † Efes. 4. 14. *† Mat. 15. 13.

13 Valuri * năbădăioase
ale mării, spumegându-și
** rușinile lor; stele rătă-
citoare, pentru cari † este
păstrată negura întunere-
cului în veac.

* Ian. 57. 20. ** Filip. 3. 19. † 2 Pet. 2. 17.

14 Dar și Enoh, al * șap-
telea dela Adam, a prooro-
cit despre aceștia zicând:
Iată a venit ** Domnul cu
sfintele sale zecimi de mii,
* Fac. 5. 18. ** Dent. 33. 2. Dan. 7. 10.
Zah. 14. 5. Mat. 25. 31. 2 Tes. 1. 7.
Apoc. 1. 7.

15 ca să facă judecată
împotriva tuturor și să do-
vedească pe toți necucerni-
cii vinovați de toate lu-
crările * lor de necucerni-
cie pe cari le-au făcut cu
necucernicie, și de cuvîn-
tele aspre pe cari le-au
vorbit împotriva lui păcă-
toșii necucernici.

* 1 Sam. 2. 3. Ps. 31. 18; 94. 4. Mal. 3. 13.

16 Aceștia sunt cârtitori,
nemulțumiți de soarta lor
deși umblă după poftetele
lor (și gura * lor vorbește
cuvinte umflate), deși se
uită ** cu mirare la fețele
oamenilor pentru folosul
lor. * 2 Pet. 2. 18. ** Prov. 28. 21.

Iac. 2. 1, 9.

17 Voi însă, * prea-iubi-
ților, aduceți-vă aminte de
cuvintele zise mai dinainte
de către apostolii Domnului
nostru Isus Hristos,

* 2 Pet. 3. 2.

18 cum vă spuneau: În
vremea de pe urmă vor *
fi batjocoritori umblând
după poftetele lor necucer-
nice.

* 1 Tim. 4. 1.

2 Tim. 3. 1; 4. 3. 2 Pet. 2. 1; 3. 3.

19 Aceștia sunt ceice *
se despart, sufletești, ** ne-
având Duhul.

* Prov. 18. 1. Ezeec. 14. 7. Osea 4. 14;
9. 10. Evr. 10. 25. ** 1 Cor. 2. 14.
Iac. 3. 15.

Indemn și laudă.

20 Dar voi, prea-iubiți-
lor, zidindu-vă * pe cre-
dința voastră prea-sfântă,
rugându-vă ** prin Duhul
Sfânt, * Col. 2. 7. 1 Tim. 1. 4.

** Rom. 8. 26. Efes. 6. 18.

21 păstrați-vă în iubirea
lui Dumnezeu, așteptând *
mila Domnului nostru Isus
Hristos pentru viața veci-
nică. * Tit. 2. 13. 2 Pet. 3. 12.

22 Și pe unii îndoelnici
muștrați-i,

23 iar pe alții mântuiți-i
* smulgându-i ** din foc,
iar de alții fie-vă milă cu
temere, urând chiar că-
mașa † mănjită de carne.

* Rom. 11. 14. 1 Tim. 4. 16. ** Amos.
4. 11. Zah. 3. 2. 1 Cor. 3. 15. † Zah.
3. 4, 5. Apoc. 3. 4.

24 Iar *celuice poate să
**vă păzească de polenire
și să vă pună înaintea slavei
lui desăvârșiți în ne-
spusă bucurie,

* Rom. 16. 25. Efes. 3. 20. ** Col. 1. 22.

25 singurului * Dumnezeu

Mântuitorul nostru, prin
Isus Hristos Domnul no-
stru, fie slavă, măreție, tă-
rie și stăpânire mai în-
ainte de tot veacul și acum
și în toate veacurile! Amin.

* Rom. 16. 27. 1 Tim. 1. 17; 2. 3.

APOCALIPSA LUI IOAN.

Descoperirea lui Isus Hristos.

1 Descoperirea lui Isus
Hristos, pe care * i-a
dat-o Dumnezeu, ca să a-
rate robilor săi celece tre-
buie să se înlămpie ** în
curând: și a trimis† și le-a
însemnat prin îngerul său
lui Ioan, robul său,

* Ioan 3. 32; 8. 26; 12. 49. ** Vers. 3.
Cap. 4. 1. † Cap. 22. 16.

2 care * a mărturisit des-
pre cuvântul lui Dumnezeu
și despre mărturia lui Isus
Hristos, *adică* despre tot
**ce a văzut. * 1 Cor. 1. 6.

Vers. 9. Cap. 6. 9; 12. 17. ** 1 Ioan 1. 1.

3 Fericit * este cine ci-
tește și ceice ascultă cu-
vântul proorociei și păș-
trează, cele scrise în ea;
căci vremea**este aproape!

* Luc. 11. 28. Cap. 22. 7. ** Rom. 13.
11. Fac. 5. 8. 1 Pet. 4. 7. Cap. 22. 10.

*Urare către cele șapte
Biserici.*

4 Ioan celor șapte bise-
rici, cari sunt în Asia :

Har vouă și pace dela cel-
ce*este și care era ** și
care vine, și † dela cele
șapte Duhuri cari sunt
înaintea scaunului de dom-
nie al său,

* Exod. 3. 14. Vers. 8. ** Ioan 1. 1.
† Zah. 3. 9; 4. 10. Cap. 3. 1; 4. 5; 5. 6.

5 și dela Isus Hristos, mar-
torul * credincios,** întâiul
născut din morți și Domnul
† împăraților pământului.
Celuice ne iubește †† și
ne-a *† spălat de păcatele
noastre în sângele său,

* Ioan 8. 14. 1 Tim. 6. 13. Cap. 3. 14.
** 1 Cor. 15. 20. Col. 1. 18. † Efes. 1. 20.
Cap. 17. 14; 19. 16. †† Ioan 13. 84; 15. 9.
Gal. 2. 20. *† Ebr. 9. 14. 1 Ioan 1. 7.

6 și ne-a făcut *o împă-
răție, preoți pentru
Dumnezeu și Tatăl său; —
a lui**fie slava și stăpâni-
rea în vecii vecilor. Amin.

* 1 Pet. 2. 5, 9. Cap. 5. 10; 20. 6.
** 1 Tim. 6. 16. Ebr. 13. 21. 1 Pet. 4.
11; 5. 11.

7 Iată, *vine cu nori, și
orice ochiu îl va vedea,
și ceice**l-au străpuns; și

toate semințiile pământu-
lui se vor jăli pentru el.
Așa, Amin!

* Dan. 7. 13. Mat. 24. 30; 26. 64. Fapt.
1. 11. ** Zah. 12. 10. Ioan 19. 37.

8 Eu * sânt Alfa și Omega,
zice Domnul Dumnezeu,
care**este și care era și
care vine, Cel Atotputernic.

* Isa. 41. 4; 44. 6; 48. 12. Vers. 11. 17.
Cap. 2. 8; 21. 6; 22. 13. ** Vers. 4.
Cap. 4. 8; 11. 17; 6. 5.

Vedenia lui Ioan în Pulmos.

9 Eu, Ioan, fratele vo-
stru și împreună părtas*
în necaz și în**împărăție
și în răbdare în Isus, am
fost în ostrovul numit Pat-
mos pentru†cuvântul lui
Dumnezeu și pentru măr-
turia lui Isus.

* Filip. 1. 7; 4. 14. 2 Tim. 1. 18.
** Rom. 8. 17. 2 Tim. 2. 12. † Vers. 2.

10 Am fost în Duh* în
ziua**Domnului și am au-
zit în urma mea un glas
†mare, ca de trâmbiță
* Fapt. 10. 10. 2 Cor. 12. 2. Cap. 4. 2;
17. 3; 21. 10. ** Ioan 20. 26. Fapt. 20. 7.
1 Cor. 16. 2. † Cap. 4. 1; 10. 8.

11 zicând: *Ce vezi, scrie
într-o carte și trimite-o cel-
or șapte biserici: la Efes
și la Smirna și la Pergam
și la Tiatira și la Sardes și
la Filadelfia și la Laodicea.

* Vers. 2. Vers. 19.

12 Și m'am întors să văd
glasul care vorbia cu mine.
Și întorcându-mă, am *vă-
zut șapte sfeșnice de aur,

* Exod. 25. 37. Zah. 4. 2. Vers. 20.

13 și* în mijlocul sfeș-
*nicelor unul asemuit cu
Fiul**omului, îmbrăcat †
într'un veșmânt lung pă-
năla picioare și încins††
la piept cu o încingătoare
de aur. * Cap. 2. 1. ** Ezech. 1. 26.
Dan. 7. 13; 10. 16. Cap. 14. 14. † Dan.
10. 5. †† Cap. 15. 6.

14 Iar capul lui și perii
* lui erau albi ca lâna albă,
ca zăpada; și ochii**lui
erau ca flacăra de foc;

* Dan. 7. 9. ** Dan. 10. 6. Cap. 2.
18; 19. 12.

15 și picioarele* lui ase-
menea ca arama lucitoare,
ca arsă în cuptor; și glasul
**lui ca un glas de ape
multe. * Ezech. 1. 7. Dan. 10. 6.
Cap. 2. 18. ** Ezech. 43. 2. Dan. 10. 6.
Cap. 14. 2; 19. 6.

16 Și avea șapte stele
în *mâna lui dreaptă; și
din**gura lui ieșea o sabie
ascuțită cu două tășuri;
și †înfățișarea lui era cum
lucește soarele în pu-
terea sa.

* Vers. 20. Cap. 2. 1; 3. 1. ** Isa. 49. 2.
Efes. 6. 17. Ebr. 4. 12. Cap. 2. 12; 16;
19. 15; 21. † Fapt. 26. 13. Cap. 10. 1.

17 Și când l-am văzut,*
am căzut la picioarele lui
ca mort. Și el și-a**pus
mâna dreaptă asupra mea
zicând: Nu te teme! Eu †
sânt cel dintâi și cel din
urmă

* Ezech. 1. 28. ** Dan.
8. 18; 10. 10. † Isa. 41. 4; 44. 6; 48. 12.
Cap. 2. 8; 22. 13. Vers. 11.

18 și Cel * viu; și am

fost mort, și iată, sânt viu
** în vecii vecilor, și am
cheile morții și ale Hade-
sului. * Rom. 6. 9. ** Cap. 4. 9;
5. 14. † Ps. 68. 20. Cap. 20. 1.

19 Deci scrie celece * ai
văzută și celece ** sunt și ce-
lece † au să fie după ace-
stea. * Vers. 12, etc. ** Cap. 2. 1, etc.
† Cap. 4. 1, etc.

20 Taina celor * șapte
stele pe cari le-ai văzută
în dreapta mea și cele **
șapte sfeșnice de aur: cele
șapte stele sunt îngerii †
celor șapte biserici și cele
† † șapte sfeșnice sunt șapte
biserici. * Vers. 16. ** Vers. 12.
† Mat. 2. 7. Cap. 2. 1, etc. † Zab. 4. 2.
Mat. 5. 15. Filip. 2. 15.

Către Biserica din Efes.

2 Scrie îngerului bisericii
din Efes: Acestea zice
cel * ce ține cele șapte stele
în dreapta lui, celce umblă
** în mijlocul celor șapte
sfeșnice de aur:

* Cap. 1. 16, 20. ** Cap. 1. 13.

2 Știu * faptele tale și o-
steneala și răbdarea ta și
că nu poți suferi pe cei
răi și ai ** cercat pe ceice †
se zic pe sine apostoli și
nu sunt și i-ai aflat min-
cinoși; * Ps. 1. 6. Vers. 9. 13, 19.
Cap. 3. 1, 8, 15. ** 1 Ioan 4. 1. † 2 Cor.
11. 13. 2 Pet. 2. 1.

3 și ai răbdare și ai su-
ferit pentru numele meu
și n'ai * obosit.

* Gal. 6. 9. Ebr. 12. 3, 5.

4 Dar am aceasta împo-
triva ta că ai părăsit iu-
birea ta cea dintâi.

5 Deci adu-ți aminte de
unde ai căzut și pocăieș-
te-te și fă șaptele dintâi;
iar dacă nu, * eu vin la
tine și-ți voi lua sfeșnicul
din locul lui, dacă nu te
vei pocăi. * Mat. 21. 41, 43.

6 Dar ai aceasta că u-
răști șaptele Nicolaiților,
* pe cari și eu le urăsc.

* Vers. 15.

7 Cine * are urechi să
asculte ce zice bisericilor
Duhul: Biruitorului îi voi
da să ** mănânce din †
lemnul vieții, care este în
raul lui Dumnezeu.

* Mat. 11. 15; 13. 9, 43. Vers. 11, 17, 20.
Cap. 3. 6, 13, 22; 13. 9. ** Cap. 22. 2, 14.
† Fac. 2. 9.

Către Biserica din Smirna.

8 Și îngerului bisericii
din Smirna scrie: Acestea
zice cel * dintâi și cel din
urmă, care a fost mort și a
trăit.

* Cap. 1. 8, 17, 18.

9 Știu * necazul tău și
sărăcia ta, (dar ești bo-
gat) ** și hula dela ceice †
se zic pe sine că sunt Iudei
și nu sunt ei † † sunt sina-
goga Satanei. * Vers. 2. ** Luc.
12. 21. 1 Tim. 6. 18. Iac. 2. 5. † Rom.
2. 17, 28, 29; 9. 6. † † Cap. 3. 9.

10 Nu te teme nicide-
cum * de celece ai să pă-
limesți. Iată diavolul are
să arunce dintre voi în in-

chisoare ca să fiți încercați
și veți avea un necaz zece
zile. Fii ** credincios până
la moarte și-ți voi da cu-
nuna † vieții. * Mat. 10. 22.
** Mat. 24. 13. † Iac. 1. 12. Cap. 3. 11.

11 Cine * are urechi, să
asculte ce zice bisericilor
Duhul: Biruitorul nu va fi
vătămat nicidecum de
moartea a ** doua.

* Vers. 7. Cap. 13. 9. ** Cap. 20. 14; 21. 8.

Către Biserica din Pergam.
12 Și îngerului bisericii
din Pergam scrie: Acestea
zice celce * are sabia ascu-
tită cu două tăisuri.

* Cap. 1. 16.

13 Știu * unde ** locu-
iești: acolo unde este scau-
nul de domnie al Satanei;
și îți numele meu și n'ai
lăgăduit credința mea
chiar în zilele lui Antipa,
martorul meu credincios,
care a fost omorât la voi
unde locuiește Satana.

* Vers. 2. ** Vers. 9.

14 Dar am câteva îm-
potriva ta, fiindcă ai acolo
pe unii cari țin învățătura
lui Balaam, * care a învă-
țat pe Balac să arunce o
piatră de poticnire înain-
tea copiilor lui Israel, ca
ei să ** mănânce cele în-
junghiate idolilor și † să
câlvească. * Num. 24. 14; 25. 1; 31.
16. 2 Pet. 2. 15. Iuda 11. ** Iapt. 15.
29. 1 Cor. 8. 9, 10; 10. 19, 20. Vers. 20.
† 1 Cor. 6. 13, etc.

15 Astfel și tu ai pe unii
cari țin învățătura Nicolai-
ților * la fel.

* Vers. 6.

16 Pocăiește-te deci; iar
dacă nu, vin curând la
tine și * mă voi război cu
ei cu sabia gurii mele.

* Isa. 11. 4. 2 Tes. 2. 8. Cap. 1. 16; 19.
15, 21.

17 Cine * are urechi să
asculte ce zice bisericilor
Duhul: Biruitorului îi voi
da din mana cea ascunsă,
și-i voi da o pietricică
albă și pe pietricică un
nume ** nou scris pe care
nimeni nu-l știe, decât cel
care-l primește.

* Vers. 7. 11. ** Cap. 3. 12; 19. 12.

Către Biserica din Tiatira.

18 Și îngerului bisericii
din Tiatira scrie: Acestea
zice Fiul lui Dumnezeu,
care * are ochii săi ca fla-
cări de foc și picioarele
sale sunt asemenea aramei
lucitoare.

* Cap. 1. 14, 15.

19 Știu * faptele tale și
iubirea ta și credința și
slujba și răbdarea, și că
faptele tale din urmă sunt
mai multe decât cele dintâi.

* Vers. 2.

20 Dar am împotriva ta
că îngădui pe femeia leza-
bela, * care se zice pe sine
proorociță; și ea învață și
rătăcește pe robii mei ca
să ** curvească și să mă-

nănce cele înjunghiate idolorilor. * 1 Reg. 16. 31; 21. 25.

2 Reg. 9. 7. ** Exod. 34. 15. Fapt. 15. 20, 29. 1 Cor. 10. 19, 20. Vers. 14.

21 Și i-am dat vreme * să se pocăiască și nu voiește să se pocăiască de curvia ei. * Rom. 2. 4. Cap. 9. 20.

22 Iată, o arunc în pat și pe ceice preacurvesc cu ea în necaz mare, dacă nu se vor pocăi de faptele ei.

23 Și voi omori negreșit pe copiii ei cu moarte; și toate bisericile vor cunoaște că eu * sânt celce cercelez rărunchi și inimi; și vă voi ** da fiecăruia potrivit cu faptele voastre. * 1 Sam. 16. 7. 1 Cron. 28. 9; 29. 17. 2 Cron. 6. 30. Ps. 7. 9. Jer. 11. 20; 17. 10; 20. 12. Ioan 2. 24, 25. Fapt. 1. 24. Rom. 8. 27. ** Ps. 63. 12. Mat. 16. 27. Rom. 2. 6; 14. 12. 2 Cor. 5. 10. Gal. 6. 5. Cap. 20. 12.

24 Dar vouă vă zic celor rămași în Tiatira, câți n'aveți învățătura aceasta, cari n'ați cunoscut adâncurile Satanei, după cum zic ei: nu * pun peste voi altă greutate. * Fapt. 15. 28.

25 Numai țineți ceace * aveți până voi veni.

* Cap. 3. 11.

26 Și cine biruiește și cine păstrează până la sfârșit faptele * mele, — lui îi

voi da ** stăpânire peste Neamuri. * Ioan 6. 29. 1 Ioan 3. 23. ** Mat. 19. 28. Luc. 22. 29, 30. 1 Cor. 6. 3. Cap. 3. 21; 20. 4.

27 Și le * va păstori cu un toiag de fier, cum sunt sfărâmate vasele de pământ, după cum și eu am primit dela Tatăl meu:

* Ps. 2. 8, 9; 49. 14. Dan. 7. 22. Cap. 12. 5; 19. 15.

28 Și-i voi da steaua * de dimineată.

* 2 Pet. 1. 19. Cap. 22. 16.

29 Cine * are urechi să asculte ce zice bisericilor Duhul.

* Vers. 7.

Către Biserica din Sardes.

3 Și îngerului bisericii din Sardes scrie: Acestea zice celce * are cele șapte Duhuri ale lui Dumnezeu și cele șapte stele: Știu ** faptele tale, că ai nume că trăiești și ți ești mort.

* Cap. 1. 4, 16; 4. 5; 5. 6. ** Cap. 2. 2.

† Efes. 2. 1, 5. 1 Tim. 5. 6.

2 Fii veghetor și întâlnește pe cele ce rămân cari au să moară; căci n'am găsit faptele tale desăvârșite înaintea Dumnezeului meu.

3 Adu-ți * aminte deci cum ai primit și ai auzit și păstrează și pocăiește-te. ** Deci dacă ți nu vei veghea, voi veni ca un hoț și nu vei cunoaște nicide-

cum în ce ceas voi veni la tine.

* 1 Tim. 6. 20. 2 Tim. 1. 13. Vers. 11. ** Vers. 19. † Mat. 24. 42, 43; 25. 13. Marc. 13. 33. Luc. 12. 39, 40. 1 Tes. 5. 6. 2 Pet. 3. 10. Cap. 16. 15.

4 Dar ai în Sardes puține * nume, cari nu și-au lăsat veșmintele; ** și vor umbla cu mine în ți veșminte albe, fiindcă sunt vrednici. * Fapt. 1. 15. ** Iuda 23. † Cap. 4. 4; 6. 1; 7. 9, 13.

5 Biruitorul va fi * îmbrăcat în veșminte albe; și nu-i voi șterge ** nicidecum numele din cartea ți vletii și voi ți mărturisi numele lui înaintea Tatălui meu și înaintea îngerilor săi.

* Cap. 19. 8. ** Exod. 32. 32. Ps. 36. 28. † Filip. 4. 3. Cap. 13. 8; 17. 8; 20. 12; 21. 27. † Mat. 10. 32. Luc. 12. 8.

6 Cine * are urechi, să asculte ce zice bisericilor Duhul.

* Cap. 2. 7.

Către Biserica din Filadelfia.

7 Și îngerului bisericii din Filadelfia scrie: Acestea zice Cel * Sfânt, Cel ** Adevărat, Cel care are cheia ți lui David, Cel care ți deschide și nimeni nu va închide, și care închide ți și nimeni nu va deschide: * Fapt. 3. 14. ** 1 Ioan 5. 20. Vers. 14. Cap. 1. 5; 1. 10; 19. 11. † Isa. 22. 22. Luc. 1. 32. Cap. 1. 18. † Mat. 16. 19. † Ios 12. 14.

8 Știu * faptele tale: iată

am pus înaintea ta o ușă ** deschisă pe care nimeni nu poate s'o închidă, fiindcă ai o putere mică și ai păstrat cuvântul meu și n'ai tăgăduit numele meu.

* Vers. 1. ** 1 Cor. 16. 9. 2 Cor. 2. 13.

9 Iată voi da * din sinagoga Satanei, dintre ceice se zic pe sine că sunt Iudei și nu sunt, ci mint; iată, îi ** voi face ca să vină și să se închine înaintea picioarelor tale și să cunoască ei că eu te-am iubit.

* Cap. 2. 9. ** Isa. 49. 23; 60. 14.

10 Fiindcă ai păzit cuvântul răbdării mele, și eu te * voi păzi de ceasul încercării ce are să vină peste tot ** pământul locuitorii de pe pământ. †

* 2 Pet. 2. 9. ** Luc. 2. 1. † Isa. 24. 17.

11 Eu vin * curând. Ține ** ce ai ca nimeni să nu-ți ia cununa. †

* Filip. 4. 5. Cap. 1. 3; 22. 7, 12, 20.

** Vers. 3. Cap. 2. 25. † Cap. 2. 10.

12 Biruitorul îl voi face un stâlp * în templul Dumnezeului meu și nu va mai ieși afară nicidecum: și voi ** scrie pe el numele Dumnezeului meu și numele cetății Dumnezeului meu, al noului Ierusalim, † care se pogoară din cer

dela Dumnezeu! meu, și Ți numele meu cel nou.

* 1 Reg. 7, 21. Gal. 2, 9. ** Cap. 2, 17; 14, 1; 22, 4. † Gal. 1, 26. Ebr. 12, 22. Cap. 21, 2, 10. †† Cap. 22, 4.

13 Cine * are urechi, să asculte ce zice bisericilor Duhul.

* Cap. 2, 7. *Către Biserica din Laodicea.*

14 Și îngerului bisericii din Laodicea scrie: Acestea * zice Aminul, martorul ** credincios și adevărat, începutul † zidirii lui Dumnezeu: * Isa. 65, 16. ** Cap. 1, 5; 19, 11; 22, 6. Vers. 7. † Col. 1, 16.

15 Știu * faptele tale, că nu ești nici rece nici fierbinte. O, dacă ai fi rece sau fierbinte!

* Vers. 1.

16 Astfel fiindcă ești încropit: și nici fierbinte nici rece, am să te vărs din gura mea.

17 Pentrucă zici: Sânt bogat * și m'am îmbogățit și n'am trebuință de nimic! și nu știi că ești cel ticălos și vrednic de plâns și sărac și orb și gol,

* Osea 12, 8. 1 Cor. 4, 8.

18 te sfăluiesc să * cumperi dela mine aur lămurit de foc, ca să fii bogat, și veșminte ** albe ca să fii îmbrăcat și să nu se arate rușinea goliciunii tale, și alifie de ochi să-ți ungi ochii ca să vezi.

* Isa. 55, 1. Mat. 13, 44; 25, 9. ** 2 Cor. 5, 3. Cap. 7, 13; 16, 15; 19, 8.

19 Eu mustru * și înțeleptesc pe toți ceice îi iubesc: deci fii cu râvnă și pocăiește-te.

* Iov 5, 17. Prov. 3, 11, 12. Ebr. 12, 5, 6. Iac. 1, 12.

20 Iată, eu stau * la ușă și bat; dacă ** va auzi cineva glasul meu și va deschide ușa, voiui † intra la el și voiui cina cu el și el cu mine.

* Cinf. 5, 2. ** Luc. 12, 37. † Ioan 14, 23.

21 Biruitorul, — lui îi * voiui da să șadă cu mine pe scaunul meu de domnie, după cum și eu am biruit și am șezut cu Tatăl meu pe scaunul său de domnie.

* Mat. 19, 28. Iac. 22, 30. 1 Cor. 6, 2. 2 Tim. 2, 12. Cap. 2, 26, 27.

22 Cine * are urechi, să asculte ce zice bisericilor Duhul.

* Cap. 2, 7.

Bătrânii și făpturile vii.

4 După acestea am văzut și iată o ușă deschisă în cer, și glasul * întâi pe care l-am auzit, un glas ca de trâmbiță, vorbind cu mine, zicând: Suie-te ** aici și-ți † voiui arăta cele ce trebuie să se înlămple după acestea.

* Cap. 1, 10.

** Cap. 11, 12. † Cap. 1, 19; 22, 6.

2 Îndată am * fost în Duh; și iată un scaun de domnie era pus în cer și

pe scaunul ** de domnie ualul șezând.

* Cap. 1, 10; 17, 3; 21, 10. ** Isa. 6, 1. Ier. 17, 12. Ezech. 1, 26; 10, 1. Dan. 7, 9.

3 Și Cel ce ședea era la vedere asemenea unei pietre de iaspis și de sardiu; și de jurîmprejurul scaunului de domnie era un curcubeu, * la vedere asemenea smaragdului.

* Ezech. 1, 28.

1 Și de jurîmprejurul * scaunului de domnie erau douăzeci și patru de scaune de domnie: și pe scaunele de domnie am văzut douăzeci și patru de presbiteri șezând, îmbrăcați ** în veșminte albe și † pe capetele lor cununi de aur.

* Cap. 11, 16. ** Cap. 3, 4, 5; 6, 11; 7, 9, 13, 14; 19, 14. † Vers. 10.

5 Și din scaunul de domnie ieșiau fulgere * și glasuri și tunete; și erau șapte făclii de foc arzând ** înaintea scaunului de domnie, cari sunt cele † șapte Duhuri ale lui Dumnezeu.

* Cap. 8, 5; 16, 18. ** Exod. 37, 23. 2 Cron. 4, 20. Ezech. 1, 31. Zah. 4, 2. † Cap. 1, 4; 3, 1; 5, 6.

6 Și înaintea scaunului de domnie era ca o mare * sticloasă asemenea cristallului și în ** mijlocul scaunului de domnie și împrejurul scaunului de domnie patru viețuitoare pline

de ochi pe dinainte și † pe dinapoi. * Exod. 38, 8. Cap. 15, 2. ** Ezech. 1, 5. † Vers. 8.

7 Și * întâia viețuitoare era asemenea leului și a doua viețuitoare asemenea vițelului și a treia viețuitoare avea fața ca de om și a patra viețuitoare era asemenea vulturului sburător.

* Num. 2, 2, etc. Ezech. 1, 10; 10, 14.

8 Și cele patru viețuitoare, având fiecare din ele câte șase * aripi, sunt pline de ochi de jurîmprejur și pe dinlăuntru: ** și n'au odihnă zi și noapte, zicând: Sfânt, † sfânt, sfânt, este Domnul †† Dumnezeu, Cel †† Atoiputernic, care era și care este și care vine.

* Isa. 6, 2. ** Vers. 6. † Isa. 6, 3. †† Cap. 1, 8. †† Cap. 1, 4.

9 Și când viețuitoarele vor da slavă și cinste și mulțumită celui ce șade pe scaunul de domnie, celui ce trăiește * în vecii vecilor,

* Cap. 1, 18; 5, 14; 15, 7.

10 cei * douăzeci și patru de presbiteri vor cădea înaintea celui ce șade pe scaunul de domnie, și ** se vor închina celui ce trăiește în vecii vecilor, și † vor arunca cununile lor înaintea scaunului de domnie zicând:

* Cap. 5, 8, 14. ** Vers. 9. † Vers. 4.

11 Vrednic * ești, Doamne

și Dumnezeuul nostru. să primești slava și cinstea și puterea, pentrucă ** tu ai făcut toate și pentru voia ta erau și au fost făcute.

* Cap. 5. 12. ** Fac. 1. 1. Fapt. 17. 24. Efes. 3. 9. Col. 1. 11. Cap. 10. 6.

Cartea cu șapte peceti.

5 Și am văzut în mâna dreaptă a Celui ce ședea pe scaunul de domnie o * carte scrisă pe dinlăuntru și pe dinapoi, pecetluită ** cu șapte peceti.

* Ezech. 2. 9, 10. ** Isa. 29. 11. Dan. 12. 4.

2 Și am văzut un inger puternic, vestind cu glas mare: Cine este vrednic să deschidă cartea și să-i desfacă pecetele?

3 Și nimeni în cer, * nici pe pământ, nici sub pământ nu putea să deschidă cartea nici să se uite în ea.

* Vers. 13.

4 Și plâneau mult, pentrucă nimeni n'a fost găsit vrednic să deschidă cartea, nici să se uite în ea.

5 Și unul dintre presbiteri mi-a zis: Nu plânge. Iată Leul * care este din seminția lui Iuda, Rădăcina ** lui David, a biruit ca să deschidă cartea și ține cele șapte peceti ale ei.

* Fac. 49. 9, 10. Ezech. 7. 14. ** Isa. 11. 1, 10. Rom. 15. 12. Cap. 22. 16. † Vers. 1. Cap. 6. 1.

6 Și am văzut între scaunul de domnie și cele

patru viețuitoare și între presbiteri un * Miel stând, ca înjunghiat, având șapte coarne și șapte ** ochi, cari sunt cele † șapte Duhuri ale lui Dumnezeu, trimise în tot pământul.

* Isa. 53. 7. Ioan 1. 29, 36. 1 Pet. 1. 19. Cap. 13. 8. Vers. 9, 12. ** Zah. 3. 9; 4. 10. † Cap. 4. 5.

7 Și a venit și a luat-o din mâna dreaptă a Celui ce ședea pe scaunul de domnie.

* Cap. 4. 2.

8 Și când a luat cartea, cele patru viețuitoare și cei * douăzeci și patru de presbiteri au căzut înaintea Mielului, având fiecare o harfă ** și potire de aur pline de tămâie, cari † sunt rugăciunile sfinților.

* Cap. 4. 8, 10. ** Cap. 14. 2; 15. 2. † Ps. 141. 2. Cap. 8. 3, 4.

9 Și ei cântă * o cântare nouă zicând: Vrednic ** ești tu să iei cartea și să deschizi pecetele ei: fiindcă † ai fost înjunghiat și ai † † răscumpărat pentru Dumnezeu prin sângele tău, oameni din † orice seminție și limbă și popor și neam.

* Ps. 40. 3. Cap. 14. 3. ** Cap. 4. 11. † Vers. 6. † Fapt. 20. 28. Rom. 3. 24. 1 Cor. 6. 20; 7. 23. Efes. 1. 7. Col. 1. 14. Ezech. 9. 12. 1 Pet. 1. 18, 19. 2 Pet. 2. 1. 1 Ioan 1. 7. Cap. 14. 4. † Dan. 4. 1; 6. 25. Cap. 7. 9; 11. 9; 14. 6.

10 și i-ai * făcut Dumnezeuul nostru o împărăție

și preoți și vor împărăși pe pământ.

* Exod. 19. 6. 1 Pet. 2. 5, 9. Cap. 1. 6; 20. 6; 22. 5.

11 Și am văzut și am auzit ca un glas de îngeri mulți, împrejurul * scaunului de domnie și al viețuitoarelor și al presbiterilor; și numărul lor era zecimi de mii ** de zecimi de mii și mii de mii.

* Cap. 4. 4, 6. ** Ps. 68. 17. Dan. 7. 10. Ezech. 12. 22.

12 zicând cu glas mare: Vrednic * este Mielul cel înjunghiat ca să primească puterea și bogății și înțelepciune și tărie și cinste și slavă și laudă. * Cap. 4. 11.

13 Și pe orice * făptură, care este în cer și pe pământ și sub pământ și pe mare și pe toate cele din ele, le-am auzit zicând: Celui ce ** șade pe scaunul de domnie și Mielului fie lauda † și cinstea și slava și stăpânirea în vecii vecilor!

* Filip. 2. 10. Vers. 3. ** 1 Cron. 29. 11. Rom. 9. 5; 16. 27. 1 Tim. 6. 16. 1 Pet. 4. 11; 5. 11. Cap. 1. 6. † Cap. 6. 16; 7. 10.

14 Și * cele patru viețuitoare ziceau: Amin! Și presbiterii au ** căzut jos și s'au închinat.

* Cap. 19. 4. ** Cap. 4. 9, 10.

Ruperea a patru peceti.

6 Și am * văzut când a deschis Mielul una din cele șapte peceti și am auzit pe una ** din cele pa-

tru viețuitoare zicând ca și cu un glas de tunet: Vino și uită-te.

* Cap. 5. 5—7. ** Cap. 4. 7.

2 Și am văzut și iată, un cal * alb, și celce ** ședea pe el avea un arc și i † s'a dat o cunună; și a ieșit biruitor și ca să biruiască. * Zah. 6. 3. Cap. 9. 11. ** Ps. 45. 4, 5. † Zah. 6. 11. Cap. 14. 14.

3 Și când a deschis pecelea a doua, am * auzit pe a doua viețuitoare zicând: Vino și uită-te.

* Cap. 4. 7.

4 Și * a ieșit un alt cal, un cal roș ca focul, și celuce ședea pe el i s'a dat să ia pacca de pe pământ și să se înjunghie unii pe alții și i s'a dat o sabie mare.

* Zah. 6. 2.

5 Și când a deschis pecelea a treia, am * auzit pe a treia viețuitoare zicând: Vino și uită-te. Și am văzut și iată un ** cal negru și celce ședea pe el avea o cumpănă în mâna sa. * Cap. 4. 7. ** Zah. 6. 2.

6 Și am auzit ca un glas în mijlocul celor patru viețuitoare zicând: O măsură de grâu pentru un dinar și trei măsuri de orz pentru un dinar! Și nu vătămă untdelemnul * și vinul.

* Cap. 9. 4.

7 Și când a deschis pecelea a patra, am * auzit

glasul viețuitoarei a patra zicând: Vino și uită-te.

* Cap. 4. 7.

8 Și am văzut *și iată un cal gălbui și celce se dea deasupra lui avea numele Moartea; și Hadesul urma cu ea; și li s'a dat slăpânire peste a patra parte a pământului ca să ** omoare cu sabie și foa-mete și moarte și † prin fiarele pământului.

* Zah. 6. 3. ** Eze. 14. 21. † Lev. 26. 22.

Ruperea pecetii a cincea.

9 Și când a deschis pe-cetea a cincea, am văzut sub altar * sufletele ** ce-lor înjunghiați pentru † cuvântul lui Dumnezeu și pentru mărturia †† pe care o aveau. * Cap. 8. 3; 9. 13; 14. 18. ** Cap. 20. 4. † Cap. 1. 9. †† 2 Tim. 1. 8. Cap. 12. 17; 19. 10.

10 Și au strigat cu glas mare zicând: Până * când, Slăpâne ** sfinte și adevă-rate, nu † judeci și nu răs-buni sângele nostru asupra locuitorilor de pe pământ? * Zah. 1. 12. ** Cap. 3. 7. † Cap. 11. 18; 9. 2.

11 Și li s'a dat fiecăruia un veșmânt * alb și li s'a zis să ** se mai odihnească puțină vreme, până să se împlinescă și cei îm-preună robi ai lor și fra-ții lor cari au să fie omo-riți ca și ei. * Cap. 8. 4, 5; 7. 9, 14. ** Evr. 11. 40. Cap. 14. 13.

Ruperea pecetii a șasea.

12 Și am văzut când a deschis pecetea a șasea; și * s'a făcut un cutremur mare de pământ și soa-rele ** s'a făcut negru ca un sac de păr și luna în-trecă s'a făcut ca sângele

* Cap. 16. 18. ** Ier. 2. 10, 31; 3. 15. Mat. 24. 29. Fapt. 2. 20.

13 și * stelele cerului au căzut pe pământ, cum își aruncă un smochin, scu-turat de vânt mare, mo-chinele sale iernatice.

* Cap. 8. 10; 9. 1.

14 Și cerul * s'a îndepăr-tat ca un sul când îl în-fășuri; și orice ** munte și ostrov s'au mișcat din lo-curile lor.

* Ps. 102. 26. Isa. 34. 4. Evr. 1. 12, 13. ** Ier. 3. 23; 4. 24. Cap. 16. 20.

15 Și împărații pămân-tului și mai marii și că-pitanii și bogații și puter-nicii și orice rob și slobod s'au * ascuns în peșteri și în stâncile munților. * Isa. 2. 19.

16 Și * zic munților și stâncilor: Cădeți peste noi și ascundeți-ne de fața Celui ce șade pe scaunul de domnie și de mânia Mielului,

* Osea 10. 8. Luca 23. 30. Cap. 9. 6.

17 pentru că * a venit ziua cea mare a mâniei lor și ** cine poate să stea? * Isa. 13. 6. etc. Tef. 1. 14, etc. Cap. 16. 14. ** Ps. 76. 7.

Cei pecetluiți.

7 Și după aceea am vă-zut patru îngeri stând la cele patru unghiuri ale pământului, ținând cele pa-tru vânturi ale pământu-lui, ca ** să nu sufle vânti pe pământ, nici pe mare, nici peste vreun copac.

* Dan. 7. 2. ** Cap. 9. 4.

2 Și am văzut un alt inger venind dela răsăritul soarelui, având pecetea Dumnezeului celui viu: și a strigat cu glas mare ce-lor patru îngeri cărora li se dăduse să vatame pământul și marea.

3 zicând: Nu * vătămați pământul, nici marea, nici copacii, până vom pecetlui ** pe robii Dumnezeului nostru pe frunților † lor.

* Cap. 6. 6; 9. 4. ** Eze. 9. 4. Cap. 11. 1. † Cap. 22. 4.

4 Și * am auzit numărul celor pecetluiți: o ** sută patruzeci și patru de mii pecetluiți, din orice semin-ție a fiilor lui Israel:

* Cap. 9. 16. ** Cap. 14. 1.

5 din seminția lui Iuda douăsprezece mii pecet-luiți; din seminția lui Ruben douăsprezece mii; din seminția lui Gad două-sprezece mii;

6 din seminția lui Așer douăsprezece mii; din se-minția lui Neftali două-

sprezece mii; din seminția lui Manase douăsprezece mii;

7 din seminția lui Simeon douăsprezece mii; din se-minția lui Levi douăspre-zeci mii; din seminția lui Isahăr douăsprezece mii;

8 din seminția lui Za-bulon douăsprezece mii; din seminția lui Iosif două-sprezece mii; din seminția lui Beniamin douăsprezece mii erau pecetluiți.

Sfinții și mucenicii.

9 După acestea am vă-zut și iată o gloată mare, * pe care nimeni nu putea s'o numere, din ** orice neam și seminții și po-poare și limbi, stând în-a-ntea scaunului de domnie și înaintea Mielului, îm-brăcați † în veșminte albe și cu ramuri de finic în mâinile lor.

* Rom. 11. 25. ** Cap. 5. 9. † Cap. 3. 5, 18; 4. 4; 6. 11. Vers. 14.

10 Și ei strigă cu glas mare zicând: Mântuirea * este a Dumnezeului nostru, care ** șade pe scaunul de domnie și a Mielului.

* Ps. 3. 8. Isa. 43. 21. Ier. 3. 23. Osea 13. 14. Cap. 19. 1. ** Cap. 5. 13.

11 Și * toți îngerii stăteau de jurîmprejurul scaunu-lui de domnie și împreju-rul presbiterilor și celor patru viețuitoare; și au că-

zut pe fețele lor înaintea scaunului de domnie și s'au închinat lui Dumnezeu,

* Cap. 4. 6.

12 zicând: *Amin! Lauda și slava și înțelepciunea și mulțumita și cinstea și puterea și tăria sunt ale Dumnezeului nostru, în vecii vecilor! Amin.

* Cap. 5. 13, 14.

13 Și unul dintre presbiteri a răspuns zicându-mi: Aceștia cari sunt îmbrăcați în veșminte *albe cine sunt și de unde au venit?

* Vers. 9.

14 Și i-am zis: Domnul meu, tu știi. Și el mi-a zis: Aceștia *sunt cei ce vin din necazul cel mare și și-au spălat ** veșmintele lor și le-au albit în sângele Mielului.

*Cap. 6. 9; 17. 6. **Isa. 1. 18. Evr. 9. 14. 1 Ioan 1. 7. Cap. 1. 5. Zah. 3. 3—5.

15 Pentru aceasta sunt înaintea scaunului de domnie al lui Dumnezeu și-i slujesc zi și noapte în templul său: și Celce șade pe scaunul de domnie își va înfrinze *cortul peste ei.

* Isa. 4. 5, 6. Cap. 21. 3.

16 Nu*vor mai flămânzi, nici nu vor mai înseta, nici **nu-i va bate soarele, nici vreo arșiță,

* Isa. 49. 10. **Ps. 121. 6. Cap. 21. 4.

17 pentru că Mielul care este în mijlocul scaunului

de domnie, va fi Păstorul lor *și-i va călăuzi la izvoarele apelor vieții; și **Dumnezeu va șterge orice lacrimă din ochii lor.

* Ps. 23. 1; 36. 8. Ioan 10. 11, 14.

** Isa. 25. 8. Cap. 21. 4.

Ruperea pecetii a șaplea.

8 Și când a deschis *pecetea a șaplea, s'a făcut tăcere în cer ca o jumătate de ceas.

* Cap. 6. 1.

2 Și *am văzut pe cel șapte îngeri cari stau înaintea lui Dumnezeu și **li s'au dat șapte trâmbițe.

* Mat. 18. 10. Luc. 1. 19. ** 2 Cron. 29. 25, 28.

3 Și un alt inger a venit și a stăut la altar, având o tămâietoare de aur; și i s'a dat tămâie multă ca s'o dea rugăciunilor *tuturor sfinților pe altarul ** cel de aur înaintea scaunului de domnie.

* Cap. 5. 8. ** Exod. 30. 1. Cap. 6. 9.

4 Și fumul *tămâii s'a suit cu rugăciunile sfinților, din mâna îngerului înaintea lui Dumnezeu.

* Ps. 143. 2. Luc. 1. 10.

5 Și îngerul a luat tămâietoarea și a umplut-o din focul altarului și a aruncat-o pe pământ; și s'au * făcut tunele și glasuri și fulgere și un cutremur ** de pământ.

* Cap. 16. 18. ** 2 Sam. 22. 8. 1 Reg. 19. 11. Fapt. 4. 31.

Cele dintâi patru trâmbițe.

6 Și cei șapte îngeri cari aveau cele șapte trâmbițe s'au pregătit să trâmbițeze.

7 Și întâiul a trâmbițat: și s'a făcut grindină și foc amestecat cu sânge și au fost aruncate pe ** pământ; și a treia parte din pământ a fost arsă de tot; și a treia parte din copaci a fost arsă de tot, și orice iarbă verde a fost arsă de tot. * Ezech. 38. 22. ** Cap. 6. 2. Ezech. 2. 13. Cap. 9. 4.

8 Și al doilea inger a trâmbițat, și *ca un munte mare aprins de foc a fost aruncat în mare; și ** a treia parte din mare s'a făcut sânge. * Ier. 51. 25. Amos. 7. 4. ** Cap. 16. 3. † Ezech. 14. 19.

9 Și * a murit a treia parte din făpturile cari sunt în mare, cari au suflare, și a treia parte din corăbii a fost nimicită.

* Cap. 16. 3.

10 Și al treilea inger a trâmbițat, și *a căzut din cer o stea mare aprinsă ca o făclie și a ** căzut peste a treia parte din râuri și peste izvoarele apelor.

* Isa. 14. 12. Cap. 9. 1. ** Cap. 16. 4.

11 Și numele stelei * se cheamă Pelin. Și ** a treia parte din ape s'a prefăcut în pelin și mulți din oa-

meni au murit de ape, fiindcă se făcuseră amare.

* Rut. 1. 20. ** Exod. 15. 23. Ier. 9. 15; 23. 15.

12 Și al *patrulea inger a trâmbițat și a fost lovită a treia parte din soare și a treia parte din lună și a treia parte din stele, ca să fie întunecată a treia parte a lor, și ziua să nu lumineze a treia parte a ei și noaptea asemenea.

* Isa. 13. 10. Amos. 8. 9.

13 Și am văzut și am * auzit un vultur sburând în mijlocul cerului zicând cu glas mare: Vai, **vai, vai, de locuitorii de pe pământ, din pricina celorlalte glasuri ale trâmbiței celor trei îngeri cari au să mai trâmbițeze!

*Cap. 14. 6; 19. 17. **Cap. 9. 12; 11. 14.

Trâmbița a cincea.

9 Și al cincilea inger a trâmbițat; și *am văzut o stea căzută din cer pe pământ și i s'a dat cheia puțului ** Adâncului.

* Luc. 10. 18. Cap. 8. 10. ** Luc. 8. 31. Vers. 2. 11. Cap. 17. 8; 20. 1.

2 Și a deschis puțul Adâncului și s'a *suit fum din puț, ca fumul unui cuptor mare și soarele și văzduhul au fost întunecate de fumul puțului.

* Ioel 2. 2, 10.

3 Și din fum au ieșit lăcuste * pe pământ și li s'a dat putere, ** cum au putere scorpiile pământului.

* Exod. 10. 4. Jude. 7. 12. ** Vers. 10.

4 Și li s'a zis să * nu vatăme iarba ** pământului, nici vreo verdeață, nici vreun copac, decât numai pe oameni, cari n'au peccata † lui Dumnezeu pe fruntea lor.

* Cap. 6. 6; 7. 3. ** Cap. 8. 7. Exod. 12. 23. Eze. 9. 4. † Cap. 7. 3.

5 Și li s'a dat să nu-î omoare ci * să fie muncii cinci luni; și muncirea lor este ca muncirea de scorpie când înțeapă pe om.

* Vers. 10. Cap. 11. 7.

6 Și în zilele acelea oamenii vor căuta * moartea și n'o vor găsi; și vor dori să moară și moartea fuge de ei.

* Iov 3. 21. Isa. 12. 9. Ier. 8. 3. Cap. 6. 16.

7 Și asemănarea * lăcustelor era asemenea cu caii pregătiți pentru războiu; și pe ** capetele lor erau ca niște cununi asemenea aurului și fețele † lor erau ca fețe de oameni.

* Iecl 2. 4. ** Num. 3. 17. † Dan. 7. 8.

8 Și aveau păr ca părul de femei și dinții * lor erau ca dinții de lei.

* Iecl 1. 6.

9 Și aveau platoșe ca platoșe de fier; și vuietul aripilor lor era ca * vuiet-

ul de care, de cai mulți alergând la războiu.

* Iecl 2. 5.

10 Și au * coade asemenea scorpiilor și bolduri și puterea lor este în cozile lor ca să vatăme pe oameni cinci luni.

11 Au peste ei ca împărat * pe îngerul ** Adâncului, care pe evreește are numele Abaddon și în grecește are numele Apolion.

* Efes. 2. 2. ** Vers. 1.

12 Vaiul întâiu * a trecut; iată mai vin două Vaiuri după acestea.

* Cap. 8. 11.

Trâmbița a șasea.

13 Și al șaselea înger a trâmbițat, și am auzit un glas din cele patru coarne ale altarului de aur care este înaintea lui Dumnezeu.

14 zicând celui al șaselea înger, care are trâmbița: Deslegă pe cei patru îngeri, cari sunt legați la * râul cel mare Eufrat.

* Cap. 16. 12.

15 Și cei patru îngeri, cari erau pregătiți pentru ceasul și ziua și luna și anul, au fost deslegați ca să omoare a treia parte din oameni.

16 Și numărul oștilor * de călăreți ** era de două-

zeci de mii de zecimi de mii; am țauzit numărul lor.

* Ps. 68. 17. Dan. 7. 10. ** Eze. 38. 4. † Cap. 7. 4.

17 Și astfel am văzut căli în vedenie și pe ceice sedeau pe ei având platoșe ca de foc și de iacint și de pucioasă: și capetele * cailor erau ca niște capete de lei și din gurile lor iese foc și fum și pucioasă. * 1 Cron. 12. 8. Isa. 5. 28, 29.

18 De aceste trei răni au fost omorîți a treia parte din oameni, de focul și de fumul și de pucioasa ce iese din gurile lor.

19 Căci puterea cailor este în gura lor și în cozile lor; căci cozile * lor sunt asemenea șerpilor, având capete; și cu ele vatămă.

* Isa. 9. 15.

20 Și cei rămași dintre oameni, cari n'au fost omorîți de aceste răni, nu * s'au pocăit de faptele mâinilor lor, ca să nu se închine la draci ** și la idoli † cei de aur și de argint și de aramă și de piatră și de lemn, cari nu pot nici să vadă, nici să audă, nici să umble.

* Deut. 31. 29. ** Lev. 17. 7. Deut. 32. 17. Ps. 106. 37. 1 Cor. 10. 20. † Ps. 115. 4; 135. 15. Dan. 5. 23.

21 Și nu s'au pocăit de omorurile lor, nici de fer-

mecătoriile, * nici de curvia, nici de furturile lor.

* Cap. 22. 15.

O carte adusă din cer.

10 Și am văzut pe un alt înger tare pogorîndu-se din cer, înconjurat de un nor; și curcubeul * era peste capul lui și fața ** lui era ca soarele și picioarele † lui ca niște stâlpi de foc.

* Eze. 1. 28. ** Mat. 17. 2. Cap. 1. 16. † Cap. 1. 15.

2 Și avea în mâna lui o cârtică deschisă. Și și-a pus piciorul * drept pe mare iar pe cel stâng pe pământ.

* Mat. 28. 18.

3 Și a strigat cu glas mare cum răcnește un leu: și când a strigat, cele șapte * tunete și-au spus glasurile lor.

* Cap. 8. 5.

4 Și când au vorbit cele șapte tunete, eram să scriu; și am auzit un glas din cer zicând: Pecetluiește * cele ce au spus cele șapte tunete și nu le scrie.

* Dan. 8. 26; 12. 4, 9.

5 Și îngerul pe care l-am văzut stând pe mare și pe pământ și-a * ridicat mâna dreaptă spre cer

* Exod. 6. 8. Dan. 12. 7.

6 și a jurat pe Celce trăiește în vecii vecilor, care * a făcut cerul și cele ce sunt în el, și pământul și cele ce sunt pe el, și ma-

rea și cele ce sunt în ea, că nu va mai fi vreme; **

* Neem. 9. 6. Cap. 4. 11; 14. 7. ** Dan. 12. 7. Cap. 16. 17.

7 ei în zilele glasului îngerului al șaptelea, când are să trâmbițeze, atunci taina lui Dumnezeu este isprăvită, cum a binevestit robilor săi proorocii.

* Cap. 11. 15.

8 Și glasul * pe care-l auzisem din cer, l-am auzit iarăși vorbind cu mine și zicând: Du-te, ia cârticica cea deschisă în mâna îngerului care stă pe mare și pe pământ.

* Vers. 4.

9 Și m'am dus la înger, zicându-i să-mi dea cârticica. Și-mi zice: Ia-o * și mănâncă-o de tot și-ți va amări pânțele, dar în gura ta va fi dulce ca mierea.

* Ier. 15. 16. Ezech. 2. 8; 3. 1. 3.

10 Și am luat cârticica din mâna îngerului și am mâncat-o de tot; și a fost în gura * mea dulce ca mierea; și când am înghițit-o mi s'a amărit ** pânțele.

* Ezech. 3. 3. ** Ezech. 2. 10.

11 Și ei îmi zic: Trebuie iarăși să proorociști despre popoare și despre Neamuri și despre limbi și despre mulți împărați.

Cei doi martori.

11 Și mi s'a dat o trestie * asemenea unei vergele zicând: Scoală ** și măsoară templul lui Dumnezeu și altarul și pe cei ce se închină în el. * Ezech. 40. 1. Zah. 2. 1. Cap. 21. 15. ** Num. 23. 18.

2 Și curtea * de afară a templului scoate-o afară și n'o măsoară, pentru că ** a fost dată Neamurilor: și vor călca * sfânta cetate patruzeci și două de luni. * Ezech. 40. 17, 20. ** Ps. 79. 1. Luc. 21. 24. † Dan. 8. 10. † Cap. 13. 5.

3 Și voi eu da celor doi martori * ai mei și voi prooroci, ** îmbrăcați în saci, o țemie două sute șalezeci de zile.

* Cap. 20. 4. ** Cap. 19. 10. † Cap. 12. 4. 4 Aceștia sunt cei doi măslini și cele două sfenice cari stau înaintea Domnului pământului.

* Ps. 52. 8. Ier. 11. 16. Zah. 4. 3, 11, 14.

5 Și dacă voiește cineva să-i vatame, iese foc * din gura lor și mistuie pe vrăjmașii lor; și dacă ** ar voi cineva să-i vatame, așa trebuie să fie omorât el.

* 2 Reg. 1. 10, 12. Ier. 1. 10; 5. 14. Ezech. 43. 3. Osea 6. 5. ** Num. 16. 29.

6 Aceștia au * putere să închidă cerul, ca să nu cadă ploaie în zilele proorocii lor și au ** putere peste ape să le schimbe în sânge și să lovească

pământul cu orice rană, oricâteori vor voi. * 1 Reg. 17. 1. Ier. 5. 16, 17. ** Exod. 7. 19.

7 Și când își vor * sfârși mărturia, fiara ** care se suie din Adânc va țâșni face războiu cu ei și-i va birui și-i va omori.

* Luc. 13. 32. ** Cap. 13. 1, 11; 17. 8. † Cap. 9. 2. † Dan. 7. 21. Zah. 14. 2.

8 Și trupurile lor moarte vor sta pe ulița cetății * celei mari, care duhovnicește se numește Sodoma și Egipt, unde ** a fost răstignit și Domnul lor.

* Cap. 14. 8; 17. 1, 5; 18. 10. ** Ezech. 13. 12. Cap. 18. 24.

9 Și * cei din popoare și seminții și limbi și Neamuri văd trupurile lor moarte trei zile și jumătate și ** nu îngăduie ca trupurile lor moarte să fie puse în mormânt.

* Cap. 17. 15. ** Ps. 79. 2. 3.

10 Și * locuitorii de pe pământ se bucură de ei și se veselesc și își trimit daruri ** unii altora, pentru că * acești doi prooroci munciau pe locuitorii de pe pământ.

* Cap. 12. 12; 13. 8.

** Ezech. 9. 19, 22. † Cap. 16. 10.

11 Și * după acele trei zile și jumătate a intrat în ei duhul ** de viață din Dumnezeu; și ei au statul pe picioarele lor; și o

mare teamă a căzut peste ceice îi priviau.

* Vers. 9. ** Ezech. 37. 5, 9, 10, 14.

12 Și au auzit un glas mare din cer zicându-le: Sușiți-vă aici. Și * s'au suit în nor ** spre cer și * vrăjmașii lor i-au privit.

* Isa. 14. 13. Cap. 12. 5. ** Isa. 60. 8. Papi. 1. 9. † 2 Reg. 2. 1. 5, 7.

13 Și în acel ceas s'a * făcut un cutremur mare de pământ, și a ** zecea parte din cetate a căzut; și șapte mii de nume de oameni au fost omorâți în cutremurul de pământ și cei rămași s'au temut și au * dat slavă Dumnezeului cerului. * Cap. 6. 12. ** Cap. 16. 19. † Ios. 7. 19. Cap. 14. 7; 15. 4.

14 Al doilea * Vai a trecut; iată al treilea Vai vine curând. * Cap. 8. 13; 9. 12; 15. 1.

Trâmbița a șaptea.

15 Și al șaptelea înger * a trâmbițat; și ** s'au făcut multe glasuri în cer zicând: Impărăția * lumii a ajuns a Domnului nostru și a Hristosului său și * țel va împărăți în vecii vecilor.

* Cap. 10. 7. ** Isa. 27. 13. Cap. 16. 17; 19. 6. † Cap. 12. 10. † Dan. 2. 44; 7. 14, 18, 27.

16 Și cei * douăzeci și patru de presbiteri cari sed înaintea lui Dumnezeu pe scaunele lor de dom-

nie, au căzut pe fețele lor, și s'au închinat lui Dumnezeu, * Cap. 4. 4; 5. 8; 19. 4.

17 zicând: Îți mulțumim, Doamne Dumnezeule, Atotputernice, care * ești și care erai, pentru că ai luat puterea ta cea mare și ai ** intrat în împărăție.

* Cap. 1. 4, 8; 4. 8; 16. 5. ** Cap. 19. 6.

18 Și Neamurile * au fost înțărătate și mânia ta a venit, ** și vremea celor morți să fie judecați și vremea să dai plata lor robilor tăi proorocilor și sfinților și celor ce se tem de numele tău, celor mici și celor mari, și să ++ prăpădești pe cei ce prăpădesc pământul.

* Vers. 2, 9. ** Dan. 7. 9, 10. Cap. 6. 10. † Cap. 19. 5. †† Cap. 13. 10; 18. 6.

19 Și templul * lui Dumnezeu în cer s'a deschis și chivotul legământului s'a arătat în templul său și s'au ** făcut fulgere și glasuri și tunete și un cutremur de pământ și † grindină mare. * Cap. 15. 5, 8. ** Cap. 8. 5; 16. 18. † Cap. 16. 21.

Femeia și balaurul.

12 Și un semn mare s'a văzut în cer; o femeie învelită în soare și luna sub picioarele ei și pe capul ei o cunună de douăsprezece stele,

2 și având în pântec strigă, fiind în dureri de facere și * muncindu-se să nască. * Isa. 66. 7. Gal. 4. 19.

3 Și un alt semn s'a văzut în cer; și iată un * balaur mare roș ca focul având ** șapte capete și zece coarne și † pe capetele lui șapte cununi împărătești.

* Cap. 17. 1. ** Cap. 17. 9, 10. † Cap. 13. 1.

4 Și coada * lui târăse a treia parte din ** stelele cerului și † le aruncă pe pământ. Și balaurul a slălit înaintea †† femeii, care are să nască, pentru că să înghită pe copilul ei când va naște.

* Cap. 9. 10, 19. ** Cap. 17. 18. † Dan. 8. 10. †† Vers. 2. * Exod. 1. 16.

5 Și ea a născut un fiu de parte bărbătească și el * are să păstorească toate Neamurile cu un toiag de fier; și copilul ei a fost răpit la Dumnezeu și la scaunul său de domnie.

* Ps. 2. 9. Cap. 2. 27; 19. 15.

6 Și femeia * a fugit în pustie, unde are un loc gătit dela Dumnezeu ca s'o hrănească acolo o ** mie două sute șazeci de zile.

* Vers. 4. ** Cap. 11. 3.

Războiul din cer.

7 Și s'a făcut un războiu în cer; Mihail * și îngerii lui se războiau cu **

balaurul. Și balaurul se războia și îngerii lui.

* Dan. 10. 13, 21; 12. 1. ** Vers. 3. Cap. 20. 2.

8 Și ei n'au fost mai tari și locul lor nu s'a mai aflat în cer.

9 Și a fost aruncat jos balaurul cel mare, șarpele cel din început, * care se numește Diavolul și Satana, care ** răătăcește tot pământul locuit; — el a fost † aruncat pe pământ și îngerii săi au fost †† aruncați cu el.

* Luc. 10. 18. Ioan 12. 31. ** Fac. 3. 1, 4. Cap. 20. 2. † Cap. 20. 3. †† Cap. 9. 1.

10 Și am auzit un glas mare în cer zicând: Acum † a venit mântuirea și puterea și împărăția Dumnezeului nostru și stăpânirea Hristosului său, pentru că învinuitorul fraților noștri, care-i ** învinuște înaintea Dumnezeului nostru zi și noapte, a fost aruncat jos. * Cap. 11. 15; 19. 1. Iov 1. 9; 2. 5. Zah. 3. 1.

11 Și ei * l-au biruit din pricina sângelui Mielului și din pricina cuvântului mărturie lor și nu ** și-au iubit viața chiar până la moarte.

* Rom. 8. 33, 34, 37; 16. 20. ** Luc. 14. 26.

12 Pentru aceea veselii vă, * ceruri, și cei ce locuți în ele. Vai ** de pământ și de mare, fiindcă †

diavolul s'a pogorît la voi cu mânie mare, știind că are puțină vreme.

* Ps. 96. 11. Isa. 49. 13. Cap. 18. 20. ** Cap. 8. 13; 11. 10. † Cap. 10. 6.

Balaurul mâniat pe femeie.

13 Și când a văzut balaurul că a fost aruncat pe pământ, a prigonit pe * femeia care născuse partea bărbătească. * Vers. 5.

14 Și * cele două aripi ale vulturului celui mare au fost date femeii ca ** să zboare în † pustie la locul ei, unde este hrănită o †† vreme și vremuri și jumătate de vreme departe de fața șarpelui.

* Exod. 19. 4. ** Vers. 6. † Cap. 17. 3. †† Dan. 7. 25; 12. 7.

15. Și șarpele a * aruncat din gura lui apă ca un râu în urma femeii, ca s'o facă s'o ia apa.

* Isa. 59. 19.

16 Și pământul a ajutat femeii și pământul și-a deschis gura și a înghițit râul pe care-l aruncase balaurul din gura lui.

17 Și balaurul s'a mâniat pe femeie și a * plecat să facă războiu cu rămașița din sămânța ei, cei ce ** păzesc poruncile lui Dumnezeu și au mărturia † lui Isus. * Fac. 3. 15. Cap. 11. 7; 13. 7. ** Cap. 14. 12. † 1 Cor. 2. 1. † Ioan 5. 10. Cap. 1. 2, 9; 6. 9; 20. 4.

Fiara care se suie din mare.

13 Și am stătut pe nisipul mării. Și am văzut suindu-se din mare o fiară care ** avea zece coarne și șapte capete și pe coarnele ei zece cununi împărătești și pe capetele ei nume de hulă.

* Dan. 7. 2, 7. ** Cap. 12. 3; 7. 3, 9, 12.

2 Și fiara * pe care am văzut-o era asemenea unui leopard și picioarele ei ** ca de urs și gura * ei ca o gură de leu. Și balaurul i-a * dat puterea lui și scaunul * și lui de domnie * și o stăpânire mare.

* Dan. 7. 6. ** Dan. 7. 5. † Dan. 7. 4. †† Cap. 12. 9. *† Cap. 16. 10. *† Cap. 12. 14.

3 Și am văzut unul din capetele ei ca înjunghiat * de moarte și rana morții ei fusese vindecată. Și tot * pă-mântul se minuna în urma fiarei. * Vers. 12, 14. ** Cap. 17. 8.

4 Și s'au închinat balaurului fiindcă a dat fiarei stăpânirea; și s'au închinat fiarei zicând: Cine * este asemenea fiarei și cine poate să se rășboiască cu ea?

* Cap. 18. 18.

5 Și i s'a dat o gură * să vorbească lucruri mari și hule și i s'a dat putere să lucreze patruzeci ** și două de luni.

* Dan. 7. 8, 11, 20; 11. 36. ** Cap. 11. 2; 12. 6.

6 Și și-a deschis gura în hule împotriva lui Dumnezeu, ca să hulească numele lui și locuința * lui și pe ceice locuiesc în cer.

* Ioan 1. 14. Col. 2. 9.

7 Și i s'a dat să facă * rășboiu cu sfinții și ** să-i biruiască. Și i s'a dat stăpânire peste orice seminție și popor și limbă și neam. * Dan. 7. 21. Cap. 11. 7; 12. 17. ** Cap. 11. 18; 17. 15.

8 Și toți locuitorii depe pământ, al cărui nume nu este scris, dela * întemeierea lumii, în cartea vieții Mielului celui înjunghiat, se vor închina ei. **

* Exod. 32. 32. Dan. 12. 1. Filip. 4. 2. Cap. 3. 5; 20. 12, 15; 21. 27. ** Cap. 17. 8.

9 Dacă are cineva * urechi, să audă! * Cap. 2. 7.

10 Dacă cineva * duce în robie, se duce în robie; dacă va omori cineva ** cu sabia, trebuie ca el să fie omorât cu sabia. Aici * este răbdarea și credința sfinților. * Isa. 33. 1. ** Fac. 9. 6. Mat. 26. 52. † Cap. 14. 12.

Fiara care se suie din pământ.

11 Și am văzut o altă fiară suindu-se * din pământ. Și avea două coarne asemenea unui miel și vorbea ca un balaur. * Cap. 11. 7.

12 Și ea face toată stăpânirea celei dintâi fiare

înaintea ei. Și face ca pă-mântul și locuitorii depe el să se închine fiarei celei dintâi, a * cărei rană de moarte fusese vindecată.

* Vers. 3.

13 Și face * semne mari, încât ** face să se pogoare și foc din cer pe pământ înaintea oamenilor.

* Deut. 13. 1—3. Mat. 24. 24. 2 Tes. 2. 9. Cap. 16. 14. ** 1 Reg. 18. 38. 2 Reg. 1. 10, 12.

14 Și rălăcește * pe locuitorii depe pământ ** din pricina semnelor cari i-au fost date să le facă înaintea fiarei, zicând locuitorilor depe pământ să facă o icoană fiarei, care are rana de sabie și * a trăit.

* Cap. 12. 9; 19. 20.

** 2 Tes. 2. 9, 10. † 2 Reg. 20. 7.

15 Și i s'a dat să dea duh icoanei fiarei, ca icoana fiarei să și vorbească și * să facă să fie omoriți toți ceice nu se vor închina icoanei fiarei.

* Cap. 16. 2; 19. 20; 20. 4.

16 Și face ca la toți mici și mari și bogați și săraci și slobozi și robi, să * li se dea un semn pe mâna lor cea dreaptă sau pe fruntea lor, * Cap. 14. 9; 19. 20; 20. 4.

17 ca nimeni să nu poată cumpăra sau vinde afară de cine are semnul, *adică*

numele * fiarei sau ** numărul numelui ei.

* Cap. 14. 12. ** Cap. 15. 2.

18 Aici * este înțelepciunea. Cine are priceperea să socotească numărul ** fiarei; căci † este un număr de om. Și numărul ei este: Șase sute șazeci și șase.

* Cap. 17. 9. ** Cap. 15. 2. † Cap. 21. 17.

Mielul și cei răscumparați.

14 Și am văzut și iată Mielul * stând pe muretele Sion și cu el o ** sută patruzeci și patru de mii † având scris pe frunțile lor numele său și numele Talălui său. * Cap. 5. 6.

** Cap. 7. 4. † Cap. 7. 3; 13. 16.

2 Și am auzit un glas din cer ca * un glas de ape multe și ca un glas de tunet mare; și glasul pe care l-am auzit era ca al harfiștilor cari cântă ** cu harfele † lor.

* Cap. 1. 15; 19. 6. ** Cap. 5. 8.

† Cap. 5. 9; 15. 3.

3 Și ei cântă o cântare * nouă înaintea scaunului de domnie și înaintea celor patru vietuitoare și a presbiterilor; și nimeni nu putea să învețe cântarea decât cele o sută patruzeci și patru de mii, *adică* cei răscumparați depe pământ.

* Vers. 1.

4 Aceștia sunt ceice nu s'au înclinat cu femei; căci *sunt verguri. Aceștia sunt ceice **urmează pe Mielul ori unde ar merge. Aceștia au fost ȋrăscumpărați dintre oameni, ca să fie pârga ȋȋ lui Dumnezeu și Mielului.

* 2 Cor. 11. 2. ** Cap. 3. 4; 7. 15, 17; 17. 14. ȋ Cap. 5. 9. ȋȋ Iac. 1. 18.

5 Și în *gura lor n'a fost găsită minciună: sunt **fără vină. * Ps. 32. 2. Tef. 3. 13. ** Efes. 5. 26. Iuda 24.

Judecările lui Dumnezeu.

6 Și am văzut un alt înger sburând * în mijlocul cerului, având o ** evanghelie vecinică, pentruca să binevestească celorce sed pe pământ și la orice ȋncam și seminție și limbă și popor. *Cap. 8. 13. **Efes. 3. 3—11. Tit. 1. 2. ȋ Cap. 13. 7.

7 Și zice cu glas mare: Temeți-vă * de Dumnezeu și dați-i slavă, fiindcă a venit ceasul judecării lui și închinați-vă ** Celui ce a făcut cerul și pământul și marea și izvoarele de ape. *Cap. 1. 18; 15. 4. ** Neem. 9. 6. Ps. 33. 6; 124. 8; 146. 5, 6. Fapt. 14. 15; 17. 24.

8 Și un alt înger, al doilea, a urmat zicând: A * căzut, a căzut Babilonul ** cel mare, care a adăpat

loate Neamurile din vinul aprinderii curviei sale.

* Isa. 21. 9. Ier. 51. 8. Cap. 18. 2. ** Ier. 51. 7. Cap. 11. 8; 16. 19; 17. 2, 6; 18. 3, 10, 18, 19; 19. 2.

9 Și un alt înger, al treilea, le-a urmat zicând cu glas mare: Dacă se închină cineva *fiarei și icoanei ei și primește un semn pe fruntea sa sau pe mâna sa, * Cap. 13. 14—16.

10 va bea * și el din vinul aprinderii lui Dumnezeu, care este turnat ** neamestecat în ȋ paharul mâniei lui și va fi muncit ȋȋ în foc *ȋ și pucioasă înaintea îngerilor sfinți și înaintea Mielului. * Ps. 75. 8. Isa. 51. 17. Ier. 25. 15. ** Cap. 18. 6. ȋ Cap. 16. 19. ȋȋ Cap. 20. 10. ȋȋ Cap. 19. 20.

11 Și fumul *muncii lor se suie în sus în veci de veci; și n'au odihnă nici zi nici noapte ceice se închină fiarei și icoanei ei și dacă primește cineva semnul numelui ei.

* Isa. 34. 10. Cap. 19. 3.

12 Aici * este răbdarea sfinților ** cari păzesc poruncile lui Dumnezeu și credința lui Isus.

* Cap. 13. 10. ** Cap. 12. 17.

13 Și am auzit un glas din cer zicând: Scrie: Fericiți *sunt morții, cari ** mor în Domnul deacum încolo; da, zice Duhul, ca

ȋȋ se odihnească de ostenele lor, căci faptele lor li urmează.

* Eol. 4. 1, 2. Cap. 20. 6. ** 1 Cor. 15. 18. ȋ Tes. 4. 16. ȋȋ Tes. 1. 7. Ebr. 4. 9, 10. Cap. 6. 11.

Secerișul și culesul viei.

14 Și am văzut și ială un nor alb și pe nor șezând Unul asemuit * cu Fiul omului, având ** pe capul lui o cunună de aur și în mâna lui o secere ascuțită. * Ezech. 1. 26. Dan. 7. 13. Cap. 1. 13. ** Cap. 6. 2.

15 Și un alt înger a * ieșit din templu, strigând cu glas mare celuice șade pe nor: Trimite secerea ** la și seceră; pentrucă a venit ceasul să seceri; fiindcă s'a uscat secerișul pământului. ȋ

* Cap. 16. 17. ** Ioel 3. 13. Mat. 13. 39. ȋ Ier. 51. 33. Cap. 13. 12.

16 Și celele șade pe nor și-a aruncat secerea pe pământ și pământul a fost secerat.

17 Și un alt înger a ieșit din templul care este în cer, având și el o secere ascuțită.

18 Și un alt înger având puier asupra focului a ieșit * din altar și a strigat cu glas mare celuice avea secerea ascuțită, zicând: Trimete ** secerea la cea ascuțită și culege strugurii

viei pământului, fiindcă borboanele lor sunt deplin coapte. * Cap. 16. 8. ** Ioel 3. 13.

19 Și îngerul și-a aruncat secerea pe pământ și a cules via pământului și a aruncat-o în teasc, * în teasc cel mare al mâniei lui Dumnezeu.

* Cap. 19. 15.

20 Și teasc * a fost călcat afară ** din cetate și din teasc a ieșit sânge până ȋ la zăbalele cailor pe o depărtare de o mie șase sute de stadii.

* Isa. 63. 3. Plin. 1. 15. ** Ebr. 13. 12. Cap. 11. 8. ȋ Cap. 19. 14.

Cele șapte potire.

15 Și am *văzut în cer un alt semn mare și minunat: șapte **îngeri având șapte răni, cari sunt cele din urmă, fiindcă ȋ în ele mânia lui Dumnezeu este sfârșită. * Cap. 12. 1, 3.

** Cap. 16. 1; 21. 9. ȋ Cap. 14. 10.

2 Și am văzut ca o * mare sticloasă amestecată ** cu foc și ȋ pe biruitorii asupra fiarei și a icoanei ei și a numărului numelui ei, stând pe marea cea sticloasă, ȋȋ având harfe ale lui Dumnezeu.

* Cap. 4. 6; 21. 18. ** Mat. 3. 11. ȋ Cap. 13. 15—17. ȋȋ Cap. 5. 8; 14. 2.

3 Și ei cântă cântarea * lui Moise, robul lui Dumnezeu și cântarea

Mielului, zicând: Mari ** și minunate sunt lucrările tale, Doamne Dumnezeu, Atotputernice! Drepte † și adevărate sunt căile tale, Impărate al veciniciilor!

* Exod. 15. 1. Deut. 31. 30. Cap. 14. 3.
** Deut. 32. 4. Ps. 111. 2; 139. 14. † Ps. 145. 17. Osea 14. 9. Cap. 16. 7.

4 Cine * nu se va teme, Doamne, și nu va slăvi numele tău? Pentru că tu singur ești sfânt; pentru că toate ** Neamurile vor veni și se vor închina înaintea ta, pentru că faptele tale drepte au fost arătate.

* Exod. 15. 14—16. Ier. 10. 7.
** Isa. 66. 23.

5 Și după acestea am văzut și s'a deschis templul * cortului mărturiei în cer.

* Num. 1. 50. Cap. 11. 19.

6 Și * cei șapte îngeri, cari au cele șapte răni au ieșit din templu, îmbrăcați ** în în curat strălucitor și încinși împrejurul piepturilor cu cingători de aur.

* Vers. 1. ** Exod. 28. 6, 8. Ezei. 44. 17, 18. Cap. 1. 13.

7 Și * una din cele patru viețuitoare a dat celor șapte îngeri șapte polire de aur pline de mânia lui Dumnezeu, care ** este viu în vecii vecilor.

* Cap. 4. 6.
** 1 Tes. 1. 9. Cap. 4. 9; 10. 6.

8 Și templul * s'a umplut de fum din ** slava

lui Dumnezeu și din puterea lui; și nimeni nu putea să intre în templu până s'au sfârșit cele șapte răni ale celor șapte îngeri.

* Exod. 40. 34. 1 Reg. 8. 10. 2 Cron. 5. 14. Isa. 6. 4. ** 2 Tes. 1. 9.

Vărsarea celor șapte polire.

16 Și am auzit un glas mare ieșind din templu zicând celor * șapte îngeri: Mergeți și vărsați pe pământ cele șapte polire ale mâniciilor * lui Dumnezeu.

* Cap. 15. 1. ** Cap. 14. 10; 15. 7.

2 Și cel dintâi s'a dus și și-a vărsat polirul pe * pământ; și s'a făcut ** o rană rea și pricinuitoare de durere pe oamenii cari † au semnul fiarei și †† se închină chipului ei.

* Cap. 8. 7. ** Exod. 9. 9—11. † Cap. 13. 16, 17. †† Cap. 13. 14.

3 Și al doilea și-a vărsat polirul în * mare; și ea s'a ** făcut sânge ca de om mort; și † orice suflet de viață care este în mare a murit.

* Cap. 8. 8. ** Exod. 7. 17, 20. † Cap. 8. 9.

4 Și al treilea și-a vărsat polirul în * râuri și în izvoarele apelor; și s'au ** făcut sânge.

* Cap. 8. 10. ** Exod. 7. 20.

5 Și am auzit pe îngerul apelor zicând: Drept * ești tu, care ** ești și care

erai, Sfântule, fiindcă ai judecat astfel.

* Cap. 15. 3. ** Cap. 1. 4, 8; 4. 8; 11. 17.

6 Fiindcă ei au * vărsat sângele sfinților ** și proorocilor și le-ai dat sânge † la bea: sunt vrednici.

* Mat. 23. 34, 35. Cap. 13. 15. ** Cap. 11. 18; 18. 20. † Isa. 49. 26.

7 Și am auzit altarul zicând: Da, Doamne * Dumnezeu, Atotputernice, adevărate ** și drepte sunt judecățile tale.

* Cap. 15. 3. ** Cap. 13. 10; 14. 10; 19. 2.

8 Și al patrulea și-a vărsat polirul pe * soare și ** s'a dat să dogorească pe oameni cu foc.

* Cap. 8. 12. ** Cap. 9. 17, 18; 14. 18.

9 Și oamenii au fost dogoriți de o arșilă mare; și au * hulit numele lui Dumnezeu care are puterea peste rănilile acestea și ** nu s'au pocăit ca să-i † dea slavă.

* Vers. 11. 21. ** Dan. 5. 22, 23. Cap. 9. 20. † Cap. 11. 13; 14. 7.

10 Și al cincilea și-a vărsat polirul pe * scaunul de domnie al fiarei; și ** împărăția ei s'a făcut întunecoasă; și își † mușcau limbile de durere.

* Cap. 13. 2. ** Cap. 9. 2. † Cap. 11. 10.

11 Și au * hulit pe Dumnezeul cerului din pricina durerilor lor și din pricina rănilor ** lor și †

nu s'au pocăit de faptele lor.

* Vers. 9. 21. ** Vers. 2. † Vers. 9.

12 Și al șaselea și-a vărsat potirul peste * râul cel mare Euftrat; și ** apa lui a secat ca † să fie pregătită calea împăraților cari oin dela răsăritul soarelui.

* Cap. 9. 14. ** Ier. 50. 38; 51. 36. † Isa. 41. 2, 25.

13 Și-am văzut ieșind din gura balaurului * și din gura fiarei și din gura proorocului mincinos, ** trei duhuri necurate † ca niște broaște. * 1 Ioan. 4. 1—3.

** Cap. 12. 3, 9. † Cap. 19. 20; 20. 10.

14 Căci sunt * duhuri de draci, făcătoare ** de semne; cari se duc la împărații întregului † pământ locuit, ca să-i adune pentru războiul †† zilei celei mari a lui Dumnezeu Celui Atotputernic. —

* 1 Tim. 4. 1. Iac. 3. 15. ** 2 Tes. 2. 9. Cap. 13. 13, 14; 19. 20. † Luc. 2. 1. †† Cap. 17. 14; 19. 19; 20. 8.

15 (Iată, * eu vin ca un hoț; fericit este cine veghiază și își păstrează veșmintele, ca ** să nu umble gol și să se vadă rușinea lui). —

* Mat. 24. 43. 1 Tes. 5. 2. 2 Pet. 3. 10. Cap. 3. 3. ** 2 Cor. 5. 3. Cap. 3. 4, 18.

16 Și * i-au adunat la locul numit evreește Armagedon.

* Cap. 19. 19.

17 Și al șaptelea și-a vărsat potirul în văzduh și a ieșit din templu un glas mare dela scaunul de domnie zicând: S'a * făcut.

* Cap. 21. 6.

18 Și s'au făcut * fulgere și glasuri și tunele; și s'a ** făcut un mare cutremur de pământ, cum și nu s'a făcut de când a fost omul pe pământ: așa de mare cutremur de pământ, așa de tare! * Cap. 4. 5; 8. 5; 11. 19. ** Cap. 11. 13. † Dan. 12. 1.

19 Și cetatea * cea mare s'a făcut în trei părți și cetățile Neamurilor au căzut. Și Babilonul cel mare a ** fost amintit înaintea lui Dumnezeu, ca să-i † dea paharul vinului aprinderii mâniei lui. * Cap. 14. 8; 17. 18. ** Cap. 18. 5. † Isa. 51. 17, 22. Ier. 25. 15, 16. Cap. 14. 10.

20 Și orice * ostrov a fugit și munții n'au fost aflați. * Cap. 6. 14.

21 Și o * grindină mare fiecare piatră ca de greutatea unui talant se poartă din cer peste oameni; și oamenii ** au hălit pe Dumnezeu din pricina rănii † grindinii, pentru că rana ei este foarte mare. * Cap. 11. 19.

** Vers. 9. 11. † Exod. 9. 23—25.

Babilonul.

17 Și unul * din cei șapte îngeri cari au cele șapte potire a venit și a vorbit cu mine zicând: Vino, îți ** voi arăta judecata curvei † celei mari care † † șade pe ape multe, * Cap. 21. 9. ** Cap. 16. 19; 18. 16, 17, 19. † Naum 3. 4. Cap. 19. 2. † Ier. 51. 13. Vers. 15.

2 cu * care au curvit împărății pământului; și cei ce locuiesc pământul au ** fost îmbătați de vinul curviei ei.

* Cap. 18. 3. ** Ier. 51. 7. Cap. 14. 8; 18. 3.

3 Și m'a dus în duh într-o * pustie. Și am văzut o femeie șezând pe ** o fiară de culoare stacojie, plină de nume † de hulă, † † având șapte capete și zece * † coarne.

* Cap. 12. 6, 14. ** Cap. 12. 3. † Cap. 13. 1. † Vers. 9. * Vers. 12.

4 Și femeia era * învelită în purpură și stacojiu și împodobilă ** cu aur și pietre scumpe și mărgăritare, având † un potir de aur în mâna ei, plin † † de urâciuni și necurătenii curvei ei.

* Cap. 18. 12, 16. ** Dan. 11. 38. † Ier. 51. 7. Cap. 18. 6. † Cap. 14. 8.

5 Și pe fruntea ei un nume scris: Taină, * Babilonul cel ** mare, mama †

curvelor și a urâciunilor pământului.

* 9 Tes. 2. 7. ** Cap. 11. 8; 14. 8; 16. 10; 16. 2, 10, 21. † Cap. 18. 9; 19. 2.

6 Și am văzut * femeia îmbătată de ** sângele sfinților și de sângele martirilor † lui Isus. Și când am văzut-o m'am minunat minune mare.

* Cap. 18. 24. ** Cap. 13. 15; 16. 6. † Cap. 6. 9, 10; 12. 11.

7 Și îngerul mi-a zis: Pentru ce te-ai minunat? Eu îți voi spune taina femeii și a fiarei care o poartă, care are cele șapte capete și cele zece coarne.

8 Fiara pe care ai văzut-o era și nu este și are * să se suie din Adânc și să ** meargă la pieire; și cei ce locuiesc pe pământ, al † căror nume nu este scris în cartea vieții dela întemeierea lumii, se † † vor minuna când vor vedea fiara: că era și nu este și va fi de față. —

* Cap. 11. 7; 13. 1. ** Cap. 13. 10. Vers. 11. † Cap. 13. 3. † Cap. 13. 8.

9 Aici * este mintea care are înțelepciune. — Cele ** șapte capete sunt șapte munți pe cari șade femeia.

* Cap. 13. 18. ** Cap. 13. 1.

10 Și sunt și șapte împărați: cei cinci au căzut, unul este, celălalt încă n'a venit, și când va veni, tre-

buie să rămână puțină vreme.

11 Și fiara care era și nu este, este și ea însăși al optulea și este dintre cei șapte și * merge la pieire. * Vers. 8.

12 Și cele * zece coarne pe cari le-ai văzut sunt zece împărați cari n'au luat încă împărăție ci primesc stăpânire ca împărați un ceas cu fiara.

* Dan. 7. 20. Zah. 1. 18, 19, 21. Cap. 13. 1.

13 Aceștia au un singur gând și ei dau fiarei atât puterea cât și stăpânirea lor.

14 Aceștia * se vor război cu Mielul și Mielul îi va birui pentru că ** este Domn al domnilor și Împărat al împăraților; și † vor birui și cei ce sunt cu el, chemați și aleși și credincioși. * Cap. 16. 14; 19. 19. ** Deut. 10. 17. 1 Tim. 6. 15. Cap. 19. 16. † Ier. 50. 44, 45. Cap. 14. 4.

15 Și mi-a zis: Apele * pe cari le-ai văzut, unde șade curva, sunt ** popoare și gloate și Neamuri și limbi.

* Isa. 8. 7. Vers. 1. ** Cap. 13. 7.

16 Și cele zece coarne, pe cari le-ai văzut și fiara, aceștia vor * uri pe curva și o vor face pustie și goală ** și cărnurile ei le

vor mânca și o ț vor arde de tot cu foc.

* Ier. 50. 41, 42. Cap. 16. 12. ** Ezecl. 16. 37—44. Cap. 18. 16. † Cap. 18. 8.

17 Căci * Dumnezeu a pus în inimile lor ca să facă gândul lui și să împlinească un singur gând și să dea fiarei împărăția lor până**vor fi împlinite cuvintele lui Dumnezeu.

* 2 Tes. 2. 11. ** Cap. 10. 7.

18 Și femeia pe care ai văzut-o este * cetatea cea mare, care ** are împărăția peste împărății pământului. * Cap. 16. 19. ** Cap. 12. 4.

Căderea Babilonului.

18 După * acestea am văzut pogorându-se din cer un alt înger, având o mare stăpânire și ** pământul a fost luminat de slava lui. * Cap. 17. 1. ** Ezecl. 43. 2.

2 Și a strigat cu glas tare zicând: A * căzut, a căzut Babilonul cel mare, și s'a ** făcut un loc de locuit al dracilor și o temniță a oricărui duh necurat și o temniță † a oricărei păsări necurate și urâte.

* Isa. 13. 19; 21. 9. Ier. 51. 8. Cap. 14. 8. ** Isa. 13. 21; 21. 8; 34. 14. Ier. 50. 39; 51. 37. † Isa. 14. 23; 34. 11. Marc. 5. 2, 3.

3 Pentru că toate Neamurile au * băut din vinul aprinderii curviei ei și împărății pământului au curvit cu ea, și negustorii ** pământului s'au îm-

bogătit din puterea desfătărilor ei. * Cap. 14. 8; 17. 2.

** Vers. 11. 15. Isa. 47. 15.

4 Și am auzit un alt glas din cer zicând: Ieșiți * din ea, poporul meu, ca să nu fiți părtași cu păcatele ei și să nu luați din rănilor ei.

* Isa. 48. 20; 52. 11. Ier. 50. 8; 51. 6, 45. 2 Cor. 6. 17.

5 pentru că * păcatele ei au ajuns până la cer și Dumnezeu ** și-a adus aminte de nedreptățile ei.

* Fac. 18. 20. 21. Ier. 51. 9. Iona 1. 2. ** Cap. 16. 19.

6 Dați-i * înapoi cum a dat și ea și îndoiiți-i îndoii, după faptele ei; în paharul în care a amestecat ** ea, amestecați-i † îndoii.

* Ps. 137. 8. Ier. 50. 15, 19; 51. 24, 49. 2 Tim. 4. 14. Cap. 13. 10. ** Cap. 14. 10. † Cap. 16. 19.

7 Pe cât * s'a slăvit și s'a desfătat, atât dați-i muncire și întristare. Fiindcă zice în inima ei: Șed ca împărăteasă ** și nu sunt văduvă, și nu voi vedea întristare nicidecum:

* Ezecl. 28. 2, etc. ** Isa. 47. 7, 8. Tef. 2. 15.

8 pentru aceea într'o * singură zi îi vor veni rănilor ei, moarte și întristare și foamele; și va fi arsă de tot în ** foc; pentru că † Domnul Dumnezeu care o judecă este tare.

* Isa. 47. 9. Vers. 10. ** Cap. 17. 16. † Ier. 50. 34. Cap. 11. 17.

Hotărârea asupra Babilonului.

9 Și împărății * pământului, cari au curvit și s'au desfătat cu ea, ** vor plânge și se vor jăli de ea când † vor vedea fumul arderii ei.

* Ezecl. 26. 16, 17. Cap. 17. 2. Vers. 3.

** Ier. 50. 46. † Vers. 18. Cap. 19. 3.

10 Stând de departe de teama muncirii ei și zicând: Vai, * vai, cetatea cea mare, Babilonul, cetatea cea tare! pentru că într'un ** singur ceas ți-a venit judecata. —

* Ier. 21. 9. Cap. 14. 8. ** Vers. 17. 19.

11 Și negustorii * pământului plâng și se întristează de ea, pentru că nimeni nu mai cumpără marfa lor:

* Ezecl. 27. 27—36. Vers. 3.

12 marfă * de aur și argint și pietre scumpe și mărgăritare și de în subțire și purpură și mătășărie și stacojiu și orice lemn bine mirositor și orice vas de fildeş și orice vas din lemn scump și de aramă și fier și marmoră;

* Cap. 17. 4.

13 și scortîșoară și mirodenii și mirosuri și mir și tămâie și vin și untdelemn și făină de grâu curat și grâu și vite și oi; și marfă de cai și căruțe și robi și suflete * de oameni.

* Ezecl. 27. 13.

14 Și roadele poștei sufletului tău s'au depărtat dela tine și toate cele alese și strălucite au pierit dela tine și oamenii nu le vor mai afla nicidecum.

15 Negustorii * de acestea, cari s'au îmbogățit dela ea, vor sta departe de teama muncirii ei, plângând și întristându-se,

* Vers. 3. 11.

16 zicând: Vai, vai, cetatea cea mare, cea * îmbrăcată în veșmânt de însubțire și purpură și stacojiu și împodobită cu aur și pietre scumpe și mărgăritare!

* Cap. 17. 4.

17 Pentru că într'un * singur ceas a fost pustie o bogăție așa de mare! — Și ** oricare cărmaci și orice cine merge pe apă spre vreun loc și marinarii și ceice lucrează pe mare, stăteau de departe

* Vers. 10. ** Isa. 23. 14. Ezecl. 27. 29.

18 și * privind fumul arderii ei, strigau zicând: Care cetate este asemenea cu cetatea cea mare?

* Ezecl. 27. 30, 31. Vers. 9. ** Cap. 13. 4.

19 Și și-au aruncat * țărână pe capetele lor și strigau, plângând și întristându-se, zicând: Vai, vai, cetatea cea mare, în care s'au îmbogățit din cele de preț ale ei toți ceice au

corăbii pe mare! Fiindcă într'un singur ceas ** a fost pustită! * Ios. 7. 6. 1 Sam. 4. 12. Iov 2. 12. Ezeo. 27. 30. ** Vers. 8.

Bucuria cerului.

20 Veseleşte-le de ea, cerule, * şi sfinţilor şi apostolilor şi proorocilor, pentru că ** Dumnezeu v'a judecat judecata voastră faţă de ea. * Isa. 44. 23; 49. 13. Ier. 51. 48. ** Luc. 11. 49. 50. Cap. 19. 2.

21 Şi un inger tare a ridicat o piatră, ca o piatră mare de moară, şi a aruncat-o în mare zicând: Cu * astfel de repeziune va fi aruncat Babilonul, cetatea cea mare, şi nicidecum nu ** va mai fi aflată.

* Ier. 51. 64. ** Cap. 12. 8; 16. 20.

22 Şi * glas de harfişti şi de cântăreţi şi de cântători din fluer şi de trâmbişi nu va mai fi auzit nicidecum în tine; şi uruit de piatră de moară nu va mai fi auzit nicidecum în tine. * Isa. 24. 8. Ier. 7. 34; 16. 9; 25. 10. Ezeo. 26. 13.

23 Şi luminează * de candlelă nu va mai străluci nicidecum în tine şi glas de mire ** şi de mireasă nu va mai fi auzit nicidecum în tine, fiindcă negustorii * tăi erau mai marii pământului, fiindcă * prin fermecătoria ta au fost

rălăcile toate Neamurile. * Ier. 25. 10. ** Jer. 7. 34; 16. 9; 25. 10; 33. 11. † Isa. 23. 8. † 2 Reg. 9. 22. Naum. 3. 4. Cap. 17. 2. 5.

24 Şi * în ea a fost aflat sângele proorocilor şi sfinţilor şi al tuturor celor înjunghiaţi ** pe pământ.

* Cap. 17. 6. ** Ier. 51. 49.

Nunta Mielului.

19 După acestea am auzit * ca un glas mare de gloată multă în cer, zicând: Aliluia! Mântuirea ** şi slava şi cinstea şi puterea sunt ale Dumnezeu-lui nostru! * Cap. 11. 15. ** Cap. 4. 11; 7. 10, 12; 12. 10.

2 Pentru că judecăţile lui sunt adevărate * şi drepte; pentru că a judecat pe curva cea mare, care a stricat pământul în curvia ei, şi a răsbunat ** sângele robilor lui din mâna ei. * Cap. 15. 3; 16. 7. ** Deut. 32. 43. Cap. 6. 10; 18. 20.

3 Şi au zis a doua oară: Aliluia! Şi fumul * ei se suie în vecii vecilor.

* Isa. 34. 10. Cap. 14. 11; 8. 9, 18.

4 Şi cei * douăzeci şi patru de presbiteri şi cele patru vieţuitoare au căzut şi s'au închinat lui Dumnezeu care şade pe scaunul de domnie, zicând: Amin! ** Aliluia!

* Cap. 4. 4, 6, 10; 5. 14. ** 1 Cron. 16. 36. Neem. 5. 13; 8. 6. Cap. 5. 14.

5 Şi un glas a ieşit din

scaunul de domnie zicând: Laudaţi * pe Dumnezeul nostru, voi toţi robii lui şi voi cari vă temeţi de el, cei mici şi ** cei mari. * Ps. 134. 1; 135. 1. ** Cap. 11. 18; 20. 12.

6 Şi * am auzit ca un glas de gloată multă şi ca un glas de ape multe şi ca un glas de tunele tari zicând: Aliluia! Pentru că Domnul ** Dumnezeul nostru, Cel Atotputernic şi-a luat împărăţia.

* Ezeo. 1. 24; 43. 2. Cap. 11. 2. ** Cap. 11. 15, 17; 12. 10; 21. 22.

7 Să ne bucurăm şi să ne veselim şi să-i dăm slavă, fiindcă a * venit nunta Mielului şi nevasta lui s'a pregătit.

* Mat. 22. 2; 25. 10. 2 Cor. 11. 2. Ezeo. 5. 32. Cap. 21. 2, 9.

8 Şi i s'a dat * să se îmbrace în veşmânt de însubţire strălucit curat; căci veşmântul de în ** subţire sunt faptele drepte ale sfinţilor. * Ps. 45. 13, 14. Ezeo. 16. 10. Cap. 3. 18. ** Ps. 132. 9.

9 Şi-mi zice: Scrie: Fericiţi * sunt cei chemaţi la ospăţul nunţii Mielului. Şi îmi zice: Acestea ** sunt cuvinte adevărate ale lui Dumnezeu. * Mat. 22. 2, 3. Luc. 14. 15, 16. ** Cap. 21. 5; 22. 6.

10 Şi am * căzut înaintea picioarelor lui ca să mă închin lui. Şi-mi zice: Vezi să n'o faci; ** eu sânt

împreună rob cu tine şi cu fraţii tăi, cari * au mărturia lui Isus; închină-te lui Dumnezeu: căci mărturia lui Isus este duhul proorociei.

* Cap. 22. 8. ** Eapl. 10. 26; 14. 14, 15. Cap. 22. 9. † I Ioan 5. 10. Cap. 12. 17.

Biruinţa asupra fiarei şi proorocului mincinos.

11 Şi * am văzut cerul deschis: şi iată un ** cal alb şi celce şade pe el numit Credincios † şi Adevărat. Şi el † † judecă şi se răsbolă în dreptate.

* Cap. 15. 5. ** Cap. 6. 2. † Cap. 3. 14. † Isa. 11. 4.

12 Şi ochii * lui sunt o flacăra de foc şi pe capul ** lui sunt multe cununii împărăteşti † având un nume scris pe care nimeni nu-l ştie decât numai el. * Cap. 1. 14; 2. 18. ** Cap. 6. 2. † Cap. 2. 17. Vers. 16.

13 Şi este * îmbrăcat într-o haină stropită cu sânge şi numele lui se cheamă Cuvântul ** lui Dumnezeu.

* Isa. 63. 2, 3. ** Ioan J. 1. † Ioan 5. 7.

14 Şi ostile * cari sunt în cer îl urmau pe cai albi, îmbrăcate ** în haine de însubţire, alb şi curat. * Cap. 14. 20. ** Mat. 28. 3. Cap. 4. 1; 7. 9.

15 Şi din * gura lui ieşia o sabie ascuţită, ca să lovească Neamurile cu ea; şi el îi ** va păstori cu un to-

iag de fier; și ȋl va călca
teascaul vinului aprinderii
mâinii lui Dumnezeu Cel
Atotputernic.

* Isa. 11. 4. 2 Tes. 2. 8. Cap. 1. 16.
Vers. 21. ** Ps. 2. 9. Cap. 2. 27; 12. 5.
† Isa. 63. 3. Cap. 14. 19, 20.

16 Și el are* pe haina
și pe coapsa lui un nume
scris: Împărat** al împă-
raților și Domn al dom-
nilor. * Vers. 12. ** Dan. 2. 47.
1 Tim. 6. 15. Cap. 17. 14.

17 Și am văzut un în-
ger stând în soare; și el a
strigat cu glas mare, zi-
când tuturor * păsărilor
cari zboară în mijlocul ce-
rului: Veniți** și adunați-
vă la ospățul cel mare al
lui Dumnezeu,

* Vers. 21. ** Ezech. 39. 17.

18 ca* să măncați cărnuri
de împărați și cărnuri
de căpitani și cărnuri
de puternici și cărnuri de
cai și ale celorce sed pe ei
și cărnurile tuturor slobozi
și robi, mici și mari.

* Ezech. 39. 18, 20.

19 Și* am văzut fiara și
pe împărații pământului
și oștile lor adunate să
facă războiu cu celce șade
pe cal și cu oastea lui.

* Cap. 16. 16; 17. 13, 14.

20 Și* fiara a fost prinsă
și cu ea proorocul minci-
nos, care făcuse înaintea
ei semnele prin cari rătă-
cise pe cei ce au luat sem-

nul fiarei și pe cei ce **
s'au închinat icoanei ei;
cei ȋdoi au fost aruncați
vii în iazul de foc care ȋ
arde cu pucioasă.

* Cap. 16. 13, 14. ** Cap. 13. 12, 15.
† Dan. 7. 11. Cap. 20. 10. †† Cap. 14.
10; 21. 8.

21 Și cei rămași au fost
omorâți * de sabia celuice
șade pe cal, *adică sabia*
care ieșia din gura lui; și
toate ** păsările s'au ȋ să-
turat de cărnurile lor.

* Vers. 15. ** Vers. 17, 18. † Cap. 17. 16.

Împărăția lui Hristos.

20 Și am văzut un în-
ger pogorându-se din
cer,* având cheia Adâncu-
lui și un lanț mare în
mâna lui. * Cap. 1. 18; 9. 1.

2 Și a apucat pe balaur,
* șarpele cel din început,
care este Diavolul și Sa-
tana, și l-a legat pentru o
mie de ani.

* 2 Pet. 2. 2, 4. Iuda 6. Cap. 12. 9.

3 Și l-a aruncat în A-
dânc și l-a închis; și a pe-
cetuțului* deasupra lui, ca**
să nu mai rătăcească Nea-
murile până se vor sfârși
cei o mie de ani; după
aceea trebuie ca el să fie
deslegat pentru puțină
vreme.

* Dan. 6. 17. ** Cap. 16. 14, 16. Vers. 8.

4 Și am văzut scaune *
de domnie și au șezut pe
ele și li s'a dat judecata,**
și am văzut sufletele ȋ ce-

lor ce li se tăiasă capul
pentru mărturia lui Isus
și pentru cuvântul lui
Dumnezeu și cei ce ȋ nu se
închinaseră fiarei, nici i-
coanei ei * ȋ și nu primiseră
semnul pe fruntea și pe
mâna lor; și au trăit și au
ȋ împărățit cu Hristos o
mie de ani.

* Dan. 7. 9, 22, 27. Mat. 19. 28.
Luc. 22. 30. ** 1 Cor. 6. 2, 3. † Cap. 6. 9.
†† Cap. 13. 12. *† Cap. 13. 15, 16.
† Rom. 8. 17. 2 Tim. 2. 12. Cap. 5. 10.

5 Cei rămași dintre morți
n'au trăit până vor fi sfâr-
șiți cei o mie de ani. A-
ceasta este întâia înviere.

6 Fericit și sfânt este
celce are parte de întâia în-
viere; asupra lor a doua
moarte* n'are stăpânire, ci
vor fi preoți** ai lui Dum-
nezeu și ai lui Hristos și
ȋ vor împărăți cu el o mie
de ani.

* Cap. 2. 11; 21. 8. ** Isa. 61. 6. 1 Pet.
2. 9. Cap. 1. 6; 5. 10. † Vers. 4.

Satana deslegat și biruit.

7 Și când se vor împlini
cei o mie de ani, Satana*
va fi deslegat din închi-
soarea sa. * Stih. 2.

8 Și va ieși ca să * ră-
tăcească Neamurile, cari
sunt în cele patru un-
ghiuri ale pământului, pe
Gog** și Magog, ** să-i ȋ
adune la războiu, pe ei al

cărora număr este ca ni-
sipul mării. * Vers. 3, 10.

** Ezech. 38. 2; 39. 1. † Cap. 16. 14.

9 Și* s'au suit pe fața
pământului și au înconju-
rat tabăra sfinților și ce-
tatea cea iubită: și s'a po-
gorit foc din cer și i-a
mistuit. * Isa. 8. 8. Ezech. 38. 9, 16.

10 Și* diavolul care-i ră-
tăcise a fost aruncat în ia-
zul de foc și pucioasă,
unde** este atât fiara cât
și proorocul mincinos; și
vor fi muncițiȋzi și noapte
în vecii vecilor. * Vers. 8.

** Cap. 19. 20. † Cap. 14. 10, 11.

Judecata de apoi.

11 Și am văzut un mare
scaun de domnie alb și pe
Celce ședea deasupra, dela
a cărui față au* fugit pâ-
mântul și cerul și ** n'a
fost aflat loc pentru ele.

* 2 Pet. 3. 7, 10, 11. Cap. 21. 1.
** Dan. 2. 35.

12 Și am văzut pe morți,
pe cei mari* și pe cei mici
stând înaintea scaunului
de domnie și au fost des-
chise** cărți; și o altă ȋ
carte a fost deschisă, care
este *cartea vieții*; și morții
au fost judecați din cele
scrise în cărți, după ȋ fap-
tele lor.

* Cap. 19. 5. ** Dan. 7. 10. † Ps. 69. 28.
Dan. 12. 1. Filip. 4. 3. Cap. 3. 5; 13. 8;
21. 27. †† Ier. 17. 10; 32. 19. Mat. 16. 27.
Rom. 2. 6. Cap. 2. 23; 22. 12. Vers. 13.

13 Și marea a dat pe

mortii cari sunt în ea și Moartea * și Hadesul au dat pe mortii cari sunt în ele; și au fost judecați fiecare după ** faptele lor.

* Cap. 6. 9. ** Vers. 12.

14 Și Moartea * și Hadesul au fost aruncate în iazul de foc. Aceasta este moartea a doua, iazul ** de foc. * 1 Cor. 15. 26, 54, 55. ** Vers. 6. Cap. 21. 8.

15 Și dacă cineva n'a fost aflat scris în cartea vieții, a fost aruncat * în iazul de foc. * Cap. 19. 20. Ceruri noi și pământ nou.

21 Și am * văzut un cer nou și un pământ nou; căci ** cerul dintâi și pământul dintâi se duseseră și marea nu mai este. * Isa. 65. 17; 66. 22. 2 Pet. 3. 13. ** Cap. 20. 11.

2 Și am văzut * cetatea sfântă, noul Ierusalim, pogorându-se din cer dela Dumnezeu, gătită ** ca o mireasă împodobită pentru bărbatul ei.

* Isa. 52. 1. Gal. 4. 26. Ebr. 11. 10; 12. 22; 13. 14. Cap. 3. 12. Vers. 10. ** Isa. 54. 5; 61. 10. 2 Cor. 11. 2.

3 Și am auzit un glas mare din scaunul de domnie zicând: Iată cortul * lui Dumnezeu este cu oamenii și el va locui cu ei și ei vor fi poporul lui și Dumnezeu însuși va fi cu

ei și va fi Dumnezeu lor. * Lev. 26. 11, 12. Ezech. 43. 7. 2 Cor. 6. 16. Cap. 7. 15.

4 și * va șterge orice la crimă din ochii lor; și ** moartea nu va mai fi, nici tânguire, nici strigăt, nici durere nu va mai fi, fiindcă cele dintâi s'au dus.

* Isa. 25. 8. Cap. 7. 17. ** 1 Cor. 13. 26, 54. Cap. 20. 14. † Isa. 35. 10; 61. 3; 65. 19.

5 Și Celce * șade pe scaunul de domnie a zis: Iată ** eu fac toate noi. Și zice: Scrie, fiindcă aceste † cuvinte sunt credincioase și adevărate.

* Cap. 4. 2, 9; 5. 1; 20. 11. ** Isa. 43. 10. 2 Cor. 5. 17. † Cap. 19. 9.

6 Și mi-a zis: S'a * făcut! Eu ** sânt Alfa și sfârșitul. Eu voi † da celui însetat din izvorul apei vieții în dar. * Cap. 16. 17. ** Cap. 1. 8; 22. 13. † Isa. 12. 3; 55. 1. Ioan 4. 10, 14; 7. 37. Cap. 22. 17.

7 Biruitorul va moșteni acestea și cu * îi voi fi Dumnezeu și el îmi va fi fiu. * Zah. 8. 8. Ebr. 8. 10.

8 Iar * în privința fricosilor și necredincioșilor și urâcioșilor și omorătorilor și curvarilor și fermecătorilor și închinătorilor la idoli și tuturor mincinoșilor, partea lor va fi în iazul ** care arde cu foc și

pucioasă, care este moartea a doua.

* 1 Cor. 6. 9, 10. Gal. 5. 19—21. Efes. 5. 5. 1 Tim. 1. 9. Ebr. 12. 14. Cap. 22. 15. ** Cap. 20. 14, 15.

Noul Ierusalim.

9 Și unul din cei * șapte îngeri, cari au cele șapte potire, umplute cu cele din urmă șapte răni, a venit și a vorbit cu mine zicând: Vino aici, îți voi arăta pe mireasa, ** nevasta Mielului.

* Cap. 15. 1, 6, 7. ** Cap. 19. 7. Vers. 2.

10 Și m'a dus în * Duh pe un munte mare și înalt și mi-a arătat cetatea ** sfântă, Ierusalimul, pogorându-se din cer dela Dumnezeu,

* Cap. 1. 10; 17. 3. ** Ezech. 48. Vers. 2.

11 având * slava lui Dumnezeu; luminătorul ei era asemenea cu o piatră foarte scumpă, ca piatra de iaspis, sticlând ca cristalul. * Vers. 23. Cap. 22. 5.

12 Ea avea un zid mare și înalt, avea douăsprezece * porți, și la porți doisprezece îngeri, și nume scrise deasupra, cari sunt ale celor douăsprezece seminții ale copiilor lui Israel.

* Ezech. 48. 31—34.

13 Dinspre * răsărit erau trei porți; și dinspre miazănoapte trei porți; și din-

spre miazăzi trei porți; și dinspre apus trei porți.

* Ezech. 48. 31—34.

14 Și zidul cetății avea douăsprezece temelii și pe ele * douăsprezece nume ale celor doisprezece apostoli ai Mielului.

* Mat. 16. 18. Gal. 2. 9. Efes. 2. 20.

15 Și celce vorbea cu mine avea * ca măsură o trestie de aur ca să măsoare cetatea și porțile ei și zidul ei.

* Ezech. 40. 3. Zah. 2. 1. Cap. 11. 1.

16 Și cetatea este în patru unghiuri și lungimea ei este cât lățimea. Și a măsurat cetatea cu trestie până la douăsprezece mii de stadii: lungimea și lățimea și înălțimea ei erau deopotrivă.

17 Și a măsurat zidul ei, o sută patruzeci și patru de coți, după măsură de om, adică a îngerului.

18 Și ziditura zidului ei era de iaspis; și cetatea era de aur curat, asemenea cristalului curat.

19 Temeliile * zidului cetății erau împodobite cu orice piatră scumpă; înălțimea temeliei era de iaspis, a doua de safir, a treia de halchedon, a patra de smaragd.

* Isa. 54. 11.

20 a cincea de sardnix, a șasea de sardiu, a

șaptea de hrisolit, a opta de beril, a noua de topaz, a zecea de hrisopraz, a unsprezecea de iacint, a douăsprezecea de ametist.

21 Și cele douăsprezece porți erau douăsprezece mărgăritare: fiecare din porți era dintr'un singur mărgăritar. Și ulița cetății * era de aur curat, ca cristalul străveziu.

* Cap. 22. 2.

22 Și n'am văzut * templu în ea, pentru că Domnul Dumnezeu Cel Atotputernic este templul ei și Mielul.

* Ioan 4. 23.

23 Și cetatea * n'are trebuință de soare nici de lună ca s'o lumineze: fiindcă slava lui Dumnezeu a luminat-o și candela ei este Mielul. * Isa. 24. 23; 60. 19, 20. Vers. 11. Cap. 22. 5.

24 Și Neamurile * vor umbla prin lumina ei și împărații pământului îi aduc slava lor.

* Isa. 60. 3, 5, 11; 66. 12.

25 Și porțile * ei nu sunt închise nicidecum ziua, căci nu va fi * noapte acolo. * Isa. 60. 11. ** Isa. 60. 20. Zah. 14. 7. Cap. 22. 5.

26 Și-i vor aduce * slava și cinstea Neamurilor.

* Vers. 24.

27 Și nu * intră nicidecum în ea nimic de rând,

nici cine face urâciune și minciună, ci numai cei scrși în cartea ** vieții Mielului. * Isa. 35. 8; 52. 1; 60. 21. Ioel 3. 17. Cap. 22. 14, 15. ** Filip. 4. 3. Cap. 3. 5; 13. 8; 20. 12.

Râul vieții.

22 Și mi-a arătat un râu * de apă de viață, curat ca cristalul, iesind din scaunul de domnie al lui Dumnezeu și al Mielului.

* Ezech. 47. 1. Zah. 14. 8.

2 In * mijlocul uliței ei și al râului de o parte și de alta era pomul ** vieții, făcând douăsprezece feluri de roduri, dându-și rodul pe fiecare lună: și frunzele pomului sunt pentru * tă-măduirea Neamurilor.

* Ezech. 47. 12. Cap. 21. 21. ** Fac. 2. 9. Cap. 2. 7. † Cap. 21. 24.

3 Și nimic vrednic de blestem nu * va mai fi. Și scaunul ** de domnie al lui Dumnezeu și al Mielului va fi în ea; și robii lui îi vor sluji.

* Zah. 14. 11. ** Ezech. 48. 35.

4 Și ei * vor vedea fața lui, și ** numele lui va fi pe frunțile lor.

* Mat. 5. 8. 1 Cor. 13. 12. 1 Ioan 3. 2. ** Cap. 3. 12; 14. 1.

5 Și nu va mai fi noapte; * și n'au trebuință de lumină de sfesnic și de lumină de soare, pentru că Domnul ** Dumnezeu va

lumina peste ei și † vor împărați în vecii vecilor.

* Cap. 21. 23, 25. ** Ps. 36. 9; 84. 11.

† Dan. 7. 27. Rom. 5. 17. 2 Tim. 2. 12. Cap. 3. 21.

Incheierea.

6 Și mi-a zis: Aceste * cuvinte sunt credincioase și adevărate și Domnul Dumnezeu duhurilor proorocilor a ** trimis pe îngerul său să arate robilor săi celece trebuie să se întâmple în curând.

* Cap. 19. 9; 21. 5. ** Cap. 1. 1.

7 Și iată, * eu vin curând. — Fericit ** este cine păstrează cuvintele proorociei cărții acesteia.

* Cap. 3. 11. Vers. 10, 12, 20. ** Cap. 1. 3.

8 Și eu Ioan sânt cece am auzit și am privit acestea. Și când am auzit și am privit, am * căzut să mă închin înaintea picioarelor îngerului care-mi arăta acestea.

* Cap. 19. 10.

9 Și el îmi zice: Vezi * să n'o faci; eu sânt rob împreună cu tine și cu frații tăi proorocii și cu cece păstrează cuvintele cărții acesteia; închină-te lui Dumnezeu. * Dan. 8. 26.

10 Și-mi * zice: Nu peetlui ** cuvintele proorociei cărții acesteia; căci vremea este aproape.

* Dan. 12. 4, 9. Cap. 10. 4. ** Cap. 1. 3.

11 Cine * face nedreptate să mai facă nedreptate; și cel ce este mânjit, să mai fie mânjit; și dreptul să mai facă dreptate; și cel sfânt să mai fie sfințit!

* Ezech. 3. 27. Dan. 12. 10. 2 Tim. 3. 13.

12 Iată * eu vin curând și răsplata ** mea este cu mine ca să † dau fiecăruia după cum este fapta lui.

* Vers. 7. ** Isa. 40. 10; 62. 11. † Rom. 2. 6; 14. 12. Cap. 20. 12.

13 Eu * sânt Alfa și Omega, cel dintâi și cel din urmă, începutul și sfârșitul. * Isa. 41. 4; 44. 6; 48.

12. Cap. 1. 8, 11; 21. 6.

14 Fericiti * sunt ceice își spală îmbrăcămintele ca să aibă drept la ** pomul vieții și † să intre prin porți în cetate!

* Dan. 12. 12. 1 Ioan 3. 24. ** Cap. 2. 7. Vers. 2. † Cap. 21. 27.

15 Afară * sunt câinii ** și fermecătorii și curvarii și omorătorii și închinătorii la idoli și oricine face și iubește minciuna!

* 1 Cor. 6. 9, 10. Gal. 5. 19—21. Col. 3. 6. Cap. 9. 20, 21; 21. 8. ** Filip. 3. 2.

16 Eu, * Isus, am trimis pe îngerul meu să vă mărturisească acestea în biserică. Eu ** sânt rădăcina și sămânța lui David, steaua † luminoasă, cea de dimineață.

* Cap. 1. 1. ** Cap. 5. 5. † Num. 24. 17. Zah. 6. 12. 2 Pet. 1. 19. Cap. 2. 28.

Chemare.

17 Și Duhul și mireasa *
zice: Vino! Și cine aude să
zică: Vino! Și ** cine înse-
tează să vină: cine dorește,
să ia apa vieții în dar.

* Cap. 21. 2, 9. ** Isa. 55. 1. Ioan 7. 37.
Cap. 21. 6.

18 Eu mărturisesc ori-
cui aude cuvintele prooro-
ciei cărții acesteia, că, dacă
* va adăuga cineva la ele,
Dumnezeu îi va ** adăuga
rănilile scrise în cartea † a-
ceasta.

* Deut. 4. 2; 12. 32. Prov. 30. 6.
** Exod. 32. 33. Ps. 69. 28. Cap. 3. 5;
13. 8. † Cap. 21. 2.

19 Și dacă va scoate ele
neva ceva din cuvintele
cărții proorociei acesteia,
Dumnezeu va scoate par-
tea lui dela pomul vieții
și din cetatea sfântă care
sunt scrise în cartea a-
ceasta.

20 Celce mărturisește a-
cestea zice: Da: * Eu vin
curând. — Amin! ** Vino,
† Doamne Isuse!

* Vers. 12. ** Ioan 21. 25. † 2 Tim. 4. 8.

21 Harul * Domnului
Isus Hristos fie cu toți
sfinții! Amin.

* Rom. 16. 20, 24. 2 Tes. 3. 18.

S F A R Ș I T.